

ŽUPAN - PRESIDENTE

KLASA/CLASSE: 351-01/24-01/01
URBROJ/N.PROT: 2163-01/11-24-02
Pula-Pola, 10. siječnja 2024.

SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE
n/p predsjednice Sandre Čakić Kuhar
Dršćevka 3,
52 000 Pazin

PREDMET: ODLUKA o usvajanju Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Na temelju članka 65. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije", br. 10/09, 4/13, 16/16, 1/17, 2/17, 2/18, 10/20, 6/21 i 20/22 – pročišćeni tekst)), župan Istarske županije dana 10. siječnja 2024. godine, donosi

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se nacrt i utvrđuje prijedlog Odluke o usvajanju Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. Godine.
2. Akt iz točke 1. ovog Zaključka sastavni je dio istog, te se upućuje Skupštini Istarske županije na razmatranje i usvajanje.
3. Za izvjestitelja po točki 1., a vezano za točku 2. ovog Zaključka određuje se Ivan Glušac, pročelnik Upravnog odjela župana.
4. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

ŽUPAN
Boris Miletić

Temeljem članka 12., 23. i 42. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17. i 151/22.) i članka 43. stavka 1. točke 6. i 84. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije" br. 10/09., 04/13., 16/16., 1/17., 2/17., 2/18., 10/20., 6/21. i 20/22. – pročišćeni tekst), Skupština Istarske županije na sjednici održanoj dana _____2024. godine, donosi

ODLUKU

o usvajanju Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Članak 1.

Ovom Odlukom usvaja se Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine, koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njezin sastavni dio.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od objave u "Službenim novinama Istarske županije".

Članak 3.

Po stupanju na snagu Odluke iz stavka 1. ovog članka na mrežnim stranicama Istarske županije www.istra-istria.hr objavit će se Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine.

KLASA:
URBROJ:
Pazin,

REPUBLIKA HRVATSKA
SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE

PREDSJEDNICA

Sandra Čakić Kuhar

Dostaviti:

1. *Ministarstvo regionalnog razvoja i fondove EU*
2. *Regionalni koordinator Istarske županije*
3. *Upravni odjel župana*
4. *Upravni odjel za održivi razvoj*
5. *Objava*
6. *Pismohrana, ovdje.*

OBRAZLOŽENJE

I. PRAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE OVOG AKTA

Pravni temelj za donošenje ove Odluke je sadržan u odredbama članka 12., 23. i 42. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 123/17. i 151/22.) te članka 43. i 84. Statuta Istarske županije ("Službene novine Istarske županije" br. 10/09., 04/13., 16/16., 1/17., 2/17., 2/18, 10/20., 6/21. i 20/22. – pročišćeni tekst).

Člankom 12. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Zakon) propisano je:

(1) Srednjoročni akti strateškog planiranja jesu nacionalni planovi i planovi razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: planovi razvoja).

(2) Nacionalne planove donosi Vlada.

(3) Plan razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave donosi županijska skupština, a plan razvoja jedinice lokalne samouprave Gradska skupština Grada Zagreba, gradsko odnosno općinsko vijeće, nakon prethodno pribavljenog mišljenja partnerskog vijeća.

Člankom 23. Zakona propisano je:

(1) Plan razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave je srednjoročni akt strateškog planiranja od značaja za jedinicu područne (regionalne) samouprave kojim se definiraju posebni ciljevi za provedbu strateških ciljeva iz dugoročnih akata strateškog planiranja iz članka 17. i 18. ovoga Zakona.

(2) Plan razvoja iz stavka 1. ovoga članka ne može biti u suprotnosti s nacionalnim planovima iz članka 19. ovoga Zakona.

(3) Dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave mogu donijeti zajednički plan razvoja.

(4) U slučaju izrade zajedničkog plana razvoja dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave izvršna tijela jedinica područne (regionalne) samouprave donose zajedničku odluku o tijelu zaduženom za izradu plana razvoja.

(5) U slučaju izrade zajedničkog plana razvoja dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave plan razvoja donose sva predstavnička tijela jedinica područne (regionalne) samouprave, nakon prethodno pribavljenih mišljenja partnerskih vijeća za područja jedinica područne (regionalne) samouprave obuhvaćenih planom razvoja.

(6) Tijelo zaduženo za izradu plana razvoja izvješćuje putem regionalnog koordinатора jednom godišnje Koordinacijsko tijelo o provedbi plana razvoja iz stavka 1. ovoga članka.

Člankom 42. Zakona propisano je da se akti strateškog planiranja iz članka 14. ovoga Zakona objavljuju na mrežnim stranicama tijela nadležnih za njihovu izradu u roku od osam dana nakon stupanja na snagu ili objave u „Narodnim novinama“.

Člankom 43. st. 1. točka 6. Statuta Istarske županije propisano je da Skupština donosi strateške planove, dokumente, smjernice i dr. akte osim ako posebnim zakonom ili ovim Statutom nisu u nadležnosti drugih tijela, a čl. 84. istog Statuta propisani su nazivi akata koje u svom radu, na temelju prava i ovlaštenja utvrđena propisima i Statutom donosi.

II. OSNOVNA PITANJA KOJA SE RJEŠAVAJU OVIM AKTOM

Ovom Odlukom, čije se donošenje predlaže, usvaja se Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine. Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine temeljni je srednjoročni akt strateškog planiranja, koji se donosi u svrhu definiranja posebnih ciljeva za provedbu dugoročnih akata strateškog planiranja, Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija.

Postupak izrade Plana razvoja proveden je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 123/17. i 151/22.) i Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 147/14., 123/17. i 118/18.) te odredbama sljedećih podzakonskih akata:

- Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ br. 37/23.)
- Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća („Narodne novine“ br. 103/15.)
- Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ br. 44/23.)
- Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ br. 44/23.)

U svrhu osiguravanja ujednačenog pristupa izradi i pravilne primjene odredbi- zakonodavnog okvira na lokalnoj i regionalnoj razini, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je u lipnju 2021.g. Upute za izradu planova razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te je postupak izrade Plana razvoja bio u cijelosti usklađen s navedenim aktom.

Nositelj izrade Plana razvoja bila je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ bila koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Sukladno Odluci o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine („Službene novine Istarske županije“ br. 17/19. i 20/22.), župan Istarske županije donio je odluke o osnivanju i imenovanju sljedećih tijela:

- Partnerskog vijeća Istarske županije
- Glavnog županijskog tima za izradu Plana razvoja
- Radne skupine za izradu Plana razvoja

Pored članova navedenih tijela i tematskih podskupina u postupku izrade Plana razvoja Istarske županije sudjelovao je veliki broj dionika. Potrebno je posebno istaknuti aktivno dioništvo jedinica lokalne samouprave i upravnih tijela Istarske županije, predstavnika akademske zajednice, gospodarskih subjekata i organizacija civilnog društva.

Plan razvoja sastoji se od nekoliko međusobno povezanih cjelina:

- sažetka analize stanja s utvrđenim razvojnim potrebama i potencijalima
- SWOT analize
- strateškog okvira s razrađenom srednjoročnom vizijom razvoja, prioritetima javnih politika, posebnim ciljevima s pripadajućim pokazateljima ishoda i mjerama

- tematskog plana provedbe strateških projekata
- indikativnog financijskog okvira za provedbu Plana razvoja
- okvira za praćenje i vrednovanje
- temeljnih horizontalnih načela.

Dodaci koji čine sastavni dio Plana razvoja su tablični prikaz, cjelovita analiza stanja, Strateška studija utjecaja na okoliš i Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, Završno izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja te Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije.

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine temelji se na sljedećim prioritetima javnih politika:

- Zelena i povezana regija
- Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti
- Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti
- Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

U okviru navedenih prioriteta definirano je 16 posebnih ciljeva s pripadajućim pokazateljima ishoda i 77 mjera koje su u cijelosti usklađene s odredbama Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2023. godine te odredbama ostalih relevantnih EU, nacionalnih i regionalnih strateških i planskih dokumenata.

Sukladno srednjoročnoj viziji razvoja te utvrđenim prioritetima, posebnim ciljevima i mjerama, ključne snage Istarske županije su visoka kvaliteta života, očuvan okoliš te inovativno i konkurentno gospodarstvo. Njena otpornost očituje se u više elemenata društveno gospodarskog razvoja, od sposobnosti ublažavanja rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, preko diverzifikacije gospodarskog sektora i inovativnog pristupa tradicionalnim industrijama, do zdravstvene i socijalne vitalnosti stanovništva kao njenog ključnog resursa. Uz daljnje promicanje uključenosti i multikulturalnosti, Istarska županija ostaje najrazvijenija regija u Republici Hrvatskoj te dodatno unaprjeđuje povezanost na regionalnoj razini.

Upravni odjel župana kao tijelo nadležno za provedbu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš u koordinaciji s javnom ustanovom „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ i Upravnim odjelom za održivi razvoj, temeljem članka 63. i 66. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ br. 80/13., 153/13., 78/15. i 12/18.9 temeljem Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ br. 3/17.), kao i uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ br. 64/08.) proveo je javnu raspravu o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. g. i Nacrtu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.g.

Sukladno Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, 19. rujna 2023.g. donesena je Odluka o upućivanju Strateške studije utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.g. i nacrtu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.g., Odluka, Strateška studija, Ne-tehnički sažetak Strateške studije i Nacrt Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.g. objavljeni su i na mrežnim stranicama Istarske županije: <https://www.istra-istria.hr/hr/izdvojene-stranice/plan-razvoja-istarske-zupanije-za-razdoblje-2022-do-2027-godine/>.

Sukladno Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, Obavijest o provođenju javne rasprave objavljena je 20. rujna 2023.g. u dnevnom tisku „Glas Istre“, oglasnoj ploči Istarske županije i na naprijed navedenim mrežnim stranicama Istarske županije.

Za vrijeme trajanja javne rasprave, Obavijest o provođenju javne rasprave, Strateška studija, Netehnički sažetak Strateške studije i Nacrt prijedloga Plana bili su dostupni javnosti i zainteresiranoj javnosti i na savjetovanju s javnošću.

Istodobno s objavom javne rasprave, nadležno tijelo je Stratešku studiju i Nacrt prijedloga Plana dostavilo na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi.

Javna rasprava i savjetovanje sa zainteresiranom javnošću održani su u vremenskom periodu od 28. rujna do 27. listopada 2023.g. Tijekom trajanja javne rasprave bilo je omogućeno da se prijedlozi i primjedbe javnosti upišu u knjige primjedbi koje su bile izložene na mjestu javnog uvida, iste su se mogle davati u zapisnik za vrijeme javnog izlaganja ili su se mogle dostaviti u pisanom obliku na adresu: Istarska županija, Upravni odjel župana, 52100 Pula te putem e-pošte: kabinet@istra-istria.hr i to zaključno s danom završetka javne rasprave.

Javno izlaganje održano je u Spomen domu u Pazinu – Dvorana Istra, Šetalište pazinske gimnazije 3, dana 17. listopada 2023.g. s početkom u 18:00 sati.

Na adresu Upravnog odjela župana pristiglo je 19 mišljenja, odnosno prijedloga, dok su u sklopu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću zaprimljena 2 mišljenja, odnosno prijedlozi i primjedbe.

Za vrijeme trajanja javne rasprave nije bilo upisanih prijedloga i primjedbi u knjigama primjedbi na mjestima javnog uvida.

Od ukupno 93 tijela kojima je upućena obavijest i poziv za javnu raspravu, svoje mišljenje, prijedloge i primjedbe na Nacrt Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.g. i Stratešku studiju utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine, u roku je dostavilo njih 13, dok je 6 tijela dostavilo očitovanja da nemaju nikakvih dodatnih prijedloga, primjedbi i komentara na spomenute dokumente.

Nakon provedene javne rasprave mišljenja, prijedlozi i primjedbe iz javne rasprave dostavljeni su na očitovanje Ovlašteniku izrade Strateške studije i izrađivaču Plana razvoja Istarske županije. Prihvaćene primjedbe, prijedlozi i mišljenja ugrađeni su u Plan razvoja Istarske županije.

III. FINACIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU OVOG AKTA

Aktivnosti iz Plana razvoja provoditi će se sukladno osiguranim sredstvima u proračunima. Upravni odjel za proračun i financije izdao je prethodnu suglasnost na fiskalnu procjenu KLASA: 351-01/22-01/01, URBROJ: 2163-07-01/5-24-04 od 8. siječnja 2024. te se slijedom navedenog predlaže donošenje ove Odluke.

IV. ROK PROVEDBE AKTA

U roku od 8 dana od stupanja na snagu Odluke.

PLAN RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2022.-2027.

PRILOG 2

ANALIZA STANJA

IMPRESSUM

NOSITELJ IZRADE I IZDAVAČ:

Istarska županija - Regione Istriana

KOORDINATOR IZRADE:

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

IZRAĐIVAČI:

Istarska županija – Regione Istriana

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

STRUČNA PODRŠKA:

Apsolon strategija d.o.o.

PRETHODNO VREDNOVANJE:

Ecorys Hrvatska d.o.o.

Popis autora i vlasnika fotografija:

Arhiva AZRRI - Agencije za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin

Analiza stanja izrađena je tijekom 2021. godine.

Financijski podaci u tekstu dokumenta koji su iz navedenih izvora preuzeti u kunama, preračunati su u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije (7,53450 kuna za jedan euro), sukladno odredbama Uredbe Vijeća (EU) 2022/1208 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2866/98 i Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/22 i 88/22).

Sudjelovanje javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ u postupku izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. provedeno je u okviru projekta Suradnjom i znanjem do snažne EU regije, sufinanciranog sredstvima Europske unije u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

SADRŽAJ

1. ANALIZA STANJA	6
1.1. Stanje u prostoru/okolišu	6
1.1.1. Položaj	6
1.1.2. Prirodna obilježja	8
1.1.2.1. Klima i klimatske promjene	8
1.1.2.2. Vode	8
1.1.2.3. More	10
1.1.2.4. Zrak	11
1.1.2.5. Tlo i krajobrazne cjeline	12
1.1.2.6. Vegetacija	15
1.1.2.7. Zaštićeni dijelovi prirode	16
1.1.3. Prostorno uređenje	20
1.1.4. Sustav civilne zaštite	23
1.2. Stanovništvo	27
1.3. Društvene djelatnosti	32
1.3.1. Obrazovanje i znanost	32
1.3.1.1. Predškolski odgoj i obrazovanje	32
1.3.1.2. Osnovno školstvo	34
1.3.1.3. Srednje školstvo	36
1.3.1.4. Visoko obrazovanje i znanost	41
1.3.2. Zdravstvo	51
1.3.3. Socijalna zaštita	54
1.3.4. Kultura	61
1.3.5. Civilno društvo	69
1.3.6. Sport	73
1.3.7. Tehnička kultura	78

1.4. Gospodarstvo	81
1.4.1. Opća gospodarska kretanja	81
1.4.1.1. Struktura gospodarstva	86
1.4.2. Tržište rada	105
1.4.2.1. Nezaposlenost	105
1.4.2.2. Zaposlenost	109
1.4.3. Poslovno okruženje	112
1.4.3.1. Poslovna infrastruktura	112
1.4.3.2. Poduzetničke potporne institucije	114
1.4.4. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima	117
1.4.4.1. Prerađivačka industrija	117
1.4.4.2. Građevinarstvo	120
1.4.4.3. Poljoprivreda i ribarstvo	123
1.4.4.4. Turizam	133
1.4.4.5. ICT industrija	140
1.4.4.6. Kreativne i kulturne industrije	142
1.4.4.7. Trgovina	146
1.5. Infrastrukturni sustavi	149
1.5.1. Primarna infrastruktura	149
1.5.1.1. Vodoopskrbni sustav te sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	149
1.5.1.2. Energetski sustavi	157
1.5.1.3. Sustav gospodarenja otpadom	162
1.5.2. Prometna infrastruktura	167
1.5.2.1. Cestovni promet	168
1.5.2.2. Zračni promet	171
1.5.2.3. Pomorski promet	173
1.5.2.4. Željeznički promet	176
1.5.3. Elektroničko-komunikacijska infrastruktura	180
1.6. Institucionalni okvir upravljanja razvojem	183

1.6.1. Institucionalni kapaciteti	183
1.6.2. Financijski kapaciteti	185
1.6.3. Rezultati korištenja sredstava iz EU programa i fondova	187

POPIS TABLICA	191
POPIS SLIKA	193
POPIS GRAFIKONA	194
POPIS KRATICA	195

1. ANALIZA STANJA

1.1. Stanje u prostoru/okolišu

1.1.1. Položaj

Istarska županija zauzima površinu od 2.812,97 km² i smještena je na najvećem jadranskom poluotoku – Istri, u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora. Područje Istarskog poluotoka dijele tri države – Republika Hrvatska, kojoj pripada 90% površine, Republika Slovenija i Republika Italija. Sjeverna strana Miljskog poluotoka, površine manje od 40 m² pripada Republici Italiji, dok Republici Sloveniji pripadaju Koparski i dio Piranskog zaljeva, ukupne površine 386 km². Najveći dio poluotoka, površine 3.130 km² pripada Republici Hrvatskoj.

Istarska županija smještena je na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske. S istočne i južne strane graniči s Primorsko-goranskom županijom, na sjeveru s Republikom Slovenijom, a sa zapadne strane ima morsku granicu s Republikom Italijom. Obalni pojas Istarske županije s otocima dug je 578 kilometara. Otočni pojas sastoji se od 46 otoka i otočića te 42 manje nadmorske tvorbe (hridi).

Slika 1: Položaj Istarske županije

Izvor: Istarska županija

Zahvaljujući svom zemljopisnom položaju u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora i blizini razvijenih europskih regija, geoprometni položaj Istarske županije izrazito je povoljan. Tako primjerice cestovna udaljenost administrativnog sjedišta Županije, Pazina, do Beča iznosi 539,95 km, udaljenost do Budimpešte iznosi 555,82 km, Rima 777,91 km, Bruxellesa 946,00 km, dok je Beograd udaljen 606,78 km. Stoga je Županija oduvijek predstavljala most koji je povezivao srednjoeuropski kontinentalni prostor s mediteranskim.

Tablica 1: Cestovna udaljenost sjedišta Istarske županije od pojedinih europskih gradova

Polazište	Odredište	Udaljenost (km)
Pazin	Beč	539,95
Pazin	Beograd	606,78
Pazin	Berlin	1.144,41
Pazin	Bruxelles	946,00
Pazin	Budimpešta	555,82
Pazin	Ljubljana	156,73
Pazin	Milano	512,42
Pazin	München	557,51
Pazin	Pariz	1.355,00
Pazin	Prag	827,00
Pazin	Rim	777,91

Izvor: Hrvatski autoklub

1.1.2. Prirodna obilježja

1.1.2.1. Klima i klimatske promjene

Iako je sredozemna klima osnovno obilježje Istarskog poluotoka, činjenica da je poluotok s triju strana okružen morem uvjetuje da se prema unutrašnjosti sredozemna klima spaja s umjereno kontinentalnom klimom. Glavna obilježja podneblja su topla i suha ljeta te blage i vlažne zime. Klima je uvjetovana položajem u sjevernom umjerenom pojasu, blizinom Jadranskog mora i područjem utjecaja zapadne cirkulacije zraka. Jadransko, ali i Sredozemno more ohlađuju vrući, suhi zrak koji dolazi iz sjeverne Afrike te regulira temperaturu.

Na temperaturu u Istri najviše utječu kopno, more i udaljenost od mora, što se uočava u razlikama u temperaturi u unutrašnjosti poluotoka i uz obalu te u manjim temperaturnim amplitudama u obalnom području zbog mora koje ljeti hladi, a zimi grije područja pod njegovim utjecajem. No, utjecaj kopna vidljiv je u prodorima hladnih zračnih masa sa sjevera te povećanju učestalosti ljetnih konvekcijskih kiša. Osim toga, na temperaturu utječe i reljef pa je izražen kotlinski efekt u unutrašnjosti te nadmorska visina koja je uglavnom obrnuto proporcionalna s temperaturama. Jak utjecaj ima i ortografija dinarskog planinskog lanca. Najniži obalni dio Istre do 150 metara nadmorske visine ima prosječne siječanjske temperature iznad 4 °C, a srpanjske 22 – 24 °C. Toplinski utjecaj mora, odnosno utjecaj sredozemne klime seže dublje u unutrašnjost po riječnim dolinama. Porastom nadmorske visine, odnosno prema unutrašnjosti, temperature su prosječno manje za 2 – 4 °C. Najveće razlike u temperaturi mora i kopna su ljeti i zimi, odnosno vidljiv je blagotvoran utjecaj mora – i najviše i najniže temperature, odnosno ekstremi, izmjereni su u unutrašnjosti.

Količina padalina na poluotoku pod izravnim je utjecajem reljefa. Najveća količina padalina bilježi se od unutrašnjosti prema brdovitom sjeveroistoku Istre gdje godišnje padne više od 1.500 mm padalina, a najmanje oborina padne duž zapadne obale Istre.

Karakteristični vjetrovi su bura, jugo i maestral. Bura puše iz smjera sjeveroistoka i istoka i donosi vedro, ali hladno vrijeme. Jugo je topao i vlažan vjetar koji donosi oblačno i kišno vrijeme. Maestral je osvježavajući vjetar koji puše pri vedrom i stabilnom vremenu, osobito karakterističan za ljetno razdoblje.

1.1.2.2. Vode

Opće hidrogeološke značajke

Istra je na bazi hidrogeoloških karakteristika stijena podijeljena na tri područja u kojima postoje različiti uvjeti za formiranje površinskih i podzemnih voda. To su:

- područje izgrađeno od karbonatnih naslaga (s južne strane fliškog bazena);
- područje izgrađeno od naslaga fliša (fliški bazen);
- područje izgrađeno od izmjene karbonatnih naslaga i naslaga fliša (sa sjeveroistočne strane fliškog bazena).

Izvorišta su najznačajniji resursi vode za ljudsku potrošnju, a u Istri prevladavaju krški vodonosnici sa svojim specifičnostima: pukotinsko-kavernozna poroznost, velike brzine podzemnih tokova, brzi pronosi onečišćenja s površine terena u sam vodonosni sloj, duboki podzemni tokovi i istjecanja na izvorima velikih amplituda izdašnosti.

Najznačajniji površinski vodotoci na području Istarske županije su Mirna, Raša, Boljunčica, Dragonja te ponornica Pazinčica. U vodnogospodarskom smislu značajnu funkciju imaju površinske akumulacije Butoniga i Boljunčica, od kojih se potonja, zbog izrazitih gubitaka u svom zaplavu, za sada koristi samo jednonamjenski – kao retencija za zaštitu Čepić polja od velikih voda.

Vodotoci

Mirna je najznačajniji površinski vodotok na području Istarske županije što proizlazi iz veličine njenog slivnog područja 494 km². Čini približno 30% ukupne vodne bilance istarskog područja. Početkom glavnog toka Mirne smatra se spoj bujičnih ogranaka Rečine i Drage te jakog povremenog izvora Tombazin približno 2,3 km uzvodno od Buzeta, a nakon približno 38,5 km Mirna utječe u Tarsku valu na zapadnoj obali Istre.

Nekada jedinstveni sliv Raše i Boljunčice danas funkcionira kao dva potpuno nezavisna sliva nakon obimnih hidromelioracijskih zahvata učinjenih tijekom zadnjih šest desetljeća. Tako je od dijela Raškog zaljeva i bočatog Krapanskog jezera formiran hidromelioracijski sustav Donja Raša. Izvedeni su i radovi u dijelu sliva Raše, tj. Potpićanskog i Posertskeg polja koji i formiraju vodotok Rašu nakon njihovog spoja neposredno uzvodno od Potpićanskog mosta.

Boljunčica je vodotok bujičnog karaktera koji prateći smjer pružanja Učke, s čijih padina sakuplja oborinske vode, utječe u Plominski zaljev. Korito Boljunčice je regulirano u duljini od približno 3,5 km samo na dionici kroz isušeni dio nekadašnjeg Čepićkog jezera, a izveden je i sustav obuhvatnih i odvodnih kanala u samome polju. Boljunčica je jedan od značajnijih površinskih vodotoka u Istri. Ukupna površina njenog sliva je 230 km².

Vode Pazinčice prihranjuju vodonosnik središnje Istre. Pazinčica je najduža istarska ponornica koja izvire u zaleđu Boruta i ima pet stalnih bočnih pritoka, a dužina glavnog vodotoka iznosi 18 km. Pazinčicu karakterizira izrazita bujičnost uslijed čega su naglašene i pojave velikih voda. Po svom je obliku sliv Pazinčice izrazito izdužen i pruža se u pravcu sjeverozapad-jugoistok. Na taj osnovni smjer pružanja gotovo se okomito spuštaju strmi bočni pritoci. Nizvodno od mosta strmim kaskadama u kamenitom koritu Pazinčica otječe prema svom ponoru – poznatom krškom fenomenu Pazinskoj jami.

Dragonja u svom donjem i srednjem dijelu toka granična je rijeka između Hrvatske i Slovenije. Najveći dio njenog sliva nalazi se u Sloveniji, a s područja Hrvatske u Dragonju utječe jedina veća pritoka Argila, ponegdje nazivana i Momjanski potok, površine oko 14 km². Površina sliva Dragonje iznosi 55,6 km².

Akumulacije

Akumulacija Butoniga je smještena nizvodno od mjesta gdje se sastaju njezina tri glavna bujična ogranka – Butoniga, Dragučki i Račički potok. Sliv akumulacije je isključivo površinski unutar fliškog bazena središnjeg dijela poluotoka. Površina sliva iznosi 73 km², a maksimalna dubina vode u akumulaciji iznosi oko 16 m. Volumen akumulacije iznosi 19,7 milijuna m³, od čega se na korisni volumen odnosi 17,5 milijuna m³. Iz akumulacije se vrši cjelogodišnje crpljenje za vodoopskrbu, s intenzitetima koji se ne spuštaju ispod 200 l/s radi osiguranja kontinuiteta rada uređaja za kondicioniranje i minimalnih brzina tečenja i izmjene vode u najvećim magistralnim cjevovodima sustava Butoniga. Akumulacija Butoniga predstavlja ključni objekt za vodoopskrbu južne Istre, naročito u ljetnom razdoblju vršne potrošnje. Intenziteti crpljenja iz akumulacije se tijekom ljetnih 90-ak dana povećavaju na vrijednosti koje idu do maksimuma od približno 500 – 600 l/s.

Akumulacija Boljunčica izgrađena je 1970. kao dvonamjenski objekt – za zaštitu nizvodnijeg, dolinskog područja Čepić polja od velikih voda, kao i u svrhu osiguranja vodnih zaliha za navodnjavanje. Akumulacija površine od 0,980 km² tijekom godine redovito presušuje, u prosjeku 11,6% dana u godini.

Na području Istarske županije posvećuje se velika pažnja zaštiti voda, kao jedinstvenog i nezamjenjivog prirodnog resursa ograničenih količina i neravnomjerne prostorne i vremenske raspodjele. Osnovni faktori koji utječu na kvalitetu voda su nedovoljno riješeni sustavi komunalnih, industrijskih i oborinskih otpadnih voda, neadekvatno postupanje s krutim otpadom i postojanje ilegalnih odlagališta te poljoprivredna (ratarska i stočarska) proizvodnja.

11.2.3. More

Okruženost Istarskog poluotoka Jadranskim morem s triju strana ukazuje na stratešku važnost mora kao resursa, u prirodnom i u gospodarskom smislu. Sjeverni Jadran morfološka je cjelina dubine do 100 m, prosječne dubine do 35 m. Jadransko more jedno je od slanijih mora, s prosječnim salinitetom od 38,30‰, a područje Sjevernog Jadrana karakterizira nešto manji salinitet zbog pritjecanja velikih talijanskih rijeka. Jadran je umjereno toplo more čija se površinska temperatura ljeti penje iznad 25 °C, a najniža temperatura mora je u veljači, oko 7 °C.

U geografskom smislu sjeverni Jadran odijeljen je u dvije zasebne hidrološke cjeline: priobalno more zapadne obale Istre, koji u širem smislu spada u Venecijanski zaljev i Kvarner. Hrvatski dio zapadne obale Istre proteže se od ušća Dragonje do rta Kamenjak. To je plitka, hridinasta i blago razvedena obala, unutar koje se ističe nekoliko dubokih zaljeva: Piranski zaljev, Tarska vala te Limski kanal i na krajnjem jugu Pulski, Verudski, Vinkuranski i Banjolski zaljevi. U srednjem dijelu obala je razvedenija, a južno od Poreča javljaju se prve skupine otočića. U donjem razvedenijem dijelu ističe se rovinjska skupina od dvadesetak otoka i hridi, a na krajnjem jugu smješten je brijunski arhipelag. Na najjužnijem dijelu pored istaknutog rta Kamenjak prostrani je Medulinski odnosno Pomerski zaljev s većim brojem otoka i hridi. Kvarnerski zaljev zatvaraju strme obale otoka Cresa i istočna istarska obala, a osim na krajnje južnom

dijelu, u medulinskom akvatoriju, istočna obala Istre je bez otoka. Pored Raškog kanala, koji je zapravo dugački i duboki estuarij, ističu se još Plominski zaljev te uvale Krnica, Budava, Kuje i Ližnjanski zaljev.

Najveći je dio istarske obale hridinast, prema jugu obala je relativno strma i brzo se spušta do maksimalnih dubina. Pješčane i šljunkovite plaže nalazimo samo u kratkim potezima gdje dolazi do sedimentacije krupnozrnatog pijeska. U unutarnjim vodama Linskog i Raškog kanala dolazi do nakupljanja visokih naslaga terigenog mulja. Na istarskom području karakteristične su i ingresivne erozijske obale fluvijalnog tipa, koje su nastale potapanjem ušća riječnih dolina, tzv. drage. To su ušća Raše i Mirne, te Linski kanal i Plominski zaljev.

Praćenje biološke kakvoće mora, tj. procjena ekološkog statusa morskog ekosustava, provodi se u prijelaznim i priobalnim vodama na području Istarske županije. Prijelazne vode obuhvaćaju vodne cjeline rijeke Mirne, Raškog zaljeva i Savudrijske vane. Mjerenja su pokazala konstantno ekološko stanje fitoplanktona i poboljšanje ekološkog statusa riba uz veliku biološku raznolikost.

Unaprjeđenu sustava zaštite mora i kopna značajno doprinosi Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM (2020) 380) o Strategiji Europske unije za bioraznolikost do 2030. godine, kojom je propisana obveza država članica da do 2030. godine zakonski zaštite najmanje 30% morskih i kopnenih područja pod svojom jurisdikcijom, dok jedna trećina, dakle 10% kopna i 10% mora, treba biti pod strogom zaštitom.

Ekološko stanje na mjernim postajama Istarske županije ocijenjeno je kao vrlo dobro, obilježeno dobrom prozirnošću, niskim koncentracijama hranjivih soli i klorofila te odsutnošću hipoksije. Osim toga, praćenjem kakvoće mora za kupanje prate se dva mikrobiološka pokazatelja – crijevni Enterokoki i *Escherichia coli*. Prema konačnoj i godišnjoj ocjeni kakvoće mora za kupanje za razdoblje od 2016. do 2019. godine, od ukupno 209 točaka, 207 točaka (ili 99,04%) ocijenjeno je izvrsnom kakvoćom, 2 točke (ili 0,96%) dobrom kakvoćom, dok zadovoljavajuća i nezadovoljavajuća ocjena nije zabilježena.

Unatoč u cjelini zadovoljavajućim pokazateljima ekološkog statusa mora i visoke kakvoće, izgradnja lučke infrastrukture i intenziviranje turističke aktivnosti u ljetnom razdoblju imaju značajne negativne efekte na priobalno područje i bioraznolikost. Izgradnjom turističkih sadržaja ugrožavaju se zajednice priobalja i obala, a dodatnu ugrozu morskim ekosustavima predstavlja neselektivno i prekomjerno korištenje ribljeg fonda, uništavanje podmorja kočenjem i drugim slabo selektivnim alatima te utjecaj marikulture u smislu organskog onečišćenja mora.

1.1.2.4. Zrak

Na području Istarske županije četiri su potencijalna izvora onečišćenja zraka – TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli – Pola. Osim industrijskih postrojenja, na narušavanje kvalitete zraka značajan utjecaj imaju povećanje obujma prometa u ljetnim mjesecima i energetski izvori u hotelijerstvu.

Prema podacima Programa zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine¹, programi mjerenja i mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka podijeljeni su u tri grupe:

- postaje s ručnim posluživanjem uređaja (prati se kvaliteta zraka u naseljima, mjerne postaje s dugogodišnjim nizovima podataka);
- automatske mjerne postaje: četiri imisijske postaje u okviru mreže TE Plomin, mjerna postaja Brovinje u okolici tvornice cementa Koromačno (AP Holcim Brovinje), dvije mjerne postaje (AP Zajci i AP Čambarelići) u okolici tvornice kamene vune Rockwool Adriatic, jedna na području Grada Umaga – Umago i jedna pozadinska mjerna postaja Višnjan – Visignano u okviru državne mreže za praćenje kvalitete zraka;
- mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka posebne namjene na kojima se prati samo ukupna taložna tvar (UTT)².

Iz rezultata provedenih mjerenja u razdoblju 2014. – 2017. kvaliteta zraka na svim mjernim postajama bila je I. kategorije u odnosu na onečišćujuće tvari koje se prate: SO₂, CO, NO₂, PM₁₀ i H₂S dok je dugotrajno prisutno onečišćenje prizemnim ozonom O₃, kao i na gotovo cijelom području RH. Koncentracije ukupne taložne tvari i metala dugotrajno se prate na desetak mjernih postaja, uglavnom uz postojeće kamenolome, a u promatranom razdoblju, zrak je bio I. kategorije kvalitete s obzirom na ove onečišćujuće tvari.

Prema podacima iz Registra onečišćavanja okoliša³ u razdoblju od 2014. do 2017. godine došlo je do smanjenja emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora s područja Istarske županije (osim amonijaka) prvenstveno zbog smanjenja emisija iz velikih izvora odnosno termoelektrane Plomin.

Ranije navedeni izvori onečišćenja zraka na području Istarske županije, HEP Proizvodnja d.o.o., TE Plomin 1 i TE Plomin 2, Rockwool Adriatic d.o.o., Calucem d.o.o. i Holcim (Hrvatska) d.o.o. uključeni u EU sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova (EU Emissions Trading System – EU ETS) prema Uredbi o načinu trgovanja emisijama stakleničkih plinova.

1.1.2.5. Tlo i krajobrazne cjeline

Hrvatska je podijeljena na 16 osnovnih krajobraznih jedinica, a Istra, jedna od osnovnih krajobraznih jedinica, od unutrašnjosti jasno je odvojena planinskim lancem Učka – Ćićarija. U kontekstu pedološkog sastava, Istarski poluotok podijeljen je na tri geomorfološke i prostorno-funkcionalne cjeline – Bijelu, Sivu i Crvenu Istru te ilustrativno ukazuje na njezine krajobrazne karakteristike, ali i reljefne, geološke, hidrološke, pedološke, vegetacijske te morfologije naselja.

Heterogena tla u pogledu fizikalnih svojstava, značajna su komponenta pri ocjenjivanju pogodnosti

¹ https://www.istra-istria.hr/media/filer_public/5a/33/5a33311b-1d6d-4413-9902-4f880dbc75ec/190520_zastita_

² Izvor: Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije, Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, 2018.

³ <http://roo.azo.hr/>

za poljoprivrednu proizvodnju. Najzastupljeniji tip tla je crvenica (oko 45%), te smeđe tlo na vapnencu i dolomitu (oko 25%). Budući da trenutno ne postoji sustavno praćenje kvalitete tla na nacionalnoj razini, ono nije uspostavljeno ni na županijskoj razini. Sukladno navedenom, ne postoje podaci o stanju onečišćenosti tla na području Županije te nije moguće utvrditi promjene stanja tla, ni pratiti oštećenja uzrokovana antropogenim ili prirodnim utjecajem.

Kemijski sastav poljoprivrednih tala Istre ukazuje na siromašnu opskrbljenost fosforom, srednju do bogatu opskrbljenost kalijem, a crvenice i antropogena tla izdvajaju se po siromašnoj opskrbljenosti dušikom.

Bijela Istra

Krajobraz šireg područja definiran je brdsko-planinskim područjem Ćićarije prosječne visine 1000 m i Učke 1396 m koje se nalazi na sjeveroistoku istarskog poluotoka, sjeverno od Buzeta do Plomina. Glavna reljefno-krajobrazna karakteristika su ogoljeli vrhovi i strme litice bijelih vapnenačkih stijena, dominantni u prostoru, temeljem čega je i dobilo naziv Bijela Istra.

Temeljno obilježje ovog prostora je krš, s nizom geomorfoloških pojava – kraških polja, dolaca, tornjastih stijena, jama, škrapa. Prema geološkom sastavu to su kredno-paleogenski vapnenci. Područje izgrađeno od izmjene karbonatnih naslaga i naslaga fliša s pojavama stalnih i povremenih izvora na pojedinim mjestima. Tla su vapneno dolomitne crnice, rendzine, kamenjari, smeđa tla na vapnencu i dolomitu.

Izrazito velika perceptivna vrijednost Bijele Istre očituje se upravo u gorskom lancu Ćićarije i Učke koji se proteže u smjeru sjeverozapad-jugoistok u dužini od 40-ak km, visine iznad 1000 do 1400 metara nadmorske visine, odnosno 500 – 1400 m iznad središnje visoravni i priobalja, zbog čega je bar jedan njegov dio vidljiv iz gotovo svih dijelova Istre te predstavlja svojstveni orijentir i geografsku granicu istarskog poluotoka.

Područje Bijele Istre geomorfološki moguće je podijeliti na dvije krajobrazne podcjeline:

- Sjeverni dio – lanac vrhova Ćićarije;
- Južni dio – Planik – Učka – Plomin – Park prirode.

Siva Istra

Područje izgrađeno od naslaga fliša zaprema tršćansko-pazinski bazen koji se proteže od toka Dragonje te uz Motovun – Montona i Pazin prema zapadnom obodu Čepićkog polja do Plomina te južno prema

Labinu i Raši. Sjeveroistočnu granicu tog bazena čini ćićarijsko područje, a istočnu masiv Učke. Glavna reljefno-krajobrazna karakteristika Sive Istre je velika diseciranost flišnih naslaga, koje su najvećim dijelom nepropusne i podložne površinskom ispiranju pa se u okolišu na strmim padinama pojavljuju kao naslage sivih lapora, vapnenca i pješčenjaka.

Prema geološkom sastavu to je paleogenski flišni bazen središnje Istre. Uz geomorfologiju terena u krajobrazu dominantne su naseobinske strukture koje su se smjestile na visokim, krajobrazno dominantnim točkama. Radi se u pravilu o urbanim i ruralnim naseljima male veličine, gusto zbijenih sklopova s malim površinama obradivog zemljišta unutar samih naselja.

Budući da je ovo područje nepropusnih flišnih naslaga, ovdje dolazi do formiranja stalnih i bujičnih vodotoka Istre: Mirne, Dragonje i Raše. Zbog geološkog sastava terena mreža površinskih vodnih tokova vrlo je razvedena.

Crvena Istra

Ovo je područje vapnenački, crvenicom pokriveni ravnjak – Crvena Istra. Zauzima gotovo tri četvrtine Istre, od Savudrije, južno od Vižinade - Visinada prema Pazinu, do južnog ruba Čepićkog polja i dio Labinštine. Osnovna karakteristika krajobraza je tlo – tipična crvenica, plitka, srednje duboka i duboka.

Za razliku od Bijele, a posebno Sive Istre, u Crvenoj Istri nema značajnih površinskih voda osim lokvi i bara, voda se spušta u podzemlje te pukotinama putuje prema moru. Ovo područje može se podijeliti na kontinentalni dio i primorski dio.

1.1.2.6. Vegetacija

Šume

Šume se na području Istarske županije prostiru od morske obale do planinskih vrhova Ćićarije i Učke, dakle do gotovo 1200 metara nadmorske visine. Na tom geomorfološki raznolikom području, na različitim stijenama razvila su se različita tla, pod utjecajem kojih su formirane i vrlo različite i specifične šumske zajednice.

Područje Istarske županije zauzimaju dvije šumske regije koje su se formirale ovisno o klimatskim prilikama, a to su:

- mediteranska regija, koja zauzima najveći dio područja;
- eurosibirsko-sjevernoamerička regija, koja zauzima uski pojas najviših planinskih predjela Ćićarije i Učke.

U mediteranskoj regiji razlikuju se eumediteranska i submediteranska zona. Eumediteranska zona je jasno uočljiva jer u njoj prevladavaju šume vazdazelenih vrsta. Ova zona zauzima uski obalni pojas, a karakterizira ju zajednica hrasta crnike i crnog jasena. Submediteranska zona je daleko prostranija i u njoj prevladavaju listopadne vrste. Karakteriziraju ih šumske zajednice hrasta medunca i bijelog graba u toplijoj, i hrasta medunca i crnog graba u hladnijoj podzoni.

Eurosibirska zona zauzima obronke masiva Ćićarije i Učke, a karakteriziraju je uglavnom šume bukve. To su uglavnom šume sjemenjače između kojih su podignute kulture crnog bora. U gospodarskom pogledu ove su šume vrijedne radi proizvodnje kvalitetne drvne mase.

Močvarna i vlažna staništa

Močvarna staništa predstavljaju jednu od najvećih vrijednosti biološke i krajobrazne raznolikosti, a ujedno su i najugroženiji ekološki sustavi u Republici Hrvatskoj. Znatan dio Istre čini krško područje na kojem se voda teško zadržava duže vremena zbog velike propusnosti podloge. Stoga je nestašica vode, prije svega za stoku, u mnogim dijelovima Istre ponukala ljude da koriste prirodne ili stvore i održavaju poluprirodne i umjetne lokve nasipavajući nepropustan sloj gline u prirodna krška udubljenja kako kišnica ne bi otjecala.

U tom kontekstu, za očuvanje biološke raznolikosti, na području Istarske županije važnu ulogu imaju vlažne livade, kojih u Istri ima naročito oko ušća rijeke Mirne. Na vlažnim livadama na tri lokaliteta u Istarskoj županiji utvrđeno je kako živi močvarni okaš, leptir s popisa sedam najugroženijih europskih vrsta danjih leptira.

1.1.2.7. Zaštićeni dijelovi prirode

Zaštićena područja

Na području Istarske županije registrirano je trideset i pet zaštićenih područja prirode koje prikazuje tablica 2.

Tablica 2: Zaštićena područja prirode Istarske županije

Nacionalni park	Nacionalni park Brijuni
Posebni rezervat	Datule – Barbariga, Limski zaljev – rezervat, Palud, Motovunska šuma, Kontija
Park prirode	Park prirode Učka
Spomenik prirode	Pinije u Karojbi, Baredine, Pincinova jama, Markova jama, Vela Draga, Fantazija
Značajni krajobraz	Lisina, Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag, Limski zaljev, Labin, Rabac i uvala Prklog, Pićan, Učka – sjeverni dio, Istarske toplice, Pazinski ponor, Gornji Kamenjak, Rovinjski otoci i priobalno područje, Učka – južni dio
Park šuma	Šijana, Soline, Zlatni rt – Škaraba, Kašteja, Busoler
Spomenik parkovne arhitekture	Červar – skupina stabala, Vrsar – skupina stabala, Labin – dvije glicinije, Poreč – skupina stabala, Kašćerga – čempres, Rovinj – drvodred čempresa

Izvor: Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode

Ukupna površina zaštićenih područja prirode u Istarskoj županiji iznosi 20.182,55 ha, odnosno 7,169 % ukupne površine Istarske županije (kopnene i morske). Zaštićeno je 5,638 % kopnene površine Istarske županije (15.872,74 ha) i 1,531 % morske površine (4.309,81 ha).

Na području Istarske županije, zaštićenim područjima upravljaju četiri javne ustanove:

- Javna ustanova Nacionalni park Brijuni;
- Javna ustanova Park prirode Učka;
- „Natura Histrica“ – Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije / „Natura Histrica“ – Ente pubblico per la gestione delle aree naturali protette della Regione Istriana
- Javna ustanova Kamenjak.

U skladu s kartom staništa Republike Hrvatske na području Istarske županije nalazi se 51 tip staništa, a njih 16 (10 kopnenih i 6 morskih) je ugroženo na europskoj razini i zaštićeno Direktivom o staništima, a u Hrvatskoj i Pravilnikom o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21).

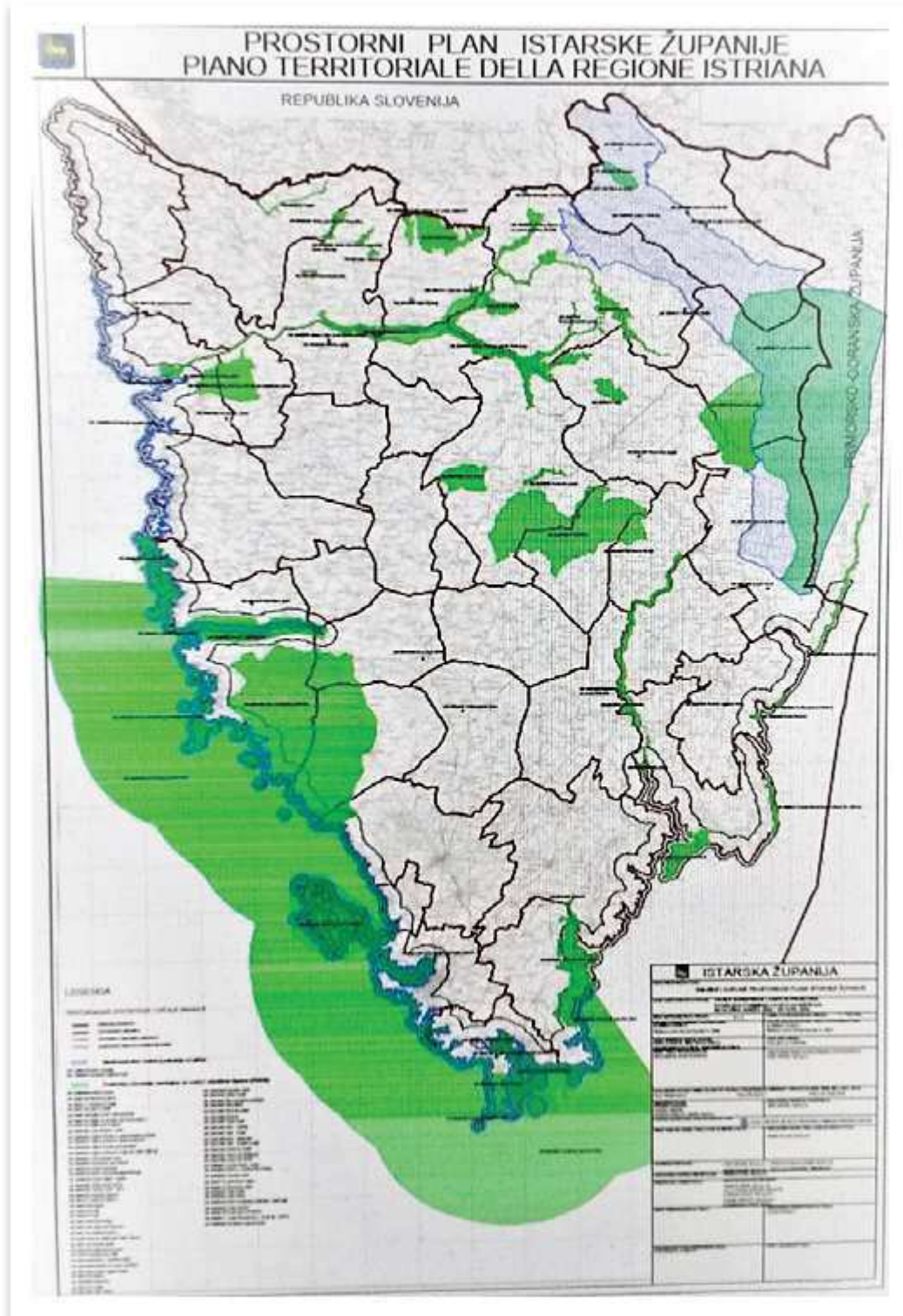
Ekološka mreža – NATURA 2000 područja

NATURA 2000 je ekološka mreža Europske unije koja obuhvaća područja važna za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova. U Istarskoj županiji nalazi se 67 područja ekološke mreže NATURA 2000, ukupne površine 162.983,34 ha (83.199,8868 ha kopnene površine i 79.783,4532 ha morske površine), odnosno 24,71% ukupne kopnene i morske površine Županije.

Od toga su:

- 2 područja očuvanja značajna za ptice – 46.502,38 ha, tj. 7,05% ukupne kopnene i morske površine IŽ;
- 64 područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – 113.080,50 ha, tj. 17,14% ukupne kopnene i morske površine IŽ;
- 1 posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove – 3.400,46 ha, tj. 0,52% ukupne kopnene i morske površine IŽ.

Slika 2: Natura 2000 područje u Istarskoj županiji

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

Zaštićene vrste

Crvene knjige ugroženih vrsta objedinjuju podatke o onim vrstama ili podvrstama koje se smatraju ugroženim temeljem znanstvene procjene prema međunarodnim kriterijima koje je postavila Međunarodna unija za zaštitu prirode IUCN. Crveni popis obuhvaća vrste s visokim stupnjem ugroženosti, odnosno smatra se da su pred izumiranjem (CR – kritično ugrožene, EN – ugrožene i VU – osjetljive) te vrste koje bi mogle postati ugrožene ukoliko se ne poduzmu zaštitne mjere (NT – niskorizične i LC – najmanje zabrinjavajuće), kao i vrste koje se radi nedostatka podataka ne mogu svrstati u neku od navedenih kategorija D.D. – nedovoljno poznate).

Tablica 3: Zaštićene vrste prema kategorijama ugroženosti u Istarskoj županiji

Vrste	UKUPNO	CR	EN	VU	NT	LC	DD
Sisavci	24	-	2	3	14	1	4
Ptice	27	6	9	11	-	-	-
Vodozemci i gmazovi	14	-	2	1	7	3	1
Slatkovodne ribe	12	1	5	3		1	1
Morske ribe	56	2	6	9	22	14	3
Špiljska fauna	15	3	3	8	-	-	1
Leptiri	22	1	1	1	14		5
Vretenca	14	1	-	2	8	-	3
Vaskularna flora	80	15	25	41	-	-	-
Gljive	21	1	3	14	-		-

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

Pored ukupno 285 ugroženih vrsta u svim stupnjevima ugroženosti, u Istarskoj županiji je 5 regionalno izumrlih vrsta – tri vrste sisavaca, jedna vrsta ptica i jedna vrsta slatkovodnih riba.

Na području Istarske županije nema zaštićenih minerala, dok se zaštićeni fosili dinosaura u Hrvatskoj nalaze na 24 lokacije, od čega je 21 lokacija na području Istarske županije. Sva nalazišta na području Istarske županije nalaze se na području južne, jugozapadne, sjeverozapadne i zapadne Istre, a na istočnoj obali poluotoka nema nalazišta fosila dinosaura. Prvi otkriveni fosil dinosaura identificiran je 1925. godine na Brijunima, a posljednje je otkriveno nalazište Mareda na području Novigrada, 2018. godine.

1.1.3. Prostorno uređenje

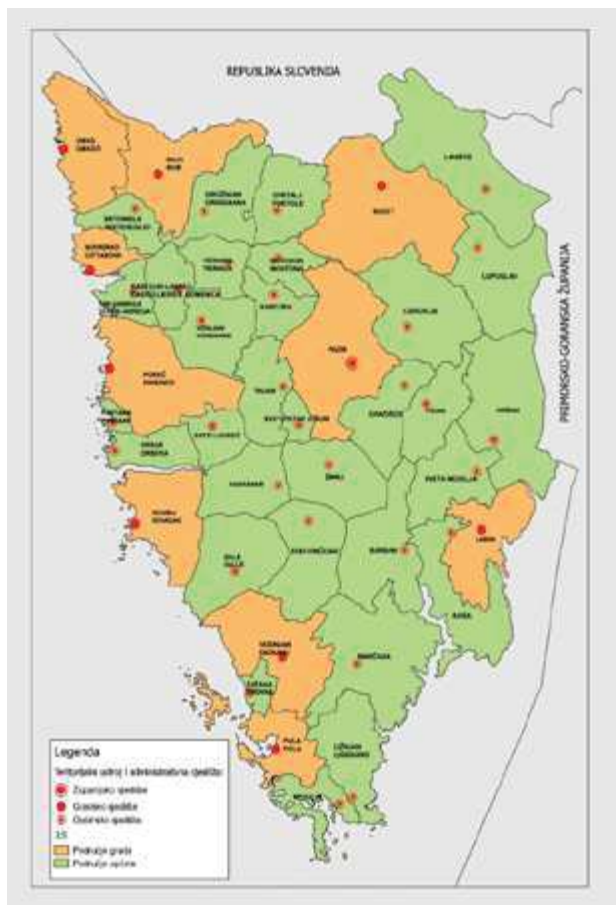
Istarska županija dio je NUTS II regije Jadranska Hrvatska. Sjedište skupštine Istarske županije je u Pazinu, a sjedište Župana Istarske županije u Puli – Pola. Istarska županija jedinica je područne (regionalne) samouprave u kojoj su hrvatski i talijanski jezik u ravnopravnoj upotrebi u radu županijskih tijela u samoupravnom djelokrugu, a službeni naziv Istarske županije dvojezičan je „Istarska županija – Regione Istriana“.

Županija je administrativno podijeljena na 41 jedinicu lokalne samouprave, 10 gradova i 31 općinu.

Gradovi su: Buje – Buie, Buzet, Labin, Novigrad – Cittanova, Pazin, Poreč – Parenzo, Pula –Pola, Rovinj – Rovigno, Umag –Umago i Vodnjan – Dignano.

Općine su: Bale – Valle, Barban, Brtonigla – Verteneglio, Cerovlje, Fažana – Fasana, Funtana – Fontane, Gračišće, Grožnjan–Grisignana, Kanfanar, Karojba, Kaštelir–Labinci – Castelliere–S. Domenica, Kršan, Lanišće, Ližnjan –Lisignano, Lupoglav, Marčana, Medulin, Motovun – Montona, Oprtalj – Portole, Pićan, Raša, Sveti Lovreč, Sveta Nedelja, Sveti Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tar–Vabriga – Torre–Abrega, Tinjan, Višnjan – Visignano, Vižinada – Visinada, Vrsar – Orsera i Žminj.

Slika 3: Administrativna podjela Istarske županije

Izvor: Istarska županija, Prostorni plan Istarske županije

Prostornim planom Istarske županije utvrđeno je kako se Županija razvija kao policentrična regija u kojoj je Grad Pula – Pola najveće regionalno središte i s okolnim gradovima i općinama čini mrežu naselja i kao takav značajno utječe na sve procese u Županiji. Grad Pula – Pola, zajedno s Gradom Vodnjanom – Dignano te općinama Medulin, Ližnjan – Lisignano, Marčana, Barban, Svetvinčenat čini urbano područje sa zajedničkim funkcionalnim vezama i cjelovitim sustavom društveno-gospodarskog i teritorijalnog planiranja.

S druge strane, ruralni prostor Istarske županije zauzima većinu površine i definiran je kroz dvije osnovne socio-ekonomske značajke – manja gustoća naseljenosti u odnosu na urbana središta i drugačiji omjer korištenja raspoloživog zemljišta, u korist poljoprivrede i šumarstva, naspram izgradnje. Osnovni kriterij razgraničenja ruralnog i urbanog područja vezan je uz gustoću naseljenosti pa se ruralnim područjima smatraju ona područja u kojima je gustoća naseljenosti manja od 150 st/km². U Istarskoj županiji je ukupno 655 naselja te od ukupne površine Istarske županije 80% zauzima ruralno područje, a 20% urbana središta.⁴ Nadalje, Prostornim planom utvrđeno je kako se zbog upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem prostor Županije diferencira na istarsko priobalje, koje čine ukupno 22 jedinice lokalne samouprave i

⁴ Podaci Agencije za ruralni razvoj Istre (AZRRI, <http://www.azrri.hr/index.php?id=50&L=1%2Findex.php>)

kontinentalni dio, 19 JLS-a, kako je prikazano u tablici 4.

Tablica 4: Razgraničenje prostora prema obilježjima funkcionalnih cjelina

Istarsko priobalje	Buje - Buie, Umag - Umago, Brtonigla - Verteneglio, Novigrad - Cittanova, Tar-Vabriga - Torre-Abrega, Poreč - Parenzo, Funtana - Fontane, Vrsar - Orsera, Sveti Lovreč, Kanfanar, Rovinj - Rovigno, Bale - Valle, Vodnjan - Dignano, Fažana - Fasana, Pula - Pola, Medulin, Ližnjan - Lisignano, Marčana, Barban, Raša, Labin, Kršan.
Kontinentalni dio	Grožnjan - Grisignana, Oprtalj - Portole, Buzet, Lanišće, Lupoglav, Cerovlje, Motovun - Montona, Vižinada - Visinada, Kaštelir- Labinci - Castelliere-S. Domenica, Višnjan - Visignano, Karojba, Pazin, Gračišće, Pićan, Sveta Nedelja, Žminj, Sveti Petar u Sumi, Tinjan, Svetvinčenat.

Izvor: Istarska županija. Prostorni plan Istarske županije

Sukladno odredbama Zakona o brdsko-planinskim područjima (NN 118/18) te Odluke o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu status brdsko-planinskog područja (NN 24/19), općinama Lanišće, Lupoglav, Cerovlje i Oprtalj – Portole pripada navedeni status, koji uključuje stvaranje pretpostavki i provedbu mjera za održivi razvoj, jačanje konkurentnosti i ostvarenje vlastitih razvojnih potencijala navedenih jedinica lokalne samouprave. S obzirom da je Općina Lanišće prema indeksu razvijenosti svrstana u III. skupinu jedinica lokalne samouprave, pripada joj i status potpomognutog područja, sukladno članku 36. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) te je pri ostvarivanju svojih prava temeljem zakonskih i podzakonskih propisa ovlaštena na korištenje onoga prava koje je za nju povoljnije.

Pored brdsko-planinskih područja i otoci su područja s razvojnim posebnostima, kojima se osigurava osobita zaštita te poseban planski i programski pristup usmjeren na razvoj i prevladavanje ograničenja kojima su otoci podvrgnuti. Temeljem Zakona o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21), otočno područje Istarske županije sastoji se od ukupno 46 otoka i otočića te 42 manjih nadmorskih tvorbi (hridi). Oni su smješteni u akvatoriju sljedećih jedinica lokalne samouprave: Grad Pula – Pola, Grad Poreč – Parenzo, Grad Rovinj – Rovigno, Grad Umag – Umago, Općina Vrsar – Orsera, Općina Funtana – Fontane, Općina Medulin, Općina Ližnjan – Lisignano, Općina Bale – Valle. Povremeno je nastanjeno 16 otoka i otočića, dok su 72 otočića i hridi nenastanjene. Najveću i najrazvedeniju skupinu čini 14 otoka, otočića i hridi Nacionalnog parka Brijuni čija ukupna površina iznosi 743,3 hektara.

1.1.4. Sustav civilne zaštite

Stupanjem na snagu Zakona o sustavu civilne zaštite (NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22) dana 1. kolovoza 2015. godine sustav zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj uređen je kao sustav civilne zaštite, a čime se ne samo formalno, već i suštinski mijenjaju određeni oblici i sadržaji u provedbi mjera i aktivnosti radi spašavanja ljudskih života, materijalnih dobara i okoliša u velikim nesrećama ili katastrofama.

Temeljem odredbi Zakona, predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u ostvarivanju prava i obveza u području sustava civilne zaštite, razmatraju stanje sustava civilne zaštite, donose smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na svom području, u proračunu osiguravaju sredstva namijenjena za financiranje sustava civilne zaštite u narednoj godini te obavljaju i druge poslove iz sustava civilne zaštite utvrđene zakonom.

Sustav civilne zaštite obuhvaća mjere i aktivnosti (preventivne, planske, organizacijske, operativne, nadzorne i financijske) kojima se uređuju prava i obveze sudionika, ustroj i djelovanje svih dijelova sustava civilne zaštite i način povezivanja institucionalnih i funkcionalnih resursa sudionika koji se međusobno nadopunjuju u jedinstvenu cjelinu radi smanjenja rizika od katastrofa te zaštite i spašavanja građana, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša na teritoriju Republike Hrvatske od posljedica prirodnih, tehničko-tehnoloških velikih nesreća i katastrofa, otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja.

Sukladno Smjernicama za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Istarske županije za razdoblje od 2020. do 2023. godine („Službene novine Istarske županije“, br. 10/2020), operativne snage sudionici su sustava civilne zaštite koji se pozivaju, mobiliziraju i aktiviraju za provođenje mjera i postupaka radi sprječavanja nastanka, ublažavanja te uklanjanja posljedica izvanrednog događaja, velike nesreće i katastrofe.

Operativnim snagama rukovodi i koordinira Župan uz potporu Stožera civilne zaštite Istarske županije kojemu je na čelu zapovjednik Vatrogasne zajednice Istarske županije. U katastrofama i velikim nesrećama Župan izravno zapovijeda operativnim snagama sustava civilne zaštite Županije. Operativne snage djeluju i razvijaju se u skladu s posebnim zakonima koji reguliraju djelatnost za koju su osnovane te na temelju Zakona o sustavu civilne zaštite i podzakonskih propisa koji reguliraju područje civilne zaštite, procjene ugroženosti i planove zaštite i spašavanja. Operativne snage financiraju se dijelom ili u cijelosti iz proračuna Istarske županije, a financiraju se i izabrani programi i projekti udruga građana koji su od interesa za civilnu zaštitu. U idućem razdoblju aktivnosti treba usmjeriti prema projektima koji se financiraju sredstvima iz fondova Europske unije.

Polazeći od potencijalne opasnosti i ranjivosti u izvanrednim događajima, velikim nesrećama i katastrofama Istarska županija je organizirala sveobuhvatnu provedbu organiziranja, upravljanja i zapovijedanja sustavom civilne zaštite koje se sastoji se od nekoliko razina upravljanja te se odnosi na upravljanje u svim izvanrednim situacijama. Upravljanje se ostvaruje u centrima odlučivanja različitih razina, kojima se dostavljaju sve obrađene i analizirane relevantne informacije u odnosu na izvanredni događaj, veliku nesreću i katastrofu na temelju kojih se pravodobno donose odgovarajuće odluke.

Temeljem Odluke o određivanju operativnih snaga u sustavu civilne zaštite i pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite Istarske županije, mjere i aktivnosti u sustavu civilne zaštite na području Županije provode sljedeće operativne snage sustava civilne zaštite:

- 1. Stožer civilne zaštite Istarske županije** je stručna potpora Županu kod rukovođenja i zapovijedanja operativnim snagama u slučaju veće nesreće ili katastrofe. Stožer je stručno, operativno i koordinativno tijelo koje treba pripremiti kvalitetne i utemeljene prijedloge koji će Županu omogućiti donošenje prave i pravovremene odluke za djelovanje u složenim i vrlo zahtjevnim uvjetima velike nesreće ili katastrofe. Stožer također educira članove o Sustavu Civilne zaštite te provodi aktivnosti oko pandemije koronavirusa.
- 2. Vatrogasna zajednica Istarske županije** krovna je vatrogasna organizacija koja objedinjuje vatrogasnu djelatnost na području Istarske županije, na kojem je ustrojeno sedam javnih vatrogasnih postrojbi s 230 pripadnika. VZiŽ djeluje sukladno svom programu rada (obučavanje, vježbe, natjecanja, dežurstva, intervencije, održavanje voznog parka i opreme), sudjeluje u obučavanju i organizaciji vježbi svih vatrogasnih organizacija na razini VZiŽ, provodi „Projekt organizacije vatrogastva za intervencije na moru i vodama Istarske županije“, nastavlja aktivnosti zajedničke vatrogasne postrojbe na moru kroz EU projekt NAMIRG – grupa za intervenciju u pomorskim nesrećama u akvatoriju Jadrana, organizira 7. Dane civilne zaštite – konferenciju o razvoju sustava i razvoju civilne zaštite u Istarskoj županiji.
- 3. Hrvatski Crveni križ – Društvo Crvenog križa Istarske županije** obavlja pripremu, edukaciju i opremanje za djelovanje u kriznim situacijama i drugim izvanrednim stanjima na području Istarske županije (organizacija službe traženja, osposobljavanje za pružanje prve pomoći, dobrovoljno darivanje krvi, program službe spašavanja života na vodi, prihvat i distribucija humanitarne pomoći, pružanje psihosocijalne pomoći u kriznim situacijama itd.), provodi edukaciju djelatnika i volontera društava Crvenog križa, unapređuje razvoj i koordinaciju rada društava Crvenog križa, provodi aktivnosti oko pandemije korona virusa. U sastavu Društva Crvenog križa Istarske županije djeluju gradska društva Crvenog križa i to: Pula – Pola, Rovinj – Rovigno, Poreč – Parenzo, Labin, Buje – Buie, Buzet i Pazin.
- 4. Hrvatska gorska služba spašavanja, Stanica Istra** djeluje na području cijele Istarske županije u cilju rješavanja javnih potreba njenih građana, obvezuje se svoje specijalizirano znanje, iskustvo, kadrove i trenutno raspoložive i slobodne potencijale, te specijaliziranu opremu staviti na raspolaganje u funkciji traganja, zaštite i spašavanja ljudskih života i izvan redovite djelatnosti gorskog spašavanja, samostalno provodi obuku svojih pripadnika sukladno programu obuke pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja, sve u cilju zaštite i spašavanja ljudskih života na nepristupačnim i teško prohodnim prostorima te pri elementarnim nepogodama, velikim nesrećama i katastrofama, kada treba primijeniti posebno znanje, opremu i kadrove koje se koriste u gorskom spašavanju.
- 5. Sustav zdravstvene zaštite Istarske županije** s Općom bolnicom Pula – Ospedale Generale di Pola, Istarskim domovima zdravlja – Case della salute dell'Istria, Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Istarske županije – Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana, Nastavnim zavodom za hitnu medicinu Istarske županije – Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, županijskim ljekarnama i ambulancama u koncesiji, pokriva u cijelosti potrebe stanovništva u javnoj zdravstvenoj djelatnosti. U skladu s navedenim sustav zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji je u razdoblju od 2020. do 2023. godine proveo ili će provesti sljedeće mjere i aktivnosti: nastaviti osnivanje dodatnih timova medicinske pomoći te angažiranje brzih vozila policije i Lučke kapetanije za potrebe

hitne medicinske pomoći na moru u ljetnim mjesecima, poboljšati suradnju sa svim interventnim službama, a posebno vatrogascima, policijom i Lučkom kapetanijom.

6. **Pravne osobe koje obavljaju poslove iz sustava civilne zaštite** – na osnovi Procjene rizika od velikih nesreća za područje Istarske županije određene su pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite Istarske županije koje se sukladno potrebama pozivaju, mobiliziraju i aktiviraju temeljem Plana djelovanja Istarske županije na poziv Župana, za izvršavanje zadaća ublažavanja te uklanjanja posljedica katastrofa i velikih nesreća na području Županije. Ove službe, zajedno s Vatrogasnom zajednicom IŽ trebaju biti okosnica sustava civilne zaštite na području IŽ. To su Nastavni zavod za hitnu medicinu IŽ – Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, HEP – Elektroistra Pula, Istarski Vodovod Buzet, Vodovod Pula i Labin, Županijska uprava za ceste Istarske Županije – pravna osoba za upravljanje Županijskim i lokalnim cestama / Direzione regionale per le strade della Regione istriana – ente giuridico per la gestione delle strade regionali e locali della Regione Istriana, Opća bolnica Pula – Ospedale Generale di Pola, Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije – Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana i druge.
7. **Koordinator na lokaciji** procjenjuje nastalu situaciju i njezine posljedice na terenu te u suradnji s nadležnim stožerom civilne zaštite usklađuje djelovanje operativnih snaga sustava civilne zaštite.
8. **Udruge građana, klubovi i organizacije u sustavu civilne zaštite** – na području Istarske županije djeluje cijeli niz udruga građana od interesa za sustav civilne zaštite: Savez izviđača, Speleološki savez, Lovački savez, Planinarski i Ronilački savez, radio amateri i dr. Organizacije civilnog društva predstavljaju pričuvni dio operativnih snaga sustava civilne zaštite.

Služba civilne zaštite Vatrogasne zajednice IŽ kao dio sustava civilne zaštite Istarske županije nadležna je za osiguravanje učinkovitog izvršenja poslova i zadaća na području Istarske županije, posebno u pogledu stručnih poslova vezanih za civilnu zaštitu.

Istarska županija je izradila i donijela Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara te Plan zaštite i spašavanja i Plan civilne zaštite (kao dio Plana zaštite i spašavanja). Osim toga, Istarska županija je izradila i donijela Vanjski plan zaštite i spašavanja u slučaju nesreća koje uključuju opasne tvari za pogon tvrtke „Holcim“ (Hrvatska) d.o.o. Koromačno, u Općini Raša.

Skupština Istarske županije je također usvojila Procjenu rizika od velikih nesreća za područje Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, br. 26/18), Odluku o određivanju pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite na području Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, br. 26/18), te Plan djelovanja civilne zaštite za područje Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, br. 19/19).

Razvoj sustava civilne zaštite na području Istarske županije u 2021. godini („Službene novine Istarske županije“, br. 10/2020) obuhvaća preventivne i planske aktivnosti u sustavu civilne zaštite Istarske županije te razvoj i jačanje spremnosti županijskih operativnih snaga u sustavu civilne zaštite za djelotvorne akcije u izvanrednim događajima. U proračunu Istarske županije za 2021. godinu planirano je 849.070,28 eura za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite Istarske županije, a jednaki iznosi predviđeni su i za 2022. i 2023. godinu. Od predviđenih sredstava, tekuće donacije za vatrogastvo iznose 192.448,07 eura, dok je za

Društvo crvenog križa IŽ planirano 131.395,58 eura.

Zaključno, u tablici ispod navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali u segmentu stanja u prostoru i okolišu, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

Ključne razvojne potrebe

Uvođenje sustavnog upravljanja zaštićenim područjima prirode prepoznato je kao potreba, s ciljem održavanja dobrog stanja okoliša i prepoznatljivosti Istarske županije kao područja velike biološke i krajobrazne raznolikosti. Navedeno je izrazito bitno iz perspektive većinski krškog reljefa visoke propusnosti i rizika za izvore pitke vode kao i bioraznolikosti morskog ekosustava. Također, policentrični prostorni razvoj Županije i sve veći interes za život u ruralnim područjima generiraju potrebu razvoja kako prometne, tako i digitalne infrastrukture, čija je osnova diferencijacija uvjeta Prostornog plana vođena uvažavanjem posebnosti svakog prostornog segmenta.

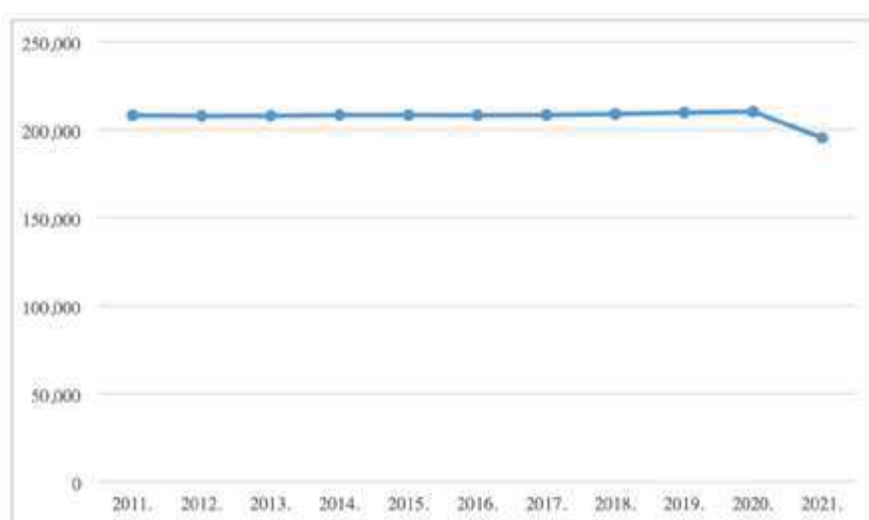
Ključni razvojni potencijali

Potencijali obnovljivih izvora energije značajan su faktor unaprjeđenja zaštite okoliša, čemu može doprinijeti i uvođenje pametnih tehnologija u praćenju stanja okoliša. Prepoznat je također potencijal daljnje diversifikacije turističke ponude, kao iznimno značajnog generatora prihoda Županije, novim oblicima turizma koji će biti usklađeni s načelima očuvanja prostora i okoliša. Nadalje, uzimajući u obzir povijesne veze Županije sa susjednim državama, kao i povoljan geografski položaj, nameće se potencijal cjelovitijeg iskorištavanja pograničnih područja, osobito u kontekstu suradnje hitnih službi, čime se stanovnicima u tom području, ali i šire, osigurava pravovremena dostupnost medicinskih (i drugih) usluga. Navedeno treba dopuniti i većom projektnom suradnjom s prekograničnim područjima. Od prirodnih obilježja dodatno treba izdvojiti ugodnu klimu i očuvanu bioraznolikost ekosustava kao ključni razvojni potencijal različitih tematskih područja.

1.2. Stanovništvo

Istarska županija, uz Grad Zagreb, jedina je jedinica područne (regionalne) samouprave koja u posljednjih pet godina bilježi porast broja stanovnika. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. na području Istarske županije živi ukupno 195.237 stanovnika.

Grafikon 1: Kretanje broja stanovnika Istarske županije 2011. – 2021.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Stanovništvo Istarske županije čini 5,10% stanovništva Republike Hrvatske i 15,10% stanovništva NUTS II regije Jadranska Hrvatska. Prosječna gustoća naseljenosti Istarske županije iznosi 69,41 st/km². Najveća gustoća naseljenosti je u Gradu Puli - Pola, 1.011 st/km², a najmanja u Općini Lanišće, 1,87 st/km². Prosječna gustoća naseljenosti neznatno je viša u odnosu na nacionalni prosjek, a podiže ju napučenost stanovništva u urbanim središtima, Puli - Pola, Rovinju - Rovigno, Labinu, Umagu - Umago, Novigradu - Cittanova i Poreču - Parenzo.

Stanovništvo je uglavnom koncentrirano u urbanim središtima te u 10 gradova stanuje 68,30% dok u općinama živi 31,70% stanovništva Županije. Osim prostorne raspodjele stanovništva u korist urbanih središta, osnovne demografske karakteristike stanovništva Istarske županije su pozitivan migracijski saldo, demografsko starenje te izražena multietničnost.

Kontinuirani porast broja stanovnika Istarske županije rezultat je pozitivnog migracijskog salda, odnosno većeg broja doseljenog naspram odseljenog stanovništva, a ne pozitivnog prirodnog prirasta. Negativni prirodni prirast kontinuirano je izražen protekla tri desetljeća, a u posljednjih 10 godina povećava se, kako je prikazano u tablici 5.

Tablica 5: Prikaz prirodnog prirasta na području Istarske županije u razdoblju 2011.-2021.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Živorodeni	1.827	1.832	1.801	1.813	1.701	1.669	1.690	1.670	1.589	1.670	1.657
Umrli	2.222	2.302	2.167	2.226	2.414	2.354	2.475	2.372	2.411	2.540	2.784
Prirodni prirast	-395	-470	-366	-413	-713	-685	-785	-702	-822	-870	-1.127

Izvor: Državni zavod za statistiku

Od ukupno 41 jedinice lokalne samouprave, u 2021. godini samo su općine Lanišće, Sveti Petar u Šumi i Tar-Vabriga - Torre-Abrega imale pozitivan prirodni prirast. Najveći vitalni indeks (odnos živorođenih na 100 umrlih) zabilježen je u Općini Lanišće (200,0), a najmanji u Općini Grožnjan - Grisignana (21,4).

Negativno prirodno kretanje stanovništva pokazuje i vitalni indeks koji je na razini Županije u posljednjem desetljeću u značajnom padu. Vrijednost indeksa za 2011. godinu iznosila je 82,2, a za 2021. godinu indeks je pao na 59,5, što ukazuje na povećanje razlike između broja rođenih i umrlih.

S druge strane, pozitivan migracijski saldo doprinosi povećanju broja stanovnika na području Istarske županije. U promatranom desetogodišnjem razdoblju, izuzev 2011. godine, kontinuirano je zabilježen pozitivan migracijski saldo, a najveća razlika evidentirana je 2019. godine kada je ukupno doseljeno 5.484 osoba, a odseljeno 3.727 pa je migracijski saldo iznosio + 1.757 osoba. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Istarsku županiju doseljeno je 4.390 osoba, a odseljeno je 3.579 osoba te migracijski saldo iznosi +811 osoba. Stoga je zbog kretanja domicilnog i stranog stanovništva nužno posvetiti posebnu pažnju integraciji državljana trećih zemalja u Istarsku županiju.

Tablica 6: Prikaz bilance doseljavanja i odseljavanja na području IŽ u razdoblju 2011. - 2021.

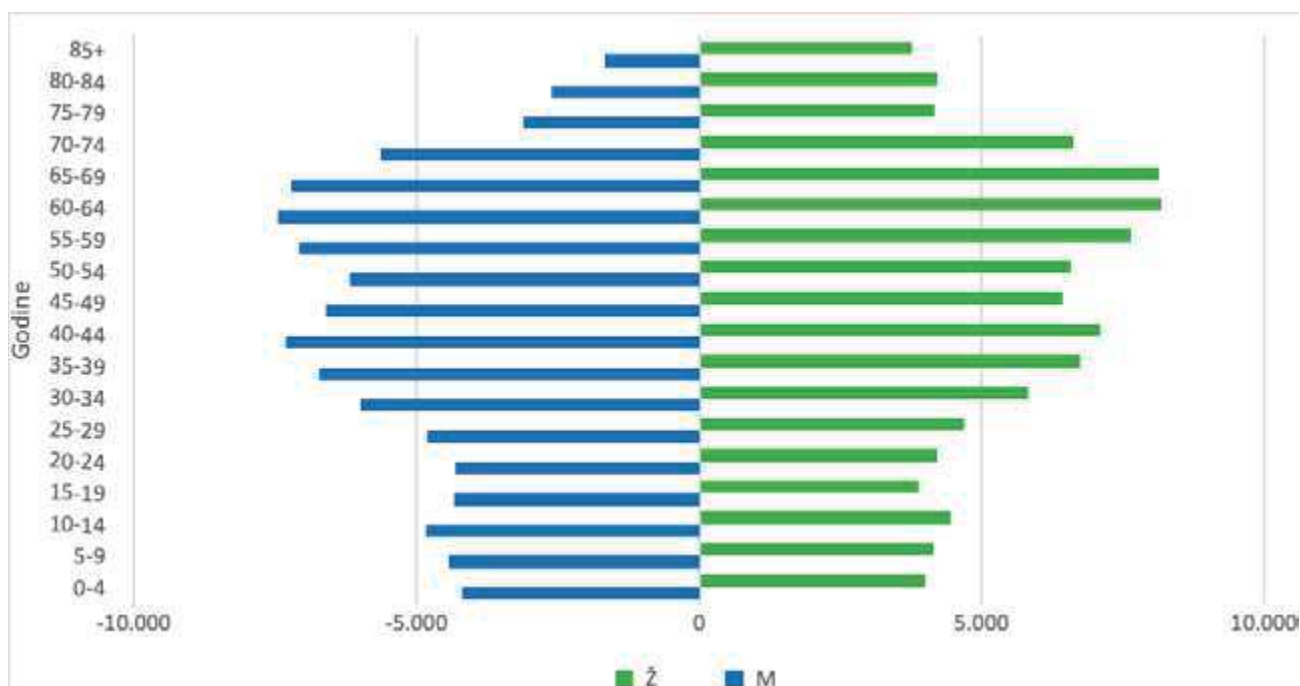
Godina	Doseljeni			Odseljeni			Migracijski saldo
	Ukupno doseljeni	Druga županija	Inozemstvo	Ukupno odseljeni	Druga županija	Inozemstvo	
2011.	1.746	1.140	606	1.835	889	946	-89
2012.	1.930	1.195	735	1.716	827	889	+214
2013.	2.229	1.334	895	1.579	941	638	+650
2014.	2.765	1.756	1.009	1.982	1.103	879	+783
2015.	2.800	1.724	1.076	2.410	1.130	1.280	+390
2016.	3.281	1.719	1.562	2.426	1.047	1.379	+855
2017.	3.516	1.657	1.859	2.517	974	1.543	+999
2018.	4.247	1.482	2.765	2.848	996	1.852	+1.399
2019.	5.484	1.507	3.977	3.727	1.145	2.582	+1.757
2020.	5.053	1.240	3.813	3.591	991	2.600	+1.462
2021.	4.390	1.344	3.046	3.579	885	2.694	+811

Izvor: Državni zavod za statistiku

Iz tablice 6 vidljiv je trend povećanja oba pokazatelja, i doseljavanja i iseljavanja s područja Županije, ali u korist doseljavanja. Također, razvidno je kako stanovnici koji napuštaju Istarsku županiju u posljednjih 5 godina uglavnom odlaze u inozemstvo, što je sukladno negativnim pokazateljima iseljavanja u inozemstvo na razini cijele RH. Ipak, u odnosu na druge županije, Istarska županija pod manjim je emigracijskim pritiskom, što je vidljivo iz pozitivnog migracijskog salda, prikazanog u tablici 6. Kumulativni podaci migracija stanovništva pokazuju da su u posljednjih 10 godina jedino Istarska i Dubrovačko-Neretvanska županija, uz Grad Zagreb, imale pozitivan migracijski saldo. Također, od 2017. godine u ukupnom broju doseljenog stanovništva počinju prevladavati doseljeni iz inozemstva, a najviše ih je doseljeno 2019, 3.977. Navedeno je rezultat tradicionalno izraženih multietničkih i multikulturalnih karakteristika društva, ali i jačanja gospodarskih aktivnosti i konkurentnosti privatnog sektora.

Dobno-spolna piramida stanovništva pokazuje da je od ukupno 195.237 stanovnika Istarske županije, 51,60% žena i 48,40% muškaraca. Grafikon 2 koji prikazuje dobno-spolnu strukturu stanovništva ukazuje na regresivnu dobnu strukturu. Baza piramide uža je od njenog središnjeg dijela, što ukazuje na negativni i opadajući prirodni prirast. Stopa nataliteta niža je od stope mortaliteta, no do procesa depopulacije ipak ne dolazi zbog pozitivnih migracijskih trendova kojima se kompenzira negativno prirodno kretanje stanovništva.

Grafikon 2: Dobno – spolna piramida stanovništva Istarske županije

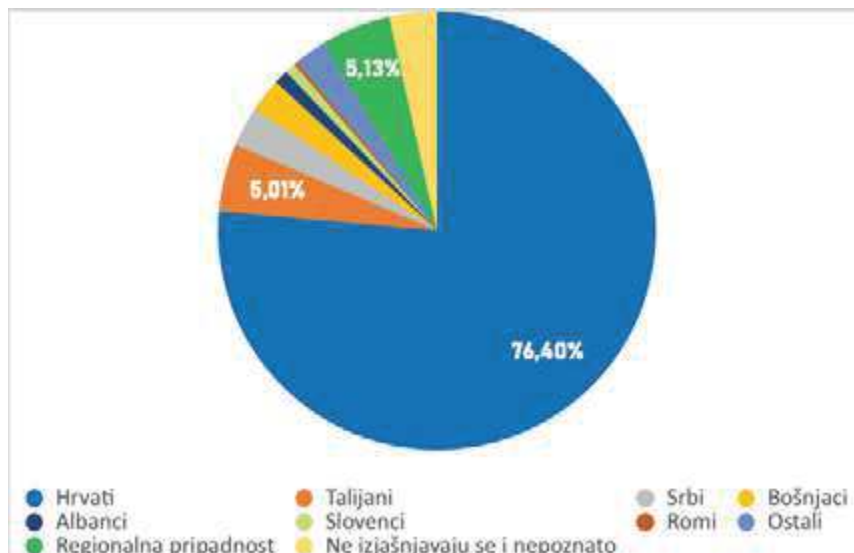

Izvor: DZS, popis stanovništva 2021.

Kao ključni izazov vezano uz demografske prilike na razini Istarske županije ističe se izraženi trend starenja stanovništva. Prosječna starost stanovništva je 45,8 godine, što znači da je stanovnik Istarske županije prosječno stariji od stanovnika Republike Hrvatske godinu i 5 mjeseci, a indeks starenja koji iznosi 183,4 označava da je područje duboko zašlo u proces starenja stanovništva. Iako starenje stanovništva ne predstavlja izolirani problem Istarske županije, negativan demografski trend starenja stanovništva izraženiji je u odnosu na razinu cijele RH, s obzirom da vrijednost indeksa na nacionalnoj razini iznosi 156,2. Problemu starenja stanovništva potrebno je pristupiti intenziviranjem pronatalitetnih populacijskih politika kako bi se spriječile šire nepovoljne društvene posljedice.

Nadalje, struktura stanovništva prema narodnosti ukazuje na naglašenu multietničku i multikulturalnu strukturu društva. Talijanska nacionalna zajednica najveća je nacionalna manjina na području Istarske županije i obuhvaća 5,01% stanovništva, a njen značaj očituje se i u zakonskoj obvezi korištenja jezika i pisma talijanske nacionalne zajednice na razini Istarske županije i pojedinih gradova. Osim Talijana, tri najveće nacionalne manjine su Srbi (2,96%), Bošnjaci (2,48%) i Albanci (1,05%), a 5,13% Istarske županije izražava svoju regionalnu pripadnost.

Grafikon 3: Struktura stanovništva prema narodnosti

Izvor: DZS, popis stanovništva 2021.

Zaključno, u tablici ispod navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali vezani uz demografsku sliku Istarske županije, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

Ključne razvojne potrebe

Negativni demografski trendovi i negativan prirodni prirast ukazuju na potrebu za intenziviranjem pronatalitetnih populacijskih politika kako bi se spriječile šire nepovoljne društvene posljedice, a izraženi trend starenja stanovništva generira povećanje potreba u području zdravstva i socijalne skrbi, osobito brige za starije stanovništvo. U kontekstu budućeg razvoja Istarske županije, nameće se stoga potreba multigeneracijskog pristupa politika – izraženi programi poticanja nataliteta, ali i skrb o starijim osobama u svim životnim područjima.

Ključni razvojni potencijali

Istarska županija već ima pozitivan migracijski saldo, a sve veća fleksibilnost u odabiru mjesta za život uz mogućnost rada na daljinu razvojni je potencijal Istarske županije u poboljšanju demografske slike i povećanju radno aktivnog stanovništva. Multietničnost Istarske županije svakako predstavlja potencijal za dodatnu diversifikaciju stanovništva i kvalitetnu prekograničnu suradnju.

1.3. Društvene djelatnosti

1.3.1. Obrazovanje i znanost

Za cjelokupni razvoj područja ključne su kategorije odgoja, obrazovanja i znanosti. Edukacija stanovništva i kvalitetno obrazovani ljudski potencijali zamašnjak su cjelokupnog razvoja i njegov osnovni preduvjet bez kojeg nije moguće pratiti trendove, koristiti nove tehnologije te gospodarski i društveno prosperirati. Kvalitetno obrazovanje je uključivo, dostupno i sadržajno napredno, s ciljem obrazovanja za tržište rada i praćenje potreba za educiranjem stanovništva.

1.3.1.1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Hrvatska zaostaje za prosjekom EU u uključenosti djece u predškolski odgoj i obrazovanje pa je tako prosjek uključenosti u programe za djecu u dobi od 4 do 6 godina 75%, dok je prosjek na razini EU čak 95%. Gledajući Istarsku županiju, od 2012. do 2018. godine, porast stope obuhvaćenosti u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (3 godine – 6 godina) je 3,7 postotna boda što je drugi najlošiji rezultat u RH⁵.

Na području Istarske županije programi predškolskog odgoja provode se ukupno u 136 ustanova (dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja), a pohađa ih ukupno 7.526 djece. Temeljem uvida u broj upisane djece u zadnjih 5 godina, vidljiv je relativno stabilan broj upisane djece odnosno blagi porast (s primjerice 7.324 djece 2016. godine).

Osnivači dječjih vrtića su: općine ili gradovi (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), fizičke osobe (privatni dječji vrtići), vjerske zajednice, udruge socijalnih ustanova (vrtići koji djeluju pri ustanovi). Od ukupnog broja, 99 je državnih predškolskih ustanova, 34 ih je osnovala privatna osoba, 2 djeluju u obliku drugih pravnih osoba koje provode programe predškolskog odgoja, a 1 je osnovan od strane vjerske zajednice.

⁵ Ćosić i dr.: Kako do vrtića za sve? Mogućnost financiranja sustava ranog i predškolskog sustava odgoja i obrazovanja. UNICEF, Središnji državni ured za demografiju i mlade, 2020., dostupno na: <https://www.unicef.org/croatia/izvjesca/kako-do-vrtica-za-sve>

Tablica 7: Prikaz ključnih pokazatelja ustanova koje provode programe predškolskog odgoja

Opis podataka	2016.	2021.
Broj ustanova	140	136
Broj djece	7.342	7.526
Odgajatelji i učitelji	828	875
Broj odgojnih skupina	388	/

Izvor: Izrađivači Plana razvoja, DZS

Općine i gradovi na svojim područjima ulažu sredstva u opremanje, uređivanje, saniranje i rekonstruiranje te planiraju izgradnju novih objekata za provedbu programa jaslica i vrtića. Značajan broj JLS-a je koristio mjeru 7.4.1. iz Programa ruralnog razvoja za ulaganja u javnu infrastrukturu te je kroz tu mjeru s prostora Istarske županije obnovljeno ukupno 14 vrtića, ukupne vrijednosti investiranja veće od 13 milijuna eura⁶. Tako je primjerice proširen vrtić u Buzetu te izgrađen novi vrtić u općini Vižinada - Visinada te realizirane investicije u vrtiće u Pazinu, Gračišću, Tinjanu, Vrsaru - Orsera, Medulinu, Vodnjanu - Dignano, Žminju, Marčani, Ližnjanu - Lisignano, Poreču - Parenzo, Umagu - Umago i Brtonigli - Verteneglio. Proširenje vrtića u Buzetu ukupne vrijednosti preko 1,3 milijuna eura, osigurat će upis sve predškolske djece s bužetskog područja u Dječji vrtić „Grdelin“ te povećati kvalitetu usluge, a rad vrtića bit će u potpunosti usklađen s Državnim pedagoškim standardima. Općina Vižinada - Visinada 2020. godine otvorila je novi vrtić s jaslicama, vrijedan nešto više od 1,4 milijuna eura. Izgradnjom područnih vrtića u Vodnjanu - Dignano, u naselju Peroj - Peroi te Umagu - Umago, u naselju Murine - Morno, osim povećanja kvalitete predškolskog odgoja i stvaranja preduvjeta za uključivanje sve djece s gravitirajućih područja u predškolski odgoj, olakšana je svakodnevica roditeljima čija su djeca pohađala udaljenije, centralne objekta.

Kao jedan od ključnih izazova kvalitetnog predškolskog odgoja u Istarskoj županiji pokazala se neadekvatna organizacija rada predškolskih ustanova koja nije usklađena s potrebama zaposlenih roditelja. Na razini cijele RH, tek 11% dječjih vrtića ima dostupnu uslugu dežurstva, nakon redovnog radnog vremena vrtića, koja se ipak primarno odnosi na uslugu čuvanja djece, a ne podrazumijeva odgojno-obrazovni rad. Problematika je osobito izražena u Istarskoj županiji s obzirom na strukturu djelatnosti i veliki broj zaposlenih roditelja u uslužnim djelatnostima i turističkom sektoru općenito, kojima radno vrijeme često podrazumijeva rad u poslijepodnevnim i večernjim satima te vikendom, odnosno izvan redovnog radnog vremena vrtića.

⁶ Osim mjere 7.4.1., koristili su se i drugi izvori financiranja: Ministarstvo demografije /Središnji državni ured za demografiju i mlade, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Nedostatni kapaciteti predškolskih ustanova u kontekstu obuhvata djece na razini Županije, djelomično se kompenziraju kroz obrte za čuvanje djece, odnosno djelatnost dadilja. U Istarskoj županiji ukupno je 11 subjekata koji pružaju uslugu čuvanja, brige i skrbi djece, 4 u Puli – Pola, 3 u Pazinu i po 1 u Poreču – Parenzo, Buzetu, Žminju i Sv. Petru u Šumi, ali time nije sustavno riješen problem.

1.3.1.2. Osnovno školstvo

Sveukupno 48 matičnih i 52 područne škole uz 3 glazbena odjela pri matičnim školama djeluju na području Istarske županije. Istarska županija je osnivač 25 osnovnih škola, a osnivači 23 škole su gradovi Labin, Pazin, Poreč – Parenzo, Pula – Pola, Rovinj – Rovigno i Umag – Umago. Iako je broj ustanova na području Županije smanjen, vidljivo je povećanje broja razrednih odjela i povećanje broja učitelja, što svjedoči o određenom povećanju kvalitete nastave. Također, primjetan je trend opadanja broja djece upisane u prvi razred (s 2.014 djece školske godine 2016./2017. na 1.841 dijete školske godine 2020./2021.) što je trend i na nacionalnoj razini. U školskoj godini 2020./2021. osnovne škole pohađalo je ukupno 15.254 učenika. Istarska županija, uz Grad Zagreb jedina je u kojoj je u promatranom razdoblju od 5 školskih godina evidentirano povećanje broja učenika osnovnih škola, što je ponajprije vezano uz pozitivne migracijske trendove i doseljavanje mladih obitelji s djecom u Istarsku županiju. Od ukupno 15.254 učenika, njih 13 264, odnosno 86% pohađalo je matične škole, a 2.099 učenika područne objekte. Oko 5% učenika osnovnih škola bili su učenici s teškoćama u razvoju.

Tablica 8: Prikaz ključnih pokazatelja ustanova osnovnog školstva

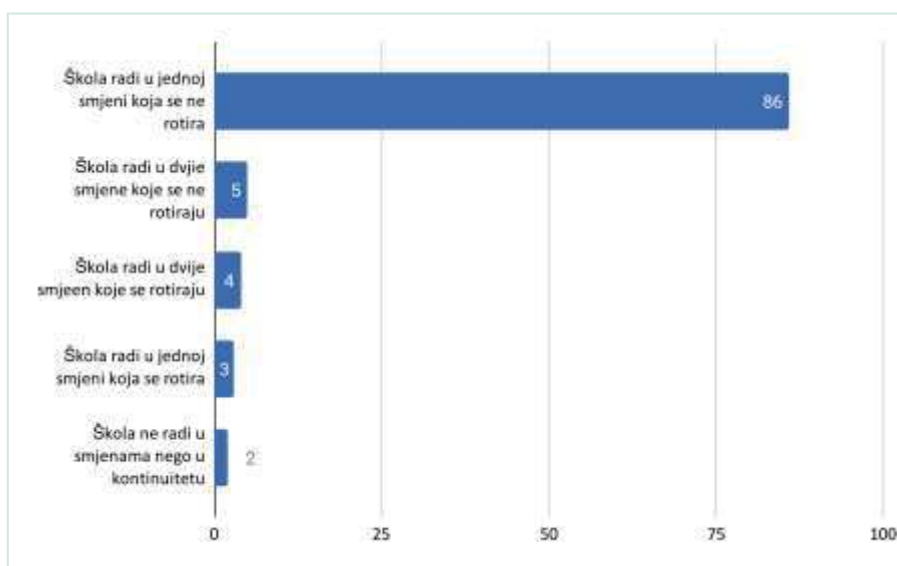
Opis podataka	2016./2017.	2020./2021.
Broj ustanova	106	101
Broj djece	14.791	15.254
Razredni odjeli	857	912
Učitelji	1.683	1.885
Broj djece po razrednom odjelu	17,3	16,7
Broj djece po učitelju	8,79	8,09

Izvor: Izrađivači Plana razvoja, DZS, Školski e–rudnik (ŠeR)

Prema Smjernicama nadležnog Ministarstva te sukladno Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, optimalna osnovna škola radi u jednoj smjeni te je veličine 16 do 20 razrednih odjela s optimalno 20 do najviše 28 učenika u razrednome odjelu. Prema podacima ŠeR – školskog rudnika, Istarska županija ima prosječno 19 razrednih odjela i 16,85 učenika po odjelu. U odnosu na 2016./2017. godinu, nešto je više razrednih odjela te jednak broj učenika po odjelu. Također, većina škola

radi u jednoj smjeni što je također važan faktor u dostizanju potrebnih standarda. Ipak, vidljiv je nerazmjer prema broju učenika i opterećenosti pojedinih škola – OŠ Marija i Line u Umagu - Umago (837 učenika) te OŠ Vladimira Nazora u Pazinu (1.288 učenika) imaju puno više učenika od optimalnih 560. Iako je veliki broj učenika u navedenim školama donekle razvodnjen s obzirom da se nastava izvodi u 6, odnosno 8 područnih škola, potrebno je dalje raditi na ujednačavanju opterećenosti.

Grafikon 4: Prikaz smjenskog rada u školama

Izvor: ŠeR – školski rudnik

Gledajući uspjeh učenika OŠ, analiza rezultata vanjskog vrednovanja pokazuje da učenici osnovnih škola Istarske županije i u razrednoj i u predmetnoj nastavi postižu nešto lošije rezultate na objektivnim testovima znanja od prosjeka Republike Hrvatske. Kao ključne prednosti može se izdvojiti nešto veći broj učenika koji pohađaju škole kojima je osnivač grad te nešto bolja stručna ekipiranost škola od hrvatskog prosjeka. S druge strane, ključni nedostaci i otegotne okolnosti učenika i škola Istarske županije nešto su veći broj učenika putnika i nešto veći broj učenika koji pohađaju područne škole iz čega proizlazi daljnja problematika neadekvatne organizacije prijevoza učenika i produženog boravka. Također, vrlo je mali broj nastavnika koji imaju status mentora ili savjetnika iz nekih predmeta. Većina škola ima sve potrebne zajedničke prostorije i specijalizirane učionice, a izgled i opremljenost školskih prostorija uglavnom zadovoljava. Unatoč činjenici da je u školama relativno malo učitelja početnika, koji imaju jednu ili dvije godine radnoga staža te sve škole imaju barem jednog stručnog suradnika, u većini škola nema nijednog učitelja u zvanju mentora i savjetnika, što upućuje na smanjeno napredovanje učitelja u viša zvanja⁷. Provedena analiza te dostupni podaci ukazuju na činjenicu da osnovne škole u Istarskoj županiji po

7 Josip Burušić, Toni Babarović, Ivan Dević: Obrazovna uspješnost osnovnih škola. Empirijska analiza na primjeru škola Istarske županije. Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2019., dostupno na: https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/01/S40_IstarSkole-GISazetak.pdf

svojim obrazovnim postignućima i organizacijskom ustrojstvu nisu na razini gospodarskog uspjeha Županije i ne prate razvojne potencijale.

1.3.1.3. Srednje školstvo

U Istarskoj županiji djeluju ukupno 22 srednje škole. Većinu njih (20) je osnovala Istarska županija, a po jednu Grad Pula i Porečko-pulska biskupija. Od ukupnog broja, 10 srednjih škola nalazi se u Puli - Pola, po 3 u Bujama - Buie i Rovinju - Rovigno, po 2 u Pazinu i Poreču - Parenzo te po jedna u Buzetu i Labinu.

Ukupno gledajući osnovne statističke pokazatelje, broj ustanova, programa i učenika stagnira (odnosno u blagom je padu). U školskoj godini 2020./2021. 22 srednje škole u 7 gradova /općina u Županiji pohađalo je 6.164 učenika, od čega je 4%, odnosno njih 278 učenika s teškoćama u razvoju.

Tablica 9: Pregled statističkih podataka za srednje školstvo – usporedba

Opis podataka	2016./2017.	2020./2021.
Broj ustanova	23	22
Broj učenika	6.442	6.164
Broj odjela	338	341
Broj programa	73	72

Izvor: DZS

Prema vrsti programa najviše učenika je upisano u strukovno četverogodišnje obrazovanje, nakon čega slijedi gimnazijski program. Najtraženiji programi su opća gimnazija, hotelijersko turistički tehničar i ekonomist. Pojedinačno gledajući prema ustanovi i programu, za trogodišnje strukovno obrazovanje, najviše učenika je u programu elektromehaničara u Pazinu (63) i kuhara u Puli - Pola (96). Najtraženiji programi u četverogodišnjem strukovnom obrazovanju su svakako hotelijersko turistički tehničar i turističko hotelijerski komercijalist (ukupno 654 učenika).

Tablica 10: Prikaz statističkih podataka prema programima

	Broj ustanova	Broj učenika 2020./2021.	Broj odjela	Broj programa
Gimnazija	11	1.878	94	4
Strukovno trogodišnje	13	1.020	65	32
Strukovno četverogodišnje	17	2.975	161	30
Strukovno petogodišnje	1	181	8	1
Likovna umjetnost	1	110	13	5

Izvor: ŠeR – školski rudnik

Gledajući top 10 programa neovisno o vrsti, s najvećim brojem učenika, na prvom mjestu je s daleko najviše učenika opća gimnazija (nešto više od 20% svih učenika). Zanimljivo je da su samo 3 programa unutar prvih 10 povezana s prirodoslovnim usmjerenjem (prirodoslovno-matematička gimnazija, tehničar za računalstvo (9. mjesto) i elektrotehničar (10. mjesto).

Tablica 11: Prikaz glavnih srednjoškolskih programa prema broju učenika

Program	Broj učenika	Udio (%)	Broj ustanova
Opća gimnazija	1.267	20,55	10
Ekonomist	462	7,50	6
Hotelijsko-turistički tehničar	394	6,39	4
Jezična gimnazija	334	5,42	4
Turističko-hotelijski komercijalist	260	4,22	3
Prirodoslovno-matematička gimnazija	195	3,16	3
Kuhar	193	3,13	4
Komercijalist	187	3,03	3
Tehničar za računalstvo	184	2,99	4
Elektrotehničar	181	2,94	3

Izvor: ŠeR – školski rudnik

Zastupljenost programa ukazuje na neusklađenost s potrebama tržišta rada. Primjerice, četverogodišnji

srednjoškolski program za ekonomiste koji je drugi najzastupljeniji među istarskim učenicima, suficitaran je u gotovo cijeloj Županiji, a hotelijersko-turistički tehničar, treći najzastupljeniji program suficitaran je u svim jedinicama lokalne samouprave u južnoj Istri. S druge strane, suštinski strukovni programi, odnosno programi čiji je sastavni dio učenička praksa, poput slastičara, konobara i kuhara deficitarna su zanimanja na području cijele Županije.

Posljednje dostupne upisne kvote za učenike I. razreda srednje škole također ukazuju na neusklađenost s potrebama tržišta rada. Kgotama nije predviđeno smanjenje broja upisanih učenika u obrazovne programe ekonomista i hotelijersko-turističkog tehničara koji su već prezastupljeni na tržištu rada. Kod određenih strukovnih zanimanja, poput kuhara vidljivi su pozitivni pomaci u odgovaranju na potrebe tržišta rada te se udio učenika koji pohađaju obrazovni program za kuhara planira povećati s trenutnih 3,13% na 5,09%. S druge strane unatoč izraženoj potrebi za određenim zanimanjima na županijskoj razini, poput dentalnog tehničara, obrazovni programi ne provode se na području regionalnog tržišta rada. Analiza zastupljenosti obrazovnih programa i upisnih kvota u I. razrede srednje škole ukazuje na daljnju

Tablica 12: Upisne kvote za I. razred srednje škole u IŽ u školskoj godini 2021./2022.

Obrazovni program	Kvota 2021./2022.		Udio (%)
	hrvatski jezik	talijanski jezik	
Tehničar za računalstvo	48	20	4,98%
Konobar	55	6	4,43%
Kuhar	70	-	5,09%
Prodavač	31	13	3,20%
Frizer	39	-	2,83%
Kozmetičar	35	-	2,54%
Automehaničar	19	6	1,81%
Instalater kućnih instalacija	11	-	0,80%
Hotelijersko-turistički tehničar	120	7	9,24%
Opća gimnazija	288	49	24,52%
Tehničar za električne strojeve s primijenjenim računalstvom	24	-	1,74%
CNC operater	20	6	1,89%
Elektromehaničar	58	-	4,22%
Ekonomist	120	17	9,97%
Poslovni tajnik	24	-	1,74%
Elektrotehničar	48	-	3,49%
Jezična gimnazija	72	15	6,33%

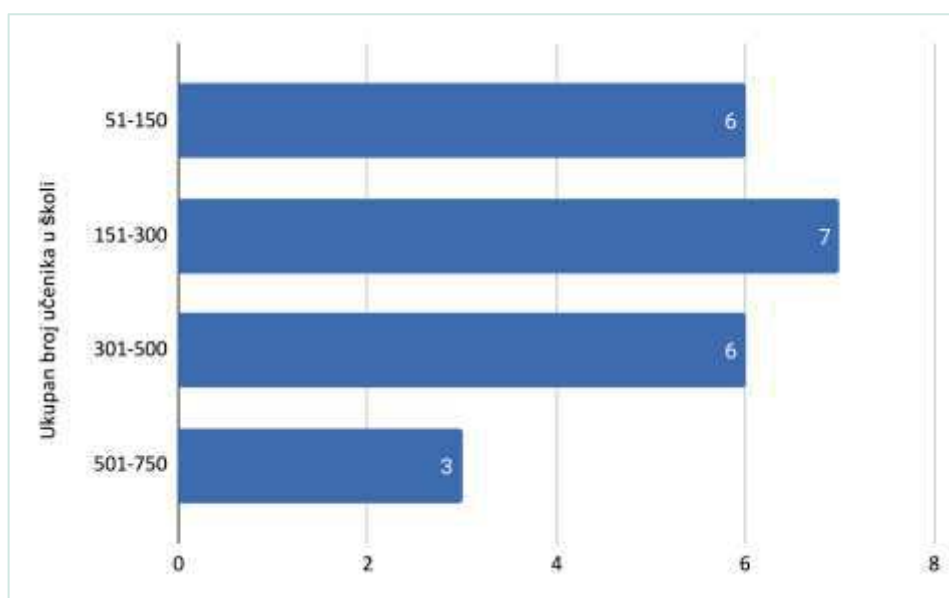
Instalater – monter	24	-	1,75%
Komercijalist	48	10	4,22%
Prirodoslovno-matematička gimnazija	72	6	5,67%
Tehničar za elektroniku	24	-	1,74%
Upravni referent	24	-	1,74%
Agrotehničar	24	-	1,74%
Turističko-hotelijerski komercijalist	74	-	5,38%
Slastičar	36	-	2,62%
Glazbenik – pripremno obrazovanje	26	-	1,89%
Glazbenik – program srednje škole	28	-	2,03%
Autolimar	6	-	0,43%
Keramičar-oblagáč	6	-	0,43%
Ličilac-soboslikar	8	-	0,58%
Elektroinstalater	8	-	0,58%
Elektroničar-mehaničar	8	-	0,58%
Fizioterapeutski tehničar	24	10	2,54%
Medicinska sestra/tehničar opće njege	72	-	5,24%
Tehničar-nutricionist	26	-	1,89%
Mesar	6	-	0,43%
Pekar	6	-	0,43%
Stolar	8	-	0,58%
Likovna umjetnost i dizajn do izbora zanimanja	28	-	2,03%
Arhitektonski tehničar	24	-	1,75%
Strojarski-računalni tehničar	24	-	1,75%
Tehničar geodezije i geoinformatike	24	-	1,75%
Tehničar za mehatroniku	24	-	1,75%
Automehatroničar	8	-	0,58%
Vodoinstalater	8	-	0,58%
Medicinski kozmetičar (nastava na talijanskom jeziku)	-	10	0,72% ³
UKUPNO	1.219	155	100%

Izvor: Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2021./2022. (NN 55/2021)

potrebu za promjenama upisne politike i rješavanje problema strukturne neusklađenosti između ponude rada i potražnje za radom.

Nadalje, sukladno Državnom pedagoškom standardu srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, srednja škola optimalne veličine ima 16 – 20 razrednih odjela, odnosno 400 – 500 učenika. Prosječno, u Istarskoj županiji srednje škole imaju 15.508 razrednih odjela, 18,09 učenika po odjelu. Ipak, vidljivo je da je u nekim školama broj učenika prevelik u odnosu na standard – Gimnazija u Puli, Gimnazija i strukovna škola u Pazinu i Srednja strukovna škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu.

Grafikon 5: Prikaz broja učenika po školama Istarske županije

Izvor: ŠeR – školski rudnik

U kontekstu strukovnog obrazovanja, svakako treba istaknuti Srednju strukovnu školu za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu u Puli koja je postala regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u području turizma i ugostiteljstva.

Gledajući prosječne ocjene i uspjeh učenika srednjih škola u školskoj godini 2020./2021., Istarska županija je na 9. mjestu među županijama, s prosječnim uspjehom 3,97. Gledajući rezultate državne mature, za razinu A, prosječna ocjena iznosila je 3,38 a za razinu B 2,83, što je nešto više u odnosu na nacionalni prosjek (3,33 i 2,68) te približno jednako kao i 2015./2016. školske godine (3,30 i 2,93).

Zaključno, stanje u osnovnom i srednjem školstvu Istarske županije prema osnovnim statističkim podacima broja ustanova i djece je stabilno – škole imaju redovan broj upisane djece i nema većih smanjivanja broja ustanova i programa. Pojedine škole su preopterećene i ne posluju sukladno pedagoškim standardima, odnosno ne održavaju nastavu u jednoj smjeni. U nastavku su zaključno dani

sumarni osnovni podaci o ove dvije razine obrazovanja.

Slika 4: Pregled statističkih pokazatelja – osnovno i srednje obrazovanje Istarska županija

Izvor: ŠeR – školski rudnik

13.1.4. Visoko obrazovanje i znanost

Visoko obrazovanje na području Istarske županije odvija se kroz tri ustanove iz sustava visokog obrazovanja:

- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
- Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate
- Veleučilište u Rijeci
 - Poljoprivredni odjel u Poreču,
 - Poslovni odjel u Pazinu.

Analiza maturanata za školsku godinu 2019./2020. s područja Istarske županije pokazuje da je 72% onih koji su išli na državnu maturu upisalo visoko učilište, što je nešto niže u odnosu na državni prosjek (73.9%) – nešto bolje prolaze oni sa završenom gimnazijom – 83% upisanih. Većina upisanih maturanata je odabrala Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, što govori o regionalnoj važnosti i središtu visokog obrazovanja za učenike iz Istre. Međutim, velik je broj onih koji se odlučuju za nešto dalji odlazak u Rijeku i Zagreb

na studij. Kada se pogleda broj upisanih na Sveučilište Juraj Dobrila u Puli, vidljivo je da se upisuju i značajan broj studenata iz drugih krajeva Hrvatske, od ukupno 399 upisanih, njih čak 221 ne dolazi iz Istarske županije.

Slika 5: Geografski prikaz upisanih studenata

Izvor: ŠeR – školski rudnik

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli najveća je i najznačajnija akademska institucija na području Istarske županije. Sveučilište je osnovano 2006. godine i sadrži sljedeće sastavnice: Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ u Puli; Fakultet informatike u Puli; Fakultet prirodnih znanosti u Puli; Fakultet za interdisciplinarnu, talijansku i kulturološku studiju u Puli; Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Puli; Filozofski fakultet u Puli; Medicinski fakultet u Puli; Muzička akademija u Puli; Tehnički fakultet u Puli.

Sastavnice izvode preddiplomske, diplomске, integrirane i stručne studije na preddiplomskoj i diplomskoj razini te ukupno 8 poslijediplomskih studija (5 sveučilišnih specijalističkih studija i 3 sveučilišna

doktorska studija).

Pored redovite nastavne aktivnosti, na Sveučilištu se provodi i znanstveno istraživačka i umjetnička djelatnost temeljena na specifičnostima istarske baštine u suradnji s lokalnim, nacionalnim i međunarodnim gospodarskim subjektima i ustanovama, uz uključivanje studenata u stručne programe i projekte.

Medicinski fakultet u Puli najnovija je sastavnica Sveučilišta, osnovana 2019. godine s ciljem kontinuirane i stručne znanstvene edukacije na području Istarske županije. U okviru Fakulteta, izvodi se Preddiplomski stručni studij sestrinstva.

U posljednjoj akademskoj godini, 2020./2021. nastava se izvodila u okviru 3 preddiplomska stručna studija, 25 preddiplomskih sveučilišnih studija, 18 diplomskih sveučilišnih studijskih programa, 1 integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija, 5 poslijediplomskih sveučilišnih studijskih programa i 3 poslijediplomska sveučilišna doktorska studija, kako je prikazano u tablici 15.

Tablica 13: Struktura Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli prema studijskim programima

Preddiplomski stručni studij	<ul style="list-style-type: none"> • Predškolski odgoj (na hrvatskom i talijanskom jeziku) • Proizvodno strojarstvo • Sestrinstvo
Preddiplomski sveučilišni studij	<ul style="list-style-type: none"> • Arheologija • Ekonomija • Engleski jezik i književnost • Glazbena pedagogija • Hrvatski jezik i književnost – jednopredmetni • Hrvatski jezik i književnost dvopredmetni • Informatika • Japanski jezik i kultura – jednopredmetni • Japanski jezik i kultura – dvopredmetni • Jezična interkulturalna medijacija • Klasična harmonika • Klavir • Kultura i turizam • Kultura i turizam i Talijanski jezik i kultura – dvopredmetni • Latinski jezik i rimska književnost • Poslovna ekonomija • Povijest – dvopredmetni • Povijest – jednopredmetni • Računarstvo • Rani i predškolski odgoj na hrvatskom jeziku • Rani i predškolski odgoj na talijanskom jeziku • Solo pjevanje • Talijanski jezik i književnost dvopredmetni • Talijanski jezik i književnost jednopredmetni • Znanost o moru

Diplomski sveučilišni studijski programi	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomija • Glazbena pedagogija • Hrvatski jezik i književnost – dvopredmetni • Hrvatski jezik i književnost – jednopredmetni • Informatika • Japanologija – jednopredmetni • Japanologija – dvopredmetni • Klasična harmonika • Klavir • Kultura i turizam • Latinski jezik i rimska književnost – dvopredmetni • Poslovna ekonomija • Povijest (dvopredmetni) • Povijest (jednopredmetni) • Solo pjevanje • Strojarsvo • Talijanski jezik i književnost (dvopredmetni) • Talijanski jezik i književnost (jednopredmetni)
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij	<ul style="list-style-type: none"> • Učiteljski studij na hrvatskom i talijanskom jeziku
Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij	<ul style="list-style-type: none"> • Europske integracije, regionalni i lokalni ekonomski razvoj • Klasična harmonika • Ljudski resursi i društvo znanja • Marketing usluga • Prevođenje u okviru hrvatsko-talijanske dvojezičnosti
Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij	<ul style="list-style-type: none"> • Međunarodni združeni doktorski studij „Međunarodni ekonomski odnosi i menadžment“ • Nova ekonomija • Nove paradigme obrazovanja

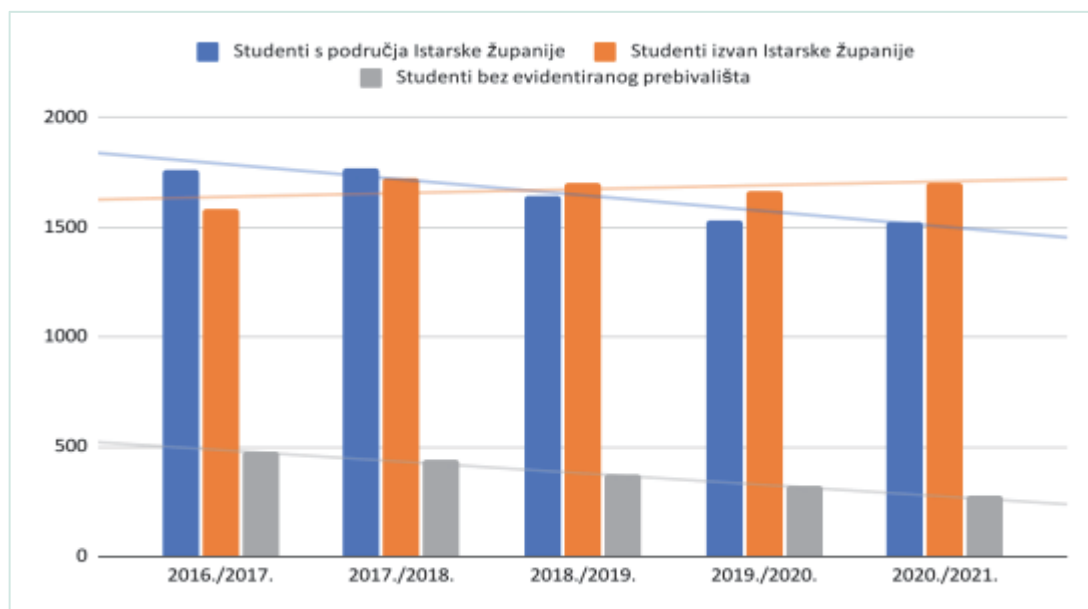
Izvor: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Najviše studenata bilo je upisano na Fakultet ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković i to na Preddiplomski sveučilišni studij poslovne ekonomije (485) i Diplomski sveučilišni studij poslovne ekonomije (466). Preddiplomski stručni studij sestrinstva kao najnoviji studijski smjer na Sveučilištu pohađala su ukupno 232 studenata.

Broj upisanih studenata na Sveučilištu u posljednjih 5 akademskih godina u blagom je padu. U akademskoj godini 2016./2017. bilo je upisano 3.345 studenata, a u akademskoj godini 2020./2021. 3.222 studenata. Ipak, pozitivan pokazatelj razvoja Sveučilišta je promjena omjera studenata s područja Istarske županije i studenata kojima je prebivalište izvan Istarske županije u korist potonjih.

Osim toga, iz strukture studenata prema studijskim programima, vidljivo je djelomično usklađivanje s

Grafikon 6: Pregled upisanih studenata prema mjestu prebivališta

Izvor: Izrađivači Plana razvoja

Preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sukladno kojima je deficitarno zanimanje na području Istarske županije sestrinstvo, za koje je dana preporuka o povećanju broja upisanih/stipendiranih studenata. S druge strane, područje ekonomije koje je prema broju upisanih studenata najzastupljenije na Sveučilištu, suficitarno je na razini cijele Istarske županije, zbog čega je potrebno revidirati upisnu politiku.

U okviru Sveučilišta, u akademskoj godini 2015./2016., otvoren je prvi studentski dom u Istri, Studentski dom Pula, kapaciteta 136 studenata u 70 soba.

Znanstveno istraživačka i umjetnička djelatnost Sveučilišta ustrojena je kroz šest sastavnica na razini Sveučilišta i u sklopu tri Fakulteta.

Centar za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma (CKPIS) osnovan je kao sastavnica Sveučilišta 2012. godine. Znanstveno-istraživački rad odvija se u okviru područja humanističkih, društvenih i interdisciplinarnih znanosti, posebno na sljedećim humanističkim i društvenim poljima: povijest, etnologija i antropologija, filologija i znanost o umjetnosti. Centar za kompetencije u obrazovanju također je osnovan kao sastavnica Sveučilišta s ciljem provedbe aktivnosti cjeloživotnog učenja, prvenstveno u smislu stjecanja pedagoških kompetencija za strukovne učitelje i suradnike u nastavi. Nadalje, pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ ustrojene su dvije znanstveno-istraživačke sastavnice, Centar za empirijska društvena istraživanja i trendove (CASTER) i Centar za europska istraživanja (CEIPU). Cilj CASTER-a je primjermom modernih empirijskih istraživačkih metoda analizirati probleme

i ograničenja od krucijalnog značaja za poslovnu i lokalnu upravu i samoupravu Istarske županije i Republike Hrvatske. Osnivanje CEIPU-a proizašlo je iz nedostatnog sustavnog praćenja mogućnosti razvoja i učinaka članstva u EU, s ciljem da stručnom i znanstvenom ekspertizom budu pokrivena sva područja europskih integracija, među ostalima: ekonomiju, pravo, povijest i druge društveno-humanističke znanosti kao i produbiti istraživanja na području europskih jezika i književnosti.

Nadalje, pri Muzičkoj akademiji u Puli ustrojen je Centar za glazbenu djelatnost (CGD) u okviru kojeg je osnovan i Akademski simfonijski orkestar, Akademski mješoviti zbor i Akademski harmonikaški orkestar. Aktivnosti CGD-a usmjerene su na promidžbu i razvoj glazbene reprodukcije u Istri, a tri ansambla ključni su dionici glazbenog stvaralaštva na poluotoku.

Centar za interdisciplinarna arheološka istraživanja krajolika osnovan je 2015. godine kao ustrojbeno jedinica Filozofskog fakulteta, s ciljem provođenja znanstvenih istraživanja arheologije krajolika korištenjem širokog raspona metoda iz različitih područja arheologije, ponajprije geoarheologije, arheologije naseljavanja i arheološke teorije te objedinjavanjem nalaza s nalazima prirodnih i informacijskih znanosti.

Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate

Istarsko veleučilište – Università istriana di scienze applicate suvremena je visokoobrazovna institucija čiji je osnivač Istarska županija. Resursi veleučilišta posvećeni su kvalitetnim suvremenim metodama prenošenja i stjecanja znanja. Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate nudi preddiplomske i diplomske studijske programe iz područja tehnike i ekonomike, za redovne i izvanredne studente. Pored teorijskih, prenosi i praktična znanja koja omogućuju budućim diplomantima prilagodbu na tržištu rada i novim radnim mjestima u kratkom roku. Kroz primjenu timskog rada u procesu obrazovanja, studenti uče surađivati u timu i rješavati zadatke timski, što je nužnost s obzirom da suvremeno poslovanje počiva na kvalitetno organiziranom timskom radu. Rad u malim grupama profesorima omogućava veću i kvalitetniju podršku potrebama pojedinih studenata tijekom procesa obrazovanja suprotno velikim obrazovnim sustavima i prenapučenim predavaonicama. Sastavni dio obrazovnog procesa je stručna praksa gdje studenti obavljaju praksu u najboljim tvrtkama iz regije te dio predavanja odrađuju u vrhunski opremljenim laboratorijima u raznim partnerskim institutima i fakultetima. U akademskoj godini 2020./2021. na Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate bilo je upisano ukupno 82 studenata, od čega 48 na Preddiplomski stručni studij Mehatronike, 18 na Preddiplomski stručni studij politehnike i 16 na Specijalistički diplomski studij kreativni menadžment u procesima. Struktura studenata ukazuje na veći interes za STEM područja, u odnosu na usavršavanje u području društvenih znanosti, odnosno menadžmenta.

Veleučilište izvodi ukupno 4 studijska programa iz područja tehničkih znanost, polje temeljne tehničke znanosti i polje strojarstvo te društvenih znanosti, polje ekonomija.

Tablica 14: Prikaz studijskih programa Istarskog veleučilišta – Univeristà Istriana di scienze applicate

Studijski program	Nastavno opterećenje	Redovni/izvanredni
Preddiplomski stručni studij Mehatronike	180 ECTS	Redovni/izvanredni
Preddiplomski stručni studij Politehnike	180 ECTS	Redovni/izvanredni
Kratki stručni studij Politehnike	120 ECTS	Izvanredni
Specijalistički diplomski studij Kreativni menadžment u procesima	120 ECTS	Redovni/izvanredni

Izvor: Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate

U okviru Istarskog veleučilišta – Univeristà Istriana di scienze applicate djeluje i Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS, koji osigurava infrastrukturnu bazu za istraživanje i razvoj kao preduvjet razvoja inovacija i primjene novih tehnologija u proizvodnji te širenja znanja. Centar METRIS je dio Istarskog veleučilišta – Univeristà Istriana di scienze applicate te strateški bitan za provedbu EU i nacionalnih projekata istraživanja i razvoja, unaprjeđenje gospodarstva unaprjeđenjem materijala i proizvoda, zakonsku kontrolu kvalitete materijala kao podrška industriji, potporu u inovacijama malom i srednjem poduzetništvu, unaprjeđenje studentskih programa, podršku znanstvenom sektoru te provedbu popularizacije znanosti i stručnih edukacija iz STEM područja.

Djelovanje Centra METRIS usmjereno je kako prema poduzetnicima, tako i prema znanstveno istraživačkom i obrazovnom sektoru, kroz provedbu analiza, istraživanja, kontrole kvalitete materijala, organizaciju demonstracijskih vježbi i stručnih praksi za studente, ispitivanja za znanstvene publikacije i ostalo. Oprema dostupna u Centru METRIS namijenjena je analizi metala i drugih čvrstih materijala te ispitivanju njihovih kemijskih, mehaničkih i strukturnih značajki, a koristi se i za čitav niz detaljnih analiza biološkog materijala te za razna ispitivanja za arheologe, restauratore i konzervatore. Akreditacija prema normi HRN EN ISO/IEC 17025 dokaz je osposobljenosti laboratorija prema najvišim standardima kvalitete te kao takav, Centar METRIS svoje usluge ispitivanja pruža i subjektima izvan granica Republike Hrvatske.

Veleučilište u Rijeci

S obzirom na geografski položaj i blizinu matičnog Veleučilišta, dva odjela Veleučilišta u Rijeci imaju organiziranu nastavu na području Istarske županije. U Gradu Pazinu smješten je poslovni odjel Veleučilišta u Rijeci u okviru kojeg se izvodi Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo. Osim toga, u Poreču – Parenzo je ustrojen Poljoprivredni odjel Veleučilišta u Rijeci na kojem se izvode tri studijska programa: Preddiplomski stručni studij Vinarstvo, Preddiplomski stručni studij Mediteranska poljoprivreda i Specijalistički diplomski stručni studij Vinarstvo.

Ustrojstvo Poljoprivrednog odjela Veleučilišta u Rijeci i izvedba studijskih programa vinarstva i

mediteranske poljoprivrede u Poreču - Parenzo relevantni su s obzirom na potrebe tržišta rada i strukturu gospodarskih aktivnosti u Gradu Poreču - Parenzo, ali i cijeloj Istarskoj županiji.

U akademskoj godini 2020./2021. u Poljoprivredni odjel u Poreču bilo je upisano 84 studenta, od čega 9 novoupisanih, odnosno studenata I. godine preddiplomskog studija vinarstva i mediteranske poljoprivrede, a Poslovni odjel u Pazinu pohađalo je 64 studenata, od čega 12 upisanih na I. godinu preddiplomskog studija poduzetništva. Iako je broj studenata dvaju odsjeka Veleučilišta u Rijeci u opadanju, važnost istih za lokalnu sredinu očituje se u činjenici da je većina studenata s područja Istarske županije. Poslovni odjel u Pazinu u 2020. upisali su isključivo studenti iz Istre, a na Poljoprivrednom odjelu u Poreču gotovo 60% novoupisanih studenata je s područja Istarske županije.

Tablica 15: Prikaz ukupnog broja studenata i novoupisanih na odjelima Veleučilišta u Rijeci

	2016./2017.		2017./2018.		2018./2019.		2019./2020.		2020./2021.	
	br. stud.	Upisani	br. stud.	Upisani	br. stud.	Upisani	br. stud.	Upisani	br. stud.	Upisani
Poljoprivr. odjel-Poreč	157	70	131	65	110	35	97	30	84	12
Poslovni odjel-Pazin	110	34	111	27	95	23	71	9	64	9

Izvor: Veleučilište u Rijeci

Znanost

Na području Istarske županije djeluje niz institucija i ustanova iz sustava znanosti, dio u okviru Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, a dio kao samostalne institucije ili ogranci nacionalnih instituta. Prema obujmu svojih aktivnosti, najznačajnije znanstveno-istraživačke institucije su Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču i Centar za istraživanje mora u Rovinju - Rovigno, podružnica Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu.

Institut za poljoprivredu i turizam javna je ustanova čija je osnovna djelatnost znanstvena, a potom i istraživanje i razvoj, tehničko ispitivanje i analize, ocjenjivanje sukladnosti proizvoda, procesa i usluga u poljoprivredi, prehrani i turizmu. Rad Instituta temelji se na istraživanju koja mogu unaprijediti različite segmente u lancu od uzgoja i proizvodnje do marketinga i prodaje finalnih poljoprivrednih proizvoda. Imajući u vidu važeće prirodne, društvene i gospodarske aspekte prostora na kojem djeluje, kao i regionalna obilježja poljoprivredne proizvodnje i turizma te nužnost kontinuiranog razvoja tehnologija, definirane su sljedeće znanstvene specijalnosti: vinogradarstvo, vinarstvo, maslinarstvo i maslinovo ulje, povrćarstvo, agrarna ekonomika, održivi turizam i ekologija. U okviru Instituta ustrojeno je šest laboratorija: Vinarski laboratorij, Prehrambeno-biotehnološki laboratorij, Genetički laboratorij, Laboratorij za tlo, biljku i vodu,

Laboratorij za fenotipizaciju i Laboratorij za zaštitu bilja, koji su relativno suvremeno opremljeni i služe kao važna infrastrukturna podrška realizaciji znanstvenih projekata, ali i za aktivnosti na tržištu kroz različite projekte i uslužnu djelatnost. Institut je u posljednjih 5 godina značajno povećao svoje ljudske i financijske kapacitete i intenzivirao znanstveno-istraživačku djelatnost. U posljednjih 5 godina, broj zaposlenih porastao je za gotovo 30%, s 51 u 2016. na 65. u 2020. Također, 2016. je Institut provodio samo 4 znanstveno istraživačka projekta, dok je u 2020. godini bilo u tijeku 11 znanstveno-istraživačkih projekata, od čega 9 financiranih iz fondova Europske unije.

Centar za istraživanje mora (CIM) Rovinj - Rovigno interdisciplinarni je istraživački centar čija je djelatnost usmjerena na osnovna i primijenjena oceanografska istraživanja i jedan je od 11 zavoda/centara Instituta Ruđer Bošković. Aktivnosti CIM-a obuhvaćaju istraživanja procesa i dinamike među trofičkim razinama, ispitivanje dinamike vodenih masa, istraživanja flore, faune i životnih zajednica, ekološka, fiziološka i genetska istraživanja morskih organizama, praćenje zagađenja i kvalitete mora te ispitivanja eutrofikacije. U okviru Centra ustrojena su 4 laboratorija – Laboratorij za evoluciju ekologiju, Laboratorij za morsku ekotoksikologiju i bioremedijaciju, Laboratorij za morsku mikrobnu ekologiju i Laboratorij za morsku nanotehnologiju i biotehnologiju. Centar za istraživanje mora 2020. uvršten je u program Europske unije za razvoj sustavnog praćenja i istraživanje obalnog mora (JERICO) u kojem s drugim prestižnim europskim institutima radi na razvoju regionalnih, multinacionalnih i integriranih sustava praćenja obalnih morskih sustava. Sudjelovanje u programu ključno je za kvalitetnu implementaciju direktive EU o praćenju i izučavanju mora i njihovih organizama te za njegovu zaštitu.

Iz navedenih pokazatelja razvidan je razvoj ljudskih i financijskih kapaciteta, kao ključnih faktora unaprjeđenja znanstvene aktivnosti. Također, projekti financirani iz EU fondova utemeljeni na prekograničnoj suradnji omogućili su razvoj ljudskih potencijala u kontekstu mobilnosti i međunarodne suradnje i na taj način pozicioniranje dviju institucija u znanstveno istraživačkom prostoru Unije i razmjenu znanja i iskustava. Povećanje kvalitete znanstvenog rada u području poljoprivrede i turizma te istraživanju i zaštiti mora tako će omogućiti aktivniju ulogu u kreiranju javnih politika u navedenim sektorima.

Cjeloživotno obrazovanje

Cjeloživotno obrazovanje kao institucionalno organizirani proces učenja koji je organiziran prema verificiranom programu kojim se stječu određene kvalifikacije u Istarskoj županiji provodi se u okviru 24 obrazovne ustanove i ukupno 668 obrazovnih programa. Programi cjeloživotnog obrazovanja na području Županije odnose se na srednjoškolsko obrazovanje, programe osposobljavanja i usavršavanja i tečajeve, a koje provode pučka otvorena učilišta, otvorena učilišta, srednje škole i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

Sukladno potrebama tržišta rada obrazovni programi raspodijeljeni su u 13 obrazovnih sektora:

- Ekonomija, trgovina i poslovna administracija (47);
- Elektrotehnika i računalstvo (39)
- Geologija, rudarstvo, nafta i kemijska tehnologija (8);
- Graditeljstvo i geodezija (128);
- Grafička tehnologija i audiovizualno oblikovanje (6);

- Osobne, usluge zaštite i druge usluge (37);
- Poljoprivreda, prehrana i veterina (39);
- Promet i logistika (40);
- Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija (89);
- Šumarstvo, prerada i obrada drva (13);
- Tekstil i koža (2);
- Turizam i ugostiteljstvo (60);
- Zdravstvo i socijalna skrb (16).

Najviše programa, ukupno 128, provodi se u sektorima graditeljstva i geodezije među kojima su najzastupljeniji programi građevinski radnici i rukovatelji građevinskim strojevima i mehanizacijom. Zatim slijede obrazovni programi u okviru sektora strojarstva, brodogradnje i metalurgije kojih je 89 te programi vezani uz turizam i ugostiteljstvo među kojima prevladavaju ugostiteljski programi usavršavanja i prekvalifikacije za kuhare, slastičare i konobare te hotelijersko-turističke komercijaliste. Ukupno je 47 obrazovnih programa iz sektora ekonomije, trgovine i poslovne administracije, među kojima je najzastupljeniji program stjecanja srednje stručne spreme ili prekvalifikacije za komercijalista. Najmanje je programa u sektoru tekstila u okviru kojeg se izvode obrazovni program za krojača i odjevnog tehničara.

Projekti unapređenja sustava obrazovanja

Jedinstveni projekt na području Istarske županije, čiji je i inicijator upravo Istarska županija, predstavlja projekt Zavičajne nastave koji se odvija u nekoliko faza: započinje Predškolskim odgojem i naobrazbom – aktivnostima za i u dječjim vrtićima Istre koji provode program na hrvatskom i talijanskom jeziku, nastavlja se obuhvatom osnovnih škola te naposljetku srednjih škola u Istarskoj županiji. Važno je istaknuti suradnju sa svim relevantnim institucijama, udrugama, gradovima, općinama koje su uvijek potpora odgojno obrazovnim ustanovama. Cilj projekta je formiranje institucionalnog oblika očuvanja istarskog zavičajnog identiteta, odnosno uvođenje zavičajne nastave i tradicijske kulture u predškolske ustanove te osnovne i srednje škole na području Istarske županije te čuvanje regionalnog bogatstva i posebnosti.

Osim toga, 10 istarskih osnovnih škola provodi program građanskog odgoja i obrazovanja – 5 osnovnih škola čiji je osnivač Županija (OŠ Vodnjan, OŠ Barban, OŠ Krnica, OŠ Potpićan i OŠ Žminj) te 5 osnovnih škola čiji su osnivači gradovi (OŠ Šijana u Puli, OŠ Vladimira Nazora u Rovinju, OŠ Marije i Line u Umagu, OŠ Bernarda Parentina u Poreču i OŠ Vladimira Nazora u Pazinu). Pored programa zavičajne nastave, uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja jedan je od ključnih faktora prilagodbe i formiranja modernog obrazovnog sustava kojemu je cilj izgradnja otvorenog i tolerantnog društva. U okviru građanskog odgoja i obrazovanja učenici stječu znanja o ljudskim pravima, važnosti participativnosti, medijske i političke pismenosti, obrazovanja protiv korupcije, važnosti volontiranja i filantropije te medijaciji.

Od 2014. godine u Istarskoj županiji se kontinuirano provode projekti kojima se osiguravaju potrebe za uključivanjem pomoćnika u nastavi za učenike s teškoćama u razvoju u školama partnerima. Projektom MOZAIK 3 osigurano je 77 pomoćnika u nastavi za 79 učenika s teškoćama u 33 škole kojima je osnivač

Istarska županija, a provodio se do kolovoza 2021. godine.

U proteklim godinama u Društveni centar Pula u kojem su smještene Gimnazija, Strukovna škola te Industrijsko-obrtnička škola, uloženo je više od 265 tisuća eura. Jedna od investicija bila je i uređenje vanjskog igrališta koje se u jutarnjim satima koristi za potrebe škole, a u poslijepodnevnim i večernjim satima dostupno je građanstvu.

Istarska županija kontinuirano ulaže u razvoj obrazovanja, pa tako ukupne investicije u narednom trogodišnjem razdoblju za obrazovanje iznose 17,6 milijuna eura. Pored izgradnje nove zgrade Medicinske škole u Puli i rekonstrukcije i dogradnje Talijanske srednje škole – Scuola media superiore italiana „Leonardo da Vinci“ Buje – Buie, provode se i brojni drugi projekti i programi. U završnoj fazi su, primjerice, sanacija poda učionice u prizemlju OŠ „Vazmoslav Gržalja“ Buzet, u iznosu od oko 28.500,00 eura te zamjena kotla za grijanje u kotlovnici osnovne škole Vladimira Gortana Žminj, u iznosu od preko 13 tisuća eura. Nedavno je okončana i sanacija potkrovlja Učeničkog doma Pula, investicija vrijedna preko 46 tisuća eura.

Iznimno značajna su i dva EU projekta Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu, Pula, a koji se odnose na uspostavu Centra za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma (KLIK Pula), financirana iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda. Projekti se odnose na osnivanje Centra nadogradnjom i opremanjem postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT) te usavršavanjem nastavnika strukovnih predmeta i uvođenjem moderniziranih programa obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja. Glavne aktivnosti KLIK-a bit će usmjerene na provedbu obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja u ugostiteljstvu i turizmu temeljenog na radu, a prema potrebama poslodavca. Ukupna vrijednost projekata je gotovo 10 milijuna eura.⁸

1.3.2. Zdravstvo

Zdravstveni sustav Istarske županije čini niz zdravstvenih ustanova i zdravstvenih djelatnika. Struktura zdravstvenih ustanova u javnom vlasništvu podrazumijeva domove zdravlja, opću bolnicu, specijalnu bolnicu, ljekarne i zavode, kako je prikazano u tablici 16.

⁸ www.istra-istria.hr/hr/clanci/istarska-zupanija-novosti

Tablica 16: Javne zdravstvene ustanove na području Istarske županije

Tip ustanove	Zdravstvene ustanove	Sjedište	Ispostave
Dom zdravlja	Istarski domovi zdravlja - Case della salute dell'Istria	Pula - Pola	Pula, Buzet, Labin, Poreč, Rovinj, Pazin, Umag
Opća bolnica	Opća bolnica Pula - Ospedale Generale di Pola	Pula - Pola	-
Specijalna bolnica	Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" Rovinj - Rovigno / Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno	Rovinj - Rovigno	-
Ljekarna	Istarske ljekarne - Farmacie Istriane	Pula - Pola	Pula Centar, Pula Arena, Pula Forum, Medulin, Vodnjan, Višnjan, Novigrad, Umag, Buje, Svetvinčenat, Motovun
Zavod	Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije - Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana	Pula - Pola	Buzet, Labin, Poreč, Rovinj, Pazin, Umag, Buje
	Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije - Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana	Pula - Pola	Pula, Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Rovinj, Umag

Izvor: Istarska županija

Osim toga, razvijen je i privatni zdravstveni sektor. Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, u sektoru Q Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, odjeljak 86 Djelatnost zdravstvene zaštite, na području Istarske županije registrirano je 126 poslovnih subjekata. Najviše ih je registrirano u djelatnosti 86.2 Djelatnost medicinske i stomatološke prakse, njih 86. Također, prema podacima Registra udruga, Ministarstva pravosuđa i uprave, na području Istarske županije aktivno je 129 udruga u području zdravstvene djelatnosti.

Broj osiguranika u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja u srpnju 2021. bio je 213 287, a broj osiguranih osoba s dopunskim zdravstvenim osiguranjem 108.446, odnosno 50,84% ukupnog broja osiguranika.

U zdravstvenom sustavu na razini Istarske županije zaposleno je ukupno 1.205 zdravstvenih djelatnika VSS, među kojima najviše dr. med. spec., zatim 407 djelatnika VŠS od kojih se najviše stručnih prvostupnika sestrištva. Među osnovnim kategorijama još je i 1.082 djelatnika sa SSS, većina medicinskih sestara, odnosno tehničara.

Tablica 17: Prikaz zdravstvenih djelatnika u Istarskoj županiji

Zdravstveni radnici	Županijske zdravstvene ustanove	Privatne ustanove	Trgovačka društva	Jedinice privatne prakse
VSS	530	76	33	566
VŠS	345	24	4	34
SSS	728	95	43	216

Izvor: Istarska županija

Broj stanovnika na 1 zdravstvenog djelatnika (dr. med.) u Istarskoj županiji, znatno je nepovoljniji u odnosu na nacionalni prosjek. Naime, na 1 doktora medicine u Istri dolaze 342 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 272. U kontekstu dentalne medicine situacija je nešto povoljnija u odnosu na razinu RH te u Istarskoj županiji na jednog doktora dentalne medicine dolazi 896 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 1.086. Deficit magistara farmacije približno je jednak kao i na nacionalnoj razini te na jednog magistra farmacije u Istarskoj županiji dolazi 1.391 stanovnik, dok je vrijednost na nacionalnoj razini 1.369.

Fizički resursi zdravstvenog sustava u Istarskoj županiji, u vidu raspoloživosti bolničkih kreveta usporedivi su s nacionalnim prosjekom, ali znatno ispod prosjeka Europske unije. Naime, u Istarskoj županiji na 100.000 stanovnika dolazi 346 bolničkih kreveta, u cijeloj Republici Hrvatskoj 358, dok je prosjek EU 418 kreveta na 100.000 stanovnika. S druge strane, prosječna duljina bolničkog liječenja ne razlikuje se značajno te u Istri iznosi 8,5 dana, u RH 8,6 dana, a na razini Europske unije 8,0 dana.

Opća bolnica Pula - Ospedale Generale di Pola županijska je bolnica regionalnog značaja koja obuhvaća sljedeće djelatnosti: internu medicinu, infektologiju, neurologiju, psihijatriju, pedijatriju, opću kirurgiju, urologiju, ortopediju i traumatologiju, otorinolaringologiju, oftalmologiju i optometriju, ginekologiju i opstetriciju te palijativnu skrb u okviru kapaciteta od ukupno 432 kreveta za akutno i produženo liječenje i 107 kreveta u sklopu dnevne bolnice. Osim toga, kapaciteti zdravstvenog sustava uključuju i stacionare u Labinu, Umagu i Pazinu koji imaju ukupno 75 kreveta te Specijalnu bolnicu za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" Rovinj - Rovigno / Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno s još 220 kreveta. Odjel hemodijalize Opće bolnice Pula - Ospedale Generale di Pola također ima 22 kreveta u dnevnoj bolnici, dok IDZ Hemodijalize imaju ukupno 23 kreveta dnevne bolnice u Ispostavama Labin i Umag.

Prema podacima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije - Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana nedostaci mreže zdravstvene zaštite analiziraju se u kontekstu primarne razine zdravstvene zaštite i osnovnim specijalističko-konzilijarnim djelatnostima na lokalnoj razini.

Mreža primarne zdravstvene zaštite, prema ocjeni NZJZ Istarske županije, uglavnom je popunjena. U mreži nedostaje 13 timova dentalne medicine, 3 tima opće/obiteljske medicine, 3 tima pedijatrije, 3 tima zdravstvene njege u kući, 2 ginekološka tima i 2 tima medicine rada.

Nadalje, vezano uz specijalističko-konzilijarne djelatnosti na lokalnoj razini, mreža zdravstvenih usluga najpotpunija je na području Grada Pule – Pola, gdje su razvidni nedostaci u djelatnosti fizikalne medicine i rehabilitacije. U drugim manjim, lokalnim središtima nedostaju sljedeći specijalistički timovi: 5 timova psihijatrije, 4 tima interne medicine, 2 tima oftalmologije i 1 tim fizikalne medicine i rehabilitacije. S obzirom da u djelatnosti specijalističko-konzilijarne i dijagnostičke zdravstvene zaštite, mreža u Istarskoj županiji nije lokalno definirana, ukupni nedostaci na razini Županije su sljedeći: 2 tima otorinolaringologije, 2 tima dentalne protetike, 2 tima urologije, 2 tima onkologije, 2 tima ginekologije i opstetricije (u bolnici), 1 tim maksilofacijalne kirurgije, 1 tim medicinske mikrobiologije s parazitologijom, 1 tim medicinske biokemije, 1 tim pedijatrije (u bolnici), 1 tim dječje kirurgije, 1 tim neurokirurgije i 1 tim anesteziologije.

Analiza zdravstvenog sustava prvenstveno ukazuje na mali broj zdravstvenih radnika i neadekvatnu teritorijalnu raspoređenost zdravstvenih usluga, odnosno osobiti nedostatak istih u ruralnim područjima. Prema navedenim karakteristikama Istarska županija se ne razlikuje od RH, s obzirom da su i na nacionalnoj razini zdravstvena infrastruktura i zdravstveni radnici uglavnom koncentrirani oko Grada Zagreba, jednako kao što je većina zdravstvenih usluga u Istri koncentrirana u Gradu Puli – Pola.

1.3.3. Socijalna zaštita

Socijalna skrb u Istarskoj županiji institucionalizirana je kroz šest centara za socijalnu skrb:

- Centar za socijalnu skrb Pula – Pola;
- Centar za socijalnu skrb Rovinj – Centro di assistenza sociale di Rovigno;
- Centar za socijalnu skrb Buje – Centro di assistenza sociale di Buie;
- Centar za socijalnu skrb Labin;
- Centar za socijalnu skrb Poreč– Parenzo;
- Centar za socijalnu skrb Pazin.

Mreža socijalnih usluga obuhvaća svih 10 socijalnih usluga definiranih Zakonom o socijalnoj skrbi: prva socijalna usluga, savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja, boravak, smještaj, organizirano stanovanje. U 2021. godini je bilo 814 korisnika zajamčene minimalne naknade kroz socijalne usluge šest centara za socijalnu skrb u Istarskoj županiji.

Iako mreža socijalnih usluga pokriva sve vrste socijalnih usluga, njena nedostatnost najviše se očituje kod usluga rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju te kod usluga boravka i smještaja za starije osobe, kod kojih su realne potrebe znatno veće od postojećih kapaciteta. Osim toga, nedostatnost mreže socijalnih usluga očituje se i u nejednakom prostornom razmještaju pružatelja socijalnih usluga, s obzirom da ih je većina smještena u većim urbanim središtima, osobito u Gradu Puli – Pola.

Sustav socijalne skrbi predviđa i prava u sustavu socijalne skrbi, definirana člankom 25. Zakona o socijalnoj skrbi (NN 1573/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20). Zajamčenu minimalnu naknadu, u okviru 6 centara za socijalnu skrb ostvaruje ukupno 814 korisnika.

U okviru Centra za socijalnu skrb Pazin kao podružnica djeluje obiteljski centar. Aktivnosti županijskog obiteljskog centra podrazumijevaju aktivnosti vezane uz obiteljsko savjetovalište, od savjetodavnih usluga koje se odnose na brak, roditeljstvo, obiteljske i partnerske odnose, razvoj socijalizacijskih i komunikacijskih vještina djece i mladih, edukacije posvojitelja, obiteljsku medijaciju i poticanje programa rada u zajednici i udruga koje su potpora roditeljima, obitelji, djeci i mladeži te svim socijalno osjetljivim skupinama stanovništva. Obiteljski centar obavlja i druge savjetodavne i preventivne aktivnosti u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi, a najvažniji programi prikazani su u tablici 18.

Tablica 18: Prikaz programa obiteljskog centra CZSS Pazin

Naziv programa	Krajnji korisnici
Rastimo zajedno	Roditelji djece predškolske dobi
Rastimo zajedno plus	Roditelji djece s teškoćama u razvoju
Baby fitness	Roditelji i bebe s ciljem razvoja osjećaja rane privrženosti
„I mama i tata?“	Roditelji iz jednoroditeljskih obitelji
Kvartovski đir	Djeca i roditelji
Postajemo obitelj	Posvojitelji

Izvor: <https://zdrava-sana.istra-istria.hr/hr/>

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u Istarskoj županiji je 13 209 osoba s invaliditetom (7.604 muškaraca i 5.605 žena), što predstavlja 6,3% ukupnog stanovništva Županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 5.817 (44%) je u dobi starijoj od 65 godina.

Tablica 19: Prikaz invaliditeta i korištenja socijalnih usluga za OSI

	Broj OSI	Prevalencija invaliditeta na 100 stanovnika	Udio korisnika institucijske skrbi	Udio korisnika izvaninstitucionalnih socijalnih usluga	Udio korisnika usluga socijalne skrbi za OSI u ukupnom broju OSI
Istarska županija	13.243	6,4%	70,0%	30,0%	4,1%
RH	457.045	11,9%	64,4%	36,6%	2,0%

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Na području Županije, 11 je pružatelja socijalnih usluga za djecu i odrasle osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim oštećenjima. Kapaciteti pružatelja usluga odnose se uglavnom na smještaj korisnika (373) i uslugu poludnevnog boravka (177), dok su kapaciteti za organizirano stanovanje dostatni za 43 korisnika s intelektualnim oštećenjima. Izvaninstitucionalna usluga pomoći u kući usmjerena je ka

slijepim osobama (30) i oboljelima od multiple skleroze (33), izuzev pomoći u kući za starije osobe. Prostorni razmještaj usluga ponovno ukazuje na koncentraciju usluga u najvećem urbanom središtu. Dva doma za odrasle čiji je osnivač Republika Hrvatska, u Motovunu - Montona i Nedešćini ukupnog kapaciteta za smještaj oko 150 osoba i Centar za inkluziju i podršku u zajednici koji djeluje u 6 gradova, jedine su socijalne usluge za osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim teškoćama izvan Grada Pule - Pola.

Tablica 20: Prikaz pružatelja socijalnih usluga za osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim oštećenjima na području Istarske županije

Pružatelj usluge	Korisnici	Psihosocijalna rehabilitacija	Polu-dnevni	Cjelo-dnevni	Smještaj	Organizirano stanovanje	Pomoć u kući
Centar za rehabilitaciju Pula (+ dislocirana jedinica Vodnjan)	Osobe s intelektualnim oštećenjima	2	29	-	29	18	-
Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda - Pula	Djeca s teškoćama u razvoju i osobe s tjelesnim/ili intelektualnim oštećenjima	40	30	-	-	-	-
Centar za Down sindrom	Osobe s intelektualnim oštećenjima	-	-	-	-	-	-
Dnevni centar za radnu terapiju i rehabilitaciju	Osobe s intelektualnim oštećenjima	-	40	-	-	-	-
Centar za inkluziju i podršku u zajednici	Osobe s intelektualnim oštećenjima	-	70	-	-	20	-
Udruga za osobe s intelektualnim oštećenjima	Osobe s intelektualnim oštećenjima	-	25	-	-	-	-
Društvo multiple skleroze Istarske županije		-	-	-	-	-	33

Udruga slijepih Istarske županije		-	-	-	-	-	30
Dom za odrasle osobe Vila Maria	Osobe s mentalnim oštećenjima	-	-	12	192	5	-
Dom za odrasle osobe Motovun	Osobe s mentalnim oštećenjima	-	8	-	88	-	14
Dom za odrasle osobe Nedešćina	Osobe s mentalnim oštećenjima	-	-	-	64	-	2

Izvor: Istarska županija

Nadalje, kao jedan od ključnih aktera profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, od 2004. godine djeluje zaštitna radionica Tekop Nova, ustanova za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ustanovu je osnovala Istarska županija, Grad Pula - Pola i Savez samostalnih sindikata Hrvatske. Njena temeljna djelatnost je proizvodnja radne i zaštitne odjeće, a trenutno zapošljava 36 djelatnika, od čega njih 19 ima status osobe s invaliditetom.

U Istarskoj županiji 13 je pružatelja socijalnih usluga za starije čiji je ukupan kapacitet 837 osoba za smještaj, 63 osoba za boravak, 455 osoba za pomoć u kući i 326 osoba za dostavu obroka, kako je prikazano u tablici 21.

Osim navedenih, 16 je privatnih pružatelja usluge smještaja za starije osobe i obiteljskih domova, čiji je

Tablica 21: Prikaz pružatelja usluga za starije i nemoćne na području Istarske županije

Pružatelj usluge	Smještaj	Boravak	Pomoć u kući	Dostava obroka
Dom za starije osobe Novigrad - Casa per anziani Cittanova	182	-	-	20
Dom za starije osobe Alfredo Stiglich Pula - Casa per anziani Alfredo Stiglich Pola	160	44	51	107
Dom za starije osobe Raša*	61	9	-	19
Dom za starije osobe "Domenico Pergolis" Rovinj - Casa per anziani "Domenico Pergolis" Rovigno	161	-	-	62
Dom za starije osobe Buzet	49	-	66	20
Dom za starije osobe Poreč	74	10	-	20
Dom za starije osobe sv. Polikarp Pula	60	-	-	-
Dom za starije i nemoćne osobe "Atilio Gamboc" Umag - Centro per anziani e disabili "Atilio Gamboc" Umago	90	0	56	37
Gradsko društvo Crvenog križa Pazin	-	-	124	10
Gradsko društvo Crvenog križa Pula	-	-	103	-
Udruga Labin Zdravi Grad - Centar 65+	-	-	13	31
Udruga za skrb nad starijim osobama Dodir nade - Kršan	-	-	27	-
Centar za socijalnu skrb	-	-	15	-
UKUPNO	837	63	455	326

*osnivač Istarska županija

Izvor: Istarska županija

ukupni kapacitet za dugotrajni smještaj 273 osobe.

Socijalne usluge za starije jedina su kategorija za koju je prostorni razmještaj pružatelja usluga na

Tablica 22: Prikaz privatnih domova za starije i nemoćne na području Istarske županije

Pružatelj usluge	Broj korisnika
Dom za starije vl. Bešić Franko	10
Obiteljski dom za starije i nemoćne vl. Vanja Nekić Matticchio	20
Obiteljski dom „Noa“ za starije i teško bolesne odrasle osobe	9
Obiteljski dom Felice	5
Dom za starije osobe Katarina	29
A i G d.o.o., Dom Vita Sana	56
Obiteljski dom Villa Elisa	20
Obiteljski dom E'speranza	20
Obiteljski dom za starije i nemoćne „Luna“	18
Dom Meri	-
Kane d.o.o., Dom Barbara	12
Obiteljski dom Moja hiža	20
Dom vita d.o.o.	14
Centar za pomoć i njegu Pula – Dom Grandići	20
Obiteljski dom za starije i nemoćne osobe vl. Vesna Kokot	20
Obiteljski dom Toni Orlić	20
UKUPNO	293

Izvor: Istarska županija

razini Županije donekle ravnomjeran. Unatoč tome, socijalne usluge za starije nedostatne su i u vidu institucionalnih oblika skrbi i izvaninstitucionalnih oblika skrbi u zajednici, a negativni demografski trendovi, starenje stanovništva i povećanje udjela starog stanovništva u ukupnoj populaciji u idućem će razdoblju dodatno povećati diskrepanciju između kapaciteta i realnih potreba za socijalnim uslugama za starije.

Istarska županija osnivač je četiri doma za starije, čije je financiranje u okviru županijskog proračuna prikazano u tablici 23. U odnosu na dio županijskog proračuna za zdravstvo i socijalnu skrb, za domove za starije izdvaja se oko 6,5%.

Nadalje, na području Županije dva su pružatelja usluga za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, Dječji dom Ruža Petrović i Kuća milosrđa Majmajola. Kapaciteti Dječjeg doma Ruža Petrović u Puli su 19 korisnika za

Tablica 23: Prikaz financiranja županijskih domova za starije

Dom za starije	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Dom za starije osobe Alfredo Stiglich Pula - Casa per anziani Alfredo Stiglich Pola	2.339.651,27	1.765.150,57	2.105.585,83	2.333.519,59	1.946.461,51
Dom za starije osobe "Domenico Pergolis" Rovinj - Casa per anziani "Domenico Pergolis" Rovigno	2.725.139,69	3.053.103,99	4.288.968,75	3.028.413,96	1.856.885,23
Dom za starije osobe Novigrad - Casa per anziani Cittanova	1.369.872,98	1.329.458,89	1.412.792,49	1.482.727,19	1.542.164,84
Dom za starije osobe Raša	788.992,70	993.651,27	735.413,50	683.323,51	671.031,65

Izvor: Godišnji izvještaji o izvršenju proračuna Istarske županije 2016.-2020.

stalni smještaj i 12 za poludnevni boravak, a u Kući milosrđa Majmajola koja djeluje kao organizacijska jedinica Caritas biskupije Poreč-Pula, na stalnom smještaju je 11 korisnika. Dom za odgoj djece i mladeži Pula, ustanova za djecu i mlade s problemima u ponašanju, jedini je pružatelj usluga za navedene korisnike na razini Županije u kojem 17 korisnika ima stalni smještaj. Prema županijskim procjenama, godišnje je prosječno potrebno pružiti podršku za 450 – 600 djece s problemima u ponašanju, iz čega proizlazi da jedini pružatelj usluge na razini Županije može pokriti oko 5% realnih potreba.

Skrb za žrtve obiteljskog nasilja prvenstveno se osigurava kroz rad nevladine udruge Sigurna kuća Istre. Organizacija se bavi pružanjem pomoći i podrške ženama žrtvama obiteljskog nasilja i njihovoj djeci. Aktivnosti udruge odnose se na savjetodavni rad – psihosocijalna, pravna i psihološka pomoć te smještaj u sklonište. Organizacija raspolaže s dva skloništa na tajnim lokacijama, u kojima godišnje ukupno boravi 25 – 30 žena.

Socijalne usluge za beskućnike postoje jedino na području Pule - Pola, gdje se usluga prihvatilišta za beskućnike i pučke kuhinje realizira u suradnji s Crvenim križem.

Organizacija socijalne skrbi u okviru jedinica lokalne samouprave kao pružatelja socijalnih usluga, provodi se uglavnom kroz nadležne uprave odjele. Gradovi i općine, kao pružatelji socijalnih usluga djeluju kroz vlastite socijalne programe u okviru kojih se provode usluge u mreži i izvan mreže socijalnih usluga, osiguravaju prava u sustavu socijalne skrbi u vidu novčanih naknada te sufinancira rad civilnog sektora u socijalnoj djelatnosti.

Značajnu ulogu u pružanju socijalnih usluga imaju organizacije civilnog društva koje djelomično kompenziraju nedostatnost institucionalne podrške i socijalne skrbi. Prema podacima Registra udruga Ministarstva pravosuđa i uprave, na području Istarske županije 211 je aktivnih udruga u području socijalne djelatnosti. Primarne aktivnosti udruga odnose se na realizaciju programa i aktivnosti kojima se korisnicima omogućuje podrška u zajednici u vidu radno-okupacijske terapije, rekreacije, savjetovanja, edukacije te raznih oblika pomoći u kući.

1.3.4. Kultura

Analiza u nastavku donosi šire shvaćeni doprinos koji kultura ima za razvoj Županije odnosno okvirni pregled postojeće kulturne infrastrukture, ponude i aktera u Županiji s prepoznavanjem identitetskog značaja kulture i kulturne baštine. Potencijali kulturnog turizma i suvremene kulturne produkcije u obliku kreativnog stvaralaštva na području Županije detaljnije su obrađeni u analitičkom dijelu koji se odnosi na gospodarstvo.

Prostor Istarske županije je kroz povijest bio mjesto dodira kultura – od antičkih vremena do suvremenih povijesnih zbivanja na prostoru Istarske županije izmjenjivali su se narodi, kulture i običaji, često na (po) graničnom području koje je uvijek obilježeno intenzivnim kulturnim transferom. Tome svjedoči razna materijalna ili nematerijalna baština, od razvoja glagoljice srednjovjekovne Hrvatske i pripadajućih freski preko antičkih nalazišta i povijesnih građevina te drugih lokaliteta pod zaštitom UNESCO-a.

Smjer razvoja kulture u proteklom razdoblju bio je definiran Istarskom kulturnom strategijom za razdoblje 2014. – 2020. godine kao razvojnim dokumentom koji je postavio okvir djelovanja odnosno ključne ciljeve, zadatke, očekivane rezultate, indikatore i nositelje implementacije. Njome je definirana ideja kreativne Istre za kreativnu Europu odnosno nastojala se učvrstiti ideja Istre kao regije kulture i važne karike u identitetu i prepoznatljivosti Istre. Tijekom 2020. g. provedeni su svi zadaci, odnosno planirane aktivnosti, a koje doprinose realizaciji temeljnih ciljeva utvrđenih spomenutim strateškim dokumentom, koji se odnose na unapređenje rada ustanova u kulturi i neinstitucionalnog kulturnog sektora, unapređenje nakladničke djelatnosti, izgradnju nove kulturne infrastrukture, učinkovitije upravljanje te povećanje interesa javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju. S ciljem nastavka kontinuiteta i strateškog promišljanja kulture, planirana je izrada Treće Istarske kulturne strategije za razdoblje od 2021. do 2027. godine te su u tom kontekstu započele i pripreme radnje.

Ključni akteri i manifestacije

Ključni pokretači kulturnog razvoja na području Istarske županije mogu se podijeliti na institucionalne i izvaninstitucionalne aktere. Kako bi cjelokupni sustav kulture mogao prosperirati, važno je osigurati dobru komunikaciju između ključnih dionika i njihovo međusobno sinergijsko djelovanje.

Za sektor kulture u Istarskoj županiji službeno je zadužen Upravni odjel za kulturu i zavičajnost, koji nadgleda i osigurava nužne uvjete za funkcioniranje sustava i njegovo upravljanje. U tom kontekstu, Odjel omogućava provedbu programa rada ustanova u kulturi čiji je osnivač IŽ, ali skrbi i o stabilnosti financiranja rada udruga i provedbi njihovih programa. Ključna zadaća Odjela je također briga o očuvanju i valorizaciji materijalne i nematerijalne kulturne baštine te povećanje kvalitete kulturne ponude, odnosno promocije istarskog identiteta, kao temelja za upravljanje i promociju održivog kulturnog turizma.

Osim Upravnog odjela, ključni institucionalni akter razvoja kulture na prostoru Županije je IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana, koja pruža podršku postojećim subjektima u kulturi kroz aktivnosti koje se odnose na informiranje, obrazovanje, jačanje kapaciteta, produkciju, promociju. Kroz posredovanje, moderiranje i olakšavanje komunikacije s tijelima lokalne samouprave, javne uprave i subjektima iz drugih sektora, osobito obrazovnog, znanstvenog i poslovnog Agencija radi na povezivanju dionika u komplementarne

cjeline s ciljem optimizacije sustava. U sklopu Istarske kulturne agencije djeluje i Filmski ured Istre, osnovan s ciljem promocije Istarske županije kao zanimljive filmske destinacije, podizanja svijesti o kulturnoj baštini i jedinstvenim regionalnim obilježjima. Aktivnosti ureda ponajprije su vezane uz logističku pomoć audiovizualnim produkcijama kod izdavanja dozvola, mapiranja radnika i usluga u području snimanja i pronalaženju zanimljivih filmskih lokacija, što izravno utječe na daljnje privlačenje audiovizualne produkcije u Istru.

U Istarskoj županiji djeluje Konzervatorski odjel sa sjedištem u Puli – Pola i područnim uredom u Poreču – Parenzo, s područjem nadležnosti za cijelu Županiju, kao dio Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, te Restauratorska radionica u Juršićima. Konzervatorski odjel podupire uspješan rad institucija koje čuvaju jedinstveno kulturno nasljeđe Istarske županije, među kojima se ističu Arheološki muzej Istre Pula, Povijesni i pomorski muzej Istre Pula – Museo storico e navale dell'Istria, Etnografski muzej Istre Pazin – Museo etnografico dell'Istria, Muzej suvremene umjetnosti Istre Pula – Museo d'arte contemporanea dell'Istria te Zavičajni muzeji u Umagu – Umago, Poreču – Parenzo, Rovinju – Rovigno, Labinu, Buzetu i Pazinu.

Tablica 24: Prikaz podataka o muzejima i muzejskim zbirkama na području Istarske županije

NAZIV	OSNIVAČ	VRSTA/DJELOKRUG	LOKACIJA
Arheološki muzej Istre	Republika Hrvatska	specijalizirani muzej – arheološki	Pula – Pola
Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria	Istarska županija	specijalizirani muzej – povijesno-pomorski/etnografski	Pula – Pola
Muzej suvremene umjetnosti Istre – Museo d'arte contemporanea dell'Istria	Istarska županija	specijalizirani muzej – umjetnički	Pula – Pola
Etnografski muzej Istre – Museo etnografico dell'Istria	Istarska županija	specijalizirani muzej – etnografski	Pazin
Muzej grada Pazina	Grad Pazin	opći muzej	Pazin
Muzej Grada Rovinja-Rovigno – Museo della Città di Rovinj-Rovigno	Grad Rovinj – Rovigno	opći muzej	Rovinj – Rovigno
Muzej grada Umaga – Museo civico di Umago	Grad Umag – Umago	opći muzej	Umag –Umago
Zavičajni muzej Poreštine – Museo del territorio parentino	Grad Poreč – Parenzo	opći muzej – zavičajni	Poreč – Parenzo

Zavičajni muzej Grada Buzeta	Grad Buzet	opći muzej – zavičajni	Buzet
Etnografski muzej Buje - Museo etnografico Buie	Grad Buje – Buie	opći muzej – zavičajni	Buje – Buie
Narodni muzej Labin	Grad Labin	opći muzej	Labin
Muzej Parenzane	Istarska županija	specijalizirani muzej – građa o vremenu prometovanja vlaka Parenzanom od 1902. do 1935. godine	Livade – Levade
Ekomuzej Istrian de Dignan	Udruga Istrian de Dignan	specijalizirani muzej – građa vezana za promicanje i očuvanje baštine i tradicionalnih vrijednosti Istarske županije	Vodnjan – Dignano
Ekomuzej Batana	Udruga Kuća o batani	specijalizirani muzej – građa posvećena tradicijskom plovilu batani i sredini u kojoj je nastala	Rovinj – Rovigno
Muzej narodnih glazbala i arheološki muzej Sv. Križ	Općina Grožnjan – Grisignana	specijalizirani muzej	Završje – Piemonte d'Istria
Ekomuzej Vlaški puti	Općina Kršan	specijalizirani muzej – građa o valorizaciji i predstavljanju povijesti i tradicijske kulture Sušnjevice i bliže okolice	Šušnjeвица
Muzej – Museo Lapidarium	Grad Novigrad–Cittanova	specijalizirani muzej – umjetnički	Novigrad – Cittanova
Muzejske zbirke Nacionalnog parka Brijuni	Republika Hrvatska	muzejska zbirka	Brijuni
MEMO muzej	Udruga Institut Mediterran	muzejska zbirka	Pula – Pola

Izvor: Službene mrežne stranice navedenih muzeja i muzejskih zbirki

Muzejsko-galerijska djelatnost razvijena je posebice u većim naseljima (Buje – Buie, Novigrad – Cittanova, Umag – Umago, Buzet, Labin, Pazin, Poreč – Parenzo, Vrsar – Orsera, Pula – Pola, Vodnjan – Dignano i Rovinj – Rovigno) u kojima sjedište imaju ustanove ili udruge koje obavljaju muzejsko-galerijsku djelatnost. Galerijska djelatnost pretežito se obavlja u većim urbanim centrima (Pula – Pola, Poreč – Parenzo, Rovinj – Rovigno, Labin, Umag, Novigrad – Cittanova, Pazin, Buje – Buie, Vodnjan – Dignano, Buzet), ali i u manjim naseljima (Vrsar – Orsera, Grožnjan – Grisignana, Sv. Lovreč, Roč, Motovun – Montona, Dubrova u općini Sv. Nedelja itd.), u okviru djelovanja udruga likovnih umjetnika i u privatnim galerijama.

Arhivska djelatnost uglavnom je zastupljena kroz rad institucija, posebice Državnog arhiva u Pazinu te biskupijskog arhiva i brojnih župnih ureda. Bibliotekarska djelatnost razvija se u Bujama – Buie, Umagu

- Umago, Novigradu - Cittanova, Buzetu, Labinu, Pazinu, Poreču - Parenzo, Puli - Pola, Rovinju - Rovigno, Vodnjanu - Dignano i Žminju. Uobičajeno je povezana uz rad knjižnica kao samostalnih ustanova, rad specijalnih knjižnica koje djeluju unutar muzeja, arhiva i drugih ustanova te uz rad znanstvenih ustanova. Posebno je važna Sveučilišna knjižnica u Puli, druga po veličini i vrijednosti fundusa u Republici Hrvatskoj, u sastavu koje se nalazi i dio nekadašnje Austrougarske mornaričke biblioteke. Za književno-nakladničku djelatnost posebno je važan rad Društva hrvatskih književnika - Istarski ogranak, Čakavskog sabora i Matice Hrvatske. Zapažen je rad sajma knjiga u Puli Sa(n)jam knjige u Istri i događanja u Kući za pisce - Hiža od Besid u Pazinu, kao i događanja tijekom književnih manifestacija (Šoljanovi dani i Dani Mirka Kovača u Rovinju - Rovigno, Tomizzini dani u Umagu - Umago, Booktiga u Poreču - Parenzo, Pulski dani eseja i sl.). Također je važan i rad Arheološkog muzeja Istre, koji svojim vrlo bogatim izdavaštvom značajno doprinosi popunjavanju zavičajne baštine Istre.

Za glazbenu i scensku djelatnost najvažniji je rad Istarskog narodnog kazališta - Gradskog kazališta u Puli, Teatra Naranča u Puli te niza manifestacija (PUF, Zlatni lav, Ulysses teatar, Dani antike u Puli, Giostra - porečki povijesni festival, koncerti u Areni i sl.). Za razvoj kinematografske djelatnosti posebno je značajan cjelogodišnji rad JU Pula film festival i djelatnosti Kina Valli u Puli, kao i održavanje Pula Film Festivala i Motovun Film Festivala te festivala dokumentarnog filma Poreč Dox.

U Istarskoj županiji djeluje 9 knjižnica čiji su osnivači gradovi Buje - Buie, Buzet, Labin, Novigrad - Cittanova, Pazin, Poreč - Parenzo, Pula - Pola, Rovinj - Rovigno i Umag - Umago te Sveučilišna knjižnica čiji je osnivač Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, koja ima 3 ogranka pri znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim sastavnicama Sveučilišta. Gradska knjižnica Pula ima 5 ogranka, Arheološki muzej ima jednu specijaliziranu knjižnicu, kao i Državni arhiv u Pazinu. Također, vrlo vrijedan knjižni fond posjeduje i knjižnica u sklopu Centra za povijesna istraživanja Rovinj - Centro di ricerche storiche Rovigno. Na području Županije osnovano je 5 kinematografa i to u Labinu, Pazinu, Poreču - Parenzo, Puli - Pola i Rovinju - Rovigno kao i niz ljetnih kina prvenstveno u suradnji s Motovun film festivalom. Kino djelatnost je digitalizirana uz pomoć sredstava koja su dodijelili Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Istarska županija i gradovi na čijem području djeluju.

Izvaninstitucionalni akteri u kulturi važan su dionik razvoja i uključivanja stanovništva u kulturne programe i aktivnosti te izravna veza između konzumenata kulturnih programa i njihovih pružatelja. Izvaninstitucionalna kultura odnosi se na organizacije civilnog društva, umjetničke organizacije te pojedince čija djelatnost ima u fokusu kulturu i umjetnost.

Na području Županije djeluju brojne udruge koje se bave kulturnim amaterizmom te očuvanjem nematerijalne i materijalne kulturne baštine, kao i udruge koje se bave organizacijom kulturnih manifestacija, radionica i razvojem civilnog društva pri čemu se ističe Društveni centar Rojc u Puli - Pola, kao mjesto niza značajnih događanja. Rad Zajednica Talijana - Comunità degli Italiani, organiziranih u većem broju naselja, znatno doprinosi razvoju kulture i poticanju multikulturalnosti i tolerancije. Sukladno podacima navedenim u Registru udruga Republike Hrvatske, u Istarskoj županiji djeluje 496 udruga u kulturi u djelatnostima koje pokrivaju širok spektar djelovanja. U području audiovizualne djelatnosti djeluje 91 udruga, u području interdisciplinarnе kulturno-umjetničke djelatnosti djeluje 76 udruga, u izvedbenim umjetnostima djeluje 307 udruga, u književno-nakladničkim djelatnostima djeluje

129 udruga, u kulturnoj baštini 228 udruga, u medijskoj kulturi 65 udruga, u vizualnim umjetnostima 182 udruge, 26 je udruga registrirano kao strukovne udruge u kulturi i umjetnosti, a 42 udruge u ostalim djelatnostima iz područja kulture i umjetnosti.

Svi navedeni akteri zaslužni su za veliki broj raznih kulturnih manifestacija po kojima je Istra poznata u cijeloj regiji i koji su ključan dio istarske ponude kulturnog turizma. S ciljem poticanja raznih manifestacija, pa tako i kulturnih, Upravni odjel za turizam Istarske županije pokrenuo je Program poticanja turističkih manifestacija 2016. godine, a polazište za taj program su bili strateški ciljevi razvoja turizma Istarske županije koji su sadržani u Master planu turizma Istarske županije za razdoblje 2015. – 2025. U kontekstu kulturnih manifestacija treba izdvojiti podržane razne kulturno-umjetničke manifestacije (Zarozgajmo na Ćićariji, Labin Art Republika, Veseli prosinac u Pazinu, Rakljansko kulturno ljeto, Petrapilosa festival, Drukčije ljeto u Pazinu, Počini spod Ladonje – Ladonja chilling, Koncerti u vinogradima (KUV) – Concerti nei vigneti (Con.Vi), Jazzva puna glazbe) te povijesne festivale (Trka na prstenac, Srednjovjekovni festival, Subotina po starinski, Festival Veli Jože, Legendfest – festival legendi, mitova i priča Istre, Srednjovjekovni Šišan).

Od književnih manifestacija treba izdvojiti one u spomen Mati Baloti, Antonu Šoljanu, Edi Budiši, Mirku Kovaču i Fulviu Tomizzi te Dane eseja u Puli – Pola, Sabor čakavskog pjesništva u Žminju, Verši na šterni u Vižinadi – Visinada, festival Sajma knjige u Puli – Pola.

Uz navedeno postoje i druge kulturno umjetničke manifestacije specifičnog sadržaja kao što su Međunarodni orguljaški festival Organum histriae, Festival plesa i neverbalnog kazališta u Svetvinčentu, Mediteranskog kiparskog simpozija kao i Bienale industrijske umjetnosti u Labinu, međunarodnih kazališnih festivala PUF i MKMF u Puli – Pola i Zlatnog lava u Umagu – Umago, Festivala rane glazbe u Dvigradu, Spectacvla Antiqva – borbe gladijatora u Areni. Redovito se održavaju i koncerti u Eufrazijani u Poreču – Parenzo, susreti zborova Naš kanat je lip, Mundial fotofestival u Rovinju – Rovigno, Susret harmonikaša u Puli – Pola, Annale u Poreču – Parenzo i mnoga druga kulturna događanja.

Kulturna baština

U Istarskoj županiji se nalazi ukupno 300 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara. Od tog broja 7 kulturnih dobara je od nacionalnog značaja: crkva sv. Marije na Škrilinah u Bermu, kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču – Parenzo, kao i nepokretna kulturna dobra u Puli – Pola: Amfiteatar, Augustov hram, Dvojna vrata, Herkulova vrata, Rimsko scensko kazalište i Slavoluk Sergijevaca. Kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču – Parenzo je i pod zaštitom UNESCO-a. Ukupan broj preventivno zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara iznosi 46. Zbog nedostatka financijskih sredstava, manje ruralne crkve izvan naselja središnjeg i sjevernog dijela Istarske županije, izgrađene na flišnom području, konstruktivno propadaju. U kategoriju vrlo ugroženih kulturnih dobara spadaju i arheološki lokaliteti na vrhovima brežuljaka (gradine), zbog sve većih potreba gradnje vodosprema, antenskih stupova i sličnih infrastrukturnih građevina.

Tablica 25: Zaštićena kulturna dobra prema vrsti i pravnom statusu

Arheologija	51
Zaštićeno kulturno dobro	50
Zaštićeno kulturno dobro, Kulturno dobro nacionalnog značenja	1
Kulturni krajolik	2
Zaštićeno kulturno dobro	2
Kulturno-povijesna cjelina	47
Zaštićeno kulturno dobro	47
Nematerijalna	20
Zaštićeno kulturno dobro	20
Nepokretna pojedinačna	180
Zaštićeno kulturno dobro	174
Zaštićeno kulturno dobro, Kulturno dobro nacionalnog značenja	6
Ukupno	300

Izvor: Registar kulturnih dobara

Od ukupno 300 zaštićenih kulturnih dobara, 20 se odnosi na nematerijalnu kulturnu baštinu. Osim glazbene prakse, karakterističnog dvoglasja i specifičnih lokalnih govora, najprepoznatljiviji elementi nematerijalne kulturne baštine u Istri su umijeće gradnje suhozida, umijeće izgradnje rovinjske batane, konjička igra Trka na prstenac i umijeće izrade tradicijske slastice Pazinski cukerančić. Posebna specifičnost istarske narodne tradicije karakterističan je način sviranja i pjevanja poznat kao petotonska istarska ljestvica, također dio zaštićene nematerijalne baštine UNESCO-a te brojni, još uvijek u dnevnoj uporabi, tradicionalni istarski dijalekti kojima su posvećene brojne manifestacije. U tom kontekstu treba izdvojiti i Centar za nematerijalnu kulturu Istre - Centro per la cultura immateriale dell'Istria u Pićnu koji

se bavi očuvanjem i promocijom posebne nematerijalne kulturne baštine.

Tablica 26: UNESCO zaštita

Naziv kulturnog dobra	Vrsta
Kompleks Eufrazijeve bazilike	Nepokretna pojedinačna
Dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja	Nematerijalna
Umijeće izgradnje rovinjske batane	Nematerijalna
Klapsko pjevanje	Nematerijalna
Tradicijske ribolovne vještine, običaji i vjerovanja na Jadranu	Nematerijalna
Umijeće suhozidne gradnje	Nematerijalna

Izvor: HTZ

Kulturno-povijesne baštine je pregršt pa se mogu izdvojiti neka ključna prema povijesnim razdobljima iz kojih datiraju. Bogata prapovijesna nalazišta (Šandalja, Romualdova špilja i dr.) svjedoče o naseljavanju prvih stanovnika, a antički rimski spomenici (Amfiteatar, Slavoluk Sergijevaca, Augustov hram, ostaci brojnih rimskih vila) te kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču - Parenzo iz 6. stoljeća, uvršten u UNESCO-ovu listu zaštićene kulturne baštine, svjedoci su kulturnog središta Istre u antičkim vremenima. Druga vrijedna sakralna baština, svjedoči o srednjovjekovnom kontinuitetu življenja, primjerice srednjovjekovne crkvice oslikane freskama (sv. Barnabe u Vižinadi - Visinada, sv. Foške u Batvačima, sv. Martina u Lovreču, sv. Margarete pokraj Vodnjana - Dignano, te posebno Ples Mrtvaca u crkvi sv. Marije na Škrilinah pokraj Berma), te najveća istarska crkva sv. Blaža u Vodnjanu - Dignano sa zbirkom sakralne umjetnosti i sačuvanim mumificiranim tijelima nekoliko svetaca. Uz sakralnu baštinu, dokaz srednjovjekovne kulture su i ostaci glagoljaškog utjecaja u srednjovjekovnoj umjetnosti i pismenosti kao i srednjovjekovni kašteli i utvrde u Dvigradu, Svetvinčentu, Pazinu, Puli - Pola, Momjanu - Momiano, Pietra Pelosa pokraj Buzeta. Od moderne baštine, svakako treba izdvojiti brojne austrijske fortifikacije iz 19. stoljeća u okolici Pule - Pola, talijansku arhitekturu između dva svjetska rata s rudarskim naseljem i zasebno urbanističkom cjelinom Rašom te prepoznatljivu tradicionalnu ruralnu arhitekturu sa suhozidima i kažunima. Navedeno predstavlja tek dio bogate kulturne baštine i prikazuje samo obrise ostataka osebujne povijesti.

Financiranje i ključni projekti

U proračunu Istarske županije za kulturu izdvajaju se značajna sredstva za provedbu Programa javnih potreba u kulturi, koja su 2019. i 2020. godine povećana u odnosu na prethodno razdoblje. Namijenjena su financiranju provedbe kulturnih programa na području Županije.

Tablica 27: Sredstva Programa javnih potreba u kulturi IŽ od 2016. do 2020. g. u eurima

Program javnih potreba u kulturi Istarske županije				
2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
611.704,07	555.805,84	542.656,17	648.532,40	721.057,72

Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna Istarske županije

Pored prethodno spomenutog Programa javnih potreba u kulturi, Istarska županija godišnje izdvaja znatna sredstva za financiranje ustanova u kulturi, što je prikazano u tablici 28 ove analize.

Tablica 28: Sredstva IŽ za financiranje ustanova u kulturi od 2016. do 2020. g. u eurima

Sredstva Istarske županije za financiranje ustanova u kulturi				
2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.048.260,40	1.291.149,54	1.226.669,15	1.273.018,57	1.279.481,67

Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna Istarske županije

Prema godišnjem izvješću za 2019. godinu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Istarska županija zatražila je financiranje 36 strateških projekata i kulturne infrastrukture, od čega je odobreno 7 projekata u ukupnom iznosu od 170.014,60 eura.

Među projektima i programima u kulturi koji su provedeni u Istarskoj županiji u 2020. izdvajaju se: Izrada Istarskog bibliografskog leksikona, Realizacija projekta Kuća kaštela u Momjanu – Casa dei castelli u Momjanu, Revitalizacija naselja Završje – Piemonte d'Istria, Provedba projekta TAKE IT SLOW – Smart and Slow Heritage of Tomorrow, provedba projekt MINE TOUR – valorizacija baštine rudnika i rudarstva, Pulski filmski festival, program Poreč dox Pučkog otvorenog učilišta Poreč, četrnaesto izdanje projekta XII x II ljubavne tematike koji tradicionalno donosi CD i kalendar s ciljem promocije i afirmacija mladih istarskih umjetnika, glazbenika i slikara iz Istre, Valorizacija i očuvanje Žminjskog dijalekta, Noć muzeja u Puli, festival Monte librić, obilježavanje dovršetka radova na obnovi zvonika Eufrazijeve bazilike, pjesničko-književna večer Čakuloda na Tujone, festival Organum Histriae, promocija knjige Miroslava Bertose te Mediteranski kiparski simpozij u Parku skulptura Dubrova, festival dell'Istrogeneto, znanstveni skup Pazinski memorijal, 26. međunarodni kazališni festival PUF.

U Istarskoj županiji provodi se i najveća investicija u kulturi u posljednjih nekoliko godina – Obnova i

proširenje Arheološkog muzeja Istre i rekonstrukcija Malog rimskog kazališta. Investicija je vrijedna više od 14,5 milijuna eura, od čega gotovo polovinu financira Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, a ostatak Muzej. Drugi projekt rekonstrukcije Malog rimskog kazališta, koji će se u konačnoj fazi integrirati sa zgradom Muzeja, većim dijelom financirat će se europskim sredstvima kroz ITU program. Kazalište će tako postati atraktivan povijesni spomenik s izuzetnim mogućnostima kulturne nadogradnje, a u njemu će se održavati međunarodni festival antičkog teatra, razni programi Pulskog filmskog festivala te druge kulturne manifestacije.

Arheološkom muzeju Istre odobren je projekt Konzervacija i rekonstrukcija Malog rimskog kazališta – Pula u sklopu otvorenog poziva Revitalizacija kulturne baštine u urbanom području Pula, Europskog fonda za regionalni razvoj. Ukupna vrijednost projekta je 3.299.144,35 eura, a bit će završen tijekom 2022. godine.

Grad Pula – Pola s partnerima, Turističkom zajednicom grada Pule i Povijesnim i pomorskim muzejom Istre – Museo storico e navale dell'Istria provodi projekt Pulski fortifikacijski sustav kao novi kulturno-turistički proizvod. Projekt uključuje infrastrukturne radove na obnovi Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria, uređenje izložbenih prostora Muzeja na Kaštelu, kao i tunelske prostore. Izgradnjom i uređenjem infrastrukture Kaštela, prezentacijom pulskog fortifikacijskog sustava na jednom mjestu te odgovarajućom promidžbom kulturno turističkog brenda, dodatno će se valorizirati bogata povijest pulskog kulturnog nasljeđa. Projekt se provodi u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., kroz specifični cilj tog programa Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine u iznosu od 1.194.505,28 eura bespovratnih sredstava.

Prostor Istarske županije izrazito je bogat vrijednom kulturno-povijesnom baštinom koja postaje jedan od njenih prepoznatljivih simbola. Ta vrijednost je prepoznata od strane institucija koje su odgovorne za upravljanje kulturnom, ali i od strane raznih drugih dionika koji doprinose valorizaciji i promociji kulture kroz niz specifičnih i posjećenih manifestacija. Ipak, jedan od ključnih problema ostaje koordinacija različitih razina dionika, pa iako je provedbom kulturne strategije postignut napredak jer je suradnja prepoznata kao vrijednost, nedostaje prava sinergija i povezivanje. Potrebno je stoga odrediti vrlo precizan fokus djelovanja i u tom smislu se već izdvajaju neke teme kao što su međunarodna suradnja ili unaprjeđenje kulturne infrastrukture kao nužnosti koje će dovesti do ostvarivanja punog potencijala kulturnog habitusa koji postoji u Istri.⁹

1.3.5. Civilno društvo

Civilno društvo važna je karika društvenog razvoja i predstavlja organizirani oblik lokalnog djelovanja, koje prepoznaje ključne probleme i potrebe lokalne zajednice te predstavlja treću kariku društvenog uređenja (uz javni i privatni sektor). U svojoj definiciji predstavlja skup građana koji se udružuju dobrovoljno radi zagovaranja svojih zajedničkih interesa te podrazumijeva aktivno građanstvo koje želi i izaziva promjenu

⁹ https://www.istra-istria.hr/media/filer_public/13/0b/130b5944-8c20-4fb0-b520-fe652003f80a/4saborkultuistri_evaluacijabook_01.pdf

u svojoj lokalnoj zajednici i društvu. Iako se pojam civilnoga društva odnosi na čitav niz raznih organizacija, fokus je na udruge i zaklade kao nositelje civilnoga društva i ključne organizacijske oblike civilnoga društva. Strateški pristup organizaciji i podršci civilnom društvu na regionalnoj (kao i nacionalnoj) razini posljednjih godina izostaje pa tako ne postoji Strategija razvoja civilnoga društva Istarske županije koja bi detektirala probleme i krenula u njihovo sustavno rješavanje.

Ključni dionici

U trenutku izrade analize (travanj 2021.) u Istarskoj županiji bilo je aktivno ukupno 2976 udruga, što iznosi 6% svih udruga u Republici Hrvatskoj. Prema mjestu registracije, najviše ih je u većim gradovima (Puli, Poreču, Umagu i Rovinju), dok u općinama djeluje nešto manji broj udruga. Statistički, u prosjeku je 85 stanovnika na jednu udrugu što pokazuje značajan porast broja udruga s obzirom da je taj broj 2014. godine bio 71 stanovnik na jednu udrugu. Ipak, treba naglasiti kako prema podacima Ureda za udruge Vlade RH, veliki udio udruga je pasivan, odnosno ne održavaju redovne Skupštine (njih gotovo 50%), a dio je i onih koje još uvijek nemaju usklađene Statute sa Zakonom o udrugama iz 2014. godine, iako je to bila obveza napraviti do kraja 2015. godine.

Prema području djelovanja, najveći broj djeluje u području sporta (22%), a značajan broj je aktivan i u području kulture (13%) što potvrđuje tezu o važnosti kulture za lokalnu zajednicu. Nešto niži broj udruga djeluje u području socijalne djelatnosti (5%), dok je najniži broj udruga aktivan u području brige o braniteljima i stradalnicima.

Od aktivnijih udruga, svakako treba izdvojiti čitav niz udruga osoba s invaliditetom koji su članovi Nacionalnih saveza (npr. udruga slijepih, savez udruga osoba s invaliditetom Istarske županije i dr.) te veliki broj sportskih saveza. Od organizacija koje djeluju u području mladih, treba istaknuti udrugu ZUM, koja zagovara i provodi sustavno i kontinuirano osnaživanje mladih za osobni razvoj i aktivno djelovanje u društvu, potiče zapošljavanje mladih i razvoj društvenog (socijalnog) poduzetništva te ističe važnost neformalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja. Volonterski centar Istra vodeći je u organiziranom volonterskom djelovanju i volonterskim akcijama te tako dodatno osnažuje civilno društvo. U području zaštite okoliša, treba istaknuti udrugu Zelena Istra, koja se zalaže za zaštitu okoliša i prirodnih bogatstava te održivi razvoj.

Važan dionik za organizaciju civilnoga društva svakako je Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile koju je osnovala Županija još 2006. godine. Zaklada - Fondazione potiče međusektorsku, međunarodnu suradnju i umrežavanje te razvija svijest o filantropskim i demokratskim vrijednostima, a sve u cilju razvoja lokalne zajednice po mjeri svakog građana. Zaklada - Fondazione promovira aktivno sudjelovanje svih dionika u društvu, unaprjeđuje društvene veze i radi na postizanju pravednijeg društvenog okoliša za sve građane. Uz to, utječe na razvoj međusektorskog partnerstva povezujući javni, civilni i poslovni sektor u zajedničkom unaprjeđivanju općeg dobra te je tako važna karika aktivnog civilnoga društva u Istri.

Financiranje i projekti

Ključna stavka razvoja civilnoga društva svakako je financiranje i podrška razvoju koja je nužna kako bi udruge mogle razvijati svoje programe i uključivati sve veći broj građana. Većina udruga nema adekvatne financijske i ljudske/organizacijske kapacitete za kontinuirano provođenje programa i apliciranje na natječaje za financiranje projekata i pronalaženje novih izvora financiranja, ili pokretanja aktivnosti samofinanciranja koje bi stvorile održivost. Uz navedeno, veliki broj udruga nema hrabrosti razvijati svoje aktivnosti iz straha prevelike birokracije odnosno nemogućnosti osiguravanja potrebnog sufinanciranja koje se traži za provedbu većih projekata pa ostaju djelovati na jako suženom lokalnom području.

U tom kontekstu, važna je podrška koju Županija pruža udrugama u raznim područjima djelovanja i financiranja prijavljenih projekata. Broj podržanih projekata i programa, kao i apsolutni iznos dodijeljenih sredstava za udruge Istarske županije je u porastu. To se odnosi i na sredstva dodijeljena za projekte iz proračuna Istarske županije, što je prikazano u tablicama ispod.

Tablica 29: Broj financiranih projekata i programa u Istarskoj županiji

Godina	Iznos (EUR)	%	Broj	%
2016.	2.267.662,09	2,4	232	3,1
2017.	2.522.840,67	2,28	240	3,06
2018.	3.812.440,31	2,72	322	3,52

Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna Istarske županije

Tablica 30: Pregled sredstava dodijeljenih za projekte organizacija civilnoga društva iz proračuna Istarske županije

Godina	Dodijeljena sredstva (EUR)
2016.	1.582.691,22
2017.	2.045.584,46
2018.	2.126.284,84

Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna Istarske županije

Budući da udruge u Istarskoj županiji većinski djeluju na lokalnoj razini, važno je analizirati vidljivost njihovih projekata i programa od strane gradova. Uspoređujući podatke za posljednju dostupnu godinu (2018.) s 2016. godinom, vidljivo je kako ne postoji znatno povećanje izdvajanja za udruge iz proračuna gradova, s iznimkom Pule – Pola i Poreča – Parenzo, koji prednjače i po udjelu proračuna koji se izdvaja za udruge (5.3% i 3.1%). Uz navedeno, prema broju financiranih udruga, vidljivo je kako ne postoje čvrsti kriteriji evaluacije i financiranja najboljih projekata i programa, već su kriteriji često zadovoljavanje većine udruga koje su se prijavile odnosno dodjeljivanje sredstava većini udruga koje djeluju na prostoru grada/općine, čime se sprečava rast temeljen na kvaliteti i radu pojedinih organizacija.

Tablica 31: Izdvajanje za udruge iz proračuna gradova, u eurima

Naziv grada	2016.	2018.	+/-
Pula – Pola	2.950.114,67	3.139.750,61	189.635,94
Poreč – Parenzo	1.146.840,80	1.510.785,98	363.945,19
Rovinj – Rovigno	979.068,42	1.036.116,13	57.047,71
Umag – Umago	700.478,33	592.113,88	-108.364,46
Pazin	259.576,08	338.832,04	79.255,96
Buzet	398.407,86	356.939,01	-41.468,84
Buje – Buie	189.915,97	203.442,17	13.526,18
Vodnjan – Dignano	298.921,36	279.574,89	-19.346,47
Novigrad – Cittanova	/	212.700,11	N/P
Labin	495.547,68	/	N/P

Izvor: Proračuni jedinica lokalne samouprave, obrada izrađivača Plana razvoja

Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva – Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile također raspisuje natječajne manjeg opsega za financiranje rada udruga i lokalne zajednice. Posljednjih nekoliko godina provodi program Aktivni u zajednici, u kojem sudjeluje 15 predstavnika lokalnih zajednica, koji se informiraju, educiraju i motiviraju da pokrenu promjene u svojim zajednicama. Uz navedeno, Zaklada – Fondazione dugi niz godina provodi projekt Fonda gradova i općina koji ima za cilj umrežavanje jedinica lokalne samouprave u jedinstveni Fond iz kojega se putem javnog natječaja odobravaju financijske potpore za projekte organizacija civilnog društva – natječaj za male projekte u zajednici ‘Mali projekti za bolje sutra’. Riječ je o manjim projektima (do 2.654,46 eura) koji se događaju u lokalnoj zajednici i rješavaju manje probleme građana.

Stvaranje okruženja poticajnog za razvoj civilnoga društva jedna je od pretpostavki i mjerila demokracije te stabilnosti društvenog i političkog sustava svake regije. Istarska županija brojem udruga ne odskoče od prosjeka, ali ima pokrivena gotovo sva područja djelovanja i značajan ljudski kapacitet koji može podržati pozitivne promjene i osnaživanje lokalnih zajednica te njihovo aktiviranje. Iako postoje brojni

programi i razne aktivnosti, većinski su udruge na prostoru Istarske županije ograničenih kapaciteta i njihovo djelovanje je većinom suženo na lokalno područje (uz neke izuzetke). Nužno je raditi na povećanju kapaciteta udruga u ljudskim kapacitetima ali i financijskim mogućnostima putem edukacija djelatnika, pružanja institucionalne podrške te razvojem programa za kontinuirano financiranje djelovanja prema kriterijima izvrsnosti i potreba u zajednici. Tome bi svakako pridonijela izrada Strategije razvoja civilnoga društva za područje Županije, kojom bi se mogla definirati i sustavnija podrška jedinica lokalne samouprave prema udrugama s njihovog prostora.

Zaključno, na udruge ne treba gledati kao na proračunski trošak, već kao na dodanu vrijednost koju će pružiti lokalnoj sredini u kontekstu socijalnih usluga, ali i doprinosu koje udruge kroz programe samofinanciranja i/ili društvenog poduzetništva mogu imati na razvoj u području gospodarstva i turizma. Svakako treba istaknuti i značaj udruga talijanske nacionalne zajednice i potencijal prekogranične suradnje za Istarsku županiju.

1.3.6. Sport

Cilj analize sporta u Istarskoj županiji je prvenstveno ukazati na značaj sporta za razvoj zajednice. Naime, sport i fizička aktivnost, osim pozitivnih društvenih učinaka, imaju i važne gospodarske učinke, osobito na lokalnoj i regionalnoj razini, zbog čega je analiza sporta važan aspekt socio-ekonomske analize. Predmetna analiza bit će strukturirana kroz sljedeće, najvažnije segmente:

- sportska infrastruktura;
- sportski i rekreativni sadržaji u okviru sportskih udruga;
- sportske manifestacije.

Sportska infrastruktura jedna je od osnovnih pretpostavki za odvijanje sportsko-rekreativnih aktivnosti. Sportsku infrastrukturu Istarske županije čine 43 sportske građevine evidentirane u informacijskom sustavu Ministarstva turizma i sporta. Ukupno je 15 zatvorenih sportskih prostora, 26 otvorenih sportskih građevina i dva objekta koja sadrže i otvorene i zatvorene sportske površine.

Tablica 32: Prikaz evidentirane sportske infrastrukture na području Istarske županije

JLS	Naziv	Tip prostora	Podloga
Rovinj - Rovigno	Bazen Delfin	Otvoreno	More
Rovinj - Rovigno	Boćalište Rovinjsko Selo	Otvoreno	Beton
Rovinj - Rovigno	Boćalište Štanga	Otvoreno	Ostalo
Pazin	Boćarski centar Aleksandar Anzur	Otvoreno/zatvoreno	Beton
Pula - Pola	Dom braće Ribar	Zatvoreno	Parket
Pula - Pola	Dom sportova Mate Parlov	Zatvoreno	Parket
Rovinj - Rovigno	Dvorana Pionirski dom	Zatvoreno	Parket
Pula - Pola	Dvorana Boćalište	Zatvoreno	Šljaka
Umago - Umago	Dvorana OŠ Marije i Line	Zatvoreno	Parket
Pula - Pola	Gradski stadion Aldo Drosina	Otvoreno	Trava
Labin	Gradski stadion Labin	Otvoreno	Trava

Pazin	Gradski stadion Pazin	Otvoreno	Trava
Buje - Buie	Gradsko igralište	Otvoreno	Ostalo
Pula - Pola	Javni gradski bazeni Pula-Pola	Otvoreno	Voda
Umag - Umago	Kabrio dvorana-Boćalište sv. Marija na Krasu	Zatvoreno	Šljaka
Funtana - Fontane	Nogometno igralište i klupske prostorije	Otvoreno	Trava
Funtana - Fontane	Boćarsko igralište i klupske prostorije	Otvoreno	Šljaka
Rovinj - Rovigno	Košarkaška igrališta u zoni Monvi-Kuvi	Zatvoreno	Parket
Brtonigla - Verteneglio	Malonogometno igralište Nova Vas	Otvoreno	Beton
Brtonigla - Verteneglio	Malonogometno igralište Radini	Otvoreno	Beton
Medulin	Nogometno igralište Permatinka	Otvoreno	Trava
Rovinj - Rovigno	Nogometno igralište Rovinjsko Selo	Otvoreno	Trava
Rovinj - Rovigno	Nogometno igralište Valbruna	Otvoreno	Trava
Vižinada - Visinada	Nogometno igralište Fabrika	Otvoreno	Trava
Brtonigla - Verteneglio	Nogometno igralište NK Brtonigla/NK Nova Vas	Otvoreno	Trava
Brtonigla - Verteneglio	Nogometno igralište Nova Vas	Otvoreno	Trava
Pula - Pola	Nogometno igralište Štinjan	Otvoreno	Trava
Pula - Pola	Nogometno igralište Veli Vrh	Otvoreno	Umjetna trava
Umag - Umago	Polivalentni sportski tereni Umag Centar	Otvoreno	Beton
Rovinj - Rovigno	Rukometno igralište Lakuverča	Otvoreno	Beton
Medulin	Školska sportska dvorana Banjole	Zatvoreno	Ostalo
Pazin	Školsko-gradska sportska dvorana	Zatvoreno	Parket
Rovinj - Rovigno	Sportska dvorana Gimnasium	Zatvoreno	Parket
Rovinj - Rovigno	Sportska dvorana Mlinovi	Zatvoreno	Sintetska heterogena
Poreč - Parenzo	Sportska dvorana Finida	Otvoreno	Beton
Umag - Umago	Sportska dvorana Stella Maris	Zatvoreno	Parket
Pula - Pola	Sportski centar Mirna	Zatvoreno	Gumena, parket, tatami
Sv. Petar u Šumi	Sportski centar Sveti Petar u Šumi	Otvoreno	Beton, trava
Raša	Sportski centar braća Privrat	Otvoreno	/
Poreč - Parenzo	Sportsko-rekreacijski centar Veli Jože	Otvoreno/zatvoreno	Beton, ostalo, parket, tartan, tenis, trava
Pula - Pola	SRC tenis Bunarina	Otvoreno	Tenis
Pula - Pola	SRC Uljanik Veruda	Otvoreno	Tartan, trava
Poreč - Parenzo	Višenamjenska sportska dvorana Žatika	Zatvoreno	Parket

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Informacijski sustav u sportu

Neadekvatan zakonodavni okvir i nepostojanje jedinstvenog i standardiziranog pristupa klasifikaciji i evidentiranju sportskih građevina na nacionalnoj razini ne omogućuje preciznu analizu stanja sportske infrastrukture. Također, definiranje potreba i „normativa“ sportskih objekata još uvijek je oslonjeno na Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže sportskih objekata (NN 38/91), iz 1991. godine, što također ne omogućuje adekvatnu procjenu potreba mreže sportske infrastrukture.

Sportskom infrastrukturom na području Istarske županije dominiraju nogometna igrališta i stadioni, njih je ukupno 12, što odgovara strukturi sportskih klubova i aktivnih sportaša među kojima također dominiraju nogometni klubovi koji broje gotovo petinu (19,4%) aktivnih sportaša na području Županije. Dva su bazenska

kompleksa – Javni gradski bazeni Pula-Pola, koji čine bazen dimenzija 34 x 25 m, multifunkcionalni bazen 25 x 10 m i dječji bazen 7 x 6 m, te bazen Delfin u Rovinju – Rovigno dimenzija 50 x 22 m, koji je otvorenog tipa. Najveći napredak u razvoju sportske infrastrukture u proteklom petogodišnjem razdoblju odnosi se upravo na bazenske jedinice, s obzirom da su Javni gradski bazeni Pula-Pola izgrađeni krajem 2018. godine i prvi su javni bazenski kompleks uopće na području Županije. U vrijeme izrade predmetnog Plana razvoja u izgradnji je kompleks gradskih bazena u Rovinju – Rovigno u sklopu Specijalne bolnice za ortopediju i rehabilitaciju “Martin Horvat” Rovinj – Rovigno / Ospedale specialistico per l’ortopedia e la riabilitazione “Martin Horvat” Rovinj-Rovigno u okviru kojeg će tijekom 2022. biti izgrađen bazen veličine 33,33 x 25 m i terapijski bazen dimenzija 12,60 x 6 m. Osim toga, realizirana je investicija u polivalentno sportsko igralište u Umagu, koje sadrži dva košarkaška, jedno rukometno i jedno polivalentno igralište dimenzija za mali nogomet, vježbalište na otvorenom, jamu i zaletišta za skok u dalj, prostor za stolni tenis, igralište za odbojku i igru graničara te novu atletsku stazu.

Iako su u proteklom petogodišnjem razdoblju realizirane određene investicije u sportsku infrastrukturu, navedeno je značajno ispod standarda potreba, koje se osim povećanjem broja stanovnika povećavaju i temeljem broja polaznika ustanova višeg i visokog obrazovanja, ali i drugim kriterijima. Ipak, s obzirom na inicijalno stanje navedene investicije predstavljaju iskorak i ukazuju na prepoznavanje potrebe važnosti ulaganja u sportsku infrastrukturu.

Manja urbana i ruralna središta uglavnom imaju boćališta te nogometna ili malonogometna igrališta i sportske dvorane, a za potrebe sporta koriste se i školske sportske dvorane. Procjenjuje se kako većina jedinica lokalne samouprave na području Istarske županije ima nogometno ili malonogometno igralište i boćalište. Osim navedenih evidentiranih sportskih građevina, na području Županije za potrebe sporta koriste se i drugi objekti, sportska infrastruktura u okviru turističkih kapaciteta, dvorane, fitness centri, manja lokalna igrališta, plesne dvorane i ostali prilagođeni objekti, za koje nije moguće izvršiti adekvatnu sistematizaciju.

Vežano uz stanje sportske infrastrukture, prema procjenama Sportske zajednice Istarske županije, tek manji broj sportskih objekata izgrađenih u proteklih 10 godina zadovoljava u pogledu funkcionalnosti i opremljenosti. Većinu objekata karakterizira loša funkcionalnost i dotrajalost energetskih, elektro i strojarskih sustava, kao i građevinske strukture, što značajno utječe na troškove održavanja i nepotrebne energetske gubitke. Opremljenost sportskih objekata, kako otvorenih, tako i zatvorenih, relativno je skromna. Objekti su uglavnom opremljeni do razine koja zadovoljava natjecateljsku aktivnost te imaju uređeno gledalište, svlačionice i potrebnu opremu, dok je opremljenost za obrazovnu, trenažnu, pripremnu te sportsko-rekreativnu aktivnost nedostatna, osobito u školskim sportskim objektima. Osim iz perspektive potreba stanovništva za adekvatnom mrežom sportskih objekata, unapređenje sportske infrastrukture važno je i iz perspektive razvoja sportskog turizma, gdje je nedostatna sportska infrastruktura prepoznata kao osnovna kočnica razvoja sportskog turizma.

Bavljenje sportom i sportska rekreacija mogu u vidu sportskih klubova biti i neorganizirani, odnosno u slobodnoj formi svakog pojedinca, ili u komercijalnim tržišnim oblicima poput fitness centara. S obzirom da su sportski klubovi temeljna organizacijska jedinica u piramidalnoj strukturi sporta u Republici Hrvatskoj, u nastavku će biti prikazani osnovni pokazatelji njihovog djelovanja u Istarskoj županiji.

Sportske aktivnosti u Istarskoj županiji raspodijeljene su kroz 29 sportskih grana. Prema evidenciji Sportske zajednice Istarske županije na području Istre djeluje 465 sportskih klubova, u kojima je aktivno

29.305 sportaša i zaposleno 1.200 trenera. U smislu aktivnog natjecanja u sportskim klubovima, aktivno je 12.313 sportaša i 4.310 sportašica, a u sportskim klubovima trenira još i 10.730 sportaša i 1.919 sportašica rekreativaca koji nisu u sustavu natjecanja.

Tablica 33: Pregled pokazatelja sportskih klubova i aktivnih sportaša na području Istarske županije u 2020. godini

Savez	Broj klubova	Broj sportaša		Ukupno	Broj trenera
		M	Ž		
Nogometni savez IŽ	69	5.627	87	5.714	565
Rukometni savez IŽ	21	848	580	1.428	71
Istarski boćarski savez	96	1.783	106	1.889	16
Košarkaški savez IŽ	12	1.001	139	1.140	45
Odbojkaški savez IŽ	22	240	974	1.214	52
Kuglački savez IŽ	5	70	32	102	1
Teniski savez IŽ	16	803	179	982	31
Streljački savez IŽ	13	478	101	579	11
Auto i karting savez Istre	11	135	50	185	-
Ronilački savez IŽ	16	94	78	172	21
Stolnoteniski savez IŽ	16	372	158	530	17
Jedriličarski savez IŽ	11	185	40	225	14
Biciklistički savez Istre	9	152	17	169	11
Plivački savez IŽ	5	334	240	574	17
Karate savez IŽ	13	515	406	921	34
Savez za sportski ribolov na moru IŽ	32	6.606	284	6.890	10
Istarski golf savez	6	141	53	194	3
Veslački savez IŽ	4	195	68	263	7
Sportsko ribolovni savez IŽ	3	141	1	142	0
Triatlon savez IŽ	4	162	93	255	7
Šahovski savez IŽ	7	201	46	247	3
Judo savez IŽ	7	639	291	930	14
Atletski savez Istre	5	172	264	436	13
Kickboxing savez IŽ	15	805	569	1.374	32
Sportsko penjački savez IŽ	4	132	96	228	8
Konjički savez IŽ	3	3	22	25	2
ZUTS Istre	-	-	-	-	97
Bodybuilding savez Istre	3	132	131	263	8
Savez za sportsku rekreaciju IŽ	8	250	293	543	12
Istarski planinarski savez	3	786	831	1.617	62
Savez osoba s invaliditetom IŽ	5	-	-	0	-
Školski sportski savez IŽ	-	-	-	-	-
Pljočkarski savez IŽ	10	74	-	74	-
UKUPNO	465	23.076	6.229	29.305	1.200

Izvor: Sportska zajednica Istarske županije

Struktura aktivnih sportaša u Istarskoj županiji pokazuje kako su od ukupno 29.305 aktivnih sportaša njih gotovo 80% muškarci. Najzastupljenije sportske grane su ligaški sportovi s loptom – nogomet (5.714), rukomet (1.428), odbojka (1.214), košarka (1.140) i boćanje (1.889).

Trenersko osoblje osnova je stručnog kadra u sportu, a broj trenera ukazuje na veću kvalitetu stručnog rada u sportskim klubovima. Trenerske poslove obavlja 1.200 osoba, odnosno 2,58 osoba po sportskom klubu. Najveći broj educiranog, odnosno osposobljenog trenerskog osoblja djeluje u okviru nogometnih klubova što je povezano s programom osposobljavanja Nogometne akademije Hrvatskog nogometnog saveza. Nogometni klubovi također imaju i najpovoljniji omjer broja stručnih trenera po klubu – 8,18, što odgovara i najvećem broju aktivnih sportaša u nogometnim klubovima. Iz tablice je vidljivo kako je, iako nedovoljan, povoljniji omjer broja trenera prema sportskom klubu primjetan u olimpijskim sportovima, dok je u sportovima poput boćanja i kuglanja razvidna izrazito niska razina stručnog pristupa, gdje je prosječan broj stručnih trenera po sportskom klubu 0,16, odnosno 0,2.

Sportska zajednica Istarske županije krovna je organizacija istarskog sporta čija je temeljna zadaća stvaranje okvira za razvoj i promicanje sporta u Istarskoj županiji. Osnovne aktivnosti Saveza odnose se na usklađivanje djelovanja članica, utvrđivanje i provođenje programa javnih potreba, unaprjeđenje stručnog rada i obrazovanja stručnih djelatnika u sportu te skrb o vrhunskim i perspektivnim sportašima. Programska orijentacija aktivnosti Sportske zajednice Istarske županije podrazumijeva rad na integraciji sporta u obrazovanju, u vidu predškolskog i školskog sporta, zatim poticanja sporta mlađih uzrasta, program skrbi o vrhunskim sportašima, stručno usavršavanje sportskih djelatnika, ponajprije trenera, sufinanciranje sportskih manifestacija te provedbu zajedničkih programa s Hrvatskim olimpijskim odborom.

Najznačajnija manifestacija predškolskog sporta je Olimpijski festival dječjih vrtića, koji se održava na nacionalnoj razini, a organizaciju u Istarskoj županiji preuzela je Sportska zajednica Istarske županije. Na godišnjoj razini, oko 2.000 djece predškolske dobi s područja Istarske županije sudjeluje u manifestaciji, dok na završnom događanju „olimpijade“ sudjeluje do 400 mališana. Glavni cilj manifestacije je da se sport i sportska natjecanja te kultura bavljenja sportom približe najmlađoj populaciji. Program sportskih manifestacija realizira se na način da se sufinanciraju i suorganiziraju sportske manifestacije od značaja za Istarsku županiju. Sportska zajednica Istarske županije na godišnjoj razini financijski prati do 100 manifestacija. To su u pravilu manifestacije međunarodnog i regionalnog karaktera koje pružaju značajnu mogućnost promidžbe gradova, ali i Županije u cjelini te povećavaju interes za sport i sportske aktivnosti. Spektar sportskih manifestacija podrazumijeva sve kategorije, od profesionalnih sportskih manifestacija poput ATP Croatia Open Umag, Kamenjak Rocky Trails, 100 Milja Istre pa do sportsko-turističkih rekreativnih manifestacija i velikog broja županijskih natjecanja otvorenog i zatvorenog tipa. Jednom godišnje obilježava se manifestacija pod nazivom Dan istarskog sporta. Radi se o priredbi koja okuplja sadašnje i bivše istarske sportaše i sportske djelatnike i u sklopu koje se proglašavaju najuspješniji pojedinci, ekipe, momčadi i treneri za prethodnu godinu. Iako ne postoji službeni kalendar

sportskih manifestacija i događanja, prema procjenama, značajno je veća koncentracija sportskih manifestacija u proljeće i ljeto, u odnosu na ostatak godine.

Iz analize je vidljivo kako se veliki broj Istrijana, osobito djece i mladih bavi sportom, dok populacija srednje životne dobi ne konzumira sport u preporučenim mjerama, zbog čega je od velike važnosti poticanje sportskih i rekreativnih aktivnosti u cjelokupnoj populaciji. Na području Istarske županije primjetan je niz sportova u kojima se natjecanja, unatoč postojećim infrastrukturnim uvjetima, ne održavaju. Osim financijskih prepreka, sportskim klubovima nedostaje adekvatna sustavna potpora za organizaciju određenog natjecanja. Važnost organizacije sportskih manifestacija u Istarskoj županiji očituje se i u pogledu kriterija za vrednovanje pri prijavi programa i raspodjeli sredstava u okviru javnih potreba u sportu. Kod financiranja organizacije sportskih manifestacija prepoznata je potreba za boljom koordinacijom u smislu prepoznavanja vrijednosti, definiranju kriterija i visini financijske potpore određenoj sportskoj manifestaciji.

Vezano uz aktivnosti sportskih udruga, kao nositelja sportskih aktivnosti na lokalnoj razini, prepoznati su problemi nedostatka ljudskih i financijskih resursa, koji onemogućavaju intenziviranje neposrednog rada u sportu. Sportske udruge s obzirom na obujam svog članstva najbolje prepoznaju razvojne potrebe i potencijale te s jedne strane perspektivu za uključivanje što većeg broja djece i mladih u sportske aktivnosti i druge strane razvojne mogućnosti vrhunskih sportaša, ali im nedostatni kapaciteti često ne omogućuju realizaciju potrebnih aktivnosti.

Općenito, daljnji razvoj sporta koči manjak strateškog pristupa na regionalnoj i nacionalnoj razini i neadekvatan zakonodavni okvir kojim se regulira područje sporta.

1.3.7. Tehnička kultura

Ubrzani tehnološki razvoj čija primjena značajno utječe na gospodarski razvoj jedna je od osnovnih odrednica suvremenog društva. Tehnička kultura, kao disciplina čiji je cilj podizanje kompetencija stanovništva u nizu različitih područja djelovanja, ključna je kako bi se osnažili kapaciteti svih građana za svakodnevicu u tehnološki sve naprednijem okruženju. Isto tako, osim pozitivnih aspekata, visoka razina obrazovanja u području tehničke kulture važna je i zbog prepoznavanja potencijalnih opasnosti tehnološkog razvoja na društvenu zajednicu i okoliš.

Tehničku kulturu Istarske županije čine uz odgojno-obrazovne institucije, osobe koje samostalnim radom obavljaju djelatnost tehničke kulture (inventivni djelatnici i osobe s odgovarajućom stručnom spremom ili stručnim osposobljavanjem za obavljanje poslova u odgojno-obrazovnoj djelatnosti tehničke kulture), privatni subjekti (gospodarski subjekti i druge pravne osobe) s registriranom djelatnosti u tehničkoj kulturi i dionici civilnog društva prikazani u tablici 34.

Tablica 34: Dionici u tehničkoj kulturi u Istarskoj županiji

STRUKTURA DIONIKA U TEHNIČKOJ KULTURI U ISTARSKOJ ŽUPANIJI
102 udruge civilnog društva u području tehničke kulture
5 županijskih strukovnih saveza
2 zajednice tehničke kulture

Izvor: Izrađivači Plana razvoja

Iako je tehnička kultura u sustavu odgoja i obrazovanja prisutna na tri razine obrazovanja (osnovnoškolskom, srednjoškolskom i visokom obrazovanju) i u tom smislu ima podršku obrazovnog sustava na svim razinama u Istarskoj županiji, za cjeloživotno učenje i doseg do cjelokupne populacije važno je djelovanje organizacija civilnog društva u području tehničke kulture. U tom kontekstu, Zajednica tehničke kulture Istarske županije sa članicama osobitu pažnju posvećuje izvanškolskom i izvannastavnom odgoju i obrazovanju djece i mladih u različitim djelatnostima tehničke kulture i popularizaciji tehničke kulture.

Najvažnije aktivnosti Zajednice tehničke kulture Istarske županije su organizacija školskih natjecanja u tehničkom stvaralaštvu mladih, informatici i sigurnosti u prometu, zatim organizacija županijskih modelarskih, maketarskih i foto izložbi, školovanje i usavršavanje kadra te organizacija Festivala znanosti. Također, Zajednica održava projekt Centra za popularizaciju znanosti i inovacija s posebnim naglaskom na programe kemije i fizike, zatim Program eksperimentalnog programiranja za osnovne i srednje škole, sudjeluje u edukativnim i znanstvenim manifestacijama Zvezdarnice Višnjan i provodi tehnološke, znanstvene projekte i radionice namijenjene široj populaciji.

Zaključno, u tablici niže navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali u području društvenih djelatnosti, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

Ključne razvojne potrebe

Potrebe sustava odgoja i obrazovanja započinju povećanjem dostupnosti predškolskog odgoja, te nužnom dodatnom infrastrukturom, osobito u strukovnim i STEM područjima kao i ulaganjima u sustav odgojnog i nastavnog kadra. Slično tome, i u zdravstvu su osnovna potreba zdravstveni djelatnici, dok je za unaprjeđenje socijalne zaštite ključno unaprijediti mrežu socijalnih usluga i osigurati daljnju deinstitucionalizaciju usluga i skrb u zajednici. Općenito, brigu o najugroženijim skupinama stanovništva potrebno je unaprijediti i u teritorijalnom smislu, odnosno osigurati bolju dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga u ruralnim područjima. Poseban naglasak u kontekstu potreba je jačanje sustava brige za starije osobe (u kontekstu deinstitucionalizacije) te jačanja institucijskih kapaciteta za djecu s poremećajima u ponašanju.

Sektore kulture, sporta i općenito aktivnosti civilnog društva potrebno je prepoznati kao važne segmente ukupnog društvenog razvoja, potrebni su im stručni ljudski kapaciteti i dostatna financijska podrška, koji bi omogućili unaprjeđenje nužne infrastrukture, ravnomjernu teritorijalnu distribuciju sadržaja i uključivanje stanovništva.

Ključni razvojni potencijali

Suvremene potrebe stvaraju potencijal uvođenja alternativnih programa na svim razinama obrazovanja, od predškolskog odgoja do studijskih programa, a izražen obostran interes poslovnog i obrazovnog sektora za razvojem suradnje otvara novu perspektivu u području praktičnog obrazovanja. Relativno razvijen sustav instituta i znanstveno istraživačkih djelatnosti na području Županije svakako predstavlja potencijal za daljnji razvoj u području inovacija i znanosti.

Novi modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu, potencijal su za uspostavu održivog zdravstvenog sustava, a istaknuta uloga civilnog društva u području socijalne skrbi potencijalni je nositelj deinstitucionalizacije i skrbi u zajednici. U tom kontekstu, razvoj društvenog poduzetništva i socijalnih inovacija predstavljaju potencijal za unaprjeđenje usluga.

Razvojni potencijali kulturnog sektora prepoznati su kroz jačanje prepoznatljivosti sektora kao generatora prihoda, slično kao i u kontekstu sporta, gdje integracija sportskih i turističkih sadržaja, kako profesionalnih, tako i rekreativnih, predstavlja važan razvojni potencijal. Jaka institucionalna podrška kulturnom sektoru svakako je kvalitetna osnova za daljnji razvoj.

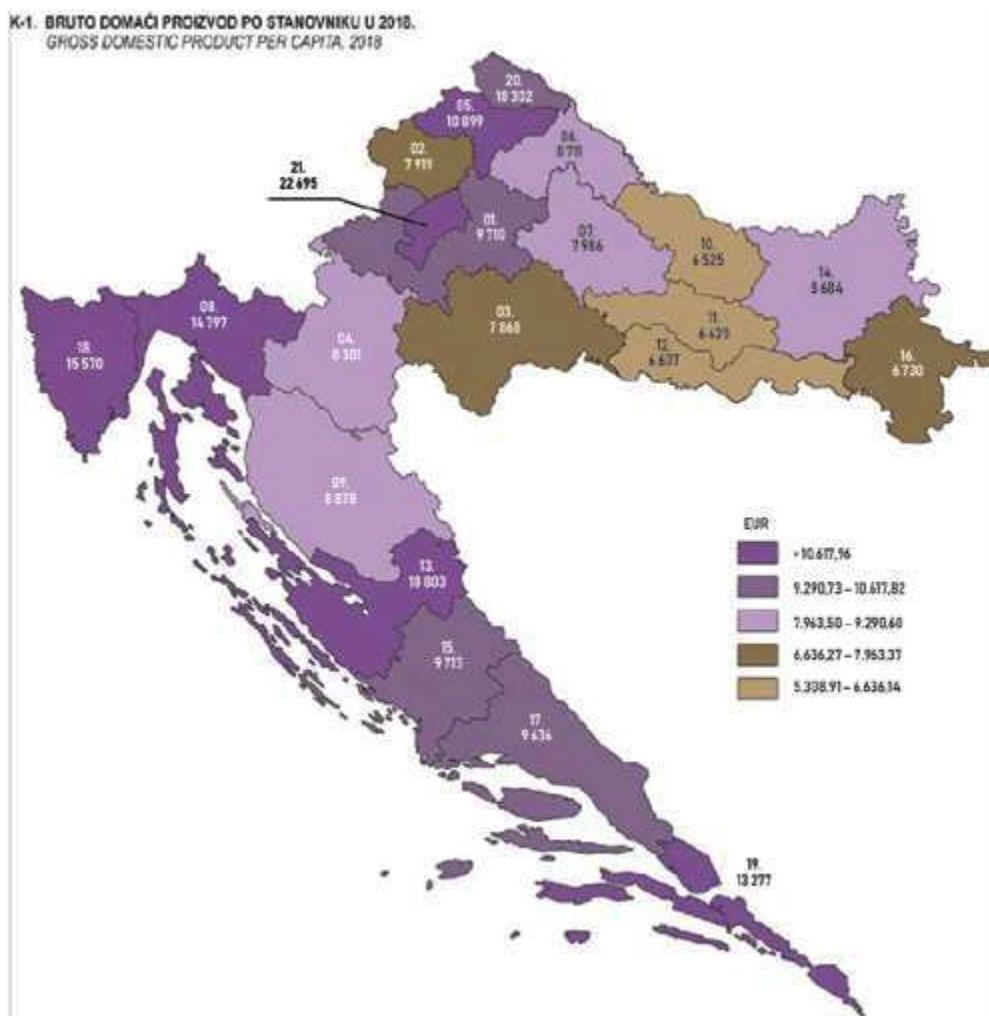
Prepoznata važnost civilnog društva, predstavlja potencijal za lokalne udruge i organizacije, jačanje njihovih aktivnosti, uloge i time pozitivnog društvenog učinka. Postojanje Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile kvalitetan je preduvjet za potpuno ostvarivanje potencijala razvoja.

1.4. Gospodarstvo

1.4.1. Opća gospodarska kretanja

Istarska je županija s indeksom razvijenosti¹⁰ 108,970 i prosječnim dohotkom po stanovniku od 4.670,67 eura nakon Grada Zagreba najrazvijenija županija u Republici Hrvatskoj. Bruto domaći proizvod (BDP) Istarske županije u 2018. godini iznosio je 3.159.864,62 eura te je u razdoblju od 2013. do 2018. godine imao prosječnu stopu rasta od 3,2%, što Istarsku županiju svrstava u pet najrazvijenijih županija koje stvaraju oko 62% ukupnog BDP-a Republike Hrvatske. U istoj godini BDP po stanovniku iznosio je 15.292,06 eura, što je približno 20% iznad prosjeka Republike Hrvatske za koju je u 2018. godini BDP po stanovniku iznosio 12.262,13 eura.

Slika 6: BDP po stanovniku u 2018. po županijama

Izvor: DZS, Priopćenje 12.1.3., veljača 2021.

¹⁰ Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018.

Tablica 35: Bruto domaći proizvod za RH i šest najrazvijenijih županija u 2018. godini

	BDP, tis. EUR	Broj stanovnika, tis.	BDP po stanovniku, EUR	BDP po stanovniku po Standardu kupovne moći (EU28=100)
Republika Hrvatska	51.148.260	4.171	12.262,13	66,8
Grad Zagreb	17.531.622	773	22.679,94	123,6
Zagrebačka	3.008.643	310	9.703,76	52,9
Osječko-baranjska	2.570.358	296	8.677,68	47,3
Primorsko-goranska	4.267.540	289	14.787,05	80,6
Splitsko-dalmatinska	4.275.459	444	9.629,57	52,5
Istarska	3.159.869	203	15.559,23	84,8

Izvor: DZS

Bruto domaći proizvod Istarske županije nakon blagog pada 2012. godine u razdoblju od 2013. do 2018. godine bilježi prosječnu stopu rasta od 3,2% što također svrstava Istarsku županiju među najrazvijenije županije u Republici Hrvatskoj. Trend rasta BDP-a Istarske županije u posljednjih osam godina vidljiv je iz grafikona 7.

Grafikon 7: BDP Istarske županije u tisućama eura u razdoblju od 2011. do 2018. godine

Izvor: DZS

Kad je u pitanju struktura bruto dodane vrijednosti Istarske županije, u 2018. godini dominiraju trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s 35,9%, a slijede prerađivačka industrija s 12,6% te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s 10,6% udjela.

I dok je u razdoblju od 2013. do 2018. godine udio trgovine, prijevoza i smještaja, pripreme i usluživanja hrane u bruto dodanoj vrijednosti rastao prosječno 1% godišnje, udio prerađivačke industrije u istom razdoblju bilježi prosječni pad od 0,6% godišnje, s tim da je u 2018. godini zabilježen pad od 2,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Hrvatska gospodarska komora od 2016. godine provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih županija u Republici Hrvatskoj prema indeksu gospodarske snage.¹¹ HGK indeks gospodarske snage kompozitni je pokazatelj koji se računa kao zbroj ponderiranih osnovnih gospodarskih pokazatelja u trogodišnjim prosjecima te demografske projekcije radi mjerenja stupnja gospodarske snage i gospodarskog potencijala županija u odstupanju od prosjeka Republike Hrvatske (indeks gospodarske snage iznad 100 pokazuje da je pojedina županija iznad prosjeka, dok vrijednost niža od 100 znači da je pojedina županija ispod prosjeka Republike Hrvatske). Na taj se način realnije definira međusobno pozicioniranje županija te se pridonosi aktiviranju razvojnih resursa pojedine županije. HGK indeks gospodarske snage županija uključuje šest gospodarskih pokazatelja te projekcije kretanja stanovništva:

- BDP po stanovniku;
- ukupni prihod poduzetnika po zaposlenom;
- prosječne neto plaće;
- neto dobit poduzetnika po zaposlenom;
- prihod na inozemnom tržištu poduzetnika po zaposlenom;
- stopa nezaposlenosti;
- projekcija rasta stanovništva 2021. u odnosu na 2011. godinu.

Indeks je napravljen radi pozicioniranja županija u odnosu jedne prema drugima, a izražen je kao odnos prema prosjeku Republike Hrvatske. Prema podacima iz tablice 36. vidljivo je da se od ukupno 21 županije samo njih četiri, među kojima je i Istarska županija, nalaze iznad prosjeka Republike Hrvatske.

¹¹ HGK - Analiza županija 2020.

Tablica 36: Poredak županija prema odabranim pokazateljima i HGK-ovom indeksu gospodarske snage županija

Županija	BDP po stanovniku, prosjek 2015. – 2017. indeksi, RH = 100	Prosječne neto plaće po zaposlenom, prosjek 2016. – 2018. indeksi, RH = 100	Ukupni prihodi poduzetnika po zaposlenom, prosjek 2017. – 2019. indeks, RH = 100	Neto dobit poduzetnika po zaposlenom, prosjek 2017. – 2019. indeksi, RH = 100	Prihod na inozemnom tržištu po zaposlenom, prosjek 2017. – 2019. indeksi, RH = 100	Stopa nezaposlenosti, prosjek 2017. – 2019. indeksi RH u odnosu na županiju	Demografija 2017. – 2019. indeks promjene broja stanovnika 2021/2011	HGK indeks gospodarske snage, RH = 100
Grad Zagreb	176,8	117,3	129,8	137,5	100,6	230,2	100,9	151,9
Istarska	125,4	99,1	81,2	100,1	137,1	217,1	98,8	127,3
Varaždinska	83,9	83,2	77,6	57,7	139,3	213,0	98,1	108,1
Primorsko-goranska	123,0	100,1	78,6	71,9	85,6	138,6	97,0	106,4
Zagrebačka	75,8	97,3	112,1	94,2	96,1	133,6	102,3	98,5
Međimurska	83,2	84,4	67,1	58,2	116,0	158,0	97,9	96,4
Vukovarsko-srijemska	58,0	85,5	125,0	93,9	239,8	55,4	92,3	94,4
Dubrovačko-neretvanska	103,4	100,5	69,6	102,4	66,5	80,9	98,4	92,2
Krapinsko-zagorska	64,6	85,4	76,5	75,9	122,5	136,5	97,0	90,8
Koprivničko-križevačka	76,6	91,3	83,0	62,2	107,7	120,0	96,5	90,3
Zadarska	81,2	94,1	73,3	88,6	87,1	102,7	102,1	89,8
Karlovačka	73,9	92,6	72,3	80,6	79,2	86,0	90,2	81,5
Osječko-baranjska	77,5	90,4	83,4	73,6	88,3	53,6	96,1	79,6
Splitsko-dalmatinska	77,2	93,6	77,3	83,7	60,1	62,1	98,1	79,0
Šibensko-kninska	79,4	92,7	74,4	75,4	62,7	69,0	89,2	78,5
Ličko-senjska	77,1	90,1	66,7	62,5	67,8	71,6	85,6	75,8
Sisačko-moslavačka	71,6	90,9	72,3	44,5	114,1	46,6	87,1	74,1
Brodsko-posavska	55,5	88,6	67,2	55,7	112,2	58,9	93,4	72,2
Bjelovarsko-bilogorska	67,4	83,8	64,6	42,5	54,8	62,4	91,8	68,3
Požeško-slavonska	56,2	87,2	61,7	49,3	64,3	70,9	89,5	67,5
Virovitičko-podravska	54,3	82,6	65,5	48,9	73,0	47,7	92,3	64,6

Izvor: HGK

Prema podacima za 2020. godinu, gospodarstvo Istarske županije je u usporedbi s ostalim županijama najснаžnije kad je riječ o BDP-u po stanovniku (s indeksom 125,4) te o stopi nezaposlenosti (s indeksom 217,1) – u obje kategorije Istarska se županija nalazi odmah iza Grada Zagreba.

Svoje mjesto druge najснаžnije županije u Republici Hrvatskoj Istarska županija bilježi u kontinuitetu od 2016. godine kad je rangiranje pokrenuto, što je vidljivo iz podataka u tablici 37.

Tablica 37: Promjene rangiranja županija prema HGK indeksu gospodarske snage u razdoblju 2016.-2018.

Županija	Promjena pozicije prema indeksu 2017./2016.	Promjena pozicije prema indeksu 2018./2017.
Grad Zagreb	0	0
Istarska	0	0
Primorsko-goranska	0	0
Varaždinska	0	0
Zagrebačka	+1	0
Međimurska	+1	+2
Zadarska	0	0
Dubrovačko-neretvanska	-1	-2
Koprivničko-križevačka	-1	0
Krapinsko-zagorska	+1	0
Vukovarsko-srijemska	+1	+5
Karlovačka	-1	-1
Splitsko-dalmatinska	-1	0
Osječko-baranjska	+3	-2
Šibensko-kninska	-2	0
Sisačko-moslavačka	0	-2
Ličko-senjska	-1	0
Brodsko-posavska	0	0
Bjelovarsko-bilogorska	+2	0
Požeško-slavonska	-1	0
Virovitičko-podravska	-1	0

Izvor: HGK

Nakon šoka zbog otvaranja stečajnog postupka nad Uljanik grupom 2019. godine, glavno je obilježje istarskoga gospodarstva u 2021. godini traženje izlaza iz krize koja je nastala zatvaranjem države pred naletom epidemije COVID-19 u 2020. godini.

Najveća se investicija u razdoblju oporavka odnosi na završnu fazu izgradnje cestovnog Istarskog ipsilona. Istarski ipsilon prvi projekt gradnje cestovne infrastrukture prema modelu javno-privatnog partnerstva u Hrvatskoj u koji je od početka projekta uloženo 800 milijuna eura.

Ova cestovna mreža predstavlja istarsku žilu kucavicu kojom godišnje prometuje više od deset milijuna vozila. Uz postojećih stotinu kilometara punog profila autoceste, krajem 2018. godine nastavljena je izgradnja punog profila Istarskog ipsilona na dionici Pazin-tunel Učka. Procijenjena vrijednost investicije te dionice iznosi više od 164 milijuna eura.

Planirani rok izvođenja radova bio je tri godine, a prema navedenom planu prva dionica Pazin-Cerovlje, dužine 12 kilometara, puštena je u promet u studenom 2020. godine. Dionica od Pazina do tunela Učka dužine 28 kilometara, koja je u fazi završetka u srpnju 2021. godine, dopuna je na puni profil Istarskog ipsilona, a uključuje čak 31 nadvožnjak i vijadukt te izgradnju potpuno novog odmorišta.

Nastavljena je i izgradnja novih maloprodajnih kapaciteta, proširuju se i grade novi trgovački centri, a u turizmu je investirano u obnovu ili izgradnju novih smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta.

U Istarskoj županiji nastavlja se s poticanjem proizvodnje hrane, a predviđena je i izgradnja županijskog skladišno-distribucijskog centra za voće i povrće sukladno „Akcijskom planu jačanja tržišnog kapaciteta sektora voća i povrća za razdoblje od 2019. do 2023. godine“ koji je izradilo Ministarstvo poljoprivrede s ciljem stvaranja nužnih preduvjeta za proizvođače voća i povrća za stvaranje tržišne pozicije za njihove proizvode. Financiranje navedenog centra, koji uključuje otkupne stanice, pakiranje i skladištenje voća i povrća te zajednički nastup na tržištu, trebalo bi se realizirati korištenjem sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

1.4.1.1. Struktura gospodarstva

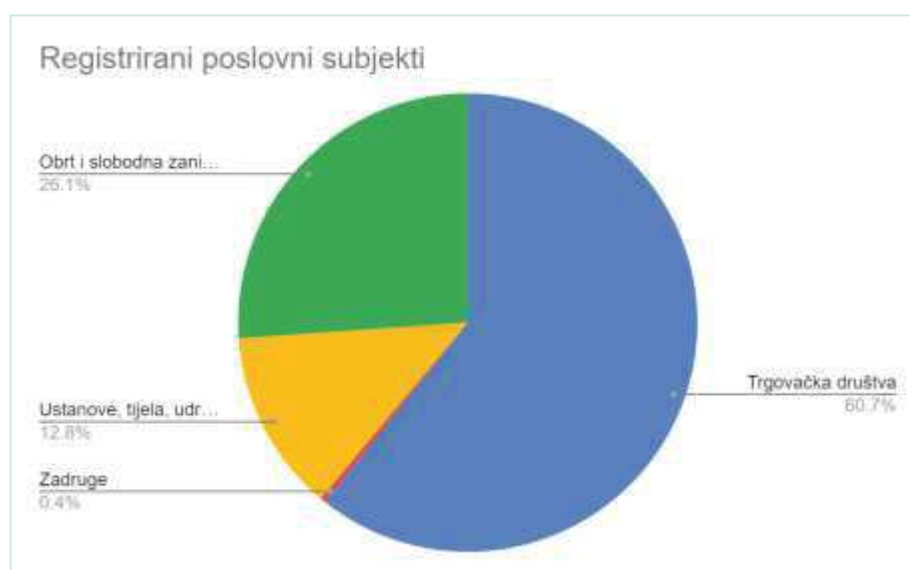
Prema podacima DZS-a, prikazanima u tablici 38 i na grafikonu 8, od ukupno 28.701 registriranih poslovnih subjekata u Istarskoj županiji u 2020. godini 17.425 ili 60,7% čine trgovačka društva, dok se 26,1% (7.491) odnosi na obrte i slobodna zanimanja.

Tablica 38: Poslovni subjekti, stanje 30. lipnja 2020.

	UKUPNO	Trgovačka društva	Zadruge	Ustanove, tijela, udruge, fondovi i organizacije	Obrt i slobodna zanimanja
Registrirano	28.701	17.415	114	3.681	7.491
Aktivno		10.565	25	1.947	

Izvor: DZS, Priopćenje 11.1.2/1., kolovoz 2020. ¹²

Grafikon 8: Registrirani poslovni subjekti u Istarskoj županiji u 2020. godini

Izvor: HGK

Među registriranim trgovačkim društvima 78% je društava ograničene odgovornosti, dok je jednostavnih društava s ograničenom odgovornošću 21%.

¹² DZS, Priopćenje 11.1.2/1., kolovoz 2020.

Tablica 39: Trgovačka društva prema pravno ustrojbenim oblicima, stanje 30. lipnja 2020.

	Trgovačka društva – ukupno	j.d.o.o.	d.o.o.	Ostali
Registrirano	17.415	3.592	13.614	209
Aktivno	10.565	2.217	8.254	94

Izvor: DZS, Priopćenje 11.1.2/1., kolovoz 2020.

Prema podacima FINA-e prikazanim u tablici 40, u 2019. godini poduzetnici Istarske županije ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 4,7 milijardi eura (rast 4,5%), ukupne rashode od 4,5 milijardi eura (rast 3,9%), dobit razdoblja od 351 milijuna eura (pad 7,3%), gubitak razdoblja od 72 milijuna eura (pad 15,9%) te neto dobit od 179 milijuna eura (rast 2,8%).

Tablica 40: Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u IŽ u 2019. godini

Pokazatelj	Istarska županija			Udjel IŽ u RH (u %)	RH
	2018.	2019.	Indeks		
Broj poduzetnika	11.006	11.291	102,6	8,3%	136.26
Broj dobitaša	6.374	6.642	104,2	7,3%	90.955
Broj gubitaša	3.923	4.649	118,5	10,3%	45.305
Broj zaposlenih	52.306	54.264	103,7	5,6%	969.776
Ukupni prihodi (u tisućama eura)	4.531.721	4.737.769	104,5	4,5%	105.664.123
Ukupni rashodi (u tisućama eura)	4.333.880	4.502.000	103,9	4,5%	100.404.267
Dobit prije oporezivanja (u tisućama eura)	406.201	407.660	100,4	5,4%	7.596.000
Gubitak prije oporezivanja (u tisućama eura)	208.361	171.891	82,5	7,4%	2.336.145
Porez na dobit (u tisućama eura)	23.056	56.150	243,5	5,1%	1.108.109
Dobit razdoblja (u tisućama eura)	379.424	351.637	92,7	5,4%	6.486.474
Gubitak razdoblja (u tisućama eura)	204.640	172.018	84,1	7,4%	2.334.728
Konsolidirani financijski rezultat (dobit ili gubitak razdoblja) (u tisućama eura)	174.783	179.619	102,8	4,3%	4.151.746

Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja

Najveći ukupni prihod istarski su poduzetnici u 2019. godini ostvarili u Puli - Pola, Poreču - Parenzo, Rovinju - Rovigno, Umagu - Umago i Labinu. Najviše je poduzetnika u Puli - Pola, njih 3.068, što Pula - Pola smješta na 5. mjesto svih gradova u Hrvatskoj po broju poduzetnika, a s obzirom na broj od 13.143 zaposlenih u poduzećima, Pula - Pola prema tom parametru zauzima 7. mjesto na razini Hrvatske. Poreč - Parenzo je najbolje rangiran od istarskih gradova kad je u pitanju neto dobit poduzeća - zauzima 2. mjesto s neto dobiti poduzeća većom od 93 milijuna eura. Poredak istarskih gradova prema ukupnom prihodu poduzetnika prikazan je u tablici 41.

Tablica 41: Najveći gradovi Istarske županije po kriteriju ukupnog prihoda poduzetnika u 2019. godini (iznosi u tisućama eura)

Grad	Broj poduzetnika		Ukupni prihod		Neto dobit/gubitak		Broj zaposlenih	
	Broj	Rang u RH	Iznos	Rang u RH	Iznos	Rang u RH	Broj	Rang u RH
Pula - Pola	3.068	5	1.013.869	12	4.354	83	13.143	7
Poreč - Parenzo	1.432	11	914.887	13	93.717	2	10.944	12
Rovinj - Rovigno	910	19	534.855	23	48.095	10	5.688	22
Umag - Umago	1.085	17	254.065	40	-30.224	555	2.741	43
Labin	537	31	228.130	47	8.813	49	3.081	37

Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja

Među poduzećima je po ukupnim prihodima na prvom mjestu Valamar Riviera iz Poreča - Parenzo, slijedi Maistra iz Rovinja - Rovigno te Plava laguna iz Poreča - Parenzo. Poredak 10 najvećih istarskih poduzeća prema ukupnim prihodima prikazan je u tablici 42.

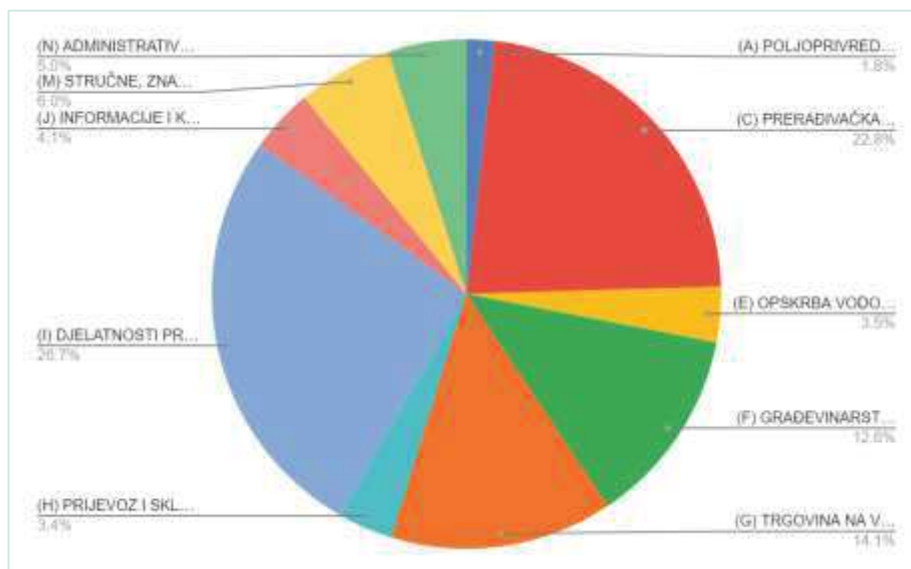
Tablica 42: Najveća poduzeća Istarske županije po kriteriju ukupnog prihoda u 2019. godini (iznos u tisućama eura)

Rang	Naziv	Sjedište	Ukupni prihodi
1	Valamar Riviera d.d.	Poreč - Parenzo	275.294
2	MAISTRA d.d.	Rovinj - Rovigno	162.423
3	PLAVA LAGUNA d.d.	Poreč - Parenzo	157.420
4	TDR d.d.	Rovinj - Rovigno	115.649
5	BINA-ISTRA d.d.	Lupoglav	93.625
6	ARENA HOSPITALITY GROUP d.d.	Pula - Pola	71.959
7	ROCKWOOL ADRIATIC d.o.o.	Potpican	71.239
8	AUTO BENUSSI d.o.o.	Pula - Pola	60.916
9	Holcim (Hrvatska) d. o. o.	Koromačno	54.746
10	UNILINE d.o.o.	Pula - Pola	48.605
Ukupno TOP 10 poduzetnika po ukupnim prihodima			1.111.881
Udio TOP 10 poduzetnika po ukupnim prihodima u ukupnim prihodima IŽ			23,47%

Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja

Prema podacima HGK za 2019. godinu najveći broj zaposlenih (26,7%) radio je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, slijedi prerađivačka industrija (22,8%), trgovina (14,1%) i građevinarstvo (12,6%), što je vidljivo iz grafikona 9.

Grafikon 9: Statistika zaposlenosti u 2019. godini po djelatnostima

Izvor: HGK

Najveći broj zaposlenih u 2019. godini radio je u mikro poduzećima (35%) te u malim poduzećima (25%). U velikim poduzećima zaposleno je 24% od ukupnog broja zaposlenih i to u dvije djelatnosti – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane (17%) i prerađivačkoj industriji (5%).

U tablici 43 prikazani su detaljni podaci o broju zaposlenih u Istarskoj županiji u 2019. godini po djelatnostima i veličini poduzeća.

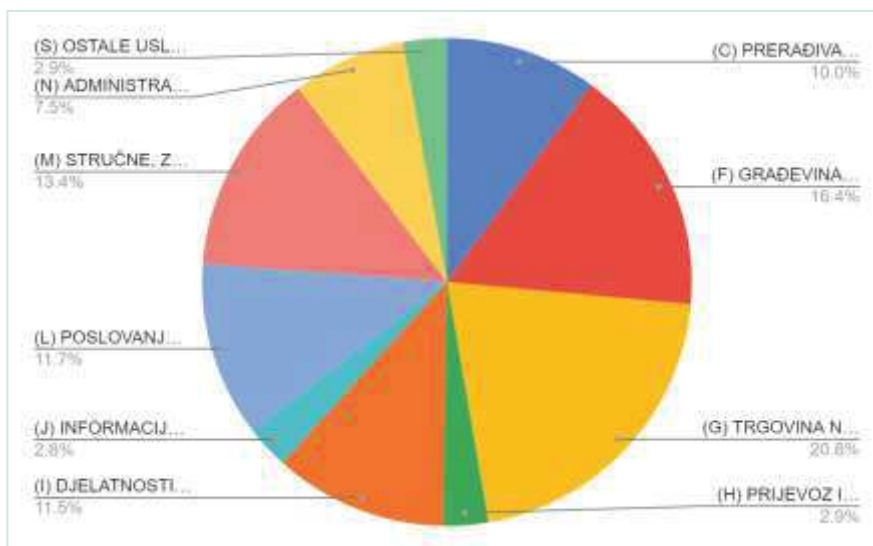
Tablica 43: Broj zaposlenih u 2019. godini po djelatnostima

2019.						
		Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno
	BROJ ZAPOSLENIH	19.342	14.150	8.810	13.257	55.559
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	375	315	237	0	927
B	Rudarstvo i vađenje	20	79	0	0	99
C	Prerađivačka industrija	2.611	4.144	2.119	3.036	11.910
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	11	37	0	0	48
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	63	405	1.077	299	1.844
F	Građevinarstvo	3.586	1.973	1.023	12	6.594
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.195	2.38	1.604	217	7.396
H	Prijevoz i skladištenje	539	778	483	0	1.800
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2.833	1.177	300	9.666	13.976
J	Informacije i komunikacije	482	595	1.045	0	2.122
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	32	3	0	0	35
L	Poslovanje nekretninama	502	92	0	0	594
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2.422	349	352	27	3.150
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.174	1.086	350	0	2.610
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	6	0	0	0	6
P	Obrazovanje	359	25	0	0	384
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	377	234	0	0	611
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	236	398	220	0	854
S	Ostale uslužne djelatnosti	519	80	0	0	599

Izvor: HGK

Kad je u pitanju struktura gospodarstva po djelatnostima, u Istarskoj je županiji u 2019. godini najviše poduzeća bilo registrirano u djelatnosti trgovine (20,8%), građevinarstva (16,4%) i poslovanja s nekretninama (11,7%) te djelatnosti pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane (11,5%). Navedeno je vidljivo iz grafikona 10 te detaljne tablice 44.

Grafikon 10: Struktura gospodarstva po djelatnostima u 2019. godini

Izvor: HGK

Najveći broj poduzeća čine mikro poduzeća, čak 92,8%, slijede mala poduzeća s 6,3%, te srednja (0,7%) i velika (0,2%). Među velikim poduzećima najviše je onih u prerađivačkoj industriji (8) te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (6).

Tablica 44: Statistika djelatnosti po broju poduzeća u 2019. godini

2019.						
		Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	259	20	1	0	280
B	Rudarstvo i vađenje	17	4	0	0	21
C	Prerađivačka industrija	864	157	22	8	1051
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	28	2	0	0	30
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	20	15	8	1	44
F	Građevinarstvo	1613	101	8	1	1723
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1970	195	19	1	2185

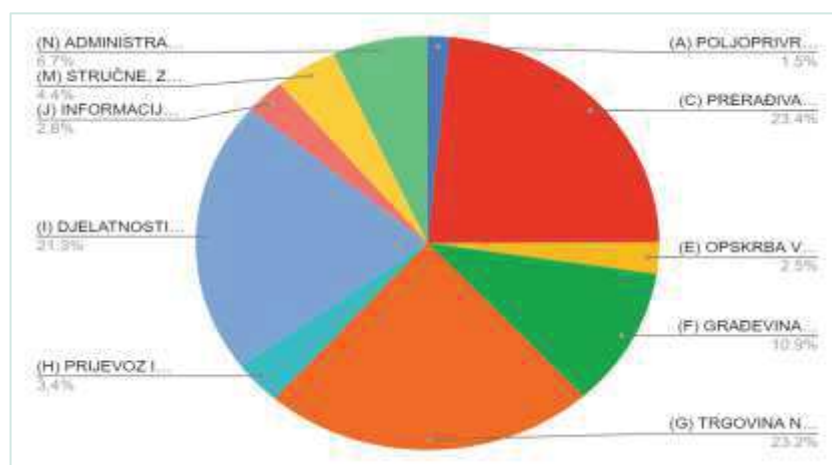
H	Prijevoz i skladištenje	271	31	6	0	308
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1132	60	3	6	1201
J	Informacije i komunikacije	279	16	2	0	297
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	20	1	0	0	21
L	Poslovanje nekretninama	1215	9	0	0	1224
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1374	28	3	1	1406
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	746	38	5	0	789
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	2	0	0	0	2
P	Obrazovanje	87	1	0	0	88
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	89	10	0	0	99
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	168	19	3	0	189
S	Ostale uslužne djelatnosti	298	4	0	0	302
UKUPNO BROJ TVRTKI		10.452	710	80	18	11.260

Izvor: HGK

Najveće ukupne prihode u 2019. godini ostvarila su poduzeća iz djelatnosti trgovine (23,2%), prerađivačke industrije (23,4%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (21,3%) te građevinarstva (10,9%).

Udjeli ukupnih prihoda po djelatnostima vidljivi su iz grafikona 11 te tablice 45 iz koje je vidljiva statistika djelatnosti po ukupnim prihodima u 2019. godini.

Grafikon 11: Ukupni prihodi poduzeća u 2019. godini po djelatnostima

Izvor: HGK

U tablici 45 prikazana je statistika djelatnosti po ukupnim prihodima u 2019. godini. Najveći ukupni prihod u 2019. godini zabilježen je u velikim poduzećima u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (15,6% od ukupnih prihoda svih djelatnosti) te u prerađivačkoj industriji (7,8% ukupnih prihoda svih djelatnosti).

Tablica 45: Statistika djelatnosti po ukupnim prihodima u 2019. godini

2019.						
		Mikro	Malu	Srednje	Veliko	Ukupno
	UKUPNI PRIHODI	1.076.113.787	1.340.151.376	1.055.826.660	1.264.205.578	4.736.297.401
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	24.102.879,29	31.107.610,06	14.067.212,29	0	69.277.701,64
B	Rudarstvo i vađenje	1.320.702,9	8.565.302,94	0	0	9.886.005,84
C	Prerađivačka industrija	115.071.895	297.357.609,1	281.435.847,4	369.654.240,8	1.063.519.592
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	824.725,46	8.360.825,80	0	0	9.185.551,26
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	3.905.599,71	38.573.557,1	50.584.967,55	18.456.736,88	111.520.861,2
F	Građevinarstvo	174.587.798,1	145.070.212,5	80.054.611,19	93.625.436,72	493.338.058,5
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	293.500.721,5	417.136.355,7	329.786.097,2	14.270.036,1	1.054.693.210
H	Prijevoz i skladištenje	32.431.565,2	63.739.770,12	59.330.229,21	0	155.501.564,5
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	114.106.316,5	90.930.327,43	24.628.703,03	737.458.492,5	967.123.839,5
J	Informacije i komunikacije	37.969.608,6	31.087.937,09	57.631.363,86	0	126.688.909,5
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.036.003,98	4.620.402,02	0	0	5.656.406
L	Poslovanje nekretninama	47.809.944,12	12.989.689,56	0	0	60.799.633,69
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	111.997.514,4	34.468.746,3	21.595.736,68	30.740.635,34	198.802.632,7
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	73.266.652,47	107.597.074,26	121.640.125,4	0	302.503.852,1
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	318.189,26	0	0	0	318.189,26
P	Obrazovanje	7.911.797,73	690.341,63	0	0	8.602.139,36
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	11.694.912,34	9.423.557,10	0	0	21.118.469,44
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	11.257.879,49	34.335.482,38	15.071.766,41	0	60.665.128,28
S	Ostale uslužne djelatnosti	12.999.080,5	4.096.574,42	0	0	17.095.654,92

Izvor: HGK

Kad je upitanju izvoz, u Istarskoj županiji najveća vrijednost izvoza u 2019. godini ostvarena je u prerađivačkoj industriji na koju otpada 53,14% ukupnog izvoza, zatim u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (20,52%) te u djelatnosti trgovine (19,55%). Vrijednost izvoza prema djelatnostima u 2019. godini prikazana je u tablici 46.

Tablica 46: Izvoz i uvoz prema NKD-u 2019.

		Izvoz (tis. eura)	Uvoz (tis. eura)
	Ukupno	759.651	764.859
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	8.091	4.142
B	Rudarstvo i vađenje	316	515
C	Prerađivačka industrija	403.687	327.071
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	2.919
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.111	138
F	Građevinarstvo	5.119	12.604
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	148.533	346.939
H	Prijevoz i skladištenje	12.810	11.199
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	954	19.944
J	Informacije i komunikacije	7.698	5.188
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	3,58
L	Poslovanje nekretninama	577	5.791
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	155.865	13.486
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	11.379	13.088
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	-	0,265
P	Obrazovanje	-	53,354
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	33	49,903
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	704	2.769
S	Ostale uslužne djelatnosti	2.762	1.864
X	Neraspoređeno	-	2,919

Izvor: DZS

Najveća smanjenja robnog izvoza u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu zabilježena su u djelatnostima poslovanja s nekretninama (56%), prijevoza i skladištenja (52%) te u građevinarstvu (31%) i djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (22%), što je vidljivo i iz tablice 47.

Tablica 47: Izvoz i uvoz prema NKD-u 2020.

		Izvoz (tis. eura)	Uvoz (tis. eura)
	Ukupno	698.939	617.491
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.902	4.012
B	Rudarstvo i vađenje	1.009	140,3
C	Prerađivačka industrija	410.045	271.838
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	-	2
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	617	76,7
F	Građevinarstvo	3.550	10.150
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	120.755	277.766
H	Prijevoz i skladištenje	6.106	3.214
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	743	11.719
J	Informacije i komunikacije	7.838	6.485
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1,46	-
L	Poslovanje nekretninama	255	3.595
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	129.360	7.522
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8.194	16.629
P	Obrazovanje	-	9,7
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	-	435
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	456	1.337
S	Ostale uslužne djelatnosti	3.093	2.536
X	Neraspoređeno	-	9

Izvor: DZS

Najveći robni izvoz na području Istarske županije u razdoblju 2014. – 2020., prema podacima Državnog zavoda za statistiku prikazanim u grafikonu 12, zabilježen je 2019. godine, dok je 2020. godine smanjen uslijed objektivnih okolnosti uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19.

Grafikon 12: Izvoz u Istarskoj županiji u razdoblju 2014. - 2020.

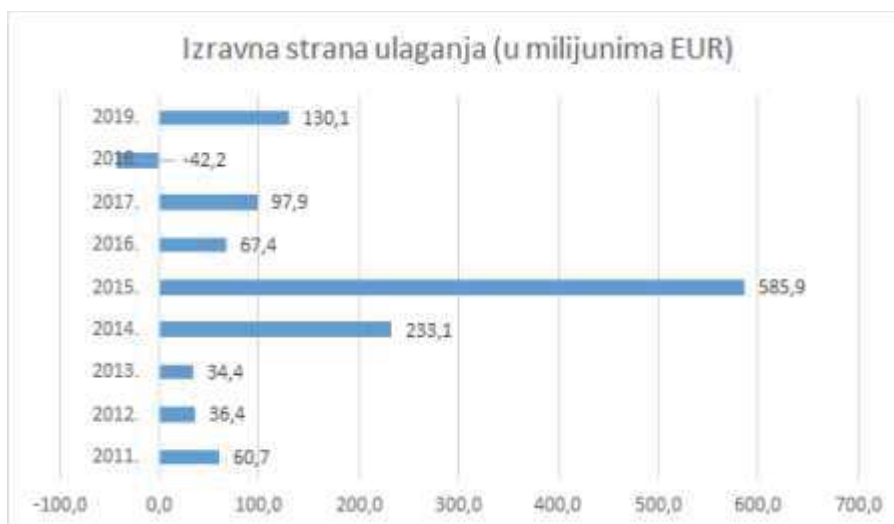

Izvor: DZS

Suprotno tome, u području izravnih stranih ulaganja u Istarskoj je županiji u odnosu na 2018. godinu zabilježen rast, te su ona u 2019. godini iznosila 130,10 milijuna eura, sukladno podacima Hrvatske narodne banke. Prema HNB-u, ukupan iznos izravnih stranih ulaganja u Hrvatsku u 2019. godini iznosio je 1,24 milijarde eura, što je za 196 milijuna eura ili 19% više nego 2018. godine, što je najviša godišnja razina izravnih stranih ulaganja od 2014. godine.

Tijekom 2015., 2016. i 2017. godine izravna ulaganja u Istarskoj županiji iznosila su više od 625,10 milijuna eura, dok je 2018. godine prvi put od 1993. zabilježena negativna vrijednost inozemnih izravnih ulaganja, smanjenje od 42,20 milijuna eura. Kretanje iznosa izravnih stranih ulaganja u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. - 2019. godine prikazano je u grafikonu 13.

Grafikon 13: Iznos izravnih stranih ulaganja u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2019.

Izvor: HNB

Prema analizi HGK¹³ koja se odnosi na razvojnu raznolikost i gospodarske potencijale hrvatskih županija, gospodarski razvoj u Istarskoj županiji u posljednjih nekoliko godina obilježile su znatne investicije u turističkom, trgovačkom, IT i građevinskom sektoru, kriza i stečaj najvećeg istarskog brodogradilišta te poteškoće u pronalaženju potrebnih kadrova.

Najvažnije investicije realizirane su u sektoru turizma – riječ je o investicijama za izgradnju novih smještajnih objekata (kategorije 5*), investicijama u rekonstrukciju postojećih objekata te o ulaganjima u smještajne objekte za sezonske radnike.

Tvrtke kao Valamar Riviera, Maistra, Arena Hospitality Group te ostale iz turističkog sektora u investicijskom su zamahu vrijednom nekoliko milijardi kuna. Na području Županije nastavljene su i investicije u maloprodajne kapacitete te je nedavno dovršen i najveći trgovački centar u Županiji – Max City u Puli – Pola.

Posebnu vrijednost ima greenfield investicija koju je realizirala najveća hrvatska IT tvrtka Infobip. Izgradnja super modernog kampusa Pangea u Vodnjanu – Dignano izravan je doprinos rastućem IT sektoru u Istarskoj županiji. Upravo je jačanje IT sektora jedno od bitnih obilježja recentnog gospodarskog razvoja u Županiji.

Nakon iskazanog gubitka u 2017. godini te neuspješnih pokušaja pokretanja restrukturiranja, većina tvrtki u sklopu Uljanik grupe završila je u stečaju. Time je zasad zaustavljena gradnja velikih trgovačkih i specijalnih brodova, u čemu je to istarsko brodogradilište svojevremeno bilo svjetski lider. Brodogradnju

13 HGK, Analiza županija 2019./2020.

u Županiji nastavljaju preostala dva brodogradilišta koja grade srednje i manje brodove raznih namjena.

Obrtništvo

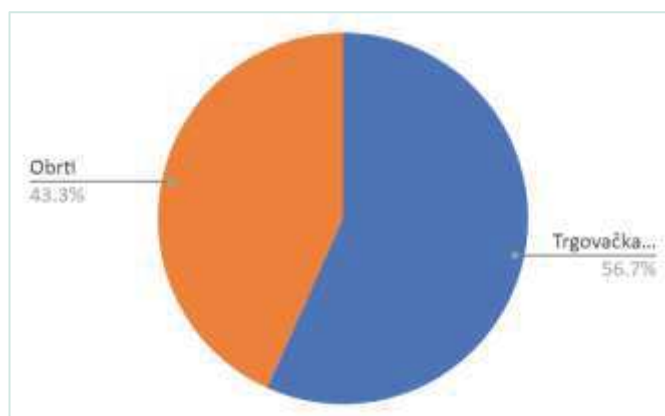
U prosincu 2020. godine je prema podacima DZS, prikazanim u tablici 48 i na grafikonu 14, u Istarskoj županiji bilo aktivno ukupno 18.628 poslovnih subjekata, od čega 56,7% otpada na trgovačka društva, a 43,3% na obrte.

Tablica 48: Aktivna trgovačka društva i aktivni obrti, prosinac 2020.

Trgovačka društva	10.565
Obrti	8.063
Ukupno	18.628

Izvor: DZS

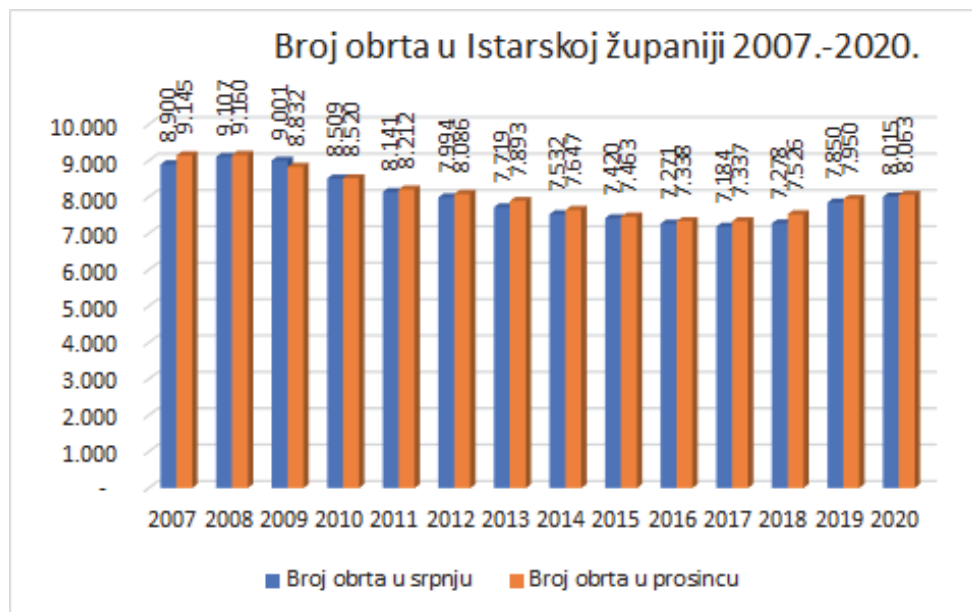
Grafikon 14: Udio obrta i trgovačkih društava

Izvor: DZS

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, u prosincu 2020. godine u Istarskoj je županiji, što se tiče broja aktivnih obrta, stanje slično onom od prije desetak godina. Kretanje broja obrtnika u Istarskoj županiji u razdoblju od 2007. do 2020. godine prikazano je u grafikonu 15.

Grafikon 15: Prikaz kretanja broja aktivnih obrta u razdoblju 2007. - 2020.

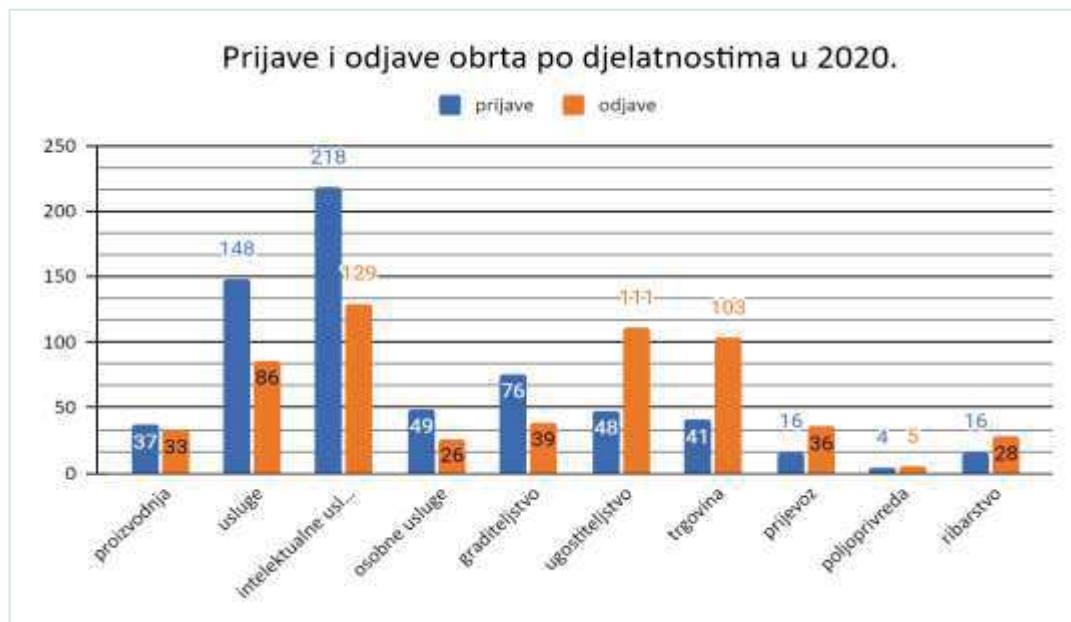

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Najveći broj registriranih obrta zabilježen je krajem kolovoza 2007. godine, a zatim započinje njegov pad. Nakon isprva laganog pada pokazale su se i naznake predstojeće krize pa je gašenje obrta sve brže, osobito u 2009. i 2010. godini. Nakon toga pad je manji, a u posljednjih nekoliko godina broj je stabilan s porastom od 2018. godine.

Tijekom 2020. godine, usprkos pandemiji COVID-19, zabilježen je lagan, no stalan porast broja obrta – prema podacima iz Obrtnog registra Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, otvorena su 653 obrta, zatvoreno je njih 596. Broj novootvorenih obrta gotovo je identičan onom iz 2019. godine (+4 novoosnovana obrta), dok je broj zatvorenih porastao (+79 zatvorenih obrta).

Grafikon 16: Broj otvorenih i zatvorenih obrta u 2020. godini prema djelatnostima

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Kao što je vidljivo iz grafikona 16, najveći broj novootvorenih obrta u Istarskoj županiji u 2020. godini odnosi se na intelektualne usluge, usluge i građevinarstvo, dok je najveći broj zatvorenih obrta zabilježen u ugostiteljstvu i trgovini.

Krajem prosinca 2020. u Istarskoj županiji bilo je aktivno 8.063 obrta. Od navedenog broja, 11,37% obrta radi sezonski, a 88,63% cijele godine te je i dalje vidljiv polagan trend smanjenja broja obrta koji sezonski obavljaju djelatnost.

Kad je riječ o strukturi obrta u Istarskoj županiji, ono u posljednjih šest godina bilježi nekoliko promjena. To se prvenstveno odnosi na rast udjela uslužnog obrtništva koji je od 2015. godine u ukupnoj strukturi obrtništva porastao 5,73%, zahvaljujući prvenstveno porastu broja obrta u području intelektualnih usluga. S druge strane, smanjuje se udio aktivnih obrta u djelatnostima vezanim uz trgovinu, ugostiteljstvo i turizam (prosječno 0,73% godišnje), udio ribarstva, marikulture i poljodjelstva u razdoblju 2015. – 2020. smanjio se za 1,38%, a udio proizvodnog zanatstva, prijevoza i osobnih usluga u tom razdoblju stagnira. Detaljna struktura istarskog obrtništva po djelatnostima u razdoblju do 2016. do 2020. godine vidljiva je iz tablice 49.

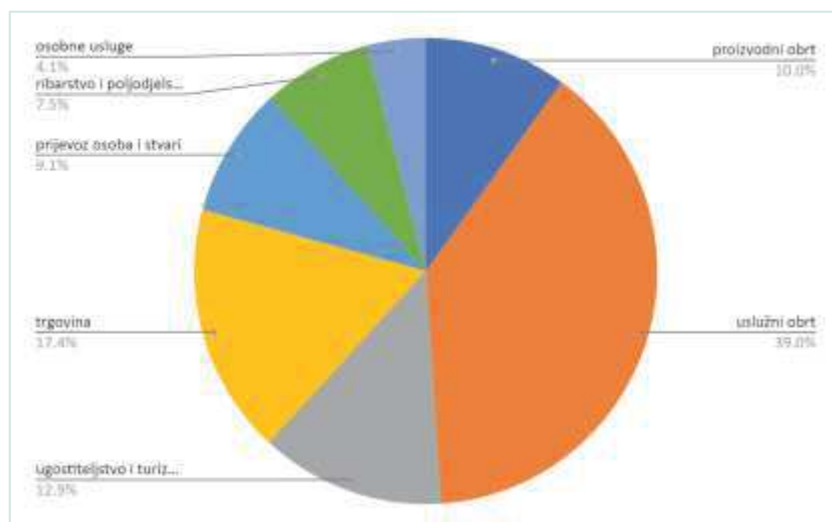
Tablica 49: Struktura istarskog obrtništva po djelatnostima u razdoblju 2015. – 2020.

Djelatnost	2015.	2016.	Indeks 2016/2015	2017.	Indeks 2017/2016	2018.	Indeks 2018/2017	2019.	Indeks 2019/2018	2020.	Indeks 2020/2019
Proizvodni obrt	10,73%	10,65%	99,25	10,52%	98,78	10,24%	97,34	10,09%	98,54	9,99%	99,01
Uslužni obrt	33,24%	33,75%	101,53	34,63%	102,61	36,13%	104,33	37,82%	104,68	38,97%	103,04
Ugostiteljstvo i turizam	14,97%	15,05%	100,53	14,58%	96,88	14,07%	96,50	13,52%	96,09	12,88%	95,27
Trgovina	19,67%	18,96%	96,39	18,73%	98,79	18,31%	97,76	17,68%	96,56	17,40%	98,42
Prijevoz osoba i stvari	8,66%	8,82%	101,85	8,90%	100,91	8,97%	100,79	9,12%	101,67	9,09%	99,67
Ribarstvo i poljodjelstvo	8,91%	8,82%	98,99	8,62%	97,73	8,28%	96,06	7,78%	93,96	7,53%	96,79
Osobne usluge	3,82%	3,95%	103,40	3,63%	91,90	3,45%	95,04	3,19%	92,46	4,13%	129,47

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Prema djelatnostima, od ukupnog broja obrta u Istarskoj županiji najzastupljenije su uslužne djelatnosti kojima se bavi gotovo 40% obrtnika, nakon čega slijede trgovački obrti (17,4%) i obrti u sektoru turizma i ugostiteljstva (12,9%). Struktura obrtništva u Istarskoj županiji u 2020. godini vidljiva je iz grafikona 17.

Grafikon 17. Struktura istarskog obrtništva po djelatnostima u razdoblju 2015. – 2020.

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, u 2020. godini u istarskim obrtima bile su zaposlene ukupno 15.682 osobe, od čega su 8.356 sami vlasnici obrta. Muškarci su vlasnici 5.688 obrta (70,54%), a žene 2.668 (33,09%), s tim da se taj broj od 2013. godine lagano povećava, a broj obrta kojima su vlasnici muškarci, kao što se može vidjeti i iz tablice 50, većinom smanjuje ili stagnira. Najveći broj vlasnika obrta je u dobnoj skupini 35 – 44 godina, zatim 45 – 54 i 55 – 64.

Tablica 50: Broj zaposlenih u istarskom obrtništvu u razdoblju 2013. – 2020.

GOD.	ŽENE		MUŠKARCI		UKUPNO		
	VLASNICA/ ORTAK	ZAPOSLENICE	VLASNIK/ ORTAK	ZAPOSLENICI	VLASNIK/ ORTAK	ZAPOSLENICI	UKUPNO ZAPOSLENI
2013.	2.254	3.796	5.909	3.796	5.909	8.052	16.215
2014.	2.213	3.717	5.702	3.717	5.702	7.887	15.802
2015.	2.221	3.724	5.521	3.724	5.521	7.916	15.658
2016.	2.230	3.878	5.264	3.878	5.264	7.934	15.428
2017.	2.305	3.831	5.266	3.831	5.266	7.916	15.487
2018.	2.420	3.684	5.400	3.684	5.400	7.830	15.650
2019.	2.609	3.643	5.639	3.643	5.639	7.868	16.116
2020.	2.668	3.337	5.688	3.337	5.688	7.326	15.682

Izvor: Obrtnička komora, Obrtništvo u brojkama

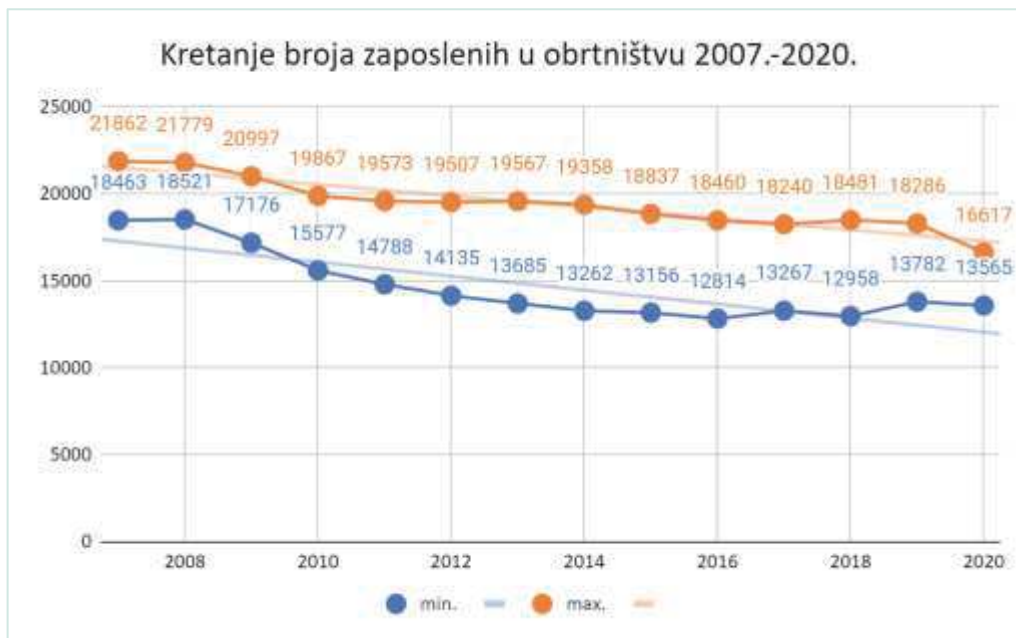
Kad se uzme u obzir samo broj obrtnika kojima je obrt jedina djelatnost, u obrtništvu je u Istarskoj županiji zaposleno ukupno 13.565 osoba od čega 6.239 obrtnika – vlasnika obrta i 7.326 zaposlenika.¹⁴ U odnosu na stanje u 2019. godini zabilježen je nešto niži broj zaposlenika (za 117 zaposlenih), kao i promjena u strukturi na način da raste broj zaposlenih – vlasnika obrta (+325 u 2020. godini), a pada broj zaposlenika (-542 u 2020. godini).

Kretanje broja zaposlenih u obrtima u Istarskoj županiji u razdoblju od 2007. do 2020. godine prikazano je u grafikonu 18. Radi se o ukupnom broju zaposlenih – obrtnici zaposleni u obrtu koji ostvaruju dohodak isključivo od obavljanja obrtničke djelatnosti i zaposlenici.

S obzirom na sezonalnost, maksimalna zaposlenost u 2020. godini dosegnuta je u srpnju te je iznosila 16.617 zaposlenih (6.655 obrtnika i 9.962 zaposlenika). Brojke su, zbog pandemije COVID-19, očekivano niže no u 2019. godini u kojoj je u kolovozu zabilježeno 18.286 osoba, od čega 6.395 obrtnika kojima je obrt jedina djelatnost i 11.891 zaposlenih.

¹⁴ Podaci Obrtničke komore Istarske županije

Grafikon 18: Kretanje broja zaposlenih u obrtima 2007. - 2020.

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

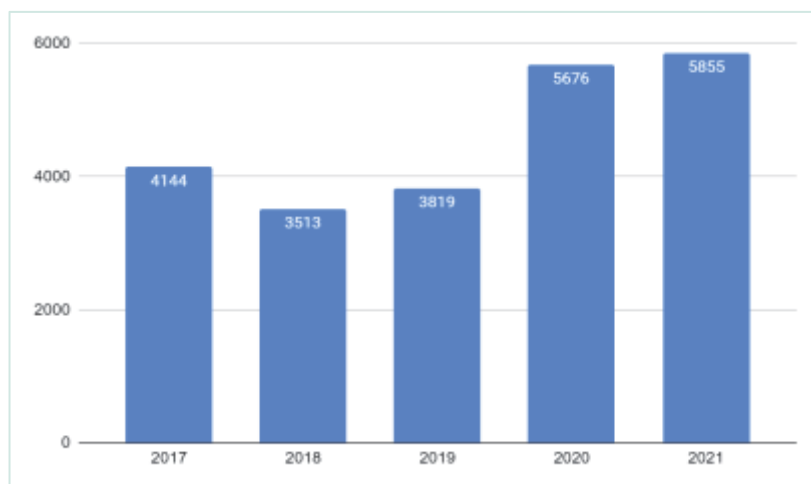
1.4.2. Tržište rada

U okviru ovog poglavlja prikazana su najznačajnija obilježja tržišta rada Istarske županije prema podacima Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

1.4.2.1. Nezaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u svibnju 2021. godine u Istarskoj je županiji bilo 4.395 nezaposlenih osoba. U posljednje dvije godine došlo je do ponovnog rasta broja nezaposlenih nakon pada zabilježenog 2018. godine kad je nezaposlenih u Istarskoj županiji bilo 2.468 što predstavlja skok od čak 78,08%.

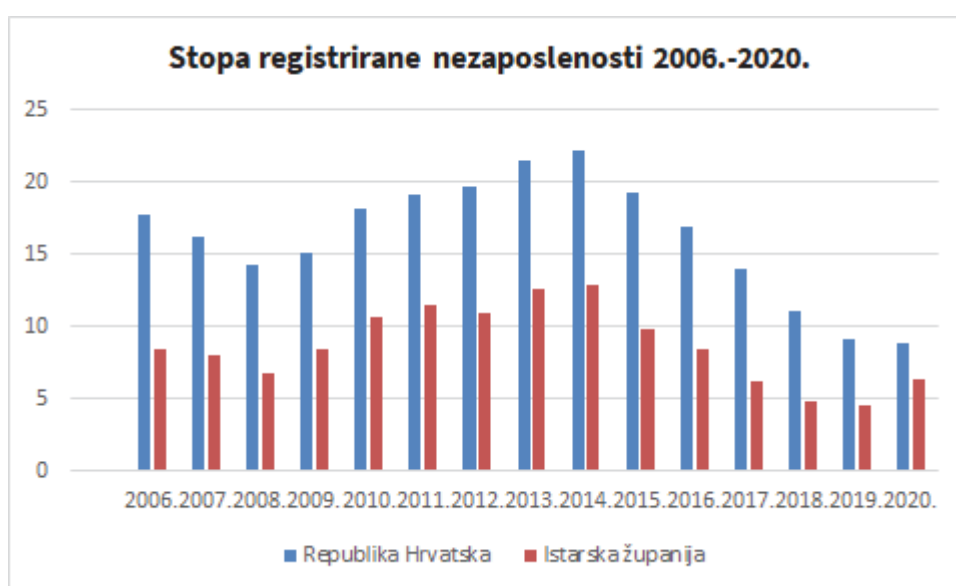
Grafikon 19: Broj nezaposlenih u Istarskoj županiji u razdoblju 2017. - 2021.

Izvor: Obrtnička komora Istarske županije

Kad su u pitanju trendovi vezani uz broj nezaposlenih na razini Republike Hrvatske i Istarske županije u razdoblju od 2006. do 2021. godine, uočljivo je da je nakon 2013. godine kad je registrirana nezaposlenost bila na vrhuncu došlo do kontinuiranog pada stope nezaposlenosti sve do 2020. godine u kojoj se, uslijed epidemije COVID-19, stopa nezaposlenosti ponovno povećala, kako je prikazano u grafikonu broj 20.

Grafikon 20: Stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i IŽ u razdoblju 2004. - 2020.

Izvor: DZS

Tijekom posljednje četiri godine broj nezaposlenih osoba u Istarskoj županiji smanjuje se u kategorijama kraće nezaposlenosti, osobito kod nezaposlenosti od 9 do 12 mjeseci. Parametri kojima se mjeri dugotrajna nezaposlenost po određenim vremenskim intervalima smanjuju se iz godine u godinu pa je tako prema podacima iz 2018. godine zabilježeno smanjenje trajanja nezaposlenosti za 36%, ponajviše u kategorijama od 1. do 2. i od 2. do 3. godine nezaposlenosti, a u 2019. utvrđeno je dodatno smanjenje.

Usporedbom podataka o broju nezaposlenih prema kategorijama zanimanja pokazuje se da se u razdoblju od 2016. do 2019. godine navedeni broj nezaposlenih u većini kategorija smanjio, posebice u kategoriji jednostavnih zanimanja i uslužnih i trgovačkih djelatnosti. U obrtu i pojedinačnoj proizvodnji broj nezaposlenih smanjuje se do 2018. godine, no u 2019. godini zabilježen je znatan porast.

Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji pod znatnim je sezonskim utjecajem. Prepoznatljiv je trend najveće registrirane nezaposlenosti koncem veljače, u razdoblju kad se u evidenciju nezaposlenih osoba prijave sve odnosno većina osoba koje su bile zaposlene na sezonskim poslovima. Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u IŽ je u prosincu 2019. godine bilo evidentirano 4.823 nezaposlenih. Najveći broj nezaposlenih završio je srednju strukovnu školu (2.819), a 94,3% evidentiranih nezaposlenih imalo je prethodno radno iskustvo (4.546). Stopa nezaposlenosti krajem 2019. godine bila je 5,2%.

Potrebno je istaknuti i promjenu trenda u strukturi nezaposlenosti prema spolu, s obzirom da su u 2018. godini većinu činile žene, dok u 2019. godini muškarci čine 54% nezaposlenih.

Usljed negativnih učinaka pandemije uzrokovane bolešću COVID-19, tijekom 2020. godine zabilježen je porast broja nezaposlenih, koji je u Istarskoj županiji iznosio 5.390 osoba (registrirana nezaposlenost).

Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja na području Istarske županije utemeljena je na Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. do 2020. godine. Tijekom 2018. i 2019. godine realizirana je provedba sljedećih mjera: Potpore za zapošljavanje, Potpore za usavršavanje, Potpore za samozapošljavanje, Obrazovanje nezaposlenih, Osposobljavanje na radnom mjestu, Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, Javni radovi, Potpore za očuvanje radnih mjesta i Stalni sezonac. Aktivnosti posredovanja pri zapošljavanju bile su usmjerene na povećanje zapošljivosti nezaposlenih osoba, pružanje stručne pomoći za njihovo bolje snalaženje na tržištu rada te borbu protiv socijalne isključenosti. U postizanju spomenutog cilja značajnu ulogu imaju aktivnosti individualnog savjetovanja, individualnih konzultacija i definiranja profesionalnog plana traženja posla te definiranja sadržaja sporazuma o uključivanju na tržište rada s dugotrajno nezaposlenim osobama.

Udio ukupnog broja novo uključenih korisnika mjera u prosječnom broju nezaposlenih u Republici Hrvatskoj 2018. godine iznosio je 24,1%, a na županijskoj razini kretao se u velikom rasponu od 16,0% do 66,2%. Najveći udio od 66,2% (s apsolutnim brojem od 2.326 novo uključenih osoba), ostvaren je u Istarskoj županiji, a iznadprosječni udjeli zabilježeni su još u Međimurskoj (48,7%), Krapinsko-zagorskoj (40,5%), Koprivničko-križevačkoj (36,5%) i Varaždinskoj županiji (35,6%). Najmanji obuhvat novo uključenih korisnika mjera zabilježen je u Zagrebačkoj (16,0%), Splitsko-dalmatinskoj (16,1%) te Brodsko-posavskoj županiji (16,9%). Broj zaposlenih u Istarskoj županiji u 2019. godini prema provedbi Mjera aktivne politike zapošljavanje HZZ-a prikazan je u tablici 51:

Tablica 51: Broj zaposlenih osoba u IŽ prema Mjerama aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini

Naziv mjere	Broj podnesenih zahtjeva	Zaposleno osoba
1. Potpore za zapošljavanje	226	191
1.1. Potpore za zapošljavanje – stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo	73	60
2. Potpore za usavršavanje	2	0
3. Potpore za samozapošljavanje	577	463
4. Obrazovanje nezaposlenih	3	13
5. Osposobljavanje na radnom mjestu	3	2
6. Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	79	67
6.1. Osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva	3	1
7. Javni radovi	6	6
8. Potpora za očuvanje radnih mjesta (skraćivanje radnog vremena)	0	0
9. Stalni sezonac	623	2.120
UKUPNO:	1.595	2.923

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Prema regionalnom ustroju zaprimanja prijave potreba za radnicima, najveći broj prijava evidentiran je u Gradu Zagrebu (60.371 ili 23,9%), zatim Splitsko-dalmatinskoj (25.713 ili 10,2%), Primorsko-goranskoj (20.487 ili 8,1%), Istarskoj (20.315 ili 8,0%) te Osječko-baranjskoj županiji (15.150 ili 6,1%).

Uzimajući u obzir stanje u gospodarstvu uzrokovano pandemijom COVID-19, Hrvatski zavod za zapošljavanje svoje je aktivnosti tijekom 2020. godine usmjerio na očuvanje radnih mjesta u djelatnostima/ sektorima koji su najugroženiji uvođenjem nove mjere: Potpora za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima virusom SARS-CoV-2.

Tijekom 2018. i 2019. godine u ispostavama Područnog ureda HZZ Pula smanjio se broj prijavljenih slobodnih radnih mjesta, što je rezultat smanjene nezaposlenosti, ali i posljedica smanjenja broja poduzeća i radnih mjesta. Unatoč tome, Istarska županija i dalje nudi visoku mogućnost zapošljavanja što održava njezin standard i reputaciju regije poželjne za život.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, najtraženija zanimanja na području Istarske županije su liječnici, medicinske sestre i ostalo osoblje u sustavu zdravstva, terapeuti, psiholozi, defektolozi i logopedi, stručnjaci raznih profila u ICT sektoru, učitelji i profesori STEM predmeta, stručnjaci u području kemijske i tehničke struke, instruktori vožnje, vozači, automehaničari te radnici u ugostiteljskoj, obrtničkoj i trgovačkoj djelatnosti.

1.4.2.2. Zaposlenost

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Istarskoj je županiji u 2020. godini broj zaposlenih bio 80.640 što je smanjenje od 1,59% u odnosu na 2019. godinu kad je na području Istarske županije bilo ukupno 81.940 zaposlenih.

Kao što je vidljivo iz grafikona 21 u razdoblju od 2011. do 2020. godine najveći broj zaposlenih zabilježen je u posljednje 3 godine, pri čemu je zaposlenost bila na vrhuncu 2018., a zatim je uslijedio pad pa je u 2020. godini koju je obilježila pandemija COVID-19 u Istarskoj županiji bilo gotovo 2 tisuće zaposlenih manje no prije dvije godine.

Grafikon 21: Kretanje broja zaposlenih u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2020.

Izvor: DZS

Najveći broj zaposlenih u Istarskoj županiji radi u pravnim osobama. Prema podacima DZS-a za 2020. godinu u pravnim je osobama bilo 65.207 (80,80%) zaposlenih, u obrtništvu i slobodnim zanimanjima 14.684 (18,30%) zaposlenih te u poljoprivrednoj djelatnosti 749 (0,90%) zaposlenih.

Kretanje broja zaposlenih u pravnim osobama u razdoblju od 2011. do 2020. godine prati trend kretanja ukupnog broja zaposlenih u Istarskoj županiji pa je najveći broj zaposlenih u pravnim osobama zabilježen u posljednje tri godine, što je vidljivo iz grafikona 22. U 2018. godini bilo je 10,03% više zaposlenih u pravnim osobama no 2011. te 12,54% više no u 2014. godini koja broji najmanji broj zaposlenih u pravnim osobama u proteklih deset godina.

Grafikon 22: Kretanja broja zaposlenih u pravnim osobama u razdoblju 2011. - 2020.

Izvor: DZS

S druge strane, broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u razdoblju od 2011. do 2017. godine u stalnom je padu, a nakon blagog oporavka 2018. i 2019. godine u 2020. godini taj se broj ponovno spušta i dostiže najnižu vrijednost od 2011. godine. Pad ukupnog broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u 2020. godini iznosi 12,57% u odnosu na stanje 2011. godine kad su obrti i slobodne profesije u Istarskoj županiji zapošljavali gotovo 17 tisuća ljudi, kako pokazuje grafikon 23.

Grafikon 23: Kretanje broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u razdoblju 2011. – 2020.

Izvor: DZS

U padu je i broj individualnih poljoprivrednika, pa je 2020. godine u Istarskoj županiji zabilježeno 749 individualnih poljoprivrednika što je 18,76% manje no 2012. kad je zabilježen najveći broj individualnih poljoprivrednika u posljednjih deset godina. Trend pada broja individualnih poljoprivrednika u Istarskoj županiji prikazan je na grafikonu 24.

Grafikon 24: Kretanje broja individualnih poljoprivrednika u razdoblju 2011. – 2020.

Izvor: DZS

Kad je riječ o prosječnoj neto plaći po zaposlenom u Istarskoj županiji ona je 2019. godine iznosila 837,08 eura, što je 17,93% više od prosječne neto plaće u 2011. godini. Iznos neto prosječne neto plaće najveći je skok doživio 2017. godine kad je, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen rast od 4,68%. Rast prosječne neto plaće u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2019. prikazan je u grafikonu 25.

Grafikon 25: Kretanje iznosa prosječne neto plaće u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2019.

Izvor: DZS

1.4.3. Poslovno okruženje

1.4.3.1. Poslovna infrastruktura

Koordinacija razvoja poduzetničke infrastrukture u nadležnosti je Istarske razvojne agencije - IDA d.o.o. Istraživanje potreba poduzetnika, kontinuirano praćenje razvoja poduzetničkih zona i koordinacija između Istarske županije, jedinica lokalne samouprave i nadležnih ministarstava, neke su od ključnih aktivnosti IDA-e i temelj su za utvrđivanje smjernica razvoja poduzetničkih zona i definiranje programa poticanja razvoja poduzetničkih zona.

Poslovna i poduzetnička infrastruktura ključni je infrastrukturni aspekt poslovnog okruženja. Grad Pula - Pola središte je poduzetničkih aktivnosti u Istarskoj županiji, iako su i veća i manja urbana središta na području Županije relativno ravnomjerno opremljena poduzetničkom infrastrukturom. Poslovna, odnosno poduzetnička infrastruktura obuhvaćena analizom odnosi se na poduzetničke zone kao infrastrukturno opremljena područja namijenjena obavljanju određenih gospodarskih aktivnosti čija je osnovna karakteristika zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika - korisnika zone.

Prema podacima Istarske razvojne agencije - IDA d.o.o., temeljem postojeće prostorno-planske

dokumentacije i infrastrukturne opremljenosti na području Županije identificirane su 34 poduzetničke zone sa statusom prioriteta. Na području Županije prostornim planovima definirana je ukupno 41 poduzetnička zona, od čega ih je 25 aktivno u smislu popunjenosti aktivnim poduzetnicima i infrastrukturne opremljenosti.

Tablica 52: Prikaz aktivnih i infrastrukturno opremljenih poduzetničkih zona na području IŽ

	JLS	Naziv	Namjena	Veličina (ha)	Broj korisnika	Broj zaposlenih
1.	Vodnjan - Dignano	Vodnjan Sjever	Proizvodno-uslužna	40	3	/
2.	Vodnjan - Dignano	Galižana	Proizvodno-uslužna	70	40	500
3.	Pazin	Ciburi I	Poslovna	24,94	10	130
4.	Pazin	Ciburi II	Poslovna	11,47	2	41
5.	Pazin	Podberam	Proizvodno-prerađivačka	8	6	85
6.	Rovinj - Rovigno	Gripole-Spine	Uslužno-mješovita	25	10	120
7.	Rovinj - Rovigno	Gripole-Spine	Proizvodno-prerađivačka	5,9	3	25
8.	Novigrad - Cittanova	Vidal	Uslužno-mješovita	13,7	37	353
9.	Lupoglav	Lupoglav	Proizvodno-poslovna	90	1	120
10.	Labin	Vinež	Proizvodno-poslovna	37,76	21	814
11.	Poreč - Parenzo	Baderna	Uslužno-mješovita	4	0	0
12.	Poreč - Parenzo	Kukci	Uslužno-mješovita	4	2	70
13.	Poreč - Parenzo	Buići-Žbandaj	Uslužno-mješovita	61,3	15	350
14.	Umag - Umago	Ungarija	Proizvodno-prerađivačka	55,65	26	324
15.	Kaštelir-Labinci - Castelliere-S. Domenica	Labinci	Proizvodno-poslovna	22,7	22	/
16.	Piće	Piće-sjever	Proizvodno-poslovna	4,4	1	/
17.	Piće	Piće-jug	Proizvodno-poslovna	117,78	13	/
18.	Svetvinčenat	Bibići	Proizvodno-uslužna	28	13	45
19.	Buzet	Mažinjica	Poslovna	28	10	208
20.	Buzet	Mala Huba	Poslovna	15	7	90
21.	Buje - Buie	Buje	Proizvodno-poslovna	66,9	22	2100
22.	Buje - Buie	Mazurija	Poslovna	7,4	/	225
23.	Višnjan - Visignano	Milanezi	/	21,4	/	/
24.	Barban	Barban	/	23	/	/
25.	Sv. Nedelja	Dubrova	/	8	/	/

Izvor: IDA

Ulaganja u poslovnu infrastrukturu nužna su za privlačenje novih investicija i stvaraju mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta u sektoru poduzetništva, osobito u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Ulaganjem u poslovnu i poduzetničku infrastrukturu unapređuju se poduzetničke aktivnosti na području Istarske županije te ostvaruju temeljni ciljevi – jačaju kapaciteti poduzetnika i ostvaruje racionalizacija poslovanja korištenjem raspoloživih resursa zajedno s ostalim korisnicima poslovne zone.

1.4.3.2. Poduzetničke potporne institucije

Poduzetničke potporne institucije dio su ukupne poduzetničke infrastrukture usmjerene na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja i provedbu programa usmjerenih na razvoj poduzetništva. Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture definiraju se prema klasifikaciji prikazanoj u tablici 53. U Istarskoj županiji ukupno je 18 poduzetničkih potpornih institucija.

Istarska razvojna agencija - IDA d.o.o. kao županijska razvojna agencija operativno provodi mjere za razvoj gospodarstva i poduzetništva na regionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka. U tom kontekstu, najznačajnije mjere odnose se na osiguravanje povoljnijih uvjeta financiranja poduzetničkih investicija u vidu kreditiranja i pomoći u osiguranju jamstva. Na taj način, omogućavanjem povoljnijih uvjeta kreditiranja doprinosi se rastu i razvoju postojećih poslovnih subjekata, otvaranju novih poslovnih subjekata te novih radnih mjesta. Također, IDA provodi i programe edukacija za poduzetnike i obrtnike s ciljem stjecanja poslovnih znanja i vještina i otvaranja pristupa informacijama ključnim za razvoj poslovanja i povećanje konkurentnosti. Sukladno potrebama digitalizacije i optimizacije poslovanja, edukativne aktivnosti obuhvaćaju teme digitalnog marketinga, e-poslovanja, SEO – optimizacije web stranica, upravljanja projektnim ciklusom za MSP-ove, financiranja start-upova i druge stručne edukacije.

S druge strane, poduzetnički inkubatori ustrojani su na lokalnoj razini i pružaju podršku razvoju poduzetništva kroz poslovne usluge i resurse za poduzetnike, uključujući poslovne prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike. U Istarskoj županiji ukupno je 9 poduzetničkih inkubatora s 52 poslovnih prostora i 1 inkubator za nove tehnologije s 11 poslovnih prostora. Osim toga, Poduzetnički inkubator Rovinj raspolaže i s 18 radnih jedinica u sklopu coworkinga. Coworking uredski prostori dostupni su i u Labinu, a kao jednu od najznačajnijih investicija u poduzetničku infrastrukturu, IDA je 2023. godine realizirala projekt poduzetničkog centra Coworking Pula.

Tablica 53: Pregled poduzetničkih potpornih institucija na području Istarske županije

Vrsta	Naziv	Osnivač
I. Razvojne agencije		
Lokalne razvojne agencije	RAZVOJNA AGENCIJA SRCE ISTRE društvo s ograničenom odgovornošću za promicanje lokalnog razvoja i poslovne usluge	Grad Pazin, Općina Cerovlje, Općina Gračišće, Općina Karojba, Općina Lupoglav, Općina Motovun – Montona, Općina Sv. Petar u Šumi, Općina Tinjan
	VIRA – Višnjanska razvojna agencija d.o.o. za izgradnju i upravljanje poslovnim zonama i privlačenje investicija	Općina Višnjan – Visignano
Županijske razvojne agencije	Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o.	Istarska županija, Grad Buje – Buie, Grad Buzet, Grad Labin, Grad Novigrad – Cittanova, Grad Pazin, Grad Poreč – Parenzo, Grad Pula – Pola, Grad Rovinj – Rovigno, Grad Umag – Umago, Grad Vodnjan – Dignano
Razvojne agencije za određene djelatnosti	IRENA – Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.	Istarska županija
	AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin	Istarska županija
	IRTA – Istarska razvojna turistička agencija d.o.o. Poreč	Istarska županija, MAISTRA d.d. za hotelijerstvo i turizam, Valamar Riviera d.d. za turizam, PLAVA LAGUNA d.d. za ugostiteljstvo i turizam, ARENATURIST d.d. za turizam i ugostiteljstvo, LAGUNA NOVIGRAD d.d. za hotelijerstvo i turizam
	IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana	Istarska županija
II. Poduzetnički centri		
Poduzetnički centri	/	/

III. Poduzetnički centri//II. Poduzetnički centri		
Poduzetnički inkubatori	BUSINESS EDUCATION CENTRE d.o.o.	Grad Buje-Buie
	Poduzetnički inkubator Izazov – IDA d.o.o.	Istarska županija, Grad Buje - Buie, Grad Buzet, Grad Labin, Grad Novigrad - Cittanova, Grad Pazin, Grad Poreč - Parenzo, Grad Pula - Pola, Grad Rovinj - Rovigno, Grad Umag - Umago, Grad Vodnjan - Dignano
	Plzet d.o.o. za izgradnju, trgovinu i upravljanje nekretninama	Grad Buzet
	Poduzetnički inkubator Poreč d.o.o.	Grad Poreč - Parenzo
	Poduzetnički inkubator Pazin	Grad Pazin
	Poduzetnički inkubator Barban	Općina Barban
	Poduzetnički inkubator Rovinj	Grad Rovinj - Rovigno
	Poduzetnički inkubator Vodnjan	Grad Vodnjan - Dignano
Inkubatori za nove tehnologije	Tehnološki inkubator Pula – IDA d.o.o.	Istarska županija, Grad Buje - Buie, Grad Buzet, Grad Labin, Grad Novigrad - Cittanova, Grad Pazin, Grad Poreč - Parenzo, Grad Pula - Pola, Grad Rovinj - Rovigno, Grad Umag - Umago, Grad Vodnjan - Dignano
IV. Znanstveno-tehnološki parkovi		
Znanstveno-tehnološki parkovi	/	/
V. Centri kompetencije		
Centri kompetencije	Ustanova Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS	Istarska županija

VI. Slobodne zone		
Slobodne zone	/	/

Izvor: IDA

1.4.4. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima

1.4.4.1. Prerađivačka industrija

Prerađivačka industrija u svakoj državi predstavlja djelatnost od strateškog interesa te je također od posebne važnosti za gospodarski razvoj Republike Hrvatske, s obzirom da uključuje širok raspon proizvodno-intenzivnih industrija. Hrvatska ima jaku tradiciju uspješnih prerađivačkih industrija (prehrambena, kemijska, duhanska, proizvodnja prijevoznih sredstava, prerada nafte, proizvodnja računala i uredskih strojeva i dr.) koje su obilježene velikim tvrtkama od kojih neke i danas uspješno posluju.

Prerađivačka industrija, prema definiciji Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD), obuhvaća područja fizičke ili kemijske transformacije materijala, tvari ili sastojaka u novi proizvod, a obuhvaća 14 područja:

- proizvodnja hrane, pića i duhanskih proizvoda
- proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda
- proizvodnja kože i kožnih proizvoda
- prerada drva i proizvoda od drva
- proizvodnja celuloze, papira iz kartona, izdavačka i tiskarska djelatnost
- proizvodnja koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva
- proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana
- proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa
- proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda
- proizvodnja metala i metalnih proizvoda
- proizvodnja strojeva i uređaja
- proizvodnja električne i optičke opreme
- proizvodnja prometnih sredstava
- ostala prerađivačka industrija, na drugom mjestu nespomenuta.

U Industrijskoj strategiji RH za razdoblje 2014. – 2020. kao pokretačke grane prepoznate su sljedeće djelatnosti iz područja prerađivačke industrije:

- proizvodnja gotovih metalnih proizvoda;
- proizvodnja strojeva i uređaja
- proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka;
- proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda.

Područje Istre ima tradiciju prerađivačke industrije, od antičkog razdoblja proizvodnje prehrambenih

proizvoda (maslinarstva, vinogradarstva i dr.), preko proizvodnje tekstila u tkaonicama prve industrijske revolucije u Buzetu, do pune afirmacije prerađivačke industrije sredinom 20. stoljeća koja je počivala na usmjerenom brodogradnji u Puli – Pola, ali i drugim granama: prerada duhana i ribe u Rovinju – Rovigno, proizvodnja nemetala u Puli – Pola, Koromačnu i Umagu – Umago, tekstilna industrija u Pazinu i Puli – Pola, prerada plastičnih masa i kemijska industrija u Pazinu i Umagu – Umago, metalna industrija i strojogradnja u Puli – Pola, Labinu i Raši, automobilska industrija u Buzetu i dr.

Prema posljednje dostupnim podacima za 2019. godinu, u strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije, prerađivačka industrija čini 22% ukupnih prihoda i 10% svih tvrtki te zapošljava ukupno 21,4% svih zaposlenih, što je niže u odnosu na RH prosjek, ali je istovremeno razumljivo radi velikog udjela u prihodima i broju tvrtki koje zapošljavaju radnike, a povezanih sa sektorom turizma i trgovine.

Najznačajniji pokazatelj prerađivačke industrije u Istri je svakako najveći udio u izvozu, od čak 53% ukupnog izvoza Ispraviti u: Županije. Zanimljivo je da je izvoz čak i u kriznoj 2020. godini rastao sa 403.687.835,95 eura na 410.553.454,11 eurat usprkos ukupno nižem izvozu na razini Županije što pokazuje određenu rezistentnost odnosno usmjerenost na industrije koje nisu bile toliko pogođene krizom. Ipak, treba također istaknuti i fragilnost prerađivačke industrije Istarske županije, s obzirom na visok udio brodogradnje u strukturi prihoda pa dodatni pad poslovanja može znatno utjecati i na gospodarstvo same regije.

U području prerađivačke industrije razvijena je brodogradnja, proizvodnja građevinskog materijala

Tablica 54: Prerađivačka industrija u Istarskoj županiji – pokazatelji za 2019. godinu

Financijski pokazatelj	Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno
Ukupni prihodi (IŽ) u eurima	1.076.113.787,58	1.340.151.375,54	1.055.826.660,16	1.264.205.578,34	4.736.297.400,62
Prerađivačka industrija (PI) u eurima	115.071.895,02	297.357.609,13	281.435.847,4	369.654.240,76	1.063.519.592,28 (22,4%)
Ukupan broj tvrtki (IŽ)	10.452	710	80	18	11.260
Broj tvrtki (PI)	864	157	22	8	1.051 (9,3%)
Dobit/gubitak (IŽ) u eurima	-22.503.430,49	49.697.983,28	33.730.929,33	118.476.518,95	179.402.001,06
Dobit/gubitak (PI) u eurima	532.754,13	11.719.240,03	3.886.299,29	2.915.512,38	19.053.805,83

Izvor: HGK

(vapno, cement, cigla, kamen), duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla, obrada metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnja hrane. Također, proteklih godina je velika pažnja posvećena revitalizaciji poljoprivrede, pa je u vinogradarstvu, maslinarstvu i sustavu ekološke proizvodnje hrane postignut veliki napredak.

Uvidom u prvih 10 tvrtki prerađivačke industrije, vidljiva je velika ovisnost od industrija koje imaju veliki

Tablica 55: Prerađivačka industrija- TOP 10

	TOP 10 – prihodi u eurima		TOP 10 – bruto profit u eurima		TOP 10 – zaposleni	
1.	TDR D. O. O.	115.649.784,33	TDR D. O. O.	11.624.275	P. P. C. BUZET D. O. O.	918
2.	ROCKWOOL ADRIATIC D. O. O.	71.239.750,48	ULJANIK BRODOGRADILISTE D.D.	7.256.181,56	TDR D. O. O.	715
3.	HOLCIM (HRVATSKA) D. O. O.	54.746.379,99	CAREL ADRIATIC D. O. O.	4.372.460,02	KAMEN D.D.	398
4.	CALUCEM D.O.O.	43.971.092,97	HOLCIM (HRVATSKA) D. O. O.	4.279.354,97	TEHNOMONT – BRODOGRADILISTE PULA D.	371
5.	P. P. C. BUZET D. O. O.	40.962.439,45	ROCKWOOL ADRIATIC D. O. O.	3.814.718,96	DURAN D.D.	241
6.	ETRADEX D. O. O.	37.024.049,37	CALUCEM D.O.O.	2.621.740	HISTRIS D.O.O.	236
7.	CAREL ADRIATIC D. O. O.	34.153.109,03	DURAN D.D.	2.219.045,72	HOLCIM (HRVATSKA) D. O. O.	235
8.	HEMPEL D. O. O.	28.073.209,90	BETON TOMIŠIĆ D.O.O.	1.895.985,14	AGROLAGUNA D. D.	229
9.	KAMEN D.D.	23.698.321,06	VILSTROJ D. O. O.	1.685.792,02	JEDINSTVO D. O. O.	169
10.	SIPRO D. O. O.	19.902.913,27	E. C. S. D. O. O.	1.274.165,51	BRIONKA D. D.	163

Izvor: Digitalna komora

utjecaj na okoliš. Iako su okolišni čimbenici povoljni na razini Županije, ističu se područja oko TE Plomin (proizvodnja električne energije iz ugljena) i tvornice Rockwool (proizvodnja kamene vune) koja nisu okolišno zadovoljavajuća. Povremeno u zraku ima onečišćujućih tvari iz tvornice cementa Holcim (Koromačno), Calucem (Pula - Pola) i tvornica oko Umaga - Umago koje koriste industrijska otapala (Sipro, Aluflex, Hempel). Navedeno predstavlja rizik, s obzirom na obveze koje proizlaze iz Europskog zelenog plana, čiji je cilj Uniju učiniti klimatski neutralnom do 2050. godine, odnosno posljedice prelaska na klimatsku neutralnost.

Gledajući statistiku prema djelatnostima, u prvih 5 djelatnosti prema broju tvrtki su proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme, proizvodnja prehrambenih proizvoda, popravak i instaliranje strojeva i opreme, proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda te proizvodnja pića. Promatrajući prihode po djelatnostima, treba istaknuti kako primjerice prihodi od proizvodnje duhanskih proizvoda premašuju ukupne prihode od proizvodnje prehrambenih proizvoda (115.649.781,14 eura prema 99.079.016,39 eura), a daleko najveće prihode bilježi djelatnost (C23) Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (255.025.168,36 eura) u kojoj prednjači (C235) Proizvodnja cementa, vapna i gipsa (100.812.998,87 eura).

Gledajući na razini investicija u novu dugotrajnu imovinu, prerađivačka industrija sudjeluje sa 15% (53.563.879,08 eura), a unutar nje svakako prednjači djelatnost Proizvodnje duhanskih proizvoda, odnosno tvrtka TDR d.o.o., koja čini 30% ukupnog ulaganja prerađivačke industrije, odnosno 5% na razini cijelog gospodarstva Istarske županije. Vrijedi istaknuti i relativno značajna ulaganja u djelatnosti (C26) Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda od 11.364.709,27 eura te djelatnosti (C23) Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda od 12.956.826,60 eura koji su za razliku od ostalih djelatnosti raznolikije distribuirani po različitim tvrtkama i poddjelatnostima.

Zaključno, prerađivačka industrija tradicionalno ima veliku ulogu u gospodarstvu Istarske županije.

iako manju u usporedbi s nacionalnom razinom zbog većeg utjecaja trgovine i turizma u strukturi gospodarstva. Prerađivačka industrija prednjači u izvozu roba i usluga te zapošljava značajan dio radnika. U kontekstu posebnih grana prerađivačke industrije, primjetna je velika ovisnost o industrijama koje okolišno nisu neutralne što predstavlja visoki rizik. Također, brodogradnja koja je tradicionalno jaka prerađivačka industrija na području Istarske županije još uvijek utječe na gospodarsku sliku, naročito u segmentu zapošljavanja, pa nastavak ili nastanak novih kriza u tom sektoru mogu nepovoljno utjecati na prerađivačku industriju. Završno, uvidom u podatke, primjetan je mali broj ključnih tvrtki koje drže prerađivačku industriju Istarske županije, odnosno slaba diversificiranost među raznim industrijskim granama, kao i mali udio industrija s izraženim segmentom istraživanja i razvoja koje može donijeti dodanu vrijednost.

1.4.4.2. Građevinarstvo

Sektor građevinarstva zauzima važno mjesto u hrvatskom gospodarstvu. Nakon značajnog smanjenja aktivnosti koje je pretrpjelo u recesijskim godinama (2009. – 2014.), građevinarstvo je u posljednjih nekoliko godina obilježeno trendom postupnog oporavka aktivnosti. Prema posljednje dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku, građevinarstvo je u strukturi ukupnog gospodarstva u prvoj polovici 2020. godine sudjelovalo s udjelom od oko 5,2%, dok je broj zaposlenih u ovoj djelatnosti u lipnju 2020. godine iznosio 117.392, što čini 7,8% ukupnog broja zaposlenih u RH.¹⁵

Sukladno Odluci o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. (NKD 2007.), područje građevinarstva odnosi se na opće i specijalizirane građevinske djelatnosti gradnje zgrada i građevina niskogradnje. Ono obuhvaća radove na novim građevinama, popravke, nadogradnju i preinake, podizanje montažnih zgrada ili drugih građevina na gradilištu od prethodno izrađenih dijelova i gradnju privremenih građevina. Struktura područja građevinarstva sukladno NKD-u prikazana je na sljedeći način:

1. Gradnja zgrada
 - 1.1. Organizacija izvedbe projekata za zgrade
 - 1.2. Gradnja stambenih i nestambenih zgrada
2. Gradnja građevina niskogradnje
 - 2.1. Gradnja cesta i željezničkih pruga
 - 2.2. Gradnja cjevovoda, vodova za električnu struju i telekomunikacije
 - 2.3. Gradnja ostalih građevina niskogradnje
3. Specijalizirane građevinske djelatnosti
 - 3.1. Uklanjanje građevina i pripremni radovi na gradilištu
 - 3.2. Elektroinstalacijski radovi, uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije i plina i ostali građevinski instalacijski radovi
 - 3.3. Završni građevinski radovi
 - 3.4. Ostale specijalizirane građevinske djelatnosti

Istarsko gospodarstvo po svojoj je strukturi vrlo raznoliko, a među razvijenim granama nalazi se i

¹⁵ https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/SA_gradevinarstvo_listopad_2020.pdf

građevinarstvo te s njim povezana proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen). Kada se pogledaju posljednji dostupni podaci za 2019. godinu, u strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije područje građevinarstva je ostvarilo 10,4% ukupnih prihoda, dok tvrtke čine 15,3% ukupnog broja tvrtki.

Promatrajući strukturu tvrtki, može se uočiti kako, gledajući njihovu veličinu, daleko najveći udio čine

Tablica 56: Prikaz ključnih pokazatelja za područje građevinarstva

Financijski pokazatelj	Mikro	Malo	Srednje	Veliko	Ukupno
Ukupni prihodi IŽ u eurima	1.076.113.786,58	1.340.151.375,54	1.055.826.660,16	1.264.205.578,34	4.736.297.400,62
Prihodi-građevinarstvo u eurima	174.587.798,13	145.070.212,49	80.054.611,19	93.625.436,72	493.338.058,53
Ukupan broj tvrtki IŽ	10.452	710	80	18	11.260
Broj tvrtki-građevinarstvo	1.613	101	8	1	1.723

Izvor: Digitalna komora

mikro poduzetnici (preko 93%), koji također ostvaruju više od trećine ukupnih prihoda u segmentu građevinarstva (35,4%). Ovo prati stanje na nacionalnoj razini, gdje mikro poduzetnici također čine više od 90%, dok im je udio u ukupnim prihodima sektora nešto niži (24,1%).

Nadalje, a vezano uz strukturu tvrtki koje posluju unutar građevinskog sektora, valja navesti kako se među 10 vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje cesta i autocesta u RH u 2019. godini nalaze dvije tvrtke s područja Istre: Bina-Istra (na 3. mjestu, s ukupnim prihodima 93,62 milijuna eura) te Cesta d.o.o. Pula (na 8. mjestu, s ukupnim prihodima 23,93 milijuna eura.).

Tablica 57: Pregled prihoda deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje cesta i autocesta u RH u 2019. godini¹⁶

Naziv trgovačkog društva	Ukupni prihodi u 2019. godini (u mil. eura)
Hrvatske autoceste	304,74
Autocesta Rijeka-Zagreb	102,58
Bina-Istra	93,62
GP Krk	91,1
Osijek-Koteks	42,52
Colas Hrvatska	35,36
Hrvatske ceste	26,9
Cesta d. o. o.	23,93
GPP Mikic	23,7
Zagorje gradnja	17,6

Izvor: Sektorske analize – Građevinarstvo i nekretnine. Ekonomski institut Zagreb, listopad 2020. godine

Promatrajući prvih deset tvrtki u segmentu građevinarstva u Istarskoj županiji, može se primijetiti

¹⁶ https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/SA_građevinarstvo_listopad_2020.pdf

kako je najzastupljenija djelatnost gradnja cesta i autocesta (Bina-Istra, Cesta d. o. o., Istarske ceste, Đusto), slijedi gradnja stambenih i nestambenih zgrada (De Conte, GIP, Plima) te zatim djelatnost elektroinstalacijskih radova (Brolex) i gradnja vodnih građevina (Vodoprivreda).

U pogledu planiranih investicija u sektoru građevinarstva, neizostavno je spomenuti posljednju fazu

Tablica 58: Prikaz tvrtki s najvećim prihodima, bruto profitom i brojem zaposlenih u sektoru graditeljstva na području IŽ u 2019. godini

1.	Prema prihodima u eurima		Prema bruto profitu u eurima		Prema broju zaposlenih	
	Ime tvrtke	Prihod	Ime tvrtke	Bruto profit	Ime tvrtke	Broj zaposlenih
1.	Bina-Istra d.d.	93.624.792,62	Đusto d.o.o.	2.438.343,62	Cesta d.o.o. Pula	330
2.	Cesta d.o.o.	23.935.390,54	Cesta d.o.o.	1.041.396,24	Istarske ceste d.o.o.	185
3.	Istarske ceste	10.967.283,83	Brolex d.o.o.	1.016.444,36	De Conte d.o.o.	148
4.	Đusto d.o.o.	10.244.913,4	GIP d.o.o.	819.802,24	Vodoprivreda d.o.o.	103
5.	De Conte d.o.o.	9.905.222,64	J.M. d.o.o.	684.265,71	Maling d.o.o.	76
6.	Brolex d.o.o.	7.479.686,77	Novigrad inženjering d.o.o.	625.044,79	Đusto d.o.o.	73
7.	GIP d.o.o.	7.088.632,29	BK mont d.o.o.	624.845,71	Aulon d.o.o.	72
8.	Plima d.o.o.	6.833.910,68	Istarske ceste d.o.o.	547.720,49	Plima d.o.o.	71
9.	Vodoprivreda d.o.o.	6.223.465,39	Šahić d.o.o.	536.638,13	Brolex d.o.o.	66
10.	Trio I d.o.o.	5.152.591,41	Kapitel d.o.o.	499.980,09	Istrakop d.o.o.	61

Izvor: Poslovna Hrvatska

cestovnog infrastrukturnog projekta Istarski ipsilon, čija je izgradnja upravo u tijeku te značajno doprinosi zapošljavanju domaćih tvrtki iz sektora niskogradnje, ali i drugih pratećih usluga. Nadalje, u planu je i izgradnja obalnog putničkog terminala u Puli – Pola (Rt Guc Vallelunga) čime bi se, osim turizma (osobito komponente cruising turizma za koju je preduvjet postojanje adekvatnog prostora za prihvat brodova gaza većeg od 6 metara), dodatno osnažilo cjelokupno lokalno gospodarstvo s naglaskom na sektor građevinarstva, potaknulo zapošljavanje te ujedno stavilo u funkciju razvoja do sada neiskorišteno državno zemljište.¹⁷

Zaključno, građevinarstvo je gospodarska grana koja svojim multiplikativnim učinkom može poticati razvitak brojnih drugih srodnih djelatnosti (ponajprije industrije građevinskog materijala, metalne industrije, industrije nemetala, ali i drvne industrije te kemijske industrije). Građevinarstvo je u 2019. godini ostvarilo udio od 10,4% ukupnih prihoda Istarske županije, što predstavlja relativno niski postotak koji se može obrazložiti većom usmjerenošću istarskog gospodarstva na djelatnosti povezane s turizmom i trgovinom. Građevinski sektor u Istarskoj županiji fokusiran je najvećim dijelom na djelatnosti gradnje cesta i autocesta te gradnje stambenih i nestambenih zgrada, a u strukturi tvrtki, znatno ispred svih drugih kategorija, prednjače mikro poduzetnici.

¹⁷ <https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-pula/gospodarski-profil-istarske-zupanije>

1.4.4.3. Poljoprivreda i ribarstvo

Poljoprivreda

Gospodarstvo određenog područja osim razinom razvoja infrastrukture, tržišnim uvjetima i tehničko-tehnološkim napretkom, određeno je i prirodnim predispozicijama poput geografskog položaja, prirodnih resursa i klime. Poljoprivreda je u Istri tradicionalno zastupljena gospodarska grana, a trenutni gospodarski pokazatelji ukazuju na to da je u tijeku proces strukturne transformacije, što se ponajprije odnosi na tehnološko unapređenje i modernizaciju, te sukladno tome povećanje produktivnosti rada u poljoprivredi.

S krajem 2020. u Istarskoj županiji bilo je evidentirano ukupno 6449 poljoprivrednih gospodarstava. Broj poljoprivrednih gospodarstava neznatno se smanjio u promatranom petogodišnjem razdoblju, ali je došlo i do promjena u strukturi poljoprivrednih gospodarstava prema tipu. Smanjio se broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a porastao broj trgovačkih društava što ukazuje na formalizaciju poljoprivrednog sektora i gospodarskih okolnosti u njemu.

Struktura poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja odgovara strukturi na nacionalnoj razini.

Tablica 59: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu kroz godine

Tip poljoprivrednog gospodarstva	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Obiteljsko gospodarstvo	6.048	5.625	5.770	5.880	5.766
Duge pravne osobe	5	5	5	6	6
Obrt	234	213	206	212	214
Samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG)				54	243
Trgovačko društvo	194	183	187	198	215
Zadruga	5	4	4	5	5
Ukupno	6.486	6.030	6.172	6.355	6.449

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U ukupnom broju poljoprivrednih gospodarstava u Istarskoj županiji najveći je udio onih čiji je nositelj stariji od 65 godina, 38,67%, dok je na nacionalnoj razini udio poljoprivrednika starijih od 65 godina još nepovoljniji, 39,91%. S druge strane, pozitivan pokazatelj je porast broja mladih poljoprivrednika koji su nositelji gospodarstava, s 803 u 2016. na 881 u 2020. godini.

Dobne karakteristike poljoprivrednih gospodarstava ukazuju i na njihovu tehničku učinkovitost, s

Tablica 60: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja/odgovorne osobe

Godine	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	% od 2020.
<41	803	885	918	890	881	13,66%
41 – 45	484	428	442	460	488	7,57%
46 – 50	525	503	491	515	499	7,74%
51 – 55	742	698	684	675	660	10,23%
56 – 60	876	796	766	762	733	11,37%
61 –64	919	671	681	689	694	10,76%
> 65	2.137	2.049	2.190	2.364	2.494	38,67%
Ukupno	6.486	6.030	6.172	6.355	6.449	100,00%

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

obzirom da su starost upravitelja na poljoprivrednom gospodarstvu i rezultati tehničke učinkovitosti obrnuto proporcionalni. Stoga, struktura poljoprivrednih gospodarstava ukazuje i na njihovu slabu tehničku učinkovitost, što je jedna od ključnih prepreka realizaciji kapitalno intenzivne proizvodnje, veće produktivnosti i poboljšanog ekološkog otiska poljoprivrede.

Nadalje, agrarna struktura prikazuje kako je na području Istarske županije ukupno 49.382 ARKOD parcela, prosječne površina 0,51 ha. Prosječna površina poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu iznosi 4,13 ha. Više od 4000, odnosno gotovo 70% poljoprivrednih gospodarstava raspolaže s manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta, 29% ih obrađuje poljoprivredno zemljište veličine između 3 i 20 ha, a tek 155 poljoprivrednih gospodarstava ima poljoprivredno zemljište veće od 20 ha. Mala površina poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu također je poteškoća u postupnom povećanju tehničke učinkovitosti i tako koči ukupni razvoj poljoprivrednog sektora u Županiji.

Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, najzastupljenije su oranice s 12.082,09 ha koje čine

Tablica 61: Podaci o ARKOD parcelama – 2020. godina

Površina u ha	Opis	Vrijednost
< 3	Broj PG-a	4.150.00
	% od ukupnog broja PG-a	68,45%
	Broj ARKOD parcela	19.005
	Površina (ha)	4.906
≥ 3 i < 20	Broj PG-a	1.758.00
	% od ukupnog broja PG-a	29,00%
	Broj ARKOD parcela	25.323
	Površina (ha)	11.263
≥ 20 i < 100	Broj PG-a	140.00
	% od ukupnog broja PG-a	2,31%
	Broj ARKOD parcela	4.440
	Površina (ha)	5.178
≥ 100 i < 1.500	Broj PG-a	15
	% od ukupnog broja PG-a	0,25%
	Broj ARKOD parcela	614
	Površina (ha)	3.672
≥ 1.500	Broj PG-a	0.00
	% od ukupnog broja PG-a	0,00%
	Broj ARKOD parcela	0
	Površina (ha)	0
UKUPNO	Broj PG	6.063
	Broj ARKOD parcela	49.382
	Površina (ha)	25.020
	Prosječna površina po PG (ha)	413
	Prosječna veličina parcele (ha)	0,51

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

47,47% ukupnog poljoprivrednog zemljišta, nakon čega slijede maslinici (3.833,61 ha) koji zauzimaju 15,06% poljoprivrednog zemljišta i vinogradi (2.928,21 ha) na koje se odnosi 11,50% poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji.

U posljednjih 5 godina, površina poljoprivrednog zemljišta povećala se za 1.293,74 ha, odnosno 5,36%.

Površine voćnjaka pokazuju najveće povećanje iskazano relativnim pokazateljima i to 28,48%, a pozitivnu stopu promjene pokazuju i maslinici, čija se površina povećala za 370,26 ha, odnosno za 10,69%.

Struktura poljoprivrednog zemljišta prema vrsti zorno prikazuje važnost sektora maslinarstva te

Tablica 62: Površine zemljišta prema vrsti uporabe (ha)

Vrsta poljoprivrednog zemljišta	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Promjena 2020/2016.
Oranica	11.657,76	12.012,29	12.098,85	12.115,11	12.082,09	3,64%
Staklenik na oranici	23,00	24,61	26,06	26,58	26,89	16,91%
Livada	2.643,53	2.823,05	2.903,45	2.985,84	2.987,69	13,02%
Pašnjak	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	-100,00%
Krški pašnjak	2.332,79	2.168,47	2.207,10	2.380,54	2.485,18	6,53%
Vinogradi	3.038,43	3.008,80	2.980,71	2.947,76	2.928,21	-3,63%
Iskrčeni vinogradi	169,65	128,11	140,19	126,25	127,57	-24,80%
Maslinik	3.463,35	3.648,01	3.696,67	3.790,12	3.833,61	10,69%
Voćnjak	427,19	472,72	512,62	535,94	548,87	28,48%
Ostalo zemljište	401,96	381,17	411,55	418,91	431,36	7,31%
UKUPNO	24.157,72	24.667,24	24.977,20	25.327,06	25.451,46	5,36%

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

vinogradarstva i vinarstva u poljoprivrednom sektoru Istarske županije, s obzirom na to da se više od četvrtine poljoprivrednog zemljišta odnosi na vinograde i maslinike.

Prema podacima Vinogradarskog registra za 2020. godinu, 2.734 od ukupno 6.449 poljoprivrednih gospodarstava u Istarskoj županiji bavilo se proizvodnjom grožđa, odnosno proizvodnjom vina od grožđa, što relativno iznosi 42,39% svih poljoprivrednih gospodarstava. Osim toga, još je 301 PG u sklopu mješovitih višegodišnjih nasada obrađivalo površinu od 73,56 ha vinograda.

Prema ukupnoj proizvodnji grožđa i vina Istarska županija u ukupnoj bilanci proizvodnje na razini

Tablica 63: Struktura vinograda na području Istarske županije u 2020. godini

Površina (ha)	Broj parcela	Broj PG-a
2928,21	6.237	2.734

Izvor: Vinogradarski registar, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Republike Hrvatske zauzima oko 15%, a značaj vinogradarstva za Istarsku županiju razvidan je i iz proizvodnje prema kvaliteti vina, gdje Istra prednjači u najvišoj kategoriji, proizvodnji vrhunskog vina sa zaštićenom oznakom izvornosti (ZOI) i kvalitetnog vina sa ZOI. Prema posljednjim dostupnim podacima, u vinogradarskoj godini 2019. u Istarskoj županiji proizvedena je najveća količina kvalitetnog vina sa ZOI nakon Dubrovačko-neretvanske županije, ukupno 10.082,90 hl, što čini 16% ukupne proizvodnje kvalitetnog vina u Republici Hrvatskoj i 67.767,64 hl vrhunskog vina sa ZOI što također čini 16% ukupne proizvodnje vrhunskog vina. S obzirom na to da se radi o poljoprivrednoj proizvodnji osjetljivoj na vremenske uvjete i pojavu bolesti i štetnika, količine proizvedenog vina variraju, ali relativan udio proizvedenih kvalitetnih i vrhunskih vina u Istarskoj županiji kontinuirano prelazi 15% ukupne nacionalne proizvodnje.

Osim vinarstva i vinogradarstva, prioritet u razvoju poljoprivrede u Istri ima i maslinarstvo.

Kao što je prikazano u tablici 64, površina poljoprivrednog zemljišta pod maslinicima kontinuirano je u porastu i zauzima 15% svih poljoprivrednih površina u Županiji. Prema procjenama Instituta za poljoprivredu i turizam u Istarskoj županiji je na površini od 3.833 ha maslinika, uz sklop od 260 stabala/ha, oko 1,2 milijuna stabala maslina, od čega 1 milijun rodnih stabala. Najzastupljenije su domaća sorta buža i talijanska sorta leccino. Površina maslinika u Istarskoj županiji čini oko 14% ukupne površine maslinika u Republici Hrvatskoj.

Ekološka proizvodnja kao sveobuhvatan sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima koji

Tablica 64: Procjena površina maslinika prema sortama u Istarskoj županiji

Sorte	Površina (ha)
Ostale sorte	100
Leccino	1.000
Pendolino	300
Ostale strane sorte	200
Buža	2.000
UKUPNO IŽ	3.600
UKUPNO RH	26.480

Izvor: Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu

podrazumijeva očuvanje prirodnih resursa, primjenu prirodnih tvari i procesa i općenito poštivanje visokih proizvodnih standarda bilježi trend rasta, u smislu porasta broja subjekata, kao i površina pod ekološkom proizvodnjom. Ipak, trend rasta u Istarskoj županiji sporiji je u odnosu na nacionalnu razinu.

U posljednje 4 godine, površine u sustavu ekološke poljoprivrede na razini RH porasle su za 14.575 ha, odnosno za 15,57%, dok su površine u Istarskoj županiji porasle za 13,19%. Od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji, 7,75% je u sustavu ekološke proizvodnje, što je neznatno više

u odnosu na nacionalnu razinu gdje udio iznosi 7,28%. Iako je razvidno povećanje ekološke poljoprivredne proizvodnje, agroekološki resursi na području Istarske županije omogućuju i veće povećanje ekološke proizvodnje, a osim toga i tržišne prilike ukazuju na kontinuirano rastuću potražnju.

Kao partnerstvo predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora određenog ruralnog područja,

Grafikon 26: Prikaz površina u sustavu ekološke poljoprivrede

Izvor: DZS

u Istarskoj županiji djeluju četiri lokalne akcijske grupe (u nastavku teksta, LAG). Lokalne akcijske grupe provode lokalne razvojne strategije za razvoj ruralnih područja i time unaprjeđuju gospodarsku i socijalnu koheziju na određenom ruralnom području. Ruralno područje Istarske županije podijeljeno je između četiri LAG-a, kako je prikazano u tablici 65.

Tablica 65: Prikaz lokalnih akcijskih grupa u Istarskoj županiji

Lokalna akcijska grupa	Prostorni obuhvat
LAG Sjeverna Istra	Grad Buje - Buie, Grad Buzet, Grad Novigrad - Cittanova, Grad Umag - Umago, Općina Brtonigla - Verteneglio, Općina Grožnjan - Grisignana, Općina Lanišće, Općina Oprtalj - Portole, Općina Vižinada - Visinada, Općina Tar-Vabriga - Torre- Abrega, Općina Kaštelir-Labinci - Castelliere-S. Domenica,
LAG Središnja Istra	Grad Pazin, Općina Cerovlje, Općina Gračišće, Općina Karojba, Općina Lupoglav, Općina Motovun - Montona, Općina Tinjan, Općina Sv. Petar u Šumi, Grad Poreč - Parenzo, Općina Funtana - Fontane, Općina Sveti Lovreč, Općina Višnjan - Visignano, Općina Vrsar - Orsera i Općina Žminj
LAG Istočna Istra	Grad Labin, Općina Kršan, Općina Pićan, Općina Raša, Općina Sv. Nedelja
LAG Južna Istra	Općina Bale - Valle, Općina Barban, Općina Fažana - Fasana, Općina Kanfanar, Općina Ližnjan - Lisignano, Općina Marčana, Općina Medulin, Grad Rovinj - Rovigno, Općina Svetvinčenat, Grad Vodnjan - Dignano

Izvor: LEADER. mreža Hrvatske

Aktivnosti LAG-ova, kao lokalnih dionika na određenom ruralnom području, usmjerene su na prepoznavanje i unaprjeđenje potencijala određenog područja te projekte bazirane na specifičnim lokalnim potrebama s ciljem revitalizacije ruralnog područja i stvaranja novih radnih mjesta. U operativnom smislu, aktivnosti LAG-ova obuhvaćaju osiguravanje protoka informacija i transfera znanja za razvoj područja LAG-a, odnosno informiranje o natječajima za dodjelu financijskih sredstava iz nacionalnih i EU izvora, zbog čega djeluje kao spona između krajnjih korisnika – malih poduzeća, poljoprivrednika, zadruga i lokalne samouprave s jedne strane i Europske unije s druge strane.

U nadležnosti lokalnih akcijskih grupa u proteklom petogodišnjem razdoblju dodijeljene su potpore za razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava u prijelazu na tržišno orijentiranu proizvodnju, potpore za restrukturiranje, modernizaciju i povećanje vrijednosti poljoprivrednih gospodarstava, potpore za ulaganja u poboljšanje lokalnih usluga za ruralno stanovništvo i druge specifične potpore usklađene s Programom ruralnog razvoja i općim ciljem povećanja konkurentnosti poljoprivrede i unaprjeđenja uvjeta života i rada u ruralnim područjima.

Ribarstvo

Ribarstvo, kao tradicionalna djelatnost u Istarskoj županiji, u gospodarskom smislu prema broju plovila zauzima udio od 25% gospodarskog ribolova u Republici Hrvatskoj. U Istarskoj županiji izdano je 723 povlastice za gospodarski ribolov i 90 povlastica za mali obalni ribolov, a toliko je i ribarskih plovila u lukama na području Istarske županije.

Ribolovno more Republike Hrvatske podijeljeno je u 11 ribolovnih zona i 37 podzona, a ribari Istarske

Tablica 66: Prikaz ribarskih plovila za gospodarski ribolov u Istarskoj županiji

Dužina plovila	< 12 m	12 – 18 m	18 – 24 m	> 24 m	UKUPNO
Broj plovila	603	103	4	13	723

Izvor: Zaključna analiza razvoja ribarstva i akvakulture u Istarskoj županiji za razdoblje 2021. do 2027. godine

županije gravitiraju 5 ribolovnih zona (A, E, B, H i I), kako je prikazano na karti niže. U Istarskoj županiji nalazi se 21 iskrcajno mjesto za ribarska plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na

Slika 7: Prikaz ribolovnih zona IŽ

Izvor: Zaključna analiza razvoja ribarstva i akvakulture u IŽ za razdoblje 2021. - 2027.

moru i obavezna su za sve ulove pridnenim kočaricama, pelagijskim kočaricama, okružujućim mrežama plivaricama, plutajućim parangalima, dredžama i hidrauličnim dredžama. Ulov ostalih alata se smije iskrcavati na bilo kojem mjestu.

Ukupna količina iskrcaja u Istarskoj županiji u 2020. godini iznosila je 16.225 tona, što predstavlja oko

Tablica 67: Prikaz ribarskih plovila u Istarskoj županiji po vrstama alata u 2020. godini

Vrsta ribarskog plovila	Broj plovila
Drežde	116
Kočari	192
Plivaričari	75
Plovila za lov mrežama potegačama	18
Plovila za lov mrežama stajaćicama	682
Plovila za lov udičarskim alatima	687
Plovila za lov udičarskim parangalima	608
Plovila za lov vršama	394
Plovila za sakupljanje morskih organizama	171
Višenamjenska plovila	723
UKUPNO	813

Izvor: Zaključna analiza razvoja ribarstva i akvakulture u Istarskoj županiji za razdoblje 2021. do 2027. godine

25% ukupnog iskrcaja ulova u Republici Hrvatskoj, iz čega je razvidan značaj doprinosa Istarske županije za hrvatsko ribarstvo. Prema količini iskrcaja, dominira mala plava riba s 15.139 tona, zatim slijede bijela riba (468 t), glavonošci (oko 300 t), školjkaši (oko 120 t) i morski psi i raže (87 t). Analiza iskrcaja prema iskrcajnim mjestima pokazuje kako je najviše ulova iskrcano u Rovinju - Rovigno (4.444 t), gdje se nalazi tvornica za preradu ribe i u Puli - Pola (5.111 t), a od značajnih iskrcajnih mjesta koja premašuju iskrcaj od 1.000 tona godišnje su luke Plomin (2.306 t) i Vrsar (1.992 t).

Riboprerađivačka industrija u proteklom desetljeću obilježena je strukturnim promjenama u smislu proizvodnog asortimana, gdje se prerada sve manje temelji na proizvodnji konzervirane male, plave ribe, a sve više na soljenju ribe. S obzirom da distributivni kanali za plasman svježe ribe nisu adekvatno razvijeni, prerada ribe predstavlja značajan potencijal zbrinjavanja. Prerada ribe u Istarskoj županiji vezana je uz nekoliko gospodarskih subjekata:

Nadalje, u kontekstu marikulture, u moru se uzgajaju bijela riba i školjkaši. Uzgojem bijele ribe bavi se

Tablica 68: Prikaz gospodarskih subjekata koji se bave preradom ribe i morskih organizama u Istarskoj županiji

Poduzeće	Broj plovila
Arbacommerce d.o.o. Labin	Prerada sitne plave ribe, srdela i inćuna koji se sole, mariniraju i smrzavaju.
MIRNA d.d. Rovinj	Prerada plave ribe i proizvodnja konzerviranih proizvoda – sardina, skuša, ribljih pašteta i namaza i salata.
S.I.C. d.o.o. Višnjan	Skladištenje smrznute i svježije ribe i prerada u okviru koje se proizvodi slana, marinirana i smrznuta riba.
Milena d.o.o. Bačva	Proizvodnja paštete i namaza od norveškog bakalara.
Ribarska zadruga Istra	Prerada ribe i morskih organizama prilagođena strukturi ulova. Prerada obuhvaća soljenje, mariniranje, dimljenje, pečenje i kuhanje
Alden d.o.o.	Prerada bakalara
Pescamar d.o.o.	Primarna obrada ribe i drugih morskih organizama

Izvor: Zaključna analiza razvoja ribarstva i akvakulture u Istarskoj županiji za razdoblje 2021. do 2027. godine

tvrtka CROMARIS, na dvije lokacije – u Limskom zaljevu i uvali Budava, dok se uzgojem školjkaša bavi veći broj uzgajivača na području Limskog zaljeva, kod rta Soline i pličine Čivran, u Savudrijskoj vali, uvali Budava i Raškom zaljevu te u manjim količinama na području Pomorskog Školjčica i uvale Valun u Medulinu.

Istarska županija trenutno ima registrirani kapacitet uzgoja od približno 3.500 tona različitih morskih organizama, a dopuštena količina uzgoja prikazana je u tablici 69.

Iako Istarska županija značajno doprinosi hrvatskom ribarstvu, stanje u području lučke infrastrukture i

Tablica 69: Prikaz dozvoljenih količina uzgoja bijele ribe i školjkaša na području Istarske županije

Vrsta	Dozvoljena količina uzgoja (t)
Bijela riba	1.600
Školjkaši	2.700

Izvor: Zaključna analiza razvoja ribarstva i akvakulture u Istarskoj županiji za razdoblje 2021. – 2027. godine

tržišne nadogradnje te plasmana na tržište nije zadovoljavajuće. Iskrcajna mjesta i ribarska infrastruktura ne odgovaraju u potpunosti standardima EU, a nužni logistički sadržaji također nisu razvijeni na svim iskrcajnim mjestima. Nadalje, u kontekstu trženja, kao i na nacionalnoj razini, i u Istarskoj županiji izražena je problematika niske prihodovne strane ribara i nepostojanje organiziranog tržišta ribom.

Kao i u poljoprivrednoj djelatnosti, i u ribarstvu kao svojevrsni potporni mehanizam djeluju lokalne akcijske grupe u ribarstvu (u nastavku teksta, LAGUR). Predstavnici javnog, gospodarskog i civilnog sektora određenog ribarstvenog i akvakulturnog područja, ključni su dionici razvoja ribarstva određenog područja i međugeneracijskog prijenosa ribarske kulture.

Područje Istarske županije raspodijeljeno je između 3 LAGUR-a, kako je prikazano u tablici 70.

Tablica 70: Prikaz lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu u Istarskoj županiji

LAGUR	Područje obuhvata
LAGUR Alba	Grad Labin, Općina Kršan, Općina Raša, Općina Pićan i Općina Sveta Nedelja
LAGUR Istarska batana	Grad Rovinj - Rovigno, Grad Vodnjan - Dignano, Općina Bale - Valle, Općina Barban, Općina Fažana - Fasana, Općina Kanfanar, Općina Ližnjan - Lisignano, Općina Marčana, Općina Medulin, Općina Svetvinčenat
LAGUR Istarski švoj	Grad Pazin, Grad Poreč - Parenzo, Općina Funtana - Fontane, Općina Tar-Vabriga - Torre-Abrega, Općina Tinjan, Općina Višnjan - Visignano i Općina Vrsar - Orsera

Izvor: LEADER, mreža Hrvatske

1.4.4.4. Turizam

Hrvatska se s oko 20 milijuna turističkih dolazaka u 2019. i višegodišnjim trendom povećanja tog broja nedvojbeno ubraja među posjećenije zemlje Sredozemlja. Od 2000. broj se turističkih noćenja udvostručio, udio turizma u ukupnom BDP-u Hrvatske povećao se na 20%, porastao je broj zaštićenih materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara, vidljiva su povećanja ulaganja u turističku i prateću infrastrukturu, kao i sve raznovrsnija turistička ponuda.

Istarska županija etablirana je kao najrazvijenija turistička regija u Hrvatskoj, s razvijenim, prepoznatljivim brandom destinacije, u kojoj se realizira oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u Republici Hrvatskoj. Turizam, povezan s ugostiteljskim i uslužnim djelatnostima za Istarsku županiju ima stratešku važnost i generator je gospodarskog razvoja. Tablica 71 prikazuje osnovne pokazatelje turističkog prometa u posljednjem petogodišnjem razdoblju. Izuzev 2020. godine, tijekom koje je zbog

globalne pandemije koronavirusa upravo sektor turizma zajedno s pratećim sektorima bio najpogođeniji sektor hrvatskog gospodarstva, turistički promet u Istarskoj županiji u kontinuiranom je porastu. Godina prije pandemije koronavirusa, 2019., bila je najuspješnija turistička godina i u Istri, ali i na razini

Tablica 71: Osnovni pokazatelji turističkog prometa

Kategorija	Godina				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj smještajnih jedinica	114.663	117.389	119.100	123.586	125.751
Broj ležajeva	353.353	368.368	376.382	393.286	404.873
Broj dolazaka	3.852.114	4.223.233	4.456.840	4.609.785	1.877.110
Broj noćenja	25.010.890	27.511.653	28.443.681	28.709.422	13.514.845
Prosječan broj noćenja po ležaju	70,78	74,69	75,57	73,00	33,38
Prosječan broj noćenja po dolasku turista	6,49	6,51	6,38	6,23	7,20
Postotak popunjenosti smještajnih kapaciteta	19,39%	20,46%	20,70%	20,00%	9,15%
Broj dolazaka u RH	16.351.164	18.487.004	19.719.329	20.691.621	7.761.717
Broj noćenja u RH	91.459.263	102.028.675	106.056.638	108.643.554	54.394.810
Udio dolazaka turista u IŽ u dolascima turista u RH	23,56%	22,84%	22,60%	22,28%	24,18%
Udio noćenja turista u IŽ u noćenjima u RH	27,35%	26,96%	26,82%	26,43%	24,85%

Izvor: TZ Istarske županije

cijele Hrvatske. U Istarskoj županiji ostvareno je 4.609.785 dolazaka i 28.709.422 noćenja, što predstavlja oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u RH. Prosječno trajanje boravka, kao omjera ukupnih dolazaka i noćenja važan je indikator ponude turističke destinacije. Prosječno trajanje boravka turista u Istarskoj županiji u posljednjih 5 godina iznosi više od 6,5 dana što je jedan od osnovnih indikatora ponude utemeljene na suncu i moru kao turističkom proizvodu.

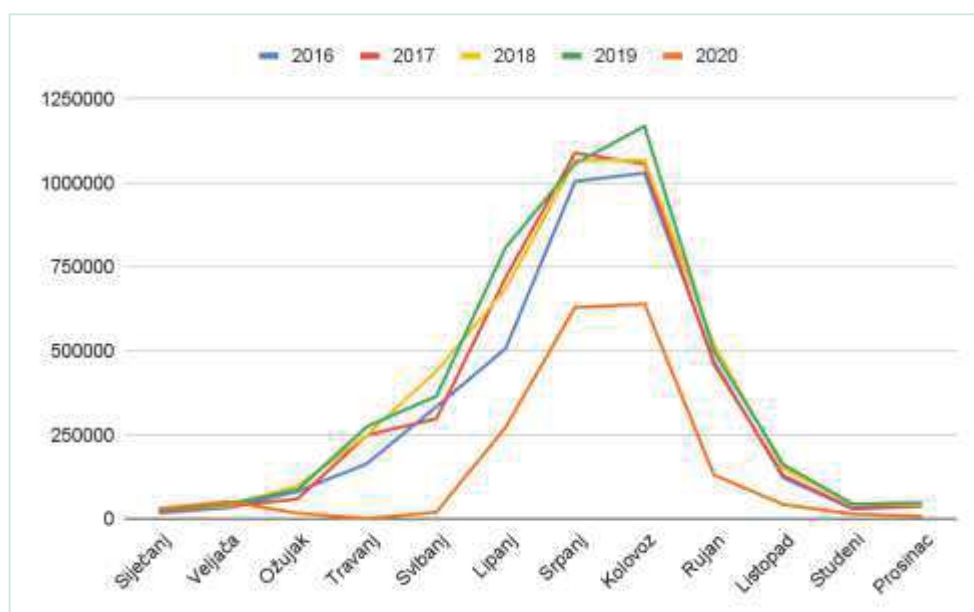
Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije, najviše dolazaka i noćenja turista i u 2020. godini ostvareno je upravo u Istarskoj županiji, i to 1,87 milijuna dolazaka i 13,5 milijuna noćenja, što je 24,18% ukupno ostvarenih dolazaka u RH i 24,85% od ukupno ostvarenih noćenja. U odnosu na 2019. u Istarskoj županiji ostvareno je 59,27% manje dolazaka i 52,92% manje turističkih noćenja.

Unatoč razvijenosti regije kao turističke destinacije i pozitivnim tendencijama produljenja turističke sezone, sezonalnost u turizmu je i dalje jedno od osnovnih obilježja turizma u Istarskoj županiji. Značajan udio dolazaka i noćenja bilježi se u ljetnim mjesecima – lipnju, srpnju i kolovozu, a 85% turističkog prometa odnosi se na sunce i more kao turistički proizvod. Grafikon 27 prikazuje dolaske turista u Istarsku županiju po mjesecima, iz kojeg je vidljiva sezonalnost turizma, ali i blagi rast turističkog prometa u predsezoni i posezoni u razdoblju od 2016. do 2019. godine. Navedeni trend sezonalnosti osobito je bio

izražen u 2020. godini prvenstveno zbog epidemioloških mjera koje su bile na snazi u predsezoni i posezoni na tradicionalnim emitivnim tržištima hrvatskog turizma.

Prema podacima DZS-a, u 2020., godini pandemije prouzročene koronavirusom, broj noćenja turista

Grafikon 27: Dolasci turista u Istarsku županiju po mjesecima

Izvor: TZ Istarske županije

vratio se na razinu od prije 20 godina. Ograničenja putovanja, zatvaranje granica, propisi o karanteni i provođenje epidemioloških mjera u Republici Hrvatskoj i svijetu, kako bi se spriječilo širenje zaraze, izravno su utjecali na pad dolazaka i noćenja turista. Smanjenje turističke aktivnosti u 2020. godini, vidljivo je pregledom podataka o dolascima i noćenjima ostvarenim u razdoblju od 2016. do 2020.

Struktura turista

Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije strani turisti u Istarskoj županiji ostvaruju oko 94% od ukupnog broja dolazaka. Promjena u strukturi gostiju zabilježena je jedino tijekom 2020. godine kada su gosti iz Republike Hrvatske ostvarili gotovo 10% dolazaka. Prema zemlji prebivališta, u Istri tradicionalno dominiraju gosti iz Njemačke koji su najviše dolazaka ostvarili 2019., 1.059.904, što predstavlja više od 26% ukupno ostvarenog broja dolazaka u Istarsku županiju. Slijede dolasci i noćenja gostiju iz Austrije koji su u 2019. godini, rekordnoj po turističkom prometu ostvarili 654.667 dolazaka, zatim Slovenije (605.923) i Italije (462.910). Tablica 72 prikazuje strukturu gostiju prema zemlji prebivališta u petogodišnjem razdoblju od 2016. do 2020. godine.

Broj noćenja turista u 2020. u odnosu na 2019. pao je u svim skupinama komercijalnog smještaja.

Tablica 72: Dolasci i noćenja turista prema zemlji prebivališta

Zemlja prebivališta	Godina									
	2016.		2017.		2018.		2019.		2020.	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Austrija	578.283	3.177.942	622.372	3.386.175	647.169	3.476.368	654.667	3.483.770	152.790	957.970
BiH	23.239	155.177	24.498	187.051	27.666	228.730	31.680	246.461	14.403	129.952
Češka	129.646	842.829	140.769	904.621	149.820	965.812	152.319	974.503	97.604	610.461
Crna Gora	1.166	4.440	1.605	5.941	1.388	6.458	1.773	8.107	570	4.223
Francuska	57.108	266.945	53.664	241.115	57.861	249.355	64.478	271.334	13.273	66.220
Hrvatska	223.226	896.345	237.128	980.174	276.505	1.100.336	313.216	1.202.043	182.907	809.652
Italija	447.209	2.250.052	449.790	2.200.065	457.485	2.218.649	462.910	2.269.964	98.555	614.040
Mađarska	101.143	548.404	106.412	556.979	120.711	621.679	129.057	654.009	40.925	225.080
Makedonija	4.424	39.194	4.122	42.964	5.439	55.251	5.753	61.665	3.206	38.201
Nizozemska	158.412	1.532.274	173.146	1.636.988	180.073	1.659.401	171.155	1.520.712	32.595	298.838
Njemačka	869.340	7.553.894	1.013.028	8.695.971	1.041.666	8.759.425	1.059.904	8.694.568	601.944	5.224.669
Poljska	100.952	707.236	124.733	851.228	124.377	865.312	130.274	878.480	80.526	549.137
Slovačka	55.099	338.847	59.013	360.177	63.611	384.387	68.601	407.445	21.094	128.409
Slovenija	541.098	3.235.704	544.016	3.384.170	575.746	3.549.897	605.923	3.621.754	352.328	2.562.691
Srbija	28.445	197.656	31.503	226.989	36.727	266.265	42.630	313.361	22.797	195.954
Velika Britanija	95.832	648.092	122.898	828.283	139.958	916.131	146.201	943.701	15.273	101.541
Ostali	416.430	2.469.176	491.965	2.867.703	527.374	2.960.123	543.989	2.987.256	128.547	868.008
Nautika	21.062	146.683	22.571	155.059	23.264	160.102	25.255	170.289	17.773	129.799
UKUPNO	3.852.114	25.010.890	4.223.233	27.511.653	4.456.840	28.443.681	4.609.785	28.709.422	1.877.110	13.514.845

Izvor: TZ Istarske županije

Noćenja su najviše pala u skupini hotela, i to za 74,21%, zatim u skupini hosteli 67,94%, skupini kampovi i prostori za kampiranje, za 55,59%. Tijekom 2020. najviše noćenja turista, 4.327.299, ostvareno je u skupini kampova i u privatnom smještaju, 4.170.323 s obzirom da navedene skupine najviše odgovaraju poštivanju epidemioloških mjera. U kategoriji privatnog smještaja zabilježen je najmanji pad turističkog prometa u 2020. u odnosu na 2019. godinu, gdje je broj noćenja pao za 40,36%.

Iz tablice 73 je također vidljiva promjena u strukturi gostiju koji borave u Istarskoj županiji. S obzirom

Tablica 73: Noćenja turista prema vrsti objekta

Vrsta objekta	Godina				
	2016.	2017.	2018..	2019.	2020.
Hotel**	915.957	922.836	859.366	815.488	139.948
Hotel***	2.290.061	2.284.002	2.296.323	2.342.437	513.847
Hotel****	3.556.686	3.802.532	4.005.966	4.038.183	1.183.813
Hotel*****	343.648	352.333	437.039	463.290	172.985
Privatni smještaj	5.542.460	6.306.605	6.800.352	6.993.136	4.170.323
Kampovi	8.917.447	9.810.157	9.867.504	9.744.109	4.327.299
Hosteli	175.768	182.407	185.593	189.517	60.755
Lječilišta	54.351	45.870	36.190	37.407	10.193
Odmarališta	9.978	8.358	10.354	10.614	5.365
Nekomercijalni objekti	1.537.340	1.835.496	2.004.982	2.039.988	1.833.992
Ostalo	1.520.511	1.805.998	1.779.910	1.864.964	966.526
Nautika	146.683	155.059	160.102	170.289	129.799
UKUPNO	25.010.890	27.511.653	28.443.681	28.709.422	13.514.845

Izvor: TZ Istarske županije

da je 2020. godina zbog pandemije koronavirusa u svakom smislu bila iznimna, i pad turističkog prometa zabilježen je u svim vrstama komercijalnog smještaja, trendovi će biti promatrani za razdoblje do 2019. godine. Iz podatka županijske Turističke zajednice razvidan je pad ostvarenih noćenja u nižim kategorijama hotelskog smještaja, hotelima s dvije zvjezdice, dok je u hotelima s 4 i 5 zvjezdica turistički promet u porastu. Navedeno ukazuje na promjene u strukturi gostiju u korist višeg udjela gostiju veće platežne moći. Također, zabilježen je kontinuirani rast nautičkog turizma u kojem je tijekom 2020. zabilježen i najmanji pad turističkog prometa, 23,77%. Unatoč evidentiranim pozitivnim trendovima, potencijali nautičkog turizma nisu iskorišteni u smislu prirodnih i prostornih mogućnosti koje ima Istarska županija, ali i cijela hrvatska obala.

Turistički kapaciteti

Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije najveći broj dolazaka ostvaruje se u hotelima i kampovima, nakon čega slijedi privatni smještaj. Do pandemijske 2020. godine više od 35% dolazaka ostvareno je u hotelskom smještaju, a 2020. godine omjer je značajno promijenjen u korist privatnog smještaja. Kampovi su druga najzastupljenija kategorija smještaja prema broju dolazaka s oko 30%. Privatni smještaj u posljednjih 5 godina bilježi kontinuirani porast dolazaka, a značajan iskorak vidljiv je tijekom 2020. godine kada je u privatnom smještaju ostvareno 30% ukupnog broja dolazaka, što je

ponajprije vezano uz veću epidemiološku prihvatljivost privatnog smještaja zbog veće mogućnosti izolacije gostiju. Nadalje, gledano prema ostvarenim noćenjima, najviše noćenja realizira se u kampovima, oko 35% ukupnog broja noćenja, što ukazuje na dulji boravak gostiju u kampovima u odnosu na hotelski smještaj. Prosječno trajanje boravka gostiju u hotelskom smještaju je 4,7 dana, dok gosti u kampovima prosječno borave 7,4 dana.

Prema posljednjim podacima Turističke zajednica Istarske županije, u 2020. godine u Istarskoj županiji

Tablica 74: Dolasci i noćenja turista u najzastupljenijim kategorijama smještaja

Vrsta objekta	Godina									
	2016.		2017.		2018.		2019.		2020.	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Hoteli	1.475.073	7.106.352	1.512.642	7.362.703	1.616.651	7.598.694	1.649.587	7.659.398	410.756	2.010.593
Udio	38%	28%	37%	26%	36%	26%	35%	26%	21%	14%
Privatni smještaj	770.212	5.542.460	917.439	6.306.605	1.014.197	6.800.352	1.078.778	6.993.136	568.649	4.170.323
Udio	20%	22%	21%	23%	22%	24%	23%	24%	30%	30%
Kampovi	1.184.444	8.917.447	1.296.857	9.810.157	1.327.431	9.867.504	1.339.481	9.744.109	573.770	4.327.299
Udio	30%	35%	30%	35%	29%	35%	29%	34%	30%	32%

Izvor: TZ Istarske županije

bilo je 404.873 stalnih postelja. U posljednjih 5 godina broj ležajeva porastao je za 51.200 ležaj, odnosno za 15%. U 2020. u Istarskoj županiji ukupno je bilo 45.761 smještajnih objekata, od čega se više od polovice (51,76%) odnosi na nekomercijalne objekata, a 22.078 je komercijalnih smještajnih objekata. Najveći udio među komercijalnim objektima odnosi se na privatni smještaj, ukupno 18.266 smještajnih objekata.

Tablica 75: Prikaz smještajnih kapaciteta u Istarskoj županiji

Vrsta objekta	Godina				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Hoteli i aparthoteli	110	112	112	112	111
Turistička naselja	20	20	25	27	27
Privatni smještaj	14.190	15.890	17.628	18.772	18.266
Kampovi	72	71	71	73	77
Lječilišta	1	1	1	1	1
Odmarališta za djecu	1	2	2	2	2
Hosteli	33	25	35	33	32
Ostalo	2.628	2.914	3.223	3.437	3.562
Nekomercijalni objekti	13.486	16.647	19.017	20.766	23.683
UKUPNO	30.541	35.682	40.114	43.223	45.761

Izvor: TZ Istarske županije

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, sukladno podacima Instituta za turizam za 2020. godinu, 11 jedinica lokalne samouprave s područja Istarske županije spada u I. kategoriju prema indeksu turističke razvijenosti, 14 jedinica potpada u II. kategoriju, dok njih 16 spada u III. kategoriju, što potvrđuje da je Istarska županija po stupnju turističke razvijenosti najrazvijenija regija u Republici Hrvatskoj.

Planovi i programi razvoja turizma

U Istarskoj županiji trenutno djeluju 33 turističke zajednice (Upisnik TZ) koje za cilj imaju razvoj i unaprjeđenje turističke ponude na lokalnoj i regionalnoj razini. U 2019. godini u području turizma usvojena su tri nova zakona: Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma; Zakon o turističkoj pristojbi i Zakon o turističkoj članarini. Svrha zakonodavnih odredbi jest izmjena u zakonskom okviru poslovanja turističkih zajednica te izmjene dosadašnje uloge, aktivnosti i odgovornosti. Pored navedenog, od 2015. godine u primjeni je strateški dokument za razvoj istarskog turizma Master plana razvoja turizma Istre (2015. – 2025.), dok se trenutno čeka izrada novog strateškog i operativnog marketing plana Istre.

Iako je prevladavajući motiv dolaska u Istru i dalje sunce i more, posljednjih 20-ak godina u Istri je pokrenut čitav niz razvojnih programa kojima se bitno obogatila i podigla kvaliteta ponude, potaknuo razvoj cjelogodišnjeg turizma i uravnoteženi razvoj priobalja i unutrašnjosti, te potaknulo podizanje kvalitete i održivi razvoj turizma Istre. Jedan od ključnih faktora razvoja turizma, produljenja turističke sezone i širenja turističke ponude na unutrašnjosti Istre, je diversifikacija turističkih proizvoda, a ponajprije razvoj selektivnih oblika turizma koji su prepoznati kao dobri temelji za povećanje konkurentnosti i

prepoznatljivosti Istre na globalnom turističkom tržištu.

Ulaganja u turizam nastavila su se u svrhu jačanja i produljenja turističke sezone. Za najveći dio ulaganja

Tablica 76: Prikaz selektivnih oblika turizma koji su prepoznati kao razvojni potencijali u IŽ

Selektivni oblici turizma
Outdoor i sportski turizam
Kulturni turizam
Zdravstveni i wellness turizam
Eno-gastro i gourmet turizam
Kongresni turizam
Filmski turizam

Izvor: Izrađivači Plana razvoja

u turizam zaslužne su privatne tvrtke, dok ostala ulaganja financira javni sektor. Nastavlja se trend ulaganja u podizanje kvalitete i količine turističkih smještaja u najistaknutijim turističkim odredištima u Istarskoj županiji poput Rovinja – Rovigno, Rapca, Poreča – Parenzo, Umaga – Umago i Pule – Pola. Tijekom 2019. godine tvrtke Valamar Riviera, Maistra, Plava laguna i Arena Hospitality Group, investirale su oko 626 milijuna eura, dok su Županija, gradovi i općine investirali 425 milijuna. Ulaganja su bila pretežito u hotele, kampove, nautiku i popratni turistički sadržaj. Predvodnik u investicijama u privatnom sektoru je Valamar Riviera, čija su ulaganja bila usmjerena na povećanje kvalitete i prelazak u više razrede smještajne kategorizacije u kampovima i hotelima. Prema procjenama Ministarstva turizma i sporta o investicijama u turizam u 2020. godini najveća ulaganja bila upravo u Istarskoj županiji i to od strane već spomenutih tvrtki Valamar Riviera, Maistra, Plava laguna i Arena Hospitality Group.

1.4.4.5. ICT industrija

Prema podacima iz Analize hrvatske ICT industrije po županijama 2008. – 2019.¹⁸ koju je Hrvatska gospodarska komora objavila u prosincu 2020. godine, Istarska županija je druga po prihodima ICT industrije u Hrvatskoj, sa snažnim rastom u proteklih pet godina i najvećim udjelom izvoza u prometu.

ICT industrija Istarske županije u 2019. ostvarila je ukupni prihod od gotovo 166 milijuna eura, što je iza Grada Zagreba najviši ICT prihod od svih županija u RH. U 2018. taj je prihod u odnosu prema prethodnoj godini povećan za 4,6 posto. Udio ICT industrije Županije u ukupnoj hrvatskoj ICT industriji iznosio je 4,6 posto i u odnosu prema 2014. povećan je za 9,4 posto.

¹⁸ Analiza hrvatske IT industrije po županijama

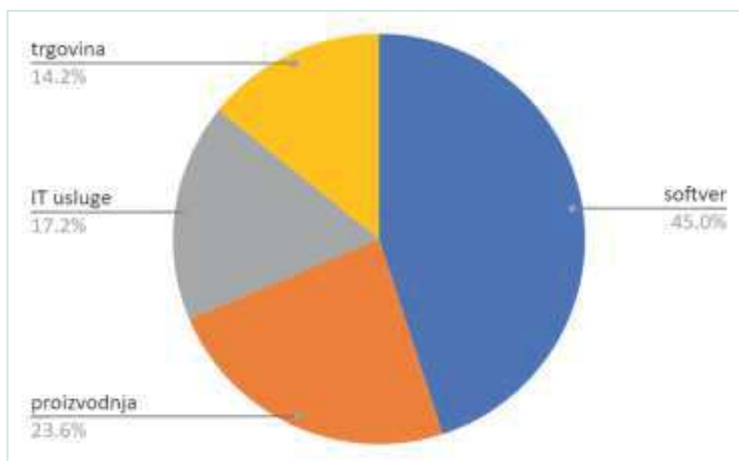
U 2019. godini popis najvećih ICT tvrtki po ukupnim prihodima u Županiji predvodio je Infobip, globalni tehnološki ICT dobavljač za rješenja na području infrastrukture i cloud platformi mobilnih komunikacija, s prometom od 35 milijuna eura. Infobip slijede Carel Adriatic, proizvođač rješenja za kontrolu vlažnosti i temperature u različitim okolinama, s prometom od 34 milijuna eura, zatim Eurotrade, tradicionalni ICT trgovac informatičke opreme s gotovo 23 milijuna eura prometa te Danieli Systec, specijalist za rješenja automatizacije proizvodnje za metalnu industriju, s prometom od 22 milijuna eura. Navedene četiri tvrtke zajedno su ostvarile 63,3 posto ukupnog prihoda ICT industrije Županije.

Prema svim pokazateljima Infobip je najveća i najuspješnija ICT tvrtka u Hrvatskoj. Utemeljena je 2006. u Vodnjanu - Dignano, a u uredima u 34 zemlje svijeta globalno zapošljava približno 2500 djelatnika. Promet u RH tek je manji dio ukupnog prometa tvrtke.

U strukturi ukupnog prihoda ICT industrije Istarske županije predvodi proizvodnja gotovih softverskih produkata koja ostvaruje gotovo polovicu prihoda, slijedi proizvodnja s gotovo četvrtinom prihoda, zatim ICT usluge i tek zatim trgovina. Detaljna struktura prihoda u ICT industriji vidljiva je iz grafikona 28.

Produktivnost mjerena ukupnim prihodom po zaposleniku u 2019. dosegla je 67.423,19 eura i bila ispod prosjeka ICT industrije. U proteklih pet godina povećava se po prosječnoj godišnjoj stopi rasta (PGSR) od 2,0

Grafikon 28: Struktura prihoda u ICT industriji Istarske županije

Izvor: HGK

posto, također manje od prosjeka ICT industrije u zemlji.

U 2019. udio novostvorene vrijednosti u ukupnom prihodu iznosio je 44,1%, a u proteklih pet godina povećan je za sedam postotnih bodova. Novostvorena vrijednost po zaposleniku iznosila je 29.729,91 euro manje od prosjeka ICT industrije zemlje.

Broj ICT zaposlenika u Istarskoj županiji prošle je godine bio 2.469, uz godišnji rast od 13,3%. Najveći poslodavac bio je Infobip sa 738 radnika. Slijede Danieli Systec s 264, C.M.G.C s 214 i Carel Adriatic sa 141

zaposlenim. Popis pet najvećih poslodavaca zaokružuje Eurotrade sa 78 zaposlenih. Još je 11 tvrtki imalo više od dvadeset zaposlenika. U Istarskoj županiji u 2019. godini djelovale su 282 ICT tvrtke, 18 više nego godinu prije. Prosječna mjesečna neto plaća u Istarskoj županiji lani je iznosila 1.120,31 euro, što je manje od prosjeka ICT industrije u zemlji.

U 2019. izvoz ICT industrije Istarske županije iznosio je 118,96 milijuna eura, uz godišnji rast od 9,1%. Udio izvoza u ukupnom prihodu dosegnuo je 71,5%, što je najveći zabilježeni udio od svih županija u RH. Najveći su izvoznici Infobip s izvozom od 34 milijuna eura, Carel Adriatic s 33,38 milijuna eura, Danieli Systec sa 21,58 milijuna, Eurotrade s 7,46 milijuna i C.M.G.C. koji je zabilježio 6,9 milijuna eura izvoza. Još je pet tvrtki ostvarilo izvoz vrijedniji od 1,3 milijuna eura, a njih 14 veći od 132,7 tisuća eura.

Ukupni prihod ICT industrije Istarske županije stagnira na razini od otprilike 86 milijuna eura do 2014., a od tada snažno raste. PGSR za razdoblje 2015. – 2019. bio je 13,2 posto. Novostvorena vrijednost ICT industrije Istarske županije povećava se neprekidno od 2011., proteklih pet godina po PGSR-u od 17,1 posto. Izvoz je u proteklih pet godina gotovo četverostručan. PGSR izvoza za to razdoblje izrazito je visok i iznosi 29,1 posto.

Broj ICT poduzeća u Istarskoj županiji u proteklih pet godina uvećan je za 91 ili po PGSR-u od 8,1%. U proteklih pet godina broj ICT radnih mjesta u Istarskoj županiji povećan je za 835, odnosno po PGSR-u od 8,6%. Mnogo veći udjeli izvoza i novostvorene vrijednosti ICT industrije u Istri svjedoče o propulzivnosti te industrije u odnosu na ukupno gospodarstvo Županije.

1.4.4.6. Kreativne i kulturne industrije

UNESCO definira kreativne industrije kao one koje proizlaze iz individualne kreativnosti, a iskorištavaju vještine i talent za stvaranje profita i radnih mjesta. Sektor kreativne i kulturne industrije (KKI) čini 12 podsektora: muzeji, knjižnice i baština; umjetnost; glazba i izvedbene umjetnosti; dizajn; film; fotografija; zanati (umjetnički obrti); arhitektura; računalni programi, igre i novi mediji; elektronički mediji; izdavaštvo; oglašavanje i tržišno komuniciranje. Prema analizi Ekonomskog instituta – Mapiranje kreativnih i kulturnih industrija, kreativne industrije u Hrvatskoj imaju značajan ekonomski potencijal, čine oko 2,3% bruto domaćeg proizvoda i zapošljavaju oko 3% ukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Prema podacima za 2019. godinu u kreativnim i kulturnim industrijama na području Istarske županije bilo je aktivno 798 poslovnih subjekata što je činilo 4,6% ukupnoga broja poslovnih subjekata na području Županije. S obzirom na poslovni oblik prevladavaju trgovačka društva, njih 464 (58,1%), zatim slijedi 269 obrtnika (33,7%) te 65 samostalnih djelatnika (8,2%).

Analizom kretanja broja gospodarskih subjekata koji posluju u sektoru kreativnih i kulturnih industrija, razvidan je porast gospodarskih aktivnosti. U razdoblju od 2015. do 2019. u sektoru je evidentirano 220 poslovnih subjekata više, što predstavlja relativan rast od 33,4%. Najveći porast broja subjekata je

Tablica 77: Struktura gospodarskih subjekata kreativne i kulturne industrije u Istarskoj županiji i Republici Hrvatskoj

	Sektor	Trgovačka društva	Obrtnici	Samostalni djelatnici	UKUPNO
Istarska županija	KKI	464	269	65	798
	% u KKI	58,1%	33,7%	8,2%	100%
Republika Hrvatska	KKI	8.604	4.454	1.670	14.728
	% u KKI	58,4%	30,2%	11,3%	100%

Izvor: JURKIŽ

zabilježen u obrtničkom dijelu sektora, s 188 na 269 obrtnika, odnosno 43,1%, a zatim kod trgovačkih društava kojih je u 2019. godini bilo 117 odnosno 33,7% više nego 4 godine ranije. Najmanje povećanje zabilježeno je kod samostalnih djelatnika, svega dva samostalna djelatnika više nego 2015. godine

Analiza sektora kulturnih i kreativnih industrija Istarske županije prema podsektorima pokazuje kako je više od polovice poslovnih subjekata registrirano u četiri podsektora: oglašavanje i tržišno komuniciranje (18,5%), arhitektura (14,9%), dizajn (13,5%) te računalni programi, igre i novi mediji (12,2%). Najmanji broj poslovnih subjekata, svega tri, zabilježen je u podsektoru muzeja, galerija i knjižnica, što je razumljivo s obzirom da taj podsektor uglavnom pripada javnom sektoru.

Pokazatelji poslovanja gospodarskih subjekata unutar sektora kulturne i kreativne industrije ukazuju na ekonomski i gospodarski potencijal sektora koji karakterizira usitnjena gospodarska struktura – veliki

Tablica 78: Prikaz poslovnih subjekata kulturne i kreativne industrije na području Istarske županije prema podsektorima

Podsektor	Broj poslovnih subjekata	Broj poslovnih subjekata
Oglašavanje i tržišno komuniciranje	148	18,5%
Arhitektura	119	14,9%
Dizajn	108	13,5%
Računalni programi, igre i novi mediji	97	12,2%
Izdavaštvo	69	8,6%
Umjetnost	68	8,5%
Glazbene i izvedbene umjetnosti	62	7,8%
Zanati	55	6,9%
Fotografija	32	4,0%
Elektronički mediji	19	2,4%
Film	18	2,3%
Muzeji, knjižnice i baština	3	0,4%

Izvor: JURKIŽ

broj mikro poduzeća i samozaposlenih.

Svi pokazatelji ukazuju na snažnu ekspanziju sektora kulturnih i kreativnih industrija u Istarskoj županiji. Broj poduzetnika povećan je za 32.9% u posljednjih 5 godina, a broj zaposlenih za 16.3%. Ukupni prihodi

Tablica 79: Rezultati poslovanja poduzetnika u kulturnim i kreativnim industrijama u IŽ

Godina	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihodi (mil. eura)	Bruto dodana vrijednost (mil. eura)	Prihodi od prodaje u inozemstvu (u mil. eura)
2015.	362	967	46,187	18,82	11,28
2016.	403	994	53,63	21,48	10,2
2017.	410	1024	58,47	23,16	12,83
2018.	474	1077	66,4	26,53	17,9
2019.	481	1125	72,7	27,51	24,95

Izvor: JURKIŽ

ostvarili su kumulativni rast od 57,4%, a bruto dodana vrijednost od 46,2%. Najveći porast ostvaren je u vidu prihoda od prodaje u inozemstvu, koji su 2015. iznosili 11,28 milijuna eura, a u 2019. 120% više, odnosno gotovo 25 milijuna eura.

Rezultati analize ukazuju na značajan ekonomski potencijal poduzetničkog dijela sektora kreativnih i kulturnih industrija u županijskom gospodarstvu. Gospodarski subjekti kulturne i kreativne industrije čine 4,6% ukupnog broja gospodarskih subjekata na razini Županije i zapošljavaju 2,1% djelatnika u svim gospodarskim subjektima, a u ukupnom izvozu gospodarskih subjekata sudjeluju s 1,6% uz značajnu tendenciju rasta. Sektor KKI igra sve značajniju ulogu i na našem području, ne samo u smislu gospodarskog razvoja i otvaranja novih radnih mjesta, već i u smislu socijalnih inovacija, urbane rehabilitacije i poboljšanja kvalitete života.

Treba također uzeti u obzir najnovije podatke na razini EU koji pokazuju kako je pandemija uzrokovana koronavirusom uvelike utjecala na kreativne industrije. COVID-19 posebno je pogodio ovaj sektor gospodarstva, pa studije na razini EU pokazuju da je pogođen više od turizma i tek neznatno manje od avioprometa. Kulturne i kreativne industrije kao cjelina doživjele su gubitke više od 30% prometa za 2020. godinu – kumulirani gubitak od 216 milijardi EUR – pri čemu su sektori glazbe i izvedbenih umjetnosti doživjeli gubitke od 75%, odnosno 90%.¹⁹ Ovakvi pokazatelji trebaju biti uzeti u obzir prilikom planiranja budućeg ulaganja i revitalizacije sektora.

¹⁹ Obnova Europe – Kulturno i kreativno gospodarstvo prije i nakon COVID-19, siječanj 2021. dostupno na: https://www.zamp.hr/uploads/Obnova_Europe_Studija_2021_Gesac_Ey_KKI/Hrvatski_saetak_GESAC_EY_studije_Obnova_Europe.pdf

1.4.4.7. Trgovina

Trgovina je važna gospodarska djelatnost i s obzirom na svoju posredničku ulogu u lancu dodane vrijednosti snažno utječe na proizvodnju i potrošnju, u njoj su promjene iznimno dinamične i brojni čimbenici utječu na njezin razvoj.

Trgovina je vrlo važna gospodarska djelatnost i s obzirom na svoje udjele u gospodarstvu. Tako je u 2018. godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, udio trgovine u bruto dodanoj vrijednosti Republike Hrvatske iznosio 19,0%, u zaposlenosti pravnih osoba 15,7% i u broju poduzetnika – aktivnih pravnih osoba 18,8%.

Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD, 2007.), trgovina je klasificirana u području G kao trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala. Trgovina G obuhvaća odjeljak 45 (trgovinu na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima, popravak motornih vozila i motocikala), odjeljak 46 (trgovinu na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima) te odjeljak 47 (trgovinu na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima).

Prema podacima HGK, u 2019. godini na području Istarske županije trgovinom se bavilo ukupno 2.185 tvrtki, od čega je najveći udio mikro poduzeća, čak 90,16%. Trgovina u ukupnim prihodima Istarske županije sudjeluje s 27,83%.

Tablica 80: Pokazatelji poslovanja trgovačkih društava u sektoru trgovine u 2019. godini

Financijski pokazatelj	Mikro poduzeća	Mala poduzeća	Srednja poduzeća	Velika poduzeća	Ukupno
Ukupni prihodi (IŽ) u eurima	1076.113.786,58	1.340.151.375,54	1.055.826.660,16	1.264.205.578,34	4.736.297.400,62
Trgovina u eurima	293.500.721,48	417.136.355,70	329.786.097,15	14.270.036,10	1.054.693.210,43
Broj tvrtki	1.970	195	19	1	2.185
Ukupan broj tvrtki (IŽ)	10.452	710	80	18	11.260

Izvor: HGK

Tablica 81 prikazuje deset najvećih poduzeća u Istarskoj županiji u sektoru trgovine u 2019. godini s obzirom na broj zaposlenih:

Tablica 81: Poduzeća u IŽ u sektoru trgovine u 2019. godini s obzirom na broj zaposlenih

Redni broj	Podsektor	Sjedište	Broj zaposlenih
1.	NAMJEŠTAJ MIMA d. o. o.	Pula - Pola	179
2.	LA-VOR TRADE d.o.o.	Buzet	163
3.	BENUSSI d. o. o.	Fažana - Fasana	135
4.	AUTOMATIC SERVIS d. o. o.	Buzet	134
5.	EUROTRADE d. o. o.	Rovinj - Rovigno	98
6.	BUTAN PLIN d. o. o.	Novigrad-Cittanova	91
7.	BRIONKA - TRGOVINA d. o. o.	Pula-Pola	78
8.	DURAVIT d. o. o.	Pula-Pola	78
9.	ŠPINA d. o. o.	Poreč - Parenzo	73
10.	ISTARSKE LJEKARNE	Pula-Pola	70

Izvor: HGK

Kad su u pitanju ukupni prihodi, poredak 10 najvećih istarskih poduzeća u djelatnosti trgovine u 2019. godini uvelike je drugačiji, što je vidljivo iz tablice 82.

Tablica 82: Najveća poduzeća u djelatnosti trgovine u Istarskoj županiji u 2019.

Redni broj	Naziv poduzeća	Sjedište
1.	BENUSSI d. o. o.	Fažana - Fasana
2.	Luxottica Jugoistočna Europa d.o.o.	Novigrad - Cittanova
3.	LA-VOR TRADE d.o.o.	Buzet
4.	EUROTRADE d. o. o.	Rovinj - Rovigno
5.	NAMJEŠTAJ MIMA d. o. o.	Pula - Pola
6.	VAPOUR INTERNATIONAL d.o.o.	Buje - Buie
7.	ŠPINA d. o. o.	Poreč - Parenzo
8.	AUTOMATIC SERVIS d. o. o.	Buzet
9.	BUTAN PLIN d. o. o.	Novigrad - Cittanova
10.	ITALO d.o.o.	Pazin

Izvor: HGK

Zaključno, u tablici ispod navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali u području gospodarstva, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

Ključne razvojne potrebe

Jaka oslonjenost na jednu gospodarsku granu ukazuje na potrebu za diversifikacijom u strukturi gospodarstva, kao osnovnim preduvjetom održivog rasta, a sukladno tome i ulaganja u istraživanje i razvoj prepoznati su kao jedna od osnovnih poluga za povećanje konkurentnosti gospodarstva. Tradicionalne djelatnosti, poljoprivreda i ribarstvo stagniraju, a kao razvojne potrebe identificirano je jačanje tehnoloških i infrastrukturnih kapaciteta, koji omogućavaju rast sektora i uključivanje ruralnih područja u lance vrijednosti. Osim toga, iz analize stanja proizlazi potreba za usklađivanjem obrazovnih programa s potrebama tržišta rada, u kontekstu studijskih programa i srednjoškolskih strukovnih zanimanja. Završno, potrebe malog i srednjeg poduzetništva kao nositelja gospodarstva odnose se na uspostavu adekvatne podrške javnog sektora i uklanjanje administrativnih opterećenja.

Ključni razvojni potencijali

Rastući ICT sektor jedan je od najvećih razvojnih potencijala u gospodarskom smislu, a kao prilika za razvoj tradicionalno jake prerađivačke industrije identificirane su zelena i digitalna tranzicija. S ciljem stvaranja održivog turizma potrebno je iskoristiti potencijal sve veće potražnje za cjelovitim iskustvom destinacije i u skladu s time potencijale središnje Istre i selektivnih oblika turizma. Rast i razvoj poljoprivrede uvelike je vezan uz rastuću potražnju za organskim proizvodima pa je u idućem razdoblju nužno iskoristiti potencijal ekološke poljoprivredne proizvodnje. Završno, kao potencijal za razvoj malog i srednjeg poduzetništva prepoznata je uspostava specijalizirane sektorske podrške.

1.5. Infrastrukturni sustavi

1.5.1. Primarna infrastruktura

Analiza primarne infrastrukture Istarske županije tematski je podijeljena u 3 ključna potpoglavlja te se, redom, osvrće na vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, energetske sustave te sustav gospodarenja otpadom.

1.5.1.1. Vodoopskrbni sustav te sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Vodoopskrbni sustav

Djelatnost javne vodoopskrbe u Istarskoj županiji obavljaju 3 komunalna društva (Istarski vodovod Buzet, Vodovod Labin i Vodovod Pula), koja formiraju 3 ključna vodoopskrbna područja. U vodoopskrbi Županije vode iz krških izvora sudjeluju sa 75,8%, a vode iz površinske akumulacije Butoniga sa 24,2%.

Slika 8: Vodoopskrbna područja u IŽ

Izvor: Istarska županija

U vodoopskrbni sustav Istarskog vodovoda Buzet uključena su tri glavna izvora u dolini Mirne te akumulacija Butoniga. Prvo izvorište je izvor sv. Ivan u Buzetu, koji je u vodoopskrbu uključen 1933. godine, a nalazi se oko 1 km jugoistočno od Buzeta. Izvor Gradole, koji se nalazi u donjem toku rijeke Mirne, uključen je 1969. godine pomoću privremenog crpnog agregata, a 1973. godine dovršen je cjelokupni vodoopskrbni sustav. Treće je izvorište izvor Bulaž kod Istarskih toplica, koji se koristi od 1985. godine, ali samo kao pričuvno izvorište za prihranjivanje izvora Gradole odnosno sustava Sv. Ivan te jezera Butoniga od 2015. godine. Dio voda s izvora Gradole koristi se neposredno na distribucijskom području Istarskog vodovoda Buzet, a drugi dio voda se predaje Vodovodu Pula te Rižanskom vodovodu iz Kopra. Akumulacija Butoniga smještena je na istoimenoj glavnoj lijevo obalnoj pritoci Mirne, a slijev se proteže na nadmorskim visinama između 40 i 500 metara.

Vodovod Pula vodu za piće dobiva iz četiri sustava: pogon Pula (Pulski bunari), pogon Rakonek te iznad spomenuti izvor Gradole i jezero Butoniga. Glavna izvorišta²⁰ vodoopskrbnog sustava Labina su izvorišta Fonte Gaia, Kokoti, Mutvica, Kožljak i Plomin. Vodovod Labin ima vodopravnu dozvolu za korištenje izvora Sv. Anton koji za sada nije u eksploataciji, ali je u tijeku uključivanje izvora u vodoopskrbni sustav Labina (spojni cjevovod Ø 600 mm od izvora Sv. Anton do izvorišta Mutvica već je izveden, a trenutačno je u izradi projektna dokumentacija crpne stanice za uključivanje izvora Sv. Anton u vodoopskrbu). Izvor Kožljak spada u sliv rijeke Boljunčice, a smješten je na zapadnim obroncima Učke na 277 metara nadmorske visine. Izvor Plomin također spada u sliv rijeke Boljunčice, a smješten je u području Plominske gore na 145 metara nadmorske visine.

U Istarskoj županiji na sustav javne vodoopskrbe priključeno je 98,7% ukupnog broja stanovnika, što je znatno više od hrvatskog prosjeka koji, prema posljednjim dostupnim podacima²¹, iznosi prosječno 84%. U tablici ispod prikazana je priključenost stanovnika na sustav javne vodoopskrbe, prema 3 komunalna društva koja obavljaju uslugu javne vodoopskrbe.

Tablica 83: Priključenost stanovništva Istarske županije na javni vodoopskrbni sustav

Isporučitelj	Površina u km ²	Broj stanovnika na 1/km ²	Broj kućanstava	Broj stanovnika priključenih na sustav javne vodoopskrbe
Istarski vodovod d.o.o., Buzet	1872	53	52.408	98.794
Vodovod d.o.o., Pula	576	151	37.472	85.362
Vodovod d.o.o., Labin	365	59	10.402	21.455
Ukupno:	2.813	74	100.282	205.611

Izvor: Izvješće o obavljenoj posebnoj reviziji ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe Porezne uprave Pazin

20 Prema vodoopskrbnom planu Istarske županije

21 Hrvatske vode

Zdravstvena ispravnost vode za piće na području Istarske županije zadovoljava propisane kriterije. Istu provjeravaju Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije - Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana na 11 lokacija na distribucijskoj mreži, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te isporučitelji usluga vodoopskrbe u internim laboratorijima. U 2020. godini u internim laboratorijima Istarskog vodovoda Buzet (laboratorij u Buzetu i laboratorij na Butonigi) na parametre redovitih ispitivanja obrađeno je 6.128 uzoraka vode²². Tijekom 2019. godine ukupan broj ispitanih uzoraka vode u laboratorijima Vodovoda Pula iznosio je 3.565 uzoraka²³, dok je u 2020. godini u internim laboratorijima Vodovoda Labin ispitano ukupno 738 uzoraka prirodnih i dezinficiranih voda.²⁴

Temeljni cjevovodi istarskih vodovodnih sustava izrađeni su većinom od azbest cementa (AC) i PVC-a, a manjim dijelom od kvalitetnijih materijala (čelika). Prosječna starost cjevovoda Istarskog vodovoda Buzet je 26 godina, a Vodovoda Pula 50 godina. Pojedini su vodoopskrbni cjevovodi zbog starosti u lošem stanju i podložni lomovima i kvarovima. Zbog dotrajale vodoopskrbne mreže dolazi do gubitaka vode od oko 23%.

Glavni transportni cjevovodi svih vodovodnih sustava dobro su raspoređeni i pokrivaju glavninu istarskog prostora. Na području Rovinja - Rovigno i Vodnjana - Dignano izveden je izravan fizički spoj cjevovoda gradolskog i butoniškog sustava. Realizacijom te poprečne veze temeljnih cjevovoda sustava Gradole i Butoniga definirana je glavna transportna okosnica regionalnog vodoopskrbnog sustava Istarske županije.

Slika 9: Prostorna konfiguracija vodoopskrbnih sustava u Istarskoj županiji i glavni pravci transporta vode

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

²² <https://www.ivb.hr/o-vodovodu/prerada-sirove-vode-i-kvaliteta-vode/>

²³ <http://www.vodovod-pula.hr/images/PDF/Nabava%20i%20poslovanje/Izvjestaj%20o%20poslovanju%20za%202019%20godinu.pdf>

²⁴ <http://vodovod-labin.hr/voda-za-ljudsku-potrosnju/izvjestaji-laboratorija/>

Postojeći regionalni distributivni kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe s obzirom na pokrivenost prostora i nominalnih transportnih kapaciteta, no u kritičnim ljetnim razdobljima potrebe za vodom veće su od izdašnosti kaptiranih glavnih izvorišta. Naime, ukupna mjesečna potrošnja vode u mjesecu srpnju i kolovozu povećava se do približno tri puta u odnosu na potrošnju u ostalim mjesecima. U područjima razvijenog turizma u srpnju i kolovozu vršno opterećenje u litrama po sekundi (l/s) naraste od 2,5 do 5 puta.

Tablica 84: Prognoze ukupne godišnje potrošnje vode u Istarskoj županiji

Prognoze ukupne godišnje potrošnje vode u Istarskoj županiji u milijunima m ³						
Vodovod		2016.	2017.	2018..	2019.	2020.
Buzet	kućanstva	7.176	8.379	9.673	9.673	9.673
	ostali	6.436	7.324	8.271	8.271	8.271
	ukupno	13.612	15.704	17.944	17.944	17.944
Pula	kućanstva	5.747	6.545	7.395	7.395	7.395
	ostali	3.070	3.560	4.086	4.086	4.086
	ukupno	8.817	10.105	11.481	11.481	11.481
Labin	kućanstva	1.192	1.355	1.529	1.529	1.529
	ostali	0.700	0.795	0.895	0.895	0.895
	ukupno	1.892	2.150	2.424	2.424	2.424
Sveukupno		24.320	27.958	31.850	31.850	31.850

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije, Prostorni plan Istarske županije

Zaključno, može se očekivati da će vodoopskrbne potrebe u Istri ubuduće rasti, što će rezultirati postupnim porastom zahtjeva za dobavom vode. Glavnina porasta potrošnje očekuje se na područjima obilježenim značajnom turističkom djelatnošću, manjim industrijskim pogonima te u postojećim i planiranim poslovnim zonama. U predstojećem razdoblju predviđa se nastavak postupnog povećanja pritiska na obalno područje zapadne i južne Istre, odnosno porast zahtjeva usmjerenih prema sustavu Gradole i Butoniga, koji u najvećoj mjeri opskrbljuju navedena područja.

Prema „Novelaciji vodoopskrbnog plana Istarske županije do 2030. godine“ predviđa se korištenje dodatnih izvorišta koja su rezervirana za javnu vodoopskrbu (planirana izvorišta) Bubić Jama, Bolobani, Sv. Anton i Blaz sukladno Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji.²⁵ Trenutačno izvorište Bubić jamu koristi samo TE Plomin za svoje potrebe te ima koncesiju za zahvaćanje količine vode od 44 l/s.

²⁵ Službene novine Istarske županije, broj 12/05 i 2/11

Kako bi se postigla veća sigurnost vodoopskrbe na području Županije potrebno je provesti međusobno povezivanje izvorišta u dolini rijeke Mirne te međusobno povezivanje izvorišta u dolini rijeke Raše s uključenjem novih vodnih resursa odnosno izvorišta Sv. Anton, Šumber i Bolobani u vodoopskrbni sustav.

Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području Istarske županije pokriveno je oko 64% stanovništva, dok se na području Republike Hrvatske priključenost na sustave javne odvodnje procjenjuje na oko 46%. Jedan od strateških razvojnih i okolišnih projekata Istarske županije za iduće razdoblje je izgradnja sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u središnjoj Istri radi zaštite izvorišta pitke vode. Najveća je pokrivenost sustavom javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima i turističkim područjima priobalja. Dio kanalizacijskih sustava, naročito u starim dijelovima gradova, mješovitog je tipa.

Većina uređaja za pročišćavanje otpadnih voda nema propisani zadovoljavajući stupanj pročišćavanja. Dio, uglavnom mješovitih kanalizacijskih mreža izgrađenih u prethodnom razdoblju, nedovoljno je održavan i ne zadovoljava potrebe povećanih protoka kao posljedice povećanja stupnja priključenosti i povećanih protoka zbog jakih oborina. Uređaji za pročišćavanje uglavnom nemaju sustav za izdvajanje mulja i obradu izdvojenog mulja te sustav za prihvrat i obradu sadržaja septičkih/sabirnih jama. Nije definiran način i odgovarajuće mjesto zbrinjavanja mulja s uređaja za pročišćavanje te se mulj u pravilu odlaže na sanitarna odlagališta, a pročišćene otpadne vode se ne koriste. Mnoga naselja, naročito središnje Istre, još uvijek nemaju izgrađen sustav javne odvodnje otpadnih voda te se one ispuštaju u septičke jame upitne vodotijesnosti ili sabirne jame. U priobalnom području pojedina turistička naselja i izdvojeni turistički objekti još uvijek primjenjuju sustav centralnih taložnica s kratkim podmorskim ispustima. Potrebno je planirati lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda unutar područja proizvodne i/ili poslovne namjene izvan zaštićenog obalnog područja mora i omogućiti ponovnu uporabu pročišćenih otpadnih voda gdje god je to moguće.

Prema Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Službene novine Istarske županije broj 12/05, 2/11)²⁶ na području Istarske županije utvrđena su područja (zone) sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, koja se koriste ili su rezervirana za javnu vodoopskrbu, s ciljem primjene mjera zaštite od zagađenja ili drugih nepovoljnih utjecaja u gospodarskom korištenju. Kako bi se osiguralo cjelovito upravljanje vodoopskrbom i odvodnjom te pristupilo rješavanju izazova vezanih uz odvodnju i ispuštanje otpadnih voda, osobito u malim naseljima, osnovano je trgovačko društvo IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. u vlasništvu istarskih gradova i općina. Društvo je zaduženo za provedbu projekta „Sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće Istarske županije“, utemeljenog na studiji Organizacija, izgradnja i održavanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji

²⁶ https://www.istra-istria.hr/media/filer_public/87/58/87580c45-4c66-4929-8e7a-e8dfd958300e/broj12-od-16-09-2005.doc

Slika 10: Sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji

Izvor: IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o.

Projektom je predviđena izgradnja oko 550 kilometara gravitacijskih kolektora, 22 kilometra tlačnih kolektora, 190 crpnih stanica i 166 uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta od najmanje 100 ekvivalentnih stanovnika (ES) do najviše 500 ES, za ukupno 45.400 stanovnika. Projekt predviđa veliki broj odvojenih kolektorskih sustava s pripadajućim malim uređajima za pročišćavanje, a u svrhu smanjenja troškova predviđena je centralizacija kontrole, upravljanja i održavanja sustava. Realizacija projekta planirana je u dvije faze: u prvoj fazi su sustavi koji se nalaze u II, III i IV zoni zaštite izvorišta vode za piće, a u drugoj fazi sustavi u nedovoljno istraženim zonama i van zona zaštite. Procjena vrijednosti ukupnih ulaganja je oko 147.500.000 €.

U sklopu Istarskog vodozaštitnog sustava do sada je izgrađeno i stavljeno u funkciju 17 sustava kanalizacije malih naselja, od kojih 14 s pripadajućim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda. Ukupna duljina kanalizacijske mreže u funkciji je oko 55 kilometara, pretežno gravitacijskih kolektora, a u dijelovima naselja postavljeni su i tlačni kolektori i pripadajuće crpne stanice, njih 17 već u funkciji. Cjevovodi kanalizacijske mreže su promjera oko 300 mm, a crpne stanice su većinom montažne, s ugrađenim pumpama i nadzornim sustavom, dok su samo kod većih crpnih stanica odabrane betonske. Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda su u rasponu kapaciteta od 100 do 500 ekvivalent stanovnika (ES). Na svim UPOV-ima primijenjen je drugi ili treći stupanj pročišćavanja. Stupanj pročišćavanja označava koje se opterećenje iz vode uklanja: prvi stupanj podrazumijeva mehaničko pročišćavanje, uklanjanje krupnijih nečistoća i suspendirane tvari; drugi stupanj podrazumijeva primjenu biološkog postupka pročišćavanja otpadne vode uz aeraciju (upuhivanje zraka) radi uklanjanja organskog opterećenja (spojeva ugljika); treći stupanj znači uklanjanje iz otpadne vode hranjivih soli dušika i fosfora. Na ove sustave do sada je spojeno oko 600 potrošača što odgovara broju od oko 1800 ES-a, UPOV-i su u radu (četiri UPOV-a su još u probnom radu).

U tijeku je daljnje projektiranje kolektorskog sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za naselja iz programa Istarskog vodozaštitnog sustava. Osim IVS-a u Istarskoj županiji djeluju i sljedeći isporučitelji vodne usluge javne odvodnje:

- 6. maj odvodnja d.o.o., Umag – Umago;
- Odvodnja Poreč d.o.o., Poreč – Parenzo;
- Odvodnja Rovinj-Rovigno d.o.o., Rovinj – Rovigno;
- Pragrande d.o.o., Pula – Pola;
- Albanež d.o.o., Pomer;
- Usluga odvodnja d.o.o., Pazin;
- Park odvodnja d.o.o., Buzet;
- Vodovod Labin d.o.o., Labin.

Tablica 85: Isporučitelji vodne usluge javne odvodnje u Istarskoj županiji (pored IVS d.o.o.)

	Odvodnja Poreč d.o.o.	Albanež d.o.o.	Park odvodnja d.o.o.	Pragrande d.o.o.	Odvodnja Rovinj-Rovigno d.o.o.	6. maj odvodnja Umag d.o.o.	Usluga odvodnja d.o.o. Pazin	Vodovod Labin d.o.o.
Prostorni obuhvat	Grad Poreč, Općine Vrsar, Tar-Vabriga, Sv. Lovreč, Vižinada, Vrsar i Funtana	Općina Medulin, Općina Ližnjan	Grad Buzet	Grad Pula, Grad Vodnjan, Općina Fažana, Općina Marčana, naselje Pješćana uvala	Grad Rovinj	Grad Umag, Grad Buje, Grad Novigrad, Općine Brtonigla, Oprtalj i Grožnjan	Grad Pazin, Općine Cerovlje, Gračišće, Lupoglav, Motovun, Sv. Petar u Šumi, Karolja, Tinjan, Žminj	Grad Labin, Općine Raša, Sveta Nedelja, Kršan i Pićan
Aglomeracije	Poreč Sjever, Poreč Jug, Lanterna, Vrsar, Sv. Lovreč, Funtana, Kloštar	Medulin, Banjole, Premantura	Buzet, Roč, Ročko polje, Marčenegla, Vrh, Škulci-Paladini	Pula-sjever, Pula-centar	Rovinj	Umag, Buje, Novigrad, Završje, Grožnjan	Pazin, Žminj, Lupoglav, Gračišće, Motovun, Cerovlje, Karolja, Tinjan, Sv. Petar u Šumi	Labin, Rabac, Raša, Viškovići, Koromačno, Potpićan, Pićan, Plomin Luka
Duljina kanalizacij. sustava	293.500 m	80.000 m	29.868 m	278.000 m	92.000 m	209.000 m	46.760 m	98.150 m
Broj stanovnika priključenih na sustav javne odvodnje	26.350	4.058	2.982	69.888	14.000	19.856	3.800	8.926
Broj priključaka	13.753	1.106	1.221	33.268	8.883	9.219	1.430	3.254
UPOV	III. stupanj pročišćavanja s membranskom tehnolog. (MBR)	Pred tretman	II. stupanj pročišćavanja	Mehanički pred tretman	Mehanički pred tretman	Pred tretman, I. i II. stupanj pročišćavanja	CAS tehnologija, biljni uređaj, bio reaktor s aktivnim muljem, MBR	II. i III. stupanj pročišćavanja
Maksimalno opterećenje UPOV (ES)	Poreč Sjever (38.000 ES) Poreč Jug (47.000 ES) Lanterna (30.000 ES) Vrsar (22.500 ES) Sv. Lovreč (200 ES) Vižinada (400 ES) Kloštar (100 ES)	Marlera (34.000 ES) Premantura (8.400 ES) Bumbište (5.000 ES)	Buzet (7.200 ES)	Peroj (14.000 ES) Valkane (420 l/s protoka)	Rovinj (64.900 ES)	Buje (4.000 ES) Savudrija (33.000 ES) Umag (33.000 ES) Novigrad (33.000 ES) Brtonigla (1.000 ES) Nova Vas (420 ES) Grožnjan (500 ES) Oprtalj (400 ES) Kršete (200 ES) Završje (300 ES) Livade (400 ES)	Pazin (7.000 ES) Žminj (600 ES) Motovun (1.000 ES) Gračišće (250 ES)	Labin (8.000 ES) Potpićan (1.150 ES) Pićan (250 ES) Plomin Luka (300 ES) Viškovići (100 ES) Koromačno (500 ES)
Recipijent	Jadransko more/tlo	Jadransko more/tlo	Potok Mala Huba	Jadransko more	Jadransko more	Jadransko more/podzemne vode	Pazinski potok	Jadransko more, potok Krapan, rijeka Raša, upojni bunar

Sustav uređenja vodotoka i voda i zaštite od štetnog djelovanja voda

Područje Istarske županije hidrogeološki je podijeljeno na tri sliva: Sjevernu Istru, Središnju Istru i Južnu Istru. Također se mogu izdvojiti i orografski slivovi, od kojih su najznačajniji slivovi vodotoka Mirne, Raše, Dragonje, Boljunčice, Pazinčice te ostalih manjih slivova na vodama II. reda.

Vodne površine na području Istarske županije odnose se na:

- vodotoke (vode I. i vode II. reda)
- akumulacije i retencije.

Cilj razvoja sustava uređenja vodotoka i voda i zaštite od štetnog djelovanja voda je osiguranje neškodljivog protoka slivnih voda, zaštita građevinskih područja, infrastrukturnih građevina, poljoprivrednih površina i drugih vrjednijih sadržaja od bujičnih voda te držanje erozije u prihvatljivim granicama. U sustav uređenja vodotoka i voda uključena je obrana od poplava, rizici od poplava, rizici od poplava mora te zaštita tla od erozije.

Kad je u pitanju obrana od poplava, područje Istarske županije pripada sektoru E – Sjeverni Jadran – branjenom području 22 – područja malih slivova „Mirna – Dragonja“ i „Raša – Boljunčica“. Mjere obrane od poplava na bujičnim tokovima prvenstveno su preventivnog karaktera, a odnose se na izgradnju i redovito održavanje regulacijskog i zaštitnog sustava. Radi obrane od poplava bujičnih voda planira se dorada provedbenih planova obrane od poplava te provođenje preventivnih mjera održavanja, izgradnje, rekonstrukcije i dogradnje sustava zaštite od štetnog djelovanja voda – regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina te njihov nadzor.

Navodnjavanje

Od ukupno 93.579 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji, obrađuje se oko 50.000 ha, a od toga navodnjava samo oko 1.190 ha.²⁷ Oko 750 ha navodnjava se iz privatnih sustava, a 440 ha iz sustava navodnjavanja Valtura – županijskog pilot projekta određenog „Planom navodnjavanja Istarske županije novelacija“ (SN IŽ br. 01/2008) za navodnjavanje poljoprivrednih površina Kaznionice u Valturi. Baznim planom navodnjavanja Istarske županije²⁸ predviđeno je navodnjavati cca 22.000 ha poljoprivrednih površina iz 8 + 1 (Butoniga) akumulacije sa zahtjevom za vodom od 52 mil. m³/godišnje.

Prva faza potreba za vodom za navodnjavanje planira se osigurati izgradnjom manjih sustava za navodnjavanje baziranim na raspoloživim podzemnim i nadzemnim vodnim resursima i mini akumulacijama. Veličina i prostorni položaj mini akumulacija odredit će se za svako pojedino područje kod detaljnije razrade problematike navodnjavanja u idejnim projektima.

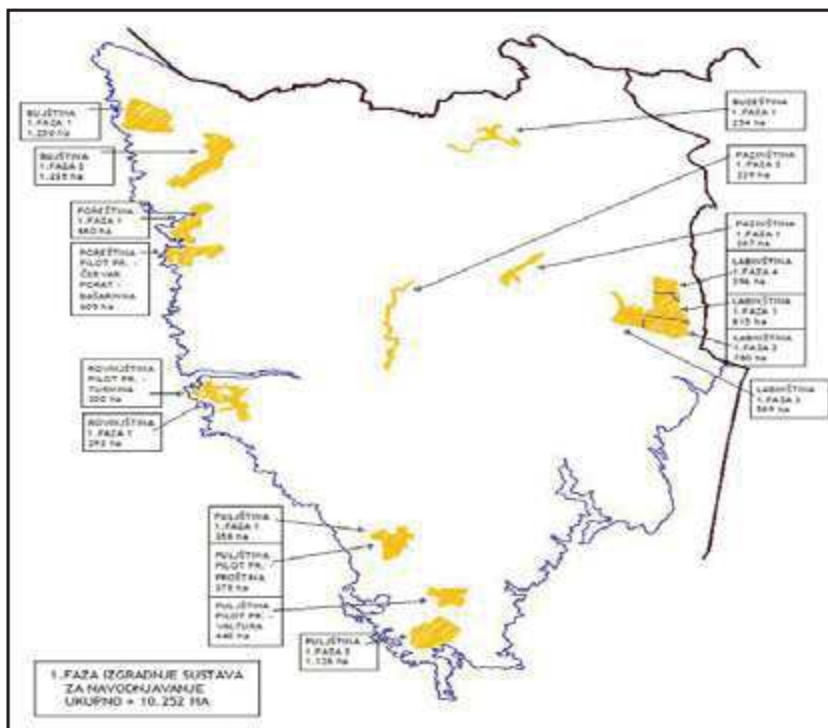
²⁷ Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije 2013. – 2016.

²⁸ Bazni plan navodnjavanja Istarske županije

Prva faza predviđa 4 županijska pilot projekta:

- Valtura 440 ha;
- Červar Porat-Bašarinka 605 ha;
- Turnina 300 ha;
- Proština (AZRRI d.o.o.) 378 ha;
- 13 površina iskazanog interesa jedinica lokalne samouprave.

Slika 11: Prva faza izgradnje sustava navodnjavanja

Izvor: Bazni plan navodnjavanja Istarske županije

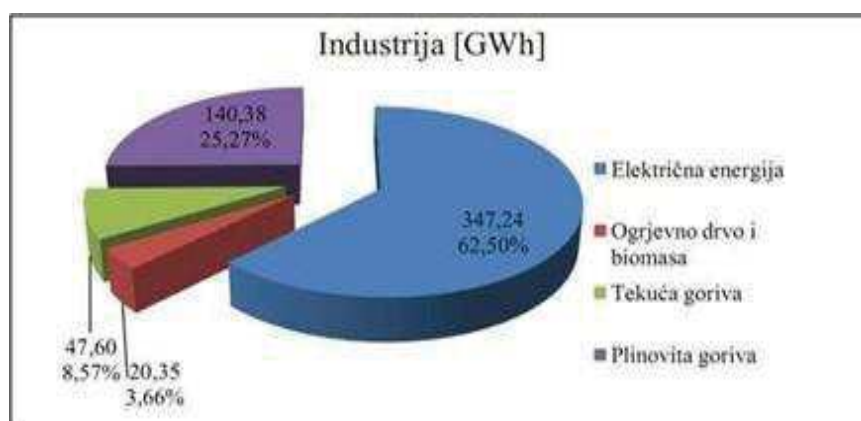
1.5.1.2. Energetski sustavi

Akcijski plan energetske učinkovitosti Istarske županije za razdoblje od 2017. do 2019. godine, koji je izradila IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o., sadrži analizu potrošnje energije u sektoru industrije, prometa i zgradarstva. Pritom industrija obuhvaća potrošnju električne energije i ostalih energenata u industrijskim i drugim manjim postrojenjima. Sektor prometa obuhvaća potrošnju energije u cestovnom, željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, dok sektor zgradarstva uključuje kućanstva, javni sektor, ugostiteljstvo i trgovačku djelatnost, turističke djelatnosti te industriju i malo i srednje poduzetništvo.

Industrija, nakon što se iz nje izuzme potrošnja ugljena u TE Plomin i proizvođači građevinskog materijala, troši 556 GWh što je najmanje od svih sektora. Potrošnja energije u ovom sektoru podijeljena

je na četiri energenta od kojih je najviše zastupljena električna energija s potrošnjom od 347,24 GWh tj. 62,5%. Iza električne energije po potrošnji slijede plinovita goriva s udjelom od 25,27%, dok manje od 10% udjela imaju tekuća goriva s potrošnjom od 47,6 GWh te ogrjevno drvo i biomasa s potrošnjom od 20,35 GWh. Budući da je u sektoru najveća potrošnja električne energije, postoje velike mogućnosti za daljnje uvođenje obnovljivih izvora energije, ponajprije fotonaponskih kolektora.

Slika 12: Potrošnja energije u sektoru industrije prema energentima

Izvor: IRENA

U sektoru prometa troši se 5,9 PJ, tj. 1.639 GWh. Dominira kopneni cestovni promet u kojem se troši oko 95% energije, a samo 5% se troši u preostalim oblicima prometa (zračni, pomorski i željeznički). Pridodaju li se vozila turista, a njihov ekvivalent na godišnjoj razini je 32.000 vozila, dodatno se povećava potrošnja energije u ovom sektoru. Najveći udio u potrošnji imaju dizel (52,5%) te benzin (40,5%).

Slika 13: Potrošnja goriva u sektoru prometa

Izvor: IRENA

Sektor zgradarstva drugi je sektor po veličini u strukturi potrošnje energije Istarske županije. Podsektori na koje je podijeljen sektor zgradarstva su: kućanstva, javni sektor, ugostiteljski i trgovački sektor, turistički sektor te industrija i malo i srednje poduzetništvo. Ukupna potrošnja sektora zgradarstva iznosi 1.593 GWh, a u pogledu podsektora najviše se troši u kućanstvima na koje otpada 72,14% potrošnje energije. Najmanja potrošnja energije je u ugostiteljskom i trgovačkom sektoru, koja ne prelazi 1%. Turistički sektor drugi je po potrošnji s udjelom od 13,36%, a njegova potrošnja je 212,85 GWh. Slijede javni sektor s potrošnjom od 7,09% i industrija te malo i srednje poduzetništvo s potrošnjom od 105,01 GWh.

Slika 14: Potrošnja energije u sektoru zgradarstva

Izvor: IRENA

Na području Istarske županije prosječna godišnja potrošnja iznosi oko 13,63 PJ energije tj. 3.787 TWh energije, što čini 5,51% neposredne potrošnje energije u Republici Hrvatskoj. Ukupna potrošnja energije u Županiji je u stvarnosti nešto veća zbog potrošnje ugljena u TE Plomin i tvrtkama proizvođačima građevinskog materijala Holcimu d.o.o., Calucemu d.o.o. Pula i vapnari Most Raša, koji godišnje u prosjeku troše oko 29 PJ ugljena.

Tablica 86: Prikaz prosječne godišnje potrošnje energije u Istarskoj županiji

Neposredna potrošnja energije	PJ	GWh	Udio
Industrija	2,00	556	14,67
Promet	5,90	1639	43,27
Zgradarstvo	5,73	1593	42,06
Ukupno	13,63	3787	100%

Izvor: IRENA

Središnje mjesto proizvodnje električne energije u Istarskoj županiji je termoenergetski kompleks TE Plomin. Postrojenje TE Plomin je kondenzacijska termoelektrana sastavljena od dvije proizvodne jedinice koje imaju svaka svoj kotao i po jednu parnu turbinu, a kao energent koristi kameni ugljen. Proizvodne jedinice u TE Plomin su proizvodni blokovi TE Plomin I (Blok A), s instaliranom snagom 125 MW i TE Plomin II (Blok B) s instaliranom snagom 210 MW. Od 1. siječnja 2018. godine prestalo je vrijediti Rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša (Okolišna dozvola), pa je TE Plomin I do daljnjega nerasploživ proizvodna jedinica. Blok B opremljen je postrojenjem za odsumporavanje dimnih plinova. Uređaj za uklanjanje oksida dušika iz dimnih plinova dovršen je i pušten u rad 2017. godine.

Modernizacijom niskotlačnog dijela turbine i aktivnostima kapitalnog remonta na ostalim dijelovima sustava provedenima 2017. godine, ostvareno je poboljšanje unutrašnjeg stupnja iskoristivosti turbine, čime je nominalna snaga turboagregata povećana na 217 MW. Veza Bloka B s elektroenergetskim sustavom ostvarena je rasklopnim postrojenjem 220/110 kV. Sporedna veza s ostalim dijelom elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske je dvostruki dalekovod 110 kV Plomin – Lovran – Matulji (u Primorsko-goranskoj županiji), a veza s elektroenergetskim sustavom Slovenije je dalekovod 110 kV Buje – Kopar. Istarska županija koristi oko 55% električne energije proizvedene u TE Plomin pa se oko polovica proizvedene električne energije predaje u ostali dio energetske mreže Republike Hrvatske.

U distribuciji energije putem ustrojnih jedinica energetske sustava, udio potrošnje električne energije u ukupnoj potrošnji energetske sustava Istarske županije je 33% (4200 TJ). Za usporedbu, udio potrošnje tekućih goriva (benzin, dizel, kerolin i loživo ulje) je 55% (7.000 TJ), a plina (prirodni plin i UNP) 12% (1.600 TJ). Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u Istarskoj županiji trenutačno nije značajna i ne utječe bitno na ukupnu proizvodnju.

Sustav opskrbe plinom

Plinovodnu infrastrukturu za transport i distribuciju plina čine dva različita sustava, s obzirom da se radi o dva različita energenta u tehničkom smislu njihova transporta. Prvi energent je prirodni plin, koji se distribuira cijevnim putem (visokotlačni, srednjetačni i niskotlačni plinovodi) u plinovitom stanju. Drugi energent je UNP (ukapljeni naftni plin poznat pod trgovačkim nazivom „propan-butan“). On se dostavlja krajnjim korisnicima putem boca, kontejnera ili spremnika u tekućem stanju.

Istarska županija opskrbljuje se prirodnim plinom iz sjevernojadranskih nalazišta plina putem magistralnog plinovoda za međunarodni transport Platforma „Ivana K“ – Terminal Pula (Vodnjan) – Karlovac (DN 500/75 bara i duljine kopnene dionice u IŽ 54,6 km) i magistralnog plinovoda Terminal Pula (Vodnjan) – Umag (DN 300/50 bara i duljine 71 km). Prirodnim plinom opskrbljuje se dio većih gradova južnog i zapadnog područja Istarske županije. Plinovodne distribucijske mreže izgrađene su u Puli – Pola (178 km), Rovinju – Rovigno (27,8 km), Poreču – Parenzo (30 km) i Umagu – Umago (40,1 km). Izgrađen je i distributivni plinovod na dionici Kršan – Pićan jug, duljine 4,5 km. Kako je ranije spomenuto, udio potrošnje plina (prirodnog plina i UNP) u ukupnoj potrošnji energetske sustava Istarske županije je 12% (1.600 TJ).

Temeljem dodijeljene koncesije, trgovačko društvo Plinara d.o.o. obavlja djelatnosti distribucije i opskrbe

plinom na cjelokupnom područje Istarske županije. Na području Umagu - Umago distribuira se prirodni plin, dok je u Općini Medulin prirodnim plinom plinificirano naselje Pješčana uvala. Na području gradova Rovinj - Rovigno, Poreč - Parenzo i Umag - Umago u tijeku je plinifikacija prirodnim plinom, a u općinama Kršan i Pićan distribuira se prirodni plin za potrebe tvornice Rockwool.

Sustav korištenja obnovljivih izvora energije

U Istarskoj županiji trenutno se koriste gotovo svi oblici obnovljivih izvora energije. Energetski gledano daleko je najznačajnija kruta biomasa (drvo), ali je zastupljeno i iskorištavanje sunčeve energije koja putem kolektora zagrijava potrošnu toplu vodu (PTV) kako u turističkom sektoru, tako i u kućanstvima. Prva vjetroelektrana izgrađena je još početkom 80-ih godina prošlog stoljeća, a u isto vrijeme i nešto kasnije izgrađeni su i sustavi za iskorištavanje geotermalne energije. Obnovljivi izvori energije (OIE) sastoje se od potrošnje drva energetskog ekvivalenta 0,67 PJ, PV (foto naponskih elektrana) za proizvodnju električne energije 0,02 PJ te solarnih kolektora za proizvodnju potrošne tople vode (PTV) energetskog ekvivalenta 0,02 PJ. Obnovljivi izvori energije iznose 0,71 PJ i čine 5,2% neposredne potrošnje energije.

1.5.1.3. Sustav gospodarenja otpadom

Sukladno Zakonu o održivom gospodarenju otpadom²⁹, otpad je svaka tvar ili predmet koji posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti, a sakupljanje, prijevoz i obrada predmeta i/ili tvari koji se mogu smatrati otpadom nužni su u svrhu zaštite javnog interesa. Prema svojim svojstvima otpad se dijeli na opasan, neopasan i inertan otpad, a specifične vrste otpada definirane su Katalogom otpada.³⁰

Gospodarenje otpadom su djelatnosti sakupljanja, prijevoza, uporabe uključujući razvrstavanje i zbrinjavanja otpada, uključujući nadzor nad obavljanjem tih djelatnosti, nadzor i mjere koje se provode na lokacijama na kojima se zbrinjavao otpad te radnje koje poduzimaju trgovac otpadom i posrednik u gospodarenju otpadom.

Jedinice lokalne samouprave (ili više njih zajednički) obvezne su na svom području osigurati prikupljanje miješanog komunalnog otpada te biorazgradivog otpada kao i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada. U tu svrhu na području Istarske županije osnovana su niže navedena društva koja svoje djelatnosti obavljaju na području više jedinica lokalne samouprave.

- „6. maj“ d.o.o. iz Umaga - Umago za područje gradova Buje - Buie, Novigrad - Cittanova i Umag - Umago te općina Oprtalj - Portole, Brtonigla - Verteneglio, Grožnjan - Grisignana, odlagalište Donji Picudo je zatvoreno za daljnje odlaganje Odlukom Istarske županije od 19. travnja 2021. godine;
- „Park“ d.o.o. iz Buzeta za područje Grada Buzeta i općine Lanišće, odlagalište Griža;

- „1. maj“ d.o.o. iz Labina za područja Grada Labina i općina Kršan, Pićan, Raša, Sv. Nedjelja, odlagalište

29 Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13., 73/17, 14/19 i 98/19.)

30 http://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/021_otpad/Upute/OTP_D_Katalog_otpada_2015.pdf

Cere:

- „Usluga“ d.o.o. iz Pazina za područja Grada Pazina i općina Cerovlje, Gračišće, Tinjan, Karojba, Lupoglav, Motovun – Montona, Sv. Petar u Šumi, odlagalište Jelenčići je zatvoreno za daljnje odlaganje Odlukom Istarske županije od 25. travnja 2019. godine;
- „Usluga Poreč“ d.o.o. iz Poreča – Parenzo za područja Grada Poreča – Parenzo i općina Funtana – Fontane, Kaštelir-Labinci – Castelliere–S. Domenica, Sv. Lovreč, Tar-Vabriga – Torre-Abrega, Višnjan – Visignano, Vižinada – Visinada, Vrsar – Orsera, na odlagalištu Košambra više se ne odlaže otpad, ali odlagalište nije službeno zatvoreno;
- „Pula Herculanea“ d.o.o. iz Pule – Pola za područja gradova Pula – Pola i Vodnjan – Dignano i općina Barban, Fažana – Fasana, Ližnjan – Lisignano, Marčana, Medulin, Svetvinčenat, odlagalište Kaštijun je zatvoreno za daljnje odlaganje Odlukom od 28. prosinca 2018. godine;
- „Komunalni servisi“ d.o.o. iz Rovinja – Rovigno za područja Grada Rovinja – Rovigno i općina Bale – Valle, Kanfanar, Žminj, odlagalište Lokva Vidoto je zatvoreno za daljnje odlaganje Odlukom Istarske županije od 25. veljače 2021. godine.

Do otvaranja Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Kaštijun navedena komunalna poduzeća upravljala su i odlagalištima otpada od kojih su danas aktivna još samo dva. Osim spomenutih društava prikupljanje miješanog komunalnog otpada te drugih vrsta otpada obavljaju i tvrtke MED-EKO SERVIS d.o.o. iz Medulina na području Općine Medulin te tvrtka CONTRADA d.o.o. na području Grada Vodnjana – Dignano.

Od srpnja 2018. godine sav miješani komunalni otpad sakupljen na području Istarske županije odvozi se na obradu u ŽCGO Kaštijun na način da ga tvrtke Pula Herculanea d.o.o., MED EKO Servis d.o.o. i Contrada d.o.o. odvoze izravno, a ostali pružatelji javne usluge putem pretovarnih stanica izgrađenih na lokacijama bivših odlagališta.

Na području Istarske županije trenutno su aktivna još 2 odlagališta kojima upravljaju davatelj javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i davatelj javne usluge prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada, odlagalište Cere kojim upravlja tvrtka 1. MAJ d.o.o. iz Labina te odlagalište Griža kojim upravlja tvrtka Park d.o.o. iz Buzeta.

Tvrtke davatelji javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i davatelji javne usluge prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada koje obavljaju djelatnost sakupljanja otpada prijavile su da su tijekom 2020. godine sakupile ukupno 80.246,072 tona komunalnog otpada od čega se na miješani komunalni otpad odnosi 63.295,99 tona. Količine odvojeno sakupljenog komunalnog otpada u 2020. godini po gradovima i općinama prikazane su u tablici 87.

Kad se sumiraju podaci o količinama komunalnog otpada i ambalažnog otpada koje su sakupljene putem

Tablica 87: Odvojeno sakupljeni komunalni otpad u Istarskoj županiji u 2020. godini

Količine odvojeno sakupljenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge i usluge povezane s javnom uslugom po JLS
Godina: 2020.
Podaci preuzeti iz baze ROO na dan 14. 6. 2021.

JLS sakupljanja otpada	Ukupno sakupljeni komunalni otpad u sklopu javne usluge i usluge povezane s javnom uslugom (t)	Miješani komunalni otpad sakupljen u sklopu javne usluge (t)	Odvojeno sakupljeni komunalni otpad u sklopu javne usluge (t)	Odvojeno sakupljeni komunalni otpad putem mobilnog reciklažnog dvorišta (t)	Odvojeno sakupljeni komunalni otpad putem stacionarnog reciklažnog dvorišta (t)	Stopa odvojenog sakupljanja u 2020. godini (%)
Buzet	1.264,52	754,78	424,64	0,00	85,10	40,31
Cerovlje	336,51	229,52	79,50	0,00	27,49	31,79
Fažana - Fasana	1.363,68	1.162,44	201,24	0,00	0,00	14,76
Funtana - Fontane	697,88	641,50	56,38	0,00	0,00	8,08
Gračisce	266,98	212,22	49,97	0,00	3,79	20,21
Grožnjan - Grisignana	293,16	203,99	89,19	0,00	0,00	30,42
Kanfanar	400,17	334,44	65,73	0,00	0,00	16,43
Karolja	170,96	123,02	43,15	0,10	4,69	28,04
Kaštelir - Labinci - Castelliere-S. Domenica	610,67	521,90	88,77	0,00	0,00	14,54
Kršan	541,25	495,80	45,45	0,00	0,00	8,40
Labin	2.903,29	2.027,39	807,30	5,00	63,60	30,17
Lanišće	77,02	69,30	7,72	0,00	0,00	10,02
Ličnjani - Lisignano	1.137,83	969,76	168,07	0,00	0,00	14,77
Lupoglav	226,82	182,38	35,21	0,00	9,23	19,59
Marčana	1.194,50	1.190,86	3,64	0,00	0,00	0,30
Medulin	3.780,17	2.914,40	824,69	1,17	39,91	22,90
Motovun - Montona	444,54	402,05	30,66	0,00	11,83	9,56
Novigrad - Cittanova	2.584,19	2.052,02	532,17	0,00	0,00	20,59
Opatalj - Portole	338,32	242,96	95,36	0,00	0,00	28,19
Pazin	1.415,78	1.175,07	144,37	1,06	95,29	17,00
Pižan	285,44	223,42	62,02	0,00	0,00	21,73
Poreč - Parenzo	8.474,03	7.117,50	1.286,46	0,00	70,07	16,01
Pula - Pola	20.822,62	17.611,46	2.189,40	0,00	1.021,76	15,42
Raša	757,44	562,60	172,40	22,45	0,00	25,72
Rovinj - Rovigno	8.327,22	5.949,50	2.372,27	0,00	5,46	28,55
Sveta Nedelja	637,00	495,96	141,04	0,00	0,00	22,14
Sveti Lovreč	426,64	365,30	61,34	0,00	0,00	14,38
Sveti Petar u Šumi	348,52	311,44	31,80	0,00	5,28	10,64
Svetvinčenat	533,03	525,50	7,53	0,00	0,00	1,41
Tar-Vabriga - Torre-Abrega	1.271,89	1.140,40	131,49	0,00	0,00	10,34
Tinjan	471,12	404,18	51,11	0,00	15,82	14,21
Umag - Umago	6.373,15	5.037,72	1.083,04	0,00	252,39	20,95
Višnjan - Visignano	884,11	782,80	101,31	0,00	0,00	11,46
Vižnada - Visnada	466,81	417,50	49,31	0,00	0,00	10,56
Vodnjan - Dignano	2.108,07	1.774,04	84,66	0,00	249,37	15,85
Vrsar - Orsera	1.380,37	1.187,60	191,18	0,00	1,99	13,96
Žminj	726,76	519,68	207,08	0,00	0,00	28,49

Izvor: MINGOR

davatelja javne usluge, reciklažnih dvorišta te mobilnih reciklažnih dvorišta dobiva se podatak da je na području Istarske županije tijekom 2020. godine prikupljeno ukupno 86.528.417 tona komunalnog otpada. S obzirom na podatak o 63.295,99 tona miješanog komunalnog otpada moguće je izračunati da je odvojeno sakupljeno 23.232,47 tona ili 26,85% što je u odnosu na 21,29% iz 2019. godine povećanje od 5,56%.

Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada po gradovima i općinama u 2019. godini prikazane su u tablici 88.

Tijekom 2021. u izradi je Elaborat o količinama i tokovima otpada na području Istarske županije kao

Tablica 88: Vrste i količine odvojeno prikupljenog komunalnog otpada u 2019. po JLS-ovima

Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada u 2019., po JLS							
JLS (grad/općina)	Papir (t)	Plastika (t)	Staklo (t)	Metal (t)	Glomazni otpad (t)	Tekstil	Biootpad
Buje - Buie	224,82	-	97,82	-	-	2,16	-
Buzet	197,72	162,06	78,93	31,35	119,52	32,04	50,76
Labin	450,85	22,22	54,15	16,35	1.269,46	-	-
Novigrad - Cittanova	194,59	-	84,56	-	-	2,49	-
Pazin	58,50	22,56	8,59	6,54	30,59	4,18	35,21
Poreč - Parenzo	461,32	62,08	142,66	41,25	1.885,19	-	1452,74
Pula - Pola	878,55	328,16	132,34	-	1.441,90	229,74	1256
Rovinj - Rovigno	1.068,43	82,68	354,33	109,84	65,55	27,85	17,74
Umag - Umago	547,63	1,27	269,67	45,74	93,60	11,53	18,03
Vodnjan - Dignano	138,56	81,46	37,69	19,43	137,72	-	-
Bale - Valle	29,53	-	4,42	-	-	-	-
Barban	4,06	6,64	3,72	-	8,51	-	-
Bitonigla - Verteneglio	53,90	-	24,86	-	-	2,31	-
Cerovlje	31,10	14,20	5,12	0,06	2,62	0,43	7,63
Fažana - Fasana	137,89	65,58	12,03	-	365,57	8,42	-
Funtana - Fontane	24,50	2,30	5,10	1,60	112,60	-	59
Gračisce	19,32	8,85	3,19	-	0,70	0,10	7,25
Grožnjan - Grisignana	95,83	-	23,66	-	-	1,09	-
Kanfanar	32,52	-	5,94	-	-	-	-
Karjuba	17,29	7,87	2,76	-	0,98	0,31	5,58
Kaštelir - Labinci	29,50	2,90	6,10	2,20	216,20	-	19,9
Castelliere-S. Domenica	-	-	-	-	-	-	-
Kršan	15,50	0,70	1,78	-	294,58	-	-
Lanišće	2,20	1,44	1,36	-	10,64	-	-
Ližnjan - Lisignano	19,44	4,15	20,72	-	134,51	-	-
Lupoglav	13,61	6,18	2,24	-	0,10	0,03	5,9
Marčana	-	-	-	-	8,06	-	-
Medulin	291,46	144,43	127,61	70,65	522,60	6,64	59,38
Motovun - Montona	12,08	5,44	1,95	0,03	0,54	0,53	6,87
Opatalj - Portole	49,84	-	22,42	-	-	1,68	-
Pičan	33,57	1,51	3,85	-	134,55	-	-
Raša	88,70	5,36	10,66	5,00	320,06	-	-
Sveta Nedelja	91,08	4,10	5,96	-	293,08	-	-
Sveti Lovreč	19,90	2,00	4,20	1,70	180,70	-	16,5
Sveti Petar u Šumi	12,74	6,00	2,13	-	1,13	0,32	7,47
Svetvinčenat	-	5,81	3,19	-	36,28	-	-
Tar-Vabriga - Torre-Abrega	39,50	4,10	8,10	3,40	413,50	-	39,6
Tinjan	20,44	9,39	3,29	0,10	0,68	0,48	7,88
Vilrjan - Visignano	34,40	6,50	7,00	2,50	252,80	-	23,1
Vižinada - Visinada	15,30	1,60	3,20	1,40	148,40	-	13,3
Vižar - Orsera	99,40	14,30	51,00	5,50	460,70	-	92,9
Žminj	83,54	-	7,96	-	-	-	-

Izvor: MINGOR, Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Izvor: MINGOR

podloga za planiranje građevina za gospodarenje otpadom s ciljem poboljšanja i unapređenja sustava gospodarenja otpadom posebno komunalnim otpadom na području Istarske županije temeljeno na javnom sektoru s dodatnim osvrtom na mogućnosti energetske uporabe otpada (gorivo iz otpada, muljevi nastali obradom otpadnih voda, biorazgradivi otpad, ostaci primarne selekcije i sl.).

Centar za gospodarenje otpadom Kaštijun

Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun izgrađen je na administrativnom području Grada Pule-Pola na udaljenosti od 5 km od centra grada. Projektom je bila obuhvaćena i izgradnja šest pretovarnih stanica u Labinu, Pazinu, Buzetu, Umagu - Umago, Poreču - Parenzo i Rovinju - Rovigno.

Vrijednost projekta izgradnje Centra bila je 35.070.892 EUR, od čega je sufinanciranje iz sredstva EU fondova iznosilo 25.045.992 EUR (71,42%), Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost sufinancirao je projekt u iznosu od 1.853.157 EUR (5,28%), dok su ostatak iznosa od 8.171.743 EUR (23,3%) osigurali grad Pula - Pola, Istarska županija i tvrtka Kaštijun d.o.o. koja upravlja Centrom. Za obveze lokalne zajednice u financiranju projekta korištena su sredstva Europske investicijske banke (EIB).

U sklopu Centra nalazi se MBO postrojenje (postrojenje za obradu komunalnog otpada), bioreaktorsko odlagalište, uređaj za pročišćavanje otpadnih voda te infrastruktura koja između ostalog uključuje administrativnu zgradu, dvije mosne vage, unutarnje prometnice itd. Isto tako predviđeno je odlaganje neopasnog proizvodnog otpada, privremeno skladištenje odvojeno sakupljenog otpada (PET, staklo itd.) i predobrada i privremeno skladištenje opasnog otpada isključivo iz komunalnog otpada (baterije, EE otpad i sl.).

Izgradnjom Centra za gospodarenje otpadom Kaštijun uspostavljen je integralni sustav gospodarenja otpadom na području Istarske županije, koji služi organiziranom, gospodarski usmjerenom i cjelovitom načinu gospodarenja otpadom s navedenog područja. Radovi na izgradnji centra dovršeni su 2018. godine te je redoviti dovoz miješanog komunalnog otpada na obradu u Centar započeo 2. srpnja 2018. godine.

Tijekom 2018. godine sklopljeni su ugovori sa svim isporučiteljima javne usluge skupljanja miješanog komunalnog otpada u Istarskoj županiji. Tri isporučitelja javne usluge otpad dopremaju vlastitim vozilima na Centar, a od šest isporučitelja javne usluge otpad se preuzima na pretovarnim stanicama i na obradu u Centar doprema vozilima tvrtke Kaštijun d.o.o. Sukladno Rješenju o izmjeni i dopuni uvjeta okolišne dozvole od 9. siječnja 2020., tijekom 2020. godine provedena su sva mjerenja emisija i praćenje stanja okoliša. Usljed iznimno velikih količina otpada u odnosu na projektirane vrijednosti koje su pristizale na Centar u ljetnim mjesecima, tijekom 2020. godine izvršena je i nadogradnja Centra kojim su, između ostalog, pojačani kapaciteti u vidu biosušenja.

U sklopu Projekta optimizacije Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun izvedena je rekonstrukcija postrojenja za mehaničko biološku obradu otpada u cilju povećanja kapaciteta obrade otpada u jeku turističke sezone kao i kapaciteta obrade i filtriranja zraka iz procesa biološke obrade. Aktivnosti su obuhvaćale izgradnju dva dodatna boksa za biosušenje, nadogradnju postojećih biofiltera i ugradnju nove linije ventilacije s pripadajućom opremom za obradu zraka iz biološkog dijela MBO hale. Navedene aktivnosti realizirane su u suradnji i uz sufinanciranje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Za cijelo vrijeme izvođenja radova bilo je osigurano neometano funkcioniranje sustava prikupljanja i obrade miješanog komunalnog otpada za cijelu Istarsku županiju kao i rad postrojenja.

U 2020. godini na Centru je zaprimljeno za obradu i obrađeno 60.233 tone miješanog komunalnog otpada, a mehaničkom obradom je izdvojeno gorivo iz otpada, metali i nekompostirana frakcija koja je na

daljnem procesu obrade na bioreaktorskoj plohi.

Ilegalna odlagališta otpada

Iako je javna usluga odvoza otpada dostupna u svim dijelovima Istarske županije, a znatna su sredstva tijekom proteklih godina osim u infrastrukturu za selektivno prikupljanje pojedinih korisnih vrsta otpada uložena i u edukaciju o održivom gospodarenju otpadom, sav proizvedeni otpad ne biva uvijek propisno oporabljen odnosno zbrinut. Određeni dio otpada građani i tvrtke, na žalost, ne predaju ovlaštenim sakupljačima otpada već ga odlažu izvan za to predviđenih lokacija. Na području Istarske županije i danas postoje lokacije s nepropisno odloženim otpadom kao posljedica neodgovornog ponašanja fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju gospodarske djelatnosti, ali i lokalnog stanovništva.

Prvi službeni Popis i plan sanacije ilegalnih odlagališta Istarska županija je izradila 2006. godine. Popis je doživio nekoliko revizija od kojih je zadnja bila u listopadu 2010. godine, kada su popisu nadodane lokacije za koje je nadležna inspekcija zaštite okoliša Ministarstva zaštite prirode i okoliša RH, jedinicama lokalne samouprave izdala rješenja o potrebi uklanjanja nepropisno odloženog otpada od strane nepoznatih počinitelja.

Nadalje, Istarska županija je, u sklopu provedbe EU projekta DIVA – Sanacija divljih odlagališta i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti, izradila i stavila u funkciju mrežnu aplikaciju za evidentiranje i praćenje sanacije odbačenog otpada na području Istarske županije dostupnu putem službene stranice projekta.³¹

Koristeći između ostalog i spomenuto iskustvo Istarske županije u izradi mrežne aplikacije za evidenciju lokacija s nepropisno odloženim otpadom Zavod za zaštitu okoliša i prirode pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja dovršio je u listopadu 2019. godine informacijski sustav ELOO – Evidencija lokacija odbačenog otpada³² koji je u punoj funkciji od 1. siječnja 2020. godine. Tijekom 2020. na području Istarske županije evidentirano je ukupno 80 lokacija (76 aktivnih i 4 neaktivne).

1.5.2. Prometna infrastruktura

U svrhu osiguravanja preduvjeta za ostvarivanje ciljeva održivog prometa na području Istarske županije, potrebno je imati razvijenu prometnu infrastrukturu. U tom kontekstu, donja analiza se osvrće na postojeće stanje prometa te postojeću prometnu infrastrukturu u 4 ključna segmenta: cestovni, zračni, pomorski te željeznički promet.

³¹ <http://www.projekt-diva.eu>

³² <https://eloo.haop.hr/public/>

1.5.2.1. Cestovni promet

Ukupna duljina javnih cesta u Istarskoj županiji iznosi 1.790.711 km. Najveći udio u mreži javnih cesta Istarske županije čini sustav županijskih i lokalnih cestovnih prometnica (1.237.511 km, odnosno 69,10%), a kvantitativno najmanji udio (142.280 km, odnosno 7,94%) imaju autoceste. Ukupni udio javnih cesta Istarske županije u javnim cestama Republike Hrvatske iznosi 6,52%, pri čemu duljinom prednjače novoizgrađene autoceste s 8,83% udjela.

Slika 16: Prikaz cestovne infrastrukture na području Istarske županije

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje IŽ

33 Županijske i lokalne ceste u velikim gradovima na području IŽ svrstane su u kategoriju nerazvrstanih cesta sukladno Odluci o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste

Tablica 89: Duljina javnih cesta na području Istarske županije

Duljina javnih cesta na području Istarske županije			
Redni broj	Neposredna potrošnja energije	Oznaka ceste	Ukupna duljina ceste (km)
1.	autoceste	AC	142,280
2.	državne ceste	CD	410,920
3.	županijske ceste	ŽC	586,988
4.	lokalne ceste	LC	650,523
Ukupno javnih cesta u Istarskoj županiji			1.790,711

Izvor: Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 59/23, 64/23, 71/23 i 97/23), ŽUC IŽ

Istarska županija je po duljini cestovne mreže jedna od cestovno najrazvijenijih hrvatskih županija te u tom pogledu zadovoljava aktualnu prometnu potražnju.

Kvaliteta i tehničko stanje cestovne mreže u odnosu na sadašnju i buduću prometnu potražnju uglavnom nisu zadovoljavajući. Određeni dio cestovne mreže na području Istarske županije je u lošem stanju (loše građevinsko stanje, niska razina tehničkog standarda i opremljenosti, nedostatna prometna signalizacija i oprema), što predstavlja ograničavajući čimbenik u nesmetanom odvijanju prometa. Problem predstavlja i nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja, nedostatak i neorganiziranost sustava parkirališta u većim turističkim središtima te neodgovarajuća mreža javnog prijevoza. Ljetni mjeseci koji su obilježeni intenzivnom turističkom djelatnošću te izraženim priljevom posjetitelja na područje Županije također uzrokuju izražene prometne gužve na prilazima turističkim središtima.

Govoreći o sigurnosti odvijanja cestovnog prometa na području Istarske županije, u 2019. godini na području Policijske uprave (PU) istarske evidentirana je 1.601 prometna nesreća (PN) ili 19,5% manje nego 2015. godine kada je evidentirano 1.990 prometnih nesreća. Na razini RH, ukupan broj prometnih nesreća u 2019. iznosio je 31.367 (udio prometnih nesreća na području PU istarske u ukupnom broju prometnih nesreća na teritoriju RH iznosi nešto iznad 6%). Za usporedbu, najmanji broj prometnih nesreća zabilježen je na području PU požeško-slavonske (525), PU međimurske (531) te PU virovitičko-podravske (572)

Unatoč ukupnom pozitivnom trendu smanjenja broja prometnih nesreća u cestovnom prometu, stanje razine sigurnosti na području Istarske županije iziskuje ulaganje dodatnih napora usmjerenih

Tablica 90: Broj prometnih nesreća na području Istarske županije

Prikaz PN	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2019.-2018.	2019.-2018.
PN s nastradalima	742	670	691	628	551	-77	-12,20%
PN s poginulima	20	18	22	22	22	0	0,00%
PN s ozlijeđenima	722	652	669	606	529	-77	-12,70%
UKUPNO PN	1.990	1.918	2.052	1.842	1.601	-241	-13,00%

Izvor: Bilten o sigurnosti cestovnog prometa 2019., MUP

na povećanje sigurnosti cestovnog prometa. Nužno je poboljšati tehničke karakteristike postojećih prometnica uz omogućivanje njihova kvalitetnog održavanja te pravodobnu sanaciju opasnih mjesta (tzv. crne točke), ali i razvijati i promicati važnost prometne kulture među svim sudionicima u prometu.

Među projektima strateške važnosti iz domene cestovnog prometa na području Istarske županije neizostavno je spomenuti projekt izgradnje punog profila autoceste Istarski ipsilon, koji će uključivati i izgradnju druge cijevi tunela Učka. Istarski ipsilon cestovna je infrastruktura ukupne dužine 141 km koja spaja grad Pulu – Pola s gradom Umagom – Umago te grad Rijeku s gradom Pulom – Pola. Autocesta se većim dijelom proteže kroz Istarsku, a manjim dijelom kroz Primorsko-goransku županiju. Važnost Istarskog ipsilona za prometnu povezanost unutar Istarske županije, ali i RH, vidljiva je iz podataka BINA-Istre d.d. koji govore da se ovom autocestom godišnje preveze oko 10 milijuna vozila, dok u ljetnim mjesecima njome prođe više od 60.000 vozila u jednom danu³⁴. Radovi izgradnje punog profila Istarskog ipsilona obuhvaćaju izgradnju drugog kolničkog traka od čvora Vranja do Tunela Učka-Portala Kvarner, dionice duge osam kilometara na sjeveroistočnoj strani autoceste, koja uključuje izgradnju 5,6 kilometara dugačke druge cijevi tunela Učka s opremom i poprečnim vezama s postojećom tunelskom cijevi te izgradnju novog odmorišta na kvarnerskoj strani tunela Učka. Također, radovi će uključivati izgradnju novog čvora Vranja, izgradnju novog podvožnjaka, izgradnju dva nova nadvožnjaka, izgradnju prometne poveznice iznad portala obje cijevi tunela Učka na istarskoj strani, izgradnju tri nova cestovna prolaza te izgradnju nove zgrade za vatrogasnu postrojbu na postojećoj platformi s istarske strane tunela. Vrijednost ove faze projekta procijenjena je na gotovo 200 milijuna eura, a završetak svih radova očekuje se do sredine 2025. godine³⁵.

34 <https://bina-istra.com/o-nama/istarski-ipsilon>

35 <https://vlada.gov.hr/vijesti/radovi-na-drugoj-cijevi-tunela-ucka-vrijedni-1-5-mlrd-kuna-generirat-ce-rast-i-nova-radna-mjesta/31083>

1.5.2.2. Zračni promet

Aktivne objekte infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije čine:

- Zračna luka Pula;
- Aerodrom Medulin – Campanož;
- Aerodrom Vrsar – Crljenka.

Zračna luka Pula jedna je od devet zračnih luka i peta najprometnija zračna luka prema broju putnika u Republici Hrvatskoj. Smještena je na administrativnom području Općine Ližnjan – Lisignano, 6 km sjeveroistočno od središta Grada Pule – Pola. Staze za vožnju širine su 23 m, nosivosti PCN 70,5/F/A/W/T, s asfaltnom podlogom. Zračna luka Pula posjeduje i stajanku s 10 „self-maneuvering“ pozicija za parkiranje komercijalnih zrakoplova, od čega su dvije pozicije namijenjene i za „wide body“ zrakoplovne kategorije. Putnici se kreću prema putničkoj zgradi samostalno po stajanci uz pratnju, a u slučaju loših vremenskih prilika prevoze se autobusima. Zrakoplovi generalne avijacije parkiraju se u blizini TWR i ARO službe na pozicijama 9 i 10. U Puli se također nalazi stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u zračnom prometu.

Osim međunarodnih letova iz 15 europskih država, s pulske zračne luke omogućeni su i letovi u domaćem zračnom prometu do Zagreba, Zadra, Splita i Osijeka. U proteklih desetak godina, osim strukture gostiju gdje se osjetno povećao broj putnika iz Europe, promijenila se i struktura zrakoplovnih kompanija. Nekadašnje charter kompanije, zamijenile su niskobudžetne kompanije i kompanije koje lete na redovnim linijama.

Slika 17: Prikaz operacija zrakoplova u Zračnoj luci Pula

Izvor: Zračna luka Pula

Posljednjih se godina promet putnika vidno povećavao, izuzevši 2020. godinu u kojoj je pad prometa prouzrokovan pandemijom COVID-19. U usporedbi 2014. s 2019. godinom, utvrđuje se porast u sljedećim segmentima:

Tablica 91: Usporedba broja putnika, zemalja, zrakoplovnih kompanija i destinacija Zračne luke Pula u 2014. i 2019. godini

	Broj putnika	Broj zemalja	Broj zrakoplovnih kompanija	Broj destinacija
2014.	382.992	15	29	33
2019.	777.568	21	35	67
	+103%	+40%	+21%	+103%

Izvor: Zračna luka Pula

Slika 18: Prikaz prometa putnika u Zračnoj luci Pula

Izvor: Zračna luka Pula

Osim Zračne luke Pula, značajni objekti infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije su aerodromi Vrsar – Crljenka i Medulin – Campanož, koji svojom ponudom predstavljaju dodatnu vrijednost u turističkoj ponudi Istarske županije. Aerodrom Vrsar – Crljenka koristi se za prihvat sportsko-rekreativnih zrakoplova i za različite nekomercijalne operacije, sport i turizam. Prosječni godišnji broj operacija je 600 slijetanja, a lokalne operacije čine oko 150 slijetanja. Aerodrom je opremljen za prihvat i održavanje manjih zrakoplova. Aerodrom Medulin – Campanož namijenjen je prvenstveno za sportske zrakoplove, „zmajeve“ (uključujući i one na motorni pogon), ovjesne jedrilice, balone, parajedrilice i slične letjelice. Na aerodromu se održavaju različita natjecanja, manifestacije i treninzi. Oba aerodroma iziskuju poticaj za daljnji razvitak u pogledu povećanja kvalitete usluga, modernizacije, proširenja postojećih kapaciteta te povećanja sigurnosti.

1.5.2.3. Pomorski promet

Sukladno važećim zakonskim i podzakonskim propisima, morske luke se dijele na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene (sportske, ribarske, brodogradilišne, vojne, industrijske i luke nautičkog turizma). Luke nautičkog turizma, s obzirom na to da ulaze i u kategoriju turističke namjene površina, dodatno su regulirane Zakonom o prostornom uređenju i Zakonom o gradnji. Na području Istarske županije nalazi se ukupno 76 morskih luka, od toga 37 luka otvorenih za javni promet i 39 luka posebne namjene, kako slijedi:

Tablica 92: Popis luka na području Istarske županije

Grad / općina	Broj luka
Grad Buje - Buie	1 luka
Grad Umag - Umago	8 luka
Općina Brtonigla - Verteneglio	1 luka
Grad Novigrad - Cittanova	4 luke
Općina Tar-Vabriga - Torre-Abrega	2 luke
Grad Poreč - Parenzo	6 luka
Općina Funtana - Fontane	2 luke
Općina Vrsar - Orsera	3 luke
Općina Kanfanar	1 luka
Grad Rovinj - Rovigno	3 luke
Grad Vodnjan - Dignano	2 luke
Općina Fažana - Fasana	2 luke
Grad Pula - Pola	13 luka
Općina Medulin	16 luka
Općina Ližnjan - Lisignano	2 luke
Općina Marčana	1 luka
Općina Raša	5 luka
Grad Labin	1 luka
Općina Kršan	3 luke
Ukupno	76 luka

Izvor: Istarska županija

Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u pomorskom prometu nalazi se u Raši – Bršica, dok su stalni granični prijelazi za međunarodni promet putnika u pomorskom prometu Umag i Pula.

Najveća luka u Istarskoj županiji je Luka Pula. S obzirom na to da se koncepcija razvoja pomorskog gospodarstva Luke Pula u konstelaciji odnosa s obližnjim lukama (Rijeka, Kopar, Trst) nije uspjela profilirati u trgovačku luku, novo usmjerenje okrenuto je nautičkom turizmu i putničkom prometu³⁶.

U Istarskoj županiji djeluje ukupno 14 luka nautičkog turizma – marina, od toga 11 marina državnog značaja i 3 županijskog značaja. Većina marina razmještena je duž zapadne i južne obale istarskog poluotoka, dok je istočna obala u pogledu nautičkog turizma nerazvijena. Prema podacima DZS-a³⁷ iz travnja 2021. godine, na području Istarske županije ne postoji ni jedna suha marina.

U kontekstu raspoloživosti i broja vezova u marinama, na jugu Istre vrijedi istaknuti Marinu Veruda u Puli – Pola, koja danas raspolaže s 880 vezova (630 more + 250 kopno), a popunjenost je 100%. ACI (Adriatic Croatia International) marina u pulskoj luci ima kapacitet 192 plovila, dok ACI marina Pomer sa svojih 326 vezova (296 more + 30 kopno) predstavlja marinu u sklopu sustava ACI koja je locirana na istočnoj obali Istre, u Medulinskom zaljevu te sa svojim okolnim prostorom predstavlja potencijal budućeg razvoja nautičkog turizma. U južnom dijelu Istre nezaobilazna je i nautička marina Port NP Brijuni. Interes stranih ulagača za daljnji razvoj nautičkog turizma³⁸ u južnoj Istri iskazan je u Uvali Kuje u općini Ližnjan – Lisignano, koja predstavlja najbližu vezu s otocima kvarnerskog arhipelaga te za marinu u Barbarigi.

Na sjeverozapadnoj obali Istre postoje morske luke javnog prometa Kanegra, Savudrija, Zambratija, Katoro, Stella Maris, Umag, Lovrečica, Karigador, Dajla-Belveder, Dajla, Novigrad i Antenal kojima upravlja Lučka uprava Umag-Novigrad, te luke Alberi i Bašanija. Od luka nautičkog turizma izgrađena je marina u Umagu – Umago i Novigradu – Cittanova. ACI marina Umag kapaciteta je 515 vezova (475 more + 40 kopno), a smještena je u sjevernome dijelu gradske luke. Marina Nautica u Novigradu – Cittanova raspolaže s 365 vezova u moru i 50 vezova na kopnu.

Grad Poreč – Parenzo razvijen je kao lučko središte koje je, zahvaljujući graničnom prijelazu, otvoreno i za međunarodnu plovidbu. Porečka luka služi za putnički promet i promet roba. Nautičke marine na Poreštini izgrađene su na sljedećim mjestima: Marina Červar-Porat u Červar-Portu, Marina Parentium i Marina Poreč u porečkoj luci, Marina Vrsar u vrsarskoj luci te Marina Funtana u Funtani – Fontane. Luke posebne namjene, odnosno ribarske luke su: Luka Mirna u Tarskoj uvali, Santa Marina-Vabriga te sidrište ribarica i ribarska luka Vrsar u Vrsaru – Orsera.

36 U Prostornom planu Istarske županije već postoji planirana pozicija i plan infrastrukture za razvoj projekta „Izgradnja terminala za putnički promet u Luci Pula“ koji je uvršten i među strateške projekte RH.

37 Kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2020.

38 Lučka uprava Pula –Autorità portuale Pola ima spremne projekte za izgradnju Luke Verudela i Luke Ribarska koliba kao luka otvorenih za javni promet, od kojih svaka ima planirani nautički dio.

Rovinjska luka sastoji se od sjeverne i južne luke koje služe za putnički promet, a sjeverna luka i kao sidrište. Nautičke marine su Marina Rovinj u gradu Rovinju - Rovigno i Marina Valalta na ulazu u Limski kanal.

Na području Labinštine u funkciji je veći broj luka različitih namjena (putničke, turističke, izletničke, trajektne, luke za teretni promet). Luke otvorene za javni promet: Luka Rabac (višenamjenska), Luka Plomin Luka (putničko-ribarska), Luka Raša – Bršica³⁹ (izvoz drva, kamena, žive stoke) i Luka Brestova (trajektna luka za vezu s otokom Cresom), luka Trget, luka Tunarica i luka Sv. Marina te luke posebne namjene: Industrijska luka Koromačno (izvozno-uvozna luka za potrebe tvornice cementa) i Industrijska luka Plomin (uvoz ugljena za potrebe termoelektrane).

Tablica 93: Prikaz godišnjeg prometa putnika (doputovali i otputovali) u lukama IŽ

Naziv luke	Promet putnika 2018.	Promet putnika 2019.	Promet putnika 2020.
Pula	961.024	981.751	514.971
Rovinj	118.387	154.260	20.562
Poreč	332.558	316.285	77.471
Novigrad	4.932	4.723	176
Umag	35.128	27.649	67
Rabac	617.422	618.024	271.117
Ukupno	2.069.451	2.102.692	884.364

Izvor: Državni zavod za statistiku

Iz podataka iznad vidljivo je kako je u prometu putnika u 2019. godini, u odnosu na 2018., zabilježen blagi porast, dok je u 2020. došlo do značajnog pada prometa putnika uzrokovanog pandemijom virusa COVID-19.

Dvije najznačajnije istarske teretne luke (Pula i Bršica) nisu adekvatno opremljene infrastrukturom i opremom te nemaju dovoljno uređen prostor za manipulaciju teretom. Kao teretne luke koriste se i Molo Carbone koja se nalazi u slobodnoj zoni Luke Pula te Luka Štinjan koja se nalazi uz kamenolom.

U domeni prijevoza putnika vrlo je izražen potencijal luka Umag, Novigrad, Poreč, Rovinj i Rabac, kojima treba pridodati Pulu uz uvjet provedbe sanacije pulskog lukobrana⁴⁰.

³⁹ Luka Bršica je luka međunarodnog tipa i pripada državnoj Lučkoj upravi Rijeka.

⁴⁰ Projekt sanacije lukobrana u Puli - Pola strateški je projekt RH za zaštitu i sigurnost obalnog pojasa - lukobran je dotrajavao, nije obnavljan od 1914. godine, a u slučaju njegovog urušavanja bio bi poplavljen cijeli centar Pule - Pola.

1.5.2.4. Željeznički promet

Infrastrukturu željezničkog prometa na području Istarske županije čine željeznička pruga za regionalni promet R101 (Podgorje – Državna granica – Buzet – Pazin – Pula), pruga za lokalni promet L213 (Lupoglav – Raša) te pripadajući kolodvori i stajališta na navedenim prugama. Ukupna duljina željezničkih pruga na području Istarske županije iznosi 144,136 km, od čega 91,14 km (63,23%) otpada na prugu R101, a 52,99 km (36,77%) na prugu L213.

Slika 19: Željezničke pruge u Istarskoj županiji

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti. Stanje infrastrukture željezničkog prometa na području Istarske županije je ispod zadovoljavajuće razine – istarske pruge nisu u dovoljnoj mjeri povezane s ostalom željezničkom mrežom Republike Hrvatske, osim obilazno preko Slovenije ili neizravno cestovnim putem uz podršku alternativnih prijevoznih sredstava te iste stoga gube svoju gospodarsku funkciju. Dodatno, budući da željeznička infrastruktura ne prolazi područjem najjače koncentracije stanovništva i turističkih kapaciteta, nije ostvarena mogućnost valorizacije prirodne i kulturne baštine Istre.

Slika 20: Duljina željezničkih pruga na području Istarske županije

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

Izgradnja predviđenog tunela Učka u sklopu planirane pruge visoke učinkovitosti Trst/Kopar – Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik te izravno željezničko povezivanje Pule – Pola s Rijekom, a time posredno sa Zagrebom i drugim europskim državama, povećali bi gospodarsko značenje postojeće željezničke mreže u Istarskoj županiji.

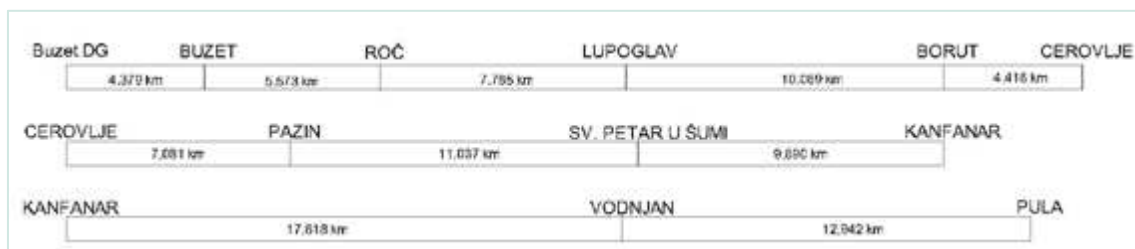
Pruga R101 DG-Buzet-Pula

Željeznička pruga R101 DG – Buzet – Pula nalazi se na području sljedećih jedinica lokalne samouprave: Grad Buzet, Općina Lupoglav, Općina Cerovlje, Grad Pazin, Općina Sv. Petar u Šumi, Općina Žminj, Općina Kanfanar, Općina Svetvinčenat, Grad Vodnjan – Dignano i Grad Pula – Pola. Željeznička pruga povezuje pojedine dijelove Istarske županije, te Istru sa susjednom Republikom Slovenijom. Ne postoji željeznička poveznica s ostalim prugama na teritoriju Republike Hrvatske (putnički promet odvija se prijelazom na autobus na relaciji od kolodvora Lupoglav do kolodvora Rijeka, a teretni preko Slovenije). U Sloveniji se ova pruga nastavlja na regionalnu željezničku prugu 61 Cepišće-Prešnica – Podgorje – D.M.

Pruga je jednokolosiječna i neelektrificirana. Ukupna građevinska duljina iznosi 91,14 km. Početna točka stacioniranja je lokacija Buzet DG (državna granica), a završna točka je kolodvor Pula. U kolodvoru Lupoglav od nje se odvaja željeznička pruga za lokalni promet L213 Lupoglav – Raša koja je u funkciji samo do transportnog otpremništva Učka. U kolodvoru Borut odvaja se industrijski kolosijek do Istarske ciglane Cerovlje, u kolodvoru Kanfanar industrijski kolosijek do tvornice TDR d.o.o. Rovinj, u kolodvoru Vodnjan industrijski kolosijek do tvornice Uljanik proizvodnja opreme d.d. te u kolodvoru Pula industrijski kolosijeci do skladišta u zoni Šijana, tvornice cementa Calucem d.o.o. i pomorskog dobra otoka Uljanik.

Na postojećoj željezničkoj pruzi R101 nalazi se 26 službenih mjesta. Od toga je 10 kolodvora i 16 stajališta. Iako je željeznička pruga R101 DG – Buzet – Pula otvorena za mješoviti promet, na njoj nema redovitog teretnog prometa. Regionalni i lokalni prijevoz putnika odvija se na relacijama Buzet – Pula, Lupoglav – Pula, Kanfanar – Pula i Buzet – Lupoglav, a međudržavni je vrlo malog opsega.

Slika 21: Raster kolodvora na željezničkoj pruzi R101

Izvor: HŽ Infrastruktura

Slika 22: Prikaz položaja kolodvora i stajališta na željezničkoj pruzi R101

Izvor: HŽ Infrastruktura

Pruga L213 Lupoglav – Raša

Željeznička pruga L213 Lupoglav – Raša je željeznička pruga za lokalni promet ukupne građevinske duljine 52,996 km. Pruga je izgrađena 1948. i otvorena za promet 1951. godine, a zatvorena za sav promet na dionici Učka – Raša 2008. godine.

Pruga se nalazi na području sljedećih jedinica lokalne samouprave: Općina Lupoglav, Općina Kršan, Općina Sveta Nedjelja i Općina Raša. Terminal Bršica je smješten u lučkom Bazenu Raša u luci od lokalnog značaja luka Trget. U kolodvoru Lupoglav željeznička pruga L213 odvaja se od željezničke pruge za regionalni promet R101 DG – Buzet – Pula, a u kolodvoru Raša industrijski kolosijeci do terminala Bršica. Pruga je neelektrificirana i jednokolosiječna.

Na željezničkoj pruzi L213 Lupoglav – Raša nalaze se 2 kolodvora (Lupoglav i Raša) i 2 otpremništva (Učka i Kršan). Raster službenih mjesta i njihova međusobna udaljenost (u km) kao i upravljanje infrastrukturom prikazani su na slici 23.

Slika 23: Raster kolodvora na pruzi L213 Lupoglav – Raša

Izvor: HŽ Infrastruktura

Zbog klizišta nasipa pruga je zatvorena za sav promet na dionici Učka – Raša od 26. prosinca 2008. godine. Sanacija pruge potrebna je i u sklopu zaštite od odrona. Na pruzi su četiri tunela „Dolenja Vas“, „Vranje 1“, „Vranje 2“ i „Mandići“. Čelični most Raša potrebno je zamijeniti novom konstrukcijom.

Pruga je dijelom ujedno i zapadna granica Parka prirode Učka do križanja izvan razine županijske ceste Ž50180 (D500–Šušnjeвица – Nova Vas – Kožljak – Vozilići (D66)) i prolazi područjem geomorfološkog Spomenika prirode Vela draga pod Učkom. Pruga je u području Ekološke mreže Natura 2000 do križanja izvan razine sa županijskom cestom Ž50180.

Planirana željeznička infrastruktura

S ciljem poticanja revitalizacije željezničke infrastrukture i stvaranja potrebnih kapaciteta za povećanje opsega i učinkovitosti željezničkog prijevoza, Prostornim planom Istarske županije kao prometna građevina od važnosti za RH određena je željeznička pruga visoke učinkovitosti za međunarodni promet: Trst/Kopar – (tunel – planirano rješenje Ćićarija) Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik.

Prostorni plan također predviđa i željezničke građevine od važnosti za Istarsku županiju: pruge za lokalni promet Kanfanar – Rovinj i Pula (odvojak R101: Čvor Pula) – Zračna luka Pula, željeznički kolodvor Kršan u Potpićanu te željeznička stajališta Zračna luka Pula, Rovinj, Rovinjsko selo i Sošići.

1.5.3. Elektroničko-komunikacijska infrastruktura

Elektroničko-komunikacijska infrastruktura i povezana oprema podrazumijeva pripadajuću infrastrukturu povezanu s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, koja omogućuje ili podržava pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge. Ovo osobito obuhvaća kabelsku kanalizaciju, antenske stupove, zgrade i druge pripadajuće građevine i opremu te sustave uvjetovanog pristupa i elektroničke programske vodiče.

Dostignuti stupanj razvoja telefonske mreže na području Istarske županije može se ocijeniti vrlo dobrim. To potvrđuje gustoća pretplatnika u nepokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži od 48,59%, koja je veća od prosječne gustoće u Republici Hrvatskoj, koja iznosi 41,92%, te prosječne gustoće u Europskoj uniji, koja iznosi 41,29%. U pokretnoj komunikacijskoj mreži gustoća korisnika u Istarskoj županiji procjenjuje se na 150% što je više od nacionalnog prosjeka (136%) i prosjeka Europske unije (119%).

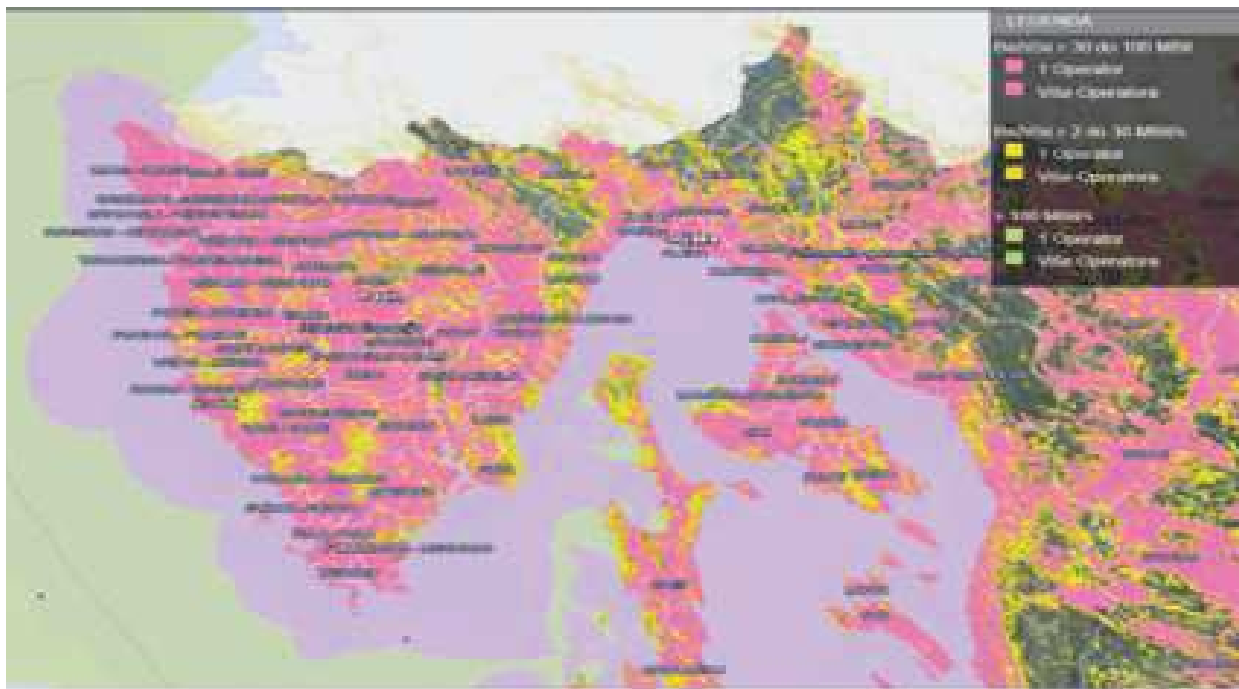
Planiranje i razvoj pristupa širokopojasnom internetu na lokalnoj i regionalnoj razini provedeni su sukladno Digitalnoj agendi za Europu 2014. – 2020., Strategiji razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj 2016. – 2020. i Okvirnom nacionalnom programu za razvoj širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja.

Slika 24: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog interneta na području IŽ u 2021. godini

Izvor: HAKOM, Interaktivni GIS portal, 2021.

Slika 25: Područja dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu na području IŽ u 2021. godini

Izvor: HAKOM. Interaktivni GIS portal, 2021.

U području elektroničkih komunikacija na području Istarske županije postignut je relativno visok stupanj razvijenosti koji prati europske trendove. Mreža zadovoljava potrebnu pokrivenost teritorija radijskim signalom, ali konfiguracija terena uvjetuje jačinu signala. Baznim (radijskim) postajama pokriveno je 100% teritorija Istarske županije, a one imaju dovoljne kapacitete i u vrijeme najvećeg opterećenja (na vrhuncu turističke sezone).

Iz slike iznad vidljivo je kako je na najvećem dijelu teritorija Istarske županije dostupan širokopojasni pristup internetu pristupnim brzinama 30 Mbit/s do 100 Mbit/s (elektronička komunikacijska mreža velike brzine) putem vlastite infrastrukture operatora koja obuhvaća sve tehnologije, odnosno na većini područja operatori mogu u kratkom roku i bez značajnijih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

U kontekstu razvoja elektroničko-komunikacijske infrastrukture te daljnje digitalizacije, Županija je pristupila postupku izrade Strategije digitalne transformacije koja će utvrditi ključne strateške odrednice i smjer implementacije digitalnih tehnologija u poslovanje Županije, a koji će u obzir uzeti stvarne potrebe kako građana, tako i zaposlenika Istarske županije.

Zaključno, u tablici niže navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali infrastrukturnih sustava Istarske županije, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

Ključne razvojne potrebe

Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava ukazuje na potrebu ulaganja u sustav kako bi se osigurala dostupnost vodnih resursa te njihova ravnomjerna raspodjela, uzimajući u obzir povećanu potražnju koja, uslijed snažne turističke aktivnosti, obilježava ljetne mjesece. Također, kao razvojna potreba prepoznato je unaprjeđenje sustava javne odvodnje i kanalizacije, osobito u pogledu povećanja pokrivenosti pojedinih dijelova Županije te postizanja zadovoljavajućeg stupnja pročišćavanja postojećih sustava kanalizacije. Analiza je pokazala kako Županiju karakterizira oslanjanje na izvore energije koji su ekološki nepovoljni te slabo diversificirani – iz ovoga proizlazi potreba za okretanjem ka obnovljivim (i raznovrsnim) izvorima energije, čiji razvoj mora biti podržan i u ključnim planskim dokumentima, poput prostornih planova, koji uređuju racionalno i optimalno korištenje prostora. U pogledu sustava gospodarenja otpadom, potrebno je uspostaviti cjeloviti sustav za diversifikaciju te posljedično utjecati na smanjenje otpada, s posebnim naglaskom na odgovarajuće zbrinjavanje građevinskog otpada, a sve praćeno podizanjem svijesti javnosti o koristima koje donosi recikliranje otpada. Konačno, u kontekstu prometne infrastrukture Županije, prepoznata je potreba snažnijeg prometnog povezivanja urbanih i ruralnih područja, unaprjeđenja lučke infrastrukture (kako one za turistički, tako i za teretni promet) te osnaživanja i revitalizacije željezničkog prometa.

Ključni razvojni potencijali

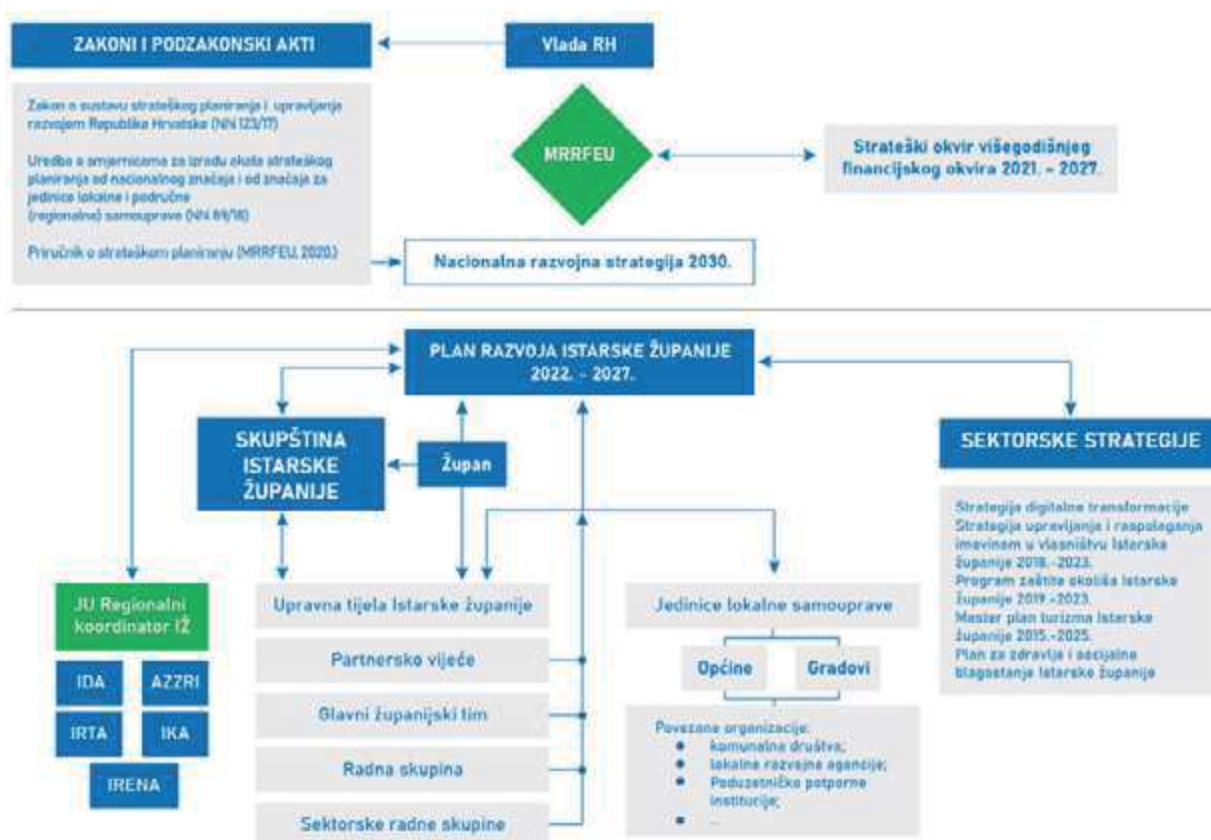
Ključni potencijal u segmentu primarne infrastrukture Istarske županije ogleda se u iskorištavanju ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije, poglavito u privatnom sektoru i kućanstvima, kroz primjenu tehnologija koje će omogućiti jednostavniju proizvodnju i raspodjelu takve energije te tako unaprijediti energetska slika Županije. U tom kontekstu, povoljan položaj i geomorfološke odlike predstavljaju osobitu prednost za razvoj fotonaponskih sustava te korištenje toplinske energije mora. Razvojni potencijali u segmentu gospodarenja otpadom prepoznaju se u primjeni novih modela kružnog gospodarstva, čime se kroz ponovnu upotrebu recikliranog otpada rasterećuje cjeloviti sustav zbrinjavanja otpada te stavlja naglasak na strateški pristup upravljanju istim. Postojeći potencijal izrazito povoljnog prometnog položaja Županije dalje se može iskoristiti kroz primjenu digitalnih rješenja te suvremenih tehnologija i koncepata u upravljanju prometom (inter/multi modalni promet, MaaS (Mobility as a Service) koncept). Zaključno, veliki potencijal prometne infrastrukture Istarske županije predstavlja željeznička infrastruktura – ključ rasta ovog sektora predstavlja njegovo povezivanje s ostalom prometnom mrežom, ekološka prihvatljivost ove vrste prijevoza te mogućnost korištenja turizma kao katalizatora za daljnji razvoj željeznice.

1.6. Institucionalni okvir upravljanja razvojem

1.6.1. Institucionalni kapaciteti

U kontekstu izrade, donošenja, provedbe i praćenja provedbe strateškog akta Istarske županije institucionalni okvir daje popis svih uključenih dionika, opis njihovih uloga i zadaća, kao i način njihove koordinacije. Na razini Istarske županije, institucionalni okvir sustava strateškog planiranja čine: Skupština Istarske županije; Župan Istarske županije; upravna tijela Istarske županije; jedinice lokalne samouprave – 10 gradova i 31 općina, Javna ustanova Regionalni koordinatork Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei te razvojne agencije: Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o.; AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin; IRTA – Istarska razvojna turistička agencija d.o.o. Poreč; IRENA – Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.; IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana. Osim navedenih, u procesu strateškog planiranja sudjeluju i sva druga javnopravna tijela koja imaju obveze sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske NN (123/17, 151/2022)..

Slika 26: Shematski prikaz institucionalnog okvira strateškog planiranja na razini IŽ

Izvor: Izrađivači Plana razvoja

Regionalni koordinator

Sustavno upravljanje regionalnim razvojem sadržava različite aspekte regionalnog razvojnog upravljanja, usmjerene na pružanje odgovarajućeg institucionalnog okruženja i potpore razvoju odgovarajućih tematskih područja, zbog čega u procesu sudjeluje niz aktera. Ključnu ulogu u procesu ima Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ (u daljnjem tekstu, Regionalni koordinator), zadužena za koordinaciju poslova strateškog planiranja i poticanje regionalnog razvoja.

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) Regionalni koordinator je javna ustanova koja obavlja poslove od javnog interesa, osnovana s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja za područje jedinice područne (regionalne) samouprave. U kontekstu upravljanja razvojem, Regionalni koordinator zadužen je za izradu županijske razvojne strategije i obavljanja poslova u vezi s provedbom razvojne strategije i ostalih strateških, razvojnih i provedbenih dokumenata za područje Županije. Sukladno tome, institucionalni kapacitet za izradu odnosno koordinaciju ključnih dionika za izradu predmetnog Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. počiva na Regionalnom koordinatoru, ali i drugim dionicima, kako je prikazano u nastavku:

- Skupština Istarske županije
- Župan Istarske županije
- Upravna tijela Istarske županije
- Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei
- Jedinice lokalne samouprave (41)
- Druga javnopravna tijela koja imaju obveze sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH

Partnersko vijeće Istarske županije

Odlukom Župana osnovano je Partnersko vijeće Istarske županije. Imenovanjem 35 članova Partnerskog vijeća osigurano je poštivanje načela partnerstva u izradi i provedbi akta strateškog planiranja. Osnivanjem Partnerskog vijeća uspostavljena je suradnja s glavnim dionicima i nadležnim tijelima Županije, jedinica lokalne samouprave, ali i gospodarskih udruženja, socijalnih partnera, akademske i znanstvene zajednice te organizacija civilnog društva i time osigurana adekvatna potpora svim segmentima razvoja.

Glavni županijski tim

Nastavno na donošenje Odluke o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine ("Službene novine Istarske županije", br. 17/19 i 20/22) donesena je i Odluka o osnivanju i imenovanju Glavnog županijskog tima za izradu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine, koji se sastoji od 5 članova. Glavni županijski tim nadležan je za nadzor i praćenje provedbe aktivnosti u postupku izrade Plana razvoja, tijekom čega će surađivati s Partnerskim vijećem i Radnom skupinom.

Radna skupina

Za izradu Plana razvoja, definiranje osnovnih razvojnih pretpostavki, strateškog okvira i ciljeva razvoja bit će zadužena formirana Radna skupina koju čine (I.) pročelnici upravnih tijela Istarske županije te (II.) direktori i ravnatelji agencija, ustanova i trgovačkih društava kojima je osnivač Istarska županija, prikazani u nastavku:

I. Upravni odjel župana Istarske županije, Upravni odjel za održivi razvoj, Upravni odjel za obrazovanje, sport i tehničku kulturu, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za proračun i financije, Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodno gospodarstvo, Upravni odjel za turizam, Upravni odjel za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine, Upravni odjel za prostorno uređenje i gradnju, Upravni odjel za kulturu i zavičajnost, Upravni odjel za gospodarstvo;

II. Istarska razvojna agencija - IDA d.o.o., AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin, IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o., Istarsko veleučilište - Univesità Istriana di scienze applicate, Javna ustanova "Natura Histrica", IKA - Istarska kulturna agencija - Agenzia culturale Istriana, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva te Regionalni koordinatore Istarske županije za europske programe i fondove - Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei.

Tematske radne podskupine

Nadalje, s ciljem osiguravanja odgovarajućeg institucionalnog okruženja i potpore razvoju svih tematskih područja u operativnom smislu izrade Plana razvoja, definiranja razvojnih pretpostavki i specifičnih razvojnih mjera, u izradi Plana razvoja sudjelovat će i šest (6) tematskih radnih podskupina:

1. Gospodarstvo i tržište rada;
2. Demografija, zdravstvo, socijalna uključenost i poboljšanje kvalitete života, civilno društvo i mladi;
3. Obrazovanje, znanost, kultura i sport;
4. Okoliš, priroda i prostorno uređenje;
5. Infrastruktura;
6. Institucionalni i provedbeni okvir Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027.

1.6.2. Financijski kapaciteti

Analiza institucionalnog kapaciteta nositelja regionalnog razvoja podrazumijeva i analizu financijskog kapaciteta. Proces strateškog planiranja nužno je usklađen s ciklusom proračunskog planiranja, a razvijeni adekvatni mehanizmi strateškog i proračunskog planiranja omogućuju praćenje provedbe ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata na više razina i kategorija.

Prema ocjeni Instituta za javne financije, Istarska županija u posljednjem petogodišnjem razdoblju od 2015. do 2019. godine ostvarila je najvišu ocjenu (5) u pogledu transparentnosti proračuna. Pritom je važno istaknuti da je transparentnost proračuna gradova na puno višoj razini u odnosu na transparentnost proračuna općina, odnosno visoka transparentnost na županijskoj razini nije spuštена na lokalnu razinu.

Županijski proračun u promatranom petogodišnjem razdoblju porastao je za više od 12% te je svake godine ostvaren suficit proračuna koji je prosječno iznosio 1,3 milijuna eura. Pozitivni financijski pokazatelji ukazuju na usklađenost strateškog i proračunskog planiranja na razini Županije što pretpostavlja kako su razvojni ciljevi financijski prihvatljivi u kontekstu održivosti te utemeljeni na identificiranim razvojnim potrebama. Zaključno, opisani pokazatelji koje karakterizira kontinuirani trend rasta županijskog proračuna, ukazuju na povećanje financijskih kapaciteta za financiranje razvojnih projekata i u idućem srednjoročnom razdoblju.

Tablica 94: Pregled kretanja županijskog proračuna Istarske županije u razdoblju 2015. – 2019.

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prihodi (mil. eura)	34,295	33,459	36,087	38,104	39,485
Rashodi (mil. eura)	34,189	31,840	33,711	37,826	38,555
Suficit/deficit (mil. eura)	+0,106	+1,619	+2,376	+0,278	+0,93

Izvor: Istarska županija

Analiza prihodovne i rashodovne strane proračuna 10 istarskih gradova prikazana je u tablici 95. Analiza financijskih pokazatelja proračuna jedinica lokalne samouprave, jednako je važna za procjenu njihovog fiskalnog kapaciteta i financijskih mogućnosti za financiranje razvojnih projekata od lokalne, ali i regionalne važnosti.

Iz tablice je vidljivo kako su kod 8 od 10 gradova prihodi proračuna porasli u posljednjih 5 godina, dok su proračunski rashodi porasli kod svih 10. Najveći relativni porast proračuna ostvario je Grad Pazin, čiji su proračunski prihodi porasli za 59,30%, a proračunski rashodi za 76%. Nadalje, razvidno je kako je većina gradova u Istarskoj županiji tijekom 2020. ostvarila proračunski deficit. Navedeno je posljedica epidemije COVID-19 zbog koje je došlo do značajnih negativnih gospodarskih utjecaja na financije jedinica lokalne samouprave. Naime, izdaci gradova značajno su porasli, osobito u vidu zdravstvenih programa te socijalne i civilne zaštite, dok su njihovi prihodi značajno smanjeni usporavanjem gospodarskih aktivnosti.

Tablica 95: Prikaz proračuna istarskih gradova 2016. – 2020., u eurima

JLS		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	+/- %
Buje - Buie	prihodi	3.953.861,36	3.343.930,70	4.024.708,62	4.302.546,88	4.719.260,79	+19,3
	rashodi	3.426.955,88	3.832.937,60	3.685.364,90	5.549.056,23	5.020.855,61	+46,5
Buzet	prihodi	4.482.711,85	4.992.454,38	4.627.713,88	5.625.047,16	5.307.237,94	+18,3
	rashodi	5.235.527,33	4.768.135,43	5.078.497,40	5.192.682,60	6.215.892,45	+18,7
Labin	prihodi	12.062.505,54	14.015.203,00	10.815.525,35	13.085.063,77	14.350.708,34	+18,9
	rashodi	12.574.799,65	14.752.812,66	10.706.696,11	13.085.063,77	14.350.708,34	+14,0
Novigrad - Cittanova	prihodi	6.751.018,92	6.098.543,83	6.385.341,05	7.363.524,37	5.163.086,73	-23,5
	rashodi	6.015.466,31	5.717.642,82	6.411.614,52	6.816.795,96	8.588.507,80	+42,7
Pazin	prihodi	8.561.356,78	8.563.804,37	9.472.030,17	10.074.397,55	13.645.574,86	+59,3
	rashodi	8.367.852,44	8.529.878,56	9.446.813,52	10.193.773,1	14.729.960,41	+76,0
Poreč - Parenzo	prihodi	20.881.570,16	22.111.288,89	26.883.477,06	22.637.712,8	23.816.921,1	+14,0
	rashodi	20.087.496,61	26.128.857,42	30.326.442,01	21.697.249,04	28.986.821,42	+44,3
Pula - Pola	prihodi	44.437.248,28	50.041.340,09	45.025.845,36	47.008.274,8	54.036.898,79	+21,6
	rashodi	41.384.681,45	47.612.378,98	44.468.686,58	46.207.277,02	57.332.917,64	+38,5
Rovinj - Rovigno	prihodi	17.713.780,45	20.109.994,54	19.592.604,86	20.650.877,62	20.225.490,64	+14,1
	rashodi	15.154.330,63	17.041.437,15	17.069.980,12	19.800.987,49	25.682.298,1	+69,4
Umag - Umago	prihodi	22.010.272,39	18.950.219,53	21.609.220,32	20.402.479,91	21.292.666,71	-3,2
	rashodi	20.091.957,05	19.074.105,46	17.460.301,07	19.623.832,83	23.293.042,62	+15,9
Vodnjan - Dignano	prihodi	5.902.223,25	6.292.801,22	5.667.920,51	6.497.842,46	6.316.701,78	+7,0
	rashodi	6.087.854,49	6.509.478,56	5.623.282,09	6.669.300,43	7.207.974,72	+18,3

Izvor: Godišnji izvještaji o izvršenju proračuna i proračuni jedinica lokalne samouprave

1.6.3. Rezultati korištenja sredstava iz EU programa i fondova

U proteklom višegodišnjem financijskom razdoblju 2014. – 2020. Republika Hrvatska na raspolaganju iz ESI fondova imala je 10,676 milijardi eura, oko 2.529 eura po stanovniku. Prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, u trogodišnjem razdoblju od 2017. do 2019. ukupan iznos ugovorenih sredstava iznosio je 8,24 milijarde eura, što predstavlja 77% ukupnog raspoloživog iznosa. Razdoblje prije 2017. godine prema iznosu ugovorenih sredstava gotovo je zanemarivo, zbog čega se fokus analize odnosi na razdoblje nakon 2017. Najveći dio ukupne alokacije sredstava ugovoren je u okviru četiri operativna programa:

- Operativni program Konkurentnost i kohezija;
- Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali;
- Program ruralnog razvoja;
- Operativni program Pomorstvo i ribarstvo.

Istarska županija je u promatranom razdoblju ugovorila ukupno 242.965.739,07 eura u četiri navedena operativna programa, a projekti su financirani iz četiri ESI fonda – Kohezijskog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Tablica 96: Pregled iskorištenosti ESI fondova kroz operativne programe u Istarskoj županiji, u eurima

Godina	OPKK	OPULJP	PRR	OPPR
2017.	58.942.631,1	3.474.812,66	33.583.469,11	10.881.412,57
2018.	59.426.979,36	4.623.607,14	30.478.054,42	8.368.647,42
2019.	13.763.222,64	1.316.931,98	16.620.417,28	1.352.830,45
Ukupno IŽ	132.265.555,91	9.415.351,78	80.681.940,81	20.602.890,57

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Najviše sredstava ugovoreno je u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija i Programa ruralnog razvoja, što je u skladu s nacionalnim prosjekom. Distribucija ugovorenih sredstava prema županijama ukazuje na dominaciju Grada Zagreba i Dubrovačko-neretvanske županije, što je prije svega povezano s velikim infrastrukturnim projektima koji se provode na području glavnog grada i Dubrovačko-neretvanske županije.

Prema financijskoj vrijednosti u Istarskoj županiji ističu se projekti poboljšanja sustava vodoopskrbe i odvodnje te pročišćavanja otpadnih voda koji se provode na području tri aglomeracije – Poreč-Parenzo, Rovinj-Rovigno i Umag-Umago – Savudrija-Salvore – Novigrad-Cittanova, koji su financirani u okviru OPKK-a.

Zaključno, u tablici niže navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali institucionalnog okruženja Istarske županije, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

**Ključne
razvojne potrebe**

Analiza stanja pokazuje da Istarska županija ima postavljen adekvatan institucionalni okvir za upravljanje razvojem koji ispunjava relevantne zakonske zahtjeve te okuplja široki spektar ključnih dionika. Međutim, potrebno je dalje ojačati administrativne kapacitete, s posebnim naglaskom na resurse potrebne za maksimalno iskorištavanje mogućnosti fondova EU, odnosno novog višegodišnjeg financijskog okvira. Dodatno, unatoč visokoj razini transparentnosti na županijskoj razini, prepoznata je potreba daljnjeg unaprjeđenja transparentnosti proračuna na lokalnoj razini.

**Ključni razvojni
potencijali**

Razvojni potencijali institucionalnog okvira za upravljanje razvojem Istarske županije ogledaju se prvenstveno u daljnjoj digitalizaciji javne uprave, odnosno nastavku izgradnje kapaciteta za upravljanje koji će doprinijeti stvaranju povezane, inovativne i tehnološki napredne županijske uprave. Prepoznat je potencijal značajnijeg angažmana aktivnog stanovništva u procesu upravljanja, čiju podlogu čini adekvatna dostupnost otvorenih i transparentnih podataka kojima raspolaže Županija. Zaključno, neizostavno je spomenuti razvojni potencijal sredstava koja će Županiji biti dostupna u sklopu novog višegodišnjeg financijskog okvira Europske unije za razdoblje 2021. – 2027. (uz zasebnu alokaciju iz Fonda za pravednu tranziciju), kao i financijskih kapaciteta same Županije, čiji proračun odlikuje kontinuirani trend rasta.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Cestovna udaljenost sjedišta Istarske županije od pojedinih europskih gradova	7
Tablica 2: Zaštićena područja prirode Istarske županije	16
Tablica 3: Zaštićene vrste prema kategorijama ugroženosti u Istarskoj županiji	19
Tablica 4: Razgraničenje prostora prema obilježjima funkcionalnih cjelina	22
Tablica 5: Prikaz prirodnog prirasta na području Istarske županije u razdoblju 2011. – 2021.	28
Tablica 6: Prikaz bilance doseljavanja i odseljavanja na području IŽ u razdoblju 2011.–2021.	29
Tablica 7: Prikaz ključnih pokazatelja ustanova koje provode programe predškolskog odgoja	33
Tablica 8: Prikaz ključnih pokazatelja ustanova osnovnog školstva	34
Tablica 9: Pregled statističkih podataka za srednje školstvo – usporedba	36
Tablica 10: Prikaz statističkih podataka prema programima	37
Tablica 11: Prikaz glavnih srednjoškolskih programa prema broju učenika	37
Tablica 12: Upisne kvote za I. razred srednje škole u IŽ u školskoj godini 2021./2022.	38
Tablica 13: Struktura Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli prema studijskim programima	43
Tablica 14: Prikaz studijskih programa Istarskog veleučilišta – Univeristà Istriana di scienze applicate	47
Tablica 15: Prikaz ukupnog broja studenata i novoupisanih na odjelima Veleučilišta u Rijeci	48
Tablica 16: Javne zdravstvene ustanove na području Istarske županije	52
Tablica 17: Prikaz zdravstvenih djelatnika u Istarskoj županiji	53
Tablica 18: Prikaz programa obiteljskog centra CZSS Pazin	55
Tablica 19: Prikaz invaliditeta i korištenja socijalnih usluga za OSI	55
Tablica 20: Prikaz pružatelja socijalnih usluga za osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim oštećenjima na području Istarske županije	56
Tablica 21: Prikaz pružatelja usluga za starije i nemoćne na području Istarske županije	58
Tablica 22: Prikaz privatnih domova za starije i nemoćne na području Istarske županije	59
Tablica 23: Prikaz financiranja županijskih domova za starije	60
Tablica 24: Prikaz podataka o muzejima i muzejskim zbirkama na području Istarske županije	62
Tablica 25: Zaštićena kulturna dobra prema vrsti i pravnom statusu	66
Tablica 26: UNESCO zaštita	67
Tablica 27: Sredstva Programa javnih potreba u kulturi IŽ od 2016. do 2020. g. u eurima	68
Tablica 28: Sredstva IŽ za financiranje ustanova u kulturi od 2016. do 2020. g. u eurima	68
Tablica 29: Broj financiranih projekata i programa u Istarskoj županiji	71
Tablica 30: Pregled sredstava dodijeljenih za projekte organizacija civilnoga društva iz proračuna Istarske županije	71
Tablica 31: Izdvajanje za udruge iz proračuna gradova, u eurima	72
Tablica 32: Prikaz evidentirane sportske infrastrukture na području Istarske županije	73
Tablica 33: Pregled pokazatelja sportskih klubova i aktivnih sportaša na području Istarske županije u 2020. godini	76
Tablica 34: Dionici u tehničkoj kulturi u Istarskoj županiji	79
Tablica 35: Bruto domaći proizvod za RH i šest najrazvijenijih županija u 2018. godini	82
Tablica 36: Poredak županija prema odabranim pokazateljima i HGK-ovom indeksu gospodarske snage županija	84
Tablica 37: Promjene rangiranja županija prema HGK indeksu gospodarske snage u razdoblju 2016.–2018.	85
Tablica 38: Poslovni subjekti, stanje 30. lipnja 2020.	87
Tablica 39: Trgovačka društva prema pravno ustrojbenim oblicima, stanje 30. lipnja 2020.	88
Tablica 40: Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u IŽ u 2019. godini	88
Tablica 41: Najveći gradovi Istarske županije po kriteriju ukupnog prihoda poduzetnika u 2019. godini (iznosi u tisućama eura)	89
Tablica 42: Najveća poduzeća Istarske županije po kriteriju ukupnog prihoda u 2019. godini (iznos u tisućama eura)	90
Tablica 43: Broj zaposlenih u 2019. godini po djelatnostima	92
Tablica 44: Statistika djelatnosti po broju poduzeća u 2019. godini	93
Tablica 45: Statistika djelatnosti po ukupnim prihodima u 2019. godini	95
Tablica 46: Izvoz i uvoz prema NKD-u 2019.	96
Tablica 47: Izvoz i uvoz prema NKD-u 2020.	97
Tablica 48: Aktivna trgovačka društva i aktivni obrti, prosinac 2020.	100
Tablica 49: Struktura istarskog obrtništva po djelatnostima u razdoblju 2015. – 2020.	103
Tablica 50: Broj zaposlenih u istarskom obrtništvu u razdoblju 2013. – 2020.	104
Tablica 51: Broj zaposlenih osoba u IŽ prema Mjerama aktivne politike zapošljavanja u 2019. godini	108
Tablica 52: Prikaz aktivnih i infrastrukturno opremljenih poduzetničkih zona na području IŽ	113
Tablica 53: Pregled poduzetničkih potpornih institucija na području Istarske županije	115
Tablica 54: Prerađivačka industrija u Istarskoj županiji – pokazatelji za 2019. godinu	118
Tablica 55: Prerađivačka industrija- TOP 10	119

Tablica 56: Prikaz ključnih pokazatelja za područje građevinarstva	121
Tablica 57: Pregled prihoda deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti izgradnje cesta i autocesta u RH u 2019. godini ¹⁶	121
Tablica 58: Prikaz tvrtki s najvećim prihodima, bruto profitom i brojem zaposlenih u sektoru graditeljstva na području IŽ u 2019. godini	122
Tablica 59: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu kroz godine	123
Tablica 60: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja/odgovorne osobe	124
Tablica 61: Podaci o ARKOD parcelama – 2020. godina	125
Tablica 62: Površine zemljišta prema vrsti uporabe (ha)	126
Tablica 63: Struktura vinograda na području Istarske županije u 2020. godini	126
Tablica 64: Procjena površina maslinika prema sortama u Istarskoj županiji	127
Tablica 65: Prikaz lokalnih akcijskih grupa u Istarskoj županiji	129
Tablica 66: Prikaz ribarskih plovila za gospodarski ribolov u Istarskoj županiji	130
Tablica 67: Prikaz ribarskih plovila u Istarskoj županiji po vrstama alata u 2020. godini	131
Tablica 68: Prikaz gospodarskih subjekata koji se bave preradom ribe i morskih organizama u Istarskoj županiji	132
Tablica 69: Prikaz dozvoljenih količina uzgoja bijele ribe i školjkaša na području Istarske županije	132
Tablica 70: Prikaz lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu u Istarskoj županiji	133
Tablica 71: Osnovni pokazatelji turističkog prometa	134
Tablica 72: Dolasci i noćenja turista prema zemlji prebivališta	136
Tablica 73: Noćenja turista prema vrsti objekta	137
Tablica 74: Dolasci i noćenja turista u najzastupljenijim kategorijama smještaja	138
Tablica 75: Prikaz smještajnih kapaciteta u Istarskoj županiji	139
Tablica 76: Prikaz selektivnih oblika turizma koji su prepoznati kao razvojni potencijali u IŽ	140
Tablica 77: Struktura gospodarskih subjekata kreativne i kulturne industrije u Istarskoj županiji i Republici Hrvatskoj	143
Tablica 78: Prikaz poslovnih subjekata kulturne i kreativne industrije na području Istarske županije prema podsektorima	144
Tablica 79: Rezultati poslovanja poduzetnika u kulturnim i kreativnim industrijama u IŽ	145
Tablica 80: Pokazatelji poslovanja trgovačkih društava u sektoru trgovine u 2019. godini	146
Tablica 81: Poduzeća u IŽ u sektoru trgovine u 2019. godini s obzirom na broj zaposlenih	147
Tablica 82: Najveća poduzeća u djelatnosti trgovine u Istarskoj županiji u 2019.	147
Tablica 83: Prikličenost stanovništva Istarske županije na javni vodoopskrbni sustav	150
Tablica 84: Prognoze ukupne godišnje potrošnje vode u Istarskoj županiji	152
Tablica 85: Isporučitelji vodne usluge javne odvodnje u Istarskoj županiji (pored IVS d.o.o.)	155
Tablica 86: Prikaz prosječne godišnje potrošnje energije u Istarskoj županiji	159
Tablica 87: Odvojeno skupljeni komunalni otpad u Istarskoj županiji u 2020. godini	164
Tablica 88: Vrste i količine odvojeno prikupljenog komunalnog otpada u 2019. po JLS-ovima	165
Tablica 89: Duljina javnih cesta na području Istarske županije	169
Tablica 90: Broj prometnih nesreća na području Istarske županije	170
Tablica 91: Usporedba broja putnika, zemalja, zrakoplovnih kompanija i destinacija Zračne luke Pula u 2014. i 2019. godini	172
Tablica 92: Popis luka na području Istarske županije	173
Tablica 93: Prikaz godišnjeg prometa putnika (doputovali i otputovali) u lukama IŽ	175
Tablica 94: Pregled kretanja županijskog proračuna Istarske županije u razdoblju 2015. – 2019.	186
Tablica 95: Prikaz proračuna istarskih gradova 2016. – 2020., u eurima	187
Tablica 96: Pregled iskorištenosti ESI fondova kroz operative programe u Istarskoj županiji, u eurima	188

POPIS SLIKA

Slika 1: Položaj Istarske županije	6
Slika 2: Natura 2000 područje u Istarskoj županiji	18
Slika 3: Administrativna podjela Istarske županije	31
Slika 4: Pregled statističkih pokazatelja – osnovno i srednje obrazovanje Istarska županija	41
Slika 5: Geografski prikaz upisanih studenata	80
Slika 6: BDP po stanovniku u 2018. po županijama	81
Slika 7: Prikaz ribolovnih zona IŽ	148
Slika 8: Vodoopskrbna područja u IŽ	149
Slika 9: Prostorna konfiguracija vodoopskrbnih sustava u Istarskoj županiji i glavni pravci transporta vode	151
Slika 10: Sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji	154
Slika 11: Prva faza izgradnje sustava navodnjavanja	157
Slika 12: Potrošnja energije u sektoru industrije prema energentima	158
Slika 13: Potrošnja goriva u sektoru prometa	158
Slika 14: Potrošnja energije u sektoru zgradarstva	159
Slika 15: Prijenosna i distribucijska mreža električne energije u IŽ	160
Slika 16: Prikaz cestovne infrastrukture na području Istarske županije	168
Slika 17: Prikaz operacija zrakoplova u Zračnoj luci Pula	171
Slika 18: Prikaz prometa putnika u Zračnoj luci Pula	172
Slika 19: Željezničke pruge u Istarskoj županiji	176
Slika 20: Duljina željezničkih pruga na području Istarske županije	177
Slika 21: Raster kolodvora na željezničkoj pruzi R101	178
Slika 22: Prikaz položaja kolodvora i stajališta na željezničkoj pruzi R101	178
Slika 23: Raster kolodvora na pruzi L213 Lupoglav – Raša	179
Slika 24: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog interneta na području IŽ u 2021. godini	180
Slika 25: Područja dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu na području IŽ u 2021. godini	182
Slika 26: Shematski prikaz institucionalnog okvira strateškog planiranja na razini IŽ	183

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Kretanje broja stanovnika Istarske županije 2011 – 2021.	27
Grafikon 2: Dobno-spolna piramida stanovništva Istarske županije	30
Grafikon 3: Struktura stanovništva prema narodnosti	31
Grafikon 4: Prikaz smjenskog rada u školama	35
Grafikon 5: Prikaz broja učenika po školama Istarske županije	40
Grafikon 6: Pregled upisanih studenata prema mjestu prebivališta	45
Grafikon 7: BDP Istarske županije u tisućama eura u razdoblju od 2011. do 2018. godine	82
Grafikon 8: Registrirani poslovni subjekti u Istarskoj županiji u 2020. godini	87
Grafikon 9: Statistika zaposlenosti u 2019. godini po djelatnostima	91
Grafikon 10: Struktura gospodarstva po djelatnostima u 2019. godini	93
Grafikon 11: Ukupni prihodi poduzeća u 2019. godini po djelatnostima	94
Grafikon 12: Izvoz u Istarskoj županiji u razdoblju 2014. – 2020.	98
Grafikon 13: Iznos izravnih stranih ulaganja u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2019.	99
Grafikon 14: Udio obrta i trgovačkih društava	100
Grafikon 15: Prikaz kretanja broja aktivnih obrta u razdoblju 2007. – 2020.	101
Grafikon 16: Broj otvorenih i zatvorenih obrta u 2020. godini prema djelatnostima	102
Grafikon 17: Struktura istarskog obrtništva po djelatnostima u razdoblju 2015. – 2020.	103
Grafikon 18: Kretanje broja zaposlenih u obrtima 2007. – 2020.	105
Grafikon 19: Broj nezaposlenih u Istarskoj županiji u razdoblju 2017. – 2021.	106
Grafikon 20: Stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i IŽ u razdoblju 2004. – 2020.	106
Grafikon 21: Kretanje broja zaposlenih u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2020.	109
Grafikon 22: Kretanja broja zaposlenih u pravnim osobama u razdoblju 2011. – 2020.	110
Grafikon 23: Kretanje broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u razdoblju 2011. – 2020.	111
Grafikon 24: Kretanje broja individualnih poljoprivrednika u razdoblju 2011. – 2020.	111
Grafikon 25: Kretanje iznosa prosječne neto plaće u Istarskoj županiji u razdoblju 2011. – 2019.	112
Grafikon 26: Prikaz površina u sustavu ekološke poljoprivrede	128
Grafikon 27: Dolasci turista u Istarsku županiju po mjesecima	135
Grafikon 28: Struktura prihoda u ICT industriji Istarske županije	141
Grafikon 29: Udio županija u ukupno ugovorenim sredstvima iz EU fondova i udio u nacionalnom BDP-u	189

Popis kratica

ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela i evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta
AZRRI	AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin
BDP	Bruto domaći proizvod
CZSS	Centar za socijalnu skrb
DZS	Državni zavod za statistiku
EIB	Europska investicijska banka
ELOO	Evidencija lokacija odbačenog otpada
ETS	Emissions Trading System/ Sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova
EU	Europska unija
GIS	Geografski informacijski sustav
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HNB	Hrvatska narodna banka
HTZ	Hrvatska turistička zajednica
ICT	Informacijsko komunikacijske tehnologije
IDA	Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o.
IDZ	Istarski domovi zdravlja – Case della salute dell'Istria
IKA	IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana
IRENA	IRENA – Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.
IRTA	IRTA – Istarska razvojna turistička agencija d.o.o. Poreč
IVS	Istarski vodozaštitni sustav d.o.o.
IŽ	Istarska županija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU „Natura Histrica“	„Natura Histrica“ – Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije / „Natura Histrica“ – Ente pubblico per la gestione delle aree naturali protette della Regione Istriana
JURKIŽ	Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“
LAG	Lokalna akcijska grupa
LAGUR	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
METRIS	Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS
MINGOR	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OB Pula	Opća bolnica Pula – Ospedale Generale di Pola
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPKK	Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.
PGSR	Prosječna godišnja stopa rasta
RH	Republika Hrvatska
STEM	Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNP	Ukapljeni naftni plin
UPOV	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda
UTT	Ukupna taložna tvar
ZOI	Zaštićena oznaka izvornosti
ŽCGO	Županijski centar za gospodarenje otpadom
ŽUC IŽ	Županijska uprava za ceste Istarske županije – pravna osoba za upravljanje županijskim i lokalnim cestama / Direzione regionale per le strade della Regione istriana – ente giuridico per la gestione delle strade regionali e locali della Regione Istriana

Ovaj dokument sufinancirala je Europska unija iz Europskog fonda za Regionalni razvoj

PLAN RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2022.-2027.

IMPRESSUM

NOSITELJ IZRADE I IZDAVAČ:

Istarska županija - Regione Istriana

KOORDINATOR IZRADE:

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

IZRAĐIVAČI:

Istarska županija - Regione Istriana

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

STRUČNA PODRŠKA:

Apsolon strategija d.o.o.

PRETHODNO VREDNOVANJE:

Ecorys Hrvatska d.o.o.

Popis autora i vlasnika fotografija:

Arhiva Istarske županije

Arhiva AZRRI - Agencije za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin

Arhiva Istarske razvojne agencije IDA d.o.o.

Arhiva „Natura Histrica“ – Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije / „Natura Histrica“ – Ente pubblico per la gestione delle aree naturali protette della Regione Istriana

Arhiva Istarskog veleučilišta – Univeristà Istriana di scienze applicate

Arhiva Turističke zajednice Istre

Turistička zajednica Općine Svetvinčenat

Arhiva Etnografskog muzeja Istre - Museo etnografico dell' Istria

Arhiva POU Poreč

Damir Bošnjak

Julien Duval

Svjetlana Lupret-Obradović

Saša Miljević

Dijana Muškardin

Manuel Paljuh

Nela Peteh

Darko Privrat

Goran Sebelić

Roberta Frančula

Gordana Čalić Šverko

Sudjelovanje javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ u postupku izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. provedeno je u okviru projekta Suradnjom i znanjem do snažne EU regije, sufinanciranog sredstvima Europske unije u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. SAŽETAK ANALIZE STANJA	9
2.1. Stanje u prostoru/okolišu	9
2.1.1. Položaj	9
2.1.2. Prirodna obilježja	9
2.1.3. Prostorno uređenje	11
2.1.4. Sustav civilne zaštite	13
2.2. Stanovništvo	14
2.3. Društvene djelatnosti	16
2.3.1. Obrazovanje i znanost	16
2.3.2. Zdravstvo	18
2.3.3. Socijalna zaštita	19
2.3.4. Kultura	20
2.3.5. Civilno društvo	21
2.3.6. Sport	21
2.3.7. Tehnička kultura	22
2.4. Gospodarstvo	24
2.4.1. Opća gospodarska kretanja	24
2.4.2. Tržište rada	25
2.4.3. Poslovno okruženje	25
2.4.4. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima	25
2.5. Infrastrukturni sustavi	29
2.5.1. Primarna infrastruktura	29
2.5.2. Prometna infrastruktura	32
2.5.3. Elektroničko-komunikacijska infrastruktura	35
2.6. Institucionalni okvir upravljanja razvojem	37
2.6.1. Institucionalni kapaciteti	37
2.6.3. Rezultati korištenja sredstava iz EU programa i fondova	38
2.6.2. Financijski kapaciteti	38
3. SWOT ANALIZA	40
4. STRATEŠKI OKVIR	60
4.1. Srednjoročna vizija razvoja	60
4.2. Prioriteti javnih politika u srednjoročnom razdoblju	61
4.2.1. Zelena i povezana regija	63
4.2.2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključivosti	64
4.2.3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti	64
4.2.4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta	65

4.3. Posebni ciljevi s pokazateljima ishoda i mjerama	67
4.3.1. Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena	68
4.3.2. Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje	70
4.3.3. Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju	72
4.3.4. Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom	73
4.3.5. Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)	75
4.3.6. Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima	76
4.3.7. Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja	77
4.3.8. Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport	79
4.3.9. Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva	81
4.3.10. Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem	84
4.3.11. Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva	85
4.3.12. Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama	86
4.3.13. Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima	87
4.3.14. Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva	89
4.3.15. Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta	91
4.3.16. Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije	92
5. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA	94
6. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU PLANA	95
7. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	97
8. TEMELJNA HORIZONTALNA NAČELA	100

POPIS TABLICA	103
POPIS SLIKA	103
POPIS GRAFIKONA	103
POPIS KRATICA	103

DODACI:

Dodatak 1.:	Tablični prikaz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine
Dodatak 2.:	Analiza stanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine
Dodatak 3.:	Strateška studija utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine i Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu
Dodatak 4.:	Izvešće o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine
Dodatak 5.:	Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije

Uvodna riječ Župana

Istarska županija je pri samome vrhu razvijenosti u Republici Hrvatskoj što je rezultat dugogodišnjeg, sustavnog rada, jasnih i promišljenih politika, kao i vizije kojim se smjerom želi ići. Sve navedeno je u prethodnom razdoblju rezultiralo brojnim uspjesima, realiziranim projektima i investicijama na svim područjima. Istra je danas brend i lider u mnogim segmentima, ali kako živimo u vremenima stalnih mijena, globalnih promjena i brzorastućeg tehnološkog napretka i sami moramo biti u korak s trendovima, kako bi s jedne strane zaštitili i promovirali naše regionalne posebnosti, a s druge doprinijeli daljnjem povećanju kvalitete života svih građanki i građana. Upravo s ciljem definiranja novih prioriteta, pristupili smo izradi Plana razvoja Istarske županije, temeljnog srednjoročnog akta strateškog planiranja, s kojim želimo dati novi razvojni impuls Istri jer je nedovoljno iskorištenih potencijala mnogo.

Istru vidimo kao zelenu, otpornu i pametnu regiju prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu i upravo na tome počivaju naše javne politike za razdoblje 2022. - 2027. Sukladno navedenoj viziji, otpornost Istarske županije očituje se u više elemenata društveno gospodarskog razvoja, od sposobnosti ublažavanja rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, preko diversifikacije gospodarskog sektora i inovativnog pristupa tradicionalnim industrijama do zdravstvene i socijalne vitalnosti stanovništva kao njenog ključnog resursa, a sve uz zadržavanje uključivosti i multikulturalnosti.

Plan razvoja pred vama je podijeljen u četiri prioriteta (Zelena i povezana regija; Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključivosti; Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti; Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta), a u okviru kojih je definirano 16 posebnih ciljeva i 77 mjera za njihovu provedbu. Nesumnjivo, riječ je o ambicioznom, ali i ostvarivom planu koji zahtijeva suradnju svih razina vlasti, kao i ostalih ključnih dionika.

Pozivam vas da zajedničkim snagama, doprinesemo daljnjim postignućima Istarske županije, na korist svih njezinih građana.

Župan
Boris Miletić

1. UVOD

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. temeljni je srednjoročni akt strateškog planiranja, koji se donosi u svrhu definiranja posebnih ciljeva za provedbu dugoročnih akata strateškog planiranja, Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija.

Izradom Plana razvoja odražava se kontinuitet provedbe procesa strateškog planiranja na području Županije. Prvi strateški razvojni dokument, Regionalni operativni program Istarske županije – ROP, izrađen je za razdoblje od 2006. do 2010. godine. Ustijedila je izrada Županijske razvojne strategije za razdoblje od 2011. do 2013. godine te Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine, čije je trajanje produljeno do kraja 2021. godine, sukladno nalogu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u prosincu 2017. godine uspostavljen je novi okvir kojim se uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama, koje sukladno svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javnopravna tijela. Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine (NN 13/2021), koja svojim razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima predstavlja temeljni strateški okvir za izradu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

Postupak izrade Plana razvoja proveden je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22) i Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) te sljedećim podzakonskim aktima:

- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/23);
- Uredba o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/15);
- Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23).
- Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23).

U svrhu osiguravanja ujednačenog pristupa izradi i pravilne primjene odredbi zakonodavnog okvira na lokalnoj i regionalnoj razini Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je u lipnju 2021. godine Upute za izradu planova razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nositelj izrade Plana razvoja je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Skupština Istarske županije usvojila je 12. rujna 2019. godine Odluku o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. („Službene novine Istarske županije“, br. 17/19), dok je Župan donio odluke o osnivanju i imenovanju članova sljedećih tijela:

- Partnerskog vijeća Istarske županije,
- Glavnog županijskog tima za izradu Plana razvoja,
- Radne skupine za izradu Plana razvoja.

Usljed objektivnih okolnosti uzrokovanih složenošću i dugotrajnošću provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš i postupka Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, Skupština Istarske županije usvojila je 14. srpnja 2022. godine Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije ("Službene novine Istarske županije", br. 20/22), kojom je 2022. godina određena kao početna godina važenja navedenog strateškog dokumenta.

Pored navedenih tijela, u izradi Plana razvoja sudjelovali su dionici uključeni u rad šest tematskih podskupina, kako slijedi:

- Gospodarstvo i tržište rada;
- Infrastruktura;
- Okoliš, priroda i prostorno uređenje;
- Obrazovanje, znanost, kultura i sport;
- Demografija, zdravstvo, socijalna uključenost i poboljšanje kvalitete života, civilno društvo i mladi;
- Institucionalni i provedbeni okvir Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

Partnersko vijeće, sastavljeno od 35 članova, savjetodavno je tijelo osnovano sukladno načelima partnerstva, transparentnosti, ravnomjerne predstavljenosti, jednakosti i suradnje s ciljem definiranja zajedničkih prioriteta te predlaganja i praćenja provedbe strateških projekata od značaja za razvoj Istarske županije. Glavni županijski tim nadležan je za nadzor i praćenje provedbe aktivnosti u postupku izrade Plana razvoja, a sastoji se od 5 članova. Radna skupina za izradu Plana razvoja sastoji se od 19 članova, zaduženih za provedbu aktivnosti u okviru postupka izrade sastavnih dijelova temeljnog županijskog strateškog dokumenta.

Tijekom postupka izrade Plana razvoja, održano je 14 sastanaka/radionica/sjednica radnih tijela za izradu Plana razvoja Istarske županije na kojima su razmotreni i dopunjeni nacrti analize stanja, SWOT analize i strateškog okvira te je analizirana usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, sektorskim i višesektorskim strategijama te dokumentima prostornog uređenja.

Pored članova Partnerskog vijeća, Glavnog županijskog tima, Radne skupine i tematskih podskupina, u postupku izrade Plana razvoja Istarske županije sudjelovao je veliki broj dionika. Potrebno je posebno istaknuti aktivno dioništvo jedinica lokalne samouprave i upravnih tijela Istarske županije, predstavnika akademske zajednice, gospodarskih subjekata i organizacija civilnog društva.

U svrhu kontinuiranog i cjelovitog informiranja javnosti o svim fazama postupka izrade i provedbe Plana razvoja, Skupština Istarske županije usvojila je Odluku o prihvaćanju Komunikacijske strategije za postupak izrade i provedbe Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. („Službene novine Istarske županije“, br. 26/19). Sastavni dio Komunikacijske strategije je Komunikacijski akcijski plan.

koji definira rokove i dinamiku provedbe mjera korištenjem komunikacijskih alata u svrhu ostvarenja utvrđenih ciljeva. Javnost postupka izrade Plana razvoja osigurana je redovitim objavljivanjem svih relevantnih informacija na mrežnim stranicama Istarske županije i javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ te putem sredstava javnog priopćavanja, a navedeno postupanje nastaviti će se i tijekom provedbe Plana.

Plan razvoja sastoji se od nekoliko međusobno povezanih cjelina:

- analize stanja s utvrđenim razvojnim potrebama i potencijalima;
- SWOT analize;
- strateškog okvira s razrađenom srednjoročnom vizijom razvoja, prioritetima javnih politika, posebnim ciljevima s pripadajućim pokazateljima ishoda i mjerama;
- terminskog plana provedbe strateških projekata;
- indikativnog financijskog okvira za provedbu Plana razvoja;
- okvira za praćenje i vrednovanje;
- temeljnih horizontalnih načela.

Dodaci koji čine sastavni dio Plana razvoja su tablični prikaz, cjelovita analiza stanja, Strateška studija utjecaja na okoliš i Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja te Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije.

Analiza stanja obuhvaća ocjenu vanjskog i unutarnjeg okruženja primjenom kvantitativnih i kvalitativnih metoda. Od kvantitativnih metoda koristila se analiza sekundarnih podataka te prikupljanje primarnih podataka putem prethodno pripremljenih obrazaca. Dobiveni podaci obradili su se metodama deskriptivne statistike i metodom analize sadržaja. Za izradu analize stanja korišteni su relevantni dostupni sekundarni podaci koje objavljuju Državni zavod za statistiku, Financijska agencija (FINA), Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Pula i Hrvatska obrtnička komora – Obrtnička komora Istarske županije te druga javnopravna tijela. Provedba istraživanja s ciljem prikupljanja primarnih podataka obuhvatila je jedinice lokalne samouprave s područja Istarske županije, Turističku zajednicu Istarske županije, Županijsku vatrogasnu zajednicu i druge pravne osobe u sustavu civilne zaštite, komunalne tvrtke u sustavu javne vodoopskrbe i odvodnje, Sportsku zajednicu Istarske županije, Zajednicu tehničke kulture Istarske županije, ustanove u području odgoja i obrazovanja, zdravstva i kulture te brojne druge subjekte. Analiza stanja izrađena je tijekom 2021. godine. Plan razvoja sadrži sažetak analize stanja, dok je cjelovita analiza ugrađena u drugi dodatak dokumenta.

Financijski podaci u tekstu Plana razvoja koji su iz navedenih izvora preuzeti u kunama, preračunati su u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije (7,53450 kuna za jedan euro), sukladno odredbama Uredbe Vijeća (EU) 2022/1208 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2866/98 i Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/22 i 88/22).

Podaci prikupljeni tijekom izrade analize stanja, zajedno sa zaključcima Radne skupine i tematskih podskupina, korišteni su za utvrđivanje ključnih razvojnih potreba i potencijala te SWOT analize.

Srednjoročna vizija predviđa razvoj Istarske županije kao zelene, otporne, povezane i pametne regije prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu. Plan razvoja temelji se na sljedećim prioritetima javnih politika:

- Zelena i povezana regija;
- Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključivosti;
- Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti;
- Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta.

U okviru spomenutih prioriteta definirano je 16 posebnih ciljeva i 77 mjera namijenjenih njihovoj provedbi. Uzimajući u obzir sveobuhvatnost i kompleksnost navedenog strateškog okvira, Plan razvoja predstavlja djelotvoran upravljački alat za usmjeravanje razvojnih procesa, povećanje konkurentnosti i daljnje unaprjeđenje kvalitete života svih stanovnika Istarske županije.

Strateškom studijom utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. godine i Glavnom ocjenom prihvatljivosti za ekološku mrežu definirane su mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu, kako bi se eventualni negativni utjecaji do kojih može doći provedbom Plana razvoja sveli na najmanju moguću razinu. Obzirom da Strateška studija utjecaja na okoliš i Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu čine dodatak Plana razvoja Istarske županije, mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja negativnih utjecaja nisu zbog njihove opsežnosti ugrađene u tekst Plana razvoja, ali će njegova provedba biti u cijelosti usklađena sa sadržajem predloženih mjera.

Odlukom Župana o početku postupka vrednovanja Plana razvoja, utvrđen je Plan vrednovanja, nakon čega je uslijedilo usvajanje Odluke o osnivanju i imenovanju članova Odbora za vrednovanje. Pored utvrđenih aktivnosti Odbora, angažiran je vanjski stručnjak za provedbu postupka prethodnog vrednovanja, koje je rezultiralo izradom neovisnog stručnog mišljenja o relevantnosti i koherentnosti Plana razvoja ugrađenog u Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja. U cilju povećanja učinkovitosti nužno je vršiti redovito godišnje praćenje i vrednovanje provedbe Plana razvoja, kako bi se pravovremeno utvrdili svi eventualni nedostaci i predložile njegove izmjene. Navedenim postupanjem Plan razvoja postat će djelotvorno sredstvo za usmjeravanje daljnjeg razvoja Istarske županije u predstojećem razdoblju.

Sukladno odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22), proveden je postupak savjetovanja s javnošću o Nacrtu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. i Strateškoj studiji utjecaja na okoliš, objavom navedenih dokumenata i Izvješća o provedenom savjetovanju na mrežnim stranicama Istarske županije. U okviru postupka javne rasprave o Nacrtu Plana razvoja i Strateškoj studiji utjecaja na okoliš održano je javno izlaganje. Prihvaćeni prijedlozi zainteresiranih sudionika javnog savjetovanja i javne rasprave ugrađeni su u nacrt Plana razvoja.

Nakon provedenog javnog savjetovanja, javne rasprave i ishodovanja prethodnog mišljenja Partnerskog vijeća, utvrđeni Prijedlog Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. upućen je na nadležno postupanje Skupštini Istarske županije, koja je na sjednici održanoj dana ____ 2023. godine usvojila Odluku o donošenju Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. („Službene novine Istarske županije“, br. ____).

2. SAŽETAK ANALIZE STANJA

2.1. Stanje u prostoru/okolišu

2.1.1. Položaj

Istarska županija zauzima površinu od 2.812,97 km² i smještena je na najvećem jadranskom poluotoku – Istri, u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora. Područje Istarskog poluotoka dijele tri države – Republika Hrvatska, kojoj pripada 90% površine, Republika Slovenija i Republika Italija. Istarska županija smještena je na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske te graniči s Primorsko-goranskom županijom (na istoku i jugu), s Republikom Slovenijom (na sjeveru) te s Republikom Italijom (na zapadu). Obalni pojas Istarske županije s otocima dug je 578 kilometara te se sastoji od 46 otoka i otočića te 42 manje nadmorske tvorbe (hridi). Istarsku županiju odlikuje izrazito povoljan geoprometni položaj koji proizlazi iz njezinog zemljopisnog smještaja u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora i blizini razvijenih europskih regija i njezinih središta. Zahvaljujući tome, Županija je povijesno predstavljala sponu između srednjoeuropskog kontinentalnog i mediteranskog prostora.

Slika 1: Položaj Istarske županije

Izvor: Istarska županija

2.1.2. Prirodna obilježja

Istarski poluotok obilježava sredozemna klima koja se, pod utjecajem njegove okruženosti morem, u unutrašnjosti spaja s umjereno kontinentalnom klimom. Glavna obilježja podneblja su topla i suha ljeta te blage i vlažne zime. Na temperaturu u Istri najviše utječu kopno, more i udaljenost od mora, dok važan učinak ima i reljef, što se odražava u izraženom kotlinskom efektu u unutrašnjosti poluotoka. Najveće razlike u temperaturi mora i kopna su ljeti i zimi, odnosno vidljiv je blagotvoran utjecaj mora – i najviše i najniže temperature, odnosno ekstremi, izmjereni su u unutrašnjosti. Najveća količina padalina na Istarskom se poluotoku bilježi od unutrašnjosti prema brdovitom sjeveroistoku Istre (godišnje preko 1.500 mm padalina), a najmanje oborina duž zapadne obale Istre. Karakteristični vjetrovi su bura, jugo i maestral.

U pogledu općih hidrogeoloških značajki Istra je podijeljena na tri područja u kojima postoje različiti uvjeti za formiranje površinskih i podzemnih voda. To su:

- područje izgrađeno od karbonatnih naslaga (s južne strane fliškog bazena),
- područje izgrađeno od naslaga fliša (fliški bazen) te
- područje izgrađeno od izmjene karbonatnih naslaga i naslaga fliša (sa sjeveroistočne strane fliškog bazena).

Najznačajniji resursi vode za ljudsku potrošnju su izvorišta, koja su u Istri pretežito krški vodonosnici, dok su najznačajniji površinski vodotoci rijeke Mirna, Raša, Boljunčica, Dragonja te ponornica Pazinčica. Značajnu vodnogospodarsku ulogu imaju i površinske akumulacije Butoniga i Boljunčica. Akumulacija Butoniga predstavlja ključni objekt za vodoopskrbu južne Istre, naročito u ljetnom razdoblju vršne potrošnje, dok se akumulacija Boljunčica prvenstveno koristi za zaštitu nizvodnijeg, dolinskog područja Čepić polja od velikih voda.

Istarski poluotok s tri je strane okružen Jadranskim morem, što uvjetuje usmjerenost Županije na more kao resurs, u prirodnom i u gospodarskom smislu. Obale Istarskog poluotoka odlikuju raznolike hidrološke i geografske osobine: zapadna obala je plitka, hridinasta i blago razvedena, u srednjem dijelu razvedenija te prema jugu obilježena skupinama otoka, otočića i hridi, dok je istočna obala strma i nerazvedena. Ekološko stanje mora na mjernim postajama Istarske županije ocijenjeno je kao vrlo dobro, no ipak su prepoznati rizici koje donosi izgradnja lučke infrastrukture, intenziviranje turističke aktivnosti te prekomjerno i neselektivno korištenje ribljeg fonda.

Unaprjeđenju sustava zaštite mora i kopna značajno doprinosi Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM (2020) 380) o Strategiji Europske unije za bioraznolikost do 2030. godine, kojom je propisana obveza država članica da do 2030. godine zakonski zaštite najmanje 30% morskih i kopnenih područja pod svojom jurisdikcijom, dok jedna trećina, dakle 10% kopna i 10% mora, treba biti pod strogom zaštitom.

U pogledu kvalitete zraka na području Istarske županije, iz rezultata provedenih mjerenja u razdoblju 2014. – 2017. vidljivo je kako je na svim mjernim postajama ista bila I. kategorije u odnosu na onečišćujuće tvari koje se prate. Na području Županije prepoznata su četiri potencijalna izvora onečišćenja zraka – TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli – Pola, dok narušavanju kvalitete zraka doprinose i povećani obujam prometa u ljetnim mjesecima i energetski izvori u hotelijerstvu.

U kontekstu pedološkog sastava, Istarski poluotok podijeljen je na tri geomorfološke i prostorno-funkcionalne cjeline – Bijelu, Sivu i Crvenu Istru. Različite karakteristike tla uvjetovale su i razvoj specifične vegetacije, stoga se na području Istarske županije javljaju dvije šumske regije: mediteranska regija, koja zauzima najveći dio područja i eurosibirsko-sjevernoamerička regija, koja zauzima uski pojas najviših planinskih predjela Ćićarije i Učke. Na području Istarske županije, u kontekstu očuvanja bioraznolikosti, važnu ulogu imaju vlažne livade, kojih u Istri ima naročito oko ušća rijeke Mirne.

Na području Istarske županije registrirano je trideset i pet zaštićenih područja prirode čija ukupna površina iznosi 20.182,55 ha, odnosno 7,169 % ukupne površine Istarske županije (kopnene i morske) i kojima upravljaju četiri javne ustanove (Javna ustanova Nacionalni park Brijuni, Javna ustanova Park prirode Učka, „Natura Histrica“ –

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije / „Natura Histrica“ – Ente pubblico per la gestione delle aree naturali protette della Regione Istriana i Javna ustanova Kamenjak). U Istarskoj županiji nalazi se i 67 područja ekološke mreže NATURA 2000, ukupne površine 162.983,34 ha. U pogledu zaštićenih vrsta na području Županije prepoznato je ukupno 285 ugroženih vrsta u svim kategorijama ugroženosti te 5 regionalno izumrlih vrsta.

Slika 2: Prikaz pedološkog sastava Istarskog poluotoka – Bijela, Siva i Crvena Istra

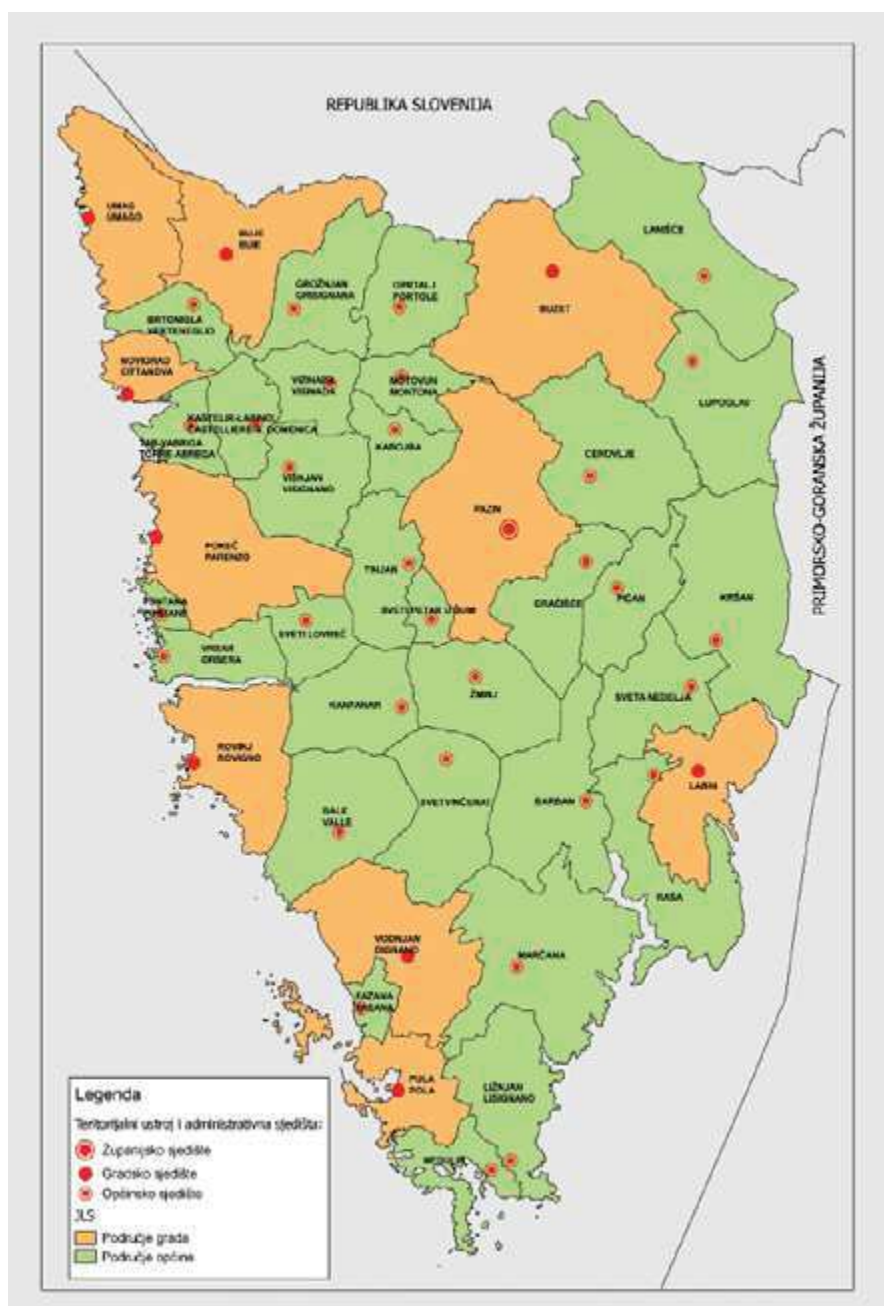
Izvor: Istarska županija

2.1.3. Prostorno uređenje

Istarska županija dio je NUTS II regije Jadranska Hrvatska. Sjedište Skupštine Istarske županije je u Pazinu, a sjedište Župana Istarske županije u Puli-Pola. Županija je administrativno podijeljena na 41 jedinicu lokalne samouprave, 10 gradova i 31 općinu. Hrvatski i talijanski jezik u ravnopravnoj su upotrebi u radu županijskih tijela u samoupravnom djelokrugu. Prostornim planom Istarske županije utvrđeno je kako se Županija razvija kao policentrična regija u kojoj je Grad Pula – Pola najveće regionalno središte, dok s druge strane ruralni prostor Istarske županije zauzima većinu površine te ga odlikuje

manja gustoća naseljenosti u odnosu na urbana središta i veći omjer korištenja raspoloživog zemljišta za potrebe poljoprivrede i šumarstva. Područje Županije dijeli se također i na istarsko priobalje te na kontinentalni dio, a sve u svrhu upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Status brdsko-planinskog područja ostvaruju 4 općine na području Županije (Lanišće, Lupoglav, Cerovlje i Oprtalj – Portole), dok je i otočno područje Županije (46 otoka i otočića te 42 manjih nadmorskih tvorbi (hridi)) prepoznato kao područje kojem se osigurava osobita zaštita te poseban planski i programski pristup razvoju.

Slika 3: Administrativna podjela Istarske županije

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

2.1.4. Sustav civilne zaštite

Sustav civilne zaštite na području Istarske županije sastavljen je od sljedećih operativnih snaga: Stožera civilne zaštite Istarske županije, Vatrogasne zajednice Istarske županije, Hrvatskog crvenog križa – Društvo Crvenog križa Istarske županije, Hrvatske gorske službe spašavanja (Stanica Istra), sustava zdravstvene zaštite Istarske županije, različitih pravnih osoba koje obavljaju poslove iz sustava civilne zaštite, koordinatora na lokaciji te udruga građana, klubova i organizacija u sustavu civilne zaštite. Operativnim snagama sustava civilne zaštite rukovodi i koordinira Župan uz potporu Stožera civilne zaštite Istarske županije kojemu je na čelu zapovjednik Vatrogasne zajednice Istarske županije.

Ključne razvojne potrebe

Uvođenje sustavnog upravljanja zaštićenim područjima prirode prepoznato je kao potreba, s ciljem održavanja dobrog stanja okoliša i prepoznatljivosti Istarske županije kao područja velike biološke i krajobrazne raznolikosti. Navedeno je izrazito bitno iz perspektive većinski krškog reljefa visoke propusnosti i rizika za izvore pitke vode kao i bioraznolikosti morskog ekosustava. Također, policentrični prostorni razvoj Županije i sve veći interes za život u ruralnim područjima generiraju potrebu razvoja kako prometne, tako i digitalne infrastrukture, čija je osnova diferencijacija uvjeta Prostornog plana vođena uvažavanjem posebnosti svakog prostornog segmenta.

Ključni razvojni potencijali

Potencijali obnovljivih izvora energije značajan su faktor unaprjeđenja zaštite okoliša, čemu može doprinijeti i uvođenje pametnih tehnologija u praćenju stanja okoliša. Prepoznat je također potencijal daljnje diversifikacije turističke ponude, kao iznimno značajnog generatora prihoda Županije, novim oblicima turizma koji će biti usklađeni s načelima očuvanja prostora i okoliša. Nadalje, uzimajući u obzir povijesne veze Županije sa susjednim državama, kao i povoljan geografski položaj, nameće se potencijal cjelovitijeg iskorištavanja pograničnih područja, osobito u kontekstu suradnje hitnih službi, čime se stanovnicima u tom području, ali i šire, osigurava pravovremena dostupnost medicinskih (i drugih) usluga. Navedeno treba dopuniti i većom projektnom suradnjom s prekograničnim područjima. Od prirodnih obilježja dodatno treba izdvojiti ugodnu klimu i očuvanu bioraznolikost ekosustava kao ključni razvojni potencijal različitih tematskih područja.

2.2. Stanovništvo

Istarska županija, uz Grad Zagreb, jedina je jedinica područne (regionalne) samouprave koja u posljednjih pet godina bilježi porast broja stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2021. na području Istarske županije živi ukupno 195.237 stanovnika.

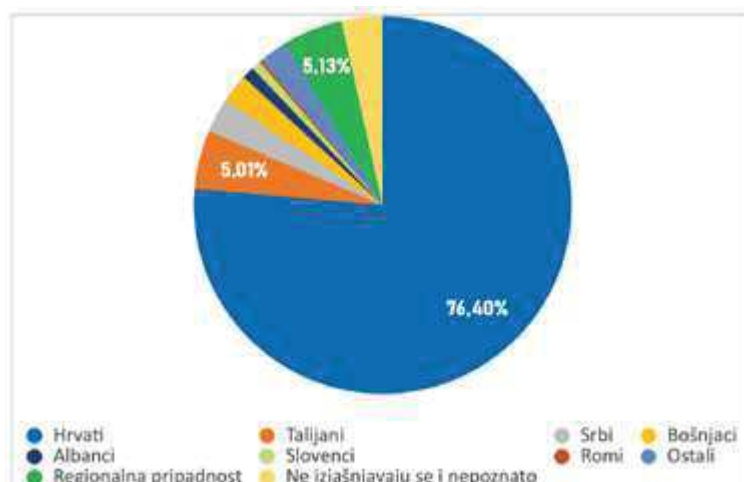
Prosječna gustoća naseljenosti Istarske županije iznosi 69,41 st/km². Najveća gustoća naseljenosti je u Gradu Puli-Pola, 1.011 st/km², a najmanja u Općini Lanišće, 1,87 st/km². Prosječna gustoća naseljenosti neznatno je viša u odnosu na nacionalni prosjek, a podiže ju napučenost stanovništva u urbanim središtima, Puli - Pola, Rovinju - Rovigno, Labinu, Umagu - Umago, Novigradu - Cittanova i Poreču - Parenzo.

Stanovništvo je uglavnom koncentrirano u urbanim središtima te u 10 gradova stanuje 68,30% dok u općinama živi 31,70% stanovništva Županije. Osim prostorne raspodjele stanovništva u korist urbanih središta, osnovne demografske karakteristike stanovništva Istarske županije su negativno prirodno kretanje stanovništva, pozitivan migracijski saldo, demografsko starenje te izražena multietničnost.

Kontinuirani porast broja stanovnika Istarske županije rezultat je pozitivnog migracijskog salda, odnosno većeg broja doseljenog naspram odseljenog stanovništva, a ne pozitivnog prirodnog prirasta. U promatranom desetogodišnjem razdoblju, izuzev 2011. godine, kontinuirano je zabilježen pozitivan migracijski saldo, a najveća razlika evidentirana je 2019. godine kada je ukupno doseljeno 5.484 osoba, a odseljeno 3.727 pa je migracijski saldo iznosio +1.757 osoba. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Istarsku županiju doseljeno je 4.390 osoba, a odseljeno je 3.579 osoba te migracijski saldo iznosi +811 osoba. Stoga je zbog kretanja domicilnog i stranog stanovništva nužno posvetiti posebnu pažnju integraciji državljana trećih zemalja u Istarsku županiju.

Struktura stanovništva prema narodnosti ukazuje na naglašenu multietničku i multikulturalnu strukturu društva. Talijanska nacionalna zajednica najveća je nacionalna manjina na području Istarske županije i obuhvaća 5,01% stanovništva.

Grafikon 1: Struktura stanovništva prema narodnosti

Izvor: DZS, popis stanovništva 2021.

Zaključno, u tablici ispod navedene su ključne razvojne potrebe i razvojni potencijali vezani uz demografsku sliku Istarske županije, a koji proizlaze iz analize stanja i daju završnu ocjenu stanja.

**Ključne
razvojne potrebe**

Negativni demografski trendovi i negativan prirodni prirast ukazuju na potrebu za intenziviranjem pronatalitetnih populacijskih politika, kako bi se spriječile šire nepovoljne društvene posljedice, a izraženi trend starenja stanovništva generira povećanje potreba u području zdravstva i socijalne skrbi, osobito brige za starije stanovništvo. U kontekstu budućeg razvoja Istarske županije, nameće se stoga potreba multigeneracijskog pristupa politika – izraženi programi poticanja nataliteta, ali i skrb o starijim osobama u svim životnim područjima.

**Ključni razvojni
potencijali**

Istarska županija već ima pozitivan migracijski saldo, a sve veća fleksibilnost u odabiru mjesta za život uz mogućnost rada na daljinu razvojni je potencijal Istarske županije u poboljšanju demografske slike i povećanju radno aktivnog stanovništva. Multietničnost Istarske županije svakako predstavlja potencijal za dodatnu diversifikaciju stanovništva i kvalitetnu prekograničnu suradnju.

2.3. Društvene djelatnosti

Analiza društvenih djelatnosti obuhvaća područja odgoja i obrazovanja, socijalne zaštite i zdravstva te područja kulture, sporta i tehničke kulture te civilnog društva, kao ključnih aspekata društvenog okruženja.

2.3.1. Obrazovanje i znanost

Na području Istarske županije programi predškolskog odgoja provode se ukupno u 136 ustanova (dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja), a pohađa ih ukupno 7.526 djece. Republika Hrvatska općenito zaostaje za prosjekom EU u uključenosti djece u predškolski odgoj i obrazovanje, pa je tako prosjek uključenosti u programe za djecu u dobi od 4 do 6 godina 75%. Od ukupnog broja, 99 je državnih predškolskih ustanova, 34 je osnovala privatna osoba, 2 djeluju u obliku drugih pravnih osoba koje provode programe predškolskog odgoja, a 1 je osnovan od strane vjerske zajednice. U posljednjih 5 godina je, kroz mjeru 7.4.1. iz Programa ruralnog razvoja za ulaganja u javnu infrastrukturu, obnovljeno ukupno 14 vrtića, ukupne vrijednosti investiranja veće od 13 milijuna eura.

Kao jedan od ključnih izazova kvalitetnog predškolskog odgoja u Istarskoj županiji pokazala se neadekvatna organizacija rada predškolskih ustanova, koja nije usklađena s potrebama zaposlenih roditelja. Problematika je osobito izražena s obzirom na strukturu djelatnosti i veliki broj zaposlenih roditelja u uslužnim djelatnostima i turističkom sektoru, kojima radno vrijeme često podrazumijeva rad u poslijepodnevnom i večernjim satima te vikendom, odnosno izvan redovnog radnog vremena vrtića. Nedostatni kapaciteti predškolskih ustanova u kontekstu obuhvata djece na razini Županije, djelomično se kompenziraju kroz obrte za čuvanje djece, odnosno djelatnost dadilja. U Istarskoj županiji ukupno je 11 subjekata koji pružaju uslugu čuvanja, brige i skrbi djece, 4 u Puli - Pola, 3 u Pazinu i po 1 u Poreču - Parenzo, Buzetu, Žminju i Sv. Petru u Šumi, ali time nije sustavno riješen problem.

Nadalje, na području Istarske županije sveukupno je 48 matičnih osnovnih škola i 52 područne škole uz 3 glazbena odjela pri matičnim školama. U školskoj godini 2020./2021. osnovne škole pohađalo je ukupno 15.254 učenika u 912 razrednih odjela, a ukupno je bilo zaposleno 1.885 učitelja. Prosječan broj djece po razrednom odjelu iznosio je 16,7, a broj djece po učitelju 8,09. U posljednjih 5 godina evidentirano je povećanje broja razrednih odjela i povećanje broja učitelja, što svjedoči o određenom povećanju kvalitete nastave.

Istarska županija, uz Grad Zagreb jedina je u kojoj je u promatranom razdoblju od 5 školskih godina evidentirano povećanje broja učenika osnovnih škola, što je ponajprije vezano uz pozitivne migracijske trendove i doseljavanje mladih obitelji s djecom u Istarsku županiju.

Ključni nedostaci i otegotne okolnosti učenika i škola Istarske županije nešto su veći broj učenika putnika i nešto veći broj učenika koji pohađaju područne škole iz čega proizlazi daljnja problematika neadekvatne organizacije prijevoza učenika i produženog boravka.

Provedena analiza te dostupni podaci ukazuju na činjenicu da osnovne škole u Istarskoj županiji po svojim

obrazovnim postignućima i organizacijskom ustrojstvu nisu na razini gospodarskog uspjeha Županije i ne prate razvojne potencijale.

U Istarskoj županiji djeluju ukupno 22 srednje škole. Većinu njih (20) je osnovala Istarska županija, a po jednu Grad Pula - Pola i Porečko-pulska biskupija. Od ukupnog broja, 10 srednjih škola nalazi se u Puli - Pola, po 3 u Bujama - Buie i Rovinju - Rovigno, po 2 u Pazinu i Poreču - Parenzo te po jedna u Buzetu i Labinu.

Ukupno gledajući osnovne statističke pokazatelje, broj ustanova, programa i učenika stagnira (odnosno u blagom je padu). U školskoj godini 2020./2021. 22 srednje škole u 7 gradova /općina u Županiji pohađalo je 6.164 učenika, od čega je 4%, odnosno njih 278 učenika s teškoćama u razvoju. Prema vrsti programa najviše učenika je upisano u strukovno 4 godišnje obrazovanje, nakon čega slijedi gimnazijski program. Najtraženiji programi su opća gimnazija, hotelijersko turistički tehničar i ekonomist. Zastupljenost programa ukazuje na neusklađenost s potrebama tržišta rada, s obzirom da su od 10 najzastupljenijih, tek 3 povezana s prirodoslovnim usmjerenjem (prirodoslovno-matematička gimnazija, tehničar za računalstvo i elektrotehničar).

U kontekstu strukovnog obrazovanja, svakako treba istaknuti Srednju strukovnu školu za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu u Puli kao regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u području turizma i ugostiteljstva.

Visoko obrazovanje odvija se kroz tri ustanove iz sustava visokog obrazovanja:

- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli;
- Istarsko veleučilište - Univeristà Istriana di scienze applicate;
- Veleučilište u Rijeci.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli najveća je i najznačajnija akademska institucija na području Istarske županije. Sveučilište je osnovano 2006. godine i sadrži sljedeće sastavnice: Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ u Puli; Fakultet informatike u Puli; Fakultet prirodnih znanosti u Puli; Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije u Puli; Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Puli; Filozofski fakultet u Puli; Medicinski fakultet u Puli; Muzička akademija u Puli; Tehnički fakultet u Puli.

Najviše studenata bilo je upisano na Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ i to na Preddiplomski sveučilišni studij poslovne ekonomije (485) i Diplomski sveučilišni studij poslovne ekonomije (466). Preddiplomski stručni studij sestrinstva kao najnoviji studijski smjer na Sveučilištu pohađala su ukupno 232 studenta.

U okviru Sveučilišta, u akademskoj godini 2015./2016., otvoren je prvi studentski dom u Istri, Studentski dom Pula, kapaciteta 136 studenata u 70 soba.

Znanstveno istraživačka i umjetnička djelatnost Sveučilišta ustrojena je kroz šest sastavnica na razini Sveučilišta i u sklopu tri Fakulteta: Centar za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma (CKPIS), Centar za kompetencije u obrazovanju, Centar za empirijska društvena istraživanja i trendove (CASTER) i Centar za europska istraživanja (CEIPU), Centar za glazbenu djelatnost (CGD) i Centar za interdisciplinarna

arheološka istraživanja krajolika.

Istarsko veleučilište - Univeristà Istriana di scienze applicate visokoobrazovna institucija čiji je osnivač Istarska županija, provodi preddiplomske i diplomske studijske programe iz područja tehnike i ekonomike: Preddiplomski stručni studij Mehatronike; Preddiplomski stručni studij Politehnike; Kratki stručni studij Politehnike i Specijalistički diplomski studij Kreativni menadžment u procesima. U okviru Istarskog veleučilišta djeluje i Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS, koji osigurava infrastrukturnu bazu za istraživanje i razvoj kao preduvjet razvoja inovacija i primjene novih tehnologija u proizvodnji te širenju znanja.

S obzirom na geografski položaj i blizinu matičnog Veleučilišta, dva odjela Veleučilišta u Rijeci imaju organiziranu nastavu na području Istarske županije. U Gradu Pazinu smješten je poslovni odjel Veleučilišta u Rijeci u okviru kojeg se izvodi Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo, a u Poreču - Parenzo je ustrojen Poljoprivredni odjel Veleučilišta u Rijeci na kojem se izvode tri studijska programa: Preddiplomski stručni studij Vinarstvo, Preddiplomski stručni studij Mediteranska poljoprivreda i Specijalistički diplomski stručni studij Vinarstvo.

Prema obujmu svojih aktivnosti, najznačajnije znanstveno-istraživačke institucije u Istarskoj županiji su Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču - Parenzo i Centar za istraživanje mora u Rovinju- Rovigno, podružnica Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu.

Cjeloživotno obrazovanje kao institucionalno organizirani proces učenja koji je organiziran prema verificiranom programu kojim se stječu određene kvalifikacije u Istarskoj županiji provodi se u okviru 24 obrazovne ustanove i ukupno 668 obrazovnih programa.

2.3.2. Zdravstvo

Struktura zdravstvenog sustava Istarske županije podrazumijeva sljedeće javne ustanove:

- Istarski domovi zdravlja - Case della salute dell'Istria;
- Opća bolnica Pula - Ospedale Generale di Pola;
- Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" Rovinj - Rovigno / Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno;
- Istarske ljekarne - Farmacie Istriane;
- Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije - Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana;
- Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije - Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana.

Broj osiguranika u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja u srpnju 2021. bio je 213.287, od čega je 50,84% osiguranih osoba s dopunskim zdravstvenim osiguranjem.

U zdravstvenom sustavu na razini Istarske županije zaposleno je ukupno 1.205 zdravstvenih djelatnika VSS, među kojima najviše dr. med. spec., zatim 407 djelatnika VŠS od kojih najviše stručnih prvostupnika

sestrinstva. Među osnovnim kategorijama još je i 1.082 djelatnika sa SSS, većina medicinskih sestara, odnosno tehničara.

Broj stanovnika na 1 zdravstvenog djelatnika (dr. med.) u Istarskoj županiji, znatno je nepovoljniji u odnosu na nacionalni prosjek. Naime, na 1 doktora medicine u Istri dolazi 342 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 272. U kontekstu dentalne medicine u Istarskoj županiji na jednog doktora dentalne medicine dolazi 896 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 1.086. Deficit magistara farmacije približno je jednak kao i na nacionalnoj razini, te na jednog magistra farmacije u Istarskoj županiji dolazi 1.391 stanovnika, dok je vrijednost na nacionalnoj razini 1.369.

Fizički resursi zdravstvenog sustava u Istarskoj županiji, u vidu raspoloživosti bolničkih kreveta usporedivi su s nacionalnim prosjekom, ali znatno ispod prosjeka Europske unije. Naime, u Istarskoj županiji na 100.000 stanovnika dolazi 346 bolničkih kreveta, u cijeloj Republici Hrvatskoj 358, dok je prosjek EU 418 kreveta na 100.000 stanovnika.

2.3.3. Socijalna zaštita

Socijalna skrb u Istarskoj županiji institucionalizirana je kroz 6 centara za socijalnu skrb:

- Centar za socijalnu skrb Pula - Pola;
- Centar za socijalnu skrb Rovinj - Centro di assistenza sociale di Rovigno;
- Centar za socijalnu skrb Buje - Centro di assistenza sociale di Buie;
- Centar za socijalnu skrb Labin;
- Centar za socijalnu skrb Poreč - Parenzo;
- Centar za socijalnu skrb Pazin.

Na području Županije, 11 je pružatelja socijalnih usluga za djecu i odrasle osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim oštećenjima čiji se kapaciteti uglavnom odnose na smještaj (373) i uslugu poludnevnog boravka (177), dok su kapaciteti za organizirano stanovanje dostatni za 43 korisnika s intelektualnim oštećenjima.

Dva doma za odrasle čiji je osnivač Republika Hrvatska, u Motovunu - Montona i Nedešćini, ukupnog kapaciteta za smještaj oko 150 osoba i Centar za inkluziju i podršku u zajednici koji djeluje u 6 gradova, jedine su socijalne usluge za osobe s tjelesnim, mentalnim i intelektualnim teškoćama izvan Grada Pule - Pola.

U Istarskoj županiji 13 je pružatelja socijalnih usluga za starije čiji je ukupan kapacitet 837 osoba za smještaj, 63 osoba za boravak, 455 osoba za pomoć u kući i 326 osoba za dostavu obroka. Osim navedenih, 16 je privatnih pružatelja usluge smještaja za starije osobe i obiteljskih domova, u kojima su na dugotrajnom smještaju 273 osobe.

Skrb za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi osiguravaju dva pružatelja - Dječji dom Ruža Petrović i Kuća milosrđa Majmajola, a Dom za odgoj djece i mladeži Pula, ustanova za djecu i mlade s problemima u ponašanju, jedini je pružatelj usluga za navedene korisnike na razini Županije u kojem 17 korisnika ima

stalni smještaj.

Iako mreža socijalnih usluga pokriva sve vrste socijalnih usluga, njena nedostatnost najviše se očituje kod usluga rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju te kod usluga boravka i smještaja za starije osobe, kod kojih su realne potrebe znatno veće od postojećih kapaciteta. Osim toga, nedostatnost mreže socijalnih usluga očituje se i u nejednakom prostornom razmještaju pružatelja socijalnih usluga, s obzirom da ih je većina smještena u većim urbanim središtima, osobito u Gradu Puli - Pola.

Značajnu ulogu u pružanju socijalnih usluga imaju organizacije civilnog društva koje djelomično kompenziraju nedostatnost institucionalne podrške i socijalne skrbi. Prema podacima Registra udruga Ministarstva pravosuđa i uprave, na području Istarske županije 211 je aktivnih udruga u području socijalne djelatnosti.

2.3.4. Kultura

Smjer razvoja kulture u proteklom razdoblju bio je definiran Istarskom kulturnom strategijom za razdoblje 2014. - 2020. godine kao razvojnim dokumentom koji je postavio okvir djelovanja i kojom je definirana ideja *kreativne Istre za kreativnu Europu* te se nastojala učvrstiti ideja Istre kao regije kulture i kulture kao važne karike u identitetu i prepoznatljivosti Istre.

Ključni pokretači kulturnog razvoja na području Istarske županije mogu se podijeliti na institucionalne i izvaninstitucionalne aktere.

Upravni odjel za kulturu i zavičajnost Istarske županije i IKA - Istarska kulturna agencija-Agenzia culturale Istriana ključni su institucionalni akteri razvoja kulture na području Županije. Djelatnost IKA-e vezana je uz pružanje podrške postojećim subjektima u kulturi kroz aktivnosti koje se odnose na informiranje, obrazovanje, jačanje kapaciteta, produkciju, promociju. U sklopu IKA-e djeluje i Filmski ured Istre, osnovan s ciljem promocije Istarske županije kao zanimljive filmske destinacije.

Nadalje, u Istarskoj županiji djeluje Konzervatorski odjel sa sjedištem u Puli - Pola i područnim uredom u Poreču - Parenzo, s područjem nadležnosti za cijelu Županiju, kao dio Uprave Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, te Restauratorska radionica u Juršićima. U muzejskoj djelatnosti ističu se sljedeći muzeji: Arheološki muzej Istre, Povijesni i pomorski muzej Istre - Museo storico e navale dell'Istria, Etnografski muzej Istre - Museo etnografico dell'Istria, Muzej suvremene umjetnosti Istre - Museo d'arte contemporanea dell'Istria Pula te Zavičajni muzeji u Umagu - Umago, Poreču - Parenzo, Rovinju - Rovigno, Labinu, Buzetu i Pazinu. Muzejsko-galerijska djelatnost razvijena je posebice u većim naseljima, a arhivska djelatnost uglavnom je zastupljena kroz rad institucija, posebice Državnog arhiva u Pazinu te biskupijskog arhiva i brojnih župnih ureda. Za glazbenu i scensku djelatnost najvažniji je rad Istarskog narodnog kazališta - Gradskog kazališta Pula, Teatra Naranča u Puli - Pola te niza manifestacija (PUF, Zlatni lav, Ulysses teatar, Dani antike u Puli - Pola, Giostra - porečki povijesni festival, koncerti u Areni i sl.). Završno, u Istarskoj županiji djeluje 9 knjižnica čiji su osnivači gradovi Buje - Buie, Buzet, Labin, Novigrad - Cittanova, Pazin, Poreč - Parenzo, Pula - Pola, Rovinj - Rovigno i Umag - Umago te Sveučilišna knjižnica čiji osnivač je Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

Izvaninstitucionalni akteri u kulturi važan su dionik razvoja i uključivanja stanovništva u kulturne programe i aktivnosti te izravna veza između konzumenata kulturnih programa i njihovih pružatelja. Izvaninstitucionalna kultura odnosi se na organizacije civilnog društva, umjetničke organizacije te pojedince čija djelatnost ima u fokusu kulturu i umjetnost. Sukladno podacima navedenim u Registru udruga Republike Hrvatske, u Istarskoj županiji djeluje 496 udruga u kulturi u djelatnostima koje pokrivaju širok spektar djelovanja.

Prostor Istarske županije izrazito je bogat vrijednom kulturno povijesnom baštinom koja postaje jedan od njenih prepoznatljivih simbola. Ukupan broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara u Istarskoj županiji iznosi 300. Od tog broja 7 kulturnih dobara je od nacionalnog značaja, a kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču - Parenzo je i pod zaštitom UNESCO-a. Ukupan broj preventivno zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara iznosi 46, a 20 je kulturnih dobara nematerijalne baštine.

2.3.5. Civilno društvo

Civilno društvo važna je karika društvenog razvoja i predstavlja organizirani oblik lokalnog djelovanja, koje prepoznaje ključne probleme i potrebe lokalne zajednice te predstavlja treću kariku društvenog uređenja (uz javni i privatni sektor). U trenutku izrade analize (travanj 2021.) u Istarskoj županiji bilo je aktivno ukupno 2.976 udruga, što iznosi 6% svih udruga u Republici Hrvatskoj. Prema području djelovanja, najveći broj djeluje u području sporta (22%), a značajan broj je aktivan i u području kulture (13%) i socijalnoj djelatnosti (5%).

Svakako treba istaknuti i značaj udruga talijanske nacionalne zajednice i potencijal prekogranične suradnje za Istarsku županiju. Od aktivnijih udruga, treba izdvojiti niz udruga osoba s invaliditetom koji su članovi Nacionalnih saveza (npr. udruga slijepih, savez udruga osoba s invaliditetom Istarske županije i dr.) te veliki broj sportskih saveza. U području zaštite okoliša, ističe se udruga Zelena Istra, koja se zalaže za zaštitu okoliša i prirodnih bogatstva te održivi razvoj. Volonterski centar Istra vodeći je u organiziranom volonterskom djelovanju i akcijama te tako dodatno osnažuje civilno društvo. Važan dionik za organizacije civilnoga društva svakako je Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile osnovana od strane Županije još 2006. godine. Zaklada potiče međusektorsku, međunarodnu suradnju i umrežavanje te razvija svijest o filantropskim i demokratskim vrijednostima, a sve u cilju razvoja lokalne zajednice po mjeri svakog građana.

2.3.6. Sport

Analiza sporta kao važnog aspekta socio-ekonomske analize strukturirana je kroz sljedeće, najvažnije segmente:

- sportska infrastruktura;
- sportski i rekreativni sadržaji u okviru sportskih udruga;
- sportske manifestacije.

Sportsku infrastrukturu Istarske županije čine 43 sportske građevine evidentirane u informacijskom

sustavu Ministarstva turizma i sporta (15 zatvorenih, 26 otvorenih i 2 objekta koja sadrže i otvorene i zatvorene sportske površine). Manja urbana i ruralna središta uglavnom imaju boćališta te nogometna ili malonogometna igrališta, a za potrebe sporta koriste se i školske sportske dvorane. Stanje sportske infrastrukture, prema procjenama Sportske zajednice, nije zadovoljavajuće u pogledu funkcionalnosti i opremljenosti.

Sportske aktivnosti u Istarskoj županiji raspodijeljene su kroz 29 sportskih grana. Prema evidenciji Sportske zajednice Istarske županije u Istri djeluje 465 sportskih klubova, u kojima je aktivno 29.305 sportaša i zaposleno 1.200 trenera. U smislu aktivnog natjecanja u sportskim klubovima, aktivno je 12.313 sportaša i 4.310 sportašica, a u sportskim klubovima trenira još i 10.730 sportaša i 1.919 sportašica rekreativaca koji nisu u sustavu natjecanja. Trenerske poslove obavlja 1.200 osoba, odnosno 2,58 osoba po sportskom klubu. Najveći broj educiranog trenerskog osoblja djeluje u okviru nogometnih klubova (8,18), a najmanji u kuglanju (0,2). Povoljniji omjer broja trenera prema sportskom klubu primjetan je u olimpijskim sportovima.

Sportska zajednica Istarske županije krovna je organizacija istarskog sporta čija je temeljna zadaća stvaranje okvira za razvoj i promicanje sporta u Istarskoj županiji. Sportska zajednica na godišnjoj razini financijski prati do 100 manifestacija. Spektar sportskih manifestacija podrazumijeva sve kategorije, od profesionalnih sportskih manifestacija poput ATP Croatia Open Umag, Kamenjak Rocky Trails, 100 Milja Istre pa do sportsko-turističkih rekreativnih manifestacija i velikog broja županijskih natjecanja otvorenog i zatvorenog tipa.

2.3.7. Tehnička kultura

Tehničku kulturu Istarske županije uz odgojno-obrazovne institucije čine osobe koje samostalnim radom obavljaju djelatnost tehničke kulture i privatni subjekti (gospodarski subjekti i druge pravne osobe) s registriranom djelatnosti u tehničkoj kulturi i dionici civilnog društva. U tom kontekstu, ističe se Zajednica tehničke kulture Istarske županije koja s članicama osobitu pažnju posvećuje izvanškolskom i izvannastavnom odgoju i obrazovanju djece i mladih u različitim djelatnostima tehničke kulture i popularizaciji tehničke kulture.

Ključne razvojne potrebe

Potrebe sustava odgoja i obrazovanja započinju povećanjem dostupnosti predškolskog odgoja te nužnom dodatnom infrastrukturom, osobito u strukovnim i STEM područjima kao i ulaganjima u sustav odgojnog i nastavnog kadra. Slično tome, i u zdravstvu su osnovna potreba zdravstveni djelatnici, dok je za unaprjeđenje socijalne zaštite ključno unaprijediti mrežu socijalnih usluga i osigurati daljnju deinstitucionalizaciju usluga i skrb u zajednici. Općenito, brigu o najugroženijim skupinama stanovništva potrebno je unaprijediti i u teritorijalnom smislu, odnosno osigurati bolju dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga u ruralnim područjima. Poseban naglasak u kontekstu potreba je jačanje sustava brige za starije osobe (u kontekstu deinstitucionalizacije) te jačanja institucijskih kapaciteta za djecu s poremećajima u ponašanju.

Sektore kulture, sporta i općenito aktivnosti civilnog društva potrebno je prepoznati kao važne segmente ukupnog društvenog razvoja, potrebni su im stručni ljudski kapaciteti i dostatna financijska podrška koji bi omogućili unaprjeđenje nužne infrastrukture, ravnomjernu teritorijalnu distribuciju sadržaja i uključivanje stanovništva.

Ključni razvojni potencijali

Suvremene potrebe stvaraju potencijal uvođenja alternativnih programa na svim razinama obrazovanja, od predškolskog odgoja do studijskih programa, a izražen obostran interes poslovnog i obrazovnog sektora za razvojem suradnje otvara novu perspektivu u području praktičnog obrazovanja. Relativno razvijen sustav instituta i znanstveno istraživačkih djelatnosti na području Županije svakako predstavlja potencijal za daljnji razvoj u području inovacija i znanosti.

Novi modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu, potencijal su za uspostavu održivog zdravstvenog sustava, a istaknuta uloga civilnog društva u području socijalne skrbi potencijalni je nositelj deinstitucionalizacije i skrbi u zajednici. U tom kontekstu, razvoj društvenog poduzetništva i socijalnih inovacija predstavljaju potencijal za unapređenje usluga.

Razvojni potencijali kulturnog sektora prepoznati su kroz jačanje prepoznatljivosti sektora kao generatora prihoda, slično kao i u kontekstu sporta, gdje integracija sportskih i turističkih sadržaja, kako profesionalnih, tako i rekreativnih, predstavlja važan razvojni potencijal. Jaka institucionalna podrška kulturnom sektoru svakako je kvalitetna osnova za daljnji razvoj.

Prepoznata važnost civilnog društva predstavlja potencijal za lokalne udruge i organizacije, jačanje njihovih aktivnosti, uloge i time pozitivnog društvenog učinka. Postojanje Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva – Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile kvalitetan je preduvjet za potpuno ostvarivanje potencijala razvoja.

2.4. Gospodarstvo

Osim razvijenosti infrastrukture, tehničko-tehnološke opremljenosti i tržišnih uvjeta, gospodarstvo nekog područja određuju i određene prirodne predispozicije – geografski položaj, prirodni resursi i klima. Analiza gospodarskog sektora u nastavku prikazuje opća gospodarska kretanja, stanje na tržištu rada i poslovno okruženje, odnosno infrastrukturu poslovne potpore. Osim toga, prikazana je razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim granama – prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, poljoprivredi i ribarstvu, turizmu, ICT industriji, kreativnim i kulturnim industrijama te trgovini.

2.4.1. Opća gospodarska kretanja

Istarska je županija s indeksom razvijenosti 108.970 i prosječnim dohotkom po stanovniku od 4.670,67 eura nakon Grada Zagreba najrazvijenija županija u Republici Hrvatskoj. Bruto domaći proizvod (BDP) Istarske županije u 2018. godini iznosio je 3.159.864,62 eura, a prema vrijednosti BDP-a po stanovniku (15.292,06 eura) Istarska županija je približno 20% iznad prosjeka RH.

Kad je u pitanju struktura bruto dodane vrijednosti Istarske županije, u 2018. godini dominiraju trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s 35,9%, a slijede prerađivačka industrija s 12,6% te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s 10,6% udjela.

Ukupno je 28.701 registriranih poslovnih subjekata u Istarskoj županiji u 2020. godini od čega 17.425 ili 60,7% čine trgovačka društva, dok se 26,1% (7.491) odnosi na obrte i slobodna zanimanja. Najveći broj poduzeća čine mikro poduzeća, čak 92,8%, slijede mala poduzeća s 6,3%, te srednja (0,7%) i velika (0,2%). Među velikim poduzećima najviše je onih u prerađivačkoj industriji (8) te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (6).

Prema podacima FINA-e u 2019. godini poduzetnici Istarske županije ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 4,738 milijardi eura (rast 4,5%), ukupne rashode od 4,499 milijardi eura (rast 3,9%), dobit razdoblja od gotovo 352 milijuna eura (pad 7,3%), gubitak razdoblja od 172 milijuna eura (pad 15,9%) te neto dobit od 186 milijuna eura (rast 2,8%). Među poduzećima je po ukupnim prihodima na prvom mjestu Valamar Riviera iz Poreča - Parenzo, slijedi Maistra iz Rovinja - Rovigno te Plava laguna iz Poreča - Parenzo.

Najveći broj zaposlenih (26,7%) radio je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, slijedi prerađivačka industrija (22,8%), trgovina (14,1%) i građevinarstvo (12,6%). Prema veličini poduzeća, najveći broj zaposlenih u 2019. godini radio je u mikro (35%) i malim poduzećima (25%). U velikim poduzećima zaposleno je 24% od ukupnog broja zaposlenih i to u dvije djelatnosti – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane (17%) i prerađivačkoj industriji (5%).

Kad je u pitanju izvoz, u Istarskoj županiji najveća vrijednost izvoza u 2019. godini ostvarena je u prerađivačkoj industriji na koju otpada 53,14% ukupnog izvoza, zatim u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (20,52%) te u djelatnosti trgovine (19,55%).

Prema podacima Obrtničke komore Istarske županije krajem 2020. godine bilo je registrirano 8.063 obrta. Kad je riječ o strukturi obrta ona posljednjih šest godina bilježi nekoliko promjena – rast udjela uslužnog obrtništva, zahvaljujući prvenstveno porastu broja obrta u području intelektualnih usluga i smanjenje udjela aktivnih obrta u djelatnostima vezanim uz trgovinu, ugostiteljstvo i turizam. Udio proizvodnog zanatstva, prijevoza i osobnih usluga stagnira.

Prema djelatnostima, od ukupnog broja obrta u Istarskoj županiji najzastupljenije su uslužne djelatnosti kojima se bavi gotovo 40% obrtnika, nakon čega slijede trgovački obrti (17,4%) i obrti u sektoru turizma i ugostiteljstva (12,9%).

2.4.2. Tržište rada

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u svibnju 2021. godine u Istarskoj je županiji bilo 4.395 nezaposlenih osoba. Nakon 2013. godine kad je registrirana nezaposlenost bila na vrhuncu, došlo je do kontinuiranog pada stope nezaposlenosti sve do 2020. godine u kojoj se, uslijed epidemije COVID-19, stopa nezaposlenosti ponovno povećala. Krajem 2019. stopa nezaposlenosti bila je 5,2%. Osim navedenog, jedno od ključnih obilježja tržišta rada u Istarskoj županiji je znatni sezonski utjecaj.

2.4.3. Poslovno okruženje

Koordinacija razvoja poduzetničke infrastrukture u nadležnosti je Istarske razvojne agencije IDA d.o.o.. Na području Županije prostornim planovima definirana je ukupno 41 poduzetnička zona, od čega ih je 25 aktivno u smislu potpunosti aktivnim poduzetnicima i infrastrukturne opremljenosti. Poduzetničke potporne institucije dio su ukupne poduzetničke infrastrukture usmjerene na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja i provedbu programa usmjerenih na razvoj poduzetništva. U Istarskoj županiji ukupno je 18 poduzetničkih potpornih institucija, među kojima 9 poduzetničkih inkubatora s 52 poslovna prostora i 1 inkubator za nove tehnologije s 11 poslovnih prostora. Osim toga, Poduzetnički inkubator Rovinj raspolaže i s 18 radnih jedinica u sklopu coworkinga. Coworking uredski prostori dostupni su i u Labinu. U Gradu Puli - Pola otvoren je Coworking centar 2023. godine.

2.4.4. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima

Područje Istre ima tradiciju prerađivačke industrije, s punom afirmacijom sredinom 20. stoljeća kada ona počiva na brodogradnji u Puli - Pola, ali i drugim granama: prerada duhana i ribe u Rovinju - Rovigno, proizvodnja nemetala u Puli - Pola, Koromačnu i Umagu - Umago, tekstilna industrija u Pazinu i Puli - Pola, prerada plastičnih masa i kemijska industrija u Pazinu i Umagu - Umago, metalna industrija i strojogradnja u Puli - Pola, Labinu i Raši, automobilska industrija u Buzetu i dr.

U strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije, prerađivačka industrija čini 22% ukupnih prihoda i 10% svih tvrtki te zapošljava ukupno 21,4% svih zaposlenih, što je niže u odnosu na RH prosjek, ali je istovremeno razumljivo radi velikog udjela u prihodima i broju tvrtki koje zapošljavaju radnike, a povezanih sa sektorom turizma i trgovine. Prerađivačka industrija prednjači u izvozu roba i usluga te zapošljava značajan dio radnika. U kontekstu posebnih grana prerađivačke industrije, primjetna je velika ovisnost o industrijama koje okolišno nisu neutralne što predstavlja visoki rizik.

Istarsko gospodarstvo po svojoj je strukturi vrlo raznoliko, a među razvijenim granama nalazi se i

građevinarstvo te s njim povezana proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen). Kada se pogledaju posljednji dostupni podaci za 2019. godinu, u strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije područje građevinarstva je ostvarilo 10,4% ukupnih prihoda, dok tvrtke čine 15,3% ukupnog broja tvrtki.

Promatrajući strukturu tvrtki, može se uočiti kako, gledajući njihovu veličinu, daleko najveći udio čine mikro poduzetnici (preko 93%), koji također ostvaruju više od trećine ukupnih prihoda u segmentu građevinarstva (35,4%). Ovo prati stanje na nacionalnoj razini, gdje mikro poduzetnici također čine više od 90%, dok im je udio u ukupnim prihodima sektora nešto niži (24,1%).

Građevinarstvo je gospodarska grana koja svojim multiplikativnim učinkom može poticati razvitak brojnih drugih srodnih djelatnosti (ponajprije industrije građevinskog materijala, metalne industrije, industrije nemetala, ali i drvne industrije te kemijske industrije).

Poljoprivreda je u Istri tradicionalno zastupljena gospodarska grana, a trenutni gospodarski pokazatelji ukazuju na to da je u tijeku proces strukturne transformacije, što se ponajprije odnosi na tehnološko unapređenje i modernizaciju te sukladno tome povećanje produktivnosti rada u poljoprivredi. S krajem 2020. godine u Istarskoj županiji bilo je evidentirano ukupno 6.449 poljoprivrednih gospodarstava. U posljednjem petogodišnjem razdoblju došlo je do promjena u strukturi poljoprivrednih gospodarstava prema tipu – smanjio se broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a porastao broj trgovačkih društava što ukazuje na formalizaciju poljoprivrednog sektora i gospodarskih okolnosti u njemu.

Agrarna struktura prikazuje kako je na području Istarske županije ukupno 49.382 ARKOD parcela, prosječne površine 0,51 ha. Prosječna površina poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu iznosi 4,13 ha. Mala površina poljoprivrednog zemljišta po PG-u također je poteškoća u postupnom povećanju tehničke učinkovitosti i tako priječi ukupni razvoj poljoprivrednog sektora u Županiji.

Tablica 1: Podaci o ARKOD parcelama

Broj PG-a	6.063
Broj arkod parcela	49.382
Površina (ha)	25.020
Prosječna površina po PG(ha)	4,13
Prosječna veličina parcele (ha)	0,51

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

U posljednjih 5 godina, površina poljoprivrednog zemljišta povećala se za 1.293,74 ha, odnosno 5,36%. Površine voćnjaka pokazuju najveće povećanje, a pozitivnu stopu promjene pokazuju i maslinici, čija se površina povećala za 370,26 ha, odnosno za 10,69%.

Struktura poljoprivrednog zemljišta prema vrsti ukazuje važnost sektora maslinarstva te vinogradarstva i vinarstva u poljoprivrednom sektoru Istarske županije, s obzirom na to da se više od četvrtine poljoprivrednog zemljišta odnosi na vinograde i maslinike. Od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji, 7,75% je u sustavu ekološke proizvodnje.

Ribarstvo, kao tradicionalna djelatnost u Istarskoj županiji, u gospodarskom smislu prema broju plovila zauzima udio od 25% gospodarskog ribolova u RH. Ukupna količina iskrcaja u Istarskoj županiji u 2020. godini iznosila je 16.225 tona, što predstavlja oko 25% ukupnog iskrcaja ulova u Republici Hrvatskoj, iz čega je razvidan značaj doprinosa Istarske županije za hrvatsko ribarstvo. Prema količini iskrcaja, dominira mala plava riba, slijede bijela riba, glavonošci, školjkaši i morski psi i raže.

Istarska županija etablirana je kao najrazvijenija turistička regija u Hrvatskoj u kojoj se realizira oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u Republici Hrvatskoj. Turizam, povezan s ugostiteljskim i uslužnim djelatnostima za Istarsku županiju ima stratešku važnost i generator je gospodarskog razvoja. Godina prije pandemije koronavirusa, 2019. bila je najuspješnija turistička godina i u Istri – ostvareno je 4.609.785 dolazaka i 28.709.422 noćenja, što predstavlja oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u RH. Prosječno trajanje boravka iznosi više od 6,5 dana.

Unatoč razvijenosti regije kao turističke destinacije i pozitivnim tendencijama produljenja turističke sezone, sezonalnost u turizmu je i dalje jedno od osnovnih obilježja turizma u Istarskoj županiji. Značajan udio dolazaka i noćenja bilježi se u ljetnim mjesecima – lipnju, srpnju i kolovozu, a 85% turističkog prometa odnosi se na sunce i more kao turistički proizvod. Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije strani turisti ostvaruju oko 94% od ukupnog broja dolazaka – tradicionalno dominiraju gosti iz Njemačke koji su najviše dolazaka ostvarili 2019., 1.059.904, što predstavlja više od 26% ukupno ostvarenog broja dolazaka u Županiji. Slijede dolasci i noćenja gostiju iz Austrije, Slovenije i Italije. Najveći broj dolazaka ostvaruje se u hotelima i kampovima, nakon čega slijedi privatni smještaj. Do pandemijske 2020. godine više od 35% dolazaka ostvareno je u hotelskom smještaju, a 2020. godine omjer je značajno promijenjen u korist privatnog smještaja. Kampovi su druga najzastupljenija kategorija smještaja prema broju dolazaka s oko 30%. Iako je prevladavajući motiv dolaska u Istru i dalje sunce i more, posljednjih 20-ak godina u Istri je pokrenut čitav niz razvojnih programa kojima se bitno obogatila i podigla kvaliteta ponude, potaknuo razvoj cjelogodišnjeg turizma i uravnoteženi razvoj priobalja i unutrašnjosti te potaknulo podizanje kvalitete i održivi razvoj turizma Istre. Jedan od ključnih faktora razvoja turizma, produljenja turističke sezone i širenja turističke ponude na unutrašnjost Istre je diversifikacija turističkih proizvoda, a ponajprije razvoj selektivnih oblika turizma koji su prepoznati kao dobri temelji za povećanje konkurentnosti i prepoznatljivosti Istre na globalnom turističkom tržištu.

Prema podacima iz Analize hrvatske ICT industrije po županijama 2008. – 2019. koju je Hrvatska gospodarska komora objavila u prosincu 2020. godine, Istarska županije je druga po prihodima ICT industrije u Hrvatskoj, sa snažnim rastom u proteklih pet godina i najvećim udjelom izvoza u prometu.

ICT industrija Istarske županije u 2019. ostvarila je ukupni prihod od 166 milijuna eura, a popis najvećih ICT tvrtki po ukupnim prihodima predvodio je Infobip, globalni tehnološki ICT dobavljač za rješenja na području infrastrukture i cloud platformi mobilnih komunikacija, s prometom od 35,44 milijuna eura.

U Istarskoj županiji u 2019. godini djelovale su 282 ICT tvrtke, 18 više nego godinu prije. U 2019. izvoz ICT industrije Istarske županije iznosio je 118,96 milijuna eura, uz godišnji rast od 9,1%. Udio izvoza u ukupnom prihodu dosegnuo je 71,5%, što je najveći zabilježeni udio od svih županija u RH.

Analizom kretanja broja gospodarskih subjekata koji posluju u sektoru kreativnih i kulturnih industrija, razvidan je porast gospodarskih aktivnosti – na području Istarske županije bilo je aktivno 798 poslovnih subjekata što je činilo 4,6% ukupnog broja poslovnih subjekata. Više od polovice poslovnih subjekata registrirano je u četiri podsektora: oglašavanje i tržišno komuniciranje (18,5%), arhitektura (14,9%), dizajn (13,5%) te računalni programi, igre i novi mediji (12,2%).

Pokazatelji poslovanja gospodarskih subjekata unutar sektora kulturne i kreativne industrije ukazuju na ekonomski i gospodarski potencijal sektora koji karakterizira usitnjena gospodarska struktura – veliki broj mikro poduzeća i samozaposlenih.

Trgovina je važna gospodarska djelatnost i s obzirom na svoju posredničku ulogu u lancu dodane vrijednosti snažno utječe na proizvodnju i potrošnju, u njoj su promjene iznimno dinamične i brojni čimbenici utječu na njezin razvoj. U 2019. godini na području Istarske županije trgovinom se bavilo ukupno 2.185 tvrtki, od čega je najveći udio mikro poduzeća, čak 90,16%. Trgovina u ukupnim prihodima Istarske županije sudjeluje s 27,83%.

Ključne razvojne potrebe

Jaka oslonjenost na jednu gospodarsku granu ukazuje na potrebu za diversifikacijom u strukturi gospodarstva, kao osnovnim preduvjetom održivog rasta, a sukladno tome i ulaganja u istraživanje i razvoj prepoznata su kao jedna od osnovnih poluga za povećanje konkurentnosti gospodarstva. Tradicionalne djelatnosti, poljoprivreda i ribarstvo stagniraju, a kao razvojne potrebe identificirano je jačanje tehnoloških i infrastrukturnih kapaciteta, koji omogućavaju rast sektora i uključivanje ruralnih područja u lance vrijednosti. Osim toga, iz analize stanja proizlazi potreba za usklađivanjem obrazovnih programa s potrebama tržišta rada, u kontekstu studijskih programa i srednjoškolskih strukovnih zanimanja. Završno, potrebe malog i srednjeg poduzetništva kao nositelja gospodarstva odnose se na uspostavu adekvatne podrške javnog sektora i uklanjanje administrativnih opterećenja.

Ključni razvojni potencijali

Rastući ICT sektor jedan je od najvećih razvojnih potencijala u gospodarskom smislu, a kao prilika za razvoj tradicionalno jake prerađivačke industrije identificirane su zelena i digitalna tranzicija. S ciljem stvaranja održivog turizma potrebno je iskoristiti potencijal sve veće potražnje za cjelovitim iskustvom destinacije i u skladu s time potencijale središnje Istre i selektivnih oblika turizma. Rast i razvoj poljoprivrede uvelike je vezan uz rastuću potražnju za organskim proizvodima pa je u idućem razdoblju nužno iskoristiti potencijal ekološke poljoprivredne proizvodnje. Završno, kao potencijal za razvoj malog i srednjeg poduzetništva prepoznata je uspostava specijalizirane sektorske podrške.

2.5. Infrastrukturni sustavi

Analiza infrastrukturnih sustava Istarske županije osvrnula se na primarnu infrastrukturu (vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje, energetske sustave te sustav gospodarenja otpadom), prometnu infrastrukturu (cestovni, zračni, pomorski i željeznički promet) te elektroničko-komunikacijsku infrastrukturu.

2.5.1. Primarna infrastruktura

U pogledu sustava opskrbe vodom, djelatnost javne vodoopskrbe u Istarskoj županiji obavljaju 3 komunalna društva (Istarski vodovod Buzet, Vodovod Labin i Vodovod Pula), koja formiraju 3 ključna vodoopskrbna područja. U vodoopskrbi Županije vode iz krških izvora sudjeluju sa 75,8%, a vode iz površinske akumulacije Butoniga s 24,2%. U Istarskoj županiji na sustav javne vodoopskrbe priključeno je 98,7% ukupnog broja stanovnika, što je znatno iznad hrvatskog prosjeka (84%). Zdravstvena ispravnost vode za piće na području Županije zadovoljava propisane kriterije te se provjerava na 11 lokacija na distribucijskoj mreži. Glavni transportni cjevovodi svih vodovodnih sustava dobro su raspoređeni i pokrivaju glavninu istarskog prostora, iako je vodoopskrbna mreža dotrajala što uzrokuje gubitke vode od oko 23%. Postojeći kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe Županije, no prepoznaje se značajan porast potrebe za vodom u vrijeme ljetnih mjeseci, kada se potrošnja vode povećava do tri puta. Kako bi se odgovorilo na ove potrebe, predviđeno je korištenje dodatnih te povezivanje postojećih izvorišta na području Županije u vodoopskrbni sustav.

Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području Istarske županije pokriveno je oko 64% stanovništva, što je znatno iznad prosjeka Hrvatske (46%). Najveća je pokrivenost sustavom javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima i turističkim područjima priobalja, dok mnoga naselja središnje Istre nemaju izgrađen ovaj sustav te koriste septičke ili sabirne jame. Sam sustav odvodnje i pročišćavanja je u dijelovima nedovoljno održavan, ne pruža zadovoljavajući stupanj pročišćavanja te ne zadovoljava potrebe do kojih dolazi zbog povećanja stupnja priključenosti. U tom kontekstu ističu se rezultati postignuti provedbom projekta „Sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće Istarske županije“ trgovačkog društva IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o., u sklopu kojeg je do sada izgrađeno i stavljeno u funkciju 17 sustava kanalizacije malih naselja, od kojih 14 s pripadajućim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda.

Područje Istarske županije hidrogeološki je podijeljeno na tri sliva: Sjevernu Istru, Središnju Istru i Južnu Istru. Vodne površine na području Istarske županije odnose se na vodotoke (vode I. i vode II. reda) te akumulacije i retencije. U sklopu uređenja spomenutih vodotoka i voda provode se i mjere obrane od poplava koje su prvenstveno preventivnog karaktera, a odnose se na izgradnju i redovito održavanje regulacijskog i zaštitnog sustava. U pogledu navodnjavanja, na području Županije navodnjava se svega oko 1.190 ha od ukupno 93.579 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta. U narednom razdoblju planirana je provedba 4 pilot projekta izgradnje sustava za navodnjavanje koji će vodu osigurati izgradnjom manjih sustava za navodnjavanje baziranim na raspoloživim podzemnim i nadzemnim vodnim resursima i mini akumulacijama.

Na području Istarske županije prosječna godišnja potrošnja energije iznosi oko 13,63 PJ energije tj. 3,787 TWh energije, što čini 5,51% neposredne potrošnje energije u Republici Hrvatskoj. U sektoru industrije potrošnja energije podijeljena je na četiri energenta (električna energija, ogrjevno drvo i biomasa, tekuća goriva i plinovita goriva), od kojih je najzastupljenija električna energija. U sektoru prometa po potrošnji dominira cestovni kopneni promet (oko 95% potrošnje energije sektora), dok prema vrsti goriva najveći udio u potrošnji imaju dizel i benzin. U sektoru zgradarstva najveća se potrošnja energije ostvaruje u podsektoru kućanstva (oko 72% potrošnje energije sektora).

Električnu energiju na području Istarske županije distribuira elektroenergetska tvrtka HEP-ODS DP Elektroistra Pula. Ukupna dužina mreže iznosi 8.373,4 km s 127 priključenih distribuiranih izvora snage 6.164 kW te 165.703 obračunskih mjernih mjesta. Središnje mjesto proizvodnje električne energije u Istarskoj županiji je termoenergetski kompleks TE Plomin. Istarska županija koristi oko 55% električne energije proizvedene u TE Plomin pa se oko polovica proizvedene električne energije predaje u ostali dio energetske mreže Republike Hrvatske.

Plinovodnu infrastrukturu za transport i distribuciju plina sačinjavaju dva različita sustava – cijevni sustav za distribuciju prirodnog plina u plinovitom stanju te sustav dostave UNP-a (ukapljenog naftnog plina) u tekućem stanju putem boca, kontejnera ili spremnika. Istarska županija opskrbljuje se prirodnim plinom iz sjevernojadranskih nalazišta plina putem magistralnog plinovoda za međunarodni transport Platforma „Ivana K“ – Terminal Pula (Vodnjan) – Karlovac i magistralnog plinovoda Terminal Pula (Vodnjan) – Umag. Temeljem dodijeljene koncesije, trgovačko društvo Plinara d.o.o. obavlja djelatnosti distribucije i opskrbe plinom na cjelokupnom područje Istarske županije.

U Istarskoj županiji trenutno se koriste gotovo svi oblici obnovljivih izvora energije. Energetski gledano daleko je najznačajnija kruta biomasa (drvo), ali je zastupljeno i iskorištavanje sunčeve energije koja putem kolektora zagrijava potrošnu toplu vodu (PTV) kako u turističkom sektoru, tako i u kućanstvima. Obnovljivi izvori energije iznose 0,71 PJ i čine 5,2% neposredne potrošnje energije.

Na području Istarske županije osnovano je nekoliko društva koja obavljaju djelatnost prikupljanja miješanog komunalnog otpada te biorazgradivog otpada kao i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada: 6. maj d.o.o., Park d.o.o., 1. maj d.o.o., Usluga d.o.o., Usluga Poreč d.o.o., Pula Herculanea d.o.o. i Komunalni servisi d.o.o. Od srpnja 2018. godine sav miješani komunalni otpad sakupljen na području Istarske županije odvozi se na obradu u Županijski centar za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Kaštijun. ŽCGO je izgrađen na administrativnom području Grada Pule-Pola na udaljenosti od 5 km od centra grada. Projektom je bila obuhvaćena i izgradnja šest pretovarnih

stanica u Labinu, Pazinu, Buzetu, Umagu - Umago, Poreču - Parenzo i Rovinju - Rovigno. Isporučitelji javne usluge skupljanja miješanog komunalnog otpada u Istarskoj županiji otpad u ŽCGO dopremaju vlastitim vozilima ili se otpad od njih preuzima na pretovarnim stanicama i doprema vozilima tvrtke Kaštijun d.o.o. U 2020. godini ŽCGO je zaprimio za obradu i obradio 60.233 tone miješanog komunalnog otpada. Od prethodno korištenih odlagališta otpada na području Istarske županije trenutno su aktivna ostala još 2 odlagališta (Cere i Griža).

Prema podacima davatelja javne usluge, tijekom 2020. godine sakupljeno je ukupno 80.246,072 tona komunalnog otpada od čega se na miješani komunalni otpad odnosi 63.295,99 tona. Kada se objedine podaci o količinama komunalnog otpada i ambalažnog otpada koje su sakupljene putem davatelja javne usluge, reciklažnih dvorišta te mobilnih reciklažnih dvorišta dobiva se podatak da je na području Istarske županije tijekom 2020. godine prikupljeno ukupno 86.528,417 tona komunalnog otpada. Od toga, odvojeno je sakupljeno 23.232,47 tona ili 26,85% što je u odnosu na 21,29% iz 2019. godine povećanje od 5,56%. Iako je javna usluga odvoza otpada dostupna u svim dijelovima Istarske županije, tijekom 2020. na području Županije evidentirano je ukupno 80 lokacija (76 aktivnih i 4 neaktivne) s nepropisno odloženim otpadom.

Slika 4: Vodoopskrbna područja u IŽ

Izvor: Istarska županija

2.5.2. Prometna infrastruktura

U pogledu cestovne prometne infrastrukture Istarske županije, ukupna duljina javnih cesta u Županiji iznosi 1.790,711 km. Najveći udio u mreži javnih cesta čini sustav županijskih i lokalnih cestovnih prometnica (1.237,511 km, odnosno 69,10%), a najmanji udio (142,280 km, odnosno 7,94%) imaju autoceste. Govoreći o cestovnoj povezanosti Županije neizostavno je spomenuti Istarski ipsilon, cestovnu infrastrukturu ukupne dužine 141 km koja spaja grad Pulu - Pola s gradom Umagom - Umago te grad Rijeku s gradom Pulom - Pola. Autocesta se većim dijelom proteže kroz Istarsku, a manjim dijelom kroz Primorsko-goransku županiju te njome godišnje prođe oko 10 milijuna vozila. Projekt strateške važnosti izgradnje punog profila autoceste Istarski ipsilon, čiji se završetak očekuje do sredine 2025. godine, uključivat će i izgradnju druge cijevi tunela Učka.

Tablica 2: Duljina javnih cesta na području Istarske županije

SKUPINA CESTE	OZNAKA CESTE	UKUPNA DULJINA CESTE (KM)
autoceste	AC	142,280
državne ceste	DC	410,920
županijske ceste ¹	ŽC	586,988
lokalne ceste	LC	650,523
Ukupno javnih cesta u Istarskoj županiji		1.790,711

Izvor: Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 59/23, 64/23, 71/23 i 97/23), ŽUC IŽ

Kvaliteta i tehničko stanje cestovne mreže u odnosu na sadašnju i buduću prometnu potražnju uglavnom ne zadovoljavaju, u kontekstu lošeg građevinskog stanja, niske razine tehničkog standarda i opremljenosti te nedostatne prometne signalizacije i opreme. Govoreći o sigurnosti odvijanja cestovnog prometa na području Istarske županije, u 2019. godini na području Policijske uprave istarske evidentirana je 1.601 prometna nesreća ili 19,5% manje nego 2015. godine kada je evidentirano 1.990 prometnih nesreća.

¹ Županijske i lokalne ceste u velikim gradovima na području IŽ svrstane su u kategoriju nerazvrstanih cesta sukladno [Odluci o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste](#)

Nadalje, ljetni mjeseci koji su obilježeni intenzivnom turističkom djelatnošću te značajnim priljevom posjetitelja na područje Županije također uzrokuju izražene prometne gužve na prilazima turističkim središtima te na graničnim prijelazima sa susjednim državama.

Aktivne objekte infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije čine Zračna luka Pula, Aerodrom Medulin – Campanož i Aerodrom Vrsar – Crljenka. Zračna luka Pula jedna je od devet zračnih luka i peta najprometnija zračna luka prema broju putnika u Republici Hrvatskoj, smještena na administrativnom području Općine Ližnjan – Lisignano, 6 km sjeveroistočno od središta Grada Pule – Pola. Osim međunarodnih letova iz 15 europskih država, s pulske zračne luke omogućeni su i letovi u domaćem zračnom prometu do Zagreba, Zadra, Splita i Osijeka. Promet putnika se posljednjih godina vidno povećao, uz iznimku 2020. godinu u kojoj je pad prometa prouzrokovan pandemijom COVID-19.

Tablica 3: Usporedba broja putnika, zemalja, zrakoplovnih kompanija i destinacija Zračne luke Pula u 2014. i 2019. godini

	BROJ PUTNIKA	BROJ ZEMALJA	BROJ ZRAKOPLOVNIH KOMPANIJA	BROJ DESTINACIJA
2014.	382.992	15	29	33
2019.	777.568	21	35	67
	+103%	+40%	+21%	+103%

Izvor: Zračna luka Pula

Od ostalih objekata infrastrukture zračnog prometa, aerodrom Vrsar – Crljenka koristi se za prihvat sportsko-rekreativnih zrakoplova i za različite nekomercijalne operacije, sport i turizam, dok je aerodrom Medulin – Campanož namijenjen prvenstveno za sportske zrakoplove, „zmajeve“ (uključujući i one na motorni pogon), ovjesne jedrilice, balone, parajedrilice i slične letjelice.

U pogledu pomorskog prometa, na području Istarske županije nalazi se ukupno 76 morskih luka, od toga 37 luka otvorenih za javni promet i 39 luka posebne namjene. Najveća luka u Istarskoj županiji je Luka Pula. Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u pomorskom prometu nalazi se u Raši – Bršica, dok su stalni granični prijelazi za međunarodni promet putnika u pomorskom prometu Umag i Pula. U Istarskoj županiji djeluje ukupno 14 luka nautičkog turizma – marina, od toga 11 marina državnog značaja i 3 županijskog značaja. Većina marina razmještena je duž zapadne i južne obale istarskog poluotoka, dok je istočna obala u pogledu nautičkog turizma nerazvijenija. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku vidljivo je kako je u prometu putnika u 2019. godini, u odnosu na 2018., zabilježen blagi porast, dok je u 2020. došlo do značajnog pada prometa putnika uzrokovanog pandemijom virusa COVID-19.

Tablica 4: Prikaz godišnjeg prometa putnika (doputovali i otputovali) u lukama Istarske županije

Naziv luke	Promet putnika 2018.	Promet putnika 2019.	Promet putnika 2020.
Pula	961.024	981.751	514.971
Rovinj	118.387	154.260	20.562
Poreč	332.558	316.285	77.471
Novigrad	4.932	4.723	176
Umag	35.128	27.649	67
Rabac	617.422	618.024	271.117
UKUPNO	2.069.451	2.102.692	884.364

Izvor: Državni zavod za statistiku

Dvije najznačajnije istarske teretne luke (Pula i Bršica) nisu adekvatno opremljene infrastrukturom i opremom te nemaju dovoljno uređen prostor za manipulaciju teretom. Kao teretne luke koriste se i Molo Carbone koja se nalazi u slobodnoj zoni Luke Pula te Luka Štinjan koja se nalazi uz kamenolom.

Infrastrukturu željezničkog prometa na području Istarske županije čine željeznička pruga za regionalni promet R101 (Podgorje – Državna granica – Buzet – Pazin – Pula), pruga za lokalni promet L213 (Lupoglav – Raša) te pripadajući kolodvori i stajališta na navedenim prugama. Ukupna duljina željezničkih pruga na području Istarske županije iznosi 144,136 km, od čega 91,14 km (63,23%) otpada na prugu R101, a 52,99 km (36,77%) na prugu L213. Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti. Stanje infrastrukture željezničkog prometa na području Istarske županije je ispod zadovoljavajuće razine, u pogledu povezanosti s ostalom željezničkom mrežom Republike Hrvatske. S ciljem poticanja revitalizacije željezničke infrastrukture i stvaranja potrebnih kapaciteta za povećanje opsega i učinkovitosti željezničkog prijevoza, Prostornim planom Istarske županije kao prometna građevina od važnosti za RH određena je željeznička pruga visoke učinkovitosti za međunarodni promet: Trst/Kopar – (tunel – planirano rješenje Ćićarija) Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik, a predviđena je i gradnja željezničke građevine od važnosti za Istarsku županiju: pruge za lokalni promet Kanfanar – Rovinj i Pula –

Zračna luka Pula, željeznički kolodvor Kršan u Potpićnu te željeznička stajališta Zračna luka Pula, Rovinj, Rovinjsko selo i Sošići.

Slika 5: Željezničke pruge u Istarskoj županiji

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije

2.5.3. Elektroničko-komunikacijska infrastruktura

U pogledu razvijenosti elektroničko-komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, dostignuti stupanj razvoja telefonske mreže na području Istarske županije može se ocijeniti vrlo dobrim. To potvrđuje gustoća pretplatnika u nepokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži od 48,59%, koja je veća od prosječne gustoće u Republici Hrvatskoj (41,92%), te prosječne gustoće u Europskoj uniji (41,29%). U pokretnoj komunikacijskoj mreži gustoća korisnika u Istarskoj županiji procjenjuje se na 150% što je više od nacionalnog prosjeka (136%) i prosjeka Europske unije (119%).

U području elektroničkih komunikacija na području Istarske županije postignut je relativno visok stupanj razvijenosti koji prati europske trendove. Mreža zadovoljava potrebnu pokrivenost teritorija radijskim signalom, ali konfiguracija terena uvjetuje jačinu signala. Baznim (radijskim) postajama pokriveno je 100% teritorija Istarske županije, a one imaju dovoljne kapacitete i u vrijeme najvećeg opterećenja (na vrhuncu turističke sezone).

Ključne razvojne potrebe

Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava ukazuje na potrebu ulaganja u sustav kako bi se osigurala dostupnost vodnih resursa te njihova ravnomjerna raspodjela, uzimajući u obzir povećanu potražnju koja, uslijed snažne turističke aktivnosti, obilježava ljetne mjesec. Također, kao razvojna potreba prepoznato je unaprjeđenje sustava javne odvodnje i kanalizacije, osobito u pogledu povećanja pokrivenosti pojedinih dijelova Županije te postizanja zadovoljavajućeg stupnja pročišćavanja postojećih sustava kanalizacije. Analiza je pokazala kako Županiju karakterizira oslanjanje na izvore energije koji su ekološki nepovoljni te slabo diversificirani – iz ovoga proizlazi potreba za okretanjem ka obnovljivim (i raznovrsnim) izvorima energije, čiji razvoj mora biti podržan i u ključnim planskim dokumentima, poput prostornih planova, koji uređuju racionalno i optimalno korištenje prostora. U pogledu sustava gospodarenja otpadom, potrebno je uspostaviti cjeloviti sustav za diversifikaciju te posljedično utjecati na smanjenje otpada, s posebnim naglaskom na odgovarajuće zbrinjavanje građevinskog otpada, a sve praćeno podizanjem svijesti javnosti o koristima koje donosi recikliranje otpada. Konačno, u kontekstu prometne infrastrukture Županije, prepoznata je potreba snažnijeg prometnog povezivanja urbanih i ruralnih područja, unaprjeđenja lučke infrastrukture (kako one za turistički, tako i za teretni promet) te osnaživanja i revitalizacije željezničkog prometa.

Ključni razvojni potencijali

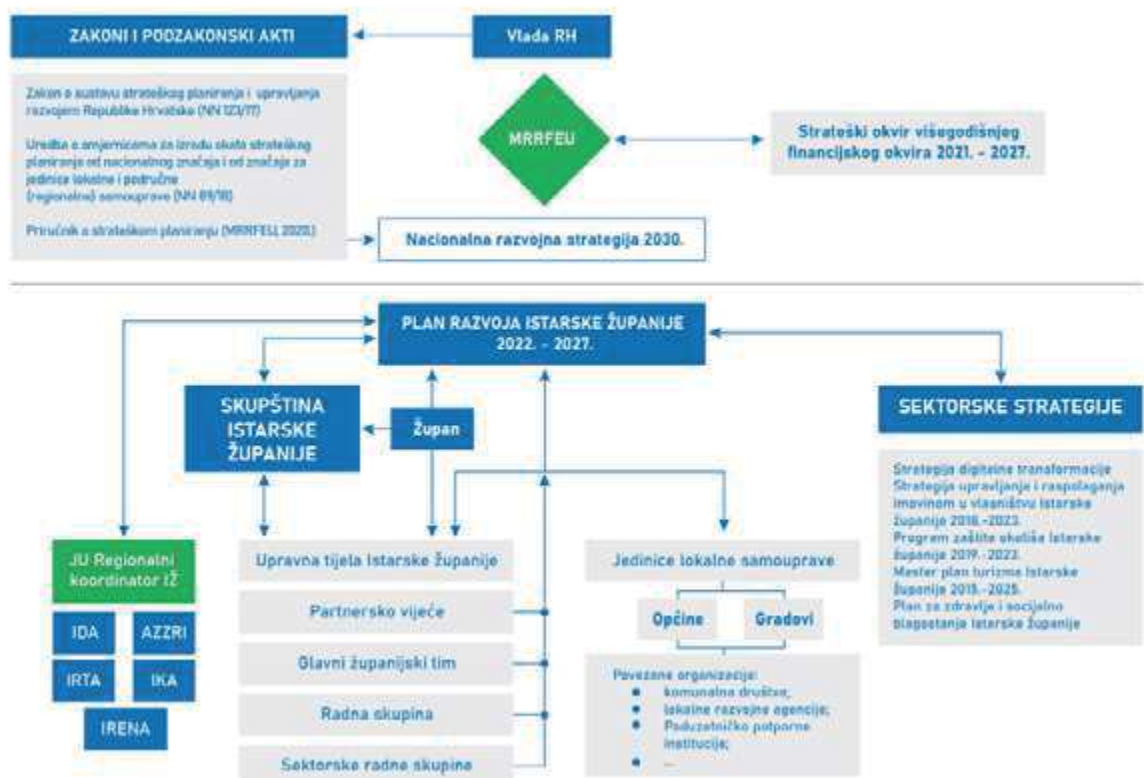
Ključni potencijal u segmentu primarne infrastrukture Istarske županije ogleda se u iskorištavanju ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije, poglavito u privatnom sektoru i kućanstvima, kroz primjenu tehnologija koje će omogućiti jednostavniju proizvodnju i raspodjelu takve energije te tako unaprijediti energetska slika Županije. U tom kontekstu, povoljan položaj i geomorfološke odlike predstavljaju osobitu prednost za razvoj fotonaponskih sustava te korištenje toplinske energije mora. Razvojni potencijali u segmentu gospodarenja otpadom prepoznaju se u primjeni novih modela kružnog gospodarstva, čime se kroz ponovnu upotrebu recikliranog otpada rasterećuje cjeloviti sustav zbrinjavanja otpada te stavlja naglasak na strateški pristup upravljanju istim. Postojeći potencijal izrazito povoljnog prometnog položaja Županije dalje se može iskoristiti kroz primjenu digitalnih rješenja te suvremenih tehnologija i koncepata u upravljanju prometom (inter/multi modalni promet, MaaS (Mobility as a Service) koncept). Zaključno, veliki potencijal prometne infrastrukture Istarske županije predstavlja željeznička infrastruktura – ključ rasta ovog sektora predstavlja njegovo povezivanje s ostalom prometnom mrežom, ekološka prihvatljivost ove vrste prijevoza te mogućnost korištenja turizma kao katalizatora za daljnji razvoj željeznice.

2.6. Institucionalni okvir upravljanja razvojem

2.6.1. Institucionalni kapaciteti

Na razini Istarske županije, institucionalni okvir sustava strateškog planiranja čine: Skupština Istarske županije; Župan Istarske županije; upravna tijela Istarske županije; jedinice lokalne samouprave – 10 gradova i 31 općina, Javna ustanova Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei te razvojne agencije: Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o.; AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin; IRTA - Istarska razvojna turistička agencija d.o.o. Poreč; IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.; IKA - Istarska kulturna agencija - Agenzia culturale Istriana, kao i sva druga javnopravna tijela koja imaju obveze sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

Slika 6: Shematski prikaz institucionalnog okvira strateškog planiranja na razini IŽ

Izvor: Izrađivači Plana razvoja

Ključnu ulogu u sustavnom upravljanju regionalnim razvojem ima Javna ustanova Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove, koja izrađuje odnosno koordinira ključne dionike za izradu Plana razvoja Istarske županije. U svrhu osiguravanja transparentnosti i participativnosti procesa izrade Plana razvoja, osnovana su sljedeća tijela: Partnersko vijeće Istarske županije, Glavni županijski tim, Radna skupina za izradu Plana razvoja te tematske radne skupine.

2.6.2. Financijski kapaciteti

Analiza institucionalnog kapaciteta nositelja regionalnog razvoja nužno se osvrće i na financijske kapacitete. Prema ocjeni Instituta za javne financije, Istarska županija u posljednjem petogodišnjem razdoblju od 2015. do 2019. godine ostvarila je najvišu ocjenu (5) u pogledu transparentnosti proračuna. Županijski proračun u promatranom petogodišnjem razdoblju porastao je za više od 12% te je svake godine ostvaren suficit proračuna koji je prosječno iznosio 1,06 milijuna eura. Ovi pozitivni financijski pokazatelji ukazuju na usklađenost strateškog i proračunskog planiranja na razini Županije, kao i na povećanje financijskih kapaciteta za financiranje razvojnih projekata i u idućem srednjoročnom razdoblju.

Tablica 5: Pregled kretanja županijskog proračuna Istarske županije u razdoblju 2015. – 2019.

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prihodi (mln. eura)	34,295	33,459	36,087	38,104	39,485
Rashodi (mln. eura)	34,189	31,840	33,711	37,826	38,555
Suficit/deficit (mln. eura)	+0,106	+1,619	+2,376	+0,278	+0,93

Izvor: Istarska županija

U pogledu analize prihodovne i rashodovne strane proračuna 10 istarskih gradova u posljednjih 5 godina, vidljiv je porast prihoda proračuna u 8 od 10 gradova, dok su proračunski rashodi porasli kod svih 10. Tijekom 2020. godine većina gradova ostvarila je proračunski deficit, što je posljedica pandemije COVID-19 koja je uzrokovala značajan porast izdataka gradova (osobito u domeni zdravstva i socijalne skrbi), dok su prihodi znatno smanjeni usporavanjem gospodarskih aktivnosti.

2.6.3. Rezultati korištenja sredstava iz EU programa i fondova

U kontekstu korištenja sredstva iz EU programa i fondova, Istarska županija u razdoblju 2017. – 2019. godine ugovorila je ukupno 242.965.739,07 eura u četiri operativna programa (Operativni program Konkurentnost i kohezija; Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali; Program ruralnog razvoja; Operativni program Pomorstvo i ribarstvo), a projekti su financirani iz četiri ESF fonda – Kohezijskog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

**Ključne
razvojne potrebe**

Analiza stanja pokazuje da Istarska županija ima postavljen adekvatan institucionalni okvir za upravljanje razvojem koji ispunjava relevantne zakonske zahtjeve te okuplja široki spektar ključnih dionika. Međutim, potrebno je dalje ojačati administrativne kapacitete, s posebnim naglaskom na resurse potrebne za maksimalno iskorištavanje mogućnosti fondova EU, odnosno novog višegodišnjeg financijskog okvira. Dodatno, unatoč visokoj razini transparentnosti na županijskoj razini, prepoznata je potreba daljnjeg unaprjeđenja transparentnosti proračuna na lokalnoj razini.

**Ključni razvojni
potencijali**

Razvojni potencijali institucionalnog okvira za upravljanje razvojem Istarske županije ogledaju se prvenstveno u daljnjoj digitalizaciji javne uprave, odnosno nastavku izgradnje kapaciteta za upravljanje koji će doprinijeti stvaranju povezane, inovativne i tehnološki napredne županijske uprave. Prepoznat je potencijal značajnijeg angažmana aktivnog stanovništva u procesu upravljanja, čiju podlogu čini adekvatna dostupnost otvorenih i transparentnih podataka kojima raspolaže Županija. Zaključno, neizostavno je spomenuti razvojni potencijal sredstava koja će Županiji biti dostupna u sklopu novog višegodišnjeg financijskog okvira Europske unije za razdoblje 2021. – 2027. (uz zasebnu alokaciju iz Fonda za pravednu tranziciju), kao i financijskih kapaciteta same Županije, čiji proračun odlikuje kontinuirani trend rasta.

3. SWOT ANALIZA

Temeljem izvršene analize stanja i utvrđenih ključnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala, izrađena je sljedeća SWOT analiza Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.:

2.1. STANJE U PROSTORU I OKOLIŠU

2.1.1. Položaj

2.1.2. Prirodna obilježja

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dobro stanje okoliša i prirode, karakterizirano velikom biološkom i krajobraznom raznolikošću • Prepoznatljivost Istarske županije kao područja velike biološke i krajobrazne raznolikosti, popraćeno prikladnim marketinškim aktivnostima • Unatoč potencijalnim zagađivačima, zrak je uglavnom I. kategorije • Visok stupanj zaštite prirode i velik udio zaštićenih područja, pri čemu su prirodno vrijedna područja pokrivena adekvatnim kategorijama zaštite • Razvijenost djelatnosti koje valoriziraju i stavljaju naglasak na zaštitu i očuvanje okoliša i prirode (primjerice, outdoor turizam) • Postojanje mogućnosti za razvoj i izgradnju pod kontroliranim uvjetima, unatoč detektiranoj problematici bespravne gradnje u pojedinim područjima • Sustavni monitoring površinskih, podzemnih te prijelaznih i priobalnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> • 4 velika onečišćivača zraka na području Županije TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli - Pola, a dodatno onečišćenje donose hotelijerstvo i pojačan promet u ljetnim mjesecima • Rizik za okoliš uslijed neadekvatne pokrivenosti i spajanja na sustav odvodnje • Iako postoje planski dokumenti usmjereni na upravljanje zaštićenim područjima, predviđene mjere se u praksi ne provode te je evidentan nedostatak ljudskih resursa za praćenje njihove provedbe • Nedostatak monitoringa u zaštićenim područjima, odnosno manjak službi koje provode redoviti nadzor • Nedostatnost financijskih resursa za očuvanje zaštićenih područja • Neučinkovita provedba zaštite okoliša i prirode u stvarnosti – zaštita je deklarativnog karaktera • Značajan pritisak drugih sektora (turizma, gospodarstva, prostornog planiranja) na očuvanje okoliša i prirode • Neadekvatan nadzor i uređenje zaštite zaštićenih morskih područja, uz izraženu problematiku nadležnosti više institucija (na nacionalnoj i regionalnoj razini) • Izazovi u izgradnji infrastrukture za odvodnju u zaštićenim područjima

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Primjena novih, pametnih tehnologija u praćenju stanja okoliša • Povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije, u cilju zaštite i očuvanja okoliša i prirode • Sve veća spremnost na suradnju sektora gospodarstva, turizma, obrazovanja i zaštite prirode i okoliša • Daljnji razvoj onih oblika turističke ponude koji su komplementarni s načelima zaštite i očuvanja okoliša i prirode (primjerice, outdoor turizam) 	<ul style="list-style-type: none"> • Globalne klimatske promjene • Zagađenje voda nekontroliranom poljoprivrednom djelatnošću • Neregulirano korištenje podzemnih voda iz privatnih zdenaca na području južne Istre • Kompleksnost zakonodavnog okvira i međusobna neusklađenost propisa
2.1.3. Prostorno uređenje 2.1.4. Sustav civilne zaštite	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Policentričnost i dobra međusobna povezanost cijelog područja Istre • Vrlo dobra pokrivenost područja planovima nižeg reda (detaljnim urbanističkim planovima i urbanističkim planovima uređenja) • Postojanje detaljnog Prostornog plana Istarske županije koji daje jasan okvir za razvoj lokalne zajednice • Istaknut rad organizacija civilnog društva u sustavu civilne zaštite 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabija naseljenost ruralnog dijela, koncentriranost stanovništva i usluga u urbanim područjima • Neadekvatna pomorska povezanost • Nepostojanje diferencijacije uvjeta Prostornog plana za različite kategorije prostora (unutrašnja Istra i priobalje) • Dugotrajnost postupka donošenja Prostornog plana te kompleksnost primjene strateške procjene utjecaja na okoliš • Nepostojanje objedinjenog sustava civilne zaštite • Nedovoljna suradnja interventnih službi • Nedovoljna prisutnost interventnih službi za potrebe pružanja hitne medicinske pomoći na moru (u ljetnim mjesecima)
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Sve veći interes za životom u ruralnim područjima (uz dobru povezanost internetom) • Poticanje „zelene gradnje“, odnosno gradnje temeljene na načelima održivosti u cjelokupnom procesu projektiranja, izgradnje, uporabe i održavanja • Izrada i provedba planova sanacije urbanih područja bespravne gradnje 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekontrolirana izgradnja kako u većim turističkim središtima, tako i drugdje – postojanje područja na teritoriju Istarske županije koja su devastirana bespravnom gradnjom (primjerice, općina Marčana, Fažana – Fasana, Rovinj – Rovigno, Umag – Umago) • Manjak strateškog promišljanja i planskog razvoja prostora

- Diversifikacija turističke ponude novim oblicima usluga
- Razvoj pograničnih područja nakon ulaska RH u Schengenski prostor
- Prepoznatost važnosti prostornog plana kao osnovnog i najznačajnijeg dokumenta za razvoj, ali i zaštitu prostora
- Usuglašavanje oko primjene „univerzalnog dizajna“
- Daljnji razvoj prekogranične suradnje interventnih službi
- Uspostava funkcionalnog sustava hitne medicinske pomoći u pograničnim područjima

- Uzurpacija pomorskog javnog dobra od strane fizičkih i pravnih osoba u svrhu turizma
- Nedorečenost zakonodavnog okvira kojim se uređuje prostorni razvoj te neadekvatan sustav nadzora
- Administrativne i financijske prepreke za uspostavu prekogranične suradnje interventnih službi

2.2. STANOVNIŠTVO 2.3. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

2.3.1. Obrazovanje i znanost 2.3.7. Tehnička kultura

Snage

- Dobra razvijenost mreže škola i dobra opremljenost škola
- Dobra zastupljenost strukovnog obrazovanja
- Regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u području turizma i ugostiteljstva
- Dobar uspjeh učenika
- Prisutnost regionalnog Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
- Prepoznatost Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli izvan Istarske županije – jačanje vidljivosti kroz međunarodne projekte
- Dobra zastupljenost institucija za cjeloživotno učenje i prisutnost Veleučilišta
- Učinkovit i diversificiran sustav stipendiranja
- Inovativni programi odgoja i obrazovanja (zavičajna nastava)
- Širenje ponude studijskih programa Sveučilišta za potrebe deficitarnih zanimanja, tržišta rada i usklađivanje sa HKO
- Istaknuta uloga Zajednice tehničke kulture Istarske županije u izvannastavnom odgoju i obrazovanju u različitim područjima tehničke kulture

Slabosti

- Nejednaka napućenost škola, oko 14% njih nema uvjete za rad u jednoj smjeni bez rotacija
- Nedovoljno nastavnika mentora ili savjetnika
- Po broju maturanata koji upisuju visoko učilište, IŽ je ispod nacionalnog prosjeka (osobito u pogledu gimnazijalaca)
- Nedostatni kapaciteti učeničkih domova
- Nedostatak prostornih resursa – nastavne infrastrukture
- Nedostatak strateškog promišljanja o povratku visokoobrazovanog kadra u Istarsku županiju
- Neusklađenost radnog vremena dječjih vrtića s potrebama roditelja
- Neusklađenost potreba i kapaciteta predškolskih ustanova (posebice za djecu jasličke dobi)
- Podkapacitiranost škola u pripremi EU projekata
- Nedovoljni financijski kapaciteti JLS za redovno financiranje i povećanje kapaciteta odgojnih ustanova
- Nestručnost asistenata u nastavi
- Visoki troškovi prijevoza uvjetovani geografskom disperziranosti
- Manjak nastavnog kadra u području odgoja i obrazovanja, naročito za strukovne predmete i STEM područja te stranih jezika
- Nedovoljan broj programa i rad s darovitom djecom
- Neadekvatan sustav profesionalne orijentacije

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna uključenost djece s teškoćama u razvoju u obrazovni sustav te izostanak stručnih edukacija odgajatelja te nastavnog osoblja za rad s djecom i mladima s poteškoćama u razvoju na svim razinama obrazovanja • Izostanak arhitektonske pristupačnosti građevina u kojima odgojno-obrazovne ustanove djeluju • Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te neujednačeni uvjeti školovanja učenika • Neprilagođeni nastavni planovi i programi škola potrebama gospodarstva i razvoja Županije • Neprilagođenost strukovnog obrazovanja europskim standardima • Nedovoljna informatizacija poslovnih i obrazovnih procesa unutar odgojno-obrazovnih ustanova • Neriješen kontinuitet financiranja Sveučilišne knjižnice • Nedovoljna prepoznatost važnosti tehničke kulture u cjeloživotnom obrazovanju
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost online obrazovanja (učenika, ali i nastavnika) kao prilika za razvoj novih i poboljšanje postojećih programa • Jačanje STEM zanimanja i novih obrazovnih programa (primjerice, u području nautike) • Bolja suradnja znanstvenih i obrazovnih institucija u području praktičnog obrazovanja • Jače povezivanje poslovnog sektora i obrazovnih institucija • Uspostava regionalnog centra kompetencija u području elektrotehnike • Veća apsorpcija EU fondova u području odgoja i obrazovanja • Uvođenje alternativnih programa odgoja i obrazovanja (primjerice međunarodne škole, Program međunarodne mature (IBDP – International Baccalaureate Diploma Programme, dvojezična nastava u srednjim školama, Montessori vrtići i škole, Waldorfska škola i dr.) • Pružanje izvaninstitucionalnih usluga u području obrazovanja (primjerice, u radu s darovitim učenicima) 	<ul style="list-style-type: none"> • Loši uvjeti rada u obrazovanju destimuliraju dobre i kvalitetne kadrove • Nedovoljna brzina u odobravanju novih obrazovnih programa • Nedovoljna decentralizacija koja ne uvažava regionalne specifičnosti u pristupu kreiranju obrazovanja • Nesigurnost u financiranju kontinuiranog rada pomoćnika u nastavi • Nepostojanje infrastrukturnih preduvjeta i potrebne opreme za uspostavljanje modernih učionica prilagođenih tehničkoj kulturi • Nedovoljno razvijene vještine učitelja za osmišljavanje i provođenje novih aktivnosti u tehničkoj kulturi

- Unaprjeđenje programa cjeloživotnog učenja
- Uvođenje građanskog odgoja u škole
- Podizanje kompetencija stanovništva u kontekstu tehnološkog okruženja
- Usmjerenost ka STEM područjima kao okosnici kompleksnog i tehnološki naprednog modernog društva

2.3.2. Zdravstvo

Snage

- Zastupljenost svih razina zdravstvene zaštite (primarne, sekundarne i zavodske) i pripadajuće infrastrukture
- Studij sestrinstva kao jedan od važnih temelja razvoja ljudskih resursa u zdravstvu na području IŽ
- Uspostavljen sustav prevencije kardiovaskularnih (KVB) i kroničnih nezaraznih bolesti (KNB) u sklopu Plana za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije
- Nova Medicinska škola, povećana upisna kvota, novoizgrađena/osigurana infrastruktura za obrazovanje zdravstvenih kadrova
- OB Pula – tehnički i tehnološki opremljena, moderna, zdravstvena ustanova sekundarne zdravstvene zaštite
- Osigurana infrastruktura za potrebe hospicija
- Započeti procesi u ulaganja u tehnologiju i opremanje u zdravstvenoj djelatnosti
- Postojanje infrastrukture za daljnji razvoj zdravstvene skrbi
- Postojeći modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu
- Oformljeni posebni odjeli za promicanje zdravih stilova života, rano otkrivanje bolesti te savjetovanje za prehranu
- Duga tradicija Specijalne bolnice za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" Rovinj – Rovigno / Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno

Slabosti

- Manjak zdravstvenih djelatnika, osobito liječnika i medicinskih sestara/tehničara, što je posebno izraženo tijekom turističke sezone (broj zdravstvenih djelatnika po stanovniku nepovoljniji je i od nacionalnog prosjeka, u IŽ jedan zdravstveni djelatnik na 73,4 stanovnika, u RH jedan na 57)
- Nedovoljan broj timova u Službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZZJZ
- Nedovoljan broj psihijatra i nezadovoljavajuća pristupačnost specijalistima psihijatrije putem primarne zdravstvene zaštite radi nepopunjenosti mreže
- Neadekvatna teritorijalna raspoređenost zdravstvenih usluga
- Nedostatna mreža hitne medicine (osobito građanima sa sjeverozapadnog dijela IŽ kojima nije osigurano pravovremeno zbrinjavanje u bolničkoj ustanovi – najbliža bolnica u RH udaljena više od 100 km) i kontinuirani deficit kadra za rad u hitnim medicinskim službama
- Nedostatna i teže dostupna specifična skrb pacijenata s moždanim udarom i posebno ranjive skupine pacijenata (onkološki pacijenti)
- Manjak financijskih sredstava za korištenje postojeće infrastrukture
- Velika fluktuacija kadra
- Nepostojanje centara obiteljske medicine 24 sata (primarna skrb)/ teža dostupnost usluge primarne medicine/dežurstva liječnika obiteljske medicine
- Nevidljivost u zdravstvenom sustavu i mreži zdravstvenih potreba sezonaca/nastanjenih stranaca
- Nedovoljna razina digitalizacije zdravstvenog sustava

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Novi modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu, uz jačanje postojećih • Županijski Program mjera za osiguravanje ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač Istarska županija (stambeno zbrinjavanje po beneficiranim uvjetima i stvaranje smještajnih kapaciteta za liječnike i ostale deficitarne djelatnike u zdravstvu, poboljšanje uvjeta dodjele stambenih kredita za deficitarni kadar zdravstvenih ustanova, stipendiranje redovitih studenata na studijima za deficitarna zdravstvena zanimanja, sufinanciranje usavršavanja zdravstvenih djelatnika) • Formiranje mreže usluga na prekograničnom području za životno ugrožavajućastanja • Daljnji razvoj zdravstvenog turizma kao generatora prihoda • Razvoj specijalizirane mobilizirane djelatnosti u svim gradovima • Daljnji razvoj tercijarne prevencije • Uvođenje hitne helikopterske službe za bržu dostupnost zdravstvenih usluga u žurnim situacijama • Osnaživanje kapaciteta za unaprjeđenje mentalnog zdravlja 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerazvijenost telemedicine • Nezadovoljavajuća dostupnost zdravstvenih usluga za djecu (pedijataru u PZZ, pedopshijataru) • Nedovoljna educiranost zdravstvenih djelatnika za komunikaciju s osobama s invaliditetom (znakovni jezik, komunikacija sa slijepim osobama, ophođenje s osobama s intelektualnim teškoćama kao i s osobama s motoričkim oštećenjima) <ul style="list-style-type: none"> • Izazovi financiranja javnozdravstvenog sustava na nacionalnoj razini • Nove epidemiološke prijetnje i drugi rizici za javno zdravlje povezani s klimatskim promjenama • Neadekvatna valorizacija rada prema učinku • Neuređeni kriteriji nagrađivanja liječnika • Nerazmjerni definirani propisi i standardi i financijskih sredstava • Centraliziranost financiranja zdravstvenih usluga • Centralizirano odlučivanje i financiranje koje ne uzima u obzir regionalne potrebe • Najava daljnje centralizacije sustava

2.3.3. Socijalna zaštita

Snage

- Postojanje županijskih tijela – Savjet za socijalnu skrb
- Razvijenost mreže psiholoških savjetovališta u gradovima
- Postojanje široke mreže izvaninstitucionalnih usluga za starije osobe i za osobe s intelektualnim teškoćama
- Razvijeni stručni kapaciteti udruga u socijalnoj skrbi za pružanje izvaninstitucionalnih socijalnih usluga
- Adaptivnost i mogućnost brze transformacije udruga u pružanju odgovora na izazove u području socijalne skrbi
- Kvalitetni projekti (npr. Projekt Centra 052)

Slabosti

- Koncentracija institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga u najvećem urbanom središtu
- Nepostojanje mreže izvaninstitucionalnih usluga za osobe s tjelesnim invaliditetom
- Nedostupnost i nedostatnost usluga dugotrajne skrbi za ranjive kategorije građana (starije osobe, kronično bolesne i radno nesposobne osobe, OSI mlađe od 65)
- Nedostupnost ustanove za smještaj osoba s kombinacijom intelektualnog i mentalnog oštećenja
- Nedostatna zdravstvena zaštita u socijalnim ustanovama koje pružaju usluge dugotrajnog smještaja
- Nedovoljna pristupačnost zdravstvenim ustanovama i uslugama za specifične potrebe osoba s invaliditetom
- Nedostupan javni i prilagođen prijevoz osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti te organizirani prijevoz kod pružatelja zdravstvenih i socijalnih usluga
- Nedovoljna međusektorska suradnja u sustavu pružanja socijalnih usluga
- Nepostojanje baze podataka o korisnicima i vrstama potreba
- Neumreženost i nepostojanje koordinacije pružatelja usluga socijalne skrbi
- Nedovoljni kapaciteti javnog sektora u pružanju socijalnih usluga
- Nezadovoljavajuća dostupnost socio-zdravstvenih usluga za djecu (psiholozi, defektolozi i logopedi)

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Daljnje jačanje civilnog društva u provedbi deinstitutionaliziranih socijalnih usluga u zajednici • Jačanje društvenog poduzetništva s naglaskom na uključivanje socijalno ugroženih društvenih skupina • Razvoj društvenih inovacija i društvenog poduzetništva u domeni socijalne skrbi (pokretanje ReCeD'Istria) • Uvođenje digitalnih tehnologija s ciljem unaprjeđenja rada ustanova socijalne skrbi 	<ul style="list-style-type: none"> • Erozija sustava socijalne zaštite na nacionalnoj razini • Izraženi trend starenja stanovništva koji podrazumijeva i povećanje potreba za socijalnim uslugama za osobe treće životne dobi • Daljnja centralizacija sustava socijalne skrbi u dijelu koji se odnosi na nadležnosti Centara za socijalnu skrb čime se gubi mogućnost utjecaja na vrstu i kvalitetu usluga za korisnike • Promjena sustava i zakonskog uređenja socijalne skrbi • Gubitak mogućnosti univerzalne razine prevencije u Obiteljskim centrima
2.3.4. Kultura	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Veliko bogatstvo i raznolikost kulturnog nasljeđa • Živa suvremena kulturna produkcija i ljudski potencijali • Međunarodno poznata kulturna događanja i elementi baštine • Značajne investicije u očuvanje baštine • Prilagodljivost kulturnog sektora novim uvjetima u kojima djeluje • Velik broj OCD-a u području kulture, kulturne baštine • Postojanje kontinuiteta izrade strateškog dokumenta u području kulture 	<ul style="list-style-type: none"> • Sezonalnost kulturnih događanja • Neravnomjerna teritorijalna razvijenost kulturnog sektora • Podkapacitiranost administrativnih i ljudskih resursa ustanova u kulturi • Manjak diversificiranosti izvora financiranja i manjak ukupnih sredstava • Manjak međunarodne suradnje i transfera znanja • Manjak kulturne infrastrukture (primjerice muzejski depo, arhiv DAPA i dr.) • Slaba međusobna povezanost kulturnih dionika

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Nove kulturne forme (npr. digitalna umjetnost) • Bolje međusobno povezivanje ključnih dionika (kulturnih institucija, kulturnih i kreativnih industrija, udruga u kulturi i pojedinaca) • Revitalizacija baštine u kulturne svrhe • Nove mogućnosti financiranja iz različitih izvora • Potencijalna prepoznatljivost Istre kao filmske lokacije • Brendiranje Istre kroz kulturu • Prepoznatljivost kulture kao generatora prihoda • Mogućnost cjelogodišnjeg održavanja kulturnih događanja • Poticajne mjere za razvitak kulturne kreativne industrije • Usmjerenost kulturne ponude prema lokalnom stanovništvu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograničavanje razvoja kulturne ponude na turistički atraktivne forme i sadržaje • Odlazak umjetnika i kulturnih djelatnika zbog nedovoljnih produkcijskih i promotivnih uvjeta • Dijelom neadekvatne kulturne politike na nacionalnoj razini • Vanjski nepovoljni uvjeti koji negativno utječu na djelovanje kulturnog sektora (primjerice, pandemija COVID-19) • Devastacija urbanog i kulturnog okružja

2.3.5. Civilno društvo

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Razvijeno civilno društvo, osobito u urbanim središtima • Pokrivena razna tematska područja djelovanja civilnog društva • Postojanje Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile koja financira projekte u civilnom sektoru • Razvijena znanja i mreža kvalitetnih stručnjaka kao podrška razvoju civilnoga društva • Postojanje Savjeta za mlade Istarske županije i Savjeta za mlade gradova u IŽ, kao savjetodavnog tijela predstavničke vlasti na lokalnoj/regionalnoj razini • Dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja • Prepoznata važnost volontiranja i mobilnosti mladih 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasno osamostaljenje mladih (problem zapošljavanja, stambenog pitanja posebno u turistički razvijenim područjima) • Strategije usmjerene mladima nisu izrađene prema stvarnim potrebama • Savjeti mladih su nedjelotvorni, JLS-ovi ne uvažavaju stvarne potrebe • Nepostojanje lokalnih programa za mlade • Neumreženost i nepovezanost svih Savjeta mladih u Istri • Nepostojanje Centara za mlade (regionalni, lokalni), klubova mladih • Nepostojanje youth workera • Nemogućnost zapošljavanja u struci, posebice visoko-obrazovanih mladih osoba • Nedovoljno razvijeno DOP • Podkapacitiranost udruga – neadekvatni financijski i ljudski kapaciteti • Neaktivno civilno društvo u kreiranju javnih politika • Nedovoljna umreženost civilnog društva, javnog i privatnog sektora • Neodrživost i nesigurnost djelovanja udruga uslijed

	<p>projektnog financiranja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nerazvijeno korporativno volontiranje i filantropija • Netransparentnost dodjele financijskih sredstava • Pasivnost udruga u korištenju različitih izvora financiranja • Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile kao ključna organizacija ne posjeduje vlastitu imovinu, što dovodi u pitanje njenu održivost • Neusklađeni prioriteti za dodjelu financijskih potpora udrugama između JLS-a te neusklađenost dokumentacije • Nepostojanje jedinstvenog e-sustava za provedbu natječaja za programe javnih potreba u Istri • Slabo razvijene udruge u području demokracije, ljudskih prava • Nepoznavanje mogućnosti, potencijala i znanja koje udruge imaju za razvoj javnih politika
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Strateški pristup razvoju civilnog društva (Strategija razvoja civilnoga društva Istarske županije) • Uvođenje građanskog odgoja u formalno obrazovanje • Aktivnije uključivanje građana u rad udruga civilnog društva i brigu o lokalnoj zajednici • Poticanje društvenog poduzetništva kao potencijalnog modela rješavanja problema u lokalnoj zajednici • Uvođenje nastavne metode društveno korisnog učenja • Aktivnije uključivanje mladih u ERASMUS+ program s ciljem stjecanja međukulturalnih vještina • Razvoj filantropije s naglaskom na korporativnu (Filantropski fond Istre, Kuća filantropije, Tjedan filantropije) • Mjerenje društvenog učinka (social impact) • Mogućnosti za OCD-e kroz različite izvore financiranja • Prepoznata važnost civilnoga društva na razini EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Krize poput klimatskih promjena i pandemija/epidemija/zdravstveni rizici • Slaba participacija građana u radu organizacija civilnog društva • Raširena percepcija o postojanju korupcije u ključnim aspektima društvenog uređenja • Nedostatak stambenih politika za mlade • Loša slika civilnog sektora (negativni primjeri u javnosti manipulacije donacijama)

2.3.6. Sport

Snage

- Cjenovna dostupnost sportske infrastrukture
- Razvijena kultura bavljenja sportom među mlađom populacijom
- Mogućnost cjelogodišnjeg održavanja sportsko-rekreativnih aktivnosti
- Veliki broj sportskih klubova i njihovih članova
- Velik broj rekreativnih natjecanja

Slabosti

- Nепреpoznatljivost važnosti sporta za ukupni društveni razvoj
- Nепostoјanje sektorske strategije razvoja sporta
- Nedostatak financijske potpore
- Nedovoljno obrazovanje stručnog kadra
- Nedostatak specifičnih kompetencija za upravljanje i strateško promišljanje o sportu
- Nezađovoljavajuće stanje sportske infrastrukture i njezina nefunkcionalnost
- Neravnomjerna teritorijalna distribucija sportskih sadržaja na teritoriju Istarske županije
- Nепреpoznatljivost sportske industrije kao generatora prihoda

Prilike

- Integracija sportskih i turističkih manifestacija (rekreativnih i profesionalnih)
- Bolja promocija/brendiranje sportskih sadržaja i mogućnosti
- Učinkovitije upravljanje sportskom infrastrukturom kako bi se generirali prihodi
- Mogućnost diversifikacije ponude na specifične oblike sporta (primjerice, sportovi na vodi i outdoor sportovi)
- Bolja povezanost školskog i klupskog sporta
- Jačanje uloge akademskog sporta

Prijetnje

- Poistovjećivanje rekreativnog i profesionalnog sporta
- Neuređенost zakonodavnog okvira kojim se regulira područje sporta
- Manjak strateškog pristupa razvoju sporta na nacionalnoj razini
- Manjak kontinuiteta u financiranju sportskih sadržaja
- Skupo održavanje sportske infrastrukture
- Neriješенost pitanja vlasništva i upravljanja sportskim objektima

2.4. GOSPODARSTVO

2.4.1. Opća gospodarska kretanja

2.4.2. Tržište rada

2.4.3. Poslovno okruženje

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geoprometni položaj • Multikulturalnost i višejezičnost kao poticaj jačanju gospodarske suradnje • Županija se nalazi među socio-ekonomski najrazvijenijim dijelovima RH • Rast FDI-ja i investicija općenito u turizam, trgovinu, IT i građevinski sektor • Pozitivan trgovinski saldo • Niska nezaposlenost • Pozitivni migracijski trendovi (opće kretanje stanovništva) • Dostupnost obrazovnih institucija i cjeloživotnog obrazovanja na regionalnoj i lokalnoj razini • Razvijeno obrtništvo • Rast broja obrta s cjelogodišnjim poslovanjem, odnosno smanjenje broja obrta koji obavljaju isključivo sezonske djelatnosti <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veliki broj poduzetnika i jaka poduzetnička aktivnost • Rast IT sektora, postojanje uspješnih tvrtki • Rast kreativnih i kulturnih industrija • Postojanje istraživačkih kapaciteta u javnom sektoru na regionalnoj razini (Sveučilište, METRIS, Institut za poljoprivredu i turizam, Centar za istraživanje mora, Istralab mreža...) • Kvalitetan i sustavan program kreditiranja i jamstva za poduzetničke investicije • Razvijen sustav dodjele potpora za poduzetništvo • Aktivne i jake PPI (mreža inkubatora i coworking prostora) • Istaknuta uloga studentskog poduzetničkog inkubatora • Dobri primjeri razvijenih društvenih poduzetnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaka oslonjenost na jednu gospodarsku granu (turizam) • Slabljenje i gašenje poduzeća te gubitak radnih mjesta u tradicionalnoj industrijskoj bazi • Struktura FDI-ja – naglasak na turizam, mali udio u prerađivačkoj industriji • Negativan utjecaj turizma na cijene nekretnina • Pad broja zaposlenih u sektoru obrtništva i poljoprivrede • Neusklađenost studijskih programa s potrebama tržišta rada • Nedostatnost strukovnih srednjoškolskih zanimanja (za potrebe tržišta rada) • Sezonalnost poslova • Izrazita izloženost COVID krizi zbog ovisnosti o turizmu kao izvoru poslova <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi sputavaju razvoj poduzetničke infrastrukture • Premala diversifikacija strukture gospodarstva Istarske županije – prevelika ovisnost o turizmu • Nedovoljno ulaganje u R&D • Nedovoljna razina svijesti o održivom razvoju gospodarstva na više razina • Slaba sektorska (specijalizirana) podrška poduzetništvu • Nedovoljna razina opće svijesti o važnosti društvenih inovacija i društvenog poduzetništva

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj obrazovnog sustava s većim udjelom praktične nastave u strukovnim zanimanjima (primjerice, kuhari, slastičari i sl.) • Veći interes od strane poslodavaca za naukovanje učenika • Novi oblici života i rada u digitalnom dobu omogućuju doseljavanje u Istru – digitalni nomadi • Poticanje proizvodnje proizvoda i usluga s većom domaćom, istarskom dodanom vrijednošću • Razvoj željeznice s ciljem adekvatne prometne povezanosti s ostatkom RH i inozemstvom • Izgradnja punog profila Istarskog Ipsilona • Integrirana teritorijalna ulaganja i daljnje socio-ekonomsko povezivanje urbanog područja Pula – Pola • Razvoj koncepta dobre ekonomije i novih oblika poduzetništva (zelena ekonomija, cirkularna ekonomija i dr.) • Snažnija integracija tradicijskih obrta u turističku ponudu <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanje značaja kulturnih i kreativnih industrija • Rast ICT sektora • Jače povezivanje znanstveno istraživačkog i privatnog sektora (triple/quadruple helix) • Poticanje ekonomske i financijske pismenosti • Razvoj društveno odgovornog poduzetništva • Razvoj zelenog i digitalnog poduzetništva i kružnog gospodarstva • Razvoj i jačanje specijalizirane prerađivačke industrije • Sve veća fleksibilnost u odabiru mjesta za život i rad na daljinu (Istra kao pogodno mjesto za život uz potencijal rada u drugom dijelu svijeta) • Projekt Regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija (ReCeD'istria) • Razvoj programa Social innovation HUB 	<ul style="list-style-type: none"> • Daljnje jačanje ovisnosti gospodarstva o turističkom sektoru • Negativni demografski trendovi: nedostatak radne snage i nerazvijenost tržišta rada • Prekomjeren uvoz jeftinije radne snage • Daljnje smanjenje broja obrta u ribarstvu, marikulturi i poljoprivredi <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administrativne zapreke investicijama • Smanjenje kontingenta radno aktivnog stanovništva • Opterećenje poduzetnika fiskalnim i parafiskalnim nametima • Sporost javnog sektora u podršci razvoju poduzetništva

2.4.4. Razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima

Snage

TURIZAM:

- Prirodne ljepote, kulturno, gastronomsko i graditeljsko naslijeđe kao podloga (resursna osnova) za razvoj turizma
- Dugogodišnja turistička tradicija
- Razvijeni turistički kapaciteti te komunalna i turistička infrastruktura
- Diverzificiranost turističke ponude
- Laka prometna dostupnost na širokim emitivnim tržištima
- Razvijen brand destinacije
- Lojalnost gostiju i preporuke
- Poduzetnički duh stanovništva
- Sigurnost destinacije
- Visok stupanj zaštite prirode i velik udio zaštićenih područja, pri čemu su prirodno vrijedna područja pokrivena adekvatnim kategorijama zaštite
- Postojanje Master plana razvoja turizma Istre 2015. – 2025.
- Sustavno poticanje turizma u manje razvijenim područjima, poglavito u unutrašnjosti Istre
- Pozitivna tendencija produženja turističke sezone tj. razvoja cjelogodišnjeg turizma
- Suradnja privatnog i javnog sektora u strategiji razvoja turizma, posebice u segmentu Istra outdoor (postojanje IRTA-e)

POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO:

- Povoljni agro-ekološki uvjeti za uzgoj širokog spektra biljnih i životinjskih vrsta
- Poljoprivredne površine nisu pod intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom
- Snažna tradicija i nove tehnologije u proizvodnji izvorne hrane, osobito vina, maslinovog ulja
- Porast ekološke proizvodnje
- Povezanost poljoprivredne proizvodnje i turističke ponude
- Uspješno ostvarene oznake izvornosti
- Očuvan okoliš bez većih izvora zagađivanja vode, tla i zraka
- Postojanje 4 službena LAG-a i LAGUR-a na području Istarske županije

Slabosti

TURIZAM:

- Nedostatak radne snage s obzirom na potrebe u turizmu
- Sezonalnost u turizmu, 85% turističkog prometa odnosi se na "sunce i more"
- Loša prometna povezanost unutar Županije u javnom prijevozu
- Prevelik udio velikih kampova i privatnog smještaja u ukupnoj smještajnoj strukturi i općenito nepovoljna struktura smještajnih kapaciteta na razini IŽ
- Nedovoljno razvijen kulturni i religijski turizam
- Veliki udio sive ekonomije
- Nekonzistentno i nepoticažno poduzetničko okruženje u odnosu na konkurentne turističke zemlje
- Zatvaranje turističkih objekata izvan glavne turističke sezone
- „Apartmanizacija“ te nekontroliran rast privatnog smještaja koji ugrožava kvalitetu života lokalnog stanovništva (infrastruktura i sl.)
- Netipična gradnja objekata (kuća za odmor)
- Neusklađenost obrazovanja turističkih i ugostiteljskih kadrova trendovima i potrebama gospodarstva
- Nedovoljno riješeno pitanje odvodnje smještajnih objekata uz more

POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO:

- Usitnjenost zemljišta onemogućuje značajniji opseg proizvodnje
- Slabi kapaciteti OPG-ova za tehnološki napredne i nove oblike poljoprivrede (stariji nositelji koji teško usvajaju novu tehnološku osnovu)
- Nedostatak radne snage u poljoprivredi i ribarstvu
- Nedovoljno razvijena ribarska infrastruktura
- Nedovoljno razvijeno stočarstvo, povrtlarstvo i voćarstvo s obzirom na potencijal
- Smanjenje biološke raznolikosti i genetskog potencijala biljaka i životinja
- Nesklonost poslovnom povezivanju s ciljem lakšeg pozicioniranja na tržištu (primjerice, kroz model zadruga koji je slabo razvijen)

<ul style="list-style-type: none"> • Provođenje baznog plana navodnjavanja Istarske županije <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradicionalno jaka prerađivačka industrija i građevinarstvo • Zastupljenost cementara (Calucem Pula, Holcim Koromačno) • Razvijena industrija obrade kamena • Industrija proizvodnje održivih građevinskih materijala (primjerice, kamena vuna) • Jačanje IT industrije 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna promocija i vidljivost poljoprivrednih gospodarstava • Nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja • Nedostatnost velikih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda, koja se ponajviše vrši u sklopu OPG-ova <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gubitak brodogradnje i slabljenje drugih tradicionalno jakih industrija (prehrambene, tekstilne i sl.) • Tradicionalno oslanjanje na industrije s velikim utjecajem na okoliš • Ovisnost o sirovinama • Generacijski diskontinuitet među kvalificiranim radnicima i u prijenosu znanja i iskustva na mlade • Nedostatnost velikih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda, koja se ponajviše vrši u sklopu OPG-ova • Nekonkurentna tekstilna industrija • Neadekvatan smjer razvoja industrijskih zona
<p>Prilike</p>	<p>Prijetnje</p>
<p>TURIZAM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veća potražnja za cjelovitim iskustvom destinacije koje Istra posjeduje • Dodatno produljenje trajanja turističke sezone • Razvoj selektivnih oblika turizma (outdoor, sportski, kulturni, zdravstveni, eno-gastro itd.) • Širenje turističke ponude na unutrašnjost Istre • Integracija poljoprivredne i turističke ponude • Korištenje EU fondova za revitalizaciju kulturnih i prirodnih sadržaja, koji se mogu staviti u funkciju turizma • Rejting RH kao sigurne i poželjne destinacije • Konkretna provedba Zakona o turističkom zemljištu – korištenje sredstava iz Fonda za turizam • Razvoj zelenog turizma i digitalizacija usluga u turizmu 	<p>TURIZAM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Produžetak COVID krize i negativni utjecaj na mobilnost i turizam • Pojava novih i nepoznatih troškova na turističkom tržištu, uzrokovanih pandemijom koronavirusa COVID-19 • Devastacija prostora prouzročena nezakonitom gradnjom • Prenapučenost obale • Nemogućnost regulacije kapaciteta smještaja niže kategorizacije (primjerice sobe, apartmani) • Neodrživost infrastrukture zbog preopterećenosti u ljetnim mjesecima • Gubljenje autentičnosti kulturnih lokaliteta radi podređenosti turizmu • Rizik od ekoloških katastrofa i zagađenja koji mogu dugoročno ugroziti turistički sektor i sl. • Nepovoljna zakonska, fiskalna i parafiskalna regulativa u pojedinim segmentima turizma te složena regulativa ugostiteljsko-turističkog sektora • Nekonkurentnost države u privlačenju inozemnog

POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO:

- Porast interesa za organsku proizvodnju i izvorne vrste hrane
- Veliki tržišni potencijal za plasman poljoprivrednih proizvoda kroz turističku ponudu
- Korištenje novih tehnologija u poljoprivredi
- Kratki lanci opskrbe
- Poslovno povezivanje proizvođača s ciljem zajedničkog plasmana na tržište
- Razvoj poljoprivrednih grana koje angažiraju radnu snagu izvan turističke sezone
- Stavljanje u funkciju zapuštenog poljoprivrednog zemljišta i okrupnjavanje posjeda
- Poticanje prerade poljoprivrednih proizvoda i stvaranja dodane vrijednosti
- Uspostava centra za otkup, skladištenje, preradu i distribuciju poljoprivrednih proizvoda
- Dodatni razvoj marikulture
- Investiranje u razvoj poljoprivrednih proizvoda i stvaranje dodane vrijednosti putem LAG-ova i LAGUR-a
- Stvaranje dugoročno održivog sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta
- Formiranje i razvoj poljoprivrednih i ribarskih zadruga

INDUSTRIJA:

- Prelazak na čiste izvore energije, energetska tranzicija i Fond za pravednu tranziciju
- Automatizacija proizvodnih procesa
- Zeleni, čisti oblici industrije
- Proizvodnja autonomnih plovila

kapitala, poglavito greenfield i brownfield ulaganja u turizmu

POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO:

- Klimatske promjene i otežavanje uvjeta uzgoja
- Nesigurnost u plasmanu poljoprivrednih proizvoda na tržište s obzirom da se veliki udio poljoprivrednih proizvoda plasira kroz turizam
- Konkurencija uvoznih proizvoda
- Zakonska regulativa neprilagođena malim gospodarstvima
- Smanjenje bioraznolikosti mora
- Nove invazivne vrste koje uništavaju ekosustav i ugrožavaju autohtone vrste
- Narušavanje kvalitete tla ekstenzivnom poljoprivredom i korištenjem gnojiva

INDUSTRIJA:

- Daljnji gubitak radnih mjesta u tradicionalnim industrijama, osobito onima koje nepovoljno utječu na okoliš

2.5. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

2.5.1. Primarna infrastruktura

2.5.3. Elektroničko-komunikacijska infrastruktura

Snage

- Dobra pokrivenost vodoopskrbnim sustavom
- EU projekti poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture na području Poreča - Parenzo, Rovinja - Rovigno te Umaga - Umago-Savudrije - Salvore-Novigrada - Cittanova
- Postojanje više izvora opskrbe pitke vode i dobra međusobna povezanost koja osigurava dostupnost u slučaju kontaminacije određenog izvora
- Mali gubitci vode u sustavu vodoopskrbne mreže
- Zdravstvena ispravnost vode na visokoj razini
- Dobra pokrivenost distribucijskom mrežom odnosno kvalitetan elektrodistribucijski sustav
- Dobra energetska povezanost s ostatkom RH
- Dobra razgranatost distribucijske mreže plina
- Na većem dijelu teritorija dostupan je širokopolasni pristup internetu na brzinama iznad 30 Mbit/s
- Strateško promišljanje uvođenja digitalnih alata na prostoru Županije

SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:

- Među prvim županijama koje imaju izgrađen ŽCGO
- Prepoznatost potencijala za preradu i ponovno korištenje određenih vrsta otpada (primjerice, građevinskog otpada i plastike) kao karike u kružnom gospodarstvu
- Prepoznatost potencijala za uspostavu kompostane

Slabosti

- Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava
- Mikro lokacije bez alternativnih izvora pitke vode
- Ograničeni vodni resursi
- Velika vršna opterećenja zbog turizma odnosno neravnomjerna raspodjela vode (nedostatak vode u ljetnim mjesecima)
- Slabija pokrivenost sustava javne odvodnje i kanalizacije u dijelu Istarske županije
- Nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja na postojećim kanalizacijskim sustavima
- Nedostatak obrazovanog kadra za stručno održavanje infrastrukture
- Oslonjenost na ekološki nepovoljne izvore energije
- Niska razina diversifikacije elektro-energetskog sustava
- Prostorni planovi ne predviđaju razvoj OIE-a
- Slaba prihvaćenost mjera energetske učinkovitosti
- Niska stopa korištenja i generiranja energije iz obnovljivih izvora energije
- Skupe energetske obnove zgrada pod konzervatorskom zaštitom
- Visok udio dnevnih migracija koje dovode do energetske neučinkovitosti
- Upitna dugoročna isplativost TE Plomin
- Neadekvatno iskorištavanje potencijala povećanja brzina internetskih veza

SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:

- Iznadprosječne količine proizvedenog otpada u odnosu na nacionalni prosjek
- Poteškoće u radu ŽCGO zbog velikih količina proizvedenog i neoporabljene otpada
- Postojanje divljih odlagališta (osobito u jamama u središnjoj Istri) čije procjedne vode nepovoljno utječu na kakvoću podzemnih voda, posebno na zalihe pitke vode
- Nepostojanje sustava za smanjenje i diversifikaciju otpada
- Nepostojanje adekvatnog sustava za zbrinjavanje

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • EU fondovi u području razvoja vodoopskrbe i odvodnje s ciljem modernizacije mreže • Provedba reforme vodno-komunalnog sektora i poboljšanje poslovne učinkovitosti isporučitelja vodnih usluga • Tehnologije koje omogućuju lakšu proizvodnju i distribuciju energije iz održivih izvora • Diversifikacija i veće korištenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije prvenstveno u privatnom sektoru i kućanstvima • Potencijal ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije – fotonaponskih sustava, vjetroelektrana, toplinske energije mora te zelenog vodika • Implementacija i korištenje micro smart grid sustava distribucije energije • Korištenje poljoprivrednih površina za proizvodnju energije • Korištenje tehničke vode za navodnjavanje • EU financiranje za energetske tranzicije • Povoljan položaj za razvoj fotonaponskih sustava • Prebacivanje velikih potrošača na plin kao primarni izvor energije • Razvoj 5G tehnologije i interes EU za ulaganja u elektroničko-komunikacijsku infrastrukturu • Interes EU za ulaganja u digitalnu infrastrukturu <p>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jačanje svijesti javnosti o potrebi smanjenja količina otpada u domaćinstvima, trendovima recikliranja i ponovne uporabe • Brendiranje Istre prema stanovništvu kao „čiste“, „zelene“ i „eko“ regije/destinacije • Novi modeli i primjeri kružnog gospodarstva u gospodarenju otpadom (ponovna upotreba recikliranog otpada, primjerice građevinskog otpada, plastike, biootpada, stakla, papira i dr.) • Unaprjeđenje sustava zbrinjavanja otpada te uvođenje strateškog pristupa u upravljanje istim • Dostupnost EU fondova za zelene teme 	<p>građevinskog otpada</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna razina osviještenosti javnosti o mogućnostima recikliranja otpada i dostupnoj infrastrukturi <ul style="list-style-type: none"> • Prevelika potražnja za vodnom infrastrukturom uslijed daljnjeg turističkog razvoja • Povećanje erozije tla zbog sve veće izgrađenosti prostora • Klimatske promjene koje mogu dovesti do presušivanja izvora pitke vode • Niska rezistentnost na hazardne situacije (primjerice puknuće cjevovoda) • Visoki troškovi i tržišna neisplativost izgradnje sustava odvodnje u ruralnim sredinama • Nepovoljni socioekonomski učinci prelaska na čiste oblike energije • Natprosječno opterećenje elektroenergetskog sustava u ljetnim mjesecima • Ovisnost TE Plomin o uvoznom ugljenu • Razvoj elektroničko-komunikacijske infrastrukture ovisi o interesu komercijalnih operatera, mali utjecaj javne uprave <p>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj turizma potencijalno otežava napore za smanjenjem proizvedenih količina otpada • Kompleksnost zakonodavnog okvira u području gospodarenja otpadom te međusobna neusklađenost propisa

2.5.2. Prometna infrastruktura

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra cestovna, zračna i pomorska povezanost • Dobra razvijenost mreže cesta unutar Istarske županije • Razvijena mreža nautičkih luka • Učinkovita suradnja i koordinacija s jedinicama lokalne samouprave, javnopravnim tijelima i drugim zemljama u okruženju u kontekstu upravljanja prometom • Velik broj projekata u visokom stupnju pripremljenosti projektno tehničke dokumentacije • Iskustvo u provođenju EU projekata u području željezničke infrastrukture od strane upravitelja željezničke infrastrukture • Prostorno planska dokumentacija omogućava daljnji razvoj i širenje prometne infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> • Nezadovoljavajuće stanje prometne sigurnosti • Neriješeni imovinsko pravni odnosi • Visoko vršno opterećenje prometne infrastrukture u ljetnim mjesecima • Visoki trošak financiranja nerazvrstanih cesta u JLS-ovima • Slaba prometna povezanost urbanih i ruralnih područja • Nepristupačnost prometne infrastrukture osobama s invaliditetom • Nerazvijeni oblici zajedničkog putovanja (primjerice, car-sharing) • Nepostojanje lučke uprave na razini županije • Neadekvatna opskrbljenost luka primarnom infrastrukturom koja omogućuje daljnji razvoj • Dotrajalost osnovne lučke infrastrukture (primjerice obalni zidovi, lukobrani (Pula) i dr.) • Nedovoljan kapacitet vezova uslijed veće potražnje u lukama • Teretni lučki promet nema adekvatnu infrastrukturu (luke Pula i Bršica) za manipulaciju teretom • Slaba željeznička povezanost • Zastarjelost željezničke infrastrukture, naročito u dijelu željezničko-cestovnih prijelaza • Nedovoljno sanirana klizišta uz trasu postojeće željezničke infrastrukture • Nedostatak kvalitetne radne snage u određenim sektorima upravljanja prometom (primjerice pomorskom prometu) • Slabo korištenje modernih digitalnih alata u upravljanju i nepostojanje infrastrukture za obnovljive izvore energije (primjerice punionice za električne automobile i brodove)
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje suvremene tehnologije i digitalnih rješenja u upravljanju prometom (primjerice AI) – modernizacija infrastrukture te korištenje pametnih sustava (smart parking, garage, i dr.) • Proširenje Istarskog Ipsilon (u tijeku) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sezonski pritisci na prometnu infrastrukturu • Utjecaj COVID krize na zračni promet i aviokompanije općenito • Nepovoljne klimatske promjene koje utječu na kvalitetu prometne infrastrukture (klizišta,

• Prirodne i infrastrukturne pretpostavke za dodatni razvoj nautičkog turizma • Korištenje obnovljivih izvora energije kao samodostatnog izvora energije za lučke uprave • Turizam kao inicijator razvoja željezničkog prometa • Revitalizacija željezničkog prometa kao ekološki najpovoljnijeg oblika prijevoza • Povezivanje postojeće željezničke infrastrukture s ostalom prometnom mrežom • Razvoj inter/multi modalnog prometa u prijevozu tereta i putnika • Dodatno korištenje EU izvora financiranja za infrastrukturne projekte u prometu • Potencijal luka Umag, Novigrad, Poreč, Rovinj i Rabac za prijevoz putnika • Daljnje širenje i ulaganje u biciklističku prometnu infrastrukturu te povezivanje s europskom mrežom (EUROVELO) • Ulaganje u elektromobilnost – mreža punionica • Razvoj novih oblika prijevoza i poticanje MaaS koncepta (Mobility as a Service)	podizanje mora, poplave i dr.) • Zahtjevne administrativne procedure prijave na natječaje te promjena prometne politike financiranja projekata • Niska razina EU sredstava za sufinanciranje projekata održavanja cestovne infrastrukture • Neadekvatan zakonski okvir koji onemogućava daljnji razvoj prometne infrastrukture • Visoki troškovi ulaganja u prometnu infrastrukturu s dugim razdobljem povrata

4. STRATEŠKI OKVIR

4.1. Srednjoročna vizija razvoja

Temeljem načela partnerstva i suradnje te ostalih načela politike regionalnog razvoja, Planom razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. utvrđuje se sljedeća srednjoročna vizija razvoja:

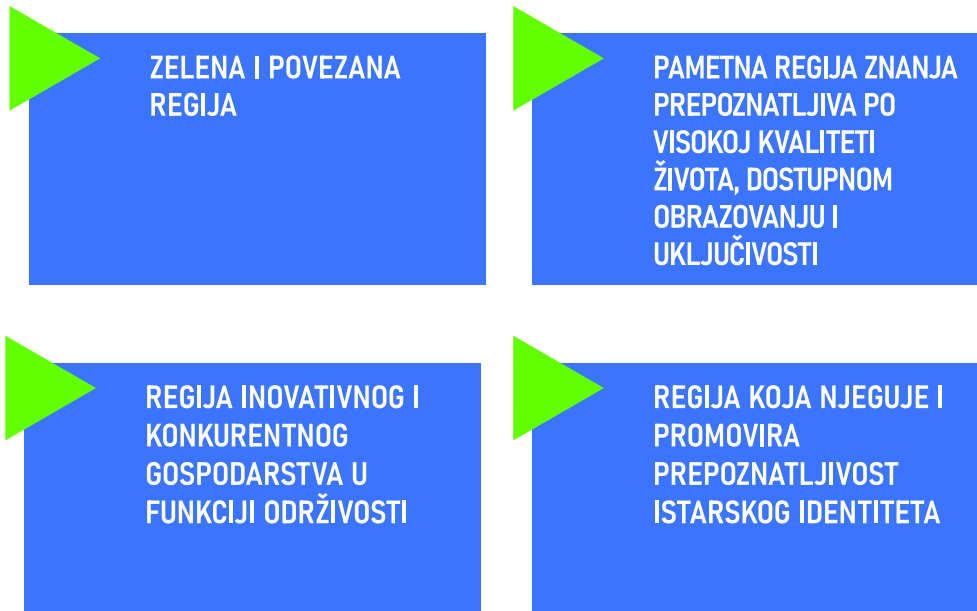
ZELENA, OTPORNA, POVEZANA I PAMETNA REGIJA PREPOZNATLJIVOG IDENTITETA I VISOKE KVALITETE ŽIVOTA KOJA SVOJ RAZVOJ TEMELJI NA INOVATIVNOM I KONKURENTNOM GOSPODARSTVU

Sukladno navedenoj viziji, ključne snage Istarske županije su visoka kvaliteta života, očuvan okoliš te inovativno i konkurentno gospodarstvo. Njena otpornost očituje se u više elemenata društveno gospodarskog razvoja, od sposobnosti ublažavanja rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, preko diversifikacije gospodarskog sektora i inovativnog pristupa tradicionalnim industrijama do zdravstvene i socijalne vitalnosti stanovništva kao njenog ključnog resursa. Uz zadržavanje uključenosti i multikulturalnosti, Istarska županija ostaje najrazvijenija regija u Republici Hrvatskoj te dodatno unapređuje povezanost na regionalnoj razini.

4.2. Prioriteti javnih politika u srednjoročnom razdoblju

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine temelji se na sljedećim prioritetima javnih politika:

Prethodno navedeni prioriteti sukladni su strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao hijerarhijski nadređenog akta strateškog planiranja. Spomenuta sukladnost odnosi se i na sve posebne ciljeve i mjere unutar definiranih prioriteta javnih politika.

Tablica 6: Prikaz usklađenosti prioriteta sa strateškim ciljevima NRS RH do 2030. godine

Strateški ciljevi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine	Prioriteti Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027.			
	Zelena i povezana regija	Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključivosti	Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti	Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta
SC 1. Konkurentni i inovativno gospodarstvo	●	●	●	●
SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi		●	●	●
SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom		●		
SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske				●
SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život		●		
SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji		●		
SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	●			
SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	●		●	
SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	●	●	●	
SC 10. Održiva mobilnost	●			
SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	●	●	●	
SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima		●	●	
SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti		●	●	●

4.2.1. Zelena i povezana regija

Sukladno odredbama Plana razvoja, Istarska županija bit će prepoznata kao zelena i povezana regija, koja će visoku kvalitetu života svojim stanovnicima osiguravati kroz odgovoran odnos prema prostoru, održivo upravljanje okolišem, unapređenje prometne i digitalne povezanosti te kvalitetnu i dostupnu komunalnu infrastrukturu.

Istra se, kao i cijeli svijet, suočava s dalekosežnim i neizbježnim posljedicama klimatskih promjena. U tom kontekstu, naglasak će biti stavljen na predviđanje, prevenciju i pravovremenu detekciju negativnih učinaka izazvanih klimatskim promjenama te na energetska tranziciju prema zelenim oblicima energije. Cilj je u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti oslanjanje na ekološki nepovoljne izvore energije te se umjesto toga okrenuti iskorištavanju tehnološki naprednih i ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije (fotonaponske ćelije, vjetroelektrane, toplinska energija mora). Tranzicija na čiste oblike energije doprinijet će jačanju otpornosti na različite oblike vanjskih i teško predvidljivih prijetnji (ekološke, zdravstvene i druge krize) i osigurati stabilnost Istre kao regije.

Za stvaranje povezanije regije, ključno je daljnje ulaganje u razvoj prometne i informacijsko-komunikacijske infrastrukture. Završetkom izgradnje Istarskog ipsilona ostvarit će se cestovno povezivanje regije, ali je ključno nastaviti daljnje povezivanje s regionalnim okruženjem i mikro lokacijama unutar Istre. U cilju postizanja održivosti i optimizacije, nužno je uvođenje multimodalnog prijevoza i osnaživanje alternativnih oblika prijevoza, s većim ulaganjima u sustav željezničkog prometa. Ključno ulaganje predstavlja i unapređenje digitalne povezanosti Istre i implementacija suvremene tehnologije koja će unaprijediti kvalitetu života stanovnika, dodatno potaknuti gospodarski razvoj i biti osnovica digitalne i zelene tranzicije.

Odgovorno upravljanje prostorom prepoznato je kao iznimno važan segment u cjelokupnom razvoju Istarske županije. U budućnosti će se stoga osigurati adekvatan i ravnomjeran razvoj kako ruralnih i urbanih dijelova Istre, tako i njezinog priobalja i unutrašnjosti, kroz ciljano i dobro diferencirano planiranje prostornog razvoja koje će u obzir uzimati posebnosti i specifične potrebe svakog prostornog segmenta. Osobita pažnja bit će posvećena održivom upravljanju okolišem te očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti istarskog područja, kroz primjenu naprednih tehnologija, unapređenje međusektorske komunikacije i suradnje te sinergijski pristup razvoju i osnaživanju komplementarnih gospodarskih djelatnosti (ekološka poljoprivreda, outdoor turizam).

Za ostvarivanje vizije koja Istru prepoznaje kao mjesto visoke kvalitete života neizostavno je osigurati dostupnost i kvalitetu komunalne infrastrukture i povezanih usluga, koje će posljedično doprinijeti očuvanju istarskih prirodnih bogatstava. U tom kontekstu, naglasak će biti stavljen na unapređenje sustava vodoopskrbe i odvodnje te na osiguravanje dostatnosti vodnih resursa i pripadajuće infrastrukture u razdobljima iznimne sezonalne vršne opterećenosti. Istarska će županija također odgovoriti na izazove s kojima se susreće u području gospodarenja otpadom, kroz uvođenje strateškog pristupa, jačanje svijesti javnosti o važnosti pravilnog postupanja s otpadom te primjenu načela kružnog gospodarstva. Realizacijom navedenog, želi se dodatno izgraditi identitet stanovnika Istre kao žitelja regije koja je, osim po gospodarskoj razvijenosti, prepoznata po iznimno očuvanom krajoliku i prirodi.

4.2.2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti

Osnovna pretpostavka ostanka i dolaska inovativnih i kreativnih mladih ljudi u Istarsku županiju je osiguravanje visoke kvalitete društvenih usluga u ključnim područjima koja čine kvalitetu života.

Ključna stavka kvalitetnog života i prosperiteta zajednice jesu kvalitetne i dostupne usluge odgoja i obrazovanja. U tom kontekstu, Istra će biti regija koja aktivno radi na unapređenju odgojno obrazovnog sektora i promišlja o modalitetima njegova razvoja te reagira na društvene i gospodarske promjene kojima prilagođava usluge. Uz navedeno, ključna stavka kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja je njegova dostupnost, financijska i prostorna, koja uključuje ulaganja u razvoj mreža vrtića i škola, kako bi se udovoljilo pedagoškim standardima i približilo uslugu svim stanovnicima. Navedeno predstavlja preduvjet za poboljšanje demografske slike odnosno revitalizaciju dobne strukture stanovništva, s obzirom da se želi mladim, zaposlenim i produktivnim obiteljima osigurati kvalitetna potpora obiteljskom životu.

Aktivnim provođenjem slobodnog vremena te bavljenjem sportskim aktivnostima želi se potaknuti stanovnike na kvalitetan i zdrav način života. Stoga su nužna ulaganja u sportsku infrastrukturu, amatersku i profesionalnu, ali i prihvaćanje strateškog pristupa razvoju sporta u kontekstu kvalitetnijeg upravljanja, jačanja ljudskih kapaciteta i većih financijskih ulaganja kroz EU projekte.

S obzirom da je svaka zajednica snažna onoliko koliko brine o najugroženijim skupinama društva, Istarska županija će posebnu pažnju posvetiti daljnjem unaprjeđenju socijalnih i zdravstvenih usluga. Istra će i dalje biti prepoznata kao uključiva i socijalno osjetljiva regija, koja će uz unaprjeđenje standardnih usluga raditi i na jačanju izvaninstitucionalnih oblika skrbi i inovativnih alternativnih usluga za ranjive skupine. U navedenom procesu važnu će ulogu imati organizacije civilnoga društva, ne samo u pružanju i osmišljavanju takvih usluga, već i u aktiviranju zajednice za rješavanje lokalnih izazova.

Ključ visoke kvalitete života nalazi se između ostaloga i u modernoj i otvorenoj javnoj upravi odnosno kvalitetnim uslugama koje ista pruža i za koje je nadležna. Poticati će se aktivno uključivanje stanovnika te transparentnost podataka kojima javna uprava raspoloža. S ciljem stvaranja kvalitetnijeg društvenog okruženja, uvodit će se socijalne inovacije u upravljanju i poticati aktivno građanstvo na sudjelovanje u upravljanju. Ojačat će se kapaciteti javnih uprava za digitalizaciju i korištenje digitalnih rješenja, koji će optimizirati procese i pospješiti te ubrzati pružanje usluga. Kapaciteti za pripremu i provedbu projekata koji se financiraju iz fondova EU bit će osnaženi u cilju kvalitetnijeg iskorištavanja sredstava iz Višegodišnjeg financijskog okvira Europske unije 2021. – 2027.

4.2.3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti

Istarska županija će svoj održivi rast temeljiti na zelenim, održivim i tehnološki naprednim oblicima gospodarstva, a jedan od ključnih faktora povećanja konkurentnosti je digitalna tranzicija društva i gospodarstva. Digitalna i zelena tranzicija predstavljaju novu priliku za tradicionalne jake industrije, istovremeno dajući početni zamah industrijama u nastajanju.

Tranzicija prema tehnološki naprednijem i gospodarstvu otpornom na krize rezultat je sinergijskog djelovanja javnog i privatnog sektora, a jedan od ključnih preduvjeta je bolje povezivanje obrazovnog sustava i poslovnog sektora. Sustav strukovnog, visokog i cjeloživotnog obrazovanja generator je kvalitetnih ljudskih resursa, a za povećanje konkurentnosti gospodarstva nužna je apsorpcija i upotreba znanja, pri čemu će Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate imati ključnu ulogu zamašnjaka promjena. Kako bi se dinamiziralo tržište rada poticat će se snažniji dijalog između poslovnog i obrazovnog sektora te osigurati pravovremena reakcija obrazovnog sustava na potrebe tržišta rada, kao i veća involviranost gospodarskog sektora u usavršavanju praktičnih vještina. Također, poticat će se razvoj novih centara kompetentnosti izvan područja turizma, prema području STEM vještina.

Razvoj sektora koji se temelje na znanju i inovacijama prilika je za preobrazbu i povećanje produktivnosti regionalnog gospodarstva, a riječ je ponajprije o sektoru informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Istarska županija će stoga unaprijediti poslovno okruženje u kojem su mala i srednja poduzeća okosnica razvoja i igraju ključnu ulogu u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Istra je već započela tranziciju prema modernijim oblicima gospodarstva, a klasične, stare industrije su u opadanju pa će fokus biti na već započetoj preobrazbi ka zelenim, održivim i tehnološki naprednim oblicima gospodarstva.

Istarska županija će svoj razvojni iskorak temeljiti na gospodarskim granama u kojima ima konkurentske prednosti, a turizam će i dalje biti prepoznat kao ključni generator razvoja. Stoga će Istra kao funkcionalna turistička regija nuditi cjeloviti turistički proizvod, produljiti trajanje sezone i okrenuti se ka turističkim proizvodima više dodane vrijednosti. Također, na mikro regionalnim razinama specijalizirat će se posebni oblici turizma – ruralni, gourmet turizam, outdoor turizam, sportski turizam i dr. Županija će u procesu daljnjeg razvoja turizma težiti prevenciji invazivnih utjecaja na prostor i okoliš, socio-ekonomskoj integraciji cjelokupnog prostora i stanovništva te snažnijem povezivanju drugih gospodarskih sektora, osobito poljoprivrede. Podizanjem kvalitete poljoprivrednih proizvoda kroz uvođenje suvremenih tehnoloških rješenja te održivim upravljanjem prirodnim resursima i rizicima od klimatskih promjena, stvorit će se konkurentniji sektor poljoprivrede i ribarstva te osigurati uključivanje ruralnih područja u lance vrijednosti.

U cilju daljnjeg napretka i razvoja, nužno je poticanje diversifikacije istarskog gospodarstva. Iako je udio turizma na regionalnoj razini od strateške važnosti, potrebno je istovremeno ulagati u održive oblike turizma i revitalizaciju industrijske baze koja je utemeljena na quadruple helix konceptu suradnje dionika javnog, poslovnog, znanstvenog i civilnog sektora.

4.2.4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

S ciljem očuvanja regionalnog identiteta odnosno naglašavanja komparativne prednosti pred drugim područjima, jedan od prioriteta javnih politika je njegovanje istarskog identiteta. Identitet kao skup značajki koje određuju posebnost skupine u smislu različitosti ili pak pripadnosti u odnosu na druge pojedince ili skupine u Istri je uvjetovan kulturnom i povijesnom tradicijom te osebnjuošću u odnosu na druga područja Republike Hrvatske. U tom kontekstu, tradicija očuvanja istarskog identiteta i njegovo naglašavanje uvijek je bilo važno i neraskidivo povezano s razvojem Istre.

Regionalni identitet koji uvažava specifičnost Istre odnosno onoga što nekoga čini Istrijanom nije isključujući, već upravo suprotno, uključiv i poštuje različitost definiranja pripadnosti. U kontekstu Plana razvoja Istarske županije, kontinuitet istarskog identiteta će se osigurati kroz naglašavanje edukativne komponente nužne za nastavak tradicije – prenošenje tradicijskih vrijednosti prema novim generacijama. Dodatno, cilj je okupiti sve one organizacije koje skrbe o očuvanju tradicije i identiteta Istrijana (javne – kulturne ustanove, civilne – organizacije civilnoga društva i privatne – primjerice tradicijska obrtnička zanimanja), s ciljem kvalitetnije koordinacije i osmišljavanja novih inicijativa. U tom kontekstu, radit će se i na jačanju prepoznatljivosti odnosno dodatnom korištenju brenda istarskog identiteta kroz afirmaciju Istrian Quality (IQ) oznake na proizvodima, s ciljem stvaranja veće vrijednosti i prepoznatljivosti.

Briga o baštini, kako materijalnoj tako i nematerijalnoj, u samom je središtu istarskog kulturnog identiteta. Njezino stavljanje u funkciju (gospodarsku ili kulturnu) ključno je za afirmaciju identiteta i njegovu prezentaciju prema drugim skupinama odnosno dugoročnu opstojnost. S obzirom na uključivost, koja je inherentna istarskom identitetu, stavit će se naglasak i na raznolikost odnosno očuvanje tradicije nacionalnih manjina.

Pripadnicima talijanske nacionalne zajednice jamči se pravo na javnu uporabu njihovog jezika i pisma, pravo očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta, pravo na predškolsko, osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje na vlastitom jeziku te pravo na isticanje nacionalnih obilježja. Ravnopravna službena upotreba hrvatskog i talijanskog jezika ostvaruje se u radu svih tijela Županije u samoupravnom djelokrugu i u obavljanju povjerenih poslova državne uprave, kao i u postupcima pred upravnim tijelima.

4.3. Posebni ciljevi s pokazateljima ishoda i mjerama

U okviru Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. definirano je 16 posebnih ciljeva s pripadajućim pokazateljima ishoda i mjerama, koji su u cijelosti usklađeni s odredbama Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te odredbama ostalih relevantnih EU, nacionalnih i regionalnih strateških i planskih dokumenata. Navedeni pokazatelji ishoda odabrani su iz Biblioteke pokazatelja Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije te su numerirani utvrđenim kodovima.

Tablica 7: Prikaz posebnih ciljeva u okviru Plana razvoja IŽ za razdoblje 2022. – 2027.

1. ZELENA I POVEZANA REGIJA	
STRATEŠKI CILJEVI	POSEBNI CILJEVI
SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena
SC 10. Održiva mobilnost	1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje
SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju
SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom
SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)
SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima
2. PAMETNA REGIJA ZNANJA PREPOZNTALJIVA PO VISOKOJ KVALITETI ŽIVOTA, DOSTUPNOM OBRAZOVANJU I UKLJUČIVOSTI	
STRATEŠKI CILJEVI	POSEBNI CILJEVI
SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja
SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	2.2. Vitalno stanovištvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport
SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva
SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem
SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	
SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	

3. REGIJA INOVATIVNOG I KONKURENTNOG GOSPODARSTVA U FUNKCIJI ODRŽIVOSTI	
STRATEŠKI CILJEVI	POSEBNI CILJEVI
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima
SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva
4. REGIJA KOJA NJEGUJE I PROMOVIRA PREPOZNTLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	
STRATEŠKI CILJEVI	POSEBNI CILJEVI
SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo (1.5. Poticanje razvoja kulture i medija) Horizontalni prioritet (promicanje ravnopravnosti i jednakih mogućnosti)	4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije

Izvor: Nacionalna razvojna strategija RH do 2030. godine i Istarska županija

4.3.1. Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena

Energetska tranzicija Istarske županije prema obnovljivim izvorima energije prepoznata je kao jedan od nužnih preduvjeta stvaranja zelene i otporne regije koja će se uspješno suočiti s izazovima klimatskih promjena. Važnost ove tranzicije sadržana je i u ključnom strateškom dokumentu EU, Europskom zelenom planu, koji obvezuje na promjenu paradigme. U okviru ovog posebnog cilja, poticati će se korištenje energije iz raznovrsnih obnovljivih izvora te će se naglasak staviti na jačanje kapaciteta za energetske učinkovitost, kroz mjere koje će poticati učinkovitije upravljanje energentima te kogeneracijski pristup istovremene proizvodnje više vrsta energije u jedinstvenom procesu. Pri tom će posebna pažnja biti posvećena provedbi Strategije Europske unije za bioraznolikost do 2030. godine, kojom je propisana obveza država članica da do 2030. godine zakonski zaštite najmanje 30% morskih i kopnenih područja pod svojom jurisdikcijom, dok jedna trećina, dakle 10% kopna i 10% mora, treba biti pod strogom zaštitom. Povezano s navedenim ulaganjima, Istarska županija će poticati ulaganja koja će unaprijediti energetske infrastrukturu, kroz unaprjeđenje sustava za proizvodnju,

prijenos, distribuciju i skladištenje električne energije i njegovu informatizaciju te nastavak plinifikacije Županije. Sukladno odredbama propisa kojima se uređuje zaštita od svjetlosnog onečišćenja, poticat će se poboljšanje postojeće infrastrukture za vanjsku rasvjetu. S obzirom da je ostvarivanje ciljeva zelenog plana usko povezano s umanjnjem štetnih posljedica klimatskih promjena, uspostavljanjem sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama, Županija će nastojati pravovremeno prepoznati, a zatim i ublažiti, negativne posljedice nastale kao rezultat globalnog zagrijavanja, s osobitim osvrtom na izazove koji nastaju zbog podizanja razine mora. Završno, kao dodatni napor u procesu zelene tranzicije, u predstojećem razdoblju planira se unaprijediti kvaliteta zraka i smanjiti emisija stakleničkih plinova kroz mjere koje će razvijati zelenu mobilnost i potencirati korištenje alternativnih goriva, ali i poboljšati svijest javnosti o kakvoći zraka kroz veću dostupnost relevantnih informacija.

Popis mjera:

- 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE;
- 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama;
- 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka;
- 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.1.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.11.44	Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	broj	11	13	IRENA – Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.

Slika 7: Solarni paneli sve su češći prizor u Istri

4.3.2. Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje

Cilj održivog prometnog povezivanja planira se ostvariti ulaganjima u sve postojeće oblike prometne povezanosti, čime bi povoljan geoprometni položaj Županije bio u potpunosti valoriziran, a temeljio bi se na multimodalnom pristupu. Mjerom poboljšanja cestovnog prometa i infrastrukture bit će obuhvaćene prometnice svih kategorija, a osim modernizacije, obnove i izgradnje, ulaganja će biti usmjerena na povećanje sigurnosti cestovnog prometa i promicanje javnog prijevoza. Nadalje, u idućem razdoblju planira se ostvariti iskorak u revitalizaciji istarske željeznice, koristeći pritom potencijal gospodarstva, osobito turizma, kao inicijatora razvoja i povezivanje odnosno integriranje željezničkog prometa u postojeću prometnu mrežu. Poboljšanje pomorskog prometa kroz unaprjeđenje lučke infrastrukture, s naglaskom na teretni lučki promet te redefiniranje obalnog linijskog i putničkog pomorskog prijevoza također će doprinijeti razvoju koncepta multimodalnosti i integriranju svih oblika prometa kao međusobno komplementarnih. Modernizacija zračne luke i aerodroma identificirana je kao dodatna mjera koja, osim boljem prometnom povezivanju, doprinosi gospodarskom, a posebno turističkom rastu Županije. U kontekstu prometnog povezivanja Istarska županija u idućem razdoblju planira ostvariti značajan iskorak u unaprjeđenju biciklističke prometne infrastrukture, s naglaskom na uključivanje pravaca u mrežu na europskoj razini. Završno, svi oblici prometnog povezivanja bit će prožeti načelima modernizacije, sigurnosti i održivosti, kroz uvođenje pametne infrastrukture i senzoričke te poticanje MaaS (Mobility as a Service) koncepta koji će holističkom kombinacijom javnog i privatnog prijevoza nastojati smanjiti pritisak na postojeću prometnu mrežu, ali i ublažiti negativan učinak na okoliš. S obzirom na činjenicu da digitalna povezivost predstavlja osnovu za uvođenje suvremenih tehnologija i budući gospodarski razvoj, Istarska županija poticat će ulaganja u poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj gigabitnih mreža kako bi se pozicionirala kao regija ultra brzog interneta koji će omogućiti veću efikasnost i unaprjeđenje usluga i infrastrukture u službi građana.

Popis mjera:

- 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture;
- 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture;
- 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture;
- 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture;
- 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta;
- 1.2.6. Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture;
- 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.2.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.11.13	Duljina autocesta i e-cesta	km	127,000	127,202	Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN br. 41/2022) od 01.04.2022.

Slika 8: Istarski Ipsilon

4.3.3. Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju

Strateški i održivi pristup prostornom razvoju Istarske županije u narednom razdoblju će se očitovati kroz definiranje i razvoj smjernica prostornog razvoja koje će prepoznavati specifične potrebe kako istarske unutrašnjosti, tako i njezinog priobalja. Istarska će županija promicati cjelovito i sustavno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora kroz izradu niza planskih dokumenata koji će postaviti temelje održivog razvoja, zaštite i očuvanja cjelokupnog obalnog područja, s posebnim naglaskom na ranjive morske i obalne ekosustave. Nadalje, jačat će se institucionalni kapaciteti sustava za prostorno uređenje, kako u pogledu uspostave educiranih koordinacijskih tijela, tako i u vidu stvaranja usustavljenih baza relevantnih podataka, što će se posljedično ogledati i u uspješnijem praćenju stanja i razvoja obalnog područja. Naposljetku, Županija će u narednom razdoblju podizati svijest javnosti o temi integralnog upravljanja obalnim područjem, kroz uključivanje zainteresiranog stanovništva u proces donošenja odluka te razvoj specijaliziranih edukativnih programa. U kontekstu prostornog planiranja morskih područja, Županija će uspostaviti odgovarajuće procese, metodologije i alate koji će osigurati učinkovito upravljanje i zaštitu ovog prostornog segmenta.

Popis mjera:

- 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja;
- 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora;
- 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.3.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.13.18	Broj gradova i sela s povećanjem/smanjenjem stanovništva	broj	Povećanje 26 Smanjenje 15	Povećanje 30 Smanjenje 11	Procjena stanovništva DZS (razlika 2019./2018.); Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za održivi razvoj IŽ

Slika 9: Marina Funtana

4.3.4. Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom

Za održavanje Istre zelenom regijom, odgovorno upravljanje okolišem i prirodom ključan je segment. U narednom će se razdoblju taj cilj ostvariti kroz niz mjera koje će imati za rezultat zaštitu okoliša i prirode, unaprjeđenje upravljanja zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizaciju prirodne baštine. Navedeno će se očitovati u sustavnijem donošenju i provođenju planskih dokumenata koji će definirati upravljanje zaštićenim područjima (povezano s posebnim ciljem 1.3.), ali i u aktivnom i sistematičnom praćenju stanja različitih segmenata okoliša te provođenju mjera zaštite prirode i ekološke mreže. Nadalje, Istarska županija će, kroz vlastite istraživačke kapacitete te suradnjom s drugim institucijama, poticati znanstvena istraživanja i primjenu novih ekološki učinkovitih tehnologija kako bi se osiguralo racionalno korištenje prirodnih dobara te minimizirali nepovoljni utjecaji na okoliš i zdravstveni rizici za stanovnike. Naposljetku, iskorak će također biti ostvaren u domeni praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovnika Županije, kroz osnaživanje mreže javnog zdravstva, s posebnim naglaskom na njegovu informatizaciju i uvođenje digitalnih alata za efikasniji sustav.

Popis mjera:

- 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine;
- 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija;
- 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.4.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.6.46	Područje Natura 2000 područja pod obvezama zaštite, održavanja i obnove	ha	25.380	41.380	Podaci Upravnog odjela za održivi razvoj IŽ

Slika 10: U Istarskoj županiji ima 285 ugroženih biljnih i životinjskih vrsta

4.3.5. Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)

Poboljšanje komunalne infrastrukture u smislu njezine izgradnje i modernizacije, ali i na upravljačkoj razini, s primarnim ciljem povećanja kvalitete i dostupnosti komunalnih usluga posljedično će također doprinijeti i očuvanju okoliša. To se ponajprije odnosi na unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te ulaganja u energetske učinkovite sustave javne rasvjete. Izgradnja cjelovitog i funkcionalnog sustava gospodarenja otpadom i jačanje svijesti građana o važnosti pravilnog gospodarenja otpadom dovest će do povećanja stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada, a time i omogućiti primjenu modela kružnog gospodarstva. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda podrazumijeva ulaganja u modernizaciju i proširenje mreže, s posebnim naglaskom na manja, geografski disperzirana mjesta. Nadalje, promicat će se funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća s ciljem povećanja kvalitete usluge prema građanima te optimizacije njihova poslovanja. Završno, u okviru predmetnog cilja naglasak će biti stavljen i na investicije u unaprjeđenje ostale javne komunalne infrastrukture, odnosno izgradnju i uređenje trgova, šetnica, igrališta i drugih javnih površina.

Popis mjera:

- 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom;
- 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda;
- 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća;
- 1.5.4. Poticanje razvoja energetske učinkovite sustava javne rasvjete;
- 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.5.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.6.18	Stupanj recikliranja komunalnog otpada	postotak (%)	19	55	Izvešće o komunalnom otpadu za 2020. godinu – HAOP (podatak se odnosi na stopu uporabe komunalnog otpada); Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za održivi razvoj IŽ
01.02.6.17	Komunalni otpad prema postupcima gospodarenja otpadom	postotak (%)	KO predan odlagalištu – 12% KO upućen na uporabu – 19%	KO predan odlagalištu – 0% KO upućen na uporabu – 50%	Izvešće o komunalnom otpadu za 2020. godinu – HAOP; Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za održivi razvoj IŽ

Slika 11: Sustav javnog navodnjavanja Červar Porat Bašarinka

4.3.6. Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima

Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima podrazumijeva cjelovito unaprjeđenje sustava civilne zaštite i rada svih žurnih službi. Osim poboljšanja infrastrukture i materijalno-tehničke opremljenosti službi, osnaživanje ljudskih resursa u sustavu civilne zaštite bit će ključna mjera koja će doprinijeti povećanju sigurnosti i jačanju kapaciteta za odgovor na krizne događaje. Važan segment koji će doprinijeti ostvarenju ovoga cilja je i edukacija građana, čime će se unaprijediti prevencija i suočavanje šire zajednice s krizama. Isto tako, u idućem razdoblju planirano je intenziviranje međunarodne suradnje vezano uz upravljanje kriznim događajima, s posebnim naglaskom na pružanje hitne medicinske pomoći u pograničnim područjima i na moru.

Popis mjera:

1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 1.6.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.10.34	Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku	EUR po stanovniku	4,44	4,65	Upravna tijela jedinice područne (regionalne) samouprave
01.02.10.33	Broj članova operativnih snaga civilne zaštite, na 1000 stanovnika	broj	3,1	3,5	Upravna tijela jedinice područne (regionalne) samouprave

Slika 12: Vježba spašavanja u sklopu EU projekta FIRESPELL, 2022. godine

4.3.7. Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja

Visoki standardi odgoja i obrazovanja osigurati će se setom mjera na svim razinama, od predškolskog odgoja do visokog obrazovanja i znanosti. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova predstavljaju nužne infrastrukturne preduvjete za osiguranje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja. Nadalje, Istarska će se županija u tom kontekstu kroz niz mjera osobito osvrnuti na unaprjeđenje podrške i uključenosti djece s teškoćama u razvoju u obrazovni sustav. Prilagodba obrazovnog sektora društvenim i gospodarskim promjenama očitovat će se u prilagodbi kurikuluma srednjih škola i usklađivanju s potrebama tržišta rada te razvoju regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju. Nadalje, pozicioniranju Istre kao regije znanja doprinijet će razvoj visokog obrazovanja i znanstvenih institucija te popularizacija znanosti i tehničke kulture. U idućem srednjoročnom razdoblju posebna pažnja usmjerit će se jačanju aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanju ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada. Završno, kao ključ visoke kvalitete i standarda obrazovanja ojačati će se kapaciteti odgojno-obrazovnog kadra i poticati suradnja ključnih dionika cjelokupnog odgojno-obrazovnog ekosustava.

Popis mjera:

- 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova;
- 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima;
- 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikuluma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada;
- 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija;
- 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture;
- 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju;
- 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada;
- 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno-obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera.

Slika 13: Kapitalna ulaganja u sektoru odgoja i obrazovanja, te znanosti i istraživanja jedan su od prioriteta Istarske županije – novoizgrađena Medicinska škola u Puli, Centar za istraživanje materijala IŽ METRIS

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 2.1.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/ izvor
01.02.2.47	Obuhvat djece od 4 godine do početka obaveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	postotak (%)	75	85	Podaci Upravnog odjela za obrazovanje, sport i tehničku kulturu IŽ
01.02.2.59	Udio učenika korisnika centara kompetencija, u ukupnom broju učenika	postotak (%)	11	15	Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH; Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za obrazovanje, sport i tehničku kulturu IŽ

4.3.8. Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport

Istarska županija u predstojećem razdoblju želi stanovnicima na svojem prostoru osigurati visoku kvalitetu života, za što neizostavnu podlogu čini suvremen, dostupan i održiv zdravstveni sustav, koji je podkapacitiran i pod velikim pritiskom uslijed pandemije. Kroz niz mjera Županija će naglasak staviti na modernizaciju i korištenje novih tehnologija u svim fazama prevencije, ranog otkrivanja i liječenja bolesti, osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta te na osnaživanje ljudskih resursa u domeni pružanja zdravstvenih usluga, kako kroz jačanje postojećeg, tako i kroz privlačenje novog zdravstvenog kadra. S obzirom na značaj turističke djelatnosti u strukturi gospodarstva Županije, iskorak će biti učinjen po pitanju pružanja zdravstvene skrbi turistima, dok će naglasak također biti stavljen i na unaprjeđenje prekogranične suradnje u domeni razvoja i pružanja zdravstvenih usluga. S obzirom da je zdrav način života ključan za dugoročnu zdravstvenu sliku stanovništva, u okviru ovog cilja pristupit će se razvoju sporta i rekreacije na prostoru Županije, kako u pogledu unaprjeđenja sportske infrastrukture i njezine funkcionalnosti, tako i u vidu popularizacije sportskih i rekreativnih aktivnosti među širom populacijom.

Popis mjera:

- 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji;
- 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu;
- 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite;
- 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima;
- 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge;
- 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti;
- 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije.

Slika 14: Rekonstrukcija i dogradnja Opće bolnice Pula - Ospedale Generale di Pola najznačajnija je investicija istarskog zdravstva u proteklih 30 godina

Slika 15: Gradski bazeni Pula-Pola

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 2.2.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.5.06	Stopa smrtnosti dojenčadi	Umrla dojenčad na 1.000 živorođenih	4,4	3,7	Podaci o zdravstvenom stanju stanovništva u IŽ u 2019. godini (NZZJZiZ)
01.02.5.04	Gustoća liječnika (na 10.000 stanovnika)	Broj zaposlenih liječnika na 10.000 stanovnika	24,76	25	Podaci o zdravstvenom stanju stanovništva u IŽ u 2019. godini (NZZJZiZ)
01.02.5.18	Broj bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika	broj	3,5	3,4	Podaci o zdravstvenom stanju stanovništva u IŽ u 2019. godini (NZZJZiZ)

4.3.9. Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva

Jačanje socijalne osjetljivosti i uključenosti društva jedan je od prioriteta Istarske županije u idućem razdoblju. Osnaživanje kapaciteta i aktivnosti civilnog društva kao kreatora socijalnog kapitala prepoznato je kao važan čimbenik unaprjeđenja cjelokupnog socio-ekonomskog okruženja. Istarska županija strateški će pristupiti razvoju civilnog društva i unaprijediti institucionalnu podršku udrugama te poticati razvoj društvenog poduzetništva kao inovativnog poduzetničkog modela koji osim društvenih, stvara i važne ekonomske koristi. Društveni poduzetnici tako će doprinijeti gospodarskom razvoju ali i unaprijediti kvalitetu života najugroženijih skupina. Posebna pažnja usmjerit će se poticanju veće aktivnosti mladih za rad u zajednici s ciljem osiguravanja jače društvene kohezije. Nadalje, veća socijalna osjetljivost društva ostvarit će se povećanjem kvalitete i dostupnosti socijalnih usluga, kako institucionalnih, tako i skrbi u zajednici, usmjerenih na osobe s invaliditetom, starije i nemoćne te ostale ranjive skupine. Završno, demografskoj revitalizaciji društva pristupit će se cjelovitim setom mjera osiguravajući tako kvalitetne i dostatne društvene usluge i odgovarajuću potporu za djecu, mlade i obitelji. S ciljem poticanja na veću društvenu odgovornost razvijati će se istarska filantropska priča, kako bi djecu, mlade i sve ostale poticala na dobročinstvo, pomaganje, doniranje, volontiranje, čime će doprinijeti većoj socijalnoj osjetljivosti.

Popis mjera:

- 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva;
- 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva;
- 2.3.3. Osnaživanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu;
- 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici;
- 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI;
- 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 2.3.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.3.63	Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku	EUR	6.757.816,53	7.952.321,81	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije (godišnje izvješće ESSPROS za 2020. godinu)
01.02.3.70	Broj domova za starije osobe	broj	7	9	Broj domova kojima su osnivači IŽ i JLS; podaci Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije

Slika 16: Lov na filantropsko blago Pule, 2019. godine

4.3.10. Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem

Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem jedan je od ključnih ciljeva koji osigurava visoku kvalitetu života, pri čemu je prilagodba javne uprave suvremenim društvenim i gospodarskim prilikama identificirana kao prioritetna mjera. Digitalna transformacija, jačanje relevantnih kompetencija službenika te razvoj e-usluga na županijskoj razini doprinijet će stvaranju pametne uprave koja će biti efikasna, inovativna i na usluzi građanima i poduzetnicima. Nadalje, u idućem razdoblju posebna pažnja usmjerit će se na upravljanje ruralnim i poticanje razvoja slabije razvijenih područja. S druge strane, prema gradovima, odnosno urbanim središtima kao nositeljima gospodarskog razvoja, nastavit će se primjenjivati strateški pristup razvoju temeljen na principima integriranih teritorijalnih ulaganja u urbanim područjima.

Popis mjera:

- 2.4.1. Stvaranje pametne uprave;
- 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem;
- 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka;
- 2.4.4. Razvoj ITU područja.

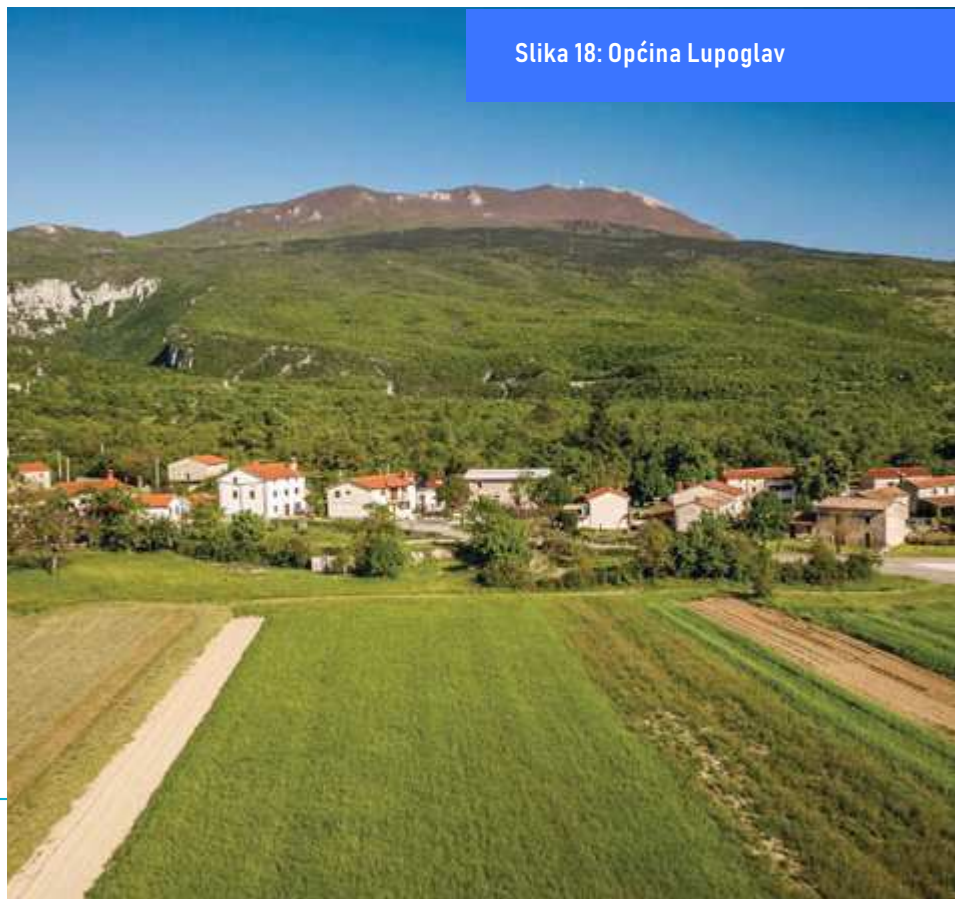
Pokazatelji ishoda za posebni cilj 2.4.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.14.54	Ukupni proračunski prihodi poslovanja Istarske županije, po stanovniku	EUR po stanovniku	1.209,74	1.592,67	DZS/Ministarstvo financija RH

Slika 17: Smotra tradicijske vokalne baštine Hrvatske „Zarozgajmo na Ćićariji“, Općina Lanišće

Slika 18: Općina Lupoglav

4.3.11. Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva

Zelena i digitalna tranzicija prepoznate su kao nove prilike za osnaživanje i preobrazbu tradicionalnih industrija na području Istarske županije odnosno unapređenje proizvodnih procesa na održivim temeljima. Uz revitalizaciju industrije, a osobito poticanje njezinog specijaliziranog prerađivačkog sektora, Županija se želi okrenuti suvremenim, inovativnim i digitalnim gospodarskim modelima. Kao jedan od nositelja konkurentnog istarskog gospodarstva u idućem razdoblju identificiran je rastući ICT sektor koji se planira poduprijeti kroz razvoj odgovarajuće tehnološke i poduzetničke infrastrukture te poticanje suradnje svih ključnih dionika u sektoru. U idućem razdoblju će se nadalje poticati zeleno gospodarstvo u vidu ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i dekarbonizaciju energetski intenzivnih industrija te primjena novih, digitalnih, tehnologija kao ključ za poticanje digitalne transformacije gospodarstva i povećanja njegove produktivnosti i konkurentnosti.

Popis mjera:

- 3.1.1. Razvoj ICT sektora;
- 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva;
- 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 3.1.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.7.35	Broj novih e-usluga za građane	broj	0	5	Upravna tijela jedinica područne (regionalne) samouprave

Slika 19: Infobip d.o.o.

4.3.12. Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama

Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama ključan je mehanizam stvaranja konkurentnog gospodarstva. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture te kapaciteta poduzetničkog sektora prepoznati su kao prioritetna mjera, koja će dodatno biti praćena programom financijske podrške usmjerenom ka poduzetnicima koji ulažu u aktivnosti istraživanja i razvoja. Istarska županija u predstojećem će razdoblju poticati umrežavanje unutar poduzetničke zajednice i pozicionirati se kao regija izvrsnosti koja je privlačna i pogodna za investiranje. Tako će, stvaranjem povoljnog poduzetničkog okruženja te kvalitetnim i sveobuhvatnim društvenim sadržajima te ulaganjima u digitalnu infrastrukturu Županija nastojati, između ostalog, privući i digitalne nomade. Završno, kako bi se razvoju gospodarstva pristupilo sveobuhvatno, radit će se na unaprjeđenju cjelokupnog poduzetničkog okruženja – od poticanja ekonomske i financijske pismenosti do jačanja poduzetničkih potpornih institucija.

Popis mjera:

- 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora;
- 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva;
- 3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade;
- 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo;
- 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 3.2.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.4.27	Bruto investicije u intelektualnu imovinu	EUR	172.182.892,03	172.539.650,94	DZS

Slika 20: Poduzetničke zone

4.3.13. Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima

Važnost turizma za gospodarstvo Istarske županije i u idućem srednjoročnom razdoblju bit će značajna, a ključan iskorak koji se namjerava postići odnosi se na stvaranje održivog turizma i jačanje njegove otpornosti, koja je ponajviše uzrokovana obilježjima sezonalnosti i koncentracijom turističke ponude na obali. Istarska županija u idućem razdoblju valorizirat će svoje potencijale i pozicionirati se kao turistička destinacija vrhunske kvalitete i ponude, pri čemu će se najviše podupirati turistički razvoj središnje Istre, odnosno drugih manje turistički razvijenih područja, te kreiranje autohtonih turističkih sadržaja i proizvoda. Ispunjenju cilja i posljedičnom povećanju kvalitete usluge doprinijet će i jačanje ljudskih kapaciteta, u pogledu jačanja specifičnih kompetencija te osiguravanja usklađenosti potreba tržišta s obrazovnim programima u domeni turističke i ugostiteljske djelatnosti. Održivost turizma osigurat će se razvojem različitih selektivnih oblika turizma koji će unaprijediti turističku ponudu Županije, kako u vidu širenja turizma prema manje razvijenim područjima, tako i u kontekstu produljenja turističke sezone, odnosno razvoja Istre kao cjelogodišnje turističke destinacije. Nadalje, Županija će kroz set mjera nastaviti podizati kvalitetu proizvoda i usluga u turizmu te se snažnije usmjeriti prema razvoju zelenog turizma, odnosno turističke ponude koja je ekološki prihvatljiva i energetski održiva. Završno, u okviru ovog cilja planiraju se ulaganja u unaprjeđenje raznovrsne turističke infrastrukture koja će posjetiteljima pružiti dodanu vrijednost, te činiti temelj i ključni preduvjet za stvaranje održive i autentične turističke ponude.

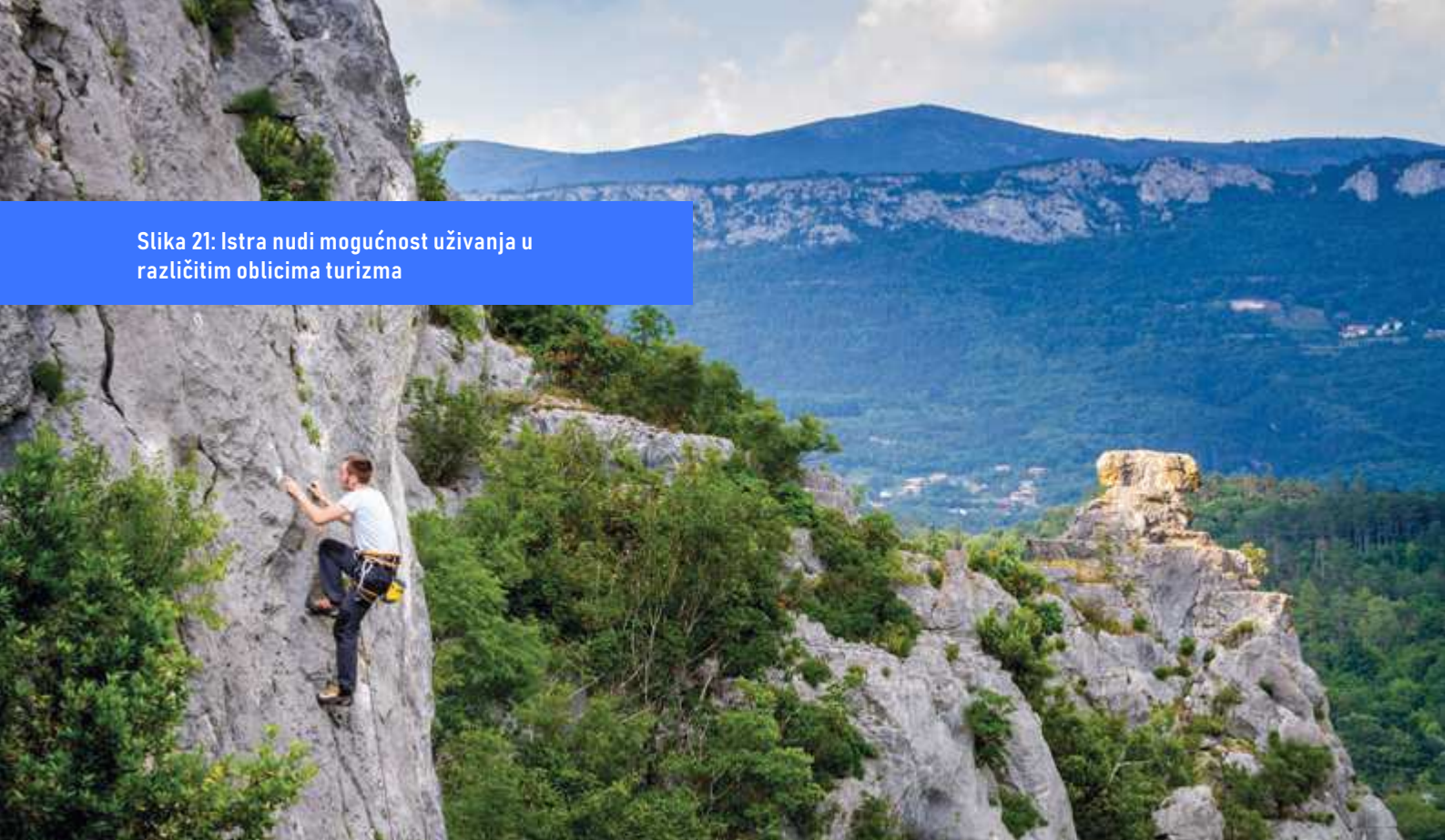
Popis mjera:

- 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije;
- 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda;
- 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma;
- 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu;
- 3.3.5. Razvoj zelenog turizma;
- 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 3.3.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.8.01	Dolasci u turističke smještajne objekte	broj dolazaka	4.609.799 (2019) 1.876.999 (2020)	5.000.000	Sustav eVisitor
01.02.8.17	Noćenja u turističkim smještajnim objektima	broj noćenja	28.709.556 (2019) 13.514.684 (2020)	30.000.000	Sustav eVisitor

Slika 21: Istra nudi mogućnost uživanja u različitim oblicima turizma

4.3.14. Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

Povoljni agroekološki uvjeti i značajni potencijali poljoprivrednog sektora planiraju se valorizirati u idućem razdoblju s ciljem razvoja Istre kao regije kvalitetne hrane. To se ponajprije odnosi na zaštitu, valorizaciju i promociju autohtonih poljoprivrednih proizvoda te poticanje ekološke poljoprivrede i ekoloških agroturizama, sve u skladu s ciljevima europske poljoprivredne politike. Nadalje, jačanje ljudskih resursa prepoznato je kao ključan čimbenik održivog razvoja poljoprivrednog sektora pa će se istom pristupiti na više razina, od strukovnog i visokog obrazovanja do udruživanja poljoprivrednika u proizvođačke organizacije. Osim toga, za povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje bit će nužno poticati okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta i stvoriti dugoročno održiv sustav navodnjavanja. Održivom razvoju ribarstva pristupit će se kroz unaprjeđenje ribarske infrastrukture, poticanje marikulture te uspostavu uže suradnje s ključnim istraživačkim institucijama na području Županije. Završno, u kontekstu razvoja poljoprivrede, u idućem razdoblju potaknut će se adekvatna valorizacija šumarstva i neiskorištenog lovnog potencijala Županije kroz uspostavu odgovarajućeg institucionalnog okvira, usklađivanje s drugim komplementarnim gospodarskim granama te jačanje suradnje s ključnim stručnim i znanstvenim institucijama.

Popis mjera:

- 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda;
- 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije;
- 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva;
- 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja;
- 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije;
- 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 3.4.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.12.01	Površina obradivog zemljišta opremljenog za navodnjavanje	ha	1500	2500	Podaci Upravnog odjela za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodno gospodarstvo IŽ

Slika 22: Značajan potencijal poljoprivrednog sektora

4.3.15. Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta

Potporna očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta jednako je važna i u društvenom i u gospodarskom kontekstu. Iako je valorizacija istarskog identiteta kontinuirano na listi prioriteta, u idućem razdoblju posebna pažnja usmjerit će se razvoju zavičajnog identiteta te afirmaciji brenda Istrian Quality (IQ). Promocija brenda Istrian Quality (IQ) obuhvaćat će niz marketinških aktivnosti s ciljem povećanja prepoznatljivosti Istre zahvaljujući specifičnim obilježjima istarskog identiteta.

Mjere razvoja i očuvanja zavičajnog identiteta odnose se na unaprijeđenje provedbe projekta zavičajne nastave u vrtićima i školama, ali i integriranje zavičajne nastave u sve druge obrazovne razine te provedbu aktivnosti zaštite ugroženih jezika i dijalekata s ciljem uključenosti.

Popis mjera:

- 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta;
- 4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 4.1.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.2.58	Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S po stanovniku (provedba projekta zavičajne nastave)	EUR po stanovniku	0,53	0,60	Izračun početne vrijednosti izvršen sukladno osiguranim sredstvima u Proračunu IŽ za 2022. godinu namijenjenih provedbi projekta zavičajne nastave; Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za kulturu i zavičajnost te Upravnog odjela za obrazovanje, sport i tehničku kulturu IŽ

Slika 23: Učenci istarskih osnovnih i srednjih škola u aktivnostima zavičajne nastave

4.3.16. Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije

Iako je bogato kulturno naslijeđe osnovna sastavnica kulturne ponude u Istri, u idućem razdoblju, osim razvoja tradicionalnih kulturnih elemenata, snažnije će se podržati suvremene kulturne forme. Stvaranje strateškog okvira za razvoj kulture ključan je preduvjet razvoja kulturnog sektora, na što se nadovezuje stvaranje programa poticajnih mjera potpore umjetničkoj produkciji, odnosno stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija kao dodatne diversifikacije gospodarskog razvoja. Kao istaknuti razvojni potencijal pokazala se filmska industrija pa će u idućem razdoblju biti provedene konkretne mjere pozicioniranja Istre kao filmske destinacije. Razvoj kulturne infrastrukture i unaprjeđenje usluga u kulturi bit će prioriteta u idućem razdoblju, kao i osiguravanje cjelogodišnjeg i teritorijalno disperziranog programa za stanovnike Županije. Osim toga, u idućem razdoblju planirana je provedba mjera očuvanja kulturne baštine i tradicije svih nacionalnih manjina, s posebnim naglaskom na promociju dvojezičnosti i valorizaciju talijanskog jezika. Završno, očuvanju nematerijalne te obnovi materijalne baštine pristupit će se sustavno s ciljem valorizacije i prezentacije kulturnih vrijednosti te ponovne uporabe prostora s novim tematskim usmjerenjem ali i njeno povezivanje i utilizacija u turističke i obrazovne svrhe.

Popis mjera:

- 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina;
- 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti;
- 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija;
- 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje;
- 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture;
- 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji;
- 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije.

Slika 24: Festival multikulturalnosti Istarske županije, 2017.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 4.2.:

Kod	Naziv pokazatelja	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)	Napomena/izvor
01.02.8.48	Rashodi za kulturu Istarske županije po stanovniku	EUR po stanovniku	8,50	9,04	Izračun izvršen prema Godišnjem izvještaju o izvršenju Proračuna Istarske županije za 2020., Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za kulturu i zavičajnost IŽ
01.02.13.29	Broj aktivnih udruga na području županije	broj aktivnih udruga nacionalnih manjina	15	16	Podaci iz Registra udruga RH; Procjena ciljne vrijednosti Upravnog odjela za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine IŽ

Slika 25: Bogatstvo i raznolikost kulture u Istarskoj županiji

5. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA

Sukladno utvrđenom strateškom okviru Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027., utvrđeni su sljedeći strateški projekti značajni za razvoj Županije u predstojećem srednjoročnom razdoblju te njihov doprinos ostvarenju posebnih ciljeva:

Tablica 8: Strateški projekti Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/Mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Naziv strateškog projekta: Zelena i energetska neovisna Istra				
Uspostava mreže punionica na alternativna goriva	1.1./1.1.3.	Uvođenje infrastrukture za punjenje koje prati porast broja električnih vozila u upotrebi ključno je kako bi se omogućio prijelaz na upotrebu alternativnih goriva te, sukladno ciljevima EU, kako bi se do 2050. gotovo sve emisije iz vozila svele na nultu razinu. Krajnji je cilj učiniti punjenje električnih vozila jednako jednostavnim kao punjenje spremnika konvencionalnih vozila, kako bi se električnim vozilima moglo putovati bez poteškoća.	220.452.584,78	2023./2027.
Postavljanje fotonapona na zgrade u javnom vlasništvu	1.1./1.1.1.	U cilju provedbe zelene tranzicije Istarske županije te postizanja energetske neovisnosti i održivosti, projektom je predviđeno postavljanje FN elektrana u zgradama koje su u vlasništvu županije. Njihovim postavljanjem omogućit će se smanjenje režijskih troškova, stvaranje preduvjeta za dekarbonizaciju zgrada, ostvarenje energetskih i klimatskih ciljeva, kao i smanjenje emisija stakleničkih plinova.		
Energetska transformacija javnih zgrada koje koriste fosilna goriva u Istarskoj županiji	1.1./1.1.1.	Projektom je predviđena provedba programa zamjene sustava grijanja koji kao energent koriste loživo ulje i mazut sa sustavima utemeljenima na korištenju obnovljivih izvora energije u kombinaciji sa sustavima proizvodnje električne energije (prvenstveno solarne elektrane). Potrebno je posebno razmotriti mini district heating sustave kao model financijske optimizacije sustava, kao i mogućnost formiranja energetskih zajednica za korištenje i proizvodnju električne i toplinske energije.		
Izgradnja solarnih elektrana	1.1./1.1.1.	Projekt uključuje stvaranje uvjeta za izgradnju 400 MW solarnih elektrana za poticanje osnivanja energetskih zajednica, implementaciju proizvodnje zelenog vodika, baterijskih sustava i sustava e-mobitnosti.	400.000.000,00	2023./2027.
Izgradnja offshore vjetroelektrana	1.1./1.1.1.	Projektom je predviđeno stvaranje uvjeta za izgradnju 300+1000 MW offshore vjetroelektrana. Offshore vjetroelektrane povećale bi sigurnost opskrbe istarskog poluotoka ne narušavajući krajolik i koristeći obnovljivi izvor energije.	1.950.000.000,00	2023./2027.
Poticanje osnivanja i razvoja energetskih zajednica	1.1./1.1.1.	Predviđena je uspostava Energetske zajednice Istarske županije, koja će promicati električnu mobilnost putem obnovljivih izvora energije te zadovoljiti trenutne potrebe za električnom energijom svih javnih potrošača i osigurati energiju za potencijalnu elektrifikaciju javnog prijevoza u cilju dostizanja nultih emisija ugljičnog dioksida u javnom sektoru.	10.000.000,00	2023./2027.
Izgradnja postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika	1.1./1.1.1.	U okviru projekta planirana je implementacija fizibilne proizvodnje zelenog vodika koja bi omogućila dekarbonizaciju energetskih procesa lokalne industrije i teškog transporta. Visokotehnološka postrojenja proizvodnje zelenog vodika potaknula bi gospodarski, održivi razvoj teritorija.	60.000.000,00	2023./2027.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Implementacija infrastrukture e-mobilnosti i baterijskih sustava	1.1./1.1.1.	Sustav električnih punionica na više lokacije omogućiti će dekarbonizaciju javnog prijevoza i potaknuti razvoj održivog turizma. Baterijski sustavi ključni su za uspješnu integraciju varijabilnih obnovljivih izvora energije (solarnih elektrana i vjetroelektrana) te će omogućiti lokalnu teritorijalnu opskrbu energijom, ali i povećati sigurnost opskrbe Istarske županije.	150.000.000,00	2023./2027.
Naziv strateškog projekta: Istra - regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode				
Regionalni park Čičarija	1.4./1.4.1.	Projektom je prepoznat prirodni potencijal područja Čičarije, kao i činjenica da je upravo prirodna vrijednost najizglednija okosnica za razvoj toga kraja u društvenom, gospodarskom i turističkom smislu. Izrađena je Stručna podloga za proglašenje Regionalnog parka Čičarija u okviru provedenog EU projekta LIKE, kao i geodetska podloga unutar predložene granice budućeg parka.	663.614,04	2023./2027.
Valorizacija prirodne baštine	1.4./1.4.1.	U suradnji s javnom ustanovom Natura Histrica, temeljem održanih koordinacija sa svim uključenim dionicima, provodit će se ulaganja u uređenje Limskog zaljeva i ornitološkog rezervata Palud te ostalih zaštićenih područja u cilju turističke valorizacije. Upravni odjel za turizam Istarske županije sudjeluje u radu Upravljačkog tijela za ornitološki rezervat Palud, a bio je uključen i u izradu Akcijskog plana.	3.000.000,00	2022./2027.
Naziv strateškog projekta: Povezana Istra - usprjeđenje prometne i informacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja				
Razvoj širokopolasne infrastrukture u Istarskoj županiji	1.2./1.2.5.	Razvojem širokopolasne infrastrukture, Istarska županija će jačati gospodarski razvoj u svojim ruralnim dijelovima. Moderna širokopolasna infrastruktura otvorit će put povećanoj upotrebi naprednih IKT aplikacija u kućanstvima, poduzećima i javnoj upravi, što će doprinijeti daljnjem rastu digitalnog gospodarstva.	1.002.057,20	2023./2027.
Poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture	1.2./1.2.3.	Projekt uključuje provedbu sljedećih infrastrukturnih zahvata: 1. Izgradnja sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno - dužine 152 m u svrhu zaštite gradske luke od vanjskih valova i sve češćih plimnih valova uzrokovanih klimatskim promjenama; 2. Izgradnja lukobrana Rabac - dužine od 150 m kojim se postize optimalna zaštita akvatorija luke; 3. Sanacija i dogradnja lukobrana u Puli-Pola - koja se odnosi na sanaciju krune postojećeg lukobrana, podizanje zida na 3,2 metra iznad morske površine i proširenje širine na 8 metara te gradnja 140 metara nikada izgrađenog dijela lukobrane; 4. Izgradnja terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola - na lokaciji rta Ouc Velelunga, smještenog u putskoj luci na površini od približno 16 hektara. Projekt uključuje izgradnju 400 m dugog i 40 m širokog pristaništa, servisnog mosta širokog 16 m te pristana za brodove do 330 m na obali. Osim izgradnje tri zgrade putničkog terminala, projekt predviđa izradu tehničke dokumentacije za izgradnju dodatne zgrade koja bi osigurala pružanje svih potrebnih usluga za putnike i posadu brodova.	180.917.778,22	2023./2027.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Izgradnja Istarskog ipsilona	1.2./1.2.1.	Projektom je predviđena izgradnja punog profila Istarskog ipsilona od čvora Vranja do tunela Učka, izgradnja druge cijevi tunela Učka, dužine 5,63 kilometara (podfaza 2B2-1; čvor Vranja – tunel Učka – portal Kvarner te izgradnja 25 poprečnih gaterija za spoj nove i postojeće tunelske cijevi i novoga odmorista na kvarnerskoj strani tunela) te punog profila autoceste na dionici tunel Učka – Matulji, dužine oko 10 km (podfaza 2B2-2). Osim navedenih radova, planirano je renoviranje postojeće cijevi tunela Učka te izgradnja punog profila autoceste na vijaduktu Limska Draga i mostu Mirna (podfaza 2B2-3), kao i zaustavne trake na pojedinim dionicama.	200.000.000,00 (ne uključuje izgradnju zaustavnih traka pojedinih dionica)	2022./2027.
Proširenje kapaciteta Zračne luke Pula	1.2./1.2.4.	Projekt uključuje provedbu druge faze sanacije stajanke za zrakoplove, rekonstrukciju i izgradnju operativne površine (stajanke za generalnu avijaciju, sanirane staze za vožnje, filete), sanaciju i nadogradnju sustava prilazne rasvjete i produljenje praga USS-a, proširenje fingera i sanaciju krova te zamjenu dotrajalog voznog parka i strojeva ekološki prihvatljivijim vozilima. Predviđena su proširenja postojećih parkirnih površina sa izgradnjom prometnice za spajanje na županijsku cestu te proširenje i izgradnja novih kapaciteta pratećih objekata.	31.000.000,00	2023./2027.
Istarska LAMBDA – daljnji razvoj i unaprjeđenje željezničke infrastrukture	1.2./1.2.2.	Projektom je predviđena obnova pruge DG-Pula u dužini 91 km, Lupoglav-Raša 52 km i Pula aerodrom-Pula 5 km. Planiraju se radovi na donjem ustroju pruge i strukturna sanacija tunela te postavljanje mjera zaštite od odrona i drugih geoloških ugroza kako bi se postigla karakteristika pruge D-4, P/C 410, Vmax 90 km/sat. Planira se i ugradnja ERTMS sa ETCS Level 2 i GSM-R pripadajuće razine. Elektrifikacija nije predviđena ostavljajući prostor za implementaciju u početku hibridne vuče, kasnije CO2 neutralne vuče.	650.000.000,00	2023./2027
Naziv strateškog projekta: Sigurna Istra – unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima				
Regionalni centar za zaštitu i spašavanje	1.6./1.6.1.	U Regionalnom centru za zaštitu i spašavanje biti će smješteni sljedeći subjekti: Javna vatrogasna postrojba Pula, Vatrogasna zajednica IŽ, Služba za civilnu zaštitu Vatrogasne zajednice IŽ, Županijski centar 112, Hrvatska vatrogasna zajednica-inspekcija vatrogastva, Nasiavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije-litultio formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana i ispostava Pula, Društvo Crvenog križa IŽ i Hrvatska gorska služba spašavanja – slanica Isira. Aktivnosti Centra uključuju: centar za vatrogastvo i civilnu zaštitu IŽ, centar za hitnu medicinu, centar za obavljanje svih vrsta aktivnosti Crvenog križa, provedbu obuke postrojbi civilne zaštite i mjera zaštite okoliša, centar za obuku HGSS-a, uspostavljanje helikopterske službe, te odgovaranje na sve ostale prirodne rizike i rizike povezane s ljudskim aktivnostima.	19.000.000,00	2023./2025.
Gradski centri za zaštitu i spašavanje Rovinj-Rovigno, Pazin, Buzet, Umag-Umago, Labin i općinski centri za zaštitu i spašavanje	1.6./1.6.1.	Izgradnja i uređenje gradskih i općinskih centara za zaštitu i spašavanje uključuje objedinjavanje vatrogastva i službi za zaštitu ljudi i imovine na području gradova i općina integrirano na regionalnoj razini, kao i službi za ekološku zaštitu kopna, mora i voda, te uspostavljanje jedinstvenog sustava informatičkog upravljanja intervencijama i smanjivanja rizika povezanih sa ljudskim djelovanjem.	51.500.000,00	2023./2025.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/Mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Naziv strateškog projekta: Pamejna Istra – regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja				
Osiguravanje jednosmjernske nastave u OŠ i SŠ	2.1./2.1.2.	Planirana je rekonstrukcija i dogradnja škola koje rade u dvije smjene: OŠ Marčana, OŠ Svetvinčenat i Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobriće Pazin; dogradnja škola koje rade u jednoj smjeni, ali u adaptiranim i neprimjerenim prostorima: OŠ Vladimira Gortana Žrnjini, OŠ Fažana i OŠ Vladimira Nazora Vrsar; te rekonstrukcija i dogradnja škola kojima nedostaju pojedini prostori sukladno Normalivi: OŠ Petra Studenca Kamfanar, OŠ Mate Balote Buje i SŠ Eugena Kumičića Rovinj; kao i izgradnja TOŠ Novigrad.	34.906.098,61	2023./2027.
Daljnji razvoj regionalnog centra kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva - KLIK Pula	2.1./2.1.6.	Regionalni centar kompetentnosti u ugostiteljstvu i turizmu u Puli (u daljnjem tekstu KLIK) osnovat će se kao Centar za Kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula - KLIK Pula. KLIK će nastati nadogradnjom i opremanjem postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT) i uređenjem okoliša. Pored navedenog, osigurati će se usavršavanje nastavnika, stručnih predmeta i uvođenje moderniziranih programa obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja.	11.902.858,16	2020./2023.
Uspostava i razvoj Centra izvrsnosti u elektrotehnici - LabIn	2.1./2.1.6.	Projektom se predviđa rekonstrukcija i opremanje srednjoškolske ustanove koja će provoditi programe odnosno kompetencije budućnosti, što uključuje jačanje kapaciteta zaposlenika kroz edukaciju minimalno 15 profesora, opremanje stručnih praktikuma na području zelenih vještina osobito u segmentu elektroenergetike, modernizaciju minimalno 2 učionice, značajno povećanje energetske učinkovitosti i korištenje OIE. Jačanje suradnje s gospodarskim sektorom, osnivanje edukacijskog centra za područje LabInštilne te modernizaciju 2 kurikuluma koji će biti prilagođeni gospodarstvu i procesu tranzicije.	6.967.947,44	2023./2027.
METRIS - jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije	2.1./2.1.4.	Projekt obuhvaća ulaganje u dugotrajnu imovinu i jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije. Njegov je cilj stvaranje uvjeta za unaprjeđenje inovacijskog okruženja i povećanje aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija u poslovnom sektoru. Projekt je snažno adresiran prema razvojnoj potrebi za stvaranjem diversificirane i otporne regionalne ekonomije te društva visoko motiviranih ljudskih resursa.	4.977.105,32	2023./2027.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Izgradnja sportske infrastrukture	2.2./2.2.7.	<p>Projektom su predviđena ulaganja u sljedeće objekte sportske infrastrukture:</p> <ol style="list-style-type: none"> 05 Marčana – Izgradnja jednodielne školske sportske dvorane. 05 Svetvinčenat – Izgradnja jednodielne sportske dvorane. 05 Vladimira Gortiana Žminj – Izgradnja dvodielne školske sportske dvorane. Grad Pula – Pola – Izgradnja trodielne dvorane rukometnih dimenzija (Šijana) i obnova postojeće dvorane (Monte Zaro). Grad Rovinj – Rovigno – Izgradnja atletske staze, balon dvorane košarkaških dimenzija i dva tenis terena. Grad Pazin – rekonstrukcija stadiona i atletske staze, izgradnja vanjskog bočarskog igrališta, izgradnja penjačke stijene i dvorane, izgradnja popratnih objekata na teniskim terenima, izgradnja terena odbojke na pijesku i obnova vanjskog košarkaškog igrališta. Grad Buzet – obnova rukometne dvorane, izgradnja Turističko sporteko rekreativne zone MOST, obnova podloge vanjskog igrališta, izgradnja dva nogometna terena i rukometne dvorane. Grad Labin – obnova gradskog stadiona i dvije školske dvorane, te izgradnja popratnih objekata sportskog igrališta. Grad Buje – Bule – sanacija dvorane i polivalentnog igrališta. Grad Vodnjan – Dignano – obnova pomoćne atletske staze, izgradnja motokros staze, izgradnja strijelne, izgradnja nogometnih terena u Perouju i Barbarigi. Grad Poreč – Parenzo – obnova atletske staze (dvorana Veli Jože), obnova betonskih igrališta (dvorana Veli Jože), izgradnja nogometnog igrališta, obnova/rekonstrukcija dvorane Veli Jože, obnova dvorane Žatika. Grad Umag – Umago – izgradnja nogometnog terena u sportskoj zoni Stella Maria, rekonstrukcija dvorane Stella Maria, izgradnja tri teniska terena, izgradnja bočarske dvorane. Općina Medulin – Izgradnja nogometno atletske stadiona, izgradnja Centra sportova na vodi, obnova balon dvorane. Općina Fažana – Fasana – izgradnja školske dvorane, izgradnja Sportskog centra (nogometno igralište, manje dvorane za vježbanje i dr.), izgradnja skate parka. 	39.520.000,00	2023./2027.
Naziv strateškog projekta: Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra				
Obnova ispostava i zdravstvenih stanica Istarskih domova zdravlja – Case della salute dell'Istria, nabava mamografskih uređaja i poboljšanje dostupnosti preventivnih pregleda	2.2./2.2.3.	<p>Projektom je planirana provedba sljedećih aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> adaptacija zgrade Doma zdravlja Ispostave Pazin s uvođenjem novih zdravstvenih sadržaja energetiska obnova zgrade Ispostave Labin energetiska obnova zgrade zdravstvene stanice Veruda energetiska obnova zgrade Ispostave Rovinj nabava mamografskih uređaja poboljšanje dostupnosti preventivnih pregleda. 	6.224.699,71	2023./2027.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Rekonstrukcija odjela dječje rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj-Rovigno/Gospedele specialisico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno	2.2./2.2.3.	<p>Projektom je planirana adaptacija i prenamjena postojećih prostora u nove odjele za dječju rehabilitaciju, koji uključuju poliklinički te stacionarni, bolnički dio. Time se postiže funkcionalno - dijagnostički iskorak kojim se dugoročno osigurava financijska održivost ustanove, a čiji će se efekti multiplicirati godinama te će donijeti mnogobrojne koristi stanovništvu, primarno građanima Istarske županije.</p>	3.300.000,00	2023./2024.
Unaprjeđenje mreže hitnih službi – izgradnja objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza	2.2./2.2.3.	<p>Projekt uključuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. izgradnju tipskih objekata za hitnu medicinu Istarske županije – Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, koji će osigurati jednako dostupnu zdravstvenu zaštitu, te prepoznatljive, energetske učinkovite, ekološki prihvatljive objekte hitne medicinske službe; 2. energetske obnovu i rekonstrukciju zgrade u Zagrebačkoj 30, Pula-Pola u kojoj se nalazi sjedište, medicinsko prijavno dojerna jedinica, edukacijsko-simulacijski centar, te sanitetski prijevoz s prijavno dojernom jedinicom Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Istarske županije – Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, te istarska ljekarna. 	25.000.000,00	2023./2026.
Daljnji razvoj regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija – ReCeD'Istria	2.3./2.3.2.	<p>Regionalni centar za razvoj društvenih inovacija Istro (ReCeD'Istria) biti će mjesto oamisljavanja i kreiranja novih društvenih inovacija, stvaranja i pokretanja društvenih poduzeća, a time i stvaranja novih socijalnih usluga u zajednici, novih društvenih programa, raznih inovativnih usluga i proizvoda te novih društveno odgovornih tvrtki. Najvažnije ključne aktivnosti Regionalnog centra biti će: organizacija i provedba novog, inovativnog načina obrazovanja različitih dionika o društvenim inovacijama i metodama društvenog inoviranja, provedba radionica društvenog inoviranja, stvaranje mreže društvenih poduzetnika i pomoć u poslovanju novim inovativnim društvenim poduzećima.</p>	1.000.000,00	2023./2025.
Kuća Filantropije – "Feel good & do good house"	2.3./2.3.1.	<p>Projektom je predviđena uspostava Kuće filantropije „Feel good & do good“, interaktivnog multimedijskog centra o filantropiji u Istri, sa hologramima i projekcijama dobročinitelja gradova i općina Istre te kronološkim prikazom istarske filantropije. Kuća će biti edukativno obrazovni centar o filantropiji i dobročinstvu. Surađivati će s korporativnim sektorom u cilju razvoja društveno odgovornog poslovanja i udrugama u cilju razvoja korporativne filantropije. Predviđena je gospodarska aktivnost Kuće filantropije kao društvenog poduzeća, koje će dobiti vratiti zajednici kroz "Filantropski fond Istre" za financiranje projekata i aktivnosti udrugama u zajednici.</p>	1.000.000,00	2024./2026.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Rekonstrukcija i dogradnja domova za starije i nemoćne osobe na području Istarske županije	2.3./2.3.5.	<p>Projekt uključuje provedbu rekonstrukcije i dogradnje sjedećih objekata:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dom za starije osobe Alfredo Stiglić Pulj - Casa per anziani Alfredo Stiglić Pola - nadogradnja i povećanje kapaciteta na 225 mjesta. Bruto površina zgrade nakon zahvata iznositi će 8.195,87 m², a sama površina dogradnje iznosi 3.358,18 m². U dograđenom dijelu izgraditi će se ukupno 49 soba za 72 korisnika. 2. Dom za starije osobe Raša - provedba neophodnih izmjena u postojećem objektu, koje uključuju ugradnju lifta, istovremeno se razmatra mogućnost i opravdanost (financijska i poslovna) preseljenja Doma u drugi objekt, koji bi osigurao kvalitetnu uslugu za ukupno 75 korisnika. 3. Dom za starije osobe Novigrad - Casa per anziani Citanova - potpuna rekonstrukcija Doma za boravak 165 korisnika, osiguravanje zadovoljavajuće toplinske izolacije (ovojnice), zamjena energenta u sustavu grijanja, ugradnja elektroinstalacija i optimizacija sustava rasvjete te ugradnja solarne elektrane na krov objekta. 	<p>Dom za starije osobe Alfredo Stiglić Pulj - Casa per anziani Alfredo Stiglić Pola: 12.000.000,00</p> <p>Dom za starije osobe Raša: 7.000.000,00</p> <p>Dom za starije osobe Novigrad - Casa per anziani Citanova: postupak utvrđivanja procijenjene vrijednosti je u tijeku</p>	2023./2025.
Naziv strateškog projekta: Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama				
Izgradnja i umrežavanje informacijskog sustava prostornog uređenja (GIS)	1.3./1.3.1.	<p>Projekt je usmjeren na izradu dinamičnih GIS sustava kao platforme za napredno uređivanje, dohvaćanje i dijeljenje geoprostornih podataka, koje podržava niz modula s funkcionalnostima unosa, pregleda, uređivanja, analize i preuzimanja prostornih podataka. Formiranje baze prostornih planova svih razina sadrži:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripadajuće atribute vezane uz određeni podatak iz prostornog plana; - pregled prostornih planova s uključujućom transparentnosti slojeva; - pretragu po katastarskim česticama, uz omogućeno preuzimanje tekstualnih datoteka (odredbe, legende, sastavnice i sl.) te, po potrebi, ostalih podataka važnih za IZ/JLS (npr. registar nekretnina, katastar-infrastrukture i sl.). 	398.168,43	2023./2027.
Digitalna transformacija javnih usluga	2.4./2.4.1.	<p>Digitalna transformacija javnih usluga podrazumijeva implementaciju digitalnih, modernih alata koji će omogućiti veću efikasnost u radu i racionalnost u upravljanju. Predviđena je i uspostava Zavoda za digitalizaciju i digitalnu transformaciju Istarske županije. Prema Strategiji digitalne transformacije Istarske županije, praksa izrađe centralne točke odnosno "one-stop-shop"-a koji će na jednom mjestu okupiti što je moguće više informacija i usluga te ih prezentirati korisniku na prilagođen način, uspješan je način komuniciranja i uključivanja korisnika. Sukladno tome, planirana "Smart Data Platforma" predviđena je kao otvorena i sigurna platforma koja djeluje kao virtualno centralizirano mjesto za prikupljanje, obradu, analizu, tumačenje, pohranu i distribuciju akumuliranih podataka o županiji u domenama mobilnosti, energije, urbanog života i podataka o prometu, kojima će moći pristupiti svi građani, poslovni subjekti te zaposlenici Istarske županije.</p>	199.084,21	2023./2027.
RURAL ISTRA	3.1./3.1.2.	<p>"Rural Istra" nastavak je širenja AZRRI-ja s već postojećeg projekta Edukacijsko gastronomskog centra Istre renoviranjem dvije derutne zgrade na Gortanovom brjegu u Pazinu, a projekt će se baviti istraživanjem i razvojem sukladno najnovijim tehnologijama i trendovima, te povećanjem vještina i kompetencija u području digitalne/precizne poljoprivrede i inovativne/integrirane gastronomije.</p>	2.986.263,19	2023./2025.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Digitalizacija poljoprivrede	3.1./3.1.3.	Razvoj sustava digitalizacije, odnosno korištenje jedinstvene digitalne platforme, osigurati bi stvaranje realne slike o rezultatima poljoprivredne proizvodnje, što bi, uz mogućnost analize uzroka, bio jedan od osnovnih alata za donošenje poljoprivrednih politika. Poljoprivrednim bi proizvođačima primljena i upotreba digitalizacije, tijekom određenog vremena, omogućila stvaranje baze podataka za unaprijeđenje ekonomičnosti i proizvodnosti. Najučinkovitije rješenje bilo bi da se svim poljoprivrednim proizvođačima, bez obzira na veličinu, omogući korištenje jedinstvenom nacionalnom informatičkom platformom, putem koje će se osigurati uvođenje digitalnog upravljanja proizvodnjom.	929.059,66	2023./2027.
Naziv strateškog projekta: Istra - regija konkurentnog gospodarstva				
Težno park Vodnjan - Dignano	3.2./3.2.1.	Provedba projekta usmjerena je na prenamjenu poslovne zone Tison u Vodnjanu - Dignano u Digitalni inovacijski hub. Tehnološki park je najbrži put i najbolji način za progresivan regionalni razvoj. Temeljni je zadatak podupirati inovativne aktivnosti i komercijalizirati rezultate znanstvenih istraživanja.	30.128.077,51	2023./2027.
Pulski inovacijski centar - PIC	3.2./3.2.1.	Strateški projekt Pulski inovacijski Centar - PIC okuplja ulaganja kroz ITU mehanizam u nekoliko različitih područja poput obnove i revitalizacije brownfield objekata, razvoja poduzetništva te razvoja višenamjenske infrastrukture s obzirom da su planirani dodatni javni sadržaji iz područja sporta, rekreacije i kulture. Projekt je strateški važan u pogledu multisektorskog razvoja područja, jer predviđa suradnju različitih lokalnih dionika, a neizostavna je i komponenta prostorne obnove i revitalizacije.	4.645.298,29	2023./2027.
Razvoj poslovnih zona u Istarskoj županiji	3.2./3.2.5.	Istarska županija ima 34 poslovne zone od kojih je 15 proglašeno strateškim zonama. Poslovne zone razvijati će se temeljem smjernica definiranih Planom razvoja poslovnih zona s naglaskom na digitalizaciju. Stvoriće se bolji uvjeti za nesmetanu gospodarsku aktivnost poduzetnika te im se omogućiti da prilikom novih investicija koriste povlaštice, čime će se doprinijeti povoljnijem poslovanju u poslovnoj zoni, a posljedično i povećanju konkurentnosti poduzetnika, stvaranju mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta te porastu proizvodnje i izvoza.	Postupak utvrđivanja procijenjene vrijednosti je u tijeku	2023./2027.
Revitalizacija napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture	3.2./3.2.1.	Projekt obuhvaća: - revitalizaciju demilitarizirane bivše vojne zone poluotoka Muzil površine 170 ha na području Grada Pule-Pola, izgradnjom smještajnih turističkih objekata, građevina javne, društvene i poslovne namjene, plažnog kompleksa, marine i kulturnog centra. - prenamjenu bivše vojne zračne luke Pula u polivalentnu gospodarsku zonu višenamjenskog karaktera i razvoj proizvodno-edukacijskog centra za aeronautičku industriju. - revitalizaciju i prenamjenu bivših rudarskih objekata Labinašine za gospodarske, turističke, kulturne i uslužne namjene uz istovremenu obnovu, zaštitu i valorizaciju rudarske graditeljske baštine. - obnovu i prenamjenu napuštene industrijske infrastrukture na području Istarske županije (napušteni industrijski kompleksi na području Grada Pazina i drugih jedinica lokalne samouprave).	300.000.000,00	2023./2027.

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Naziv strateškog projekta: Istra – regija održivog turizma				
Zeleni Program održivog turizma Istarske županije (IGD- Istrian Green Deal)	3.3./3.3.5.	Zeleni Program održivog turizma Istarske županije (IGD- Istrian Green Deal) predviđa uspostavu sustava upravljanja kvalitetom održivosti turizma u IŽ u skladu sa GSTC te uključuje Studiju utjecaja turizma na Istarsku županiju, Program zeleno održivog razvoja Istre za sljedećih 5-10 godina, organizacijsko upravljanje, prostorno uređenje i zaštitu autohtonih vrijednosti, plan upravljanja turizmom, zaštitu prirode i okoliša, promicanje uruđenosti krajolika, stvaranje sustava otpornosti i prilagodbe, zaštitu i očuvanje tradicije i kulturne baštine te inkluziju građana u IGD.	500.000,00	2022./2027.
Parenzana - zelena ruta	3.3./3.3.6.	Planira se sanacija podloge kompletnog kolnička biciklističkog puta Parenzana, postavljanje dizajnerskih i ekoloških održivih odmorišta za bicikliste i pješake uz Parenzanu, s osobitim naglaskom na implementaciju odgovarajućih rješenja za pristupačnost i prilagodbu dijelova rute osobama s posebnim potrebama i obiteljima s malom djecom, snimak dronom Parenzana 360, virtualni muzej sa edukativnim sadržajima i razrada web stranice te aplikacije za GPS navigaciju rutom s popratnim atrakcijama. Podloga bi se unaprijedila na način da bi bila pogodna za trek korisnike, kojih ima puno više od MTB biciklista koji trenutno većinom koriste stazu.	6.635.855,00	2023./2027.
Euro Velo 8	3.3./3.3.6.	Međunarodna biciklistička ruta Euro Velo 8 ili Mediteranska ruta pruža se od Cadiza (Španjolska) svim Mediteranskim zemljama te završava u Ateni (Grčka). U Istarskoj županiji ima ukupno 250 km te prolazi područjem 23 jedinice lokalne samouprave: 8 gradova i 15 općina. Potrebno je izraditi prometni elaborat, postaviti prometnu signalizaciju (smjerokaze), bike friendly point-ove uz rutu, brojače biciklista te ponuditi digitalna rješenja za korisnike.	300.000,00	2023./2027.
Euro Velo 9	3.3./3.3.6.	Međunarodna biciklistička ruta Euro Velo 9 uključuje suradnju s partnerima iz Poljske, Italije, Češke, Slovenije i Belgije. Od hrvatskih partnera dogovara se suradnja s Hrvatskim željeznicama (HŽ Putnički prijevoz i HŽ Infrastruktura) u cilju povezivanja biciklističkih ruta preko željeznice na TEN-T Europske pravce (Trans-European Transport Network). Planira se postavljanje solarnih e-bike punionica, smart city tourist tracking digitalnih rješenja i označavanje Euro Velo 9 Jantarne rute totemima i putokazima u Istri.	1.990.842,00	2022./2025.

Naziv strateškog projekta: Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva				
Naziv komponente projekta	Posebni cilj/Mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Centar za ribarstvo, marikulturu i zaštitu mora Istarske županije	3.4./3.4.5.	<p>Projektom je predviđena uspostava razvojnog centra koji će se baviti razvojem, potrebama i problemima ribarskog sektora, kao i sektora akvakulture. Centar će biti usmjeren na smanjenje štete obalnim ekosustavima, razvijanje alternativnih prihoda lokalnih zajednica ribara, poticanje inovativnih načina postojanja, diversifikaciju gospodarstva, suradnju znanstvenika, ribara i industrije te međusektorsku koordinaciju (integrirano prostorno planiranje i upravljanje morskim pojasom, pomorski nadzor). Glavne aktivnosti centra su: istraživanje i razvoj ribarstva i akvakulture, razvoj inovacija, aktivno sudjelovanje u planiranju, razvoju i apliciranju projekata na natječaj iz EU programa i fondova, podrška i informiranje različitih dionika u predmetnom sektoru na postojeće mogućnosti financiranja kroz različite mjere Programa za ribarstvo i akvakulturu.</p>	1.990.842,13	2022./2027.
COGRI – Centar za očuvanje genetskih resursa	3.4./3.4.1.	<p>Centar za očuvanje genetskih resursa je jedinstvena platforma koja u svojoj strukturi objedinjuje sve genetske i uzgojne podatke o hrvatskim izvornim pasminama na području Istre i obuhvaća potrebne infrastrukturne, informatičke i stručne resurse za kvalitetno vođenje programa zaštite istarskih izvornih pasmina, praćenje uzgojnih programa s ciljem smanjenja uzgoja u srodstvu i koeficijenta srodnosti, planiranje i kreiranje gospodarskih programa valorizacije pasmina, te edukaciju i istraživanja. Polazna osnovica Centra su objekti i površine na Gortanovom brjegu u Pazinu. Osim na navedenoj lokaciji Centar će djelovati na svim lokacijama na kojima će se naseliti životinje pod njegovom zaštitom. Glavne sastavnice Centra su: IBAG – Istarska banka animalnih gena i URIPJ – Uzgojni registar izvornih pasmina Istre.</p>	2.656.456,17	2024./2027.
Logističko – distributivni centar za voće i povrće Istarske županije	3.4./3.4.4.	<p>Regionalni logističko – distribucijski centar za voće i povrće Istarske županije postati će centar organizacije proizvodnje voća i povrća prvenstveno malih proizvođača jer će im omogućiti niz prednosti, kao što su: koncentracija proizvoda i organizirani plasman na tržište, uštede pri skladištenju i pripremi proizvoda za tržište, sortiranje, kalibriranje i pakiranje proizvoda prema sve složenijim zahtjevima kupaca i maloprodajnih lanaca, jednostavniju i bržu organizaciju distribucije proizvoda, planiranje proizvodnje i opskrbe tržišta, zadržavanje jednake kakvoće voća i povrća tijekom cijelog razdoblja skladištenja, postizanje veće cijene proizvoda na tržištu, te ostale aktivnosti koje će omogućiti da proizvođači postanu konkurentniji na domaćem tržištu i spremni za izvoz na tržište EU i druga tržišta.</p>	9.290.596,59	2023./2027.
Sustavi navodnjavanja Istarske županije	3.4./3.4.4.	<p>Razvojem sustava navodnjavanja, koji podrazumijevaju izgradnju novih vodnih resursa koji se snabdijevaju vodom u zimskim mjesecima kako bi istu bilo moguće koristiti ljeti u funkciji navodnjavanja poljoprivrednih površina, pozitivno se utječe na smanjenje utjecaja klimatskih promjena (suše), odgovorno upravljanje vodnim resursima IŽ, proizvodnju kvalitivne hrane, dodatni razvoj poljoprivrede kao gospodarske grane, te stvaranje stabilne i organizirane poljoprivredne i stočarske djelatnosti uz uvođenje novih tehnologija. Spomenuti sustavi sastoje se od akumulacija, bazena, crpnih stanica, trafostanica, cjevovoda, nadzorno-upravljačkog sustava i hidranata.</p>	39.816.842,52	2021./2027.

Naziv strateškog projekta: Istra – regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

Naziv komponente projekta	Posebni cilj/Mjera	Opis komponente projekta	Procijenjena vrijednost komponente projekta (u EUR)	Planirani rok početka/završetka provedbe komponente projekta
Implementacija projekta Institucionalizacija zavičajne nastave	4.1./4.1.1.	Osnovni cilj projekta Istarske županije pod nazivom "Institucionalizacija zavičajne nastave" je formiranje institucionalnog oblika očuvanja istarskog zavičajnog identiteta, odnosno uvođenje zavičajne nastave i tradicijske kulture u predškolske ustanove te osnovne i srednje škole na području Istarske županije. Projekt se provodi u ustanovama svake predškolske/školske godine.	48.443,83	2021./2027.
Rekonstrukcija zgrade Stare tiskare – Muzej suvremene umjetnosti Istre–Museo d'arte contemporanea dell'Istria	4.2./4.2.5.	Projekt je višegodišnjeg karaktera te se odvija modularno sukladno financijskim priljevima, a realizira se poštujući financijske mogućnosti te sustavno obuhvaća niz radnji koje će u konačnici rezultirati funkcionalnijim prostorom. Uz aktualno korišteni izložbeni prostor na II. katu, na koji se nadovezuje zona komunikacije s posjetiteljima, muzejska trgovina te radni prostori namijenjeni djelatnicima, nužan je iskorak u stvaranju predradnji usmjerenih ka formiranju permanentnog stalnog postava koji bi se rasprostirao na III. katu zgrade, čiji su prostori, uključujući podove i stropove u iznimno derutnom stanju, što zahtjeva cjelovitu statičku sanaciju. Krajnji je cilj sanacija i valorizacija zgrade u kojoj Muzej djeluje, kao i njegovanje njenog povijesnog značaja uz poštivanje memorije prostora.	Projekt ukupno: 2.971.708,56 Istarska županija: 183.157,48	2015./2027.
Mediterranski kiparski simpozij – putevima skulpture u Istri	4.2./4.2.6.	Projektom je predviđeno umrežavanje umjetnika i kiparskih radionica kroz puteve skulpture u Istri (Cave Romane, Montraker, park skulptura Dušana Džamonje, park skulptura Dubrova, Kornarija) u cilju valorizacije i promocije kiparske umjetničke produkcije prema domaćem stanovništvu i turistima.	Projekt ukupno: 199.084,21 Istarska županija: 66.361,40	2022./2025.
Razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija (KIKI)	4.2./4.2.6.	Projekt predviđa ulaganje u dogradnju/rekonstrukciju i opremanje nekadašnjeg Narodnog sveučilišta u Pazinu, zaštićenog kulturnog dobra, kako bi se osigurali prostori za razvoj poduzetništva u kulturi s naglaskom na audiovizualni i izvedbeni sektor. Projekt će imati izniman utjecaj na regionalni razvoj obzirom da će biti prvi takav projekt u Istarskoj županiji koji je orijentiran na razvoj kreativnog i kulturnog sektora. U kontekstu društvene infrastrukture, omogućit će se dostupnost društvenih i kulturnih sadržaja i usluga pristupačnih stanovništvu, revitalizirat će se napuštena područja (brownfield) kako bi ista koristila zadovoljavanju društvenih potreba te se adekvatnije upravljalo prostorom i njegovim resursima. Realizacija projekta doprinijeti će diversifikaciji prepoznatih potencijala, poticati inovacije, otvoriti nova radna mjesta, razvijati i unaprijediti kulturnu infrastrukturu koja pridonosi razvoju selektivnih oblika turizma te stvaranju pretpostavki za cjelogodišnji turizam.	2.500.000,00	2024./2026.

Izvor: Istarska županija

6. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU PLANA

Indikativni financijski okvir za provedbu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. usmjeren je na povezivanje provedbe mjera u okviru utvrđenih posebnih ciljeva s pripadajućim izvorima financiranja, županijskim proračunom, proračunima jedinica lokalne samouprave, državnim proračunom, sredstvima EU programa i fondova te ostalim izvorima, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja, posebice načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.

Potrebno je istaknuti činjenicu da Istarska županija kontinuirano ulaže značajna sredstva u financiranje brojnih razvojnih programa i projekata. Tako je primjerice, sukladno Godišnjem izvještaju o izvršenju Proračuna Istarske županije za 2020. godinu („Službene novine Istarske županije“, br. 18/21), utrošeno ukupno 35.790.521,15 eura za financiranje razvojnih programa. Unatoč globalnoj krizi, otežanim uvjetima poslovanja i negativnim makroekonomskim pokazateljima, planirana razina ulaganja u razvojne programe nije drastično umanjena te je ugrađena u Proračun Istarske županije za 2021. godinu i projekcije za 2022. i 2023. godinu („Službene novine Istarske županije“, br. 30/20 i 25/21), što potvrđuje trajno opredjeljenje Županije da doprinese održivom i uravnoteženom razvoju svih dijelova Istre.

Tablica 9: Plan razvojnih programa IŽ za 2021. godinu s projekcijama za 2022. i 2023. godinu

Naziv stavke	Proračun IŽ za 2021.	Projekcija za 2022.	Projekcija za 2023.
Planirana sredstva za razvojne programe (EUR)	43.035.120,45	13.780.843,19	12.403.315,59
Ukupno raspoređena sredstva Proračuna IŽ (EUR)	235.184.816,51	191.120.844,12	191.718.096,75
Udio razvojnih programa u Proračunu IŽ	18,20%	7,20%	6,40%

Izvor: Proračun IŽ za 2021. godinu i projekcije za 2022. i 2023. godinu

Pored sredstava izdvojenih iz Proračuna Istarske županije, važan izvor financiranja programa i projekata od strateškog značaja bit će sredstva iz programa i fondova Europske unije. Uredbom Vijeća od 17. prosinca 2020. godine utvrđen je Višegodišnji financijski okvir (VFO) EU-a za razdoblje 2021. – 2027., kojim se za 27 država članica predviđa dugoročni proračun od 1.074,3 milijardi eura, sukladno cijenama iz 2018. godine. Zajedno s instrumentom za oporavak Next Generation EU od 750 milijardi eura, osigurat će se dosad najveći iznos sredstava od 1,8 bilijuna eura za potporu oporavku od pandemije uzrokovane bolešću COVID-19 i dugoročnim prioritetima Europske unije u raznim područjima.

Republika Hrvatska će u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost imati na raspolaganju 6,3 milijarde eura bespovratne pomoći i 3,6 milijardi eura povoljnih zajmova. Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026. ima pet komponenti i jednu horizontalnu inicijativu – obnovu zgrada nakon razornih potresa. Ključni dijelovi Plana su mjere koje podupiru jačanje okvira za istraživanje, razvoj i inovacije te politike za sljedeću generaciju u čijem su fokusu djeca i mladi. Pored navedenoga, Planom će se pružiti potpora aktivnostima vezanima za jačanje otpornosti zdravstvenog sustava za izazove u budućnosti.

Istarska i Sisačko-moslavačka županija jedine su hrvatske županije koje ispunjavaju uvjete za korištenje sredstava iz Fonda za pravednu tranziciju koji predstavlja ključni element europskog zelenog sporazuma. Cilj mu je osigurati namjensko financiranje u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u kontekstu Kohezijske politike za rješavanje gospodarskih i socijalnih troškova tranzicije prema klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu. Ukupna sredstava Fonda iznose 17,5 milijardi eura, dok su sredstva namijenjena Republici Hrvatskoj određena u visini od 185,8 milijuna eura.

U okviru Plana za industrijsku tranziciju Jadranske Hrvatske, koji je rezultat zajedničke inicijative Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije te sedam jadranskih županija, alocirano je oko 140 milijuna eura namijenjenih financiranju projekata poduzetnika u sektorima plavog i zelenog rasta, zdravlja, pametne industrije te uslužnog sektora visoke dodane vrijednosti. Usvajanjem Plana za industrijsku tranziciju osiguravaju se preduvjeti za prilagodbu tehnološkim promjenama te podizanje kvalitete života na području Jadranske Hrvatske, uključujući Istarsku županiju.

Detaljna razrada indikativnog financijskog okvira po godinama predstavlja sastavni dio Provedbenog programa Istarske županije za razdoblje 2022. – 2025. („Službene novine Istarske županije“, br. 34/21), koji je moguće ažurirati jednom godišnje, odnosno prema utvrđenoj potrebi, u svrhu prilagodbe promjenama u prioritetnim javnim politikama, fiskalnom okruženju, Proračunu Istarske županije ili drugim nepredviđenim okolnostima. Navedeni Provedbeni program usklađen je s odredbama Proračuna Istarske županije za 2022. godinu i projekcijama za 2023. i 2024. godinu („Službene novine Istarske županije“, br. 28/21, 4/22 i 14/22), sukladno načelu povezivanja strateškog i proračunskog planiranja.

7. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. predstavlja okvir za oblikovanje i provedbu prioritetnih javnih politika u Istarskoj županiji do kraja 2027. godine. Provedbom posebnih ciljeva i utvrđenih mjera i aktivnosti doprinijet će se ostvarenju definiranih prioriteta razvoja Županije za navedeno vremensko razdoblje. Praćenje, vrednovanje i izvještavanje o provedbi Plana razvoja važan je dio procesa strateškog planiranja, detaljno propisan Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem („Narodne novine“, br. 123/2017 i br.151/2022) (dalje u tekstu Zakon) i Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 44/23). Institucionalni okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. čine upravni odjeli Istarske županije, javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ te druga javna tijela koja imaju obveze i odgovornosti praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja sukladno Zakonu.

Praćenje provedbe Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. obuhvaćat će proces prikupljanja, analize i usporedbe utvrđenih pokazatelja ishoda kojim će se sustavno pratiti uspješnost provedbe definiranih ciljeva i mjera Plana razvoja. Nositelj izrade Plana razvoja će do 31. ožujka tekuće godine podnositi predstavničkom tijelu, odnosno Skupštini Istarske županije Godišnje izvješće o napretku provedbe Plana razvoja, kroz analizu ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera. Time će se omogućiti pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata, utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. te u konačnici osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Za realizaciju Plana razvoja potrebno je osigurati održivost financija i u tom okviru će se planirati i izvršavati proračun Istarske županije. Provedbeni program Istarske županije sadrži izravnu poveznicu između mjera, proračunskih programa i aktivnosti te utvrđenih prioriteta za provedbu određenih aktivnosti i projekata. Na taj se način osigurava koherentnost ciljeva i provedbe ukupnih javnih politika na regionalnoj i nacionalnoj razini te usklađenost s planiranjem proračuna i drugih izvora financiranja.

Provedba postupaka vrednovanja akata strateškog planiranja obveza je propisana Zakonom i Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 37/23). Postupak vrednovanja provodi se sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 44/23). Sukladno tome, Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine podvrgnut je postupku vrednovanja, odnosno neovisnoj usporedbi i ocjeni Plana. Donesena je Odluka Župana o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. koja sadrži i cjelokupni Plan vrednovanja Plana razvoja. Sukladno Planu vrednovanja predviđeno je provođenje ukupno triju postupaka vrednovanja navedenog akta, i to: vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje), vrednovanje tijekom provedbe

(srednjoročno vrednovanje) te vrednovanje nakon provedbe (naknadno vrednovanje). Svaki od navedenih postupaka rezultira Izvješćem o vrednovanju čiji se zaključci o procjeni kvalitete izrade, djelotvornosti i učinkovitosti Plana razvoja i preporuke za njegovo poboljšanje implementiraju u daljnje provođenje trenutnog Plana razvoja, odnosno u slučaju naknadnog vrednovanja, budućeg Plana razvoja Istarske županije nakon 2028. godine.

Odlukom Župana osnovan je Odbor za prethodno vrednovanje Plana razvoja. Osnovna zadaća ovog Odbora je, zajedno s Istarskom županijom kao nadležnim tijelom za izradu Plana razvoja, osigurati kvalitetnu provedbu postupaka vrednovanja. U svrhu provedbe nepristrane procjene kvalitete izrade Plana razvoja, javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ angažirala je vanjskog stručnjaka za provedbu prethodnog vrednovanja.

Vrednovanje tijekom izrade Plana razvoja Istarske županije temeljilo se na ključnim načelima:

1. neovisnost – vrednovanje provode stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o upravljačkom tijelu odnosno ni na koji način nisu sudjelovali u pripremi programa (potreba za objektivnim, jasnim i provjerljivim argumentiranjem nalaza i rezultata vrednovanja, čvrstim dokazima i detaljnom analizom);
2. prilagođen pristup – vrednovanje koristi različite načine prikupljanja podataka odnosno odgovora na pitanja za vrednovanje, a nalaze, zaključke i preporuke temelji na sintezi svih nalaza;
3. pravovremenost – odnosi se na planiranje provedbe vrednovanja i dostupnost rezultata vrednovanja kako bi donositelji odluka imali pravovremene informacije na temelju kojih se mogu unaprijediti sadržaj i provedba Plana razvoja;
4. komunikacija i transparentnost – dijalog između naručitelja i izvršitelja vrednovanja s ciljem osiguravanja pravovremenih informacija, usmjeravanja procesa vrednovanja te osiguravanja da rezultati vrednovanja imaju najveću moguću korist za naručitelja.

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete Plana razvoja Istarske županije te nalaženje optimalnog načina korištenja resursa za dostizanje razvojnih ciljeva i omogućavanje kvalitetne osnove za buduće praćenje i vrednovanje Plana razvoja. Stoga opseg vrednovanja obuhvaća ključne kriterije kao što su važnost (relevantnost), djelotvornost (efektivnost) te unutarnju i vanjsku usklađenost (konzistentnost i koherentnost) Plana razvoja.

Vrednovanje tijekom izrade provodi se tijekom svih faza izrade Plana. Sukladno tome, usvajaju se i odgovarajuća izvješća o vrednovanju, kako slijedi:

- 1. privremeno izvješće o provedenom vrednovanju tijekom izrade Plana;
- 2. privremeno izvješće o provedenom vrednovanju tijekom izrade Plana;
- Nacrt Izvješća o provedbi prethodnog vrednovanja Plana.
- Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja Plana.

Prethodno vrednovanje Plana razvoja obuhvatilo je stručno vrednovanje pojedinih komponenti istog. Stručnjak za vrednovanje je Odboru za vrednovanje prezentirao metodologiju i rezultate provedenih istraživanja i analize te zaključke koji su iz njih proizašli. Pritom je utvrđeno da Analiza stanja zadovoljavajuće i potpuno obuhvaća sve aspekte dosadašnjeg razvoja Županije i udovoljava kriterijima

važnosti i usklađenosti. SWOT analiza je dobro identificirala unutarnje razvojne karakteristike i polazišta (snage i slabosti) i vanjske utjecaje (prilike i prijetnje). Opis srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala koji slijedi iz Analize stanja udovoljava kriteriju konzistentnosti. Prilikom izrade Strateškog okvira i definiranja pokazatelja ishoda vodilo se računa o važnosti, usklađenosti i konzistentnosti Plana razvoja. Izrada Plana u skladu je s načelom partnerstva i suradnje u svrhu definiranja smjera daljnjeg razvoja Istarske županije te osiguravanja strateške podloge za upravljanje razvojem sukladno potrebama stanovnika uz učinkovito i održivo korištenje raspoloživih resursa. Ocjena je vanjskog stručnjaka da je prilikom izrade Plana razvoja udovoljeno svim evaluacijskim kriterijima te da je usklađen sa strateškim dokumentima više hijerarhijske razine. Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja Odbor je usvojio 23. studenoga 2023. godine.

Nakon provedenog vrednovanja tijekom izrade (prethodno vrednovanje) Plana, sljedeća faza vrednovanja je vrednovanje tijekom provedbe (srednjoročno vrednovanje) Plana razvoja koje će se provesti tijekom provedbe Plana, nakon isteka prve polovice važenja Plana razvoja, odnosno 2025. godine. Na taj je način osigurano da se vrednovanje Plana koristi kao upravljački alat kojim se osigurava učinkovita provedba samog Plana. Osim toga, vrednovanje tijekom provedbe plana omogućit će ključnim dionicima i donositeljima odluka Istarske županije da tijekom provedbe Plana utvrde eventualne nedostatke u provedbi Plana, a slijedom toga i da poduzmu eventualne potrebne korake ukoliko su potrebne izmjene Plana.

Zaključno, vrednovanje nakon provedbe (naknadno vrednovanje) Plana provest će se nakon završetka provedbe Plana, dakle 2028. godine. Vrednovanje nakon provedbe Plana sažeto će ocijeniti cjelokupni utjecaj i učinak Plana, odnosno njegovu konačnu djelotvornost i učinkovitost te se koristiti kao alat prilikom strateškog planiranja Plana razvoja Istarske županije nakon 2028. godine.

8. TEMELJNA HORIZONTALNA NAČELA

Načelo nediskriminacije, koje uključuje ravnopravnost spolova, osiguravanje jednakih mogućnosti i zabranu diskriminacije te održivi i pametan razvoj temeljne su horizontalne vrijednosti koje prožimaju sve prioritete javnih politika, posebne ciljeve te specifične projekte, aktivnosti i mjere definirane Planom razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. Uzevši u obzir važnost Plana razvoja kao hijerarhijski najvišeg akta strateškog planiranja na razini Županije, izravno usklađenog s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine te njegov utjecaj na ukupni društveni i gospodarski život te razvoj Istarske županije, provedba horizontalnih načela od iznimne je važnosti.

Načelo nediskriminacije

Istarska županija u pripremi i provedbi Plana razvoja, ali i cjelokupnim svojim aktivnostima, promicat će rodno osviještenu politiku i rodnu ravnopravnost te poštivati sve odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17), ali i nastojati podizati standarde ravnopravnosti iznad propisanih zakonskih odredbi. Također, poštivat će se sve odredbe Zakona o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12), kojima se promiče jednakost i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije. U tom kontekstu, Istarska županija će također težiti ka iskoraku u vidu nadmašivanja samih obveza propisanih zakonom, i tako biti primjer dobre prakse u provedbi načela jednakih mogućnosti i nediskriminacije.

Istarska županija već je prepoznata kao multikulturalna i multietnička sredina, u kojoj je razvoj kulturnog i nacionalnog identiteta nacionalnih manjina snažno podržan, a u idućem razdoblju Istra će se pozicionirati kao regija snažne promocije kulturne tolerancije te jačati društvenu participaciju nacionalnih manjina i njihovu integraciju u društvo. Isto tako, prekogranična suradnja koja je horizontalno integrirana u sve aspekte društvenog, gospodarskog i infrastrukturnog razvoja Županije ojačat će u praksi, s naglaskom na rješavanje identificiranih problema u pograničnim područjima te će se implementirati u onim područjima i projektima gdje je to moguće i potrebno.

Nadalje, Istarska županija u idućem razdoblju ojačat će praktičnu provedbu pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Pristupačnost kao preduvjet uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice na ravnopravnoj osnovi s ostalim građanima podrazumijeva pristupačnost fizičkog okoliša, prijevoza, informacija i komunikacija, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave te ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti. Istarska županija će se na regionalnoj razini usredotočiti na definirane horizontalne ciljeve u okviru Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te će uzimati u obzir i specifičnosti osoba s invaliditetom u provedbi svih javnih politika, gdje će poseban naglasak biti stavljen na osiguravanje jednakog pristupa obrazovanju, zaposlenju i svim javnim uslugama. Također, prilikom digitalizacije javnih usluga poštovat će se načelo pristupačnosti koje će se ugraditi u sve digitalne sadržaje namijenjene građanima.

Održivi razvoj

Horizontalna narav i međusektorski pristup provedbi Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. bit će istaknuti i u smislu provedbe ciljeva održivog i pametnog razvoja. Istarska županija pružit će adekvatan i pravovremen odgovor na klimatske izazove, poboljšati učinkovitost resursa i poštivati načela zelenog rasta. Promicanje održivog razvoja načelo je koje će biti integrirano u sve prioritete javnih politika, pri čemu će Istarska županija težiti uspostavi ravnoteže između ekoloških, društvenih i gospodarskih ciljeva. Županija će razmotriti ekološke učinke svih mjera definiranih Planom razvoja te uzeti u obzir dodane vrijednosti i generirane dugoročne koristi integracije mjera koje se odnose na očuvanje, zaštitu i unaprjeđenje kvalitete okoliša.

Izuzev navedenih horizontalnih načela promicanja ravnopravnosti i jednakih mogućnosti, uključivosti te održivog razvoja, kao djelotvornih horizontalnih politika, horizontalna narav i međusektorski pristup provedbe Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. bit će istaknuti i u vidu digitalne tranzicije i općenito politika usmjerenih na povećanje produktivnosti, učinkovitosti i inovativnosti. Pametan razvoj Županije ocrtavat će se u svim definiranim prioritetima javnih politika, kako kroz ostvarivanje vizije zelene regije prelaskom na tehnološki napredne oblike obnovljive energije, tako i kroz razvoj regionalnog gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama.

Međusektorska suradnja

Zaključno, kao dodatna specifičnost implementacije horizontalnih načela u Planu razvoja Istarske županije, posebno će se istaknuti načelo međusektorske komunikacije i suradnje prilikom izrade, a posebice provedbe Plana razvoja Istarske županije. Istarska županija će u provedbi mjera definiranih Planom razvoja njegovati suradnju i nastojati otvarati kontinuirane komunikacijske kanale između svih relevantnih javnih ustanova, organizacija i drugih ključnih dionika kojima će se osigurati pravovremeno i kvalitetno izvršavanje aktivnosti. Upravo će ovo načelo biti ključno za uspješnu implementaciju planiranih aktivnosti, s obzirom da je međusobna komunikacija ključna za uspješnost planiranih mjera kao i za integraciju ostalih horizontalnih načela u implementaciju aktivnosti.

Uključenost horizontalnih načela u Plan razvoja

Horizontalna načela uključena su u svim fazama izrade Plana razvoja Istarske županije. U izrađenoj analitičkoj podlozi uključena je analiza socijalne skrbi te stavljen izraziti naglasak na analizu prirodnog i prostornog uređenja. Analiza je izrađena na međusektorskoj osnovi, s uključivanjem svih relevantnih dionika za provedbu Plana, a pritom se vodilo načelima nediskriminacije po svim osnovama uz osiguravanje rodne ravnopravnosti među dionicima na radionicama. Prilikom određivanja pokazatelja uspješnosti odnosno odabira iz biblioteke pokazatelja, vodilo se računa o odabiru onih pokazatelja koji neće biti diskriminatorni, odnosno koji će uspješno pratiti implementaciju održivog razvoja u većini specifičnih ciljeva.

Pažnja je također pridana širem uključivanju, tj. integraciji problema nejednakosti i održivog razvoja u sve prioritete javnih politika i pripadajuće ciljeve. Tako je prvi prioritet „Zelena i povezana regija“ u

potpunosti prožet načelima održivog razvoja. Drugi prioritet javnih politika „Regija prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti“ sadrži načela nediskriminacije u svim svojim elementima, naglašavajući potrebu jednakosti u području obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi i upravljanja regionalnim razvojem. Treći prioritet javne politike „Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti“ ponovno stavlja naglasak na načela održivog razvoja, ali u sektoru gospodarstva. Četvrti prioritet „Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta“ uključuje sve elemente načela nediskriminacije.

Završno, u predloženom provedbenom okviru osigurat će se međusektorska suradnja koja će voditi računa o implementaciji ostalih horizontalnih načela u projektima koji će se provoditi temeljem ovog Plana razvoja.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Podaci o ARKOD parcelama	26
Tablica 2: Duljina javnih cesta na području Istarske županije	32
Tablica 3: Usporedba broja putnika, zemalja, zrakoplovnih kompanija i destinacija Zračne luke Pula u 2014. i 2019. godini	33
Tablica 4: Prikaz godišnjeg prometa putnika (doputovali i otputovali) u lukama Istarske županije	34
Tablica 5: Pregled kretanja županijskog proračuna Istarske županije u razdoblju 2015. – 2019.	38
Tablica 6: Prikaz usklađenosti prioriteta sa strateškim ciljevima NRS RH do 2030. godine	62
Tablica 7: Prikaz posebnih ciljeva u okviru Plana razvoja IŽ za razdoblje 2022. – 2027.	67
Tablica 8: Strateški projekti Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine	94
Tablica 9: Plan razvojnih programa IŽ za 2021. godinu s projekcijama za 2022. i 2023. godinu	95

POPIS SLIKA

Slika 1: Položaj Istarske županije	9
Slika 2: Prikaz pedološkog sastava Istarskog poluotoka – Bijela, Siva i Crvena Istra	11
Slika 3: Administrativna podjela Istarske županije	12
Slika 4: Vodoopskrbna područja u IŽ	31
Slika 5: Željezničke pruge u Istarskoj županiji	35
Slika 6: Shematski prikaz institucionalnog okvira strateškog planiranja na razini IŽ	37
Slika 7: Solarni paneli sve su češći prizor u Istri	69
Slika 8: Istarski Ipsilon	71
Slika 9: Marina Funtana	72
Slika 10: U Istarskoj županiji ima 285 zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta	74
Slika 11: Sustav javnog navodnjavanja Červar Porat Bašarinka	76
Slika 12: Vježba spašavanja u sklopu EU projekta FIRESPELL, 2022. godine	77
Slika 13: Kapitalna ulaganja u sektoru odgoja i obrazovanja, te znanosti i istraživanja jedan su od prioriteta Istarske županije – novoizgrađena Medicinska škola u Puli, Centar za istraživanje metala IŽ METRIS	78
Slika 14: Rekonstrukcija i dogradnja Opće bolnice Pula - Ospedale Generale di Pola najznačajnija je investicija istarskog zdravstva u proteklih 30 godina	80
Slika 15: Gradski bazeni Pula-Pola	80
Slika 16: Lov na filantropsko blago Pule, 2019. godine	83
Slika 17: Smotra tradicijske vokalne baštine Hrvatske „Zarozgajmo na Čičariji“, Općina Lanišće	84
Slika 18: Općina Lupoglav	84
Slika 19: Infobip d.o.o.	85
Slika 20: Poduzetničke zone	86
Slika 21: Istra nudi mogućnost uživanja u različitim oblicima turizma	88
Slika 22: Značajan potencijal poljoprivrednog sektora	89
Slika 23: Učenici istarskih osnovnih i srednjih škola u aktivnostima zavičajne nastave	91
Slika 24: Festival multikulturalnosti Istarske županije, 2017.	92
Slika 25: Bogatstvo i raznolikost kulture u Istarskoj županiji	93

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Struktura stanovništva prema narodnosti	14
---	----

Popis kratica

ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela i evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta
BDP	Bruto domaći proizvod
DAPA	Državni arhiv u Pazinu
DOP	Društveno odgovorno poslovanje
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EUROVELO	Europska mreža biciklističkih ruta
FDI	Inozemna izravna ulaganja (eng. Foreign Direct Investment)
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IDA	Istarska razvojna agencija - IDA d.o.o.
IKA	IKA - Istarska kulturna agencija - Agenzia culturale Istriana
IQ	Istrian Quality (Istarska kvaliteta)
IRTA	IRTA - Istarska razvojna turistička agencija d.o.o. Poreč
IŽ	Istarska županija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JURKIŽ	Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“
LAG	Lokalna akcijska grupa
LAGUR	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
METRIS	Centar za istraživanje materijala Istarske županije METRIS
NRS RH	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine
NZZJŽIŽ	Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije – Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana
OB Pula	Opća bolnica Pula - Ospedale Generale di Pola
OCD	Organizacija civilnog društva
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OSI	Osoba s invaliditetom
PPI	Poduzetnička potporna institucija
PZZ	Primarna zdravstvena zaštita
RH	Republika Hrvatska
R&D	Istraživanje i razvoj (eng. Research and Development)
SC	Strateški cilj
STEM	Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
ŽCGO	Županijski centar za gospodarenje otpadom
ŽUC	Županijska uprava za ceste Istarske županije - pravna osoba za upravljanje Županijskim i lokalnim cestama / Direzione regionale per le strade della Regione istriana - ente giuridico per la gestione delle strade regionali e locali della Regione Istriana

Ovaj dokument sufinancirala je Europska unija iz Europskog fonda za Regionalni razvoj

**PRETHODNO VREDNOVANJE
PLANA RAZVOJA ISTARSKJE ŽUPANIJE
ZA RAZDOBLJE 2022. - 2027. GODINE**

Ev.broj 5-21-JN

**Izvješće o provedbi prethodnog
vrednovanja Plana razvoja Istarske
županije za razdoblje
2022. - 2027. godine**

23. studenoga 2023.

Izrada dokumenta financirana je sredstvima tehničke pomoći u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., iz Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz projekt "Suradnjom i znanjem do snažne EU regije".

Sadržaj ovog Izvešća isključiva je odgovornost izrađivača – *Ecorys Hrvatska d.o.o.*

Kontakt podaci korisnika:
Ecorys Hrvatska d.o.o.
Zadarska 80, 10000 Zagreb
Tel: +385 1 8892 350
Faks: +385 1 8892 351
e-mail: croatia@ecorys.com

Sadržaj

1. Uvod	4
1.1 Struktura izvješća	4
1.2 Opis postupka vrednovanja.....	4
2. Opis Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022.-2027.godine.....	6
3. Metodološki pristup.....	13
3.1. Osnovna načela i kriteriji vrednovanja.....	13
3.2. Metodologija vrednovanja.....	15
3.3. Pretpostavke i rizici	16
3.4. Plan rada i vremenski okvir	17
3.5. Pitanja za vrednovanje	18
4. Nalazi vezani za kriterije vrednovanja i pitanja za vrednovanje	21
4.1. Važnost/Relevantnost.....	21
4.2. Djelotvornost/efektivnost.....	23
4.3. Unutarnja usklađenost/konzistentnost	27
4.4. Vanjska usklađenost/koherentnost	29
5. Zaključci i preporuke.....	34
6. Naučene lekcije iz postupka vrednovanja.....	39
Korišteni dokumenti	39

1. Uvod

1.1 Struktura izvješća

Struktura i sadržaj završnog Izvješća o provedbi postupka prethodnog vrednovanja usklađeni su sa zahtjevima *Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23)*. Postupak prethodnog vrednovanja započeo je prije usvajanja navednog Pravilnika te su prvo i drugo privremeno izvješće o prethodnom vrednovanju imale nešto drugačiju strukturu i obuhvat, završno izvješće je u potpunosti usklađeno s Pravilnikom.

Izvješće se sastoji od nekoliko ključnih dijelova:

- U poglavlju 1. opisan je **kontekst vrednovanja te proces provedenog vrednovanja**, uključujući i sastav tima za vrednovanje, obuhvat i svrha postupka vrednovanja.
- Poglavlje 2. daje **kratak opis dijelova Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022.-2027. godine**: srednjoročna vizija razvoja, prioriteti javnih politike u srednjoročnom razdoblju, popis posebnih ciljeva s mjerama te indikativni financijski okvir za provedbu Plana.
- Poglavlje 3. opisuje **pristup i primjenjenu metodologiju za prethodno vrednovanje**.
- **Nalazi vrednovanja** odnosno odgovori na pitanja za vrednovanje za svaki kriterij vrednovanja predstavljeni su u poglavlju 4.
- Poglavlje 5. daje pregled ključnih **zaključaka vrednovanja, te ključne preporuke** za poboljšanje kvalitete sadržaja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022.-2027. godine.
- **Naučene lekcije iz postupka vrednovanja** predstavljene su u završnom poglavlju 6.

1.2 Opis postupka vrednovanja

Pravni okvir za provedbu vrednovanja definiran je *Zakonom o strateškom planiranju i upravljanju razvojem RH (NN 123/17 i 151/22)* te *Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/23)*. Za proces vrednovanja ključan podzakonski akt je *Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23)*.

Spomenutim je Pravilnikom, među ostalim, naglašena važnost neovisne usporedbe i ocjene očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinaka provedbe akata strateškog planiranja. Vrednovanje uvijek provode stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnim za izradu i provedbu akata strateškog planiranja. Rezultati vrednovanja koriste se za daljnje usklađivanje i optimizaciju procesa strateškog planiranja i definiranja javnih politika. Stoga je

ključna svrha svih vrsta vrednovanja, gledajući u cjelini, unaprijediti kvalitetu izrađenog Plana te osigurati njegovu učinkovitu i djelotvornu provedbu te održive relevantne rezultate.

Ovo izvješće pripremljeno je u skladu sa zahtjevima ugovora o nabavi usluga prethodnog vrednovanja Plana razvoja Istarske županije 2022.-2027. Za provedbu navedene usluge, Naručitelj, Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ , zadužio je tvrtku Ecorys Hrvatska d.o.o. Predmetni ugovor o nabavi usluge (ev. br. 05-21-JN), potpisan je i stupio na snagu 30. srpnja 2021. godine.

Tvrtka Ecorys Hrvatska d.o.o. nominirala je svoje stručnjake u tim za vrednovanje. Tim se sastoji od voditeljice, gđe. Maje Hranilović koja ima više od 25 godina profesionalnog iskustva u regionalnom razvoju i javnim politikama, te 3 dodatna stručnjaka. Gđa. Hranilović vodila je timove za vrednovanje preko 20 akata strateškog planiranja, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u inozemstvu, posebice programa financiranim sredstvima Europske unije. Tim za vrednovanje organiziran je kao multidisciplinarni time te uključuje i stručnjake iz područja gospodarstva, društvenog razvoja, ruralnog razvoja te zaštite okoliša i prirode.

Prethodno vrednovanje pratilo je izradu strateškog akta od srpnja 2021. godine te je završilo usvajanjem završnog Izvješća o provedbi prethodnog vrednovanja od strane imenovanog Odbora za vrednovanje, u studenome 2023. godine.

2. Opis Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022.-2027.godine

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022.-2027. godine (dalje u tekstu PRIŽ) predstavlja srednjoročni akt strateškog planiranja kojim se definira provedba ciljeva razvoja Istarske županije. Izradom Plana razvoja odražava se kontinuitet provedbe procesa strateškog planiranja na području Županije. Prvi strateški razvojni dokument, Regionalni operativni program Istarske županije – ROP, izrađen je za razdoblje od 2006. do 2010. godine. Uslijedila je izrada Županijske razvojne strategije za razdoblje od 2011. do 2013. godine te Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine, čije je trajanje produljeno do kraja 2021. godine, sukladno naputku Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u prosincu 2017. godine uspostavljen je novi okvir kojim se uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama, koje sukladno svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javnopravna tijela. Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine (NN 13/2021), koja svojim razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima predstavlja temeljni strateški okvir za izradu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

U nastavku donosimo sažet pregled njegovih ključnih dijelova, usklađenih sa zakonodavnim okvirom sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ("Narodne novine", br. 37/2023) i Uputama za izradu planova razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo u lipnju 2021.godine.

Nositelj izrade Plana razvoja je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Skupština Istarske županije usvojila je 12. rujna 2019. godine Odluku o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. („Službene novine Istarske županije“, br. 17/19), dok je Župan donio odluke o osnivanju i imenovanju članova sljedećih tijela:

- Partnerskog vijeća Istarske županije,
- Glavnog županijskog tima za izradu Plana razvoja,
- Radne skupine za izradu Plana razvoja.

Pored navedenih tijela, u izradi Plana razvoja sudjelovali su dionici uključeni u rad šest tematskih radnih skupina, kako slijedi:

- Gospodarstvo i tržište rada;
- Infrastruktura;
- Okoliš, priroda i prostorno uređenje;

- Obrazovanje, znanost, kultura i sport;
- Demografija, zdravstvo, socijalna uključenost i poboljšanje kvalitete života, civilno društvo i mladi;
- Institucionalni i provedbeni okvir Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

Partnersko vijeće, sastavljeno od 35 članova, savjetodavno je tijelo osnovano sukladno načelima partnerstva, transparentnosti, ravnomjerne predstavljenosti, jednakosti i suradnje s ciljem definiranja zajedničkih prioriteta te predlaganja i praćenja provedbe projekata od strateškog značaja za razvoj Istarske županije. Glavni županijski tim nadležan je za nadzor i praćenje provedbe aktivnosti u postupku izrade Plana razvoja, a sastoji se od 5 članova. Radna skupina za izradu Plana razvoja sastoji se od 19 članova, zaduženih za provedbu aktivnosti u okviru postupka ,I.izrade sastavnih dijelova Plana razvoja.

Plan razvoja sastoji se od nekoliko međusobno povezanih cjelina:

- analize stanja s utvrđenim razvojnim potrebama i potencijalima;
- SWOT analize;
- strateškog okvira s razrađenom srednjoročnom vizijom razvoja, prioritetima javnih politika, posebnim ciljevima s pripadajućim pokazateljima ishoda i mjerama;
- terminskog plana provedbe strateških projekata;
- indikativnog financijskog okvira za provedbu Plana razvoja;
- okvira za praćenje i vrednovanje;
- temeljnih horizontalnih načela.

Dodaci koji čine sastavni dio Plana razvoja su tablični prikaz, cjelovita analiza stanja, Strateška studija utjecaja na okoliš i Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, Završno Izvješće o provedbi postupka prethodnog vrednovanja te Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije.

Srednjoročna vizija predviđa **razvoj Istarske županije kao zelene, otporne, povezane i pametne regije prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu.**

Plan razvoja temelji se na četiri ključna prioritetima javnih politika te pripadajućim posebnim ciljevima, prikazane u tekstu ispod. Prioriteti javnih politika i posebni ciljevi direktno proizlaze iz analize stanja, definiranja ključnih razvojnih potreba i potencijala te SWOT analize.

Prioritet javne politike 1: Zelena i povezana regija

"Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena"

"Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko i povezivanje"

"Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju"

"Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom"

"Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)"

"Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima"

Prioritet javne politike 2: Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti

"Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja"

"Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport"

"Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva"

"Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem"

Prioritet javne politike 3: Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti

"Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva"

"Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama"

"Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima"

"Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva "

Prioritet javne politike 4: Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

"Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta"

"Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije"

U nastavku donosimo tablični prikaz svih pokazatelja uspješnosti provedbe svakog posebnog cilja (pokazatelji ishoda).

Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda
Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena	OI.02.11.44 Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	11	13
Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i	OI.02.11.13 Duljina autocesta i e-cesta	127,000 km	127,202 km

komunikacijsko i povezivanje			
Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju	OI.02.13.18 Broj gradova i sela s povećanjem/smanjenjem stanovništva	Povećanje 26 Smanjenje 15	Povećanje 30 Smanjenje 11
Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom	OI.02.6.46 Područje Natura 2000 područja pod obvezama zaštite, održavanja i obnove	25.380 ha	41.380 ha
Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)	OI.02.6.18 Stupanj recikliranja komunalnog otpada	19%	55%
	OI.02.6.17 Komunalni otpad prema postupcima gospodarenja otpadom	KO predan odlagalištu – 12% KO upućen na oporabu - 19%	KO predan odlagalištu – 0% KO upućen na oporabu - 50%
Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku	4,44 EUR	4,65 EUR

	OI.02.10.33 Broj članova operativnih snaga civilne zaštite, na 1000 stanovnika	3,1	3,5
Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja	OI.02.2.47 Obuhvat djece od 4 godine do početka obaveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	75%	85%
	OI.02.2.59 Udio učenika korisnika centara kompetencija, u ukupnom broju učenika	11%	15%
Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport	OI.02.5.06 Stopa smrtnosti dojenčadi (na 1.000 živorođenih)	4,4	3,7
	OI.02.5.04 Gustoća liječnika (na 10.000 stanovnika)	24,76	25
	OI.02.5.18 Broj bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika	3,5	3,4
Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva	OI.02.3.63 Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S po stanovniku	6.757.816,53 EUR	7.952.321,81 EUR
	OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe	7	9
Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem	OI.02.14.54 Ukupni proračunski prihodi poslovanja Istarske županije, po stanovniku	1.209,74 EUR	1.592,67 EUR
Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena	OI.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane	0	5

transformacija gospodarstva			
Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama	OI.02.4.27 Bruto investicije u intelektualnu imovinu	172.182.892,03 EUR	172.539.650,94 EUR
Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima	OI.02.8.01 Dolasci u turističke smještajne objekte	4.609.799 (2019.) 1.876.999 (2020.)	5.000.000
	OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima	28.709.556 (2019.) 13.514.684 (2020.)	30.000.000
Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva	OI.02.12.01 Površina obradivog zemljišta opremljenog za navodnjavanje	1.500 ha	2.500 ha
Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno - obrazovni sustav JLP(R)S po stanovniku (provedba projekta zavičajne nastave)	0,53 EUR	0,60 EUR
Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje	OI.02.8.48 Rashodi za kulturu Istarske županije po stanovniku	8,50 EUR	9,04 EUR

kulturnog identiteta, baštine i tradicije	OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije	15	16
---	---	----	----

Za provedbu PRIŽ predviđen je **financijski okvir od oko 4,5 milijardi EUR**, računajući na sredstva sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti te proračunska sredstva.

Strateškom studijom utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. godine i Glavnom ocjenom prihvatljivosti za ekološku mrežu definirane su mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu, kako bi se eventualni negativni utjecaji do kojih može doći provedbom Plana razvoja sveli na najmanju moguću razinu.

3. Metodološki pristup

3.1. Osnovna načela i kriteriji vrednovanja

Vrednovanje koje je predmet ovog ugovora temelji se na nekoliko ključnih načela:

- **Neovisnost** – vrednovanje provode stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o upravljačkom tijelu odnosno ni na koji način nisu sudjelovali u pripremi programa (potreba za objektivnim, jasnim i provjerljivim argumentiranjem nalaza i rezultata vrednovanja, čvrstim dokazima i detaljnom analizom);
- **Prilagođen pristup** – vrednovanje koristi različite načine prikupljanja podataka odnosno odgovora na pitanja za vrednovanje, a nalaze, zaključke i preporuke temelji na triangulaciji odnosno sintezi svih nalaza;
- **Pravovremenost** – odnosi se na planiranje provedbe vrednovanja i dostupnost rezultata vrednovanja kako bi donosioci odluka (tijela u sustavu upravljanja i kontrole programa) imali pravovremene informacije na temelju kojih se mogu unaprijediti sadržaj i provedbu programa;
- **Komunikacija i transparentnost** - kontinuirani dijalog između naručitelja i izvršitelja vrednovanja s ciljem osiguravanja pravovremenih informacija, usmjeravanja procesa vrednovanja te osiguravanja da rezultati vrednovanja imaju najveću moguću korist za naručitelja. Cjelokupan proces provedbe vrednovanja maksimalno je interaktivan i iterativan. Stručnjaci angažirani na vrednovanju sudjelovat će u konzultacijskom procesu s različitim relevantnih dionicima.

Predmet ovog ugovora je **prethodno (ex-ante) vrednovanje** odnosno **vrednovanje tijekom izrade PRIŽ**, koje se provodi paralelno i koordinirano s procesom izrade PRIŽ, kako bi se osigurali pravovremeni doprinosi i smjernice prilikom njegove izrade.

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete PRIŽ te nalaženje optimalnog načina korištenja resursa za dostizanje razvojnih ciljeva i omogućavanje kvalitetne osnove za buduće praćenje i vrednovanje PRIŽ. Stoga opseg vrednovanja obuhvaća ključne kriterije kao što su važnost (relevantnost), djelotvornost (efektivnost) te unutarnja i vanjska usklađenost (konzistentnost i koherentnost) PRIŽ:

- 1. Važnost/relevantnost** – daje odgovor na pitanja kao što su, primjerice, koliko je analiza stanja potpuna te koliko su ciljevi, prioriteti i mjere u PRIŽ opravdani i relevantni u odnosu na stvarne razvojne probleme i potrebe otoka te nudi li PRIŽ optimalan način rješavanja razvojnih problema;
- 2. Djelotvornost/efektivnost** – daje odgovor na pitanja vjerojatnosti da će se postavljene posebne ciljeve ostvariti putem planiranih mjera i raspoloživih resursa te provedbenih kapaciteta (uključujući i analizu rizika), ono utvrđuje opravdanost izrade i provedbe akata strateškog planiranja u odnosu na ishode i učinke koje provedba akata strateškog planiranja treba postići ili je postigla te podrazumijeva ostvarivanje utvrđenih ciljeva i provedbu akata strateškog planiranja s minimalnim troškovima, odnosno postizanje najboljih ishoda i učinaka u odnosu na raspoložive resurse;

- 3. Unutarnja usklađenost/konzistentnost** – omogućuje provjeru intervencijske logike odnosno provjeru jasnoće, logičkog slijeda, usklađenosti i potencijale sinergije ciljeva, prioriteta i mjera;
- 4. Vanjska usklađenost/koherentnost** – omogućuje provjeru usklađenosti PRIŽ s Nacionalnom razvojnom strategijom te ostalim relevantnim programima na regionalnoj i nacionalnoj razini te s programima EU; postoje li pozitivni učinci u širem kontekstu društveno-gospodarsko-okolišnih potreba i prioriteta šire regije i države.

Prethodno vrednovanje na taj način prvenstveno služi za poboljšanje kvalitete procesa strateškog planiranja te konačnog nacrt PRIŽ.

Procjena navedenih kriterija će se odvijati kroz sljedeće korake:

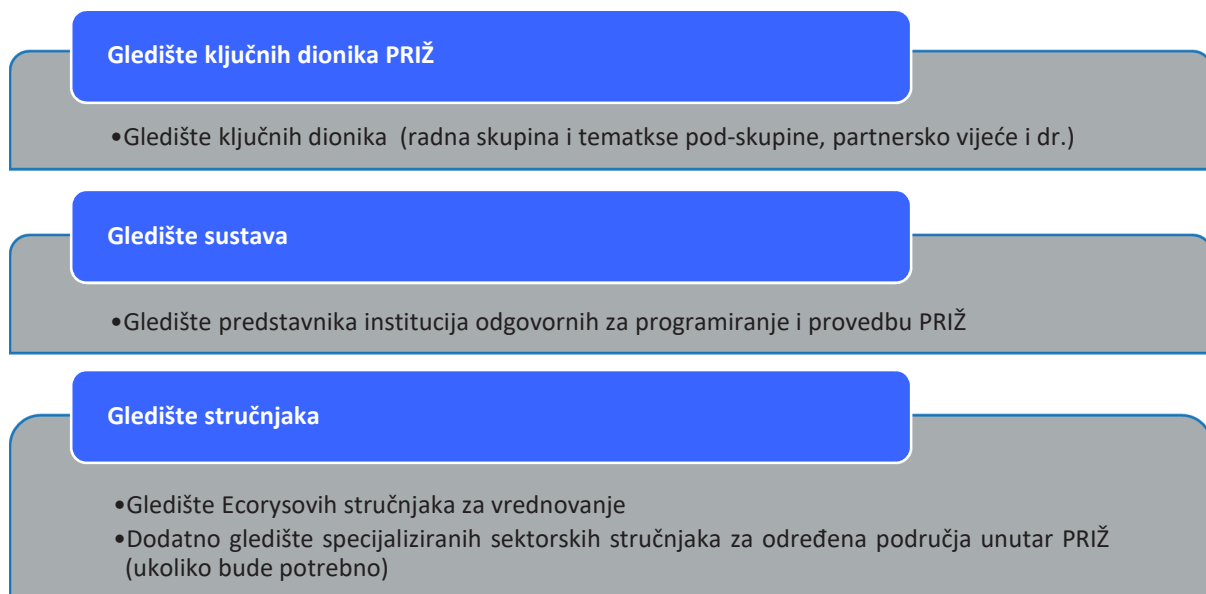
- Provjera metodologije izrade PRIŽ (usklađenost s važećim uredbama i pravilnicima te uputama);
- Ocjena korištenih pokazatelja koji odražavaju društveno-gospodarsku situaciju i ekološke aspekte i pokazuju relevantne informacije (uključujući i usporedbu s pokazateljima u ostalim relevantnim strateškim dokumentima);
- Ocjena Analize stanja te uočenih razvojnih problema i potreba;
- Kvaliteta SWOT analize (koliko je jasna poveznica između analize stanja i ciljeva i mjera) odnosno analize općeg okruženja od značaja za razvoj otoka;
- Ocjena intervencijske logike (odabir prioriteta i mjera u odnosu na razvojne probleme i potrebe):
 - ✓ Jesu li ciljevi postavljeni na logičan način, hijerarhija ciljeva te jasnoća očekivanih rezultata,
 - ✓ Jesu li predviđeni provedbeni mehanizmi (uključujući i administrativne kapacitete institucija nositelja provedbe PRIŽ) jasni, realni i dostatni,
 - ✓ Koji su potencijalni rizici uključeni i koji bi bili najprihvatljiviji načini upravljanja rizicima;
- Ocjena i prijedlog za optimizaciju mjerljivih pokazatelja ishoda provedbe PRIŽ;
- Ocjena sustava za provedbu i upravljanje PRIŽ;
- Ocjena komunikacijske strategije s pripadajućim akcijskom planom - vrednovanje komunikacijskih aktivnosti – posebnih ciljeva, usmjerenosti na različite ciljne skupine te alata za informiranje šire javnosti;
- Procjena kvalitete konzultacijskog procesa – ocjena sustava uključivanja svih relevantnih dionika (partnerske konzultacije) u odlučivanje tijekom izrade i provedbe PRIŽ; procjena kvalitete i opsega partnerskih konzultacija te stvaran doprinos dionika/partnera prilikom izrade PRIŽ;
- Ocjena sustava za praćenje i vrednovanje provedbe PRIŽ (metode prikupljanja i interpretacije podataka o pokazateljima).

Na kraju se izrađuje završno izvješće s detaljnim opisom aktivnosti, komentara i prijedloga za poboljšanjem po fazama izrade te konačnom ocjenom prethodnog vrednovanja.

Uz važeći pravni okvir za pripremu, praćenje i vrednovanje strateških planova u RH, stručni tim za vrednovanje primjenjivao je i smjernice Europske unije za provođenje vrednovanja¹ kao i dobre prakse u vrednovanju strateških planova unutar Europske unije.

3.2. Metodologija vrednovanja

Vrednovanje uključuje različite ciljane skupine dionika i prikupiti njihova gledišta, kao što je prikazano u dijagramu ispod:

Zahvaljujući umnožavanju gledišta za vrednovanje (s obzirom na kategorije sudionika), bit će moguće sagledati PRIŽ iz više perspektiva te na taj način artikulirati nalaze, zaključke i preporuke koji će biti ne samo provjerljivi, nego i objektivni te primjenjivi u daljnjem unaprjeđenju PRIŽ.

Odražavajući evaluacijska načela, metodologija vrednovanja zahtijeva korištenje kvantitativnih i kvalitativnih metoda kao alata koji se međusobno nadopunjuju.

Rad je podijeljen na sljedeće nizove aktivnosti:

- **Istraživanje sekundarnih izvora:** pregled relevantnih dokumenata i prikupljanje svih neophodnih informacija za vrednovanje te provedbu kvantitativnih i kvalitativnih analiza.

¹ Primjerice:

Guidance document on ex-ante evaluations

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/ex_ante_en.pdf;

Better Regulation Toolbox (Tools 43-52 on Evaluations) https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox/better-regulation-toolbox_hr, itd.

Istraživanje sekundarnih izvora bit će provedeno putem pregleda izvješća i podataka na razini programa.

- **Primarno prikupljanje podataka (terensko istraživanje):** provedba personaliziranih intervjua s relevantnim dionicima,
- **Sinteza nalaza:** analiza nalaza, potvrda uzročno-posljedičnih odnosa, nalazi i zaključci za sva pitanja za vrednovanje itd.

3.3. Pretpostavke i rizici

Identificirani su određeni rizici koji su vezani za predmet vrednovanja te metodologiju.

Metodologija za provedbu vrednovanja dobro će funkcionirati ukoliko se ostvare sljedeće **pretpostavke**:

- Kontakt podaci svih predviđenih dionika su dostupni stručnjacima za vrednovanje;
- Sudionici u intervjuiima imaju stvaran interes za sudjelovanjem u vrednovanju PRIŽ;
- Sve potrebne informacije i dokumenti dostupni su projektnom timu.

Rezultati analize rizika predstavljani su u tablici ispod:

Rizici	Vjerojatnost	Učinak	Mjere ublažavanja
Poteškoće u prikupljanju relevantnih dokumenata i podataka	Niska	Jak	Rano identificiranje ključnih dokumenata te kontinuirane konzultacije s naručiteljem u početnoj fazi oko dostupnosti pojedinih dokumenata.
Kašnjenje s dostavom svih dijelova PRIŽ relevantnih za prethodno vrednovanje	Srednja	Jak	Kontinuirane konzultacije s Naručiteljem radi razumijevanja dinamike finalizacije svih dijelova PRIŽ
Ograničen broj sudionika u planiranim intervjuiima	Srednja	Umjeren	Rano planiranje, jasne i motivirajuće upute, pozadinski dokumenti za intervju, manualni odabir kontakt podataka.

3.4. Plan rada i vremenski okvir

Radni plan vrednovanja slijedi aktivnosti i metode opisane u prethodnim poglavljima i u skladu je s ugovornim rokovima.

Faza	Početna faza	1. Privremeno izvješće	2. Privremeno izvješće	Konačno izvješće
Ključne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza zatečenog stanja - Konzultacije s Naručiteljem - Definiranje pitanja za vrednovanje i metoda za prikupljanje i analizu kvalitativnih i kvantitativnih podataka 	<ul style="list-style-type: none"> - Provjera metodologije izrade Plan razvoja - Procjena kompletnosti osnovne i SWOT analize i preporuke za poboljšanje - Ocjena strateškog okvira (intervencijske logike) – prioriteti razvojnih politika, posebni ciljevi i pripadajući pokazatelji ishoda - Analiza usklađenosti s nacionalnim stateškim dokumentima 	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza strateškog okvira s naglaskom na odabir proriteta, mjera i strateških projekata - Procjena kvalitete postupaka provedbe i financijskog plana, - Procjena provedbenih dokumenata - akcijskog plana i komunikacijske strategije 	<ul style="list-style-type: none"> - Daljnja analiza rezultata faze istraživanja - Ocjena sustava za provedbu i upravljanje Planom razvoja - Ocjena Komunikacijske strategije - Ocjena opsega i kvalitete konzultacijskih procesa - Triangulacija i sinteza svih dobivenih nalaza - Definiranje zaključaka i preporuka po svakom pitanju za vrednovanje - Rasprava o zaključcima i preporukama s Naručiteljem i Odborom za vrednovanje
Isporuke	Pisano Izvješće o metodologiji istraživanja kao dio 1. Faznog izvješća	1. privremeno izvješće o prethodnom vrednovanju PRIŽ	2. privremeno izvješće o prethodnom vrednovanju PRIŽ	Pisano izvješće i izlaganje o rezultatima istraživanja i analize te zaključcima; Završno Izvješće o provedbi postupka prethodnog vrednovanja PRIŽ
Krajnji rok	30.09.2021.	30.09.2021.	01.02.2022.	30.11.2023.

3.5. Pitanja za vrednovanje

U nastavku donosimo prijedlog metodologije i razrađena pitanja za vrednovanje, metode prikupljanja podataka i analize te izvore podataka.

Kriterij vrednovanja	Pitanje za vrednovanje	Metoda prikupljanja podataka	Metoda analize podataka	Izvori podataka
Važnost/ Relevantnost	<i>Pitanje za vrednovanje 1. Je li analiza stanja potpuna i ukazuje li jasno na ključne razvojne probleme, potrebe i potencijale?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine Intervjui s ostalim identificiranim dionicima	Analiza pokazatelja Analiza intervencijske logike	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. Prethodna Županijska razvojna strategija Istarske županije 2014.-2020. Pokazatelji ishoda Sektorske analize Nacionalna razvojna strategija do 2030.g. (analitičke podloge) Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti
	<i>Pitanje za vrednovanje 2. Je li strateški okvir jasno povezan s identificiranim potrebama?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine	Analiza pokazatelja Analiza intervencijske logike	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. Pokazatelji ishoda Sektorske analize Nacionalna razvojna strategija do 2030.g. (analitičke podloge) Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti
	<i>Pitanje za vrednovanje 3. Kako su se rezultati provedbe prošle</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka	Kvalitativna analiza Analiza intervencijske logike	Nacrt PRIŽ 2022.-2027.

	<i>strategije i naučene lekcije uzele u obzir prilikom programiranja PRIŽ 2021.-2027.?</i>	Intervjui s predstavnicima radne skupine Intervjui s ostalim identificiranim dionicima (npr. udruge)		Prethodna Županijska razvojna strategija Istarske županije 2014.-2020.
Djelotvornost/ Efektivnost	<i>Pitanje za vrednovanje 4. Jesu li svi ključni dionici uključeni u pripremu PRIŽ i na adekvatan način?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine Intervjui s ostalim identificiranim dionicima (npr. udruge)	Kvalitativna analiza	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. Sektorske analize Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti
	<i>Pitanje za vrednovanje 5. Je li sustav za provedbu PRIŽ jasno i realno postavljen u odnosu na nadležnosti i provedbene kapacitete svih uključenih?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine Intervjui s ostalim identificiranim dionicima	Kvalitativna analiza Analiza intervencijske logike	Nacrt PRIŽ 2022.-2027.
	<i>Pitanje za vrednovanje 6. Predstavljaju li predložene mjere/aktivnosti/projekti najbolji način rješavanja razvojnih potreba županije?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine Intervjui s ostalim identificiranim dionicima	Analiza pokazatelja Analiza intervencijske logike	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. Sektorske analize Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti

Unutarnja usklađenost/ Konzistentnost	<i>Pitanje za vrednovanje 7. Jesu li prioriteti, posebni ciljevi i mjere postavljeni na logičan i usklađen način te omogućuju sinergije?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka	Analiza pokazatelja Analiza intervencijske logike Panel sa stručnjacima	Nacrt PRIŽ 2021.-2027. Sektorske analize Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti
	<i>Pitanje za vrednovanje 8. Jesu li predviđene cijane vrijednosti pokazatelja realistične u odnosu na alocirane resurse?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka Intervjui s predstavnicima radne skupine	Analiza pokazatelja Analiza intervencijske logike Statističke analize Panel sa stručnjacima	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. Sektorske analize Ostali relevantni sektorski i teritorijalni dokumenti
Vanjska usklađenost/ Koherentnost	<i>Pitanje za vrednovanje 9. Kakva je usklađenost PRIŽ s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030.g.?</i>	Istraživanje sekundarnih izvora podataka	Kvalitativna analiza	Nacrt PRIŽ 2022.-2027. NRS

4. Nalazi vezani za kriterije vrednovanja i pitanja za vrednovanje

4.1. Važnost/Relevantnost

Pitanje za vrednovanje 1. Je li analiza stanja potpuna i ukazuje li jasno na ključne razvojne probleme, potrebe i potencijale?

Uvidom u analizu stanja zaključeno je da nacrt PRIŽ detaljno pokriva sve teme koje su važne za razvoj županije te ju stoga možemo smatrati sveobuhvatnom. Analiza stanja obiluje kvantitativnim i kvalitativnim podacima koji cjelovito opisuju ključne aspekte županije.

U nastavku donosimo neke prijedloge za daljnje unaprjeđenje analiza stanja ili, alternativno, ako ne postoje određeni podaci ili informacije, preporučuje se da se one prikupe prije definiranja samog ulaganja, radi procjene optimalnog obuhvata i visine ulaganja.

Prethodno vrednovanje predložilo je da se, s obzirom na strateško usmjerenje na suočavanje s klimatskim promjenama (poveznica na *Posebni cilj 1.1.*), u analizi stanja doda osvrt na ključne probleme infrastrukture i definiranje potreba za daljnja ulaganja za suočavanje s posljedicama klimatskih promjena (npr. odvodnja i zelena infrastruktura radi sprječavanja poplava, navodnjavanje radi sprječavanja negativnih posljedica suša, protupožarni putevi i sl.). Navedena infrastruktura je većinom u nadležnosti jedinica lokalne samouprave no županija može poticati ovakva ulaganja.

Prijedlog je djelomično prihvaćen (odnosno prihvaćen je do one razine za koju su postojali neki objektivni podaci) te je nadopunjeno poglavlje o upravljanju vodama s nekim od ovih tema.

Poglavlje o institucionalnim kapacitetima daje detaljan opis institucionalnog okvira za razvoj županije, te je na preporuku tima za prethodno vrednovanje dodatno nadopunjen s osvrtom na trenutne probleme i potrebe u javnoj upravi, na koje bi se onda mogao nasloniti i *Posebni cilj 2.5. Stvaranje pametne uprave*).

Teme su vrlo kvalitetno opisane te se iz njih može zaključiti koji su ključni razvojni problemi i potrebe. Preporuka prethodnog vrednovanja je bila da svako poglavlje završava sa sažetkom ključnih razvojnih potreba i potencijala koji bi dali određenu završnu ocjenu stanja, što je i napravljano. No i bez tog sažetka nije narušena cjelovitost analiza stanja, posebice iz razloga što su ključne snage i slabosti vidljive i iz SWOT analize koja je jasno i logično naslanja na analizu stanja.

Ono što nedostaje u nekim dijelovima – npr. u poglavlju o ključnim sektorima poduzetništva te poljoprivredi i ribarstvu - malo je detaljniji **opis razvojnih trendova kroz proteklo razdoblje** (npr. u odnosu na stanje na početku izrade prethodne županijske razvojne strategije) koji bi ukazivali na eventualne promjene u ključnim sektorima kao i izazove s kojima se ti sektori susreću te potencijale za daljni rast. Na taj bi se način dobio vrijedan uvid u potrebe poduzetnika na koje bi županija mogla barem djelomično odgovoriti određenim svojim javnim politikama. Navedeni nedostatak je razumljiv jer u proteklom razdoblju nije bilo obveze

provoditi vrednovanja Županijske razvojne strategije pa je informacija o učincima i trendovima vezanima uz javne politike nedostupna. Svejedno se preporučuje da se one prikupe prije definiranja samog ulaganja, radi procjene optimalnog obuhvata i visine ulaganja.

Dodatan prijedlog je se izradi **zasebno poglavlje ili prilog PRIŽ koje bi se odnosio na pravednu tranziciju Istarske županije**, imajući u vidu da je Istarska županija jedina, uz Sisačko-moslavačku županiju, koja je prihvatljiv korisnik Fonda za pravednu tranziciju u Republici Hrvatskoj. U tom bi se poglavlju mogle opisati ključne industrije/postrojenja u županiji koje se nalaze pred izazovom dekarbonizacije te bi se mogao opisati/predvidjeti proces transformacije kao i potencijalni negativni učinci restrukturiranja ili čak zatvaranja tih postrojenja (npr. TE Plomin, cementare u Koromačnom i Puli, kemijska industrija i sl.). Ovakav pristup bio bi kvalitetna podloga za određivanje javnih ulaganja u smanjenje potencijalnih negativnih učinaka ove tranzicije i dobar „lobistički alat“ za županiju za privlačenje značajnih sredstava iz Fonda za pravednu tranziciju. Poglavlje se može nadopuniti i s opisom budućeg razvojnog scenarija istarskog gospodarstva koje će se transformirati u zeleno i digitalno gospodarstvo, uzimajući u obzir sve regionalne specifičnosti i potencijale. Na ovakav opis bi se onda optimalno vezao *Posebni cilj 3.1. Stare industrije i nove prilike: digitalna i zelena tranzicija*, ali i drugi posebni ciljevi koji se tiču obrazovanja, zapošljavanja, prometa, kulture i sl.

Prijedlog je djelomično prihvaćen spominjanjem pravedne tranzicije u institucionalnom okruženju Istarske županije, poglavlju o zaštiti i energtskim sustavima (poveznica s TE Plomin) no zaključeno je da se strateška podloga za korištenje ovog fonda za Istarsku županiju nalazi unutar Inergiranog teritorijalnog programa 2021.-2027. te da nije potrebno zasebno ovu temu obrađivati i kroz PRIŽ.

SWOT analiza je također sveobuhvatna i obrađuje sve teme iz analize stanja. Gdje god je bilo moguće, SWOT analiza je obogaćena i kvantitativnim pokazateljima. Kao takva predstavlja vrlo kvalitetnu podlogu za definiranje intervencijske logike odnosno strateškog okvira Plana razvoja koji bi odgovorio na razvojne potrebe i iskoristio razvojne potencijale.

Prethodno vrednovanje ukazalo je da preglednost SWOT analize i njena povezanost s analizom stanja donekle može biti unaprijeđena ukoliko bi se primijenili isti nazivi poglavlja SWOT-a kao i u analizi stanja. Dodatno, ukoliko bi se analiza stanja proširila s predloženim temama pravedne tranzicije, suočavanja s klimatskim promjenama i jačanja administrativnih kapaciteta javne uprave, povezane izjave bi trebalo dopuniti i u SWOT-u. Navedene preporuke su usvojene u zadnjoj dostupnoj verziji PRIŽ.

Pitanje za vrednovanje 2. Je li strateški okvir jasno povezan s identificiranim potrebama?

Prethodno vrednovanje je utvrdilo da postoji logična povezanost između analize stanja, SWOT analize i strateškog okvira (prioriteta razvojnih politika, posebnih ciljeva i pripadajućih pokazatelja ishoda).

Za praćenje intervencijske logike su **nazivi poglavlja u analizi stanja, SWOT analizi te strateškom okviru jasnije povezani.**

Odabir pokazatelja donekle je ograničen obvezom za primjenu pokazatelje iz službene biblioteke pokazatelja no smatramo da je izrađivač odabrao optimalne pokazatelje ishoda za predložene posebne ciljeve.

Definiranje pokazatelja ishoda regulirano je zakonskim okvirom za strateško planiranje i mora biti povezano s uspostavljenom bibliotekom pokazatelja koja je razvijena u procesu pripreme NRS i koja se oslanja na službenu statistiku koja se vodi za različite administrativno-teritorijalne cjeline. Konkretno to znači da su vrijednosti mnogih pokazatelja lako dostupne na nacionalnoj razini (NUTS-1) ili razini statističke regije (NUTS-2 razini), no teže dostupne ili nedostupne na županijskoj razini. (NUTS-3 razina).

Nastavno na rečeno, tim za prethodno vrednovanje je ustvrdio da su, uzimajući u obzir sve administrativne poteškoće, pokazatelji ishoda odabrani na najprikladniji način i jasno su povezani s posebnim ciljevima. Bez obzira na rečeno, sustav tih pokazatelja (odnosno „lakoća“ njihovih prikupljanja) treba se tek testirati u stvarnosti.

Pitanje za vrednovanje 3. Kako su se rezultati provedbe prošle strategije i naučene lekcije uzele u obzir prilikom programiranja PRIŽ?

U PRIŽ na žalost nema zasebnog poglavlja u kojemu bi se opisivalo iskustvo i naučene lekcije kroz provedbu prethodnih generacija razvojnih strategija. Navedeno je i rezultat promjene institucionalnog okvira za strateško planiranje u Istarskoj županije te je ulogu koordinатора izrade i provedbe županijskih strateških planova od Istarske razvojne agencije, preuzela Javna ustanova Regionalni koordinatör Istarske županije za europske programe i fondove. No Istarska razvojna agencija je i dalje vrlo aktivan član glavnog tima za izradu PRIŽ.

Tim za vrednovanje zapaža kontinuitet dostupnosti dovoljnih administrativnih i stručnih kapaciteta za izradu kvalitetnog plana razvoja. Dodatno treba napomenuti da je značajan broj predstavnika radne skupine te partnerskog vijeća već sudjelovao u strateškom planiranju županijske razvojne strategije, što govori o očuvanju institucionalne memorije i stečenog iskustva.

Kroz individualne razgovore s članovima radne skupine, tim za prethodno vrednovanje dobio je dodatnu potvrdu u njihove stručnosti i detaljnog poznavanja situacije na terenu, ključnih snaga, slabosti te mogućih izazova u budućim aktivnostima.

Tim za vrednovanje utvrdio je da je i kod planiranja financijskog okvira za PRIŽ u velikoj mjeri uzeto u obzir iskustvo iz prethodne provedbe županijske razvojne strategije i razvojnih projekata. Financijski okvir detaljno će biti razrađen po mjerama i projektima u Provedbenom programu IŽ, koji će se ažurirati na godišnjoj osnovi.

4.2. Djelotvornost/efektivnost

Pitanje za vrednovanje 4. Jesu li svi ključni dionici uključeni u pripremu PRIŽ i na adekvatan način?

Tijekom izrade PRIŽ provedene su sljedeće aktivnosti vezane za konzultacije s dionicima i članovima osnovanih radnih tijela:

- prikupljanje podataka za izradu analize stanja Plana razvoja od jedinica lokalne samouprave s područja Istarske županije, obrazovnih i znanstveno – istraživačkih institucija, Turističke zajednice Istarske županije, HZMO-a Područni ured Pula;
- organizacija i provedba pet radionica tematskih podskupina posvećenih analizi stanja te definiranju SWOT analize i razvojnih potreba;
- organizacija i održavanje sastanka Radne skupine za izradu Plana razvoja posvećenog definiranju strateškog okvira;
- priprema i održavanje sastanka Glavnog tima za izradu Plana razvoja;
- održavanje tematskih sastanaka s članovima Radne skupine i drugim relevantnim dionicima.

Glavni županijski tim koji usmjerava izradu PRIŽ sastoji se od predstavnika Istarske županije, Istarske razvojne agencije IDA d.o.o. te Javne ustanove Regionalni koordinatorka Istarske županije za europske programe i fondove.

Radna skupina podijeljena je u pet tematskih pod-skupina, kako bi se omogućila kvalitetna rasprava o pojedinim temama:

- Gospodarstvo i tržište rada,
- Demografija i zdravstvo,
- Infrastruktura,
- Obrazovanje, znanost, kultura i sport,
- Okoliš, priroda i prostorno uređenje.

U svakoj tematskoj pod-skupini članovi dolaze iz svih relevantnih institucija: Istarska županija, upravni odjeli pojedinih gradova i općina, razvojne agencije – IDA, AZRRI, IRTA, IRENA, obrtnička komora, razvojno-istraživačke institucije (npr. Insitut za poljoprivredu i turizam), predstavnici LAG-ova, sveučilišta, svih relevantnih javnih poduzeća (lokalnih, županijskih i nacionalnih koji djeluju na području županije), lučke uprave, Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva u Istarskoj županiji.

Partnersko vijeće također ima važnu savjetodavnu ulogu prilikom kreiranja PRIŽ. Službeno je osnovano u srpnju 2021. godine, a članstvo je revidirano u siječnju 2023. godine, a sastoji se od župana, regionalnog koordinatorka, IDA d.o.o., gradonačelnika svih istarskih gradova (10), predstavnika 3 istarske općine, HGK – županijska komora Pula, obrtničke komora, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – PU Pula, Sveučilišta u Puli, Zavoda za prostorno uređenje IŽ, Istarskog vodozaštitnog sustava d.o.o., Opće bolnica Pula, Zavoda za javno zdravstvo IŽ, Policijske uprave istarske, Vatrogasne zajednice IŽ, Sportske zajednice IŽ, Turističke zajednice IŽ, Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, JU Natura Histrica, predstavnika sindikata, Hrvatske udruge poslodavaca – regionalni ured u Rijeci, Savjeta mladih IŽ, Istarskih domova zdravlja, Kaštijun d.o.o. za gospodarenje otpadom.

Pregledom članstva ustanovljeno je da su zastupljeni sve relevantni dionici, sukladno najboljoj europskoj praksi utemeljenoj na Europskom Kodeksu za postupanje s partnerima²: predstavnici lokalne i regionalne samouprave, obrazovnih institucija, poslovnog sektora,

² European Code of Conduct on Partnership, kao dio regulative za korištenje EU fondova: European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *The European code of conduct on partnership in the framework of the European structural and investment funds*, Publications Office, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/49637>

civilnog društva te drugih društveno-gospodarskih partnera (sindikati, poduzetničke potporne institucije, javne ustanove i dr.)

Prva osnivačka sjednica Partnerskog vijeća održana je 13. ožujka 2023. godine na kojoj je predstavljen cjelovit nacrt Plana razvoja Istarske županije 2022.-2027., cjelovita analiza stanja te prijedlog strateških projekata. Nakon održane sjednice, članovi su imali prilike dostaviti pisane komentare i sugestije na predstavljene dokumente. Svi pristigli komentari su u konačnici i usvojeni.

Druga sjednica Partnerskog vijeća održana je 20. studenoga 2023. godine. Na njoj je predstavljen cjelokupni proces izrade te konačni nacrt PRIŽ, otvorena je rasprava oko konačnog nacrta PRIŽ te je posebno iskazana zahvala svim članovima Partnerskog vijeća na aktivnom sudjelovanju i davanju komentara i sugestija za unaprjeđenje PRIŽ. **Partnersko vijeće usvojilo je Odluku o davanju prethodnog pozitivnog mišljenja na Nacrt Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. godine.**

Nastavno na gore navedeno, **tim za prethodno vrednovanje utvrđuje da su zaista sve relevantne institucije uključene u pripremu PRIŽ te da kroz rad radne skupine odnosno partnerskog vijeća imaju priliku dati svoj doprinos.** Na Istarskoj županiji i regionalnom koordinatorskom ostaje odgovornost da osigura da se svi navedeni dionici i aktivno uključe u rasprave te da se aktivnost nastavi i u periodu provedbe PRIŽ.

Dodatni alat za konzultacije je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću te javna rasprava o konačnom nacrtu PRIŽ te pripadajućoj Strateškoj studiji utjecaja na okoliš, koje je održano u periodu od 28. rujna 2023. do 27. listopada 2023. godine. Javno izlaganje o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš i Nacrtu Plana razvoja održano je u Spomen domu u Pazinu – Dvorana Istra, dana 17. listopada 2023. godine, uz učešće predstavnika Istarske županije, javne ustanove Regionalni koordinatorski centar Istarske županije za europske programe i fondove, ovlaštenika izrade Strateške studije utjecaja na okoliš te predstavnika zainteresirane javnosti. Pristigle su primjedbe od strane jedinica lokalne samouprave te je kroz izvješće o provedenom savjetovanju dan jasan pregled usvojenih komentara odnosno komentara koji nisu usvojeni. Za njih je dano posebno objašnjenje razloga neprihvatanja. Kroz javnu raspravu pristigli su dodatni komentari i sugestije za nadopunom od strane javnih ustanova, tijela državne uprave te javnih poduzeća, od kojih je većina prihvaćena. Izvješće o provedenom savjetovanju s javnošću objavljeno je na mrežnim stranicama Istarske županije, dok će Izvješće o provedenoj javnoj raspravi biti objavljeno u najkraćem mogućem roku.

Kod donošenja Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, koja je prilog PRIŽ, Župan Istarske županije usvojio Odluku o uspostavi i imenovanju članova **Radne skupine/otočnog partnerstva za izradu Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije.** Ovo tijelo broji 20 članova koji predstavljaju županijsku upravu i institucije, jedinice lokalne samouprave, javne ustanove, znanstvenu zajednicu, gospodarske subjekte te civilno društvo³

Pored članova Radne skupine/otočnog partnerstva, u postupku izrade Teritorijalne strategije sudjelovao je veliki broj dionika.

Nakon usvajanja PRIŽ, daljnje konzultacijske aktivnosti osigurat će se i kroz provedbu Komunikacijske strategije koja je sastavni dio PRIŽ, predviđaju se kontinuirane komunikacijske

³ Popis članova dostupan je na poveznici: [broj07-od-27-03-2023.pdf \(istra-istria.hr\)](#)

aktivnosti i jasne komunikacijske poruke vezane uz prioritete i posebne ciljeve PRIŽ, prema sljedećim identificiranim ciljanim skupinama:

- šira javnost (građani) čija informiranost o postupku izrade i provedbe Plana razvoja Istarske županije osigurava transparentnost te jača svijest građana o važnosti aktivnog sudjelovanja u kreiranju javnih politika i pozitivnim učincima provedbe regionalnih strateških dokumenata na njihov svakodnevni život;
- donositelji odluka na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koji svojim djelovanjem izravno utječu na sadržaj i provedbu politike regionalnog razvoja;
- osobe neposredno zadužene za provedbu postupka izrade Plana razvoja Istarske županije (članovi Partnerskog vijeća, Glavnog županijskog tima i Radne skupine, zaduženi službenici upravnih tijela Istarske županije i djelatnici javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove“;
- upravna tijela Istarske županije, jedinice lokalne samouprave i javnopravna tijela s područja županije
- gospodarski subjekti, gospodarska udruženja i komore, obrazovne i znanstvene institucije, razvojne agencije i organizacije civilnog društva s područja Istarske županije, koje je nužno kontinuirano informirati i aktivno uključiti u postupak izrade i provedbe Plana razvoja Istarske županije, kako bi u okviru njegovih ciljeva, prioriteta i mjera mogli realizirati svoje razvojne programe i projekte;
- mediji koji promiču svijest građana o važnosti strateškog planiranja i provedbe kljunih strateških dokumenata u cilju daljnjeg ravnomjernog i održivog razvoja Istarske županije te optimalnog korištenja njezinih razvojnih potencijala.

Pitanje za vrednovanje 5. Je li sustav za provedbu PRIŽ jasno i realno postavljen u odnosu na nadležnosti i provedbene kapacitete svih uključenih?

Okvir za praćenje i vrednovanje naslanja se na zakonski okvir za strateško planiranje i upravljanje razvojem koji je propisan od strane Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Iz navedenog zakonskog okvira jasne su nadležnosti županije kao jedinice područne (regionalne) samouprave te regionalnog koordinatora.

Tijekom provedbe PRIŽ preporuča se pojasniti konkretne nadležnosti za provedbu i praćenje pokazatelja za svaku od predviđenih mjera. Navedeno je važno i iz razloga što su mnoge mjere dio integrirane razvojne politike županije pa je stoga maksimiziranje pozitivnih učinaka i stvaranje sinergija moguće jedino uz dobru koordinaciju i jasno postavljene uloge i odgovornosti svih sudionika.

Navedene uloge u provedbi mogu biti i prilagodljive i mijenjati se tijekom provedbe, ovisno o stvarnom administrativnim i provedbenim kapacitetima kojima pojedina tijela/dionici raspolažu. Stoga je potrebno navedene kapacitete pratiti i usklađivati tijekom cijelog razdoblja provedbe PRIŽ.

Pitanje za vrednovanje 6. Predstavljaju li predložene mjere/aktivnosti/projekti najbolji način rješavanja razvojnih potreba županije?

Temeljem uvida u sve predviđene mjere razvidna je jasna intervencijska logika na način da su mjere povezane s identificiranim potrebama te niti jedna potreba nije „nepokrivena“ obuhvatom mjera.

Odabir mjera rezultat je intenzivnih rasprava unutar radne skupine te će u konačnici biti usuglašen s predstavnicima partnerskog vijeća te je stoga rezultat intenzivnih partnerskih konzultacija i rasprava s različitim interesnim skupinama kako bi se napravio optimalan dizajn strateškog okvira.

Na konačan odabir strateških projekata utječe ne samo prioritizacija temeljena na razvojnim potrebama nego i stupanj spremnosti projekta, identificirani izvori financiranja te široka podrška svih razvojnih dionika.

Odabrani strateški projekti ujednačeno adresiraju ključne potrebe vezane uz energetska tranziciju, odgovorno upravljanje okolišem, održiv promet, kapacitete za upravljanje razvojem, obrazovanje, sport, prostorni razvoj, socijalnu uključenost, digitalnu i zelenu tranziciju, poduzetništvo i inovacije, održivi turizam, poljoprivredu te pitanja identiteta i baštine.

Predlažemo da se tijekom provedbe PRIŽ kod razrade projektne dokumentacije svakako posebna pozornost posveti izradi kvalitetnih studija izvodljivosti, analiza potreba, analiza opcija i ostalih važnih aspekata analize troškova i koristi javnih ulaganja, a kako bi se osiguralo da se provedu izvedivi i održivi projekti s maksimalnim pozitivnim razvojnim učinkom.

4.3. Unutarnja usklađenost/konzistentnost

Pitanje za vrednovanje 7. Jesu li prioriteti, posebni ciljevi, mjere i aktivnosti postavljeni na logičan i usklađen način te omogućuju sinergije?

U opisu strateškog okvira PRIŽ opisane su četiri ključne javne politike županije u razdoblju do 2027. godine i pripadajuća područja intervencije:

- Zelena i povezana regija,
- Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti,
- Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti,
- Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta.

Za svaki prioritet javne politike određeno je od 2 do 6 posebnih ciljeva. Za svaki posebni cilj predviđeno je od 3 do 8 mjera. Opis posebnih ciljeva te odabrane mjere jasno odgovaraju na razvojne potrebe identificirane u analizi stanja i SWOT analizi.

Radi se o vrlo intergiranim politikama koje će se ostvarivati kroz pojedine mjere, ali još važnije, kroz kombinaciju različitih mjera. Način na koje su mjere postavljene u PRIŽ svakako omogućava tu usklađenost i sinergije no ključna će biti koordinacija provedbe i praćenje kako pojedine mjere doprinoste ciljanim vrijednostima pokazatelja ishoda.

Nastavno na gore navedeno, potrebno je učinkovito postaviti ovakav intergirani sustav praćenja uspješnosti provedbe i raditi potrebne prilagodbe u tijeku. Ukoliko se vidi da se sadržaj pojedinih mjera bude preklapao, predlaže se spajanje određenih srodnih mjera, radi učinkovitijeg praćenja provedbe PRIŽ.

Primjerice, tijekom provedbe PRIŽ, a ovisno o konkretnim investicijskim projektima, može se ukazati na potrebu povezivanja slijedećih mjera:

- 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka mogla bi biti dio mjere 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE;
- 1.2.7 Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja mogla bi biti horizontalna aktivnost unutar mjera 1.2.1. – 1.2.4.;
- 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća može se spojiti s posebnim ciljem 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem;
- Mjera 1.6. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite također može biti dio posebnog cilja 2.4. (da se izbjegne zaseban posebni cilj sa samo jednom mjerom);
- 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednješkolskom obrazovanju može se uključiti u mjeru 2.3.1. Uvođenje novih i modernizacija postojećih curriculumuma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada;
- 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji bi mogla se uključiti u mjeru 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti;
- 3.2.1. Osnaživanje israživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora bi mogla uključivati i mjeru 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja.

Navedeno predstavlja samo primjere potencijalnih povezivanja koji se moraju provjeriti na temelju sadržaja budućih konkretnih investicijskih projekata.

Positivno je da PRIŽ predviđa vrednovanje tijekom provedbe (na sredini razdoblja provedbe) koje će ukazati na stupanj ove usklađenosti i dati prepruke za bolju djelotvornost i učinkovitost.

Pitanje za vrednovanje 8. Jesu li predviđene ciljane vrijednosti pokazatelja realistične u odnosu na alocirane resurse?

Prema konačnom nacrtu PRIŽ na temelju kojih se izradilo ovo konačno Izvješće o prethodnom vrednovanju, tim za vrednovanje može zaključiti da postavljene ciljane vrijednosti pokazatelja ishoda u zadanom vremenskom periodu odgovaraju stvarnim mogućnostima županije odnosno njenih konačljukih razvojnih dionika.

Konačan odabir pokazatelja te postavljanje ciljanih vrijednosti rezultat je intenzivnih rasprava unutar Glavnog tima te je utemeljen na doprinosima dionika kroz sastanke Parterskog vijeća, javno savjetovanje te komentare Koordinacijskog tijela (Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije).

Kod provedbe vrednovanja tijekom provedbe PRIŽ, potrebno je analizirati županijsku bazu projekata te konačni obuhvat županijskih strateških projekata kako bi se napravila dodatna

provjera prikladnosti definiranih ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda. Dodatna provjera izvršit će se i usporedbom financijskog okvira na razini pojedinog posebnog cilja i mjere, a koji je sastavni dio Provedbenog programa IŽ.

4.4. Vanjska usklađenost/koherentnost

Pitanje za vrednovanje 9. Kakva je usklađenost PRIŽ s NRS?

Sukladno zakonskom okviru za strateško planiranje, PRIŽ je u potpunosti usklađen s NRS, što je vidljivo u samoj intervencijskoj logici i povezanosti posebnih ciljeva s razvojnim smjerom NRS (prikazanoj vrlo pregledno tablično na kraju poglavlja o strateškom okviru.

Svi prioriteti javnih politika i posebni ciljevi imaju jasnu poveznicu s NRS.

Pokazatelji ishoda povezani su sa službenom bibliotekom pokazatelja koja je izrađena u okviru pripreme NRS te doprinose pokazateljima učinka provedbe NRS. Pregled povezanih pokazatelja dana je u tablici u nastavku teksta.

Pokazatelj učinka NRS-a 2030.	Naziv posebnog cilja PRIŽ	Pokazatelj ishoda
Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena	OI.02.11.44 Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon
Indeks globalne konkurentnosti (GCI), „Infrastruktura“	Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko i povezivanje	OI.02.11.13 Duljina autocesta i e-cesta
Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)	Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju	OI.02.13.18 Broj gradova i sela s povećanjem/smanjenjem stanovništva

Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)	Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom	OI.02.6.46 Područje Natura 2000 područja pod obvezama zaštite, održavanja i obnove
Stopa recikliranja komunalnog otpada	Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)	OI.02.6.18 Stupanj recikliranja komunalnog otpada
		OI.02.6.17 Komunalni otpad prema postupcima gospodarenja otpadom
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku
		OI.02.10.33 Broj članova operativnih snaga civilne zaštite, na 1000 stanovnika
Obuhvat djece od 4 godine do početka obaveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja	OI.02.2.47 Obuhvat djece od 4 godine do početka obaveznog obrazovanja (predškolski odgoj)
		OI.02.2.59 Udio učenika korisnika centara kompetencija, u ukupnom broju učenika

Očekivani broj godina zdravog života	Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport	OI.02.5.06 Stopa smrtnosti dojenčadi (na 1.000 živorođenih)
		OI.02.5.04 Gustoća liječnika (na 10.000 stanovnika)
		OI.02.5.18 Broj bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika
Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	Posebni cilj 2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva	OI.02.3.63 Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S po stanovniku
		OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe
DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem	OI.02.14.54 Ukupni proračunski prihodi poslovanja Istarske županije, po stanovniku
Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku (omjer BDP-a po stanovniku ZG (najrazvijenija županija) u odnosu na VPŽ (najmanje razvijena županija))		
Regionalni indeks konkurentnosti (EU)*		
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva	OI.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)		
Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a		
Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama	OI.02.4.27 Bruto investicije u intelektualnu imovinu
Europska ljestvica uspjeha u inoviranju		

BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima	OI.02.8.01 Dolasci u turističke smještajne objekte
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)		
Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a		OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima
Produktivnost rada u poljoprivredi	Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva	OI.02.12.01 Površina obradivog zemljišta opremljenog za navodnjavanje
PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno - obrazovni sustav JLP(R)S po stanovniku (provedba projekta zavičajne nastave)
Regionalni indeks konkurentnosti (EU)*		
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije	OI.02.8.48 Rashodi za kulturu Istarske županije po stanovniku
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)		OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije

Zaključujemo stoga da je **trenutna usklađenost PRIŽ s NRS potpuna.**

Tijekom izrade prvog privremenog izvješća o prethodnom vrednovanju PRIŽ identificirane su određene teme iz NRS koje nisu obrađene kroz PRIŽ. Iako je posve legitimno da županije nemaju sve iste potrebe niti prioritete razvoja, predloženo je da se još jednom proanalizira ima li Istarska županija određene razvojne potrebe koje se tiču slijedećeg (a koje nisu uključene u trenutni nacrt strateškog okvira):

- ✓ Borba protiv korupcije;
- ✓ Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika Domovinskog rata;
- ✓ Jačanje povezanosti s iseljeništvom;
- ✓ Borba protiv ekstremizma;
- ✓ Razvoj pomorskog prometa;
- ✓ Razvoj zračnog prometa;
- ✓ Razvoj pametnih i održivih otoka.

Od navedenog je usvojen prijedlog uključivanja mjera koje se tiču razvoja pomorskog i zračnog prometa, a razvoj pametnih i održivih otoka opisan je u okviru zasebnog strateškog dokumenta – **Teritorijalne strategija razvoja otoka Istarske županije** (koja je dodatakj PRIŽ).

Ova strategija predviđa 3 ključne operacije koje će se provesti kroz 6 mjera. Svaka operacija posve je usklađena s prioritetima Nacionalnog plana razvoja otoka (NPRO):

Operacija	Mjere	Usklađenost s NPRO
Održivo upravljanje, očuvanje i valorizacija otočnog prostora uz prometnu integritet	1.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.2. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma	Posebni cilj 3.1. Povećanje dostupnosti komunalne infrastrukture i unapređenje sustava održivog gospodarenja otpadom Posebni cilj 4.2. Poboljšanje otočne povezanost
Valorizacija kulturne baštine na otocima	2.1. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 2.2. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija	Posebni cilj 3.4. Održivo korištenje i revitalizacija ukupnog otočnog prostora, kulturne baštine i otočnog identiteta
Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	3.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE	Posebni cilj 3.2. Razvoj i poticanje izgradnje sustava obnovljivih izvora energije, uporabe čiste energije i energetske učinkovitosti

5. Zaključci i preporuke

U ovom poglavlju donosimo sažeti pregled ključnih zaključaka i preporuka prethodnog vrednovanja, prema svakom pojedinom kriteriju za vrednovanje. Detaljnija pojašnjenja svakog od zaključaka i preporuka nalazi se u poglavlju 4. u opisu nalaza za svako od pitanja za vrednovanje.

Kriterij za vredovanje	Zaključak	Preporuke
Relevantnost	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza stanja vrlo kvalitetno pokriva sve ključne teme za razvoj županije i definira razvojne probleme i potencijale - SWOT analiza je svaobuhvatna i pokriva sve teme iz analize stanja te je obogaćena kvantitativnim pokazateljima - Tim za vrednovanje utvrdio je da je i kod planiranja financijskog okvira za PRIŽ u velikoj mjeri uzeto u obzir iskustvo iz prethodne provedbe županijske razvojne strategije i razvojnih projekata. 	<ul style="list-style-type: none"> - U analizi stanja bi se mogao dodati osvrt na ključne probleme infrastrukture i definiranje potreba za daljnja ulaganja za suočavanje s posljedicama klimatskih promjena (npr. odvodnja i zelena infrastruktura radi sprječavanja poplava, navodnjavanje radi sprječavanja negativnih posljedica suša, protupožarni putevi i sl.). - U poglavlju o ključnim sektorima poduzetništva te poljoprivredi i ribarstvu moguće je dodati opis razvojnih trendova kroz proteklo razdoblje (npr. u odnosu na stanje na početku izrade prethodne županijske razvojne strategije) koji bi ukazivali na eventualne promjene u ključnim sektorima kao i izazove s kojima se ti sektori susreću te potencijale za daljni rast. Na taj bi se način

		<p>dobio vrijedan uvid u potrebe poduzetnika na koje bi županija mogla barem djelomično odgovoriti određenim svojim javnim politikama.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predlaže se izrada zasebnog poglavlja ili priloga PRIŽ koje bi se odnosio na pravednu tranziciju Istarske županije, imajući u vidu da je Istarska županija prihvatljiv korisnik Fonda za pravednu tranziciju u Republici Hrvatskoj. U tom bi se poglavlju mogle opisati ključne industrije/postrojenja u županiji koje se nalaze pred izazovom dekarbonizacije te bi se mogao opisati/predvidjeti proces transformacije kao i potencijalni negativni učinci restrukturiranja ili čak zatvaranja tih postrojenja (npr. TE Plomin, cementare u Koromačnom i Puli, kemijska industrija i sl.).
<p>Djelotvornost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sve relevantne institucije uključne u pripremu PRIŽ te da kroz rad radne skupine odnosno partnerskog vijeća imaju priliku dati svoj doprinos - Okvir za praćenje i vrednovanje naslanja se 	<ul style="list-style-type: none"> - Osigurati provedbu komunikacijske strategije kako bi svi važni dionici bili uključeni i u fazi provedbe PRIŽ - Tijekom provedbe PRIŽ preporuča se pojasniti

	<p>na zakonski okvir za strateško planiranje i upravljanje razvojem koji je propisan od strane Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Za sve predviđene mjere razvidna je jasna intervencijska logika na način da su mjere povezane s identificiranim potrebama te niti jedna potreba nije „nepokrivena“ obuhvatom mjera. - Vidljiv je odabir strateških projekata koji ujednačeno adresiraju ključne potrebe vezane uz energetska tranziciju, odgovorno upravljanje okolišem, održiv promet, kapacitete za upravljanje razvojem, obrazovanje, sport, prostorni razvoj, socijalnu uključenost, digitalnu i zelenu tranziciju, poduzetništvo i inovacije, održivi turizam, poljoprivredu te pitanja identiteta i baštine. 	<p>konkretnu nadležnost za provedbu i praćenje pokazatelja za svaku od predviđenih mjera. Navedene uloge u provedbi mogu biti i prilagodljive i mijenjati se tijekom provedbe, ovisno o stvarnom administrativnim i provedbenim kapacitetima.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predlaže se da se tijekom provedbe PRIŽ kod razrade projektne dokumentacije svakako posebna pozornost posveti izradi kvalitetnih studija izvodljivosti, analiza potreba, analiza opcija i ostalih važnih aspekata analize troškova i koristi javnih ulaganja, a kako bi se osiguralo da se provedu izvedivi i održivi projekti s maksimalnim pozitivnim razvojnim učinkom.
<p>Unutarnja usklađenost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Definiranje prioriteta javnih politika te posebnih ciljeva proizlazi iz analize stanja te je razvidna intervencijska logika. Opis posebnih ciljeva te odabrane mjere jasno odgovaraju na razvojne potrebe 	<ul style="list-style-type: none"> - Ukoliko se vidi da se sadržaj pojedinih mjera bude preklapao, predlaže se spajanje određenih srodnih mjera, radi učinkovitijeg praćenja provedbe PRIŽ. Moguće je povezivanje slijedećih mjera:

	<p>identificirane u analizi stanja i SWOT analizi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Način na koje su mjere postavljene u PRIŽ svakako omogućava tu usklađenost i sinergije no ključna će biti koordinacija provedbe i praćenje kako pojedine mjere doprinose ciljanim vrijednostima pokazatelja ishoda. - Postavljene ciljane vrijednosti pokazatelja ishoda u zadanom vremenskom periodu odgovaraju stvarnim mogućnostima županije odnosno njenih ključnih razvojnih dionika. 	<p>1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka mogla bi biti dio mjere</p> <p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE;</p> <p>1.2.7 Unprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja mogla bi biti horizontalna aktivnost unutar mjera 1.2.1. – 1.2.4.;</p> <p>1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća može se spojiti s posebnim ciljem 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem;</p> <p>Mjera 1.6. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite također može biti dio posebnog cilja 2.4. (da se izbjegne zaseban posebni cilj sa samo jednom mjerom);</p> <p>2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednješkolskom obrazovanju može se uključiti u mjeru 2.3.1. Uvođenje novih i modernizacija postojećih curriculumuma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada;</p> <p>2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i</p>
--	--	---

		<p>rehabilitaciji bi mogla se uključiti u mjeru 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti;</p> <p>3.2.1. Osnaživanje israživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora bi mogla uključivati i mjeru 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja.</p> <p>- Kod provedbe vrednovanja tijekom provedbe PRIŽ, potrebno je analizirati županijsku bazu projekata te opis i obuhvat županijskih strateških projekata kako bi se napravila dodatna provjera prikladnosti definiranih ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda.</p>
<p>Vanjska usklađenost</p>	<p>- PRIŽ je u potpunosti usklađen s NRS, što je vidljivo u samoj intervencijskoj logici i povezanosti posebnih ciljeva s razvojnim smjerom NRS (prikazanoj vrlo pregledno tablično na kraju poglavlja o strateškom okviru. Svi prioriteti javnih politika i posebni ciljevi imaju jasnu poveznicu s NRS.</p> <p>- Teritorijalna strategija razvoja otoka posve je usklađena s prioritetima Nacionalnog plana ravoja otoka.</p>	<p>Nema preporuka.</p>

6. Naučene lekcije iz postupka vrednovanja

Osnovna svrha postupka prethodnog vrednovanja je osigurati neovisno stručno mišljenje da je akt strateškog planiranja u što većoj mjeri relevantan i koherentan te poboljšati kvalitetu postupka same izrade ali i konačnog sadržaja plana. Da bi to bilo ostvareno, identificirane su određene naučene lekcije koje je važno uzeti u obzir prilikom budućih vrednovanja:

- Proces prethodnog vrednovanja mora započeti odmah po početku izrade strateškog akta (ili neposredno nakon početka), kako bi neovisni vrednovatelji imali priliku utjecati i na sami proces izrade strateškog akta te usmjeravati izrađivače od samog početka. To je bio slučaj kod prethodnog vrednovanja PRIŽ i smatra se dobrom praksom.
- Jako je važno da tim za vrednovanje uspostavi komunikaciju sa svim ključnim dionicima koji sudjeluju u procesu izrade strateškog akta (ne samo s izrađivačima), posebice članovima radne skupine i partnerskog vijeća.
- Kadgod je moguće, stručnjaci za vrednovanje trebali bi biti prisutni na sastancima radne skupine i partnerskog vijeća, radi sudjelovanja u raspravi i postizanju konsenzusa oko nadopuna ili revidiranja strateškog akta. Na primjeru izrade PRIŽ ovakav pristup se pokazao kao jako učinkovit i smanjio je broj pisanih komentara od strane vrednovatelja na dostavljene nacрте PRIŽ.
- Vremenski okvir za provedbu prethodnog vrednovanja treba se uskladiti s vremenskim okvirom potrebnim za pripremu i usvajanje strateškog akta. Važno je da stručnjaci za vrednovanje budu dostupni tijekom cijelog procesa, do samog kraja. Ako je potrebno, mogu doprinjeti i raspravi kod usvajanja strateškog akta od strane predstavničkog tijela.
- Kod pripreme izvješća o prethodnom vrednovanju, korisno je da tim za vrednovanje jasno istakne određene teme koje bi se trebale obraditi u vrednovanju tijekom provedbe. To bi značajno olakšalo pripremu projektnog zadatka za vrednovanje tijekom provedbe i osiguralo da vrednovanje odgovori na sva ključna pitanja i adresira identificirane izazove u provedbi strateškog akta.

Korišteni dokumenti

Nacrt analize stanja, dostavljen 3.9.2021. te ažurirana verzija dostavljena 9.3.2023.

Nacrt Plana razvoja Istarske županije, dostavljen 9.3.2023.

Nacrt Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine s pripadajućim dodacima, objavljen na mrežnim stranicama Istarske županije u okviru provedbe postupka savjetovanja s javnošću i postupka javne rasprave

Izješće o provedenom postupku savjetovanja s javnošću, objavljeno na mrežnim stranicama Istarske županije dana 13. studenoga 2023. godine

Indikativni financijski okvir za provedbu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2021. – 2027., dostavljen 19.1.2022.

Okvir za praćenje i vrednovanje, dostavljen 19.1.2022.

Primjena temeljnih horizontalnih načela, dostavljeno 19.1.2022.

Komunikacijska strategija, dostavljena 19.1.2022.

Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja, srpanj 2019. (NN 66/2019)

Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23)

Priručnik o strateškom planiranju, svibanj 2020.

Upute za izradu Planova razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave), lipanj 2021.

Na temelju članka 23. Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 44/23), članka 4. Odluke o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. godine („Službene novine Istarske županije“, br. 12/21 i 2/23) te članka 2. Odluke o osnivanju i imenovanju članova Odbora za vrednovanje Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. - 2027. godine („Službene novine Istarske županije“, br. 3/23), Odbor za vrednovanje Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. na sjednici održanoj dana 23. studenoga 2023. godine, donosi

O D L U K U

o usvajanju Izvješća o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine

Članak 1.

Usvaja se Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine.

Članak 2.

Akt iz članka 1. nalazi se u prilogu ove Odluke i sastavni je dio iste.

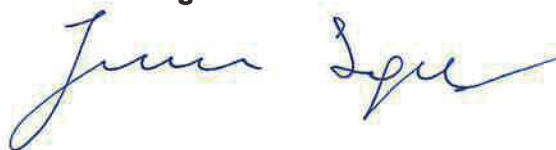
Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 013-02/21-01/04
URBROJ: 2168-01-52-73/1-23-16
Pula - Pola, 23. studenoga 2023.

**ODBOR ZA VREDNOVANJE PLANA RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE
ZA RAZDOBLJE 2022. – 2027. GODINE**

**Predsjednik Odbora za vrednovanje
Igor Jurčić**

Prilog 1.Tablični prikaz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Prilog 1.Tablični prikaz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine													
NOSITELJ IZRADE AKTA:		Istarska županija			NAZIV AKTA:		Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine				ROK VAŽENJA AKTA:	12/2027.	
Popis posebnih ciljeva													
Redni broj posebnog cilja	Strateški cilj NRS-a 2030.	Pokazatelj učinka NRS-a 2030.	Naziv cilja sektorske/visektorske strategije	Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka sektorske/visektorske strategije	Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda	Ukupan procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja	Planirani izvori financiranja	Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	Doprinos digitalnoj transformaciji (DA/NE)	Doprinos cilju održivog razvoja - SDG
1.	SC 6. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	np	np	Previdni cilj 1.1. Energetska tranzicija i sudjelovanje u proizvodnji klimatski prirodnih energija	CI.02.11.44 Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	11	13	2.790.432.964,78 EUR	Sredstva Europske unije i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 7
2.	SC 10. Održiva mobilnost	Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponenta održivosti	np	np	Previdni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje	CI.02.11.13 Duljina autocesta i e-cesta	127.000 km	127.202 km	1.062.919.835,42 EUR	Sredstva Europske unije, proračunska sredstva i sredstva Bina Bina Ltd.	DA	DA	SDG 9
3.	SC 6. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Emisija stakleničkih plinova (bruto godišnje - 1990)	np	np	Previdni cilj 1.3. Strateški i odobreni projekti promicanja razvoja	CI.02.13.19 Broj gradova i sela s provedbenim planovima energetske učinkovitosti	Prevedeno 26 Smanjenje 15	Prevedeno 20 Smanjenje 11	336.165,43 EUR	Sredstva Europske unije i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 11 Punkt 3.2.
4.	SC 6. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Emisija stakleničkih plinova (bruto godišnje - 1990)	np	np	Previdni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje otokom i proizvodnjom	CI.02.6.46 Potrošnja Nazara 2020 (proljeće) po stanovniku	25.380 ha	41.380 ha	3.883.814,04 EUR	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 15
5.	SC 6. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Stopa recikliranja komunalnog otpada	np	np	Previdni cilj 1.5. Jačanje komunikacije infrastrukture i usluga (upravljanje otpadom, recikliranje i obnovljivi)	CI.02.6.18 Stopnja recikliranja komunalnog otpada	19%	50%	/	/	DA	DA	SDG 12 Punkt 3.2.
						CI.02.6.17 Komunalni otpad prema postupcima gospodarenja otpadom	KO oporavak na otpad - 12% KO oporavak na otpad - 19%	KO oporavak na otpad - 0% KO oporavak na otpad - 50%					
6.	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % promjeka EU-a	np	np	Previdni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za održiviji razvoj	CI.02.10.33 Broj (bruto) oporavnih energija po stanovniku	3,1	3,5	70.500.000,00 EUR	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 13 Punkt 3.1.
						CI.02.4.7 Obuhvat djece od 4 godine do početka obilježavanja obilježavanja (predškolski odgoj)	75%	80%	58.754.029,53 EUR	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 4
						CI.02.2.59 Udio u ukupnim izdancima u sektoru komercijalne i korporativne komunikacije	11%	15%					
8.	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Obilježavanje broj godina zdravog života	np	np	Previdni cilj 2.2. Visoko obrazovanje kroz kvalifikacije i obrazovanje u skladu s potrebama	CI.02.3.16 Stopa umirovljenosti (do 65 godina)	4,4	3,7	74.044.699,71	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 9
						CI.02.3.44 Broj stanovnika (do 10.000 stanovnika)	24,76	25					
						CI.02.3.18 Broj bolničkih kreveta na 1.000 stanovnika	3,5	3,4					
9.	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Obilježavanje udio od energetske i neenergetske učinkovitosti	np	np	Previdni cilj 2.3. Veća uključivost i rješavanje nepotpunosti društva	CI.02.3.43 Broj radnih mjesta u javnom sektoru	6.757.816,93 EUR	7.963.327,81 EUR	21.000.000,00 EUR	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 1 Punkt 3.3.
						CI.02.3.70 Broj dionica za starije osobe	7	9					
10.	SC 11. Održiva tranzicija društva i gospodarstva SC 12. Razvoj potpornog gospodarstva i gospodarstva u skladu s potrebama SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	DESI indeks gospodarstva i društvene digitalizacije Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku (omjer BDP-a po stanovniku EU i Istarske županije) u odnosu na VPZ (uzimajući računanje regionalne različitosti) Regionalni indeks konkurentnosti (EUI)*	np	np	Previdni cilj 2.4. Uključivost u održivo i napredno društvo	CI.02.14.34 Ukupan proračunski prihodi poslovanja lokalne uprave, po stanovniku	1.209,14 EUR	1.362,67 EUR	189.084,21 EUR	Sredstva Europske unije, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 16 Punkt 3.6.
11.	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % promjeka EU-a Indeks globalne konkurentnosti (GCI) Vrijednost izvoza robe i usluga, u % BDP-a	np	np	Previdni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva	CI.02.7.20 Broj novih e-objava za gradnju	0	5	3.915.322,85 EUR	Sredstva Europske unije, proračunska sredstva i sredstva korporacije	DA	DA	SDG 9
12.	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Udio ukupnih izdanka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u Europska jedinica izvještaja u inovacijama	np	np	Previdni cilj 3.2. Potencijalno temeljenje na istraživanju i inovacijama	CI.02.4.27 Broj inovacija u istraživačkom novcu	172.182.892,23 EUR	172.539.650,94 EUR	354.773.375,80 EUR	Sredstva Europske unije i proračunska sredstva	DA	DA	SDG 9
13.	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % promjeka EU-a Indeks globalne konkurentnosti (GCI) Vrijednost izvoza robe i usluga, u % BDP-a	np	np	Previdni cilj 3.3. Održivi turistički temelji na kvaliteti usluga i autentičnom sadržaju	CI.02.8.01 Dobitak u turističkoj implemenciji objekte	4.899.799 (2019) 1.878.999 (2020)	5.000.000	9.436.697,00 EUR	Sredstva Europske unije i Nacionalnog plana oporavka i otpornosti	DA	DA	SDG 8 Punkt 8.3.
						CI.02.8.17 Nivoina u turističkoj implemenciji objekte	38.700.000 (2019) 13.514.484 (2020)	38.000.000					
14.	SC 9. Samostalnost i tvornički razvoj gospodarstva	Proizvodnost rada u poljoprivredi	np	np	Previdni cilj 3.4. Razvoj održivih i konkurentnih poljoprivrede, turizma, ribarstva, obraditelarstva i vodnog gospodarstva	CI.02.12.01 Površine obradivog zemljišta opremljenog za mehanizaciju	1.500 ha	2.500 ha	53.702.737,41 EUR	Sredstva Europske unije, proračunska sredstva i sredstva korporacije	DA	DA	SDG 2
15.	SC 2. Obrazovanje i napredni ljudi SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	PIEA - Program međunarodne promjene znanja i vještina učenika Regionalni indeks konkurentnosti	np	np	Previdni cilj 4.1. Podpora obrazovnoj i stručnoj pripremi istraživačkog znanja	CI.02.2.50 Broj radnih mjesta u istraživanju i inovacijama	0,53 EUR	0,60 EUR	48.443,83 EUR	Proračunska sredstva Istarske županije	NE	DA	SDG 4
16.	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo i 11.5. Podržavanje razvoja kulture i turizma Hrvatski program (promicanje razvoja) i jedinstvenih vrijednosti	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % promjeka EU-a Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	np	np	Previdni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, jačanje kulturnih identiteta, baštine i tradicije	CI.02.6.48 Broj radnih mjesta u kulturi i turizmu CI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije	8,56 EUR 15	9,04 EUR 16	5.870.782,77 EUR	Sredstva Europske unije, proračunska sredstva i sredstva korporacije	NE	DA	SDG 11 Punkt 3.14.

NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE

RAZVOJNI SMJER	STRATEŠKI CILJ	POKAZATELJ USPJEŠNOSTI	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST	PROSJEK EU-A
RS 1. Održivo gospodarstvo i društvo	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	100 % = 31.970,00 EUR (2019.)
		Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta	-
		Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97% (2018.)	3%	2,12% (2018.)
		Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	25 mjesto u EU-u (2020.)	<18. mjesta	-
	SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,3% (2019.)	70%	45,8% (2019.)
		PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	Dostići prosjek zemalja OECD-a	-
		Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83% (2019.)	> 97 %	95% (2019.)
		Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu (primarno i sekundarno obrazovanje)*	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2019.)	Dostići prosjek EU-a	Primarno obrazovanje: 4062 sata Niže sekundarno obrazovanje: 2956 sati (2019.)
		Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	41,6% (2019.)
		Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	66,7% (2019.)	75%	73,9% (2019.)
		Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25 – 64)	3,5% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	10,8% (2019.)
	SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Pokazatelj vremena rješavanja prvostupajskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	250 dana	207 dana (2018.)
		Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije“	77. mjesto (2019.)	< 60. mjesta	-
SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta	-	
RS 2. Jačanje otpornosti na krize	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina žene 56,5 godina muškarci (2018.)	> 64 godine žene > 64 godine muškarci	64,2 godine žene 63,7 godina muškarci (2018.)
		Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3% (2019.)	< 15 %	21.40 % (2019.)
	SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	Stopa totalnog fertiliteta	1,47 djece (2018.)	1,8 djece	1,54 djece (2018.)
	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	100 % = 31.970,00 EUR (2019.)
Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava		2,7% (2019.)	Ostati najbolji u EU	12,5% (2019.)	
RS 3. Zelena i digitalna tranzicija	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)	75,23 % (2018.)	0,65	79,26 % (2018.)
		Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,30 % (2018.)	0,55	47,40 % (2018.)
		Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02%(2018.)	0,364	18,88% (2018.)
	SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Produktivnost rada u poljoprivredi	6.107 eura/GJR* (2019.)	10.000,00 eura/GJR*	20.120 eura/GJR* (2019.)
	SC 10. Održiva mobilnost	Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura“	32. mjesto (2019.)	< 28. mjesta	-
SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	47,60 (20. mjesto u EU-u) (2020.)	Dostići prosjek EU-a	52,57 (2020.)	
RS 4. Ravnomjeran regionalni razvoj	SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku (omjer BDP-a po stanovniku ZG (najrazvijenija županija) u odnosu na VPŽ (najmanje razvijena županija)	3,10 (2017.)	2,5	-
	SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	Regionalni indeks konkurentnosti (EU)*	32 (2019.)	38	(0 - najmanje konkurentna EU NUTS 2 regija) (100 - najkonkurentnija EU NUTS 2 regija)

STRATEŠKA STUDIJA UTJECAJA NA OKOLIŠ:

**PLAN RAZVOJA ISTARSKÉ
ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD
2022. DO 2027. GODINE**

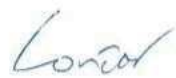

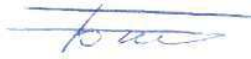

**NARUČITELJ:
ISTARSKA ŽUPANIJA**

VITA PROJEKT d.o.o.
za projektiranje i savjetovanje u zaštiti okoliša
HR-10000 Zagreb, Ilica 191C

Tel: + 385 0 1 3774 240
Fax: + 385 0 1 3751 350
Mob: + 385 0 98 398 582

email: info@vitaprojekt.hr
www.vitaprojekt.hr

Nositelj izrade:	Istarska županija	
Naslov:	Strateška studija utjecaja na okoliš: Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine	
Radni nalog/dokument:	2022/056	
Ovlaštenik:	VITA PROJEKT d.o.o. Zagreb	
Voditelj izrade Studije i Glavne ocjene:	Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.	
Stručni tim:	Područje:	Potpis:
Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.	bioraznolikost, ekološka mreža, zaštićena područja, zrak, klimatske promjene, vode	
Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.	kulturna baština, buka	
Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch.	krajobraz, kulturna baština, gospodarenje otpadom	
Mihaela Meštrović, mag.ing.prosp.arch.	klimatske promjene, krajobraz	
Ostali suradnici:		
Romanna Sofia Vučković, mag.ing.geol.	geologija, pedologija, zrak	
Tanja Težak, mag.ing.aedif.	seizmologija	
Dora Čukelj, mag.oecol.	šumarstvo i lovstvo, bioraznolikost, ekološka mreža	
dr.sc. Neven Tandarić, mag.geogr.	odnos s drugim S/P/P, međunarodni ciljevi zaštite okoliša, geomorfologija, georaznolikost, vode	

Lucija Josipa Hercezi,
mag.soc.

stanovništvo i zdravlje

Filip Šegović,
mag.ing.geol.

geologija, hidrogeologija

Datum izrade:

Studenj, 2023.

Lucija Hercezi
Filip Šegović

Direktor
Domagoj Vranješ
mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoinj.

SADRŽAJ

1	Uvod	6
1.1	Strateška procjena utjecaja na okoliš	6
2	Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine.....	8
2.1	Srednjoročna vizija razvoja	8
2.2	SWOT analiza	9
2.3	Strateški okvir	9
2.4	Strateški projekti	25
2.5	Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama	37
2.6	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na PR IŽ	54
3	Postojeće stanje okoliša	60
3.1	Prostorni obuhvat.....	60
3.2	Geomorfološka obilježja	64
3.3	Geološka obilježja	69
3.4	Georaznolikost.....	71
3.5	Seizmološka obilježja	76
3.6	Pedološka obilježja	77
3.7	Hidrološka i hidrogeološka obilježja	80
3.8	Zrak	107
3.9	Klimatološka obilježja	111
3.10	Bioraznolikost	130
3.11	Krajobrazna obilježja	150
3.12	Kulturno-povijesna baština	157
3.13	Stanovništvo i društvene djelatnosti	159
3.14	Gospodarstvo	166
3.15	Infrastrukturni sustavi	180
3.16	Buka	194
3.17	Svjetlosno onečišćenje.....	196
4	Okolišne značajke područja na koja provedba PR IŽ može značajno utjecati	198
5	Opis vjerojatno značajnih utjecaja	199
5.1	Vode i more.....	206
5.2	Zrak	210
5.3	Tlo	213

5.4	Bioraznolikost	216
5.5	Georaznolikost.....	223
5.6	Zaštićena područja	225
5.7	Krajobraz	226
5.8	Kulturna baština	227
5.9	Klimatske promjene	229
5.10	Stanovništvo i zdravlje ljudi.....	241
5.11	Šumarstvo i lovstvo.....	242
5.12	Gospodarenje otpadom	244
5.13	Buka	245
5.14	Svjetlosno onečišćenje.....	245
5.15	Procjena utjecaja strateških projekata	246
5.16	Kumulativni utjecaji.....	252
5.17	Mogući prekogranični utjecaji	253
6	Prijedlog mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša	254
7	Razmotrene alternative PR IŽ.....	280
8	Glavna ocjena prihvatljivosti PR IŽ za ekološku mrežu.....	281
8.1	Uvod	281
8.2	Obilježja područja ekološke mreže	282
8.3	Glavne značajke područja ekološke mreže na koja je moguć utjecaj.....	284
8.4	Metodologija procjene utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu	291
8.5	Procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu	292
8.6	Procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu.....	301
8.7	Kumulativni utjecaji.....	305
8.8	Prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja.....	306
8.9	Program praćenja stanja ekološke mreže	331
8.10	Zaključak o prihvatljivosti PR IŽ za ekološku mrežu.....	331
9	Ostali podaci i zahtjevi	332
9.1	Zahtjevi pristigli tijekom postupka određivanja sadržaja Strateške studije.....	332
10	Sažetak.....	334
10.1	Uvod	334
10.2	Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine	334
10.3	Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama	339
10.4	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na PR IŽ	340

10.5 Postojeći okolišni problemi	341
10.6 Opis vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš	356
10.7 Prijedlog mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša	366
10.8 Razmotrene alternative PR IŽ	392
10.9 Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.....	392
11 Izvori podataka	434
11.1 Popis propisa	438
12 Popis priloga.....	440

1 Uvod

NAZIV STRATEGIJE	Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine
NOSITELJ IZRADE PLANA	Istarska županija – Regione Istriana

1.1 Strateška procjena utjecaja na okoliš

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. SPUO stvara osnovu za promicanje održivog razvitka kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogle imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka.

Postupak SPUO provodi se za Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine (u daljnjem tekstu: PR IŽ). Nositelj izrade je Istarska županija – Regione Istriana, dok je javna ustanova „Regionalni koordinador Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinador postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Postupak SPUO provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17).

U postupku SPUO izrađuje se strateška studija. Strateška studija je stručna podloga koja se prilaže uz strategiju, plan i program, a strateška procjena provodi se na temelju rezultata utvrđenih strateškom studijom.

Strateškom studijom određuju se, opisuju i procjenjuju očekivani značajni učinci na okoliš koje može uzrokovati provedba strategije, plana ili programa i razumne alternative vezane za zaštitu okoliša koje uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat te strategije, plana ili programa. Namjera cijelog postupka je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme strategije, plana ili programa, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak njezina donošenja. Postupak SPUO pruža dionicima priliku sudjelovanja u postupku te se osigurava informiranje i sudjelovanje javnosti za vrijeme postupka donošenja odluka. Nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka.

Stratešku studiju izradila je tvrtka VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, koja je ovlaštena za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i prirode sukladno Rješenjima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.^{1,2}

¹ Ovlaštenje tvrtke VITA PROJEKT d.o.o. za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša

² Ovlaštenje tvrtke VITA PROJEKT d.o.o. za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode

1.1.1 Provedene aktivnosti

Odluka o pokretanju postupka izrade PR IŽ donesena je 12. rujna 2019. godine, a Odluka o izmjenama i dopunama 14. srpnja 2022. godine.

Za PR IŽ proveden je postupak Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te je *Rješenjem MINGOR-a* od 4. veljače 2022. godine zaključeno kako je za PR IŽ obavezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Odluka o započinjanju postupka SPUO donesena je 2. kolovoza 2022. godine.

U svrhu informiranja javnosti, *Informacija o izradi i određivanju sadržaja strateške studije* objavljena je na internetskoj stranici IŽ. Postupak određivanja sadržaja strateške studije trajao je od 2. studenog 2022. godine do 2. prosinca 2022. godine, tijekom kojeg je zaprimljeno 14 mišljenja. Način na koji su dobivena mišljenja uzeta u obzir tijekom izrade Strateške studije opisan je u poglavlju 9 Ostali podaci i zahtjevi.

Odluka o sadržaju strateške studije donesena je 15. prosinca 2022. godine. Odluka o imenovanju povjerenstva donesena je 27. prosinca 2022. godine. Obavijest o provođenju javne rasprave donesena je 20. rujna 2023. godine.

U tablici u nastavku (Tablica 1) navedeni su dokumenti bitni za postupak SPUO i datumi kad su doneseni.

Tablica 1. Provedene aktivnosti

dokument	datum
Odluka o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 023-01/19-01/47, URBROJ: 2163/1-01/4-19-03	12.09.2019.
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 023-01/22-06/01, URBROJ: 2163-01/3-22-04	14.07.2022.
Rješenje prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu KLASA: UP/I-612-07/22-37/15, URBROJ: 517-10-2-3-22-2	04.02.2022.
Odluka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 351-03/22-01/01, URBROJ: 2163-01/11-22-02	02.08.2022.
Informacija o izradi i određivanju sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 351-03/22-01/01, URBROJ: 2163-02/5-22-14	02.11.2022.
Odluka o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 351-01/22-01/01, URBROJ: 2163-01/11-22-03	15.12.2022.
Odluka o imenovanju Povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. do 2027. godine	27.12.2022.
Obavijest o provođenju javne rasprave o strateškoj studiji utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine i o nacrtu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine KLASA: 351-01/22-01/01, URBROJ: 2163-02/6-23-64	20.9.2023.

2 Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. temeljni je srednjoročni akt strateškog planiranja, koji se donosi za razdoblje od šest godina u svrhu definiranja posebnih ciljeva za provedbu dugoročnih akata strateškog planiranja, Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija.

Izradom Plana razvoja odražava se kontinuitet provedbe procesa strateškog planiranja na području Županije. Prvi strateški razvojni dokument, Regionalni operativni program Istarske županije – ROP, izrađen je za razdoblje od 2006. do 2010. godine. Uslijedila je izrada Županijske razvojne strategije za razdoblje od 2011. do 2013. godine te Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine, čije je trajanje produljeno do kraja 2021. godine, sukladno naputku Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u prosincu 2017. godine uspostavljen je novi okvir kojim se uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama, koje sukladno svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javnopravna tijela. Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine (NN 13/2021), koja svojim razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima predstavlja temeljni strateški okvir za izradu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

Nositelj izrade Plana razvoja je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

2.1 Srednjoročna vizija razvoja

Temeljem načela partnerstva i suradnje te ostalih načela politike regionalnog razvoja, Planom razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. utvrđuje se sljedeća srednjoročna vizija razvoja:

Zelena, otporna, povezana i pametna regija prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu.

Sukladno navedenoj viziji, ključne snage Istarske županije su visoka kvaliteta života, očuvan okoliš te inovativno i konkurentno gospodarstvo. Njena otpornost očituje se u više elemenata društveno gospodarskog razvoja, od sposobnosti ublažavanja rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, preko diversifikacije gospodarskog sektora i inovativnog pristupa tradicionalnim industrijama do zdravstvene i socijalne vitalnosti stanovništva kao njenog ključnog resursa. Uz zadržavanje uključivosti i multikulturalnosti, Istarska županija ostaje najrazvijenija regija u Republici Hrvatskoj te dodatno unapređuje povezanost na regionalnoj razini.

2.2 SWOT analiza

U prilogu³ se nalazi SWOT analiza, odnosno analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji povezanih s provedbom PR IŽ, izrađena u sklopu izrade nacrtu PR IŽ.

2.3 Strateški okvir

PR IŽ je strukturiran na način da su definirana 4 prioriteta javnih politika koja su podijeljena na posebne ciljeve (ukupno 16), a oni dalje na mjere. U tablici u nastavku (Tablica 2) prikazan je strateški okvir PR IŽ.

U sljedećim poglavljima nalaze se detaljni opisi aktivnosti planiranih PR IŽ.

Tablica 2. Strateški okvir PR IŽ

strateški okvir PR IŽ
prioritet javne politike 1. Zelena i povezana regija
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena
mjera 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE mjera 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama mjera 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka mjera 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje
mjera 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture mjera 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture mjera 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture mjera 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture mjera 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta mjera 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture mjera 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju
mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja mjera 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora mjera 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom
mjera 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine mjera 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija mjera 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)
mjera 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom mjera 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda mjera 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća

³ SWOT analiza

strateški okvir PR IŽ
mjera 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete mjera 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima
mjera 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite.
prioritet javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja
mjera 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova mjera 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima mjera 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikuluma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada mjera 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija mjera 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture mjera 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju mjera 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada mjera 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport
mjera 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji mjera 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu mjera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite mjera 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima mjera 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge mjera 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti mjera 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva
mjera 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva mjera 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva mjera 2.3.3. Osaživanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu mjera 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici mjera 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI mjera 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem
mjera 2.4.1. Stvaranje pametne uprave mjera 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem mjera 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka mjera 2.4.4. Razvoj ITU područja
prioritet javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva
mjera 3.1.1. Razvoj ICT sektora mjera 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva mjera 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama

strateški okvir PR IŽ

mjera 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora
 mjera 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva
 mjera 3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade
 mjera 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo
 mjera 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje

- **posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima**

mjera 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije
 mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda
 mjera 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma
 mjera 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu
 mjera 3.3.5. Razvoj zelenog turizma
 mjera 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

- **posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva**

mjera 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda
 mjera 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije
 mjera 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva
 mjera 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja
 mjera 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije
 mjera 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva

prioritet javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

- **posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta**

mjera 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta
 mjera 4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ

- **posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije**

mjera 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina
 mjera 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti
 mjera 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija
 mjera 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje
 mjera 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture
 mjera 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji
 mjera 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije

2.3.1 Prioritet javne politike 1. Zelena i povezana regija

Tablica 3. Opis Prioriteta javne politike 1. Zelena i povezana regija

Prioritet javne politike 1. Zelena i povezana regija
<p>Sukladno odredbama Plana razvoja, Istarska županija bit će prepoznata kao zelena i povezana regija, koja će visoku kvalitetu života svojim stanovnicima osiguravati kroz odgovoran odnos prema prostoru, održivo upravljanje okolišem, unapređenje prometne i digitalne povezanosti te kvalitetnu i dostupnu komunalnu infrastrukturu.</p> <p>Istra se, kao i cijeli svijet, suočava s dalekosežnim i neizbježnim posljedicama klimatskih promjena. U tom kontekstu, naglasak će biti stavljen na predviđanje, prevenciju i pravovremenu detekciju negativnih učinaka izazvanih klimatskim promjenama te na energetska tranziciju prema zelenim oblicima energije. Cilj je u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti oslanjanje na ekološki nepovoljne izvore energije te se umjesto toga okrenuti iskorištavanju tehnološki naprednih i ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije (fotonaponske ćelije, vjetroelektrane, toplinska energija mora). Tranzicija na čiste oblike energije doprinit će jačanju otpornosti na različite oblike vanjskih i teško predvidljivih prijetnji (ekološke, zdravstvene i druge krize) i osigurati stabilnosti Istre kao regije.</p> <p>Za stvaranje povezanije regije, ključno je daljnje ulaganje u razvoj prometne i informacijskokomunikacijske infrastrukture. Završetkom izgradnje Istarskog ipsilona ostvarit će se cestovno povezivanje regije, ali je ključno nastaviti daljnje povezivanje s regionalnim okruženjem i mikro lokacijama unutar Istre. U cilju postizanja održivosti i optimizacije, nužno je uvođenje multimodalnog prijevoza i osnaživanje alternativnih oblika prijevoza, s većim ulaganjima u sustav željezničkog prometa. Ključno ulaganje predstavlja i unapređenje digitalne povezanosti Istre i implementacija suvremene tehnologije koja će unaprijediti kvalitetu života stanovnika, dodatno potaknuti gospodarski razvoj i biti osnovica digitalne i zelene tranzicije.</p> <p>Odgovorno upravljanje prostorom prepoznato je kao iznimno važan segment u cjelokupnom razvoju Istarske županije. U budućnosti će se stoga osigurati adekvatan i ravnomjeran razvoj kako ruralnih i urbanih dijelova Istre, tako i njezinog priobalja i unutrašnjosti, kroz ciljano i dobro diferencirano planiranje prostornog razvoja koje će u obzir uzimati posebnosti i specifične potrebe svakog prostornog segmenta. Osobita pažnja bit će posvećena održivom upravljanju okolišem te očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti istarskog područja, kroz primjenu naprednih tehnologija, unapređenje međusektorske komunikacije i suradnje te sinergijski pristup razvoju i osnaživanju komplementarnih gospodarskih djelatnosti (ekološka poljoprivreda, outdoor turizam).</p> <p>Za ostvarivanje vizije koja Istru prepoznaje kao mjesto visoke kvalitete života neizostavno je osigurati dostupnost i kvalitetu komunalne infrastrukture i povezanih usluga, koje će posljedično doprinijeti očuvanju istarskih prirodnih bogatstava. U tom kontekstu, naglasak će biti stavljen na unapređenje sustava vodoopskrbe i odvodnje te na osiguravanje dostatnosti vodnih resursa i pripadajuće infrastrukture u razdobljima iznimne sezonalne vršne opterećenosti. Istarska će županija također odgovoriti na izazove s kojima se susreće u području gospodarenja otpadom, kroz uvođenje strateškog pristupa, jačanje svijesti javnosti o važnosti pravilnog postupanja s otpadom te primjenu načela kružnog gospodarstva. Realizacijom navedenog, želi se dodatno izgraditi identitet stanovnika Istre kao žitelja regije koja je, osim po gospodarskoj razvijenosti, prepoznata po iznimno očuvanom krajoliku i prirodi.</p>

Tablica 4. Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena

Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena
<p>Energetska tranzicija Istarske županije prema obnovljivim izvorima energije prepoznata je kao jedan od nužnih preduvjeta stvaranja zelene i otporne regije koja će se uspješno suočiti s izazovima klimatskih promjena. Važnost ove tranzicije sadržana je i u ključnom strateškom dokumentu EU, Europskom zelenom planu, koji obvezuje na</p>

Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena

promjenu paradigme. U okviru ovog posebnog cilja, poticati će se korištenje energije iz raznovrsnih obnovljivih izvora te će se naglasak staviti na jačanje kapaciteta za energetske učinkovitost, kroz mjere koje će poticati učinkovitije upravljanje energentima te kogeneracijski pristup istovremene proizvodnje više vrsta energije u jedinstvenom procesu. Povezano s navedenim ulaganjima, Istarska županija će poticati ulaganja koja će unaprijediti energetske infrastrukture, kroz unaprjeđenje sustava za proizvodnju, prijenos, distribuciju i skladištenje električne energije i njegovu informatizaciju te nastavak plinifikacije Županije. S obzirom da je ostvarivanje ciljeva zelenog plana usko povezano s umanjnjem štetnih posljedica klimatskih promjena, uspostavljanjem sustava za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama, Županija će nastojati pravovremeno prepoznati, a zatim i ublažiti, negativne posljedice nastale kao rezultat globalnog zagrijavanja, s osobitim osvrtom na izazove koji nastaju zbog podizanja razine mora. Završno, kao dodatni napor u procesu zelene tranzicije, u predstojećem razdoblju planira se unaprijediti kvaliteta zraka i smanjiti emisija stakleničkih plinova kroz mjere koje će razvijati zelenu mobilnost i potencirati korištenje alternativnih goriva, ali i poboljšati svijest javnosti o kakvoći zraka kroz veću dostupnost relevantnih informacija.

mjere:

- 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE
- 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama
- 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka
- 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture

Tablica 5. Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje
Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje

Cilj održivog prometnog povezivanja planira se ostvariti ulaganjima u sve postojeće oblike prometne povezanosti, čime bi povoljan geoprometni položaj Županije bio u potpunosti valoriziran, a temeljio bi se na multimodalnom pristupu. Mjerom poboljšanja cestovnog prometa i infrastrukture bit će obuhvaćene prometnice svih kategorija, a osim modernizacije, obnove i izgradnje, ulaganja će biti usmjerena na povećanje sigurnosti cestovnog prometa i promicanje javnog prijevoza. Nadalje, u idućem razdoblju planira se ostvariti iskorak u revitalizaciji istarske željeznice, koristeći pritom potencijal gospodarstva, osobito turizma, kao inicijatora razvoja i povezivanje odnosno integriranje željezničkog prometa u postojeću prometnu mrežu. Poboljšanje pomorskog prometa kroz unaprjeđenje lučke infrastrukture, s naglaskom na teretni lučki promet te redefiniranje obalnog linijskog i putničkog pomorskog prijevoza također će doprinijeti razvoju koncepta multimodalnosti i integriranju svih oblika prometa kao međusobno komplementarnih. Modernizacija zračne luke i aerodroma identificirana je kao dodatna mjera koja, osim boljem prometnom povezivanju, doprinosi gospodarskom, a posebno turističkom rastu Županije. U kontekstu prometnog povezivanja Istarska županija u idućem razdoblju planira ostvariti značajan iskorak u unapređenju biciklističke prometne infrastrukture, s naglaskom na uključivanje pravaca u mrežu na europskoj razini. Završno, svi oblici prometnog povezivanja bit će prožeti načelima modernizacije, sigurnosti i održivosti, kroz uvođenje pametne infrastrukture i senzoričke te poticanje MaaS (Mobility as a Service) koncepta koji će holističkom kombinacijom javnog i privatnog prijevoza nastojati smanjiti pritisak na postojeću prometnu mrežu, ali i ublažiti negativan učinak na okoliš. S obzirom na činjenicu da digitalna povezivost predstavlja osnovu za uvođenje suvremenih tehnologija i budući gospodarski razvoj, Istarska županija poticati će ulaganja u poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj gigabitnih mreža kako bi se pozicionirala kao regija ultra brzog interneta koji će omogućiti veću efikasnost i unaprjeđenje usluga i infrastrukture u službi građana.

Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje**mjere:**

- 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture
- 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture
- 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture
- 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture
- 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta
- 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture
- 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja

Tablica 6. Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju**Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju**

Strateški i održivi pristup prostornom razvoju Istarske županije u narednom razdoblju će se očitovati kroz definiranje i razvoj smjernica prostornog razvoja koje će prepoznavati specifične potrebe kako istarske unutrašnjosti, tako i njezinog priobalja. Istarska će županija promicati cjelovito i sustavno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora kroz izradu niza planskih dokumenata koji će postaviti temelje održivog razvoja, zaštite i očuvanja cjelokupnog obalnog područja, s posebnim naglaskom na ranjive morske i obalne ekosustave. Nadalje, jačat će se institucionalni kapaciteti sustava za prostorno uređenje, kako u pogledu uspostave educiranih koordinacijskih tijela, tako i u vidu stvaranja usustavljenih baza relevantnih podataka, što će se posljedično ogledati i u uspješnijem praćenju stanja i razvoja obalnog područja. Naposljetku, Županija će u narednom razdoblju podizati svijest javnosti o temi integralnog upravljanja obalnim područjem, kroz uključivanje zainteresiranog stanovništva u proces donošenja odluka te razvoj specijaliziranih edukativnih programa. U kontekstu prostornog planiranja morskih područja, Županija će uspostaviti odgovarajuće procese, metodologije i alate koji će osigurati učinkovito upravljanje i zaštitu ovog prostornog segmenta.

mjere:

- 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja
- 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora
- 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente

Tablica 7. Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom**Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom**

Za održavanje Istre zelenom regijom, odgovorno upravljanje okolišem i prirodom ključan je segment. U narednom će se razdoblju taj cilj ostvariti kroz niz mjera koje će imati za rezultat zaštitu okoliša i prirode, unaprjeđenje upravljanja zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizaciju prirodne baštine. Navedeno će se očitovati

Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom

u sustavnijem donošenju i provođenju planskih dokumenata koji će definirati upravljanje zaštićenim područjima (povezano s posebnim ciljem 1.3.), ali i u aktivnom i sistematičnom praćenju stanja različitih segmenata okoliša te provođenju mjera zaštite prirode i ekološke mreže. Nadalje, Istarska županija će, kroz vlastite istraživačke kapacitete te suradnjom s drugim institucijama, poticati znanstvena istraživanja i primjenu novih ekološki učinkovitih tehnologija kako bi se osiguralo racionalno korištenje prirodnih dobara te minimizirali nepovoljni utjecaji na okoliš i zdravstveni rizici za stanovnike. Naposljetku, iskorak će također biti ostvaren u domeni praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovnika Županije, kroz osnaživanje mreže javnog zdravstva, s posebnim naglaskom na njegovu informatizaciju i uvođenje digitalnih alata za efikasniji sustav.

mjere:

- 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine
- 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija
- 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva

Tablica 8. Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)
Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)

Poboljšanje komunalne infrastrukture u smislu njezine izgradnje i modernizacije, ali i na upravljačkoj razini, s primarnim ciljem povećanja kvalitete i dostupnosti komunalnih usluga posljedično će također doprinijeti i očuvanju okoliša. To se ponajprije odnosi na unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te ulaganja u energetske učinkovite sustave javne rasvjete. Izgradnja cjelovitog i funkcionalnog sustava gospodarenja otpadom i jačanje svijesti građana o važnosti pravilnog gospodarenja otpadom dovest će do povećanja stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada, a time i omogućiti primjenu modela kružnog gospodarstva. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda podrazumijeva ulaganja u modernizaciju i proširenje mreže, s posebnim naglaskom na manja, geografski disperzirana mjesta. Nadalje, promicat će se funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća s ciljem povećanja kvalitete usluge prema građanima te optimizacije njihova poslovanja. Završno, u okviru predmetnog cilja naglasak će biti stavljen i na investicije u unaprjeđenje ostale javne komunalne infrastrukture, odnosno izgradnju i uređenje trgova, šetnica, igrališta i drugih javnih površina.

mjere:

- 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom
- 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
- 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća
- 1.5.4. Poticanje razvoja energetske učinkovite sustave javne rasvjete
- 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture

Tablica 9. Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima

Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima
<p>Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima podrazumijeva cjelovito unaprjeđenje sustava civilne zaštite i rada svih žurnih službi. Osim poboljšanja infrastrukture i materijalno-tehničke opremljenosti službi, osnaživanje ljudskih resursa u sustavu civilne zaštite bit će ključna mjera koja će doprinijeti povećanju sigurnosti i jačanju kapaciteta za odgovor na krizne događaje. Važan segment koji će doprinijeti ostvarenju ovoga cilja je i edukacija građana, čime će se unaprijediti prevencija i suočavanje šire zajednice s krizama. Isto tako, u idućem razdoblju planirano je intenziviranje međunarodne suradnje vezano uz upravljanje kriznim događajima, s posebnim naglaskom na pružanje hitne medicinske pomoći u pograničnim područjima i na moru.</p>
<p>mjere:</p> <p>1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite</p>

2.3.2 Prioritet javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti

Tablica 10. Opis Prioriteta javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti

Prioritet javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti
<p>Osnovna pretpostavka ostanka i dolaska inovativnih i kreativnih mladih ljudi u Istarsku županiju je osiguravanje visoke kvalitete društvenih usluga u ključnim područjima koja čine kvalitetu života.</p> <p>Ključna stavka kvalitetnog života i prosperiteta zajednice jesu kvalitetne i dostupne usluge odgoja i obrazovanja. U tom kontekstu, Istra će biti regija koja aktivno radi na unapređenju odgojno obrazovnog sektora i promišlja o modalitetima njegova razvoja te reagira na društvene i gospodarske promjene kojima prilagođava usluge. Uz navedeno, ključna stavka kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja je njegova dostupnost, financijska i prostorna, koja uključuje ulaganja u razvoj mreža vrtića i škola, kako bi se udovoljilo pedagoškim standardima i približilo uslugu svim stanovnicima. Navedeno predstavlja preduvjet za poboljšanje demografske slike odnosno revitalizaciju dobne strukture stanovništva, s obzirom da se želi mladim, zaposlenim i produktivnim obiteljima osigurati kvalitetna potpora obiteljskom životu.</p> <p>Aktivnim provođenjem slobodnog vremena te bavljenjem sportskim aktivnostima želi se potaknuti stanovnike na kvalitetan i zdrav način života. Stoga su nužna ulaganja u sportsku infrastrukturu, amatersku i profesionalnu, ali i prihvaćanje strateškog pristupa razvoju sporta u kontekstu kvalitetnijeg upravljanja, jačanja ljudskih kapaciteta i većih financijskih ulaganja kroz EU projekte.</p> <p>S obzirom da je svaka zajednica snažna onoliko koliko brine o najugroženijim skupinama društva, Istarska županija će posebnu pažnju posvetiti daljnjem unaprjeđenju socijalnih i zdravstvenih usluga. Istra će i dalje biti prepoznata kao uključiva i socijalno osjetljiva regija, koja će uz unaprjeđenje standardnih usluga raditi i na jačanju izvaninstitucionalnih oblika skrbi i inovativnih alternativnih usluga za ranjive skupine. U navedenom procesu važnu će ulogu imati organizacije civilnoga društva, ne samo u pružanju i osmišljavanju takvih usluga, već i u aktiviranju zajednice za rješavanje lokalnih izazova.</p> <p>Ključ visoke kvalitete života nalazi se između ostaloga i u modernoj i otvorenoj javnoj upravi odnosno kvalitetnim uslugama koje ista pruža i za koje je nadležna. Poticati će se aktivno uključivanje stanovnika te transparentnost podataka kojima javna uprava raspolaže. S ciljem stvaranja kvalitetnijeg društvenog okruženja, uvodit će se</p>

Prioritet javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti

socijalne inovacije u upravljanju i poticati aktivno građanstvo na sudjelovanje u upravljanju. Ojačat će se kapaciteti javnih uprava za digitalizaciju i korištenje digitalnih rješenja, koji će optimizirati procese i pospješiti te ubrzati pružanje usluga. Kapaciteti za pripremu i provedbu projekata koji se financiraju iz fondova EU bit će osnaženi u cilju kvalitetnijeg iskorištavanja sredstava iz Višegodišnjeg financijskog okvira Europske unije 2021. – 2027.

Tablica 11. Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja
Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja

Visoki standardi odgoja i obrazovanja osigurati će se setom mjera na svim razinama, od predškolskog odgoja do visokog obrazovanja i znanosti. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova predstavljaju nužne infrastrukturne preduvjete za osiguranje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja. Nadalje, Istarska će se županija u tom kontekstu kroz niz mjera osobito osvrnuti na unaprjeđenje podrške i uključenosti djece s teškoćama u razvoju u obrazovni sustav. Prilagodba obrazovnog sektora društvenim i gospodarskim promjenama očitovat će se u prilagodbi kurikulumu srednjih škola i usklađivanju s potrebama tržišta rada te razvoju regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju. Nadalje, pozicioniranju Istre kao regije znanja doprinijet će razvoj visokog obrazovanja i znanstvenih institucija te popularizacija znanosti i tehničke kulture. U idućem srednjoročnom razdoblju posebna pažnja usmjerit će se jačanju aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanju ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada. Završno, kao ključ visoke kvalitete i standarda obrazovanja ojačat će se kapaciteti odgojno-obrazovnog kadra i poticati suradnja ključnih dionika cjelokupnog odgojno-obrazovnog ekosustava.

mjere:

- 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova
- 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima
- 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikulumu u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada
- 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija
- 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture
- 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju
- 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada
- 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera

Tablica 12. Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport
Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport

Istarska županija u predstojećem razdoblju želi stanovnicima na svojem prostoru osigurati visoku kvalitetu života, za što neizostavnu podlogu čini suvremen, dostupan i održiv zdravstveni sustav, koji je podkapacitiran i pod velikim pritiskom uslijed pandemije. Kroz niz mjera Županija će naglasak staviti na modernizaciju i korištenje novih

Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport

tehnologija u svim fazama prevencije, ranog otkrivanja i liječenja bolesti, osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta te na osnaživanje ljudskih resursa u domeni pružanja zdravstvenih usluga, kako kroz jačanje postojećeg, tako i kroz privlačenje novog zdravstvenog kadra. S obzirom na značaj turističke djelatnosti u strukturi gospodarstva Županije, iskorak će biti učinjen po pitanju pružanja zdravstvene skrbi turistima, dok će naglasak također biti stavljen i na unaprjeđenje prekogranične suradnje u domeni razvoja i pružanja zdravstvenih usluga. S obzirom da je zdrav način života ključan za dugoročnu zdravstvenu sliku stanovništva, u okviru ovog cilja pristupit će se razvoju sporta i rekreacije na prostoru Županije, kako u pogledu unaprjeđenja sportske infrastrukture i njezine funkcionalnosti, tako i u vidu popularizacije sportskih i rekreativnih aktivnosti među širom populacijom.

mjere:

- 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji
- 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu
- 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite
- 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima
- 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge
- 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti
- 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije

Tablica 13. Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva
Posebni cilj 2.3. Veća uključenost i socijalna osjetljivost društva

Jačanje socijalne osjetljivosti i uključenosti društva jedan je od prioriteta Istarske županije u idućem razdoblju. Osnaživanje kapaciteta i aktivnosti civilnog društva kao kreatora socijalnog kapitala prepoznato je kao važan čimbenik unaprjeđenja cjelokupnog socio-ekonomskog okruženja. Istarska županija strateški će pristupiti razvoju civilnog društva i unaprijediti institucionalnu podršku udrugama te poticati razvoj društvenog poduzetništva kao inovativnog poduzetničkog modela koji osim društvenih, stvara i važne ekonomske koristi. Društveni poduzetnici tako će doprinijeti gospodarskom razvoju ali i unaprijediti kvalitetu života najugroženijih skupina. Posebna pažnja usmjerit će se poticanju veće aktivnosti mladih za rad u zajednici s ciljem osiguravanja jače društvene kohezije. Nadalje, veća socijalna osjetljivost društva ostvarit će se povećanjem kvalitete i dostupnosti socijalnih usluga, kako institucionalnih, tako i skrbi u zajednici, usmjerenih na osobe s invaliditetom, starije i nemoćne te ostale ranjive skupine. Završno, demografskoj revitalizaciji društva pristupit će se cjelovitim setom mjera osiguravajući tako kvalitetne i dostatne društvene usluge i odgovarajuću potporu za djecu, mlade i obitelji.

mjere:

- 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva
- 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva
- 2.3.3. Osnaživanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu
- 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici

Posebni cilj 2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva

- 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI
- 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva

Tablica 14. Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem
Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem

Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem jedan je od ključnih ciljeva koji osigurava visoku kvalitetu života, pri čemu je prilagodba javne uprave suvremenim društvenim i gospodarskim prilikama identificirana kao prioritetna mjera. Digitalna transformacija, jačanje relevantnih kompetencija službenika te razvoj e-usluga na županijskoj razini doprinijet će stvaranju pametne uprave koja će biti efikasna, inovativna i na usluzi građanima i poduzetnicima. Nadalje, u idućem razdoblju posebna pažnja usmjerit će se na upravljanje ruralnim i poticanje razvoja slabije razvijenih područja. S druge strane, prema gradovima, odnosno urbanim središtima kao nositeljima gospodarskog razvoja, nastavit će se primjenjivati strateški pristup razvoju temeljen na principima integriranih teritorijalnih ulaganja u urbanim područjima.

mjere:

- 2.4.1. Stvaranje pametne uprave
- 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem
- 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka
- 2.4.4. Razvoj ITU područja

2.3.3 Prioritet javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti

Tablica 15. Opis Prioriteta javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti.
Prioritet javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti

Istarska županija će svoj održivi rast temeljiti na zelenim, održivim i tehnološki naprednim oblicima gospodarstva, a jedan od ključnih faktora povećanja konkurentnosti je digitalna tranzicija društva i gospodarstva. Digitalna i zelena tranzicija predstavljaju novu priliku za tradicionalne jake industrije, istovremeno dajući početni zamah industrijama u nastajanju.

Tranzicija prema tehnološki naprednijem i gospodarstvu otpornom na krize rezultat je sinergijskog djelovanja javnog i privatnog sektora, a jedan od ključnih preduvjeta je bolje povezivanje obrazovnog sustava i poslovnog sektora. Sustav strukovnog, visokog i cjeloživotnog obrazovanja generator je kvalitetnih ljudskih resursa, a za povećanje konkurentnosti gospodarstva nužna je apsorpcija i upotreba znanja, pri čemu će Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate imati ključnu ulogu zamašnjaka promjena. Kako bi se dinamiziralo tržište rada poticat će se snažniji dijalog između poslovnog i obrazovnog sektora te osigurati pravovremena reakcija obrazovnog sustava na potrebe tržišta rada, kao i veća involviranost gospodarskog sektora u usavršavanju praktičnih vještina. Također, poticat će se razvoj novih centara kompetentnosti izvan područja turizma, prema području STEM vještina.

Prioritet javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti

Razvoj sektora koji se temelje na znanju i inovacijama prilika je za preobrazbu i povećanje produktivnosti regionalnog gospodarstva, a riječ je ponajprije o sektoru informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Istarska županija će stoga unaprijediti poslovno okruženje u kojem su mala i srednja poduzeća okosnica razvoja i igraju ključnu ulogu u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Istra je već započela tranziciju prema modernijim oblicima gospodarstva, a klasične, stare industrije su u opadanju pa će fokus biti na već započetoj preobrazbi ka zelenim, održivim i tehnološki naprednim oblicima gospodarstva. Istarska županija će svoj razvojni iskorak temeljiti na gospodarskim granama u kojima ima konkurentne prednosti, a turizam će i dalje biti prepoznat kao ključni generator razvoja. Stoga će Istra kao funkcionalna turistička regija nuditi cjeloviti turistički proizvod, produljiti trajanje sezone i okrenuti se ka turističkim proizvodima više dodane vrijednosti. Također, na mikro regionalnim razinama specijalizirat će se posebni oblici turizma – ruralni, gourmet turizam, outdoor turizam, sportski turizam i dr. Županija će u procesu daljnjeg razvoja turizma težiti prevenciji invazivnih utjecaja na prostor i okoliš, socio-ekonomskoj integraciji cjelokupnog prostora i stanovništva te snažnijem povezivanju drugih gospodarskih sektora, osobito poljoprivrede. Podizanjem kvalitete poljoprivrednih proizvoda kroz uvođenje suvremenih tehnoloških rješenja te održivim upravljanjem prirodnim resursima i rizicima od klimatskih promjena, stvorit će se konkurentniji sektor poljoprivrede i ribarstva te osigurati uključivanje ruralnih područja u lance vrijednosti.

U cilju daljnjeg napretka i razvoja, nužno je poticanje diversifikacije istarskog gospodarstva. Iako je udio turizma na regionalnoj razini od strateške važnosti, potrebno je istovremeno ulagati u održive oblike turizma i revitalizaciju industrijske baze koja je utemeljena na quadruple helix konceptu suradnje dionika javnog, poslovnog, znanstvenog i civilnog sektora.

Tablica 16. Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva

Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva

Zelena i digitalna tranzicija prepoznate su kao nove prilike za osnaživanje i preobrazbu tradicionalnih industrija na području Istarske županije odnosno unapređenje proizvodnih procesa na održivim temeljima. Uz revitalizaciju industrije, a osobito poticanje njezinog specijaliziranog prerađivačkog sektora, Županija se želi okrenuti suvremenim, inovativnim i digitalnim gospodarskim modelima. Kao jedan od nositelja konkurentnog istarskog gospodarstva u idućem razdoblju identificiran je rastući ICT sektor koji se planira poduprijeti kroz razvoj odgovarajuće tehnološke i poduzetničke infrastrukture te poticanje suradnje svih ključnih dionika u sektoru. U idućem razdoblju će se nadalje poticati zeleno gospodarstvo u vidu ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i dekarbonizaciju energetske intenzivnih industrija te primjena novih, digitalnih, tehnologija kao ključ za poticanje digitalne transformacije gospodarstva i povećanja njegove produktivnosti i konkurentnosti.

mjere:

- 3.1.1. Razvoj ICT sektora
- 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva
- 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva

Tablica 17. Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama

Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama
<p>Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama ključan je mehanizam stvaranja konkurentnog gospodarstva. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture te kapaciteta poduzetničkog sektora prepoznati su kao prioritetna mjera, koja će dodatno biti praćena programom financijske podrške usmjerenom ka poduzetnicima koji ulažu u aktivnosti istraživanja i razvoja. Istarska županija u predstojećem će razdoblju poticati umrežavanje unutar poduzetničke zajednice i pozicionirati se kao regija izvrsnosti koja je privlačna i pogodna za investiranje. Tako će, stvaranjem povoljnog poduzetničkog okruženja te kvalitetnim i sveobuhvatnim društvenim sadržajima te ulaganjima u digitalnu infrastrukturu Županija nastojati, između ostalog, privući i digitalne nomade. Završno, kako bi se razvoju gospodarstva pristupilo sveobuhvatno, radit će se na unaprjeđenju cjelokupnog poduzetničkog okruženja – od poticanja ekonomske i financijske pismenosti do jačanja poduzetničkih potpornih institucija.</p>
<p>mjere:</p> <p>3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora</p> <p>3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva</p> <p>3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade</p> <p>3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo</p> <p>3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje</p>

Tablica 18. Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima

Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima
<p>Važnost turizma za gospodarstvo Istarske županije i u idućem srednjoročnom razdoblju bit će značajna, a ključan iskorak koji se namjerava postići odnosi se na stvaranje održivog turizma i jačanje njegove otpornosti, koja je ponajviše uzrokovana obilježjima sezonalnosti i koncentracijom turističke ponude na obali. Istarska županija u idućem razdoblju valorizirat će svoje potencijale i pozicionirati se kao turistička destinacija vrhunske kvalitete i ponude, pri čemu će se najviše podupirati turistički razvoj središnje Istre, odnosno drugih manje turistički razvijenih područja, te kreiranje autohtonih turističkih sadržaja i proizvoda. Ispunjenju cilja i posljedičnom povećanju kvalitete usluge doprinijet će i jačanje ljudskih kapaciteta, u pogledu jačanja specifičnih kompetencija te osiguravanja usklađenosti potreba tržišta s obrazovnim programima u domeni turističke i ugostiteljske djelatnosti. Održivost turizma osigurat će se razvojem različitih selektivnih oblika turizma koji će unaprijediti turističku ponudu Županije, kako u vidu širenja turizma prema manje razvijenim područjima, tako i u kontekstu produljenja turističke sezone, odnosno razvoja Istre kao cjelogodišnje turističke destinacije. Nadalje, Županija će kroz set mjera nastaviti podizati kvalitetu proizvoda i usluga u turizmu te se snažnije usmjeriti prema razvoju zelenog turizma, odnosno turističke ponude koja je ekološki prihvatljiva i energetska održiva. Završno, u okviru ovog cilja planiraju se ulaganja u unaprjeđenje raznovrsne turističke infrastrukture koja će posjetiteljima pružiti dodanu vrijednost, te činiti temelj i ključni preduvjet za stvaranje održive i autentične turističke ponude.</p>
<p>mjere:</p> <p>3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije</p> <p>3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda</p>

Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima

- 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma
- 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu
- 3.3.5. Razvoj zelenog turizma
- 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

Tablica 19. Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva
Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

Povoljni agroekološki uvjeti i značajni potencijali poljoprivrednog sektora planiraju se valorizirati u idućem razdoblju s ciljem razvoja Istre kao regije kvalitetne hrane. To se ponajprije odnosi na zaštitu, valorizaciju i promociju autohtonih poljoprivrednih proizvoda te poticanje ekološke poljoprivrede i ekoloških agroturizama, sve u skladu s ciljevima europske poljoprivredne politike. Nadalje, jačanje ljudskih resursa prepoznato je kao ključan čimbenik održivog razvoja poljoprivrednog sektora pa će se istom pristupiti na više razina, od strukovnog i visokog obrazovanja do udruživanja poljoprivrednika u proizvođačke organizacije. Osim toga, za povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje bit će nužno poticati okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta i stvoriti dugoročno održiv sustav navodnjavanja. Održivom razvoju ribarstva pristupit će se kroz unaprjeđenje ribarske infrastrukture, poticanje marikulture te uspostavu uže suradnje s ključnim istraživačkim institucijama na području Županije. Završno, u kontekstu razvoja poljoprivrede, u idućem razdoblju potaknut će se adekvatna valorizacija šumarstva i neiskorištenog lovnog potencijala Županije kroz uspostavu odgovarajućeg institucionalnog okvira, usklađivanje s drugim komplementarnim gospodarskim granama te jačanje suradnje s ključnim stručnim i znanstvenim institucijama.

mjere:

- 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda
- 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije
- 3.4.3. Osnajivanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva
- 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja
- 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije
- 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva

2.3.4 Prioritet javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta
Tablica 20. Opis Prioriteta javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta
Prioritet javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

S ciljem očuvanja regionalnog identiteta odnosno naglašavanja komparativne prednosti pred drugim područjima, jedan od prioriteta javnih politika je njegovanje istarskog identiteta. Identitet kao skup značajki koje određuju posebnost skupine u smislu različitosti ili pak pripadnosti u odnosu na druge pojedince ili skupine u Istri je uvjetovan

Prioritet javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta

kulturnom i povijesnom tradicijom te osebnjuošću u odnosu na druga područja Republike Hrvatske. U tom kontekstu, tradicija očuvanja istarskog identiteta i njegovo naglašavanje uvijek je bilo važno i neraskidivo povezano s razvojem Istre.

Regionalni identitet koji uvažava specifičnost Istre odnosno onoga što nekoga čini Istrijanom nije isključujući, već upravo suprotno, uključiv i poštuje različitost definiranja pripadnosti. U kontekstu Plana razvoja Istarske županije, kontinuitet istarskog identiteta će se osigurati kroz naglašavanje edukativne komponente nužne za nastavak tradicije – prenošenje tradicijskih vrijednosti prema novim generacijama. Dodatno, cilj je okupiti sve one organizacije koje skrbe o očuvanju tradicije i identiteta Istrijana (javne – kulturne ustanove, civilne – organizacije civilnoga društva i privatne – primjerice tradicijska obrtnička zanimanja), s ciljem kvalitetnije koordinacije i osmišljavanja novih inicijativa. U tom kontekstu, radit će se i na jačanju prepoznatljivosti odnosno dodatnom korištenju brenda istarskog identiteta kroz afirmaciju Istrian Quality (IQ) oznake na proizvodima, s ciljem stvaranja veće vrijednosti i prepoznatljivosti.

Briga o baštini, kako materijalnoj tako i nematerijalnoj, u samom je središtu istarskog kulturnog identiteta. Njezino stavljanje u funkciju (gospodarsku ili kulturnu) ključno je za afirmaciju identiteta i njegovu prezentaciju prema drugim skupinama odnosno dugoročnu opstojnost. S obzirom na uključivost, koja je inherentna istarskom identitetu, stavit će se naglasak i na raznolikost odnosno očuvanje tradicije nacionalnih manjina.

Pripadnicima talijanske nacionalne zajednice jamči se pravo na javnu uporabu njihovog jezika i pisma, pravo očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta, pravo na predškolsko, osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje na vlastitom jeziku te pravo na isticanje nacionalnih obilježja. Ravnopravna službena upotreba hrvatskog i talijanskog jezika ostvaruje se u radu svih tijela Županije u samoupravnom djelokrugu i u obavljanju povjerenih poslova državne uprave, kao i u postupcima pred upravnim tijelima.

Tablica 21. Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta**Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta**

Potpoma očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta jednako je važna i u društvenom i u gospodarskom kontekstu. Iako je valorizacija istarskog identiteta kontinuirano na listi prioriteta, u idućem razdoblju posebna pažnja usmjerit će se razvoju zavičajnog identiteta te afirmaciji brenda Istrian Quality (IQ). Promocija brenda Istrian Quality (IQ) obuhvaćat će niz marketinških aktivnosti s ciljem povećanja prepoznatljivosti Istre zahvaljujući specifičnim obilježjima istarskog identiteta.

Mjere razvoja i očuvanja zavičajnog identiteta odnose se na unaprjeđenje provedbe projekta zavičajne nastave u vrtićima i školama, ali i integriranje zavičajne nastave u sve druge obrazovne razine te provedbu aktivnosti zaštite ugroženih jezika i dijalekata s ciljem uključivosti.

mjere:

4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta

4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ

Tablica 22. Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije**Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije**

Iako je bogato kulturno naslijeđe osnovna sastavnica kulturne ponude u Istri, u idućem razdoblju, osim razvoja tradicionalnih kulturnih elemenata, snažnije će se podržati suvremene kulturne forme. Stvaranje strateškog okvira za razvoj kulture ključan je preduvjet razvoja kulturnog sektora, na što se nadovezuje stvaranje programa poticajnih mjera potpore umjetničkoj produkciji, odnosno stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija kao dodatne diversifikacije gospodarskog razvoja. Kao istaknuti razvojni potencijal pokazala se filmska industrija pa će u idućem razdoblju biti provedene konkretne mjere pozicioniranja Istre kao filmske destinacije. Razvoj kulturne infrastrukture i unaprjeđenje usluga u kulturi bit će prioriteta u idućem razdoblju, kao i osiguravanje cjelogodišnjeg i teritorijalno disperziranog programa za stanovnike Županije. Osim toga, u idućem razdoblju planirana je provedba mjera očuvanja kulturne baštine i tradicije svih nacionalnih manjina, s posebnim naglaskom na promociju dvojezičnosti i valorizaciju talijanskog jezika. Završno, očuvanju nematerijalne te obnovi materijalne baštine pristupit će se sustavno s ciljem valorizacije i prezentacije kulturnih vrijednosti te ponovne uporabe prostora s novim tematskim usmjerenjem ali i njeno povezivanje i utilizacija u turističke i obrazovne svrhe.

mjere:

- 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina
- 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti
- 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija
- 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje
- 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture
- 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji
- 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije

2.4 Strateški projekti

U tablici u nastavku (Tablica 23) navedeni su i opisani strateški projekti određeni PR IŽ.

Tablica 23. Strateški projekti PR IŽ

strateški projekti PR IŽ
<p>1. Zelena i energetska neovisna Istra</p>
<p>komponenta projekta: Uspostava mreže punionica na alternativna goriva mjera: 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka opis: Uvođenje infrastrukture za punjenje koje prati porast broja električnih vozila u upotrebi ključno je kako bi se omogućio prijelaz na upotrebu alternativnih goriva te sukladno ciljevima EU kako bi se do 2050. gotovo sve emisije iz vozila svele na nultu razinu. Krajnji je cilj učiniti punjenje električnih vozila jednako jednostavnim kao punjenje spremnika konvencionalnih vozila kako bi se električnim vozilima moglo putovati bez poteškoća.</p>
<p>komponenta projekta: Postavljanje fotonapona na zgrade u javnom vlasništvu mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE opis: Sektor zgradarstva, osobito zgrade u javnom vlasništvu, jedno je od najznačajnijih područja za ostvarenje ciljeva europske energetske politike. Cilj pri provođenju zelene tranzicije Istarske županije je postizanje energetske neovisnosti i održivosti značajnim smanjenjem potrošnje energije u zgradama koje su u vlasništvu Istarske županije postavljanjem FN elektrana. Postavljanjem integriranih sunčanih elektrana na krovovima postojećih zgrada postići će se konačna svrha osiguranja električne energije iz obnovljivih izvora. Njihovom izgradnjom omogućit će se smanjenje režijskih troškova, stvaranje preduvjeta za dekarbonizaciju zgrada, ostvarenje energetske i klimatske ciljeva, kao i smanjenje emisija stakleničkih plinova.</p>
<p>komponenta projekta: Energetska transformacija javnih zgrada koje koriste fosilna goriva u Istarskoj županiji mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE opis: Program zamjene sustava grijanja koji kao energent koriste loživo ulje i mazut sa sustavima utemeljenima na korištenju obnovljivih izvora energije u kombinaciji sa sustavima proizvodnje električne energije (prvenstveno solarne elektrane). Potrebno je posebno razmotriti mini district heating sustave kao model financijske optimizacije sustava, kao i mogućnost formiranja energetske zajednice za korištenje i proizvodnju električne i toplinske energije. Iznimno je važno istaknuti da 55 zgrada Istarske županije koristi prethodno spomenute sustave. Ukupna neto korisna površina navedenih je 137.308 m², a sustavi rezultiraju s potrošnjom od približno 17,4 GWh toplinske energije godišnje i odgovorni su za godišnju emisiju CO₂ od gotovo 5.300 t.</p>
<p>komponenta projekta: Izgradnja solarnih elektrana mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE opis: Stvaranje uvjeta za izgradnju 400 MW solarnih elektrana za poticanje osnivanja energetske zajednice, implementaciju proizvodnje zelenog vodika, baterijskih sustava i sustava e-mobilnosti.</p>
<p>komponenta projekta: Izgradnja offshore vjetroelektrana mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE opis: Stvaranje uvjeta za izgradnju 300+1000 MW offshore vjetroelektrane. Offshore vjetroelektrana bi povećala sigurnost opskrbe istarskog poluotoka ne narušavajući krajolik i koristeći obnovljivi izvor energije.</p>
<p>komponenta projekta: Poticanje osnivanja i razvoja energetske zajednice mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE opis: Predviđena je uspostava Energetske zajednice Istarske županije koja utječe na energetske potrebe svih razina javne uprave, s posebnim osvrtom na promicanje električne mobilnosti putem obnovljivih izvora energije. Energetska zajednica Istarske županije trebala bi biti sposobna zadovoljiti trenutne potrebe za električnom energijom svih javnih potrošača i osigurati energiju za potencijalnu elektrifikaciju javnog prijevoza u cilju dostizanja nultih emisija ugljičnog dioksida u javnom sektoru.</p>
<p>komponenta projekta: Izgradnja postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE</p>

strateški projekti PR IŽ

opis: Implementacija fizibilne proizvodnje zelenog vodika omogućila bi dekarbonizaciju energetskih procesa lokalne industrije i teškog transporta. Visokotehnološka postrojenja proizvodnje zelenog vodika potaknula bi gospodarski, održivi razvoj teritorija.

komponenta projekta: Implementacija infrastrukture e-mobilnosti i baterijskih sustava

mjera: 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE

opis: Sustav električnih punionica na više lokacija omogućiti će dekarbonizaciju javnog prijevoza i potaknuti razvoj održivog turizma. Baterijski sustavi ključni su za uspješnu integraciju varijabilnih obnovljivih izvora energije (solarnih elektrana i vjetroelektrana) i omogućiti će lokalnu teritorijalnu opskrbu energijom, ali i povećati sigurnost opskrbe Istre.

2. Istra - regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode

komponenta projekta: Regionalni park Ćićarija

mjera: 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine

opis: Postupak proglašavanja zaštićenih područja propisan je Zakonom, a obzirom na planiranu kategoriju zaštite, predmetno područje proglašava Skupština Istarske županije. Prepoznat je prirodni potencijal područja Ćićarije kao i činjenica da je upravo prirodna vrijednost najizglednija okosnica za razvoj tog kraja u društveno-socijalnom, gospodarskom i turističkom smislu. Izrađena je Stručna podloga za proglašenje Regionalnog parka Ćićarija u okviru provedenog EU projekta LIKE, kao i geodetska podloga unutar predloženih granica budućeg parka.

komponenta projekta: Valorizacija prirodne baštine

mjera: 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine

opis: U suradnji s javnom ustanovom Natura Histrica, na temeljima održanih koordinacija sa svim uključenim dionicima, provoditi će se ulaganja u uređenje Linskog zaljeva i ornitološkog rezervata Palud te ostalih zaštićenih područja u cilju turističke valorizacije. Upravni odjel za turizam Istarske županije sudjeluje u radu Upravljačkog tijela za ornitološki rezervat Palud, a bio je uključen i u izradu Akcijskog plana.

3. Povezana Istra - unaprjeđenje prometne i informacijsko - komunikacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja

komponenta projekta: Razvoj širokopojasne infrastrukture u Istarskoj županiji

mjera: 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta

opis: U cilju jačanja informacijsko - komunikacijskih tehnologija, preduvjet je jaka širokopojasna infrastruktura, odnosno kapaciteti infrastrukture za daljnju digitalizaciju javne uprave i gospodarstva. Razvojem širokopojasne infrastrukture, Istarska županija će jačati gospodarski razvoj u ruralnim dijelovima županije. Moderna širokopojasna infrastruktura otvorit će put povećanoj upotrebi naprednih IKT aplikacija u kućanstvima, poduzećima i javnoj upravi, što će pomoći rastu digitalnog gospodarstva.

komponenta projekta: Poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture

mjera: 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture

opis: Strateški projekt uključuje nekoliko zahvata:

1. Izgradnja sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno - u svrhu zaštite gradske luke od vanjskih valova i sve češćih plimnih valova uzrokovanih klimatskim promjenama, planirana je izgradnja 2 lukobrana na otoku Sv. Katarina (sjeverni i južni) u Rovinju-Rovigno. Sjeverni lukobran nadmorske dužine oko 152 m će se prvi izgraditi, a isti će se preklapati s Velikim molom, te tako omogućiti siguran vez za plovila međunarodnog i domaćeg linijskog prometa te brodica lokalnog stanovništva. Na lukobranu je predviđena rasvjeta te hidrantska mreža, a na samom se lukobranu ne planira privez plovila te se stoga neće opremiti priveznom opremom za plovila. Lukobran se planira kao tip "jetty", s kamenom obalozaštitnom – školjerom s vanjske strane, a s unutarnje strane s vertikalnim betonskim obalnim zidom, te se na glavi sjevernog lukobrana planira postavljati lučkog svjetla.

2. Izgradnja lukobrana Rabac - lukobran u luci Rabac je projektiran u dužini od 150 m kojim se postiže optimalna zaštita akvatorija luke. Na unutarnjoj strani lukobrana projektiran je obalni zid u dužini od 125 m na koji se nastavlja već izgrađena operativna obala luke. Ovisno o potrebama i iskazanim interesima u

strateški projekti PR IŽ

momentu izgradnje, operativna obala na unutarnjoj strani lukobrana moći će se koristiti za prihvat lokalnih cruisera, ribarskih brodova, sezonskih nautičara, a u zimskim mjesecima i kao zimovalište i sigurno utočište.

3. Sanacija i dogradnja lukobrana u Puli-Pola - projekt se odnosi na sanaciju postojećeg lukobrana i to prvenstveno krune lukobrana koja je na mnogim mjestima u potpunosti nestala zbog djelovanja valova. Sanacijom je predviđeno podizanje zida na 3,2 metra iznad morske površine, te proširenje širine na 8 metara. Projektom se predviđa i gradnja 140 metara nikada izgrađenog dijela lukobrana.

4. Izgradnja terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola - izgradnja terminala za putnički pomorski promet predviđena je na lokaciji rta guc Valelunga, smještenog u pulskoj luci na površini od približno 16 hektara. Spomenuta lokacija pogodna je obzirom da je smještena u dijelu pulske luke, koji je prostorno-planskim dokumentima Istarske županije i Grada Pule-Pola namijenjen izgradnji lučke infrastrukture u cilju daljnjeg razvoja prekograničnog putničkog pomorskog prometa, unaprjeđenja sigurnosti i kvalitete terminalskih usluga te poticanja razvoja ostalih gospodarskih djelatnosti i povećanja ukupnog broja zaposlenih. Vlasnik investicijskog projekta u stopostotnom iznosu je Lučka uprava Pula. Sukladno izrađenoj Studiji izvodljivosti, novi putnički terminal uključuje izgradnju 400 m dugog i 40 m širokog pristaništa, s mogućnošću istovremenog priveza dva velika kruzera. Navedeno pristanište bit će dostupno preko servisnog mosta širokog 16 m, koje će se također koristiti kao privezišna obla za manje izletničke brodove. Treći pristan za brodove do 330 m bit će izgrađen na obali. Osim izgradnje tri zgrade putničkog terminala, projekt predviđa izradu tehničke dokumentacije za izgradnju dodatne zgrade koja bi osigurala pružanje svih potrebnih usluga za putnike i posadu brodova.

komponenta projekta: Izgradnja Istarskog ipsilona

mjera: 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture

opis: Projektom je predviđena izgradnja punog profila autoceste Istarskog ipsilona od čvora Vranja do tunela Učka, izgradnja druge cijevi tunela Učka, dužine 5,63 kilometara (podfaza 2B2-1; čvor Vranja – tunel Učka - portal Kvarner; uz drugu cijev, uključena i izgradnja 25 poprečnih galerija za spoj nove i postojeće tunelske cijevi, te izgradnja novoga odmorišta na kvarnerskoj strani tunela) te punog profila autoceste dionice tunel Učka – Matulji, dužine oko 10 km (podfaza 2B2-2). Osim navedenih radova, planirano je renoviranje postojeće cijevi tunela Učka te izgradnja punog profila autoceste na vijaduktu Limska Draga i mostu Mirna (podfaza 2B2-3), kao i zaustavne trake na pojedinim dionicama.

komponenta projekta: Proširenje kapaciteta Zračne luke Pula

mjera: 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture

opis: Projekt uključuje provedbu druge faze sanacije stajanke za zrakoplove, rekonstrukciju i izgradnju operativne površine (stajanke za generalnu avijaciju, sanirane staze za voženje, filete), sanaciju i nadogradnju sustava prilazne rasvjete i produljenje praga USS-a, proširenje fingera i sanaciju krova te zamjenu dotrajalog voznog parka i strojeva ekološki prihvatljivijim vozilima. Predviđena su proširenja postojećih parkirnih površina sa izgradnjom prometnice za spajanje na županijsku cestu te proširenje i izgradnja novih kapaciteta pratećih objekata.

komponenta projekta: Istarska LAMBDA - daljnji razvoj i unaprjeđenje željezničke infrastrukture

mjera: 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture

opis: Obnova pruge DG-Pula u dužini 91 km, Lupoglav-Raša 52 km i Pula aerodrom-Pula 5 km. Planiraju se radovi na donjem ustroju pruge i strukturna sanacija tunela te postavljanje mjera zaštite od odrona i drugih geoloških ugroza kako bi se postigla karakteristika pruge D-4 , P/C 410, Vmax 90 km/sat. Planira se i ugradnja ERTMS sa ETCS Level 2 i GSM-R pripadajuće razine. Elektrifikacija nije predviđena ostavljajući prostor za implementaciju u početku hibridne vuče, kasnije CO₂ neutralne vuče.

4. Sigurna Istra - unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima

komponenta projekta: Regionalni centar za zaštitu i spašavanje

mjera: 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite

opis: U Regionalnom centru za zaštitu i spašavanje bit će smješteni sljedeći subjekti: Javna vatrogasna postrojba Pula, Vatrogasna zajednica Istarske županije, Služba za civilnu zaštitu Vatrogasne zajednice Istarske županije, Županijski centar 112, Hrvatska vatrogasna zajednica-inspekcija vatrogastva, Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije-Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana i Ispostava Pula, Društvo Crvenog križa Istarske županije i Hrvatska gorska služba spašavanja stanica Istra.

strateški projekti PR IŽ

Aktivnosti Regionalnog centra za zaštitu i spašavanje uključuju centar za vatrogastvo i civilnu zaštitu IŽ, centar za hitnu medicinu, centar za obavljanje svih vrsta aktivnosti Crvenog križa, provedbu obuke postrojbi civilne zaštite i mjera zaštite okoliša, centar za obuku HGSS-a, uspostavljanje helikopterske službe, te odgovaranje na sve ostale prirodne rizike i rizike povezane s ljudskim aktivnostima.

komponenta projekta: Gradski centri za zaštitu i spašavanje Rovinj-Rovigno, Pazin, Buzet, Umag-Umago, Labin i Općinski centri za zaštitu i spašavanje

mjera: 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite

opis: Izgradnja i uređenje gradskih i općinskih centara za zaštitu i spašavanje uključuje objedinjavanje vatrogastva i službi za zaštitu ljudi i imovine na području gradova i općina integrirano na regionalnoj razini, kao i službi za ekološku zaštitu kopna, mora i voda, te uspostavljanje jedinstvenog sustava informatičkog upravljanja intervencijama i smanjivanje rizika povezanih sa ljudskim djelovanjem.

5. Pametna Istra - regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja

komponenta projekta: Osiguranje jednosmjenske nastave u OŠ i SŠ

mjera: 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima

opis: Planirana je rekonstrukcija i dogradnja škola koje rade u dvije smjene: OŠ Marčana, OŠ Svetvinčenat i Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile Pazin, dogradnja škola koje rade u jednoj smjeni, ali u adaptiranim i neprimjerenim prostorima: OŠ Vladimira Gortana Žminj, OŠ Fažana i OŠ Vladimira Nazora Vrsar. Rekonstrukcija i dogradnja škola kojima nedostaju pojedini prostori sukladno Normativu: OŠ Petra Studenca Kanfanar, OŠ Mate Balote Buje i SŠ Eugena Kumičića Rovinj, te izgradnja TOŠ Novigrad.

komponenta projekta: Daljnji razvoj regionalnog centra kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva- KLIK Pula

mjera: 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju

opis: Regionalni centar kompetentnosti u ugostiteljstvu i turizmu u Puli (u danjem tekstu KLIK) osnovat će se kao Centar za Kompetentno cjeloživotno razvijanje Inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula- KLIK Pula. KLIK će nastati nadogradnjom i opremanjem postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT) i uređenjem okoliša. Novim rješenjem osigurat će se prostori za smještaj učionica i praktikuma za ugostiteljska zanimanja te prostori za potrebe smještaja učenika (iz projekta KLIK Pula financiranog iz EFRR), te će se osigurati usavršavanje nastavnika strukovnih predmeta i uvođenje moderniziranih programa obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja. Glavne aktivnosti KLIK-a bit će usmjerene na provedbu obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja u ugostiteljstvu i turizmu temeljenog na radu, a prema potrebama poslodavaca (KLIK Pula financiran iz ESF).

komponenta projekta: Uspostava i razvoj Centra izvrsnosti u elektrotehnici - Labin

mjera: 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju

opis: Projektom se predviđa rekonstrukcija i opremanje srednjoškolske ustanove koja će provoditi programe odnosno kompetencije budućnosti što uključuje jačanje kapaciteta zaposlenika kroz edukaciju minimalno 15 profesora, opremanje stručnih praktikuma na području zelenih vještina osobito u segmentu elektroenergetike, modernizaciju minimalno 2 učionice, značajno povećanje energetske učinkovitosti i korištenje OIE, jačanje suradnje s gospodarskim sektorom, osnivanje edukacijskog centra za područje Labinštine, modernizaciju 2 kurikuluma koji će biti prilagođeni gospodarstvu i procesu tranzicije i dr.

komponenta projekta: METRIS +, jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije

mjera: 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija

opis: Projekt obuhvaća ulaganje u dugotrajnu imovinu i jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije. Cilj projekta je stvaranje uvjeta za unaprjeđenje inovacijskog okruženja i povećanje aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija u poslovnom sektoru. Projekt je snažno adresiran prema razvojnoj potrebi za stvaranjem diverzificirane i otporne regionalne ekonomije te društvu visoko motiviranih ljudskih resursa.

6. Istra - regija sporta

komponenta projekta: Izgradnja sportske infrastrukture

mjera: 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije

opis: Projektom su predviđena ulaganja u sljedeće objekte sportske infrastrukture:

strateški projekti PR IŽ

1. OŠ Marčana – projektnim rješenjem predviđena je izgradnja jednodijelne školske sportske dvorane, kao jedna od faza predviđenih lokacijskom dozvolom, koja se nadovezuje na dio dogradnje školske zgrade, a koju prethodno treba izvesti. Građevinska dozvola za izgradnju dvorane izdana je 29.12.2022. godine. Školska sportska dvorana ima neto površinu od cca 765 m², a procijenjena vrijednost investicije iznosi cca 1.400.000,00 €. Nositelj projekta je Istarska županija;

2. OŠ Svetvinčenat – projektnim rješenjem predviđena je izgradnja jednodijelne sportske dvorane, kao jedna od etaža predviđenih lokacijskom dozvolom. Građevinska dozvola za izgradnju dvorane izdana je 24.08.2021. godine. Procijenjena vrijednost investicije iznosi cca 1.500.000,00 €. Nositelj projekta je Općina Svetvinčenat;

3. OŠ Vladimira Gortana Žminj - projektnim rješenjem predviđena je izgradnja dvodijelne školske sportske dvorane, istovremeno sa dogradnjom školske zgrade, koju treba prethodno izvesti. Građevinska dozvola za dogradnju školske zgrade i izgradnju dvorane izdana je 26.02.2021. godine. Školska sportska dvorana ima neto površinu od cca 1.670 m², a procijenjena vrijednost investicije iznosi cca 3.000.000,00 €. Nositelj projekta je Istarska županija;

4. Grad Pula - Pola - izgradnja trodjelne dvorane rukometnih dimenzija (Šijana) procijenjene vrijednosti 1.500.000,00 eura i obnova postojeće dvorane (Monte Zaro) procijenjene vrijednosti 2.000.000,00 eura ;

5. Grad Rovinj - Rovigno - izgradnja atletske staze procijenjene vrijednosti 700.000,00 eura, balon dvorane košarkaških dimenzija procijenjene vrijednosti 250.000,00 eura i dva tenis terena procijenjene vrijednosti 50.000,00 eura;

6. Grad Pazin - rekonstrukcija stadiona i atletske staze procijenjene vrijednosti 1.500.000,00 eura, izgradnja vanjskog boćarskog igrališta procijenjene vrijednosti 100.000,00 eura, izgradnja penjačke stijene i dvorane procijenjene vrijednosti 4.000.000,00 eura, izgradnja popratnih objekata na teniskim terenima procijenjene vrijednosti 25.000,00 eura, izgradnja terena odbojke na pijesku procijenjene vrijednosti 50.000,00 eura i obnova vanjskog košarkaškog igrališta procijenjene vrijednosti 50.000,00 eura;

7. Grad Buzet - obnova rukometne dvorane procijenjene vrijednosti 1.000.000,00 eura, izgradnja Turističko sportsko rekreativne zone MOST procijenjene vrijednosti 3.100.000,00 eura, obnova podloge vanjskog igrališta procijenjene vrijednosti 200.000,00 eura, izgradnja dva nogometna terena procijenjene vrijednosti 1.500.000,00 eura i rukometne dvorane procijenjene vrijednosti 2.000.000,00 eura;

8. Grad Labin - obnova gradskog stadiona procijenjene vrijednosti 1.100.000,00 eura, obnova dvije školske dvorane procijenjene vrijednosti 300.000,00 eura, izgradnja popratnih objekata sportskog igrališta procijenjene vrijednosti 400.000,00 eura;

9. Grad Buje - Buie - sanacija dvorane procijenjene vrijednosti 30.000,00 eura i polivalentnog igrališta procijenjene vrijednosti 50.000,00 eura;

10. Grad Vodnjan - Dignano - obnova pomoćne atletske staze procijenjene vrijednosti 30.000,00 eura, izgradnja motokros staze procijenjene vrijednosti 150.000,00 eura, izgradnja streljane procijenjene vrijednosti 250.000,00 eura, izgradnja nogometnih terena u Peroju i Barbarigi procijenjene vrijednosti 1.500.000,00 eura;

11. Grad Poreč - Parenzo - obnova atletske staze (dvorana Veli Jože) procijenjene vrijednosti 330.000,00 eura, obnova betonskih igrališta (dvorana Veli Jože) procijenjene vrijednosti 250.000,00 eura, izgradnja nogometnog igrališta procijenjene vrijednosti 800.000,00 eura, obnova/rekonstrukcija dvorane Veli Jože procijenjene vrijednosti 50.000,00 eura, obnova dvorane Žatika procijenjene vrijednosti 230.000,00 eura;

12. Grad Umag - Umago - izgradnja nogometnog terena u sportskoj zoni Stella Maris procijenjene vrijednosti 1.300.000,00 eura, rekonstrukcija dvorane Stella Maris procijenjene vrijednosti 1.400.000,00 eura, izgradnja tri teniska terena procijenjene vrijednosti 75.000,00 eura, izgradnja boćarske dvorane procijenjene vrijednosti 200.000,00 eura;

13. Općina Medulin - izgradnja nogometno atletske stadiona procijenjene vrijednosti 2.000.000,00 eura, izgradnja Centra sportova na vodi procijenjene vrijednosti 300.000,00 eura, obnova balon dvorane procijenjene vrijednosti 100.000,00 eura;

14. Općina Fažana - Fasana - izgradnja školske dvorane procijenjene vrijednosti 1.500.000,00 eura, izgradnja Sportskog centra (nogometno igralište, manje dvorane za vježbanje i dr.) procijenjene vrijednosti 3.000.000,00 eura, izgradnja skate parka procijenjene vrijednosti 250.000,00 eura.

7. Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra

komponenta projekta: Obnova ispostava i zdravstvenih stanica Istarskih domova zdravlja-Case della salute dell'Istria, nabava mamografskih uređaja i poboljšanje dostupnosti preventivnih pregleda

strateški projekti PR IŽ

mjera: 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite

opis: 1) Adaptacija zgrade doma zdravlja ispostave Pazin s uvođenjem novih zdravstvenih sadržaja; 2) Energetska obnova zgrade Ispostave Labin; 3) Energetska obnova zgrade zdravstvene stanice Veruda; 4) Energetska obnova zgrade Ispostave Rovinj; 5) Nabava mamografskih uređaja; 6) Poboljšanje dostupnosti preventivnih pregleda

komponenta projekta: Rekonstrukcija odjela dječje rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj-Rovigno/ Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno

mjera: 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite

opis: U zgradi uprave Specijalne bolnice za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj-Rovigno/ Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno predviđena je adaptacija i prenamjena prostora u sasvim nove odjele za dječju rehabilitaciju koja uključuje poliklinički te stacionarni, bolnički dio. Projektiranje je sufinancirano od strane Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske i Istarske županije, a pokrivanje operativnog troška budućih kreveta pokriva Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Terapije će sve biti na teret HZZO-a, te je Ministarstvo već donijelo potrebnu odluku o proširenju Mreže bolničke djelatnosti (fizikalna medicina i rehabilitacija u specijalnim bolnicama i lječilištima) u Istarskoj županiji, što garantira povećanje limita HZZO-a za našu ustanovu te samoodrživost odjela jednom kada budu izgrađeni. Kako bi iskoristili danu mogućnost, izgradnja navedenih odjela trebala bi započeti u što skorijem roku. Osnivanjem Tima za ranu intervenciju 2020. godine već su stvorene pretpostavke za sve navedeno u vidu ostvarenja sljedećih ciljeva:

1. maksimalno poticanje razvoja sposobnosti djece s neurorizikom u skladu sa životnom dobi i psihofizičkim karakteristikama djeteta,
2. osiguranje uvjeta za uspješnu integraciju u svakodnevni život s najvećim mogućim stupnjem samostalnosti,
3. osiguranje prethodno navedenog blizu mjesta stanovanja.

Pristup formiranju budućih odjela za dječju rehabilitaciju Specijalne bolnice „Martin Horvat“ Rovinj-Rovigno/ Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno kreće od teorije da je uspješnost projekta u direktnoj korelaciji s raspoloživosti ljudskih potencijala i integriranosti u postojeći sustav. U tom kontekstu, potrebno je istaknuti da ljudski potencijali već postoje i uspješno razvijaju djelatnost bazirajući se na multidisciplinarnom pristupu. Projekt Tima za ranu intervenciju i rana dječja rehabilitacija prepoznati su kao strateški važne aktivnosti te su kao takve već uključene u Plan za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije. Bolnica u Rovinju je zapravo strateški projekt koji će pokazati značajan povrat investicije u vidu broja zbrinutih pacijenata, broja obitelji koje će osjetiti korist od same investicije, te kvalitete zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji. Radi se o funkcionalno – dijagnostičkom iskoraku kojim se dugoročno osigurava financijska održivost ustanove, a čiji će se efekti multiplicirati godinama te će donijeti mnogobrojne koristi stanovništvu, primarno građanima Istarske županije.

komponenta projekta: Unaprjeđenje mreže hitnih službi - izgradnja objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza

mjera: 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite

opis: 1. Izgradnja tipskih objekata za Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije - Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, koji će osigurati jednako dostupnu zdravstvenu zaštitu, te prepoznatljive, energetske učinkovite, ekološki prihvatljive objekte hitne medicinske službe, ali i osigurati funkcionalno povezane zgrade kao jednu cjelinu, te time zajamčiti financijsku održivost, ali i optimizirati korištenje resursa zdravstvenog sustava i povećati sigurnost pacijenata te povjerenje turista u zdravstveni sustav Istarske županije.

Objekti će osigurati kvalitetne uvjete za rad zdravstvenog osoblja, bolju i kvalitetniju zdravstvenu uslugu građanima Istarske županije, kao i stambena rješenja za deficitarni zdravstveni kadar. Nadalje, oni će omogućiti stabilnost zdravstvenog sustava, osigurati mogućnost dodatne edukacije, kvalitetno održavanje voznog parka te bolju pristupačnost. Sve navedeno podići će kvalitetu zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji.

Nadalje, objekti će osigurati promoviranje Istre kao sigurne i zdrave destinacije, koja nudi visokokvalitetnu i raznovrsnu turističku uslugu, uz kvalitetnu zdravstvenu zaštitu i brigu za očuvanje okoliša, što će Istru učiniti regijom otpornijom na rizike uzrokovane nedostatkom zdravstvenog kadra, osiguravajući poželjne uvjete za

strateški projekti PR IŽ

rad. Projekt je razvojna potreba za stvaranjem pristupačne, funkcionalne, moderne i otporne regionalne zdravstvene zaštite te društvo visoko motiviranih ljudskih resursa.

2. Energetska obnova i rekonstrukcija zgrade u Zagrebačkoj 30, Pula-Pola: Projektom bi se osigurala rekonstrukcija i energetska obnova zgrade u Zagrebačkoj 30, Pula-Pola u kojoj se nalazi sjedište, medicinsko prijavno dojavna jedinica, edukacijsko-simulacijski centar, te sanitetski prijevoz s prijavno dojavnom jedinicom Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Istarske županije-Istituto formativo per la medicina d'urgenza della Regione Istriana, te istarska ljekarna. Projekt obuhvaća ulaganje u dugotrajnu imovinu i jačanje zdravstvenog sustava Istarske županije. Cilj projekta je stvaranje uvjeta za unaprjeđenje inovacijskog okruženja i povećanje mogućnosti simulacijskih treninga i inovacija u zdravstvenom sektoru, te kvalitetne uvjete za rad, a što zasigurno osigurava veći interes za rad i privlačenje deficitarnog zdravstvenog kadra.

komponenta projekta: Daljnji razvoj regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija - ReCeD'Istria

mjera: 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva

opis: Regionalni centar za razvoj društvenih inovacija Istre (ReCeD'Istria) je mjesto osmišljavanja i kreiranja novih društvenih inovacija, stvaranja i pokretanja društvenih poduzeća (social entrepreneurship), a time i stvaranja novih socijalnih usluga u zajednici, novih društvenih programa, raznih inovativnih usluga i proizvoda, u konačnici novih društveno odgovornih tvrtki, a sve u svrhu rješavanja potreba društva kroz kreiranje i realizaciju novih ideja u različitim društvenim područjima; socijalnim, sportskim, kulturnim, ekološkim (recikliranje), turističkim (održivi turizam), zdravstvenim, poljoprivrednim itd. Važnost i vrijednost društvenih poduzeća je u inkluzivnosti, odnosno, zapošljavanju marginaliziranih skupina kao što su osobe s invaliditetom, mladi iz socijalno ugroženih obitelji, starije osobe (54+), žene te ostale isključive skupine kao što su primjerice bivši ovisnici, zatvorenici, beskućnici ali i u dugoročnoj održivosti, lancima vrijednosti (primjerice nabava od drugih društveno odgovornih tvrtki).

ReCeD'Istria već sada provodi različite aktivnosti sa ciljem edukacije i osvještavanja, ali i promocije društvenih inovacija te stvara preduvjete za financiranje pokretanja i razvoja društvenih inovacija odnosno društvenih poduzetnika. Najvažnije ključne aktivnosti Regionalnog centra za društvene inovacije Istra: organizacija i provođenje novog, inovativnog načina obrazovanja različitih dionika o društvenim inovacijama i o metodama društvenog inoviranja (design thinking, lean platno i dr.), provedba radionica društvenog inoviranja, stvaranje mreže društvenih poduzetnika i pomoć u poslovanju novim inovativnim društvenim poduzećima. Uz to, ReCeD'Istria u suradnji sa Istarskom razvojnom agencijom - IDA d.o.o. već radi na kreiranju Social impact hub programa koji će se provoditi u Coworking prostoru u Puli.

Poticanjem osmišljavanja društvenih inovacija stvaraju se mogućnosti za pokretanje novih inovativnih visoko društveno odgovornih startup poduzeća koja će u svojem poslovanju proizvoditi i nuditi društvene usluge ili proizvode koji služe rješavanju društvenih problema te doprinijeti održivom razvoju, ciljevima UN-a i ciljevima Eurospke unije.

ReCeD'Istria će svojim djelovanjem pomagati razvoju takvih startupova od razvoja ideje, izrade poslovnih planova, traženja društvenih investitora. U planu je kroz suradnju sa UNIPU, Istarskim veleučilištem, općinama i gradovima provoditi aktivnosti društvenog inoviranja i promocije važnosti društvenih poduzeća, poticati društveno odgovorno poslovanje u skladu sa ESG ciljevima i kreirati niz mjera kojima će se poduprijeti društvena poduzeća u Istarskoj županiji.

komponenta projekta: Kuća Filantropije - "Feel good house"

mjera: 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva

opis: Kuća filantropije „Feel good & do good“ - interaktivni multimedijalni centar na temu filantropije u Istri, sa hologramima i projekcijama dobročinitelja gradova i općina Istre te kronološkim prikazom istarske filantropije. Kuća će biti edukativno obrazovni centar o filantropiji i dobročinstvu te će sastavni dio biti i interaktivne igre za djecu i radionice za različite skupine. Posjetitelj će imati mogućnost odabira obilaska kuće/muzeja samostalno, uz audio vizualni (aktivacija holograma dodiranjem ili sl.) vodič ali i kao dio vođene kostimirane ture – filantropske ture kroz itinerar istarskih filantropa (već se provodi "Pulska filantropska priča" - Lov na filantropsko blago Pule).

Cilj kuće filantropije je upoznati posjetioce sa poviješću dobročiniteljstva u Istri i potaknuti ga da i on sam, može biti jedan od sadašnjih dobročinitelja koji će ostaviti trag, pridonijeti svojoj zajednici u kojoj ćemo kvalitetnije i ugodnije živjeti, nastavkom ove dobročiniteljske tradicije. Poruka koju će Kuća filantropije konstantno odašiljati je „A što možeš ti učiniti?“

Ova filantropska kuća startna je točka za razvoj filantropije i dobročinstva u Istri i široj regiji, te je cilj razvijati edukacije i širiti aktivnosti senzibilizacije djece i mladih, osvještavanje šire javnosti o filantropima kroz povijest

strateški projekti PR IŽ

i u drugim gradovima u Istri. Područje koje će ova kuća pokrivati svojim sadržajem obuhvatiti će povijesnu i kulturnu baštinu (zavičajna nastava), te građanski odgoj (solidarnost, pomaganje, dobrotu, dobročinstvo, školski filnatropski klubovi), stoga se u tom kontekstu razvija i suradnja sa školama, s obzirom da se može lako uklopiti u brojne predmete.

Kuća filantropije će surađivati sa korporativnim sektorom sa ciljem razvoja društveno odgovornog poslovanja, suradnje sa zajednicom, udrugama i razvoja korporativne filantropije.

Predviđena je gospodarska aktivnost Kuće filantropije kao društvenog poduzeća koji će dobit vraćati zajednici kroz Zakladin "Filantropski fond Istre" za financiranje projekata i aktivnosti udruga u zajednici.

komponenta projekta: Rekonstrukcija i dogradnja domova za starije i nemoćne osobe na području Istarske županije

mjera: 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI

opis: 1. Dom za starije osobe Alfredo Stiglich Pula - Casa per anziani Alfredo Stiglich Pola

Predloženim projektom nadograditi će se Dom za starije osobe Alfredo Stiglich Pula - Casa per anziani Alfredo Stiglich Pola. Postojeći kapacitet je 153 mjesta, a nadogradnjom doma ukupan kapacitet će biti 225 mjesta. Bruto površina zgrade nakon zahvata iznositi će 8.195,87 m², a sama površina dogradnje iznosi 3.358,18 m². U dograđenom dijelu izgraditi će se ukupno 49 soba za 72 korisnika. Rekonstruirati se dio postojeće građevine. Mijenjati će se energent za cijelu građevinu (prijelaz s lož ulja na zemni plin, te se u te svrhe gradi kotlovnica na krovu dograđenog dijela gdje se ugrađuje električna centrala). Uređuje se cjelokupni okoliš doma, koji je sada neuređen. U dvorištu će se sagraditi Senior park za starije osobe. Izvršit će se rekonstrukcija Depandanse radi nedovoljnog broja smještajnih kapaciteta u gradu Puli - Pola i Istarskoj županiji za osobe oboljele od Alzheimerove demencije i drugih demencija.

2. Dom za starije osobe Raša

Objekt u kojemu djeluje Dom za starije osobe Raša nema sve potrebne uvjete za pružanje usluge smještaja starijih osoba. Dosadašnje procjene pokazale su da bi cijena rekonstrukcije i adaptacije postojećeg objekta bila relativno visoka i ne bi rezultirala povećanjem kapaciteta koji su i sada na granici ekonomičnosti. Zbog toga se rješavanju opisanog problema pristupilo na način da se u postojećem objektu provedu samo izmjene koje su neophodne, a to je ugradnja lifta (za koji je u Proračunu Istarske županije za 2023. godinu osigurano 170.000,00 €). Istovremeno se razmatra mogućnost i opravdanost (financijska i poslovna) preseljenja Doma u drugi objekt, koji bi osigurao kvalitetnu uslugu za ukupno 75 korisnika. Zgrada bi bila funkcionalna, energetska učinkovita i osiguravala bi kvalitetniju uslugu korisnicima. U dvorištu bi se osigurao park za korisnike.

3. Dom za starije osobe Novigrad – Casa per anziani Cittanova

Zgrada Doma treba potpunu rekonstrukciju kako bi bila adekvatna za boravak 165 korisnika i kako bi osigurala primjereni boravak i bila energetska učinkovita. Projekt bi uključivao: osiguravanje zadovoljavajuće toplinske izolacije (ovojnice), projekt zamjene energenta u sustavu grijanja, projekt elektroinstalacija i optimizaciju sustava rasvjete te ugradnju solarne elektrane na krov objekta.

8. Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama

komponenta projekta: Izgradnja i umrežavanje informacijskog sustava prostornog uređenja (GIS)

mjera: 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja

opis: Cilj je izrada dinamičnih GIS sustava kao platforme za napredno uređivanje, dohvaćanje i dijeljenje geoprostornih podataka, koje podržava niz modula s funkcionalnostima unosa, pregleda, uređivanja, analize i preuzimanja prostornih podataka. Formiranje baze prostornih planova svih razina, koja sadrži:

- pripadajuće attribute vezane uz određeni podatak iz prostornog plana;
- pregled prostornih planova s uključujućom transparentnosti slojeva;
- pretragu po katastarskim česticama, uz omogućeno preuzimanje tekstualnih datoteka (odredbe, legende, sastavnice i sl.) te, po potrebi, ostalih podataka važnih za IŽ/JLS (npr. registar nekretnina, katastar infrastrukture i sl.).

komponenta projekta: Digitalna transformacija javnih usluga

mjera: 2.4.1. Stvaranje pametne uprave

opis: Digitalna transformacija javnih usluga podrazumijeva implementaciju digitalnih, modernih alata koji će omogućiti veću efikasnost u radu i racionalnost u upravljanju. Uz izravne korisnike, korištenje digitalnih

strateški projekti PR IŽ

tehnologija unaprijedit će suradnju s cijelim ekosustavom, od javnih ustanova i partnerskih organizacija kojima je Županija osnivač, do privatnih subjekata. Predviđena je i uspostava Zavoda za digitalizaciju i digitalnu transformaciju Istarske županije. Prema Strategiji digitalne transformacije Istarske županije, praksa izrade centralne točke odnosno "one-stop-shop"-a koji će na jednom mjestu okupiti što je moguće više informacija i usluga te ih prezentirati korisniku na prilagođen način, uspješan je način komuniciranja i uključivanja korisnika. Sukladno tome, planirana „Smart Data Platforma“ predviđena je kao otvorena i sigurna platforma koja djeluje kao virtualno centralizirano mjesto za prikupljanje, obradu, analizu, tumačenje, pohranu i distribuciju akumuliranih podataka o Županiji u domenama mobilnosti, energije, urbanog života i podataka o prometu, kojima će moći pristupiti svi građani, poslovni subjekti te zaposlenici Istarske županije. Korištenjem digitalnih i komunikacijskih tehnologija na ovaj način zadovoljit će se potrebe građana, unaprijedit će se učinkovitost usluga te će se nastaviti tranzicija prema dostizanju cilja pametne Županije. Cilj projekta izrade „Smart Data Platforme“ je pretvoriti "velike podatke" u "pametne podatke" te tako doprinijeti strateškom planiranju i kvaliteti života na razini Županije. U planu je stvoriti i zajednički sustav za provedbu natječaja za program javnih potreba koje provode udruge. U suradnji sa JLS izradio bi se zajednički e-sustav koji bi služio za provedbu natječaja u skladu s Uredbom, te za izvještavanje od strane korisnika, a sve sa ciljem pojednostavljenja prijave, praćenja provedbe namjenski utrošenih sredstava te izbjegavanja dvostrukog financiranja.

komponenta projekta: RURAL ISTRA

mjera: 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva

opis: "Rural Istra" nastavak je širenja AZRRI-ja sa već postojećeg projekta Edukacijsko gastronomskog centra Istre renoviranjem dvije derutne zgrade na Gortanovom brijevu, a projekt će se baviti istraživanjem i razvojem sukladno najnovijim tehnologijama i trendovima, te povećanjem vještina i kompetencija u području digitalne/precizne poljoprivrede i inovativne/integrirane gastronomije.

komponenta projekta: Digitalizacija poljoprivrede

mjera: 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva

opis: Razvojem sustava digitalizacije, odnosno korištenjem jedinstvene digitalne platforme, osiguralo bi stvaranje realne slike o rezultatima poljoprivredne proizvodnje, što bi, uz mogućnost analize uzroka, bio jedan od osnovnih alata za donošenje poljoprivrednih politika. Poljoprivrednim bi proizvođačima primjena i upotreba digitalizacije, tijekom određenog vremena, omogućila stvaranje baze podataka za unaprjeđenje ekonomičnosti i proizvodnosti. Najučinkovitije rješenje bilo bi da se svim poljoprivrednim proizvođačima, bez obzira na veličinu, omogući korištenje jedinstvenom nacionalnom informatičkom platformom, putem koje će se osigurati uvođenje digitalnog upravljanja proizvodnjom.

9. Istra - regija konkurentnog gospodarstva
komponenta projekta: Tehno park Vodnjan

mjera: 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora

opis: U cilju razvoja malih i srednjih poduzeća orijentiranih na digitalne tehnologije u planu je realizacija projekta "Tehno park Vodnjan" kroz prenamjenu poslovne zone Tison u Vodnjanu u Digitalni inovacijski hub. Tehnološki park je najbrži put i najbolji način za progresivan regionalni razvoj. Temeljni zadatak je podupirati inovativne aktivnosti i komercijalizirati rezultate znanstvenih istraživanja.

komponenta projekta: Pulski inovacijski centar – PIC

mjera: 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora

opis: Strateški projekt Pulski Inovacijski Centar - PIC okuplja ulaganja kroz ITU mehanizam u nekoliko različitih područja poput obnove i revitalizacije brownfield objekata, razvoja poduzetništva kroz uspostavu tehnološko inovacijskog centra te razvoja višenamjenske infrastrukture s obzirom da su planirani dodatni javni sadržaji iz područja sporta, rekreacije i kulture. Strateška relevantnost projekta postići će se s obzirom da će razvoj Pulske Inovacijske Platforme - PIC imati utjecaj na šire područje te učvrstiti poziciju Urbanog područja Pula kao mjesta inovativnog i razvijenog poslovnog okruženja. Nadalje, projekt je strateški važan u pogledu multisektorskog razvoja područja, jer predviđa suradnju različitih lokalnih dionika, a neizostavna je i komponenta prostorne obnove i revitalizacije.

komponenta projekta: Razvoj poslovnih zona u Istarskoj županiji

strateški projekti PR IŽ

mjera: 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje

opis: Istarska županija ima 34 poslovne zone od kojih je 15 proglašeno strateškim zonama. Planom razvoja poslovnih zona definirati će se postojeće stanje poslovnih zona, ustanoviti potrebe tržišta, definirati vizija te smjernice za razvoj poslovnih zona, kao i pogodnosti usmjerene na razvoja poduzetništva. Poslovne zone razvijati će se temeljem smjernica definiranih Planom razvoja poslovnih zona s naglaskom na digitalizaciju. Razvojem poslovnih zona stvoriti će se bolji uvjeti za nesmetanu gospodarsku aktivnost poduzetnika, te im se omogućiti da prilikom novih investicija koriste povlastice, čime će se doprinijeti povoljnijem poslovanju u poslovnoj zoni, a posljedično i povećanju konkurentnosti poduzetnika, stvaranju mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta te porastu proizvodnje i izvoza.

komponenta projekta: Revitalizacija napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture

mjera: 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora

opis: Projekt obuhvaća:

- revitalizaciju demilitarizirane bivše vojne zone poluotoka Muzil površine 170 ha na području Grada Pule-Pola, izgradnjom smještajnih turističkih objekata, građevina javne, društvene i poslovne namjene, plažnog kompleksa, marine i kulturnog centra,
- prenamjenu bivše vojne zračne luke Pula u polivalentnu gospodarsku zonu višenamjenskog karaktera i razvoj proizvodno-edukacijskog centra za aeronautičku industriju,
- revitalizaciju i prenamjenu bivših rudarskih objekata Labinštine za gospodarske, turističke, kulturne i uslužne namjene uz istovremenu obnovu, zaštitu i valorizaciju rudarske graditeljske baštine,
- obnovu i prenamjenu napuštene industrijske infrastrukture na području Istarske županije (napušteni industrijski kompleksi na području Grada Pazina i drugih jedinica lokalne samouprave).

10. Istra - regija održivog turizma

komponenta projekta: Zeleni Program održivog turizma Istarske županije (IGD - Istrian Green Deal)

mjera: 3.3.5. Razvoj zelenog turizma

opis: Zeleni Program održivog turizma Istarske županije (IGD- Istrian Green Deal) predviđa uspostavu sustava upravljanja kvalitetom održivosti turizma u IŽ u skladu sa GSTC te uključuje Studiju utjecaja turizma na Istarsku županiju, Program zelenog održivog razvoja Istre za slijedećih 5-10 godina, organizacijsko upravljanje, prostorno uređenje i zaštitu autohtonih vrijednosti, plan upravljanja turizmom, zaštitu prirode i okoliša, promicanje uređenosti krajolika, stvaranje sustava otpornosti i prilagodbe, zaštitu i očuvanje tradicije i kulturne baštine, inkluziju građana u IGD.

komponenta projekta: Parenzana - zelena ruta

mjera: 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

opis: Planira se sanacija podloge kompletnog kolnika biciklističkog puta Parenzana, postavljanje dizajnerskih i ekoloških održivih odmorišta za bicikliste i pješake uz Parenzanu, s osobitim naglaskom na implementaciji odgovarajućih rješenja za pristupačnost i prilagodbu dijelova rute osobama s posebnim potrebama i obiteljima s malom djecom, snimak dronom Parenzana 360, virtualni muzej sa edukativnim sadržajima i razrada web stranice te aplikacije za gps navigaciju rutom sa popratnim atrakcijama. Podloga bi se unaprijedila na način da bi bila pogodna za trek korisnike, kojih ima puno više od MTB biciklista koji trenutno većinom koriste stazu.

komponenta projekta: Euro Velo 8

mjera: 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

opis: Međunarodna biciklistička ruta Euro Velo 8 ili Mediteranska ruta pruža se od Cadiza (Španjolska) svim Mediteranskim zemljama te završava u Ateni (Grčka). U Istarskoj županiji ima ukupno 250 km te prolazi područjem 23 jedinice lokalne samouprave: 8 gradova i 15 općina. Potrebno je izraditi prometni elaborat, postaviti prometnu signalizaciju (smjerokaze), bike friendly point-ove uz rutu, brojače biciklista te ponuditi digitalna rješenja za korisnike.

komponenta projekta: Euro Velo 9

mjera: 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

opis: Međunarodna biciklistička ruta Euro Velo 9 u suradnji sa partnerima iz Poljske, Italije, Češke, Slovenije i Belgije. Od hrvatskih partnera dogovara se suradnja s Hrvatskim željeznicama (HŽ Putnički prijevoz i HŽ Infrastruktura) u cilju povezivanja biciklističkih ruta preko željeznice na TEN-T Europske pravce (Trans-

strateški projekti PR IŽ

European Transport Network). Planira se postavljanje solarnih e-bike punionica, smart city tourist tracking digitalnih rješenja i označavanje Euro Velo 9 Jantarne rute totemima i putokazima u Istri.

11. Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

komponenta projekta: Centar za ribarstvo, marikulturu i zaštitu mora Istarske županije

mjera: 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije

opis: Cilj je uspostaviti organizaciju u Istarskoj županiji u obliku razvojnog centra koja će se baviti potrebama i problemima ribarskog sektora, kao i sektora akvakulture. Rad razvojnog centra podrazumijeva: suradnju s brojnim znanstvenim institucijama i predstavnicima sektora ribarstva. Projekt će uključivati: uspostavu i jačanje partnerskih veza između predstavnika lokalnih ribara, znanstvenika, ribarske organizacije i lokalne samouprave, izradu baze ribara s ciljem vođenja evidencija i prikupljanja podataka o zahtjevima i prijedlozima za razvoj ribolovnog područja u nadležnosti Istarske županije, izradu različitih elaborata o gospodarskom ribolovu, ribarstvu i akvakulturi na području Istarske županije.

Centar će biti usmjeren na: razvijanje ribarstva i akvakulture koji manje štete obalnim ekosustavima, razvijanje alternativnih prihoda lokalnih zajednica ribara, poticanje inovativnih načina dodavanja vrijednosti ulovu, diversifikaciji gospodarstva, a osobito akvakulturi kao prepoznatom načinu proizvodnje zdrave i kvalitetne hrane, suradnju znanstvenika, ribara i industrije, međusektorsku koordinaciju (integralno prostorno planiranje i upravljanje morskim pojasom, pomorski nadzor, znanje o moru).

Glavne aktivnosti centra su: istraživanje i razvoj ribarstva i akvakulture, razvoj inovacija, aktivno sudjelovanje u planiranju, razvoju i apliciranju projekata na natječaje iz fondova EU, podrška i informiranje različitih dionika u predmetnom sektoru na postojeće mogućnosti financiranja kroz različite mjere Programa za ribarstvo i akvakulturu.

komponenta projekta: COGRI – Centar za očuvanje genetskih resursa

mjera: 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda

opis: Postoji šest hrvatskih izvornih pasmina koje nose istarsko ime. Od toga četiri pasmine su stočarsko proizvodne: istarsko govedo, istarska ovca, istarski magarac i istarska koza. Osim njih postoje i dvije pasmine lovačkih pasa: istarski kratkodlaki gonič i istarski oštrodlaki gonič.

Centar za očuvanje genetskih resursa je jedinstvena platforma koja u svojoj strukturi objedinjuje sve genetske i uzgojne podatke o hrvatskim izvornim pasminama Istre i obuhvaća potrebne infrastrukturne, informatičke i stručne resurse za kvalitetno vođenje programa zaštite istarskih izvornih pasmina, za praćenje uzgojnih programa s ciljem smanjenja uzgoja u srodstvu i koeficijenta srodnosti, za planiranje i kreiranje gospodarskih programa valorizacije pasmina, te temelja za daljnju edukaciju i istraživanja. Polazna osnovica centra su objekti i površine na Gortanovom brijegu u Pazinu, u vlasništvu Grada Pazina, a u dugoročnom upravljanju i pravu gradnje od strane AZRRI-a. Osim na navedenoj lokaciji Centar će djelovati na svim lokacijama na kojima će se nalaziti životinje pod zaštitom Centra.

Misija i vizija centra je zajedno s uzgajivačima sačuvati jedinstveno prirodno i kulturno nasljeđe Istre iscrtano u obliku ovih izvornih pasmina kao vjerodostojna institucija u pohrani genetskog materijala, te relevantna institucija u provedbi uzgojnih programa. Relevantne područne i nacionalne institucije će kroz Centar imati osiguranu kvalitetnu logističku infrastrukturu u provedbu aktivnosti u području animalnih genetskih resursa istarskih izvornih pasmina.

Glavne sastavnice COGRI – Centra za očuvanje genetskih resursa Istre su: IBAG – Istarska banka animalnih gena i URIPI – Uzgojni registar izvornih pasmina Istre. Ove će sastavnice obuhvaćati:

- Banku animalnih gena izvornih pasmina Istre za očuvanje vrijednog genetskog materijala kako „in vitro“, tako i „in vivo“ izravno umrežene s nacionalnom bankom animalnih gena. Prikupljeni genetski materijal „in vitro“ se pohranjuje u dvije kopije (u IBAG-u i u nacionalnoj banci gena). Osim genetskog materijala u centru će se pohranjivati svih digitalni zapisi i podaci o genetskim analizama i rezultatima kako bi u budućnosti mogli služiti daljnjim istraživanjima. U „in vivo“ zaštiti, osim samih životinja, banku sačinjava infrastruktura za smještaj i zaštitu vrijednih rasplodnih grla istarskih izvornih pasmina:
- Infrastrukturu za provedbu zootehničkih testiranja, infrastrukturu za izbor uzgojno valjanih grla za selekcijski napredak i očuvanje biološke raznolikosti unutar pasmina;
- Baze podataka kompatibilne i interoperabilne s nacionalnim bazama podataka u svrhu praćenja stanja i istraživanja izvornih pasmina te kontinuirani razvoj softverskih rješenja s ciljem poboljšanja baze podataka

strateški projekti PR IŽ

- Platformu za edukaciju studenata svih biotehnoških i veterinarsko-medicinskih sveučilišnih studija, kao i platformu za gastronomsku valorizaciju proizvoda proisteklih od ovih pasmina, te istraživanje i valorizaciju neprehrambenih proizvoda istih.

Osnovica od koje se pokreće razvoj Centra je službeno priznata AZRRI banka animalnih gena, farma istarskog goveda iz koje se osigurava pravilna zamjena bikova istarskog goveda, te stručne službe AZRRI-a ovlaštene od Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske za provedbu različitih vrsta testiranja u realizaciji uzgojnih programa istarskih izvornih pasmina.

komponenta projekta: Logističko – distributivni centar za voće i povrće Istarske županije

mjera: 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja

opis: Regionalni logističko - distribucijski centar za voće i povrće Istarske županije postat će centar organizacije proizvodnje voća i povrća prvenstveno malih proizvođača jer će im omogućiti niz prednosti, kao što su: koncentracija proizvoda i organizirani plasman na tržište, uštede pri skladištenju i pripremi proizvoda za tržište, sortiranje, kalibriranje i pakiranje proizvoda prema sve složenijim zahtjevima kupaca i maloprodajnih lanaca, jednostavniju i bržu organizaciju distribucije proizvoda, planiranje proizvodnje i opskrbe tržišta, zadržavanje jednake kakvoće voća i povrća tijekom cijelog razdoblja skladištenja, postizanje veće cijene proizvoda na tržištu, te ostale aktivnosti koje će omogućiti da proizvođači postanu konkurentniji na domaćem tržištu i spremni za izvoz na tržište EU i druga tržišta. Izgradnja Regionalnog distribucijskog centra za voće i povrće doprinijet će povećanju razvoja kroz povezivanje svih prioritetnih područja.

komponenta projekta: Sustavi navodnjavanja Istarske županije

mjera: 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja

opis: Razvojem sustava navodnjavanja, koji podrazumijevaju izgradnju novih vodnih resursa koji se snabdijevaju vodom u zimskim mjesecima da bi istu bilo moguće koristili ljeti u funkciji navodnjavanja poljoprivrednih površina, pozitivno se utječe na smanjenje utjecaja klimatskih promjena (suše), odgovorno upravljanje vodnim resursima IŽ, proizvodnju kvalitetne hrane, dodatni razvoj poljoprivrede kao gospodarske grane, te stvaranje stabilne i organizirane poljoprivredne i stočarske djelatnosti uz uvođenje novih tehnologija. U bitnom, ovi sustavi se sastoje od akumulacija, bazena, crpnih stanica, trafostanica, cjevovoda, nadzorno-upravljačkog sustava i hidranata.

12. Istra - regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

komponenta projekta: Implementacija projekta Institucionalizacija zavičajne nastave

mjera: 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta

opis: Osnovni cilj projekta Istarske županije pod nazivom "Institucionalizacija zavičajne nastave" je formiranje institucionalnog oblika očuvanja istarskog zavičajnog identiteta, odnosno uvođenje zavičajne nastave i tradicijske kulture u predškolske ustanove te osnovne i srednje škole na području Istarske županije. Projekt se provodi u ustanovama svake predškolske/školske godine.

komponenta projekta: Rekonstrukcija zgrade "Stare tiskare" - Muzej suvremene umjetnosti Istre-Museo d'arte contemporanea dell'Istria

mjera: 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture

opis: Projekt je višegodišnjeg karaktera - odvija se modularno sukladno financijskim priljevima, a realizira se poštujući financijske mogućnosti te sustavno obuhvaća niz radnji koje će u konačnici rezultirati funkcionalnijim prostorom. Uz aktualno korišteni izložbeni prostor na II. katu (koji zahtjeva dodatna ulaganja za uređenje prema tehničkim i dr. standardima), a na koji se nadovezuje zona komunikacije s posjetiteljima, muzejska trgovina te radni prostori namijenjeni djelatnicima, nužan je iskorak u stvaranju predradnji usmjerenih ka formiranju permanentnog stalnog postava koji bi se rasprostirao na III. katu zgrade čiji su prostori, uključujući i podove i stropove u iznimno derutnom stanju, što podiže troškove adaptacije (nužna je i cjelovita statička sanacija). Krajnji cilj je sanacija i valorizacija zgrade u kojoj Muzej djeluje, kao i njegovanje njenog povijesnog značaja uz poštivanje memorije prostora što je apsolutni prioritet.

komponenta projekta: Mediteranski kiparski simpozij - putevima skulpture u Istri

mjera: 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji

opis: Umrežavanje kroz puteve skulpture u Istri umjetnika i kiparskih radionica (Cave Romane, Montraker, park skulptura Dušana Džamonje, park skulptura Dubrova, Kornarija) u cilju valorizacije i promocije kiparske umjetničke produkcije prema domaćem stanovništvu i turistima.

strateški projekti PR IŽ

komponenta projekta: Razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija (KIKI)

mjera: 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji

opis: Projekt Razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija (KIKI) predviđa ulaganje u dogradnju/rekonstrukciju i opremanje nekadašnjeg Narodnog sveučilišta u Pazinu. Projektom će se kroz prenamjenu objekta zaštićenog kulturnog dobra osigurati prostori za razvoj poduzetništva u kulturi s naglaskom na audiovizualni i izvedbeni sektor. Time će poticati razvoj kulturnih i društvenih inovacija i usluga te stvaranje novih i otpornih radnih mjesta. Centar KIKI-ja potporna je institucija poduzetništvu usmjerena na razvijanje novih poslovnih modela temeljenih na prepoznavanju kreativnih kompetencija kao strateških vrijednosti društva. Projekt će imati izniman utjecaj na regionalni razvoj obzirom da će biti prvi takav projekt u Istarskoj županiji koji je orijentiran na razvoj kreativnog i kulturnog sektora s naglaskom na audiovizualni i izvedbeni sektor. Projekt je važan u pogledu stvaranja višenamjenske infrastrukture od iznimnog gospodarskog i društvenog značaja. U kontekstu društvene infrastrukture omogućit će se dostupnost društvenih i kulturnih sadržaja i usluga pristupačnim stanovništvu kako bi im se omogućio kvalitetan, ugodan, aktivan i zdrav život; revitalizirat će se napuštena područja (brownfield) kako bi ista koristila zadovoljavanju društvenih potreba te se adekvatnije upravljalo prostorom i njegovim resursima. U kontekstu gospodarstva realizacija projekta doprinijeti će diversifikaciji prepoznatih potencijala, poticati inovacije, otvarati nova radna mjesta, razvijati i unaprijediti kulturnu infrastrukturu koja pridonosi razvoju selektivnih oblika turizma te stvaranju pretpostavki za cjelogodišnji turizam.

2.5 Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama

U tablicama u nastavku (Tablica 24 i Tablica 25) navedeni su strateški dokumenti na državnoj i regionalnoj razini koji su relevantni za PR IŽ, njihovi ciljevi te odnos s PR IŽ.

Tablica 24. Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini	
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21)	
<p>Opis: Nacionalna razvojna strategija RH do 2030. godine služi kao krovni dokument i sveobuhvatni akt strateškog planiranja kojim se dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim važnim pitanjima za Hrvatsku. Dokument se temelji na konkurentnim gospodarskim potencijalima Hrvatske te na prepoznatim razvojnim izazovima na regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini.</p> <p>Elemente strateškog okvira čine vizija Hrvatske u 2030. godini, razvojni smjerovi i strateški ciljevi. Vizija Hrvatske 2030. godine je: „Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“. Strategijom je određeno ukupno 13 strateških ciljeva u četiri razvojna smjera: 1. Održivo gospodarstvo i društvo, 2. Jačanje otpornosti na krize, 3. Zelena i digitalna tranzicija i 4. Ravnomjeran regionalni razvoj.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nacionalne razvojne strategije doprinosom sljedećim strateških ciljevima:</p>	
Strateški ciljevi iz Nacionalne razvojne strategije:	Mjere iz PR IŽ:
1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5
2. Obrazovani i zaposleni ljudi	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.6, 2.1.7, 2.1.8
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	2.4.1
4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	3.2.3, 3.3.1, 4.1.2, 4.2.7
5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	1.2.6, 1.2.7, 1.4.3, 2.2.7
6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	2.3.6, 3.2.4
7. Sigurnost za stabilan razvoj	1.6.1

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.4.2, 1.5.4, 3.1.2,
9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.5
10. Održiva mobilnost	1.2.6, 1.2.7
11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	1.2.5, 3.1.1, 3.1.3, 3.2.2, 3.2.3
12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	1.3.2, 1.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4
13. Jačanje regionalne konkurentnosti	2.1.3, 2.1.6, 2.1.7, 3.1.2, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5, 3.3.1, 3.4.2, 4.1.2, 4.2.3, 4.2.7

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09)

Opis: Strategija održivog razvoja Republike Hrvatske usvojena je 2009. godine za desetogodišnje razdoblje i sadrži analizu postojećeg gospodarskog, socijalnog i okolišnog stanja te utvrđuje smjernice dugoročnog djelovanja. Strategija sadrži temeljna načela i mjerila za određivanje ciljeva i prioriteta u promišljanju dugoročne preobrazbe prema održivom razvitku Republike Hrvatske.

U Strategiji je identificirano osam ključnih izazova na kojima Hrvatska mora raditi radi postizanja održivog razvitka: 1. stanovništvo; 2. okoliš i prirodna dobra; 3. usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju; 4. ostvarivanje socijalne kohezije i pravde; 5. postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije; 6. jačanje javnog zdravstva; 7. povezivanje RH; 8. zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka.

Ističe se da je pretpostavka za održivi razvoj uspostava učinkovite uprave, ulaganje u znanje i istraživanje te da je ulaganje u obrazovanje za održivi razvitak preduvjet za nužne promjene i postizanje ciljeva održivog razvitka.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nacionalne razvojne strategije doprinosom sljedećim izazovima:

Izazovi iz Strategije održivog razvitka:	Mjere iz PR IŽ:
1. Stanovništvo	2.3.6
2. Okoliš i prirodna dobra	1.1.3, 1.4.1, 1.5.1, 1.5.2,
3. Održiva proizvodnja i potrošnja	3.1.2, 3.4.4, 3.4.5
4. Socijalna kohezija i pravda	2.3.3, 2.3.4, 4.2.1
5. Energija	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.5.4
6. Javno zdravstvo	1.4.3, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6, 2.2.7
7. Povezivanje Hrvatske	1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4
8. Zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka	1.2.7, 1.3.2, 1.3.3, 1.4.1, 3.4.5

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. (2021)

Opis: Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) temelji se na strateškim dokumentima, programima, preporukama i obvezama te kao takav čini jasan i koherentan okvir za ostvarenje reformi, kao i razvojnih, socijalnih, okolišnih i svih drugih ciljeva Vlade u tekućem desetljeću.

Cilj je NPOO-a doprinijeti ubrzanom gospodarskom rastu. Plan se sastoji od pet komponenti (Gospodarstvo; Javna uprava, pravosuđe i državna imovina; Obrazovanje, znanost i istraživanje; Tržište rada i socijalna zaštita; Zdravstvo) i jedne inicijative (Obnova zgrada).

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju NPOO-a doprinosom sljedećim komponentama:

Komponente iz NPOO-a:	Mjere iz PR IŽ:
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	1.2.5, 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.3.5
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	1.1.1, 1.1.3
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	1.5.1, 1.5.2, 1.5.5
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	1.2.6, 1.2.7

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	1.3.2, 3.4.6
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	3.3.1, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6
C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata	1.5.3
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	2.4.1
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	2.4.1
C3.1. Reforma obrazovnog sustava	2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6, 2.1.7
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta	3.1.2, 3.2.1, 3.2.2,
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	2.1.3, 2.1.7
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	2.3.4, 2.3.5
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	2.2.2, 2.2.5

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17)

Opis: Opći cilj određen Strategijom prostornog razvoja je uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora. Strategijom je određeno pet razvojnih prioriteta: Održivost prostorne organizacije, Očuvanost identiteta prostora, Prometna povezanost, Razvoj energetskog sustava i Otpornost na promjene.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije prostornog razvoja doprinosom sljedećim razvojnim prioritetima:

<i>Prioriteti iz Strategije prostornog razvoja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. Održivost prostorne organizacije	1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.5.5, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.3
2. Očuvanost identiteta prostora	1.4.1, 3.4.1, 4.1.1, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
3. Prometna povezanost	1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7
4. Razvoj energetskog sustava	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4
5. Otpornost na promjene	1.1.1, 1.1.2, 1.5.1, 1.6.1, 3.1.2, 3.2.4, 3.3.3

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)

Opis: Ciljevima prostornog uređenja, gospodarsko-razvojni okvir određen je težnjom Hrvatske da poveća kvalitetu življenja i uravnoteži razvoj svih područja Države, da unaprijedi učinkovitost gospodarstva prilagođenog tržišnim uvjetima te se tako uključi u europske razvojne sustave i svjetsku razmjenu. Ključnu ulogu s gledišta korištenja prostora imaju poljoprivreda, turizam i industrija, a osobito značenje promet i infrastruktura, posebice vodno gospodarstvo zbog višestrukog utjecaja na prostor.

U odnosu na položaj Hrvatske, razvojne i prostorne okolnosti, osnovni ciljevi prostornog razvoja su: 1. Osažiti prostorno razvojnu strukturu Države, 2. Povećati vrijednost i kvalitetu prostora i okoliša. 3. Racionalno koristiti i zaštititi nacionalna dobra, 4. Uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja, 5. Razvijati infrastrukturne sustave, 6. Osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja i 7. Usmjeriti prostorno-razvojne prioritete.

Navedeni ciljevi dalje su razrađeni kroz sljedeće tematske cjeline: 1. Stanovništvo i naselja, 2. Infrastrukturni i vodnogospodarski sustavi, 3. Gospodarske djelatnosti u prostoru, 4. Zaštita posebnih vrijednosti prostora i okoliša, te 5. Osnovne smjernice za uređenje prostora.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Programa prostornog uređenja doprinosom sljedećim ciljevima/tematskim cjelinama:

<i>Ciljevi/tematske cjeline iz Programa prostornog uređenja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

Osnovni ciljevi i usmjerenja prostornog razvoja	PR IŽ je u cijelosti usmjeren na racionalno korištenje resursa, povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, razvoj infrastrukturnih sustava te usmjeren prostorni razvoj.
1. Stanovništvo i naselja	2.3.6, 2.4.2, 2.4.3
2. Infrastrukturni i vodnogospodarski sustavi	1.1.4, 1.5.2, 1.5.3, 1.5.4, 1.5.5
3. Gospodarske djelatnosti u prostoru	3.2.4, 3.3.5, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.6, 4.2.4
4. Zaštitu posebnih vrijednosti prostora i okoliša	1.4.1, 3.4.1, 4.2.1, 4.2.3

Strategija i nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02)

Opis: Osnovni cilj ove strategije je očuvanje okoliša Republike Hrvatske na načelima održivog razvoja kroz ostvarivanje sljedećih koraka: 1. Poboljšanje zakonskog, financijskog i institucionalnog okvira za upravljanje okolišem na lokalnoj i na državnoj razini, uključujući kadrovske jačanje, uzimajući u obzir približavanje EU-u, 2. Integriranje zaštite okoliša u druge sektore (poljoprivredu, šumarstvo, turizam, energetika, industrija, rudarstvo, promet...) radi smanjenja onečišćenja okoliša i održivog korištenja prirodnih dobara, 3. Uspostava cjelovitog monitoringa i jedinstvenog informacijskog sustava, 4. Jačanje svijesti javnosti i uključivanje javnosti u proces donošenja odluka i provedbe mjera.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije i nacionalnog plana djelovanja na okoliš odnosno koraka koje oni propisuju kroz:

<i>Ciljevi Strategije i nacionalnog plana djelovanja na okoliš</i>	<i>Mjere PR IŽ:</i>
integracija zaštite okoliša u sektore: - poljoprivrede i ribarstva - turizma - energetike - industrije - prometa	1.1.3, 1.2.7, 3.1.2, 3.3.5, 3.4.5
jačanje svijesti javnosti i uključivanja javnosti u procese donošenja odluka i provedbe mjera	2.3.1

Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)

Opis: Ovaj strateški dokument postavlja put za tranziciju prema održivom konkurentnom gospodarstvu, u kojem se gospodarski rast ostvaruje uz male emisije stakleničkih plinova. Ciljevi smanjenja emisije stakleničkih plinova do 2030. i 2050. godine provodit će se u Republici Hrvatskoj u okviru političkog okvira koji je usvojila Europska unija. Nova strategija rasta EU formulirana kroz Europski zeleni plan postavlja cilj preobrazbe u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem 2050. godine neće biti neto emisija stakleničkih plinova. Niskougljična strategija odnosi se na sve sektore gospodarstva i ljudske aktivnosti, a osobit naglasak je na energetici, industriji, prometu, poljoprivredi, šumarstvu i gospodarenju otpadom.

Niskougljična strategija postavlja sljedeće opće ciljeve: 1. Postizanje održivog razvoja temeljenog na znanju i konkurentnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika i učinkovitim korištenjem resursa, 2. Povećanje sigurnosti opskrbe energijom, održivost energetske opskrbe, povećanje dostupnosti energije i smanjenje energetske ovisnosti, 3. Solidarnost izvršavanjem obveza Republike Hrvatske prema međunarodnim sporazumima, u okviru politike EU, kao dio naše povijesne odgovornosti i doprinos globalnim ciljevima, 4. Smanjenje onečišćenja zraka i utjecaja na zdravlje te kvalitetu života građana.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije niskougljičnog razvoja doprinosom sljedećim sektorima:

<i>Sektori iz Strategije niskougljičnog razvoja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Međusektorske mjere	2.1.5, 2.1.6, 2.4.1, 3.1.1, 3.1.2
Energetika	1.1.1, 1.1.3, 1.1.4, 1.4.2, 1.5.4, 3.1.2, 3.2.1, 3.2.2
Promet	1.2.7, 1.3.1

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

Industrijski procesi i uporaba proizvoda	1.4.2, 3.1.2
Poljoprivreda	3.4.2, 3.4.3.
Gospodarenje otpadom	1.5.1, 1.5.2
Korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) te povezane aktivnosti	1.3.1, 1.3.2, 3.4.3, 3.4.6

Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20)

Opis: Strategija energetskeg razvoja (SER) predstavlja korak prema ostvarenju vizije niskouglične energije te osigurava prijelaz na novo razdoblje energetske politike kojom se osigurava pristupačna, sigurna i kvalitetna opskrba energijom bez dodatnog opterećenja državnog proračuna u okviru državnih potpora i poticaja. Strategija uključuje širok spektar inicijativa energetske politike kojima će se ojačati sigurnost opskrbe energijom, postupno smanjiti gubici energije i povećavati energetska učinkovitost, smanjivati ovisnost o fosilnim gorivima, povećati domaća proizvodnja i korištenje obnovljivih izvora energije.

Glavni strateški ciljevi energetskeg razvoja Republike Hrvatske su: (1) rastuća, fleksibilna i održiva proizvodnja energije kroz smanjenje ovisnosti o uvozu energije zaustavljanjem pada domaće proizvodnje, optimalnim korištenjem postojećih kapaciteta za proizvodnju i ulaganjima u novu proizvodnju (osiguranje adekvatnog energetskeg miksa s nižim emisijama stakleničkih plinova), (2) razvoj energetske infrastrukture i novih dobavnih pravaca energije, (3) veća energetska učinkovitost.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije energetskeg razvoja doprinosom sljedećim strateškim ciljevima:

Strateški ciljevi iz Strategije energetskeg razvoja:	Mjere iz PR IŽ:
1. rastuća, fleksibilna i održiva proizvodnja energije kroz smanjenje ovisnosti o uvozu energije zaustavljanjem pada domaće proizvodnje, optimalnim korištenjem postojećih kapaciteta za proizvodnju i ulaganjima u novu proizvodnju (osiguranje adekvatnog energetskeg miksa s nižim emisijama stakleničkih plinova)	1.1.1, 1.1.3
2. razvoj energetske infrastrukture i novih dobavnih pravaca energije	1.1.4
3. veća energetska učinkovitost	1.1.1, 1.1.3

Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine (2019)

Opis: Ključni ciljevi prikazani u Integriranom energetske i klimatske planu su cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova za Republiku Hrvatsku za 2030. godinu, udio OIE u bruto neposrednoj potrošnji energije i energetska učinkovitost, i to iskazana kao potrošnja primarne energije i neposredna potrošnja energije.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Integriranog nacionalnog plana doprinosom nacionalnim ciljevima u sljedećim dimenzijama:

Dimenzije iz Integriranog nacionalnog plana:	Mjere iz PR IŽ:
Dekarbonizacija	1.1.1, 1.1.3, 1.1.4
Energetska učinkovitost	1.1.1, 1.1.3, 1.1.4

Strategija prilagodbe klimatske promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20)

Opis: Vizija Strategije prilagodbe klimatske promjenama je: Republika Hrvatska otporna na klimatske promjene. Da bi se to postiglo postavljeni su ciljevi: 1. smanjiti ranjivost prirodnih sustava i društva na negativne utjecaje klimatske promjene, 2. povećati sposobnost oporavka nakon učinaka klimatske promjene i 3. iskoristiti potencijalne pozitivne učinke, koji također mogu biti posljedica klimatske promjene.

Strategija prilagodbe određuje prioritete mjere i koordinirano djelovanje kroz kratkotrajne akcijske planove te praćenje provedbe mjera. Glavni je cilj Strategije osvijestiti važnost utjecaja klimatske promjene na

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

društvo, ukazati na prijetnje te nužnost integracije koncepta prilagodbe klimatskim promjenama u postojeće i nove politike, strateške i planske dokumente, programe i ostale aktivnosti koje se provode na svim razinama upravljanja.

Strategijom prilagodbe definirane su mjere za prilagodbu sljedeća područja: vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i akvakultura, bioraznolikost, energetika, turizam, zdravlje, prostorno planiranje i uređenje, upravljanje rizicima i opće mjere.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije prilagodbe klimatskim promjenama doprinosom mjerama prilagodbe u sljedećim područjima:

<i>Područja iz Strategije prilagodbe klimatskim promjenama:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Vodni resursi	1.1.2, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.5.2, 1.6.1, 3.4.3
Poljoprivreda	1.1.2, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.4
Šumarstvo	1.1.2, 1.6.1, 3.4.3, 3.4.6
Ribarstvo i akvakultura	1.1.2, 3.4.3, 3.4.5
Bioraznolikost	1.1.2, 1.4.1, 1.4.2
Energetika	1.1.2, 1.1.4
Turizam	1.1.2, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5
Zdravlje	1.1.2, 1.4.3, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6, 2.3.4, 2.3.5
Prostorno planiranje i uređenje	1.1.2, 1.2.7, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3
Upravljanje rizicima	1.1.2, 1.6.1
Opće mjere	1.1.2, 1.4.2, 2.1.4

Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)

Opis: Strategija, kao temeljni dokument zaštite prirode, ima za cilj očuvati raznolikost žive prirode, održavati funkcionalne ekosustave i omogućiti dugoročni održivi razvitak. Promovira smanjivanje direktnih i indirektnih utjecaja na bioraznolikost i georaznolikost, održivo korištenje prirodnih dobara, kao i jednoliku raspodjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih izvora. Strategijom se, među ostalim, želi postići da prirodne vrijednosti postanu svima prepoznatljive te da se primjenom najnovijih znanstvenih i stručnih spoznaja osigura donošenje kvalitetnih strateških odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Pet strateških ciljeva strategije su: 1. Povećati učinkovitost osnovnih mehanizama zaštite prirode, 2. Smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara, 3. Ojačati kapacitete sustava zaštite prirode, 4. Povećati znanje i dostupnost podataka o prirodi i 5. Podići razinu znanja, razumijevanja i podrške javnosti za zaštitu prirode.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije i akcijskog plana zaštite prirode doprinosom sljedećim strateškim ciljevima:

<i>Strateški ciljevi iz Strategije i akcijskog plana zaštite prirode:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. Povećati učinkovitost osnovnih mehanizama zaštite prirode	1.4.1
2. Smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara	1.4.1
3. Ojačati kapacitete sustava zaštite prirode	1.4.1

Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08)

Opis: Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske je temeljni dokument zaštite prirode koji određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem Republike Hrvatske.

Opći strateški ciljevi ove strategije su: 1. Očuvati sveukupnu biološku, krajobraznu i geološku raznolikost kao temeljnu vrijednost i potencijal za daljnji razvitak Republike Hrvatske, 2. Ispuniti sve obveze koje proizlaze iz procesa pridruživanja Europskoj uniji i usklađivanja zakonodavstva s relevantnim direktivama i uredbama EU (Direktivom o staništima, Direktivom o pticama, CITES uredbama), 3. Ispuniti obveze koje proizlaze iz međunarodnih ugovora na području zaštite prirode, biološke sigurnosti, pristupa informacijama i dr., 4. Osigurati integralnu zaštitu prirode kroz suradnju s drugim sektorima, 5. Utvrditi i ocijeniti stanje biološke, krajobrazne i geološke raznolikosti, uspostaviti informacijski sustav zaštite prirode s bazom podataka povezanom u informacijski sustav države, 6. Poticati unaprjeđivanje institucionalnih i izvaninstitucionalnih načina obrazovanja o biološkoj raznolikosti i sudjelovanje javnosti u postupcima odlučivanja i 7. Razvijati mehanizme provedbe propisa kroz jačanje zakonodavnih i institucionalnih kapaciteta, obrazovanjem, razvojem znanstvenih resursa, obavješćivanjem, razvojem mehanizama financiranja.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti doprinosom sljedećim strateškim ciljevima:

<i>Strateški ciljevi iz Strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Nastaviti razvoj sustava zaštićenih područja, učinkovito upravljati zaštićenim područjima, povećati površine pod zaštitom i poticati aktivno sudjelovanje zainteresirane javnosti	1.4.1
Nastaviti i dovršiti utvrđivanje važnih područja za očuvanje ugroženih i rijetkih svojti i stanišnih tipova u okviru ekološke mreže RH i mreže NATURA 2000, te za njih propisati mjere zaštite i upravljanja	1.4.1
Održivo gospodariti biološkim resursima mora, imajući u vidu potrebu očuvanja ugroženih morskih vrsta i stanišnih tipova	1.3.2
S obzirom na veliki značaj turizma kao gospodarske grane u RH, a sagledavajući ujedno i njegove negativne učinke, poticati razvoj održivog turizma i ekoturizma	3.3.3, 3.3.5
Donošenje prostornih planova područja posebnih obilježja za sve nacionalne parkove i parkove prirode, vrednovanje prostora sa stajališta zaštite prirode, ugradnja uvjeta i mjera zaštite prirode te podataka dobivenih vrednovanjem prostora u dokumente prostornog uređenja	1.3.3

Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)

Opis: Strategijom je određen temeljni dugoročni cilj upravljanja vodama, a to je postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima na državnom teritoriju. Njome je također utvrđeno da je integralnim upravljanjem vodama potrebno: 1. osigurati dovoljno kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva, 2. osigurati potrebnu količinu vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene, 3. zaštititi ljude i materijalna dobra od štetnoga djelovanja voda, 4. postići i očuvati dobro stanje voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava⁴.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije upravljanja vodama doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Strategije upravljanja vodama:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>

⁴ Temeljem ciljeva upravljanja vodama određenih Zakonom o vodama (NN 66/19) koji su u međuvremenu u manjoj mjeri modificirani.

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini	
Uređenje vodotoka i drugih voda i zaštita od štetnoga djelovanja voda	1.6.1
Korištenje voda	1.3.2, 1.5.2
Zaštita voda	1.3.2, 1.3.3
Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. (NN 84/23)	
<p>Opis: Plan upravljanja vodnim područjima (PUVP) se sastoji od dvije komponente upravljanja vodnim područjima: upravljanje stanjem voda i upravljanje rizicima od poplava.</p> <p>Njime je određen program mjera za ostvarenje (1) ciljeva zaštite voda i (2) ciljeva smanjenja mogućih štetnih posljedica poplava na ljudsko zdravlje i sigurnost, na vrijedna dobra i imovinu te na vodni i kopneni okoliš. Ukupno je predviđeno provesti 269 različitih mjera u cilju postizanja najmanje dobrog stanja voda. Iako se PUVP-om ne obrađuje teritorijalno more (morske vode), koje je predmet Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, dio mjera predviđen PUVP-om provodi se i kroz Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Plana upravljanja vodnim područjima doprinosom sljedećim mjerama:</p>	
<i>Mjere iz Plana upravljanja vodnim područjima:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Područja za kupanje i rekreaciju	1.3.2
Mjere unapređenja upravljanja rizicima od poplava	1.6.1
Jačanje kapaciteta i provedba preventivnih pripremnih radnji, neposrednih mjera neposrednih mjera redovite i izvanredne obrane od poplava, te radnji nakon prestanka redovite obrane od poplava	1.6.1
Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine (NN 147/21)	
<p>Opis: Ovim se dokumentom utvrđuje okvirni program ulaganja u razvoj javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Također se operacionalizira sustav za provedbu na način koji će doprinijeti učinkovitijem korištenju financijskih, kadrovskih i tehničkih resursa kojima raspolaže vodno gospodarstvo u području korištenja i zaštite voda, kao i sektor vodnih usluga. Programom 2021. se utvrđuju pojedinačni projekti (način i razdoblje provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi), te definira okvir za praćenje njegove provedbe.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina doprinosom sljedećim mjerama:</p>	
<i>Projekti iz Višegodišnjeg programa:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Projekti vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za Uslužna područja 23 i 24	1.5.2.
Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (NN 117/15)	
<p>Opis: Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije planski je dokument upravljanja vodama koji razrađuje načine postizanja ciljeva utvrđenih planovima više razine. Programom se utvrđuju: pojedinačni projekti gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi i praćenje provedbe Programa.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije doprinosom sljedećim mjerama:</p>	
<i>Projekti iz Višegodišnjeg programa:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Projekti zaštite od štetnog djelovanja voda za područje IŽ	1.1.2.
Projekti navodnjavanja za područje IŽ	1.1.2., 3.4.4.

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini
Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)

Opis: Strategija gospodarenja otpadom krovni je dokument u sustavu gospodarenja otpadom na nacionalnoj razini, a definira okvir unutar kojega će Hrvatska morati smanjiti količinu otpada koji proizvodi, a otpadom koji je proizveden održivo gospodariti.

Strategijom je definirano pet strateških ciljeva: 1. Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i energetske oporabu otpada, 2. Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO (stvaranje uvjeta za učinkovito funkcioniranje sustava), 3. Smanjivanje rizika od otpada, 4. Doprinos zaposlenosti u Hrvatskoj i 5. Edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenje otpadom.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije gospodarenja otpadom kroz mjeru 1.5.1.

Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.–2028. godine (NN 84/23)

Opis: Plan gospodarenja otpadom doprinijet će smanjenju stvaranja otpada, uključujući i opasnog otpada, osnažiti će gospodarenje otpadom na način koji je prihvatljiv za okoliš, doprinijet će jačanju kapaciteta nužnih za upravljanje i nadzor prekograničnim prometom opasnog otpada, doprinijet će smanjenju izvoza otpada radi zbrinjavanja odlaganjem, te će dodatno osnažiti trgovanje otpadom namijenjenim gospodarski učinkovitim i okolišno prihvatljivim postupcima uporabe unutar područja OECD-a. Ovaj Plan se donosi kao nacionalni krovni planski dokument kojim će se sustav gospodarenja otpadom na području Republike Hrvatske uskladiti s novim ciljevima i politikama u gospodarenju otpadom, te je isti (iako se donosi za razdoblje do 2028.) utemeljen na ciljevima do 2035. godine, a temeljem kojih je planiran razvoj sustava gospodarenja otpadom.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Plana gospodarenja otpadom kroz mjeru 1.5.1.

Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)

Opis: Nacionalna strategija zaštite od požara kao glavne ciljeve razvoja sustava zaštite od požara i prioritete kroz preventivno i operativno djelovanje navodi sljedeće: smanjiti broj nastalih požara, smanjiti broj stradalih osoba, smanjiti materijalnu štetu nastalu uslijed posrednog i neposrednog djelovanja požara i unaprijediti sustav vatrogastva te redefinirati status vatrogasaca. Također, navodi se da je smanjenje broja nastalih požara moguće postići prvenstveno kroz preventivno djelovanje na svim razinama u kojem će vodeću ulogu imati inspekcija zaštite od požara, jedinice lokalne i područne samouprave i vatrogasne službe.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nacionalne strategije zaštite od požara kroz mjeru 1.6.1.

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)

Opis: Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske dokument je kojim se utvrđuje srednjoročni i dugoročni razvoj prometa u Republici Hrvatskoj i koji predstavlja kvalitativni pomak u odnosu na postojeće stanje i ostvarenje nove faze, a to je povećanje kvalitete prometnog sustava i same prometne infrastrukture. Strategiju čini devet općih ciljeva te specifični (sektorski) ciljevi, a oni su dalje razrađeni na opće i specifične (sektorske) mjere.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije prometnog razvoja doprinosom sljedećim općim ciljevima:

<i>Opći ciljevi iz Strategije prometnog razvoja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
CO1 – Promijeniti raspodjelu prometa putnika u prilog javnog prijevoza (JP) te oblicima prijevoza s nultom emisijom štetnih plinova. To uključuje JP u aglomeracijama i lokalnom regionalnom kontekstu (tramvaje, lokalne autobusne linije itd.), prijevoz željeznicom, javni prijevoz u pomorskom prometu (brodovima), autobusni prijevoz na regionalnim i daljinskim linijama, kao i pješake i bicikliste.	1.2.6
CO4 – Smanjiti utjecaj prometnog sustava na klimatske promjene.	1.2.7
CO5 – Smanjiti utjecaj prometnog sustava na okoliš (okolišna održivost).	1.2.7

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

CO6 – Povećati sigurnosti prometnog sustava.	1.2.7
--	-------

Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 93/14)

Opis: Strategija postavlja viziju koja glasi: „Hrvatska – razvijena i prepoznatljiva pomorska država“ te misiju: „Oснаžiti ulogu pomorstva u razvoju i konkurentnosti Republike Hrvatske kroz politike i inicijative održivog rasta gospodarske aktivnosti na moru i u priobalju, jačanja utjecaja hrvatskog pomorskog sektora na europskom i svjetskom tržištu, vrednovanja iznimnog geografskog položaja Jadranskog mora i njegovih ekoloških značajki, kao i razvoja visokih tehnologija i usluga u pomorstvu na temeljima tradicionalnih znanja i usvojenih sposobnosti, vodeći osobitu brigu o visokoj dostupnosti učinkovitih i modernih javnih usluga u pomorstvu, zaštiti morskog okoliša i sigurnosti plovidbe“.

Kako bi se postiglo navedeno postavljena su dva strateška cilja: 1. Održivi rast i konkurentnost pomorskog gospodarstva u tri područja (brodarstvo i usluge u pomorskom prijevozu; lučka infrastruktura i lučke usluge; obrazovanje te životni i radni uvjeti pomoraca) i 2. Siguran i ekološki održiv pomorski promet, pomorska infrastruktura i pomorski prostor Republike Hrvatske. Strateški ciljevi su dalje podijeljeni na pripadajuće ciljeve i mjere.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije pomorskog razvitka kroz mjeru 1.2.3.

Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (NN 26/21)

Opis: Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa osnova je za strateško promišljanje i uvođenje širokopojasnog pristupa na teritoriju RH. Daljnji razvoj širokopojasnog pristupa, uz pojačane aktivnosti na uklanjanju uočenih prepreka i nedostataka u dosadašnjem razvoju, osnovni je cilj Nacionalnog plana. Brzi razvoj informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT, engl. *Information and Communications Technology – ICT*) krajem prošlog i početkom ovog stoljeća, te ogroman utjecaj koji je IKT ostvario na gospodarstvo i društvo u cjelini, u praksi je dokazao da širokopojasni pristup predstavlja nužni preduvjet za korištenje IKT-a i osiguranje kompetitivne pozicije u suvremenom globaliziranom i digitaliziranom društvu. Osim toga, razvoj IKT-a posljednjih godina rezultira i velikim promjenama u svim sektorima gospodarstva, ostvarujući tzv. pozitivni disruptivni (engl. *disruptive*) utjecaj i čineći IKT polugom koja značajno mijenja i unaprjeđuje te sektore, razvijajući ih u novim smjerovima koji su determinirani primjenom IKT-a.

Planom su definirana četiri posebna cilja: 1. Uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta u kućanstva; 2. Uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta za javne namjene; 3. Uvođenje 5G mreža u urbana područja i uzduž glavnih kopnenih prometnih pravaca; 4. Uvođenje 5G mreža u ruralna područja.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa kroz mjeru 1.2.5.

Nove boje znanja: Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)

Opis: Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije usmjerena je k obrazovanju koje aktivno potiče cjelovit individualni razvoj svakog učenika, promiče društvenu jednakost i demokratske vrijednosti te snažno pridonosi društvenome i gospodarskome razvoju. Sustav obrazovanja omogućit će svim učenicima stjecanje znanja, vještina i vrijednosti potrebnih za uspješan život u suvremenom društvu, tako što će ih osposobiti za cjeloživotno učenje i rad i omogućiti da se razvijaju kao kreativni, aktivni i samopouzdana pojedinci odgovorni za osobni i društveni razvoj.

Glavna područja koja Strategije nastoji unaprijediti su: (1) cjeloživotno učenje, (2) rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, (3) visoko obrazovanje, (4) obrazovanje odraslih i (5) znanost i tehnologija.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije doprinosom sljedećim mjerama:

Područja iz Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije:	Mjere iz PR IŽ:
Cjeloživotno učenje	2.1.7
Rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.8
Visoko obrazovanje	2.1.4, 2.1.8

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

Obrazovanje odraslih	2.1.7
Znanost i tehnologija	2.1.4, 2.1.7

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (nacrt, 2022)

Opis: Strategija razvoja održivog turizma podloga je za oblikovanje i provedbu razvojnih turističkih politika, usklađena s nacionalnim i europskim politikama vezanim za turizam i opći gospodarski i društveni razvoj. Strategija odgovara na ključne izazove stremeci ostvarenju kvalitativnog pomaka iz neodrživog koncepta turističkog razvoja k održivom turizmu visoke dodane vrijednosti.

Strategija definira četiri strateška cilja: 1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam, 2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu, 3. Konkurentan i inovativan turizam, 4. Otporan turizam.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije razvoja održivog turizma doprinosom sljedećim strateškim ciljevima:

Strateški ciljevi iz Strategije razvoja održivog turizma:	Mjere iz PR IŽ:
1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam	3.3.1, 3.3.3
2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu	3.3.5
3. Konkurentan i inovativan turizam	3.3.2, 3.3.4, 3.3.6

Strategija poljoprivrede do 2030. (NN 26/22)

Opis: Strategija poljoprivrede do 2030. temelji se na viziji „proizvoditi veću količinu visokokvalitetne hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljati prirodnim resursima uz povećanje otpornosti na klimatske promjene te doprinijeti poboljšanju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima“. Ta je vizija razrađena kroz četiri strateška cilja povezana s temeljnim razvojnim potrebama hrvatske poljoprivrede.

Strateški ciljevi su: 1) povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora; 2) jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene; 3) obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima; i horizontalni cilj 4) poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije poljoprivrede doprinosom sljedećim strateškim ciljevima:

Strateški ciljevi iz Strategije poljoprivrede:	Mjere iz PR IŽ:
1. Povećanje produktivnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora	3.4.1, 3.4.3, 3.4.4
2. Jačanje održivosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene	3.4.4
3. Obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima	2.4.2, 2.4.3

dokumenti Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koji se donose temeljem Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14, 39/17, 112/18)

Direktivom 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji) državama članicama nalaže se poduzimanje mjera za postizanje ili održavanje dobrog stanja morskog okoliša najkasnije do 2020. godine. U tu svrhu razvijaju se i primjenjuju morske strategije u okviru kojih se primjenjuje ekosustavni pristup upravljanja ljudskim djelatnostima. Direktiva također predstavlja 'okolišni stup' u svim politikama EU orijentiranim k održivom upravljanju i korištenju prirodnih resursa morskog okoliša. Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem definira ekološke ciljeve koji su raščlanjeni po deskriptorima i potom po komponentama (planktonske zajednice, morske kornjače, ptice, ribe, morski sisavci).

Svi ekološki ciljevi odnose se na održavanje stanišnih uvjeta i obilježja populacija morskih i obalnih organizama i kao takvi su u PR IŽ obuhvaćeni mjerama 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora, 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente i 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine i 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju ciljeva Strategije doprinosom sljedećim mjerama:

<i>Ekološki ciljevi Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
svi ekološki ciljevi	1.3.2, 1.3.3, 1.4.1, 3.4.5

Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)

Nacionalna šumarska politika i strategija definira politike u gospodarenju šumama i šumskim resursima u RH. Politike su definirane u sedam tematskih područja unutar kojih su razrađeni opći ciljevi i specifične strateške aktivnosti nužne za njihovo ostvarenje.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju ciljeva Nacionalne šumarske politike i strategije doprinosom sljedećim mjerama:

<i>Tematsko područje Nacionalne šumarske politike i strategije</i>	<i>Mjere iz PR IŽ</i>
A. Gospodarenje šumskim ekološkim sustavima	1.3.2, 1.4.1, 3.4.6
B. Šumarska uprava i zakonodavstvo	3.4.6
C. Nedrvni proizvodi	1.4.1, 3.3.3, 3.3.5, 3.4.6
D. Drvna industrija	3.4.6
E. Okoliš i prostorno planiranje	1.3.1, 1.3.2, 1.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 3.4.6
F. Obrazovanje, istraživanje i međunarodna suradnja	2.1.4, 3.4.3

Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine (NN 133/22)

Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine težište stavlja na četiri posebna cilja:

- 1) povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene,
- 2) jačanje konkurentnosti sektora akvakulture,
- 3) jačanjem sektora akvakulture doprinijeti obnovi gospodarstva te unaprjeđenju uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima,
- 4) poticanje inovacija u sektoru akvakulture.

Svaki od utvrđenih posebnih ciljeva, koji odgovaraju sektorskim razvojnim prioritetima, temelji se na nizu ključnih potreba i prilika za rast koji ukazuju na promjene koje je potrebno provesti za ostvarenje vizije razvoja hrvatske akvakulture.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju ciljeva Nacionalnog plana razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine kroz mjeru 3.4.5.

Program kontrole onečišćenja zraka za razdoblje od 2020. do 2029. godine (NN 90/19)

Svrha Programa je da omogući ispunjavanje sljedeća dva cilja:

- ispunjavanje obveza smanjenja onečišćujućih tvari emisija SO₂, NO_x, NMHOS, PM_{2,5} i NH₃,
- smanjenjem emisije doprinijeti napretku u postizanju razina kvalitete zraka koje ne dovode do značajnih negativnih učinaka i rizika za ljudsko zdravlje i okoliš.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju ciljeva Programa kontrole onečišćenja zraka kroz mjere 1.1.3. i 1.4.2.

Prostorni plan Nacionalnog parka Brijuni (NN 45/01)

Opis: Prostornim planom područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Brijuni određeni su koncepcija i uvjeti uređenja i korištenja prostora putem optimalnog usklađivanja komponente zaštite okoliša s komponentom razvoja u prostoru, te uvjeti zaštite posebnih vrijednosti prostora.

Prostorni plan NP Brijuni utvrđuje opće ciljevi zaštite i uređivanje prostora nacionalnog parka i to naročito:

- osnovnom funkcijom nacionalnog parka smatra se očuvanje prirodnog okoliša i graditeljskog nasljeđa, u izvornom i zatečenom obliku, te znanstveno-istraživačka, kulturna, odgojno-obrazovna i turističko-rekreacijska funkcija,
- jedinstven sustav opće zaštite, očuvanja i unaprjeđenja osnovnih funkcija nacionalnog parka,

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na državnoj razini

- korištenje nacionalnog parka svim kategorijama posjetilaca pod jednakim uvjetima (jednodnevnim izletnicima i višednevnim stacionarnim turistima),
- »ekološki kapacitet« morskih i kopnenih prirodnih sustava, optimalni broj višednevnih i dnevnih posjetitelja i način posjećivanja nacionalnog parka,
- određuju se područja za rekonstrukciju ili gradnju na način primjeren uvjetima zaštite i uređivanja prostora nacionalnog parka,
- utvrđuju se kapaciteti prostora u odnosu na sadržajnu strukturu planirane turističko-ugostiteljske ponude,
- određuju se etape ostvarivanja plana u cilju zaštite NP-a i predlažu nužne prioritete mjere za provedbu,
- predlažu se programske smjernice uređenja i zaštite prostora priobalnog mjesta Fažana za nužne sadržaje u funkciji NP Brijuni, koji moraju biti smješteni na kopnu izvan prostora nacionalnog parka.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Prostornog plana NP Brijuni doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Opći ciljevi iz Prostornog plana NP Brijuni:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
osnovnom funkcijom nacionalnog parka smatra se očuvanje prirodnog okoliša i graditeljskog nasljeđa, u izvornom i zatečenom obliku, te znanstveno-istraživačka, kulturna, odgojno-obrazovna i turističko-rekreacijska funkcija	1.4.1, 4.2.1, 4.2.3
određuju se etape ostvarivanja plana u cilju zaštite nacionalnog parka i predlažu nužne prioritete mjere za provedbu	1.4.1

Prostorni plan Parka prirode Učka (NN 24/06)

Opis: Prostornim planom Parka prirode Učka utvrđeni su dugoročna osnova uređenja, korištenja i zaštite vrijednosti prostora, sustav i način posjećivanja te se u skladu s tim, određuju: 1. polazišta za organizaciju, korištenje i zaštitu prostora, 2. ciljevi uređivanja prostora, 3. organizacija i namjena prostora, 4. uvjeti i mjere korištenja, uređenja i zaštite vrijednosti prostora, 5. uvjeti za razvoj i uređenje naselja i drugih funkcionalnih cjelina, 6. prostor i uvjeti za smještaj građevina, 7. sustav prometnica i druge infrastrukture s prostorom za njihov smještaj.

Prostorni plan PP Učka utvrđuje opće ciljeve prostornog uređenja Parka prirode:

1. očuvanje graditeljske/kulturne i etnografske baštine te tradicijskih djelatnosti,
2. očuvanje ekološke stabilnosti, biološke raznolikosti i osobitosti područja,
3. praćenje stanja i promjene ekološkog sustava Parka,
4. zaštita krša i podzemlja od zagađenja te očuvanje prirodnih fenomena,
5. zaštita autohtone vegetacije te krajobrazne i ekološke vrijednosti šuma,
6. osiguranje uvjeta za očuvanje i razvoj svih vrsta živog svijeta koje nastanjuju Park prirode,
7. optimalno gospodarenje šumama uz zaštitu i primjereno korištenje šuma, voda i tla,
8. lovstvo i lovni turizam razvijati s naglaskom na zaštitu i uzgoj divljači,
9. korištenje prirodnih resursa sukladno mjerama zaštite i očuvanja njihove kvantitete i kvalitete.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Prostornog plana PP Učka doprinosom sljedećim općim ciljevima prostornog uređenja Parka prirode:

<i>Opći ciljevi iz Prostornog plana PP Učka:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. očuvanje graditeljske/kulturne i etnografske baštine te tradicijskih djelatnosti	4.2.3
ostale mjere	1.4.1

Tablica 25. Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini	
Prostorni plan Istarske županije (SNIŽ 14/16)	
<p>Opis: Prostorni plan Istarske županije definira ciljeve razvoja i načela organizacije prostora Istarske županije, određujući uvjete razgraničenja prostora, smještaja sadržaja u prostoru, korištenja zemljišta, utvrđivanja prometnih i infrastrukturnih sustava te mjere zaštite i očuvanja prirode, okoliša i krajobraznih vrijednosti.</p> <p>Prostorni plan Istarske županije definira sljedeće ciljeve razvoja: 1. Organizirati, urediti i zaštititi prostor na načelima održivog razvitka prioritetni su razvojni ciljevi Županije; 2. Poticati progresivni demografski razvitak, naročito u emigracijskim i niskonatalitetnim područjima, uz kontrolu mehaničkog prirasta u priobalnim gradovima. Do 2020. godine planira se doseći broj od 227.714 stanovnika; 3. Gradove i druga naselja koji su nositelji središnjih funkcija državnog i županijskog značaja (uprava i samouprava na županijskoj razini, čvorna i tranzitna mjesta u prometu i elektroničkim komunikacijama, koncentracije gospodarskih djelatnosti od važnosti za Republiku Hrvatsku (u daljnjem tekstu: Država), sjedišta financijskih institucija, ustanova znanosti i visokog školstva, srednjeg i osnovnog školstva, županijskih bolnica i domova zdravlja, ustanova socijalne skrbi, ustanova kulture, značajnijih ustanova i trgovačkih društava koje se bave informiranjem te elektronskih medija) razvijati sukladno veličini i broju stanovnika gravitacijskog područja, pri čemu se funkcije, osim u Puli, moraju što pravilnije distribuirati na gradove iz skupine regionalnih i manjih regionalnih središta; 4. Poticati rast naselja u unutrašnjosti Županije, a posebno naselja veličine od 500 do 2.000 stanovnika te njihovo gospodarsko i infrastrukturno jačanje, s krajnjim ciljem ujednačavanja gospodarskih potencijala sa naseljima iste veličine u priobalju; 5. Provoditi sustavno aktivnu zaštitu okoliša te sprječavanje onečišćenja okoliša, što znači izgrađivati i ustrojavati sustav upravljanja okolišem i prirodnim resursima, izbjegavati rješenja s neizvjesnim i dugoročnim utjecajem na okoliš, osigurati edukaciju o okolišu i kvalitetno sudjelovanje udruga građana te provoditi sanaciju registriranih onečišćivača i najugroženijih dijelova okoliša. Očuvati biološku raznolikost ekosustava na kopnenom i podmorskom dijelu Županije, posebno u zaštićenim područjima prirode i ekološke mreže – NATURA 2000; 6. Izgraditi cjelovit županijski sustav zbrinjavanja otpada; 7. Optimalno povećavati kapacitete prometne, elektroničke komunikacijske, energetske i komunalne infrastrukture u odnosu na nacionalne i šire regionalne sustave, a posebno u pograničnim područjima; 8. Integrirati gospodarske, kulturne, krajobrazne i demografske resurse ruralnih i prijelaznih područja Županije u marketinški prepoznatljive, financijski stabilne i administrativno upravljive sustave; 9. Podizati opću razinu razvijenosti Županije i povećati standard stanovništva, zaposlenosti i kakvoće življenja.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Prostornog plana Istarske županije doprinosom sljedećim ciljevima razvoja:</p>	
<i>Ciljevi razvoja iz Prostornog plana Istarske županije:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. Organizirati, urediti i zaštititi prostor na načelima održivog razvitka prioritetni su razvojni ciljevi Županije	1.3.1, 1.3.2, 1.3.3
2. Poticati progresivni demografski razvitak, naročito u emigracijskim i niskonatalitetnim područjima, uz kontrolu mehaničkog prirasta u priobalnim gradovima	2.3.6
4. Poticati rast naselja u unutrašnjosti Županije, a posebno naselja veličine od 500 do 2000 stanovnika te njihovo gospodarsko i infrastrukturno jačanje, s krajnjim ciljem ujednačavanja gospodarskih potencijala sa naseljima iste veličine u priobalju	2.4.2, 2.4.3, 2.4.4
5. Provoditi sustavno aktivnu zaštitu okoliša te sprječavanje onečišćenja okoliša	1.4.2, 1.4.3
6. Izgraditi cjelovit županijski sustav zbrinjavanja otpada	1.5.1
7. Optimalno povećavati kapacitete prometne, elektroničke komunikacijske, energetske i	1.1.4, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7, 1.5.2, 1.5.3, 1.5.5

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini

komunalne infrastrukture u odnosu na nacionalne i šire regionalne sustave	
8. Integrirati gospodarske, kulturne, krajobrazne i demografske resurse ruralnih i prijelaznih područja Županije u marketinški prepoznatljive, financijski stabilne i administrativno upravljive sustave	2.4.1
9. Podizati opću razinu razvijenosti Županije i povećati standard stanovništva, zaposlenosti i kakvoće življenja	3.1.2, 3.2.4

Master plan turizma Istarske županije 2015.–2025. (2014.)

Opis: Master plan turizma Istarske županije detaljno je analizirao osobine turističkog sustava Istre i njegove performanse, identificirao strateška uporišta novog razvoja i postavio ciljeve i model rasta nužne da bi se isporučila zadana vizija: „Istra 2025. je globalno prepoznata turistička regija koja je svoje autentične vrijednosti uspješno integrirala u udoban i poželjan životni prostor. Istarski način života određuje njenu autentičnu regionalnost, koja na otvoren i pouzdan način razvija originalne, inovativne i konkurentne turističke proizvode kroz suradnju svih aktera.“

Prethodno specificirana turistička vizija nametnula je sljedeće ciljeve: 1. Do 2025. godine ostvariti 2,5 do 3 milijarde EUR novih investicija u turizam; 2. Podići udio hotela i turističkih naselja na 30% u smještajnoj strukturi; 3. Podići ukupnu zauzetost kreveta na 30% a hoteli i turistička naselja iznad 50%, 4. Doseći minimalno 100 EUR prosječne potrošnje po noćenju; 5. Ostvariti ukupan godišnji prihod od turizma u 2025. između 2,5 i 3 milijarde EUR. Ciljevi su razrađeni kroz niz operativnih strategija sa zasebnim setovima mjera.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Master plana turizma doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Master plana turizma:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. Do 2025. godine ostvariti 2,5 do 3 milijarde EUR novih investicija u turizam	3.3.1, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6
2. Podići udio hotela i turističkih naselja na 30% u smještajnoj strukturi	

Program zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine (2019)

Opis: Program zaštite okoliša definira uvjete i mjere zaštite okoliša, prioritetne mjere zaštite okoliša po sastavnicama okoliša i pojedinim prostornim cjelinama područja za koji se Program donosi, subjekte koji su dužni provoditi mjere utvrđene Programom i ovlaštenja u svezi s provedbom utvrđenih mjera zaštite okoliša, praćenje stanja okoliša i ocjenu potrebe uspostave mreže za dodatno praćenje stanja okoliša u području za koji se Program donosi, način provedbe interventnih mjera u iznenadnim slučajevima onečišćivanja okoliša u području za koji se Program donosi, rokove za poduzimanje pojedinih utvrđenih mjera, izvore financiranja za provedbu utvrđenih mjera i procjenu potrebnih sredstava.

Program zaštite okoliša definira osam prioriteta: I. zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša; II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje; III. Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem; IV. Jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira; V. Bolje povezivanje znanja, sustava upravljanja informacijama i politike okoliša; VI. Razvoj ekonomskih instrumenata i financiranja; VII. Poboljšanje održivosti gradova; VIII. Promicanje održivog razvoja na europskoj i međunarodnoj razini.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Programa zaštite okoliša doprinosom sljedećim ciljevima razvoja:

<i>Ciljevi razvoja iz Programa zaštite okoliša:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
I. zaštita, očuvanje i poboljšanje vrijednosti prirodnih dobara i okoliša	1.4.1, 1.4.2
II. Poticanje održive proizvodnje i potrošnje	3.1.2, 3.1.3, 3.3.5, 3.4.5
III. Zaštita građana od pritisaka i opasnosti za njihovo zdravlje i blagostanje povezanih s okolišem	1.4.3, 1.6.1

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini	
IV. Jačanje institucionalnog i zakonodavnog okvira	2.4.1
VII. Poboljšanje održivosti gradova	2.4.4
Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji (2015, 2018)	
<p>Opis: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji ima za cilj ojačati konkurentnost Istre i uspostaviti sustavan, promišljen i održivi pristup uređenju i upravljanju morskim plažama.</p> <p>Regionalni program definira pet aktivnosti: 1. Prihvatanje dokumenta na razini izvršne vlasti Istarske županije, ali i pojedinih gradova i općina; 2. Stvaranje organizacijskih, kadrovskih i financijskih preuvjeta za uspješnu implementaciju tematiziranja nominiranih plaža; 3. Definiranje terminskog plana realizacije i određivanje nositelja pojedinih aktivnosti, 4. Praćenje realizacije programa u skladu sa zacrtanim rokovima, uključujući i korektivne aktivnosti; 5. Sagledavanje potreba za otvaranjem novog plažnog prostora.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Regionalnog programa uređenja i upravljanja morskim plažama doprinosom sljedećim ciljevima razvoja:</p>	
<i>Ciljevi razvoja iz Regionalnog programa:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
5. Sagledavanje potreba za otvaranjem novog plažnog prostora	3.3.3, 3.3.4
Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije (2019)	
<p>Opis: Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za razdoblje 2019.-2023. određuje ciljeve i mjere po sektorima utjecaja s prioritetima, rokovima i nositeljima provedbe mjera s glavnim ciljem zaštite i poboljšanja kvalitete zraka, ozonskog sloja te ublažavanja klimatskih promjenama na području Istarske županije u petogodišnjem razdoblju.</p> <p>Opći cilj definiran u Programu je (C1) zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja. Daljnji ciljevi definirani u službi osnovnog cilja su: (C2) održati I. kategoriju kvalitete zraka na području Istarske županije, (C3) smanjiti i ograničiti emisije određenih onečišćujućih tvari koje utječu na zakiseljavanje, eutrofikaciju i fotokemijsko onečišćenje, (C4) smanjiti i ograničiti emisije stakleničkih plinova, doprinositi povećanju razine odliva stakleničkih plinova i prilagođavati se klimatskim promjenama, (C5) osigurati dostupnost informacija javnosti vezano uz kvalitetu zraka i emisije onečišćujućih tvari te provedbi mjera planiranih Programom za poboljšanje kvalitete zraka te ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, (C6) planirati i osigurati sredstva za financiranja pripreme i provedbe mjera definiranih Programom.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama doprinosom sljedećim ciljevima razvoja:</p>	
<i>Ciljevi iz Programa:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
(C1) zaštita i očuvanje zdravlja ljudi i zaštita i poboljšanje kvalitete življenja	1.4.3
(C2) održati I. kategoriju kvalitete zraka na području Istarske županije	1.1.3
(C3) smanjiti i ograničiti emisije određenih onečišćujućih tvari koje utječu na zakiseljavanje, eutrofikaciju i fotokemijsko onečišćenje	1.3.2, 1.4.2
(C4) smanjiti i ograničiti emisije stakleničkih plinova, doprinositi povećanju razine odliva stakleničkih plinova i prilagođavati se klimatskim promjenama	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 3.1.2
Plan navodnjavanja Istarske županije – novelacija (Službene novine IŽ 01/08)	
<p>Opis: Planom navodnjavanja na području istarskih slivova iz 1998. godine (Bazni plan) predviđena je mreža površinskih akumulacija u kontinentalnoj Istri te dugačke razvodne kanale i transportne cjevovode do većih kompleksa poljoprivrednog zemljišta na prostoru Županije – ukupno oko 22.000 ha. Do 2007. godine, kad je izrađena novelacija Plana navodnjavanja Istarske županije, nije realiziran ni minimum resursnih, a kamoli transportnih pretpostavki koje bi prirodno usmjerile nastavak planiranja razvoja navodnjavanja u smjeru kojeg je zacrtao Bazni plan iz 1998. godine. Novelacijom Plana odabrana je metodologija koja vodi u smjeru:</p>	

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini

a) što skorije implementacije projekta navodnjavanja bez apriornog diskriminiranja/favoriziranja jednog na račun drugog poljoprivrednog područja županije,

b) smanjenja ukupnih potreba za vodom koje će biti usmjerene prema velikim akumulacijama, za čiju realizaciju bi izvjesno trebalo proći vrlo dugačko vremensko razdoblje s minimalnim mogućnostima faznog razvoja sustava i onemogućenim pristupom vodi od strane krajnjih korisnika, bez obzira na njihov položaj u odnosu na planirane akumulacije iz Plana navodnjavanja iz 1998.

Prva faza razvoja sustava, odnosno prijelazna strategija, uključuje razvoj prijelaznog koncepta navodnjavanja za kraće projektne horizonte, sve s ciljem postizanja kratkoročno opipljivijih rezultata u navodnjavanju na čitavom prostoru Županije, nezavisno od položaja poljoprivredne parcele u odnosu na dugoročno planirane akumulacije prema Baznom planu. Potrebno je preuzeti i zadržati postavke i koncept navodnjavanja prema Baznom planu kao prihvatljivi i dovoljno ambiciozni dugoročni okvirni plan u kojega je potrebno smjestiti prijelaznu strategiju.

Druga faza razvoja uključuje zadržavanje postavki, koncepta i rješenja sustava navodnjavanja prema Baznom planu. Potrebno je izdvojiti onaj sastavni dio Baznog plana koji je najspremniji za implementaciju u kraćem projektnom razdoblju, sve s ciljem postizanja kratkoročno opipljivijih rezultata u navodnjavanju barem na poljoprivrednim površinama koje tehnološki gravitiraju najizglednije ostvarivoj(im) velikoj(im) površinskoj(im) akumulaciji(ama).

Navedenim pristupom realizirat će se dva osnovna načela:

- U operativnom smislu, sustav navodnjavanja moguće je razviti i koristiti i prije izvedbe velikih akumulacija ukoliko izgradnja krene iz smjera poljoprivrednih površina prema akumulacijama, na kojem putu treba u funkciju stavljati sve ostale raspoložive resurse koji se mogu pronaći u koridorima regionalnih transportnih cjevovoda koje je predvidio Bazni plan.
- Planirane velike akumulacije trebaju u fizičkom i vremenskom smislu predstavljati resursnu „krunu“ sustava navodnjavanja u Županiji (a ne uvjet početka njegova rada) te će se u budućnosti priključiti na mrežu manjih sustava u skladu s optimalnom koncepcijom transporta utvrđenom u Baznom planu.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju ciljeva Plana navodnjavanja Istarske županije kroz mjeru 3.4.4.

Glavni plan razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran (2018)

Primjerena prometna integracija prostora uz konkurentne i suvremene prometne usluge snažno utječe na ukupan ekonomski rast i razvoj. Konkurentan prometni sustav okosnica je i jedna od temeljnih pretpostavki ukupnog gospodarskog i regionalnog razvoja te razvoja društva u cjelini. U uvjetima u kojima ostaju stari te se pojavljuju i novi izazovi, potrebno je ponuditi odgovor na pitanje kako što bolje odgovoriti na postojeću, ali i buduću prometnu potražnju, istovremeno uzimajući u obzir ograničenja vezana uz resurse i zaštitu okoliša.

Vizija i smjernice razvoja prometnog sustava Republike Hrvatske determinirane su Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine. Tom Strategijom Republika Hrvatska podijeljena je na šest funkcionalnih cjelina koje karakterizira visoka razina prometne interakcije. Za navedene funkcionalne cjeline zadana je obveza izrade glavnih planova razvoja prometnih sustava. Jedna od tih funkcionalnih cjelina je i funkcionalna regija Sjeverni Jadran.

S gledišta prometnog planiranja glavni plan predstavlja temeljni dokument za promišljanje razvoja prometnog sustava u skladu s prostornim mogućnostima, zahtjevima gospodarstva i potrebama stanovništva. Obuhvat Glavnog plana odnosi se na područje unutar administrativnih granica Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske županije.

Ciljevi i mjere Glavnog plana odnose se na sve prometne grane i područja te pokrivaju: pomorski promet i luke, zračni promet, cestovni promet, željezničku infrastrukturu i prijevoz, javni prijevoz putnika, biciklistički promet, garažnoparkirni sustav te urbani promet i pješaćenje.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Glavnog plana razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran doprinosom razvoja sljedećih prometnih grana i područja:

<i>Prometne grane i područja iz Glavnog plana:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
pomorski promet i luke	1.2.3, 1.2.7
zračni promet	1.2.4, 1.2.7
cestovni promet	1.2.1, 1.2.7
željeznička infrastruktura i prijevoz	1.2.2, 1.2.7

Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama na regionalnoj razini	
javni prijevoz putnika	1.2.2, 1.2.7
biciklistički promet	1.2.6, 1.2.7
garažnoparkirni sustav	1.2.7
urbani promet i pješaćenje	1.2.1, 1.2.7, 2.4.4

2.6 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na PR IŽ

U tablici u nastavku (Tablica 26) navedeni su ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora, sporazuma i strateških dokumenata koji su relevantni za PR IŽ te odnos PR IŽ s njima.

Tablica 26. Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima, sporazumima i strateškim dokumentima

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ	
Europski zeleni plan (2019)	
<p>Opis: Europski zeleni plan je strategija za postizanje održivosti gospodarstva EU-a transformacijom klimatskih i ekoloških izazova u prilike u svim područjima politike i osiguravanjem pravedne i uključive tranzicije. EZP uključuje okvirni plan s mjerama za unaprjeđenje učinkovitog iskorištavanja resursa prelaskom na čisto kružno gospodarstvo te za zaustavljanje klimatskih promjena, obnovu biološke raznolikosti i smanjenje onečišćenja. U njemu se navode potrebna ulaganja i dostupni financijski alati i objašnjava kako osigurati pravednu i uključivu tranziciju. EZP obuhvaća sve gospodarske sektore, a posebice promet, energetiku, poljoprivredu, održavanje i gradnju zgrada te industrije kao što su proizvodnja čelika, cementa, tekstila i kemikalija.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Europskog zelenog plana doprinosom sljedećim ciljevima:</p>	
<i>Ciljevi iz Europskog zelenog plana:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Opskrba čistom, cjenovno pristupačnom i sigurnom energijom	1.1.1
Mobilizacija industrije za čisto i kružno gospodarstvo	3.1.2
Brži prelazak na održivu i pametnu mobilnost	1.2.7
Od „polja do stola“: osmišljavanje pravednog i zdravog prehrambenog sustava koji je prihvatljiv za okoliš	3.4.1
Očuvanje i obnova ekosustava i biološke raznolikosti	1.4.1
Cilj nulte stope onečišćenja za netoksični okoliš	1.4.2
Promijeniti svijet: Program održivog razvoja 2030. (Agenda 2030.) (2015)	
<p>Opis: Program održivog razvoja 2030. kojeg je donijele Vijeće Ujedinjenih naroda predstavlja platformu za rješavanje najvažnijih izazova današnjice u njihovoj međusobno povezanoj gospodarskoj, socijalnoj, okolišnoj i političko-sigurnosnoj dimenziji. Program sadrži sedamnaest ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals – SDGs) koji su dalje detaljnije razrađeni u 169 međusobno usko povezanih podciljeva.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Programa za održivi razvoj doprinosom sljedećim ciljevima održivog razvoja:</p>	
<i>Ciljevi iz Programa održivog razvoja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
3. Good Health and Wellbeing	2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.2.7
4. Quality Education	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5, 2.1.6, 2.1.7, 2.1.8
6. Clean Water and Sanitation	1.4.2, 1.5.2

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ	
7. Affordable and Clean Energy	1.1.1, 1.1.4
9. Industry, Innovation and Infrastructure	3.2.1
10. Reduced Inequalities	2.1.2, 2.3.4, 4.2.1, 4.2.2
12. Responsible Consumption and Production	3.1.2, 3.1.3, 3.3.5, 3.4.5
13. Climate Action	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3
14. Life below Water	1.3.2, 1.4.1
15. Life on Land	1.4.1
Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama (2021)	
<p>Opis: Ovom strategijom Europska unija postavlja svoju dugoročnu viziju da do 2050. godine postane klimatski otporno društvo, potpuno prilagođeno neizbježnim utjecajima klimatskih promjena. Strategija ima za cilj ojačati prilagodbene kapacitete EU-a te smanjiti ranjivost na utjecaje klimatskih promjena, u skladu s Pariškim sporazumom i prijedlogom Europskog klimatskog zakona. Strategija određuje tri cilja: 1. Pametnija prilagodba: poboljšanje znanja i upravljanje nesigurnošću, 2. Sustavnija prilagodba: Potpora razvoju politika na svim razinama i svim sektorima, 3. Brža prilagodba: Ubrzavanje sveopće prilagodbe. U okviru svakog cilja definirane su mjere potrebne za njihovo ostvarivanje.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nove strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama doprinosom sljedećim ciljevima:</p>	
<i>Ciljevi iz Nove strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. Pametnija prilagodba: poboljšanje znanja i upravljanje nesigurnošću	1.1.2, 1.6.1
2. Sustavnija prilagodba: Potpora razvoju politika na svim razinama i svim sektorima	1.1.2
3. Brža prilagodba: Ubrzavanje sveopće prilagodbe	1.1.2
Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)	
<p>Opis: Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime definira obveze svih država potpisnica u vezi uspostave stabilnosti koncentracije stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja će spriječiti opasno antropogeno uplitanje u klimatski sustav. Takvu razinu trebalo bi postići u vremenskom roku koji je dovoljan da se ekosustavima omogući prirodno adaptiranje na promjenu klime, da se osigura da proizvodnja hrane ne bude ugrožena i da se omogući daljnji gospodarski razvoj na održivi način. Konvencija definira pet načela kojima se države potpisnice trebaju voditi kako bi ostvarile krajnji cilj Konvencije.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime doprinosom sljedećim načelima:</p>	
<i>Načela iz Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
3. Stranke bi trebale poduzeti mjere predostrožnosti, kako bi se predusreli, spriječili ili minimalizirali uzroci promjene klime i ublažile njene negativne posljedice.	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3
4. Stranke imaju pravo i trebaju promicati održivi razvoj.	1.2.7, 1.5.1, 3.1.2, 3.3.5, 3.4.5
Pariški sporazum (2015)	
<p>Opis: Pariški sporazum ima za cilj borbu protiv klimatskih promjena i ubrzati aktivnosti i ulaganje u održivu niskougljičnu budućnost. Definiran je i globalni cilj za prilagodbu klimatskim promjenama: jačanje kapaciteta za prilagodbu, jačanje otpornosti i smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene radi doprinosa održivom razvoju i osiguravanja primjerenih mjera prilagodbe u kontekstu temperaturnog cilja. Svrha sporazuma je poboljšati provedbu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, uključujući njezin cilj da se u skladu s relevantnim odredbama Konvencije uspostavi stabilnost koncentracije stakleničkih plinova u atmosferi</p>	

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ

na razini koja će spriječiti opasno antropogeno uplitanje u klimatski sustav. Takav nivo trebalo bi postići u vremensko roku koji je dovoljan da se ekosustavima omogući prirodno adaptiranje na promjenu klime da se osigura da proizvodnja hrane ne bude ugrožena i da se omogući daljnji gospodarski razvoj na održivi način.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Pariškog sporazuma doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Pariškog sporazuma:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Increasing the ability to adapt to the adverse impacts of climate change and foster climate resilience and low greenhouse gas emissions development, in a manner that does not threaten food production	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 3.1.2, 3.3.5, 3.4.5

Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992)

Opis: Konvencija o biološkoj raznolikosti usvojena je na Konferenciji Ujedinjenih naroda održanoj u Rio de Janeiru 1992., a definiraju ciljeve za očuvanje i zaštitu biološke raznolikosti na globalnoj razini. Osnovni ciljevi Konvencije su osigurati očuvanje biološke raznolikosti, održivo korištenje njenih komponenti te pravedna raspodjela dobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih izvora, na način koji uključuje prikladan pristup genetskim izvorima kao i prijenos odgovarajućih tehnologija, uzevši u obzir sva prava nad tim izvorima i tehnologijama, kao i način koji uključuje odgovarajuće financiranje.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije o biološkoj raznolikosti doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Konvencije o biološkoj raznolikosti:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
1. očuvanje sveukupne bioraznolikosti	1.4.1
2. održivo korištenje komponenata bioraznolikosti	1.3.2, 1.4.1

Strategija za bioraznolikost do 2030. (2020)

Opis: Strategija za bioraznolikost do 2030. godine važan je element Europskog zelenog plana, odgovora EU-a na današnju društvenu i ekološku krizu kojim se želi osigurati pravedna i uključiva tranzicija prema održivom društvu. Nova strategija bioraznolikosti usmjerena je na ključne uzroke gubitka bioraznolikosti, poput promjena u korištenju zemljišta i mora, direktnog iskorištavanja vrsta, klimatskih promjena, onečišćenja i invazivnih stranih vrsta.

Strategija za bioraznolikost sadrži specifične akcije koje se trebaju ispuniti/izvršiti do 2030, uključujući: uspostavu veće EU mreže zaštićenih područja na kopnu i moru (zaštićeno 30 % površine i kopnenih i morskih ekosustava); najmanje 10 % površine kopna i mora u EU pod režimom stroge zaštite; EU Plan za obnovu prirode – obaveza restauracija degradiranih ekosustava u cijeloj EU do 2030. (povećati udio organske poljoprivrede, obnova populacija oprašivača, osiguravanje povezanosti 25.000 km riječnog toka, smanjenje upotrebe i rizika od pesticida za barem 50 %, sadnja tri milijarde stabala...). Za provedbu ove strategije i postizanje ciljeva za očuvanje bioraznolikosti bit će ključna raspodjela obveza i odgovornosti na sve sektore.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije za bioraznolikost doprinosom sljedećim mjerama:

<i>Mjere iz Strategije za bioraznolikost:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Uspostava veće mreže zaštićenih područja na kopnu i na moru na razini EU-a	1.4.1

Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 1979)

Opis: Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) ima za cilj očuvati divlje životinje i biljke te njihova prirodna staništa i poticati europsku suradnju na tom polju, a osobiti naglasak stavlja se na potrebu zaštite ugroženih staništa i osjetljivih vrsta, uključujući migratorne vrste. Konvencija prostorno pokriva prirodnu baštinu europskog kontinenta i nekih država Afrike.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa doprinosom sljedećim obvezama:

<i>Obveze iz Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
2. Svaka ugovorna stranka se obvezuje obratiti pozornost na zaštitu divlje flore i faune u svojim	1.4.1

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ	
planskim i razvojnim politikama i u mjerama protiv onečišćenja.	
Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonn, 1979)	
<p>Opis: Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonska konvencija) jedan je od temeljnih propisa iz područja zaštite prirode, nastao s ciljem očuvanja migratornih vrsta divljih životinja u čitavom području njihove rasprostranjenosti. Konvencija predstavlja okvir unutar kojeg države potpisnice mogu poduzimati mjere zaštite i očuvanja migratornih vrsta i njihovih staništa na globalnoj razini. Konvencija definira tri temeljna načela za zaštitu migratornih vrsta divljih životinja.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja doprinosom kroz mjeru 1.4.1.</p>	
Konvencija o močvarama od međunarodne važnosti, naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971)	
<p>Opis: Konvencija o močvarama od međunarodne važnosti, naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsarska konvencija) ima za cilj očuvanje onih područja na Zemlji koja su od presudne važnosti za opstanak mnogih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih zajednica od kojih mnoge čovjek koristi i u određenoj mjeri ovisi o njima te kroz mnogostruku korisnu ulogu koju ova područja imaju u životu ljudi.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije o močvarama od međunarodne važnosti doprinosom kroz mjeru 1.4.1.</p>	
Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (Barcelona, 1994 i Monako, 1995)	
<p>Opis: Protokol o posebno zaštićenim područjima Sredozemnog mora i biološkoj raznolikosti uspostavlja okvir za zaštitu i očuvanje bioraznolikosti vrijednih područja u Sredozemnom moru. Protokol definira četiri cilja kojima se nastoji zaštititi a) reprezentativne tipove obalnih i morskih ekosustava odgovarajuće veličine da bi se osigurala njihova dugoročna sposobnost za život i održala njihova biološka raznolikost; b) staništa koja su u opasnosti od nestajanja u njihovom prirodnom području rasprostiranja u Sredozemlju ili koja imaju smanjeno prirodno područje rasprostiranja kao posljedica njihovog povratka u ranije granice rasprostiranja ili zbog njihovog prirodno ograničenog područja; c) staništa koja su kritična za preživljavanje, razmnožavanje i obnavljanje vrste pred istrebljenjem, ugroženih, ili endemskih vrsta flore i faune; d) mjesta od posebne važnosti zbog svoje zanimljivosti s gledišta znanosti, estetike, kulture ili obrazovanja.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Protokola o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju doprinosom kroz mjeru 1.4.1.</p>	
Konvencija za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelona, 1976)	
<p>Opis: Cilj Konvencije za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja je zaštita Sredozemnog mora od onečišćavanja. Pristupanjem Konvenciji, Hrvatska se obvezala ispunjavati obveze koje su njom definirane: procjena i kontrola onečišćenja; osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima mora i obale; integriranje zaštite okoliša u gospodarsko-ekonomski razvoj; zaštita morskog okoliša i obalnog područja kroz sprječavanje, smanjivanje i uklanjanje onečišćenja koja dolaze s kopna ili mora; zaštita prirodnog i kulturnog naslijeđa; jačanje solidarnosti među mediteranskim zemljama; doprinos poboljšanju kvalitete života.</p> <p>Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja doprinosom sljedećim ciljevima:</p>	
<i>Ciljevi iz Konvencije za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima mora i obale	1.3.2, 1.3.3
zaštita morskog okoliša i obalnog područja kroz sprječavanje, smanjivanje i uklanjanje onečišćenja koja dolaze s kopna ili mora	1.3.2, 1.3.3, 1.5.2
zaštita prirodnog i kulturnog naslijeđa	1.4.1, 4.2.1, 4.2.3
Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Barcelona, 2008)	

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ

Opis: Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja proizašao je iz Barcelonske konvencije (1976), a njegova je intencija uspostavljanje zajedničkog okvira za integralno upravljanje obalnim područjem Sredozemlja te poduzimanje nužnih mjera u svrhu jačanja regionalne suradnje. Protokol definira šest ciljeva integralnog upravljanja obalnim područjem: (a) omogućavanje, putem racionalnog planiranja aktivnosti, održivog razvitka obalnih područja osiguravanjem da su okoliš i krajobraz uzeti u obzir u suglasju s gospodarskim, socijalnim i kulturnim razvitkom; (b) očuvanje obalnih područja na korist sadašnjih i budućih naraštaja; (c) osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa, posebice u odnosu na korištenje voda; (d) osiguravanje očuvanja cjelovitosti obalnih ekosustava, krajobraza i geomorfologije; (e) sprječavanje i/ili smanjivanje učinaka prirodnih rizika i posebno promjene klime koji mogu biti izazvani prirodnim djelovanjem ili ljudskim djelatnostima; (f) postizanje usklađenosti između javnih i privatnih inicijativa i svih odluka javnih vlasti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, a koje utječu na korištenje obalnog područja.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja kroz mjere 1.3.2 i 1.3.3.

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 1972)

Opis: Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine ima za cilj osigurati, koliko god je moguće, adekvatnu identifikaciju, zaštitu, očuvanje i prezentaciju svjetske baštine. Kulturna i prirodna baština svrstava se u neprocjenjiva i nezamjenjiva dobra, ne samo svake pojedine zemlje već i cjelokupnog čovječanstva. Gubitak bilo kojeg od tih dobara neprocjenjive vrijednosti zbog propadanja ili nestajanja, znači osiromašenje baštine svih naroda svijeta. Zemlje potpisnice obvezuju se osigurati identifikaciju, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i prijenos na buduće generacije kulturne i prirodne baštine na svom teritoriju.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
a) usvojiti opću politiku usmjerenu na to da se kulturnoj i prirodnoj baštini da određena funkcija u životu zajednice i da se zaštita te baštine integrira u programe općeg planiranja	1.4.1, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
b) uspostaviti, gdje takva usluga ne postoji, jednu ili više usluga usmjerenih na zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturne i prirodne baštine s prikladnim ljudskim kapacitetima i sredstvima za obavljanje njihove funkcije	1.4.1, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3

Strategija „od polja do stola“ (2020)

Opis: Strategija „od polja do stola“ jedan je od ključnih dijelova Europskog zelenog plana kojim se utvrđuje kako Europu učiniti prvim klimatski neutralnim kontinentom do 2050. Strategija obuhvaća uvođenje velikih promjena u poljoprivredi koje za cilj imaju prelazak na održiv prehrambeni sustav koji mora osigurati dostatnu i raznovrsnu opskrbu ljudi sigurnom, hranjivom, cjenovno pristupačnom i održivom hranom u svakom trenutku pa tako i u kriznim vremenima kao što je koronakriza. Održiv prehrambeni sustav bit će ključan za ostvarivanje klimatskih i okolišnih ciljeva zelenog plana uz istodobno poboljšanje prihoda primarnih proizvođača čiji dohodak još uvijek zaostaje za dohotkom u drugim granama. U fokusu Strategije je izgradnja prehrambenog lanca koji donosi korist potrošačima, proizvođačima, klimi i okolišu.

Potražnja za svježom i manje prerađenom hranom iz održivih izvora je u stalnom porastu, a u sadašnjoj krizi uzrokovanoj pandemijom potreba za kraćim lancima opskrbe postala je još izraženija. Veći izbor zdrave i održive prehrane pridonijet će poboljšanju zdravlja i kvalitete života potrošača te društvu pomoći da smanji troškove povezane sa zdravljem.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Strategije „od polja do stola“ doprinosom sljedećim ciljevima:

<i>Ciljevi iz Strategije „od polja do stola“:</i>	<i>Mjere iz PR IŽ:</i>
Osiguravanje održive proizvodnje hrane	3.4.3, 3.4.4, 3.4.5
Osiguravanje sigurnosti opskrbe hranom	3.4.1

Odnos PR IŽ s međunarodnim ugovorima i sporazumima relevantnim za PR IŽ

Poticanje održivih praksi u sektoru prerade hrane, veleprodaje, maloprodaje, ugostiteljstva i usluga prehrane

3.4.2

Nova strategija EU-a za šume do 2030. (2021)

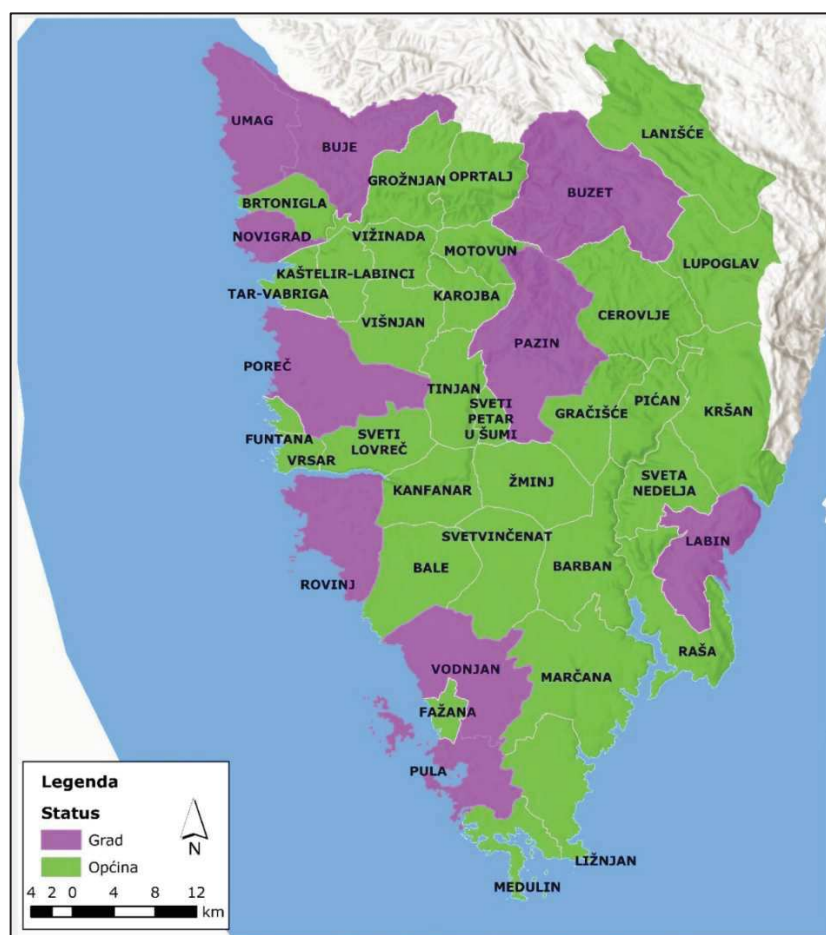
Prema Novoj strategiji EU-a za šume do 2030., koja je jedna od glavnih inicijativa u okviru europskog zelenog plana, fokus će biti na konkretna djelovanja za povećavanje površine i kvalitete šuma u EU-u te jačanje njihove zaštite, obnove i vitalnosti. Strategijom se obvezuje na strogu zaštitu prašuma i starih šuma, obnovu degradiranih šuma i osiguravanje da se njima gospodari na održiv način, s ciljem očuvanja usluge ekosustava koje šume pružaju i o kojima ovisi ljudsko društvo. U svrhu očuvanja bioraznolikosti i podrške u borbi protiv klimatskih promjena, Strategijom se promiče i gospodarenje šumama. U Strategiji je predviđen i razvoj programa plaćanja vlasnicima šuma i upraviteljima ako osiguravaju alternativne usluge ekosustava, npr. održavaju dijelove svojih šuma netaknutima.

Odnos s PR IŽ: PR IŽ pridonosi ostvarenju Nove strategije EU-a za šume kroz mjere 1.3.1, 1.3.2, 1.4.1 i 3.4.6.

3 Postojeće stanje okoliša

3.1 Prostorni obuhvat

Istarska županija se nalazi u Istri, najvećem hrvatskom poluotoku, smještenom na sjevernom dijelu Jadranskoga mora. Kopnena geografska granica poluotoka Istre je Tršćanski zaljev između Milja i Trsta na zapadu te Preluka na istoku. Sjeverna granica je sjeverni rub Ćićarije, od zaleđa Trsta do Kastva i Klane. Županija dijeli granicu s Italijom na zapadu i Slovenijom na sjeveru dok ostatak teritorija graniči s Primorsko-goranskom županijom. Prema administrativno-teritorijalnom ustroju IŽ čini 10 gradova i 31 općina (Slika 1) dok ukupan broj naselja iznosi 655. Površina IŽ iznosi 2.813 km², a obalni pojas s otocima dug je 578 km. Otočni pojas sastoji se od 64 otoka i 19 hridi.

Slika 1. Administrativno-teritorijalni ustroj Istarske županije

Prostornim planom IŽ utvrđeno je kako se Županija razvija kao policentrična regija u kojoj je Grad Pula – Pola najveće regionalno središte i s okolnim gradovima i općinama čini mrežu naselja i kao takav značajno utječe na sve procese u Županji. Grad Pula – Pola, zajedno s Gradom Vodnjanom – Dignano te općinama Medulin, Ližnjan – Lisignano,

Marčana, Barban i Svetvinčenat čini urbano područje sa zajedničkim funkcionalnim vezama i cjelovitim sustavom društveno-gospodarskog i teritorijalnog planiranja.

S druge strane, ruralni prostor IŽ zauzima većinu površine i definiran je kroz dvije osnovne socio-ekonomske značajke – manja gustoća naseljenosti u odnosu na urbana središta i drugačiji omjer korištenja raspoloživog zemljišta, u korist poljoprivrede i šumarstva, naspram izgradnje. Osnovni kriterij razgraničenja ruralnog i urbanog područja vezan je uz gustoću naseljenosti pa se ruralnim područjima smatraju ona područja u kojima je gustoća naseljenosti manja od 150 st/km². U Istarskoj županiji je ukupno 655 naselja te od ukupne površine Istarske županije 80% zauzima ruralno područje, a 20% urbana središta (Plan razvoja IŽ, 2022.).

Mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići

U tablici nastavku (Tablica 27) daje se pregled malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića (MPNNOO) na području IŽ, prema dokumentu Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora (2007). Skup malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića – MPNNOO, već po pojmovima koje sadrži u svom nazivu, obuhvaća sve otoke i otočiće koji nisu stalno nastanjeni.

Prema Zakonu o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21) otok je prirodno nastali dio kopna okružen morem, površine veće od 1 km², otočić prirodno nastali dio kopna okružen morem, površine od 0,01 km² do 1 km² a hrid prirodno nastali dio kopna okružen morem, površine manje od 0,01 km², vidljiv iznad površine mora. Otoci se razvrstavaju po geografskom kriteriju i teritorijalnoj nadležnosti obalno-otočnih jedinica područne (regionalne) samouprave na sedam područja, od kojih prvo područje obuhvaća otoke Istarske županije: Sv. Nikola, Kuvrsada, Maškin, Sv. Andrija, Sv. Ivan na pučini, Sv. Katarina, Mali Brijun, Vanga (Krasnica) i Veli Brijun. Nastanjeni otoci razvrstavaju se prema otočnim razvojnim pokazateljima u: I. skupinu koju čine nerazvijeni otoci, II. skupinu koju čine manje razvijeni otoci i III. skupinu koju čine razvijeni otoci. Posebnu skupinu otoka, koji se ne razvrstavaju na navedeni način čine povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci.

Tablica 27. Mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići na području IŽ

mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići			
Grad Poreč			
U akvatoriju Grada Poreča nalaze se 3 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO. Veličinom se izdvaja Sv. Nikola, smješten na zapadnoj strani akvatorija gradske luke Poreča, koji se intenzivno turistički koristi (hotelijerstvo-ugostiteljstvo). U istom akvatoriju je još 6 manjih nadmorskih tvorba (hridi različitog oblika i veličine): Barbaran (2.636 m ²), Butaceja (1.031 m ²), Karbula (1.7.22 m ²), Safarel (1.788 m ²), Žontuja (2.409 m ²) i Žontujić (963 m ²).			
naziv MPNNOO	vrsta	površina (m²)	opseg (m)
Altijež	hrid	6.271	310
Regata	hrid	4.352	279
Sv. Nikola	otočić	124.281	2.105
Općina Funtana			

mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići

U akvatoriju Općine Funtana nalazi se 6 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO. Veličinom se donekle izdvaja Veli Školj, smješten malo zapadno od Grgetovog rta. U istom akvatoriju su još 3 manje nadmorske tvorbe (hridi različitog oblika i veličine): Bili školj (1.784 m²), Orada (1.520 m²) i Reverol/Revenol (1.300 m²).

naziv MPNNOO	vrsta	površina (m ²)	opseg (m)
Gusti Školj	mali otočić	12.673	404
Fržital / Frižital	mali otočić	16.650	681
Školjić	hrid	8.707	369
Tovarjež	hrid	7.741	330
Tuf	hrid	8.732	387
Veli Školj	otočić	59.600	909

Općina Vrsar

U akvatoriju Općine Vrsar nalazi se 9 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO. Veličinom se izdvaja Sv. Juraj koji je ujedno i maritimni štit luke Vrsar od otvorenog mora. U istom akvatoriju su još 3 manje nadmorske tvorbe (hridi različitog oblika i veličine): Galopun (2.930 m²), Mrlučica (8.150 m²) i Orlandin (1.481 m²).

naziv MPNNOO	vrsta	površina (m ²)	opseg (m)
Cavata	hrid	8.301	410
Galiner	hrid	5.371	264
Lakal	hrid	5.123	264
Lunga	mali otočić	29.923	826
Kuvrsada / Koversada	otočić	67.477	990
Salamun v.	mali otočić	39.881	773
Salamun m.	mali otočić	24.587	590
Sv. Juraj	otočić	112.408	1.733
Figarolica	hrid	3.760	226

Grad Rovinj

U akvatoriju Grada Rovinja nalazi se 17 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO. Veličinom se izdvajaju Sv. Andrija (Crveni Otok), Sv. Katarina, Sv. Ivan i Maškin (čvrsto povezan sa Sv. Andrijom). Svi oni se turistički koriste (hotelijerstvo-ugostiteljstvo), osobito intenzivno Sv. Katarina i Sv. Andrija. U istom akvatoriju su još 3 manje nadmorske tvorbe (hridi različitog oblika i veličine): Figarolica (1.618m²), Muntrav (916 m²) i Mali Piruzi (1.298 m²).

naziv MPNNOO	vrsta	površina (m ²)	opseg (m)
Banjol	hrid	6.802	300
Figarola	mali otočić	28.522	751
Gustinja	hrid	5.244	271
Maškin	otočić	95.785	1.327
Pisulj	hrid	5.703	275
Pulari	mali otočić	19.383	522
Vela Sestrica	otočić	65.693	966
Mala Sestrica	mali otočić	21.601	567
Sv. Andrija	otočić	144.164	2.002
Sv. Ivan	otočić	102.663	1.722
Sv. Ivan na pučini	hrid	5.153	287

mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići			
Sv. Katarina	otočić	124.193	1.825
Sturag	mali otočić	22.473	615
Veštar	mali otočić	20.258	523
Samer	hrid	4.959	334
Piruzi v.	hrid	5.175	276
Revera	hrid	6.442	490
Općina Bale			
U akvatoriju Općine Bale nalazi se samo jedan MPNNOO. U istom akvatoriju je još jedna manja nadmorska tvorba: hrid Porer (2.445 m ²).			
naziv MPNNOO	vrsta	površina (m²)	opseg (m)
Kolona	hrid	7.271	324
NP Brijuni			
U akvatoriju NP Brijuni nalazi se 13 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO. Veličinom i razvedenošću svojih obala ističu se Veliki i Mali Brijun. Svi ostali, dosta ravnomjerno i polukružno raspoređeni oko ta dva glavna otoka, čine arhipelag Brijunskih otoka rijetko skladnom formacijom, u kojoj se po svakom vremenu lako pronalazi dobar zaklon od otvorenog mora. U istom akvatoriju još je jedna manja nadmorska tvorba: Supinić (1.393 m ²).			
naziv MPNNOO	vrsta	površina (m²)	opseg (m)
Galija	otočić	51.534	849
Gaz	otočić	62.511	1.128
Grunj	mali otočić	36.677	960
Kozada / Kotež	otočić	78.212	1.239
Mali Brijun	otok	1.074.557	8.105
Obljak	otočić	44.133	778
Pusti / Madona	otočić	49.889	1.160
Sv. Jerolim	otočić	125.962	1.554
Sv. Marko	hrid	9.293	351
Supin	mali otočić	13.219	456
Krasnica / Vanga	otočić	193.806	2.695
Veliki Brijun	otok	5.722.615	23.415
Vrsar	otočić	58.919	946
Grad Pula-Pola			
U akvatoriju Grada Pula-Pola nalaze se 2 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO; jedan (Andrija) u samoj uvali luke Pula, drugi (Veruda) na ulazu u uvale. Nekadašnji prirodni otoci u uvali luke Pula, Katarina (vojarna) i Uljanik (brodogradilište), danas to više nisu (čvrsti cestovni spoj s kopnom).			
naziv MPNNOO	vrsta	površina (m²)	opseg (m)
Andrija	mali otočić	36.259	1.214
Katarina		31.883	817
Uljanik		123.233	1.969
Veruda	otočić	192.214	1.881
Općina Medulin			
U akvatoriju Općine Medulin nalazi se 11 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO, od toga 7 pred odnosno u Medulinskom zaljevu. Ostali su tik pred zapadnom obalom Istre na ovom njezinu dijelu, osim hridi-svjeticnika			

mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići

Porer koja zauzima markantan položaj u otvorenom moru, na oko 1 morsku milju jugozapadno od završetka poluotoka Premantura. Od MPNNOO u Medulinskom zaljevu najznačajniji su Ceja, Fenera i Bodulaš (najveći). Na području Općine otočići su dio zaštićenog područja Značajni krajobraz Donji Kamenjak i medulinski arhipelag kojim upravlja Javna ustanova Kamenjak.

naziv MPNNOO	vrsta	površina (m ²)	opseg (m)
Bodulaš	otočić	124.559	1.424
Ceja	otočić	183.396	1.643
Fenera	otočić	169.854	1.704
Fenoliga	mali otočić	24.581	614
Frašker	otočić	110.136	1.671
Fraškerić	mali otočić	25.169	610
Pomerski školjić	mali otočić	14.407	442
Premanturski školjić	mali otočić	18.734	524
Šekovac	mali otočić	15.502	499
Trumbuja	mali otočić	21.830	531
Porer	hrid	2.795	192

Općina Ližnjan

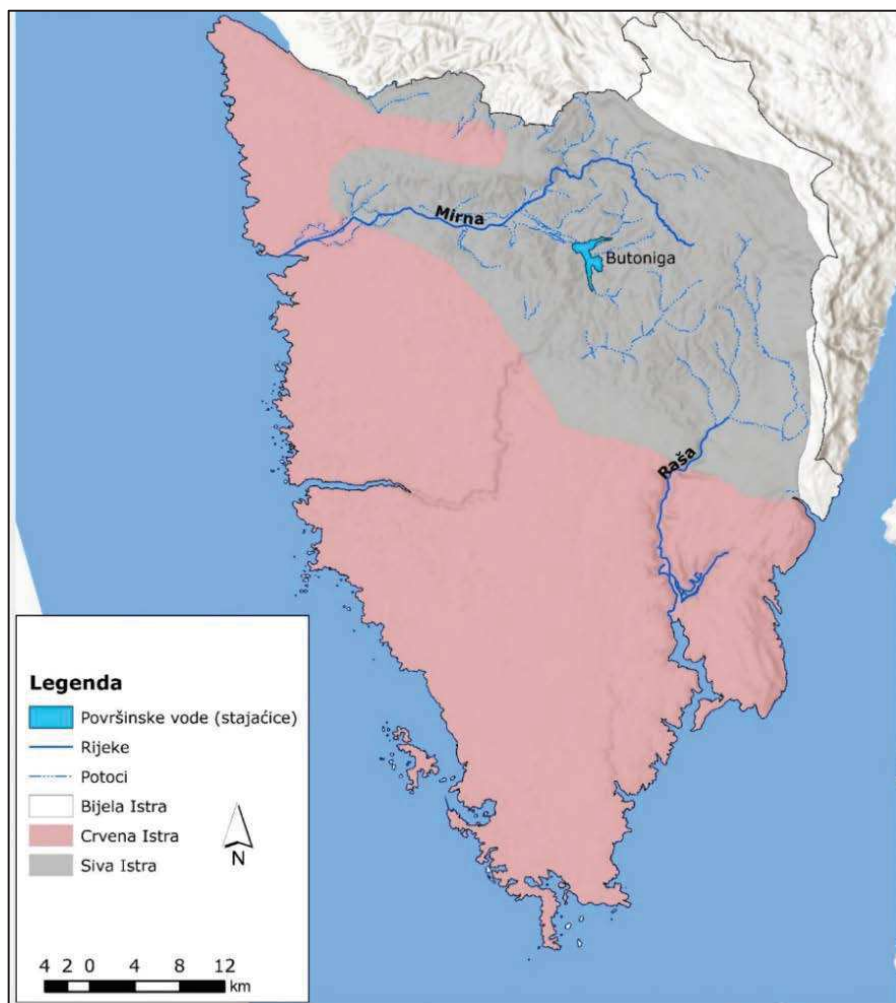
U akvatoriju Općine Ližnjan nalaze se 2 otoka i/li otočića iz kategorije MPNNOO, smješteni južno od Rta Marlera. U akvatoriju su još 2 manja nadmorske tvorbe: Hrid (574 m²) i Sika (771 m²). Na području Općine otočići su dio zaštićenog područja Značajni krajobraz Donji Kamenjak i medulinski arhipelag kojim upravlja Javna ustanova Natura Histrica.

naziv MPNNOO	vrsta	površina (m ²)	opseg (m)
Levan	otočić	67.955	1.160
Levanić	hrid	6.172	319

3.2 Geomorfološka obilježja

IŽ se dijeli na tri reljefne cjeline koje su jasno diferencirane i vidljive u morfometrijskim značajkama koje se u konačnici izdvajaju i u aspektu krajobraza (Slika 2). To su:

- Bijela Istra – brdoviti sjeverni rub (Ćićarija i Učka),
- Siva Istra (niže fliško pobrđe),
- Crvena Istra (niske vapnenačke zaravni).

Slika 2. Reljefne cjeline Istre

Prema geomorfološkoj regionalizaciji Hrvatske, Županija se prostire na sljedećim mezo- i subgeomorfološkim regijama (Bognar, 2001):

- Gorska skupina Ćićarije s Učkom
 - Gorska skupina Ćićarije
 - Gorski hrbat Učke
- Južnoistarska zaravan s Istarskim pobrđem
 - Južnoistarska zaravan
 - Istarsko pobrđe

Bijela Istra ili Gorska skupina Ćićarije s Učkom najviši je dio Županije. Evolucija reljefa ovoga područja uvjetovana je tektonskom aktivnošću koja se manifestirala kroz procese boranja, navlačenja i rasjedanja čije je djelovanje vidljivo u današnjim strukturama reljefa. Gorska skupina Ćićarije pruža se u dinarskom smjeru dok se Gorski hrbat Učke pruža meridijalno. Na tom prostoru prevladavaju vapnenačke goleti koje su osim procesom krške

denudacije ogoljene intenzivnom deforestacijom te je razvijena krška hidrografija čije su značajke podzemno otjecanje vode i nepostojanje površinske hidrografske mreže.

Siva Istra naziv nosi prema sedimentima fliša koji obiluju glinom sive boje te prekrivaju središnji dio Istre. Siva Istra od Bijele Istre odijeljena je rasjednim odsjekom koji doseže visinu do 100 m. Od kontakta Bijele i Sive Istre, prostor se hipsometrijski snižava. Siva ili središnja Istra prema geomorfološkoj regionalizaciji obuhvaća područje Istarskog pobrđa koje je nastalo diferencijalnom erozijom fliša čime su u procesu ukupne denudacije zaostala uzvišenja izgrađena od čvrstih proslojaka fliša. Hidrogeološka funkcija fliša kao vodonepropusne stijene odrazila se i na izgled Sive Istre u kojoj su dominantni procesi fluvijalna erozija i akumulacija te padinski procesi (akumulacijski i erozijski/derazijski). Djelovanjem navedenih procesa razvijen je prostor koji je snažno diseciran brojnim jarugama, vododerinama te velikim kompozitnim dolinama rijeka Mirne i Raše kao i svim njihovim pritocima u pripadajućim slivovima. Na prostoru Sive Istre nalaze se geomorfološki oblici koji imaju veliku vrijednost u rekonstrukciji evolucije poluotoka, a to su paleo korita rijeka i potoka. Siva Istra ili Istarsko pobrđe izduženo je u pravcu SZ-JI te su na njemu usječene doline najvećih drenažnih sustava cijelog poluotoka koji su tektonski predisponirani.

Crvena Istra podudara se sa subgeomorfološkom jedinicom Južnoistarske zaravni te geološkom jedinicom Istarske antiklinale na kojoj je zaravan razvijena. Crvena Istra ili Istarska zaravan najniži je dio poluotoka s najvećom visinom na istočnom dijelu gdje doseže 400 m n.m., a proteže se od Piranskog zaljeva na SZ do Plomina na JI. S obzirom na slabu vertikalnu raščlanjenost reljefa i male nagibe na cijeloj zaravni te vapnenačku podlogu, stvoreni su uvjeti za jaku koroziju kojom nastaje tlo crvenica po kojoj je Crvena Istra i dobila ime. Zaravan je presječena dolinama rijeka, Mirne i Raše, te paleo koritom Pazinčice. Doline rijeka na zaravni duboko su usječene u vapnenačku podlogu, dok je na ostatku zaravni razvijen tipičan krški reljef s razvijenim krškim površinskim oblicima, podzemljem i podzemnim otjecanjem vode.

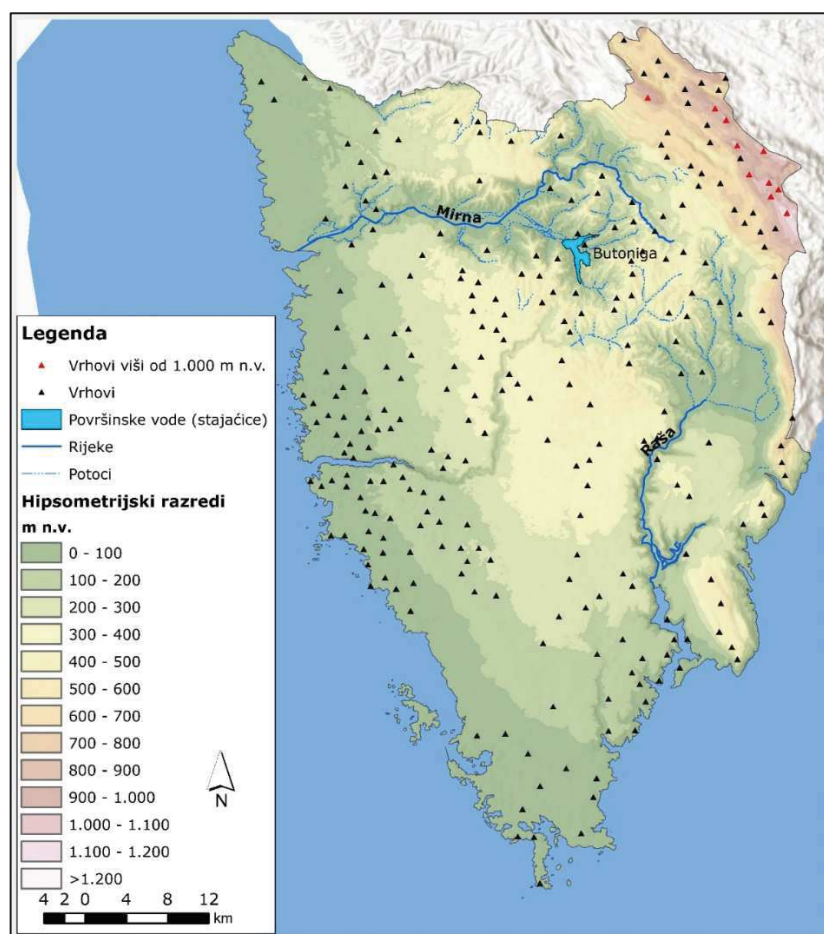
Morska obala Županije izdvaja se kao zasebna geomorfološka cjelina s obzirom na procese koji su je oblikovali te geomorfološke procese koji su i danas prisutni, a bitno se razlikuju od evolucije reljefa ostatka Županije. Obala Županije najmlađa je obala Istočnog Jadrana. Pleistocenskim izdizanjem morske razine morem je preplavljena velika naplavna ravnica sjevernog Jadrana. Postoje razlike i u starosti obala na području Županije, tj. J i JI obala potopljene su prije Z obale, kada su stvoreni duboki zaljevi, zaljev rijeke Raše i Plominski zaljev. Obalni prostor obiluje potopljenim krškim oblicima dok su posljedice podizanja morske razine brojne uvale i zaljevi (Limski kanal) te svakako najreprezentativniji, otoci, od kojih je najpoznatija skupina Brijunskog otočja. Osim kretanja morske razine, kroz geološku prošlost izdizali su se i dijelovi kopna duž rasjeda te je na taj način u reljefu očuvana reliktna dolina Pazinskog potoka koji je, izdizanjem kopnenog bloka, počeo otjecati podzemno. Danas su na Istarskoj obali aktivni marinski procesi, ali i fluvijalna erozija i akumulacija kojom rijeke (Mirna, Dragonja i Raša) donose materijal do ušća te njime zatrpavaju morem potopljene dijelove kanjona. Morske obale su okoliši koji se mijenjaju najvećom brzinom, najviše pod utjecajem čovjeka u sprezi s obalnom erozijom koja je prirodni proces. S obzirom na rastući sektor turizma u Županiji i njegov utjecaj na obale te ovisnost o obalama, posebno je važno obratiti pozornost na proces gubitka prirodnih plaža. S druge strane, obalni pojas potopljen morem izuzetno je bogat

potopljenim krškim oblicima koji nose veliku znanstvenu i edukacijsku vrijednost, ali i mogućnosti diversifikacije turističke ponude.

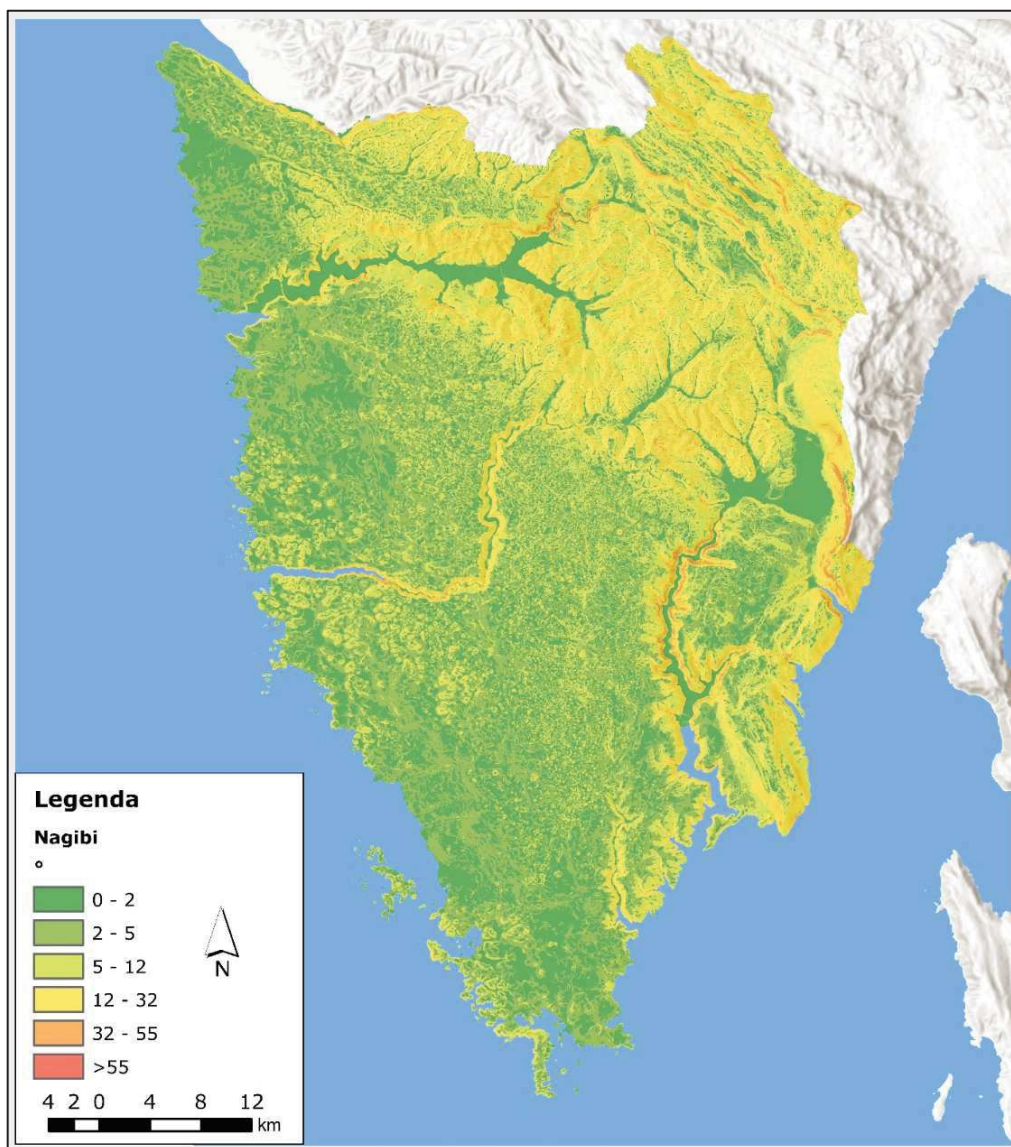
Morfometrijske značajke Županije sukladne su morfogenskoj kompoziciji. Hipsometrijski najviši dio Županije je Bijela Istra s Ćićarijom (Veliki Planik, 1.272 m n.m.) i Učkom (Vojak, 1396 m n.m.) te se reljef snižava prema Sivoj Istri gdje je prosječna nadmorska visina oko 400 m. Siva Istra snižava se prema Crvenoj Istri koja je hipsometrijski najniži dio sa zastupljenim hipsometrijskim razredima 0 - 400 m n.m. Reljef se generalno snižava u smjeru I-Z, ali postoje i manje depresije unutar Sive Istre koje su oblikovane radom rijeke Mirne, Raše i Pazinskog potoka.

Nagibi su generalno sukladni s hipsometrijskim značajkama, ali se izdvajaju uske zone većih vrijednosti nagiba na riječnim i potočnim obalama (posebice je to primjetno u Raškom i Limskom zaljevu). Vrijednosti nagiba veće su na J i JI obali dok je cijela Z obala u razredima nagiba 0 – 12° s manjim dijelovima koji nose vrijednost nagiba 12 – 32°. Pružanje pojaseva pojedinih razreda nagiba sukladno je i morfostrukturama. Tako su, primjerice, razredi nagiba na Gorskoj skupini Ćićarija usmjereni u dinarskom smjeru.

Hipsometrijske značajke Istarske županije i vrijednosti nagiba prikazane su na slikama u nastavku (Slika 3 i Slika 4).

Slika 3. Hipsometrijske značajke Istarske županije

Slika 4. Vrijednosti nagiba Istarske županije

Neke od opasnosti na području Županije povezane s geomorfološkim procesima su padinski procesi u blizini infrastrukture te naselja. Mogućnost pojave klizišta i odrona postoji na dijelu željezničke pruge od km 32+000 do km 36+700 (zasjek), kao i na cijeloj dionici županijske ceste 5013 Buzet-Cerovlje, posebno na dijelu Sv. Duh–Most. Na području Pazinštine postoji mogućnost nastanka klizišta i to na dionicama cesta Zarečje – Grdoselo - Čerišnjevica, Zarečje - Kršikla, Pazin - Lindar te kod Lupoglava na ŽC (Županijska cesta) Cerovlje - Afrići - Boljunsko polje, a koji bi mogli dovesti do kraćeg prekida prometa (promet je malog intenziteta), ali bez većih posljedica po stanovništvo i materijalna dobra.

3.3 Geološka obilježja

Istra je smještena na SZ dijelu Jadranske karbonatne platforme, paleogeografske jedinice na kojoj su se taložili karbonati u toplom plitkomorskom okolišu. Županija se nalazi na tri unutrašnje jedinice Jadranske karbonatne platforme te na jednoj jedinici koja je nastala dezintegracijom platforme. Najzastupljeniji su vapnenci dok se dolomiti pojavljuju rjeđe. Platforma je danas mjestimično prekrivena kvartarnim naslagama aluvija i crvenice.

Tektonski pokreti koji su se javljali u određenim geološkim razdobljima odredili su današnji izgled poluotoka, pa tako i Županije. Tijekom krede prostor zapadne Istre oblikovan je u zapadnoistarsku antiklinalu. U tercijaru su oblikovana fliška korita i navlačne strukture Učke i Ćićarije. Taloženje istarskog dijela Jadranske karbonatne platforme bilo je prekidano kopnenim fazama koje čine granice taložnih cjelina platforme.

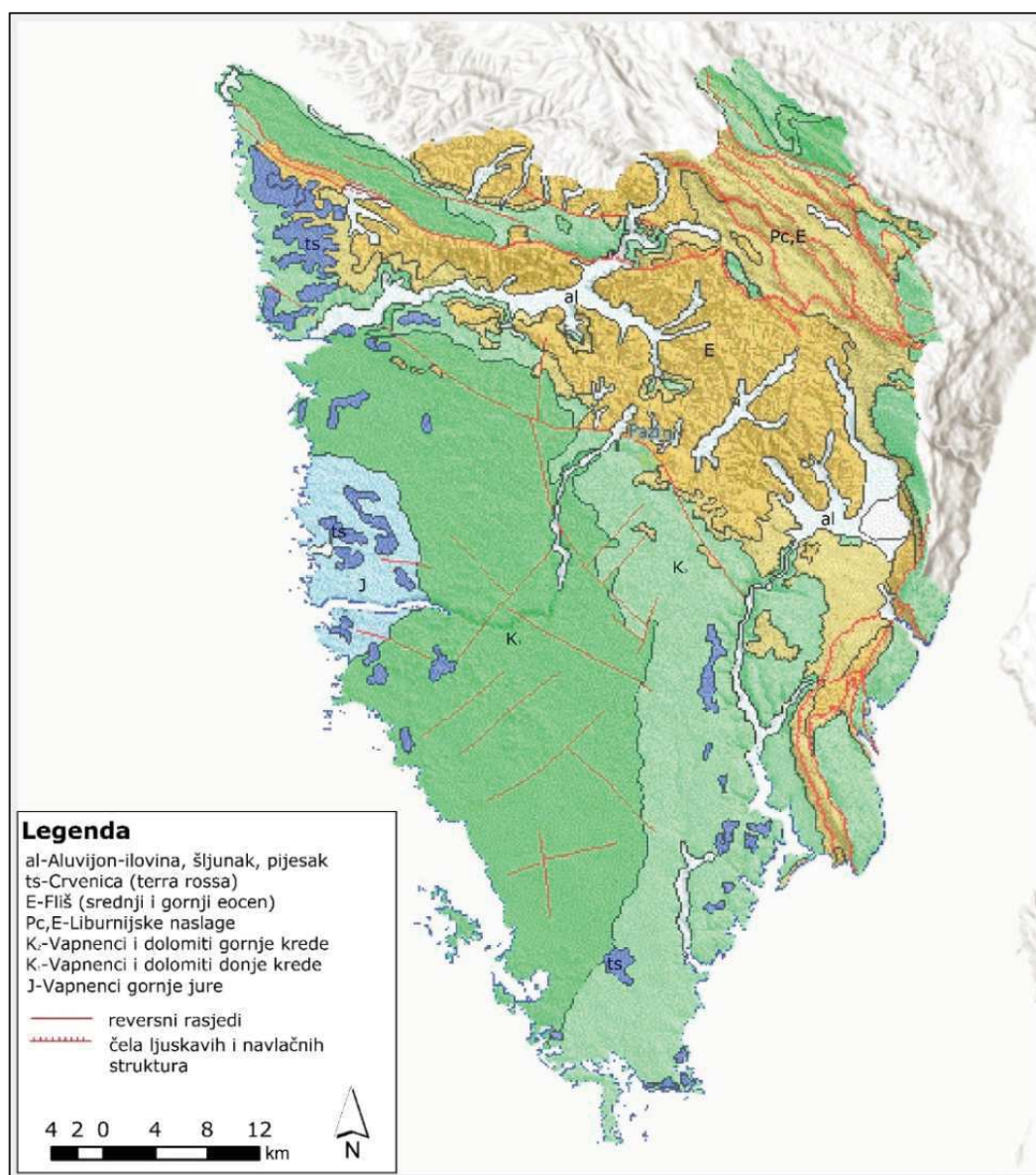
Geološka karta IŽ dana je na slici u nastavku (Slika 5). Najstarija taložna jedinica (I) sačinjena je od srednjajurskih do gornjojurskih vapnenaca, a otkriveni su između Poreča, Limskega kanala i Rovinja. Zastupljeni su tipični plitkomorski vapnenci taloženi u zaštićenim lagunama i plićacima. S prisutnošću kopnenih faza predmetni vapnenci bili su snažno okršavani, a u dubljim dijelovima okršenog reljefa nataložen je ishodišni materijal za nastanak boksita.

U drugoj taložnoj jedinici (II) zastupljene su naslage od mlađe donje jure do najmlađe donje krede. Najzastupljeniji su muljeviti vapnenci nastali na prostranoj plimnoj ravnici i zaštićenim plićacima koji imaju veliku vrijednost kao izvrstan arhitektonsko-građevni kamen (Kirmenjaka). Ova taložna jedinica izuzetno je bogata sedimentološkim i paleontološkim nalazima velike znanstvene i edukacijske vrijednosti. Osim spomenutih muljevitih vapnenaca, pred kraj taložne jedinice promijenjeni su taložni uvjeti u dublje, lagunske okoliše u kojima su taložene velike količine vapnenačkog mulja i algalnih gruda. Na taj način su nastali masivni žučkasti vapnenci poznati kao arhitektonsko-građevni kamen istarski žuti. Na kraju taložne jedinice došlo je do kopnene faze kojoj svjedoče formacije paleoreljefa s krškim brečama i sivozelenim glinama, tj. pradavnim tlima.

U trećoj taložnoj jedinici (III) zastupljene su naslage nastale od sredine alba do gornje krede. Taloženje je različito trajalo u pojedinim dijelovima Istre pod utjecajem tektonskih pokreta. Također i u ovoj jedinici nalaze se tragovi taloženja u vrlo plitkim morskim okolišima (pukotine isušivanja, stromatoliti, plimni kanali, tragovi dinosaura) koji predstavljaju veliku vrijednost te s druge strane iziskuju pravilno vrednovanje. U III. taložnoj jedinici nalaze se i kvarcni pijesci nastali od ishodišnog vulkanskog pepela koji se koriste kao sirovina u staklarskoj industriji i izradi plinobetonkih blokova. Krajem alba nastaju plitkovodni vapnenački pješćani prudovi (arhitektonsko-građevni kamen u okolini Marušića) i tamni rudistni vapnenci (arhitektonsko-građevni kamen u okolini Sv. Lucije). Među najstarijim cenomanskim naslagama poznati su masivni vapnenci koji su poznati kao arhitektonsko-građevni kamen, od kakvoga je npr. izgrađena i pulska Arena, a najpoznatije je eksploatacijsko polje Vinkuran. Krajem cenomana područje od Savudrije do Buzeta te S dio Ćićarije se izdiže i snažno okršava uz taloženje izvorišnoga materijala za postanak piritnih boksita (u dolini Mirne u okolini Sovinjaka nalaze se mnogi stari rudnici, među kojima i Minjera, najstariji rudnik boksita na svijetu). Na kraju III. taložne jedinici (srednji turon) počinje stratigrafska praznina (duga kopnena faza) koja je najdulje trajala u Z dijelu

Istre (do 80. milijuna godina) što je dokaz da je taj prostor bio izdignut te da su tijekom krede na njemu prebivali dinosauri.

U četvrtoj taložnoj jedinici (IV) taložene su naslage paleogena koje prekrivaju prethodno tektonski deformirano, okršeno kopno. U ovoj jedinici podizanjem morske razine podiže se razina podzemne vode tako da hipsometrijski najniži dijelovi Istre postaju močvare u kojima se kasnije stvaraju debele naslage ugljena (rudnici u Labinštini). Nastaju i fliška korita te su na nekima od njih danas razvijena naselja (Hum, Buzet, Motovun i dr.). Daljnjom evolucijom prostor je intenzivno okršavan i prekriven najmlađim sedimentima crvenice, lesa, kvartarnim brečama i močvarnim sedimentima.

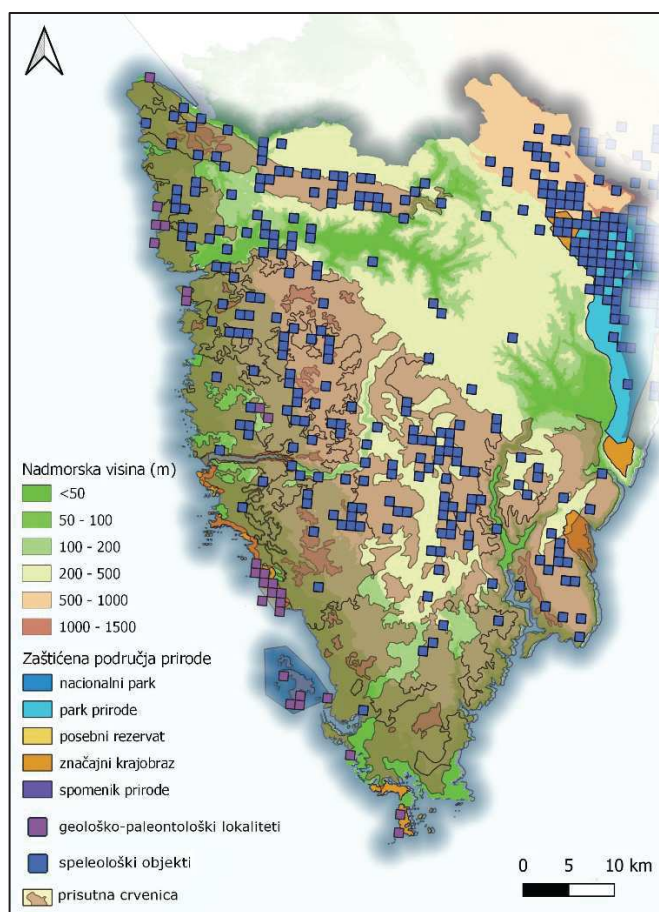

Slika 5. Geološke značajke Istarske županije (Osnovna geološka karta, HGI)

3.4 Georaznolikost

Georaznolikost je prirodna raznolikost geoloških (stijene, minerali, fosili), geomorfoloških (reljefni oblici i procesi) i pedoloških pojava uključujući njihove odnose, svojstva, značenje i funkcije (Gray, 2004). U smislu Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19), georaznolikost predstavlja raznolikost nežive prirode, a čine je raznolikost tla, stijena, minerala, fosila, reljefnih oblika, podzemnih objekata i struktura te prirodnih pojava i procesa koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja, a stvaraju ih i danas. Osim intrinzične vrijednosti, georaznolikost je osobito važan ekološki faktor za nastanak i razvoj organizama i njihovih zajednica i kao takav je preduvjet za razvoj bioraznolikosti. Osobito značajni i vrijedni lokaliteti, stijene, minerali i fosili, geološki procesi, geomorfološki oblici te tla koji imaju ključnu ulogu u razumijevanju zemljine prošlosti smatraju se geobaštinom. To su pojave koje imaju znanstvenu, obrazovnu, kulturnu i/ili estetsku vrijednost, rijetke su ili ugrožene djelovanjem čovjeka te ih je stoga potrebno štititi i očuvati za buduće generacije.

Najvažniji aspekti georaznolikosti u IŽ su plastičnost reljefa, izmjena krških, fluviokrških i nekrških geomorfoloških formi i procesa, razvedena krška obala, speleološki objekti, geološko-paleontološki lokaliteti i tlo crvenica (Slika 6). Georaznolikost IŽ izniman je geoturistički resurs koji je znatnim dijelom i valoriziran.

Slika 6. Najvažniji aspekti georaznolikosti u Istarskoj županiji

Plastičnost reljefa i prostorna smjena geomorfoloških pojava

Kako je vidljivo na prethodnoj slici (Slika 6), IŽ obilježava plastičan reljef čiji nadmorska visina i nagibi rastu od zapadnih i jugozapadnih obala prema sjeveroistoku gdje su smješteni planinski predjeli Učke i Ćićarije. Plastičnosti reljefa osobito doprinosi smjena krških, fluviookrških, derazijskih, fluviodenudacijskih, fluvioakumulacijskih te marinskih i limničkih akumulacijskih i abrazijskih formi i procesa. U takvoj geomorfološkoj kompoziciji terena smjenjuju se krške zaravni, planinski dijelovi i riječne doline čiji su dijelovi reliktni u smislu da je voda njima tekla historijski prije nego je došlo do poniranja u krško podzemlje i podzemnog toka do ponovnog izviranja. Takve su doline rijeke Pazinčice, potoka Čipri te niz dolina na Ćićariji. Doline većih vodotoka (prije svega Pazinčice i Raše) na predjelu ušća su potopljene tijekom kasnopleistocenskog podizanja morske razine (Limski zaljev, Raški zaljev). Na taj način razvili su se specifični estuarijski oblici koje nazivamo rijasima koje obilježava tipičan V profil i produbljivanje u mjeru mora. Njihova osobita vrijednost proizlazi iz činjenice da se na morskom dnu oko rijasa mogu vidjeti reliktna riječna korita.

Vrijednost Bijele Istre (krajnji sjeveroistočni prostor županije kojim dominiraju gorska skupina Ćićarije i gorski hrbat Učke) ogleda se u endogeomorfološkim procesima (boranje, rasjedanje i navlačenje) koji su vidljivi u reljefnim strukturama. Budući da podlogu čine vapnenci, terenom se nije razvila površinska hidrografska mreža već je izraženo podzemno otjecanje vode. Vertikalna raščlanjenost reljefa otežala je pedogenetske procese dok je intenzivna deforestacija u prošlosti nepovoljno utjecala na očuvanje sloja tla.

Vrijednost Učke u smislu georazolikosti prepoznata je i kroz zaštitu u vidu parka prirode. Na Učkoj se osobito ističe geomorfološki spomenik prirode Vela Draga koja predstavlja prostran kanjon pod sjeverozapadnim obroncima Učke s brojnim vapnenačkim stupovima. Dugotrajno djelovanje atmosferilija i okršavanje paleogenskih vapnenaca uzrokovali su trošenje stijena dok su otpornije stijene ostale stršiti kao tornjići. Među vapnenačkim stupovima ističu se Veliki i Mali Šopaj, visoki i do 100 m. U odlomcima stijena mogu se naći brojni fosili foraminifera i školjaka koji svjedoče o bogatoj geološkoj povijesti i paleookolišu u kojem su živjeli. Ekološka vrijednost ovog geolokaliteta ogleda se u specifičnim stanišnim uvjetima na liticama kojima su prilagođene specifične biljne i životinjske vrste, a posebno se ističu ptice grabljivice.

Fluviodenudacijski procesi i forme najviše su prisutni u predjelu sive Istre gdje je nepropusna flišna podloga omogućila razvoj razgranate površinske hidrografske mreže. U tom prostoru, kojeg obilježavaju i veći nagibi terena u odnosu na crvenu Istru, smješteni su gornji dijelovi toka rijeka Mirne, Pazinčice i Raše s većinom njihovih pritoka. Slika 3 i Slika 4 jasno pokazuju morfodinamiku prostora u kojoj se doline vodotoka smjenjuju s brdovitim terenom.

Tlo crvenica

Najveću cjelinu u IŽ čini crvena Istra koju obilježava manje dinamičan reljef u odnosu na bijelu i sivu Istru te pedološki pokrivač u kojem se ističe tlo crvenica. Crvenica (*terra rossa*) je vrijedno tlo u krškim okolišima koje nastaje dugotrajnom korozijom karbonatnih stijena s vrlo malim udjelom primjesa. Naime, nastaje pedogenezom netopivog ostatka u kojem

dolazi do rubifikacije odnosno dehidratacije i kristalizacije oksida željeza i aluminija koji tlu daju karakterističnu crvenu boju (Gluhić, 2005). Vrijednost crvenice ogleda se upravo u dugom vremenu taloženja koje je potrebno s obzirom na sporost korozije i malu količinu netopivog ostatka.

Speleološki objekti

Prevladavajući krški reljef se osim slabije razvijenom površinskom hidrografskom mrežom ističe bogatstvom endokrških procesa i formi odnosno speleoloških objekata. Speleološki objekti su prema Zakonu o zaštiti prirode prirodno formirane podzemne šupljine (špilje, jame, ponori i dr.). Zavod za zaštitu prirode Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja vodi Katastar speleoloških objekata. Speleološki objekti su osobita vrijednost s aspekta krške georazolikosti budući da objedinjuju geološke, hidrogeološke i geomorfološke aspekte te su iznimno važni za kretanje vode u krškim okolišima. Iako su prisutni i u nižim, obalnim područjima, speleološki objekti koncentrirani su na višim terenima u unutrašnjosti i sjeveroistočnim dijelovima Istarske županije. Na prethodnoj slici (Slika 6) moguće je uočiti kako su speleološki objekti koncentrirani u sjevernim dijelovima crvene Istre te u bijeloj Istri dok ih je vrlo malo u sivoj Istri pokrivenoj flišnim naslagama.

Među speleološkim objektima ističu se Markova jama i jama Baredine koje su zaštićene kao geomorfološki spomenici prirode u Općini Tar-Vabriga kod Poreča. Markova jama bogata je kalcitnim nakitom, a na njenom kraju smještena su dva jezera slatke vode. Jama je stanište ljetne kolonije šišmiša i druge podzemne faune. Jama Baredine bogata je stalaktitima, stalagmitima i sigastim stupovima. Duljina jame iznosi 150 m i ima pet dvorana. Postojanje vode u jami uvjetovalo je razvoj i opstanak raznovrsne špiljske faune, čovječje ribice, podzemnih rakova i kukaca te šišmiša. Pazinski ponor zaštićen je kao značajni krajobraz, a predstavlja ponor rijeke Pazinčice.

Razvedena krška obala

Obala i otoci kao površine koje se nalaze na kontaktu marinskih, kopnenih i atmosferskih procesa imaju veliku intrinzičnu vrijednost. Dinamična izmjena poluotoka, otoka, otočića, hridi i rtova sa zaljevima, lukama, uvalama i dragama omogućila je u holocenu formiranje niza raznolikih krajobrazova i stanišnih uvjeta s izmjenama stjenovitih obala i šljunčanih žala/plaža. S aspekta biorazolikosti je to prepoznato kroz niz park-šuma, značajnih krajobrazova i nacionalnog parka koji su zaštićeni na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, ali i povoljnih uvjeta za marikulturu, a koji su koncentrirani osobito uz poluotok Premanturu i Medulinski zaljev.

Georazolikost istarske obale zaštićena je kroz nekoliko područja zaštite prirode: NP Brijuni, posebni rezervat More i podmorje Limskog zaljeva te značajni krajobrazi Limski zaljev, Rovinjski otoci i priobalno područje, Gornji Kamenjak, Donji Kamenjak i medulinski arhipelag i Područje između Labina, Rapca i uvale Prklog.

Geološko-paleontološki lokaliteti

Na području IŽ nema zaštićenih minerala dok se zaštićeni fosili dinosaura nalaze na 21 lokaciji (od ukupno 24 lokacije u Hrvatskoj). Rješenjem o proglašenju fosila dinosaura i njihovih nalazišta zaštićenim dijelovima prirode (NN 40/21) utvrđeno je da su fosili dinosaura na 21 nalazištu u IŽ značajni zbog svoje rijetkosti, veličine, izgleda, obrazovnog i znanstvenog značaja te su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode. Sva su nalazišta na području južne, jugozapadne, zapadne i sjeverozapadne Istre dok na istočnoj obali poluotoka nema nalazišta fosila dinosaura. Prvi otkriveni fosil dinosaura identificiran je 1925. godine na Brijunima, a posljednje je otkriveno nalazište Mareda na području Novigrada 2018. godine (Plan razvoja IŽ, 2022).

Najvažniji geološko-paleontološki lokaliteti prisutni su na Brijunskim otocima, čineći jedan od razloga što su oni zaštićeni u kategoriji nacionalnog parka. Na Velikom Brijunu pronađena su četiri lokaliteta s lijepo vidljivim otiscima stopala dinosaura (rtovi Pogledalo/Barban, Ploče, Kamik/Plješivac i Trstike/Debela Glava), a ukupno je pronađeno više od 200 otisaka u uslojenim sedimentima čija je starost procijenjena na 100 do 125 milijuna godina. Većina otisaka pripada grabežljivcima iz skupine Theropoda čija je dužina na temelju otisaka procijenjena na 7,5–8,0 metara. Osim otisaka pronađeni su i slojevi fosiliziranih kućica puža *Nerinea* veličine 3 do 4 cm i promjera 13 milimetara. Drugi važan lokalitet s otiscima dinosaura smješten je na otočiću Fenoligi jugozapadno od poluotoka Premanture u Općini Medulinu, gdje je pronađeno 139 otisaka (Plan upravljanja NP Brijuni, 2016; Vrh, 2017). Na rtu Grakalovac pronađeno je 12 otisaka. Osobito je značajan posebni paleontološki rezervat Datule–Barbariga koji uključuje nalazište fosiliziranih kostiju dinosaura Saurioida (Reptila, Saurischia) u slojevima donje krede, a koji je smješten u Općini Bale.

Kamenolom Fantazija (Cava di Monofiorengo) u Gradu Rovinju zaštićen je kao geološki spomenik prirode. Taj lokalitet predstavlja jedinstven primjer taloženja vapnenca i slojeva različitih tipova dolomita s očuvanim detaljima teksture i strukture koji ukazuju na procese djelovanja modrozelenih algi, oscilacija morske razine, uzastopnih vlaženja taloga morskom vodom i njegovih isušivanja.

3.4.1 Postojeći problemi

Prijetnje georaznočnosti mogu se podijeliti na prirodne i antropogene (Gray, 2004). Prirodne prije svega proizlaze iz klimatskih promjena i posljedičnog podizanja morske razine kojom bi moglo doći do potapanja vrijednih geolokaliteta u obalnom i otočnom području. Ta je prijetnja najrelevantnija za geološko-paleontološke lokalitete i vrijedne obalne predjele razvedene obale, osobito na zapadu i jugozapadu IŽ. Antropogene prijetnje proizlaze iz nedostatnog vrednovanja i zaštite georaznočnosti od strane nadležnih tijela, neprilichnog odnosa stanovništva prema okolišu te neprikladnog ponašanja turista.

Iako je sustav zaštite prirode u Hrvatskoj relativno dobro razrađen te postoji podrška kroz prateće institucije, zakonske i provedbene dokumente, inventarizacija georaznočnosti, ali i zaštita i očuvanje geobaštine, još uvijek zaostaju za očuvanjem bioraznočnosti. Georaznočnost je vrlo krhka, ranjiva i neobnovljiva te podložna trajnom oštećivanju i uništavanju stoga ju je potrebno adekvatno očuvati i zaštititi. Prijetnje očuvanju

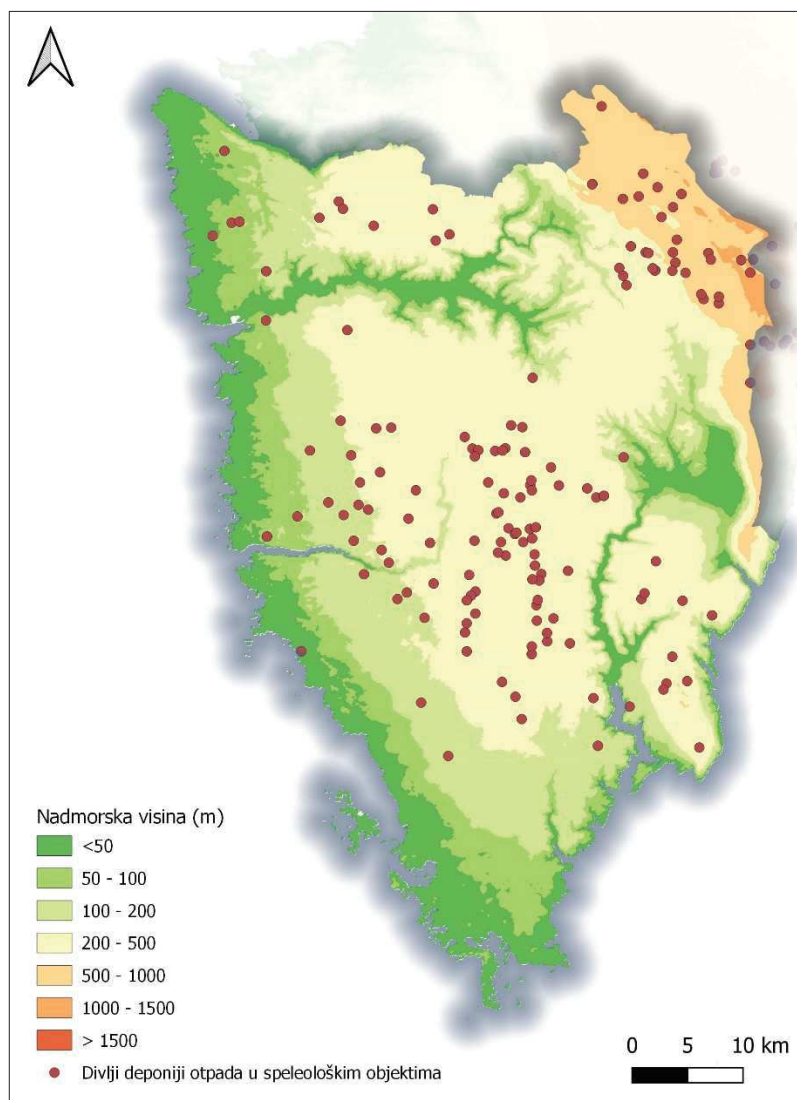
georaznolikosti čine fragmentacija lokaliteta, gubitak otkrivenosti i vidljivosti, gubitak pristupa, prekid prirodnih procesa te onečišćenje.

Ljudsko djelovanje predstavlja jednu od najvećih prijetnji georaznolikosti svojim namjernim ili nenamjernim djelovanjem. Eksploatacijom mineralnih sirovina otvaraju se značajni profili koji geolozima daju nova saznanja i spoznaje o postanku stijena i procesima koji su se odvijali tijekom Zemljine prošlosti, dok se s druge strane eksploatacijom nepovratno gube vrijedna područja. Širenje građevinskih područja, ilegalna gradnja te izgradnja prometnica dovode do narušavanja prirodnog izgleda krajobraza, geomorfoloških procesa ali i vrijednih nezaštićenih izdanka te potiču i aktivaciju prirodnih procesa poput klizišta koji predstavljaju opasnost za ljude i okolinu. Prijetnju georaznolikosti također stvaraju i neodgovorno sakupljanje i namjerno uništavanje fosila i minerala što se posebice ističe u speleološkim objektima. Turizam je pritom osobito rizična aktivnost koja uključuje posredne prijetnje poput odlamanja stijena i minerala, uređivanja prirodnih plaža, trasiranja pješačkih staza itd., a neke od neposrednih su linijska erozija na stazama, pojačano trošenje stijena zbog površinskog oštećivanja, pojačana abrazija, kompakcija tla gaženjem itd.

Točkasti lokacijski pristup inventarizaciji i zaštiti speleoloških objekata predstavlja osobitu prijetnju njihovom dugoročnom očuvanju budući da se ne uzimaju u obzir njihove stvarne dimenzije te je stoga predviđena zaštita najčešće ograničena isključivo na ulaze i izlaze iz speleoloških objekata. Naime, specifičnost je podzemnih krških oblika u često nepredvidivom prostornom pružanju u horizontalnoj i vertikalnoj dimenziji. Na reljefnoj površini vidljiv je jedino ulaz i/ili izlaz iz speleološkog objekta dok su podzemne šupljine teško vidljive i često teško dostupne. Speleološki objekti uvjetno se dijele prema položaju i nagibu kanala na špilje i jame. Špilje su horizontalni i kanali manjih nagiba dok su jame vertikalni i strmi kanali. U prirodi su speleološki objekti najčešće sastavljeni od niza horizontalnih i vertikalnih kanala koji se protežu u sve tri prostorne dimenzije.

U tom smislu položaj ulaza/izlaza speleološkog objekta na reljefnoj površini ne daje podatak o pružanju cjelokupnog speleološkog objekta zbog čega eventualno nepostojanje ulaza/izlaza u istraživanom području ne isključuje postojanje speleoloških objekata u krškom podzemlju. Iako Katastar speleoloških objekata kojeg održava Zavod za zaštitu okoliša i prirode MINGOR-a speleološke objekte prikazuje površinskim bufferima, stvarno pružanje speleoloških objekata, osobito špilja koje imaju izraženu horizontalnu dimenziju, iz katastra nije poznato zbog čega može biti teško procijeniti površinske pritiske na speleološke objekte. Takvi su pritisci mogući kad pri procjeđivanju vode iz poljoprivrednih i drugih površina te odlagališta otpada onečišćujuće tvari mogu dospjeti u speleološke objekte i tokovima vode u njima se transportirati kroz krško podzemlje i ugroziti ekosustave koji su se u tim speleološkim objektima ili na njihovim izlazima (izvori/vrela) razvili.

U IŽ prepoznat je problem divljih deponija otpada među kojima je posebno istaknuto ilegalno odlaganje otpada u speleološke objekte. Slika u nastavku (Slika 7) prikazuje prostornu distribuciju divljih odlagališta otpada u speleološkim objektima iz koje je vidljivo kako je broj takvih odlagališta (očekivano) najveći u zonama s najviše speleoloških objekata, pri čemu je osobita koncentracija u središnjoj Istri.

Slika 7. Prostorna distribucija divljih deponija otpada u Istarskoj županiji prema podacima Zavoda za zaštitu okoliša i prirode MINGOR-a

3.4.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu nedovoljne inventarizacije i valorizacije georazolikosti i geobaštine te negativnih utjecaja ljudskih aktivnosti na iste.

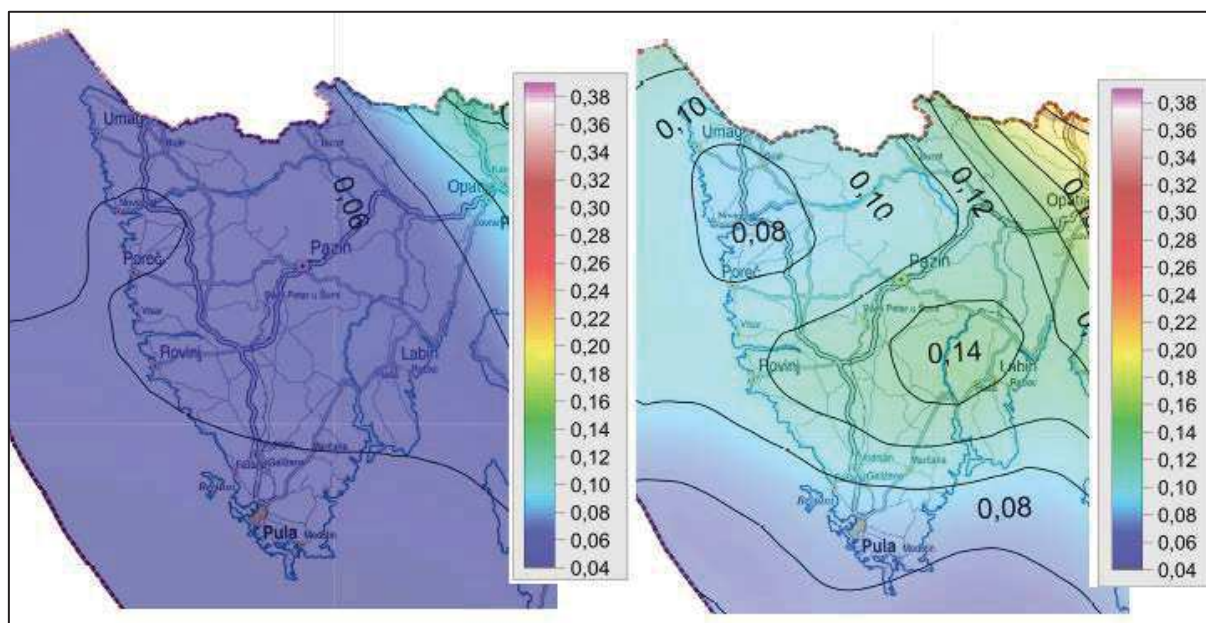
3.5 Seizmološka obilježja

Po karti očekivanih maksimalnih intenziteta potresa za povratno razdoblje 500 godina, područje Županije nalazi se u seizmičkom području intenziteta VII° MSK. Prema karti potresnog rizika Republike Hrvatske za povratno razdoblje od 500 godina, područje IŽ nalazi se u području intenziteta potresa 7° po MSK ljestvici. Samo se nekoliko km² na krajnjem sjeveroistočnom dijelu nalazi u području intenziteta 8° MSK, a kako se radi o

nenaseljenom i brdskom području Ćićarije, ova je ugroza zanemariva. Premda očekivani intenzitet potresa i njihova pojavnost nisu veliki, potres u IŽ predstavlja veliki rizik.

U slučaju nastanka potresa od 7° MSK moguća su teška oštećenja sa rušenjem dijelova zgrade, dimnjaka, nastanak odrona, klizišta kao i pukotina na cestama. Najugroženije dijelove predstavljaju urbane sredine, prioritetno na središnjem i sjeveroistočnom dijelu Županije (Procjena rizika od velikih nesreća, 2018).

Na slici u nastavku (Slika 8) prikazani su isječci iz karata potresnih područja Hrvatske (Herak, Geofizički Zavod PMF, Zagreb, 2011.). Kartama su prikazana potresom prouzročena horizontalna poredbena vršna ubrzanja (agR) površine temeljnog tla tipa A čiji se premašaj tijekom bilo kojih $t = 50$ godina, odnosno $t = 10$ godina očekuje s vjerojatnošću od $p = 10\%$. Za povratni period od 95 godina na području IŽ može se očekivati potres koji će prouzročiti akceleraciju vrijednosti od 0,06 g ljestvice dok se za povratni period od 475 godina na području IŽ može očekivati potres koji će prouzročiti akceleraciju vrijednosti do 0,14 g. Na temelju navedenih podataka možemo zaključiti da se IŽ nalazi na području manje potresne opasnosti.

Slika 8. Potresna opasnost za povratno razdoblje: 95 godina (lijevo), 475 godina (desno)

3.6 Pedološka obilježja

Pedološka obilježja prostora IŽ obrađena su na temelju Namjenske pedološke karte Republike Hrvatske 1:300.000, izrađene u Zavodu za pedologiju, Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1996. godine (Slika 9). Na području Županije s obzirom na pedološke karakteristike mogu se izdvojiti četiri cjeline:

- tla bijele Istre
- tla sive Istre

- tla crvene Istre
- tla riječnih dolina i polja

Tla bijele Istre predstavljaju tla najniže plodnosti - plitka, mlada, humusna tla, vapneno-dolomitna crnica te smeđe tlo na vapnencu. To je područje brdovitog sjevernog i sjeveroistočnog ruba poluotoka koji pripada masivu Dinarida, a karakterizira ga izražena površinska okršenost i podzemno protjecanje vode.

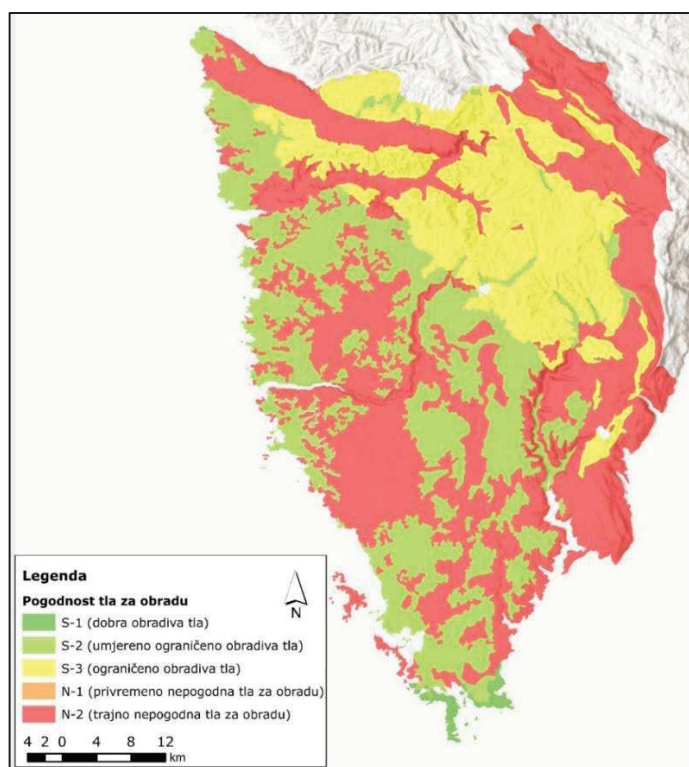
Tla sive Istre nalaze se jugozapadno od bijele Istre, na području pobrđa nepropusnog fliša (lapor, glina, pješčenjaci) podložnog trošenju unutar kojeg dominiraju mlađa, plitka i suha tla.

Tla crvene Istre čine različiti tipovi crvenice, nastali na vapnenačkoj zaravni. Unutar istog područja, na uzvisinama su iz matičnog vapnenca nastala smeđa plitka tla, a na eolskim sedimentima eutrična smeđa tla. Ova tla su pogodna za poljoprivrednu proizvodnju.

Područja riječkih dolina i polja (doline rijeka: Mirna, Raša, Boljunčica, Pazinčica, Dragonja i Rižana; polja: Čepićko i Krapansko): grade mlađe naplavine, sedimenti pretežno karbonati flišnog podrijetla. Uz prekomjerno vlaženje nastaju močvarno-glejna tla, koja su zbog opsežnih melioracijskih zahvata pogodna za intenzivnu poljoprivredu (Izvješće o stanju okoliša Istarske županije, 2019).

Nadalje, velik je udio antropogeniziranih tala što je rezultat povijesti naseljenosti.

Oko 50% kartiranih tala pogodno je za obradu, a povoljnost bi mogla biti još i viša ukoliko se stvore uvjeti za sustavno navodnjavanje.

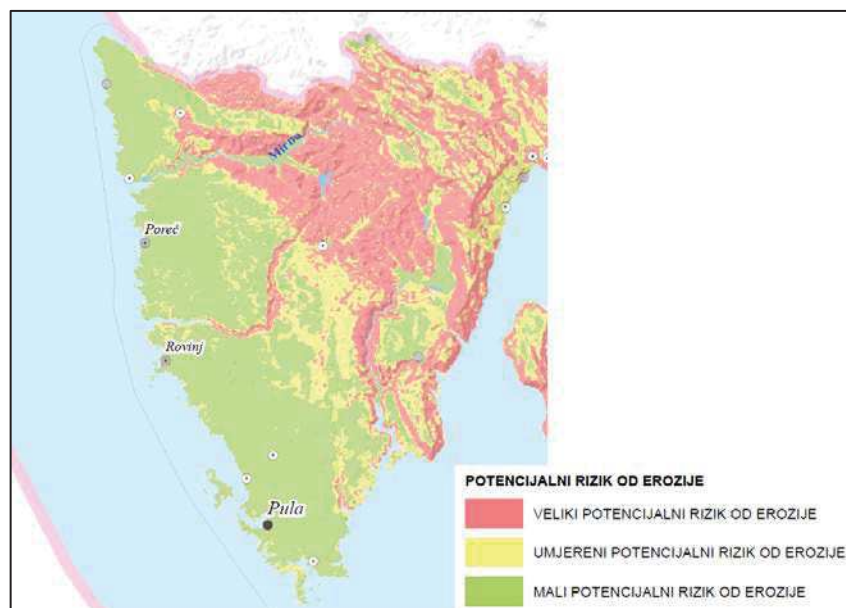
Slika 9. Karta pogodnosti tla za obradu (Namjenska pedološka karta RH)

U tablici u nastavku (Tablica 28) navedeni su tipovi tala prisutni na području IŽ.

Tablica 28. Tipovi tala na području Istarske županije

tip tla	površina (ha)	udio (%)
crvenica	126.593,86	45,14
smeđe tlo na vapnencu i dolomitu	70.808,73	25,25
rendzina	36.797,10	13,12
antropogeno tlo	21.044,70	7,50
crnica vapnenačko-dolomitna	7.144,91	2,55
močvarno glejno tlo, djelomično hidromeliorirano	5.965,57	2,13
smolnica	3.148,45	1,12
eutrično smeđe tlo	3.069,03	1,09
koluvij s prevagom sitnice	3.048,74	1,09
izgrađeno	1.280,77	0,46
lesivirano tlo	891,11	0,32
hidromeliorirano tlo	618,90	0,22
vodene površine	30,32	0,01

Prema Karti potencijalnog rizika od erozije (Hrvatske vode, 2019) (Slika 10), područje IŽ karakterizira mali potencijalni rizik od erozije na području crvene Istre odnosno niskih vapnenačkih zaravni i doline Boljunčice. Umjeren potencijalni rizik od erozije prisutan je na prijelaznom području između crvene i sive Istre i djelomično na području planina Učke i Ćićarije, dok je velik potencijalni rizik od erozije prisutan na području sive Istre i također na području planina Učke i Ćićarije.

Slika 10. Potencijalni rizik od erozije (Hrvatske vode, 2019)

3.6.1 Postojeći okolišni problemi

Na razini Republike Hrvatske, kao i na razini županija ne postoje sustavna praćenja oštećenja tala. Pod pojmom oštećenja smatra se stupanj narušavanja njegovih osobina u odnosu prema prirodno stvorenim pedogenetičkim uvjetima. Upravo zbog izostanka sustavnog praćenja (monitoringa) stanja oštećenosti tala nije moguće dati detaljan kvantitativni opis stanja tla. Jedan od najvećih pritisaka na tlo i zemljište je degradacija tla te prenamjena uslijed urbanizacije i širenja građevinsko-turističkog područja, a samim time i prometne mreže (Izvješće o stanju okoliša Istarske županije za razdoblje od 2014. do 2018. godine, 2019).

Nadalje, pritisci na tlo i zemljište dolaze iz raznih vrsta onečišćenja, odnosno oštećenja u vidu neadekvatnog postupanja otpadom. Prema postojećim raspoloživim izvorima (Prostorno vremenskoj georeferenciranoj bazi podataka o potencijalno onečišćenim i onečišćenim lokalitetima Registru onečišćavanja okoliša - ROO), na području Istarske županije evidentirano je 119 ilegalnih odlagališta otpada.

Ostali negativni utjecaji uključuju eroziju pojačanu neodgovarajućim korištenjem zemljišta, zaslanjivanje uzrokovano precrcpljivanjem podzemnih voda putem ilegalnih bušotina u priobalju i onečišćenje tala kemikalijama korištenim u poljoprivredi. Na području Sive Istre velik je potencijal fluvijalne erozije kojom također dolazi do degradacije tla. Eolska erozija također predstavlja određen problem na fliškoj podlozi koji je pojačan djelovanjem čovjeka.

3.6.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu degradacije tla urbanizacijom te onečišćenja tla poljoprivredom, prometom i ilegalnim odlagalištima otpada.

3.7 Hidrološka i hidrogeološka obilježja

Istra je na bazi hidrogeoloških karakteristika stijena podijeljena na tri područja u kojima postoje različiti uvjeti za formiranje površinskih i podzemnih voda. To su:

- područje izgrađeno od karbonatnih naslaga (s južne strane flišnog bazena),
- područje izgrađeno od naslaga fliša (flišni bazen),
- područje izgrađeno od izmjene karbonatnih naslaga i naslaga fliša (sa sjeveroistočne strane flišnog bazena).

Najznačajniji površinski vodotoci na području IŽ su Mirna, Raša, Boljunčica, Dragonja i ponornica Pazinčica. Od voda stajaćica prisutne su umjetne (akumulacije, retencije, bivši glinokopi) te jedna prirodna – močvara Palud na području Grada Rovinja. Površinski vodeni tokovi prikazani su na slici u nastavku (Slika 11). Cijelo područje Županije pripada slivu Jadranskog mora. Veći dio Županije karakterizira podzemno otjecanje bez pojave hidrografske mreže na površini što je uvjetovano krškim reljefom i vapnenačkom podlogom. Vodotoci su razvijeni u fliškim naslagama, a oni najveći (Mirna i Raša) svoj tok

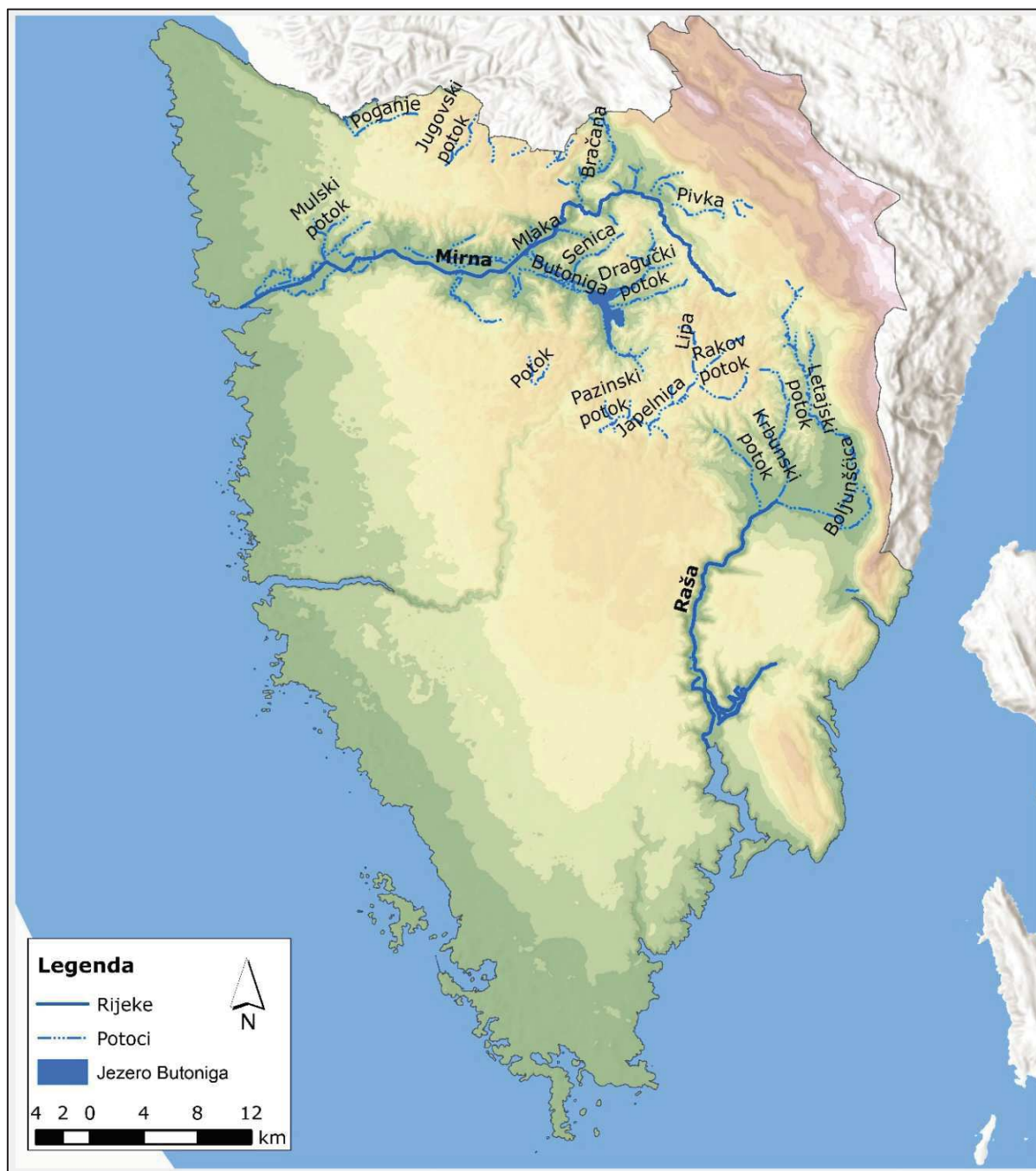
izdubile su i u vapnenačkim kanjonima. Rijeka Mirna i Pazinski potok pripadaju rijekama sredozemnog kišno-snežnog režima koje karakterizira umjerena do velika varijabilnost protoka tijekom godine. Primarni maksimum javlja se zimi, najčešće u prosincu, a sekundarni u travnju. Primarni minimum javlja se ljeti, u srpnju ili kolovozu (Pazinski potok u srpnju), a sekundarni minimum, ako je izražen, u veljači ili ožujku.

U vodnogospodarskom smislu značajnu funkciju imaju površinske akumulacije Butoniga i Boljunčica od kojih se potonja, zbog izrazitih gubitaka u svom zaplavu, za sada koristi samo jednonamjenski – kao retencija za zaštitu Čepić polja od velikih voda (Plan razvoja IŽ, 2022).

Akumulacija Butoniga je smještena nizvodno od mjesta gdje se sastaju njezina tri glavna bujična ogranka – Butoniga, Dragučki i Račićki potok. Sliv akumulacije je isključivo površinski unutar fliškog bazena središnjeg dijela poluotoka. Površina sliva iznosi 73 km², a maksimalna dubina vode u akumulaciji iznosi oko 16 m. Volumen akumulacije iznosi 19,7 milijuna m³, od čega se na korisni volumen odnosi 17,5 milijuna m³. Iz akumulacije se vrši cjelogodišnje crpljenje za vodoopskrbu, s intenzitetima koji se ne spuštaju ispod 200 l/s radi osiguranja kontinuiteta rada uređaja za kondicioniranje i minimalnih brzina tečenja i izmjene vode u najvećim magistralnim cjevovodima sustava Butoniga. Akumulacija Butoniga predstavlja ključni objekt za vodoopskrbu južne Istre, naročito u ljetnom razdoblju vršne potrošnje. Intenziteti crpljenja iz akumulacije se tijekom ljetnih devedesetak dana povećavaju na vrijednosti koje idu do maksimuma od približno 500–600 l/s.

Akumulacija Boljunčica izgrađena je 1970. g. kao dvonamjenski objekt – za zaštitu nizvodnijeg, dolinskog područja Čepić polja od velikih voda, kao i u svrhu osiguranja vodnih zaliha za navodnjavanje. Akumulacija površine od 0,980 km² tijekom godine redovito presušuje, u prosjeku 11,6% dana u godini (Plan razvoja IŽ, 2022).

U nastavku je analizirano stanje vodnih tijela prema podacima koje su dostavile Hrvatske vode.

Slika 11. Površinski vodeni tokovi na području Istarske županije

3.7.1 Vodna područja

Slivna područja na teritoriju Republike Hrvatske određena su temeljem Pravilnika o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora (NN 97/10, 13/13), prema kojem je područje IŽ smješteno u Jadranskom vodnom području, u sektoru E – sjeverni Jadran u branjenom području 22: područja malih slivova Mirna–Dragonja i Raša–Boljunčica koje obuhvaća IŽ u cijelosti.

Branjeno područje 22 obuhvaća cijeli Istarski poluotok, tj. cijelu Istarsku županiju, unutar koje se nalaze mali slivovi Mirna–Dragonja i Raša–Boljunčica čijim područjem upravljaju istoimene vodnogospodarske ispostave. Mali sliv Mirna–Dragonja obuhvaća slivove sjevernog i zapadnog dijela poluotoka, a mali sliv Raša–Boljunčica slivove njegovog istočnog i južnog dijela. Dionice obrane od poplava su podijeljene po hidrološkom principu, a područja vodnogospodarskih ispostava, po administrativnom – granice općina i gradova, pa zbog toga ima manjeg odstupanja granica. Površina branjenog područja iznosi 3.824 km², od čega 1.639 km² pripada malom slivu Mirna–Dragonja, a 2.185 km² malom slivu Raša–Boljunčica.

Karakteristike oba slivna područja su: s jedne strane razvijena hidrografska mreža na eocenskom flišu, koji prevladava središnjom Istrom i proteže se geosinklinalom od sjeverozapada prema jugoistoku poluotoka, a s druge strane propusno vapnenačko tlo koje prevladava u antiklinalama na sjeveru i jugu, i u kojemu se nisu mogli formirati izrazitiji površinski tokovi. Daljnje karakteristike su velike godišnje oborine u zaleđu (do 2.000 mm/god.), izraziti dnevni intenziteti u unutrašnjosti (do 250 mm/dan) i izrazite oscilacije otjecanja i pojave protoke tijekom godine.

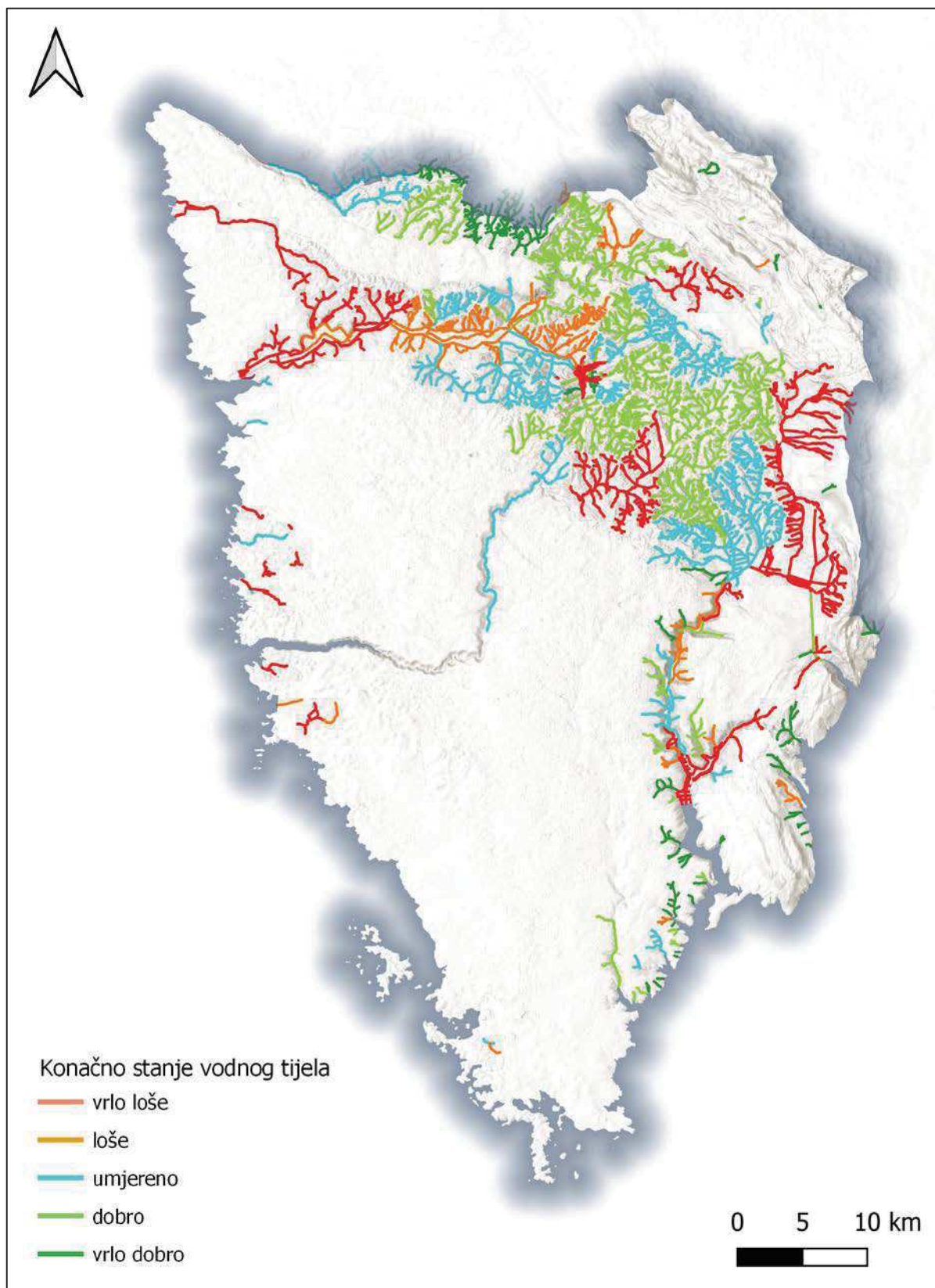
Sve vodotoke, mahom bujice, karakterizira nagli nailazak vodnih valova (poglavito u uvjetima povećane zasićenosti tla) s kratkim vremenom koncentracije i nemogućnošću provođenja aktivne obrane od poplave. Propagacija vodnih valova je takva da ne dopušta stupnjevanje mjera obrane od poplave već je u slučaju opasnosti od plavljenja ili rušenja/oštećenja objekata potrebno odmah prijeći na proglašenje mjera izvanredne obrane od poplave. Upravo iz tih razloga, prognoze o oborinama dobivene od DHMZ-a bitnije su za proglašenje stanja pripravnosti i poduzimanje propisanih aktivnosti nego opažanja vršena na vodomjerima letvama u mjerodavnim hidrološkim profilima. Naglasak se stoga stavlja na preventivu, u prvom redu redovno održavanje zaštitnih objekata, sječu šiblja, izmuljivanje korita, čišćenje propusta i sifona, te sve ostale preventivne hidrotehničke radove u reguliranim dolinskim tokovima i obuhvatnim kanalima.

S druge strane od izuzetne su važnosti radovi na poboljšanju retencijske sposobnosti sliva, bilo izgradnjom retencija, akumulacija ili pošumljavanjem goleti kako bi se smanjilo otjecanje i produžilo vrijeme koncentracije vodnog vala na branjenim dionicama.

3.7.2 Površinska vodna tijela

Elementi za određivanje stanja površinskih voda određeni su Uredbom o standardu kakvoće voda (NN 96/19, 20/23). Konačno stanje površinskih voda određuje se temeljem ocjene ekološkog i kemijskog stanja. Pokazatelji za ocjenu ekološkog stanja dalje se dijele na biološke elemente kakvoće, fizikalno-kemijske pokazatelje, specifične onečišćujuće tvari te hidromorfološke elemente.

Na području Županije nalaze se 182 površinska vodna tijela od čega 149 prirodnih i 33 umjetna ili izmijenjena. Na slici u nastavku (Slika 12) prikazan je prostorni raspored površinskih vodnih tijela na području Županije i ocjena njihovog konačnog stanja (prema podacima Hrvatskih voda).

Slika 12. Konačno stanje površinskih vodnih tijela na području Istarske županije

Prikaz stanja vodnih tijela na području Županije dan je u tablicama u nastavku (Tablica 29 i Tablica 30), iz kojeg se može vidjeti da je 1/3 vodnih tijela u vrlo lošem stanju, a nešto ispod polovice svih vodnih tijela je u vrlo dobrom ili dobrom stanju. Samo 1/4 vodnih tijela vjerojatno postiže ciljeve zaštite okoliša dok ih čak 2/5 ne postižu. Moguće je uočiti i da veće vodotoke uglavnom obilježava loše i vrlo loše stanje, kao i vodotoke koji se s Učke slijevaju i teku Čepić poljem dok vrlo dobro stanje karakterizira tek manje vodotoke uz istočne obale i uz granicu s Republikom Slovenijom.

Tablica 29. Stanje površinskih vodnih tijela na području Istarske županije

konačna ocjena stanja	broj vodnih tijela	udio (%)
vrlo dobro	41	22,5
dobro	40	22,0
umjereno	26	14,3
loše	16	8,8
vrlo loše	59	32,4

Tablica 30. Postizanje ciljeva zaštite okoliša vodnih tijela na području Istarske županije

postizanje ciljeva zaštite okoliša	broj vodnih tijela	udio (%)
vjerojatno postiže ciljeve	46	25,3
procjena nije pouzdana	62	34,1
vjerojatno ne postiže ciljeve	74	40,6

Za 83 vodna tijela je ekološko stanje ocijenjeno kao dobro ili vrlo dobro, za 24 kao umjereno, a za 75 kao loše ili vrlo loše. Osobito treba naglasiti da među potonjima prevladavaju vodna tijela čija je ocjena ekološkog stanja vrlo loše (59 vodnih tijela). Što se tiče kemijskog stanja, za čak 175 vodnih tijela je ono ocijenjeno kao dobro, a samo za sedam da nije dobro.

3.7.3 Prijelazna vodna tijela

Prijelazne vode su koprane vode u blizini ušća u more, koje su djelomično slane uslijed blizine priobalnih voda, ali se nalaze pod znatnim utjecajem slatkovodnih tokova (Zakon o vodama). Uredbom o standardu kakvoće voda (NN 96/19, 20/23) propisane su normativne definicije kategorija ekološkog stanja prijelaznih voda prema biološkim, osnovnim fizikalno-kemijskim i hidromorfološkim elementima.

Na području Županije nalazi se sedam prijelaznih vodnih tijela:

Prijelazne vode Dragonje:

- HR-P2_2-DR – Mezo- i polihalini estuarij krupnozrnatog sedimenta
- HR-P1_2-DRP – Oligohalini estuarij krupnozrnatog sedimenta

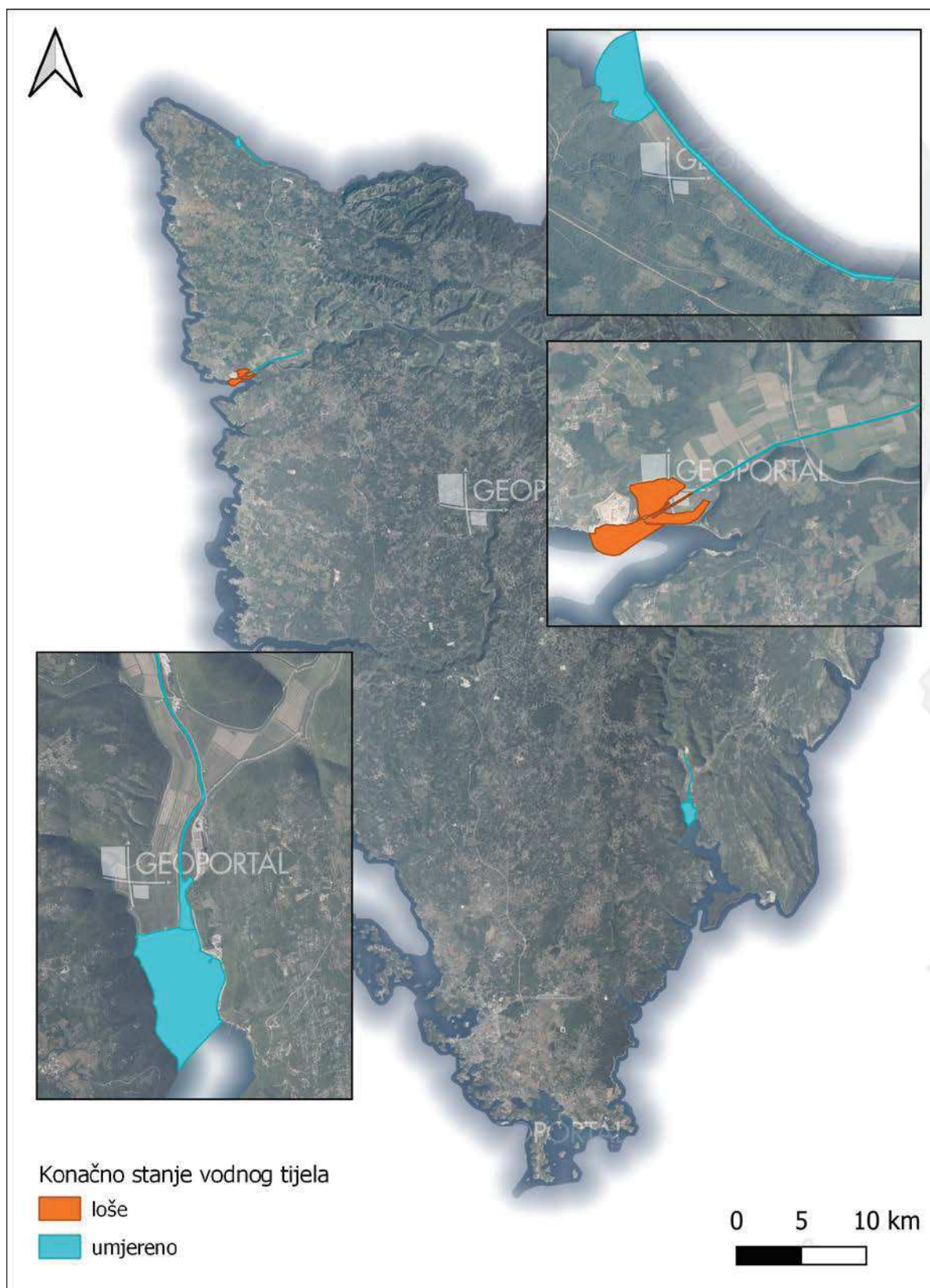
Prijelazne vode Mirne:

- HR-P2_2-MIa – Mezo- i polihalini estuarij krupnozrnatog sedimenta
- HR-P2_2-MIb – Mezo- i polihalini estuarij krupnozrnatog sedimenta
- HR-P1_2-MIP – Oligohalini estuarij krupnozrnatog sedimenta

Prijelazne vode Raše:

- HR-P2_3-RA – Mezo- i polihalini estuarij sitnozrnatog sedimenta
- HR-P1_3-RAP – Oligohalini estuarij sitnozrnatog sedimenta

Kartografski prikaz prijelaznih vodnih tijela dan je na slici u nastavku (Slika 13), a njihovo stanje u tablici u nastavku (Tablica 31). Iz navedenih podataka može se vidjeti da nijedno prijelazno vodno tijelo nije u dobrom stanju. Za pet je prijelaznih vodnih tijela konačno stanje ocijenjeno kao umjereno, a za dva kao loše.

Slika 13. Stanje prijelaznih vodnih tijela na području Istarske županije

Tablica 31. Stanje prijelaznih vodnih tijela

vodno tijelo	biološko stanje	specifične onečišćujuće tvari	hidromorfološko stanje	ekološko stanje	kemijsko stanje	ukupno stanje
P1_2-DRP	dobro	dobro	vrlo loše	umjereno	nije dobro	umjereno
P2_2-DR	dobro	dobro	vrlo loše	umjereno	dobro	umjereno
P1_2-MIP	dobro	dobro	vrlo loše	umjereno	nije dobro	umjereno
P2_2-MIa	dobro	dobro	vrlo loše	loše	nije dobro	loše
P2_2-MIb	dobro	dobro	dobro	vrlo loše	nije dobro	loše
P1_3-RAP	dobro	dobro	vrlo loše	umjereno	nije dobro	umjereno
P2_3-RA	dobro	dobro	loše	umjereno	nije dobro	umjereno

3.7.4 Priobalna vodna tijela

Pojam priobalne vode označava površinske vode unutar crte udaljene jednu nautičku milju od crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda u smjeru pučine, a mogu se protezati do vanjske granice prijelaznih voda u smjeru kopna. Polazna crta od koje se mjeri širina teritorijalnih voda definirana je u članku 18. Pomorskog zakonika (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19).

Prema podacima Hrvatskih voda i Planu upravljanja vodnim područjima do 2027. godine (2023), na području Županije nalazi se jedanaest priobalnih vodnih tijela:

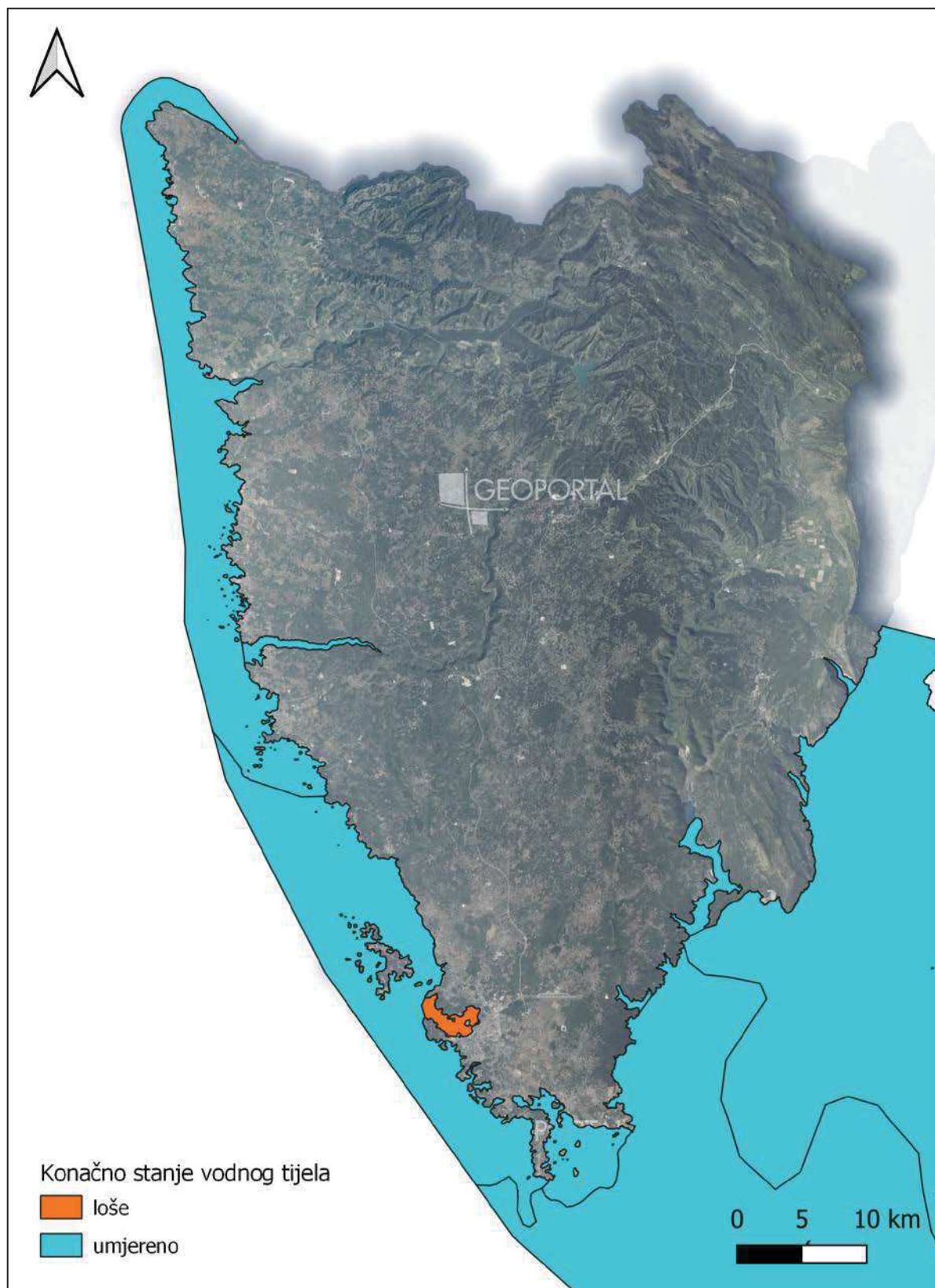
- O312-PULP (Pulska luka) – Poli-euhaline plitke priobalne vode krupnozrnatog sedimenta
- O312-E-MED (Medulinski zaljev) – Poli-euhaline plitke priobalne vode krupnozrnatog sedimenta
- O312-ZOIa (Zapadna obala istarskog poluotoka) – Poli-euhaline plitke priobalne vode krupnozrnatog sedimenta
- O312-ZOIB (Zapadna obala istarskog poluotoka) – Poli-euhaline plitke priobalne vode krupnozrnatog sedimenta
- O313-RAZ (Raški zaljev – vanjski dio) – Poli-euhaline plitke priobalne vode sitnozrnatog sedimenta
- O313-LIK (Limski kanal) – Poli-euhaline plitke priobalne vode sitnozrnatog sedimenta
- O422-E-LBUD (Luka Budava) – Euhaline priobalne vode krupnozrnatog sedimenta
- O422-SJIP (Sjeverni Jadran od južnog dijela istarskog poluotoka do Premude) – Euhaline priobalne vode krupnozrnatog sedimenta

- O423-KVA (Kvarner) – Euhaline priobalne vode sitnozrnatog sedimenta
- O423-E-UPRK (Uvala Prklog) – Euhaline priobalne vode sitnozrnatog sedimenta
- O423-E-UPLO (Uvala Plomin) – Euhaline priobalne vode sitnozrnatog sedimenta

Stanje priobalnih vodnih tijela dano je u tablici u nastavku (Tablica 32), a njihov kartografski prikaz na slici u nastavku (Slika 14).

Tablica 32. Stanje priobalnih vodnih tijela

vodno tijelo	biološko stanje	specifične onečišćujuće tvari	hidromorfološko stanje	ekološko stanje	kemijsko stanje	ukupno stanje
O312-PULP	loše	dobro	umjereno	loše	nije dobro	loše
O312-E-MED	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O312-ZOIa	umjereno	dobro	umjereno	umjereno	nije dobro	umjereno
O312-ZOIB	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O313-RAZ	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O313-LIK	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O-422-E-LBUD	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O422-SJIP	umjereno	dobro	vrlo dobro	umjereno	nije dobro	umjereno
O423-KVA	dobro	dobro	vrlo dobro	dobro	nije dobro	umjereno
O423-E-UPLO	dobro	dobro	dobro	dobro	nije dobro	umjereno
O423-E-UPRK	dobro	dobro	vrlo dobro	dobro	nije dobro	umjereno

Slika 14. Priobalna vodna tijela na području županije

Iz navedenih podataka vidi se da je konačno stanje svih priobalnih vodnih tijela umjereno, osim Pulske luke gdje je stanje ocijenjeno kao loše što se reflektira iz lošeg ekološkog stanja budući da ni za jedno priobalno vodno tijelo nije postignuto dobro kemijsko stanje. Dok je ekološko stanje loše u Pulskom zaljevu, u sedam je stanje umjereno, a samo u tri priobalna vodna tijela dobro.

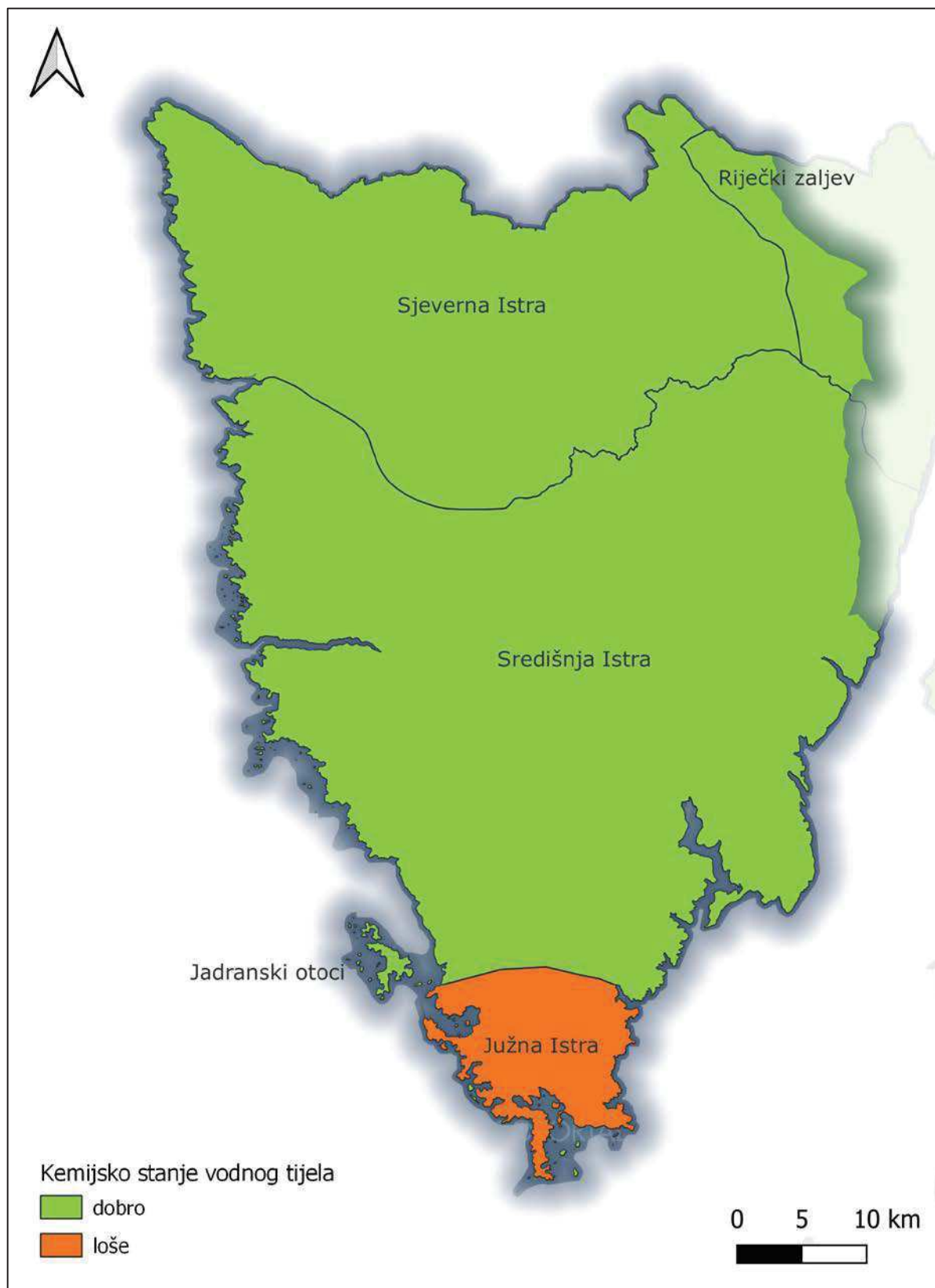
3.7.5 Podzemne vode

Izvorišta su najznačajniji resursi vode za ljudsku potrošnju, a u Istri prevladavaju krški vodonosnici sa svojim specifičnostima: pukotinsko-kavernozna poroznost, velike brzine podzemnih tokova, brzi pronosi onečišćenja s površine terena u sam vodonosni sloj, duboki podzemni tokovi i istjecanja na izvorima velikih amplituda izdašnosti (Plan razvoja IŽ, 2022).

Okvirna direktiva o vodama i Zakon o vodama definiraju podzemne vode kao sve vode ispod površine tla u zoni zasićenja i u izravnom dodiru s površinom tla ili podzemnim slojem. Osnova za izdvajanje cjelina podzemnih voda, u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama je analiza geološke građe terena, poroznost, geokemijski sastav, hidrogeološke karakteristike, geomorfološke pojave, smjerovi i brzine toka podzemnih voda, napajanje podzemnih voda, odnos s površinskim tokovima, položaj cjelina podzemnih voda unutar riječnih slivova.

Podzemne vode RH podijeljene su u dva vodna područja: podzemne vode vodnog područja rijeke Dunav i podzemne vode jadranskog vodnog područja. Podjela je izvršena na temelju dva postojeća tipa poroznosti vodonosnika. Podzemne vode na području Županije spadaju u podzemne vode jadranskog vodnog područja pukotinsko-kavernozne poroznosti.

Na području Županije nalazi se pet tijela podzemne vode. Kartografski prikaz tijela podzemne vode dan je na slici u nastavku (Slika 15), a njihovo stanje u tablici u nastavku (Tablica 33).

Slika 15. Tijela podzemnih voda na području Istarske županije

Tablica 33. Stanje tijela podzemne vode

tijelo podzemne vode	kemijsko stanje	pouzdanost ocjene kemijskog stanja	količinsko stanje	pouzdanost ocjene količinskog stanja
JKGI_01 – Sjeverna Istra	dobro	visoka	dobro	visoka
JKGN_02 – Središnja Istra	dobro	visoka	dobro	visoka
JKGN_03 – Južna Istra	loše	visoka	dobro	visoka
JKGI_04 – Riječki zaljev	dobro	visoka	dobro	visoka
JOGN-13 – Jadranski otoci	dobro	niska	dobro	niska

Količinsko stanje svih tijela podzemne vode je dobro, premda je za tijelo Jadranske otoke pouzdanost ocjene niska. Kemijsko stanje je dobro za sva tijela osim Južne Istre za koje je stanje loše. Za Jadranske otoke je kemijsko stanje ocijenjeno kao dobro, ali je pouzdanost ocjene niska.

JKGI 01 – Sjeverna Istra

Tijelo podzemne vode Sjeverna Istra tipičan je krški vodonosnik Dinarida koji se rasprostire na nadmorskim visinama 0–1.106 m n.m. Obuhvaća četiri velika vodonosna područja izgrađena od okršenih karbonatnih stijena:

1. krški vodonosnik Ćićarija,
2. krški vodonosnik Savudrija–Buzet,
3. krški vodonosnik izvora Gradole,
4. područje centralnoistarskog bazena.

Podzemni vodonosnici su izgrađeni od karbonatnih stijena sekundarne vodopropusnosti, a pretežito površinsko otjecanje vezano je uz područja izgrađena od vodonepropusnih klastičnih naslaga fliša. Područje ovog TPV-a drenira se prema moru rijekama Dragonjom i Mirnom.

1. Na području krškog vodonosnika Ćićarija javljaju se jaki krški izvori Sv. Ivan u Buzetu (min. 150 l/s) i Mlini (min. 20 l/s), od kojih je izvor Sv. Ivan uključen u vodoopskrbu Istarskog poluotoka. Vode navedenih krških izvora uz više povremenih izvora čine izvorišno područje rijeke Mirne.
2. Na području krškog vodonosnika Savudrija–Buzet dio podzemne vode otječe duž strukture prema zapadnoj obali Istre od Savudrije do Novigrada i difuzno se miješa s morem u krškom podzemlju. U tom području su izvedeni brojni kopani i bušeni zdenci za napajanje poljoprivrednih površine u širem Savudrijskom području. Ovdje se javlja i geotermalna voda na području Istarskih Toplica (Sveti Stjepan).
3. Na području krškog vodonosnika izvora Gradole voda podzemno otječe prema rijeci Mirni. Ovdje se formira najveći krški izvor Istarskog poluotoka minimalne izdašnosti 400 l/s. Izvor je kaptiran za vodoopskrbu Istarskog poluotoka, a dio vode s izvora se transferira i prema području Kopra u Sloveniji. U ovom vodonosniku nije sa

sigurnošću utvrđena granica prema centralnom dijelu poluotoka te je dokazana povezanost izvora Gradole s izvorima uz desnu obalu Raše.

4. Područje centralnoistarskog flišnog bazena izgrađeno je od vodonepropusnih klastičnih stijena. Zapadni dio drenira se prema Mirni, a najveći površinski vodotok je Butoniga na kojem je izgrađena i akumulacija. Akumulirane količine vode koriste se nakon kondicioniranja za vodoopskrbu Istarskog poluotoka u vršnim uvjetima potrošnje tijekom ljetnih sušnih razdoblja. Evidentirani su i plitki izvori koji su kaptirani za lokalnu upotrebu, prvenstveno u poljoprivredi i napajanju stoke.

JKGN 02 – Središnja Istra

Tijelo podzemne vode Središnja Istra obuhvaća SI i središnji dio Županije te je također tipičan krški vodonosnik Dinarida. U najvećoj je mjeri izgrađeno od karbonatnih stijena različite vodopropusnosti koja je u ovisnosti sa sadržajem dolomita tako su jurske stijene slabije vodopropusne od krednih, a flišne generalno vodonepropusne stijene nisu uvijek barijera kretanju podzemne vode kao što je slučaj na I rubu centralnoistarskog flišnog bazena.

Dominantna tekućica područja je rijeka Raša koja počinje kao vodotok Boljunčica na padinama Učke i Ćićarije te se prihranjuje površinskim vodama s flišnog područja. Na vodotoku je izgrađena akumulacija Letaj u svrhu obrana od poplava i navodnjavanje nizvodnog Čepić polja. Akumulacija je ujedno i ponorna zona koja ima podzemnu vezu s izvorima uz korito Raše. Dio vode otječe prema dubokim jamama napuštenog rudnika Potpićan sa značajnim količinama podzemne vode, ali upitne kvalitete s obzirom na eksploataciju ugljena u prošlosti.

Velik dio površinskih voda vodonepropusnog flišnog područja, osim Boljunčicom, drenira se i Pazinskim potokom koji ponire kod Grada Pazina u ponor ograničenih mogućnosti. Na lijevoj obali rijeke Raše smješteni su krški izvori Šumber, Mutvica, Fonte Gaia i Kokoti (ukupna minimalna izdašnost oko 250 l/s). Trasiranjem podzemnih tokova utvrđena je povezanost tih izvora s ponornim zonama u uzvodnom dijelu rijeke Raše na području akumulacije Letaj i ponora iz neposrednog uplivnog područja izvora. Izvori Mutvica, Fonte Gaia i Kokoti kaptirani su za vodoopskrbu Labina (ukupno 180 l/s). Spomenuti izvori kaptirani su na malim n.v. Tijekom sušnih razdoblja i pri prvim značajnim oborinama dolazi do zaslanjenja vode na izvorima Fonte Gaja i Kokoti zbog hidrauličkog istiskivanja morske vode iz dubljih dijelova vodonosnika. Takve pojave dodatno su potencirane pojačanim crpljenjima tijekom sušnih razdoblja koja su povezana s istovremenom povećanom turističkom djelatnošću. U vodoopskrbi Labinštine koriste se izvori Plomin i Kožljak.

Od krških izvora na desnoj obali rijeke Raše (Balobani, Sv. Anton, Rakonek, Grdak – ukupna minimalna izdašnost oko 500 l/s) samo je izvor Rakonek kaptiran za vodoopskrbu Grada Pule dok su drugi još uvijek potencijali za vodoopskrbu.

Dio podzemne vode drenira se prema zapadnoj obali Istarskog poluotoka s koncentracijom izviranja u Limskom kanalu i priobalnim izvorima od Poreča do Rovinja, kao i lokalnim zahvatima podzemnih voda kopanim i bušenim zdencima. Dotoci prema zapadnoj obali su manji zbog izmjene vapnenaca i dolomita čime se smanjuje prirodna vodopropusnost vodonosnika. U tom području izrađeni su brojni bušeni i kopani zdenci koji se koriste u

poljoprivredi, a pritisak za izradu novih je sve veći. Javlja se i problem prodiranja mora koje utječe na slatkovodne kopnene sustave.

JKGN 03 – Južna Istra

Tijelo podzemne vode Južna Istra dio je tijela podzemne vode Središnja Istra, ali je zbog ranije ocijenjenog slabog stanja izdvojena kao posebna cjelina s posebnim tretmanom neophodnim za poboljšanje stanja. Obuhvaća krajnji južni dio istarskog poluotoka.

Hidrogeološka situacija je relativno jednostavna, ali treba naglasiti da značajne količine podzemne vode iz centralnoistarskog vodonosnika dotječu u južni dio poluotoka gdje je podzemna voda kaptirana brojnim kopanim i bušenim objektima. Zahvati su vezani za zonu dobro vodopropusnih vapnenaca gornje kredne starosti. Dio tih zahvata vode je ili je bio u sustavu javne vodoopskrbe Grada Pule, a gotovo 1.000 privatnih zdenaca je izvan kontrole i koristi se uglavnom za potrebe poljoprivrede. Za javnu vodoopskrbu je na dvanaest lokaliteta kaptirano ukupno oko 200 l/s vode, a računa se da se gotovo identična količina eksploatira na ostalih oko 1.000 lokaliteta izvan kontrole. Visok stupanj eksploatacije tijekom ljetnih sušnih razdoblja na rubnim dijelovima vodonosnika izaziva povremeno povišenje sadržaja klorida.

JGKI 04 – Riječki zaljev

Tijelo podzemne vode Riječki zaljev obuhvaća široko obalno područje od Mošćeničke Drage na sjeveroistočnom dijelu istarskog poluotoka preko Preluke između gradova Opatije i Rijeke i dio riječkog obalnog područja do brodogradilišta 3. maj. Područje prihranjivanja je dio brdskih područja Učke i Ćićarije i područje Krasa do slovenske granice. Voda iz ovog tijela podzemne vode istječe u obalnom području sjeverno od Mošćeničke Drage do zapadnog dijela grada Rijeke. U dijelu Ćićarije voda se dijelom drenira prema sjevernoj Istra, a dijelom prema Riječkom zaljevu. Granica vodnog tijela u području Tršćanskog zaljeva je promjenjivog položaja, ovisno o hidrološkim uvjetima. Vodni objekti na području ovog TPV-a su izvor Rečina, kaptadžni zahvat tunel Učka, izvor Kristal, izvor Cerovica (3. maj) i izvor Mlaka. Problem tijela podzemne vode je prirodno uvjetovan salinitet kojemu je uzrok otvoren dinamički kontakt granice slatke i slane vode koji nestabilan i narušen.

JOGN-13 – Jadranski otoci

Jadranski otoci su dio Jadranskog sliva odvojen morem od velikih kopnenih cjelina podzemne vode, međutim stvaranje tih vodnih cjelina tijekom kvartara je na određeni način povezano s kopnenim cjelinama. Na otocima su stvorene lokalne cjeline podzemne vode s dubinom okršavanja do nekadašnje razine mora. U ranoj fazi razvoja cijelog prostora to su bile pojave manjih izvora duž korita vodotoka, a nakon dizanja mora do današnjih razina vodonosnici na otocima su ostali kao izolirane cjeline, velikim dijelom pod utjecajem mora. Slatkovodni sustavi na otocima su uglavnom ograničenih dimenzija, iz kojih slatke vode praktički bez većeg zadržavanja otječu ili se difuzno miješaju s morem.

Na području Istarske županije ovo vodno tijelo obuhvaća Brijunske otoke.

3.7.6 Zone sanitarne zaštite izvorišta

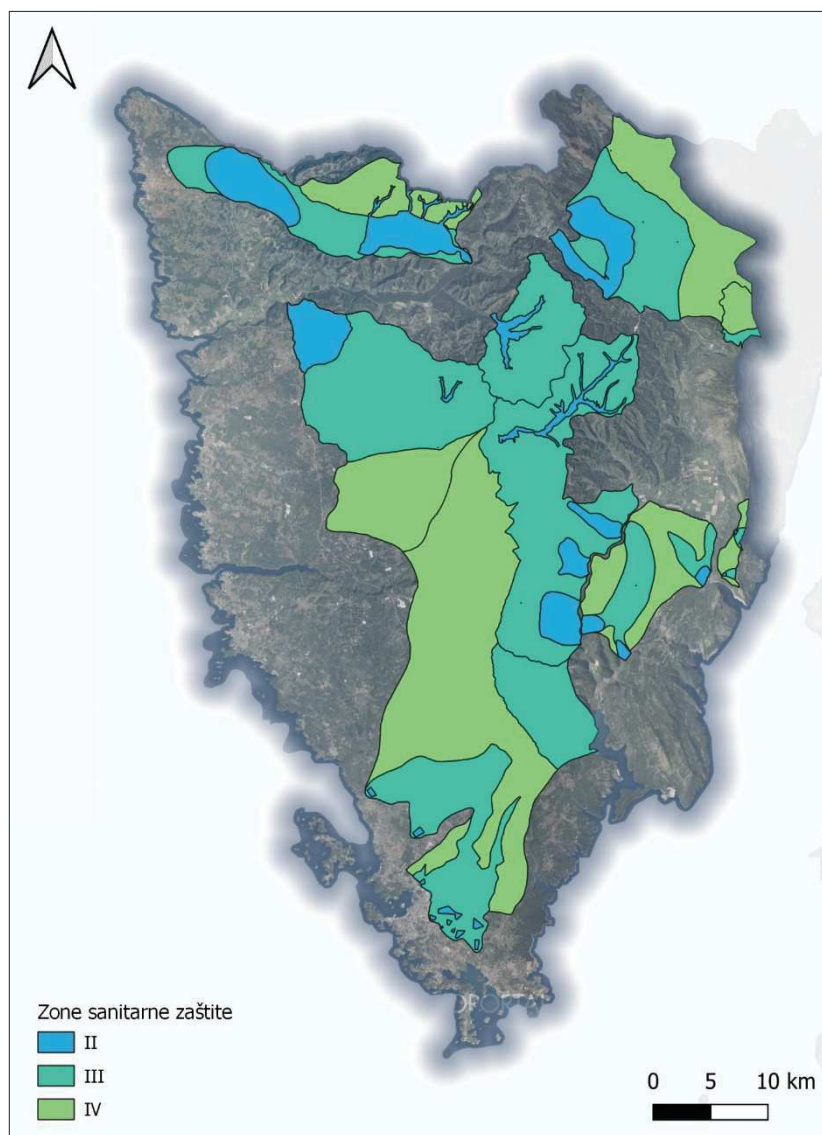
U tablici u nastavku (Tablica 34) navedena su područja II., III. i IV. zone sanitarne zaštite na području IŽ prema podacima Hrvatskih voda. Prostorni raspored navedenih zona prikazan je na slici u nastavku (Slika 16).

Prema Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Službene novine Istarske županije, broj 12/05, 2/11), izvorišta koja se koriste za javnu vodoopskrbu su: Izvori - Gradole, Sv. Ivan, Bulaž, Bužin, Gabrijeli, Plomin, Kožljak, Fonte Gaja - Kokoti, Rakonek, Mutvica i bunari - Šišan, Škatari, Jadreški, Fojbon, Tivoli, Karpi, Peroj, Valdragon III, IV, V, Campanož I, II, III, Rici, kao podzemni - krški vodonosnici, i akumulacija Butoniga, kao površinsko izvorište. Izvorišta koja su rezervirana za javnu vodoopskrbu (planirana izvorišta) su: Bubić Jama, Bolobani, Sv. Anton i Blaz.

Tablica 34. II., III. i IV. zone sanitarne zaštite izvorišta na području IŽ

šifra	naziv područja	zona sanitarne zaštite
12120020	Gabrijeli i Bužin	II
12120030		III
12294530	Izvor u tunelu Učka	III
12294540		IV
12294620	Sv. Ivan	II
12294630		III
12294640		IV
12297220	Sv. Anton	II
12322120	Akumulacija Butoniga	II
12322130		III
12323320	Rakonek	II
12323330	Rakonek, Sv Anton, Bolobani	III
12323520	Gradole	II
12323530		III
12323540		IV
12323620	Bulaž	II
12323630		III
12323640		IV
12328420	Campanož III	II
12328620	Šišan	II
12328621	ponor	II
12328630	Pulski zdenci	III
12328640	Pulski zdenci, Rakonek, Blaž, Bolobani, Sv. Anton	IV
12328720	Peroj	II
12329020	Fonte Gajo-Kokoti	II
12329030	Fonte Gajo-Kokoti, Mutvica	III
12329040	Fonte Gajo-Kokoti, Mutvica, Bubić jama	IV

šifra	naziv područja	zona sanitarne zaštite
12329120	Kožljak	II
12329130		III
12329140		IV
12402320	Plomin	II
12402330		III
12402340	Plomin, Kožljak	IV
12403820	Mutvica	II
12404320	Campanož I	II
12404620	Fojbon	II
12404720	Tivoli	II
12404820	Škatari	II
12404920	Valdragon i Jadreški	II
12405020	Karpi	II
12550020	Bubić jama	II
12550030		III
12551020	Bolobani	II
12552030	Blaž	III
12739120	Campanož II	II
12739220	Rici	II

Slika 16. II., III. i IV. zone sanitarne zaštite na području Istarske županije

3.7.7 More

More uz Županiju najsjeverniji je dio sjevernog Jadrana. U geografskom smislu odijeljeno je u dvije zasebne hidrološke cjeline:

- priobalno more zapadne obale Istre, koji u širem smislu spada u Venecijanski zaljev,
- Kvarner.

Hrvatski dio zapadne obale Istre proteže se od ušća Dragonje do rta Kamenjaka. To je plitka, hridinasta obala koja se proteže u smjeru SSZ–JJI u duljini od približno 50 NM. Duž te blago razvedene obale ističe se nekoliko dubokih zaljeva: ušće Dragonje odnosno Piranski zaljev, ušće Mirne, odnosno Tarska vala te Limski kanal i na krajnjem jugu pulski, verudski, vinkuranski i banjolski zaljevi. Sjeverno od Tarske vale obala je plitka, s blagim nagibom prema pučini, bez otoka i podvodnih hridi. U srednjem dijelu obala je razvedenija,

a južno od Poreča, kod Funtane i Vrsara javljaju se prve skupine otočića i školjica. U donjem razvedenijem dijelu, južno od Linskog kanala, ističe se rovinjska skupina od dvadesetak otoka i hridi, a na krajnjem jugu smješten je brijunski arhipelag s Velim i Malim Brijunima i manjim otocima i hridima. Najveće srednje dubine iznose 30–35 m, što je ujedno i srednja dubina cijelog Venecijanskog zaljeva. Na najjužnijem dijelu pored istaknutog rta Kamenjak/Premantura nalazimo prostrani Medulinski odnosno Pomerski zaljev s većim brojem otoka i hridi.

Kvarnerski zaljev u užem smislu, najveći je zaljev sjevernog Jadrana, kojega zatvaraju strme obale otoka Cresa i istočna istarska obala. Prema sjeveru, putem Velih vrata spaja se s Riječkim zaljevom. Istarski dio Kvarnera proteže se od Punte Marlere do Velih vratiju. Već nedaleko obalnog ruba, srednje dubine su znatno strmije nego u otvorenim vodama Venecijanskog zaljeva i spuštaju se do 70 m. Osim na krajnje južnom medulinskom akvatoriju, istočna obala Istre je bez otoka. Pored Raškog kanala, koji je ustvari dugački i duboki estuarij paleorijeke Raše, ističu se još Plominski zaljev te uvale Krnica, Budava, Kuje i Ližnjanski zaljev.

Kako duž zapadne tako i duž kvarnerske strane supralitoralna i mediolitoralna stepenica istarskih obala je u osnovi hridinasta. Iznimku čine kratki potezi uglavnom krupnih ali vrlo rijetko sitnih valutičastih plaža. Pjeskovitih plaža gotovo i nema. Na izloženim mjestima supralitoral, tj. pojas iznad razine srednje visoke vode, koji je pod povremenim utjecajem morske vode zbog špricanja valova, dosiže na kosoj obali širinu od 10–30 metara, a na okomitoj obali do visine od preko dva metara.

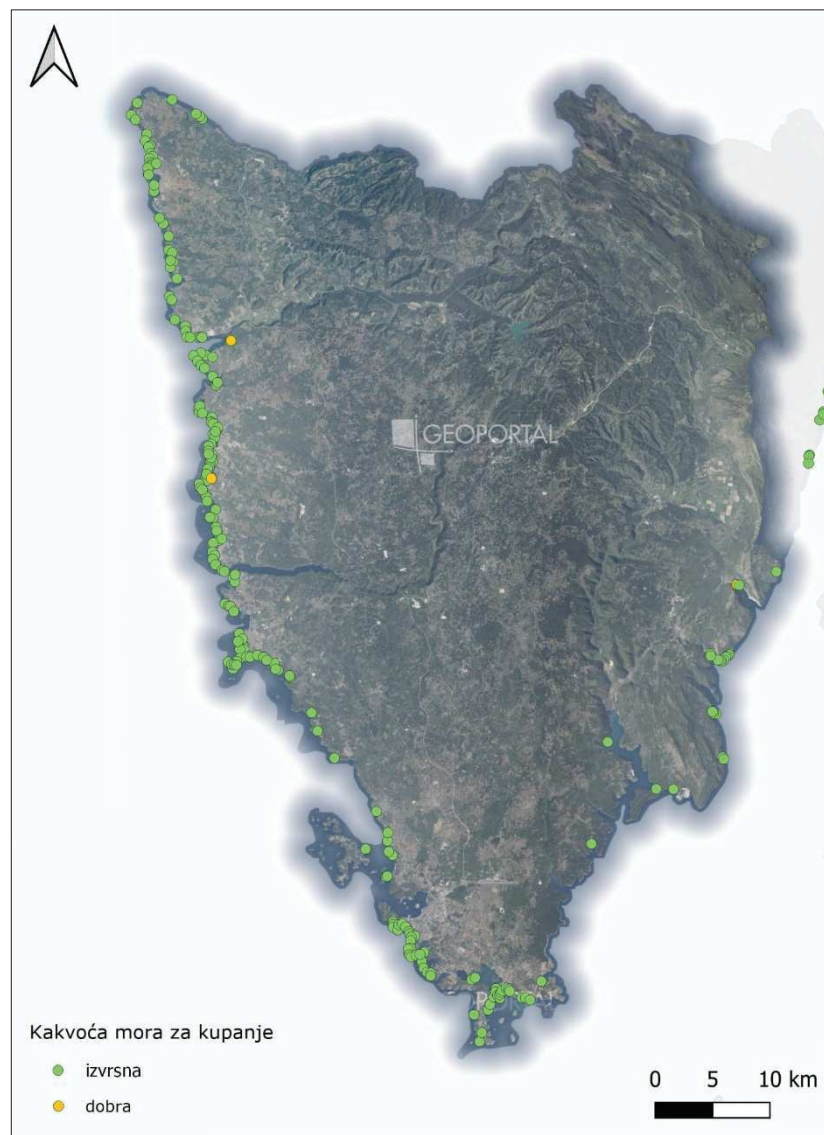
Zaštita mora kao važnog razvojnog resursa na području Županije nije na zadovoljavajućoj razini. Istarska je županija zbog svojeg položaja izloženija većim rizicima onečišćenja mora od međunarodnog transporta ugljikovodika i dugih opasnih tvari prema lukama sjevernog Jadrana i iz njih nego onečišćenjima iz lokalnih izvora. Naime, osim turističkih plovila i ribarske flote gotovo ne postoji pomorski transport roba iz luka na području Županije i u njih. Problem predstavlja i ispuštanje balastnih voda čime osim onečišćenja dolazi do prenošenja alohtonih, često invazivnih organizama. Lokalni izvori onečišćenja svode se na ispuštanje otpadnih voda s niskim ili nikakvim stupnjem pročišćavanja, procjednih voda, na „ilegalna odlagališta“ i onečišćenja koja u more dospijevaju brojnim izvorima slatke vode u moru i rijekama. Onečišćenju znatno pridonosi i rijeka Po.

Iznenadna ili kratkotrajna onečišćenja nastaju na plažama u neposrednoj blizini kanalskih ispusta. Prema godišnjim ocjenama, a posebno prema konačnim ocjenama kojim je obuhvaćen trend posljednje četiri godine, uočeni su znatni pomaci na lokacijama na kojima su izgrađeni novi dijelovi sustava javne odvodnje komunalnih otpadnih voda. Osim toga, izgradnja marina i nautičkih centara te plovidba brodica dodatno utječu na onečišćenje mora u bakteriološkom pogledu te krajobraznim opterećenjem. Ugrožena su i posebno osjetljiva područja utvrđena nacionalnim programima praćenja stanja Jadranskog mora (Linski zaljev, Pulska luka). More i podmorje ugroženi su također prekomjernim i ilegalnim ribolovnim iskorištavanjem morskih resursa. Uz to, potrebna je valorizacija područja „biserne ogrlice Istre“ koju čini 79 otočića i hridi u svrhu njihova održivog korištenja.

3.7.7.1 Kakvoća mora za kupanje

Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) propisani su standardi kakvoće mora za kupanje na morskoj plaži kojima se određuju granične vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i druge značajke mora. Na temelju rezultata praćenja kakvoće mora za kupanje određuju se pojedinačna, godišnja i konačna ocjena. Konačna ocjena određuje se po završetku posljednje i tri prethodne sezone kupanja prema graničnim vrijednostima. Ocjene su na sljedećoj skali: 1 – izvrsno, 2 – dobro, 3 – zadovoljavajuće i 4 – nezadovoljavajuće.

U razdoblju 2019.–2022. g., 98,6% lokacija uzorkovanja dobilo je ocjenu izvrsne kakvoće mora za kupanje dok su tri lokacije dobile ocjenu dobre kakvoće mora za kupanje. Ukupno je uzorkovano 217 lokacija.

Slika 17. Kakvoća mora za kupanje u Istarskoj županiji za razdoblje 2019.–2022.

3.7.7.2 Pokazatelji stanja morskog okoliša

U tablicama u nastavku (Tablica 35 do Tablica 37) prikazani su podaci o stanju morskog okoliša preuzeti s mrežnog portala Informacijskog sustava MORE (<https://vrtlac.izor.hr/ords/portal/pocetna>).

Tablica 35. Ekološki pokazatelji stanja morskog okoliša

ekološki pokazatelji
<p>kvantitativna ocjena ekološkog stanja prijelaznih, priobalnih i otvorenih voda</p> <p>Na postajama područja sjevernog Jadrana (OC15, OC16, OC18, OC19 i OC19a) medijani trofičkog indeksa tijekom 2020. godine su izračunati za 5 postaja i bili su u rasponu od 2,56 do 3,56. Ove vrijednosti odgovaraju vrlo dobrom ekološkom stanju, tj. oligotrofnom stupnju eutrofikacije. Uzevši u obzir ekološko stanje u sjevernom Jadranu za cjelokupno razdoblje praćenja (2003.-2019.), uočljiv je općenito nepromijenjen, stabilan status, što potvrđuje relativno mali i uglavnom lokalni utjecaj antropogenih pritisaka s kopna na ovo područje.</p>
<p>kakvoća uzgajanih morskih organizama i mora u kojem se uzgajaju</p> <p>U vodama uz Istru ispitivanja se provode na 10 postaja (Raški zaljev, uvala Budava, Medulinski zaljev, Limski zaljev, Solaris-Solaris, Vabriga, Savudrijska uvala i na 3 postaje u otvorenim vodama uz zapadnu obalu Istre). Ekološki status morskog okoliša u 2020. godini u kojem žive školjkaši je dobar, s obzirom na to da su rezultati za morske biotoksine ispod najvišeg dopuštenog masenog udjela.</p>
<p>unos opterećenja/tereta rijekama</p> <p>Budući je Republika Hrvatska potpisnica protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna, Hrvatske vode provode monitoring na osam mjernih postaja na ušćima vodotoka u more. Na području Istre radi se o sljedećim vodotocima i mjernim postajama: Dragonja – ušće Kaštel, Mirna – Portonski most i Raša – most kod izvorišta. U 2020. godini zabilježen je smanjeni unos dušika, fosfora i njihovih spojeva u more, kao i većine mjerenih teških metala.</p>
<p>otpad u moru</p> <p>Monitoring količine i sastava krutog otpada naplavljenog na obali tijekom 2020. godine proveden je na 3 postaje u IŽ - Rovinj_Punta Križ, Brijuni i Lakošaše), tijekom 2 terenska izlaska - sezona I (ožujak-srpanj), te sezona II (rujan - prosinac). Standardno se analizira kvalitativno – kvantitativni sastav naplavljenog morskog otpada.</p> <p>Tijekom monitoringa količine i sastava krupnog otpada naplavljenog na obali u 2020. godini na istraživanim plažama zabilježeno je, klasificirano i uklonjeno 807 različitih komada otpada na postaji Rovinj_Punta Križ, 714 na postaji Brijuni i 1.824 na postaji Lakošaše. U sezoni II zabilježeno je, klasificirano i uklonjeno 596 komada na postaji Rovinj_Punta Križ, 639 na postaji Brijuni i 3.547 na postaji Lakošaše.</p> <p>Predmeti zabilježeni i određeni na monitoringu su pripadali svim različitim kategorijama morskog otpada: umjetni polimerni materijali (plastika), tekstil, staklo/keramika, metal, papir/karton, guma, obrađeno drvo i kategoriji neodređeno. Zabilježene kategorije su tijekom razdoblja istraživanja značajno kolebale u ukupnoj količini i sastavu u odnosu na područje istraživanja.</p>
<p>podvodna buka</p> <p>U 2020. godini mjerenja kontinuirane podvodne buke su kao i prethodne tri godine u Istarskoj županiji obavljena na postaji ispred Rovinja tijekom ljeta (lipanj, srpanj/kolovoz) i izvan turističkog razdoblja (ožujak, svibanj). Ukupna prosječna razina tlaka kontinuirane podvodne buke (SPL tot) u ljetnom razdoblju mjerenja, odnosno tijekom turističke sezone iznosila je 110,12 dB/μPa. Pri tome su terčni pojasevi od 50 do 400 Hz sadržavali najveću energiju što je doprinos udaljenog pomorskog prometa velikih brodova na nižim frekvencijama (glavni pomorski put za luke Kopar i Trst udaljen je nekoliko milja od mjerne postaje) i turističkog prometa uz obalu Istre te ribarskih aktivnosti na srednjim frekvencijama. Ukupna prosječna razina tlaka kontinuirane podvodne buke (SPL tot) u zimskom razdoblju, odnosno izvan turističke sezone, iznosi 101,95 dB/μPa. U usporedbi sa ljetnim razdobljem, ukupna prosječna razina tlaka je niža za oko 8-- dB uz uočljiv rast energije sadržane u tercnim pojasevima na višim frekvencijama od preko 3000 Hz u odnosu na ljetno razdoblje. Uzroci su najvjerojatnije smanjenje udaljenog pomorskog prometa (glavni pomorski put za</p>

ekološki pokazatelji

luke Kopar i Trst), smanjena aktivnost ribarskih brodova i odsustvo turističkih plovila u odnosu na ljetno razdoblje pa dolaze do izražaja prirodne pojave kao što su valovi, morske struje, kiša i vjetar. Izmjerene razine kontinuirane podvodne buke niskih frekvencija bile su niže nego u prethodne tri godine (2017. - 2020.) zbog smanjenih aktivnosti na moru uzrokovanih Covid-19 situacijom.

Tablica 36. Biološki pokazatelji stanja morskog okoliša

biološki pokazatelji
biološka kakvoća prijelaznih voda – ribe <p>Na širem području ušća rijeke Mirne ekološko stanje prijelaznih voda 2020. godine ocijenjeno je kao vrlo dobro ili referentno (EFI = 4-5). Utvrđeno je ukupno 30 vrsta riba iz 25 porodica na 4 postaje. Najviše vrsta (27) je kao i uvijek zabilježeno u uvali Marić, na samom ušću rijeke Mirne. Kriptobentički glamaci (Gobiidae) i babice (Blennidae) su utvrđene direktnim opažanjem (osim <i>Gobius cobitis</i> te <i>Parablennius sanguinolentus</i> koje su redovito uzorkovane). Utvrđene su 3 dominantne vrste u ribljim zajednicama ušća rijeke Mirne: salpa (<i>Sarpa salpa</i>), srdela (<i>Sardina pilchardus</i>) i komarča (<i>Sparus aurata</i>). U 2020. godini su cipli koji su bili brojčano i maseno relativno dobro zastupljeni (cipal zlatac (<i>Liza aurata</i>), cibal dugaš (<i>Liza saliens</i>) i cibal balavac (<i>Liza ramada</i>)). Ukupno, bez obzira na sezonske razlike, brojnije su bile zastupljene i slijedeće vrste: gavun oliga (<i>Atherina boyeri</i>) i glavočić kaljužar (<i>Pomatoschistus marmoratus</i>). I dalje su brojne nedorasle jedinke vrste list (<i>Solea vulgaris</i>), dok inače brojne nedorasle jedinke trlje blatarice (<i>Mullus barbatus</i>), nisu uočene. Nisu utvrđene novo unesene vrste.</p> <p>Na području ušća rijeke Raše ekološko stanje prijelaznih voda je ocijenjena kao vrlo dobro (EFI = 4). Utvrđeno je ukupno 24 vrsta riba iz 15 porodica na 3 postaje. Tri su vrste bile dominantne u ribljim zajednicama kao i svih prethodnih godina i to: gavun oliga (<i>Atherina boyeri</i>), cibal balavac (<i>Liza ramada</i>) i ovčica (<i>Lithognathus mormyrus</i>). Ove vrste su tipične za prijelazne vode, široko su rasprostranjene u Jadranu i glavno im je ekološko obilježje: euritermnost i eurihalnost. Na svim lokalitetima, posebice onim obraslim cvjetnicama i smeđim algama, značajno je zastupljena i salpa (<i>Sarpa salpa</i>) te komarča (<i>Sparus aurata</i>). Brojna je bila samo srdela (<i>Sardina pilchardus</i>) i to na gornjim postajama. Kao i u 2018. godini nedostaju predstavnici iz porodice Sparidae (pic (<i>Diplodus puntazzo</i>) i šarag (<i>D. sargus</i>)) te Mullidae (trlja blatarica (<i>Mullus barbatus</i>) i trlja od kamena (<i>M. surmuletus</i>)). Vrlo brojna je i glavočić kaljužar (<i>Pomatoschistus marmoratus</i>), dok su ostale male, rezidentne vrste iz obitelji glavoča i babica kao što su: <i>Gobius niger</i>, <i>G. cobitis</i>, <i>G. geniporus</i>, <i>Parablennius sanguinolentus</i> te <i>P. gattorugine</i> bile malobrojne. Nisu utvrđene novo unesene vrste.</p>
unos i širenje invazivnih vrsta <p>U sjevernom Jadranu u listopadu 2020. godini zabilježena je masovna pojava nezavičajnog invazivnog rebraša <i>Mnemiopsis leidyi</i> (postaje A19 (ZI032) i A20 (SJ 107)). Abundancija ovog rebraša naročito je bila visoka na postaji A19, na kojoj je zabilježeno i značajno smanjenje abundancija svih ostalih zooplanktonskih komponenti, vjerojatno kao posljedica intenzivne ishrane <i>M. leidyi</i> koji se generalistički hrani zooplanktonom. U akvatoriju Istarske županije zabilježena je i pojava plavog raka i strijelke.</p>
biološka kakvoća mora <p>Kakvoća mora mjeri se na tri postaje u uvalama Donjeg Kamenjaka (uvala Pinižule, Mala Kolombarica i uvala Portić), a od 2023. godine mjeri se i u Pomerskom zaljevu (Šćuza). Tijekom cijele godine je veća koncentracija klorofila a zabilježena uz zapadnu obalu i u sjevernom Jadranu u odnosu na istočnu obalu. I ove su godine najveće koncentracije zabilježene na području utjecaja rijeke Po. Ekološki status priobalnih i otvorenih voda uz istočnu obalu Jadranskog mora može se okarakterizirati kao dobar s obzirom na satelitske snimke koncentracije klorofila a.</p>
suspendirana tvar (ukupna, anorganska, organska) <p>Na području Istarske županije ovaj pokazatelj mjereno je na postaji kod Rovinja. Ekološki status ocijenjen je kao dobar.</p>
učestalost niskih koncentracija kisika u pridnenom sloju <p>Stanje pridnenog dijela vodenog stupca istraženih postaja tijekom 2019. godine može se ocijeniti vrlo dobrim jer nisu ustanovljene kritično niske vrijednosti koje bi mogle imati negativan utjecaj na život organizama u morskoj sredini.</p>

Tablica 37. Fizikalni pokazatelji stanja morskog okoliša

fizikalni pokazatelji
<p>temperatura, salinitet i gustoća morske vode</p> <p>Tijekom zime i u kolovozu površinska temperatura na analiziranoj postaji u sjevernom Jadranu (Rovinj) je bila iznad prosjeka uvećanog za jednu standardnu devijaciju, a tijekom preostalih uzorkovanja bila je unutar granice jedne standardne devijacije (oko prosjeka u lipnju i srpnju, iznad prosjeka u rujnu, a ispod prosjeka u listopadu). Salinitet je i tijekom zime (siječanj i veljača), proljeća (lipanj), ljeta (srpanj, kolovoz i rujan) i jeseni (listopad) bio visok, oko prosjeka uvećanog za jednu standardnu devijaciju.</p> <p>Odstupanja temperature mora su donekle bila u skladu s odstupanjima temperature u atmosferi u širem području oko postaje. Siječanj je u tom području bio uobičajeno topao ili topliji od prosjeka, veljača je bila iznadprosječno topla, lipanj i srpanj su bili oko prosjeka, u kolovozu i rujnu je bilo toplije od prosjeka, a u listopadu uobičajeno toplo. Promjene u režimu oborine vjerojatno su do izvjesne mjere utjecale na iznose saliniteta, ali se ne podudaraju dobro s promjenama saliniteta. U širem području oko analiziran postaje je tijekom siječnja i veljače bilo sušno, od lipnja do kolovoza je količina oborine bila uglavnom uobičajena, a u rujnu i listopadu je bilo kišno. Može se zaključiti da su za razliku od temperature promjene saliniteta bile prvenstveno pod utjecajem advekcije. Izostanak dotoka hladnijeg zraka sa sjevera uz jake visinske mlazne struje i vjetrovitost tijekom zime, odnosno prodori vlažnog zraka tijekom ljeta i u jesen, mogli su se odraziti i na strujanja u moru te pogodovati ulazu slanijih voda iz južnih područja.</p>
<p>promjene razine mora</p> <p>Srednja razina mora tijekom 2020. godine je bila viša od klimatološkog prosjeka, osim u sjevernom Jadranu u prvom dijelu godine (siječanj-travanj). Obzirom da je u istom razdoblju srednja razina mora bila nešto viša od prosjeka u srednjem Jadranu (osim u ožujku), razlog niže razine u sjevernom Jadranu je vjerojatno u povišenom salinitetu i smanjenim dotocima slatke vode u sjevernom Jadranu, koji su - kroz povećanje gustoće - smanjili visinu vodenog stupca. Osim toga, nešto niže razine mora u prva četiri mjeseca 2020. godine u cijelom Jadranu su vjerojatno posljedica smanjene ciklonalne aktivnosti, odnosno nešto višeg tlaka zraka koji je prevladavao u tom razdoblju.</p> <p>Najviša razina mora u cijelom Jadranu je bilježena u prosincu, dvadesetak centimetara više od klimatološkog prosjeka, kada je dokumentirana izrazita ciklonalna aktivnost nad Jadranom. To doba godine je inače karakterizirano visokim razinama mora nastalim zbog steričkog širenja stupca mora, pa ukupno gledano ovakve vrijednosti razine mora predstavljaju opasnost za plavljenje obalnih područja. Osim toga, relativno visoke vrijednosti srednje razine mora su zabilježene i u ljetnim mjesecima, 15 do 20 centimetara iznad klimatoloških vrijednosti, no one zasad ne predstavljaju opasnost za obalna područja, osim lokalno kroz utjecaj na dinamiku plaža.</p> <p>U odnosu na prethodnu 2019. godinu, godišnje razine mora u 2020. godini su bile slične, te je time zadržan postojeći trend porasta razine mora u Jadranu uzrokovan klimatskim promjenama.</p>

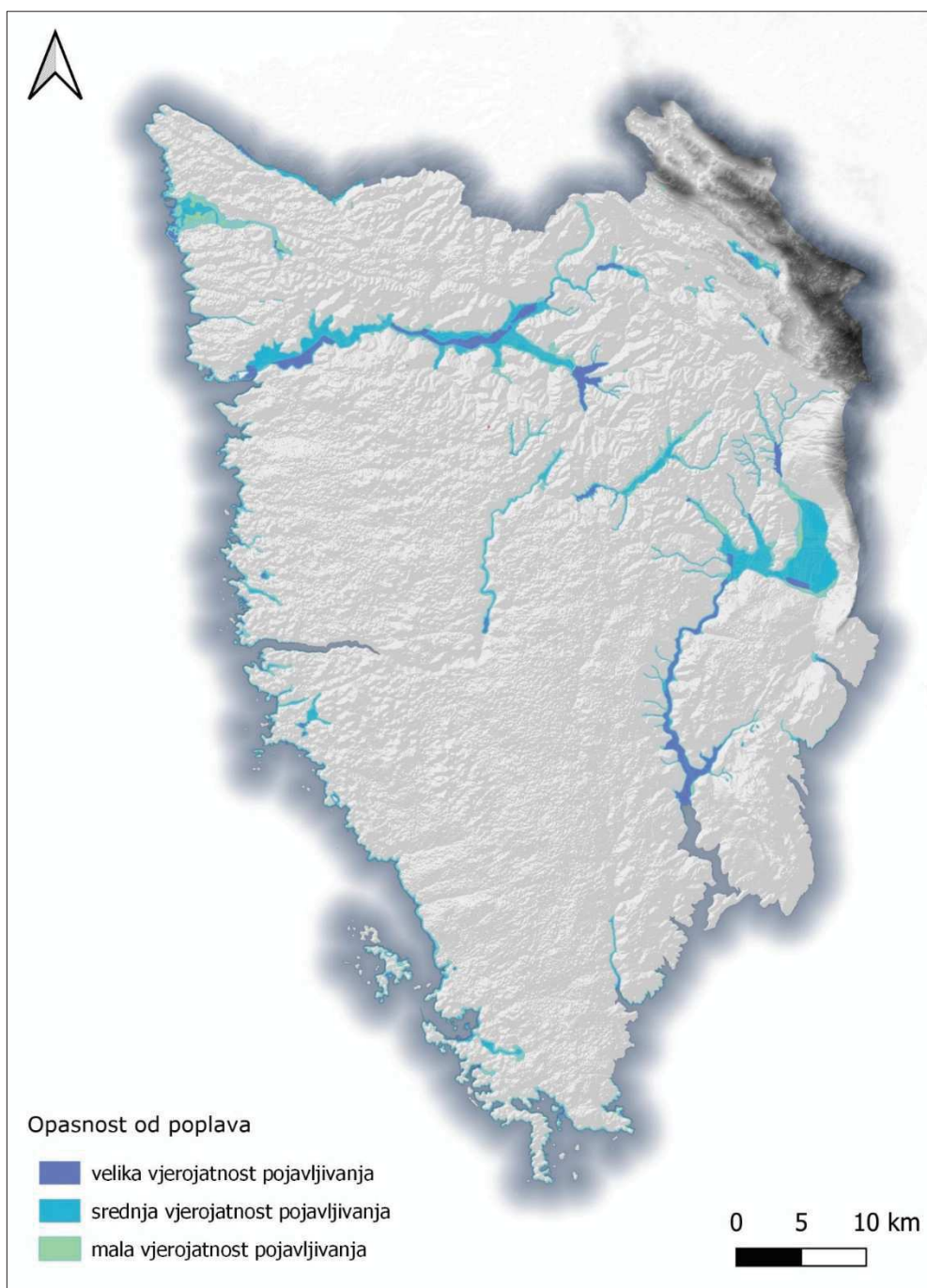
3.7.8 Opasnost i rizik od poplava

Problematika zaštite od poplava na istarskim slivovima vezana je uz zaštitu urbanih sredina, turističkih područja, prometnica i poljoprivrednih površina od bujičnih poplava, a kao posebna specifičnost ističe se odvodnja krških polja. Nedovoljno su zaštićeni dijelovi Buzeta, Pazina i Umaga, koje ugrožavaju velike vode Mirne, Pazinskog potoka i Umaškog potoka, naselja i poljoprivredne površine u dolinama Mirne, Dragonje i Raše te Umaškog potoka. Na širem području Buzeta, Pazina i Umaga zaštitnih sustava gotovo nema, a zaštitni sustavi u dolinama Raše i Dragonje u lošem su stanju. Velike probleme mogu stvoriti i brojne bujice koje ugrožavaju gradove, naselja, prometnice i poljoprivredne površine na zapadnoj obali Istre.

Sliv rijeke Mirne ima površinu od oko 494 km². Gornji je dio hidrografski najrazvedeniji i pretežno izgrađen od fliša pa je stoga slabe površinske propusnosti i kratkog vremena koncentracije vodnog vala. Obrana od poplava je zbog toga otežana i moguća samo u donjem i eventualno srednjem toku dok se u gornjem djelu obrana svodi na preventivu.

Poplave većih razmjera, prema dugogodišnjim zapažanjima događaju se uglavnom u listopadu i studenom, a u proljeće i ljeto mogući su pljuskovi velikog intenziteta s velikom količinom oborina ograničenih na manja područja. Ti pljuskovi, obzirom da se događaju u suho doba godine, osim u ekstremnim slučajevima, nemaju većih posljedica.

Na slici u nastavku (Slika 18) dana je karta opasnosti od poplava za područje IŽ po vjerojatnosti poplavlivanja.

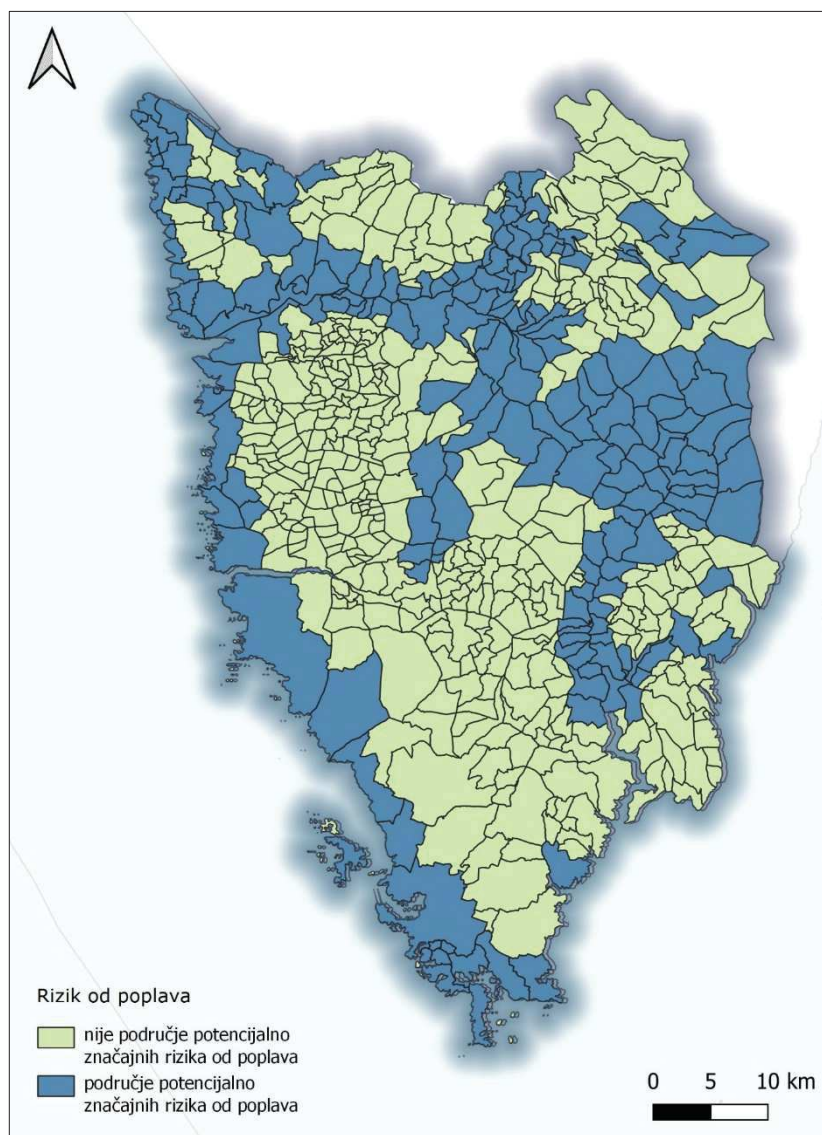

Slika 18. Karta opasnosti od poplava po vjerojatnosti pojavljivanja u Istarskoj županiji

Štetno djelovanje voda očituje se i u fluvijalnoj eroziji i bujičenju, tj. procesima trošenja i odnošenja površinskog dijela stijena ili tla djelovanjem tekućica ili kiše i snježnice. Fluvijalna i pluvijalna erozija mogu biti prirodni i antropogeni procesi, ovisno o vrsti reljefa na kojemu se proces odvija. Kada je u pitanju erozija potaknuta ljudskim djelovanjem, ona ima razornije efekte nego prirodna. Na području Županije, prostor koji je pod najvećim potencijalnim rizikom od erozije je Istarsko pobrđe oblikovano u flišnim naslagama te s druge strane na hipsometrijski najvišim područjima (Ćićarija, Učka), usječenim dolinama Mirne, Raše i fosilne doline Pazinskog potoka i na rubovima krških depresija većih promjera (velike ponikve, polja u kršu).

Dosadašnja praksa uređenja vodotoka nije zadovoljavajuća što je vidljivo iz primjera rijeke Mirne. Uređenjem korita na donjem dijelu toka došlo je do ubrzanja i produbljivanja toka rijeke, a time i do većih količina nanosa koje rijeka odnosi do ušća i mora. Korito rijeke oblaže se kamenim pločama, a vegetacija uz korito se siječe što osim na hidrologiju ima utjecaja i na bioraznolikost. Velika količina nanosa na području ušća u ljetnim mjesecima uzrokuje stvaranje neugodnih mirisa zbog razlaganja organske tvari.

Hrvatske vode su sukladno Prethodnoj procjeni rizika od poplava 2019. odredile područja potencijalno značajnih rizika od poplava. Rizik od poplava podrazumijeva kombinaciju vjerojatnosti poplave i moguće štetne učinke poplavnih događaja na ljude, okoliš, kulturnu baštinu i gospodarstvo. Na slici u nastavku prikazana su područja koja su proglašena područjima potencijalno značajnih rizika od poplava (Slika 19). Usporedba s kartom opasnosti od poplava prema vjerojatnosti pojavljivanja (Slika 18) pokazuje kako se očekuje potencijalno značajan rizik od morskog plavljenja objekata i imovine na i duž zapadnih i južnih obala Županije te u dolinama rijeka Mirne, Raše i Pazinčice.

Slika 19. Područja potencijalno značajnih rizika od poplava u Istarskoj županiji u planskom ciklusu 2022.–2027. g.

3.7.9 Postojeći okolišni problemi

Osnovni faktori koji utječu na kakvoću voda su nedovoljno riješeni sustavi komunalnih, industrijskih i oborinskih otpadnih voda, neadekvatno postupanje s krutim otpadom i postojanje ilegalnih odlagališta te poljoprivredna (ratarska i stočarska) proizvodnja.

Kvarner je relativno zatvoreni zaljev u sjevernom Jadranu gdje je dominantna morska cirkulacija od jugoistoka prema sjeverozapadu duž obale. Morske struje općenito teku u smjeru obrnutom od kazaljki na satu. Velika koncentracija naselja, uključujući gospodarski razvijeno područje Rijeke, utječe na kakvoću vode uslijed manje filtracije odnosno izmjene voda u odnosu na otvoreno more. U manjem je mjerilu sličan učinak vidljiv u zaljevima i lukama gdje na kakvoću mora utječu velika naseljenost u gradskim naseljima i razmjerno povećan pomorski promet.

Unatoč u cjelini zadovoljavajućim pokazateljima ekološkog statusa mora i visoke kakvoće, izgradnja lučke infrastrukture i intenziviranje turističke aktivnosti u ljetnom razdoblju imaju značajne negativne efekte na priobalno područje i bioraznolikost. Izgradnjom turističkih sadržaja ugrožavaju se zajednice priobalja i obala, a dodatnu ugrozu morskim ekosustavima predstavlja neselektivno i prekomjerno korištenje ribljeg fonda, uništavanje podmorja kočenjem i drugim slabo selektivnim alatima te utjecaj marikulture u smislu organskog onečišćenja mora (Plan razvoja IŽ, 2022).

Uslijed pretjeranog crpljenja vode u obalnim područjima u ljetnom dijelu godine dolazi do intruzije slane morske vode koja ispunjava pore i pukotine u kojima se nalazila iscrpljena slatka voda te se posljedično povećava salinitet i smanjuje upotrebljivost podzemne vode za piće. U tom pogledu je najveći pritisak na vodonosnike upravo u ljetnom dijelu godine kad su potrebe za pitkom vodom uslijed turističkih kretanja najveće i kad je smanjena količina oborina zbog čega su potrebne veće količine podzemne vode za navodnjavanje. To je osobito značajno za tijelo podzemne vode Južnu Istru koje je smješteno u podlozi zone s izraženom turističkom aktivnosti. Na kakvoću i stupanj čistoće podzemnih voda na teritorijima većih gradova najviše utječu gospodarstvo, neadekvatna kanalizacijska infrastruktura i nepostojanje pročištača otpadnih voda u svim naseljima, nesanirana ilegalna odlagališta otpada te neplanska gradnja u zonama sanitarne zaštite.

Sustav uređenja vodotoka u oko 80 % slučajeva zadovoljava funkciju osiguranja neškodljivog protoka voda za najučestalije uvjete hidrometeorološke prognoze, odnosno za najučestalije hidrološko i hidrometeorološko stanje sliva. Postojeći sustavi obrane od poplava kontinuirano se održavaju i nadograđuju. Za ekstremne ugroze od bujičnih voda na pojedinim se mikrolokacijama provode mjere obrane od poplava. Dosadašnji sustavi obrane od poplava sastojali su se uglavnom od regulacijskih radova uređenja korita i izgradnje nasipa. Uslijed kratkotrajnijih ali intenzivnijih poplava zbog klimatskih i posljedično hidroloških promjena posljednjih petnaestak godina potrebno je preispitati efikasnost postojećih sustava i naći rješenja s najboljim učinkom u obrani od poplava (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

3.7.10 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu onečišćenja voda te posljedično nepostizanja najmanje dobrog stanja vodnih tijela. Također, očekuje se nastavak izloženosti plavljenja koje u postojećem stanju najviše ugrožavaju obalna područja i površine u dolinama većih vodotoka.

3.8 Zrak

IŽ je 2019. godine donijela Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije.

Prema Godišnjem izvještaju o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2021. godinu, odjel za zaštitu i unapređenje okoliša Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije organizirano prati kvalitetu zraka i objedinjuje izvještaje svih ovlaštenih

laboratorija koji prate kvalitetu zraka preko lokalnih mreža koju čine mreže navedene u tablici u nastavku (Tablica 38).

Tablica 38. Mjerne mreže preko kojih se prati kvaliteta zraka na području IŽ

mjerna mreža	
mjerna mreža Grada Pule	mjerna mreža Općine Nedešćina
mjerna mreža Općine Raša	mjerna mreža Općine Lupoglav
mjerna mreža TE Plomin	mjerna mreža ŽCGO Kaštijun
mjerna mreža Rockwool Adriatic	državna mreža za trajno praćenje kvalitete zraka – AP Višnjan
mjerna mreža Grada Buje	državna mreža za trajno praćenje kvalitete zraka – AP Fižela - Pula

Na području IŽ programi mjerenja i mjerne postaje podijeljeni su u tri tipa: postaje s ručnim posluživanjem uređaja, automatske mjerne postaje i mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka posebne namjene.

Postaje s ručnim posluživanjem uređaja

Ovim postajama prati se kvaliteta zraka u naseljima, to su postaje s dugogodišnjim nizovima podataka (Tablica 39).

Tablica 39. Postaje s ručnim posluživanjem uređaja

naselje	broj postaja
Pula	2
Most Raša	1
Koromačno	1
Buje	2
Vranja	2
Šumber	2

Automatske mjerne postaje

Automatske mjerne postaje postavljene su na osnovi programa monitoringa vezanog za potencijalne onečišćivače (Tablica 40).

Tablica 40. Automatske mjerne postaje

lokacija	broj postaja
TE Plomin	4 imisijske stanice, 1 meteorološka stanica na lokaciji Štrmac
tvornica cementa u Koromačnu	1 u Brovinju
tvornica kamene vune Rockwool	2
ŽCGO Kaštijun	1
Općina Višnjan	1

lokacija	broj postaja
Fižela-Pula	1

Mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka posebne namjene

To su mjerne postaje na kojima se prati samo ukupno taloženje (UTT) i postavljene su na područjima na kojima se mogu očekivati povišene razine UTT s obzirom na specifične industrijske aktivnosti – eksploatacijska polja, asfaltne baze i slično. Na području Županije u 2021. godini praćene su količine ukupne taložne tvari na više područja, a sukladno programima praćenja kvalitete zraka pojedinih subjekata i sukladno zakonskim propisima rezultati mjerenja uključeni su u godišnje izvješće. Mjerenja su obavljena u okolici:

- eksploatacijskog polja kamenoloma Plovanija,
- eksploatacijskog polja kamenoloma Vranja,
- eksploatacijskog polja kamenoloma Šumber.

Kategorizacija zraka

Na području Istarske županije praćene su razine sumporova dioksida, dušikova dioksida, ozona, ugljikova monoksida, frakcije lebdećih čestica PM₁₀ i PM_{2,5}, ukupne taložne tvari i sadržaj metala u njoj. Rezultati mjerenja uspoređivani su s propisanim graničnim vrijednostima s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi. Uz navedene parametre praćene su koncentracije sumporovodika, amonijaka i merkaptana i rezultati mjerenja uspoređivani su s propisanim graničnim vrijednostima s obzirom na kvalitetu življenja (dodijavanje mirisom).

Kvaliteta zraka na području Istarske županije s obzirom na sve praćene parametre, izuzev prizemnog ozona, prve je kategorije – čist ili neznatno onečišćen zrak. S obzirom na izmjerene koncentracije ozona, kvaliteta zraka je druge kategorije – onečišćen zrak, budući da su prekoračene granične i ciljne vrijednosti za prizemni ozon na 4 od 5 postaja gdje se mjere koncentracije ozona (Fižela Pula, Ripenda Verbanci, Sv. Katarina i AP Višnjan).

Prizemni ozon, za razliku od primarnih onečišćujućih tvari, koje se emitiraju izravno u zrak, ne ispušta se izravno u atmosferu, njegovo nastajanje je rezultat složenih kemijskih reakcija potaknutih sunčevim zračenjem, i na njega utječu primarne emisije njegovih prekursora (dušikovi oksidi, hlapivi organski spojevi, ugljikov monoksid itd.). Visoke vrijednosti ozona mjerene su i u područjima značajno opterećenim njegovim prekursorima (urbane i industrijske sredine), ali i u područjima neopterećenim emisijama (pozadinske i ruralne postaje), posebno u priobalju gdje je intenzitet sunčevog zračenja visok. Ti rezultati ukazuju na problem koji prelazi regionalne granice i postaje globalnim problemom kao i na značajan utjecaj prekograničnog transporta.

Kategorizacija zraka prema razinama onečišćenosti pojedinom tvari na području Istarske županije dana je u tablicama u nastavku (Tablica 41 i Tablica 42). (preuzeto iz Godišnjeg izvještaja o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2021. godinu).

Tablica 41. Kategorija zraka prema razinama onečišćenosti pojedinom tvari na mjernim postajama Istarske županije u 2021. godini s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi

mjerna mreža	mjerna postaja	onečišćujuća tvar							
		SO ₂	NO / NO ₂	CO	O ₃	PM _{2,5}	PM ₁₀	UTT	TM u UTT
Grad Pula-Pola	PU 02	I	I	-	-	-	-	-	-
	PU 05	I	I	-	-	-	-	-	-
	PU 14	-	-	-	-	-	-	I	I
	Fižela Pula	-	I	-	II	-	-	-	-
Općina Raša	KO 01	I	-	-	-	-	-	I	I
	MR 01	I	-	-	-	-	-	I	I
	Koromačno Brovinje	I	I	I	I	-	I	-	-
TE Plomin	Plomin Grad	I	I	-	-	-	-	-	-
	Ripenda Verbanci	I	I	-	II	-	I	-	-
	Sv. Katarina	I	I	-	II	-	-	-	-
	Klavar	-	-	-	-	-	I	-	-
Rockwool – Pićan	Čambarelići	I	-	-	-	-	I	-	-
	Zajci	I	-	I	-	-	I	-	-
ŽCGO Kaštijun	Kaštijun	-	I	-	-	I	I	-	-
Općina Lupoglav	VR 01	-	-	-	-	-	-	I	I
	VR 02	-	-	-	-	-	-	I	I
Grad Buje	9.4. Plovanija 1	-	-	-	-	-	-	I	I
	9.5. Plovanija 2	-	-	-	-	-	-	I	I
Općina Sv. Nedelja	9.2. Šumber 1	-	-	-	-	-	-	I	-
	9.3. Šumber 2	-	-	-	-	-	-	I	-
Općina Višnjan	AP Višnjan	-	-	-	II	I	I	-	-
	Ekonerg – ispitni laboratorij - podaci iz njihova izvještaja i dostavljeni validirani								
	Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije - podaci iz njihova izvještaja i dostavljeni validirani								
	Državni hidrometeorološki zavod - dostavljeni validirani podaci, ozon, PM ₁₀ i PM _{2,5}								

Tablica 42. Kategorija zraka prema razinama onečišćenosti pojedinom tvari na mjernim postajama Istarske županije u 2021. godini s obzirom na kvalitetu življenja (dodijavanje mirisom)

mjerna mreža	mjerna postaja	onečišćujuća tvar		
		H ₂ S	NH ₃	merkaptani
Rockwool – Pićan	Čambarelići	I	-	-
	Zajci	I	-	-
ŽCGO Kaštijun	Kaštijun	I	I	I
	Ekonerg – ispitni laboratorij - podaci iz njihova izvještaja i dostavljeni validirani			

3.8.1 Postojeći okolišni problemi

Na području Istarske županije četiri su veća izvora onečišćenja zraka – TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli - Pola. Osim industrijskih postrojenja, na narušavanje kvalitete zraka značajan utjecaj imaju povećanje obujma prometa u ljetnim mjesecima i energetske izvori u hotelijerstvu (Plan razvoja IŽ, 2022.).

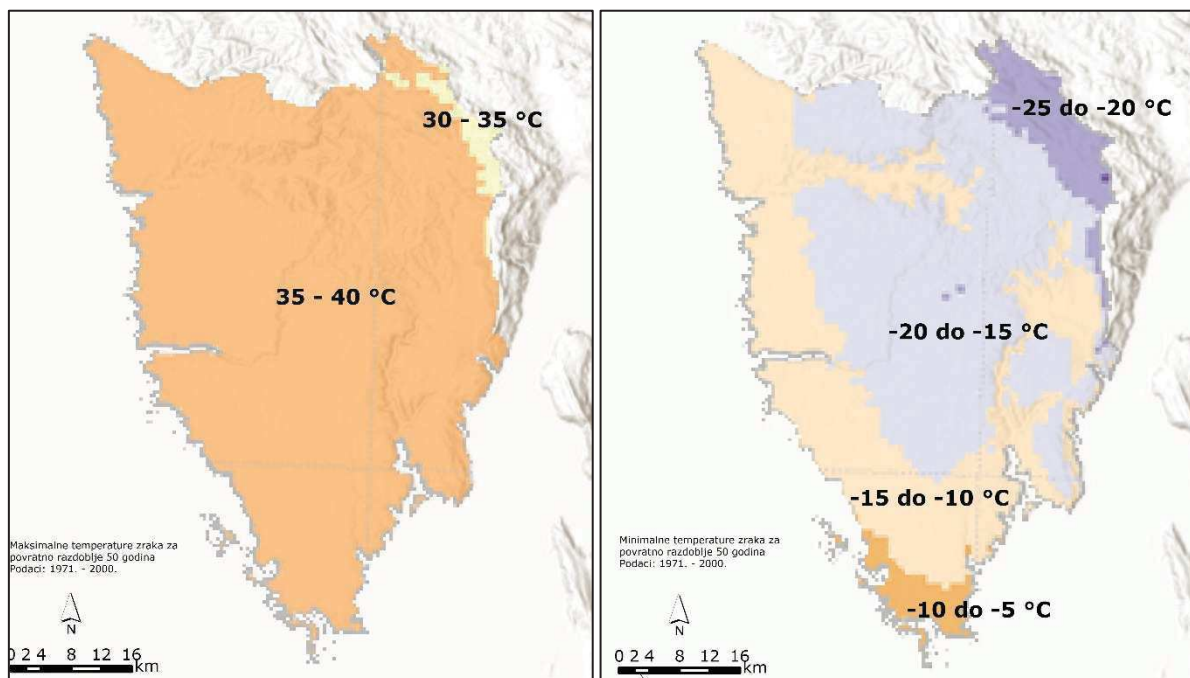
3.8.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu onečišćenja zraka prvenstveno industrijom i prometom.

3.9 Klimatološka obilježja

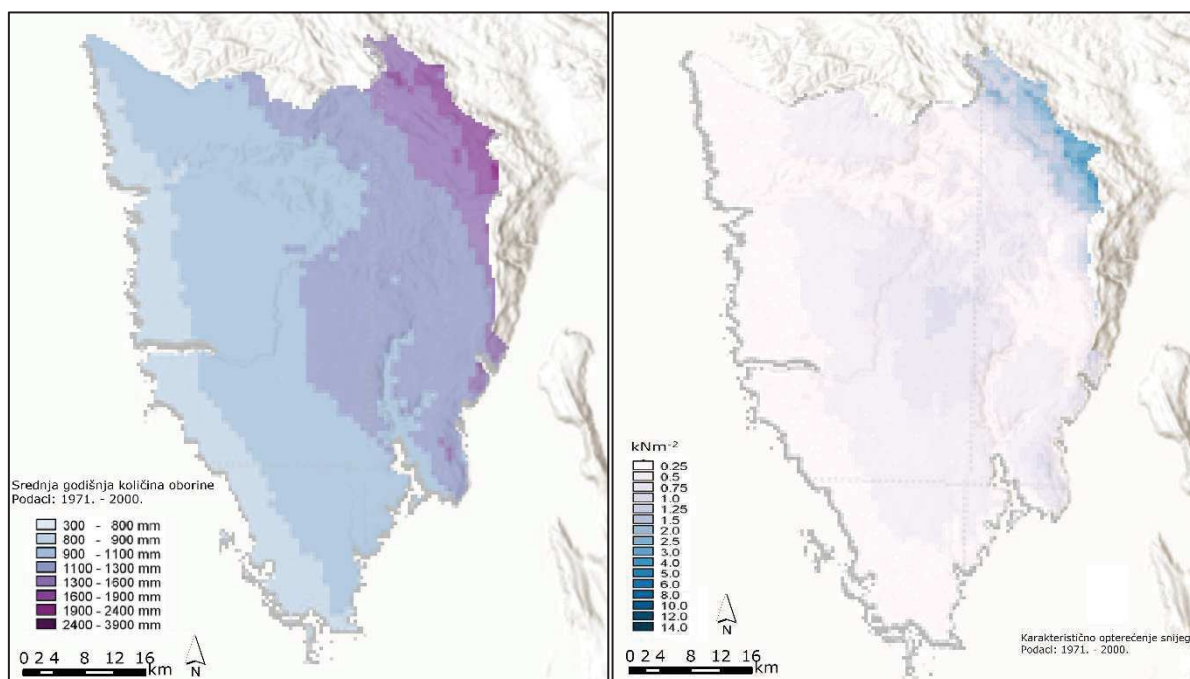
Na području Županije izdvajaju se dva klimatska pojasa prema Köppenovoj klimatskoj regionalizaciji, a to su klime Cfa i Cfb, koje spadaju u umjereno tople vlažne klime. Cfa klima zauzima obalni pojas te mjestimično prodire u unutrašnjost kopna. Takav prodor vidljiv je na toku rijeke Mirne od ušća k unutrašnjosti. Ostatak područja nalazi se u pojasu Cfb klime koja se pojavljuje unutar velikog poligona koji zauzima kopneni i planinski prostor poluotoka. Cfa klima (umjereno topla vlažna s vrućim ljetom) ima srednju temperaturu najtoplijeg mjeseca ≥ 22 °C, tj. to je klima s vrućim ljetom, a najtopliji je mjesec srpanj ili kolovoz. Visoka relativna vlaga zraka smanjuje gubitak topline dugovalnom radijacijom pa su dnevne temperature malene. Karakteristika klime Cfa je obilje padalina i njihova povoljna raspodjela tijekom godine. Cfb klima (umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom) koja zauzima najveći dio Županije ima srednje srpanjske temperature > 22 °C, a srednje siječanske temperature kreću se između 3 i 0 °C. Oborine su ravnomjerno raspoređene tijekom cijele godine i nema suhog razdoblja.

Na slici u nastavku (Slika 20) prikazane su maksimalne i minimalne temperature za 50-godišnje povratno razdoblje (DHMZ). Maksimalne temperature kreću se od 35 do 40 °C, osim na najvišem i najsjevernijem dijelu (Ćićarija) gdje se kreću od 30 do 35 °C. Minimalne temperature za kreću se od -25 do -5 °C, a snižavaju se od J prema S te prema hipsometrijskim katovima.

Slika 20. Maksimalne i minimalne temperature zraka a povratno razdoblje od 50 godina

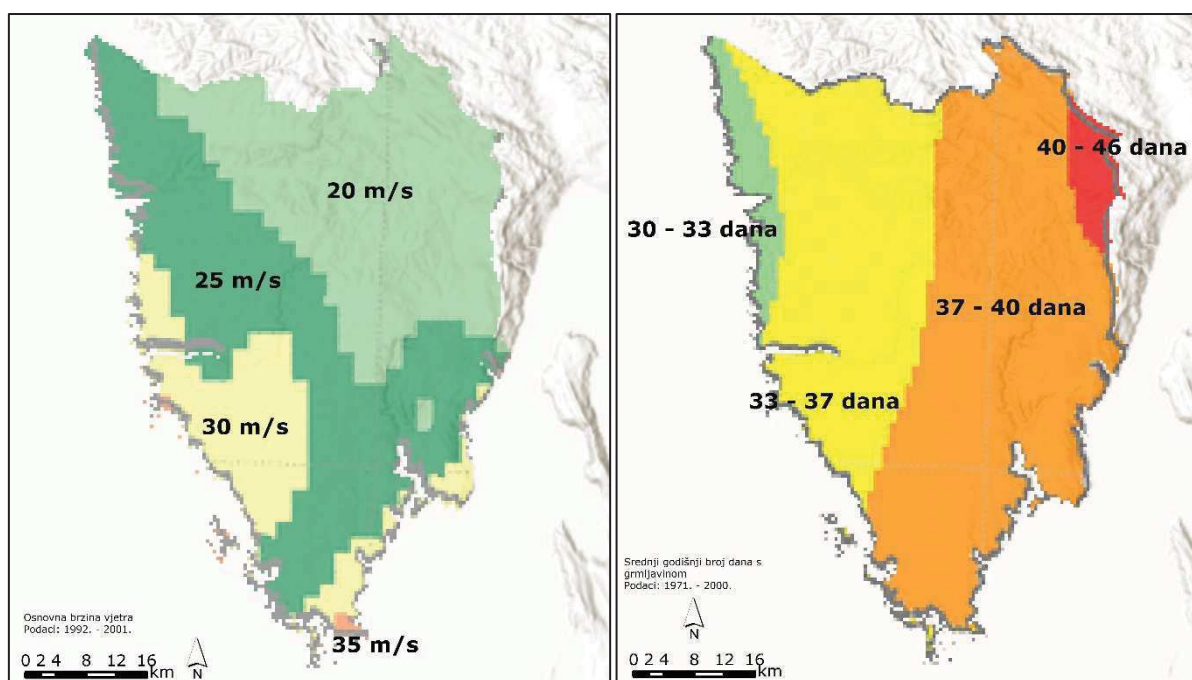
Na slici u nastavku (Slika 21) prikazana je srednja godišnja količina oborine i karakteristično opterećenje snijegom u razdoblju 1971. – 2000. (DHMZ).

Slika 21. Srednja godišnja količina oborine i karakteristično opterećenje snijegom

Godišnja količina oborine raste od Z, gdje u obalnom dijelu iznosi do 800 mm, prema I, gdje na području Ćićarije iznosi oko 3.000 mm. Snijeg je značajna oborina samo na području Ćićarije.

Na slici u nastavku (Slika 22) prikazana je osnovna brzina vjetra za razdoblje 1992. – 2001. i srednji godišnji broj dana s grmljavinom za razdoblje 1971. – 2000. (DHMZ). Brzina vjetra je najveća na području primorja Ližnjana i Medulina te na obalnom području oko Grada Rovinja. Najveća brzina iznosi 35 m/s koja je prema Beaufortovoj ljestvici za jačinu vjetra klasificirana kao orkanski vjetar. Brzina vjetra smanjuje se prema unutrašnjosti i planinskom okviru. Vjetrovi najčešće pušu iz smjera SI i I (bura) te JI (jugo). Srednji godišnji broj dana s grmljavinom povećava se u smjeru Z-I. Najveći broj dana s grmljavinom bilježi planinski okvir (Ćićarija), a najmanje primorje sjeverno od Limskog kanala.

Slika 22. Osnovna brzina vjetra i srednji godišnji broj dana s grmljavinom

3.9.1 Klimatske promjene

3.9.1.1 Dosadašnji trendovi i projekcije klimatskih promjena

Dosadašnji trendovi

Klimatske promjene na području Republike Hrvatske u razdoblju 1961. – 2010. analizirane su pomoću trendova godišnjih i sezonskih srednjih, srednjih minimalnih i srednjih maksimalnih temperatura zraka i indeksa temperaturnih ekstrema, zatim godišnjih i sezonskih količina oborine i oborinskih indeksa kao i sušnih i kišnih razdoblja. Navedeni podaci preuzeti su iz dokumenta Sedmo nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće

Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) (2018.).

Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja (1961. - 2010.) trendovi srednje, srednje minimalne i srednje maksimalne temperature zraka pokazuju zatopljenje u cijeloj Hrvatskoj. Trendovi godišnje temperature zraka su pozitivni i značajni, a promjene su veće u kontinentalnom dijelu zemlje nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Najveći doprinos ukupnom pozitivnom trendu temperature zraka dali su ljetni trendovi, zatim podjednako trendovi za zimu i proljeće, dok su najmanje promjene imale jesenske temperature. Uočeno zatopljenje očituje se i u svim indeksima temperaturnih ekstrema pozitivnim trendovima toplih temperaturnih indeksa (topli dani i noći te trajanje toplih razdoblja) te negativnim trendovima hladnih temperaturnih indeksa (hladni dani i hladne noći te duljina hladnih razdoblja).

Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja, godišnje količine oborine pokazuju prevladavajuće neznčajne trendove, koji su pozitivni u istočnim ravničarskim krajevima i negativni u ostalim područjima Hrvatske. Najizraženije promjene sušnih razdoblja su u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj Republici Hrvatskoj uočen statistički značajan negativan trend.

Projekcije klimatskih promjena

U ovom poglavlju bit će prikazani rezultati klimatskih simulacija i projekcija buduće klime za područje Republike Hrvatske. Navedeni podaci preuzeti su iz sljedećih dokumenata:

- Rezultati klimatskog modeliranja na sustavu HPC Velebit za potrebe izrade nacrtu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama Republike Hrvatske do 2040. i s pogledom na 2070. i Akcijskog plana (Podaktivnost 2.2.1),
- Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km.

Navedeni dokumenti izrađeni su tijekom 2017. godine u sklopu projekta „Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike (sad MINGOR) za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama“.

Za klimatske simulacije korišten je regionalni atmosferski klimatski model RegCM (engl. Regional Climate Model). Za izradu simulacija vrlo bitno je definiranje i odabir scenarija koncentracija stakleničkih plinova. Scenariji koncentracija stakleničkih plinova (engl. representative concentration pathways, RCP) su trajektorije koncentracija stakleničkih plinova (a ne emisija) koje opisuju četiri moguće buduće klime, ovisno o tome koliko će stakleničkih plinova biti u atmosferi u nadolazećim godinama (Moss i sur. 2010). Četiri scenarija, RCP2.6, RCP4.5, RCP6 i RCP8.5, daju raspon vrijednosti mogućeg forsiranja zračenja (u W/m^2) u 2100. u odnosu na predindustrijske vrijednosti (+2.6, +4.5, +6.0 i +8.5 W/m^2). RCP2.6 predstavlja, dakle, razmjerno male buduće koncentracije stakleničkih plinova na koncu 21. stoljeća, dok RCP8.5 daje osjetno veće koncentracije.

Sadašnja (“povijesna”) klima odnosi se na razdoblje od 1971. do 2000. U tekstu se ovo razdoblje navodi i kao referentno klimatsko razdoblje ili referentna klima, te je označeno kao razdoblje P0. Promjena klimatskih varijabli u budućoj klimi u odnosu na referentnu

klimu prikazana je i diskutirana za dva vremenska razdoblja: 2011.-2040. ili P1 (neposredna budućnost) i 2041.-2070. ili P2 (klima sredine 21. stoljeća). Klimatske promjene definirane su kao razlike vrijednosti klimatskih varijabli između razdoblja 2011.-2040. i 1971.-2000. (P1-P0), te razdoblja 2041.-2070. minus 1971.-2000. (P2-P0).

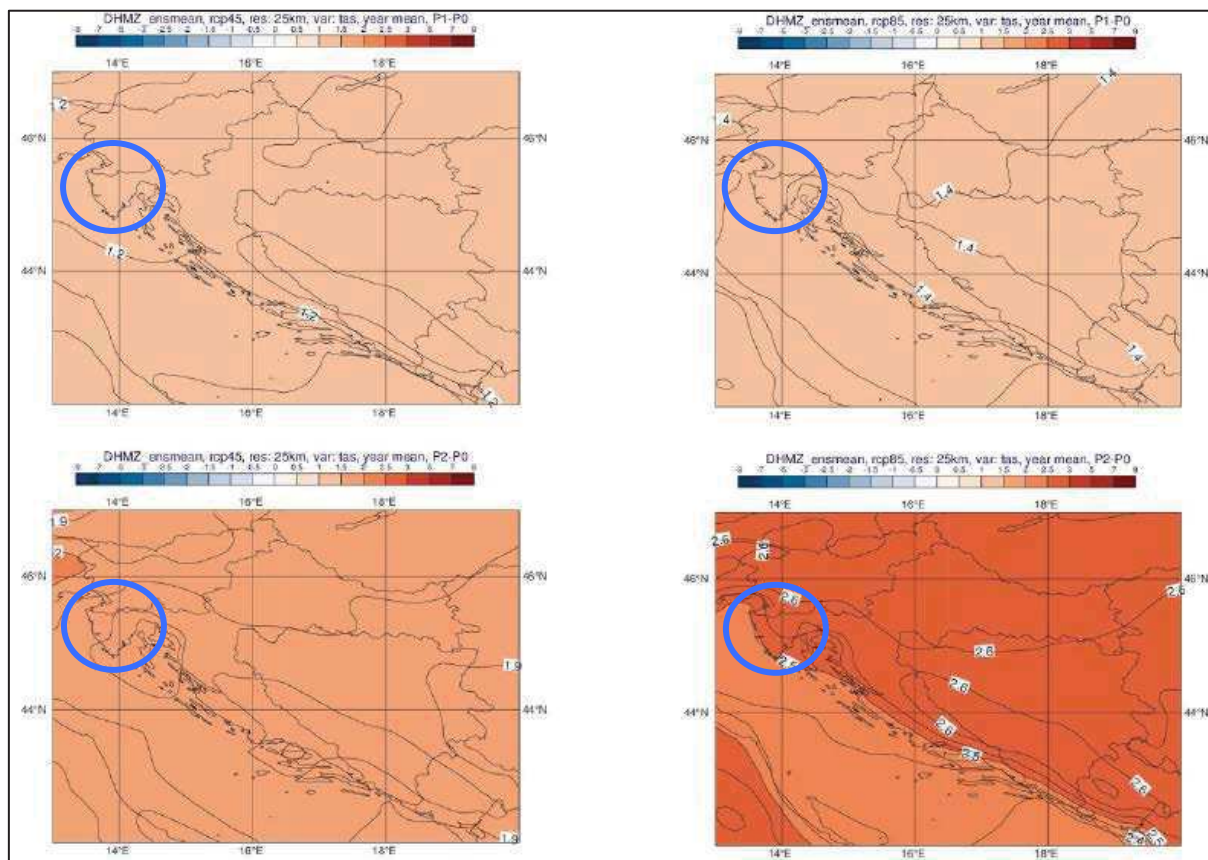
Za sve analizirane varijable klimatsko modeliranje izrađeno je na prostornoj rezoluciji od 50 km i za RCP4.5. scenarij, dok je za određene parametre (temperatura, oborine, brzina vjetra, ekstremni vremenski uvjeti) modeliranje izrađeno i na detaljnijoj prostornoj rezoluciji od 12,5 km, za scenarije RCP4.5 i RCP8.5. U nastavu teksta, ukoliko su prikazani rezultati klimatskih simulacija na 12,5 km rezoluciji, bit će navedeno da se radi o 12,5 rezoluciji te će biti naveden i koji scenarij je uzet u obzir.

Srednja temperatura zraka na 2 m iznad tla

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

Na srednjoj godišnjoj razini, srednjak ansambla RegCM simulacija na 12,5 km rezoluciji daje za razdoblje 2011.-2040. godine i oba scenarija mogućnost zagrijavanja od 1,2 do 1,4 °C (Slika 23). ***Na području Županije očekivani porast srednje temperature zraka kreće se od 1,2 °C (RCP4.5) do 1,4 °C (RCP8.5).***

Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP4.5 očekivano zagrijavanje je od 1,9 do 2 °C. Za razdoblje 2041.-2070. godine i scenarij RCP8.5, projekcije ukazuju na mogućnost porasta temperature od 2,4 °C na krajnjem jugu do 2,6 °C u većem dijelu Hrvatske. U obalnom području projicirani porast temperature je oko 2,5 °C. ***Na području Županije očekivani porast srednje temperature zraka kreće se od 1,9 °C (RCP4.5) do 2,6 °C (RCP8.5).***

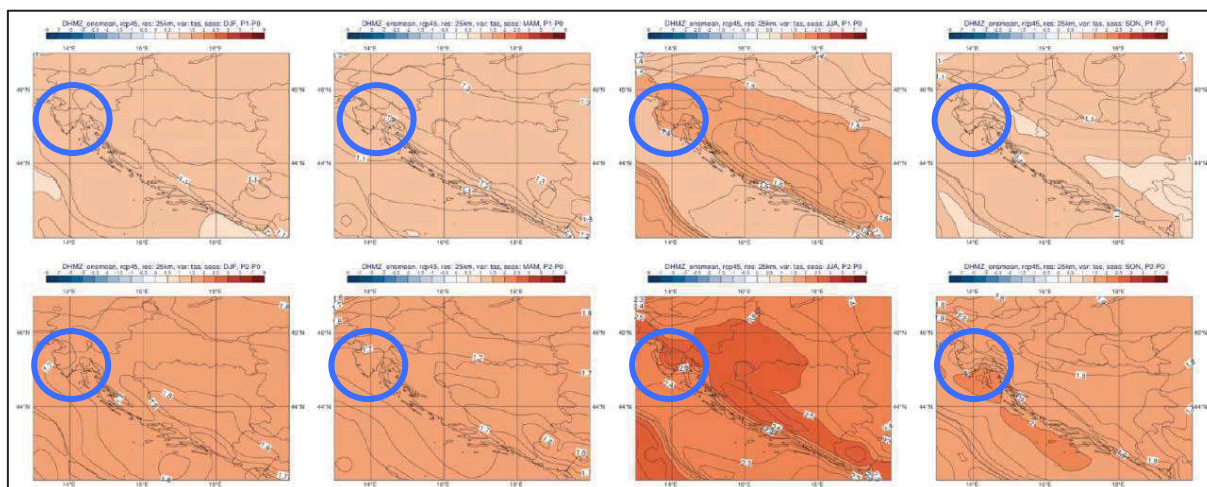

Slika 23. Promjena srednje godišnje temperature zraka na 2 m iznad tla (°C) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

U analiziranim RegCM simulacijama na 12,5 km rezoluciji, temperatura zraka na 2 m iznad tla se povećava u svim sezonama i za oba scenarija (Slika 24). Za razdoblje 2011.-2040. godine i scenarij RCP4.5, projekcije ukazuju na moguće zagrijavanje u zimi, proljeću i jeseni od 1 do 1,3 °C te ljeti u većem dijelu Hrvatske od 1,5 do 1,7 °C. **Na području Županije očekivani porast srednje temperature zraka iznosi oko 1,1 °C zimi, 1,3 2°C u proljeće, 1,5 °C ljeti i 1,1 °C u jesen.**

Za razdoblje 2041.-2070. godine i isti scenarij, zagrijavanje u zimi, proljeću i jeseni iznosi od 1,7 do 2 °C te ljeti u većem dijelu Hrvatske od 2,4 do 2,6 °C. Iznimke za ljetnu sezonu čini istok Hrvatske i obalno područje sa zagrijavanjem nešto manjim od 2,5 °C. **Na području Županije očekivani porast srednje temperature zraka iznosi oko 1,7 °C zimi, 1,7 °C u proljeće, 2,5 °C ljeti i 1,8 °C u jesen.**

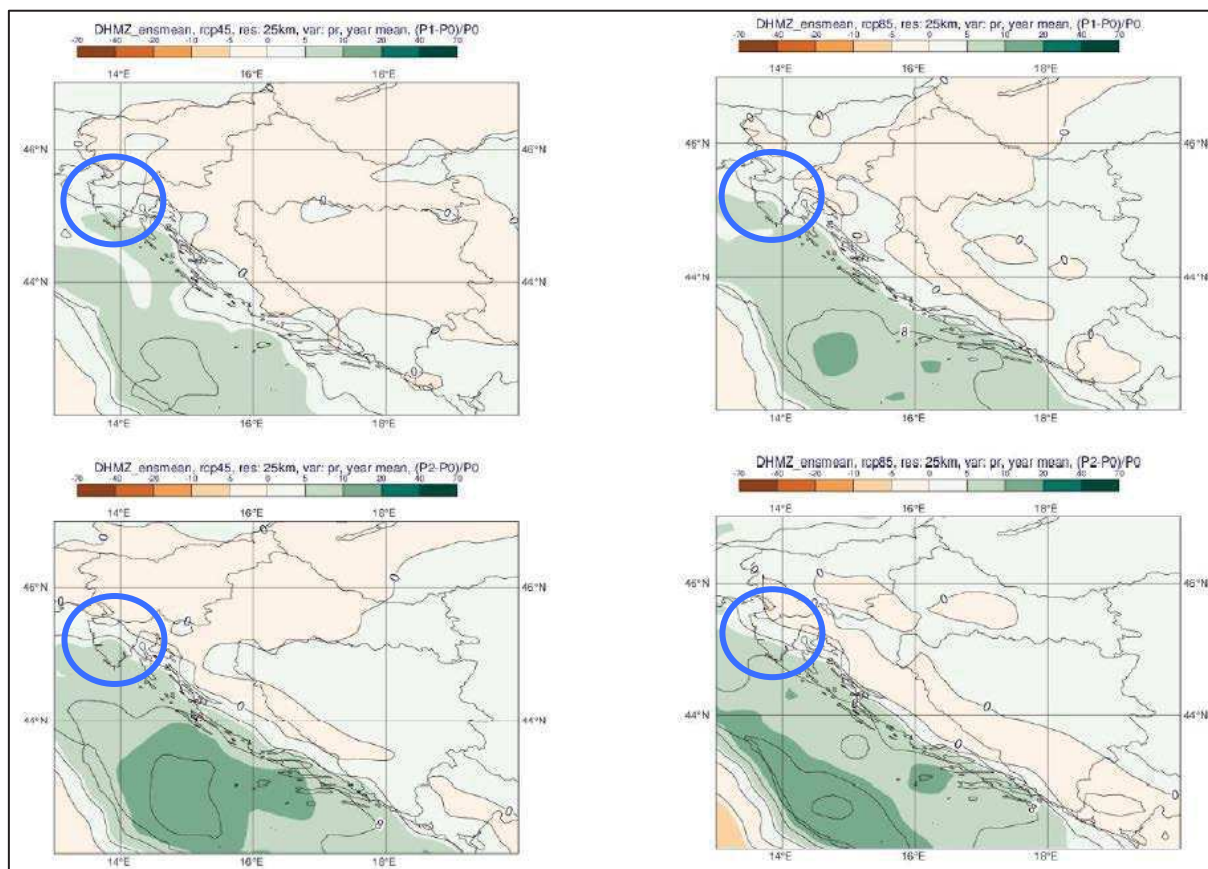
Slika 24. Temperatura zraka na 2 m (°C) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040.; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

Ukupna količina oborine

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

U analiziranim RegCM simulacijama na 12,5 km rezoluciji, na srednjoj godišnjoj razini su promjene u ukupnoj količini oborine u rasponu od -5 do 5% za oba buduća razdoblja te za oba scenarija (Slika 25). Dodatno, za područje Jadranskog mora te dijela obalnog područja, promjene na godišnjoj razini ukazuju na mogućnost porasta količine oborine u iznosu od 5 do 10%. **Na području Županije očekivane promjene u ukupnoj količini oborine kreću se između 5% i 10% (RCP4.5 i RCP8.5) za razdoblje 2011.-2040. godine.**

Za razdoblje 2041.-2070., na području Županije očekivane promjene u ukupnoj količini oborine kreću se između 5% i 10% (RCP4.5 i RCP8.5).

Slika 25. Promjena srednje godišnje ukupne količine oborine (%) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine.; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

U usporedbi s rezultatima simulacije povijesne klime (razdoblje 1971.-2000.) na 50 km rezoluciji, na 12,5 km su gradijenti oborine osjetno izraženiji u područjima strme orografije. To znači da je u 12,5 km simulacijama kvalitativna razdioba oborine bolje prikazana. Međutim, ukupne količine oborine su precijenjene, kako u odnosu na 50 km simulacije, tako i u odnosu na izmjerene klimatološke vrijednosti. Ovo povećanje ukupne količine oborine u referentnoj klimi osobito je izraženo na visokim planinama obalnog zaleđa.

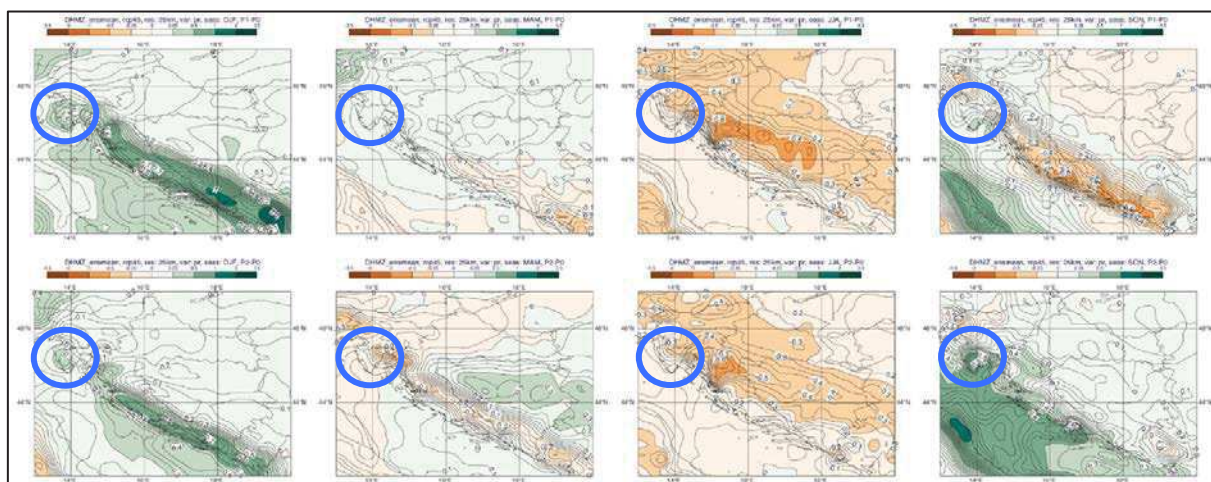
Za razliku od temperaturnih veličina, klimatske projekcije srednje ukupne količine oborine sadrže izraženije razlike u iznosu i predznaku promjena u prostoru te pokazuju veću ovisnost o sezoni (Slika 26). Za razdoblje 2011.-2040. godine i scenarij RCP4.5, projekcije ansambla RegCM simulacija na 12,5 km rezoluciji ukazuju na:

- moguće povećanje ukupne količine oborine tijekom zime na čitavom području Hrvatske (do 5% u središnjim dijelovima, od 5 do 10% na istoku i zaleđu obale te čak do 20% u nekim dijelovima obalnog područja);
- slabije izražen signal tijekom proljeća s promjenama u rasponu od -5 do 5%;

- izraženo smanjenje ukupne količine oborine ljeti u čitavoj Hrvatskoj: u većem dijelu Hrvatske od -20 do -10%, od -10 do -5% na sjevernom dijelu obale i od -5 do 0% na južnom Jadranu;
- promjenjiv signal tijekom jeseni u rasponu od -5 do 5% osim na području juga Hrvatske gdje ovdje analizirane projekcije ukazuju na smanjenje u rasponu od -10 do -5%.

Na području Županije očekivane promjene u ukupnoj količini oborine iznose oko 0,5 mm/dan zimi, 0,25 mm/dan u proljeće, -0,5 mm/dan ljeti i 0,5 mm/dan u jesen.

Za razdoblje 2041.-2070. godine su projicirane promjene sličnog iznosa i predznaka za sve sezone kao i u neposredno budućoj klimi (2011.-2040. godine), osim za jesen, gdje se javlja povećanje količina oborine u različitom postotku ovisno o dijelu Hrvatske. **Na području Županije očekivane promjene u ukupnoj količini oborine iznose oko 0,5 mm/dan zimi, -0,5 mm/dan u proljeće, -0,5 mm/dan ljeti i 1 mm/dan u jesen.**

Slika 26. Ukupna količina oborine (mm/dan) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljetno i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040. godine; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

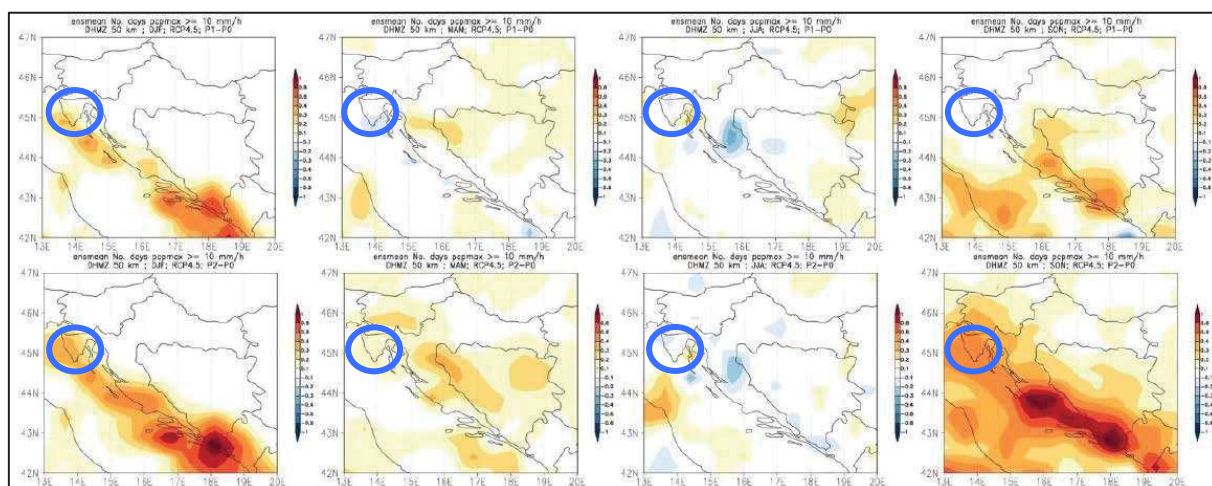
Broj dana s maksimalnom dnevnom količinom oborine većom od 10 mm/h

Ova veličina opisuje "pljuskovitost" oborine, što je česta osobina oborine u toplom dijelu godine. No, ona također može karakterizirati i veće količine oborine u hladnim sezonama (jesen, zima), kad se atmosferske fronte ili ciklone zadržavaju nad našim krajevima (Slika 27).

U neposredno budućoj klimi (razdoblje P1) broj dana s oborinama većim od 10 mm/h će se više mijenjati u južnim nego u sjevernim dijelovima Hrvatske i projicirane promjene neće biti jedinstvene. U jesen i zimi će broj dana u južnim krajevima biti nešto veći nego u P0, dok će u proljeće i ljetno signal imati promjenljivi predznak. Također, valja naglasiti kako će promjena broja dana u P1 u odnosu na P0 biti relativno mala – najviše povećanje

je do 0.8 dana na južnom Jadranu zimi. **Na području Županije očekivane promjene iznose do 0,2 zimi i -0,1 u proljeće.**

Oko sredine 21. stoljeća (P2) povećanje broja dana u jesen i zimi bit će preko 1 dan u jesen na srednjem i južnom Jadranu, te će zahvatiti znatno šire područje južne Hrvatske. Jedino će ljeti doći do manjeg smanjenja broja dana s oborinama većim od 10 mm/h u Lici i ponegdje duž Jadrana. **Na području Županije očekivane promjene iznose do 0,2 zimi, 0,1 u proljeće i 0,3 u jesen.**

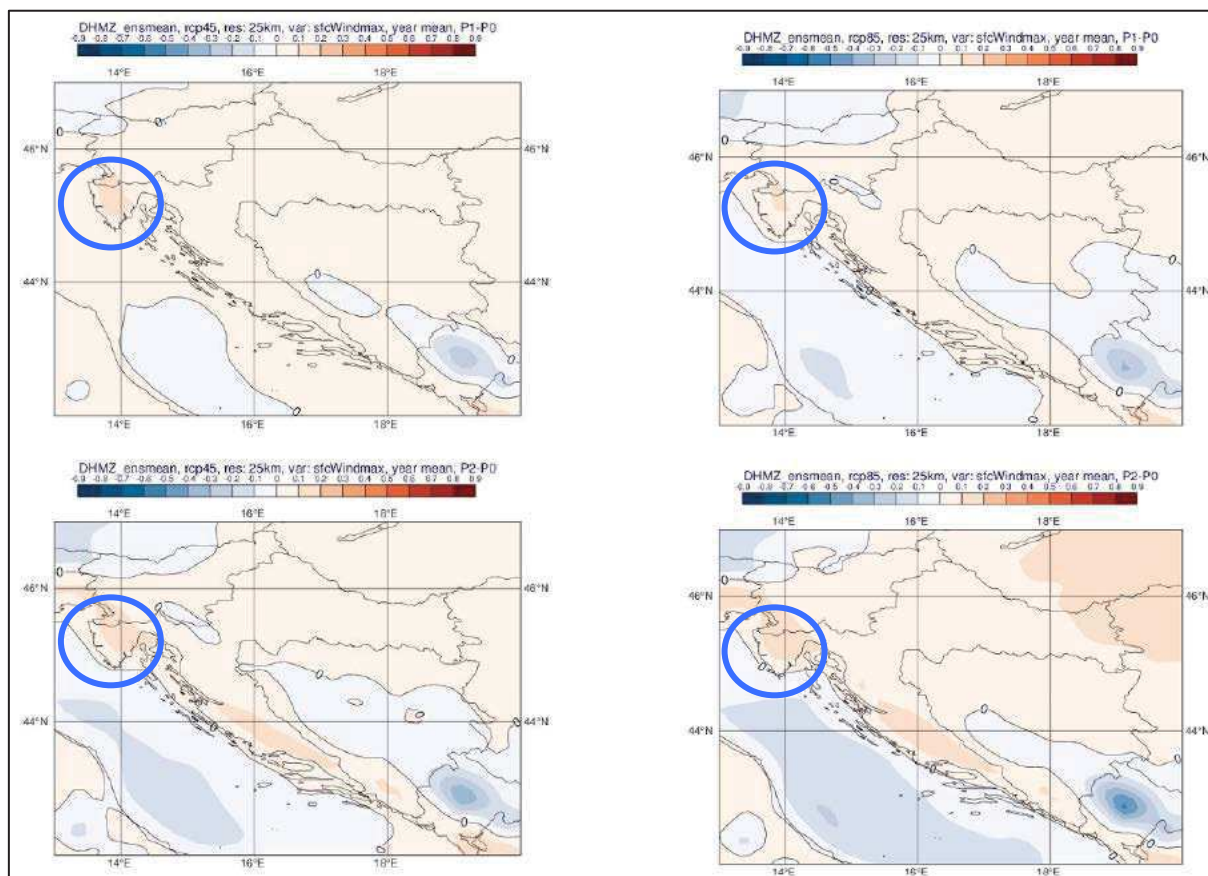

Slika 27. Broj dana s oborinom većom od 10 mm/h u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040.; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070.

Maksimalna brzina vjetra na 10 m iznad tla

Godišnja vrijednost (RCP4.5 i RCP8.5)

Projekcije maksimalne brzine vjetra na 10 m iznad tla na 12,5 km rezoluciji modelom RegCM i uz pretpostavku scenarija RCP4.5 daju mogućnost uglavnom blagog porasta na području Hrvatske (maksimalno od 3 do 4%) (Slika 28). Iste simulacije daju najizraženije smanjenje brzine vjetra u zaleđu juga Dalmacije izvan područja Hrvatske (približno -10%). Na srednjoj godišnjoj razini, projekcije za oba razdoblja (2011.-2040. godine, 2041.-2070. godine) te oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) ukazuju na blage, gotovo zanemarive, promjene u rasponu od -1 do 3% ovisno o dijelu Hrvatske. **Na području Županije očekivane promjene u maksimalnoj brzini vjetra na 10 m iznad tla iznose između 0,1 i 0,2 m/s u svim godišnjim dobima.**

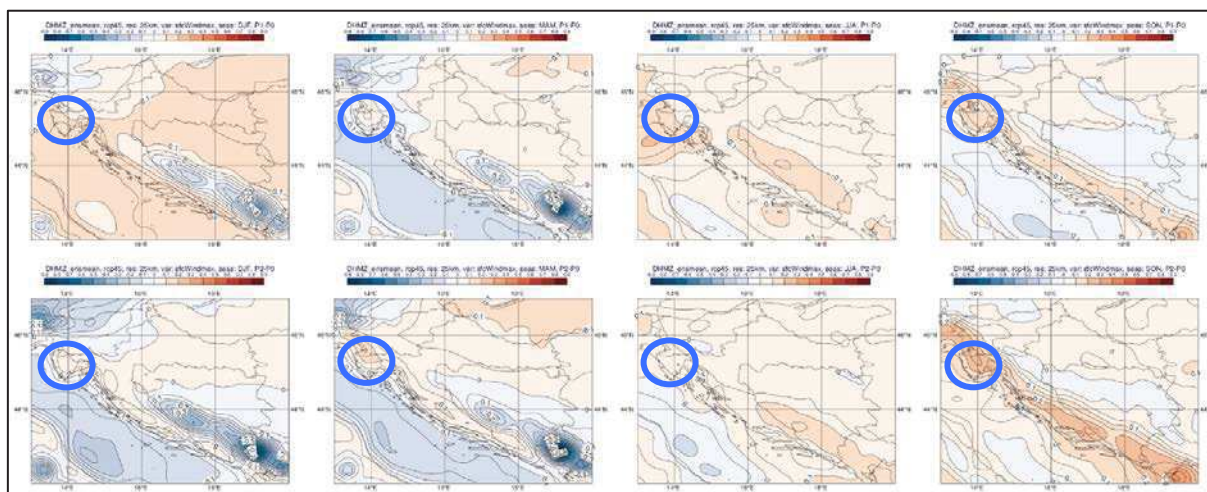

Slika 28. Promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetra na 10 m (m/s) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. godine u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine; lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5

Sezonske vrijednosti (RCP4.5)

Projekcije maksimalne brzine vjetra na 10 m iznad tla na 12,5 km rezoluciji modelom RegCM i uz pretpostavku scenarija RCP4.5 daju mogućnost uglavnom blagog porasta na području Hrvatske (maksimalno od 3 do 4%). Iste simulacije daju najizraženije smanjenje brzine vjetra u zaleđu juga Dalmacije izvan područja Hrvatske (približno -10%). Na srednjoj godišnjoj razini, projekcije za oba razdoblja (2011.-2040. godine, 2041.-2070. godine) te oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) ukazuju na blage, gotovo zanemarive, promjene u rasponu od -1 do 3% ovisno o dijelu Hrvatske (Slika 29). **Na području Županije očekivane promjene u prvom razdoblju kreću se između 0,1 i 0,2 m/s u svim godišnjim dobima osim proljeća, kad se očekuju promjene između -0,1 i 0,1 m/s.**

Na području Županije očekivane promjene u drugom razdoblju kreću se oko 0,1 m/s u proljeće i ljeto, između -0,1 i 0,1 zimi i oko 0,2 u jesen.

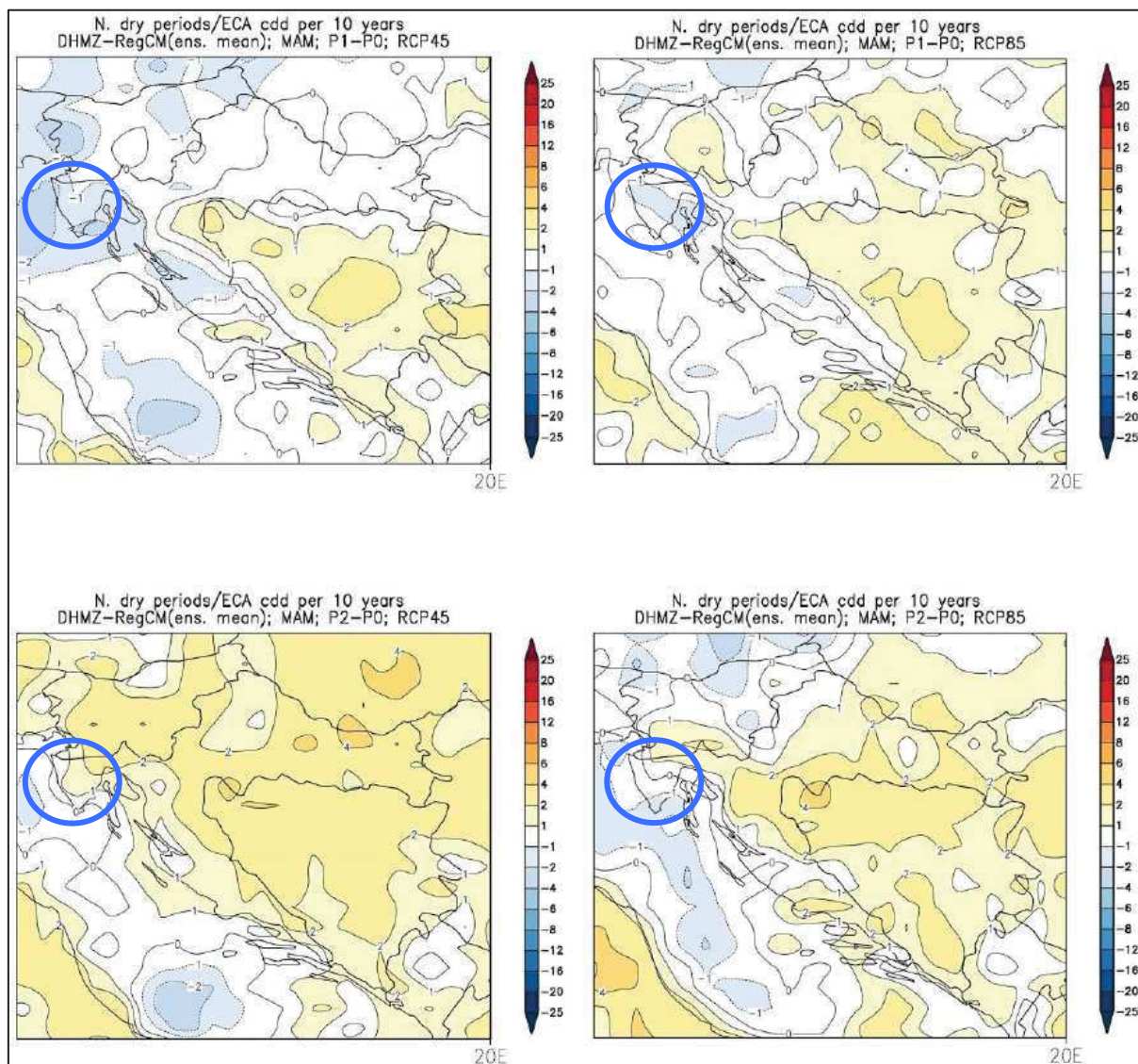

Slika 29. Maksimalna brzina vjeta na 10 m (m/s) u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Od lijeva na desno: zima, proljeće, ljeto i jesen. Gore: promjena u razdoblju 2011.-2040. godine; dolje: promjena u razdoblju 2041.-2070. godine. Scenarij: RCP4.5.

Srednji broj sušnih razdoblja (RCP4.5 i RCP8.5)

Projekcije klimatskih promjena u srednjem broju sušnih razdoblja (razdoblje od minimalno 5 uzastopnih dana s dnevnom količinom oborine manjom ili jednakom 1 mm) su slične amplitude kao promjene broja kišnih razdoblja. Signal je također vrlo promjenjiv u prostoru. Slika u nastavku (Slika 30) prikazuje rezultate za proljeće kad u razdoblju 2041.-2070. godine postoji tendencija povećanja broja sušnih razdoblja na širem području Republike Hrvatske. S obzirom kako ne postoji jedinstvena definicija sušnog razdoblja potrebno je istražiti projekcije sušnih razdoblja u budućoj klimi određenih prema alternativnim definicijama. **Na području Županije očekivane promjene u prvom razdoblju kreću se oko -1 broja sušnih razdoblja.**

Na području Županije očekivane promjene u drugom razdoblju kreću se između -1 i 2 broja sušnih razdoblja.

Slika 30. Promjene srednjeg broja sušnih razdoblja (razdoblje od minimalno 5 uzastopnih dana s dnevnom količinom oborine manjom ili jednakom 1 mm) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5; prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u 10 godina. Sezona: proljeće.

Razina mora

Ova varijabla nije varijabla iz outputa RegCM modela. RegCM je tzv. atmosferski klimatski model te ne opisuje s dovoljnom kvalitetom varijable vezane uz promjene srednje razine mora (za razliku od oceanskih ili združenih oceansko-atmosferskih (eng. *coupled*) modela). S obzirom da rezultati regionalnih združenih modela atmosfere i oceana, kao što su primjerice modeli iz Med-Cordex inicijative (www.medcordex.eu), nisu dostupni na Earth System Grid Federation (ESGF) serverima, pristupilo se obradi ove varijable iz globalnih klimatskih modela (GCM). Horizontalna rezolucija globalnih modela relativno je gruba za manja zemljopisna područja kao što su Jadran ili Hrvatska. Ovdje su pokazani rezultati

jednog globalnog klimatskog modela, MPI-ESM, za koji su nam bili dostupni podaci o razini mora za referentnu klimu i buduća klimatska razdoblja uz IPCC scenarij RCP4.5. Svi prikazani rezultati su srednje godišnje vrijednosti.

Prema globalnom MPI-ESM modelu, u budućoj klimi do 2040. (razdoblje P1) u Jadranu se očekuje porast srednje razine mora između 0 i 5 cm. Slično kao u referentnoj klimi, i ovaj iznos vrijedi za čitavo područje Sredozemlja. Jedino se u području Baleara može očekivati nešto veći porast razine mora, 5 do 10 cm.

Također prema globalnom MPI-ESM modelu, oko sredine stoljeća, u razdoblju P2 (2041.-2070.), promjena razine mora u Jadranu ostat će u okvirima promjene iz razdoblja P1 – povećanje razine od 0 do 5 cm. Dakle, u P2 ne očekuje se, na godišnjoj skali, daljnje podizanje razine mora. Međutim, u zapadnom Sredozemlju i na krajnjem istoku došlo bi u 2041.-2070. do daljnjeg porasta razine mora od otprilike 5 do 10 cm.

Zbog znatnog odstupanja ovdje dobivenih i prikazanih rezultata korištenog globalnog MPI-ESM modela od onih u IPCC (2013), gdje je za razdoblje 2046.-2065. srednji globalni porast razine mora za RCP4.5 scenarij 26 cm, potrebno ih je uzeti u obzir s velikim oprezom i svakako uzeti u obzir i navedene rezultate IPCC-a te uzeti u obzir velike neizvjesnosti vezane uz mogućnost otapanja ledenih kapa – koje bi nužno dovele do ekstremnog porasta srednje razine svjetskih mora pa tako i Jadrana.

Prema IPCC izvješću brzina budućeg porasta razine svjetskih mora (globalna srednja razina mora) vrlo vjerojatno će nadmašiti opaženu brzinu promjene razine mora. U razdoblju 1971.-2010. prosječni opaženi relativni porast globalne razine mora bio je 8 cm; međutim, valja naglasiti da je u zadnjih 15-ak godina ovaj porast nešto ubrzan. Projicirani porast izračunat za razdoblje 2046.-2065. uz RCP4.5 je 19-33 cm, a uz RCP8.5 je 22-38 cm. Izvješće također naglašava da budući porast razine mora neće biti ravnomjeran u svim područjima.

Orlić i Pasarić (2013) usporedili su modelirane rezultate za globalnu srednju razinu mora sa svojom polu-empiričkom metodom i ustvrdili relativno dobro slaganje između dva različita pristupa. Za umjereni scenarij klimatskih promjena B1 (IPCC, 2007) najmanji očekivani porast globalne razine mora tijekom 21. stoljeća je 64 ± 14 cm.

Projicirane promjene morske razine u Barić i sur. (2008) osnivaju se na ranijim scenarijima definiranim od strane Climate Research Group sa Sveučilišta East Anglia u Ujedinjenom Kraljevstvu (Palutikof i sur., 1992). Za razdoblja do 2030., 2050. i 2100. one iznose $+18 \pm 12$ cm, $+38 \pm 14$ cm i $+65 \pm 35$ cm.

Čupić i sur. (2011) izračunali su trendove porasta razine Jadranskog mora primjenom metode linearne regresije na tri mareografske postaje za dva historijska razdoblja, dulje razdoblje 1955.-2009. (55 godina) i kraće razdoblje 1993.-2009. (17 godina). Autori navode da bi, ako se dosadašnji trendovi promjene nastave, to značilo porast razine mora na srednjem i južnom Jadranu od oko 40 cm u sljedećih sto godina. Ovo je u skladu s ranijim procjenama IPCC-ja (2007) koje su davale globalni porast razine mora od 2000. do 2100. između 20 i 50 cm.

Tsimplis i sur. (2012) daju trendove promjena razine Jadranskog mora na hrvatskim i na talijanskim postajama, ali za različita historijska (prošla) razdoblja. Premda se ovi rezultati

kvantitativno sasvim ne podudaraju s, primjerice, Čupić i sur. (2011), u kvalitativnom smislu ipak ukazuju na trendove porasta razine Jadranskog mora.

U gore prikazanim radovima procjene buduće razine Jadranskog mora ukazuju na porast razine do konca 21. stoljeća. **Premda ne postoji usuglašenost u navedenim procjenama buduće razine, moglo bi se zaključiti da bi do 2100. porast razine Jadrana bio između 40 i 65 cm.** S obzirom da određivanje historijskih vrijednosti razine Jadranskog mora uključuje pogreške u mjerenjima i pogreške u izračunima, i za procjene promjene razine mora u budućoj klimi valja onda uvažiti moguće pogreške u određivanju tih procjena.

3.9.1.2 Predviđeni utjecaji klimatskih promjena

U nastavku su navedeni podaci o utjecaju klimatskih promjena i ranjivosti područja u Republici Hrvatskoj. Podaci su preuzeti iz dokumenata izrađenih u sklopu provedbe aktivnosti projekta Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike (sad MINGOR) za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama – Strategija prilagodbe klimatskim promjenama (www.prilagodba-klimi.hr).

Voda

U budućem razdoblju očekuje se da će pogoršanjem hidroloških prilika doći do povećanja učestalosti i duljine trajanja sušnih razdoblja te intenziteta pojava poplavnih situacija. Prognozirano povećanje temperature kao i stagnacija ili minorno iskazani trendovi promjena u ukupnim količinama oborina imat će za posljedicu povećanje evapotranspiracije, smanjenje površinskih i podzemnih otjecanja, a time i još naglašenije smanjenje vodnih zaliha. Tu su posebno ugroženi priobalni krški vodonosnici i ostale vodne pojave u priobalju (jezera, vodotoci, izvori). Kod njih se javlja kumulativni efekt mogućih smanjenih protoka i razina podzemnih voda, intenzivnijih prodora mora u krške priobalne vodonosnike i jezera te propagacije zaslanjenih morskih voda duž korita vodotoka dulje u kopneno zaleđe. Provedena modeliranja pokazuju da će se u budućnosti povećati i intenzitet kratkotrajnih jakih oborina, što će stvoriti preduvjete za učestalije pojave poplava na bujičnim vodotocima, urbanim područjima i riječnim slivovima. Posebno negativne posljedice očekuju se kod vodotoka u priobalju u pogledu visokih voda zbog kumulativnog efekta koincidencija podizanja razine mora i pojava ekstremnih protoka.

U budućem razdoblju očekuju se i naglašene promjene temperatura voda, što će se negativno odraziti kako na akvatičke ekosustave, njihovu bioraznolikost i prijemni kapacitet, tako i na mogućnosti njihova korištenja za ostale namjene.

Promjena morske razine također je bitan pokazatelj klimatskih promjena. To je globalna pojava koja se instrumentalno opaža od kraja 19. stoljeća. Na području Jadranskog mora zabilježeni su trendovi promjene morske razine od $2,0 \pm 0,9$ do $3,4 \pm 1,1$ mm/god. Morska razina ne raste linearno, već su utvrđene faze bržeg i sporijeg porasta te je u ovisnosti i od drugih faktora kao što je tektonika, posebice na Hrvatskoj obali te je iz tog razloga moguće odrediti samo relativnu promjenu morske razine. Procjene rasta srednje razine

mora na hrvatskoj obali kreću se u rasponu od 0,3 m do oko 1,1 m u 2100. godini, pri čemu su novije procjene bliže gornjoj vrijednosti. Kada se njima dodaju utjecaji povremenih ekstremnih razina mora u rasponu od 0,84 m do 1,15 m, dobije se ukupni rast razine mora na kraju stoljeća u rasponu od 1,4 m do 2,2 m.

Bioraznolikost

Najveće negativne promjene za prirodne ekosustave i bioraznolikost mogu se očekivati na području priobalne i krške mediteranske te aridne panonske Hrvatske. Negativne promjene na ekosustave uključuju: potapanje obalnih staništa, zaslanjenje kopnenih i slatkovodnih staništa uz morsku obalu, a rijeka i dublje uz stvaranje estuarija, isušivanje vlažnih kopnenih staništa, povećanje aridnih staništa, smanjenje areala te eventualni nestanak nekih staništa i vrsta. Očekivane negativne posljedice na bioraznolikost su smanjenje vigora jedinki (životne sposobnosti), oštećenje jedinki i obolijevanje od bolesti i štetnika, pojava kompeticijskih invazivnih vrsta, smanjenje populacija, smanjenje areala vrste, cjepkanje areala na disjunktne (razvojno razdijeljene) populacije, pojava ugroze pojedine vrste i u konačnici regionalno ili globalno izumiranje vrste. Potencijalne pozitivne posljedice prisutne su prvenstveno za autohtone termofilne i kserotermofilne vrste (odlikuju se nizom prilagodbi u zaštiti od suvišnog gubitka vode iz tijela) i njihova staništa, za koje možemo očekivati širenje areala i povećanje populacije.

Na području krške mediteranske Hrvatske posebno negativan utjecaj očekuje se uslijed isušivanja velikih plitkih uvala i zaljeva, priobalnih laguna i močvarnih staništa, kao i intruzije slane (morske) vode u kompleksna staništa estuarija, u priobalne vodonosnike i priobalne izvore slatke vode. Od ugroženih staništa ističu se mediteranska amfibijska staništa, mediteranske sitine, mediteranski vlažni travnja itd.

Kod podzemnih kompleksnih staništa posebno su ugrožene preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, prvenstveno zbog podizanja razine mora i smanjenja dotoka slatke vode, vrulje, anihaline špilje i jame.

Jadransko more je zbog svojeg položaja i poluzatvorenog oblika ranjivo na klimatske promjene, a to se osobito odnosi na priobalno područje i otoke. Priobalna područja, ponajviše estuariji i ušća rijeka, izloženi su porastu razine mora, jačem utjecaju zagrijavanja i invaziji stranih vrsta. Produktivnost tih područja uvelike ovisi i o donosu hranjivih tvari rijekama, što će se promjenom klime smanjiti.

Od morskih organizama ranjiviji su oni s kasnijim nastupom zrelosti, sporijom izmjenom generacija, manjom plodnošću i ovisni o određenom tipu staništa jer im sve to smanjuje sposobnost prilagodbe. Zbog toga su ranjivije pridnene vrste (škamp, oslić), nego mala plava riba. Zbog predviđene promjene temperature Jadranskog mora (2,4 °C do 2070. godine), rasprostranjenost hladnoljubivih vrsta riba bit će ograničena samo na najsjevernije dijelove. U slučaju nepovoljnijeg scenarija, mnoge će endemične vrste izumrijeti, što će ujedno s migracijom toploljubivih vrsta značajno promijeniti sastav ribljih populacija Jadrana. Porast temperature mora iznad 28 °C povećat će smrtnost morske cvjetnice u drugoj polovici stoljeća što će omogućiti širenje drugih vrsta kao i invazivnih makroalgi, porijeklom iz tropskih i suptropskih područja. Livade morskih cvjetnica važna

su staništa i rastilišta brojnih vrsta riba. Povećana smrtnost negativno će se odraziti na novačenje riba i stanje bioresursa.

Predviđa se i značajan porast kiselosti mora do 2070. godine što će zajedno s porastom temperature nepovoljno djelovati na razvoj i rast školjkaša. Istodobno će uslijed smanjenja oborina i povećane evaporacije doći do smanjenog dotoka slatke vode rijekama i porasta slanosti za 0,3 – 0,4 ‰, što će također nepovoljno utjecati na rast i uzgoj školjkaša.

Porast razine mora ugrozit će opstanak brojnih ribljih vrsta, osobito onih s izraženim migracijama (cipli, jegulje). Uzrok će biti degradacija i nestanak staništa koja ovim vrstama služe kao mrjestilišta i rastilišta.

Zbog smanjene vertikalne cirkulacije vode i zadržavanja hranjivih tvari u dubljim dijelovima, očekuju se promjene i u sastavu fitoplanktona – povećat će se brojnost manjih vrsta a smanjiti brojnost dijatomeja.

Ribarstvo

Ranjivost otoka posljedica je velike ovisnosti stanovništva o ribolovu i marikulturi u osiguravanju osnovnih sredstava za život. Morski je ribolov veoma ranjiv zbog nepovoljnog stanja bioresursa na kojima ribolov počiva uzrokovanog prelovom, osjetljivosti na promjene na tržištu i utjecajem cijena goriva na profitabilnost djelatnosti. Osobito je ranjiv priobalni ribolov zbog dodatnih antropogenih utjecaja s kopna i invazije stranih toploljubivih vrsta riba. U segmentu marikulture vrlo je ranjiv uzgoj školjkaša i hladnoljubivih vrsta riba.

Na razini vodenih organizama ranjivijih su oni s kasnijim nastupom zrelosti, sporijom izmjenom generacija, manjom plodnošću i ovisni o određenom tipu staništa jer im sve to smanjuje sposobnost prilagodbe. Zbog toga su ranjivije pridnene vrste (škamp, oslić) nego mala plava riba.

Od klimatskih promjena najizraženija će biti promjena temperatura mora, koja će u većem dijelu Jadrana porasti za 2,4 °C do 2070. godine. To će ograničiti rasprostranjenost hladnoljubivih vrsta riba samo na najsjevernije dijelove. U slučaju nepovoljnijeg scenarija mnoge će endemične vrste izumrijeti, što se zajedno s migracijom toploljubivih vrsta značajno promijeniti sastav ribljih populacija Jadrana.

Porast temperature mora iznad 28 °C povećat će smrtnost morske cvjetnice (*P. oceanica*) u drugoj polovici stoljeća, što će omogućiti širenje drugih vrsta kao i invazivnih makroalgi. Povećana smrtnost negativno će se odraziti na novačenje riba i stanje bioresursa.

Porast kiselosti mora zajedno s porastom temperature nepovoljno će djelovati na razvoj i rast školjkaša, što će biti pojačano uslijed smanjenja oborina i povećane evaporacije čime će doći do smanjenog dotoka slatke vode rijekama i dodatnog porasta slanosti mora.

Porast razine mora ugrozit će opstanak brojnih ribljih vrsta, osobito onih s izraženim migracijama. Uzrok će biti degradacija i nestanak staništa koja ovim vrstama služe kao mrjestilišta i rastilišta.

Globalno će jedna od najvažnijih posljedica biti promjena oblika i intenziteta primarne produkcije. Zbog smanjene vertikalne cirkulacije vode i zadržavanja hranjivih tvari u

dubljim dijelovima doći će do promjene u fenologiji, brojnosti i sastavu fitoplanktona. Tako će se povećati brojnost manjih vrsta, a smanjiti brojnost dijatomeja. Uz to će se smanjiti količina kalcificirajućih organizama koji su ključni u primarnoj produkciji.

Utjecaj na ribolov i akvakulturu imat će i ekstremne vremenske prilike (olujno nevrijeme, suša). Uslijed olujnog nevremena bit će onemogućen ili ograničen ribolov. Povećat će se i mogućnost oštećenja uzgojnih instalacija.

Poljoprivreda

Poljoprivreda je izravno izložena vremenskim prilikama, odnosno klimatskim promjenama. Razvoj biljaka i stoke je gotovo u cijelosti određen sadržajem vode u tlu i temperaturom zraka. Manjak vlage u tlu otežava ili posve sprečava nizanje zasijanih poljoprivrednih kultura, odnosno njihov razvoj i dozrijevanje. Dugotrajne suše uzrokuju venuće usjeva. No do vrlo sličnih posljedica može doći i uslijed dužih vlažnih razdoblja i zasićenja tla vodom. Osim manjka odnosno viška vode u tlu, poljoprivrednu proizvodnju ponajviše otežavaju ekstremne temperature zraka, a uz njih poljoprivrednu proizvodnju pogađaju i ostale vremenske nepogode; tuča, poplave, olujni vjetrovi, ledena kiša i dr.

Hrvatska poljoprivreda je izrazito ranjiva na klimatske promjene, budući da se navodnjava svega oko 1,1% poljoprivrednog zemljišta, a u zaštićenom se prostoru (staklenici i plastenici) uzgaja na samo oko 400 ha. Ranjivost na klimatske promjene potencirana je i slabim prihvatnim kapacitetom poljoprivrednog tla za vodu, što je posljedica niskog sadržaja humusa u tlu, zbijenosti tla i pomanjkanja, odnosno lošeg sustava odvodnje.

U budućem razdoblju očekuje se smanjenje prinosa poljoprivrednih kultura i manja produktivnost stoke kao posljedica smanjenje količine oborina u vegetacijskom razdoblju, manje vlažnosti tla, povećanja evapotranspiracije i povećanja temperature zraka. Od pozitivnih strana treba napomenuti mogućnost uzgajanja nekih kultura ili sorta u hladnijim područjima.

Suha, topla klima pogodovat će bržem razmnožavanju biljnih bolesti, pa se zbog toga očekuje i veća upotreba pesticida. U konačnici, osim nestašice vode, problem će predstavljati i sve učestalije poplave koje će uvelike biti uzrokovane i smanjenjem prihvatnog kapaciteta za vodu poljoprivrednog tla.

Šumarstvo

U budućem razdoblju očekuje se smanjenje produktivnosti nekih šumskih ekosustava, veća učestalost i dulja sezona šumskih požara, migracije štetnih organizama, pomicanje fenoloških faza šumskog drveća (ranije listanje i cvatnja, produljenje vegetacijske sezone, ovisno o vrstama i staništima), veća vjerojatnost pojave ekstremnih vremenskih utjecaja (poput vjetrolova, ledoloma, poplava) itd.

Energetika

Iako očekivani utjecaj klimatskih promjena na sektor energetike još nije detaljno istražen u Republici Hrvatskoj, na temelju do sada izrađenih klimatskih modela uočeni su sljedeći negativni utjecaji:

- Smanjenje proizvodnje električne energije u hidroelektranama zbog smanjenja srednje godišnje količine oborina,
- Povećanje potrošnje toplinske energije za potrebe hlađenja zbog povećanja srednje temperature zraka,
- Smanjenje proizvodnje energije u termoelektranama radi nedovoljno učinkovitog hlađenja postrojenja zbog smanjenja srednje godišnje količine oborina,
- Oštećenje energetskih postrojenja i infrastrukture zbog ekstremnih vremenskih događaja – ledolomi, poplave, orkanski vjetrovi, šumski požari.

Ipak, očekuju se i neki pozitivni utjecaji, poput smanjenja potrošnje toplinske energije u zimskom periodu uslijed povećanja srednje temperature zraka.

Turizam

Negativni utjecaji klimatskih promjena na sektor turizma zbog povećanja temperature zraka i mora očituju se u promijenjenoj sezonalnosti, toplinskim udarima, povećanim troškovima hlađenja, promjena u flori i fauni te smanjenju bogatstva mora. Zbog podizanja razine mora doći će do uništavanja obalne infrastrukture, gubljenja plažnih područja i većih troškova za zaštitu od podizanja razine mora. Smanjene količine oborina uzrokovat će nestašicu pitke vode, probleme s održavanjem zelenih površina te povećanje intenziteta pojavljivanja požara. Osim na ljetni turizam, zbog smanjenja količine snježnog pokrivača očekuju se negativni utjecaji i na zimski turizam.

Zdravlje ljudi

Zbog povećanja učestalosti i trajanja ekstremnih vremenskih uvjeta mogu se očekivati sljedeće posljedice: promjene u epidemiologiji kroničnih nezaraznih i akutnih zaraznih bolesti, smanjenje kvalitete zraka i zdravstvene ispravnosti vode i hrane te povećanje razine mikrobioloških i kemijskih štetnih čimbenika u okolišu.

3.9.1.3 Postojeći okolišni problemi

Okolišni problemi uzrokovani klimatskim promjenama na području IŽ-a do sad nisu detaljno analizirani i kvantificirani. Iako se problemi povezani s klimatskim promjenama već sad uočavaju, porast njihovog intenziteta i značaja može se očekivati u narednim desetljećima. U prethodnom poglavlju (3.9.1.2 Predviđeni utjecaji klimatskih promjena) navedeni su sektori na koje će klimatske promjene najviše utjecati. Budući da su svi navedeni sektori relevantni i za područje IŽ-a, može se zaključiti kako je IŽ značajno izložena utjecaju klimatskih promjena. Od ugroženih sektora izdvaja se turizam koji je jedan od glavnih izvora prihoda na području IŽ. Značajne površine u Županiji zauzimaju

poljoprivredne površine i šume stoga se može očekivati i porast negativnog utjecaja na sektore poljoprivrede i šumarstva. Osim navedenog, i u svim ostalim sektorima već su prepoznati određeni negativni utjecaji (utjecaj toplinskih valova na zdravlje ljudi, utjecaj oluja i poplava na infrastrukturu, utjecaj na sektor ribarstva itd.).

3.9.1.4 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Provedba PR IŽ može u praktički zanemarivoj mjeri utjecati na globalne emisije stakleničkih plinova, stoga se može očekivati nastavak globalnog trenda emisija bez obzira na provedbu PR IŽ. No imajući na umu specifičnost problematike globalnog zagrijavanja i emisija stakleničkih plinova, čiji intenzitet je moguće ublažiti jedino globalnim djelovanjem, i na području IŽ nužno je planirati aktivnosti koje doprinose niskougličnom razvoju te time pridonijeti globalnom rješavanju ovog problema.

U poglavlju 3.9.1.2 Predviđeni utjecaji klimatskih promjena navedeni su očekivani utjecaji klimatskih promjena na pojedine okolišne teme (voda, bioraznolikost, poljoprivreda, šumarstvo, energetika, turizam, zdravlje ljudi).

Budući da je utjecaje klimatskih promjena nemoguće izbjeći, nužno je provoditi aktivnosti prilagodbe. Bez prilagodbe klimatskim promjenama može se očekivati intenziviranje problema uzrokovanih istima, odnosno negativni utjecaji na čitav okoliš, što se u konačnici negativno odražava i na kvalitetu života ljudi. Stoga se bez provedbe aktivnosti prilagodbe unutar PR IŽ može očekivati pojava ili intenziviranje problema poput dostupnosti pitke vode, stupnja zaštite od šetnog djelovanja vode, smanjenja bioraznolikosti, smanjenja poljoprivredne proizvodnje, degradacije stanja šuma i usluga koje one pružaju, stanja infrastrukturnih sustava, pogotovo energetskih, pada prihoda od turizma, zdravstvenih problema ljudi itd.

3.10 Bioraznolikost

3.10.1 Vegetacija

Na području Županije nalaze se dvije biogeografske regije – mediteranska regija, koja zauzima najveći dio područja, a uključuje eumediteransku i submediteransku zonu, te eurosibirsko-sjevernoameričke regije, koja zauzima uski pojas najviših planinskih predjela Ćićarije i Učke.

Šume se na području Istarske županije prostiru od morske obale od planinskih vrhova Ćićarije i Učke, dakle do gotovo 1.200 m n.v. Na tom geomorfološki raznolikom području, na različitim stijenama razvila su se različita tla, a pod utjecajem različitih tala i klimatskih faktora razvile su se vrlo različite i specifične šumske zajednice.

Eumediteranska zona

Ova zona se prostire u uskom obalnom pojasu duž gotovo cijele obale, izuzev područje sjeverno od ušća rijeke Mirne. Ovisno o maritimnom utjecaju, na pojedinim područjima ulaze i dublje u kopno (kanal rijeke Raše, Limska draga). Prirodno ovu zonu karakteriziraju

šume hrasta crnike i crnog jasena (*As. Fraxino orni – Quercetum ilicis*, Trinajstić 1983), no zbog djelovanja čovjeka, češći su degradacijski oblici ovih šuma – makija i garig. Na istočnoj obali očuvane niske šume hrasta crnike nalazimo južno od uvale Budava pa sve do rta Palera, među kojima se ističe crnikina šuma u predjelu rta Sv. Stjepana koja spada među najočuvanije na Mediteranu. Na zapadnoj obali, očuvane šume hrasta crnike zauzimaju veliki dio otočja Brijuni. Niske šume ili panjače prisutne su na Rovinjštini (južno od Rovinja – područje Paluda) i na Poreštini. Od Rovinja do ušća rijeke Mirne vrlo uski obalni pojas kao i pripadajuće otoke i otočiće kod Vrsara i Poreča zauzimaju degradacijski stadiji crnikinih šuma, a samo u Limoskoj dragi ulaze dublje u kopno i to na južnim pozicijama. Na poluotocima Volme, Stoka (između Vinkuranskog zaljeva i Stare plinare kod Pule), na otočju Brijuni i susjednom obalnom području između Peroja i Barbarige (predjel Fine) malo je sačuvane makije.

Garig bušina i velikog vrijesa (*As. Cisto-Ericetum arborae*, H-ić.1958.) nastao je degradacijom šuma i makija eumediteranske zone na ispranim i dekalcificiranim tlima (najčešće crvenice ili smeđa tla). Zajednicu čine vrste koje vole obilje svjetla. Sastojine gariga nalazimo u međuprostorima makija i niskih šuma crnike u predjelu Marlera, Muća te u području između Fažane i Barbarige. U garigu prevladavaju vrste zelenika (*Phillyrea latifolia*), planika (*Arbutus unedo*), veliki vrijes (*Erica arborea*) u grmolikoj formi, povijuše kao kozokrvina (*Lonicera implexa*), tetivika (*Smilax aspera*) i pavit (*Clematis vitalba*), dok su stabla hrasta crnike (*Quercus ilex*) vrlo rijetka i grmolikog oblika.

Vegetaciju kamenjara karakterizira zajednica ljekovite kadulje i kovilja (*As. Stipo-Salvietum officinalis*, H-ić (1956),1958.), razvijena na kamenitim površinama uz obalu. Ova zajednica predstavlja krajnji stadij degradacije šume hrasta crnike i crnog jasena. Tlo na kojem je razvijena ova zajednica je veoma plitko i skeletno. Kamenjara primorskog vriska i vlaske (*As. Saturejo-Dichanthietum ischaemi* Ht. 1956, n.n. (= *Saturejo-Ischaemetum* Ht. 1956)) se razvija na površinama napuštenih kultura, gdje obrađuje relativno duboka skeletoidna tla. Velike površine travnjaka su u različitim stadijima zarastanja, od otvorenih do skoro potpuno zaraslih.

Kamenjari kao krajnji degradirani stadiji, često su pošumljavani alepskim (*Pinus halepensis*) i brucijskim borom (*Pinus brutia*) te čempresom (*Cupressus sempervirens*), dok su manje zastupljeni pinj (*Pinus pinea*) i primorski bor (*Pinus pinaster*). Pošumljavane površine prostiru se isprekidano duž cijele obale, a danas su uvelike iskorištene kao prostori za kampove i druge turističke sadržaje.

Od travnjačkih zajednica dolaze travnjak rosulja na pjeskuljama (*As. Agrostetum maritimae arenosum*, H-ić 1963), pašnjak žiljike i pahulje (*As. Haynaldio-Phleetum villosae*, H-ić 1975.), travnjak djeteline i šćetinca (*As. Psiluro-Trifolietum cherleri*, H-ić 1962) i pašnjak kršina i vlasaste metlače (*As. Chrysopogoni-Airetum capillaris*, H-ić (1956) 1963), uglavnom na području južne Istre.

Vegetacija stijena zastupljena je zajednicom istarskog zvončića i dalmatinske zečine (*As. Campanulo-Centauretum dalmaticae*, H-ić, endemične kvarnersko-liburnijske zajednice koja se javlja na Crnoj Puntici i oko Plomina te zajednicom priobalnih stijena trpuca i mrižice (*As. Plantagini-Staticetum cancellatae*, H-ić (1934)1939) koja dolazi uz obalne grebene, u zoni izravnog djelovanja morskih valova.

Submediteranska zona

Ova zona zauzima najveći dio Istarskog poluotoka i u njoj prevladavaju listopadne vrste. Karakteriziraju ih šumske zajednice hrasta medunca i bijelog graba (*As. Quercus-Carpinetum orientalis*) u toplijoj i hrasta medunca i crnog graba (*As. Ostryo-Quercetum pubescentis*) u hladnijoj podzoni. U graničnim predjelima susreću se miješani elementi ovih šumskih zona sa vazdazelenim šumama. Glavne vrste u ovim su šumama hrast medunac (*Quercus pubescens*) a prate ga bijeli grab (*Carpinus orientalis*), šmrika (*Juniperus* sp.), brnistra (*Spartium junceum*), drača (*Paliurus acculeatus*). Na dubljim tlima crvenice nalazimo šume sa velikim učešćem hrasta cera, a u pojedinim šumskim predjelima južne Istre u ovim šumama pojavljuje se i pitomi kesten (*Castanea sativa*).

Prema rasporedu unutar Županije ove su šume najzastupljenije na padinama korita rijeka (Raša, Mirna sa pritocima Krvar i Butoniga), obronaka dubokih zaljeva (Budava, Limska draga) i drugih terena s jačim inklinacijama, posebno u središnjem flišnom području Istre.

Osim u ovim područjima, šume su očuvane i u kompleksima na nižim obroncima masiva Učke i Čićarije, zatim u predjelima Vetva, Biškupova boška i Presika kod Svetvinčenta i Žminja, Proština i Buran kod Marčane, Kanal kod Galižane, predjel Magran- Lužan kod Vulture, Velika i Mala Šupljika kod Muntića, Negrin u blizini Mandriola, Finida kod Rovinjskog sela, Kontija iznad Limskog kanala između Flengi i Vrsara, Vidorna kod Baderne, Dubrava kod Vižinade te u drugim manjim kompleksima koji zajedno sa privatnim posjedima sačinjavaju veće komplekse šuma.

Najveći dio ovih šuma je u niskom uzgojnom obliku, a to znači da su iskorištavane u kratkim ophodnjama i obnavljane vegetativnim putem. Uzgajane su kao panjače, koristeći izbojnu snagu panjeva domaćih vrsta listopadnog drveća. Raniji način iskorištavanja ovih šuma bio je usmjeren isključivo za podmirenje potreba za ogrijevnim drvom, manjim dijelom za motke i vinogradsko kolje, u kratkim ophodnjama od 12 do 20 godina uz tzv. „čiste sječe“. U posljednjim je godinama ovaj način gospodarenja zamijenjen produženjem ophodnje na 40 - 80 godina, uz istovremenu zabranu čistih sječa i uvođenjem proreda. Na taj način uspjelo se u kratkom roku unaprijediti stanje i podići kvalitetu navedenih šuma.

Vrijednost šuma ove zone prvenstveno je u proizvodnji drvne mase, a u lokalnim prilikama, uz akumulacijsko jezero Butoniga, najvažnija je protuerozijska zaštitna funkcija šuma.

Unutar ove zone, na dubokim tlima nanosa rijeke Mirne sačuvana je šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena (*As. Carici pendulae-Fraxinetum angustifoliae*, Pedrotti 1970). Ova šuma pod nazivom "Bosco di S. Marco" poznata je još iz doba Mletačke Republike i služila je kao izvor tzv. "krive građe" za gradnju mletačkih brodova. To je reliktna nekadašnjih šuma razvijenih oko Panonskog mora, a po svojem florističkom i dendrološkom sastavu jednaka je takvim šumama u dolini rijeke Save, Drave i Dunava u Panonskoj nizini. Vrijednost ovog kompleksa je vrlo velika jer predstavlja prirodni reliktni nekadašnjih nizinskih šuma panonskog mora jedinstven na Mediteranu, a u njemu uspijeva posebno cijenjena i tražena gljiva gomoljača - tartuf. Iz navedenog razloga Motovunskom šumom je potrebno adekvatno upravljati. Hrvatske šume potrajno gospodare ovom šumom i propisuju ophodnju hrastovih sastojina na 140 godina te aktivno vraćaju autohtonu zajednicu konverzijom na površinama koje su obrasle sađenim mekim listačama. U prijašnjim razdobljima ovu šumu se nastojalo pretvoriti u poljoprivredno zemljište, radi čega je dio šume (nekoliko stotina hektara) iskrčen. Glavna vrsta drva je hrast lužnjak (*Quercus*

robur), uz poljski jasen (*Fraxinus angustifolia*) te grab (*Carpinus betulus*). Ulijed napada holandske bolesti iz šume je gotovo potpuno nestala vrsta poljskog brijesta (*Ulmus minor*).

Na području ove zone prisutne su i veće površine pošumljavane crnim borom (*Pinus nigra*), od kojih su najznačajnije one na području Ćićarije, zapadnim obroncima Učke te drugi uglavnom manji kompleksi u unutrašnjosti Istre.

Degradacijski stadij šuma bijelog graba i hrasta medunca, dračik ili trnjak drače (*Paliurus spina-christi*) dolazi zastupljena na području zapadno od Vodnjana, dok su manje površine zastupljene oko naselja, obradivih površina, puteva, te uz rubove šuma.

Od travnjačkih zajednica najrašireniji je travnjak kršina i mlječike (As. *Euphorbia nicaeensis-Chrysopogonetum*, H-ić (1956.) 1958.). Ostale zajednice prisutne u ovoj zoni su pašnjak sunovrata i čepljeza (As. *Narcisso-Asphodeletum microcarpi*, Šegulja, 1969.) na sjeveroistočnom dijelu Labinštine, pašnjak šaša crljenike i žute krške zečine (As. *Carici-Centauretum rupestris*, Horvat 1931.) na južnim padinama Učke, pašnjak vlasulje i smilice (As. *Festuco-Koelerietum splendentis*, H-ić 1963.), travnjak šiljke i vlasastog zmijska (As. *Scorzonero villosae-Danthonietum*, Ht. at H-ić (1956.) 1958.) te srednjoeuropske livade rane pahovke (As. *Arrhenatheretum elatioris*, Br.-Bl. ex Scherrer 1925) i travnjaci uskolisne šašike i šaša crljenike (As. *Seslerio-Caricetum humilis*, Ht. 1930) na Ćićariji.

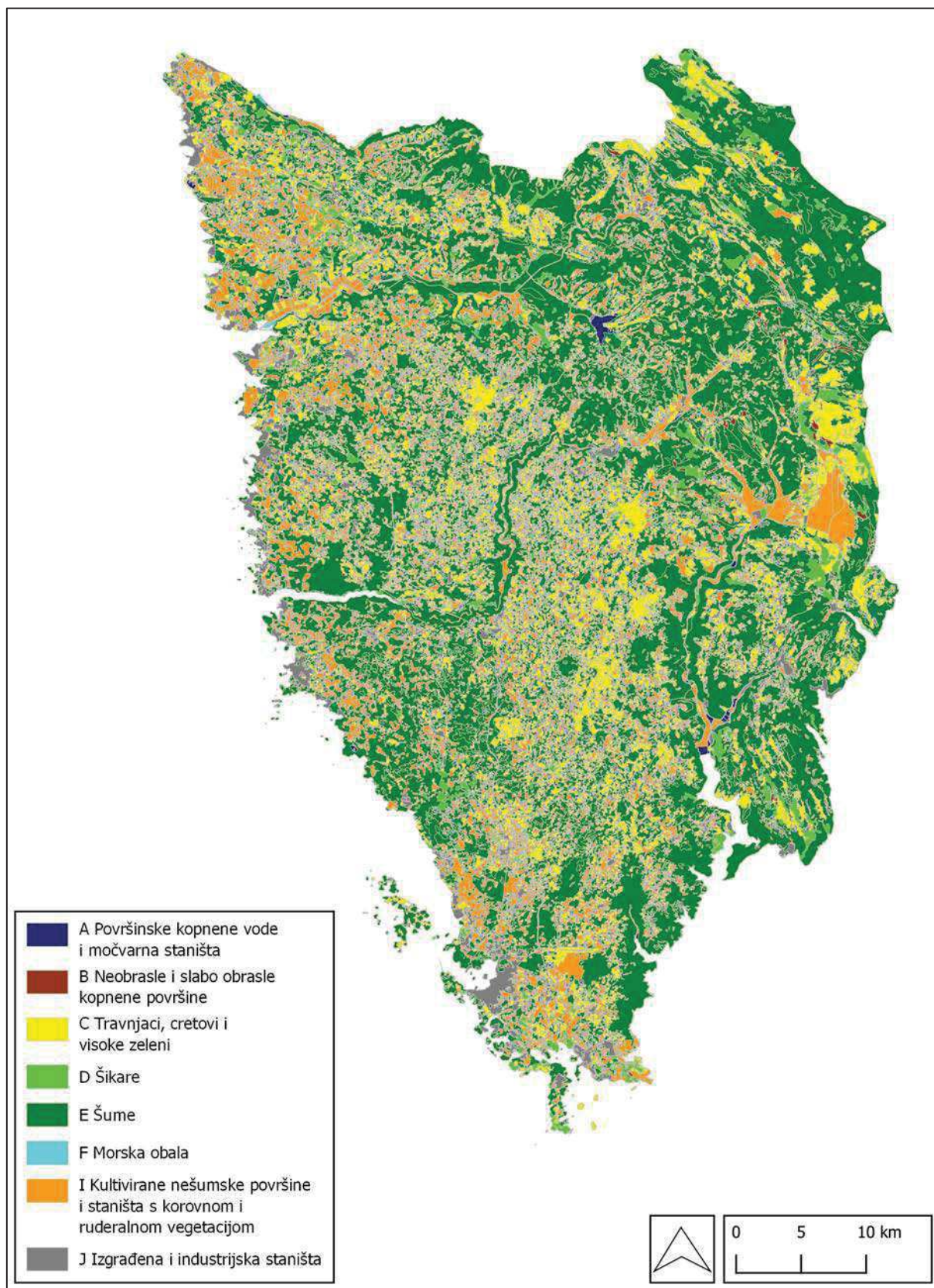
Kamenjarske zajednice primorskog kovilja i šaša crljenike (As. *Stipo-Caricetum humilis* Trinajstić 1987) i prizemnog ušljivca i šaša crljenike (As. *Pediculari-Caricetum humilis* Ht. 1956) pronalazimo na području Ćićarije i Učke.

Eurosibirska zona

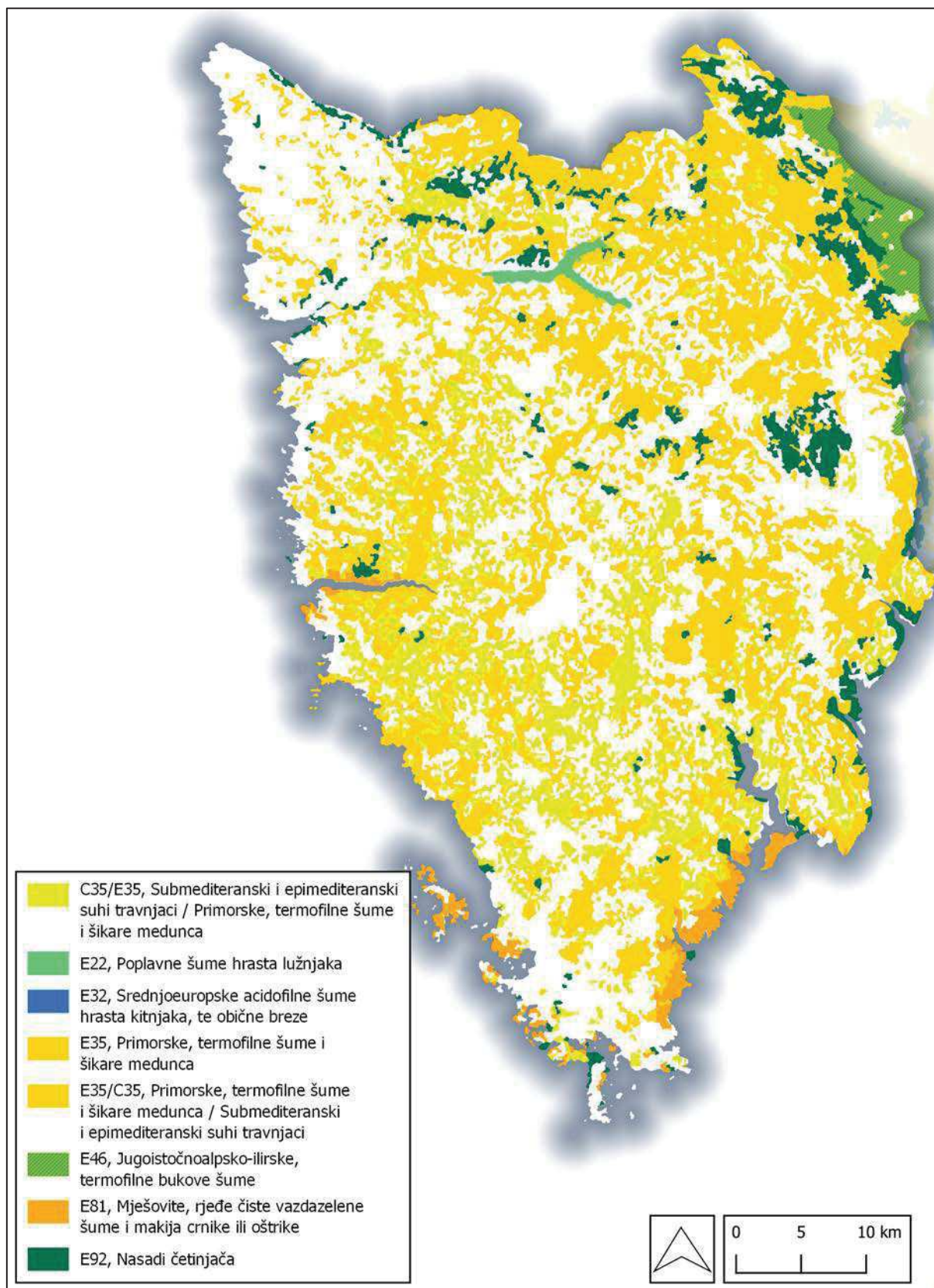
Ova zona zauzima obronke masiva Ćićarije i Učke, a karakteriziraju je uglavnom šume bukve. To su uglavnom šume sjemenjače i manjim dijelom panjače, između kojih su podignute kulture crnog bora. Ove šume su vrijedne radi proizvodnje kvalitetne drvne mase i u kojima je prosječna drvna masa po hektaru veća nego u većini ostalih šuma u Istarskoj županiji. U sloju drveća dominira bukva (*Fagus sylvatica*), a dolaze još i hrast kitnjak (*Quercus petraea*), gorski javor (*Acer platanoides*), gluhač (*Acer obtusatum*) i dr. Sloj grmlja čine: obična kurika (*Evonymus euroraea*), lovorasti likovac (*Daphne laureola*), crna bazga (*Sambucus nigra*), obična kozja krv (*Lonicera xylosteum*) i dr. Sloj niskog rašća je također bogat, a čine ga vrste: ljekoviti plućnjak (*Pulmonaria officinalis*), režuhe (*Cardamine* sp.), lazarkinja (*Asperula odorata*), žuta mrtva kopriva (*Lamium luteum*) i dr. Na najvišim vrhovima Žbevnice dolazi rijetka zajednica kamenjarskih travnjaka svilenaste žutilovke i uskolisne šašike (As. *Genisto sericeae-Seslerietum juncifoliae* Poldini 1980).

3.10.2 Staništa

Na slikama u nastavku (Slika 31 i Slika 32) dan je izvod iz karte staništa Republike Hrvatske i karta rasprostranjenosti šumskih staništa, dok je u tablici u nastavku (Tablica 43) naveden popis najzastupljenijih stanišnih tipova na području IŽ.

Slika 31. Karta staništa IŽ (ENVI portal okoliša)

Slika 32. Šumska staništa na području IŽ (ENVI portal okoliša)

Tablica 43. Udijeli stanišnih tipova na području IŽ (ENVI portal okoliša)

NKS kod	naziv	površina (ha)	udio (%)
E	Šume	122.001,73	43,40
E C353	Šume / Travnjaci vlasastog zmijska	6.386,46	2,27
J	Izgrađena i industrijska staništa	5.824,30	2,07
C353 E	Travnjaci vlasastog zmijska / Šume	4.436,40	1,58
E D342	Šume / Istočnojadranski bušici	4.310,32	1,53
C353 D121	Travnjaci vlasastog zmijska / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva	4.289,93	1,53
I21	Mozaici kultiviranih površina	4.237,75	1,51
E D121 C353	Šume / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva / Travnjaci vlasastog zmijska	3.459,07	1,23
E C351	Šume / Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone	3.450,51	1,23
C353 D121 E	Travnjaci vlasastog zmijska / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva / Šume	2.983,74	1,06
E D121	Šume / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva	2.870,13	1,02
C353	Travnjaci vlasastog zmijska	2.677,80	0,95
I21 C353	Mozaici kultiviranih površina / Travnjaci vlasastog zmijska	2.420,67	0,86
C353 I21	Travnjaci vlasastog zmijska / Mozaici kultiviranih površina	2.288,01	0,81
I21 C232	Mozaici kultiviranih površina / Mezofilne livade košanice Srednje Europe	2.210,84	0,79
I53	Vinogradi	1.990,67	0,71
I52	Maslinici	1.946,05	0,69
C353 E D121	Travnjaci vlasastog zmijska / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva / Šume	1.933,59	0,69
E C353 D121	Šume / Travnjaci vlasastog zmijska Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva	1.893,56	0,67
C352 D121 E	Travnjaci vlasastog zmijska / Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva / Šume	1.456,10	0,52

Iz navedenih podataka može se vidjeti kako stanišni tip E šume zauzima najveći dio područja IŽ (43%), a udio je još veći kad se u obzir uzmu i mozaična staništa u kojima su prisutne šume. Od ostalih staništa značajna je zastupljenost C353 Travnjaci vlasastog zmijska, a zatim slijede J Izgrađena i industrijska staništa, I21 Mozaici kultiviranih površina, D121 Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva itd.

3.10.3 Flora

Prema podacima Izvješća o stanju okoliša Istarske županije za razdoblje od 2014. do 2018. (Oikon, 2019), na području IŽ zabilježene su 233 strogo zaštićene biljne vrste prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16). Od navedenog broja strogo zaštićenih biljnih vrsta, njih 88 pripada IUCN višim kategorijama ugroženosti (kritično ugrožene, ugrožene ili osjetljive vrste), od čega je 19 kritično ugroženih, 30 ugroženih i 39

osjetljivih. Popis kritično ugroženih biljnih vrsta na području IŽ dan je u tablici u nastavku (Tablica 44).

Tablica 44. Popis kritično ugroženih biljnih vrsta na području IŽ

latinski naziv	hrvatski naziv
<i>Alopecturus bulbosus</i>	lukovičav repak
<i>Anthemis tomentosa</i>	pustenasti jarmen
<i>Baldeillia ranunculoides</i>	žabnjačka kornjačnica
<i>Bupleurum lancifolium</i>	kopljastolisni zvinčac
<i>Calystegia soldanella</i>	pješčarski ladolež
<i>Convolvulus lineatus</i>	uskolisni slak
<i>Eleocharis uniglumis</i>	jednopljevična jezernica
<i>Elymus farctus</i>	bodljikava pirika
<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	obični ljepušak
<i>Lathyrus ochrus</i>	žućastobijela graholika
<i>Lythrum tribracteatum</i>	troperkasta vrbica
<i>Myosurus minimus</i>	sitna mišorepka
<i>Ophioglossum lusitanicum</i>	zimski jednolist
<i>Papaver argemone</i>	pješčarski mak
<i>Papaver hybridum</i>	zavinutobodljasti mak
<i>Pulsatilla pratensis ssp. Nigricans</i>	crnkasta sasa
<i>Triglochin maritimum</i>	morska brula
<i>Triglochin palustris</i>	močvarna brula
<i>Vaccaria hispanica</i>	piramidalni krajavac

3.10.4 Fauna

Istarska županija stvarno je ili potencijalno područje rasprostranjenja 184 životinjskih vrsta koje su strogo zaštićene prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16) (Izvešće o stanju okoliša IŽ, 2019). U tablici u nastavku (Tablica 45) dan je popis ugroženih vrsta rasprostranjenih na području IŽ prema podacima iz Crvenih knjiga, te odgovarajuća IUCN (Međunarodna unija za očuvanje prirode) kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16).

Tablica 45. Ugrožene životinjske vrste prisutne u IŽ

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
špiljska fauna			
<i>Croatodirus bozicevici</i>	Božičevićev filtrator	da	CR

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Istriana mirnae</i>	Mirnina istranka	da	VU
<i>Verhoeffodesmus fragilipes</i>	Ročka vrpčarka	da	CR
<i>Monolistra bericum hadzii</i>	Hadžijeva kuglašica	da	EN
<i>Pauperobythus globuliventris</i>	trbušasti dugopipalac	da	EN
<i>Proteus anguinus</i>	čovječja ribica	da	EN
<i>Eupolybothrus obrovensis</i>	istarska vele kamenjarka	ne	-
<i>Leptodirus hochenwartii pretneri</i>	Pretnerov dugovratić	da	VU
<i>Niphargus echion</i>	mnogozubi sljepušac	da	VU
<i>Niphargus hebereri</i>	anhijalini sljepušac	da	VU
<i>Sphaeromides virei virei</i>	jadranska orijaška vodenbabura	da	VU
<i>Thaumatiscellus speluncae</i>	učkin sitni grbaš	da	VU
<i>Troglochthonius doratodactylus</i>	sjevernodinarski pralažištivavčić	da	VU
<i>Zospeum kusceri</i>	kratkocrti špiljaš	ne	-
<i>Zospeum spelaum schmidti</i>	raznocrti špiljaš	da	VU
<i>Marifugia cavatica</i>	dinarski špiljski cjevaš	da	DD, načelo predostrožnosti
vretenca			
<i>Sympetrum depressiusculum</i>	močvarni strijelac	da	CR
<i>Lestes virens</i>	mala zelendjevica	da	VU
<i>Ceragrion tenellum</i>	mala crvendjevojčica	da	VU
<i>Lestes barbarus</i>	sredozemna zelendjevica	ne	-
<i>Lestes sponsa</i>	sjeverna zelendjevica	ne	-
<i>Anaciaeschna isosceles</i>	žuti ban	ne	-
<i>Anax parthenope</i>	mali car	ne	-
<i>Sympetrum meridionale</i>	južni strijelac	ne	-
<i>Sympetrum fonscolombii</i>	žučkasti strijelac	ne	-
<i>Orthetrum ramburii</i>	istočni vilenjak	ne	-
leptiri			
<i>Coenonympha oedippus</i>	močvarni okaš	da	CR
<i>Nymphalis xanthomelas</i>	žutonoga riđa	da	EN
<i>Phengaris (=Maculinea) alcon rebeli</i>	gorski plavac	da	VU
<i>Heteropterus morpheus</i>	močvarni debeloglavac	ne	-
<i>Papilio machaon</i>	obični lastin rep	da	-
<i>Zerynthia polyxena</i>	uskršnji leptir	da	-
<i>Parnassius mnemosyne</i>	crni apolon	da	-

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Glaucopsyche alexis</i>	zelenokrili plavac	ne	-
<i>Lycaena dispar</i>	kiseličin crvenko	ne	-
<i>Pseudophilotes vicrama</i>	istočni plavac	ne	-
<i>Scolitantides orion</i>	žednjakov plavac	ne	-
<i>Polyommatus thersites</i>	grahorkin plavac	ne	-
<i>Apatura iris</i>	velika preljevalica	ne	-
<i>Apatura ilia</i>	mala preljevalica	ne	-
<i>Euphydryas aurinia</i>	močvarna riđa	da	-
<i>Erebia medusa</i>	proljetni planinski okaš	ne	-
<i>Lopinga achine</i>	šumski okaš	da	-
<i>Thymelicus acteon</i>	Rottemburgov debeloglavac	ne	-
<i>Papilio alexanor</i>	južni lastin rep	da	-
<i>Pieris brassicae</i>	kupusov bijelac	ne	-
<i>Melitaea aurelia</i>	Nikerlova riđa	ne	-
<i>Melitaea britomartis</i>	Asmanova riđa	ne	-
slatkovodne ribe			
<i>Acipenser naccarii</i>	jadranska jesetra	da	CR (EN)
<i>Barbus plebejus</i>	mren	da	EN
<i>Cyprinus carpio</i>	šaran	ne	-
<i>Gasterosteus aculeatus</i>	koljuška	da	EN
<i>Lethenteron (Lampetra) zanandreae</i>	primorska paklara	da	EN
<i>Padogobius bonelli</i>	slatkovodni glavočić	da	EN
<i>Alburnus albidus</i>	primorska uklija	da	VU
<i>Leuciscus cavedanus</i>	bijeli klen	ne	-
<i>Salmo trutta</i>	potočna pastrva	ne	-
<i>Petromyzon marinus</i>	morska paklara	da	načelo predostrožnosti
<i>Gobio gobio</i>	krkuš	ne	-
morske ribe			
<i>Dipturus batis</i>	volina	da	CR
<i>Isurus oxyrinchus</i>	kućak	da	CR
<i>Alosa fallax</i>	čepa	da	EN
<i>Aphanius fasciatus</i>	obrvan	da	EN
<i>Carcharodon carcharias</i>	velika bijela psina	da	EN
<i>Cetorhinus maximus</i>	psina golema	da	EN
<i>Epinephelus marginatus</i>	kirnja	ne	-
<i>Galeorhinus galeus</i>	butor	da	EN

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Oxynotus centrina</i>	prasec	da	EN
<i>Acipenser naccarii</i>	jadranska jesetra	da	CR (EN)
<i>Alopias vulpinus</i>	pas lisica	da	VU
<i>Dasyatis pastinaca</i>	žutuga	da	VU
<i>Dipturus oxyrinchus</i>	klinka	da	VU
<i>Hippocampus guttulatus</i>	konjić dugokljunić	da	VU
<i>Labrus viridis</i>	drozd	da	VU
<i>Mugil cephalus</i>	cipal glavaš	ne	-
<i>Pagrus pagrus</i>	pagar	ne	-
<i>Prionace glauca</i>	pas modrulj	da	VU
<i>Chelon labrosus</i>	cipal putnik	ne	-
<i>Diplodus puntazzo</i>	pic	ne	-
<i>Diplodus sargus sargus</i>	šarag	ne	-
<i>Gobius cobitis</i>	glavoč pločar	ne	-
<i>Labrus merula</i>	vrana	ne	-
<i>Liza saliens</i>	cipal dugaš	ne	-
<i>Lophius piscatorius</i>	grdobina	ne	-
<i>Muraena helena</i>	murina	ne	-
<i>Mustelus mustelus</i>	pas mekaš	ne	-
<i>Myliobatis aquila</i>	golub	ne	-
<i>Pegusa impar</i>	list nosan	ne	-
<i>Platichthys flesus</i>	iverak	ne	-
<i>Psetta maxima</i>	oblič	ne	-
<i>Raja asterias</i>	raža zvjezdopjega	ne	-
<i>Raja clavata</i>	raža kamenica	ne	-
<i>Sciaena umbra</i>	kavala	ne	-
<i>Scophthalmus rhombus</i>	oblič ljuskaš	ne	-
<i>Scorpaena scrofa</i>	škrpina	ne	-
<i>Scyliorhinus stellaris</i>	mačka mrkulja	ne	-
<i>Spondyliosoma cantharus</i>	kantar	ne	-
<i>Squalus acanthias</i>	kostelj	ne	-
<i>Umbrina cirrosa</i>	koraf	ne	-
<i>Zeus faber</i>	kovač	ne	-
<i>Atherina boyeri</i>	oliga	ne	-
<i>Atherina hepsetus</i>	gavun	ne	-
<i>Chelidonichthys lucernus</i>	lastavica balavica	ne	-
<i>Dentex dentex</i>	zubatac	ne	-

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Dentex gibbosus</i>	zubatac krunaš	ne	-
<i>Dicentrarchus labrax</i>	lubin	ne	-
<i>Diplodus vulgaris</i>	fratar	ne	-
<i>Echiichthys vipera</i>	pauk žutac	ne	-
<i>Eutrigla gurnardus</i>	kokot sivac	ne	-
<i>Lepidorhombus boscii</i>	patarča crnopjega	ne	-
<i>Lepidorhombus whiffiagonis</i>	patarča oštronoska	ne	-
<i>Lichia amia</i>	lica	ne	-
<i>Lithognathus mormyrus</i>	ovčica	ne	-
<i>Liza aurata</i>	cipal zlatac	ne	-
<i>Liza ramado</i>	cipal balavac	ne	-
<i>Lophius budegassa</i>	grdobina žutka	ne	-
<i>Microchirus ocellatus</i>	list pečetar	ne	-
<i>Mullus surmuletus</i>	trlja od kamena	ne	-
<i>Pagellus acarne</i>	batoglavac	ne	-
<i>Pagellus bogaraveo</i>	rumenac okan	ne	-
<i>Pagellus erythrinus</i>	arbun	ne	-
<i>Phycis phycis</i>	tabinja	ne	-
<i>Raja miraletus</i>	raža modropjega	ne	-
<i>Scyliorhinus canicula</i>	mačka bljedica	ne	-
<i>Seriola dumerili</i>	gof	ne	-
<i>Solea solea</i>	list	ne	-
<i>Sparus aurata</i>	komarča	ne	-
<i>Symphodus tinca</i>	lumbrak	ne	-
<i>Synapturichthys kleinii</i>	list crnorub	ne	-
<i>Syngnathus acus</i>	šilo	ne	-
<i>Syngnathus typhle</i>	šilo tupokljuno	ne	-
<i>Torpedo marmorata</i>	drhtulja	ne	-
<i>Zosterisessor ophiocephalus</i>	glavoč travaš	ne	-
<i>Campogramma glaycos</i>	strijela šarulja	ne	-
<i>Dicentrarchus punctatus</i>	lubin piknjavac	ne	-
<i>Hippocampus hippocampus</i>	konjić kratkokljunić	ne	-
<i>Mustelus punctulatus</i>	pas mekaš	ne	-
<i>Nerophis maculatus</i>	šilo oblokkluno	ne	-
<i>Nerophis ophidion</i>	šilo grebenokljuno	ne	-
<i>Pegusa lascaris</i>	list bradavkar	ne	-
<i>Petromyzon marinus</i>	paklara morska	da	načelo predostrožnosti

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Pleuronestes platessa</i>	iverak zlatopjeg	ne	-
<i>Polyprion americanus</i>	kirnja glavulja	ne	-
<i>Pteroplatytrygon violacea</i>	žutuga ljubičasta	ne	-
<i>Raja montagui</i>	raža crnopjega	ne	-
<i>Rostroraja alba</i>	Volina bjelica	ne	-
<i>Salmo trutta trutta</i>	pastrva morska	ne	-
<i>Syngnathus abaster</i>	šilo kratkokljuno	ne	-
<i>Syngnathus phlegon</i>	šilo dračavo	ne	-
<i>Syngnathus tenuirostris</i>	šilo tankokljuno	ne	-
<i>Thunnus thynnus</i>	tuna	ne	-
<i>Xiphias gladius</i>	iglon	ne	-
vodozemci			
<i>Proteus anguinus</i>	čovječja ribica	da	EN
<i>Rana latastei</i>	lombardijska smeđa žaba	da	EN
<i>Triturus carnifex</i>	veliki vodenjak	da	-
<i>Bombina variegata</i>	žuti mukač	da	-
<i>Salamandra atra</i>	crni daždevnjak	da	DD
gmazovi			
<i>Caretta caretta</i>	glavata želva	da	VU
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	četveroprugi krivosas	da	-
<i>Emys orbicularis</i>	barska kornjača	da	-
<i>Iberolacerta horvathi</i>	velebitska gušterica	da	-
<i>Telescopus fallax</i>	crnokrpica	da	-
<i>Testudo hermanni</i>	kopnena kornjača	da	-
<i>Podarcis melisellensis</i>	krška gušterica	da	-
<i>Podarcis siculus</i>	primorska gušterica	da	-
ptice			
<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	da	gnijezdeća populacija (CR)
<i>Pluvialis apricaria</i>	tropsti zlatar	da	zimujuća populacija (CR)
<i>Numenius tenuirostris</i>	tankokljuni pozviždač	da	preletnička populacija (CR)
<i>Acrocephalus paludicola</i>	trstenjak ševar	da	preletnička populacija (CR)
<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	da	gnijezdeća populacija (EN)

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Porzana parva</i>	siva štijoka	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Porzana porzana</i>	riđa štijoka	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Burhinus oedicnemus</i>	ćukavica	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Sterna caspia</i>	velika čigra	da	preletnička populacija (EN)
<i>Sterna albifrons</i>	mala čigra	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Phylloscopus bonelli</i>	gorski zviždak	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Falco columbarius</i>	mali sokol	da	preletnička populacija (DD), zimujuća populacija (VU)
<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	da	gnijezdeća populacija (EN)
<i>Crex crex</i>	kosac	da	gnijezdeća populacija (VU)
<i>Lymnocyptes minimus</i>	mala šljuka	da	preletnička populacija (DD), zimujuća populacija (VU)
<i>Numenius phaeopus</i>	prugasti pozviždač	da	preletnička populacija (VU)
<i>Numenius arquata</i>	veliki pozviždač	da	preletnička populacija (VU), zimujuća populacija (EN)
<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	da	gnijezdeća populacija (VU)
<i>Glaucidium passerinum</i>	mali ćuk	da	gnijezdeća populacija (VU)
<i>Melanocorypha calandra</i>	velika ševa	da	gnijezdeća populacija (VU)
<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	da	gnijezdeća populacija (VU)
sisavci			
<i>Monachus monachus</i>	sredozemna medvjedica	da	RE
<i>Lynx lynx</i>	ris	da	CR
<i>Plecotus austriacus</i>	sivi dugoušan	da	EN
<i>Miniopterus schreibersii</i>	dugokrili pršnjak	da	EN
<i>Tursiops truncatus</i>	dobri dupin	da	EN
<i>Rhinolophus blasii</i>	Blazijev potkovnjak	da	VU
<i>Rhinolophus euryale</i>	južni potkovnjak	da	VU

latinski naziv	hrvatski naziv	strogo zaštićena vrsta (Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16))	kategorija ugroženosti prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
<i>Myotis bechsteinii</i>	velikouhi šišmiš	da	VU
<i>Plecotus kolombatovici</i>	Kolombatovićevev dugoušan	da	DD
<i>Plecotus macrobullaris</i>	gorski dugoušan	da	DD
<i>Delphinus delphinus</i>	kratkokljuni obični dupin	ne	-
<i>Neomys anomalus</i>	močvarna rovka	ne	-
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	veliki potkovnjak	da	-
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	mali potkovnjak	da	-
<i>Myotis emarginatus</i>	riđi šišmiš	da	-
<i>Myotis myotis</i>	veliki šišmiš	da	-
<i>Nyctalus leisleri</i>	mali večernjak	da	-
<i>Sciurus vulgaris</i>	vjeeverica	ne	-
<i>Chionomys nivalis</i>	planinska voluharica	ne	-
<i>Micromys minutus</i>	patuljasti miš	ne	-
<i>Eliomys quercinus</i>	vrtni puh	ne	-
<i>Muscardinus avellanarius</i>	puh orašar	da	-
<i>Canis lupus</i>	vuk	da	-
<i>Ursus arctos</i>	smeđi medvjed	da	-
<i>Lepus europaeus</i>	zec	ne	-
<i>Glis glis</i>	sivi puh	ne	-

3.10.5 Zaštićena područja

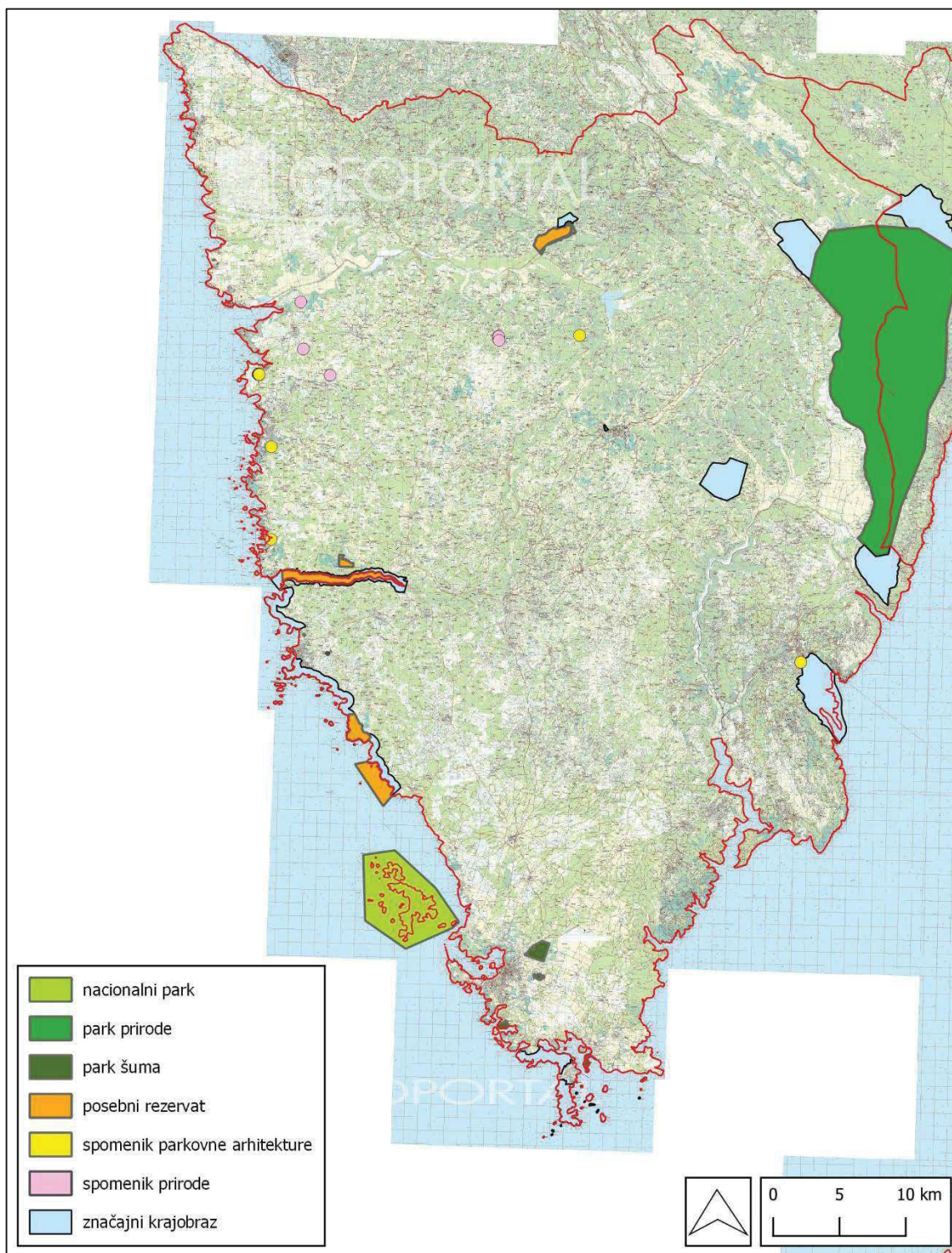
Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) predviđa devet kategorija zaštite, od kojih se na području IŽ ne nalaze jedino regionalni park i strogi rezervat. Ukupan broj zaštićenih područja u Županiji iznosi 35. U tablici u nastavku (Tablica 46) navedena su zaštićena područja na području IŽ, a njihov kartografski prikaz dan je na slici u nastavku (Slika 33).

Tablica 46. Zaštićena područja u IŽ

redni broj	zaštićeno područje	površina područja (ha)
nacionalni park		
1	Brijuni	3.400,46
park prirode		
2	Učka	16.051,33
park-šuma		
3	Šijana	152,81
4	Zlatni rt – Škaraba	71,4

redni broj	zaštićeno područje	površina područja (ha)
5	Busoler	22,05
6	Brdo Soline kod Vinkurana	31,72
7	Kašteja	34,05
posebni rezervat – šumske vegetacije		
8	Motovunska šuma	274,86
9	Kontija	59,53
posebni rezervat – u moru		
10	Limski zaljev - rezervat	429,41
posebni rezervat – paleontološki		
11	Datule – Barbariga	425,65
posebni rezervat – ornitološki		
12	Palud	219,71
spomenik parkovne arhitekture – skupina stabala		
13	Rovinj – drvored čempresa	1,59
14	Labin – dvije glicinije	-
15	Červar – skupina stabala	-
16	Poreč – skupina stabala	-
17	Vrsar – skupina stabala	-
spomenik parkovne arhitekture – pojedinačno stablo		
18	Kašćerga - čempres	-
spomenik prirode – geomorfološki		
19	Vela Draga	70,96
20	Markova jama	-
21	Baredine	-
spomenik prirode – geološki		
22	Fantazija	3,48
spomenik prirode – rijetki primjerak drveća – skupina		
23	Pinije u Karojbi	-
spomenik prirode – zoološki		
24	Pincinova jama	-
značajni krajobraz		
25	Limski zaljev	882,8
26	Pazinski ponor	7,24
27	Rovinjski otoci i priobalno područje	1.371,19
28	Labin, Rabac i uvala Prklog	1.346,52
29	Pićan	744,59
30	Donji Kamenjak i medulinski arhipelag	424,02
31	Istarske toplice	83,41
32	Gornji Kamenjak	366,23
33	Učka – sjeverni dio	905,44

redni broj	zaštićeno područje	površina područja (ha)
34	Učka – južni dio	875,98
35	Lisina	1.425,5

Slika 33. Zaštićena područja u IŽ (ENVI portal okoliša)

Osim navedenih zaštićenih područja, Rješenjem o proglašenju fosila dinosaura i njihovih nalazišta zaštićenim dijelovima prirode (NN 40/21) utvrđeno je da su fosili dinosaura na 24 (dvadeset i četiri) nalazišta u Republici Hrvatskoj značajni zbog svoje rijetkosti, veličine, izgleda, obrazovnog i znanstvenog značaja te su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode. U tablici u nastavku (Tablica 47) dan je popis nalazišta fosila dinosaura koja se nalaze u IŽ.

Tablica 47. Popis nalazišta fosila dinosaura i njihove lokacije u IŽ

nalazište	lokacija	godina pronalaska
Ploče	Brijuni	1925.
Pogledalo/Barban	Brijuni	1965.
Fenoliga	Južna Istra	1975.
Plješivac/Kamik	Brijuni	1987.
Kolona/Datule Barbariga	Jugozapadna Istra	1993.
Lanterna	Zapadna Istra	1993.
Solaris 1	Zapadna Istra	1994.
Solaris 2	Zapadna Istra	1994.
Uvala Palud	Rovinj	1999.
Gustinja	Rovinj	2000.
Puntižela	Pula-Pola	2000.
Lovrečica	Umag	2001.
Laidn Gaj	Umag	2001.
Kirmenjak 1	Zapadna Istra	2001.
Trstike/Debela Glava	Brijuni	2001.
Grakalovac	Južna Istra	2001.
Zlatne Stijene	Pula-Pola	2004.
Karigador	Novigrad	2005.
Savudrija	Sjeverozapadna Istra	2007.
Kirmenjak II	Zapadna Istra	2010.
Mareda	Novigrad	2018.

3.10.6 Postojeći okolišni problemi

Veliku prijetnju području Istarske županije predstavlja napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede koji su doprinikli očuvanju biološke raznolikosti, uz razvoj intenzivnih oblika poljoprivrede koji podrazumijevaju procese: prenamjene staništa / zemljišta, sječe šuma, navodnjavanja, uzgoja monokultura, kao i nestajanje autohtonih vrsta, sorti i pasmina, primjenu pesticida, herbicida te uništavanje šumaraka, živica i drvoreda. Upotreba mineralnih gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu biljaka potencijalno može biti uzrok mnogih negativnih učinaka na okoliš, onečišćenje tla i podzemnih voda, emisije stakleničkih plinova, štetnog utjecaja na biološku raznolikost te eutrofikacije površinskih voda.

Urbanizacija se najviše očituje kroz fragmentaciju staništa, onečišćenje otpadom (ilegalna odlagališta), otpadnim vodama, bukom, svjetlošću, prekomjerno širenje građevinskog područja te lociranje građevinskih područja u posebno vrijedne i osjetljive ekosustave. Potencijalna ilegalna odlagališta, sa značajnim utjecajem na okoliš (procjedne vode, samozapaljenja, neugodni miris, vizualno onečišćenje i sl.), dovode do onečišćenja kopnenih i podzemnih voda te mora gradskim i industrijskim otpadnim vodama. Urbanizacija je svakako popraćena razvojem prometne infrastrukture. Ukoliko se isključe beneficije razvoja prometnog sustava za ljudsku populaciju, generalno ostaju negativni učinci cestovnog prometa na okoliš te raznolikost flore i faune određenog područja. Razvojem prometa eksponencijalno raste štetan utjecaj na vodu, tlo i zrak čime se neposredno ugrožavaju biljne i životinjske vrste. Izgradnja prometnica iziskuje namjerno uzrokovane promjene u staništu što dovodi do degradacije i fragmentacije staništa. Na taj način smanjuje se i mijenja životni prostor neke populacije čime se ograničava migracijsko kretanje i orijentacija životinja, a posljedično njena brojnost, gustoća i raspored.

Osobito vrijedna područja istovremeno su turistički atraktivnija, stoga su ona posljedično izložena većem antropogenom pritisku. Sama prisutnost posjetitelja u nekim situacijama predstavlja problem za životinjske vrste jer dovodi do uznemiravanja, što može biti problematično u osjetljivijim životnim fazama poput razmnožavanja i podizanja mladih. Antropogeni utjecaj često je popraćen požarima koji uznemiravaju populacije vrsta, degradiraju staništa te smanjuju područja pod šumskim zemljištem, što uzrokuje pojačanu eroziju tla zbog gubitka površinskog sloja (Izješće o stanju okoliša IŽ, 2019).

Gotovo sva staništa obalnog područja i mora izložena su većem broju pritisaka i prijetnji što dovodi do njihove degradacije i smanjenja površina. Porast urbanizacije u priobalnoj zoni (povećanje stambenih površina u obalnom području, izgradnja turističkih objekata, izgradnja infrastrukture i dr.) prisutan u Istarskoj županiji, uz brojne druge aktivnosti koje se odvijaju u obalnom području, dovodi do određene razine opasnosti od kontinuiranog te iznenadnog onečišćenja mora, što posljedično vodi do ugrožavanja morskog ekosustava. Sektori glavnih opterećenja na morski okoliš i/ili priobalno područje su pomorski promet, ribarstvo i marikultura, turizam, unos onečišćujućih tvari kao posljedica aktivnosti na kopnu (industrija i poljoprivreda) i brodogradnja. Zastupljenost turističkih djelatnosti i razvoj infrastrukture imaju negativan utjecaj na more i morski okoliš, što se očituje u području većih gradova, luka i turističkih središta, gdje je stanje lošije u odnosu na ostale dijelove obale te je kvaliteta samih morskih staništa u opadanju (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

Veliki problem morskim ekosustavima predstavlja neselektivno i prekomjerno korištenje ribljeg fonda, uništavanje podmorja koćarenjem i drugim slaboselektivnim alatima te utjecaj marikulture u smislu organskog onečišćenja mora. Utjecaj ribolova se odražava i na slučajni ulov ostalih velikih morskih kralješnjaka, poput morskih sisavaca i kornjača. Jedan od glavnih razloga ugroženosti morskih kornjača je njihovo stradavanje u mrežama stajaćicama i pridnenim koćama. Slučajni ulov glavate želve u pridnene koće na sjeveroistočnom dijelu Jadrana je procijenjen na 2.135–4.334 jedinke godišnje (Lazar i dr., 2011). Kao skupine najugroženije lovnim aktivnostima ističu se ptice i sisavci, ali i špiljske životinje te gmazovi. Uz navedeno, bentička morska staništa, pogotovo livade morskih cvjetnica ugrožena su sidrenjem što se posljedično negativno odražava na čitav morski ekosustav. Oštećenja naselja posidonije utvrđena su na svim istraživanim livadama

(*Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*) na području kojim upravlja JU Kamenjak, a za koje je utvrđeno da su popularna mjesta za sidrenje od strane nautičara (utvrđeno provedenim istraživanjima: Kružić, P. (2014): Monitoring morske cvjetnice *Posidonia oceanica* i Kružić, P. (2020): Praćenje stanja livada morske cvjetnice vrste *Posidonia oceanica* na Natura 2000 lokalitetima na području Javne ustanove Kamenjak, Hrvatsko biološko društvo).

Na području Istarske županije nalazimo velik broj biljnih i životinjskih stranih invazivnih vrsta, od kojih je samo nekoliko njih sustavno praćeno monitoringom. Prema dostupnim podacima na području Istarske županije zabilježeno je 60 stranih invazivnih vrsta. U Hrvatskoj su invazivne strane vrste također među glavnim razlozima ugroženosti bioraznolikosti. Najčešće su to alohtone vrste nenamjerno ili namjerno unesene u novi ekosustav u kojem prirodno ne obitavaju te u kojem zbog nedostatka prirodnih neprijatelja snažno (ponekad i nepovratno) potiskuju autohtone vrste smanjujući njihovu brojnost populacija. Osim negativnog utjecaja na bioraznolikost strane invazivne vrste često uzrokuju i ekonomske štete i predstavljaju opasnost po zdravlje ljudi. Za biljne strane invazivne vrste hortikultura je vrlo često vektor unosa te predstavlja potencijalnu ugrozu o kojoj treba voditi brigu.

Strane invazivne vrste u Jadran najčešće dolaze balastnim vodama, slučajnim unosom, bijegom iz akvarija / akvakulture ili prirodnim putem iz toplijih mora kao posljedica globalnog zagrijavanja ili oceanografskih promjena. Neke vrste alga brzo i uspješno se šire vegetativnim rastom jer nemaju prirodnog ili učinkovitog predatora koji bi kontrolirao njihove populacije, stvarajući vrlo guste prevlake po morskom dnu (npr. *Caulerpa* sp.) (Izvješće o stanju okoliša IŽ, 2019). Osim algi u morskom okolišu od invazivnih vrsta problem predstavljaju i rebraš *Mnemiopsis leidyi*, tropske vrste riba itd.

Do negativnog utjecaja na šumska staništa dolazi iz sljedećih razloga: korištenje za smještaj kampova i autokampova, veliki broj malih i većih eksploatacijskih polja, izgradnja infrastrukturnih građevina – dalekovoda, vodovoda, kanalizacije, plinovoda i izgradnja modernih cesta, emisija štetnih plinova iz industrije i sektora prometa. Područje Istre i Kvarnera pod velikim je opterećenjem kiselim kišama koje dolaze genovskim ciklonama iz industrijski jako razvijene Sjeverne Italije. Česti požari u zimsko-proljetnom i ljetnom razdoblju također negativno utječu na šumska staništa. Posljedica navedenih negativnih utjecaja je značajna oštećenost – defolijacija oko 70% hrasta medunca i borova na području Županije.

Upravljački problemi vezani uz bioraznolikost i zaštićena područja na prostoru IŽ uključuju: iako postoje planski dokumenti usmjereni na upravljanje zaštićenim područjima, predviđene mjere se u praksi ne provode te je evidentan nedostatak ljudskih resursa za praćenje njihove provedbe; nedostatak monitoringa u zaštićenim područjima, odnosno manjak službi koje provode redoviti nadzor; nedostatnost financijskih resursa za očuvanje zaštićenih područja; neučinkovita provedba zaštite okoliša i prirode u stvarnosti – zaštita je deklarativnog karaktera; neadekvatan nadzor i uređenje zaštite zaštićenih morskih područja, uz izraženu problematiku nadležnosti više institucija (na nacionalnoj i regionalnoj razini) (Plan razvoja IŽ, 2022).

3.10.7 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu degradacije obalnih i morskih staništa, širenja invazivnih vrsta, gubitka vrijednih prirodnih i doprirodnih staništa zahvatima urbanog razvoja, onečišćenja vodenih ekosustava neadekvatnim sustavima pročišćavanja otpadnih voda te nesaniranja ilegalnih odlagališta otpada.

3.11 Krajobrazna obilježja

U planiranju i uređenju prostora, te u planiranju i korištenju prirodnih dobara potrebno je osigurati očuvanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza pod kojim se podrazumijevaju dijelovi prirode karakteristični za određene krajobrazne tipove ili umjetne sastavnice krajobraza koje imaju prirodnu, povijesnu, kulturnu, znanstvenu ili estetsku vrijednost.

Prostornim planom Istarske županije istarski poluotok podijeljen je na Bijelu, Sivu i Crvenu Istru. Ove cjeline ilustrativno ukazuju na njezine krajobrazne karakteristike, ali i reljefne, geološke, hidrološke, pedološke, vegetacijske te morfologije naselja.

3.11.1 Bijela Istra

Krajobraz šireg područja definiran je brdsko-planinskim područjem Ćićarije prosječne visina 1000 m i Učke 1396 m koje se nalazi na sjeveroistoku istarskog poluotoka, sjeverno od Buzeta do Plomina. Glavna reljefno-krajobrazna karakteristika su ogoljeli vrhovi i strme litice bijelih vapnenačkih stijena vrlo dominantni u prostoru temeljem čega je i dobilo naziv Bijela Istra. Temeljno obilježje ovog prostora je krš, sa nizom geomorfoloških pojava - kraških polja, dolaca, tornjastih stijena, jama, škrapa.

Izrazito velika perceptivna vrijednost Bijele Istre očituje se upravo u gorskom lancu Ćićarije i Učke vidljiv iz gotovo svih dijelova Istre, te predstavlja svojstveni orijentir i geografsku granicu istarskog poluotoka.

Područje Bijele Istre geomorfološki moguće je podijeliti na dvije krajobrazne podcjeline: sjeverni dio (lanac vrhova Ćićarije) i južni dio (Planik – Učka – Plomin – Park prirode)

Sjeverni dio - lanac vrhova Ćićarije

Izrazito svojstven krajobraz karakteriziraju malobrojna obrađena polja u zavalama okružena stjenovitim masivima prosječne visine 1000 metara nadmorske visine, na kojima se izmjenjuju plohe travnjačkih i šumovitih površina. Malobrojna naselja izrazito ruralnog tipa smještena su 200-400 m ispod stjenovitih masiva na prisojnim, zaštićenim područjima.

Južni dio – Planik - Učka – Plomin – Park prirode

Učka predstavlja najviši dio istarskog poluotoka, dominantan reljefni oblik i perceptivno vrlo vrijedno područje. Posebno vrijedan krajobraz predstavlja i zaštićeni geomorfološki

spomenik prirode Vela Draga koji se odlikuje slikovitim soliternim vapnenačkim stupovima i stijenama koji predstavljaju izuzetnu geomorfološku i krajobraznu vrijednost. Naselja su izrazito ruralnog karaktera koncentrirana na prisojnoj zaštićenoj strani obronka.

Ovo područje uz posebnu osjetljivost prirodne baštine, izrazita je i osjetljivost na vizualne promjene kojima bi se gubila posebnost i identitet prostora kako mikrolokacije, tako i mnogo značajnije u odnosu na sveobuhvatno mjerilo istarskog krajobraza - makrolokacije.

Mjere očuvanja krajobraza Bijele Istre

Prostornim planom Istarske županije određene su mjere očuvanja krajobraza „Bijele Istre“, između ostalog:

- očuvanje prirodne baštine uže i šire zone Učke i Ćićarije, naročito očuvanje od vizualnih promjena;
- očuvanje ruralnog okoliša naselja smještenih ispod planinskih grebena i očuvanje značajnih površina prirodnih travnjaka kao krajobraznih elemenata;
- očuvanje i sanacija manjih vodenih površina i specifične vegetacije;
- poticanje na bavljenje tradicijskim stočarstvom.

3.11.2 Siva Istra

Glavna reljefno-krajobrazna karakteristika Sive Istre je velika diseciranost flišnih naslaga koje su najvećim dijelom nepropusne i zato podložne površinskom ispiranju pa se u okolišu na strmim padinama pojavljuju kao naslage sivih lapora, vapnenca i pješčenjaka, odnosno, krajobrazom dominiraju karakteristični reljefni oblici tzv. tašel, piski, pustinje.

Uz geomorfologiju terena u krajobrazu dominantne su naseobinske strukture koje su se smjestile na visokim, krajobrazno dominantnim točkama, a promatraču pruža svojstvenu sliku istarskih 'akropolskih' naselja. Naselja su u pravilu organskih formi dobro prilagođenih terenu, vizura i silueta koje poštuju mjerilo ambijenta. Radi se u pravilu o urbanim i ruralnim naseljima male veličine, gusto zbijenih sklopova s malim površinama obradivog zemljišta unutar samih naselja

Budući da je ovo područje nepropusnih flišnih naslaga, ovdje dolazi do formiranja stalnih i bujičnih vodotoka Istre: Mirnu, Dragonju i Rašu. Zbog geološkog sastava terena mreža površinskih vodnih tokova vrlo je razvedena.

Područje Sive Istre na osnovu hidrogeologije i morfologije moguće je podijeliti na više krajobraznih podcjelina: sjeverno područje (Momjan – slivno područje Dragonje), dolina rijeke Mirne, sa sjevernim i južnim obroncima kanjona Mirne: Grožnjan-Motovun-Završje-Oprtalj-Zrenj, središnje područje oko akumulacije Butoniga – slivno područje Butoniga, zapadno podnožje Ćićarije i Učke –Buzet – Roč – Lupoglav – Hum – Kotli – slivno područje Mirne, i istočno područje Gračišće – Pićan – Gologorica - Boljun – Čepić - Kršan – slivno područje Raše.

Sjeverno područje – Momjan – slivno područje Dragonje

Glavne reljefno krajobrazne značajke ovog područja predstavlja brežuljkasta razvedenost sa vrhovima na kotama 300 m do 406 m i padinama koje se blaže i strmije spuštaju u dolinu. Na vrhovima se nalaze naselja male veličine, gusto zbijena, jasno definirane forme. Na obroncima južnih ekspozicija uređeni su vinogradi i maslinici, dok su sjevernije ekspozicije degradirane šume medunca i kulture crnog bora isprekidane pašnjacima.

Dolina rijeke Mirne, sa sjevernim i južnim obroncima kanjona Mirne: Grožnjan-Motovun-Završje-Oprtalj-Zrenj

Dolina rijeke Mirne predstavlja plodnu nizinu na čijem zapadnom djelu prevladavaju prostrana poljoprivredna polja, u središnjem djelu se izmjenjuju šumske i poljoprivredne površine, dok prema istoku uglavnom prevladavaju šume. Udolina je omeđena strmim vapnenačkim obroncima stoga ovaj prostor pripada značajno nagnutom terenu, sa strmim padinama i izraženim padinskim procesima. Dolinom se prostire šuma hrasta lužnjaka i običnog graba što je ujedno i posebna prirodna baština reliktna primorske šume hrasta lužnjaka. Osim većih akropolskih naselja na obroncima su uočljiva i manja, tip 'štancija', okružena vinogradima ili maslinicima.

Središnje područje oko akumulacije Butoniga – slivno područje Butoniga

Karakterizira ga brežuljkasto-brdski reljef, gdje se izmjenjuju umjereno blage, umjereno strme i jako strme padine. Akumulacija Butoniga smještena je u udolini među brežuljcima i brdima sa kojih se spuštaju njezina tri glavna bujična ogranka: Dragučki, Grdoselski i Račkički potok. Naselja akropolskog tipa smještena su na vrhovima brežuljaka. To su manja, zbijena mjesta, sa središnjim otvorenim trgom. U kulturnom krajobrazu prevladavaju oranice i voćnjaci koji su uglavnom raspoređeni oko naselja, a vinogradi i maslinici na padinama brežuljaka južnih ekspozicija. Značajna za ovo područje je i rijeka Pazinčica koja je podijelila flišni bazen na sjeverozapadni (sliv Mirne) i jugozapadni (sliv Raše) i stvara Cerovljansko polje. Pazinčica u svom kamenitom koritu strmim kaskadama otječe prema svom ponoru, poznatom krškom fenomenu Pazinskoj jami. Radi eksploatacije okolnih terena za potrebe ciglane, stvorili su se veći ribnjaci koji uz poljoprivredno obrađiva polja dominiraju nizinskim krajobrazom.

Zapadno podnožje Ćićarije i Učke –Buzet – Roč – Lupoglav – Hum – Kotli – slivno područje Mirne

U kanjonskom dijelu Drage i Rečine česte su pojave slapovi, te manje ili veće udubine u stijenama korita rijeke tzv. kotli, što cijelo područje tokova čini izuzetno vrijednim krajobrazom. Krški fenomeni na vodi kao posebno vrijedni krajobrazi ovog područja su slapovi i udubine u koritu rijeka kod mjesta Kotli i kanjon Drage južno od Selca. U prostoru prevladavaju ruralna naselja, pučkog graditeljstva, koji je harmonično uklopljen u prirodnom okruženju. Koncentrirana su i zbijena, djelomično raspoređena na vrhovima ili obroncima padina, a dijelom u nizinama. Utvrđena naselja opasana zidinama, posebnih krajobraznih vrijednosti su Roč i Hum te Stari grad Buzet.

Istočno područje Gračišće – Pićan – Gologorica - Boljun – Čepić - Kršan – slivno područje Raše

U ovom prostoru dominiraju 2 morfološke jedinice: Nizinsko područja melioriranih polja i brežuljkasta uzdizanja prema središnjoj Istri.

Boljunčica je vodotok bujičnog karaktera, prati smjer Učke i ulijeva se u Plominski zaljev. U gornjem dijelu toka nalazi se Boljunsko polje (100mnv), a branom Letaj formirana je akumulacija Boljunčica. Donji dio Boljunčice kroz Čepičko polje (25mnv) je regulirano brojnim kanalima. Vodotok Raše formira se spajanjem bujičnih pritoka neposredno uzvodno od Potpićanskog mosta. Pritoke prate poljoprivredno obradive površine koje se duboko usijecaju u pobrđa. Kod sela Floričići nalazi se najveći istarski slap Sopot (30m) u čijem je podnožju jezerce, područje izrazite krajobrazne ljepote.

Obronci brežuljaka obrasli su šumskom bjelogoričnom vegetacijom, a mjestimično nalaze se i kulture crnog bora. U nizinskom djelu su naselja raštrkana, nižu se uz cestu i nemaju jasno izraženo središte, dok su naselja na vrhovima i padinama uglavnom koncentrirana i zbijena. Na cijelom području nalaze se ruševine starih utvrda i dvoraca. Krajobrazno najznačajniji je kompleks dvorca Belaj.

Zbog izmjene ravničarskih polja, brežuljkastih krajeva i strmih obronaka Učke, krajobraz je izrazito dinamičan, vizure su vrlo drastične, posebno sa naselja na brežuljkastim uzvisinama, ali i dužinom svih glavnih prometnica.

Mjere očuvanja krajobraza Sive Istre

Prostornim planom Istarske županije određene su mjere očuvanja krajobraza „Sive Istre“, između ostalog:

- Očuvanje karakterističnih reljefnih oblika (tašeli, pustinje i sl.), morfoloških i vizualnih osobitosti akropolskih naselja te ruralnog i prirodnog krajobraza
- Zaštita vizualnog i prostornog identiteta manjih sela i zaseoka
- Očuvanje vizura na eksponiranim krajobrazno dominantnim točkama te ograničavanje gradnje na eksponiranim padinama i poticanje rekonstrukcije ruševnih zgrada i stancija
- Revitalizacija zapuštenih utvrda i dvoraca i neposrednog okoliša, očuvanje značajnih šumskih površina
- Očuvanje poljoprivrednih površina te krških i aluvijalnih polja od izgradnje
- Očuvanje značajnih površina prirodnih travnjaka kao krajobraznih elemenata te poticanje stanovništva na bavljenje tradicijskim stočarstvom

3.11.3 Crvena Istra

Osnovna karakteristika krajobraza je tlo – tipična crvenica, plitka, srednje duboka i duboka. Također, za razliku od Bijelega, a posebno Sive Istre, u Crvenoj Istri nema značajnih

površinskih voda osim lokvi i bara, voda se spušta u podzemlje, te pukotinama putuje prema moru. Ovo područje može se podijeliti na kontinentalni dio i primorski dio.

Središnja visoravan, kontinentalni dio

Sjeverna visoravan Buje – Kremenje-Marušiči-Šterna-Lucija-Martinčići-Triban: U krajobrazu prevladavaju poljoprivredne površine koje su povremeno odijeljene većim i manjim šumskim grupacijama. Naselja su različitih oblika, slobodnija i pomalo raštrkana. Gotovo svaka kuća ima vrt (okućnicu) pa se unutar naselja ravnomjerno izmjenjuju arhitektonski i prirodni elementi.

Sjeverozapadna visoravan – Vižinada-Baderna-Lovreč-Selina-Barat-Karojba: Ovo je dio vapnenačkog ravnjaka koji se ističe izrazito blago valovitom morfologijom terena. Sv. Lovreč je tipično naselje potpunog gradskog i akropolskog obilježja. Poljoprivredne površine su uglavnom smještene u okružju naselja, a prekrivene su nasadima maslina, vinove loze, a u širem okružju Vižinade i ratarske kulture i lavande.

Niska vapnenačka zaravan južno od Pazina – Žminj – Kanfanar – Savičenta – Juršići – sjeverno od Vodnjana – Marčana – Manjadvorci – Draguzeti: Prostor se odlikuje pretežno zaravnjenim dijelovima s povremenim blagim uzdizanjima i manjim vrtačama, koji se postepeno spuštaju prema južnom priobalju Istre. Površinskih tokova nema, ali su značajne brojne lokve i bare koje su uz manja naselja uredno održavane. Naselja su raštrkana, disperzna, nedefiniranog oblika, bez jasno definiranih granica. Na cijelom području brojni su geomorfološke fenomeni krša u obliku jama, špilja: Pazinska jama, jama kod sela Burići, Ladićevi krugi. Upravo zbog niskog raslinja, i jako skeletnog tla najuočljivija pojava u ovom krajobrazu je tradicionalna ruralna arhitektura – kažun i suhozidi.

Primorski dio

Sjeverni dio Savudrija – Umag – Novigrad: Ovaj prostor obuhvaća najsjeverniji dio Istarskog ravnjaka, nisko i zaravnjeno primorsko područje koje se proteže od Piranskoga zaljeva do ušća rijeke Mirne. S obzirom na nagibe padina ovaj prostor pripada blago nagnutom terenu. Na predjelu između Novigrada i Umaga prevladavaju poljoprivredne površine s interpoliranim manjim šumskim plohama, dok su prema sjeveru u širem okružju Savudrije dominantne šumske površine. Veća naselja Umag i Novigrad su koncentrirana uz samu obalu mora, a karakterizira ih podjela na stari i novi dio grada, pri čemu je stari dio zbijen i kompaktan, tik uz more, a novi slobodnije i disperznije gradnje. Kontinentalni dio je izrazito poljoprivredan, dok je obalni dio maksimalno turistički eksploatiran, uz prisutan utjecaj bespravne izgradnje. Značajna djelatnost u krajobrazu također je eksploatacija mineralnih sirovina.

Zapadna obala - Poreč - Vrsar – Rovinj: Morfološku sliku šireg područja čini otvorena vapnenačka zaravan na niskom i valovitom istarskom ravnjaku sa zaobljenim, kupastim i relativno niskim reljefnim oblicima. Krajobraz je uglavnom agrarni, prevladavaju maslinici i vinogradi, te u blizini naselja, oranice sa povrtnim i ratarskim kulturama. Značajan je kultivirani krajobraz šireg agrarnog prostora Kaštelir, Labinci, Nova Vas, Červar sa brojnim obnovljenim vinogradima i maslinicima. Rovinjski otoci i priobalno područje, kao i otoci

Vrsara i Poreča su krajobrazno značajna područja. Od negativnih utjecaja izdvaja se bespravna izgradnja.

Južni priobalni dio Barbariga - Pula – Premantura – Budava: Ovo je područje blago položenog reljefa koji prema moru prelazi u nizinu. Na kopnu nema drastičnih vizura, međutim sa morske strane vizure sežu duboko na kopno. Za razliku od zapadne, ovaj dio istarske obale je 'neizgrađen'. Osim Pule i Fažane, stare jezgre naselja nalaze se par stotina metara od morske obale, neformalnog su oblika, nejasno definiranih granica, zrakasto se šire u više smjerova uz prometnicu. Uz obalu su smješteni turistički kapaciteti, pretežno autokampovi i turistička naselja. I ovdje je prisutan problem bespravne izgradnje. Osnovna značajka ovog područja su veća neizgrađena priobalna područja, vrlo često oko napuštenih vojnih utvrda i bitnica. Ova neizgrađena područja vrlo su atraktivna raznim investitorima posebno za golf terene. Krajobrazno značajna područja su Gornji i Donji Kamenjak sa medulinskim arhipelagom, te područje od uvale Kale do zaljeva Budava dok je najznačajnije krajobrazno područje NP Brijuni.

Istočni priobalni dio; Kavran – Krnica – Rakalj – Labin – Rabac – Plomin: Obala je razvedena, s brojnim većim ili manjim uvalama, a najznačajniji su Raški i Plominski zaljev, te Duga uvala i Krnička luka. Područja kulturnog krajobraza posebnog značaja i krajobrazno dominantne točke su naselja Stari grad Labin i Plomin te barokna štancija Dubrova sa parkom skulptura. Značajne negativne djelatnosti u krajobrazu su bespravna izgradnja na obroncima prema moru.

Limski kanal i Limska draga

Duboki i uski Limski kanal i draga primjer je potopljene riječne kanjonske doline u kršu, koju je svojom erozijskom snagom oblikovao Pazinski potok. Limski kanal je jedan od najznačajnijih prirodnih i kulturnih lokaliteta zapadne obale Istre i istaknut je kao značajna cjelina čiji identitet i postojeći eko-sistem treba čuvati. Sam kanal je nešto duži od 10 km, dubine do 30 m, i na najširem djelu širok 600 m. Visina kanjonskih strana doseže visinu do 150 metara nadmorske visine. Limski kanal je jedini neizgrađeni i još uvijek prirodni dio obale na čitavoj zapadnoj obali Istre. Limska draga je suha krška udolina valovitog oblika. Nastavlja se na morem poplavljeni završetak Limskog kanala i time predstavlja njegov kopneni nastavak. Fizička razdvojenost dragom postala je i antropološki i društveno-povijesni fenomen zbog tradicionalnog razlikovanja mentaliteta stanovnika sa suprotnih strana drage.

Krajobrazno značajna područja su: Limski zaljev, rezervat šumske vegetacije Kontija, rezervat u moru – Limski zaljev, te Limska draga.

Raška draga i Raški zaljev

Raški zaljev je dug oko 12 km, prosječne širine približno 1 km. Uz iznimne ljepote zaljeva sa brojnim uvalama (Blaz, Kalavojna) i rtovima koji se izmjenjuju, sliku krajobraza znatno narušava eksploatacijsko polje Maškun, terminal za drvo i ukrcajna luka Bršćica, a na izlazu iz zaljeva tvornica Koromačno i eksploatacijsko polje.

Raška draga predstavlja nastavak Raškog zaljeva u obliku kopnene zavojite udoline, kojom protječe rijeka Raša. Obronci drage gusto su obrasli šumskom vegetacijom. Na početku i kraju drage prevladavaju poljoprivredne površine dok je središnji dio uglavnom prekriven šumom i travnjacima. Naselja su smještena na vrhovima okolnih obronaka. Karakterizira ih razgranatost i izduženost uz cestu, a oko njih su koncentrirane poljoprivredne površine.

Mjere očuvanja krajobraza Crvene Istre

Prostornim planom Istarske županije određene su mjere očuvanja krajobraza „Crvene Istre“, između ostalog:

- Očuvanje neizgrađenog dijela priobalnog pojasa te sanacija krajobraza ugroženog bespravnom izgradnjom, posebno na nagnutim obroncima
- Očuvanje obronaka i doline Limske i Raške Drage
- Očuvanje i sanacija manjih vodenih površina i specifične vegetacije
- Sanacija otkopanih prostora na kojima do sad nije provedena sanacija (izvanredna sanacija ili sanacija u posebnim situacijama- po propisima zaštite okoliša ili po propisima o uređenju prostora) te smanjenje vizualne izloženosti aktivnih eksploatacijskih polja, posebice s mora
- Očuvanje i sanacija šumskih površina
- Revitalizacija napuštenih vojnih utvrda te očuvanje i sanacija povijesnih jezgri
- Očuvanje i sanacija tradicionalne ruralne izgradnje, posebno kažuna i suhozida
- Očuvanje nenastanjenih otoka i otočića za poljoprivredne djelatnosti, rekreaciju i istraživanje, bez građevinskih područja
- Očuvanje značajnih površina prirodnih travnjaka kao krajobraznih elemenata te poticanje stanovništva na bavljenje tradicijskim stočarstvom

3.11.4 Postojeći okolišni problemi

Područje Istarske županije, posebno obalnog dijela, ubrzano se razvija, pri čemu prostorne promjene koje ne uvažavaju kvalitete krajobraza i njegove vrijednosti dovode do narušavanja i degradacije krajobraznih značajki. Kao osnovni pritisci na krajobraznu raznolikost prepoznati su sljedeći razvojni procesi i djelatnosti:

Urbanizacija

Kao rezultat urbanizacije dolazi do smanjenja poljoprivrednih površina te prenamjene zelenih površina i šumskog zemljišta. Prenamjenom zelenih površina gube se elementi koji mogu biti uključeni u zeleni sustav gradova - okvir za mnogobrojne vrijednosti i funkcije koje priroda pruža ljudskom okolišu (ambijentalna, ekološka, socijalna, prostorna, zaštitno-okolišna, ekonomska i dr).

Infrastruktura

Istarska županija ima pretežito dobro organiziran javni promet, no on nije dostatno organiziran na područjima većih gradova, a javlja se i problem intenzivnog automobilskeg prometa u središtima većih gradova. Također je bitno spomenuti izgradnju industrijske infrastrukture na atraktivnim područjima (npr. Pula-Pola, Umag, ...).

Turizam

Obično su područja iznimnih krajobraznih vrijednosti osobito privlačna za razvoj turističke djelatnosti. Istovremeno su ta područja vrlo osjetljiva na degradaciju uslijed izgradnje turističkih objekata neprimjerenih dimenzija i oblikovanja, čime se umanjuju prirodne i/ili kulturne, te vizualne vrijednosti krajobraza. Veliki pritisak turističke djelatnosti na prostorima većih gradova koncentriran je na priobalno područje, čime se mijenja krajobrazni karakter i smanjuje krajobrazna raznolikost.

Sukcesija kao posljedica procesa deruralizacije i depopulacije

Depopulacija i zamiranje poljoprivrede dovodi do prirodne sukcesije, tj. obrastanja tradicionalnih poljoprivrednih površina u suhozidima (pašnjaka, maslinika) te propadanja vrijednih primjeraka tradicijske kamene arhitekture nekadašnjeg sela. Navedeno naposljetku uzrokuje gubitak vrijednih kulturnih krajobraza, koji svojom osobitom pojavom daju prepoznatljiv vizualni i kulturni identitet Istarskoj županiji (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

3.11.5 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu neadekvatnog sustava upravljanja krajobrazom, degradacije vrijednih prirodnih i kulturnih krajobraza kroz napuštanje ruralnih područja i tradicionalne poljoprivrede te širenja izgrađenih područja.

3.12 Kulturno-povijesna baština

Prema podacima Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, na području IŽ prisutno je 336 kulturnih dobara (stanje prosinac 2022.). U tablici u nastavku (Tablica 48) dan je pregled broja kulturnih dobara po vrstama. Zaštićenih kulturnih dobara je 311 dok su ostala preventivno zaštićena.

Tablica 48. Kulturna dobra u IŽ

vrsta zaštite	broj
nepokretna pojedinačna	199
kulturnopovijesna cjelina	48
kulturni krajolik	2

vrsta zaštite	broj
arheologija	61
nematerijalna	26

Od nacionalnog značaja na području IŽ nalaze se sljedeća kulturna dobra: crkva sv. Marije na Škrilinah u Bermu, kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču - Parenzo, kao i nepokretna kulturna dobra u Puli - Pola: Amfiteatar, Augustov hram, Dvojna vrata, Herkulova vrata, Rimsko scensko kazalište i Slavoluk Sergijevaca. Kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču - Parenzo je i pod zaštitom UNESCO-a.

Od ukupnog broja kulturnih dobara, njih 26 se odnosi na nematerijalnu kulturnu baštinu. Osim glazbene prakse, karakterističnog dvoglasja i specifičnih lokalnih govora, najprepoznatljiviji elementi nematerijalne kulturne baštine u Istri su umijeće gradnje suhozida, umijeće izgradnje rovinjske batane, konjička igra Trka na prstenac i umijeće izrade tradicijske slastice Pazinski cukerančić. Posebna specifičnost istarske narodne tradicije karakterističan je način sviranja i pjevanja poznat kao petotonska istarska ljestvica, također dio zaštićene nematerijalne baštine UNESCO-a te brojni, još uvijek u dnevnoj uporabi, tradicionalni istarski dijalekti kojima su posvećene brojne manifestacije. U tom kontekstu treba izdvojiti i Centar za nematerijalnu kulturu Istre - Centro per la cultura immateriale dell'Istria u Pićnu koji se bavi očuvanjem i promocijom posebne nematerijalne kulturne baštine.

Pod UNESCO zaštitom na području IŽ nalazi se 6 kulturnih dobara, od kojih je 5 nematerijalnih i 1 nepokretno pojedinačno (Tablica 49).

Tablica 49. Kulturna dobra na području IŽ pod UNESCO zaštitom

naziv kulturnog dobra	vrsta
kompleks Eufrazijeve bazilike	nepokretna pojedinačna
dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja	nematerijalna
umijeće izgradnje rovinjske batane	nematerijalna
klapsko pjevanje	nematerijalna
tradicijske ribolovne vještine, običaji i vjerovanja na Jadranu	nematerijalna
umijeće suhozidne gradnje	nematerijalna

Istarska županija iznimno je bogata kulturno-povijesnom baštinom. Izdvajamo neka ključna kulturna dobra prema povijesnim razdobljima iz kojih datiraju. Bogata prapovijesna nalazišta (Šandalja, Romualdova špilja i dr.) svjedoče o naseljavanju prvih stanovnika, a antički rimski spomenici (Amfiteatar, Slavoluk Sergijevaca, Augustov hram, ostaci brojnih rimskih vila) te kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču - Parenzo iz 6. stoljeća, uvršten u UNESCOvu listu zaštićene kulturne baštine, svjedoci su kulturnog središta Istre u antičkim vremenima. Druga vrijedna sakralna baština, svjedoči o srednjovjekovnom kontinuitetu življenja, primjerice srednjovjekovne crkvice oslikane freskama (sv. Barnabe u Vižinadi - Visinada, sv. Foške u Batvačima, sv. Martina u Lovreču, sv. Margarete pokraj Vodnjana - Dignano, te posebno Ples Mrtvaca u crkvi sv. Marije na Škrilinah pokraj Berma), te najveća istarska crkva sv. Blaža u Vodnjanu - Dignano sa zbirkom sakralne umjetnosti i

sačuvanim mumificiranim tijelima nekoliko svetaca. Uz sakralnu baštinu, dokaz srednjovjekovne kulture su i ostaci glagoljaškog utjecaja u srednjovjekovnoj umjetnosti i pismenosti kao i srednjovjekovni kašteli i utvrde u Dvigradu, Svetvinčentu, Pazinu, Puli - Pola, Momjanu – Momiano, Pietra Pelosa pokraj Buzeta. Od moderne baštine, svakako treba izdvojiti brojne austrijske fortifikacije iz 19. stoljeća u okolici Pule - Pola, talijansku arhitekturu između dva svjetska rata s rudarskim naseljem i zasebnom urbanističkom cjelinom Rašom te prepoznatljivu tradicionalnu ruralnu arhitekturu sa suhozidima i kašunima. Navedeno predstavlja tek dio bogate kulturne baštine i prikazuje samo obrise ostataka osebujne povijesti (Plan razvoja IŽ, 2022).

3.12.1 Postojeći okolišni problemi

Zbog nedostatka financijskih sredstava, manje ruralne crkve izvan naselja središnjeg i sjevernog dijela Istarske županije, izgrađene na flišnom području, konstruktivno propadaju. U kategoriju vrlo ugroženih kulturnih dobara spadaju i arheološki lokaliteti na vrhovima brežuljaka (gradine), zbog sve većih potreba gradnje vodosprema, antenskih stupova i sličnih infrastrukturnih građevina. Uz navedeno problem predstavlja i podkapacitiranost administrativnih i ljudskih resursa ustanova u kulturi (Plan razvoja IŽ, 2022).

3.12.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu propadanja i neiskorištavanja potencijala postojećih objekata kulturne baštine.

3.13 Stanovništvo i društvene djelatnosti

3.13.1 Demografija

Prema podacima DZS-a 2021. godine na području IŽ živjelo je 195.237 stanovnika, što u odnosu na podatke iz 2011. godine predstavlja pad broja stanovnika s 208.055.

Stanovništvo je uglavnom koncentrirano u urbanim središtima te u 10 gradova stanuje 68,67% dok u općinama živi 31,33% stanovništva Županije. Osim prostorne raspodjele stanovništva u korist urbanih središta, osnovne demografske karakteristike stanovništva Istarske županije su pozitivan migracijski saldo, demografsko starenje te izražena multietničnost. Negativni prirodni prirast kontinuirano je izražen protekla tri desetljeća, a u posljednjih 10 godina se povećava.

Negativno prirodno kretanje stanovništva pokazuje i vitalni indeks koji je na razini Županije u posljednjem desetljeću u značajnom padu. Vrijednost indeksa za 2011. godinu iznosila je 82,2, a za 2019. godinu indeks je pao na 65,9, što ukazuje na povećanje razlike između broja rođenih i umrlih.

Struktura stanovništva prema narodnosti ukazuje na naglašenu multietničku i multikulturalnu strukturu društva. Talijanska nacionalna zajednica najveća je nacionalna manjina na području Istarske županije i obuhvaća 6,03% stanovništva, a njen značaj

očituje se i u zakonskoj obvezi korištenja jezika i pisma talijanske nacionalne zajednice na razini Istarske županije i pojedinih gradova. Osim Talijana, tri najveće nacionalne manjine su Srbi (3,46%), Bošnjaci (2,95%) i Albanci (1,15%), a više od 12% stanovnika Istarske županije izražava svoju regionalnu pripadnost.

3.13.2 Obrazovanje i znanost

Predškolski odgoj i obrazovanje

Hrvatska zaostaje za prosjekom EU u uključenosti djece u predškolski odgoj i obrazovanje pa je tako prosjek uključenosti u programe za djecu u dobi od 4 do 6 godina 75%, dok je prosjek na razini EU čak 95%. Gledajući Istarsku županiju, od 2012. do 2018. godine, porast stope obuhvaćenosti u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (3 godine – 6 godina) je 3,7 postotna boda što je drugi najlošiji rezultat u RH.

Na području Istarske županije programi predškolskog odgoja provode se ukupno u 136 ustanova (dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja), a pohađa ih ukupno 7.526 djece. Temeljem uvida u broj upisane djece u zadnjih 5 godina, vidljiv je relativno stabilan broj upisane djece odnosno blagi porast (s primjericom 7.324 djece 2016. godine). Osnivači dječjih vrtića su: općine ili gradovi (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), fizičke osobe (privatni dječji vrtići), vjerske zajednice, udruge socijalnih ustanova (vrtići koji djeluju pri ustanovi). Od ukupnog broja, 99 je državnih predškolskih ustanova, 34 ih je osnovala privatna osoba, 2 djeluju u obliku drugih pravnih osoba koje provode programe predškolskog odgoja, a 1 je osnovan od strane vjerske zajednice.

Općine i gradovi na svojim područjima ulažu sredstva u opremanje, uređivanje, saniranje i rekonstruiranje te planiraju izgradnju novih objekata za provedbu programa jaslica i vrtića.

Osnovno školstvo

Sveukupno 48 matičnih i 52 područne škole uz 3 glazbena odjela pri matičnim školama djeluju na području Istarske županije. Istarska županija je osnivač 25 osnovnih škola, a osnivači 23 škole su gradovi Labin, Pazin, Poreč - Parenzo, Pula - Pola, Rovinj - Rovigno i Umag - Umago. Iako je broj ustanova na području Županije smanjen, vidljivo je povećanje broja razrednih odjela i povećanje broja učitelja, što svjedoči o određenom povećanju kvalitete nastave. Također, primjetan je trend opadanja broja djece upisane u prvi razred (s 2.014 djece školske godine 2016./2017. na 1.841 dijete školske godine 2020./2021.) što je trend i na nacionalnoj razini. U školskoj godini 2020./2021. osnovne škole pohađalo je ukupno 15.254 učenika. Istarska županija, uz Grad Zagreb jedina je u kojoj je u promatranom razdoblju od 5 školskih godina evidentirano povećanje broja učenika osnovnih škola, što je ponajprije vezano uz pozitivne migracijske trendove i doseljavanje mladih obitelji s djecom u Istarsku županiju. Od ukupno 15.254 učenika, njih 13.264, odnosno 86% pohađalo je matične škole, a 2.099 učenika područne objekte. Oko 5% učenika osnovnih škola bili su učenici s teškoćama u razvoju.

Srednje školstvo

U Istarskoj županiji djeluju ukupno 22 srednje škole. Većinu njih (20) je osnovala Istarska županija, a po jednu Grad Pula-Pola i Porečko-pulska biskupija. Od ukupnog broja, 10 srednjih škola nalazi se u Puli - Pola, po 3 u Bujama - Buie i Rovinju - Rovigno, po 2 u Pazinu i Poreču - Parenzo te po jedna u Buzetu i Labinu. Ukupno gledajući osnovne statističke pokazatelje, broj ustanova, programa i učenika stagnira (odnosno u blagom je padu). U školskoj godini 2020./2021. 22 srednje škole u 7 gradova /općina u Županiji pohađalo je 6.164 učenika, od čega je 4%, odnosno njih 278 učenika s teškoćama u razvoju.

Visoko obrazovanje i znanost

Visoko obrazovanje na području Istarske županije odvija se kroz tri ustanove iz sustava visokog obrazovanja:

- Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
- Istarsko veleučilište – Univeristà Istriana di scienze applicate
- Veleučilište u Rijeci
 - Poljoprivredni odjel u Poreču,
 - Poslovni odjel u Pazinu.

Na području Istarske županije djeluje niz institucija i ustanova iz sustava znanosti, dio u okviru Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, a dio kao samostalne institucije ili ogranci nacionalnih instituta. Prema obujmu svojih aktivnosti, najznačajnije znanstveno-istraživačke institucije su Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču i Centar za istraživanje mora u Rovinju - Rovigno, podružnica Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu.

Cjeloživotno obrazovanje

Cjeloživotno obrazovanje kao institucionalno organizirani proces učenja koji je organiziran prema verificiranom programu kojim se stječu određene kvalifikacije u Istarskoj županiji provodi se u okviru 24 obrazovne ustanove i ukupno 668 obrazovnih programa. Programi cjeloživotnog obrazovanja na području Županije odnose se na srednjoškolsko obrazovanje, programe osposobljavanja i usavršavanja i tečajeve, a koje provode pučka otvorena učilišta, otvorena učilišta, srednje škole i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.

3.13.3 Zdravstvo

Zdravstveni sustav Istarske županije čini niz zdravstvenih ustanova i zdravstvenih djelatnika. Struktura zdravstvenih ustanova u javnom vlasništvu podrazumijeva domove zdravlja (ispostave Pula, Buzet, Labin, Poreč, Rovinj, Pazin, Umag), opću bolnicu Pula, specijalnu bolnicu za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ u Rovinju, ljekarne i zavode (Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije i Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije, oba u Puli).

Broj stanovnika na 1 zdravstvenog djelatnika (dr. med.) u Istarskoj županiji, znatno je nepovoljniji u odnosu na nacionalni prosjek. Naime, na 1 doktora medicine u Istri dolaze 342 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 272. U kontekstu dentalne medicine situacija je nešto povoljnija u odnosu na razinu RH te u Istarskoj županiji na jednog doktora dentalne medicine dolazi 896 stanovnika, dok je nacionalni prosjek 1.086. Deficit magistara farmacije približno je jednak kao i na nacionalnoj razini te na jednog magistra farmacije u Istarskoj županiji dolazi 1.391 stanovnik, dok je vrijednost na nacionalnoj razini 1.369.

Fizički resursi zdravstvenog sustava u Istarskoj županiji, u vidu raspoloživosti bolničkih kreveta usporedivi su s nacionalnim prosjekom, ali znatno ispod prosjeka Europske unije.

3.13.4 Socijalna zaštita

Socijalna skrb u Istarskoj županiji institucionalizirana je kroz šest centara za socijalnu skrb:

- Centar za socijalnu skrb Pula - Pola;
- Centar za socijalnu skrb Rovinj - Centro di assistenza sociale di Rovigno;
- Centar za socijalnu skrb Buje - Centro di assistenza sociale di Buie;
- Centar za socijalnu skrb Labin;
- Centar za socijalnu skrb Poreč- Parenzo;
- Centar za socijalnu skrb Pazin.

Mreža socijalnih usluga obuhvaća svih 10 socijalnih usluga definiranih Zakonom o socijalnoj skrbi: prva socijalna usluga, savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja, boravak, smještaj, organizirano stanovanje. U 2021. godini je bilo 814 korisnika zajamčene minimalne naknade kroz socijalne usluge šest centara za socijalnu skrb u Istarskoj županiji.

3.13.5 Kultura

Za sektor kulture u Istarskoj županiji službeno je zadužen Upravni odjel za kulturu i zavičajnost, koji nadgleda i osigurava nužne uvjete za funkcioniranje sustava i njegovo upravljanje. U tom kontekstu, Odjel omogućava provedbu programa rada ustanova u kulturi čiji je osnivač IŽ, ali skrbi i o stabilnosti financiranja rada udruga i provedbi njihovih programa. Ključna zadaća Odjela je također briga o očuvanju i valorizaciji materijalne i nematerijalne kulturne baštine te povećanje kvalitete kulturne ponude, odnosno promocije istarskog identiteta, kao temelja za upravljanje i promociju održivog kulturnog turizma.

Osim Upravnog odjela, ključni institucionalni akter razvoja kulture na prostoru Županije je IKA – Istarska kulturna agencija – Agenzia culturale Istriana, koja pruža podršku postojećim subjektima u kulturi kroz aktivnosti koje se odnose na informiranje, obrazovanje, jačanje kapaciteta, produkciju, promociju. Kroz posredovanje, moderiranje i olakšavanje komunikacije s tijelima lokalne samouprave, javne uprave i subjektima iz drugih sektora, osobito obrazovnog, znanstvenog i poslovnog Agencija radi na povezivanju dionika u komplementarne cjeline s ciljem optimizacije sustava. U sklopu Istarske kulturne

agencije djeluje i Filmski ured Istre, osnovan s ciljem promocije Istarske županije kao zanimljive filmske destinacije, podizanja svijesti o kulturnoj baštini i jedinstvenim regionalnim obilježjima. Aktivnosti ureda ponajprije su vezane uz logističku pomoć audiovizualnim produkcijama kod izdavanja dozvola, mapiranja radnika i usluga u području snimanja i pronalaženju zanimljivih filmskih lokacija, što izravno utječe na daljnje privlačenje audiovizualne produkcije u Istri.

U Istarskoj županiji djeluje Konzervatorski odjel sa sjedištem u Puli - Pola i područnim uredom u Poreču - Parenzo, s područjem nadležnosti za cijelu Županiju, kao dio Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, te Restauratorska radionica u Juršićima. Konzervatorski odjel podupire uspješan rad institucija koje čuvaju jedinstveno kulturno nasljeđe Istarske županije, među kojima se ističu Arheološki muzej Istre Pula, Povijesni i pomorski muzej Istre Pula – Museo storico e navale dell'Istria, Etnografski muzej Istre Pazin- Museo etnografico dell'Istria, Muzej suvremene umjetnosti Istre Pula – Museo d'arte contemporanea dell'Istria te Zavičajni muzeji u Umagu - Umago, Poreču - Parenzo, Rovinju - Rovigno, Labinu, Buzetu i Pazinu.

Izvaninstitucionalni akteri u kulturi važan su dio razvoja i uključivanja stanovništva u kulturne programe i aktivnosti te izravna veza između konzumenata kulturnih programa i njihovih pružatelja. Izvaninstitucionalna kultura odnosi se na organizacije civilnog društva, umjetničke organizacije te pojedince čija djelatnost ima u fokusu kulturu i umjetnost.

Na području Županije djeluju brojne udruge koje se bave kulturnim amaterizmom te očuvanjem nematerijalne i materijalne kulturne baštine, kao i udruge koje se bave organizacijom kulturnih manifestacija, radionica i razvojem civilnog društva pri čemu se ističe Društveni centar Rojc u Puli - Pola, kao mjesto niza značajnih događanja. Rad Zajednica Talijana – Comunità degli Italiani, organiziranih u većem broju naselja, znatno doprinosi razvoju kulture i poticanju multikulturalnosti i tolerancije. Sukladno podacima navedenim u Registru udruga Republike Hrvatske, u Istarskoj županiji djeluje 496 udruga u kulturi u djelatnostima koje pokrivaju širok spektar djelovanja.

3.13.6 Civilno društvo

Civilno društvo važna je karika društvenog razvoja i predstavlja organizirani oblik lokalnog djelovanja, koje prepoznaje ključne probleme i potrebe lokalne zajednice te predstavlja treću kariku društvenog uređenja (uz javni i privatni sektor). U svojoj definiciji predstavlja skup građana koji se udružuju dobrovoljno radi zagovaranja svojih zajedničkih interesa te podrazumijeva aktivno građanstvo koje želi i izaziva promjenu u svojoj lokalnoj zajednici i društvu. Iako se pojam civilnoga društva odnosi na čitav niz raznih organizacija, fokus je na udruge i zaklade kao nositelje civilnoga društva i ključne organizacijske oblike civilnoga društva. Strateški pristup organizaciji i podršci civilnom društvu na regionalnoj (kao i nacionalnoj) razini posljednjih godina izostaje pa tako ne postoji Strategija razvoja civilnoga društva Istarske županije koja bi detektirala probleme i krenula u njihovo sustavno rješavanje.

U trenutku izrade analize (travanj 2021.) u Istarskoj županiji bilo je aktivno ukupno 2.976 udruga, što iznosi 6% svih udruga u Republici Hrvatskoj. Prema mjestu registracije, najviše ih je u većim gradovima (Puli, Poreču, Umagu i Rovinju), dok u općinama djeluje nešto

manji broj udruga. Statistički, u prosjeku je 85 stanovnika na jednu udrugu što pokazuje značajan porast broja udruga s obzirom da je taj broj 2014. godine bio 71 stanovnik na jednu udrugu. Ipak, treba naglasiti kako prema podacima Ureda za udruge Vlade RH, veliki udio udruga je pasivan, odnosno ne održavaju redovne Skupštine (njih gotovo 50%), a dio je i onih koje još uvijek nemaju usklađene Statute sa Zakonom o udrugama iz 2014. godine, iako je to bila obveza napraviti do kraja 2015. godine.

Prema području djelovanja, najveći broj djeluje u području sporta (22%), a značajan broj je aktivan i u području kulture (13%) što potvrđuje tezu o važnosti kulture za lokalnu zajednicu. Nešto niži broj udruga djeluje u području socijalne djelatnosti (5%), dok je najniži broj udruga aktivan u području brige o braniteljima i stradalnicima.

3.13.7 Sport

Sportska infrastruktura jedna je od osnovnih pretpostavki za odvijanje sportsko-rekreativnih aktivnosti. Sportsku infrastrukturu Istarske županije čine 43 sportske građevine evidentirane u informacijskom sustavu Ministarstva turizma i sporta. Ukupno je 15 zatvorenih sportskih prostora, 26 otvorenih sportskih građevina i dva objekta koja sadrže i otvorene i zatvorene sportske površine.

3.13.8 Tehnička kultura

Tehničku kulturu Istarske županije čine uz odgojno-obrazovne institucije, osobe koje samostalnim radom obavljaju djelatnost tehničke kulture (inventivni djelatnici i osobe s odgovarajućom stručnom spremom ili stručnim osposobljavanjem za obavljanje poslova u odgojno-obrazovnoj djelatnosti tehničke kulture), privatni subjekti (gospodarski subjekti i druge pravne osobe) s registriranom djelatnosti u tehničkoj kulturi i dionici civilnog društva.

Iako je tehnička kultura u sustavu odgoja i obrazovanja prisutna na tri razine obrazovanja (osnovnoškolskom, srednjoškolskom i visokom obrazovanju) i u tom smislu ima podršku obrazovnog sustava na svim razinama u Istarskoj županiji, za cjeloživotno učenje i doseg do cjelokupne populacije važno je djelovanje organizacija civilnog društva u području tehničke kulture. U tom kontekstu, Zajednica tehničke kulture Istarske županije sa članicama osobitu pažnju posvećuje izvanškolskom i izvannastavnom odgoju i obrazovanju djece i mladih u različitim djelatnostima tehničke kulture i popularizaciji tehničke kulture.

3.13.9 Postojeći okolišni problemi

Kao ključni izazov vezano uz demografske prilike na razini Istarske županije ističe se izraženi trend starenja stanovništva. Prosječna starost stanovništva je 43 godine, što znači da je stanovnik Istarske županije prosječno stariji od stanovnika Republike Hrvatske godinu i 5 mjeseci, a indeks starenja koji iznosi 136,8 označava da je područje duboko zašlo u proces starenja stanovništva. Iako starenje stanovništva ne predstavlja izolirani problem Istarske županije, negativan demografski trend starenja stanovništva izraženiji je u odnosu na razinu cijele RH, s obzirom da vrijednost indeksa na nacionalnoj razini iznosi

115,0. Problemu starenja stanovništva potrebno je pristupiti intenziviranjem pronatalitetnih populacijskih politika kako bi se spriječile šire nepovoljne društvene posljedice.

Kao jedan od ključnih izazova kvalitetnog predškolskog odgoja u Istarskoj županiji pokazala se neadekvatna organizacija rada predškolskih ustanova koja nije usklađena s potrebama zaposlenih roditelja. Na razini cijele RH, tek 11% dječjih vrtića ima dostupnu uslugu dežurstva, nakon redovnog radnog vremena vrtića, koja se ipak primarno odnosi na uslugu čuvanja djece, a ne podrazumijeva odgojnoobrazovni rad. Problematika je osobito izražena u Istarskoj županiji s obzirom na strukturu djelatnosti i veliki broj zaposlenih roditelja u uslužnim djelatnostima i turističkom sektoru općenito, kojima radno vrijeme često podrazumijeva rad u poslijepodnevnim i večernjim satima te vikendom, odnosno izvan redovnog radnog vremena vrtića.

Analiza zdravstvenog sustava prvenstveno ukazuje na mali broj zdravstvenih radnika i neadekvatnu teritorijalnu raspoređenost zdravstvenih usluga, odnosno osobiti nedostatak istih u ruralnim područjima. Prema navedenim karakteristikama Istarska županija se ne razlikuje od RH, s obzirom da su i na nacionalnoj razini zdravstvena infrastruktura i zdravstveni radnici uglavnom koncentrirani oko Grada Zagreba, jednako kao što je većina zdravstvenih usluga u Istri koncentrirana u Gradu Puli – Pola.

Iako mreža socijalnih usluga pokriva sve vrste socijalnih usluga, njena nedostatnost najviše se očituje kod usluga rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju te kod usluga boravka i smještaja za starije osobe, kod kojih su realne potrebe znatno veće od postojećih kapaciteta. Osim toga, nedostatnost mreže socijalnih usluga očituje se i u nejednakom prostornom razmještaju pružatelja socijalnih usluga, s obzirom da ih je većina smještena u većim urbanim središtima, osobito u Gradu Puli – Pola.

Vezano uz stanje sportske infrastrukture, prema procjenama Sportske zajednice Istarske županije, tek manji broj sportskih objekata izgrađenih u proteklih 10 godina zadovoljava u pogledu funkcionalnosti i opremljenosti. Većinu objekata karakterizira loša funkcionalnost i dotrajalost energetske, elektro i strojarske sustava, kao i građevinske strukture, što značajno utječe na troškove održavanja i nepotrebne energetske gubitke. Opremljenost sportskih objekata, kako otvorenih, tako i zatvorenih, relativno je skromna (Plan razvoja IŽ, 2022).

3.13.10 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova prvenstveno u vidu iseljavanja i starenja stanovništva i s time povezanih utjecaja na gospodarstvo, te ostalih prepoznatih problema vezanih uz obrazovanje, sustav zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

3.14 Gospodarstvo

3.14.1 Opća gospodarska kretanja

Istarska je županija s indeksom razvijenosti 108,970 i prosječnim dohotkom po stanovniku od 35.191,17 kn nakon Grada Zagreba najrazvijenija županija u Republici Hrvatskoj. Bruto domaći proizvod (BDP) Istarske županije u 2018. godini iznosio je 23.808 milijuna kuna te je u razdoblju od 2013. do 2018. godine imao prosječnu stopu rasta od 3,2%, što Istarsku županiju svrstava u pet najrazvijenijih županija koje stvaraju oko 62% ukupnog BDP-a Republike Hrvatske. U istoj godini BDP po stanovniku iznosio je 117.231 kn, što je približno 20% iznad prosjeka Republike Hrvatske za koju je u 2018. godini BDP po stanovniku iznosio 92.389 kn.

Kad je u pitanju struktura bruto dodane vrijednosti Istarske županije, u 2018. godini dominiraju trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s 35,9%, a slijede prerađivačka industrija s 12,6% te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s 10,6% udjela.

Prema podacima HGK za 2019. godinu najveći broj zaposlenih (26,7%) radio je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, slijedi prerađivačka industrija (22,8%), trgovina (14,1%) i građevinarstvo (12,6%).

Kad je u pitanju izvoz, u Istarskoj županiji najveća vrijednost izvoza u 2019. godini ostvarena je u prerađivačkoj industriji na koju otpada 53,14% ukupnog izvoza, zatim u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (20,52%) te u djelatnosti trgovine (19,55%).

3.14.2 Tržište rada

Nezaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u svibnju 2021. godine u Istarskoj je županiji bilo 4.395 nezaposlenih osoba. U posljednje dvije godine došlo je do ponovnog rasta broja nezaposlenih nakon pada zabilježenog 2018. godine kad je nezaposlenih u Istarskoj županiji bilo 2.468 što predstavlja skok od čak 78,08%.

Kad su u pitanju trendovi vezani uz broj nezaposlenih na razini Republike Hrvatske i Istarske županije u razdoblju od 2006. do 2021. godine, uočljivo je da je nakon 2013. godine kad je registrirana nezaposlenost bila na vrhuncu došlo do kontinuiranog pada stope nezaposlenosti sve do 2020. godine u kojoj se, uslijed epidemije COVID-19, stopa nezaposlenosti ponovno povećala.

Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji pod znatnim je sezonskim utjecajem. Prepoznatljiv je trend najveće registrirane nezaposlenosti koncem veljače, u razdoblju kad se u evidenciju nezaposlenih osoba prijave sve odnosno većina osoba koje su bile zaposlene na sezonskim poslovima. Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u IŽ je u prosincu 2019. godine bilo evidentirano 4.823 nezaposlenih. Najveći broj nezaposlenih završio je srednju strukovnu školu (2.819), a 94,3% evidentiranih nezaposlenih imalo je prethodno radno iskustvo (4.546). Stopa nezaposlenosti krajem 2019. godine bila je 5,2%.

Tijekom 2018. i 2019. godine u ispostavama Područnog ureda HZZ Pula smanjio se broj prijavljenih slobodnih radnih mjesta, što je rezultat smanjene nezaposlenosti, ali i posljedica smanjenja broja poduzeća i radnih mjesta. Unatoč tome, Istarska županija i dalje nudi visoku mogućnost zapošljavanja što održava njezin standard i reputaciju regije poželjne za život.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, najtraženija zanimanja na području Istarske županije su liječnici, medicinske sestre i ostalo osoblje u sustavu zdravstva, terapeuti, psiholozi, defektolozi i logopedi, stručnjaci raznih profila u ICT sektoru, učitelji i profesori STEM predmeta, stručnjaci u području kemijske i tehničke struke, instruktori vožnje, vozači, automehaničari te radnici u ugostiteljskoj, obrtničkoj i trgovačkoj djelatnosti.

Zaposlenost

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Istarskoj je županiji u 2020. godini broj zaposlenih bio 80.640 što je smanjenje od 1,59% u odnosu na 2019. godinu kad je na području Istarske županije bilo ukupno 81.940 zaposlenih.

U razdoblju od 2011. do 2020. godine najveći broj zaposlenih zabilježen je u posljednje 3 godine, pri čemu je zaposlenost bila na vrhuncu 2018., a zatim je uslijedio pad pa je u 2020. godini koju je obilježila pandemija COVID-19 u Istarskoj županiji bilo gotovo 2 tisuće zaposlenih manje no prije dvije godine.

Najveći broj zaposlenih u Istarskoj županiji radi u pravnim osobama. Prema podacima DZS-a za 2020. godinu u pravnim je osobama bilo 65.207 (80,80%) zaposlenih, u obrtništvu i slobodnim zanimanjima 14.684 (18,30%) zaposlenih te u poljoprivrednoj djelatnosti 749 (0,90%) zaposlenih.

Kad je riječ o prosječnoj neto plaći po zaposlenom u Istarskoj županiji ona je 2019. godine iznosila 6.307 kuna, što je 17,93% više od prosječne neto plaće u 2011. godini. Iznos neto prosječne neto plaće najveći je skok doživio 2017. godine kad je, u odnosu na prethodnu godinu, zabilježen rast od 4,68%.

3.14.3 Poslovno okruženje

Poslovna infrastruktura

Poslovna i poduzetnička infrastruktura ključni je infrastrukturni aspekt poslovnog okruženja. Grad Pula - Pola središte je poduzetničkih aktivnosti u Istarskoj županiji, iako su i veća i manja urbana središta na području Županije relativno ravnomjerno opremljena poduzetničkom infrastrukturom. Poslovna, odnosno poduzetnička infrastruktura obuhvaćena analizom odnosi se na poduzetničke zone kao infrastrukturno opremljena područja namijenjena obavljanju određenih gospodarskih aktivnosti čija je osnovna karakteristika zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika – korisnika zone.

Prema podacima Istarske razvojne agencije - IDA d.o.o., temeljem postojeće prostorno-planske dokumentacije i infrastrukturne opremljenosti na području Županije identificirane

su 34 poduzetničke zone sa statusom prioriteta. Na području Županije prostornim planovima definirana je ukupno 41 poduzetnička zona, od čega ih je 25 aktivno u smislu popunjenosti aktivnim poduzetnicima i infrastrukturne opremljenosti.

Ulaganja u poslovnu infrastrukturu nužna su za privlačenje novih investicija i stvaraju mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta u sektoru poduzetništva, osobito u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Ulaganjem u poslovnu i poduzetničku infrastrukturu unapređuju se poduzetničke aktivnosti na području Istarske županije te ostvaruju temeljni ciljevi – jačaju kapaciteti poduzetnika i ostvaruje racionalizacija poslovanja korištenjem raspoloživih resursa zajedno s ostalim korisnicima poslovne zone.

Poduzetničke potporne institucije

Poduzetničke potporne institucije dio su ukupne poduzetničke infrastrukture usmjerene na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja i provedbu programa usmjerenih na razvoj poduzetništva. U Istarskoj županiji ukupno je 18 poduzetničkih potpornih institucija.

Istarska razvojna agencija - IDA d.o.o. kao županijska razvojna agencija operativno provodi mjere za razvoj gospodarstva i poduzetništva na regionalnoj razini, poticanje i privlačenje investicija te realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka. U tom kontekstu, najznačajnije mjere odnose se na osiguravanje povoljnijih uvjeta financiranja poduzetničkih investicija u vidu kreditiranja i pomoći u osiguranju jamstva. Na taj način, omogućavanjem povoljnijih uvjeta kreditiranja doprinosi se rastu i razvoju postojećih poslovnih subjekata, otvaranju novih poslovnih subjekata te novih radnih mjesta. Također, IDA provodi i programe edukacija za poduzetnike i obrtnike s ciljem stjecanja poslovnih znanja i vještina i otvaranja pristupa informacijama ključnim za razvoj poslovanja i povećanje konkurentnosti.

S druge strane, poduzetnički inkubatori ustrojani su na lokalnoj razini i pružaju podršku razvoju poduzetništva kroz poslovne usluge i resurse za poduzetnike, uključujući poslovne prostore po povoljnijim uvjetima za poduzetnike početnike. U Istarskoj županiji ukupno je 9 poduzetničkih inkubatora s 52 poslovnih prostora 1 inkubator za nove tehnologije s 11 poslovnih prostora. Osim toga, Poduzetnički inkubator Rovinj raspolaže i s 18 radnih jedinica u sklopu coworkinga. Coworking uredski prostori dostupni su i u Labinu, a kao jednu od najznačajnijih investicija u poduzetničku infrastrukturu, IDA će do kraja 2023. godine realizirati projekt poduzetničkog centra Coworking Pula.

3.14.4 Prerađivačka industrija

Područje Istre ima tradiciju prerađivačke industrije, od antičkog razdoblja proizvodnje prehrambenih proizvoda (maslinarstva, vinogradarstva i dr.), preko proizvodnje tekstila u tkaonicama prve industrijske revolucije u Buzetu, do pune afirmacije prerađivačke industrije sredinom 20. stoljeća koja je počivala na usmjerenoj brodogradnji u Puli - Pola, ali i drugim granama: prerada duhana i ribe u Rovinju - Rovigno, proizvodnja nemetala u Puli - Pola, Koromačnu i Umagu - Umago, tekstilna industrija u Pazinu i Puli - Pola, prerada

plastičnih masa i kemijska industrija u Pazinu i Umagu - Umago, metalna industrija i strojogradnja u Puli - Pola, Labinu i Raši, automobilska industrija u Buzetu i dr.

Prema posljednje dostupnim podacima za 2019. godinu, u strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije, prerađivačka industrija čini 22% ukupnih prihoda i 10% svih tvrtki te zapošljava ukupno 21,4% svih zaposlenih, što je niže u odnosu na RH prosjek, ali je istovremeno razumljivo radi velikog udjela u prihodima i broju tvrtki koje zapošljavaju radnike, a povezanih sa sektorom turizma i trgovine.

Najznačajniji pokazatelj prerađivačke industrije u Županiji je svakako najveći udio u izvozu, od čak 53% ukupnog izvoza Županije. U području prerađivačke industrije razvijena je brodogradnja, proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen), duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla, obrada metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnja hrane. Također, proteklih godina je velika pažnja posvećena revitalizaciji poljoprivrede, pa je u vinogradarstvu, maslinarstvu i sustavu ekološke proizvodnje hrane postignut veliki napredak.

Gledajući statistiku prema djelatnostima, u prvih 5 djelatnosti prema broju tvrtki su proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme, proizvodnja prehrambenih proizvoda, popravak i instaliranje strojeva i opreme, proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda te proizvodnja pića. Promatrajući prihode po djelatnostima, treba istaknuti kako primjerice prihodi od proizvodnje duhanskih proizvoda premašuju ukupne prihode od proizvodnje prehrambenih proizvoda (871.363.276 kn prema 746.510.849 kn), a daleko najveće prihode bilježi djelatnost (C23) Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (1.921.487.131 kn) u kojoj prednjači (C235) Proizvodnja cementa, vapna i gipsa (759.575.540 kn).

Zaključno, prerađivačka industrija tradicionalno ima veliku ulogu u gospodarstvu Istarske županije, iako manju u usporedbi s nacionalnom razinom zbog većeg utjecaja trgovine i turizma u strukturi gospodarstva. Prerađivačka industrija prednjači u izvozu roba i usluga te zapošljava značajan dio radnika. U kontekstu posebnih grana prerađivačke industrije, primjetna je velika ovisnost o industrijama koje okolišno nisu neutralne što predstavlja visoki rizik. Također, brodogradnja koja je tradicionalno jaka prerađivačka industrija na području Istarske županije još uvijek utječe na gospodarsku sliku, naročito u segmentu zapošljavanja, pa nastavak ili nastanak novih kriza u tom sektoru mogu nepovoljno utjecati na prerađivačku industriju. Završno, uvidom u podatke, primjetan je mali broj ključnih tvrtki koje drže prerađivačku industriju Istarske županije, odnosno slaba diversificiranost među raznim industrijskim granama, kao i mali udio industrija s izraženim segmentom istraživanja i razvoja koje može donijeti dodanu vrijednost.

3.14.5 Građevinarstvo

Istarsko gospodarstvo po svojoj je strukturi vrlo raznoliko, a među razvijenim granama nalazi se i građevinarstvo te s njim povezana proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen). Kada se pogledaju posljednji dostupni podaci za 2019. godinu, u strukturi prihoda i tvrtki Istarske županije područje građevinarstva je ostvarilo 10,4% ukupnih prihoda, dok tvrtke čine 15,3% ukupnog broja tvrtki.

Promatrajući prvih deset tvrtki u segmentu građevinarstva u Istarskoj županiji, može se primijetiti kako je najzastupljenija djelatnost gradnja cesta i autocesta (Bina-Istra, Cesta d.o.o., Istarske ceste, Đusto), slijedi gradnja stambenih i nestambenih zgrada (De Conte, GIP, Plima) te zatim djelatnost elektroinstalacijskih radova (Brolex) i gradnja vodnih građevina (Vodoprivreda).

3.14.6 Turizam

Istarska županija etablirana je kao najrazvijenija turistička regija u Hrvatskoj, s razvijenim, prepoznatljivim brandom destinacije, u kojoj se realizira oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u Republici Hrvatskoj. Turizam, povezan s ugostiteljskim i uslužnim djelatnostima za Istarsku županiju ima stratešku važnost i generator je gospodarskog razvoja. Izuzev 2020. godine, tijekom koje je zbog globalne pandemije koronavirusa upravo sektor turizma zajedno s pratećim sektorima bio najpogođeniji sektor hrvatskog gospodarstva, turistički promet u Istarskoj županiji u kontinuiranom je porastu. Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije strani turisti u Istarskoj županiji ostvaruju oko 94% od ukupnog broja dolazaka.

Godina prije pandemije koronavirusa, 2019., bila je najuspješnija turistička godina i u Istri, ali i na razini cijele Hrvatske. U Istarskoj županiji ostvareno je 4.609.785 dolazaka i 28.709.422 noćenja, što predstavlja oko četvrtine ukupnog turističkog prometa u RH. Prosječno trajanje boravka, kao omjera ukupnih dolazaka i noćenja važan je indikator ponude turističke destinacije. Prosječno trajanje boravka turista u Istarskoj županiji u posljednjih 5 godina iznosi više od 6,5 dana što je jedan od osnovnih indikatora ponude utemeljene na suncu i moru kao turističkom proizvodu.

Unatoč razvijenosti regije kao turističke destinacije i pozitivnim tendencijama produljenja turističke sezone, sezonalnost u turizmu je i dalje jedno od osnovnih obilježja turizma u Istarskoj županiji. Značajan udio dolazaka i noćenja bilježi se u ljetnim mjesecima – lipnju, srpnju i kolovozu, a 85% turističkog prometa odnosi se na sunce i more kao turistički proizvod. U razdoblju od 2016. do 2019. godine primijećen je blagi rast turističkog prometa u predsezoni i posezoni u razdoblju od 2016. do 2019. godine. Navedeni trend sezonalnosti osobito je bio izražen u 2020. godini prvenstveno zbog epidemioloških mjera koje su bile na snazi u predsezoni i posezoni na tradicionalnim emitivnim tržištima hrvatskog turizma.

Prema podacima Turističke zajednice Istarske županije najveći broj dolazaka ostvaruje se u hotelima i kampovima, nakon čega slijedi privatni smještaj. Do pandemijske 2020. godine više od 35% dolazaka ostvareno je u hotelskom smještaju, a 2020. godine omjer je značajno promijenjen u korist privatnog smještaja. Kampovi su druga najzastupljenija kategorija smještaja prema broju dolazaka s oko 30%. Privatni smještaj u posljednjih 5 godina bilježi kontinuirani porast dolazaka, a značajan iskorak vidljiv je tijekom 2020. godine kada je u privatnom smještaju ostvareno 30% ukupnog broja dolazaka, što je ponajprije vezano uz veću epidemiološku prihvatljivost privatnog smještaja zbog veće mogućnosti izolacije gostiju. Nadalje, gledano prema ostvarenim noćenjima, najviše noćenja realizira se u kampovima, oko 35% ukupnog broja noćenja, što ukazuje na dulji boravak gostiju u kampovima u odnosu na hotelski smještaj. Prosječno trajanje boravka gostiju u hotelskom smještaju je 4,7 dana, dok gosti u kampovima prosječno borave 7,4 dana.

Prema posljednjim podacima Turističke zajednica Istarske županije, u 2020. godine u Istarskoj županiji bilo je 404.873 stalnih postelja. U posljednjih 5 godina broj ležajeva porastao je za 51.200 ležaj, odnosno za 15%. U 2020. u Istarskoj županiji ukupno je bilo 45.761 smještajnih objekata, od čega se više od polovice (51,76%) odnosi na nekomercijalne objekte, a 22.078 je komercijalnih smještajnih objekata. Najveći udio među komercijalnim objektima odnosi se na privatni smještaj, ukupno 18.266 smještajnih objekata.

Iako je prevladavajući motiv dolaska u Istru i dalje sunce i more, posljednjih 20-ak godina u Istri je pokrenut čitav niz razvojnih programa kojima se bitno obogatila i podigla kvaliteta ponude, potaknuo razvoj cjelogodišnjeg turizma i uravnoteženi razvoj priobalja i unutrašnjosti, te potaknulo podizanje kvalitete i održivi razvoj turizma Istre. Jedan od ključnih faktora razvoja turizma, produljenja turističke sezone i širenja turističke ponude na unutrašnjosti Istre, je diversifikacija turističkih proizvoda, a ponajprije razvoj selektivnih oblika turizma koji su prepoznati kao dobri temelji za povećanje konkurentnosti i prepoznatljivosti Istre na globalnom turističkom tržištu. Selektivni oblici turizma koji su prepoznati kao razvojni potencijali u IŽ su: outdoor i sportski, kulturni, zdravstveni i wellness, eno-gastro i gourmet, kongresni i filmski turizam.

3.14.7 ICT industrija

Prema podacima iz Analize hrvatske ICT industrije po županijama 2008. – 2019. koju je Hrvatska gospodarska komora objavila u prosincu 2020. godine, Istarska županija je druga po prihodima ICT industrije u Hrvatskoj, sa snažnim rastom u proteklih pet godina i najvećim udjelom izvoza u prometu.

ICT industrija Istarske županije u 2019. ostvarila je ukupni prihod od 1,25 milijarda kuna, što je iza Grada Zagreba najviši ICT prihod od svih županija u RH. U 2018. taj je prihod u odnosu prema prethodnoj godini povećan za 4,6 posto. Udio ICT industrije Županije u ukupnoj hrvatskoj ICT industriji iznosio je 4,6 posto i u odnosu prema 2014. povećan je za 9,4 posto.

U strukturi ukupnog prihoda ICT industrije Istarske županije predvodi proizvodnja gotovih softverskih produkata koja ostvaruje gotovo polovicu prihoda, slijedi proizvodnja s gotovo četvrtinom prihoda, zatim ICT usluge i tek zatim trgovina.

3.14.8 Kreativne i kulturne industrije

UNESCO definira kreativne industrije kao one koje proizlaze iz individualne kreativnosti, a iskorištavaju vještine i talent za stvaranje profita i radnih mjesta. Prema analizi Ekonomskog instituta – Mapiranje kreativnih i kulturnih industrija, kreativne industrije u Hrvatskoj imaju značajan ekonomski potencijal, čine oko 2,3% bruto domaćeg proizvoda i zapošljavaju oko 3% ukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Prema podacima za 2019. godinu u kreativnim i kulturnim industrijama na području Istarske županije bilo je aktivno 798 poslovnih subjekata što je činilo 4,6% ukupnoga broja poslovnih subjekata na području Županije. S obzirom na poslovni oblik prevladavaju trgovačka društva, njih 464 (58,1%), zatim slijedi 269 obrtnika (33,7%) te 65 samostalnih djelatnika (8,2%).

Analiza sektora kulturnih i kreativnih industrija Istarske županije prema podsektorima pokazuje kako je više od polovice poslovnih subjekata registrirano u četiri podsektora: oglašavanje i tržišno komuniciranje (18,5%), arhitektura (14,9%), dizajn (13,5%) te računalni programi, igre i novi mediji (12,2%). Najmanji broj poslovnih subjekata, svega tri, zabilježen je u podsektoru muzeja, galerija i knjižnica, što je razumljivo s obzirom da taj podsektor uglavnom pripada javnom sektoru.

Rezultati analize ukazuju na značajan ekonomski potencijal poduzetničkog dijela sektora kreativnih i kulturnih industrija u županijskom gospodarstvu. Gospodarski subjekti kulturne i kreativne industrije čine 4,6% ukupnog broja gospodarskih subjekata na razini Županije i zapošljavaju 2,1% djelatnika u svim gospodarskim subjektima, a u ukupnom izvozu gospodarskih subjekata sudjeluju s 1,6% uz značajnu tendenciju rasta. Sektor KKI igra sve značajniju ulogu i na našem području, ne samo u smislu gospodarskog razvoja i otvaranja novih radnih mjesta, već i u smislu socijalnih inovacija, urbane rehabilitacije i poboljšanja kvalitete života.

3.14.9 Poljoprivreda

Poljoprivreda je u Istri tradicionalno zastupljena gospodarska grana, a trenutni gospodarski pokazatelji ukazuju na to da je u tijeku proces strukturne transformacije, što se ponajprije odnosi na tehnološko unapređenje i modernizaciju, te sukladno tome povećanje produktivnosti rada u poljoprivredi.

S krajem 2020. u Istarskoj županiji bilo je evidentirano ukupno 6.449 poljoprivrednih gospodarstava. Broj poljoprivrednih gospodarstava neznatno se smanjio u promatranom petogodišnjem razdoblju, ali je došlo i do promjena u strukturi poljoprivrednih gospodarstava prema tipu. Smanjio se broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a porastao broj trgovačkih društava što ukazuje na formalizaciju poljoprivrednog sektora i gospodarskih okolnosti u njemu.

Struktura poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja odgovara strukturi na nacionalnoj razini. U ukupnom broju poljoprivrednih gospodarstava u Istarskoj županiji najveći je udio onih čiji je nositelj stariji od 65 godina, 38,67%, dok je na nacionalnoj razini udio poljoprivrednika starijih od 65 godina još nepovoljniji, 39,91%. S druge strane, pozitivan pokazatelj je porast broja mladih poljoprivrednika koji su nositelji gospodarstava, s 803 u 2016. na 881 u 2020. godini.

Prosječna površina poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu iznosi 4,13 ha. Više od 4.000, odnosno gotovo 70% poljoprivrednih gospodarstava raspolaže s manje od 3 ha poljoprivrednog zemljišta, 29% ih obrađuje poljoprivredno zemljište veličine između 3 i 20 ha, a tek 155 poljoprivrednih gospodarstava ima poljoprivredno zemljište veće od 20 ha. Mala površina poljoprivrednog zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu također je poteškoća u postupnom povećanju tehničke učinkovitosti i tako koči ukupni razvoj poljoprivrednog sektora u Županiji.

Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, najzastupljenije su oranice s 12.082,09 ha koje čine 47,47% ukupnog poljoprivrednog zemljišta, nakon čega slijede maslinici (3.833,61 ha) koji zauzimaju 15,06% poljoprivrednog zemljišta i vinogradi (2.928,21 ha) na koje se odnosi 11,50% poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji. U posljednjih 5

godina, površina poljoprivrednog zemljišta povećala se za 1.293,74 ha, odnosno 5,36%. Površine voćnjaka pokazuju najveće povećanje iskazano relativnim pokazateljima i to 28,48%, a pozitivnu stopu promjene pokazuju i maslinici, čija se površina povećala za 370,26 ha, odnosno za 10,69%.

Struktura poljoprivrednog zemljišta prema vrsti zorno prikazuje važnost sektora maslinarstva te vinogradarstva i vinarstva u poljoprivrednom sektoru Istarske županije, s obzirom na to da se više od četvrtine poljoprivrednog zemljišta odnosi na vinograde i maslinike.

Prema podacima Vinogradarskog registra za 2020. godinu, 2.734 od ukupno 6.449 poljoprivrednih gospodarstava u Istarskoj županiji bavilo se proizvodnjom grožđa, odnosno proizvodnjom vina od grožđa, što relativno iznosi 42,39% svih poljoprivrednih gospodarstava. Osim toga, još je 301 PG u sklopu mješovitih višegodišnjih nasada obrađivalo površinu od 73,56 ha vinograda.

Prema ukupnoj proizvodnji grožđa i vina Istarska županija u ukupnoj bilanci proizvodnje na razini Republike Hrvatske zauzima oko 15%, a značaj vinogradarstva za Istarsku županiju razvidan je i iz proizvodnje prema kvaliteti vina, gdje Istra prednjači u najvišoj kategoriji, proizvodnji vrhunskog vina sa zaštićenom oznakom izvornosti (ZOI) i kvalitetnog vina sa ZOI.

Osim vinarstva i vinogradarstva, prioritet u razvoju poljoprivrede u Istri ima i maslinarstvo. Površina poljoprivrednog zemljišta pod maslinicima kontinuirano je u porastu i zauzima 15% svih poljoprivrednih površina u Županiji. Prema procjenama Instituta za poljoprivredu i turizam u Istarskoj županiji je na površini od 3.833 ha maslinika, uz sklop od 260 stabala/ha, oko 1,2 milijuna stabala maslina, od čega 1 milijun rodni stabala. Najzastupljenije su domaća sorta buža i talijanska sorta leccino. Površina maslinika u Istarskoj županiji čini oko 14% ukupne površine maslinika u Republici Hrvatskoj.

Ekološka proizvodnja kao sveobuhvatan sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima koji podrazumijeva očuvanje prirodnih resursa, primjenu prirodnih tvari i procesa i općenito poštivanje visokih proizvodnih standarda bilježi trend rasta, u smislu porasta broja subjekata, kao i površina pod ekološkom proizvodnjom. Ipak, trend rasta u Istarskoj županiji sporiji je u odnosu na nacionalnu razinu.

U posljednje 4 godine, površine u sustavu ekološke poljoprivrede u Istarskoj županiji porasle su za 13,19%. Od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji, 7,75% je u sustavu ekološke proizvodnje, što je neznatno više u odnosu na nacionalnu razinu gdje udio iznosi 7,28%. Iako je razvidno povećanje ekološke poljoprivredne proizvodnje, agroekološki resursi na području Istarske županije omogućuju i veće povećanje ekološke proizvodnje, a osim toga i tržišne prilike ukazuju na kontinuirano rastuću potražnju.

Navodnjavanje

Od ukupno 93.579 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta u Istarskoj županiji, obrađuje se oko 50.000 ha, a od toga navodnjava samo oko 1.190 ha. Oko 750 ha navodnjava se iz privatnih sustava, a 440 ha iz sustava navodnjavanja Valtura – županijskog pilot projekta

određenog „Planom navodnjavanja Istarske županije novelacija“ (SN IŽ br. 01/2008) za navodnjavanje poljoprivrednih površina Kaznionice u Valturi. Baznim planom navodnjavanja Istarske županije predviđeno je navodnjavati cca 22.000 ha poljoprivrednih površina iz 8 + 1 (Butoniga) akumulacije sa zahtjevom za vodom od 52 mil. m³/godišnje.

Prva faza potreba za vodom za navodnjavanje planira se osigurati izgradnjom manjih sustava za navodnjavanje baziranim na raspoloživim podzemnim i nadzemnim vodnim resursima i mini akumulacijama. Veličina i prostorni položaj mini akumulacija odredit će se za svako pojedino područje kod detaljnije razrade problematike navodnjavanja u idejnim projektima.

3.14.10 Ribarstvo

Ribarstvo, kao tradicionalna djelatnost u Istarskoj županiji, u gospodarskom smislu prema broju plovila zauzima udio od 25% gospodarskog ribolova u Republici Hrvatskoj. U Istarskoj županiji izdano je 723 povlastice za gospodarski ribolov i 90 povlastica za mali obalni ribolov, a toliko je i ribarskih plovila u lukama na području Istarske županije.

U Istarskoj županiji nalazi se 21 iskrcajno mjesto za ribarska plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru i obavezna su za sve ulove pridnenim kočaricama, pelagijskim kočaricama, okružujućim mrežama plivaricama, plutajućim parangalima, dredžama i hidrauličnim dredžama. Ulov ostalih alata se smije iskrcavati na bilo kojem mjestu.

Ukupna količina iskrcaja u Istarskoj županiji u 2020. godini iznosila je 16.225 tona, što predstavlja oko 25% ukupnog iskrcaja ulova u Republici Hrvatskoj, iz čega je razvidan značaj doprinosa Istarske županije za hrvatsko ribarstvo. Prema količini iskrcaja, dominira mala plava riba s 15.139 tona, zatim slijede bijela riba (468 t), glavonošci (oko 300 t), školjkaši (oko 120 t) i morski psi i raže (87 t). Analiza iskrcaja prema iskrcajnim mjestima pokazuje kako je najviše ulova iskrcano u Rovinju - Rovigno (4.444 t), gdje se nalazi tvornica za preradu ribe i u Puli - Pola (5.111 t), a od značajnih iskrcajnih mjesta koja premašuju iskrcaj od 1.000 tona godišnje su luke Plomin (2.306 t) i Vrsar (1.992 t).

Riboprerađivačka industrija u proteklom desetljeću obilježena je strukturnim promjenama u smislu proizvodnog asortimana, gdje se prerada sve manje temelji na proizvodnji konzervirane male, plave ribe, a sve više na soljenje ribe. S obzirom da distributivni kanali za plasman svježe ribe nisu adekvatno razvijeni, prerada ribe predstavlja značajan potencijal zbrinjavanja. Prerada ribe u Istarskoj županiji vezana je uz nekoliko gospodarskih subjekata: Arbacommerce d.o.o. Labin, Mirna d.d. Rovinj, S.I.C. d.o.o. Višnjan, Milena d.o.o. Bačva i Ribarska zadruga Istra.

Nadalje, u kontekstu marikulture, u moru se uzgajaju bijela riba i školjkaši. Uzgojem bijele ribe bavi se tvrtka CROMARIS, na dvije lokacije – u Limskom zaljevu i uvali Budava, dok se uzgojem školjkaša bavi veći broj uzgajivača na području Limskog zaljeva, kod rta Soline i plićine Čivran, u Savudrijskoj vali, uvali Budava i Raškom zaljevu te u manjim količinama na području Pomerskog Školjića i uvale Valun u Medulinu.

Istarska županija trenutno ima registrirani kapacitet uzgoja od približno 3.500 tona različitih morskih organizama, a dopuštena količina uzgoja bijele ribe iznosi 1.600 t, dok školjkaša iznosi 2.700 t.

3.14.11 Šumarstvo i lovstvo

Šumarstvo

Šume i šumska zemljišta prirodna su dobra od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku čija je zaštita zajamčena Ustavom. Gospodarenje šumama u Hrvatskoj se temelji na potrajnom (održivom) gospodarenju kojim se nastoji ostvariti trajna ravnoteža između sveukupne proizvodnje biomase i općih koristi od šuma. Višestruke su funkcije koje šumski ekosustavi obavljaju kao uklanjanje ugljikovog dioksida iz atmosfere, pročišćavanje voda, zaštita tla, očuvanje bioraznolikosti.

Gospodarenje šumama obuhvaća uzgoj, zaštitu i korištenje šuma i šumskog zemljišta te izgradnju i održavanje šumske infrastrukture, sukladno sveeuropskim kriterijima za održivo gospodarenje šumama: održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosustava i njihov doprinos globalnom ciklusu ugljika; održavanje zdravlja i vitalnosti šumskog ekosustava; održavanje i poticanje proizvodnih funkcija šume; održavanje, očuvanje i odgovarajuće poboljšanje bioraznolikosti u šumskom ekosustavu te održavanje i poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno tla i vode).

Proizvodna funkcija šuma podrazumijeva proizvodnju drva i drugih šumskih proizvoda, a sve ostale koristi obuhvaćene su općekorisnim funkcijama šuma. Općekorisne funkcije šuma obuhvaćaju, između ostalih, zaštitu tla od erozije vodom i vjetrom, uravnoteženje vodnih odnosa u krajobrazu te sprečavanje bujica i visokih vodnih valova, pročišćavanje voda procjeđivanjem kroz šumsko tlo te opskrbu podzemnih tokova i izvorišta pitkom vodom, povoljni utjecaj na klimu i poljodjelstvo, pročišćavanje onečišćenog zraka, stvaranje povoljnih uvjeta za ljudsko zdravlje, osiguranje prostora za odmor i rekreaciju, podržavanje opće i posebne zaštite prirode (nacionalni parkovi i dr.) šumovitog krajobrazu.

Na području IŽ nalazi se 16 gospodarskih jedinica za državne šume ukupne površine 59.555,07 ha te 42 gospodarske jedinice šumoposjednika površine 51.016,53 ha. Antropogeni utjecaj na funkcioniranje šuma, osobito na njihovu stabilnost i zdravstveno stanje, primjećuje se na gotovo svim šumskim površinama. Za razliku od privatnih posjeda koji su usitnjeni i čija je prosječna veličina oko 0,3 ha, državne šume prostiru se na znatno većim kompleksima i prosječno iznose i više od 1,0 ha. Kako su posjedi vrlo isprepleteni, šume čine značajne i vrijedne očuvane komplekse.

Najveći dio prostora prekrivaju niske šume – tzv. panjače, te degradacijski stupnjevi istih. Svega oko 15% površina obrasle su visokim šumama – sjemenjačama i to pretežito u državnom vlasništvu. Među njima, najviše je umjetno podignutih kultura raznih vrsta borova i drugih četinjača. Manjim dijelom ima sjemenjača listača i to uglavnom bukve na obroncima Ćićarije i Učke, te hrasta lužnjaka i poljskog jasena u dolini rijeke Mirne.

S gledišta onečišćavanja, na šume utječu mnogobrojni čimbenici čije je posljedice učinke teško moguće kvantificirati izdvojeno. Jedan od najvećih negativnih fizičkih utjecaja su šumski požari, prije svega uz obalni pojas. Doba godine kada se požari događaju su proljeće i ljeto, a uzrok je pretežno ljudski faktor (paljenje korova ili namjerno paljenje). Stoga je potrebno više pažnje usmjeriti prema radovima prevencije od požara (njega, čišćenje i prorjeđivanje šuma i izrada i održavanje protupožarnih prosjeka, uz pojačane napore osmatračke službe) kako bi se ubrzala reakcija i umanjio iznos opožarene površine po požaru.

Šumski ekosustavi često se neposredno uništavaju zbog izgradnje cesta, naselja, električnih i telefonskih vodova, vodoprivrednih objekata te stvaranjem poljoprivrednih kultura, rudarenjem i crpljenjem nafte ili zbog izgradnje terena za rekreaciju. Osim toga, veliki problem je trajna prenamjena šumskog zemljišta za nezakonitu izgradnju kuća za odmor (vikendica), pogotovo u obalnom pojasu. U obalnome i priobalnom području šumski ekosustavi izloženi su cijelom nizu ozbiljnih, uglavnom negativnih procesa koji prouzrokuju privremene i/ili trajne promjene. Šume su bile i još su uvijek ugrožene ogoljivanjem i preusmjeravanjem na druge tipove uporabe zemlje i pod utjecajem sve većih potreba stanovništva. Negativni učinci nestajanja i degradacije šuma očituju se u vidu erozije tla, gubitka biološke raznolikosti, nanošenja štete staništima divljih životinja i sužavanja mogućnosti razvoja. Gubitak prirodnih šuma zbog uzgajanja kultura kratkih ophodnji za proizvodnju biomase je jedan od većih negativnih utjecaja na prirodnost šuma (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

Lovstvo

Lovište predstavlja zaokruženu prirodnu cjelinu, odnosno površinu zemljišta na kojoj postoje uvjeti za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači. Lovišta se prema Zakonu o lovstvu (NN 99/18) dijele na državna lovišta (ustanovljena na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske), privatna lovišta (lovišta ustanovljena na zemljištu u vlasništvu pravne ili fizičke osobe) te zajednička – lovišta koja se ustanovljuju na površinama na kojima nisu ustanovljena državna i privatna lovišta. Divljač je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Na području Istarske županije se nalazi 46 lovišta, od toga 8 državnih lovišta i 38 županijskih lovišta. Od 8 državnih lovišta u 4 lovišta ne gospodare članice saveza. Ukupna površina lovišta iznosi 278.877 ha. Od ukupne površine lovišta 343 ha spada u uzgajališta divljači čiju su lovoovlaštenici Hrvatske šume d.o.o. Glavne vrste krupne divljači na području Istarske županije su jelen obični (*Cervus elaphus* L.) srna obična (*Capreolus capreolus* L.) i svinja divlja (*Sus scrofa* L.) a od sitne to su obični zec (*Lepus europaeus* Pall.) i fazan (*Phasianus colchicus* L.). Od ostalih vrsta bitnih za lovno gospodarenje nalazimo: jazavac (*Meles meles* L.), mačka divlja (*Felis silvestris* Schr.), kuna bjelica (*Martes foina* Erx.), kuna zlatica (*Martes martes* L.), jarebice kamenjarke (*Alectoris* sp.), patke divlje (*Anas* sp.) i druge (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

3.14.12 Eksploatacija mineralnih sirovina

U Prostornom planu Istarske županije određeni su ciljevi eksploatacije mineralnih sirovina u smislu racionalnog korištenja prirodnih izvora. 2014. godine usvojena je Rudarsko geološka studija potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama Istarske županije (SN IŽ br. 09/14) (izradio Hrvatski geološki institut). Cilj Studije je definiranje prostora na kojima je moguće istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina, gdje nema interesa ostalih korisnika prostora, a služi kao podloga za izradu prostornog plana županije, u dijelu koji se bavi gospodarenjem mineralnim sirovinama.

Eksploatacija mineralnih sirovina u Županiji tradicionalna je gospodarska grana, koja po svom ukupnom utjecaju spada u djelatnosti s velikim utjecajem na prostor i okoliš, a izvoz kamena jedna je od profitabilnijih djelatnosti u posljednjih desetak godina.

S obzirom na količinu zaliha, broj ležišta, godišnju proizvodnju, uhodanu rudarsku praksu i posebice tržišnu vrijednost mineralne sirovine, Istra spada među rudarski najrazvijenije hrvatske krajeve. Aktivni su površinski i podzemni kopovi arhitektonsko-građevnog kamena, brojni kamenolomi tehničkog kamena, te površinski kopovi opekarske gline i sirovine za cementnu industriju. Tijekom niza stoljeća kamen i kamenarstvo su bili jedni od značajnih generatora razvoja Istre.

Prema podacima iz Rudarsko geološke studije potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama Istarske županije, ukupna površina od 1.843,70 ha koju zauzimaju eksploatacijska polja čvrstih mineralnih sirovina na prostoru Istarske županije iznose 8,50 % ukupnih površina pod eksploatacijskih polja u Hrvatskoj. U Istarskoj županiji se nalazi 69 eksploatacijskih polja čvrstih mineralnih sirovina što iznosi 11,35 % od ukupnih eksploatacijskih polja u Republici Hrvatskoj. Od arhitektonsko-građevnog kamena u Županiji ima 16 eksploatacijskih polja. Od boksita ima jedno eksploatacijsko polje. Ciglarska glina je zastupljena s 2 eksploatacijska polja. Karbonatna sirovina za industrijsku preradu ima 3 eksploatacijska polja. Kreda je zastupljena s 1 eksploatacijskim poljem. Sirovina za proizvodnju cementa ima 4 eksploatacijska polja. Tehničko-građevni kamen je zastupljen s 42 eksploatacijska polja.

Od metala na području Istarske županije postoje pojave i ležišta boksita, koja su većinom iscrpljena te skupine manjih boksitnih ležišta koja imaju vrlo malu geološku potencijalnost zbog smještaja u naseljenim područjima. Željezne rude, rijetki minerali i elementi različitog porijekla koji se javljaju u Istarskoj županiji vezane su ležišta boksita, te je jedino značajnije ležište željezne rude Kavran.

Od nemetalnih mineralnih sirovina na području Istarske županije zastupljene su: tehničko-građevni kamen, arhitektonsko-građevni kamen, sirovina za cementnu industriju, opekarska glina, keramičke i vatrostalne gline, kvarcni pijesci, karbonatna sirovina za industrijsku preradu te građevni pijesci i šljunci.

Veliki dio Istarske županije, poglavito središnji i sjeveroistočni, pokriven je naslagama eocenskih klastita i fliševa, koji su nosioci geološke potencijalnosti sirovina za proizvodnju cementa uz prijelazne naslage, konglomerate i breče u jedinici eocenski klastiti i fliševi te prapornih naslaga. Lapori su najzastupljeniji litotip u slijedu izdvojenih eocenskih klastita kako po debljini, tako i po učestalosti pojavljivanja sadrže između 23-77 % CaCO_3 , što je u granici cementnih modula bitnih za proizvodnju cementa. Površina nulte geološke potencijalnosti koju zauzima sirovina za proizvodnju cementa na području Istarske županije iznosi 526,07 km^2 ili 18,68 % Županije.

Nositelj geološke potencijalnosti keramičkih i vatrostalnih glina u Istarskoj županiji su terra rosse ili crvenice koje u obliku tankog, ponegdje i debljeg rastresito nesuvislog pokrivača prekrivaju značajna prostranstva u području Istre. Njena je debljina varijabilna i najvećim dijelom iznosi 0,5-1 metra. Deblje naslage crvenice nalazimo u ponikvama i prostranim udolinama današnjeg krškog reljefa. Osim toga, crvenica katkad ispunjava podzemne kaverne i špilje u karbonatnim stijenama. Mjestimično, debljina zemlje crvenice dostiže i preko 20 metara i to osobito kad ispunjuje veća udubljenja u krškom reljefu. Prostranija

područja pokrivena debelom terra rossom osobito su česta u području jurskih naslaga između Poreča i Rovinja, zatim u području valendiskih i otrivskih naslaga, a u manjoj mjeri i barem-aptskih naslaga. U području mlađih krednih naslaga pokrov crvenice je tanak i jako isprekidan. Debljina opada idući u smjeru istoka. Površina nulte geološke potencijalnosti koju zauzimaju keramičke i vatrostalne gline na području Istarske županije iznosi 97,12km² ili 3,45 % Županije.

Zakonom o rudarstvu propisana je obaveza jedinica područje (regionalne) samouprave da izrade rudarsko-geološke studije koje obuhvaćaju postojeća i potencijalna ležišta mineralnih sirovina, a koja moraju biti u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama. Rudarsko geološka studija potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama Istarske županije izrađena je 2014. godine od strane Hrvatskog geološkog instituta čime je zadovoljena ova odredba Zakona o rudarstvu. Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama određena su dva pojedinačna cilja vezana uz okolišne interese. Radi se o cilju „Smanjenje negativnih utjecaja na okoliš” i cilju „Prilagodba proizvodnog procesa uvjetima okoliša”. Problematika sanacije postojećih i napuštenih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina odrađena je u Rudarsko geološkoj studiji Županije. Studijom su zasebno nabrojani lokaliteti na kojima je potrebno provesti redovnu sanaciju i na kojima je potrebno provesti izvanrednu sanaciju (Program zaštite okoliša IŽ, 2019.).

3.14.13 Postojeći okolišni problemi

Industrija

Uvidom u prvih 10 tvrtki prerađivačke industrije, vidljiva je velika ovisnost od industrija koje imaju veliki utjecaj na okoliš. Iako su okolišni čimbenici povoljni na razini Županije, ističu se područja oko TE Plomin (proizvodnja električne energije iz ugljena) i tvornice Rockwool (proizvodnja kamene vune) koja nisu okolišno zadovoljavajuća. Povremeno u zraku ima onečišćujućih tvari iz tvornice cementa Holcim (Koromačno), Calucem (Pula - Pola) i tvornica oko Umaga - Umago koje koriste industrijska otapala (Sipro, Aluflex, Hempel). Navedeno predstavlja rizik, s obzirom na obveze koje proizlaze iz Europskog zelenog plana, čiji je cilj Uniju učiniti klimatski neutralnom do 2050. godine, odnosno posljedice prelaska na klimatsku neutralnost.

Turizam

IŽ karakterizira jaka oslonjenost gospodarstva na turizam, pri čemu je izrazito izražena sezonalnost (85% turističkog prometa odnosi se na „sunce i more”). Okolišne probleme u sektoru turizma predstavlja i uzurpacija pomorskog javnog dobra od strane fizičkih i pravnih osoba u svrhu turizma, širenje izgrađenog područja na prirodnim i doprirodnim staništima, uređenje obalnog pojasa (nasipavanje i dohrana plaža, izgradnja pratećih turističkih objekata na obali), „apartmanizacija” te nekontroliran rast privatnog smještaja koji ugrožava kvalitetu života lokalnog stanovništva, netipična gradnja objekata (kuća za odmor) i nedovoljno riješeno pitanje odvodnje smještajnih objekata uz more.

Poljoprivreda

Usitnjenost zemljišta onemogućuje značajniji opseg poljoprivredne proizvodnje, čemu dodatno pridonosi i nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja. S druge strane, intenzivno obrađivane poljoprivredne površine uzrokuju smanjenje biološke raznolikosti i genetskog potencijala biljaka i životinja te narušavaju kvalitetu tla. U sustavu ekološke poljoprivredne proizvodnje nalazi se samo oko 7% poljoprivrednog zemljišta. Uz navedeno, klimatske promjene dodatno otežavaju uvjete uzgoja poljoprivrednih vrsta.

Ribarstvo

Iako Istarska županija značajno doprinosi hrvatskom ribarstvu, stanje u području lučke infrastrukture i tržišne nadogradnje te plasmana na tržište nije zadovoljavajuće. Iskrcajna mjesta i ribarska infrastruktura ne odgovaraju u potpunosti standardima EU, a nužni logistički sadržaji također nisu razvijeni na svim iskrcajnim mjestima.

Posebno veliki utjecaj na sektor ribarstva imaju klimatske promjene koje uzrokuju porast temperature mora, promjene saliniteta te promjene u pH razinama mora što se negativno odražava na stanje stokova i općenito bioraznolikost morskog ekosustava.

Šumarstvo i lovstvo

Antropogeni utjecaj na funkcioniranje šuma, osobito na njihovu stabilnost i zdravstveno stanje, primjećuje se na gotovo svim šumskim površinama. Jednu od osnovnih opasnosti predstavljaju šumski požari, a očekuje se da će uslijed klimatskih promjena u budućnosti doći do povećanja opasnosti od nastanka šumskih požara.

Budući da veći dio IŽ obilježava klima s vrućim ljetima i oborinama fokusiranim u zimskom dijelu godine, opasnost od nastanka šumskih požara osobito je izražena u proljetnim i ljetnim mjesecima. Takvi požari najčešće nastaju ljudskim nemarom (uslijed paljenja korova ili namjernog paljenja šumskog pokrova), a rjeđe i namjernim potpaljivanjem ili udarom groma, te generiraju velike poremećaje u ekosustavima, narušavaju funkcije šuma, degradiraju prirodne resurse, kontaminiraju zrak te su opasnost za infrastrukturu i stanovništvo.

Opasnost od šumskih požara osobito je izražena u obalnom pojasu gdje je najveća koncentracija ljudi. Posebnu opasnost za nastanak šumskih požara predstavljaju ilegalna odlagališta otpada gdje uslijed nekontroliranog paljenja otpada može doći do širenja vatre na šumsku vegetaciju. Budući da je vegetacija u ljetnom razdoblju suha, širenje požara je brzo, a smjer širenja ovisi o dominantnoj cirkulaciji zraka.

Radi sprječavanja šumskih požara potrebno je više pažnje usmjeriti na prevenciju požara (njega, čišćenje i prorjeđivanje šuma i izrada i održavanje protupožarnih prosjeka, uz pojačane napore osmatračke službe) kako bi se ubrzala reakcija i umanjio iznos opožarene površine po požaru.

Nadalje, šumski ekosustavi često se neposredno uništavaju zbog izgradnje cesta, naselja, električnih i telefonskih vodova, vodoprivrednih objekata (primjerice hidrocentrala), te stvaranjem poljoprivrednih kultura, rudarenjem i crpljenjem nafte ili zbog izgradnje terena

za rekreaciju. Osim toga, veliki problem je trajna prenamjena šumskog zemljišta za nezakonitu izgradnju kuća za odmor, naročito u obalnom pojasu.

Negativni učinci nestajanja i degradacije šuma očituju se u vidu erozije tla, gubitka biološke raznolikosti, nanošenja štete staništima divljih životinja i sužavanja mogućnosti razvoja. Osobito je važno naglasiti kako negativni učinci nestajanja i degradacije šuma imaju utjecaja i na ubrzanje negativnih procesa u sklopu klimatskih promjena (pogotovo globalno zatopljenje) budući da šume ublažavaju temperaturne fluktuacije na lokalnoj (kod manjih šuma) i regionalnoj (kod većih šuma) razini.

Što se tiče privatnih šuma, jedan od osnovnih problema je nepostojanje programa gospodarenja privatnim šumama koji bi mogao regulirati dozvoljene šumske radove na privatnim šumama (npr. čistu sječu i pretvaranje u tzv. „vikend parcele”).

Uslijed kršenja ekološkog kodeksa, širenja izgrađenih i smanjenja obradivih površina, upotrebe kemijskih i agrotehničkih mjera, širenja prometne mreže (prije svega cestovne) te nedostatka znanja o korisnosti pojedinih vrsta divljači kroz 20. stoljeće, brojnost divljači se kontinuirano smanjivala (Dagostin, 2018). Stroži propisi u posljednja dva desetljeća doveli su do obnove fonda divljači. U južnom području Županije prisutan je problem učestale pojave divljih svinja u naseljenim i turističkim područjima koja su zamijenila njihova prirodna staništa ili se javlja nedostatak hrane uslijed zamjene polikulture agrarne proizvodnje monokulturnom. Deagrarijacija se obično u prostoru odražava kroz koncentraciju obrađenih površina bliže naseljima uslijed čega se i oranice sa zasađenim kulturama koje privlače divljač približavaju naseljima i na taj način se povećava vjerojatnost pojave divljači u naseljenim i turističkim područjima. U posljednje vrijeme sve veći problem predstavlja krivolov.

3.14.14 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova prvenstveno u vidu iseljavanja i starenja stanovništva, nezaposlenosti i nedostatka kvalitetne radne snage, niske produktivnosti poljoprivredne proizvodnje te konkurentnosti ribarstva i turizma.

3.15 Infrastrukturni sustavi

3.15.1 Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Vodoopskrbni sustav

Djelatnost javne vodoopskrbe u Istarskoj županiji obavljaju 3 komunalna društva (Istarski vodovod Buzet, Vodovod Labin i Vodovod Pula), koja formiraju 3 ključna vodoopskrbna područja. U vodoopskrbi Županije vode iz krških izvora sudjeluju sa 75,8%, a vode iz površinske akumulacije Butoniga s 24,2%.

U vodoopskrbni sustav Istarskog vodovoda Buzet uključena su tri glavna izvora u dolini Mirne te akumulacija Butoniga. Prvo izvoriste je izvor sv. Ivan u Buzetu, koji je u vodoopskrbu uključen 1933. godine, a nalazi se oko 1 km jugoistočno od Buzeta. Izvor Gradole, koji se nalazi u donjem toku rijeke Mirne, uključen je 1969. godine pomoću

privremenog crpnog agregata, a 1973. godine dovršen je cjelokupni vodoopskrbni sustav. Treće je izvorište izvor Bulaž kod Istarskih toplica, koji se koristi od 1985. godine, ali samo kao pričuvno izvorište za prihranjivanje izvora Gradole odnosno sustava Sv. Ivan te jezera Butoniga od 2015. godine. Dio voda s izvora Gradole koristi se neposredno na distribucijskom području Istarskog vodovoda Buzet, a drugi dio voda se predaje Vodovodu Pula te Rižanskom vodovodu iz Kopra. Akumulacija Butoniga smještena je na istoimenoj glavnoj lijevo obalnoj pritoci Mirne, a slijev se proteže na nadmorskim visinama između 40 i 500 metara.

Vodovod Pula vodu za piće dobiva iz četiri sustava: pogon Pula (Pulski bunari), pogon Rakonek te iznad spomenuti izvor Gradole i jezero Butoniga. Glavna izvorišta vodoopskrbnog sustava Labina su izvorišta Fonte Gaia, Kokoti, Mutvica, Kožljak i Plomin. Vodovod Labin ima vodopravnu dozvolu za korištenje izvora Sv. Anton koji za sada nije u eksploataciji, ali je u tijeku uključivanje izvora u vodoopskrbni sustav Labina (spojni cjevovod Ø 600 mm od izvora Sv. Anton do izvorišta Mutvica već je izveden, a trenutačno je u izradi projektna dokumentacija crpne stanice za uključivanje izvora Sv. Anton u vodoopskrbu). Izvor Kožljak spada u sliv rijeke Boljunčice, a smješten je na zapadnim obroncima Učke na 277 metara nadmorske visine. Izvor Plomin također spada u sliv rijeke Boljunčice, a smješten je u području Plominske gore na 145 metara nadmorske visine.

U Istarskoj županiji na sustav javne vodoopskrbe priključeno je 98,7% ukupnog broja stanovnika, što je znatno više od hrvatskog prosjeka koji, prema posljednjim dostupnim podacima, iznosi prosječno 84%.

Zdravstvena ispravnost vode za piće na području Istarske županije zadovoljava propisane kriterije. Istu provjeravaju Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije - Istituto formativo di sanità pubblica della Regione Istriana na 11 lokacija na distribucijskoj mreži, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te isporučitelji usluga vodoopskrbe u internim laboratorijima. U 2020. godini u internim laboratorijima Istarskog vodovoda Buzet (laboratorij u Buzetu i laboratorij na Butonigi) na parametre redovitih ispitivanja obrađeno je 6.128 uzoraka vode. Tijekom 2019. godine ukupan broj ispitanih uzoraka vode u laboratorijima Vodovoda Pula iznosio je 3.565 uzoraka, dok je u 2020. godini u internim laboratorijima Vodovoda Labin ispitano ukupno 738 uzoraka prirodnih i dezinficiranih voda.

Temeljni cjevovodi istarskih vodovodnih sustava izrađeni su većinom od azbest cementa (AC) i PVC-a, a manjim dijelom od kvalitetnijih materijala (čelika). Prosječna starost cjevovoda Istarskog vodovoda Buzet je 26 godina, a Vodovoda Pula 50 godina. Pojedini su vodoopskrbni cjevovodi zbog starosti u lošem stanju i podložni lomovima i kvarovima. Zbog dotrajale vodoopskrbne mreže dolazi do gubitaka vode od oko 23%.

Glavni transportni cjevovodi svih vodovodnih sustava dobro su raspoređeni i pokrivaju glavninu istarskog prostora. Na području Rovinja - Rovigno i Vodnjana - Dignano izveden je izravan fizički spoj cjevovoda gradolskog i butoniškog sustava. Realizacijom te poprečne veze temeljnih cjevovoda sustava Gradole i Butoniga definirana je glavna transportna okosnica regionalnog vodoopskrbnog sustava Istarske županije.

Postojeći regionalni distributivni kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe s obzirom na pokrivenost prostora i nominalnih transportnih kapaciteta, no u kritičnim ljetnim razdobljima potrebe za vodom veće su od izdašnosti kaptiranih glavnih izvorišta. Naime, ukupna mjesečna potrošnja vode u mjesecu srpnju i kolovozu povećava se do približno tri

puta u odnosu na potrošnju u ostalim mjesecima. U područjima razvijenog turizma u srpnju i kolovozu vršno opterećenje u litrama po sekundi (l/s) naraste od 2,5 do 5 puta.

Zaključno, može se očekivati da će vodoopskrbne potrebe u Istri ubuduće rasti, što će rezultirati postupnim porastom zahtjeva za dobavom vode. Glavnina porasta potrošnje očekuje se na područjima obilježenim značajnom turističkom djelatnošću, manjim industrijskim pogonima te u postojećim i planiranim poslovnim zonama. U predstojećem razdoblju predviđa se nastavak postupnog povećanja pritiska na obalno područje zapadne i južne Istre, odnosno porast zahtjeva usmjerenih prema sustavu Gradole i Butoniga, koji u najvećoj mjeri opskrbljuju navedena područja.

Prema „Novelaciji vodoopskrbnog plana Istarske županije do 2030. godine“ predviđa se korištenje dodatnih izvorišta koja su rezervirana za javnu vodoopskrbu (planirana izvorišta) Bubić Jama, Bolobani, Sv. Anton i Blaz sukladno Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji. Trenutačno izvorište Bubić jamu koristi samo TE Plomin za svoje potrebe te ima koncesiju za zahvaćanje količine vode od 44 l/s.

Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda

Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području Istarske županije pokriveno je oko 64% stanovništva, dok se na području Republike Hrvatske priključenost na sustave javne odvodnje procjenjuje na oko 46%. Jedan od strateških razvojnih i okolišnih projekata Istarske županije za iduće razdoblje je izgradnja sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u središnjoj Istri radi zaštite izvorišta pitke vode. Najveća je pokrivenost sustavom javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima i turističkim područjima priobalja. Dio kanalizacijskih sustava, naročito u starim dijelovima gradova, mješovitog je tipa.

Većina uređaja za pročišćavanje otpadnih voda nema propisani zadovoljavajući stupanj pročišćavanja. Dio, uglavnom mješovitih kanalizacijskih mreža izgrađenih u prethodnom razdoblju, nedovoljno je održavan i ne zadovoljava potrebe povećanih protoka kao posljedice povećanja stupnja priključenosti i povećanih protoka zbog jakih oborina. Uređaji za pročišćavanje uglavnom nemaju sustav za izdvajanje mulja i obradu izdvojenog mulja te sustav za prihvrat i obradu sadržaja septičkih/sabirnih jama. Nije definiran način i odgovarajuće mjesto zbrinjavanja mulja s uređaja za pročišćavanje te se mulj u pravilu odlaže na sanitarna odlagališta, a pročišćene otpadne vode se ne koriste. Mnoga naselja, naročito središnje Istre, još uvijek nemaju izgrađen sustav javne odvodnje otpadnih voda te se one ispuštaju u septičke jame upitne vodotijesnosti ili sabirne jame. U priobalnom području pojedina turistička naselja i izdvojeni turistički objekti još uvijek primjenjuju sustav centralnih taložnica s kratkim podmorskim ispustima. Potrebno je planirati lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda unutar područja proizvodne i/ili poslovne namjene izvan zaštićenog obalnog područja mora i omogućiti ponovnu uporabu pročišćenih otpadnih voda gdje god je to moguće.

Prema Odluci o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Službene novine Istarske županije broj 12/05, 2/11) na području Istarske županije utvrđena su područja (zone) sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, koja se koriste ili su rezervirana za javnu vodoopskrbu, s ciljem primjene mjera zaštite od zagađenja ili drugih

nepovoljnih utjecaja u gospodarskom korištenju. Kako bi se osiguralo cjelovito upravljanje vodoopskrbom i odvodnjom te pristupilo rješavanju izazova vezanih uz odvodnju i ispuštanje otpadnih voda, osobito u malim naseljima, osnovano je trgovačko društvo IVS – Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. u vlasništvu istarskih gradova i općina. Društvo je zaduženo za provedbu projekta „Sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće Istarske županije“, utemeljenog na studiji Organizacija, izgradnja i održavanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za mala naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji.

U sklopu Istarskog vodozaštitnog sustava do sada je izgrađeno i stavljeno u funkciju 17 sustava kanalizacije malih naselja, od kojih 14 s pripadajućim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda. Ukupna duljina kanalizacijske mreže u funkciji je oko 55 kilometara, pretežno gravitacijskih kolektora, a u dijelovima naselja postavljeni su i tlačni kolektori i pripadajuće crpne stanice, njih 17 već u funkciji. Cjevovodi kanalizacijske mreže su promjera oko 300 mm, a crpne stanice su većinom montažne, s ugrađenim pumpama i nadzornim sustavom, dok su samo kod većih crpnih stanica odabrane betonske. Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda su u rasponu kapaciteta od 100 do 500 ekvivalent stanovnika (ES). Na svim UPOV-ima primijenjen je drugi ili treći stupanj pročišćavanja. Stupanj pročišćavanja označava koje se opterećenje iz vode uklanja: prvi stupanj podrazumijeva mehaničko pročišćavanje, uklanjanje krupnijih nečistoća i suspendirane tvari; drugi stupanj podrazumijeva primjenu biološkog postupka pročišćavanja otpadne vode uz aeraciju (upuhivanje zraka) radi uklanjanja organskog opterećenja (spojeva ugljika); treći stupanj znači uklanjanje iz otpadne vode hranjivih soli dušika i fosfora. Na ove sustave do sada je spojeno oko 600 potrošača što odgovara broju od oko 1800 ES-a, UPOV-i su u radu (četiri UPOV-a su još u probnom radu).

3.15.2 Energetski sustavi

Akcijski plan energetske učinkovitosti Istarske županije za razdoblje od 2017. do 2019. godine, koji je izradila IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o., sadrži analizu potrošnje energije u sektoru industrije, prometa i zgradarstva. Pritom industrija obuhvaća potrošnju električne energije i ostalih energenata u industrijskim i drugim manjim postrojenjima. Sektor prometa obuhvaća potrošnju energije u cestovnom, željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, dok sektor zgradarstva uključuje kućanstva, javni sektor, ugostiteljstvo i trgovačku djelatnost, turističke djelatnosti te industriju i malo i srednje poduzetništvo. Industrija, nakon što se iz nje izuzme potrošnja ugljena u TE Plomin i proizvođači građevinskog materijala, troši 556 GWh što je najmanje od svih sektora. Potrošnja energije u ovom sektoru podijeljena je na četiri energenta od kojih je najviše zastupljena električna energija s potrošnjom od 347,24 GWh tj. 62,5%. Iza električne energije po potrošnji slijede plinovita goriva s udjelom od 25,27%, dok manje od 10% udjela imaju tekuća goriva s potrošnjom od 47,6 GWh te ogrjevno drvo i biomasa s potrošnjom od 20,35 GWh. Budući da je u sektoru najveća potrošnja električne energije, postoje velike mogućnosti za daljnje uvođenje obnovljivih izvora energije, ponajprije fotonaponskih kolektora.

U sektoru prometa troši se 5,9 PJ, tj. 1.639 GWh. Dominira kopneni cestovni promet u kojem se troši oko 95% energije, a samo 5% se troši u preostalim oblicima prometa (zračni, pomorski i željeznički). Pridodaju li se vozila turista, a njihov ekvivalent na godišnjoj razini je 32.000 vozila, dodatno se povećava potrošnja energije u ovom sektoru. Najveći udio u potrošnji imaju dizel (52,5%) te benzin (40,5%).

Sektor zgradarstva drugi je sektor po veličini u strukturi potrošnje energije Istarske županije. Podsektori na koje je podijeljen sektor zgradarstva su: kućanstva, javni sektor, ugostiteljski i trgovački sektor, turistički sektor te industrija i malo i srednje poduzetništvo. Ukupna potrošnja sektora zgradarstva iznosi 1.593 GWh, a u pogledu podsektora najviše se troši u kućanstvima na koje otpada 72,14% potrošnje energije. Najmanja potrošnja energije je u ugostiteljskom i trgovačkom sektoru, koja ne prelazi 1%. Turistički sektor drugi je po potrošnji s udjelom od 13,36%, a njegova potrošnja je 212,85 GWh. Slijede javni sektor s potrošnjom od 7,09% i industrija te malo i srednje poduzetništvo s potrošnjom od 105,01 GWh.

Na području Istarske županije prosječna godišnja potrošnja iznosi oko 13,63 PJ energije tj. 3,787 TWh energije, što čini 5,51% neposredne potrošnje energije u Republici Hrvatskoj. Ukupna potrošnja energije u Županiji je u stvarnosti nešto veća zbog potrošnje ugljena u TE Plomin i tvrtkama proizvođačima građevinskog materijala Holcimu d.o.o., Calucemu d.o.o. Pula-Pola i vapnari Most Raša, koji godišnje u prosjeku troše oko 29 PJ ugljena.

Sustav opskrbe električnom energijom

Električnu energiju na području Istarske županije distribuira elektroenergetska tvrtka HEP-ODS DP Elektroistra Pula, koja svoju djelatnost obavlja u terenskim jedinicama Pula – Pola, Rovinj – Rovigno, Poreč – Parenzo, Buje – Buie, Buzet, Pazin i Labin.

Prema podacima Godišnjeg izvješća o sigurnosti opskrbe u distribucijskom sustavu HEP ODS-a za 2019. godinu u mreži je instalirana 2.121 transformatorska stanica ukupne snage 1.647,8 MVA. Ukupna dužina mreže iznosi 8.373,4 km s 127 priključenih distribuiranih izvora snage 6.164 kW te 165.703 obračunskih mjernih mjesta.

Središnje mjesto proizvodnje električne energije u Istarskoj županiji je termoenergetski kompleks TE Plomin. Postrojenje TE Plomin je kondenzacijska termoelektrana sastavljena od dvije proizvodne jedinice koje imaju svaka svoj kotao i po jednu parnu turbinu, a kao energent koristi kameni ugljen. Proizvodne jedinice u TE Plomin su proizvodni blokovi TE Plomin I (Blok A), s instaliranom snagom 125 MW i TE Plomin II (Blok B) s instaliranom snagom 210 MW. Od 1. siječnja 2018. godine prestalo je vrijediti Rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša (Okolišna dozvola), pa je TE Plomin I do daljnjega neraspoloživa proizvodna jedinica. Blok B opremljen je postrojenjem za odsumporavanje dimnih plinova. Uređaj za uklanjanje oksida dušika iz dimnih plinova dovršen je i pušten u rad 2017. godine.

Modernizacijom niskotlačnog dijela turbine i aktivnostima kapitalnog remonta na ostalim dijelovima sustava provedenima 2017. godine, ostvareno je poboljšanje unutrašnjeg stupnja iskoristivosti turbine, čime je nominalna snaga turboagregata povećana na 217 MW. Veza Bloka B s elektroenergetskim sustavom ostvarena je rasklopnim postrojenjem

220/110 kV. Sporedna veza s ostalim dijelom elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske je dvostruki dalekovod 110 kV Plomin – Lovran – Matulji (u Primorsko-goranskoj županiji), a veza s elektroenergetskim sustavom Slovenije je dalekovod 110 kV Buje – Kopar. Istarska županija koristi oko 55% električne energije proizvedene u TE Plomin pa se oko polovica proizvedene električne energije predaje u ostali dio energetske mreže Republike Hrvatske.

U distribuciji energije putem ustrojenih jedinica energetskeg sustava, udio potrošnje električne energije u ukupnoj potrošnji energetskeg sustava Istarske županije je 33% (4200 TJ). Za usporedbu, udio potrošnje tekućih goriva (benzin, dizel, kerozin i loživo ulje) je 55% (7.000 TJ), a plina (prirodni plin i UNP) 12% (1.600 TJ). Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u Istarskoj županiji trenutačno nije značajna i ne utječe bitno na ukupnu proizvodnju.

Sustav opskrbe plinom

Plinovodnu infrastrukturu za transport i distribuciju plina čine dva različita sustava, s obzirom da se radi o dva različita energenta u tehničkom smislu njihova transporta. Prvi energent je prirodni plin, koji se distribuira cijevnim putem (visokotlačni, srednjetačni i niskotlačni plinovodi) u plinovitom stanju. Drugi energent je UNP (ukapljeni naftni plin poznat pod trgovačkim nazivom „propan-butan“). On se dostavlja krajnjim korisnicima putem boca, kontejnera ili spremnika u tekućem stanju.

Istarska županija opskrbljuje se prirodnim plinom iz sjevernojadranskih nalazišta plina putem magistralnog plinovoda za međunarodni transport Platforma „Ivana K“ – Terminal Pula (Vodnjan) – Karlovac (DN 500/75 bara i duljine kopnene dionice u IŽ 54,6 km) i magistralnog plinovoda Terminal Pula (Vodnjan) – Umag (DN 300/50 bara i duljine 71 km). Prirodnim plinom opskrbljuje se dio većih gradova južnog i zapadnog područja Istarske županije. Plinovodne distribucijske mreže izgrađene su u Puli – Pola (178 km), Rovinju - Rovigno (27,8 km), Poreču - Parenzo (30 km) i Umagu - Umago (40,1 km). Izgrađen je i distributivni plinovod na dionici Kršan – Pićan jug, duljine 4,5 km. Kako je ranije spomenuto, udio potrošnje plina (prirodnog plina i UNP) u ukupnoj potrošnji energetskeg sustava Istarske županije je 12% (1.600 TJ).

Sustav korištenja obnovljivih izvora energije

U Istarskoj županiji trenutno se koriste gotovo svi oblici obnovljivih izvora energije. Energetski gledano daleko je najznačajnija kruta biomasa (drvo), ali je zastupljeno i iskorištavanje sunčeve energije koja putem kolektora zagrijava potrošnu toplu vodu (PTV) kako u turističkom sektoru, tako i u kućanstvima. Prva vjetroelektrana izgrađena je još početkom 80-ih godina prošlog stoljeća, a u isto vrijeme i nešto kasnije izgrađeni su i sustavi za iskorištavanje geotermalne energije. Obnovljivi izvori energije (OIE) sastoje se od potrošnje drva energetskeg ekvivalenta 0,67 PJ, PV (foto naponskih elektrana) za proizvodnju električne energije 0,02 PJ te solarnih kolektora za proizvodnju potrošne tople vode (PTV) energetskeg ekvivalenta 0,02 PJ. Obnovljivi izvori energije iznose 0,71 PJ i čine 5,2% neposredne potrošnje energije.

3.15.3 Sustav gospodarenja otpadom

Jedinice lokalne samouprave (ili više njih zajednički) obvezne su na svom području osigurati prikupljanje miješanog komunalnog otpada te biorazgradivog otpada kao i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada. U tu svrhu na području Istarske županije osnovana su društva koja svoje djelatnosti obavljaju na području više jedinica lokalne samouprave: 6. maj d.o.o. iz Umaga, Park d.o.o. iz Buzeta, 1. maj d.o.o. iz Labina, Usluga d.o.o. iz Pazina, Usluga Poreč d.o.o. iz Poreča, Pula Herculanea d.o.o. iz Pule, Komunalni servisi d.o.o. iz Rovinja.

Do otvaranja Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Kaštijun navedena komunalna poduzeća upravljala su i odlagalištima otpada od kojih su danas aktivna još samo dva. Osim spomenutih društava prikupljanje miješanog komunalnog otpada te drugih vrsta otpada obavljaju i tvrtke MEDEKO SERVIS d.o.o. iz Medulina na području Općine Medulin te tvrtka CONTRADA d.o.o. na području Grada Vodnjana - Dignano.

Od srpnja 2018. godine sav miješani komunalni otpad sakupljen na području Istarske županije odvozi se na obradu u ŽCGO Kaštijun na način da ga tvrtke Pula Herculanea d.o.o., MED EKO Servis d.o.o. i Contrada d.o.o. odvoze izravno, a ostali pružatelji javne usluge putem pretovarnih stanica izgrađenih na lokacijama bivših odlagališta.

Na području Istarske županije trenutno su aktivna još 2 odlagališta kojima upravljaju davatelj javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i davatelj javne usluge prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada, odlagalište Cere kojim upravlja tvrtka 1. MAJ d.o.o. iz Labina te odlagalište Griža kojim upravlja tvrtka Park d.o.o. iz Buzeta.

Tvrtke davatelji javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i davatelji javne usluge prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada koje obavljaju djelatnost sakupljanja otpada prijavile su da su tijekom 2020. godine sakupile ukupno 80.246,072 tona komunalnog otpada od čega se na miješani komunalni otpad odnosi 63.295,99 tona.

Kad se sumiraju podaci o količinama komunalnog otpada i ambalažnog otpada koje su sakupljene putem davatelja javne usluge, reciklažnih dvorišta te mobilnih reciklažnih dvorišta dobiva se podatak da je na području Istarske županije tijekom 2020. godine prikupljeno ukupno 86.528,417 tona komunalnog otpada. S obzirom na podatak o 63.295,99 tona miješanog komunalnog otpada moguće je izračunati da je odvojeno sakupljeno 23.232,47 tona ili 26,85% što je u odnosu na 21,29% iz 2019. godine povećanje od 5,56%.

Centar za gospodarenje otpadom Kaštijun

Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun izgrađen je na udaljenosti od 5 km od grada Pule - Pola. Projektom je bila obuhvaćena i izgradnja šest pretovarnih stanica u Labinu, Pazinu, Buzetu, Umagu - Umago, Poreču - Parenzo i Rovinju - Rovigno.

U sklopu Centra nalazi se MBO postrojenje (postrojenje za obradu komunalnog otpada), bioreaktorsko odlagalište, uređaj za pročišćavanje otpadnih voda te infrastruktura koja između ostalog uključuje administrativnu zgradu, dvije mosne vage, unutarne prometnice itd. Isto tako predviđeno je odlaganje neopasnog proizvodnog otpada, privremeno

skladištenje odvojeno sakupljenog otpada (PET, staklo itd.) i predobrada i privremeno skladištenje opasnog otpada isključivo iz komunalnog otpada (baterije, EE otpad i sl.).

Izgradnjom Centra za gospodarenje otpadom Kaštijun uspostavljen je integralni sustav gospodarenja otpadom na području Istarske županije, koji služi organiziranom, gospodarski usmjerenom i cjelovitom načinu gospodarenja otpadom s navedenog područja. Radovi na izgradnji centra dovršeni su 2018. godine te je redoviti dovoz miješanog komunalnog otpada na obradu u Centar započeo 2. srpnja 2018. godine.

Tijekom 2018. godine sklopljeni su ugovori sa svim isporučiteljima javne usluge skupljanja miješanog komunalnog otpada u Istarskoj županiji. Tri isporučitelja javne usluge otpad dopremaju vlastitim vozilima na Centar, a od šest isporučitelja javne usluge otpad se preuzima na pretovarnim stanicama i na obradu u Centar doprema vozilima tvrtke Kaštijun d.o.o.. Sukladno Rješenju o izmjeni i dopuni uvjeta okolišne dozvole od 9. siječnja 2020., tijekom 2020. godine provedena su sva mjerenja emisija i praćenje stanja okoliša. Uslijed iznimno velikih količina otpada u odnosu na projektirane vrijednosti koje su pristizale na Centar u ljetnim mjesecima, tijekom 2020. godine izvršena je i nadogradnja Centra kojim su, između ostalog, pojačani kapaciteti u vidu biosušenja.

U sklopu Projekta optimizacije Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun izvedena je rekonstrukcija postrojenja za mehaničko biološku obradu otpada u cilju povećanja kapaciteta obrade otpada u jeku turističke sezone kao i kapaciteta obrade i filtriranja zraka iz procesa biološke obrade. Aktivnosti su obuhvaćale izgradnju dva dodatna boksa za biosušenje, nadogradnju postojećih biofiltera i ugradnju nove linije ventilacije s pripadajućom opremom za obradu zraka iz biološkog dijela MBO hale.

U 2020. godini na Centru je zaprimljeno za obradu i obrađeno 60.233 tone miješanog komunalnog otpada, a mehaničkom obradom je izdvojeno gorivo iz otpada, metali i nekompostirana frakcija koja je na daljnjem procesu obrade na bioreaktorskoj plohi.

Ilegalna odlagališta otpada

Iako je javna usluga odvoza otpada dostupna u svim dijelovima Istarske županije, a znatna su sredstva tijekom proteklih godina osim u infrastrukturu za selektivno prikupljanje pojedinih korisnih vrsta otpada uložena i u edukaciju o održivom gospodarenju otpadom, sav proizvedeni otpad ne biva uvijek propisno oporabljen odnosno zbrinut. Određeni dio otpada građani i tvrtke, na žalost, ne predaju ovlaštenim sakupljačima otpada već ga odlažu izvan za to predviđenih lokacija. Na području Istarske županije i danas postoje lokacije s nepropisno odloženim otpadom kao posljedica neodgovornog ponašanja fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju gospodarske djelatnosti, ali i lokalnog stanovništva.

Prvi službeni Popis i plan sanacije ilegalnih odlagališta Istarska županija je izradila 2006. godine. Popis je doživio nekoliko revizija od kojih je zadnja bila u listopadu 2010. godine, kada su popisu nadodane lokacije za koje je nadležna inspekcija zaštite okoliša Ministarstva zaštite prirode i okoliša RH, jedinicama lokalne samouprave izdala rješenja o potrebi uklanjanja nepropisno odloženog otpada od strane nepoznatih počinitelja.

Nadalje, Istarska županija je, u sklopu provedbe EU projekta DIVA – Sanacija divljih odlagališta i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti, izradila i stavila u funkciju mrežnu

aplikaciju za evidentiranje i praćenje sanacije odbačenog otpada na području Istarske županije dostupnu putem službene stranice projekta.

Koristeći između ostalog i spomenuto iskustvo Istarske županije u izradi mrežne aplikacije za evidenciju lokacija s nepropisno odloženim otpadom Zavod za zaštitu okoliša i prirode pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja dovršio je u listopadu 2019. godine informacijski sustav ELOO – Evidencija lokacija odbačenog otpada koji je u punoj funkciji od 1. siječnja 2020. godine. Tijekom 2020. na području Istarske županije evidentirano je ukupno 80 lokacija (76 aktivnih i 4 neaktivne).

3.15.4 Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Zahvaljujući svom zemljopisnom položaju u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora i blizini razvijenih europskih regija, geoprometni položaj Istarske županije izrazito je povoljan. Tako primjerice cestovna udaljenost administrativnog sjedišta Županije, Pazina, do Beča iznosi 539,95 km, udaljenost do Budimpešte iznosi 555,82 km, Rima 777,91 km, Bruxellesa 946,00 km, dok je Beograd udaljen 606,78 km. Stoga je Županija oduvijek predstavljala most koji je povezivao srednjoeuropski kontinentalni prostor s mediteranskim.

Ukupna duljina javnih cesta u Istarskoj županiji iznosi 1.237,511 km. Na području Istarske županije sljedeći su stalni granični prijelazi za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije: Plovanija, Kaštel, Požane i Jelovice, dok je stalni granični prijelaz za pogranični promet između Republike Hrvatske i Republike Slovenije Lucija.

Istarska županija je po duljini cestovne mreže jedna od cestovno najrazvijenijih hrvatskih županija te u tom pogledu zadovoljava aktualnu prometnu potražnju. Kvaliteta i tehničko stanje cestovne mreže u odnosu na sadašnju i buduću prometnu potražnju uglavnom nisu zadovoljavajući. Određeni dio cestovne mreže na području Istarske županije je u lošem stanju (loše građevinsko stanje, niska razina tehničkog standarda i opremljenosti, nedostatna prometna signalizacija i oprema), što predstavlja ograničavajući čimbenik u nesmetanom odvijanju prometa. Problem predstavlja i nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja, nedostatak i neorganiziranost sustava parkirališta u većim turističkim središtima te neodgovarajuća mreža javnog prijevoza. Ljetni mjeseci koji su obilježeni intenzivnom turističkom djelatnošću te izraženim priljevom posjetitelja na područje Županije također uzrokuju izražene prometne gužve na prilazima turističkim središtima te na graničnim prijelazima sa susjednim državama.

Govoreći o sigurnosti odvijanja cestovnog prometa na području Istarske županije, u 2019. godini na području Policijske uprave (PU) istarske evidentirana je 1.601 prometna nesreća (PN) ili 19,5% manje nego 2015. godine kada je evidentirano 1.990 prometnih nesreća. Unatoč ukupnom pozitivnom trendu smanjenja broja prometnih nesreća u cestovnom prometu, stanje razine sigurnosti na području Istarske županije iziskuje ulaganje dodatnih napora usmjerenih na povećanje sigurnosti cestovnog prometa. Nužno je poboljšati tehničke karakteristike postojećih prometnica uz omogućivanje njihova kvalitetnog

održavanja te pravodobnu sanaciju opasnih mjesta (tzv. crne točke), ali i razvijati i promicati važnost prometne kulture među svim sudionicima u prometu.

Među projektima strateške važnosti iz domene cestovnog prometa na području Istarske županije neizostavno je spomenuti projekt izgradnje punog profila autoceste Istarski ipsilon, koji će uključivati i izgradnju druge cijevi tunela Učka. Istarski ipsilon cestovna je infrastruktura ukupne dužine 141 km koja spaja grad Pulu - Pola s gradom Umagom - Umago te grad Rijeku s gradom Pulom - Pola. Autocesta se većim dijelom proteže kroz Istarsku, a manjim dijelom kroz Primorsko-goransku županiju. Važnost Istarskog ipsilona za prometnu povezanost unutar Istarske županije, ali i RH, vidljiva je iz podataka BINA-Istre d.d. koji govore da se ovom autocestom godišnje preveze oko 10 milijuna vozila, dok u ljetnim mjesecima njome prođe više od 60.000 vozila u jednom danu. Radovi izgradnje punog profila Istarskog ipsilona obuhvaćaju izgradnju drugog kolničkog traka od čvora Vranja do Tunela Učka-Portala Kvarner, dionice duge osam kilometara na sjeveroistočnoj strani autoceste, koja uključuje izgradnju 5,6 kilometara dugačke druge cijevi tunela Učka s opremom i poprečnim vezama s postojećom tunnelskom cijevi te izgradnju novog odmorišta na kvarnerskoj strani tunela Učka. Također, radovi će uključivati izgradnju novog čvora Vranja, izgradnju novog podvožnjaka, izgradnju dva nova nadvožnjaka, izgradnju prometne poveznice iznad portala obje cijevi tunela Učka na istarskoj strani, izgradnju tri nova cestovna prolaza te izgradnju nove zgrade za vatrogasnu postrojbu na postojećoj platformi s istarske strane tunela. Vrijednost ove faze projekta procijenjena je na 1,5 milijardi kuna, a završetak svih radova očekuje se do sredine 2025. godine.

Zračni promet

Aktivne objekte infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije čine:

- Zračna luka Pula,
- Aerodrom Medulin – Campanož,
- Aerodrom Vrsar – Crljenka.

Zračna luka Pula jedna je od devet zračnih luka i peta najprometnija zračna luka prema broju putnika u Republici Hrvatskoj. Smještena je 6 km sjeveroistočno od središta grada. Ima uzletno-sletnu stazu dužine 2.946 m i 45 m širine, koja omogućava slijetanje velikih zrakoplova (B-747). U Puli se također nalazi stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u zračnom prometu. Osim međunarodnih letova iz 15 europskih država, s pulske zračne luke omogućeni su i letovi u domaćem zračnom prometu do Zagreba, Zadra, Splita i Osijeka. U proteklih desetak godina, osim strukture gostiju gdje se osjetno povećao broj putnika iz Europe, promijenila se i struktura zrakoplovnih kompanija. Nekadašnje charter kompanije, zamijenile su niskobudžetne kompanije i kompanije koje lete na redovnim linijama. Posljednjih se godina promet putnika vidno povećavao, izuzevši 2020. godinu u kojoj je pad prometa prouzrokovan pandemijom COVID-19. U usporedbi 2014. s 2019. godinom, utvrđuje se porast u sljedećim segmentima: broj putnika, broj zemalja, broj zrakoplovnih kompanija, broj destinacija.

Osim Zračne luke Pula, značajni objekti infrastrukture zračnog prometa na području Istarske županije su aerodromi Vrsar – Crljenka i Medulin – Campanož, koji svojom

ponudom predstavljaju dodatnu vrijednost u turističkoj ponudi Istarske županije. Aerodrom Vrsar – Crljenka koristi se za prihvat sportsko-rekreativnih zrakoplova i za različite nekomercijalne operacije, sport i turizam. Prosječni godišnji broj operacija je 600 slijetanja, a lokalne operacije čine oko 150 slijetanja. Aerodrom je opremljen za prihvat i održavanje manjih zrakoplova. Aerodrom Medulin – Campanož namijenjen je prvenstveno za sportske zrakoplove, „zmajeve“ (uključujući i one na motorni pogon), ovjesne jedrilice, balone, parajedrilice i slične letjelice. Na aerodromu se održavaju različita natjecanja, manifestacije i treninzi. Oba aerodroma iziskuju poticaj za daljnji razvitak u pogledu povećanja kvalitete usluga, modernizacije, proširenja postojećih kapaciteta te povećanja sigurnosti.

Pomorski promet

Sukladno važećim zakonskim i podzakonskim propisima, morske luke se dijele na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene (sportske, ribarske, brodogradilišne, vojne, industrijske i luke nautičkog turizma). Luke nautičkog turizma, s obzirom na to da ulaze i u kategoriju turističke namjene površina, dodatno su regulirane Zakonom o prostornom uređenju i Zakonom o gradnji. Na području Istarske županije nalazi se ukupno 76 morskih luka, od toga 37 luka otvorenih za javni promet i 39 luka posebne namjene.

Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u pomorskom prometu nalazi se u Raši – Bršica, dok su stalni granični prijelazi za međunarodni promet putnika u pomorskom prometu Umag - Umago, Poreč - Parenzo, Rovinj - Rovigno i Pula - Pola. Dodatno, tijekom ljetne sezone aktivni su sezonski granični prijelazi za međunarodni promet putnika u pomorskom prometu u Umagu - Umago – ACI marina Umag te u Novigradu - Cittanova.

Najveća luka u Istarskoj županiji je Luka Pula. S obzirom na to da se koncepcija razvoja pomorskog gospodarstva Luke Pula u konstelaciji odnosa s obližnjim lukama (Rijeka, Kopar, Trst) nije uspjela profilirati u trgovačku luku, novo usmjerenje okrenuto je nautičkom turizmu i putničkom prometu.

U Istarskoj županiji djeluje ukupno 14 luka nautičkog turizma – marina, od toga 11 marina državnog značaja i 3 županijskog značaja. Većina marina razmještena je duž zapadne i južne obale istarskog poluotoka, dok je istočna obala u pogledu nautičkog turizma nerazvijena. Prema podacima DZS-a (Kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2020.) iz travnja 2021. godine, na području Istarske županije ne postoji ni jedna suha marina.

U kontekstu raspoloživosti i broja vezova u marinama, na jugu Istre vrijedi istaknuti Marinu Veruda u Puli - Pola, koja danas raspolaže s 880 vezova (630 more + 250 kopno), a popunjenost je 100%. ACI (Adriatic Croatia International) marina u pulskoj luci ima kapacitet 192 plovila, dok ACI marina Pomer sa svojih 326 vezova (296 more + 30 kopno) predstavlja marinu u sklopu sustava ACI koja je locirana na istočnoj obali Istre, u Medulinskom zaljevu te sa svojim okolnim prostorom predstavlja potencijal budućeg razvoja nautičkog turizma. U južnom dijelu Istre nezaobilazna je i nautička marina Port NP Brijuni. Interes stranih ulagača za daljnji razvoj nautičkog turizma Lučka uprava Pula –

Autorità portuale Pola u južnoj Istri iskazan je u Uvali Kuje u općini Ližnjan - Lisignano, koja predstavlja najbližu vezu s otocima kvarnerskog arhipelaga te za marinu u Barbarigi.

Na sjeverozapadnoj obali Istre postoje morske luke javnog prometa Kanegra, Savudrija, Zambratija, Katoro, Stella Maris, Umag, Lovrečica, Karigador, Dajla-Belveder, Dajla, Novigrad i Antenal kojima upravlja Lučka uprava Umag-Novigrad, te luke Alberi i Bašanija. Od luka nautičkog turizma izgrađena je marina u Umagu - Umago i Novigradu - Cittanova. ACI marina Umag kapaciteta je 515 vezova (475 more + 40 kopno), a smještena je u sjevernome dijelu gradske luke. Marina Nautica u Novigradu - Cittanova raspolaže s 365 vezova u moru i 50 vezova na kopnu.

Grad Poreč - Parenzo razvijen je kao lučko središte koje je, zahvaljujući graničnom prijelazu, otvoreno i za međunarodnu plovidbu. Porečka luka služi za putnički promet i promet roba. Nautičke marine na Poreštini izgrađene su na sljedećim mjestima: Marina Červar-Portat u Červar-Portu, Marina Parentium i Marina Poreč u porečkoj luci, Marina Vrsar u vrsarskoj luci te Marina Funtana u Funtani - Fontane.

Luke posebne namjene, odnosno ribarske luke su: Luka Mirna u Tarskoj uvali, Santa Marina-Vabriga te sidrište ribarica i ribarska luka Vrsar u Vrsaru - Orsera.

Rovinjska luka sastoji se od sjeverne i južne luke koje služe za putnički promet, a sjeverna luka i kao sidrište. Nautičke marine su Marina Rovinj u gradu Rovinju - Rovigno i Marina Valalta na ulazu u Linski kanal.

Na području Labinštine u funkciji je veći broj luka različitih namjena (putničke, turističke, izletničke, trajektne, luke za teretni promet). Luke otvorene za javni promet: Luka Rabac (višenamjenska), Luka Plomin Luka (putničko-ribarska), Luka Raša - Bršica39 (izvoz drva, kamena, žive stoke) i Luka Brestova (trajektna luka za vezu s otokom Cresom), luka Trget, luka Tunarica i luka Sv. Marina te luke posebne namjene: Industrijska luka Koromačno (izvozno-uvozna luka za potrebe tvornice cementa) i Industrijska luka Plomin (uvoz ugljena za potrebe termoelektrane).

Dvije najznačajnije istarske teretne luke (Pula i Bršica) nisu adekvatno opremljene infrastrukturom i opremom te nemaju dovoljno uređen prostor za manipulaciju teretom. Kao teretne luke koriste se i Molo Carbone koja se nalazi u slobodnoj zoni Luke Pula te Luka Štinjan koja se nalazi uz kamenolom.

U domeni prijevoza putnika vrlo je izražen potencijal luka Umag, Novigrad, Poreč, Rovinj i Rabac, kojima treba pridodati Pulu uz uvjet provedbe sanacije pulskog lukobrana.

Željeznički promet

Infrastrukturu željezničkog prometa na području Istarske županije čine željeznička pruga za regionalni promet R101 (Podgorje - Državna granica - Buzet - Pazin - Pula) i pruga za lokalni promet L213 (Lupoglav - Raša) (Slika 34) te pripadajući kolodvori i stajališta na navedenim prugama. Ukupna duljina željezničkih pruga na području Istarske županije iznosi 144,136 km, od čega 91,14 km (63,23%) otpada na prugu R101, a 52,99 km (36,77%) na prugu L213. Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u željezničkom prometu između Republike Hrvatske i Republike Slovenije je granični prijelaz Buzet.

Slika 34. Željezničke pruge u IŽ

Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti. Stanje infrastrukture željezničkog prometa na području Istarske županije je ispod zadovoljavajuće razine – istarske pruge nisu u dovoljnoj mjeri povezane s ostalom željezničkom mrežom Republike Hrvatske, osim obilazno preko Slovenije ili neizravno cestovnim putem uz podršku alternativnih prijevoznih sredstava te iste stoga gube svoju gospodarsku funkciju. Dodatno, budući da željeznička infrastruktura ne prolazi područjem najjače koncentracije stanovništva i turističkih kapaciteta, nije ostvarena mogućnost valorizacije prirodne i kulturne baštine Istre.

Izgradnja predviđenog tunela Učka u sklopu planirane pruge visoke učinkovitosti Trst/Kopar – Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik te izravno željezničko povezivanje Pule - Pola s Rijekom, a time posredno sa Zagrebom i drugim europskim državama, povećali bi gospodarsko značenje postojeće željezničke mreže u Istarskoj županiji.

S ciljem poticanja revitalizacije željezničke infrastrukture i stvaranja potrebnih kapaciteta za povećanje opsega i učinkovitosti željezničkog prijevoza, Prostornim planom Istarske županije kao prometna građevina od važnosti za RH određena je željeznička pruga visoke učinkovitosti za međunarodni promet: Trst/Kopar – (tunel – planirano rješenje Čićarija) Lupoglav – Rijeka – Josipdol (Karlovac) – Zagreb/Split – Dubrovnik.

Prostorni plan također predviđa i željezničke građevine od važnosti za Istarsku županiju: pruge za lokalni promet Kanfanar – Rovinj i Pula (odvojak R101: Čvor Pula) – Zračna luka Pula, željeznički kolodvor Kršan u Potpićanu te željeznička stajališta Zračna luka Pula, Rovinj, Rovinjsko selo i Sošići.

3.15.5 Elektroničko-komunikacijska infrastruktura

Elektroničko-komunikacijska infrastruktura i povezana oprema podrazumijeva pripadajuću infrastrukturu povezanu s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, koja omogućuje ili podržava pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge. Ovo osobito obuhvaća kabelsku kanalizaciju, antenske stupove, zgrade i druge pripadajuće građevine i opremu te sustave uvjetovanog pristupa i elektroničke programske vodiče.

Dostignuti stupanj razvoja telefonske mreže na području Istarske županije može se ocijeniti vrlo dobrim. To potvrđuje gustoća pretplatnika u nepokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži od 48,59%, koja je veća od prosječne gustoće u Republici Hrvatskoj, koja iznosi 41,92%, te prosječne gustoće u Europskoj uniji, koja iznosi 41,29%. U pokretnoj komunikacijskoj mreži gustoća korisnika u Istarskoj županiji procjenjuje se na 150% što je više od nacionalnog prosjeka (136%) i prosjeka Europske unije (119%).

Planiranje i razvoj pristupa širokopojasnom internetu na lokalnoj i regionalnoj razini provedeni su sukladno Digitalnoj agendi za Europu 2014. – 2020., Strategiji razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj 2016. – 2020. i Okvirnom nacionalnom programu za razvoj širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja.

U području elektroničkih komunikacija na području Istarske županije postignut je relativno visok stupanj razvijenosti koji prati europske trendove. Mreža zadovoljava potrebnu pokrivenost teritorija radijskim signalom, ali konfiguracija terena uvjetuje jačinu signala. Baznim (radijskim) postajama pokriveno je 100% teritorija Istarske županije, a one imaju dovoljne kapacitete i u vrijeme najvećeg opterećenja (na vrhuncu turističke sezone).

Na najvećem dijelu teritorija Istarske županije dostupan širokopojasni pristup internetu pristupnim brzinama 30 Mbit/s do 100 Mbit/s (elektronička komunikacijska mreža velike brzine) putem vlastite infrastrukture operatora koja obuhvaća sve tehnologije, odnosno na većini područja operatori mogu u kratkom roku i bez značajnijih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

U kontekstu razvoja elektroničko-komunikacijske infrastrukture te daljnje digitalizacije, Županija je pristupila postupku izrade Strategije digitalne transformacija koja će utvrditi ključne strateške odrednice i smjer implementacije digitalnih tehnologija u poslovanje Županije, a koji će u obzir uzeti stvarne potrebe kako građana, tako i zaposlenika Istarske županije.

3.15.6 Postojeći okolišni problemi

Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava ukazuje na potrebu ulaganja u sustav kako bi se osigurala dostupnost vodnih resursa te njihova ravnomjerna raspodjela, uzimajući u obzir povećanu potražnju koja, uslijed snažne turističke aktivnosti, obilježava ljetne mjeseci. Također, kao razvojna potreba prepoznato je unaprjeđenje sustava javne odvodnje i kanalizacije, osobito u pogledu povećanja pokrivenosti pojedinih dijelova Županije te postizanja zadovoljavajućeg stupnja pročišćavanja postojećih sustava kanalizacije.

Analiza je pokazala kako Županiju karakterizira oslanjanje na izvore energije koji su ekološki nepovoljni te slabo diversificirani – iz ovoga proizlazi potreba za okretanjem ka obnovljivim (i raznovrsnim) izvorima energije, čiji razvoj mora biti podržan i u ključnim planskim dokumentima, poput prostornih planova, koji uređuju racionalno i optimalno korištenje prostora.

U pogledu sustava gospodarenja otpadom, potrebno je uspostaviti cjeloviti sustav za diversifikaciju te posljedično utjecati na smanjenje otpada, s posebnim naglaskom na odgovarajuće zbrinjavanje građevinskog otpada, a sve praćeno podizanjem svijesti javnosti o koristima koje donosi recikliranje otpada.

Konačno, u kontekstu prometne infrastrukture Županije, prepoznata je potreba snažnijeg prometnog povezivanja urbanih i ruralnih područja, unaprjeđenja lučke infrastrukture (kako one za turistički, tako i za teretni promet) te osnaživanja i revitalizacije željezničkog prometa.

3.15.7 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak prepoznatih negativnih trendova u vidu neadekvatno razvijenog sustava vodoopskrbe i odvodnje i sustava gospodarenja otpadom te nedovoljno zastupljenih alternativnih oblika prometa i obnovljivih izvora energije.

3.16 Buka

Prema definiciji, buka je svaki neželjeni zvuk koji na bilo koji način nepovoljno djeluje na čovjeka i šteti njegovu zdravlju i kvaliteti života. Prirodni izvori zvuka ne ostavljaju trajne i teže posljedice na zdravlje ljudi, stoga se u praksi bukom smatraju umjetno stvoreni zvukovi, koji su po ljudsko zdravlje i okoliš neželjeni i štetni. U urbanim cjelinama najveći vanjski izvor buke, s najširim prostornim i vremenskim utjecajem, je promet. Kontinuirani rast svih tipova prometa (cestovnog, željezničkog, zračnog, brodskog), odrazio se osim na povećanje buke i vibracija i na onečišćenje zraka, vode, tla, te sveukupno negativno djelovanje na okoliš. Za razliku od stacionarnih izvora buke postrojenja, proizvodnih pogona i pojedinačnih zahvata u okolišu, buka prometa ovisi tipu prometnog sredstva, njegovoj brzini i broju vozila u jedinici vremena.

Buka kao psihološki negativan čimbenik života u gradu nepovoljno utječe na kakvoću življenja, a time i na zdravlje ljudi. Kao i kod svih onečišćenja, izloženost buci ima akumulirajući karakter, što znači da se štetni utjecaj buke uočava tek nakon duljeg vremena i prvenstveno se manifestira kao loše raspoloženje, razdražljivost, umor, nesanica, glavobolja i gubitak koncentracije, što uzrokuje smanjenu radnu sposobnost. Problem zaštite od buke, iako prisutan već dulje vrijeme kao dio urbanističke i prostorno-planerske struke, tek u posljednje vrijeme dobiva značajnije mjesto među temama zaštite okoliša.

Zakonom o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21) određeno je da su gradovi koji imaju više od 100.000 stanovnika obvezni izraditi strateške karte buke i akcijske planove, no takvih gradova unutar Istarske županije nema pa se dokumenti ove vrste vjerojatno do daljnjega neće izrađivati. Obveza izrade strateških karata buke i

akcijskih planova odnosi se i na vlasnike, odnosno koncesionare industrijskih područja, glavnih cesta, glavnih željezničkih pruga i glavnih zračnih luka.

Prema izvoru <http://buka.haop.hr/> u izradu strateških karata buke uključeni su izvori buke cestovnog prometa, željezničkog prometa, zračnog prometa te industrijskih pogona i postrojenja. Obveznici izrade strateških karata buke izradili su strateške karte buke s podacima za 2011. godinu, koje su se putem EIONET sustava pri Europskoj agenciji za zaštitu okoliša (EEA) dostavile Europskoj komisiji. Strateške karte buke usklađuju se trajno s izmjenama u prostoru, a obvezno se obnavljaju odnosno izrađuju svakih pet godina. Izrađene su karte za prometnice – Hrvatske ceste (HC), Hrvatske željeznice (HŽ). Subjekt koji nije obveznik, a koji je izradio strateške karte buke te ustupio podatke HAOP-u je Bina-Istra (2011.).

Najčešći izvori buke na području Istarske županije su cestovni i pružni (željeznički) promet, gradilišta (mehanizacija), turizam i djelatnosti vezane uz turizam (ugostiteljski objekti). Najveća ugroženost prevladava na lokacijama uz glavne prometnice po kojima osim osobnih vozila prolaze autobusi, kamioni i druga teretna vozila, zatim na lokacijama uz željezničke pruge, te u neposrednoj blizini industrijskih postrojenja. Dodatni izvori buke koji imaju sve negativniji utjecaj dolaze od panoramskih letova.

Povećane razine buke očituju se posebice u ljetnom periodu kada je prometno opterećenje povećano i tranzitni promet najintenzivniji.

Pruge unutar Istarske županije R101 (Podgorje) – Državna granica – Buzet – Pazin – Pula i L213 Lupoglav – Raša su sada ukupne dužine 152,5 km uključujući i 2,7 km industrijskih kolosijeka i praktički su "odsječene" od hrvatskih (osim posredne veze preko slovenskih pruga) i pruge lokalnog značaja te kao takve su dodatni izvor buke.

Trenutno na području luka: Pula, Brijuni, Rovinj, Poreč, Novigrad, Umag i Plomin izvori buke proizlaze od obavljanja gospodarskih i industrijskih djelatnosti, zbog prometovanja plovila, te aktivnosti koje se odvijaju na samom brodogradilištu Uljanik. Direktni utjecaj buke negativno se očituje na zaposlenicima koji rade na području lučkog kompleksa kao i na stanovništvo u blizini.

Određen manji postotak gospodarskih aktivnosti smješten je i u samim gradovima županije, ali su te zone manjih površina i većinom poslovnog, a manje proizvodnog karaktera. Postojeći industrijski pogoni trebaju raditi sukladno zakonskoj regulativi, te ne podizati razinu buke iznad dozvoljene razine, dok bi se novi industrijski pogoni trebali planirati izvan naseljenih mjesta na dozvoljenoj udaljenosti od stambenih područja.

Kod turističkog područja do kratkotrajnih povećanih razina buke može doći raznim turističkim manifestacijama.

Kao još jedan od većih izvora buke na području Istarske županije može se identificirati Zračna luka Pula za međunarodni i domaći avio promet te i manja zračna luka Vrsar koja se koristi za turistički promet malih zrakoplova, sportske i izletničke letove i sl., te nekoliko sportskih uzletišta - sletišta: od kojih je prostorno najpovoljnije ono u Medulinu (Campanož), a za potrebe sportskog letenja jedrilicama i zmajevima, tj. paragliding koriste se i lokacije u Karigadoru i Buzetu.

Osim prometa i industrije kao primarnih izvora buke, manje izvore buke predstavljaju radionice i ugostiteljske radnje smještene unutar ili uz stambene zone, posebno tijekom ljetnih mjeseci (Izvješće o stanju okoliša IŽ, 2019).

3.16.1 Postojeći okolišni problemi

Problemi vezani uz buku u pravilu su prisutni samo u većim naseljima, gdje je izražena komunalna buka s naglašenim sezonskim karakterom i buka od glavnih prometnica koje prolaze kroz naselja. Stoga se može očekivati da će se mjestimično prisutni problemi komunalne buke i dalje rješavati kao pojedinačni slučajevi dok bi se razine buke od prometa mogle znatno umanjiti smanjivanjem buke na izvoru (dodatnim ograničenjem brzine na opterećenim prometnicama, preusmjeravanjem prometa, održavanjem voznih površina i vozila), pravilnim planiranjem prostora (dovoljna udaljenost od prometnice), zaklanjanjem prostora koji se štiti (postavljanje barijera, smještanje prometnica u tunele i usjeko) i zaštitom od buke na mjestu imisije (zvučna izolacija objekta).

Problematika buke je nepostojanje svijesti o buci kao vrlo štetnom narušavanju kvalitete životnog prostora, neuspostavljen sustav praćenja razine buke i nepostojanje informacije o onečišćenju bukom.

3.16.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

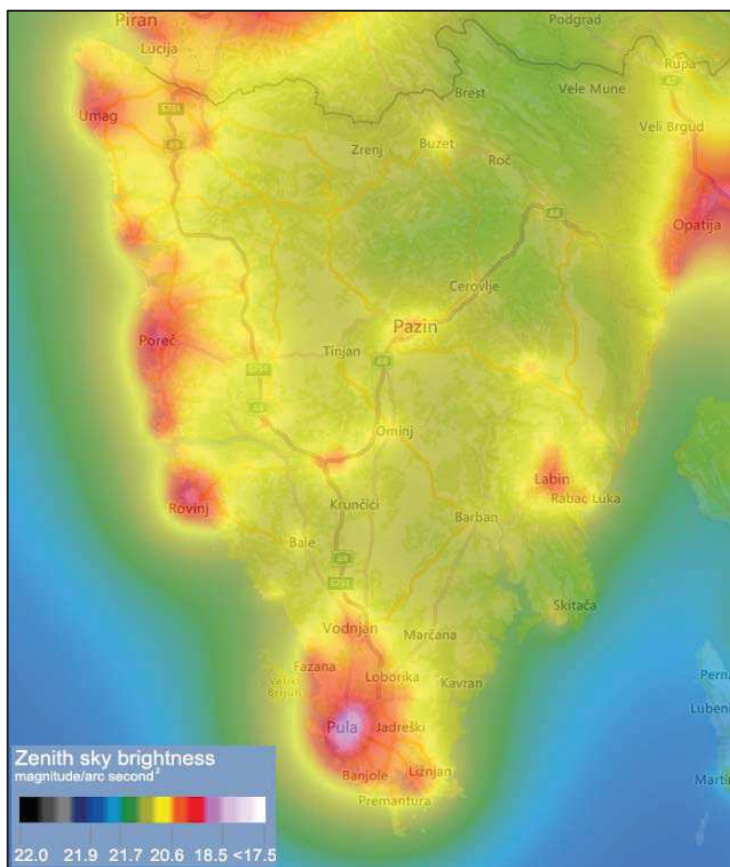
Bez provedbe PR IŽ može se očekivati nastavak postojećeg opterećenja okoliša emisijama buke.

3.17 Svjetlosno onečišćenje

Prema Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19), svjetlosno onečišćenje je promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

Glavni su uzročnici svjetlosnog onečišćenja nepravilno postavljena vanjska rasvjetna tijela, ona koja svojom konstrukcijom rasipaju svjetlost oko površine umjesto prema tlu koje treba biti osvijetljeno te postavljanje neekoloških rasvjetnih tijela.

Pojava svjetlosnog onečišćenja općenito je najviše prisutna u urbanim područjima, a u Hrvatskoj naročito oko većih gradova kao što su Zagreb i okolica, Rijeka, Split i Osijek. Prema GIS portalu Light pollution map (www.lightpollutionmap.info), najveći intenzitet svjetlosnog onečišćenja na području IŽ prisutan je na zapadnoj obali uz urbana područja Umaga, Novigrada, Poreča, Vrsara, Rovinja i šireg područja Pule. Uz navedena područja, viši intenzitet svjetlosnog onečišćenja prisutan je i u Labinu, Pazinu i Kanfanaru (Slika 35).

Slika 35. Prikaz svjetlosnog onečišćenja na širem predmetnom području (izvor: <https://www.lightpollutionmap.info/>)

3.17.1 Postojeći okolišni problemi

Svjetlosno onečišćenje štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

3.17.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe PR IŽ

Bez provedbe PR IŽ može se očekivati intenziviranje svjetlosnog onečišćenja na području Županije i negativnih utjecaja na okoliš.

4 Okolišne značajke područja na koja provedba PR IŽ može značajno utjecati

Aktivnosti PR IŽ realizirat će se na području IŽ. U prethodnim poglavljima opisane su okolišne značajke Županije za svaku analiziranu sastavnicu okoliša pojedinačno.

Značajnost utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša analizirana je u poglavlju 5 Opis vjerojatno značajnih utjecaja.

5 Opis vjerojatno značajnih utjecaja

Metodologija procjene utjecaja

Prije procjene mogućih značajnih utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša provedena je analiza postojećeg stanja okoliša i okolišnih problema za relevantne sastavnice okoliša te je dan odnos ciljeva PR IŽ s ciljevima relevantnih strategija, planova i programa na državnoj razini, kao i sa ciljevima međunarodnih sporazuma.

Prvi korak u procjenjivanju mogućih utjecaja bio je identifikacija aktivnosti unutar mjera PR IŽ čijom provedbom se mogu očekivati određeni utjecaji na okoliš.

Teritorij IŽ obuhvaća kontinentalni dio i otoke. Budući da mjere PR IŽ ne specificiraju planira li se njihova provedba na kontinentalnom dijelu ili na otocima, odnosno podrazumijeva se mogućnost provedbe na čitavom teritoriju IŽ, analiza mogućih utjecaja na sastavnice okoliša odnosi se također na čitav teritorij IŽ (kontinentalni dio i otoci).

Procjena utjecaja izrađuje se na strateškoj razini, koja isključuje pojedinačne zahvate i specifičnu projektno vezanu procjenu utjecaja na okoliš. Sukladno Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17), strateška procjena je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana i programa. Stoga je za kvantifikaciju mogućih utjecaja provedbe mjera PR IŽ korištena skala značajnosti utjecaja prikazana u tablici u nastavku (Tablica 50), koja moguće pozitivne i negativne utjecaje kategorizira u dvije kategorije – značajan utjecaj i utjecaj koji nije značajan. U slučaju kad je za provedbu pojedine mjere PR IŽ ocjenjena mogućnost značajnog negativnog utjecaja (-2), obavezno je predlaganje mjera zaštite okoliša koje će moguće značajne negativne utjecaje ublažiti i svesti na prihvatljivu razinu ili potpuno ukloniti. U slučaju nemogućnosti ublažavanja mogućih značajnih negativnih utjecaja ispod razine značajnosti, element s ocjenom -2 (posebni cilj ili mjera) potrebno je ukloniti iz PR IŽ.

Kad je za provedbu pojedine mjere PR IŽ procijenjena mogućnost uzrokovanja negativnog utjecaja koji nije značajan (-1), predlaganje mjera zaštite okoliša nije obavezno.

Tablica 50. Značenje oznaka u tablici procjene utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša

značajnost utjecaja	opis značajnosti utjecaja
-2	moguć značajan negativan utjecaj
-1	moguć negativan utjecaj koji nije značajan
0	ne očekuje se utjecaj
+1	moguć pozitivan utjecaj koji nije značajan
+2	moguć značajan pozitivan utjecaj

U tablici u nastavku (Tablica 51) dan je pregled procjene značajnosti mogućih utjecaja provedbe aktivnosti svake mjere PR IŽ na sastavnice okoliša i okolišne teme. Ocjene utjecaja iz navedene tablice detaljno su analizirane i opisane u sljedećim poglavljima.

Iz navedene tablice može se uočiti kako se provedbom niti jedne mjere ne očekuju značajni negativni utjecaji na sastavnice okoliša i okolišne teme. Provedbom svih planiranih mjera mogu se očekivati pozitivni utjecaji na stanovništvo (izuzev mogućeg negativnog utjecaja

mjere 1.2.5. koja se odnosi na unaprjeđenje i izgradnju digitalne infrastrukture što će biti kasnije analizirano), a što je i očekivano budući da je vizija PR IŽ „Zelena, otporna, povezana i pametna regija prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu“. Nadalje, može se uočiti i kako se provedbom određenih mjera ne očekuju utjecaji (pozitivni ili negativni) na ostale sastavnice okoliša i okolišne teme. Popis ovih mjera dan je u tablici u nastavku (Tablica 52). Razlog tome je što se ove mjere odnose na poticanje suradnje, pružanje potpora, promoviranja, obrazovanja, edukacije i sl., odnosno njihovom provedbom mogu se ostvariti preduvjeti za provedbu drugih aktivnosti koje mogu uzrokovati određene utjecaje, no koje su već uključene u druge mjere PR IŽ i za koje su analizirani utjecaji. Također, može se uočiti i kako se provedbom mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja, 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora, 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente, 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine i 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija mogu očekivati isključivo pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša budući da se odnose općenito na poboljšanje stanja okoliša (Tablica 53). Utjecaji mjera iz navedenih tablica (Tablica 52 i Tablica 53) nisu detaljnije analizirani.

Tablica 51. Pregled mogućih utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša i okolišne teme

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje				
Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena																			
1.1.1.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	
1.1.2.	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	+1	-1	0	0	-1			
1.1.3.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1			
1.1.4.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	+1	-1	+1	-1			
Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje																			
1.2.1.	-1	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1			
1.2.2.	0	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1		
1.2.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1			
1.2.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1			
1.2.5.	0	0	0	-1?	0	0	-1?	0	0	0	-1?	+1	0	-1	-1?	0	0	0	
1.2.6.	0	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	0	-1	
1.2.7.	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	0	0	+1	+1	-1	+1	0	0	0	0	-1	
Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju																			
1.3.1.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	
1.3.2.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	
1.3.3.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	
Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom																			
1.4.1.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	
1.4.2.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	
1.4.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	
Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)																			
1.5.1.	+1	+1	+1	-1	+1	-1	+1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1
1.5.2.	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	0	-1	+1	+1	0	0	0	0	
1.5.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	+1	0	0	0	0	
1.5.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0	0	+1	
1.5.5.	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	0	0	-1	
Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima																			
1.6.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	
Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja																			
2.1.1.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	0	0	-1	
2.1.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	
2.1.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	
2.1.4.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	+1	-1	0	0	0	-1	
2.1.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0	
2.1.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0	
2.1.7.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	
2.1.8.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport															
2.2.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.3.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
2.2.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.7.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva															
2.3.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.3.5.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
2.3.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem															
2.4.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0
2.4.2.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
2.4.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
2.4.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva															
3.1.1.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.1.2.	-1	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.1.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0
Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama															
3.2.1.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.2.2.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.2.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
3.2.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
3.2.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima															
3.3.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
3.3.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
3.3.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
3.3.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	-1	+1	0	0	0
3.3.5.	-1	+1	-1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
3.3.6.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva															
3.4.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0

mjera	voda i more		zrak	tlo	bioraznolikost		georaznolikost	zaštićena područja		krajobraz	kulturalna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*		šumarstvo i lovstvo	gosp. otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
3.4.2.	+1		+1	+1	+1		0	+1		0	0	+1	+1	-1	+1	0	0	0	0
3.4.3.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1			0	0	0	0
3.4.4.	-1	+1	-1	-1	-1		-1	-1		-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	0	-1
3.4.5.	-1	+1	0	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	0	-1
3.4.6.	0		+1	+1	+1		0	+1		0	0	+1	+1	-1	+1	+1	0	0	0
Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta																			
4.1.1.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije																			
4.2.1.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	-1	0	0	0	0
4.2.2.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.3.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.4.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.5.	-1		0	-1	-1		-1	-1		-1	-1	+1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
4.2.6.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.7.	0		0	0	0		0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
* kod mjera na čiju provedbu klimatske promjene mogu negativno utjecati i potrebne su mjere prilagodbe, utjecaj je ocijenjen kao negativan; kod mjera koji su usmjereni izravno na aktivnosti prilagodbe klimatskim promjenama, utjecaj je ocijenjen kao pozitivan																			
mjera 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE																			
mjera 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama																			
mjera 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka																			
mjera 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture																			
mjera 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture																			
mjera 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture																			
mjera 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture																			
mjera 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture																			
mjera 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta																			
mjera 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture																			
mjera 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja																			
mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja																			
mjera 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora																			
mjera 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente																			
mjera 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine																			
mjera 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija																			
mjera 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva																			
mjera 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom																			
mjera 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda																			
mjera 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća																			
mjera 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete																			
mjera 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture																			
mjera 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite																			
mjera 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova																			

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
mjera 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima mjera 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikula u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada mjera 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija mjera 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture mjera 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju mjera 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada mjera 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera															
mjera 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji mjera 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu mjera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite mjera 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima mjera 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge mjera 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti mjera 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije															
mjera 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva mjera 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva mjera 2.3.3. Osnajivanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu mjera 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici mjera 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI mjera 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva															
mjera 2.4.1. Stvaranje pametne uprave mjera 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem mjera 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka mjera 2.4.4. Razvoj ITU područja															
mjera 3.1.1. Razvoj ICT sektora mjera 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva mjera 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva															
mjera 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora mjera 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva mjera 3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade mjera 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo mjera 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje															
mjera 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda mjera 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma mjera 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu mjera 3.3.5. Razvoj zelenog turizma mjera 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti															
mjera 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda mjera 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije mjera 3.4.3. Osnajivanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva mjera 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja mjera 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije mjera 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva															
mjera 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta															

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
mjera 4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ															
mjera 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina															
mjera 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti															
mjera 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija															
mjera 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje															
mjera 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture															
mjera 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji															
mjera 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije															

Tablica 52. Mjere za koje se može isključiti mogućnost utjecaja na okoliš

Mjere za koje se može isključiti mogućnost utjecaja na okoliš
2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima
2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikulumata u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada
2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada
2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera
2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva
2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva
2.3.3. Osaživanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu
2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva
3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade
3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje
3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije
3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda
4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta
4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ

Tablica 53. Mjere čijom provedbom se može očekivati pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša i okolišne teme

Mjere za koje se može očekivati pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša i okolišne teme
1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja
1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora
1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente
1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine
1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija
1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva

5.1 Vode i more

Provedbom mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, ukoliko će biti planirana izgradnja hidroelektrana, mogući su negativni utjecaji na hidromorfološke i biološke elemente kakvoće vodnog tijela, stoga je navedene zahvate potrebno planirati na način da se utjecaj na ekološke elemente kakvoće voda svede na najmanju moguću razinu. Korištenjem geotermalne energije izravno za grijanje u toplinarskim sustavima ili za pretvorbu u električnu energiju ne očekuju se negativni utjecaji na površinske vode, budući da se geotermalna voda najčešće koristi u zatvorenom sustavu – voda se crpi na površinu gdje se iskorištava njezina toplina nakon čega se voda vraća natrag u ležište. Navedenim načinom korištenja geotermalne vode, koja može biti drugačijeg kemijskog sastava od površinske (bogata mineralima i plinovima) ne onečišćuju se površinska vodna tijela, dok se pozitivno utječe na ležište i tijelo podzemne vode

(pospješuje se obnavljanje geotermalnog fluida, podržava se tlak u ležištu, održava produktivnost geotermalnog izvora te reducira slijeganje terena).

Mjera 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava) i mogu uzrokovati negativne utjecaje na ekološko stanje vodnih tijela. Unaprjeđenjem sustava navodnjavanja očekuju se pozitivni utjecaji kroz racionalnije gospodarenje dostupnim količinama vode. S druge strane unaprjeđenje sustava navodnjavanja može potaknuti dodatni razvoj poljoprivredne proizvodnje, a time i povećati upotrebu sredstava za zaštitu bilja i hranjivih tvari, čime može doći do negativnog utjecaja na kakvoću vode uslijed ispiranja navedenih onečišćujućih tvari s poljoprivrednih površina u tlo te površinske i podzemne vode. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Izgradnjom infrastrukture za smanjenje rizika od poplava (nasipi, utvrđivanje obala vodotoka, akumulacije i retencije itd.) može doći do negativnog utjecaja na stanje površinskih vodnih tijela (utjecaj na hidromorfološke elemente), stoga je infrastrukturu u funkciji zaštite od poplava potrebno planirati uz primjenu rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture, kojima se izbjegavaju značajniji negativni utjecaji na vodeni ekosustav. Izgradnjom infrastrukture za zaštitu obalnih područja od plavljenja podizanjem razine mora može doći do negativnog utjecaja na hidromorfološke elemente priobalnih vodnih tijela, stoga se u planiranju zaštite od plavljenja mora predložiti primjenjivanje obalnog odmaka (važna mjera prilagodbe kojom se izbjegava rizik od poplava mora kod planiranja novih građevinskih područja u ranjivim područjima), a čime se izbjegava negativan utjecaj na prirodne obale.

Mjere 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* mogu uključivati iste aktivnosti kao i mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, stoga se očekuju isti utjecaji te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša.

Mjera 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih prometnica. Izgradnjom novih prometnica može se očekivati negativan utjecaj na površinske i podzemne vode uslijed ispiranja prometnica i otjecanjem onečišćene vode koja sadrži onečišćujuće tvari poput goriva, maziva, ulja, soli itd. u okoliš. Prometnu infrastrukturu stoga je potrebno planirati uz adekvatnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Mjera 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih vezova i lučkih površina (luke, marine, pristaništa i sl.), čime se može povećati antropogeni pritisak na vodeni ekosustav unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) te negativno utjecati na ekološko i kemijsko stanje priobalnih i prijelaznih vodnih tijela na području Županije. Navedenu infrastrukturu je potrebno planirati uz adekvatnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Mjera 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* uključuje modernizaciju postojećih zračnih luka i aerodroma. Odvijanjem aktivnosti zračnog prometa može doći do ispiranja onečišćujućih tvari s pista i otjecanja onečišćene vode u okoliš, što može negativno utjecati na površinske i podzemne vode. Kao i kod prethodnih mjera, navedenu infrastrukturu je potrebno planirati uz adekvatnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Provedbom mjere 1.2.7. *Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* generalno se može očekivati pozitivan utjecaj na sastavnice okoliša unaprjeđenjem prometnog sustava, smanjenjem emisija onečišćujućih tvari u okoliš iz sektora prometa kroz uvođenje pametnih tehnologija i poticanje korištenja javnog prijevoza.

Provedbom mjere 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* očekuju se pozitivni utjecaji na vode budući da će unaprjeđenje sektora dovesti i do smanjenja emisija onečišćujućih tvari u površinske i podzemne vode.

Provedbom mjere 1.5.2. *Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* očekuju se pozitivni utjecaji zbog unaprjeđenja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u recipijent, te unaprjeđenja sustava vodoopskrbe čime se smanjuju gubitci vode i povećava njezino racionalno korištenje.

Mjera 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* uključuje izgradnju obrazovne infrastrukture, što može uzrokovati negativne utjecaje na kakvoću površinskih i podzemnih voda odnosno na stanje vodnih tijela. Utjecaj je moguć zbog ispuštanja otpadnih voda i pratećih emisija onečišćujućih tvari u recipijent do kojih će dolaziti tijekom korištenja objekata. Navedeno može uzrokovati degradaciju ekološkog i kemijskog stanja površinskih vodnih tijela, stoga je mjeru potrebno provoditi uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja otpadnih voda. Planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja je posebno važno zbog činjenice da je samo 26% površinskih vodnih tijela na području IŽ u dobrom ili vrlo dobrom stanju. Također, postojeće stanje javnog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda je nezadovoljavajuće te je aktivnost potrebno provoditi u skladu s trenutnim mogućnostima i kapacitetima sustava odvodnje i uskladiti je s planiranim aktivnostima unaprjeđenja sustava. Negativan utjecaj provedbe ove mjere može se ogledati i u mogućoj većoj potrošnji vode, što predstavlja problem u Županiji, pogotovo u ljetnim mjesecima kada su potrebe za vodom često veće od izdašnosti kaptiranih glavnih izvorišta. Aktivnost je stoga potrebno provoditi u skladu s trenutnim kapacitetima sustava vodoopskrbe i uskladiti je s planiranim aktivnostima unaprjeđenja sustava.

Provedbom mjera 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), 2.2.7. *Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), 2.3.5. *Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), 2.4.2. *Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.3. *Razvoj*

brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.4. Razvoj ITU područja (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 3.1.1. Razvoj ICT sektora (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (izgradnja poduzetničke infrastrukture) i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture (izgradnja kulturne infrastrukture) mogu se očekivati isti utjecaji kao i kod prethodne mjere 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša.

Mjera 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* može uključivati izgradnju različitih vrsta turističke infrastrukture čime može doći do istih negativnih utjecaja kao i kod prethodnih mjera koje uključuju izgradnju infrastrukture, odnosno do povećanja potrošnje vode i povećanja količine otpadnih voda prilikom korištenja infrastrukture, te se stoga predlažu i iste mjere zaštite okoliša. U kontekstu utjecaja na vodeni okoliš na području IŽ treba istaknuti turizam vezan uz more, gdje izgradnjom infrastrukture na obali može doći do degradacije hidromorfološkog stanja vodnog tijela, dok povećanjem broja turista može doći do povećanja emisija onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.), što se sve može negativno odraziti na ocjenu stanja vodnih tijela. Preduvjet za ostvarivanje održivosti turizma, a što je i cilj razvoja IŽ, mora biti određivanje prihvatnog turističkog kapaciteta pojedine destinacije/područja te njegovo pridržavanje prilikom planiranja aktivnosti. Pridržavanjem navedene mjere zaštite okoliša negativan utjecaj razvoja turizma na stanje voda i mora svest će se na prihvatljivu razinu.

Provedbom mjera 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* i 3.3.6. *Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* mogu se očekivati isti utjecaji kao i kod prethodne mjere vezane uz razvoj turizma te se stoga predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Provedbom mjere 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* generalno se može očekivati određeno smanjenje negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš u odnosu na postojeće prakse budući da podrazumijeva provedbu okolišno prihvatljivih i održivih aktivnosti.

Provedbom mjere 3.4.2. *Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* koja uključuje razvoj ekološke poljoprivrede može se očekivati pozitivan utjecaj na stanje vodnih tijela budući da se mjerom potiče ekološka poljoprivredna proizvodnja koja za razliku od konvencionalne koristi manje količine mineralnih gnojiva te uzrokuje manje emisije onečišćujućih tvari u vodu i tlo.

Provedbom mjere 3.4.4. *Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje čime može doći do povećanja potrošnje vode, kao i povećanja emisija onečišćujućih tvari u vodu i tlo (sredstva za zaštitu bilja, mineralna gnojiva). Mjeru je stoga potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede u skladu s okolišnim mogućnostima, kojom se potiče racionalna potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Unaprjeđenjem sustava navodnjavanja, što ujedno predstavlja prilagodbu klimatskim promjenama, mogu

se očekivati pozitivni utjecaji kroz racionalnije gospodarenje dostupnim količinama vode. S druge strane, unaprjeđenje sustava navodnjavanja može potaknuti dodatni razvoj poljoprivredne proizvodnje, a time i prethodno navedene negativne utjecaje. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Mjera može uključivati i aktivnosti uvođenja novih vrsta u uzgoj. Navedena aktivnost, ovisno o karakteristikama i ekološkim zahtjevima novih vrsta, može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Stoga je kod uvođenja novih biljnih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju potrebno odabrati one za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva.

Provedbom mjere 3.4.5. *Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije* mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na vodna tijela. Negativni utjecaji posljedica su izgradnje infrastrukture potrebne za odvijanje aktivnosti ribarstva i marikulture čime može doći do istih negativnih utjecaja kao i kod prethodnih mjera koje uključuju izgradnju infrastrukture, odnosno povećanja potrošnje vode, povećanja količine otpadnih voda i utjecaja na hidromorfološko stanje vodnih tijela, te se stoga predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Odvijanjem aktivnosti ribarstva i marikulture također dolazi do negativnog utjecaja na vodna tijela - prekomjerni ulov morskih organizama i korištenje neadekvatnih ribolovnih alata uzrokuje smanjenje bioraznolikosti morskog ekosustava i degradaciju ekološkog stanja vodnih tijela, dok uzgoj vodenih organizama također uzrokuje degradaciju kakvoće vode i bentoskih staništa koja se nalaze ispod kaveznih konstrukcija (unos organske tvari – hrana i feces uzgajanih organizama). Budući da je naglasak kod provedbe ove mjere na održivom razvoju ovih gospodarskih djelatnosti, može se očekivati određeno smanjenje intenziteta negativnog utjecaja postojećih praksi kod odvijanja ovih djelatnosti.

5.2 Zrak

Provedbom mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* doći će do smanjenja emisija štetnih plinova u okoliš koji nastaju proizvodnjom energije iz neobnovljivih izvora te se očekuje pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka. Pozitivan utjecaj se očekuje i zbog povećanja energetske učinkovitosti, čime se smanjuje potrošnja energije korištene za grijanje/hlađenje, a time i ukupna količina utrošene energije koja uključuje i energiju dobivenu iz fosilnih goriva.

Provedba mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih razvoj sustava navodnjavanja može uzrokovati posredne negativne utjecaje na kvalitetu zraka. Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguću intenzifikaciju poljoprivredne proizvodnje, a time i povećanih emisija onečišćujućih tvari u zrak. Prema dokumentu Informativno izvješće o inventaru emisija onečišćujućih tvari u zrak na području Republike Hrvatske (za razdoblje 1990.-2020.) (MINGOR, 2022), poljoprivreda je glavni izvor emisija amonijaka (NH₃) (82,6%), a značajan izvor heksaklorbenzena (HCB) (18%), nemetanskih hlapivih organskih spojeva (NMHOS) (12,8%) i dušikovih oksida (NO_x) (8,2%). Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom

poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Provedba mjera *1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i *1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture* može uključivati iste aktivnosti kao i mjera *1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, stoga se očekuju i isti pozitivni utjecaji.

Provedbom mjere *1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* mogu se očekivati i pozitivni i negativni utjecaji na kvalitetu zraka. Poboljšanjem postojeće i izgradnjom nove cestovne infrastrukture može se očekivati povećanje ukupnog intenziteta cestovnog prometa na području IŽ, a time i povećanje emisija onečišćujućih tvari u zrak iz sektora prometa. S druge strane, iste aktivnosti mogu dovesti do povećanja protočnosti cestovnog prometa i smanjenja gužvi na kritičnim lokacijama, čime se mogu smanjiti emisije do kojih dolazi prilikom prometnih zastoja i gužvi.

Provedbom mjere *1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* mogu se očekivati pozitivni utjecaji na kvalitetu zraka ukoliko će mjera rezultirati povećanjem značaja željezničkog prometa kao ekološki prihvatljivijeg oblika prometa, a smanjenjem udjela cestovnog prometa, kao vrste prometa sa značajno većim negativnim utjecajem na kvalitetu zraka.

Mjera *1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* može uzrokovati određene negativne utjecaje na kvalitetu zraka budući da njezina provedba može dovesti do povećanja intenziteta pomorskog prometa, a time i do povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak iz istoga.

Mjera *1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* uključuje modernizaciju postojećih zračnih luka i aerodroma, što može dovesti do povećanja intenziteta zračnog prometa a time i povećanja emisija onečišćujućih tvari iz sektora zračnog prometa (ali i cestovnog zbog dolaska i odlaska putnika u zračne luke i aerodrome).

Provedbom mjere *1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* mogući su određeni pozitivni utjecaji na kvalitetu zraka zbog smanjenja zastupljenosti cestovnog prometa i pratećih emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Provedbom mjere *1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* generalno se može očekivati pozitivan utjecaj na sastavnice okoliša unapređenjem prometnog sustava, smanjenjem emisija onečišćujućih tvari iz sektora prometa, uvođenjem pametnih tehnologija i poticanjem korištenja javnog prijevoza.

Provedbom mjere *1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom* mogu se očekivati pozitivni utjecaji na zrak uslijed uvođenja novih tehnologija obrade otpada, zatvaranja odlagališta, saniranja divljih odlagališta itd., čime se može očekivati smanjenje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Provedbom mjera *2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem*, *2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* i *2.4.4. Razvoj ITU područja*, koje mogu uključivati izgradnju različite infrastrukture u funkciji razvoja područja, mogući su negativni utjecaji na kvalitetu zraka ukoliko će mjere uključivati izgradnju industrijskih postrojenja. Mogući negativni utjecaji ovise o vrsti tehnološkog procesa koji će se provoditi u pojedinom objektu

i emisijama onečišćujućih tvari u zrak. Navedene aktivnosti stoga je potrebno provoditi uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja zraka, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Provedba mjere *3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* može uzrokovati negativne utjecaje na kvalitetu zraka, ovisno o vrsti tehnološkog procesa koji će se provoditi u pojedinom objektu i emisijama onečišćujućih tvari u zrak. Navedene aktivnosti potrebno je provoditi uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja zraka, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom. S druge strane, mjera će uključivati ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i dekarbonizaciju energetski intenzivnih industrija, čime se može očekivati smanjenje emisija onečišćujućih tvari u zrak iz industrijskih procesa kao i smanjenje emisija onečišćujućih tvari iz proizvodnje energije iz neobnovljivih izvora.

Mjere *3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora*, *3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* i *3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo* mogu uključivati izgradnju poduzetničke infrastrukture, što može uzrokovati negativne utjecaje na kvalitetu zraka, ovisno o vrsti tehnološkog procesa koji će se provoditi u pojedinom objektu i emisijama onečišćujućih tvari u zrak. Navedene aktivnosti potrebno je provoditi uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja zraka, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Mjere *3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma*, *3.3.5. Razvoj zelenog turizma* i *3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* mogu rezultirati povećanjem broja turista na području IŽ, a time i povećanjem intenziteta prometa poput cestovnog i zračnog, čime se može očekivati povećanje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Provedbom mjere *3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša budući da podrazumijeva poticanje ekološke poljoprivrede i ekoloških agroturizama, sve u skladu s ciljevima europske poljoprivredne politike. Pozitivan utjecaj se očekuje zbog smanjenih emisija onečišćujućih tvari u okoliš iz ekološke poljoprivrede u odnosu na konvencionalnu.

Provedbom mjere *3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, čime može doći do povećanja emisija onečišćujućih tvari i neugodnih mirisa u zrak. Mjeru je potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede kojom se racionalizira potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Mjera može uključivati i aktivnosti uvođenja novih vrsta u uzgoj, što ovisno o karakteristikama i ekološkim zahtjevima novih vrsta može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe sredstava zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, a što se može negativno odraziti na kvalitetu zraka. Stoga je kod uvođenja novih biljnih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju potrebno odabrati one za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva. Sustav navodnjavanja potrebno je razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Provedbom mjere 3.4.6. *Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* očekuju se pozitivni utjecaji na kvalitetu zraka budući da mjera podrazumijeva unapređenje postojećeg sustava upravljanja šumama, čime se očekuje poboljšanje zdravstvenog stanja šuma i vrijednosti općekorisnih funkcija šuma koje uključuju i pročišćavanje atmosfere.

5.3 Tlo

Mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* uključuje izgradnju postrojenja obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar, geotermalna energija), čime može doći do značajnijeg zauzimanja površine tla na području IŽ. Navedenu mjeru je potrebno provoditi na način da se zauzimanje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju minimalizira. Također je potrebno poticati postavljanje fotonaponskih panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.). Iskorištavanje geotermalnih fluida može u određenim geološkim strukturama uzrokovati slijeganje terena i pojavu klizišta. Ležišta u RH se nalaze na dubinama od oko 1.500 do 3.500 m u relativno stabilnim strukturama, te se uz uobičajene mjere zaštite okoliša (koje se definiraju kroz postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš) opasnost od slijeganja može isključiti.

Provedba mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava) i mogu uzrokovati zauzimanje površine i nemogućnost korištenja u druge svrhe (npr. poljoprivreda) te gubitak prirodnih funkcija tala. Stoga je navedenu mjeru potrebno provoditi na način da izgradnjom infrastrukture dolazi do zauzeća što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju. Razvojem sustava navodnjavanja može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, čime može doći do povećanja emisija onečišćujućih tvari u tlo i vodu. Stoga je sustave navodnjavanja potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Ekološka poljoprivredna proizvodnja za razliku od konvencionalne uzrokuje značajno manje utjecaje na okoliš kroz smanjenje emisije onečišćujućih tvari u tlo, smanjenje korištenja mineralnih gnojiva te povećanje plodnosti tla.

Provedba mjera 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* može uključivati iste aktivnosti kao i mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, stoga se očekuju i isti utjecaji te se predlaže i ista mjera zaštite okoliša.

Mjera 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* uključuje rekonstrukciju i izgradnju prometnica što može uzrokovati negativan utjecaj zbog zauzimanja površina, gubitak prirodnih funkcija tala i onečišćenja okolnog tla ispiranjem prometnica i otjecanjem onečišćene vode koja sadrži onečišćujuće tvari poput goriva, maziva, ulja, soli itd. u okoliš. Prometnu infrastrukturu potrebno je stoga planirati uz adekvatnu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom. Prometnu infrastrukturu potrebno je planirati i uz zauzeće što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju. Iste vrste utjecaja moguće su i kod ostalih mjera koje uključuju razvoj prometne infrastrukture - 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog*

prometa i infrastrukture, 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture i 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture, te se predlaže i ista mjera zaštite okoliša.

Provedbom mjere 1.2.6. *Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* mogu se očekivati manji negativni utjecaji u vidu zauzimanja površine tla, no kako se ova infrastruktura najčešće gradi neposredno uz postojeće prometnice te zauzima značajno manju površinu od prometnica, procjenjuje se da negativni utjecaji neće biti značajni.

Provedbom mjere 1.2.7. *Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* generalno se može očekivati pozitivan utjecaj na sastavnice okoliša unapređenjem prometnog sustava, smanjenjem emisija onečišćujućih tvari iz sektora prometa, uvođenjem pametnih tehnologija i poticanjem javnog prijevoza.

Provedbom mjere 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* općenito se može očekivati poboljšanje stanja sastavnica okoliša pa time i tla kroz sanaciju divljih odlagališta otpada i unaprjeđenje čitavog sustava gospodarenja otpadom. Manji negativan utjecaj u vidu zauzimanja površina moguć je zbog izgradnje infrastrukture, no koristi koje proizlaze će biti značajno veće od negativnih posljedica (smanjenje emisija onečišćujućih tvari u tlo kroz smanjenje količine otpada koji se odlaže na odlagališta i smanjenje broja divljih odlagališta otpada).

Provedbom mjere 1.5.2. *Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* općenito se može očekivati poboljšanje stanja okoliša kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo poboljšanjem sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Provedba mjere 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (uključuje izgradnju javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.)) može uzrokovati negativne utjecaje na tlo koji se u prvom redu odnose na zauzimanje površine, gubitak prirodnih funkcija tala i nemogućnost korištenja u druge svrhe (npr. poljoprivreda), stoga je mjeru potrebno provoditi na način da izgradnjom infrastrukture dolazi do zauzeća što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju.

Provedba mjera 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), 2.2.7. *Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), 2.3.5. *Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), 2.4.2. *Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.3. *Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.4. *Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 3.1.1. *Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.1.2. *Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.1. *Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.2. *Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. *Unapređenje*

poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.5. Razvoj zelenog turizma (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti (izgradnja turističke infrastrukture), 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije (izgradnja ribarskih luka, iskrcajnih mjesta i sl.) i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture (izgradnja kulturne infrastrukture) može uzrokovati negativne utjecaje na tlo koji se u prvom redu odnose na zauzimanje površine, te gubitak prirodnih funkcija tala i nemogućnost korištenja u druge svrhe (npr. poljoprivreda), a moguća su i onečišćenja u slučaju neadekvatnog sustava pročišćavanja otpadnih voda i neadekvatnog gospodarenja otpadom. Navedene mjere potrebno je planirati na način da izgradnjom infrastrukture dolazi do zauzeća što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju. Također, mjere je potrebno provoditi uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja otpadnih voda, u skladu s trenutnim mogućnostima i kapacitetima sustava odvodnje i uskladiti ih s planiranim aktivnostima unaprjeđenja sustava.

Provedbom mjere *3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša budući da podrazumijeva poticanje ekološke poljoprivrede i ekoloških agroturizama, sve u skladu s ciljevima europske poljoprivredne politike. Pozitivan utjecaj se očekuje zbog smanjenih emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo iz ekološke poljoprivrede u odnosu na konvencionalnu, smanjenja korištenja mineralnih gnojiva te povećanja plodnosti tla.

Provedbom mjere *3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, čime može doći do povećanja emisija onečišćujućih tvari u tlo i vodu. Stoga je mjeru potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede u skladu s okolišnim mogućnostima, kojom se potiče racionalna potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstva za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Ekološka poljoprivredna proizvodnja za razliku od konvencionalne uzrokuje značajno manje utjecaje na okoliš kroz smanjenje emisije onečišćujućih tvari u tlo, smanjenje korištenja mineralnih gnojiva te povećanje plodnosti tla. Mjera može uključivati i aktivnosti uvođenja novih biljnih kultura i sorti u uzgoj, što ovisno o karakteristikama i ekološkim zahtjevima novih vrsta, može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe sredstava zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Stoga je kod uvođenja novih biljnih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju potrebno odabrati one za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva. Razvojem sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu može doći do zauzimanja površina tla, stoga je aktivnost potrebno provoditi na način da izgradnjom akumulacija dolazi do zauzeća što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju. Sustav navodnjavanja je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Provedbom mjere *3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* općenito se očekuju pozitivni utjecaji na tlo budući da mjera podrazumijeva unaprjeđenje postojećeg sustava upravljanja šumama, čime se očekuje poboljšanje zdravstvenog stanja šuma i šumskog tla.

5.4 Bioraznolikost

Provedbom mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na bioraznolikost. Pozitivni utjecaji proizlaze iz smanjenja udjela neobnovljivih izvora energije čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u okoliš i ublažavaju utjecaji klimatskih promjena, što se pozitivno odražava i na bioraznolikost. Negativni utjecaji proizlaze iz činjenice da i obnovljivi izvori zahtijevaju izgradnju infrastrukture što sa sobom donosi i određene negativne posljedice. Izgradnjom vjetroelektrana na kopnu i sunčanih elektrana može doći do zauzimanja većih površina prirodnih i doprirodnih staništa bitnih za brojne biljne i životinjske vrste, izgradnja hidroelektrana najčešće značajno negativno utječe na bioraznolikost vodenih ekosustava, dok radom vjetroelektrana na kopnu može doći i do stradavanja ptica i šišmiša. Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što može negativno utjecati na ponašanje morskih organizama. Radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ptica i utjecaja na migracije ptica, riba i morskih sisavaca. Infrastruktura za iskorištavanje geotermalne energije također može uzrokovati određeno zaposjedanje prirodnih i doprirodnih staništa. Iako je svakako nužno poticati korištenje obnovljivih izvora energije, jednako tako je nužno prateću infrastrukturu smještati u prostor na način da negativni utjecaji na bioraznolikost budu najmanji mogući. Stoga je navedene aktivnosti potrebno u najvećoj mogućoj mjeri provoditi izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova te poticati postavljanje fotonaponskih panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.). U projekte izgradnje sunčanih elektrana potrebno je uključiti mjere postavljanja antirefleksnog sloja na fotonaponskim modulima radi zaštite ptica i postavljanje ograde oko sunčane elektrane izdignutu od tla kako bi se omogućio prolazak manjih životinja. Ukoliko će u sklopu ove mjere biti planirana izgradnja hidroelektrana, potrebno ih je planirati na način da se utjecaj na vodene ekosustave svede na najmanju moguću razinu (omogućiti longitudinalna povezanost vodotoka za vodene organizme, pronos nanosa i sl.). Mjera može uključivati i poticanje korištenja biomase, čime također može doći do određenih negativnih utjecaja na bioraznolikost, budući da je za korištenje biljaka u energetske svrhe potreban i prostor na kojem će se takve biljke uzgajati. Negativan utjecaj moguć je zbog zauzimanja površina prirodnih i doprirodnih staništa bitnih za brojne biljne i životinjske vrste. Stoga je područja za uzgoj biljaka u energetske svrhe u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova.

Provedba mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava, pogotovo od plavljenja obalnog pojasa izazvanog podizanjem razine mora) i mogu uzrokovati negativne utjecaje na bioraznolikost. Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguće zauzeće prirodnih i doprirodnih staništa izgradnjom akumulacija i moguću intenzifikaciju poljoprivredne proizvodnje, a time i povećane upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na bioraznolikost. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim

posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, te izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova. Izgradnjom infrastrukture za smanjenje rizika od poplava (nasipi, obaloutvrde, stepenice, pragovi itd.) može doći do negativnog utjecaja na bioraznolikost površinskih vodnih tijela i povezanog poplavnog područja, stoga je infrastrukturu u funkciji zaštite od poplava potrebno planirati uz primjenu rješenja temeljenih na prirodi (Nature based solutions – NBS) i mjera zelene infrastrukture, kojima se ne utječe negativno na bioraznolikost, a potencijalno su mogući i pozitivni utjecaji. Zelena (i plava) infrastruktura ujedno predstavljaju i bitan element prilagodbe klimatskim promjenama. Radi se o strateški planiranoj mreži prirodnih i poluprirodnih područja koja pružaju brojne benefite kako stanovništvu tako i sastavnicama okoliša poput vode, tla, zraka i bioraznolikosti, stoga se primjenom koncepta zelene infrastrukture u prilagodbi klimatskim promjenama očekuju pozitivni utjecaji na bioraznolikost. Izgradnjom infrastrukture za zaštitu obalnih područja od plavljenja podizanjem razine mora može doći do negativnog utjecaja na ekosustave vezane uz uski obalni pojas, koji je ionako pod značajnim antropogenim negativnim utjecajem, prvenstveno sektora turizma. U planiranju zaštite od plavljenja mora predlaže se primjenjivanje obalnog odmaka (važna mjera prilagodbe kojom se izbjegava rizik od poplava mora kod planiranja novih građevinskih područja u ranjivim područjima) čime se izbjegava negativan utjecaj na prirodne obale.

Mjera 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* može uključivati iste aktivnosti kao i mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, stoga se očekuju isti utjecaji te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Razvijanjem zelene mobilnosti i provedbom aktivnosti unapređenja kvalitete zraka mogu se očekivati posredni pozitivni utjecaji na sve sastavnice okoliša pa tako i bioraznolikost kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Mjera 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* može uključivati iste aktivnosti kao i mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* i 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* stoga se očekuju isti utjecaji te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Izgradnjom i unapređenjem infrastrukture za prijenos i distribuciju električne energije i plina generalno se ne očekuju značajniji utjecaji na prirodna i doprirodna staništa budući da je ova infrastruktura u pravilu smještena uz koridore postojeće linijske infrastrukture.

Provedba mjere 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih prometnica. Izgradnjom novih prometnica mogu se očekivati negativni utjecaji zbog gubitka, degradacije i fragmentacije prirodnih i poluprirodnih staništa (travnjaci, šume, šikare itd.) zbog unosa nove linijske infrastrukture u prostor i emisija buke odvijanjem prometa. Ovaj utjecaj je izraženiji za životinjske vrste šumskih staništa ukoliko će trase novih prometnica biti planirane kroz veće šumske površine, budući da su one prilagođene životu s relativno malo izvora uznemiravanja. Osim utjecaja na staništa životinjskih vrsta, utjecaj je moguć i zbog stradavanja na prometnicama tijekom odvijanja prometa. Stoga je izgradnju novih prometnica potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Provedbom mjere 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na bioraznolikost. Pozitivni proizlaze iz povećanja zastupljenosti željezničkog prometa, kao okolišno prihvatljivijeg u odnosu na cestovni čime se smanjuju pritisci na sastavnice okoliša iz sektora prometa. Negativni utjecaji proizlaze iz zaposjedanja prirodnih/doprirodnih staništa i degradacijom stanišnih uvjeta širenjem infrastrukture željezničkog prometa kao i ponovnim uvođenjem željezničkog prometa na dionicama gdje je ono bilo prekinuto. Stoga se predlažu iste mjere zaštite okoliša kao i kod prethodne mjere 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture*.

Mjera 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih vezova i lučkih površina (luke, marine, pristaništa i sl.), čime može doći do degradacije i/ili gubitka važnih, ugroženih i rijetkih morskih i kopnenih staništa a time i negativnog utjecaja na vrste vezane uz obalni pojas. Planirane aktivnosti uključuju unaprjeđenje postojeće infrastrukture, odnosno antropogeno utjecanog područja, stoga se procjenjuje kako negativan utjecaj do kojeg može doći neće biti značajan. Izgradnjom nove infrastrukture na prirodnim/poluprirodnim staništima može doći do izraženijeg utjecaja na bioraznolikost, što prvenstveno ovisi o lokaciji zahvata. Budući da je provedba navedenih aktivnosti prostorno ograničena na uzak obalni i priobalni pojas, mogućnost pojave negativnih utjecaja odnosi se na staništa koja se upravo pojavljuju na ovim područjima. Korištenje navedene infrastrukture može povećati antropogeni pritisak na vodeni ekosustav i vodene organizme unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) i antropogenim emisijama (buka, svjetlost, vibracije), čime dolazi do utjecaja na odvijanje životnih procesa organizama i ponašanje životinja. Uz navedeno, sidrenje plovila negativno utječe na morska bentoska staništa, a posebno su ugrožene livade posidonije, ekološki iznimno važna staništa. Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, aktivnosti izgradnje infrastrukture potrebno je planirati na već antropogeno utjecanim i izgrađenim područjima, te izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja. Također potrebno je poticati postavljanje ekološki prihvatljivih sidrišta.

Mjera 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* uključuje modernizaciju postojećih zračnih luka i aerodroma, odnosno već značajno antropogeno utjecanog područja te se njenom provedbom ne očekuju značajniji negativni utjecaji na bioraznolikost. Negativni utjecaji proizlaze iz zaposjedanja prirodnih/doprirodnih staništa i degradacijom stanišnih uvjeta širenjem infrastrukture zračnog prometa, stoga se predlaže mjera zaštite okoliša o planiranju izgradnje infrastrukture na već antropogeno utjecanim i izgrađenim područjima, te izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja.

Mjera 1.2.5. *Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta* uključuje aktivnost izgradnje širokopojasne mreže temeljene na tehnologiji kojom će se osigurati pokrivanje brzim i ultrabrzim širokopojasnim pristupom, čiji utjecaj na bioraznolikost nije još globalno dovoljno istražen. U nastavku navodimo zaključke preuzete iz Strateške studije utjecaja na okoliš za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (Interkonzalting, 2021), koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici

održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), i za koji je procijenjeno da se ne očekuju značajni negativni utjecaji na okoliš:

Razvoj tehnologije, društva i potreba za sve bržim protokom informacija uvjetuju sve veću opterećenost prostora elektromagnetskim zračenjem (EMZ). Prisutnost elektromagnetnog zračenja ima određeni utjecaj na živi svijet. Međutim utjecaj elektromagnetskih radiofrekvencijskih (EM RF) polja pokretne radiotelefonijske (interneta) na okoliš i divljač, još je u fazi istraživanja i prikupljanja podataka. Jedan od glavnih razloga za to je i činjenica da se radi o brzo razvijajućoj tehnologiji, koja je postala neophodna u našoj svakodnevici i njezina ekspanzija je ogromna. Istraživanja Vanderbergen i sur. (2019) pokazuju da postoji određeni utjecaj određenih frekvencija EMZ na pčele i neke vrste korisnih kukaca. Prema Lazaro i sur. (2016) određene frekvencije EMZ imaju izrazito negativan utjecaj na razmnožavanje, razvoj i navigaciju pčela, osa i nekih vrsta leptira. Bosquillon de Jenlis i sur. (2020) dokazali su da postoji negativan utjecaj zračenja frekvencije 900 MHz na tjelesni prirast štakora, tj. da izložena grupa sporije prirašćuje od kontrolne grupe.

Što se tiče utjecaja na divljač, novija istraživanja pokazuju da izloženost umjetnim EM RF poljima moguće predstavlja potencijalni razlog za smanjenje životinjske populacije uslijed opadanja priploda odnosno prirasta (Balmori 2009; Balmori and Hallberg 2007; Balmori & Martínez, 2003; Everaert & Bauwens 2007.; Summers-Smith 2003). Druga pak istraživanja provedena na ličinkama nekih kukaca pokazuju da izlaganje umjetnim EM RF poljima (EMZ) nema utjecaj (Fasseas i sur., 2015.). Neka istraživanja provedena na migratornim pticama pokazuju da EMZ niskih frekvencija otežava navigaciju istih. Novija istraživanja poput onoga Rusell (2018) govore da visokofrekventnu 5G tehnologiju koja se počela uvoditi po svijetu treba promatrati u kontekstu kumulativnog utjecaja sa svim ostalim izlaganjima umjetnim EM RF poljima kojemu je živi svijet istovremeno izložen. Općenito su ovakvi oblici znanstvenih istraživanja vrlo zahtjevni poglavito iz razloga jer je izrazito teško izolirati određeni utjecaj i njega apostrofirati kao glavni razlog nekih simptoma. Istraživanja su moguća uglavnom u laboratorijskim uvjetima gdje je moguće isključiti sve ostale utjecaje koji bi mogli imati značaj na rezultat istraživanja. Potrebno je napomenuti da su sva istraživanja, na koje se referira ovo poglavlje, izvršena u laboratorijskim uvjetima. Također otegotna okolnost u istraživanjima divlje faune i njene izloženosti umjetnom elektromagnetskom zračenju je teško provedivo eksperimentalno proučavanje višegodišnjeg utjecaja na istu.

Generalno se može konstatirati da su 5G mreže previše nova tehnologija da bi postojala suvisla istraživanja na faunu koja bi se mogla koristiti u projiciranju nekih smjernica ili preporuka. Umjetno elektromagnetsko zračenje u kontekstu bežičnog interneta više je vezano za urbane sredine i puno veću izloženost ljudi i urbane faune. Može se konstatirati da se bilo kakvim fizičkim zadiranjem u okoliš i u populacije divljih životinja ostavlja utjecaj na isti, te taj treba smanjiti što je više moguće. Sam utjecaj umjetnih EM RF polja na divljač je nužno pratiti stručno i znanstveno, kako bi se moglo pravovremeno reagirati ukoliko se uoči razlika u ponašanju i/ili zdravlju određenih vrsta.

Razvoj novih telekomunikacijskih tehnologija i njihovo uvođenje u svakodnevni život populacije RH bez provedbe Nacionalnog programa i svih pratećih Stratejskih dokumenata koji obrađuju tu temu, moguć je jedino stihijski što znači da bi i neka buduća relevantna znanstvena saznanja o utjecaju tih tehnologija (izloženost EM zračenju) na

zdravlje bila također stihijska, nesustavna te time nepouzdana kao što se trenutno događa s opisivanjem nove telekomunikacijske tehnologije tzv. 5G.

Provedbom mjere *1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* mogu se očekivati manji negativni utjecaji u vidu zauzimanja i degradacije prirodnih i doprirodnih staništa, no kako se ova infrastruktura najčešće gradi neposredno uz postojeće prometnice, mogući utjecaji nisu značajni. S druge strane, razvojem biciklističkog prometa može doći do određenog smanjenja intenziteta cestovnog prometa motornih vozila čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u okoliš kao i emisije stakleničkih plinova, što se može posredno pozitivno odraziti i na stanje bioraznolikosti.

Provedbom mjere *1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* generalno se može očekivati pozitivan utjecaj na sastavnice okoliša unapređenjem prometnog sustava, smanjenjem emisija onečišćujućih tvari iz sektora prometa, uvođenjem pametnih tehnologija i poticanjem javnog prijevoza.

Provedbom mjere *1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša pa time i bioraznolikost zbog smanjenog utjecaja otpada i pratećih onečišćujućih tvari na vode, tlo i zrak. No budući da mjera može uključivati i aktivnosti izgradnje infrastrukture potrebne za funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom (pretovarne stanice, sortirnice, kompostane itd.), mogući su negativni utjecaji zbog degradacije i/ili gubitka prirodnih/poluprirodnih staništa, odnosno degradacije i/ili gubitka staništa vrsta koje na području zahvata obitavaju. Stoga je izgradnju infrastrukture potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Provedbom mjere *1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* općenito se može očekivati poboljšanje stanja okoliša kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo poboljšanjem sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Provedbom mjera *1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (izgradnja javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.)), *2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture), *2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), *2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), *2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), *2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), *2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *2.4.4. Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *3.1.1. Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te*

nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (izgradnja poduzetničke infrastrukture) i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture (izgradnja kulturne infrastrukture) mogući su negativni utjecaji na bioraznolikost područja gdje će se aktivnost odvijati. Utjecaj je moguć zbog degradacije i/ili gubitka prirodnih/poluprirodnih staništa (npr. šumska područja, travnjaci itd.), odnosno degradacije i/ili gubitka staništa vrsta koje na području zahvata obitavaju. Također, utjecaj je moguć zbog povećanja emisija buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u zrak, vodu i tlo, što općenito predstavlja antropogeni pritisak i negativan utjecaj na bioraznolikost. Planirane aktivnosti uključuju unaprjeđenje postojeće infrastrukture, odnosno antropogeno utjecanog područja, stoga se procjenjuje kako negativan utjecaj do kojeg može doći neće biti značajan. Izgradnjom nove infrastrukture na prirodnim/poluprirodnim staništima može doći do izraženijeg utjecaja na bioraznolikost, što prvenstveno ovisi o lokaciji zahvata. Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova, odnosno planirati ih u blizini ili na već izgrađenom području te brownfield područjima.

Mjera 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* može uključivati izgradnju različitih vrsta turističke infrastrukture čime može doći do istih negativnih utjecaja kao i kod prethodnih mjera koje uključuju izgradnju infrastrukture te se stoga predlaže i ista mjera zaštite okoliša. Provedba ove mjere može rezultirati i povećanjem broja turista a time i povećanjem emisija buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u zrak, vodu i tlo, što općenito predstavlja antropogeni pritisak na okoliš pa tako i negativan utjecaj na bioraznolikost. Povećanje opterećenja postojećih sustava vodoopskrbe, odvodnje i gospodarenja otpadom također se može negativno odraziti na stanje bioraznolikosti područja povećanjem antropogenog pritiska na sastavnice okoliša. U kontekstu utjecaja na bioraznolikost na području IŽ treba istaknuti turizam vezan uz more, koji se odvija na ekološki vrlo osjetljivim i ugroženim morskim i obalnim staništima. Negativni utjecaji turizma, osim izgradnje infrastrukture, uključuju utjecaj na vodeni ekosustav i vodene organizme unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) i antropogenim emisijama (buka, svjetlost, vibracije), čime dolazi do utjecaja na odvijanje životnih procesa organizama i ponašanje životinja. Uz navedeno, nautički turizam putem sidrenja plovila negativno utječe na morska staništa, a posebno su ugrožene livade posidonije, ekološki vrlo važna staništa. Preduvjet za ostvarivanje održivosti turizma, a što je cilj razvoja IŽ, mora biti određivanje prihvatnog turističkog kapaciteta pojedine destinacije/područja te njegovo pridržavanje prilikom planiranja aktivnosti. Kako bi se smanjio negativan utjecaj sidrenja na morsko dno potrebno je poticati postavljanje ekološki prihvatljivih sidrišta. Mjera može uključivati i uređenje plaža, pri čemu je potrebno izbjegavati uređenje prirodnih plaža odnosno osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju.

Provedbom mjera 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* i 3.3.6. *Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* mogu se očekivati isti utjecaji kao i kod prethodne mjere vezane uz razvoj turizma te se stoga predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Provedbom mjere 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* generalno se može očekivati

određeno smanjenje negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš u odnosu na postojeće prakse budući da podrazumijeva provedbu okolišno prihvatljivih i održivih aktivnosti.

Provedbom mjere *3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša budući da podrazumijeva poticanje ekološke poljoprivrede i ekoloških agroturizama, sve u skladu s ciljevima europske poljoprivredne politike. Pozitivan utjecaj se očekuje zbog smanjenih emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo iz ekološke poljoprivrede u odnosu na konvencionalnu.

Provedbom mjere *3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje. Mjeru je potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede, čime se općenito mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša zbog smanjenja emisije onečišćujućih tvari u vode i tlo iz sektora poljoprivrede kroz prijelaz s konvencionalne na ekološku. Mjera može uključivati i aktivnosti okrupnjavanja posjeda što može uzrokovati uklanjanje važnih prirodnih elemenata na rubovima posjeda poput živica, travnih traka, drvoreda, šumaraka i sl. Navedeni elementi vrlo su bitni s aspekta bioraznolikosti, budući da predstavljaju stanište brojnim vrstama (ptice, kukci, sisavci itd.), od kojih su mnoge i korisne u poljoprivredi (oprašivanje, predatorstvo na biljnim štetnicima, kontrola bolesti usjeva i sl.). Ovi elementi vrlo su bitni koridori za kretanje životinja te bi ih trebalo ne samo očuvati, nego i povećati njihovu površinu i zastupljenost. Stoga je mjeru potrebno provoditi uz razvoj i očuvanje zelene i plave infrastrukture, očuvanjem i širenjem zelenih rubova uz poljoprivredne površine, očuvanjem i širenjem živica, drvoreda, očuvanjem manjih vodotoka i kanala s priobalnom vegetacijom te drugih ekoloških značajnih linearnih elemenata u krajobrazu. Također je potrebno poticati uzgoj što većeg broja kultura i sorti, a izbjegavati formiranje velikih površina pod istom kulturom, što također negativno utječe na bioraznolikost. Mjera može uključivati i uvođenje novih kultura i sorti, što ovisno o njihovim karakteristikama i ekološkim zahtjevima, može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Stoga je kod uvođenja novih biljnih kultura i sorti u poljoprivrednu proizvodnju potrebno odabrati one za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva. Vrste koje su se pokazale ili mogu biti invazivne predstavljaju opasnost za bioraznolikost šireg područja budući da u slučaju širenja s područja uzgoja na prirodna/poluprirodna staništa mogu potisnuti autohtone vrste te time negativno utjecati na čitav ekosustav. Stoga je potrebno ne poticati uzgoj takvih vrsta. Razvoj sustava navodnjavanja može uključivati izgradnju akumulacija čime može doći do zauzeća prirodnih i doprirodnih staništa ali i intenzifikacije poljoprivredne proizvodnje. Povećanje intenziteta poljoprivrednih aktivnosti može uzrokovati povećanje upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na bioraznolikost vodenih ekosustava. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, te izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova.

Provedbom mjere *3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije* mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na bioraznolikost. Negativni utjecaji posljedica su izgradnje infrastrukture potrebne za odvijanje aktivnosti ribarstva i marikulture (ribarske luke,

iskrcajna mjesta, uspostava uzgajališta i sl.), čime može doći do negativnog utjecaja na morska i kopnena staništa i vrste vezane uz obalni pojas. Kao i kod ostalih mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje infrastrukture, i ovdje se predlažu iste mjere zaštite okoliša. Prekomjerni ulov morskih organizama i korištenje neadekvatnih ribolovnih alata uzrokuje smanjenje bioraznolikosti morskog ekosustava i degradaciju ekološki iznimno vrijednih morskih staništa, poput livada posidonije. Odvijanjem aktivnosti marikulture mogu se očekivati utjecaji u vidu degradacije kakvoće vode i bentoskih staništa koja se nalaze ispod kaveznih konstrukcija (unos organske tvari – hrana i feces uzgajanih organizama) te u slučaju bijega ili širenja uzgajanih organizama iz uzgajališta u vidu križanja uzgajanih i divljih populacija, predacije i kompeticije te prijenosa bolesti. S druge strane, poticanjem promjena postojećih praksi u sektoru ribarstva i marikulture, odnosno poticanjem održivih praksi u ovim sektorima, što je i cilj ove mjere, a koje se temelje na očuvanju i poboljšanju stanja bioraznolikosti morskog okoliša, mogu se očekivati pozitivni utjecaji.

Provedbom mjere 3.4.6. *Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na bioraznolikost budući da održivi razvoj ova dva sektora ujedno podrazumijeva i poboljšanje stanja bioraznolikosti, odnosno smanjenje postojećih negativnih utjecaja na ovu sastavnicu okoliša.

5.5 Georaznolikost

Pojam georaznolikost podrazumijeva raznovrsnost stijena, minerala, fosila, reljefnih oblika, sedimenata i tla zajedno s prirodnim procesima koje ih stvaraju i mijenjaju danas i tijekom geološke prošlosti.

Provedba mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* može uključivati izgradnju infrastrukture obnovljivih izvora energije što može uzrokovati negativne utjecaje na georaznolikost i geobaštinu ukoliko izgradnjom dođe do narušavanja geomorfoloških procesa te ukoliko će se izgradnja infrastrukture odvijati na područjima s vrijednom i reprezentativnom georaznolikošću i geobaštinom. Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja značajnije georaznolikosti, odnosno planirati ih u blizini ili na već izgrađenom području te brownfield područjima. Zauzimanje površine prirodnih i doprirodnih staništa izgradnjom sunčanih elektrana potrebno je minimalizirati, a poticati postavljanje panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.). Iskorištavanje geotermalnih fluida može u određenim geološkim strukturama uzrokovati slijeganje terena i pojavu klizišta. Ležišta u RH se nalaze na dubinama od oko 1.500 do 3.500 m u relativno stabilnim strukturama, te se uz uobičajene mjere zaštite okoliša (koje se definiraju kroz postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš) opasnost od slijeganja može isključiti.

Mjera 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati izgradnju infrastrukture za smanjenje rizika od poplava čime može doći do negativnog utjecaja na georaznolikost i geomorfološke procese (fluvijalni, marinski), stoga je infrastrukturu u funkciji zaštite od poplava potrebno planirati uz primjenu rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture, kojima se u najmanjoj mogućoj mjeri negativno utječe na georaznolikost. Izgradnjom infrastrukture za zaštitu obalnih područja od plavljenja podizanjem razine mora može doći do negativnog utjecaja na marinske geomorfološke procese vezane uz

obalni pojas, stoga se u planiranju zaštite od plavljenja mora predložiti se primjenjivanje obalnog odmaka (važna mjera prilagodbe kojom se izbjegava rizik od poplava mora kod planiranja novih građevinskih područja u ranjivim područjima) čime se izbjegava negativan utjecaj na prirodne obale. Sve aktivnosti u sklopu ove mjere koje uključuju izgradnju infrastrukture, uključujući i akumulacije za potrebe razvoja sustava navodnjavanja, također mogu negativno utjecati na georaznolikost i geomorfološke procese, stoga je izgradnju infrastrukture potrebno planirati izvan područja značajnije georaznolikosti.

Provedbom mjera *1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i *1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture* mogu se očekivati isti utjecaji kao i kod mjere *1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša.

Provedbom mjera *1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* (izgradnja prometne infrastrukture), *1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* (izgradnja željezničke infrastrukture), *1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture pomorskog prometa), *1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* (izgradnje infrastrukture zračnog prometa), *1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* (izgradnja biciklističke infrastrukture), *1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (izgradnja javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.)), *2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture), *2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), *2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), *2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), *2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), *2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *2.4.4. Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), *3.1.1. Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), *3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* (izgradnja različitih vrsta turističke infrastrukture), *3.3.5. Razvoj zelenog turizma* (izgradnja turističke infrastrukture), *3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* (izgradnja turističke infrastrukture), *3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije* (izgradnja infrastrukture za potrebe ribarstva i marikulture) i *4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture* (izgradnja kulturne infrastrukture) mogu se očekivati isti utjecaji na georaznolikost kao i kod prethodne mjere.

Provedbom aktivnosti *1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom* (izgradnja infrastrukture gospodarenja otpadom) općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša

pa time i georaznolikost zbog smanjenog utjecaja otpada, pogotovo sanacijom divljih odlagališta otpada. No budući da mjera uključuje i aktivnosti izgradnje infrastrukture, mogući su negativni utjecaji kao i kod prethodnih mjera.

Provedbom mjere 1.5.2. *Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* općenito se može očekivati poboljšanje stanja okoliša kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo poboljšanjem sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Mjere 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma*, 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* i 3.3.6. *Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* mogu imati negativan utjecaj ukoliko geolokaliteti budu uključeni u turističku ponudu te budu izloženi prekomjernom pritisku u smislu gaženja, oštećivanja, odnošenja uzoraka i nepropisnog odlaganja otpadaka. Stoga ove aktivnosti, kada one uključuju posjećivanje vrijednih geolokaliteta, treba provoditi uzimajući u obzir njihov nosivi kapacitet i implementirajući prikladne mjere zaštite i očuvanja geolokaliteta. Uz pridržavanje navedene mjere može se ocijeniti kako negativni utjecaj neće biti značajan.

Provedba mjere 3.4.4. *Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* može uključivati izgradnju akumulacija za potrebe razvoja sustava navodnjavanja, čime se mogu očekivati isti negativni utjecaji kao i kod mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša.

5.6 Zaštićena područja

Na prostoru IŽ sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) nalazi se 35 zaštićenih područja prirode. Nacionalni park Brijuni proglašen je zbog svojih prirodnih, kulturnih i krajobraznih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ-a može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavljima 5.4 Bioraznolikost, 5.5 Georaznolikost, 5.7 Krajobraz i 5.8 Kulturna baština, ukoliko će se aktivnosti odvijati na području Parka. Park prirode Učka proglašen je zbog svojih prirodnih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ-a može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavljima 5.4 Bioraznolikost i 5.5 Georaznolikost. Park-šume proglašene su zbog svojih prirodnih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavlju 5.4 Bioraznolikost. Posebni rezervati i spomenici prirode proglašeni su također zbog svojih prirodnih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ-a može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavljima 5.4 Bioraznolikost i 5.5 Georaznolikost. Značajni krajobrazi proglašeni su zbog svojih krajobraznih i prirodnih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavljima 5.4 Bioraznolikost i 5.7 Krajobraz. Spomenici parkovne arhitekture proglašeni su zbog svojih prirodnih i kulturnih vrijednosti, stoga provedbom PR IŽ može doći do jednakih utjecaja opisanih u poglavljima 5.4 Bioraznolikost i 5.8 Kulturna baština. Uz navedena zaštićena područja, na prostoru IŽ nalazi se i 21 zaštićeno nalazište fosila dinosaura na koje su provedbom PR IŽ mogući jednaki utjecaji opisani u poglavlju 5.5 Georaznolikost. Budući da su Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) propisani uvjeti pod kojima se mogu provoditi aktivnosti na pojedinim kategorijama zaštićenih područja, može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja provedbe PR IŽ na zaštićena područja.

EU Strategija za bioraznolikost do 2030. kao jedan od ciljeva postavlja cilj zaštite 30% kopna i mora EU-a, od čega najmanje jedna trećina, dakle 10% kopna EU i 10% mora EU, treba biti pod strogom zaštitom do 2030. godine. MINGOR je u skladu s obavezama Republike Hrvatske koje proizlaze iz Strategije započelo postupak pripreme prijedloga područja za zaštitu i strogu zaštitu na kopnu i moru kao doprinos ispunjenju navedenog EU cilja. Navedeno je potrebno uzeti u obzir prilikom planiranja aktivnosti.

5.7 Krajobraz

Utjecaj na krajobraz se u najvećoj mjeri može očekivati provedbom mjera koje uključuju aktivnosti izgradnje infrastrukture. Do negativnih utjecaja na krajobrazne vrijednosti područja može doći u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru i izgradnje objekata koja nije u skladu s krajobraznim karakteristikama područja. Mjere koje uključuju takve aktivnosti su sljedeće: 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* (izgradnja infrastrukture OIE), 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* (izgradnja akumulacija za potrebe razvoja sustava navodnjavanja i izgradnja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava), 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* (izgradnja infrastrukture OIE), 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* (izgradnja infrastrukture OIE), 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* (izgradnja cestovne infrastrukture), 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture željezničkog prometa), 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture pomorskog prometa), 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture zračnog prometa), 1.2.6. *Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* (izgradnja biciklističke infrastrukture), 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* (izgradnja infrastrukture gospodarenja otpadom), 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (izgradnja javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.)), 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), 2.2.7. *Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), 2.3.5. *Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), 2.4.2. *Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.3. *Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.4. *Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 3.1.1. *Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.1.2. *Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.1. *Oснаživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.2. *Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. *Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.5. *Razvoj*

zelenog turizma (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti (izgradnja turističke infrastrukture), 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja (širenje poljoprivrednih površina i izgradnja akumulacija za potrebe navodnjavanja), 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije (izgradnja infrastrukture ribarstva i marikulture) i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture (izgradnja kulturne infrastrukture).

Izgradnja novih prometnica uključuje unošenje antropogenih linijskih elemenata u krajobraz i fragmentaciju krajobraznih uzoraka, dok izgradnja ostale infrastrukture može dovesti do uklanjanja prirodnih krajobraznih uzoraka na većim površinama te introdukcije većih objekata u ruralni i prirodni krajobraz neprikladne arhitekture, boje i materijala, čime dolazi do vizualne degradacije prostora.

Kako bi se negativan utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, izgradnju nove infrastrukture potrebno je planirati na način da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti IŽ. Budući da je za prethodno navedene zahvate Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) propisana obaveza provedbe odgovarajućih procjena utjecaja zahvata na okoliš, u sklopu kojih će se detaljno analizirati mogući utjecaji, na strateškoj razini procjenjuje se kako negativni utjecaji do kojih može doći na krajobraz neće biti značajni.

Mjere čijom provedbom se mogu očekivati pozitivni utjecaji na krajobrazne značajke IŽ su sljedeće: 1.3.1. *Definiranje smjernica prostornog razvoja*, 1.3.2. *Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora*, 1.3.3. *Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente*, 1.4.1. *Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine* i 1.4.2. *Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija*. Pozitivan utjecaj navedenih mjera očituje se kroz unaprjeđenje sustava i mehanizama zaštite i upravljanja krajobraznim vrijednostima.

5.8 Kulturna baština

Provedbom mjera koje uključuju izgradnju infrastrukture mogući su negativni utjecaji i na materijalnu kulturnu baštinu. Radi se o sljedećim mjerama: 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE (izgradnja infrastrukture OIE)*, 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama (izgradnja akumulacija za potrebe razvoja sustava navodnjavanja i izgradnja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava)*, 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka (izgradnja infrastrukture OIE)*, 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture (izgradnja infrastrukture OIE)*, 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture (izgradnja cestovne infrastrukture)*, 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture (izgradnja infrastrukture željezničkog prometa)*, 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture (izgradnja infrastrukture pomorskog prometa)*, 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture (izgradnja infrastrukture zračnog prometa)*, 1.2.6. *Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture (izgradnja biciklističke infrastrukture)*, 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom (izgradnja infrastrukture gospodarenja otpadom)*, 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture (izgradnja javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.))*, 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te*

učeničkih domova (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite (izgradnja zdravstvene infrastrukture), 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI (izgradnja socijalne infrastrukture), 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.4. Razvoj ITU područja (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 3.1.1. Razvoj ICT sektora (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.5. Razvoj zelenog turizma (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti (izgradnja turističke infrastrukture), 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja (širenje poljoprivrednih površina i izgradnja akumulacija za potrebe navodnjavanja) i 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije (izgradnja infrastrukture ribarstva i marikulture).

Negativan utjecaj je moguć u vidu oštećenja i rušenja (uklanjanja) objekata kulturne baštine za potrebe izgradnje nove infrastrukture, kao i degradacije okolnog prostora objekata kulturne baštine u slučaju neadekvatnog smještaja u prostoru nove infrastrukture (zaklanjanje pogleda na objekte kulturne baštine, otežanje pristupa i sl.), stoga je izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture potrebno provoditi na način da se ne degradiraju vrijednosti nepokretnih kulturnih dobara (pojedinačna kulturna dobra, kulturnopovijesne cjeline, kulturni krajolici, arheološka kulturna dobra). Budući da je za navedene zahvate Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) propisana obaveza provedbe odgovarajućih procjena utjecaja zahvata na okoliš, u sklopu kojih će se detaljno analizirati mogući utjecaji i na kulturnu baštinu, na strateškoj razini procjenjuje se kako negativan utjecaj do kojeg može doći neće biti značajan.

Provedbom mjera 1.3.1. *Definiranje smjernica prostornog razvoja*, 1.3.2. *Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora*, 1.3.3. *Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente*, 1.4.1. *Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine* i svih mjera unutar posebnog cilja 4.2. *Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije* očekuju se pozitivni utjecaji zbog unaprjeđenja upravljanja objektima kulturne baštine, obnove istih te općenito unapređenja stanja kulturnog sektora.

5.9 Klimatske promjene

5.9.1 Utjecaj PR IŽ na klimatske promjene

PR IŽ ne sadrži mjere i aktivnosti koje bi mogle značajnije utjecati na povećanje globalnih emisija stakleničkih plinova i time pridonijeti povećanju intenziteta klimatskih promjena, odnosno radi se o nastavku provedbe već prisutnih i uobičajenih aktivnosti na području IŽ. Bez obzira na navedeno, sve planirane aktivnosti potrebno je usmjeriti i provoditi na način koji doprinosi niskougljičnom razvoju. S druge strane, PR IŽ sadrži mjere čijim aktivnostima se pridonosi ublažavanju klimatskih promjena, odnosno niskougljičnom razvoju, a to su: *1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE, 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka i 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture* (mjere su direktno usmjerene na poticanje niskougljičnog razvoja), *1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* (mjerom se direktno pridonosi niskougljičnom razvoju u sektoru prometa), *1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja i 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora* (mjerama se indirektno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz unaprjeđenje sektora korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) te povezane aktivnosti), *1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija* (mjerom se direktno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz smanjenje emisija stakleničkih plinova prvenstveno iz sektora energetike i industrijski procesi i uporaba proizvoda), *1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom i 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća* (mjerama se direktno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom), *1.5.4. Poticanje razvoja energetske učinkovitih sustava javne rasvjete* (mjerom se direktno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz poticanje energetske učinkovitosti u sektoru energetike), *2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija, 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture i 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju* (mjerama se indirektno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz unaprjeđenje sustava obrazovanja i transfera znanja iz sustava znanosti u sustav gospodarstva), *2.4.1. Stvaranje pametne uprave* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz uvođenje inovativnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnu upravu), *3.1.1. Razvoj ICT sektora* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju kroz razvoj ICT sektora koji pridonosi smanjenju emisija stakleničkih plinova); *3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju poticanjem ulaganja u energetske učinkovitost, korištenje OIE i primjene ICT-a) i *3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju digitalizacijom gospodarstva), *3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora i 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (mjere direktno pridonose niskougljičnom razvoju kroz poticanje razvoja poduzetništva na području niskougljičnog gospodarstva i uvođenja novih niskougljičnih tehnologija u gospodarstvo), *3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju poticanjem ekološke poljoprivrede koja za razliku od konvencionalne emitira manje emisija stakleničkih plinova), *3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva* (mjera indirektno pridonosi niskougljičnom

razvoju osnaživanjem ljudskih potencijala u sektorima poljoprivrede i šumarstva, sektorima iznimno bitnim za niskougljični razvoj) i 3.4.6. *Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* (mjera direktno pridonosi niskougljičnom razvoju unapređenjem sektora šumarstva kroz i upravljanja šumama). Sve navedene aktivnosti doprinijet će smanjenju emisija stakleničkih plinova.

Krovni dokument za planiranje niskougljičnog razvoja je Strategija Niskougljičnog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 63/21), kojom su definirane mjere koje takav razvoj potiču (sektori: međusektorske mjere, energetika, promet, industrijski procesi i uporaba proizvoda, poljoprivrede, otpad, korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) te povezane aktivnosti). U tablici u nastavku (Tablica 54) mjere PR IŽ povezane su sa sektorima iz Strategije niskougljičnog razvoja za koje su definirane mjere niskougljičnog razvoja. S ciljem poticanja niskougljičnog razvoja i smanjenja emisija stakleničkih plinova, navedene mjere PR IŽ potrebno je provoditi uz uvažavanje mjera Strategije niskougljičnog razvoja iz povezanog sektora.

Tablica 54. Mjere PR IŽ koje je potrebno provoditi u skladu s mjerama iz pojedinog sektora Strategije niskougljičnog razvoja

mjera PR IŽ	sektor Strategije niskougljičnog razvoja
1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	međusektorske mjere
1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	energetika

mjera PR IŽ	sektor Strategije niskougljičnog razvoja
1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	promet
1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva	industrijski procesi i uporaba proizvoda

mjera PR IŽ	sektor Strategije niskougljičnog razvoja
1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	poljoprivreda
1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	gospodarenje otpadom
1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i

mjera PR IŽ	sektor Strategije niskougljičnog razvoja
2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnajivanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	šumarstvo (LULUCF) te povezane aktivnosti

Kako bi se ublažile klimatske promjene i postigla prilagodba istima, neophodno je ulagati u infrastrukturu koja pridonosi klimatski neutralnoj i klimatski prilagođenoj budućnosti. Bitan dokument u planiranju infrastrukturnih projekata koji daje upute kako pitanja klimatskih promjena uključiti u buduće investicije i razvoj infrastrukturnih projekata su Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. ("Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021.-2027.") (2021/C 373/01). Primjenom ovih Smjernica javnim i privatnim investitorima omogućeno je donošenje kvalitetnih i pravovremenih odluka u svrhu postizanja ciljeva Pariškog sporazuma i EU klimatskih ciljeva. Proces klimatskog potvrđivanja podijeljen je u dva stupa (ublažavanje i prilagodba) i dvije faze (pregled, detaljna analiza). Navedene Smjernice odnose se na projekte financirane iz nekoliko EU fondova (Invest EU, Instrument za povezivanje Europe (CEF), Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Kohezijski fond (KF), Fond za pravednu tranziciju (FPT)), no svakako ih je potrebno uzeti u obzir i kod razvoja projekata financiranih iz drugih izvora. Smjernice je potrebno primjenjivati u postupcima ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) i procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO).

5.9.2 Utjecaj klimatskih promjena na PR IŽ

U poglavlju 3.9.1.2 Predviđeni utjecaji klimatskih promjena opisani su očekivani utjecaji klimatskih promjena na pojedine sektore (vode, bioraznolikost, ribarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, energetika, turizam i zdravlje ljudi). Očekivani negativni utjecaji klimatskih promjena u sektoru hidrologije očituju se kroz pogoršanje hidroloških prilika odnosno kroz povećanje učestalosti i duljine trajanja sušnih razdoblja, intenziteta kratkotrajnih jakih oborina i pojave poplavnih situacija, smanjenja površinskog i podzemnog otjecanja i smanjenja vodnih zaliha, intenzivnijeg prodora mora u krške priobalne vodonosnike te podizanja razine mora. Promjene u temperaturi zraka i vode i hidrološkim prilikama, uz podizanje razine mora posebno će se negativno odraziti na priobalne i morske ekosustave i bioraznolikost. Očekuje se da će navedeno posebno imati negativan utjecaj na sektore ribarstva i akvakulture uslijed dodatnih negativnih utjecaja na stanje vodenih bioresursa

koji su i u postojećem stanju ugroženi. Klimatske projekcije u budućim razdobljima predviđaju i smanjenje prinosa poljoprivrednih kultura te manju produktivnost stoke uslijed smanjene količine oborina u vegetacijskom razdoblju, manje vlažnosti tla, povećanja evapotranspiracije i povećanja temperature zraka. Promjenama klimatskih prilika također su izloženi i šumski ekosustavi kod kojih se očekuje smanjenje produktivnosti, povećanje opasnosti od požara i veća izloženost utjecaju štetnih organizama. U sektoru energetike očekuje se povećanje potrošnje toplinske energije za potrebe hlađenja zbog povećanja srednje temperature zraka te oštećenja energetske postrojenja i infrastrukture zbog ekstremnih vremenskih događaja – ledolomi, poplave, orkanski vjetrovi, šumski požari. Povećanjem temperature zraka te povećanjem učestalosti i trajanja ekstremnih vremenskih uvjeta očekuju se i negativni utjecaji na zdravlje ljudi i sektor turizma.

Sljedom navedenog, sve mjere PR IŽ koje uključuju izgradnju infrastrukture i korištenje iste mogu biti pod negativnim utjecajem klimatskih promjena. Navedeno uključuje probleme vezane uz predviđena povećanja intenziteta i učestalosti poplavnih događaja i ekstremnih vremenskih prilika (oluje, suše, toplinski valovi), podizanja razine mora te probleme vezane uz sigurnost opskrbe energijom/energentima, odnosno sigurnost infrastrukture energetske sustava. Osim aktivnosti izgradnje i korištenja infrastrukture, negativnim utjecajima klimatskih promjena izložene su i sve djelatnosti/aktivnosti koje ovise o klimatskim prilikama i/ili o prirodnim resursima na koje klimatske prilike utječu. Sljedeće mjere PR IŽ su izložene navedenim utjecajima: 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* (izgradnja infrastrukture OIE i proizvodnja energije iz OIE), 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* (izgradnja infrastrukture OIE i proizvodnja energije iz OIE), 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* (izgradnja i korištenje energetske infrastrukture), 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* (izgradnja cestovne infrastrukture i odvijanje cestovnog prometa), 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture željezničkog prometa i odvijanje željezničkog prometa), 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture pomorskog prometa, odvijanje pomorskog i s pomorskim povezanih ostalih vrsta prometa), 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture zračnog prometa, odvijanje prometa), 1.2.5. *Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta* (izgradnja i korištenje informacijsko-komunikacijske infrastrukture), 1.2.6. *Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture* (izgradnja biciklističke infrastrukture, odvijanje biciklističkog prometa), 1.2.7. *Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja* (odvijanje prometa), 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* (izgradnja i korištenje infrastrukture gospodarenja otpadom), 1.5.2. *Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* (izgradnja i korištenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda), 1.5.4. *Poticanje razvoja energetske učinkovitih sustava javne rasvjete* (izgradnja i unaprjeđenje sustava javne rasvjete), 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (izgradnja i korištenje javnih površina), 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture, odvijanje nastave), 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture, odvijanje obrazovanja), 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture, pružanje

zdravstvenih usluga), 2.2.7. *Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture, odvijanje sportskih i rekreacijskih aktivnosti), 2.3.5. *Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture, pružanje socijalnih usluga), 2.4.1. *Stvaranje pametne uprave* (odvijanje javnih upravnih aktivnosti), 2.4.2. *Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja, odvijanje različitih djelatnosti/aktivnosti), 2.4.3. *Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja, odvijanje različitih djelatnosti/aktivnosti), 2.4.4. *Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja, odvijanje različitih djelatnosti/aktivnosti), 3.1.1. *Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture, odvijanje različitih djelatnosti), 3.1.2. *Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture, odvijanje različitih djelatnosti), 3.1.3. *Digitalna transformacija gospodarstva* (odvijanje gospodarske djelatnosti), 3.2.1. *Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture, odvijanje različitih djelatnosti), 3.2.2. *Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture, odvijanje različitih djelatnosti), 3.2.4. *Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo* (izgradnja poduzetničke infrastrukture, odvijanje različitih djelatnosti), 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* (izgradnja turističke infrastrukture, odvijanje turističkih djelatnosti/aktivnosti), 3.3.4. *Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu* (odvijanje turističkih djelatnosti/aktivnosti), 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* (izgradnja turističke infrastrukture, odvijanje turističkih djelatnosti/aktivnosti), 3.3.6. *Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* (izgradnja turističke infrastrukture, odvijanje turističkih djelatnosti/aktivnosti), 3.4.2. *Daljnji razvoj Istre kao Bio regije* (odvijanje poljoprivredne djelatnosti), 3.4.4. *Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* (izgradnja sustava navodnjavanja, odvijanje poljoprivredne djelatnosti), 3.4.5. *Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije* (izgradnja infrastrukture ribarstva i marikulture, odvijanje aktivnosti ribarstva i marikulture), 3.4.6. *Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* (odvijanje aktivnosti šumarstva i lovstva), 4.2.1. *Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina* (aktivnosti očuvanja materijalne kulturne baštine) i 4.2.5. *Razvoj kulturne infrastrukture* (izgradnja kulturne infrastrukture, odvijanje kulturnih aktivnosti).

Krovni dokument za planiranje prilagodbe klimatskim promjenama je Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20), kojom su definirane mjere za prilagodbu klimatskim promjenama (sektori: vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i akvakultura, bioraznolikost, energetika, turizam, zdravlje, prostorno planiranje i uređenje, upravljanje rizicima, opće mjere).

Osim prepoznatih mogućih negativnih utjecaja klimatskih promjena na PR IŽ, pojedine mjere PR IŽ uključuju aktivnosti koje se direktno odnose na mjere prilagodbe sukladno Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu te doprinose postizanju njezinih ciljeva. Radi se o sljedećim mjerama: 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* (općenita mjera koja se odnosi na sve aspekte prilagodbe klimatskim promjenama), 1.1.4. *Poboljšanje energetske*

infrastrukture (uključuje jačanje otpornosti energetske infrastrukture), 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja (uključuje aktivnosti prilagodbe iz sektora prostornog planiranja i uređenja), 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja, 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora i 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente (uključuju aktivnosti prilagodbe iz sektora vodni resursi, bioraznolikost i prostorno planiranje i uređenje), 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine (uključuje aktivnosti prilagodbe iz sektora bioraznolikosti), 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija (uključuje aktivnosti smanjenja negativnog utjecaja eksploatacije prirodnih resursa na okoliš i poticanja znanstveno istraživačkih aktivnosti), 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva (uključuje aktivnosti unapređenja sustava zdravstva i utjecaja okolišnih faktora na zdravlje ljudi), 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda (uključuje aktivnosti poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture uključuju i aktivnosti prilagodbe iz sektora vodni resursi), 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite (uključuje aktivnosti prilagodbe i poboljšanja sustava civilne zaštite povezane sa sektorom upravljanje rizicima), 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija (uključuje aktivnosti unapređenja obrazovnog i znanstvenog sustava što uključuje i poboljšanje znanja o klimatskim promjenama i njegovu primjenu u praksi), 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji, 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu, 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite, 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima, 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge i 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti, 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici, 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI (uključuju aktivnosti poboljšanja zdravstvenih i socijalnih usluga), 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda, 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma, 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu i 3.3.5. Razvoj zelenog turizma (uključuju aktivnosti prilagodbe sektora turizma u skladu s promijenjenim okolišnim uvjetima), 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije (uključuje aktivnosti prilagodbe sektora poljoprivrede promijenjenim okolišnim uvjetima), 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva (uključuje aktivnosti prilagodbe navedenih sektora promijenjenim okolišnim uvjetima), 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja (uključuje aktivnosti prilagodbe sektora poljoprivrede promijenjenim okolišnim uvjetima što uključuje i unapređenje sustava navodnjavanja), 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije (uključuje prilagodbu sektora ribarstva i marikulture promijenjenim okolišnim uvjetima) i 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva (uključuje prilagodbu sektora šumarstva promijenjenim okolišnim uvjetima).

Slijedom svega navedenog, s ciljem uključivanja problematike prilagodbe klimatskih promjenama u provedbu PR IŽ, predložena je sljedeća mjere zaštite okoliša: Izgradnju nove i unaprjeđenje postojeće infrastrukture provoditi uz uvažavanje zabilježenih klimatskih promjena i njihovih utjecaja te projekcija budućih klimatskih promjena i

utjecaja. S obzirom na nedostatak konkretnih analiza i studija koje bi omogućile bolje, učinkovitije i svrsishodnije planiranje razvoja u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama, u sklopu mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* predlažu se i sljedeće mjere:

- Izraditi procjenu utjecaja, ranjivosti i rizika od klimatskih promjena za cijelo područje Istarske županije.
- Izraditi karte opasnosti od poplava i bujičnih poplava (s naglaskom na urbana područja) uvažavajući sve utjecaje klimatskih promjena na opasnost od poplava sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenja šteta.
- Izraditi karte toplinskih otoka za urbana i ruralna područja sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenju šteta.
- Izraditi karte procjene podložnosti na klizanje/odrone sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskim promjena i smanjenju šteta.
- Izraditi mjere, standarde, uvjete i smjernice za prilagodbu na klimatske promjene za područje Istarske županije.
- Izraditi indikatore/pokazatelje učinka i rezultata koji su specifični za područje Istarske županije kojima će se pratiti otpornost na klimatske promjene i smanjenje šteta.

Uz navedeno, u tablici u nastavku (Tablica 55) povezane su mjere PR IŽ sa sektorima u kojima je prema Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama nužno provoditi mjere prilagodbe. Navedene mjere PR IŽ potrebno je provoditi uz uvažavanje mjera iz povezanog sektora definiranih Strategijom prilagodbe, kako bi se IŽ što uspješnije prilagodila klimatskim promjenama.

Tablica 55. Mjere PR IŽ koje je potrebno provoditi u skladu s mjerama iz pojedinog sektora prema Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama

mjera PR IŽ	sektor Strategije prilagodbe klimatskim promjenama
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	vodni resursi

mjera PR IŽ	sektor Strategije prilagodbe klimatskim promjenama
2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	poljoprivreda
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	šumarstvo
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	ribarstvo i akvakultura
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija	bioraznolikost

mjera PR IŽ	sektor Strategije prilagodbe klimatskim promjenama
1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	energetika
2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	turizam
1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	zdravlje
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja	prostorno planiranje i uređenje

mjera PR IŽ	sektor Strategije prilagodbe klimatskim promjenama
1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	upravljanje rizicima
1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.1. Stvaranje pametne uprave	opće mjere

Kako bi se ublažile klimatske promjene i postigla prilagodba istima, neophodno je ulagati u infrastrukturu koja pridonosi klimatski neutralnoj i klimatski prilagođenoj budućnosti. Bitan dokument u planiranju infrastrukturnih projekata koji daje upute kako pitanja klimatskih promjena uključiti u buduće investicije i razvoj infrastrukturnih projekata su Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. ("Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021.-2027.") (2021/C 373/01). Primjenom ovih Smjernica javnim i privatnim investitorima omogućeno je donošenje kvalitetnih i pravovremenih odluka u svrhu postizanja ciljeva Pariškog sporazuma i EU klimatskih ciljeva. Proces klimatskog potvrđivanja podijeljen je u dva stupa (ublažavanje i prilagodba) i dvije faze (pregled, detaljna analiza). Navedene Smjernice odnose se na projekte financirane iz nekoliko EU fondova (Invest EU, Instrument za povezivanje Europe (CEF), Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Kohezijski fond

(KF), Fond za pravednu tranziciju (FPT)), no svakako ih je potrebno uzeti u obzir i kod razvoja projekata financiranih iz drugih izvora. Smjernice je potrebno primjenjivati i u postupcima ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) i procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO).

5.10 Stanovništvo i zdravlje ljudi

Mjera 1.2.5. *Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta* uključuje aktivnost izgradnje širokopojasne mreže temeljene na tehnologiji kojom će se osigurati pokrivanje brzim i ultrabrzim širokopojasnim pristupom, čiji utjecaj na zdravlje ljudi nije još globalno dovoljno istražen. U nastavku navodimo zaključke preuzete iz Strateške studije utjecaja na okoliš za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (Interkonzalting, 2021), koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21) i za koji je procijenjeno da se ne očekuju značajni negativni utjecaji na okoliš:

Dio znanstvene javnosti se već godinama intenzivno bavi proučavanjem mogućih netermalnih zdravstvenih učinaka neionizirajućeg elektromagnetskog (EM) zračenja u djece i odraslih. Istraživanja su usmjerena prvenstveno na karcinogeni potencijal radiofrekvencijskih (RF) zračenja, točnije na učinak uzrokovanja nastanka i progresije tumora, prvenstveno tumora glave i vrata uslijed izlaganja EM zračenju u RF području. Do sada nema dovoljno dokaza za postojanje karcinogenog potencijala ove vrste EM zračenja. Drugi dio istraživanja usmjeren je prema neurološkim poremećajima i poremećajima ponašanja kao što su nesanica, umor, vrtoglavica i poremećaji koncentracije, te poremećajima u radu srca i probavnih organa. Uveden je i zasada nedovoljno definiran pojam „elektromagnetske preosjetljivosti“ kao novog zdravstvenog poremećaja povezanog s izloženosti EM zračenju. Svi navedeni potencijalni učinci EM RF zračenja do sada nisu dostatno potvrđeni znanstvenim studijama, a osnovno ograničenje studija je prekratak period praćenja izloženih osoba i poteškoće u mjerenju razine izloženosti.

Međutim, imajući u vidu načelo predostrožnosti pridržavanje kojeg nam je obaveza u sadašnjem trenutku sve veće izloženosti stanovništva neionizirajućem i sveprisutnom EM zračenju iz brojnih privatnih i javnih izvora, te postojanju nedovršenih znanstvenih studija, naročito u pogledu učinaka višegodišnje izloženosti stanovništva, neophodno je budno praćenje izloženosti i zdravstvenog stanja stanovništva. Važno je i praćenje rezultata međunarodnih istraživanja koja su u tijeku, a koja će po potrebi rezultirati i izmjenom temeljnih ograničenja izloženosti ovoj vrsti zračenja.

Do tada, svaka izloženost RF zračenju unutar temeljnih ograničenja propisanih važećim propisima RH smatra se izloženosti bez dokazanih štetnih zdravstvenih učinaka za ukupno stanovništvo RH.

Osim toga, provode se i istraživanja utjecaja EM zračenja i novih tehnologija (4G+/5G) na biljni i životinjski svijet. Jedan od ciljeva istraživanja je utvrditi mogućeg utjecaja EM RF zračenja na ponašanje životinjskog svijeta (pčele, ptice selice, urbana divljina – ptice grabljivice u gradu i sl.).

Navedeni prikaz zdravstvenih učinaka radiofrekventnog neionizirajućeg zračenja odnosi se samo na procjenu izloženosti opće populacije i okoliša, a ne radnika profesionalno izloženih ovoj vrsti zračenja.

Zbog, još uvijek, nedovoljno istraženog područja EM zračenja te nepostojanja cjelovitih epidemioloških studija u pogledu učinaka višegodišnje izloženosti stanovništva EM zračenju, u dijelu utjecaja na zdravlje (profesionalna izlaganja) nije vršena procjena mogućih utjecaja prema rasponu faktora rizika od -2 do +2.

Razvoj novih telekomunikacijskih tehnologija i njihovo uvođenje u svakodnevni život populacije RH bez provedbe Nacionalnog programa i svih pratećih Strategijskih dokumenata koji obrađuju tu temu, moguć je jedino stihijski što znači da bi i neka buduća relevantna znanstvena saznanja o utjecaju tih tehnologija (izloženost EM zračenju) na zdravlje bila također stihijska, nesustavna te time nepouzdana kao što se trenutno događa s opisivanjem nove telekomunikacijske tehnologije tzv. 5G.

5.11 Šumarstvo i lovstvo

Provedbom mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na šume i šumarstvo. Pozitivni utjecaji proizlaze iz smanjenja udjela neobnovljivih izvora energije čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u okoliš i ublažavaju utjecaji klimatskih promjena, a što se pozitivno odražava i na zdravstveno stanje šuma. Negativni utjecaji proizlaze iz činjenice da i obnovljivi izvori zahtijevaju izgradnju infrastrukture što sa sobom donosi i određene negativne posljedice. Izgradnjom vjetroelektrana i sunčanih elektrana može doći do zauzimanja većih površina šumskog zemljišta, dok izgradnja infrastrukture za iskorištavanje geotermalne energije također može uzrokovati određeno zaposjedanje šumskog zemljišta. Izgradnjom infrastrukture, osim gubitka površina šuma i njihove fragmentacije, može doći i do širenja biljnih invazivnih vrsta u šumske sastojine, narušavanja vitalnosti i otpornosti šumskih ekosustava te povećanja opasnosti od nastanka i širenja šumskih požara, što za posljedicu može imati smanjenje vrijednosti općekorisnih, gospodarskih i zaštitnih funkcija šuma. Stoga je planirane aktivnosti potrebno u najvećoj mogućoj mjeri provoditi izvan šumskih područja (posebno izvan šuma visokog uzgojnog oblika), odnosno maksimalno koristiti rubne dijelove šumskih područja, sastojine degradacijskog uzgojnog oblika ili neobraslo šumsko zemljište uz minimalne utjecaje na općekorisne funkcije šuma te gospodarske i zaštitne funkcije šuma. Poticanjem postavljanja fotonaponskih panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.) također se umanjuje zaposjedanje šumskog zemljišta. Mjera može uključivati i poticanje korištenja biomase, čime također može doći do određenih negativnih utjecaja na šume i šumarstvo, budući da je za korištenje biljaka u energetske svrhe potreban i prostor na kojem će se ove biljke uzgajati te je stoga negativan utjecaj moguć zbog zauzimanja šumskog zemljišta. Stoga je područja za uzgoj biljaka u energetske svrhe u najvećoj mogućoj mjeri potrebno je planirati izvan šumskih kompleksa i nastojati planirati u najvećoj mogućoj mjeri izvan šumskog zemljišta. S ciljem održivog gospodarenja otpadnom biomasom iz gospodarenja šumama potrebno je poticati korištenje iste za proizvodnju energije, čime se osim pozitivnog utjecaja na gospodarenje otpadom pozitivno utječe i na ublažavanje klimatskih promjena povećanjem korištenja

obnovljivih izvora energije. Provedbom navedenih aktivnosti mogući su i negativni utjecaji na lovstvo, i to u vidu gubitka lovnoproduktivne površine, fragmentacije staništa s naglaskom na krupnu divljač te degradacije staništa putem dodatnog opterećenja okoliša (svjetlosno onečišćenje, buka, vibracije i sl.). Stoga je aktivnosti potrebno provoditi uz minimalni negativan utjecaj na vitalnost populacija divljači i proizvodnu sposobnost prirodnih staništa divljači.

Provedba mjere 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama* može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava, pogotovo od plavljenja obalnog pojasa izazvanog podizanjem razine mora) i mogu uzrokovati negativne utjecaje na šumarstvo i lovstvo uslijed zauzeća šumskog zemljišta, gubitka lovnoproduktivne površine te posljedičnih negativnih utjecaja. Stoga se predlažu i iste mjere zaštite okoliša vezane uz smještaj infrastrukture u prostoru kao i kod prethodne mjere.

Provedba mjere 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* može uključivati iste aktivnosti kao i mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, stoga se očekuju isti utjecaji te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša. Razvijanjem zelene mobilnosti i provedbom aktivnosti unapređenja kvalitete zraka mogu se očekivati posredni pozitivni utjecaji na sve sastavnice okoliša pa tako i šume kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Mjera 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* može uključivati iste aktivnosti kao i mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* i 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* stoga se očekuju isti utjecaji te se predlažu i iste mjere zaštite okoliša.

Provedbom mjera 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* (izgradnja cestovne infrastrukture), 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture željezničkog prometa), 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture pomorskog prometa), 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* (izgradnja infrastrukture zračnog prometa), 1.2.6. *Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture* (izgradnja biciklističke infrastrukture), 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* (izgradnja infrastrukture gospodarenja otpadom), 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture* (izgradnja javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.)), 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija* (izgradnja obrazovne infrastrukture), 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite* (izgradnja zdravstvene infrastrukture), 2.2.7. *Razvoj sporta i rekreacije* (izgradnja sportske i rekreacijske infrastrukture), 2.3.5. *Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI* (izgradnja socijalne infrastrukture), 2.4.2. *Upravljanje ruralnim razvojem* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.3. *Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 2.4.4. *Razvoj ITU područja* (izgradnja različite infrastrukture u funkciji razvoja područja), 3.1.1. *Razvoj ICT sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.1.2. *Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva* (izgradnja

poduzetničke infrastrukture), 3.2.1. *Oснаživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.2. *Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.2.4. *Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo* (izgradnja poduzetničke infrastrukture), 3.3.3. *Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma* (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.5. *Razvoj zelenog turizma* (izgradnja turističke infrastrukture), 3.3.6. *Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti* (izgradnja turističke infrastrukture), 3.4.4. *Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja* (širenje poljoprivrednih površina i izgradnja akumulacija za potrebe navodnjavanja), 3.4.5. *Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije* (izgradnja infrastrukture ribarstva i marikulture) i 4.2.5. *Razvoj kulturne infrastrukture* (izgradnja kulturne infrastrukture) može doći do negativnih utjecaja na šumarstvo i lovstvo uslijed zauzeća šumskog zemljišta, gubitka lovnoproduktivne površine te posljedičnih negativnih utjecaja. Stoga se predlažu i iste mjere zaštite okoliša vezane uz provođenje aktivnosti u prostoru kao i kod prethodnih mjera.

Provedbom mjere 1.2.5. *Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta* potencijalno su mogući negativni utjecaji na divljač koji su opisani u poglavlju utjecaja ove mjere na bioraznolikost (5.4 Bioraznolikost).

Provedbom mjere 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša pa time i šume zbog smanjenog utjecaja otpada i pratećih emisija onečišćujućih tvari na vode, tlo i zrak.

Provedbom mjere 1.5.2. *Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda* općenito se može očekivati poboljšanje stanja okoliša kroz smanjenje emisija onečišćujućih tvari u vode i tlo poboljšanjem sustava odvodnje i pročišćavanja.

Provedbom mjere 3.4.6. *Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva* općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na šumarstvo i lovstvo kroz unapređenje ovih sektora.

5.12 Gospodarenje otpadom

Provedba mjera 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* pozitivno će utjecati na sektor gospodarenja otpadom budući da podrazumijeva i poticanje korištenja energetskog potencijala otpada.

Mjere 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* i 1.5.3. *Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća* direktno se odnose na poboljšanje postojećeg stanja čime će se pozitivno utjecati na cjelokupni sustav gospodarenja otpadom.

Pridržavanjem propisa iz područja gospodarenja otpadom ne očekuju se negativni utjecaji provedbom ostalih mjera.

5.13 Buka

Mjere 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka* i 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture* mogu uključivati iskorištavanje geotermalne energije čija postrojenja tijekom rada emitiraju buku. Postavljanjem antizvučnih barijera, dobra zvučna izolacija postrojenja, uporaba opreme s nižom emisijom buke te njezinim pravilnim održavanjem utjecaji buke mogu se značajno umanjiti, što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Mjera 1.2.1. *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture* uključuje izgradnju i širenje mreže cestovne prometne infrastrukture koja je značajan izvor emisije buke. Trase prometnica je potrebno kvalitetno smjestiti u prostoru kako bi se utjecaj sveo na najmanju moguću razinu, a gdje je potrebno predvidjeti i mjere zaštite od buke (bukobrani), što će se regulirati na projektnoj razini u skladu sa zakonodavstvom.

Intenziviranjem ostalih oblika prometa kroz mjere 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture*, 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture* i 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture* također se može očekivati i povećanje emisija buke u okoliš.

Mjera 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom* uključuje aktivnosti izgradnje infrastrukture sustava gospodarenja otpadom, čijim radom će također dolaziti do emisija buke koje mogu negativno utjecati na ljude i životinje.

Budući da je za navedene zahvate Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) propisana obaveza provedbe odgovarajućih procjena utjecaja zahvata na okoliš, u sklopu kojih će se detaljno analizirati mogući utjecaji, na strateškoj razini procjenjuje se kako negativan utjecaj do kojeg može doći neće biti značajan.

5.14 Svjetlosno onečišćenje

Provedbom svih mjera koje uključuju izgradnju infrastrukture i povećanje ljudskih aktivnosti može se očekivati i povećanje svjetlosnog onečišćenja te se generalno navedeni utjecaj ne može izbjeći. Izvođenjem zahvata u prostoru pridržavanjem odredbi Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19) procjenjuje se kako negativan utjecaj neće biti značajan. Radi se o sljedećim mjerama: 1.1.1. *Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE*, 1.1.2. *Prilagodba klimatskim promjenama*, 1.1.3. *Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka*, 1.1.4. *Poboljšanje energetske infrastrukture*, 1.2.1 *Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture*, 1.2.2. *Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture*, 1.2.3. *Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture*, 1.2.4. *Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture*, 1.2.6. *Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture*, 1.2.7. *Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja*, 1.5.1. *Održivo gospodarenje otpadom*, 1.5.5. *Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture*, 2.1.1. *Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova*, 2.1.4. *Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija*, 2.2.3. *Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje*

zdravstvene zaštite, 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije, 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI, 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem, 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka, 2.4.4. Razvoj ITU područja, 3.1.1. Razvoj ICT sektora, 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva, 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora, 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva, 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo, 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma, 3.3.5. Razvoj zelenog turizma, 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti, 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja, 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture.

Provedbom mjere *1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE* mogu se očekivati i pozitivni utjecaji poticanjem korištenja ekoloških rasvjetnih tijela.

Provedbom mjera *1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine, 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija i 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete* mogu se očekivati pozitivni utjecaji provođenjem aktivnosti usmjerenih na smanjenje intenziteta svjetlosnog onečišćenja, poput korištenja ekoloških rasvjetnih tijela.

5.15 Procjena utjecaja strateških projekata

U nastavku je dana procjena mogućih utjecaja do kojih može doći provedbom strateških projekata. Budući da je za određene zahvate koji uključuju izgradnju infrastrukture Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) propisana obaveza provedbe odgovarajućih procjena utjecaja zahvata na okoliš, u sklopu kojih će se detaljno analizirati mogući utjecaji, na strateškoj razini procjenjuje se kako negativan utjecaj do kojeg može doći provedbom strateških projekata neće biti značajan.

5.15.1 Zelena i energetski neovisna Istra

Strateški projekt uključuje: uspostavu mreže punionica na alternativna goriva, postavljanje fotonapona na zgrade u javnom vlasništvu, energetska transformaciju javnih zgrada koje koriste fosilna goriva, izgradnju solarnih elektrana, izgradnju offshore vjetroelektrana, poticanje osnivanja i razvoja energetskih zajednica, izgradnju postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika i implementaciju infrastrukture e-mobilnosti i baterijskih sustava.

Navedene komponente strateškog projekta direktno doprinose ublažavanju klimatskih promjena i niskougljičnom razvoju kroz povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, povećanje energetske učinkovitosti zgrada i stvaranje infrastrukturnih preduvjeta za korištenje vozila koja za pogon ne koriste fosilna goriva. Ovaj strateški projekt posredno pozitivno utječe i na kvalitetu zraka kroz smanjenje upotrebe fosilnih goriva u direktnoj i indirektnoj potrošnji, a time i na smanjenje emisija onečišćujućih tvari

u zrak. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

S druge strane, izgradnja solarnih elektrana, izgradnja offshore vjetroelektrana i izgradnja postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika može uzrokovati određene negativne utjecaje na sastavnice okoliša. Izgradnjom solarnih elektrana i postrojenja zelenog vodika može doći do zauzimanja površina prirodnih/doprirodnih staništa i staništa bitnih za biljne i životinjske vrste, dok radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ptica i utjecaja na migracije ptica, riba i morskih sisavaca. Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što također negativno utječe na ponašanje morskih organizama. Izgradnjom solarnih elektrana i postrojenja zelenog vodika može doći i do značajnijeg zauzimanja površine tla na području IŽ. Ovisno o lokaciji i karakteristikama solarnih elektrana i postrojenja zelenog vodika može doći i do određenog utjecaja na krajobraz i kulturnu baštinu. Detaljna procjena utjecaja na okoliš navedenih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš.

5.15.2 Istra - regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode

Strateški projekt uključuje proglašavanje Regionalnog parka Ćićarija i valorizaciju prirodne baštine u turističke svrhe. Provedbom projekta mogu se očekivati izravni ili neizravni pozitivni utjecaji na sve sastavnice okoliša. S druge strane, valorizacijom područja u turističke svrhe mogući su i određeni negativni utjecaji na bioraznolikost uslijed povećanja antropogenih aktivnosti. S obzirom na to da je naglasak strateškog projekta na održivom upravljanju zaštićenim područjima, a mjere unutar koje je ovaj strateški projekt planiran na jačanju zaštite okoliša i prirode, procjenjuje se da će negativni utjecaji biti minimalni te da će strateški projekt generalno pozitivno utjecati na sastavnice okoliša. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskouglijičnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.3 Povezana Istra - unaprjeđenje prometne i informacijske - komunikacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja

Strateški projekt uključuje: razvoj širokopojasne infrastrukture, poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture, izgradnju Istarskog ipsilona, proširenje kapaciteta Zračne luke Pula i unaprjeđenje željezničke infrastrukture.

Za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), proveden je postupak strateške procjene utjecaja na okoliš kojim je zaključeno da se ne očekuju značajni negativni utjecaji na okoliš.

Poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture uključuje izgradnju sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno, izgradnju lukobrana Rabac, sanaciju i dogradnju lukobrana u Puli-Pola i izgradnju terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola. Za zahvate izgradnje sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno i izgradnje lukobrana Rabac provedeni su odgovarajući postupci procjene utjecaja na ekološku mrežu i ishođena pozitivna rješenja. Za dogradnju lukobrana u Puli-Pola u vrijeme izrade predmetne Studije u tijeku je bio postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš. Izgradnjom terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola mogu se očekivati određeni negativni utjecaji na okoliš: povećanje antropogenog pritiska na vodeni ekosustav unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) i negativan utjecaj na ekološko i kemijsko stanje priobalnog vodnog tijela 0412-PULP; zauzimanje površine i gubitak prirodnih funkcija tla; degradacija i/ili gubitak važnih, ugroženih i rijetkih morskih i kopnenih staništa te povećanje antropogenog pritiska na vodeni ekosustav (emisije onečišćujućih tvari, buke, svjetlosti i vibracija); utjecaj na krajobraz i kulturnu baštinu ovisno o odabranoj lokaciji terminala. Za terminal još nisu provedeni odgovarajući postupci procjene utjecaja na okoliš. Budući da se terminal planira u akvatoriju luke Pula, koji je već u postojećem stanju antropogeno utjecan, na razini strateške studije ne očekuju se značajni negativni utjecaji. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekata niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt (dio projekata navodi prilagodbu kao razlog izgradnje/dogradnje lukobrana i obalne zidove kao mjere prilagodbe).

Istarski ipsilon čine autoceste A8 i A9 koje spajaju Pulu s Umagom i Rijekom. Za zahvat su provedeni odgovarajući postupci procjene utjecaja na okoliš te je zahvat većim dijelom izgrađen i u funkciji, iako još nedovršen.

Proširenjem kapaciteta Zračne luke Pula ne očekuju se značajniji negativni utjecaji na okoliš budući da se radi o već značajno antropogeno utjecanom području. Mogući negativni utjecaji proizlaze iz određenog zaposjedanja prirodnih/doprirodnih staništa (a time i staništa biljnih i životinjskih vrsta) i površina tla. Projekt navodi i modernizaciju voznog parka i strojeva što doprinosi ublažavanju klimatskih promjena. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće detaljnije procijeniti doprinos projekata niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

Istarska LAMBDA – daljnji razvoj i unaprjeđenje željezničke infrastrukture uključuje obnovu postojeće željezničke infrastrukture i povećanje značaja iste. Budući da se radi o postojećoj infrastrukturi ne očekuju se značajniji utjecaji na sastavnice okoliša. Mogući negativni utjecaji proizlaze iz ponovnog uvođenja željezničkog prometa na dionicama gdje je ono bilo prekinuto što može u određenoj mjeri utjecati na prisutnu faunu uslijed uznemiravanja i promjene stanišnih uvjeta. Navedeni projekt doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz povećanje značaja željezničkog prometa, koji u odnosu na cestovni promet emitira manje emisija stakleničkih plinova. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

Detaljna procjena utjecaja na okoliš navedenih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš.

5.15.4 Sigurna Istra – unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima

Strateški projekt uključuje izgradnju regionalnog centra za zaštitu i spašavanje u Puli i izgradnju gradskih centara za zaštitu i spašavanje Rovinj-Rovigno, Pazin, Buzet, Umag-Umago i Labin te Općinskih centara za zaštitu i spašavanje. Budući da se radi o izgradnji novih objekata mogu se očekivati manji negativni utjecaji na pojedine sastavnice okoliša. Utjecaj na bioraznolikost je moguć uslijed zauzeća prirodnih/doprirodnih staništa, utjecaj na vode uslijed dodatnog opterećenja vodnog okoliša kroz ispuštanje otpadnih voda te veće potražnje i potrošnje vode, dok se utjecaji na tlo odnose na zauzimanje površine i nemogućnost korištenja prostora u druge svrhe. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougličnom razvoju. Unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima predstavlja mjeru prilagodbe klimatskim promjenama. Utjecaji na ostale sastavnice okoliša su zanemarivi.

5.15.5 Pametna Istra - regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja

Strateški projekt uključuje: osiguranje jednosmjenske nastave u OŠ i SŠ (rekonstrukcija i dogradnja škola), daljnji razvoj regionalnog centra kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva - KLIK Pula (nadogradnja postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT)), uspostavu i razvoj Centra izvrsnosti u elektrotehnici – Labin (rekonstrukcija postojeće srednjoškolske ustanove) i jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije (potencijalna dogradnja postojećeg Centra).

Budući da se radi o aktivnostima rekonstrukcije postojećih objekata u urbanom području mogući utjecaji na sastavnice okoliša su zanemarivi. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.6 Istra - regija sporta

Strateški projekt uključuje izgradnju školskih sportskih dvorana (OŠ Marčana, OŠ Svetvinčenat, OŠ Vladimira Gortana Žminj) i izgradnju/rekonstrukciju različite sportske infrastrukture na području gradova Pula-Pola, Rovinj, Pazin, Buzet, Labin, Buje, Vodnjan, Poreč i Umag te općina Medulin i Fažana (sportske dvorane, teniski, košarkaški i nogometni tereni, atletske staze, penjačke stijene i sl.). Budući da se radi o aktivnostima izgradnje novih objekata i infrastrukture mogu se očekivati manji negativni utjecaji na pojedine sastavnice okoliša. Utjecaj na bioraznolikost je moguć uslijed zauzeća prirodnih/doprirodnih staništa, utjecaj na vode uslijed dodatnog opterećenja vodnog okoliša kroz ispuštanje otpadnih voda te veće potražnje i potrošnje vode, dok se utjecaji na tlo odnose na zauzimanje površine i nemogućnost korištenja prostora u druge svrhe. Utjecaj na krajobraz i kulturnu baštinu ovisi o smještaju objekata/infrastrukture i oblikovnim karakteristikama. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

Detaljna procjena utjecaja na okoliš navedenih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš.

5.15.7 Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra

Strateški projekt uključuje: obnovu ispostava i zdravstvenih stanica Istarskih domova zdravlja, rekonstrukciju odjela dječje rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj, izgradnju objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza i energetske obnovu i rekonstrukciju zgrade u Puli, daljnji razvoj regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija, kuću filantropije te rekonstrukciju i dogradnju domova za starije i nemoguće osobe.

Budući da se radi o aktivnostima rekonstrukcije postojećih objekata u urbanom području mogući utjecaji na sastavnice okoliša su zanemarivi. Izgradnjom novih objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza i kuće filantropije mogući su manji negativni utjecaji - utjecaj na bioraznolikost je moguć uslijed zauzeća prirodnih/doprivodnih staništa, utjecaj na vode uslijed dodatnog opterećenja vodnog okoliša kroz ispuštanje otpadnih voda te veće potražnje i potrošnje vode, dok se utjecaji na tlo odnose na zauzimanje površine i nemogućnost korištenja prostora u druge svrhe. Projekt navodi i energetske obnovu zgrade hitne službe u Puli što je mjera ublažavanja klimatskih promjena i doprinosi niskougljičnom razvoju. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće detaljnije procijeniti doprinos projekta niskougljičnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.8 Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama

Strateški projekt uključuje: izgradnju i umrežavanje informacijskog sustava prostornog uređenja (GIS), digitalnu transformaciju javnih usluga, unaprjeđenje rada Agencije za ruralni razvoj Istre (AZRRI) i širenje renoviranjem postojećih zapuštenih zgrada u Pazinu te uspostavu digitalne platforme u funkciji poljoprivrede. Provedba navedenih aktivnosti neće direktno utjecati na okoliš, no posredno može dovesti do poboljšanja sustava upravljanja prostorom i pozitivnih utjecaja na okoliš. Renovacija dvije derutne zgrade na Gortanovom brijegu za potrebe širenja AZRRI-a pozitivno će utjecati na krajobraz. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougljičnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.9 Istra - regija konkurentnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: razvoj tehnoparka Vodnjan, Pulske inovacijske zone – PIC, izradu Plana razvoja poslovnih zona u Istarskoj županiji i revitalizaciju napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture.

Razvoj tehnoparka Vodnjan uključuje prenamjenu postojeće poslovne zone Tison te se stoga ne očekuju utjecaji na okoliš. Pulske inovacijske zone – PIC okuplja ulaganja kroz ITU mehanizam te na taj način ne utječe direktno na okoliš. Posredan utjecaj je moguć kroz realizaciju projekata, no budući da je za sve aktivnosti čijem ostvarenju može

pridonijeti PIC u ovoj strateškoj studiji napravljena analiza utjecaja, ne očekuje se značajan negativan utjecaj ovog projekta. Izradom Plana razvoja poslovnih zona ne očekuju se negativni utjecaji na okoliš, dok planska provedba razvoja poslovnih zona može očekivane negativne utjecaje svesti na prihvatljivu razinu. Revitalizacijom napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture mogu se očekivati pozitivni utjecaji na krajobraz i kulturnu baštinu. S druge strane, povećanje ljudskih aktivnosti na poluotoku Muzil, prvenstveno turističkih, može uzrokovati negativne utjecaje na bioraznolikost uslijed degradacije/gubitka staništa i unošenja nemira, dok obnovom napuštene industrijske infrastrukture i vraćanjem industrijske proizvodnje može doći do ponovnih emisija onečišćujućih tvari u zrak, vode i tlo. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.10 Istra - regija održivog turizma

Strateški projekt uključuje: provedbu Zelenog Programa održivog turizma, sanaciju biciklističkog puta Parenzana, unapređenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 8 i unapređenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 9 te povezivanje iste s Hrvatskim željeznicama.

Provedbom navedenih aktivnosti ne očekuju se izravni utjecaji na okoliš. Provedbom Zelenog Programa, odnosno planskim i održivim razvojem turizma negativni utjecaji na okoliš koji proizlaze iz istog bit će svedeni na prihvatljivu i najmanju razinu. Unapređenje biciklističkih ruta Euro Velo 8 i 9 doprinosi ublažavanju klimatskih promjena budući da se potiče biciklistički i željeznički promet. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće detaljnije procijeniti doprinos projekta niskougličnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.11 Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: uspostavu Centra za ribarstvo, marikulturu i zaštitu mora IŽ, uspostavu Centra za očuvanje genetskih resursa, izgradnju logističko-distributivnog centra za voće i povrće IŽ i razvoj sustava navodnjavanja IŽ.

Uspostavom navedena 2 Centra ne očekuju se negativni utjecaji na okoliš, dok se njihovim radom mogu očekivati posredni pozitivni utjecaji na bioraznolikost i vodne resurse, budući da će se baviti održivim razvojem ribarstva i plave ekonomije te očuvanjem izvornih pasmina Istre. Izgradnjom novog objekta logističko-distributivnog centra za voće i povrće mogući su manji negativni utjecaji - utjecaj na bioraznolikost je moguć uslijed zauzeća prirodnih/doprirodnih staništa, utjecaj na vode uslijed dodatnog opterećenja vodnog okoliša kroz ispuštanje otpadnih voda te veće potražnje i potrošnje vode, dok se utjecaji na tlo odnose na zauzimanje površine i nemogućnost korištenja prostora u druge svrhe. Razvoj sustava navodnjavanja generalno je poželjna aktivnost koja ujedno predstavlja i mjeru prilagodbe klimatskim promjenama. No budući da se planirani sustav sastoji od

akumulacija i bazena, njihovom izgradnjom može doći do negativnog utjecaja na bioraznolikost i tlo uslijed zauzeća površina. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće detaljnije procijeniti doprinos projekta niskougljičnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.15.12 Istra - regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

Strateški projekt uključuje: implementaciju projekta Institucionalizacija zavičajne nastave, rekonstrukciju zgrade Stare tiskare i valorizaciju, promociju kiparske umjetničke produkcije i razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija. Navedenim aktivnostima pozitivno se utječe na kulturnu baštinu. Temeljem raspoloživih podataka na razini Plana razvoja nije moguće procijeniti doprinos projekta niskougljičnom razvoju niti na koji je način prilagodba klimatskim promjenama ugrađena u projekt.

5.16 Kumulativni utjecaji

Budući da PR IŽ daje okvir za provedbu brojnih aktivnosti i povezanih zahvata, nije moguće isključiti mogućnost pojave kumulativnih utjecaja, odnosno sama priroda utjecaja PR IŽ je kumulativna. Kumulativni utjecaji su mogući provedbom različitih mjera, ali i provedbom pojedinih aktivnosti unutar iste mjere. Primjerice, mjera 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture uključuje izgradnju infrastrukture cestovnog prometa čime može doći do negativnog utjecaja na više sastavnica okoliša (npr. vode, zrak, tlo, bioraznolikost, georaznolikost itd.), dok se slični utjecaji mogu očekivati i provedbom drugih mjera, poput 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem (uključuje izgradnju različite infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (uključuje izgradnju poduzetničke infrastrukture) itd. S druge strane, mjere poput navedenih nisu ograničene samo na jedan zahvat/intervenciju u prostoru, stoga je i moguć utjecaj same mjere kumulativan.

Slijedom navedenog, jasno je kako se pojedinačni utjecaji mjera PR IŽ na sastavnice okoliša isprepliću. Budući da PR IŽ samo daje okvir za provedbu pojedinih aktivnosti, bez specificiranja u kojoj mjeri i na kojim lokacijama će se aktivnosti provoditi, nije moguće procijeniti značaj kumulativnog utjecaja u okviru PR IŽ. Primjenom predloženih mjera zaštite okoliša procjenjuje se kako će negativan kumulativan utjecaj na okoliš biti prihvatljiv.

Budući da je PR IŽ jedan od niza strateških dokumenata u RH koji daje okvir za provedbu aktivnosti koje uzrokuju određene utjecaje na okoliš, ne može se isključiti niti mogućnost kumulativnog utjecaja s drugim strateškim dokumentima državne i regionalne razine. Stoga je kod planiranja razvoja pojedinih sektora neophodna sveobuhvatna i interdisciplinarna analiza postojećeg stanja okoliša, pritisaka i vrijednosti područja gdje se pojedina aktivnost planira provoditi. Navedeno se provodi na razini strateških dokumenata nižeg reda, prostornih planova i samih zahvata.

Slijedom navedenog, a uvažavajući utjecaje koji se mogu očekivati provedbom PR IŽ, uz uvjet provedbe predloženih mjera zaštite okoliša, može se isključiti mogućnost značajnog doprinosa PR IŽ kumulativnim utjecajima drugih strateških dokumenata.

5.17 Mogući prekogranični utjecaji

IŽ na sjeveru graniči s Republikom Slovenijom i na zapadu s Republikom Italijom. Budući da provedenom analizom niti jedan mogući negativan utjecaj nije prepoznat kao značajan te da su mjere određene PR IŽ uglavnom lokalnog karaktera i dosega, uzimajući u obzir predložene mjere zaštite okoliša kojima se ublažavaju prepoznati mogući utjecaji, provedbom PR IŽ ne očekuju se značajni prekogranični utjecaji na okoliš.

6 Prijedlog mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša

U tablici u nastavku (Tablica 56) navedene su mjere zaštite okoliša kako bi se prepoznati negativni utjecaji do kojih može doći provedbom PR IŽ sveli na najmanju moguću razinu.

Na razini Republike Hrvatske kao i na razini Županije uspostavljeni su programi i određena obaveza izvještavanja o stanju u okolišu, stoga nije potrebno predložiti dodatni program praćenja stanja okoliša.

Tablica 56. Mjere zaštite okoliša

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
1.	Hidroelektrane planirati uz primjenu najboljih raspoloživih tehnologija i načela kojima se utjecaj na vodna tijela i vodene ekosustave svodi na najmanju moguću razinu.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	vode bioraznolikost zaštićena područja
2.	Sustav navodnjavanja razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
3.	Razvoj sustava zaštite od poplava planirati primjenom rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	vode bioraznolikost georaznolikost zaštićena područja
4.	U obrani od poplava mora gdje je to moguće primijeniti obalni odmak.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	vode bioraznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
			georaznolikost zaštićena područja
5.	Provoditi unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja otpadnih voda.	2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija	
6.	Provoditi unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture u skladu s trenutačnim mogućnostima i kapacitetima sustava odvodnje i vodoopskrbe te u skladu s planiranim aktivnostima unaprjeđenja ovih sustava.	2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	vode tlo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
7.	Odrediti prihvatni turistički kapacitet destinacije/područja, koji će u obzir uzeti i svu potrebnu infrastrukturu za boravak turista (promet, vodoopskrba i odvodnja, gospodarenje otpadom, energetika...).	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	vode bioraznolikost zaštićena područja
8.	Poticati ekološku poljoprivredu kojom se racionalizira potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
9.	U poljoprivrednoj proizvodnji prednost dati uzgoju autohtonih vrsta, a prilikom uvođenja novih biljnih vrsta odabrati one za čiji su uzgoj potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
10.	Planirati unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture uz zauzeće što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture	tlo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
11.	Poticati postavljanje fotonaponskih panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.).	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka	tlo bioraznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	georaznolikost šumarstvo i lovstvo
12.	Infrastrukturu obnovljivih izvora energije, kao i površine za uzgoj biljaka u energetske svrhe planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	bioraznolikost zaštićena područja
13.	U projekte izgradnje sunčanih elektrana uključiti mjere postavljanja antirefleksnog sloja na fotonaponskim modulima radi zaštite ptica i postavljanje ograde oko sunčane elektrane izdignutu od tla kako bi se omogućio prolazak manjih životinja.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	bioraznolikost zaštićena područja
14.	Izgradnju akumulacija za potrebe navodnjavanja u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
15.	Planirati izgradnju nove infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan zaštićenih područja prirode, izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova te u blizini ili na već izgrađenom području i brownfield područjima.	1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova	bioraznolikost zaštićena područja

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
16.	Sva sidrišta planirati kao ekološki prihvatljiva.	1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	bioraznolikost zaštićena područja

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
17.	Osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	bioraznolikost zaštićena područja
18.	Poticati očuvanje i razvoj zelene i plave infrastrukture (zeleni rubovi uz poljoprivredne površine, živice, drvoređi, manji vodotoci i kanali s priobalnom vegetacijom i drugi ekološki značajni linearni elementi u krajobrazu) pri čemu koristiti autohtone biljne vrste.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
19.	Poticati uzgoj što većeg broja vrsta i sorti, a izbjegavati formiranje velikih monokulturnih površina.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
20.	Ne poticati uzgoj biljnih vrsta koje su se pokazale invazivnima ili mogu biti invazivne.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
21.	Izgradnju nove infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja značajnije georaznolikosti, odnosno planirati ju u blizini ili na već izgrađenom području te brownfield područjima.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture	georaznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
22.	Aktivnosti provoditi uzimajući u obzir nosivi kapacitet geolokaliteta i implementirajući prikladne mjere zaštite i očuvanja geolokaliteta.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma	georaznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
23.	Planirati izgradnju nove infrastrukture tako da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti IŽ-a.	<p>3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti</p> <p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora</p>	krajobraz

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
24.	Planirati izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture na način da ne dolazi do degradacije vrijednosti nepokretnih kulturnih dobara (pojedinačna kulturna dobra, kulturnopovijesne cjeline, kulturni krajolici, arheološka kulturna dobra).	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	kulturna baština

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	
25.	Planirati izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan šumskih područja (posebno izvan šuma visokog uzgojnog oblika), odnosno maksimalno koristiti rubne dijelove šumskih područja, sastojine degradacijskog uzgojnog oblika ili neobraslo šumsko zemljište uz minimalne utjecaje na općekorisne funkcije šuma te gospodarske i zaštitne funkcije šuma.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture	šumarstvo i lovstvo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
26.	Područja za uzgoj biljaka u energetske svrhe planirati izvan šumskih kompleksa i nastojati planirati u najvećoj mogućoj mjeri izvan šumskog zemljišta.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	šumarstvo i lovstvo
27.	Poticati korištenje otpadne biomase iz gospodarenja otpadom za proizvodnju energije.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	šumarstvo i lovstvo
28.	Izgradnju infrastrukture planirati uz minimalne negativne utjecaje na vitalnost populacija divljači i proizvodnu sposobnost prirodnih staništa divljači.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	šumarstvo i lovstvo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
29.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „međusektorske mjere“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	
30.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „energetika“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
31.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „promet“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.2.1 Pобољшanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Pобољшanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Pобољшanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Pобољшanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
32.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „industrijski procesi i uporaba proizvoda“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva	klimatske promjene (ublažavanje)
33.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „poljoprivreda“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (ublažavanje)
34.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „gospodarenje otpadom“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
35.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) te povezane atktivnosti“ Strategije Niskougličnog	1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
36.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „vodni resursi“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
37.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „poljoprivreda“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	klimatske promjene (prilagodba)
38.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „šumarstvo“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (prilagodba)
39.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „ribarstvo i akvakultura“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	
40.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „bioraznolikost“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (prilagodba)
41.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „energetika“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
42.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „turizam“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	klimatske promjene (prilagodba)
43.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „zdravlje“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
44.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „prostorno planiranje i uređenje“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (prilagodba)
45.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „upravljanje rizicima“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
46.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „opće mjere“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.1. Stvaranje pametne uprave	klimatske promjene (prilagodba)
47.	Provoditi izgradnju nove i unaprjeđenje postojeće infrastrukture uz uvažavanje zabilježenih klimatskih promjena i njihovih utjecaja te projekcija budućih klimatskih promjena i utjecaja.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
48.	Izraditi procjenu utjecaja, ranjivosti i rizika od klimatskih promjena za cijelo područje Istarske županije.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
49.	Izraditi karte opasnosti od poplava i bujičnih poplava (s naglaskom na urbana područja) uvažavajući sve utjecaje klimatskih promjena na opasnost od poplava sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenja šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
50.	Izraditi karte toplinskih otoka za urbana i ruralna područja sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenju šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
51.	Izraditi karte procjene podložnosti na klizanje/odrone sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskim promjena i smanjenju šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
52.	Izraditi mjere, standarde, uvjete i smjernice za prilagodbu na klimatske promjene za područje Istarske županije.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
53.	Izraditi indikatore/pokazatelje učinka i rezultata koji su specifični za područje Istarske županije kojima će se pratiti otpornost na klimatske promjene i smanjenje šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)

7 Razmotrene alternative PR IŽ

Kao varijantno rješenje razmotreno je ne provođenje PR IŽ, što uključuje nastavak postojećih praksi i trendova stanja okoliša, kao i neplanski razvoj Županije u razdoblju 2022.-2027. Iz analize ova dva varijantna rješenja (planski i neplanski razvoj), zaključeno je da će provedba PR IŽ negativne utjecaje na okoliš koji su neizbježni prilikom razvoja nekog područja svesti na prihvatljivu razinu. Provedbom PR IŽ predviđa se pozitivan utjecaj na kvalitetu života stanovništva Županije kroz provedbu svih mjera i strateških projekata, dok se provedbom pojedinih mjera predviđa poboljšanje stanja vodnih tijela i zaliha podzemnih voda, efikasnije upravljanje i očuvanje bioraznolikosti i georaznolikosti, smanjenje negativnih utjecaja na obilježja tla u Županiji te poboljšanje gospodarske situacije. Nasuprot varijante provedbe PR IŽ, bez provedbe istog nastavili bi se negativni trendovi opisani u poglavlju 3 Postojeće stanje okoliša.

Također, razmatrano je i postoje li alternative predloženim mjerama i aktivnostima. Budući da same mjere i aktivnosti predstavljaju nužna djelovanja čijom provedbom će se postići postavljena vizija razvoja Županije, ne postoje alternative koje bi ih mogle zamijeniti. Kao alternative mogu se smatrati mjere zaštite okoliša koje su proizašle iz provedene procjene utjecaja, a koje na određeni način modificiraju i usmjeravaju mjere i aktivnosti sa ciljem održavanja negativnih utjecaja na sastavnice okoliša na prihvatljivoj razini.

Slijedom prethodno navedenog, provođenje mjera i aktivnosti predviđenih PR IŽ, uz pridržavanje predloženih mjera zaštite okoliša, smatra se najprihvatljivijom razumno alternativom planiranja razvoja IŽ.

8 Glavna ocjena prihvatljivosti PR IŽ za ekološku mrežu

8.1 Uvod

IŽ je u siječnju 2022. godine uputila MINGOR-u zahtjev za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za PR IŽ. Slijedom provedenog postupka, MINGOR je ocijenio da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje PR IŽ te je u veljači 2022. godine donijelo Rješenje (KLASA: UP/I-612-07/22-37/15, URBROJ: 517-10-2-3-22-2) da je za PR IŽ potrebno provesti postupak Glavne ocjene. Kao razlozi za provedbu postupka Glavne ocjene navode se:

- Područje obuhvata PR IŽ preklapa se s područjima ekološke mreže.
- Imajući u vidu obuhvat, karakter i aktivnosti koje daju okvir za zahvate u prostoru, ne može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljne vrste i stanišne tipove s obzirom na polazišta, ciljeve i mjere postizanja ciljeva u odnosu na rasprostranjenost ciljnih vrsta i stanišnih tipova uslijed trajnog zauzimanja staništa, promjene stanišnih uvjeta, smanjenja brojnosti i rasprostranjenosti ili nestanka vrsta i stanišnih tipova odnosno narušavanja povoljnog stanja ciljeva očuvanja i cjelovitosti pojedinog područja ekološke mreže, fragmentaciju staništa te kumulativne utjecaje ostvarivanja ciljeva odnosno mjera za ostvarivanje ciljeva.

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), ekološka mreža je „sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti. Ekološka mreža se proglašava u svrhu očuvanja i ostvarivanja povoljnog stanja divljih vrsta ptica i njihovih staništa, drugih divljih vrsta životinja i biljaka i njihovih staništa, kao i stanišnih tipova, od osobitog značaja za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku. Područja ekološke mreže obuhvaćaju i područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, osobito močvarna područja od međunarodne važnosti.“ Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) proglašena je ekološka mreža republike Hrvatske.

Ekološku mrežu čine:

1. Područja očuvanja značajna za ptice (POP) – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti;
2. Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju;
3. Vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS);
4. Posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (pPOVS).

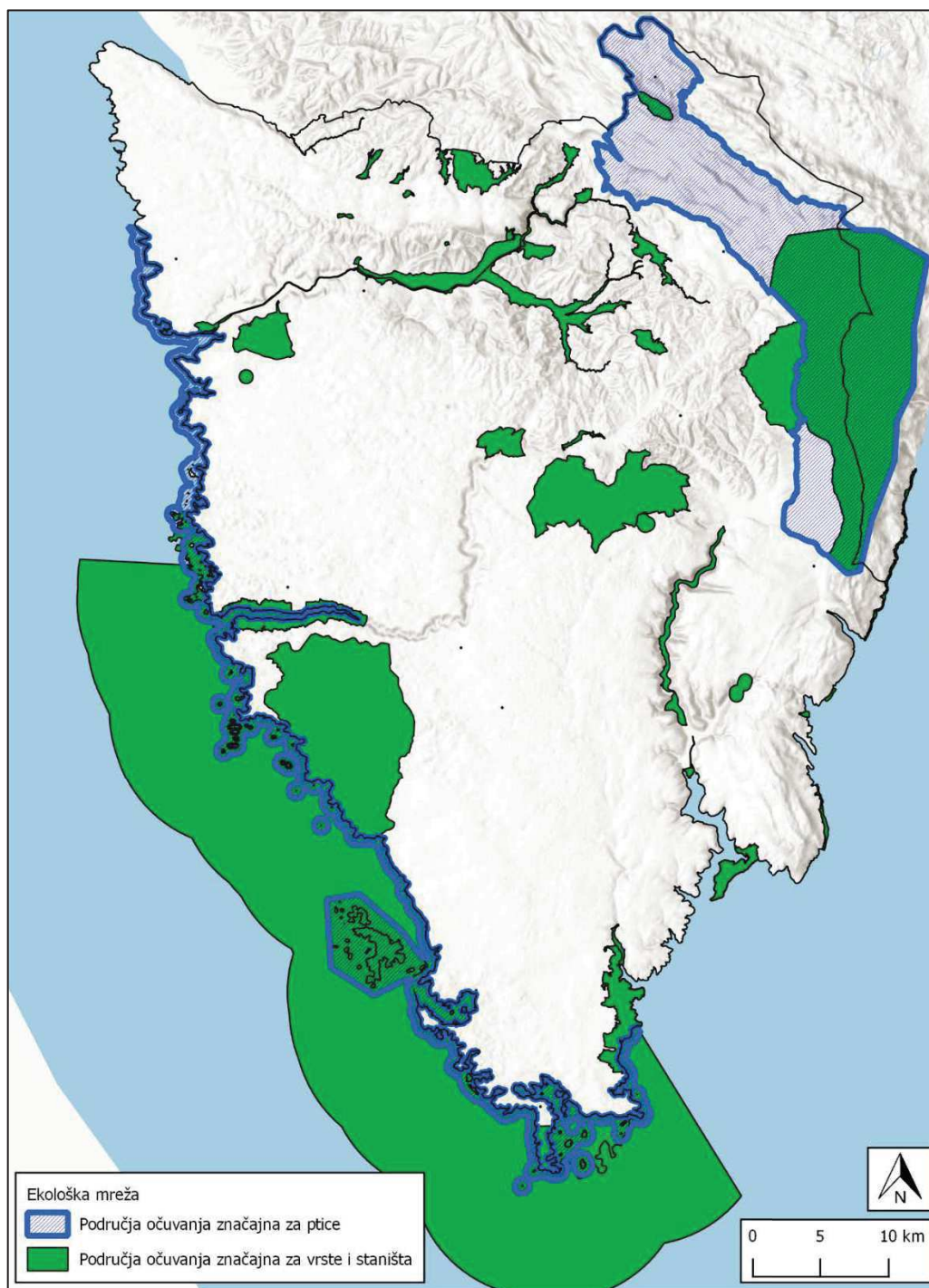
8.2 Obilježja područja ekološke mreže

Provedba PR IŽ planirana je na teritoriju IŽ, stoga su u nastavku navedena područja ekološke mreže koja se nalaze u ovoj Županiji. U tablici u nastavku (Tablica 57) navedena su područja ekološke mreže IŽ, dok je izvod iz karte ekološke mreže dan na slici u nastavku (Slika 36). Ukupno na području IŽ nalazi se 64 POVS, 1 pPOVS i 2 POP područja.

Tablica 57. Područja ekološke mreže na području IŽ

područja ekološke mreže na području IŽ	
POVS	
HR3000432 Ušće Raše	HR3000463 Uvala Remac
HR3000433 Ušće Mirne	HR3000002 Plomin - Mošćenička draga
HR2000629 Limski zaljev – kopno	HR3000470 Podmorje kod Rabca
HR2001011 Istarske Toplice	HR3000003 Vrsarski otoci
HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje	HR3000471 Uvala Škvaranska - Uvala Sv. Marina
HR3000001 Limski kanal – more	HR3000173 Medulinski zaljev
HR5000032 Akvatorij zapadne Istre	HR3000174 Pomerski zaljev
HR2001215 Boljunsko polje	HR2001365 Pazinština
HR2001360 Šire rovinjsko područje	HR2000703 Tarska uvala – Istra
HR2000083 Područje oko Markove jame – Istra	HR2001144 Klaričeva jama
HR2000100 Pincinova jama	HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom
HR2000111 Rabakova špilja	HR2001146 Radota špilja
HR2000120 Sitnica špilja	HR2001207 Pliškovičeva jama
HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta	HR2001238 Bušotina za vodu; Rakonik
HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture	HR2001239 Rudnik ugljena; Raša
HR2000166 Špilja pod Krugom	HR2001434 Čepić tunel
HR2000754 Novačka pećina	HR2001493 Piskovica špilja
HR2001133 Ponor Bregi	HR2001494 Jama kod Rašpora
HR2001143 Jama kod Komune	HR2001495 Jama kod Burići
HR2000522 Luka Budava – Istra	HR2001015 Pregon
HR2000601 Park prirode Učka	HR2001334 Poluotok Ubaš
HR2000637 Motovunska šuma	HR2001017 Lipa
HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti)	HR2001312 Argile
HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska	HR2001322 Vela Traba
HR2000545 Vlažne livade kod Marušića	HR2001349 Dolina Raše
HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj)	HR2001386 Pazinski potok
HR2001016 Kotli	HR2001388 Budava
HR2001274 Mlaka	HR2000616 Donji Kamenjak
HR2001484 Istra – Čački	HR2001304 Žbevnica
HR2001485 Istra – Martinčići	HR2001483 Istra – Oprtalj
HR2001486 Istra - Čepićko polje	HR2000619 Mirna i šire područje Butonige
HR2001396 Grdoselski potok	HR2001235 Račice - Račički potok

područja ekološke mreže na području IŽ	
pPOVS	
HR2000604 Nacionalni park Brijuni	
POP	
HR1000018 Učka i Ćićarija	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre

Slika 36. Područja ekološke mreže u IŽ

8.3 Glavne značajke područja ekološke mreže na koja je moguć utjecaj

U tablici u nastavku (Tablica 58) navedene su ciljne vrste i ciljna staništa područja ekološke mreže u IŽ.

Tablica 58. Popis ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova područja POVS i pPOVS područja ekološke mreže na području IŽ

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara	
oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000100 Pincinova jama	
čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000111 Rabakova pećina	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000120 Sitnica špilja	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000166 Špilja pod Krugom	
tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000522 Luka Budava – Istra	
Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340
HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti)	
uskouščani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
Nizinske košanice (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska	
uskouščani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
HR2000545 Vlažne livade kod Marušića	
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>
HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj)	
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>
HR2000601 Park prirode Učka	
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>
jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
alpiska strizibuba	<i>Rosalia alpina*</i>
hrastova strizibuba	<i>Cerambyx cerdo</i>
velika četveropjega cvilidreta	<i>Morimus funereus</i>
veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>
velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>
čvorasti trčak	<i>Carabus nodulosus</i>
mirišljivi samotar	<i>Osmoderma eremita*</i>
danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
Skopolijeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>
Sastojine <i>Juniperus communis</i> na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130
Mediterranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus spp.</i>	5210
Ilirske bukove šume (Aremonio- Fagion)	91K0
Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
Šume pitomog kestena (<i>Castanea sativa</i>)	9260
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
Istočnomediteranska točila	8140
Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*
Suhi kontinentalni travnjaci (Festuco- Brometalia) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*
Travnjaci tvrdače (<i>Nardus</i>) bogati vrstama	6230*
HR2000604 Nacionalni park Brijuni	
Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
Obalne lagune	1150
Grebeni	1170
Stijene i strmcu (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama <i>Limonium spp.</i>	1240

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
HR2000616 Donji Kamenjak	
Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210
Stijene i strmcu (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama <i>Limonium</i> spp.	1240
Mediteranske povremene lokve	3170*
Eumediterranski travnjaci Thero- Brachypodietea	6220*
HR2000619 Mirna i šire područje Butonige	
uskoušćani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
trbušasti zvrčić	<i>Vertigo moulinsiana</i>
kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
mren	<i>Barbus plebejus</i>
žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
primorska uklija	<i>Alburnus arborella</i>
Nizinske košanice (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
Subatlantske i srednjoeuropske hrastove i hrastovo-grabove šume <i>Carpinion</i> betuli	9160
HR2000629 Limski zaljev – kopno	
južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
riđi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>
Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
HR2000637 Motovunska šuma	
uskoušćani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
kataks	<i>Eriogaster catax</i>
jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
Poplavne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i>	91F0
Subatlantske i srednjoeuropske hrastove i hrastovo-grabove šume <i>Carpinion</i> betuli	9160
HR2000703 Tarska uvala – Istra	
Muljevite obale obrasle vrstama roda <i>Salicornia</i> i drugim jednogodišnjim halofitima	1310
HR2000754 Novačka pećina	

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001011 Istarske toplice	
Tomasinijeva merinka	<i>Moehringia tommasinii</i>
Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
HR2001015 Pregon	
uskoušćani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
trbušasti zvrčić	<i>Vertigo moulinsiana</i>
močvarni okaš	<i>Coenonympha oedippus</i>
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
HR2001016 Kotli	
uskoušćani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
Nizinske košalice (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
HR2001017 Lipa	
veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
HR2001133 Ponor Bregi	
čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001143 Jama kod Komune	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001144 Klaričeva jama	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001146 Radota špilja	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001207 Pliškovičeva jama	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001215 Boljunsko polje	
mren	<i>Barbus plebejus</i>
veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>
mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
primorska uklija	<i>Alburnus arborella</i>
HR2001235 Račice – Račički potok	
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik	
čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>
HR2001239 Rudnik ugljena, Raša	
čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>
HR2001274 Mlaka	
lombardijska smeđa žaba	<i>Rana latastei</i>
Nizinske košanice (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
HR2001304 Žbevnica	
nerazgranjena pilica	<i>Serratula lycopifolia*</i>
Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
HR2001312 Argile	
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
HR2001322 Vela Traba	
četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
hrastova strizibuba	<i>Cerambyx cerdo</i>
velika četveropjega cvilidreta	<i>Morimus funereus</i>
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>
kataks	<i>Eriogaster catax</i>
danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
HR2001334 Poluotok Ubaš	
jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
HR2001349 Dolina Raše	
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
mren	<i>Barbus plebejus</i>
primorska uklija	<i>Alburnus arborella</i>
HR2001360 Šire rovinjsko područje	
kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>
barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
Eumediterranski travnjaci Thero- Brachypodietea	6220*
Mediterranske sitine (<i>Juncetalia maritimi</i>)	1410
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
Obalne lagune	1150*
Vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima (<i>Cakiletea maritimae</i> p.p.)	1210
HR2001365 Pazinština	
jelenak	<i>Lucanus cervus</i>

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
HR2001386 Pazinski potok	
uskouščani zvrčić	<i>Vertigo angustior</i>
HR2001388 Budava	
trbušasti zvrčić	<i>Vertigo moulinsiana</i>
HR2001396 Grdoselski potok	
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
HR2001434 Čepić tunel	
veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
riđi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001483 Istra – Oprtalj	
jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
HR2001484 Istra – Čački	
jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
HR2001485 Istra – Martinčići	
jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
HR2001486 Istra – Čepićko polje	
jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
HR2001493 Piskovica špilja	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001494 Jama kod Rašpora	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001495 Jama kod Burići	
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR3000001 Limski kanal – more	
Velike plitke uvale i zaljevi	1160
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
Grebeni	1170
Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
HR3000002 Plomin – Mošćenička draga	
Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
Grebeni	1170
HR3000003 Vrsarski otoci	
Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
Grebeni	1170
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR3000173 Medulinski zaljev	

hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	latinski naziv vrste / šifra stanišnog tipa
Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
Velike plitke uvale i zaljevi	1160
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
Grebeni	1170
HR3000174 Pomerski zaljev	
Obalne lagune	1150*
HR3000432 Ušće Raše	
glavočić vodenjak	<i>Knipowitschia panizzae</i>
Estuariji	1130
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR3000433 Ušće Mirne	
Mediterranska i termoatlantska vegetacija halofilnih grmova (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)	1420
Estuariji	1130
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje	
Grebeni	1170
HR3000463 Uvala Remac	
Grebeni	1170
HR3000470 Podmorje kod Rabca	
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
Grebeni	1170
HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina	
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
Grebeni	1170
HR5000032 Akvatorij zapadne Istre	
dobri dupin	<i>Tursiops truncatus</i>
Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
* prioritetna divlja vrsta/stanišni tip	

Tablica 59. Popis ciljnih vrsta POP područja ekološke mreže na području IŽ

znanstveni naziv vrste	hrvatski naziv vrste	status (G – gnjezdarića, P – preletnica, Z – zimovalica)		
HR1000018 Učka i Ćićarija				
<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G		
<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		

znanstveni naziv vrste	hrvatski naziv vrste	status (G – gnjezdarica, P – preletnica, Z – zimovalica)		
<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
<i>Crex crex</i>	kosac	G		
<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G		
<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G		
<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
<i>Glaucidium passerinum</i>	mali čuk	G		
<i>Gyps fulvus</i>	bjeloglavi sup	G****		
<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
<i>Phylloscopus bonelli</i>	gorski zviždak	G		
<i>Picus canus</i>	siva žuna	G		
<i>Strix uralensis</i>	jastrebača	G		
<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G		
HR100032 Akvatorij zapadne Istre				
<i>Alcedo atthis</i>	vodomar			Z
<i>Gavia arctica</i>	crnogri plijenor			Z
<i>Gavia stellata</i>	crvenogri plijenor			Z
<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>	morski vranac	G		
<i>Sterna hirundo</i>	crvenokljuna čigra	G		
<i>Sterna sandvicensis</i>	dugokljuna čigra			Z
G**** – tijekom sezone gniježđenja na području se redovito hrane ptice koje gnijezde na Kvarnerskim otocima				

8.4 Metodologija procjene utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se ocjenjuje utjecaj strategije, plana, programa ili zahvata, samog ili s drugim strategijama, planovima, programima i zahvatima na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Procjena utjecaja izrađuje se na strateškoj razini, koja isključuje pojedinačne zahvate i specifičnu projektno vezanu procjenu utjecaja na ekološku mrežu. Za kvantifikaciju mogućih utjecaja provedbe mjera PR IŽ korištena je skala značajnosti utjecaja prikazana u tablici u nastavku (Tablica 60), koja je preporučena dokumentom Opće metodološke preporuke za izradu strateških studija (Prilog 1. Smjernice za ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu), izrađenog u sklopu IPA 2010 projekta „Jačanje kapaciteta za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) na regionalnoj i lokalnoj razini“; te dokumentom Priručnik za ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM), izrađenog u okviru EU Twinning Light projekta HR/2011/IB/EN/02 TWL „Jačanje stručnih znanja i tehničkih kapaciteta svih relevantnih ustanova za Ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (CRO ENIA)“.

U slučaju kad je za provedbu pojedine mjere PR IŽ ocjenjena mogućnost značajnog negativnog utjecaja (-2), obavezno je predlaganje mjera ublažavanja koje će moguće značajne negativne utjecaje ublažiti i svesti na prihvatljivu razinu ili potpuno ukloniti. U slučaju nemogućnosti ublažavanja mogućih značajnih negativnih utjecaja ispod razine značajnosti, element s ocjenom -2 (posebni cilj ili mjera) potrebno je ukloniti iz PR IŽ.

Kad je za provedbu pojedinog strateškog cilja procijenjena mogućnost uzrokovanja negativnog utjecaja koji nije značajan (-1), predlaganje mjera ublažavanja nije obavezno.

Tablica 60. Skala značajnosti utjecaja korištena za procjenu utjecaja provedbe PR IŽ na ekološku mrežu

vrijednost	značajnost utjecaja	pojašnjenje
-2	značajan negativan utjecaj	Značajno uznemiravanje ili destruktivan utjecaj na stanište ili populaciju vrsta ili njihova znatnog dijela, značajno uznemiravanje ekoloških zahtjeva staništa ili vrsta, značajan utjecaj na stanište ili prirodan razvoj vrsta. Ove utjecaje je potrebno umanjiti mjerama ublažavanja ispod razine značajnosti, a ukoliko to nije moguće element s ocjenom -2 potrebno je ukloniti iz strategije, plana ili programa.
-1	negativan utjecaj koji nije značajan	Ograničen/umjeren/neznan negativan utjecaj. Provedba strategije, plana ili programa nije isključena. Umjeren problematičan utjecaj na stanište ili populaciju vrsta, umjeren narušavanje ekoloških uvjeta potrebnih za očuvanje staništa ili vrsta, marginalni utjecaj na stanište ili prirodni razvoj vrsta. Moguće ga je ublažiti ili ukloniti odgovarajućim mjerama ublažavanja, no njihovo propisivanje nije obvezno vezano uz glavnu ocjenu.
0	nema utjecaja	Strategija, plan ili program ne pokazuje vidljive utjecaje.
1	pozitivno djelovanje koje nije značajno	Umjeren povoljan utjecaj na stanište ili populaciju vrsta, umjeren poboljšanje ekoloških zahtjeva staništa ili vrste, umjeren povoljan utjecaj na stanište ili prirodni razvoj vrsta.
2	značajno pozitivno djelovanje	Značajan povoljan utjecaj na stanište ili populaciju vrsta, značajno poboljšanje ekoloških zahtjeva staništa ili vrste, značajan povoljan utjecaj na stanište ili prirodni razvoj vrsta.

8.5 Procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

U poglavlju 5.4 Bioraznolikost navedeni su mogući utjecaji na bioraznolikost do kojih može doći provedbom mjera PR IŽ. Iz navedenog poglavlja može se vidjeti kako provedba mjera 1.1.2., 1.2.1., 1.2.3., 1.2.4., 1.2.5., 1.5.5., 2.1.1., 2.1.4., 2.2.3., 2.2.7., 2.3.5., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 3.1.1., 3.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 3.3.3., 3.3.6., 3.4.4. i 4.2.5. može uzrokovati negativne utjecaje na bioraznolikost, te se s toga zaključuje da su negativni utjecaji mogući i na ekološku mrežu; provedbom mjera 1.1.1., 1.1.3., 1.1.4., 1.2.2., 1.2.6., 1.5.1., 3.3.5., 3.4.5. mogući su pozitivni i negativni utjecaji te će utjecaji navedenih mjera biti analizirani u nastavku. Provedbom mjera 1.2.7., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.4.1., 1.4.2., 1.5.2., 3.4.2. i 3.4.6. očekuju se pozitivni utjecaji na bioraznolikost i ostale sastavnice okoliša, stoga se pozitivan utjecaj može očekivati i na područja ekološke mreže. Provedbom ostalih mjera ne očekuju se utjecaji na bioraznolikost i ekološku mrežu.

U tablici u nastavku (Tablica 61) dana je procjena utjecaja mjera PR IŽ na ekološku mrežu.

Tablica 61. Procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu
<p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE</p> <p>1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka</p> <p>1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture</p> <p>Mjere mogu uključivati aktivnosti izgradnje vjetroelektrana, sunčanih elektrana, hidroelektrana te geotermalnih elektrana. Izgradnjom vjetroelektrana i sunčanih elektrana može doći do zauzimanja većih površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, dok radom vjetroelektrana može doći i do stradavanja ciljnih vrsta ptica i šišmiša. Izgradnja hidroelektrana najčešće značajno negativno utječe na bioraznolikost vodenih ekosustava zbog poremećaja u hidrološkim karakteristikama (hidrološki režim, vrijednosti protoka i vodostaja), prekida longitudinalnog kontinuiteta vodotoka i pronosa nanosa te degradacije i promjene stanišnih uvjeta. Ovisno o vrsti hidroelektrane, mogući su utjecaji i na razine podzemnih voda, a što se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja te time doprinijeti kumulativnim utjecajima. Infrastruktura za iskorištavanje geotermalne energije najčešće ne zauzima veliku površinu.</p> <p>Prema karakteristikama i smještaju područja ekološke mreže na teritoriju IŽ, izgradnja hidroelektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju vodotok i ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja vezane uz riječni ekosustav. To su HR2001312 Argile, HR2001215 Boljunska polje, HR2001349 Dolina Raše, HR2001396 Grdoselski potok, HR2000619 Mirna i šire područje Butonige, HR2000637 Motovunska šuma, HR2001235 Račice – Račički potok i HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti). Utjecaj je moguć i na područja ekološke mreže koja sadrže podzemne ciljne stanišne tipove i ciljne vrste.</p> <p>Izgradnja sunčanih i geotermalnih elektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju kopnene (i podzemne) ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja uslijed zauzeća/degradacije staništa. To su sva područja ekološke mreže izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR2001312 Argile, HR2001396 Grdoselski potok, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, HR3000003 Vrsarski otoci i HR1000032 Akvatorij zapadne Istre.</p> <p>Izgradnja vjetroelektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju kopnene ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja uslijed zauzeća staništa i stradavanja ciljnih vrsta. To su sva područja izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR2001312 Argile, HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik, HR2001396 Grdoselski potok, HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom, HR2001495 Jama kod Burići, HR2001143 Jama kod Komune, HR2001494 Jama kod Rašpora, HR2001144 Klaričeva jama, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR2000754 Novačka pećina, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR2000100 Pincinova jama, HR2001493 Piskovica špilja, HR2001207 Pliškovičeva jama, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000174 Pomerski zaljev, HR2001133 Ponor Bregi, HR2000111 Rabakova pećina, HR2001146 Radota špilja, HR2001239 Rudnik ugljena, Raša, HR2000120 Sitnica špilja, HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture, HR2000166 Špilja pod Krugom, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000003 Vrsarski otoci). Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što može negativno utjecati na ponašanje i migracije ciljne vrste dobri dupin (<i>Tursiops truncatus</i>) POVS područja HR5000032 Akvatorij zapadne Istre. Radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ciljnih vrsta ptica POP područja HR1000032 Akvatorij zapadne Istre te utjecaja na ponašanje i migracije ciljnih vrsta POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre.</p> <p>Iako je svakako nužno poticati korištenje obnovljivih izvora energije, jednako tako je nužno prateću infrastrukturu smjestiti u prostor na način da negativni utjecaji na ciljne vrste i ciljna staništa budu najmanji mogući.</p> <p>Mjera može uključivati i poticanje korištenja biomase, čime također može doći do određenih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja, budući da je za korištenje biljaka u energetske svrhe potreban i prostor na kojem će se takve biljke uzgajati. Negativan utjecaj moguć je zbog zauzimanja ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta na područjima koja uključuju kopnene ciljne vrste/staništa.</p>

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Izgradnjom i korištenjem infrastrukture OIE može doći do direktnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja svih prethodno navedenih područja ekološke mreže u IŽ, stoga je izgradnju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije, uključujući i prostor za uzgoj biljaka u energetske svrhe, potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja ekološke mreže, a u slučaju izgradnje unutar ili u blizini područja ekološke mreže, uvažiti definirane ciljeve očuvanja. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na ekološku mrežu provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama

Mjera može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava, pogotovo od plavljenja obalnog pojasa izazvanog podizanjem razine mora) i mogu uzrokovati negativne utjecaje na ciljeve očuvanja.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguće zauzeće ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta izgradnjom akumulacija i moguće promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode (hidrološki režim, protok i vodostaj površinskih tokova, razina podzemne vode). Navedeno se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja, uključujući i područja ekološke mreže unutar kojih zahvat nije smješten, te na taj način doprinijeti i kumulativnim utjecajima. Prekomjerno korištenje vode također može uzrokovati negativne utjecaje uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim vodama. Stoga je i negativan utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomorski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, i HR3000003 Vrsarski otoci. Razvoj sustava navodnjavanja može uzrokovati i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, a time i povećane upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na ciljeve očuvanja. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, a izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova. Sustave navodnjavanja također je potrebno planirati uvažavajući definirane ciljeve očuvanja područja ekološke mreže u pogledu potreba za vodom ciljnih vrsta i ciljnih staništa.

Izgradnjom infrastrukture za smanjenje rizika od poplava (nasipi, obaloutvrde, stepenice, pragovi itd.) može doći do negativnog utjecaja na ciljne vrste/ciljna staništa vezane uz površinska vodna tijela i povezana poplavna područja, stoga je infrastrukturu u funkciji zaštite od poplava potrebno planirati uz primjenu rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture, kojima se ne utječe negativno na bioraznolikost, a potencijalno su mogući i pozitivni utjecaji. Zelena (i plava) infrastruktura ujedno predstavljaju i bitan element prilagodbe klimatskim promjenama. Radi se o strateški planiranoj mreži prirodnih i poluprirodnih područja koja pružaju brojne benefite kako stanovništvu tako i sastavnicama okoliša poput vode, tla, zraka i bioraznolikosti, stoga se primjenom koncepta zelene infrastrukture u prilagodbi klimatskim promjenama očekuju pozitivni utjecaji na bioraznolikost. Negativan utjecaj moguć je i uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode, stoga je utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomorski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, HR3000003 Vrsarski otoci i HR1000032 Akvatorij zapadne Istre.

Izgradnjom infrastrukture za zaštitu obalnih područja od plavljenja podizanjem razine mora može doći do negativnog utjecaja na ekosustave vezane uz uski obalni pojas, koji je ionako pod značajnim antropogenim negativnim utjecajem, prvenstveno sektora turizma. U planiranju zaštite od plavljenja mora predlaže se primjenjivanje obalnog odmaka (važna mjera prilagodbe kojom se izbjegava rizik od poplava mora kod planiranja novih građevinskih područja u ranjivim područjima) čime se izbjegava negativan utjecaj na ciljne vrste/staništa vezane uz obalni pojas. Područja ekološke mreže na koja je moguć utjecaj su HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000433 Ušće Mirne, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000001 Limski kanal – more, HR2000629 Limski zaljev – kopno, HR2001360 Šire rovinjsko područje, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000174 Pomorski zaljev, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000616 Donji Kamenjak, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001388 Budava, HR2001334 Poluotok Ubaš, HR3000432 Ušće Raše, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000002 Plomin – Mošćenička draga.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na ekološku mrežu provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene, uz uvjet primjene predloženih mjera ublažavanja, može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje unapređenje postojećih i izgradnju novih prometnica i prometne infrastrukture. Izgradnjom prometne infrastrukture može doći do trajnog gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, a bitan utjecaj kod izgradnje prometnica predstavlja i fragmentacija staništa. Nakon izgradnje trajan utjecaj očituje se kroz degradaciju staništa uznemiravanjem ciljnih životinjskih vrsta i unošenjem nemira na područje uz prometnice. Moguće je i stradavanje ciljnih životinjskih vrsta na samim prometnicama u koliziji s vozilima. Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedenih aktivnosti (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Stoga se procjenjuje da je izgradnja novih prometnica moguća na čitavom kopnenom području IŽ, a time je i negativan utjecaj moguć na sva kopnena područja ekološke mreže i sve ciljeve očuvanja ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova kopnenih područja ekološke mreže. Kako bi se negativan utjecaj ublažio, izgradnju novih prometnica potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje unapređenje postojeće infrastrukture i povećanje zastupljenosti željezničkog prometa. Postojeća željeznička infrastruktura nalazi se unutar ili u neposrednoj blizini sljedećih područja ekološke mreže: HR2001365 Pazinština, HR2001386 Pazinski potok, HR2001215 Boljunska polje, HR2000601 Park prirode Učka, HR2001349 Dolina Raše, HR3000432 Ušće Raše i HR1000018 Učka i Čičarija, stoga je i utjecaj planiranih aktivnosti moguć na ciljeve očuvanja navedenih područja ekološke mreže.

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Kao i kod prethodne mjere (1.2.2.), izgradnju i unapređenje infrastrukture potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih vezova i lučkih površina (luke, marine, pristaništa i sl.). Provedba ovih aktivnosti može negativno utjecati na sva područja ekološke mreže koja uključuju ciljne vrste i ciljna staništa vezane uz obalni pojas. To su: HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000433 Ušće Mirne, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000003 Vrsarski otoci, HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR2000629 Limski zaljev – kopno, HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje, HR2001360 Šire rovinjsko područje, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000174 Pomerski zaljev, HR2000616 Donji Kamenjak, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001388 Budava, HR2001334 Poluotok Ubaš, HR3000432 Ušće Raše, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000002 Plomin – Mošćenička draga.

Utjecaj izgradnje navedene infrastrukture prvenstveno se očituje kroz trajni gubitak površina ciljnih staništa i staništa kopnenih ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje. Stoga se predlaže mjera ublažavanja o planiranju izgradnje navedene infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje modernizaciju postojećih zračnih luka i aerodroma, od kojih se aerodrom Vrsar – Crljenka nalazi unutar područja ekološke mreže HR2000629 Limski zaljev – kopno i u neposrednoj blizini područja HR1000032 Akvatorij zapadne Istre i HR3000001 Limski zaljev - more. S obzirom na smještaj područja HR3000001 Limski zaljev – more i 4 ciljna staništa koja su definirana za ovo područje, može se isključiti mogućnost utjecaja. Ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma unutar područja HR2000629 Limski zaljev – kopno moguć je utjecaj na ciljne vrste šišmiša (južni potkovnjak *Rhinolophus euryale* i ridi šišmiš *Myotis emarginatus*) uslijed gubitka staništa. U slučaju povećanja intenziteta zračnog prometa i promjene kategorije aerodroma, može doći do utjecaja na ciljne vrste ptica i šišmiša navedenih područja u vidu povećanog unošenja nemira u staništa i uznemiravanja te stradanja u koliziji sa zrakoplovima. S obzirom na to da su ovi utjecaji i opasnosti prisutni i u postojećem stanju, može se pretpostaviti da su se ciljne vrste prilagodile istima te se stoga procjenjuje kako moguće povećanje negativnog utjecaja neće biti značajno. Kako bi se negativan utjecaj sveo na prihvatljivu mjeru, ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma unutar područja HR2000629 Limski

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

zaljev – kopno, aktivnost je potrebno provoditi uvažujući ciljeve očuvanja navedenih ciljnih vrsta (vezane uz očuvanje rasprostranjenosti staništa ciljnih vrsta). Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe ove aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta

Ova mjera uključuje aktivnost izgradnje širokopojasne mreže temeljene na tehnologiji kojom će se osigurati pokrivanje brzim i ultrabrzim širokopojasnim pristupom, čiji utjecaj na bioraznolikost (a time i na ekološku mrežu) nije još globalno dovoljno istražen. Sama izgradnja infrastrukture ne predstavlja značajni pritisak na okoliš budući da u pravilu prati postojeće linijske koridore druge infrastrukture i zauzima malu površinu. Budući da je za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), proveden postupak strateške procjene utjecaja na okoliš i prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te su ishoda pozitivna rješenja, zaključujemo kako se **može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja provedbe ove mjere na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže**.

procjena utjecaja: -1

1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture

Provedbom mjere mogu se očekivati manji negativni utjecaji u vidu zauzimanja i degradacije prirodnih i doprirodnih staništa, no kako se ova infrastruktura najčešće gradi neposredno uz postojeće prometnice, procjenjuje se da mogući negativni utjecaji neće biti značajni. Biciklističku infrastrukturu je potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta, i planirati je duž postojećih prometnica i pješačkih puteva. S druge strane, razvojem biciklističkog prometa može doći do određenog smanjenja intenziteta cestovnog prometa motornih vozila čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u okoliš kao i emisije stakleničkih plinova, što se može posredno pozitivno odraziti i na područja ekološke mreže. Slijedom navedenog, **na razini strateške procjene može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže**.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom

Provedbom mjere općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša pa time i bioraznolikost i ekološku mrežu zbog smanjenog utjecaja otpada i pratećih onečišćujućih tvari na vode, tlo i zrak. No mjera uključuje i aktivnosti izgradnje infrastrukture potrebne za funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom (pretovarne stanice, sortirnice, kompostane itd.) čime može doći do trajnog gubitka površina kopnenih ciljnih staništa i staništa kopnenih ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Utjecaj je moguć na sva kopnena područja ekološke mreže, odnosno sva kopnena ciljna staništa i ciljne vrste i njihove ciljeve očuvanja. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže, stoga je izgradnju navedene infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste,**

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture

2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova

2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija

2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite

2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije

2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI

2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem

2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka

2.4.4. Razvoj ITU područja

3.1.1. Razvoj ICT sektora

3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva

3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora

3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva

3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo

4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture

U sklopu navedenih mjera planirane su aktivnosti izgradnje javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.), obrazovne, zdravstvene, sportske, rekreacijske, socijalne, poduzetničke i kulturne infrastrukture te druge infrastrukture u funkciji razvoja područja. Provedbom navedenih mjera može doći do negativnog utjecaja na područja ekološke mreže. Za izgradnju navedene infrastrukture može se pretpostaviti da će se odvijati unutar ili u neposrednoj blizini izgrađenih/antropogenih područja IŽ, koja se najvećim dijelom nalaze izvan područja ekološke mreže. Bez obzira na navedeno, navedene mjere se generalno mogu provoditi na čitavom području kopnenom području IŽ te je stoga moguć utjecaj na sva kopnena područja ekološke mreže, odnosno utjecaj se može isključiti jedino na ciljne vrste/staništa vezana uz morski okoliš. Utjecaj se stoga ne očekuje se na sljedeća područja: HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000174 Pomorski zaljev, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000003 Vrsarski otoci.

Utjecaj izgradnje infrastrukture prvenstveno se očituje kroz trajni gubitak površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji direktno mogu negativno utjecati na ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže, stoga je izgradnju infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Izgradnja navedene infrastrukture uobičajena je aktivnost i generalno je poželjna u kontekstu razvoja nekog područja i povećanja kvalitete života. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene, uz uvjet primjene predložene mjere ublažavanja, može isključiti mogućnost značajnog**

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma

3.3.5. Razvoj zelenog turizma

3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

Mjere mogu uključivati izgradnju različitih vrsta turističke infrastrukture čime može doći do trajnog gubitka površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže, stoga je izgradnju infrastrukture kao i kod prethodnih mjera u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

U kontekstu utjecaja na ekološku mrežu na području IŽ treba istaknuti turizam vezan uz more, koji se odvija na ekološki vrlo osjetljivim i ugroženim morskim i obalnim staništima. Negativni utjecaji turizma, osim izgradnje infrastrukture, uključuju utjecaj na vodeni ekosustav i vodene organizme unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) i antropogenim emisijama (buka, svjetlost, vibracije), čime dolazi do utjecaja na odvijanje životnih procesa organizama i ponašanje životinja te degradacije staništa. Uz navedeno, nautički turizam putem sidrenja plovila negativno utječe na morska staništa, a posebno je ugroženo stanište 1120 Naselja posidonije (*Posidonion oceanicae*). Kako bi se smanjio negativan utjecaj sidrenja na morsko dno i stanište 1120 Naselja posidonije (*Posidonion oceanicae*) (ciljno stanište područja HR2000604 Nacionalni park Brijuni i HR3000173 Medulinski zaljev), potrebno je poticati postavljanje ekološki prihvatljivih sidrišta. Mjera može uključivati i uređenje plaža, pri čemu je potrebno izbjegavati uređenje prirodnih plaža odnosno osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju. Navedeno je relevantno za sva obalna područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Preduvjet za ostvarivanje održivosti turizma, a što je cilj razvoja IŽ, mora biti određivanje prihvatnog turističkog kapaciteta pojedine destinacije/područja te njegovo pridržavanje prilikom planiranja aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže.** Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

Provedbom mjere 3.3.5. Razvoj zelenog turizma generalno se može očekivati određeno smanjenje negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš i ekološku mrežu u odnosu na postojeće prakse budući da podrazumijeva provedbu okolišno prihvatljivih i održivih aktivnosti.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja

Provedbom mjere može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, čime može doći do povećanja potrošnje vode, upotrebe mineralnih gnojiva i sredstva za zaštitu bilja te posljedično povećanja emisija onečišćujućih tvari u tlo i vodu, a što se može općenito negativno odraziti na bioraznolikost područja. Navedena aktivnost može se provoditi na čitavom kopnenom području IŽ, stoga je utjecaj moguć na sve ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže. Mjeru je stoga potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede u skladu s okolišnim mogućnostima, kojom se potiče racionalna potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstva za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Mjera može uključivati i uvođenje novih kultura i sorti u poljoprivrednu proizvodnju, što ovisno o njihovim karakteristikama i ekološkim zahtjevima, može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Navedenom utjecaju izložena su sva kopnena područja ekološke mreže i njihovi ciljevi očuvanja. Stoga je uvođenju novih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju potrebno pristupiti s visokom razinom opreza te u najvećoj mogućoj mjeri nastojati odabrati autohtone sorte za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva. Mjeru je također potrebno provoditi izbjegavanjem zauzeća staništa ciljnih vrsta i ciljnih staništa. Vrste koje su se pokazale ili mogu biti invazivne predstavljaju opasnost za bioraznolikost šireg područja budući da u slučaju širenja s područja uzgoja na prirodna/poluprirodna staništa mogu potisnuti autohtone vrste te time negativno utjecati na čitav ekosustav. Stoga je potrebno ne poticati uzgoj takvih vrsta.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja jednaki su kao i kod prethodno analizirane mjere 1.1.2. te se predlaže i ista mjera ublažavanja.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih aktivnosti provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije

Provedbom mjere mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na ekološku mrežu. Negativni utjecaji posljedica su izgradnje i postavljanja infrastrukture potrebne za odvijanje aktivnosti ribarstva i marikulture (ribarske luke, iskrcajna mjesta, uspostava uzgajališta i sl.), čime može doći do negativnog utjecaja na područja ekološke mreže koja uključuju ciljne vrste/staništa vezana uz obalna i morska staništa. Kako bi se ublažili mogući negativni utjecaji, kao i kod prethodnih mjera predlaže se planiranje izgradnje/postavljanja navedene infrastrukture izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Prekomjerni ulov morskih organizama i korištenje neadekvatnih ribolovnih alata uzrokuje smanjenje bioraznolikosti morskog ekosustava i degradaciju ekološki iznimno vrijednih morskih staništa, poput livada posidonije. Odvijanjem aktivnosti marikulture mogu se očekivati utjecaji u vidu degradacije kakvoće vode i bentoskih staništa koja se nalaze ispod kaveznih konstrukcija (unos organske tvari – hrana i feces uzgajanih organizama) te u slučaju bijega ili širenja uzgajanih organizama iz uzgajališta u vidu križanja uzgajanih i divljih populacija, predacije i kompeticije te prijenosa bolesti. S druge strane, poticanjem promjena postojećih praksi u sektoru ribarstva i marikulture, odnosno poticanjem održivih praksi u ovim sektorima, što je i cilj ove mjere, a koje se temelje na očuvanju i poboljšanju stanja bioraznolikosti morskog okoliša, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na morska područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih aktivnosti provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

8.6 Procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

U tablici u nastavku (Tablica 62) dana je procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu.

Tablica 62. Procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu
1. Zelena i energetski neovisna Istra
<p>Strateški projekt uključuje: uspostavu mreže punionica na alternativna goriva, postavljanje fotonapona na zgrade u javnom vlasništvu, energetska transformaciju javnih zgrada koje koriste fosilna goriva, izgradnju solarnih elektrana, izgradnju offshore vjetroelektrana, poticanje osnivanja i razvoja energetskih zajednica, izgradnju postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika i implementaciju infrastrukture e-mobilnosti i baterijskih sustava.</p> <p>Za ovaj projekt nisu definirane lokacije provedbe. Izgradnja solarnih elektrana i izgradnja postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika moguća je na svim kopnenim područjima ekološke mreže, stoga je i utjecaj moguć na sva kopnena područja. Izgradnjom navedene infrastrukture može doći do gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, a time i do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja.</p> <p>Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što može negativno utjecati na ponašanje i migracije ciljne vrste dobri dupin (<i>Tursiops truncatus</i>) POVS područja HR5000032 Akvatorij zapadne Istre. Radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ciljnih vrsta ptica POP područja HR1000032 Akvatorij zapadne Istre te utjecaja na ponašanje i migracije ciljnih vrsta POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre.</p> <p>Navedene zahvate moguće je smjestiti u prostor na način da ne uzrokuju negativne utjecaje na ciljeve očuvanja, stoga se na razini strateške procjene zaključuje kako se može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja.</p> <p>Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjera PR IŽ 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE i 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedene mjere PR IŽ.</p> <p>Provedbom ostalih zahvata unutar ovog strateškog projekta ne očekuju se utjecaji na ekološku mrežu.</p> <p>procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2 procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1</p>
2. Istra - regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode
<p>Strateški projekt uključuje proglašavanje Regionalnog parka Ćićarija i valorizaciju prirodne baštine u turističke svrhe. Provedbom projekta mogu se očekivati izravni ili neizravni pozitivni utjecaji na sve sastavnice okoliša, a time i na područja ekološke mreže u IŽ. S druge strane, valorizacijom područja u turističke svrhe mogući su i određeni negativni utjecaji na bioraznolikost uslijed povećanja antropogenih aktivnosti. S obzirom na to da je naglasak strateškog projekta na održivom upravljanju zaštićenim područjima, a mjere unutar koje je ovaj strateški projekt planiran na jačanju zaštite okoliša i prirode, procjenjuje se da će negativni utjecaji biti minimalni te da će strateški projekt generalno pozitivno utjecati na sastavnice okoliša i ekološku mrežu.</p> <p>procjena utjecaja: +1</p>
3. Povezana Istra - unaprjeđenje prometne i informacijsko - komunikacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja
<p>Strateški projekt uključuje: razvoj širokopojasne infrastrukture, poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture, izgradnju Istarskog ipsilona, proširenje kapaciteta Zračne luke Pula i unaprjeđenje željezničke infrastrukture.</p> <p>Za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), proveden je postupak prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu i ishođeno pozitivno rješenje.</p> <p>Poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture uključuje izgradnju sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno, izgradnju lukobrana Rabac, sanaciju i dogradnju lukobrana</p>

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

u Puli-Pola i izgradnja terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola. Za zahvate izgradnje sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno i izgradnje lukobrana Rabac provedeni su odgovarajući postupci procjene utjecaja na ekološku mrežu i ishođena pozitivna rješenja. Sanacijom i dogradnjom lukobrana u Puli-Pola i izgradnjom terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola ne očekuju se utjecaji na ciljne vrste POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre budući da se radi o zahvatima unutar antropogeno utjecanog akvatorija luke Pula, dok se određeni utjecaj može očekivati u vidu gubitka ciljnog staništa 1110 Pješćana dna trajno prekrivena morem.

Istarski ipsilon čine autoceste A8 i A9 koje spajaju Pulu s Umagom i Rijekom. Za zahvat su provedeni odgovarajući postupci procjene utjecaja na okoliš i ekološku mrežu te je zahvat većim dijelom izgrađen i u funkciji, iako još nedovršen.

Proširenjem kapaciteta Zračne luke Pula ne očekuju se utjecaji na ekološku mrežu budući da se u bližoj okolici ne nalaze područja ekološke mreže.

Istarska LAMBDA – daljnji razvoj i unaprjeđenje željezničke infrastrukture uključuje obnovu postojeće željezničke infrastrukture i povećanje značaja iste. Budući da se radi o postojećoj infrastrukturi ne očekuju se značajniji utjecaji na područja ekološke mreže. Mogući negativni utjecaji proizlaze iz ponovnog uvođenja željezničkog prometa na dionicama gdje je ono bilo prekinuto što može u određenoj mjeri utjecati na ciljne životinjske vrste.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjera PR IŽ 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture, 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture, 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture i 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedene mjere PR IŽ. Detaljna procjena utjecaja na okoliš navedenih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

4. Sigurna Istra – unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima

Strateški projekt uključuje izgradnju regionalnog centra za zaštitu i spašavanje u Puli i izgradnju gradskih centara za zaštitu i spašavanje Rovinj-Rovigno, Pazin, Buzet, Umag-Umago i Labin te Općinskih centara za zaštitu i spašavanje. S obzirom na to da se radi o izgradnji objekata vezanih uz urbana područja, može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

5. Pametna Istra - regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja

Strateški projekt uključuje: osiguranje jednosmjenske nastave u OŠ i SŠ (rekonstrukcija i dogradnja škola), daljnji razvoj regionalnog centra kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva - KLIK Pula (nadogradnja postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT)), uspostavu i razvoj Centra izvrsnosti u elektrotehnici – Labin (rekonstrukcija postojeće srednjoškolske ustanove) i jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije (potencijalna dogradnja postojećeg Centra).

S obzirom na to da se radi o aktivnostima rekonstrukcije postojećih objekata u urbanom području ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

6. Istra - regija sporta

Strateški projekt uključuje izgradnju školskih sportskih dvorana (OŠ Marčana, OŠ Svetvinčenat, OŠ Vladimira Gortana Žminj) i izgradnju/rekonstrukciju različite sportske infrastrukture na području gradova Pula-Pola, Rovinj, Pazin, Buzet, Labin, Buje, Vodnjan, Poreč i Umag te općina Medulin i Fažana (sportske dvorane, teniski, košarkaški i nogometni tereni, atletske staze, penjačke stijene i sl.).

S obzirom na to da se navedena infrastruktura planira u urbanim područjima, odnosno područjima koja nisu značajna za ciljna staništa i staništa ciljnih vrsta, ne očekuje se značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Navedene zahvate moguće je smjestiti u prostor na način da ne uzrokuju negativne utjecaje na ciljeve očuvanja, stoga se na razini strateške procjene zaključuje kako se može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja.

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

7. Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra

Strateški projekt uključuje: obnovu ispostava i zdravstvenih stanica Istarskih domova zdravlja, rekonstrukciju odjela dječje rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj, izgradnju objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza i energetska obnovu i rekonstrukciju zgrade u Puli, daljnji razvoj regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija, kuću filantropije te rekonstrukciju i dogradnju domova za starije i nemoguće osobe.

S obzirom na to da se radi o rekonstrukciji postojećih objekata te o izgradnji objekata vezanih uz urbana područja (objekti hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza, kuća filantropije), može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

8. Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama

Strateški projekt uključuje: izgradnju i umrežavanje informacijskog sustava prostornog uređenja (GIS), digitalnu transformaciju javnih usluga, unaprjeđenje rada Agencije za ruralni razvoj Istre (AZRRI) i širenje renoviranjem postojećih zapuštenih zgrada u Pazinu te uspostavu digitalne platforme u funkciji poljoprivrede.

S obzirom na karakteristike planiranih aktivnosti može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

9. Istra - regija konkurentnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: razvoj tehno parka Vodnjan, Pulske inovacijske centar – PIC, izradu Plana razvoja poslovnih zona u Istarskoj županiji i revitalizaciju napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture.

S obzirom na to da se planirani tehno park Vodnjan ne nalazi u blizini područja ekološke mreže, dok se revitalizacija napuštene infrastrukture provodi na antropogenim područjima, ne očekuju se značajniji utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Revitalizacijom demilitarizirane bivše vojne zone poluotoka Muzil površine 170 ha na području Grada Pule-Pola može doći do određenih negativnih utjecaja na područje HR1000032 Akvatorij zapadne Istre (degradacija staništa ciljnih vrsta ptica) i HR5000032 Akvatorij zapadne Istre (ciljna staništa 8330 Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje i 1110 Pješćana dna trajno prekrivena morem), ukoliko će revitalizacija uključivati radove u moru i na obali.

Izradom Plana razvoja poslovnih zona također se ne očekuju utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže, dok planska provedba razvoja poslovnih zona može potencijalne negativne utjecaje na ciljeve očuvanja svesti na prihvatljivu razinu. Pulske inovacijske centar – PIC okuplja ulaganja kroz ITU mehanizam te na taj način ne utječe direktno na okoliš. Posredan utjecaj je moguć kroz realizaciju projekata, no budući da je za sve aktivnosti čijem ostvarenju može pridonijeti PIC u ovoj strateškoj studiji napravljena analiza utjecaja, ne očekuje se negativan utjecaj ovog projekta.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

10. Istra - regija održivog turizma

Strateški projekt uključuje: provedbu Zelenog Programa održivog turizma, sanaciju biciklističkog puta Parenzana, unaprjeđenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 8 i unaprjeđenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 9 te povezivanje iste s Hrvatskim željeznicama.

Biciklistički put Parenzana prolazi kroz 2 područja ekološke mreže: HR2000619 Mirna i šire područje Butonige i HR2000637 Motovunska šuma. Budući da na ovom dijelu biciklistički put ide postojećom prometnicom, može se isključiti mogućnost utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

Biciklistička ruta Euro Velo 8 prolazi sljedećim područjima ekološke mreže: HR2001388 Budava, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001360 Šire rovinjsko područje i HR2000629 Limski zaljev – kopno. Biciklistička ruta Euro Velo 9 prolazi sljedećim područjima ekološke mreže: HR2001365 Pazinština, HR2001017 Lipa, HR2000619 Mirna i šire područje Butonige, HR2000637 Motovunska šuma, HR2001484 Istra – Čački i HR2001486 Istra – Martinčići. Budući da se radi o biciklističkim putevima koji prolaze postojećim prometnicama, može se isključiti mogućnost utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Povezivanjem iste s Hrvatskim željeznicama također se ne očekuju utjecaji na ekološku mrežu.

Provedbom Zelenog Programa, odnosno planskim i održivim razvojem turizma može se očekivati smanjenje pritiska i negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš a time i na ekološku mrežu.

procjena utjecaja: 0
11. Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: uspostavu Centra za ribarstvo, marikulturu i zaštitu mora IŽ, uspostavu Centra za očuvanje genetskih resursa, izgradnju logističko-distributivnog centra za voće i povrće IŽ i razvoj sustava navodnjavanja IŽ.

Uspostavom navedenih Centara ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Izgradnjom logističko-distributivnog centra za voće i povrće, ukoliko će biti planiran na području rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova/staništa ciljnih vrsta, mogući su manji negativni utjecaji na ciljeve očuvanja, no budući da se radi o pojedinačnom objektu, procjenjuje se da utjecaj neće biti značajan.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguće zauzeće ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta izgradnjom akumulacija i moguće promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode (hidrološki režim, protok i vodostaj površinskih tokova, razina podzemne vode). Navedeno se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja, uključujući i područja ekološke mreže unutar kojih zahvat nije smješten, te na taj način doprinijeti i kumulativnim utjecajima. Prekomjerno korištenje vode također može uzrokovati negativne utjecaje uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim vodama. Stoga je i negativan utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomerski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, i HR3000003 Vrsarski otoci. Razvoj sustava navodnjavanja može uzrokovati i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, a time i povećane upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na ciljeve očuvanja. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, a izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova. Sustave navodnjavanja također je potrebno planirati uvažavajući definirane ciljeve očuvanja područja ekološke mreže u pogledu potreba za vodom ciljnih vrsta i ciljnih staništa. Navedena komponenta strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2
procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1
12. Istra - regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

Strateški projekt uključuje: implementaciju projekta Institucionalizacija zavičajne nastave, rekonstrukciju zgrade Stare tiskare i valorizaciju, promociju kiparske umjetničke produkcije i razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija. Provedbom navedenih aktivnosti ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

8.7 Kumulativni utjecaji

Budući da PR IŽ daje okvir za provedbu brojnih aktivnosti i povezanih zahvata, nije moguće isključiti mogućnost pojave kumulativnih utjecaja, odnosno sama priroda utjecaja PR IŽ je kumulativna. Kumulativni utjecaji su mogući provedbom različitih mjera, ali i provedbom pojedinih aktivnosti unutar iste mjere. Primjerice, mjera 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture uključuje izgradnju infrastrukture cestovnog prometa čime može doći do trajnog gubitka površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora te fragmentacije staništa dok su tijekom korištenja zahvata mogući negativni utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak te stradavanja životinjskih vrsta. Slični utjecaji mogu se očekivati i provedbom drugih mjera, poput 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem (uključuje izgradnju različite infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (uključuje izgradnju poduzetničke infrastrukture) itd. S druge strane, mjere poput navedenih nisu ograničene samo na jedan zahvat/intervenciju u prostoru, stoga je i moguć utjecaj same mjere kumulativan.

Slijedom navedenog, jasno je kako se pojedinačni utjecaji mjera PR IŽ na ekološku mrežu isprepliću. Budući da PR IŽ samo daje okvir za provedbu pojedinih aktivnosti, bez specificiranja u kojoj mjeri i na kojim lokacijama će se aktivnosti provoditi, nije moguće procijeniti stupanj kumulativnog utjecaja u okviru PR IŽ. Primjenom predloženih mjera ublažavanja procjenjuje se kako će negativan kumulativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže biti prihvatljiv.

Budući da je PR IŽ jedan od niza strateških dokumenata u RH koji daje okvir za provedbu aktivnosti koje uzrokuju određene utjecaje na okoliš i ekološku mrežu, ne može se isključiti niti mogućnost kumulativnog utjecaja s drugim strateškim dokumentima državne i regionalne razine. Stoga je kod planiranja razvoja pojedinih sektora neophodna sveobuhvatna i interdisciplinarna analiza postojećeg stanja okoliša, pritisaka i vrijednosti područja gdje se pojedina aktivnost planira provoditi. Navedeno se provodi na razini strateških dokumenata nižeg reda, prostornih planova i samih zahvata.

Slijedom navedenog, a uvažavajući utjecaje koji se mogu očekivati provedbom PR IŽ, uz uvjet provedbe predloženih mjera ublažavanja, može se isključiti mogućnost značajnog doprinosa PR IŽ kumulativnim utjecajima drugih strateških dokumenata.

8.8 Prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja

U tablici u nastavku (Tablica 63) navedene su mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu kako bi se prepoznati mogući negativni utjecaji do kojih može doći provedbom PR IŽ sveli na najmanju moguću razinu.

Tablica 63. Mjere ublažavanja negativnih utjecaja provedbe PR IŽ na ekološku mrežu

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
1.	Izgradnju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i prostor za uzgoj biljaka u energetske svrhe u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja ekološke mreže, a u slučaju planiranja ovih elemenata Plana unutar područja ekološke mreže, planirati ih izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	HR1000018 Učka i Čičarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
2.	Izgradnju akumulacija i retencija (za potrebe navodnjavanja, vodoopskrbe, zaštite od poplava i dr.) planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova, a kod planiranja sustava navodnjavanja osigurati ekološke potrebe ciljnih vrsta i staništa područja ekološke mreže.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čičarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
3.	<p>Pri razvoju sustava za navodnjavanje i obnovljivih izvora energije koji koriste hidroenergiju te pri provedbi aktivnosti prilagodbe klimatskim promjenama koje uključuju elemente upravljanja vodama, kao i pri izradi svih vodnih građevina, potrebno je očuvati povoljne režime površinskih i podzemnih voda, optimalne ekološke protoke i kontinuitet riječnog toka, kako bi se osigurali povoljni ekološki uvjeti za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste vezane uz površinske vode i podzemlje.</p>	<p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja</p>	HR1000018 Učka i Čićarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
4.	Popratiti razvoj sustava navodnjavanja promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	sva područja ekološke mreže
5.	Izgradnju objekata zaštite od poplava provoditi primjenom rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
6.	U obrani od poplava mora gdje god je to moguće primijeniti obalni odmak.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomerski zaljev HR3000173 Medulinski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
7.	Izgradnju infrastrukture cestovnog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture	HR1000018 Učka i Ćićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepićko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
8.	Izgradnju i unapređenje infrastrukture željezničkog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture	HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001215 Boljunska polje HR2000601 Park prirode Učka HR2001349 Dolina Raše HR3000432 Ušće Raše HR1000018 Učka i Čićarija
9.	Izgradnju infrastrukture pomorskog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000003 Vrsarski otoci

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomorski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR3000173 Medulinski zaljev HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
10.	Ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma Vrsar – Crljena unutar područja ekološke mreže, aktivnost provoditi uvažujući ciljeve očuvanja ciljnih vrsta (vezane uz očuvanje rasprostranjenosti staništa ciljnih vrsta).	1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture	HR2000629 Limski zaljev – kopno
11.	Biciklističku infrastrukturu u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta, i planirati je duž postojećih prometnica i pješačkih puteva.	1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture	HR1000018 Učka i Čičarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
12.	Izgradnju infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.	1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	HR1000018 Učka i Ćićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
		<p>2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI</p> <p>2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem</p> <p>2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka</p> <p>2.4.4. Razvoj ITU područja</p> <p>3.1.1. Razvoj ICT sektora</p> <p>3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva</p> <p>3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora</p> <p>3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva</p> <p>3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo</p> <p>3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma</p> <p>3.3.5. Razvoj zelenog turizma</p> <p>3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti</p> <p>4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture</p>	<p>HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj)</p> <p>HR2000601 Park prirode Učka</p> <p>HR2000616 Donji Kamenjak</p> <p>HR2000619 Mirna i šire područje Butonige</p> <p>HR2000629 Limski zaljev – kopno</p> <p>HR2000637 Motovunska šuma</p> <p>HR2000703 Tarska uvala – Istra</p> <p>HR2000754 Novačka pećina</p> <p>HR2001011 Istarske toplice</p> <p>HR2001015 Pregon</p> <p>HR2001016 Kotli</p> <p>HR2001017 Lipa</p> <p>HR2001133 Ponor Bregi</p> <p>HR2001143 Jama kod Komune</p> <p>HR2001144 Klaričeva jama</p> <p>HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom</p> <p>HR2001146 Radota špilja</p> <p>HR2001207 Pliškovičeva jama</p> <p>HR2001215 Boljunsko polje</p> <p>HR2001235 Račice – Račički potok</p> <p>HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik</p> <p>HR2001239 Rudnik ugljena, Raša</p> <p>HR2001274 Mlaka</p> <p>HR2001304 Žbevnica</p> <p>HR2001312 Argile</p> <p>HR2001322 Vela Traba</p> <p>HR2001334 Poluotok Ubaš</p> <p>HR2001349 Dolina Raše</p>

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
13.	Sva sidrišta planirati kao ekološki prihvatljiva.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000173 Medulinski zaljev
14.	Ne uređivati prirodne plaže, uključujući i nasipavanje i dohranjivanje prirodnih plaža, odnosno osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju i očuvanje prirodne vegetacije na stijenama.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000003 Vrsarski otoci HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje HR2001360 Šire rovinjsko područje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomorski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR3000173 Medulinski zaljev HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
15.	Prilikom izrade dokumenata prostornog uređenja uključujući one lokalne razine odrediti prihvatni turistički kapacitet destinacije/područja, koji će u obzir uzeti i svu potrebnu infrastrukturu za boravak turista (promet, vodoopskrba i odvodnja, gospodarenje otpadom, energetika...).	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	sva područja ekološke mreže
16.	Poticati ekološku poljoprivredu kojom se racionalizira potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
17.	Uvođenju novih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju pristupiti s visokom razinom opreza te kod uvođenja novih vrsta u poljoprivredu dati prednost autohtonim sortama.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
18.	Izbjegavati zauzeće ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta širenjem poljoprivrednih površina.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
19.	Ne poticati uzgoj biljnih vrsta koje su se pokazale invazivnima ili mogu biti invazivne.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunske polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
20.	Izgradnju i postavljanje infrastrukture za potrebe ribarstva i akvakulture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.	3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR3000173 Medulinski zaljev HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje HR3000002 Plomin – Mošenička draga HR3000470 Podmorje kod Rabca HR3000174 Pomorski zaljev HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000433 Ušće Mirne HR3000432 Ušće Raše HR3000463 Uvala Remac HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000003 Vrsarski otoci

8.9 Program praćenja stanja ekološke mreže

Provedenim analizama zaključeno je kako se može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja provedbe aktivnosti PR IŽ na ekološku mrežu te kako nije potrebno predložiti program praćenja stanja ekološke mreže.

8.10 Zaključak o prihvatljivosti PR IŽ za ekološku mrežu

Značajnost utjecaja provedbe planiranih mjera PR IŽ na područja ekološke mreže ovisi o broju i vrsti zahvata, njihovoj veličini, lokaciji i karakteristikama područja ekološke mreže na koja utječu. Na temelju provedene analize mogućih utjecaja, uz uvjet provedbe predloženih mjera ublažavanja negativnih utjecaja, zaključujemo da je PR IŽ prihvatljiv za ekološku mrežu odnosno da ne uključuje mjere za koje bi se na razini strateške procjene moglo zaključiti da će njihova provedba dovesti do značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže. Svakako je bitno naglasiti da će se detaljna procjena utjecaja svakog pojedinog zahvata provoditi kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš i ekološku mrežu, u sklopu kojih će se analizirati i značajnost kumulativnih utjecaja.

9 Ostali podaci i zahtjevi

9.1 Zahtjevi pristigli tijekom postupka određivanja sadržaja Strateške studije

Tijekom postupka određivanja sadržaja strateške studije zaprimljeno je 14 mišljenja tijela. Sva pristigla mišljenja su razmotrena i uključena u izradu predmetne strateške studije u mjeri u kojoj je to relevantno za PR IŽ. Na temelju pristiglih mišljenja određeno je da će Strateška studija uz obvezni sadržaj uključivati i sljedeće sadržaje:

- razmatranje utjecaja Plana razvoja Istarske županije u kontekstu tema bitnih za sustav civilne zaštite;
- analiza postojećeg stanja sektora prometa i utjecaj razvoja tog sektora na okoliš, te analiza usklađenosti Plana razvoja Istarske županije sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske;
- opis područja šuma i šumskog ekosustava, opis lovišta i divljači, analiza obilježja utjecaja Plana razvoja Istarske županije na šume i šumarstvo, te divljač i lovstvo, te mjere zaštite šuma i šumarstva i divljači i lovstva;
- analiza usklađenosti strateških ciljeva Plana razvoja Istarske županije s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, Prostornim planom Istarske županije (Službene novine Istarske županije br. 2/02, 1/05, 4/05, 14/05-pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11-pročišćeni tekst, 13/12, 09/16 i 14/16-pročišćeni tekst), Programom zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine, Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine, Planom navodnjavanja Istarske županije, Master planom turizma, te Glavnim planom razvoja prometnog sustava Istarske, Primorsko – goranske i Ličko – senjske županije do 2030. godine;
- kratka analiza stanja i procjena utjecaja Plana razvoja Istarske županije na obalno područje i more (uključujući otoke).

Popis tijela koja su dostavila mišljenje tijekom postupka određivanja sadržaja strateške studije dan je u tablici u nastavku (Tablica 64).

Tablica 64. Popis tijela koja su dostavila mišljenje tijekom postupka određivanja sadržaja Strateške studije

r. br.	tijela koja su dostavila mišljenje
1.	Grad Umag
2.	Hrvatski operator tržišta energije d.o.o.
3.	HŽ Infrastruktura
4.	Istarska županija, Upravni odjel za održivi razvoj
5.	Istarska županija, Upravni odjel za turizam
6.	Javna ustanova Kamenjak
7.	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za zaštitu prirode

r. br.	tijela koja su dostavila mišljenje
8.	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Uprava za cestovni promet, cestovnu infrastrukturu i inspekciju
9.	Ministarstvo poljoprivrede
10.	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
11.	Ministarstvo turizma
12.	Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo civilne zaštite, Područni ured civilne zaštite Rijeka, Služba civilne zaštite Pazin
13.	Ministarstvo zdravstva
14.	PLINACRO d.o.o.

10 Sažetak

10.1 Uvod

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. SPUO stvara osnovu za promicanje održivog razvitka kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogle imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka.

Postupak SPUO provodi se za Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine (u daljnjem tekstu: PR IŽ). Nositelj izrade je Istarska županija – Regione Istriana, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Postupak SPUO provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17).

U postupku SPUO izrađuje se strateška studija. Strateška studija je stručna podloga koja se prilaže uz strategiju, plan i program, a strateška procjena provodi se na temelju rezultata utvrđenih strateškom studijom.

Strateškom studijom određuju se, opisuju i procjenjuju očekivani značajni učinci na okoliš koje može uzrokovati provedba strategije, plana ili programa i razumne alternative vezane za zaštitu okoliša koje uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat te strategije, plana ili programa. Namjera cijelog postupka je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme strategije, plana ili programa, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak njezina donošenja. Postupak SPUO pruža dionicima priliku sudjelovanja u postupku te se osigurava informiranje i sudjelovanje javnosti za vrijeme postupka donošenja odluka. Nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka.

Stratešku studiju izradila je tvrtka VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, koja je ovlaštena za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i prirode sukladno Rješenjima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

10.2 Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine

Plan razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. temeljni je srednjoročni akt strateškog planiranja, koji se donosi za razdoblje od šest godina u svrhu definiranja posebnih ciljeva za provedbu dugoročnih akata strateškog planiranja, Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija.

Izradom Plana razvoja odražava se kontinuitet provedbe procesa strateškog planiranja na području Županije. Prvi strateški razvojni dokument, Regionalni operativni program Istarske županije – ROP, izrađen je za razdoblje od 2006. do 2010. godine. Uslijedila je izrada Županijske razvojne strategije za razdoblje od 2011. do 2013. godine te Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine, čije je trajanje produljeno do kraja 2021. godine, sukladno napatku Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u prosincu 2017. godine uspostavljen je novi okvir kojim se uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama, koje sukladno svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javnopravna tijela. Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine (NN 13/2021), koja svojim razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima predstavlja temeljni strateški okvir za izradu Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027.

Nositelj izrade Plana razvoja je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s angažiranim vanjskim stručnjacima.

Srednjoročna vizija razvoja

Temeljem načela partnerstva i suradnje te ostalih načela politike regionalnog razvoja, Planom razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. utvrđuje se sljedeća srednjoročna vizija razvoja:

Zelena, otporna, povezana i pametna regija prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu.

Sukladno navedenoj viziji, ključne snage Istarske županije su visoka kvaliteta života, očuvan okoliš te inovativno i konkurentno gospodarstvo. Njena otpornost očituje se u više elemenata društveno gospodarskog razvoja, od sposobnosti ublažavanja rizika uzrokovanih klimatskim promjenama, preko diversifikacije gospodarskog sektora i inovativnog pristupa tradicionalnim industrijama do zdravstvene i socijalne vitalnosti stanovništva kao njenog ključnog resursa. Uz zadržavanje uključivosti i multikulturalnosti, Istarska županija ostaje najrazvijenija regija u Republici Hrvatskoj te dodatno unapređuje povezanost na regionalnoj razini.

Strateški okvir

PR IŽ je strukturiran na način da su definirana 4 prioriteta javnih politika koja su podijeljena na posebne ciljeve (ukupno 16), a oni dalje na mjere. U tablici u nastavku (Tablica 65) prikazan je strateški okvir PR IŽ.

Tablica 65. Strateški okvir PR IŽ

strateški okvir PR IŽ
prioritet javne politike 1. Zelena i povezana regija
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena
mjera 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE mjera 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama mjera 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka mjera 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje
mjera 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture mjera 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture mjera 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture mjera 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture mjera 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta mjera 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture mjera 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju
mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja mjera 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora mjera 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom
mjera 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine mjera 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija mjera 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)
mjera 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom mjera 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda mjera 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća mjera 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete mjera 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima
mjera 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite.
prioritet javne politike 2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja
mjera 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova mjera 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima mjera 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikuluma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada mjera 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija mjera 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture mjera 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju

strateški okvir PR IŽ
mjera 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada mjera 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport
mjera 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji mjera 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu mjera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite mjera 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima mjera 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge mjera 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti mjera 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva
mjera 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva mjera 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva mjera 2.3.3. Osnajivanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu mjera 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici mjera 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI mjera 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem
mjera 2.4.1. Stvaranje pametne uprave mjera 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem mjera 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka mjera 2.4.4. Razvoj ITU područja
prioritet javne politike 3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva
mjera 3.1.1. Razvoj ICT sektora mjera 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva mjera 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama
mjera 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora mjera 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva mjera 3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade mjera 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo mjera 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje
<ul style="list-style-type: none"> • posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima
mjera 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda mjera 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma mjera 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu mjera 3.3.5. Razvoj zelenog turizma mjera 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

strateški okvir PR IŽ
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva
mjera 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda mjera 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije mjera 3.4.3. Osnajivanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva mjera 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja mjera 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije mjera 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva
prioritet javne politike 4. Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta
mjera 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta mjera 4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ
<ul style="list-style-type: none"> posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije
mjera 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina mjera 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti mjera 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija mjera 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje mjera 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture mjera 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji mjera 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije

PR IŽ određeno je i 12 strateških projekata važnih za Županiju, koji su navedeni u tablici u nastavku (Tablica 66).

Tablica 66. Strateški projekti PR IŽ

strateški projekti IŽ
1. Zelena i energetska neovisna Istra
2. Istra - regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode
3. Povezana Istra - unaprjeđenje prometne i informacijsko - komunikacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja
4. Sigurna Istra - unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima
5. Pametna Istra - regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja
6. Istra - regija sporta
7. Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra
8. Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama
9. Istra - regija konkurentnog gospodarstva
10. Istra - regija održivog turizma
11. Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

strateški projekti IŽ

12. Istra - regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

10.3 Odnos PR IŽ s drugim planovima, programima i strategijama

Provedba PR IŽ doprinijet će ostvarenju pojedinih ciljeva postavljenih sljedećim analiziranim strateškim dokumentima na državnoj razini:

- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21)
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09)
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2027. (2021)
- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)
- Strategija i nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02)
- Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)
- Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20)
- Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine (2019)
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20)
- Strategija i akcijske plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
- Strategija i akcijske plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08)
- Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)
- Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. (NN 84/23)
- Višegodišnje program gradnje komunalnih vodnih građevina do 2030. (NN 147/21)
- Višegodišnje program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioraciju (NN 117/15)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.–2028. godine (NN 84/23)
- Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)
- Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)
- Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)

- Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 93/14)
- Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (NN 26/21)
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)
- Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (nacrt, 2022)
- Strategija poljoprivrede do 2030. (NN 26/22)
- dokumenti Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koji se donose temeljem Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14, 39/17, 112/18)
- Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)
- Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine (NN 133/22)
- Program kontrole onečišćenja zraka za razdoblje od 2020. do 2029. godine (NN 90/19)
- Prostorni plan Nacionalnog parka Brijuni (NN 45/01)
- Prostorni plan Parka prirode Učka (NN 24/06)

Provedba PR IŽ doprinijet i ostvarenju pojedinih ciljeva postavljenih sljedećim analiziranim strateškim dokumentima na regionalnoj razini:

- Prostorni plan Istarske županije (SNIŽ 14/16)
- Master plan turizma Istarske županije 2015.–2025. (2014.)
- Program zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine (2019)
- Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji (2015, 2018)
- Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Istarske županije (2019)
- Plan navodnjavanja Istarske županije – novelacija (Službene novine IŽ 01/08)
- Glavni plan razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran (2018)

10.4 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na PR IŽ

Provedba PR IŽ doprinijet će ostvarenju pojedinih ciljeva postavljenih sljedećim relevantnim međunarodnim ugovorima i sporazumima:

- Europski zeleni plan (2019)

- Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama (2021)
- Strategija od polja do stola (2020)
- Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. („Agenda 2030“) (2015)
- Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)
- Pariški sporazum (Pariz, 2015)
- Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. (2020)
- Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992)
- Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) (Bern, 1979)
- Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonnska konvencija) (Bonn, 1979)
- Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Paris, 1972)
- Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca, 2000)
- Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (Barcelona, 1994 i Monako, 1995)
- Konvencija za zaštitu morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelona, 1976)
- Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Barcelona, 2008)
- Nova strategija EU-a za šume do 2030. (2021)

10.5 Postojeći okolišni problemi

10.5.1 Georaznolikost

Prijetnje georaznolikosti mogu se podijeliti na prirodne i antropogene (Gray, 2004). Prirodne prije svega proizlaze iz klimatskih promjena i posljedičnog podizanja morske razine kojom bi moglo doći do potapanja vrijednih geolokaliteta u obalnom i otočnom području. Ta je prijetnja najrelevantnija za geološko-paleontološke lokalitete i vrijedne obalne predjele razvedene obale, osobito na zapadu i jugozapadu IŽ. Antropogene prijetnje proizlaze iz nedostatnog vrednovanja i zaštite georaznolikosti od strane nadležnih tijela, nepriličnog odnosa stanovništva prema okolišu te neprikladnog ponašanja turista.

Iako je sustav zaštite prirode u Hrvatskoj relativno dobro razrađen te postoji podrška kroz prateće institucije, zakonske i provedbene dokumente, inventarizacija georaznolikosti, ali i zaštita i očuvanje geobaštine, još uvijek zaostaju za očuvanjem bioraznolikosti. Georaznolikost je vrlo krhka, ranjiva i neobnovljiva te podložna trajnom oštećivanju i uništavanju stoga ju je potrebno adekvatno očuvati i zaštititi. Prijetnje očuvanju georaznolikosti čine fragmentacija lokaliteta, gubitak otkrivenosti i vidljivosti, gubitak pristupa, prekid prirodnih procesa te onečišćenje.

Ljudsko djelovanje predstavlja jednu od najvećih prijetnji georaznolikosti svojim namjernim ili nenamjernim djelovanjem. Eksploatacijom mineralnih sirovina otvaraju se značajni profili koji geolozima daju nova saznanja i spoznaje o postanku stijena i procesima koji su se odvijali tijekom Zemljine prošlosti, dok se s druge strane eksploatacijom nepovratno gube vrijedna područja. Širenje građevinskih područja, ilegalna gradnja te izgradnja prometnica dovode do narušavanja prirodnog izgleda krajobraza, geomorfoloških procesa ali i vrijednih nezaštićenih izdanka te potiču i aktivaciju prirodnih procesa poput klizišta koji predstavljaju opasnost za ljude i okolinu. Prijetnju georaznolikosti također stvaraju i neodgovorno sakupljanje i namjerno uništavanje fosila i minerala što se posebice ističe u speleološkim objektima. Turizam je pritom osobito rizična aktivnost koja uključuje posredne prijetnje poput odlamanja stijena i minerala, uređivanja prirodnih plaža, trasiranja pješačkih staza itd., a neke od neposrednih su linijska erozija na stazama, pojačano trošenje stijena zbog površinskog oštećivanja, pojačana abrazija, kompakcija tla gaženjem itd.

Točkasti lokacijski pristup inventarizaciji i zaštiti speleoloških objekata predstavlja osobitu prijetnju njihovom dugoročnom očuvanju budući da se ne uzimaju u obzir njihove stvarne dimenzije te je stoga predviđena zaštita najčešće ograničena isključivo na ulaze i izlaze iz speleoloških objekata. Naime, specifičnost je podzemnih krških oblika u često nepredvidivom prostornom pružanju u horizontalnoj i vertikalnoj dimenziji. Na reljefnoj površini vidljiv je jedino ulaz i/ili izlaz iz speleološkog objekta dok su podzemne šupljine teško vidljive i često teško dostupne. Speleološki objekti uvjetno se dijele prema položaju i nagibu kanala na špilje i jame. Špilje su horizontalni i kanali manjih nagiba dok su jame vertikalni i strmi kanali. U prirodi su speleološki objekti najčešće sastavljeni od niza horizontalnih i vertikalnih kanala koji se protežu u sve tri prostorne dimenzije.

U tom smislu položaj ulaza/izlaza speleološkog objekta na reljefnoj površini ne daje podatak o pružanju cjelokupnog speleološkog objekta zbog čega eventualno nepostojanje ulaza/izlaza u istraživanom području ne isključuje postojanje speleoloških objekata u krškom podzemlju. Iako Katastar speleoloških objekata kojeg održava Zavod za zaštitu okoliša i prirode MINGOR-a speleološke objekte prikazuje površinskim bufferima, stvarno pružanje speleoloških objekata, osobito špilja koje imaju izraženu horizontalnu dimenziju, iz katastra nije poznato zbog čega može biti teško procijeniti površinske pritiske na speleološke objekte. Takvi su pritisci mogući kad pri procjeđivanju vode iz poljoprivrednih i drugih površina te odlagališta otpada onečišćujuće tvari mogu dospjeti u speleološke objekte i tokovima vode u njima se transportirati kroz krško podzemlje i ugroziti ekosustave koji su se u tim speleološkim objektima ili na njihovim izlazima (izvori/vrela) razvili.

U IŽ prepoznat je problem divljih deponija otpada među kojima je posebno istaknuto ilegalno odlaganje otpada u speleološke objekte. Prostorna distribucija divljih odlagališta otpada u speleološkim objektima prikazuje kako je broj takvih odlagališta (očekivano) najveći u zonama s najviše speleoloških objekata, pri čemu je osobita koncentracija u središnjoj Istri.

10.5.2 Pedologija

Na razini Republike Hrvatske, kao i na razini županija ne postoje sustavna praćenja oštećenja tala. Pod pojmom oštećenja smatra se stupanj narušavanja njegovih osobina u odnosu prema prirodno stvorenim pedogenetičkim uvjetima. Upravo zbog izostanka sustavnog praćenja (monitoringa) stanja oštećenosti tala nije moguće dati detaljan kvantitativni opis stanja tla. Jedan od najvećih pritisaka na tlo i zemljište je degradacija tla te prenamjena uslijed urbanizacije i širenja građevinsko-turističkog područja, a samim time i prometne mreže (Izvješće o stanju okoliša Istarske županije za razdoblje od 2014. do 2018. godine, 2019).

Nadalje, pritisci na tlo i zemljište dolaze iz raznih vrsta onečišćenja, odnosno oštećenja u vidu neadekvatnog postupanja otpadom. Prema postojećim raspoloživim izvorima (Prostorno vremenskoj georeferenciranoj bazi podataka o potencijalno onečišćenim i onečišćenim lokalitetima Registru onečišćavanja okoliša - ROO), na području Istarske županije evidentirano je 119 ilegalnih odlagališta otpada.

Ostali negativni utjecaji uključuju eroziju pojačanu neodgovarajućim korištenjem zemljišta, zaslanjivanje uzrokovano precrcpljivanjem podzemnih voda putem ilegalnih bušotina u priobalju i onečišćenje tala kemikalijama korištenim u poljoprivredi. Na području Sive Istre velik je potencijal fluvijalne erozije kojom također dolazi do degradacije tla. Eolska erozija također predstavlja određen problem na fliškoj podlozi koji je pojačan djelovanjem čovjeka.

10.5.3 Vode

Osnovni faktori koji utječu na kakvoću voda su nedovoljno riješeni sustavi komunalnih, industrijskih i oborinskih otpadnih voda, neadekvatno postupanje s krutim otpadom i postojanje ilegalnih odlagališta te poljoprivredna (ratarska i stočarska) proizvodnja.

Kvarner je relativno zatvoreni zaljev u sjevernom Jadranu gdje je dominantna morska cirkulacija od jugoistoka prema sjeverozapadu duž obale. Morske struje općenito teku u smjeru obrnutom od kazaljki na satu. Velika koncentracija naselja, uključujući gospodarski razvijeno područje Rijeke, utječe na kakvoću vode uslijed manje filtracije odnosno izmjene voda u odnosu na otvoreno more. U manjem je mjerilu sličan učinak vidljiv u zaljevima i lukama gdje na kakvoću mora utječu velika naseljenost u gradskim naseljima i razmjerno povećan pomorski promet.

Unatoč u cjelini zadovoljavajućim pokazateljima ekološkog statusa mora i visoke kakvoće, izgradnja lučke infrastrukture i intenziviranje turističke aktivnosti u ljetnom razdoblju imaju značajne negativne efekte na priobalno područje i bioraznolikost. Izgradnjom turističkih sadržaja ugrožavaju se zajednice priobalja i obala, a dodatnu ugrozu morskim ekosustavima predstavlja neselektivno i prekomjerno korištenje ribljeg fonda, uništavanje podmorja kočenjem i drugim slabo selektivnim alatima te utjecaj marikulture u smislu organskog onečišćenja mora (Plan razvoja IŽ, 2022).

Uslijed pretjeranog crpljenja vode u obalnim područjima u ljetnom dijelu godine dolazi do intruzije slane morske vode koja ispunjava pore i pukotine u kojima se nalazila iscrpljena slatka voda te se posljedično povećava salinitet i smanjuje upotrebljivost podzemne vode

za piće. U tom pogledu je najveći pritisak na vodonosnike upravo u ljetnom dijelu godine kad su potrebe za pitkom vodom uslijed turističkih kretanja najveće i kad je smanjena količina oborina zbog čega su potrebne veće količine podzemne vode za navodnjavanje. To je osobito značajno za tijelo podzemne vode Južnu Istru koje je smješteno u podlozi zone s izraženom turističkom aktivnosti. Na kakvoću i stupanj čistoće podzemnih voda na teritorijima većih gradova najviše utječu gospodarstvo, neadekvatna kanalizacijska infrastruktura i nepostojanje pročistača otpadnih voda u svim naseljima, nesanirana ilegalna odlagališta otpada te neplanska gradnja u zonama sanitarne zaštite.

Sustav uređenja vodotoka u oko 80 % slučajeva zadovoljava funkciju osiguranja neškodljivog protoka voda za najučestalije uvjete hidrometeorološke prognoze, odnosno za najučestalije hidrološko i hidrometeorološko stanje sliva. Postojeći sustavi obrane od poplava kontinuirano se održavaju i nadograđuju. Za ekstremne ugroze od bujičnih voda na pojedinim se mikrolokacijama provode mjere obrane od poplava. Dosadašnji sustavi obrane od poplava sastojali su se uglavnom od regulacijskih radova uređenja korita i izgradnje nasipa. Uslijed kratkotrajnijih ali intenzivnijih poplava zbog klimatskih i posljedično hidroloških promjena posljednjih petnaestak godina potrebno je preispitati efikasnost postojećih sustava i naći rješenja s najboljim učinkom u obrani od poplava (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

10.5.4 Zrak

Na području Istarske županije četiri su veća izvora onečišćenja zraka – TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli - Pola. Osim industrijskih postrojenja, na narušavanje kvalitete zraka značajan utjecaj imaju povećanje obujma prometa u ljetnim mjesecima i energetski izvori u hotelijerstvu (Plan razvoja IŽ, 2022.).

10.5.5 Klimatske promjene

Okolišni problemi uzrokovani klimatskim promjenama na području IŽ-a do sad nisu detaljno analizirani i kvantificirani. Iako se problemi povezani s klimatskim promjenama već sad uočavaju, porast njihovog intenziteta i značaja može se očekivati u narednim desetljećima. U prethodnom poglavlju (3.9.1.2 Predviđeni utjecaji klimatskih promjena) navedeni su sektori na koje će klimatske promjene najviše utjecati. Budući da su svi navedeni sektori relevantni i za područje IŽ-a, može se zaključiti kako je IŽ značajno izložena utjecaju klimatskih promjena. Od ugroženih sektora izdvaja se turizam koji je jedan od glavnih izvora prihoda na području IŽ. Značajne površine u Županiji zauzimaju poljoprivredne površine i šume stoga se može očekivati i porast negativnog utjecaja na sektore poljoprivrede i šumarstva. Osim navedenog, i u svim ostalim sektorima već su prepoznati određeni negativni utjecaji (utjecaj toplinskih valova na zdravlje ljudi, utjecaj oluja i poplava na infrastrukturu, utjecaj na sektor ribarstva itd.).

U nastavku su navedeni podaci o utjecaju klimatskih promjena i ranjivosti područja u Republici Hrvatskoj. Podaci su preuzeti iz dokumenata izrađenih u sklopu provedbe aktivnosti projekta Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike (sad

MINGOR) za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama – Strategija prilagodbe klimatskim promjenama (www.prilagodba-klimi.hr).

Voda

U budućem razdoblju očekuje se da će pogoršanjem hidroloških prilika doći do povećanja učestalosti i duljine trajanja sušnih razdoblja te intenziteta pojava poplavnih situacija. Prognozirano povećanje temperature kao i stagnacija ili minorno iskazani trendovi promjena u ukupnim količinama oborina imat će za posljedicu povećanje evapotranspiracije, smanjenje površinskih i podzemnih otjecanja, a time i još naglašenije smanjenje vodnih zaliha. Tu su posebno ugroženi priobalni krški vodonosnici i ostale vodne pojave u priobalju (jezera, vodotoci, izvori). Kod njih se javlja kumulativni efekt mogućih smanjenih protoka i razina podzemnih voda, intenzivnijih prodora mora u krške priobalne vodonosnike i jezera te propagacije zaslanjenih morskih voda duž korita vodotoka dulje u kopneno zaleđe. Provedena modeliranja pokazuju da će se u budućnosti povećati i intenzitet kratkotrajnih jakih oborina, što će stvoriti preduvjete za učestalije pojave poplava na bujičnim vodotocima, urbanim područjima i riječnim slivovima. Posebno negativne posljedice očekuju se kod vodotoka u priobalju u pogledu visokih voda zbog kumulativnog efekta koincidencija podizanja razine mora i pojava ekstremnih protoka.

U budućem razdoblju očekuju se i naglašene promjene temperatura voda, što će se negativno odraziti kako na akvatičke ekosustave, njihovu bioraznolikost i prijemni kapacitet, tako i na mogućnosti njihova korištenja za ostale namjene.

Promjena morske razine također je bitan pokazatelj klimatskih promjena. To je globalna pojava koja se instrumentalno opaža od kraja 19. stoljeća. Na području Jadranskog mora zabilježeni su trendovi promjene morske razine od $2,0 \pm 0,9$ do $3,4 \pm 1,1$ mm/god. Morska razina ne raste linearno, već su utvrđene faze bržeg i sporijeg porasta te je u ovisnosti i od drugih faktora kao što je tektonika, posebice na Hrvatskoj obali te je iz tog razloga moguće odrediti samo relativnu promjenu morske razine. Procjene rasta srednje razine mora na hrvatskoj obali kreću se u rasponu od 0,3 m do oko 1,1 m u 2100. godini, pri čemu su novije procjene bliže gornjoj vrijednosti. Kada se njima dodaju utjecaji povremenih ekstremnih razina mora u rasponu od 0,84 m do 1,15 m, dobije se ukupni rast razine mora na kraju stoljeća u rasponu od 1,4 m do 2,2 m.

Bioraznolikost

Najveće negativne promjene za prirodne ekosustave i bioraznolikost mogu se očekivati na području priobalne i krške mediteranske te aridne panonske Hrvatske. Negativne promjene na ekosustave uključuju: potapanje obalnih staništa, zaslanjenje kopnenih i slatkovodnih staništa uz morsku obalu, a rijeka i dublje uz stvaranje estuarija, isušivanje vlažnih kopnenih staništa, povećanje aridnih staništa, smanjenje areala te eventualni nestanak nekih staništa i vrsta. Očekivane negativne posljedice na bioraznolikost su smanjenje vigora jedinki (životne sposobnosti), oštećenje jedinki i obolijevanje od bolesti i štetnika, pojava kompeticijskih invazivnih vrsta, smanjenje populacija, smanjenje areala vrste, cjepkanje areala na disjunktne (razvojno razdijeljene) populacije, pojava ugroze pojedine

vrste i u konačnici regionalno ili globalno izumiranje vrste. Potencijalne pozitivne posljedice prisutne su prvenstveno za autohtone termofilne i kserotermofilne vrste (odlikuju se nizom prilagodbi u zaštiti od suvišnog gubitka vode iz tijela) i njihova staništa, za koje možemo očekivati širenje areala i povećanje populacije.

Na području krške mediteranske Hrvatske posebno negativan utjecaj očekuje se uslijed isušivanja velikih plitkih uvala i zaljeva, priobalnih laguna i močvarnih staništa, kao i intruzije slane (morske) vode u kompleksna staništa estuarija, u priobalne vodonosnike i priobalne izvore slatke vode. Od ugroženih staništa ističu se mediteranska amfibijska staništa, mediteranske sitine, mediteranski vlažni travnja itd.

Kod podzemnih kompleksnih staništa posebno su ugrožene preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, prvenstveno zbog podizanja razine mora i smanjenja dotoka slatke vode, vrulje, anihaline špilje i jame.

Jadransko more je zbog svojeg položaja i poluzatvorenog oblika ranjivo na klimatske promjene, a to se osobito odnosi na priobalno područje i otoke. Priobalna područja, ponajviše estuariji i ušća rijeka, izloženi su porastu razine mora, jačem utjecaju zagrijavanja i invaziji stranih vrsta. Produktivnost tih područja uvelike ovisi i o donosu hranjivih tvari rijekama, što će se promjenom klime smanjiti.

Od morskih organizama ranjiviji su oni s kasnijim nastupom zrelosti, sporijom izmjenom generacija, manjom plodnošću i ovisni o određenom tipu staništa jer im sve to smanjuje sposobnost prilagodbe. Zbog toga su ranjivije pridnene vrste (škamp, oslić), nego mala plava riba. Zbog predviđene promjene temperature Jadranskog mora (2,4 °C do 2070. godine), rasprostranjenost hladnoljubivih vrsta riba bit će ograničena samo na najsjevernije dijelove. U slučaju nepovoljnijeg scenarija, mnoge će endemične vrste izumrijeti, što će ujedno s migracijom toploljubivih vrsta značajno promijeniti sastav ribljih populacija Jadrana. Porast temperature mora iznad 28 °C povećat će smrtnost morske cvjetnice u drugoj polovici stoljeća što će omogućiti širenje drugih vrsta kao i invazivnih makroalgi, porijeklom iz tropskih i suptropskih područja. Livade morskih cvjetnica važna su staništa i rastilišta brojnih vrsta riba. Povećana smrtnost negativno će se odraziti na novačenje riba i stanje bioresursa.

Predviđa se i značajan porast kiselosti mora do 2070. godine što će zajedno s porastom temperature nepovoljno djelovati na razvoj i rast školjkaša. Istodobno će uslijed smanjenja oborina i povećane evaporacije doći do smanjenog dotoka slatke vode rijekama i porasta slanosti za 0,3 – 0,4 ‰, što će također nepovoljno utjecati na rast i uzgoj školjkaša.

Porast razine mora ugrožit će opstanak brojnih ribljih vrsta, osobito onih s izraženim migracijama (cipli, jegulje). Uzrok će biti degradacija i nestanak staništa koja ovim vrstama služe kao mrjestilišta i rastilišta.

Zbog smanjene vertikalne cirkulacije vode i zadržavanja hranjivih tvari u dubljim dijelovima, očekuju se promjene i u sastavu fitoplanktona – povećat će se brojnost manjih vrsta a smanjiti brojnost dijatomeja.

Ribarstvo

Ranjivost otoka posljedica je velike ovisnosti stanovništva o ribolovu i marikulturi u osiguravanju osnovnih sredstava za život. Morski je ribolov veoma ranjiv zbog nepovoljnog stanja bioresursa na kojima ribolov počiva uzrokovanog prelovom, osjetljivosti na promjene na tržištu i utjecajem cijena goriva na profitabilnost djelatnosti. Osobito je ranjiv priobalni ribolov zbog dodatnih antropogenih utjecaja s kopna i invazije stranih toploljubivih vrsta riba. U segmentu marikulture vrlo je ranjiv uzgoj školjkaša i hladnoljubivih vrsta riba.

Na razini vodenih organizama ranjivijih su oni s kasnijim nastupom zrelosti, sporijom izmjenom generacija, manjom plodnošću i ovisni o određenom tipu staništa jer im sve to smanjuje sposobnost prilagodbe. Zbog toga su ranjivije pridnene vrste (škamp, oslić) nego mala plava riba.

Od klimatskih promjena najizraženija će biti promjena temperatura mora, koja će u većem dijelu Jadrana porasti za 2,4 °C do 2070. godine. To će ograničiti rasprostranjenost hladnoljubivih vrsta riba samo na najsjevernije dijelove. U slučaju nepovoljnijeg scenarija mnoge će endemične vrste izumrijeti, što se zajedno s migracijom toploljubivih vrsta značajno promijeniti sastav ribljih populacija Jadrana.

Porast temperature mora iznad 28 °C povećat će smrtnost morske cvjetnice (*P. oceanica*) u drugoj polovici stoljeća, što će omogućiti širenje drugih vrsta kao i invazivnih makroalgi. Povećana smrtnost negativno će se odraziti na novačenje riba i stanje bioresursa.

Porast kiselosti mora zajedno s porastom temperature nepovoljno će djelovati na razvoj i rast školjkaša, što će biti pojačano uslijed smanjenja oborina i povećane evaporacije čime će doći do smanjenog dotoka slatke vode rijekama i dodatnog porasta slanosti mora.

Porast razine mora ugroziti će opstanak brojnih ribljih vrsta, osobito onih s izraženim migracijama. Uzrok će biti degradacija i nestanak staništa koja ovim vrstama služe kao mrjestilišta i rastilišta.

Globalno će jedna od najvažnijih posljedica biti promjena oblika i intenziteta primarne produkcije. Zbog smanjene vertikalne cirkulacije vode i zadržavanja hranjivih tvari u dubljim dijelovima doći će do promjene u fenologiji, brojnosti i sastavu fitoplanktona. Tako će se povećati brojnost manjih vrsta, a smanjiti brojnost dijatomeja. Uz to će se smanjiti količina kacificirajućih organizama koji su ključni u primarnoj produkciji.

Utjecaj na ribolov i akvakulturu imat će i ekstremne vremenske prilike (olujno nevrijeme, suša). Uslijed olujnog nevremena bit će onemogućen ili ograničen ribolov. Povećat će se i mogućnost oštećenja uzgojnih instalacija.

Poljoprivreda

Poljoprivreda je izravno izložena vremenskim prilikama, odnosno klimatskim promjenama. Razvoj biljaka i stoke je gotovo u cijelosti određen sadržajem vode u tlu i temperaturom zraka. Manjak vlage u tlu otežava ili posve sprečava nizanje zasijanih poljoprivrednih kultura, odnosno njihov razvoj i dozrijevanje. Dugotrajne suše uzrokuju venuće usjeva. No do vrlo sličnih posljedica može doći i uslijed dužih vlažnih razdoblja i zasićenja tla vodom. Osim manjka odnosno viška vode u tlu, poljoprivrednu proizvodnju ponajviše otežavaju

ekstremne temperature zraka, a uz njih poljoprivrednu proizvodnju pogađaju i ostale vremenske nepogode; tuča, poplave, olujni vjetrovi, ledena kiša i dr.

Hrvatska poljoprivreda je izrazito ranjiva na klimatske promjene, budući da se navodnjava svega oko 1,1% poljoprivrednog zemljišta, a u zaštićenom se prostoru (staklenici i plastenici) uzgaja na samo oko 400 ha. Ranjivost na klimatske promjene potencirana je i slabim prihvatnim kapacitetom poljoprivrednog tla za vodu, što je posljedica niskog sadržaja humusa u tlu, zbijenosti tla i pomanjkanja, odnosno lošeg sustava odvodnje.

U budućem razdoblju očekuje se smanjenje prinosa poljoprivrednih kultura i manja produktivnost stoke kao posljedica smanjenje količine oborina u vegetacijskom razdoblju, manje vlažnosti tla, povećanja evapotranspiracije i povećanja temperature zraka. Od pozitivnih strana treba napomenuti mogućnost uzgajanja nekih kultura ili sorta u hladnijim područjima.

Suha, topla klima pogodovat će bržem razmnožavanju biljnih bolesti, pa se zbog toga očekuje i veća upotreba pesticida. U konačnici, osim nestašice vode, problem će predstavljati i sve učestalije poplave koje će uvelike biti uzrokovane i smanjenjem prihvatnog kapaciteta za vodu poljoprivrednog tla.

Šumarstvo

U budućem razdoblju očekuje se smanjenje produktivnosti nekih šumskih ekosustava, veća učestalost i dulja sezona šumskih požara, migracije štetnih organizama, pomicanje fenoloških faza šumskog drveća (ranije listanje i cvatnja, produljenje vegetacijske sezone, ovisno o vrstama i staništima), veća vjerojatnost pojave ekstremnih vremenskih utjecaja (poput vjetrolova, ledoloma, poplava) itd.

Energetika

Iako očekivani utjecaj klimatskih promjena na sektor energetike još nije detaljno istražen u Republici Hrvatskoj, na temelju do sada izrađenih klimatskih modela uočeni su sljedeći negativni utjecaji:

- Smanjenje proizvodnje električne energije u hidroelektranama zbog smanjenja srednje godišnje količine oborina,
- Povećanje potrošnje toplinske energije za potrebe hlađenja zbog povećanja srednje temperature zraka,
- Smanjenje proizvodnje energije u termoelektranama radi nedovoljno učinkovitog hlađenja postrojenja zbog smanjenja srednje godišnje količine oborina,
- Oštećenje energetskih postrojenja i infrastrukture zbog ekstremnih vremenskih događaja – ledolomi, poplave, orkanski vjetrovi, šumski požari.

Ipak, očekuju se i neki pozitivni utjecaji, poput smanjenja potrošnje toplinske energije u zimskom periodu uslijed povećanja srednje temperature zraka.

Turizam

Negativni utjecaji klimatskih promjena na sektor turizma zbog povećanja temperature zraka i mora očituju se u promijenjenoj sezonalnosti, toplinskim udarima, povećanim troškovima hlađenja, promjena u flori i fauni te smanjenju bogatstva mora. Zbog podizanja razine mora doći će do uništavanja obalne infrastrukture, gubljenja plažnih područja i većih troškova za zaštitu od podizanja razine mora. Smanjene količine oborina uzrokovat će nestašicu pitke vode, probleme s održavanjem zelenih površina te povećanje intenziteta pojavljivanja požara. Osim na ljetni turizam, zbog smanjenja količine snježnog pokrivača očekuju se negativni utjecaji i na zimski turizam.

Zdravlje ljudi

Zbog povećanja učestalosti i trajanja ekstremnih vremenskih uvjeta mogu se očekivati sljedeće posljedice: promjene u epidemiologiji kroničnih nezaraznih i akutnih zaraznih bolesti, smanjenje kvalitete zraka i zdravstvene ispravnosti vode i hrane te povećanje razine mikrobioloških i kemijskih štetnih čimbenika u okolišu.

10.5.6 Bioraznolikost

Veliku prijetnju području Istarske županije predstavlja napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede koji su doprinosili očuvanju biološke raznolikosti, uz razvoj intenzivnih oblika poljoprivrede koji podrazumijevaju procese: prenamjene staništa / zemljišta, sječe šuma, navodnjavanja, uzgoja monokultura, kao i nestajanje autohtonih vrsta, sorti i pasmina, primjenu pesticida, herbicida te uništavanje šumaraka, živica i drvoreda. Upotreba mineralnih gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu biljaka potencijalno može biti uzrok mnogih negativnih učinaka na okoliš, onečišćenje tla i podzemnih voda, emisije stakleničkih plinova, štetnog utjecaja na biološku raznolikost te eutrofikacije površinskih voda.

Urbanizacija se najviše očituje kroz fragmentaciju staništa, onečišćenje otpadom (ilegalna odlagališta), otpadnim vodama, bukom, svjetlošću, prekomjerno širenje građevinskog područja te lociranje građevinskih područja u posebno vrijedne i osjetljive ekosustave. Potencijalna ilegalna odlagališta, sa značajnim utjecajem na okoliš (procjedne vode, samozapaljenja, neugodni miris, vizualno onečišćenje i sl.), dovode do onečišćenja kopnenih i podzemnih voda te mora gradskim i industrijskim otpadnim vodama. Urbanizacija je svakako popraćena razvojem prometne infrastrukture. Ukoliko se isključe beneficije razvoja prometnog sustava za ljudsku populaciju, generalno ostaju negativni učinci cestovnog prometa na okoliš te raznolikost flore i faune određenog područja. Razvojem prometa eksponencijalno raste štetan utjecaj na vodu, tlo i zrak čime se neposredno ugrožavaju biljne i životinjske vrste. Izgradnja prometnica iziskuje namjerno uzrokovane promjene u staništu što dovodi do degradacije i fragmentacije staništa. Na taj način smanjuje se i mijenja životni prostor neke populacije čime se ograničava migracijsko kretanje i orijentacija životinja, a posljedično njena brojnost, gustoća i raspored.

Osobito vrijedna područja istovremeno su turistički atraktivnija, stoga su ona posljedično izložena većem antropogenom pritisku. Sama prisutnost posjetitelja u nekim situacijama predstavlja problem za životinjske vrste jer dovodi do uznemiravanja, što može biti

problematično u osjetljivijim životnim fazama poput razmnožavanja i podizanja mladih. Antropogeni utjecaj često je popraćen požarima koji uznemiravaju populacije vrsta, degradiraju staništa te smanjuju područja pod šumskim zemljištem, što uzrokuje pojačanu eroziju tla zbog gubitka površinskog sloja (Izvešće o stanju okoliša IŽ, 2019).

Gotovo sva staništa obalnog područja i mora izložena su većem broju pritisaka i prijetnji što dovodi do njihove degradacije i smanjenja površina. Porast urbanizacije u priobalnoj zoni (povećanje stambenih površina u obalnom području, izgradnja turističkih objekata, izgradnja infrastrukture i dr.) prisutan u Istarskoj županiji, uz brojne druge aktivnosti koje se odvijaju u obalnom području, dovodi do određene razine opasnosti od kontinuiranog te iznenadnog onečišćenja mora, što posljedično vodi do ugrožavanja morskog ekosustava. Sektori glavnih opterećenja na morski okoliš i/ili priobalno područje su pomorski promet, ribarstvo i marikultura, turizam, unos onečišćujućih tvari kao posljedica aktivnosti na kopnu (industrija i poljoprivreda) i brodogradnja. Zastupljenost turističkih djelatnosti i razvoj infrastrukture imaju negativan utjecaj na more i morski okoliš, što se očituje u području većih gradova, luka i turističkih središta, gdje je stanje lošije u odnosu na ostale dijelove obale te je kvaliteta samih morskih staništa u opadanju (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

Veliki problem morskim ekosustavima predstavlja neselektivno i prekomjerno korištenje ribljeg fonda, uništavanje podmorja koćarenjem i drugim slaboselektivnim alatima te utjecaj marikulture u smislu organskog onečišćenja mora. Utjecaj ribolova se odražava i na slučajni ulov ostalih velikih morskih kralješnjaka, poput morskih sisavaca i kornjača. Jedan od glavnih razloga ugroženosti morskih kornjača je njihovo stradavanje u mrežama stajaćicama i pridnenim koćama. Slučajni ulov glavate želve u pridnene koće na sjeveroistočnom dijelu Jadrana je procijenjen na 2.135–4.334 jedinke godišnje (Lazar i dr., 2011). Kao skupine najugroženije lovnim aktivnostima ističu se ptice i sisavci, ali i špiljske životinje te gmazovi. Uz navedeno, bentička morska staništa, pogotovo livade morskih cvjetnica ugrožena su sidrenjem što se posljedično negativno odražava na čitav morski ekosustav. Oštećenja naselja posidonije utvrđena su na svim istraživanim livadama (*Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*) na području kojim upravlja JU Kamenjak, a za koje je utvrđeno da su popularna mjesta za sidrenje od strane nautičara (utvrđeno provedenim istraživanjima: Kružić, P. (2014): Monitoring morske cvjetnice *Posidonia oceanica* i Kružić, P. (2020): Praćenje stanja livada morske cvjetnice vrste *Posidonia oceanica* na Natura 2000 lokalitetima na području Javne ustanove Kamenjak, Hrvatsko biološko društvo).

Na području Istarske županije nalazimo velik broj biljnih i životinjskih stranih invazivnih vrsta, od kojih je samo nekoliko njih sustavno praćeno monitoringom. Prema dostupnim podacima na području Istarske županije zabilježeno je 60 stranih invazivnih vrsta. U Hrvatskoj su invazivne strane vrste također među glavnim razlozima ugroženosti bioraznolikosti. Najčešće su to alohtone vrste nenamjerno ili namjerno unesene u novi ekosustav u kojem prirodno ne obitavaju te u kojem zbog nedostatka prirodnih neprijatelja snažno (ponekad i nepovratno) potiskuju autohtone vrste smanjujući njihovu brojnost populacija. Osim negativnog utjecaja na bioraznolikost strane invazivne vrste često uzrokuju i ekonomske štete i predstavljaju opasnost po zdravlje ljudi. Za biljne strane invazivne vrste hortikultura je vrlo često vektor unosa te predstavlja potencijalnu ugrozu o kojoj treba voditi brigu.

Strane invazivne vrste u Jadran najčešće dolaze balastnim vodama, slučajnim unosom, bijegom iz akvarija / akvakulture ili prirodnim putem iz toplijih mora kao posljedica globalnog zagrijavanja ili oceanografskih promjena. Neke vrste alga brzo i uspješno se šire vegetativnim rastom jer nemaju prirodnog ili učinkovitog predatora koji bi kontrolirao njihove populacije, stvarajući vrlo guste prevlake po morskom dnu (npr. *Caulerpa* sp.) (Izvešće o stanju okoliša IŽ, 2019). Osim algi u morskom okolišu od invazivnih vrsta problem predstavljaju i rebraš *Mnemiopsis leidyi*, tropske vrste riba itd.

Do negativnog utjecaja na šumska staništa dolazi iz sljedećih razloga: korištenje za smještaj kampova i autokampova, veliki broj malih i većih eksploatacijskih polja, izgradnja infrastrukturnih građevina – dalekovoda, vodovoda, kanalizacije, plinovoda i izgradnja modernih cesta, emisija štetnih plinova iz industrije i sektora prometa. Područje Istre i Kvarnera pod velikim je opterećenjem kiselim kišama koje dolaze genovskim ciklonama iz industrijski jako razvijene Sjeverne Italije. Česti požari u zimsko-proljetnom i ljetnom razdoblju također negativno utječu na šumska staništa. Posljedica navedenih negativnih utjecaja je značajna oštećenost – defolijacija oko 70% hrasta medunca i borova na području Županije.

Upravljački problemi vezani uz bioraznolikost i zaštićena područja na prostoru IŽ uključuju: iako postoje planski dokumenti usmjereni na upravljanje zaštićenim područjima, predviđene mjere se u praksi ne provode te je evidentan nedostatak ljudskih resursa za praćenje njihove provedbe; nedostatak monitoringa u zaštićenim područjima, odnosno manjak službi koje provode redoviti nadzor; nedostatnost financijskih resursa za očuvanje zaštićenih područja; neučinkovita provedba zaštite okoliša i prirode u stvarnosti – zaštita je deklarativnog karaktera; neadekvatan nadzor i uređenje zaštite zaštićenih morskih područja, uz izraženu problematiku nadležnosti više institucija (na nacionalnoj i regionalnoj razini) (Plan razvoja IŽ, 2022).

10.5.7 Krajobraz

Područje Istarske županije, posebno obalnog dijela, ubrzano se razvija, pri čemu prostorne promjene koje ne uvažavaju kvalitete krajobraza i njegove vrijednosti dovode do narušavanja i degradacije krajobraznih značajki. Kao osnovni pritisci na krajobraznu raznolikost prepoznati su sljedeći razvojni procesi i djelatnosti:

Urbanizacija

Kao rezultat urbanizacije dolazi do smanjenja poljoprivrednih površina te prenamjene zelenih površina i šumskog zemljišta. Prenamjenom zelenih površina gube se elementi koji mogu biti uključeni u zeleni sustav gradova - okvir za mnogobrojne vrijednosti i funkcije koje priroda pruža ljudskom okolišu (ambijentalna, ekološka, socijalna, prostorna, zaštitno-okolišna, ekonomska i dr.).

Infrastruktura

Istarska županija ima pretežito dobro organiziran javni promet, no on nije dostatno organiziran na područjima većih gradova, a javlja se i problem intenzivnog automobilskeg prometa u središtima većih gradova. Također je bitno spomenuti izgradnju industrijske infrastrukture na atraktivnim područjima (npr. Pula-Pola, Umag, ...).

Turizam

Obično su područja iznimnih krajobraznih vrijednosti osobito privlačna za razvoj turističke djelatnosti. Istovremeno su ta područja vrlo osjetljiva na degradaciju uslijed izgradnje turističkih objekata neprimjerenih dimenzija i oblikovanja, čime se umanjuju prirodne i/ili kulturne, te vizualne vrijednosti krajobraza. Veliki pritisak turističke djelatnosti na prostorima većih gradova koncentriran je na priobalno područje, čime se mijenja krajobrazni karakter i smanjuje krajobrazna raznolikost.

Sukcesija kao posljedica procesa deruralizacije i depopulacije

Depopulacija i zamiranje poljoprivrede dovodi do prirodne sukcesije, tj. obrastanja tradicionalnih poljoprivrednih površina u suhozidima (pašnjaka, maslinika) te propadanja vrijednih primjeraka tradicijske kamene arhitekture nekadašnjeg sela. Navedeno naposljetku uzrokuje gubitak vrijednih kulturnih krajobraza, koji svojom osobitom pojavom daju prepoznatljiv vizualni i kulturni identitet Istarskoj županiji (Program zaštite okoliša IŽ, 2019).

10.5.8 Kulturno-povijesna baština

Zbog nedostatka financijskih sredstava, manje ruralne crkve izvan naselja središnjeg i sjevernog dijela Istarske županije, izgrađene na flišnom području, konstruktivno propadaju. U kategoriju vrlo ugroženih kulturnih dobara spadaju i arheološki lokaliteti na vrhovima brežuljaka (gradine), zbog sve većih potreba gradnje vodosprema, antenskih stupova i sličnih infrastrukturnih građevina. Uz navedeno problem predstavlja i podkapacitiranost administrativnih i ljudskih resursa ustanova u kulturi (Plan razvoja IŽ, 2022).

10.5.9 Stanovništvo i društvene djelatnosti

Kao ključni izazov vezano uz demografske prilike na razini Istarske županije ističe se izraženi trend starenja stanovništva. Prosječna starost stanovništva je 43 godine, što znači da je stanovnik Istarske županije prosječno stariji od stanovnika Republike Hrvatske godinu i 5 mjeseci, a indeks starenja koji iznosi 136,8 označava da je područje duboko zašlo u proces starenja stanovništva. Iako starenje stanovništva ne predstavlja izolirani problem Istarske županije, negativan demografski trend starenja stanovništva izraženiji je u odnosu na razinu cijele RH, s obzirom da vrijednost indeksa na nacionalnoj razini iznosi 115,0. Problemu starenja stanovništva potrebno je pristupiti intenziviranjem

pronatalitetnih populacijskih politika kako bi se spriječile šire nepovoljne društvene posljedice.

Kao jedan od ključnih izazova kvalitetnog predškolskog odgoja u Istarskoj županiji pokazala se neadekvatna organizacija rada predškolskih ustanova koja nije usklađena s potrebama zaposlenih roditelja. Na razini cijele RH, tek 11% dječjih vrtića ima dostupnu uslugu dežurstva, nakon redovnog radnog vremena vrtića, koja se ipak primarno odnosi na uslugu čuvanja djece, a ne podrazumijeva odgojnoobrazovni rad. Problematika je osobito izražena u Istarskoj županiji s obzirom na strukturu djelatnosti i veliki broj zaposlenih roditelja u uslužnim djelatnostima i turističkom sektoru općenito, kojima radno vrijeme često podrazumijeva rad u poslijepodnevnim i večernjim satima te vikendom, odnosno izvan redovnog radnog vremena vrtića.

Analiza zdravstvenog sustava prvenstveno ukazuje na mali broj zdravstvenih radnika i neadekvatnu teritorijalnu raspoređenost zdravstvenih usluga, odnosno osobiti nedostatak istih u ruralnim područjima. Prema navedenim karakteristikama Istarska županija se ne razlikuje od RH, s obzirom da su i na nacionalnoj razini zdravstvena infrastruktura i zdravstveni radnici uglavnom koncentrirani oko Grada Zagreba, jednako kao što je većina zdravstvenih usluga u Istri koncentrirana u Gradu Puli – Pola.

Iako mreža socijalnih usluga pokriva sve vrste socijalnih usluga, njena nedostatnost najviše se očituje kod usluga rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju te kod usluga boravka i smještaja za starije osobe, kod kojih su realne potrebe znatno veće od postojećih kapaciteta. Osim toga, nedostatnost mreže socijalnih usluga očituje se i u nejednakom prostornom razmještaju pružatelja socijalnih usluga, s obzirom da ih je većina smještena u većim urbanim središtima, osobito u Gradu Puli – Pola.

Vežano uz stanje sportske infrastrukture, prema procjenama Sportske zajednice Istarske županije, tek manji broj sportskih objekata izgrađenih u proteklih 10 godina zadovoljava u pogledu funkcionalnosti i opremljenosti. Većinu objekata karakterizira loša funkcionalnost i dotrajalost energetske, elektro i strojarne sustava, kao i građevinske strukture, što značajno utječe na troškove održavanja i nepotrebne energetske gubitke. Opremljenost sportskih objekata, kako otvorenih, tako i zatvorenih, relativno je skromna (Plan razvoja IŽ, 2022).

10.5.10 Gospodarstvo

Industrija

Uvidom u prvih 10 tvrtki prerađivačke industrije, vidljiva je velika ovisnost od industrija koje imaju veliki utjecaj na okoliš. Iako su okolišni čimbenici povoljni na razini Županije, ističu se područja oko TE Plomin (proizvodnja električne energije iz ugljena) i tvornice Rockwool (proizvodnja kamene vune) koja nisu okolišno zadovoljavajuća. Povremeno u zraku ima onečišćujućih tvari iz tvornice cementa Holcim (Koromačno), Calucem (Pula – Pola) i tvornica oko Umaga – Umago koje koriste industrijska otapala (Sipro, Aluflex, Hempel). Navedeno predstavlja rizik, s obzirom na obveze koje proizlaze iz Europskog zelenog plana, čiji je cilj Uniju učiniti klimatski neutralnom do 2050. godine, odnosno posljedice prelaska na klimatsku neutralnost.

Turizam

IŽ karakterizira jaka oslonjenost gospodarstva na turizam, pri čemu je izrazito izražena sezonalnost (85% turističkog prometa odnosi se na „sunce i more“). Okolišne probleme u sektoru turizma predstavlja i uzurpacija pomorskog javnog dobra od strane fizičkih i pravnih osoba u svrhu turizma, širenje izgrađenog područja na prirodnim i doprirodnim staništima, uređenje obalnog pojasa (nasipavanje i dohrana plaža, izgradnja pratećih turističkih objekata na obali), „apartmanizacija“ te nekontroliran rast privatnog smještaja koji ugrožava kvalitetu života lokalnog stanovništva, netipična gradnja objekata (kuća za odmor) i nedovoljno riješeno pitanje odvodnje smještajnih objekata uz more.

Poljoprivreda

Usitnjenost zemljišta onemogućuje značajniji opseg poljoprivredne proizvodnje, čemu dodatno pridonosi i nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja. S druge strane, intenzivno obrađivane poljoprivredne površine uzrokuju smanjenje biološke raznolikosti i genetskog potencijala biljaka i životinja te narušavaju kvalitetu tla. U sustavu ekološke poljoprivredne proizvodnje nalazi se samo oko 7% poljoprivrednog zemljišta. Uz navedeno, klimatske promjene dodatno otežavaju uvjete uzgoja poljoprivrednih vrsta.

Ribarstvo

Iako Istarska županija značajno doprinosi hrvatskom ribarstvu, stanje u području lučke infrastrukture i tržišne nadogradnje te plasmana na tržište nije zadovoljavajuće. Iskrcajna mjesta i ribarska infrastruktura ne odgovaraju u potpunosti standardima EU, a nužni logistički sadržaji također nisu razvijeni na svim iskrcajnim mjestima.

Posebno veliki utjecaj na sektor ribarstva imaju klimatske promjene koje uzrokuju porast temperature mora, promjene saliniteta te promjene u pH razinama mora što se negativno odražava na stanje stokova i općenito bioraznolikost morskog ekosustava.

Šumarstvo i lovstvo

Antropogeni utjecaj na funkcioniranje šuma, osobito na njihovu stabilnost i zdravstveno stanje, primjećuje se na gotovo svim šumskim površinama. Jednu od osnovnih opasnosti predstavljaju šumski požari, a očekuje se da će uslijed klimatskih promjena u budućnosti doći do povećanja opasnosti od nastanka šumskih požara.

Budući da veći dio IŽ obilježava klima s vrućim ljetima i oborinama fokusiranim u zimskom dijelu godine, opasnost od nastanka šumskih požara osobito je izražena u proljetnim i ljetnim mjesecima. Takvi požari najčešće nastaju ljudskim nemarom (uslijed paljenja korova ili namjernog paljenja šumskog pokrova), a rjeđe i namjernim potpaljivanjem ili udarom groma, te generiraju velike poremećaje u ekosustavima, narušavaju funkcije šuma, degradiraju prirodne resurse, kontaminiraju zrak te su opasnost za infrastrukturu i stanovništvo.

Opasnost od šumskih požara osobito je izražena u obalnom pojasu gdje je najveća koncentracija ljudi. Posebnu opasnost za nastanak šumskih požara predstavljaju ilegalna

odlagališta otpada gdje uslijed nekontroliranog paljenja otpada može doći do širenja vatre na šumsku vegetaciju. Budući da je vegetacija u ljetnom razdoblju suha, širenje požara je brzo, a smjer širenja ovisi o dominantnoj cirkulaciji zraka.

Radi sprječavanja šumskih požara potrebno je više pažnje usmjeriti na prevenciju požara (njega, čišćenje i prorjeđivanje šuma i izrada i održavanje protupožarnih prosjeka, uz pojačane napore osmatračke službe) kako bi se ubrzala reakcija i umanjio iznos opožarene površine po požaru.

Nadalje, šumski ekosustavi često se neposredno uništavaju zbog izgradnje cesta, naselja, električnih i telefonskih vodova, vodoprivrednih objekata (primjerice hidrocentrala), te stvaranjem poljoprivrednih kultura, rudarenjem i crpljenjem nafte ili zbog izgradnje terena za rekreaciju. Osim toga, veliki problem je trajna prenamjena šumskog zemljišta za nezakonitu izgradnju kuća za odmor, naročito u obalnom pojasu.

Negativni učinci nestajanja i degradacije šuma očituju se u vidu erozije tla, gubitka biološke raznolikosti, nanošenja štete staništima divljih životinja i sužavanja mogućnosti razvoja. Osobito je važno naglasiti kako negativni učinci nestajanja i degradacije šuma imaju utjecaja i na ubrzanje negativnih procesa u sklopu klimatskih promjena (pogotovo globalno zatopljenje) budući da šume ublažavaju temperaturne fluktuacije na lokalnoj (kod manjih šuma) i regionalnoj (kod većih šuma) razini.

Što se tiče privatnih šuma, jedan od osnovnih problema je nepostojanje programa gospodarenja privatnim šumama koji bi mogao regulirati dozvoljene šumske radove na privatnim šumama (npr. čistu sječu i pretvaranje u tzv. „vikend parcele“).

Uslijed kršenja ekološkog kodeksa, širenja izgrađenih i smanjenja obradivih površina, upotrebe kemijskih i agrotehničkih mjera, širenja prometne mreže (prije svega cestovne) te nedostatka znanja o korisnosti pojedinih vrsta divljači kroz 20. stoljeće, brojnost divljači se kontinuirano smanjivala (Dagostin, 2018). Stroži propisi u posljednja dva desetljeća doveli su do obnove fonda divljači. U južnom području Županije prisutan je problem učestale pojave divljih svinja u naseljenim i turističkim područjima koja su zamijenila njihova prirodna staništa ili se javlja nedostatak hrane uslijed zamjene polikulture agrarne proizvodnje monokulturnom. Deagrarizacija se obično u prostoru odražava kroz koncentraciju obrađenih površina bliže naseljima uslijed čega se i oranice sa zasađenim kulturama koje privlače divljač približavaju naseljima i na taj način se povećava vjerojatnost pojave divljači u naseljenim i turističkim područjima. U posljednje vrijeme sve veći problem predstavlja krivolov.

10.5.11 Infrastrukturni sustavi

Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava ukazuje na potrebu ulaganja u sustav kako bi se osigurala dostupnost vodnih resursa te njihova ravnomjerna raspodjela, uzimajući u obzir povećanu potražnju koja, uslijed snažne turističke aktivnosti, obilježava ljetne mjesec. Također, kao razvojna potreba prepoznato je unaprjeđenje sustava javne odvodnje i kanalizacije, osobito u pogledu povećanja pokrivenosti pojedinih dijelova Županije te postizanja zadovoljavajućeg stupnja pročišćavanja postojećih sustava kanalizacije.

Analiza je pokazala kako Županiju karakterizira oslanjanje na izvore energije koji su ekološki nepovoljni te slabo diversificirani – iz ovoga proizlazi potreba za okretanjem ka obnovljivim (i raznovrsnim) izvorima energije, čiji razvoj mora biti podržan i u ključnim planskim dokumentima, poput prostornih planova, koji uređuju racionalno i optimalno korištenje prostora.

U pogledu sustava gospodarenja otpadom, potrebno je uspostaviti cjeloviti sustav za diversifikaciju te posljedično utjecati na smanjenje otpada, s posebnim naglaskom na odgovarajuće zbrinjavanje građevinskog otpada, a sve praćeno podizanjem svijesti javnosti o koristima koje donosi recikliranje otpada.

Konačno, u kontekstu prometne infrastrukture Županije, prepoznata je potreba snažnijeg prometnog povezivanja urbanih i ruralnih područja, unaprjeđenja lučke infrastrukture (kako one za turistički, tako i za teretni promet) te osnaživanja i revitalizacije željezničkog prometa.

10.5.12 Buka

Problemi vezani uz buku u pravilu su prisutni samo u većim naseljima, gdje je izražena komunalna buka s naglašenim sezonskim karakterom i buka od glavnih prometnica koje prolaze kroz naselja. Stoga se može očekivati da će se mjestimično prisutni problemi komunalne buke i dalje rješavati kao pojedinačni slučajevi dok bi se razine buke od prometa mogle znatno umanjiti smanjivanjem buke na izvoru (dodatnim ograničenjem brzine na opterećenim prometnicama, preusmjeravanjem prometa, održavanjem vozni površina i vozila), pravilnim planiranjem prostora (dovoljna udaljenost od prometnice), zaklanjanjem prostora koji se štiti (postavljanje barijera, smještanje prometnica u tunele i usjeke) i zaštitom od buke na mjestu imisije (zvučna izolacija objekta).

Problematika buke je nepostojanje svijesti o buci kao vrlo štetnom narušavanju kvalitete životnog prostora, neuspostavljen sustav praćenja razine buke i nepostojanje informacije o onečišćenju bukom.

10.5.13 Svjetlosno onečišćenje

Svjetlosno onečišćenje štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

10.6 Opis vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš

Prije procjene mogućih značajnih utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša provedena je analiza postojećeg stanja okoliša i okolišnih problema za relevantne sastavnice okoliša te je dan odnos ciljeva PR IŽ s ciljevima relevantnih strategija, planova i programa na državnoj razini, kao i sa ciljevima međunarodnih sporazuma.

Prvi korak u procjenjivanju mogućih utjecaja bio je identifikacija aktivnosti unutar mjera PR IŽ čijom provedbom se mogu očekivati određeni utjecaji na okoliš.

Teritorij IŽ obuhvaća kontinentalni dio i otoke. Budući da mjere PR IŽ ne specificiraju planira li se njihova provedba na kontinentalnom dijelu ili na otocima, odnosno podrazumijeva se mogućnost provedbe na čitavom teritoriju IŽ, analiza mogućih utjecaja na sastavnice okoliša odnosi se također na čitav teritorij IŽ (kontinentalni dio i otoci).

Procjena utjecaja izrađuje se na strateškoj razini, koja isključuje pojedinačne zahvate i specifičnu projektno vezanu procjenu utjecaja na okoliš. Sukladno Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17), strateška procjena je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana i programa. Stoga je za kvantifikaciju mogućih utjecaja provedbe mjera PR IŽ korištena skala značajnosti utjecaja prikazana u tablici u nastavku (Tablica 67), koja moguće pozitivne i negativne utjecaje kategorizira u dvije kategorije – značajan utjecaj i utjecaj koji nije značajan. U slučaju kad je za provedbu pojedine mjere PR IŽ ocjenjena mogućnost značajnog negativnog utjecaja (-2), obavezno je predlaganje mjera zaštite okoliša koje će moguće značajne negativne utjecaje ublažiti i svesti na prihvatljivu razinu ili potpuno ukloniti. U slučaju nemogućnosti ublažavanja mogućih značajnih negativnih utjecaja ispod razine značajnosti, element s ocjenom -2 (posebni cilj ili mjera) potrebno je ukloniti iz PR IŽ.

Kad je za provedbu pojedine mjere PR IŽ procijenjena mogućnost uzrokovanja negativnog utjecaja koji nije značajan (-1), predlaganje mjera zaštite okoliša nije obavezno.

Tablica 67. Značenje oznaka u tablici procjene utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša

značajnost utjecaja	opis značajnosti utjecaja
-2	moguć značajan negativan utjecaj
-1	moguć negativan utjecaj koji nije značajan
0	ne očekuje se utjecaj
+1	moguć pozitivan utjecaj koji nije značajan
+2	moguć značajan pozitivan utjecaj

U tablici u nastavku (Tablica 68) dan je pregled procjene značajnosti mogućih utjecaja provedbe aktivnosti svake mjere PR IŽ na sastavnice okoliša i okolišne teme. Ocjene utjecaja iz navedene tablice detaljno su analizirane i opisane u sljedećim poglavljima.

Iz navedene tablice može se uočiti kako se provedbom niti jedne mjere ne očekuju značajni negativni utjecaji na sastavnice okoliša i okolišne teme. Provedbom svih planiranih mjera mogu se očekivati pozitivni utjecaji na stanovništvo (izuzev mogućeg negativnog utjecaja mjere 1.2.5. koja se odnosi na unaprjeđenje i izgradnju digitalne infrastrukture što će biti kasnije analizirano), a što je i očekivano budući da je vizija PR IŽ „Zelena, otporna, povezana i pametna regija prepoznatljivog identiteta i visoke kvalitete života koja svoj razvoj temelji na inovativnom i konkurentnom gospodarstvu“. Nadalje, može se uočiti i kako se provedbom određenih mjera ne očekuju utjecaji (pozitivni ili negativni) na ostale sastavnice okoliša i okolišne teme. Popis ovih mjera dan je u tablici u nastavku (Tablica 69). Razlog tome je što se ove mjere odnose na poticanje suradnje, pružanje potpora,

promoviranja, obrazovanja, edukacije i sl., odnosno njihovom provedbom mogu se ostvariti preduvjeti za provedbu drugih aktivnosti koje mogu uzrokovati određene utjecaje, no koje su već uključene u druge mjere PR IŽ i za koje su analizirani utjecaji. Također, može se uočiti i kako se provedbom mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja, 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora, 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente, 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine i 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija mogu očekivati isključivo pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša budući da se odnose općenito na poboljšanje stanja okoliša (Tablica 70). Utjecaji mjera iz navedenih tablica (Tablica 69 i Tablica 70) nisu detaljnije analizirani.

Tablica 68. Pregled mogućih utjecaja provedbe PR IŽ na sastavnice okoliša i okolišne teme

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. Otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje				
Posebni cilj 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena																			
1.1.1.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	+1
1.1.2.	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	+1	-1	0	0	0	0	-1	-1
1.1.3.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	-1	-1
1.1.4.	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	+1	-1	+1	+1	-1	-1	-1
Posebni cilj 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje																			
1.2.1.	-1	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1
1.2.2.	0	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1	-1	-1
1.2.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1
1.2.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1
1.2.5.	0	0	0	-1?	0	0	-1?	0	0	0	-1?	+1	0	-1	-1?	0	0	0	0
1.2.6.	0	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	-1	-1	0	0	0	-1
1.2.7.	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	0	0	+1	+1	-1	+1	0	0	0	0	0	-1
Posebni cilj 1.3. Strateški i održivi pristup prostornom razvoju																			
1.3.1.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0
1.3.2.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0
1.3.3.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0
Posebni cilj 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom																			
1.4.1.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
1.4.2.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
1.4.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga (gospodarenje otpadom, vodoopskrba i odvodnja)																			
1.5.1.	+1	+1	+1	-1	+1	-1	+1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	+1	+1	-1	-1
1.5.2.	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	0	-1	+1	+1	0	0	0	0	0
1.5.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	+1	0	0	0	0	0
1.5.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0	0	0	+1
1.5.5.	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	0	0	0	-1
Posebni cilj 1.6. Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima																			
1.6.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 2.1. Osiguranje visokih standarda i dostupnosti obrazovanja																			
2.1.1.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	0	0	0	-1
2.1.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.4.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	+1	-1	0	0	0	0	-1
2.1.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.7.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.8.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. Otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
Posebni cilj 2.2. Vitalno stanovništvo kroz kvalitetnije zdravstvene usluge i sport															
2.2.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.3.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
2.2.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.2.7.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 2.3. Veća uključivost i socijalna osjetljivost društva															
2.3.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
2.3.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
2.3.5.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
2.3.6.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem															
2.4.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0
2.4.2.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
2.4.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
2.4.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva															
3.1.1.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.1.2.	-1	-1	+1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.1.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	-1	0	0	0	0
Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama															
3.2.1.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.2.2.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	-1	-1	0	0	-1
3.2.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
3.2.4.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
3.2.5.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima															
3.3.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
3.3.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0	0	0
3.3.3.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
3.3.4.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	-1	+1	0	0	0
3.3.5.	-1	+1	-1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	0	-1	+1	-1	0	-1
3.3.6.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
Posebni cilj 3.4. Razvoj održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva															
3.4.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. Otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
3.4.2.	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	-1 +1	0	0	0	0
3.4.3.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	+1	0	0	0	0
3.4.4.	-1 +1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	+1	0	-1 +1	-1	0	0	-1
3.4.5.	-1 +1	0	-1	-1 +1	-1	-1 +1	-1	-1	+1	0	-1 +1	-1	0	0	-1
3.4.6.	0	+1	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1	-1 +1	+1	0	0	0
Posebni cilj 4.1. Potpora očuvanju i razvoju sastavnica istarskog identiteta															
4.1.1.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
4.1.2.	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	0	0
Posebni cilj 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije															
4.2.1.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	-1	0	0	0	0
4.2.2.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.3.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.4.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.5.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	+1	+1	0	-1	-1	0	0	-1
4.2.6.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
4.2.7.	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
* kod mjera na čiju provedbu klimatske promjene mogu negativno utjecati i potrebne su mjere prilagodbe, utjecaj je ocijenjen kao negativan; kod mjera koji su usmjereni izravno na aktivnosti prilagodbe klimatskim promjenama, utjecaj je ocijenjen kao pozitivan															
mjera 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE															
mjera 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama															
mjera 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka															
mjera 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture															
mjera 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture															
mjera 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture															
mjera 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture															
mjera 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture															
mjera 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta															
mjera 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture															
mjera 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja															
mjera 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja															
mjera 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora															
mjera 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente															
mjera 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine															
mjera 1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija															
mjera 1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva															
mjera 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom															
mjera 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda															
mjera 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća															
mjera 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete															
mjera 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture															
mjera 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite															
mjera 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova															

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. Otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
mjera 2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima mjera 2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikula u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada mjera 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija mjera 2.1.5. Popularizacija znanosti i tehničke kulture mjera 2.1.6. Razvoj regionalnih centara kompetentnosti u srednjoškolskom obrazovanju mjera 2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada mjera 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera															
mjera 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji mjera 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu mjera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite mjera 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima mjera 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge mjera 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti mjera 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije															
mjera 2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva mjera 2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva mjera 2.3.3. Osnajivanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu mjera 2.3.4. Kreiranje, razvoj i pružanje socijalnih usluga u zajednici mjera 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI mjera 2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva															
mjera 2.4.1. Stvaranje pametne uprave mjera 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem mjera 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka mjera 2.4.4. Razvoj ITU područja															
mjera 3.1.1. Razvoj ICT sektora mjera 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva mjera 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva															
mjera 3.2.1. Osnajivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora mjera 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva mjera 3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade mjera 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo mjera 3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje															
mjera 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda mjera 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma mjera 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu mjera 3.3.5. Razvoj zelenog turizma mjera 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti															
mjera 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda mjera 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije mjera 3.4.3. Osnajivanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva mjera 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja mjera 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije mjera 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva															
mjera 4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta															

mjera	voda i more	zrak	tlo	bioraznolikost	georaznolikost	zaštićena područja	krajobraz	kulturna baština	stanovništvo	utjecaj PR IŽ na klim. prom.	utjecaj klim. prom. na PR IŽ*	šumarstvo i lovstvo	gosp. Otpadom	buka	svjetlosno onečišćenje
mjera 4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ															
mjera 4.2.1. Očuvanje kulturne baštine i tradicije nacionalnih manjina															
mjera 4.2.2. Očuvanje talijanskog jezika i promocija dvojezičnosti															
mjera 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija															
mjera 4.2.4. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj kulturnih i kreativnih industrija uz intersektorsko umrežavanje															
mjera 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture															
mjera 4.2.6. Potpora umjetničkoj produkciji															
mjera 4.2.7. Razvoj Istre kao filmske destinacije															

Tablica 69. Mjere za koje se može isključiti mogućnost utjecaja na okoliš

Mjere za koje se može isključiti mogućnost utjecaja na okoliš
2.1.2. Osiguranje i poboljšanje dostupnosti odgoja i obrazovanja djeci i roditeljima/starateljima
2.1.3. Uvođenje novih i modernizacija postojećih kurikuluma u srednjim školama usklađenih s potrebama tržišta rada
2.1.7. Jačanje aktivnosti usmjeravanja i profesionalne orijentacije te poticanje ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje u skladu s potrebama tržišta rada
2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera
2.3.1. Strateški pristup razvoju civilnog društva
2.3.2. Razvoj društvenog poduzetništva
2.3.3. Osaživanje i uključivanje mladih za aktivnije sudjelovanje u društvu
2.3.6. Poticanje demografske revitalizacije društva
3.2.3. Pozicioniranje Istarske županije kao meke za digitalne nomade
3.2.5. Brendiranje Istarske županije kao regije kvalitete, pogodne za ulaganje
3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije
3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda
4.1.1. Razvoj zavičajnog identiteta
4.1.2. Promocija i afirmacija brenda Istrian Quality IQ

Tablica 70. Mjere čijom provedbom se može očekivati pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša i okolišne teme

Mjere za koje se može očekivati pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša i okolišne teme
1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja
1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora
1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključivanje u relevantne sektorske dokumente
1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine
1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija
1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva

10.6.1 Kumulativni utjecaji

Budući da PR IŽ daje okvir za provedbu brojnih aktivnosti i povezanih zahvata, nije moguće isključiti mogućnost pojave kumulativnih utjecaja, odnosno sama priroda utjecaja PR IŽ je kumulativna. Kumulativni utjecaji su mogući provedbom različitih mjera, ali i provedbom pojedinih aktivnosti unutar iste mjere. Primjerice, mjera 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture uključuje izgradnju infrastrukture cestovnog prometa čime može doći do negativnog utjecaja na više sastavnica okoliša (npr. vode, zrak, tlo, bioraznolikost, georaznolikost itd.), dok se slični utjecaji mogu očekivati i provedbom drugih mjera, poput 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem (uključuje izgradnju različite infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (uključuje izgradnju poduzetničke infrastrukture) itd. S druge strane, mjere poput navedenih nisu ograničene samo na jedan zahvat/intervenciju u prostoru, stoga je i moguć utjecaj same mjere kumulativan.

Slijedom navedenog, jasno je kako se pojedinačni utjecaji mjera PR IŽ na sastavnice okoliša isprepliću. Budući da PR IŽ samo daje okvir za provedbu pojedinih aktivnosti, bez specificiranja u kojoj mjeri i na kojim lokacijama će se aktivnosti provoditi, nije moguće procijeniti značaj kumulativnog utjecaja u okviru PR IŽ. Primjenom predloženih mjera zaštite okoliša procjenjuje se kako će negativan kumulativan utjecaj na okoliš biti prihvatljiv.

Budući da je PR IŽ jedan od niza strateških dokumenata u RH koji daje okvir za provedbu aktivnosti koje uzrokuju određene utjecaje na okoliš, ne može se isključiti niti mogućnost kumulativnog utjecaja s drugim strateškim dokumentima državne i regionalne razine. Stoga je kod planiranja razvoja pojedinih sektora neophodna sveobuhvatna i interdisciplinarna analiza postojećeg stanja okoliša, pritiska i vrijednosti područja gdje se pojedina aktivnost planira provoditi. Navedeno se provodi na razini strateških dokumenata nižeg reda, prostornih planova i samih zahvata.

Slijedom navedenog, a uvažavajući utjecaje koji se mogu očekivati provedbom PR IŽ, uz uvjet provedbe predloženih mjera zaštite okoliša, može se isključiti mogućnost značajnog doprinosa PR IŽ kumulativnim utjecajima drugih strateških dokumenata.

10.6.2 Mogući prekogranični utjecaji

IŽ na sjeveru graniči s Republikom Slovenijom i na zapadu s Republikom Italijom. Budući da provedenom analizom niti jedan mogući negativan utjecaj nije prepoznat kao značajan te da su mjere određene PR IŽ uglavnom lokalnog karaktera i dosega, uzimajući u obzir predložene mjere zaštite okoliša kojima se ublažavaju prepoznati mogući utjecaji, provedbom PR IŽ ne očekuju se značajni prekogranični utjecaji na okoliš.

10.7 Prijedlog mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša

U tablici u nastavku (Tablica 71) navedene su mjere zaštite okoliša kako bi se prepoznati negativni utjecaji do kojih može doći provedbom PR IŽ sveli na najmanju moguću razinu.

Na razini Republike Hrvatske kao i na razini Županije uspostavljeni su programi i određena obaveza izvještavanja o stanju u okolišu, stoga nije potrebno predložiti dodatni program praćenja stanja okoliša.

Tablica 71. Mjere zaštite okoliša

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
1.	Hidroelektrane planirati uz primjenu najboljih raspoloživih tehnologija i načela kojima se utjecaj na vodna tijela i vodene ekosustave svodi na najmanju moguću razinu.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	vode bioraznolikost zaštićena područja
2.	Sustav navodnjavanja razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
3.	Razvoj sustava zaštite od poplava planirati primjenom rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	vode bioraznolikost georaznolikost zaštićena područja
4.	U obrani od poplava mora gdje je to moguće primijeniti obalni odmak.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	vode bioraznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
			georaznolikost zaštićena područja
5.	Provoditi unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture uz planiranje odgovarajuće tehnologije pročišćavanja otpadnih voda.	2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija	
6.	Provoditi unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture u skladu s trenutačnim mogućnostima i kapacitetima sustava odvodnje i vodoopskrbe te u skladu s planiranim aktivnostima unaprjeđenja ovih sustava.	2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	vode tlo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
7.	Odrediti prihvatni turistički kapacitet destinacije/područja, koji će u obzir uzeti i svu potrebnu infrastrukturu za boravak turista (promet, vodoopskrba i odvodnja, gospodarenje otpadom, energetika...).	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	vode bioraznolikost zaštićena područja
8.	Poticati ekološku poljoprivredu kojom se racionalizira potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
9.	U poljoprivrednoj proizvodnji prednost dati uzgoju autohtonih vrsta, a prilikom uvođenja novih biljnih vrsta odabrati one za čiji su uzgoj potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	vode zrak tlo bioraznolikost zaštićena područja
10.	Planirati unaprjeđenje i izgradnju infrastrukture uz zauzeće što je moguće manje površine tala pogodnih za poljoprivrednu proizvodnju.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture	tlo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
11.	Poticati postavljanje fotonaponskih panela na izgrađenim površinama (građevine, brownfield područja i sl.).	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka	tlo bioraznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	georaznolikost šumarstvo i lovstvo
12.	Infrastrukturu obnovljivih izvora energije, kao i površine za uzgoj biljaka u energetske svrhe planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	bioraznolikost zaštićena područja
13.	U projekte izgradnje sunčanih elektrana uključiti mjere postavljanja antirefleksnog sloja na fotonaponskim modulima radi zaštite ptica i postavljanje ograde oko sunčane elektrane izdignutu od tla kako bi se omogućio prolazak manjih životinja.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	bioraznolikost zaštićena područja
14.	Izgradnju akumulacija za potrebe navodnjavanja u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan zaštićenih područja prirode i izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
15.	Planirati izgradnju nove infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan zaštićenih područja prirode, izvan područja rasprostranjenosti strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova te u blizini ili na već izgrađenom području i brownfield područjima.	1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova	bioraznolikost zaštićena područja

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
16.	Sva sidrišta planirati kao ekološki prihvatljiva.	1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	bioraznolikost zaštićena područja

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
17.	Osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	bioraznolikost zaštićena područja
18.	Poticati očuvanje i razvoj zelene i plave infrastrukture (zeleni rubovi uz poljoprivredne površine, živice, drvoređi, manji vodotoci i kanali s priobalnom vegetacijom i drugi ekološki značajni linearni elementi u krajobrazu) pri čemu koristiti autohtone biljne vrste.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
19.	Poticati uzgoj što većeg broja vrsta i sorti, a izbjegavati formiranje velikih monokulturnih površina.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
20.	Ne poticati uzgoj biljnih vrsta koje su se pokazale invazivnima ili mogu biti invazivne.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	bioraznolikost zaštićena područja
21.	Izgradnju nove infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja značajnije georaznolikosti, odnosno planirati ju u blizini ili na već izgrađenom području te brownfield područjima.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture	georaznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
22.	Aktivnosti provoditi uzimajući u obzir nosivi kapacitet geolokaliteta i implementirajući prikladne mjere zaštite i očuvanja geolokaliteta.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma	georaznolikost

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
23.	Planirati izgradnju nove infrastrukture tako da se što je moguće bolje uklopi u postojeće krajobrazne posebnosti IŽ-a.	<p>3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti</p> <p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora</p>	krajobraz

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
24.	Planirati izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture na način da ne dolazi do degradacije vrijednosti nepokretnih kulturnih dobara (pojedinačna kulturna dobra, kulturnopovijesne cjeline, kulturni krajolici, arheološka kulturna dobra).	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	kulturna baština

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	
25.	Planirati izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan šumskih područja (posebno izvan šuma visokog uzgojnog oblika), odnosno maksimalno koristiti rubne dijelove šumskih područja, sastojine degradacijskog uzgojnog oblika ili neobraslo šumsko zemljište uz minimalne utjecaje na općekorisne funkcije šuma te gospodarske i zaštitne funkcije šuma.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture	šumarstvo i lovstvo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
26.	Područja za uzgoj biljaka u energetske svrhe planirati izvan šumskih kompleksa i nastojati planirati u najvećoj mogućoj mjeri izvan šumskog zemljišta.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	šumarstvo i lovstvo
27.	Poticati korištenje otpadne biomase iz gospodarenja otpadom za proizvodnju energije.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	šumarstvo i lovstvo
28.	Izgradnju infrastrukture planirati uz minimalne negativne utjecaje na vitalnost populacija divljači i proizvodnu sposobnost prirodnih staništa divljači.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	šumarstvo i lovstvo

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
29.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „međusektorske mjere“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	
30.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „energetika“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.1. Stvaranje pametne uprave 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.1.3. Digitalna transformacija gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
31.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „promet“ Strategije Niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.2.1 Pобољшanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Pобољшanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Pобољшanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Pобољшanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
32.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „industrijski procesi i uporaba proizvoda“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva	klimatske promjene (ublažavanje)
33.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „poljoprivreda“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (ublažavanje)
34.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „gospodarenje otpadom“ Strategije Niskougličnog razvoja Republike	1.4.2. Jačanje primjene čistih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.3. Funkcionalno povezivanje komunalnih usluga i sustava te javnih poduzeća	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.1.8. Osiguranje kvalitetnog odgojno obrazovnog kadra i suradnje ključnih aktera 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
35.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstvo (LULUCF) te povezane atktivnosti“ Strategije Niskougličnog	1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem	klimatske promjene (ublažavanje)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razvoja Republike Hrvatske do 2030. pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)	2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	
36.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „vodni resursi“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
37.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „poljoprivreda“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	klimatske promjene (prilagodba)
38.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „šumarstvo“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (prilagodba)
39.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „ribarstvo i akvakultura“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	
40.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „bioraznolikost“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključenje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.4.2. Jačanje primjene čišćih i ekološki učinkovitijih tehnologija 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva	klimatske promjene (prilagodba)
41.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „energetika“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
42.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „turizam“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.1. Valorizacija i promocija Istre kao vrhunske turističke destinacije 3.3.2. Jačanje ljudskih resursa u turizmu u cilju pružanja kvalitetnih usluga i razvoja kvalitetnih turističkih proizvoda 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	klimatske promjene (prilagodba)
43.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „zdravlje“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.4.3. Osiguranje praćenja utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva 2.2.1. Uvođenje i korištenje novih tehnologija u prevenciji, ranom otkrivanju, liječenju i rehabilitaciji 2.2.2. Jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.4. Osiguranje uvjeta za pružanje zdravstvene zaštite turistima 2.2.5. Prekogranična suradnja u razvoju i pružanju zdravstvene usluge 2.2.6. Unaprjeđenje programa prevencije i ranog otkrivanja bolesti 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
44.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „prostorno planiranje i uređenje“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.1. Pобољшanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Pобољшanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Pобољшanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Pобољшanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.3.3. Prostorno planiranje morskih područja te uključanje u relevantne sektorske dokumente 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.4. Podizanje kvalitete proizvoda i usluga u turizmu 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 3.4.6. Valorizacija i razvoj šumarstva i lovstva 	klimatske promjene (prilagodba)
45.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „upravljanje rizicima“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
	razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja	
46.	Navedene mjere PR IŽ provoditi uz uvažavanje mjera iz sektora „opće mjere“ Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20).	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.3.1. Definiranje smjernica prostornog razvoja 1.3.2. Integralno upravljanje obalnim područjem i planiranje korištenja mora 1.4.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine 1.6.1. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite 2.4.1. Stvaranje pametne uprave	klimatske promjene (prilagodba)
47.	Provoditi izgradnju nove i unaprjeđenje postojeće infrastrukture uz uvažavanje zabilježenih klimatskih promjena i njihovih utjecaja te projekcija budućih klimatskih promjena i utjecaja.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture 1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta 1.2.6. Razvoj i unaprjeđenje biciklističke prometne infrastrukture 1.2.7. Unaprjeđenje mobilnosti, sigurnosti i održivosti prometnog povezivanja 1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.2. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 1.5.4. Poticanje razvoja energetski učinkovitih sustava javne rasvjete	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
		1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije 2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem 2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka 2.4.4. Razvoj ITU područja 3.1.1. Razvoj ICT sektora 3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva 3.2.1. Osnježivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora 3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo 3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja 3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture	
48.	Izraditi procjenu utjecaja, ranjivosti i rizika od klimatskih promjena za cijelo područje Istarske županije.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)

r. br.	mjera zaštite okoliša	mjera PR IŽ na koju se mjera zaštite okoliša odnosi	sastavnica okoliša / okolišna tema
49.	Izraditi karte opasnosti od poplava i bujičnih poplava (s naglaskom na urbana područja) uvažavajući sve utjecaje klimatskih promjena na opasnost od poplava sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenja šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
50.	Izraditi karte toplinskih otoka za urbana i ruralna područja sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskih promjena i smanjenju šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
51.	Izraditi karte procjene podložnosti na klizanje/odrone sa svrhom učinkovitijeg planiranja razvoja i planiranja mjera jačanja otpornosti od klimatskim promjena i smanjenju šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
52.	Izraditi mjere, standarde, uvjete i smjernice za prilagodbu na klimatske promjene za područje Istarske županije.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)
53.	Izraditi indikatore/pokazatelje učinka i rezultata koji su specifični za područje Istarske županije kojima će se pratiti otpornost na klimatske promjene i smanjenje šteta.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	klimatske promjene (prilagodba)

10.8 Razmotrene alternative PR IŽ

Kao varijantno rješenje razmotreno je ne provođenje PR IŽ, što uključuje nastavak postojećih praksi i trendova stanja okoliša, kao i neplanski razvoj Županije u razdoblju 2022.-2027. Iz analize ova dva varijantna rješenja (planski i neplanski razvoj), zaključeno je da će provedba PR IŽ negativne utjecaje na okoliš koji su neizbježni prilikom razvoja nekog područja svesti na prihvatljivu razinu. Provedbom PR IŽ predviđa se pozitivan utjecaj na kvalitetu života stanovništva Županije kroz provedbu svih mjera i strateških projekata, dok se provedbom pojedinih mjera predviđa poboljšanje stanja vodnih tijela i zaliha podzemnih voda, efikasnije upravljanje i očuvanje bioraznolikosti i georaznolikosti, smanjenje negativnih utjecaja na obilježja tla u Županiji te poboljšanje gospodarske situacije. Nasuprot varijante provedbe PR IŽ, bez provedbe istog nastavili bi se negativni trendovi opisani u poglavlju 3 Postojeće stanje okoliša.

Također, razmatrano je i postoje li alternative predloženim mjerama i aktivnostima. Budući da same mjere i aktivnosti predstavljaju nužna djelovanja čijom provedbom će se postići postavljena vizija razvoja Županije, ne postoje alternative koje bi ih mogle zamijeniti. Kao alternative mogu se smatrati mjere zaštite okoliša koje su proizašle iz provedene procjene utjecaja, a koje na određeni način modificiraju i usmjeravaju mjere i aktivnosti sa ciljem održavanja negativnih utjecaja na sastavnice okoliša na prihvatljivoj razini.

Slijedom prethodno navedenog, provođenje mjera i aktivnosti predviđenih PR IŽ, uz pridržavanje predloženih mjera zaštite okoliša, smatra se najprihvatljivijom razumnom alternativom planiranja razvoja IŽ.

10.9 Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), ekološka mreža je „sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti. Ekološka mreža se proglašava u svrhu očuvanja i ostvarivanja povoljnog stanja divljih vrsta ptica i njihovih staništa, drugih divljih vrsta životinja i biljaka i njihovih staništa, kao i stanišnih tipova, od osobitog značaja za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku. Područja ekološke mreže obuhvaćaju i područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, osobito močvarna područja od međunarodne važnosti.“ Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) proglašena je ekološka mreža republike Hrvatske.

Ekološku mrežu čine:

1. Područja očuvanja značajna za ptice (POP) – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti;
2. Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju;
3. Vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS);

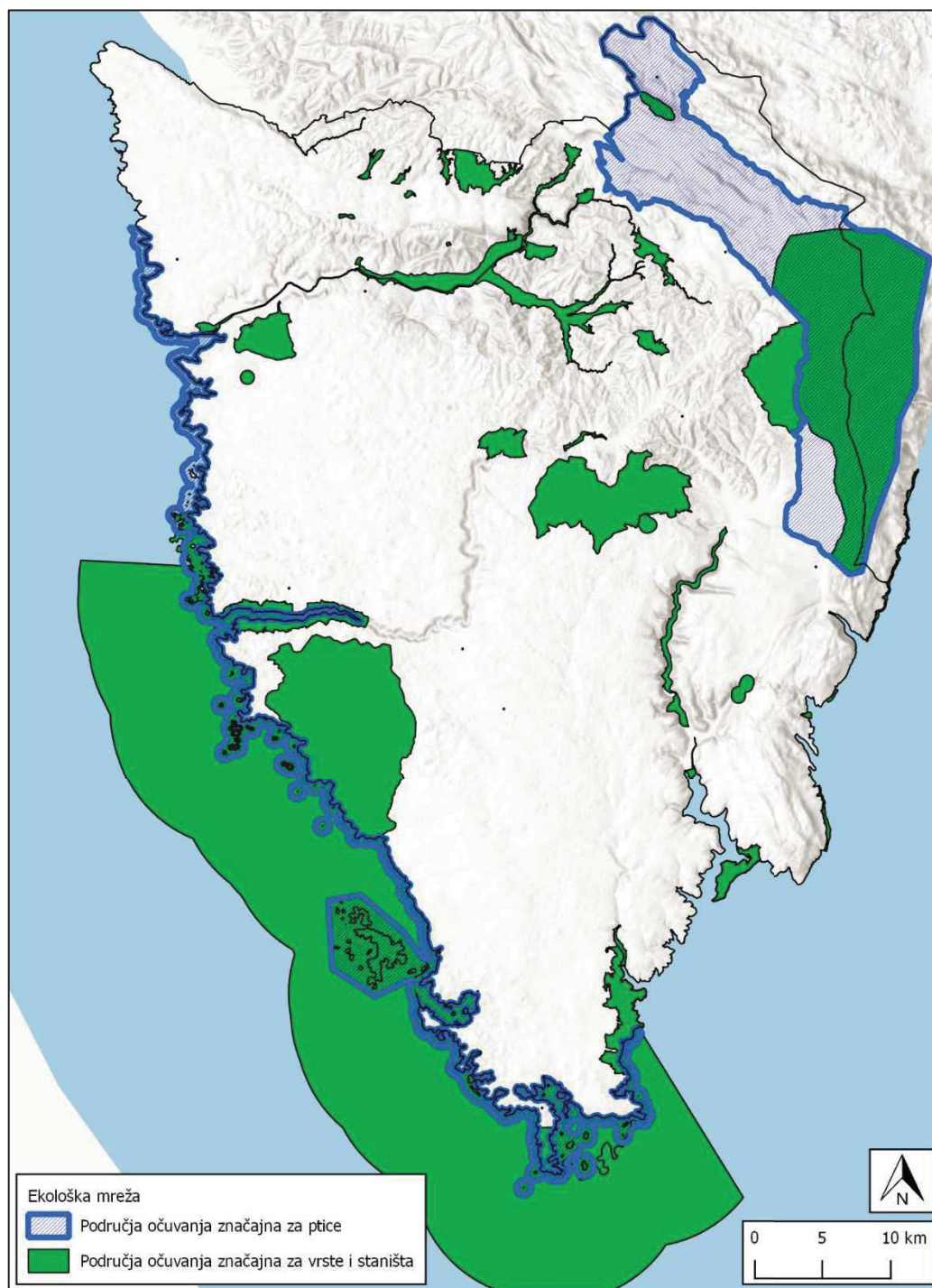
4. Posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (pPOVS).

Provedba PR IŽ planirana je na teritoriju IŽ, stoga su u nastavku navedena područja ekološke mreže koja se nalaze u ovoj Županiji. U tablici u nastavku (Tablica 72) navedena su područja ekološke mreže IŽ, dok je izvod iz karte ekološke mreže dan na slici u nastavku (Slika 37). Ukupno na području IŽ nalazi se 64 POVS, 1 pPOVS i 2 POP područja.

Tablica 72. Područja ekološke mreže na području IŽ

područja ekološke mreže na području IŽ	
POVS	
HR3000432 Ušće Raše	HR3000463 Uvala Remac
HR3000433 Ušće Mirne	HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
HR2000629 Limski zaljev – kopno	HR3000470 Podmorje kod Rabca
HR2001011 Istarske Toplice	HR3000003 Vrsarski otoci
HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje	HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina
HR3000001 Limski kanal – more	HR3000173 Medulinski zaljev
HR5000032 Akvatorij zapadne Istre	HR3000174 Pomerski zaljev
HR2001215 Boljunsko polje	HR2001365 Pazinština
HR2001360 Šire rovinjsko područje	HR2000703 Tarska uvala – Istra
HR2000083 Područje oko Markove jame – Istra	HR2001144 Klaričeva jama
HR2000100 Pincinova jama	HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom
HR2000111 Rabakova špilja	HR2001146 Radota špilja
HR2000120 Sitnica špilja	HR2001207 Pliškovičeva jama
HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta	HR2001238 Bušotina za vodu; Rakonik
HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture	HR2001239 Rudnik ugljena; Raša
HR2000166 Špilja pod Krugom	HR2001434 Čepić tunel
HR2000754 Novačka pećina	HR2001493 Piskovica špilja
HR2001133 Ponor Bregi	HR2001494 Jama kod Rašpora
HR2001143 Jama kod Komune	HR2001495 Jama kod Burići
HR2000522 Luka Budava – Istra	HR2001015 Pregon
HR2000601 Park prirode Učka	HR2001334 Poluotok Ubaš
HR2000637 Motovunska šuma	HR2001017 Lipa
HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti)	HR2001312 Argile
HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska	HR2001322 Vela Traba
HR2000545 Vlažne livade kod Marušića	HR2001349 Dolina Raše
HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj)	HR2001386 Pazinski potok
HR2001016 Kotli	HR2001388 Budava
HR2001274 Mlaka	HR2000616 Donji Kamenjak
HR2001484 Istra – Čački	HR2001304 Žbevnica
HR2001485 Istra – Martinčići	HR2001483 Istra – Oprtalj
HR2001486 Istra – Čepićko polje	HR2000619 Mirna i šire područje Butonige
HR2001396 Grdoselski potok	HR2001235 Račice – Račićki potok

područja ekološke mreže na području IŽ	
pPOVS	
HR2000604 Nacionalni park Brijuni	
POP	
HR1000018 Učka i Ćićarija	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre

Slika 37. Područja ekološke mreže u IŽ

10.9.1 Procjena utjecaja PR IŽ na područja ekološke mreže

U poglavlju 5.4 Bioraznolikost navedeni su mogući utjecaji na bioraznolikost do kojih može doći provedbom mjera PR IŽ. Iz navedenog poglavlja može se vidjeti kako provedba mjera 1.1.2., 1.2.1., 1.2.3., 1.2.4., 1.2.5., 1.5.5., 2.1.1., 2.1.4., 2.2.3., 2.2.7., 2.3.5., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 3.1.1., 3.1.2., 3.2.1., 3.2.2., 3.2.4., 3.3.3., 3.3.6., 3.4.4. i 4.2.5. može uzrokovati negativne utjecaje na bioraznolikost, te se s toga zaključuje da su negativni utjecaji mogući i na ekološku mrežu; provedbom mjera 1.1.1., 1.1.3., 1.1.4., 1.2.2., 1.2.6., 1.5.1., 3.3.5., 3.4.5. mogući su pozitivni i negativni utjecaji te će utjecaji navedenih mjera biti analizirani u nastavku. Provedbom mjera 1.2.7., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.4.1., 1.4.2., 1.5.2., 3.4.2. i 3.4.6. očekuju se pozitivni utjecaji na bioraznolikost i ostale sastavnice okoliša, stoga se pozitivan utjecaj može očekivati i na područja ekološke mreže. Provedbom ostalih mjera ne očekuju se utjecaji na bioraznolikost i ekološku mrežu.

U tablici u nastavku (Tablica 73) dana je procjena utjecaja mjera PR IŽ na ekološku mrežu.

Tablica 73. Procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu
<p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE</p> <p>1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka</p> <p>1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture</p> <p>Mjere mogu uključivati aktivnosti izgradnje vjetroelektrana, sunčanih elektrana, hidroelektrana te geotermalnih elektrana. Izgradnjom vjetroelektrana i sunčanih elektrana može doći do zauzimanja većih površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, dok radom vjetroelektrana može doći i do stradavanja ciljnih vrsta ptica i šišmiša. Izgradnja hidroelektrana najčešće značajno negativno utječe na bioraznolikost vodenih ekosustava zbog poremećaja u hidrološkim karakteristikama (hidrološki režim, vrijednosti protoka i vodostaja), prekida longitudinalnog kontinuiteta vodotoka i pronosa nanosa te degradacije i promjene stanišnih uvjeta. Ovisno o vrsti hidroelektrane, mogući su utjecaji i na razine podzemnih voda, a što se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja te time doprinijeti kumulativnim utjecajima. Infrastruktura za iskorištavanje geotermalne energije najčešće ne zauzima veliku površinu.</p> <p>Prema karakteristikama i smještaju područja ekološke mreže na teritoriju IŽ, izgradnja hidroelektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju vodotok i ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja vezane uz riječni ekosustav. To su HR2001312 Argile, HR2001215 Boljunska polje, HR2001349 Dolina Raše, HR2001396 Grdoselski potok, HR2000619 Mirna i šire područje Butonige, HR2000637 Motovunska šuma, HR2001235 Račice – Račički potok i HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti). Utjecaj je moguć i na područja ekološke mreže koja sadrže podzemne ciljne stanišne tipove i ciljne vrste.</p> <p>Izgradnja sunčanih i geotermalnih elektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju kopnene (i podzemne) ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja uslijed zauzeća/degradacije staništa. To su sva područja ekološke mreže izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR2001312 Argile, HR2001396 Grdoselski potok, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, HR3000003 Vrsarski otoci i HR1000032 Akvatorij zapadne Istre.</p> <p>Izgradnja vjetroelektrana može negativno utjecati na područja koja uključuju kopnene ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja uslijed zauzeća staništa i stradavanja ciljnih vrsta. To su sva područja izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR2001312 Argile, HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik, HR2001396 Grdoselski potok, HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom, HR2001495 Jama kod Burići, HR2001143 Jama kod Komune, HR2001494 Jama kod Rašpora, HR2001144 Klaričeva jama, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR2000754 Novačka pećina, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR2000100 Pincinova jama, HR2001493 Piskovica špilja, HR2001207 Pliškovičeva jama, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000174 Pomerski zaljev, HR2001133 Ponor Bregi, HR2000111 Rabakova pećina, HR2001146 Radota špilja, HR2001239</p>

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Rudnik ugljena, Raša, HR2000120 Sitnica špilja, HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture, HR2000166 Špilja pod Krugom, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000003 Vrsarski otoci). Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što može negativno utjecati na ponašanje i migracije ciljne vrste dobri dupin (*Tursiops truncatus*) POVS područja HR5000032 Akvatorij zapadne Istre. Radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ciljnih vrsta ptica POP područja HR1000032 Akvatorij zapadne Istre te utjecaja na ponašanje i migracije ciljnih vrsta POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre.

Iako je svakako nužno poticati korištenje obnovljivih izvora energije, jednako tako je nužno prateću infrastrukturu smjestiti u prostor na način da negativni utjecaji na ciljne vrste i ciljna staništa budu najmanji mogući.

Mjera može uključivati i poticanje korištenja biomase, čime također može doći do određenih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja, budući da je za korištenje biljaka u energetske svrhe potreban i prostor na kojem će se takve biljke uzgajati. Negativan utjecaj moguć je zbog zauzimanja ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta na područjima koja uključuju kopnene ciljne vrste/staništa.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Izgradnjom i korištenjem infrastrukture OIE može doći do direktnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja svih prethodno navedenih područja ekološke mreže u IŽ, stoga je izgradnju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije, uključujući i prostor za uzgoj biljaka u energetske svrhe, potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja ekološke mreže, a u slučaju izgradnje unutar ili u blizini područja ekološke mreže, uvažiti definirane ciljeve očuvanja. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na ekološku mrežu provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama

Mjera može uključivati čitav niz aktivnosti, od kojih pojedine imaju izraženu prostornu komponentu (poput razvoja sustava navodnjavanja i izgradnje akumulacija u tu svrhu te razvoja infrastrukture za smanjenje rizika od poplava, pogotovo od plavljenja obalnog pojasa izazvanog podizanjem razine mora) i mogu uzrokovati negativne utjecaje na ciljeve očuvanja.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguće zauzeće ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta izgradnjom akumulacija i moguće promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode (hidrološki režim, protok i vodostaj površinskih tokova, razina podzemne vode). Navedeno se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja, uključujući i područja ekološke mreže unutar kojih zahvat nije smješten, te na taj način doprinijeti i kumulativnim utjecajima. Prekomjerno korištenje vode također može uzrokovati negativne utjecaje uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim vodama. Stoga je i negativan utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomerski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, i HR3000003 Vrsarski otoci. Razvoj sustava navodnjavanja može uzrokovati i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, a time i povećane upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na ciljeve očuvanja. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, a izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

stanišnih tipova. Sustave navodnjavanja također je potrebno planirati uvažavajući definirane ciljeve očuvanja područja ekološke mreže u pogledu potreba za vodom ciljnih vrsta i ciljnih staništa.

Izgradnjom infrastrukture za smanjenje rizika od poplava (nasipi, obaloutvrde, stepenice, pragovi itd.) može doći do negativnog utjecaja na ciljne vrste/ciljna staništa vezane uz površinska vodna tijela i povezana poplavna područja, stoga je infrastrukturu u funkciji zaštite od poplava potrebno planirati uz primjenu rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture, kojima se ne utječe negativno na bioraznolikost, a potencijalno su mogući i pozitivni utjecaji. Zelena (i plava) infrastruktura ujedno predstavljaju i bitan element prilagodbe klimatskim promjenama. Radi se o strateški planiranoj mreži prirodnih i poluprirodnih područja koja pružaju brojne benefite kako stanovništvu tako i sastavnicama okoliša poput vode, tla, zraka i bioraznolikosti, stoga se primjenom koncepta zelene infrastrukture u prilagodbi klimatskim promjenama očekuju pozitivni utjecaji na bioraznolikost. Negativan utjecaj moguć je i uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode, stoga je utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomorski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, HR3000003 Vrsarski otoci i HR1000032 Akvatorij zapadne Istre.

Izgradnjom infrastrukture za zaštitu obalnih područja od plavljenja podizanjem razine mora može doći do negativnog utjecaja na ekosustave vezane uz uski obalni pojas, koji je ionako pod značajnim antropogenim negativnim utjecajem, prvenstveno sektora turizma. U planiranju zaštite od plavljenja mora predlaže se primjenjivanje obalnog odmaka (važna mjera prilagodbe kojom se izbjegava rizik od poplava mora kod planiranja novih građevinskih područja u ranjivim područjima) čime se izbjegava negativan utjecaj na ciljne vrste/staništa vezane uz obalni pojas. Područja ekološke mreže na koja je moguć utjecaj su HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000433 Ušće Mirne, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000001 Limski kanal – more, HR2000629 Limski zaljev – kopno, HR2001360 Šire rovinjsko područje, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000174 Pomorski zaljev, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000616 Donji Kamenjak, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001388 Budava, HR2001334 Poluotok Ubaš, HR3000432 Ušće Raše, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000002 Plomin – Mošćenička draga.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na ekološku mrežu provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene, uz uvjet primjene predloženih mjera ublažavanja, može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje unapređenje postojećih i izgradnju novih prometnica i prometne infrastrukture. Izgradnjom prometne infrastrukture može doći do trajnog gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, a bitan utjecaj kod izgradnje prometnica predstavlja i fragmentacija staništa. Nakon izgradnje trajan utjecaj očituje se kroz degradaciju staništa uznemiravanjem ciljnih životinjskih vrsta i unošenjem nemira na područje uz prometnice. Moguće je i stradavanje ciljnih životinjskih vrsta na samim prometnicama u koliziji s vozilima. Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedenih aktivnosti (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Stoga se procjenjuje da je izgradnja novih prometnica moguća na čitavom kopnenom području IŽ, a time je i negativan utjecaj moguć na sva kopnena područja ekološke mreže i sve ciljeve očuvanja ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova kopnenih područja ekološke mreže.

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Kako bi se negativan utjecaj ublažio, izgradnju novih prometnica potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje unapređenje postojeće infrastrukture i povećanje zastupljenosti željezničkog prometa. Postojeća željeznička infrastruktura nalazi se unutar ili u neposrednoj blizini sljedećih područja ekološke mreže: HR2001365 Pazinština, HR2001386 Pazinski potok, HR2001215 Boljunske polje, HR2000601 Park prirode Učka, HR2001349 Dolina Raše, HR3000432 Ušće Raše i HR1000018 Učka i Čičarija, stoga je i utjecaj planiranih aktivnosti moguć na ciljeve očuvanja navedenih područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Kao i kod prethodne mjere (1.2.2.), izgradnju i unapređenje infrastrukture potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih vezova i lučkih površina (luke, marine, pristaništa i sl.). Provedba ovih aktivnosti može negativno utjecati na sva područja ekološke mreže koja uključuju ciljne vrste i ciljna staništa vezane uz obalni pojas. To su: HR1000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000433 Ušće Mirne, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000003 Vrsarski otoci, HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR2000629 Limski zaljev – kopno, HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje, HR2001360 Šire rovinjsko područje, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000174 Pomerski zaljev, HR2000616 Donji Kamenjak, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001388 Budava, HR2001334 Poluotok Ubaš, HR3000432 Ušće Raše, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000002 Plomin – Mošćenička draga.

Utjecaj izgradnje navedene infrastrukture prvenstveno se očituje kroz trajni gubitak površina ciljnih staništa i staništa kopnenih ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje. Stoga se predlaže mjera ublažavanja o planiranju izgradnje navedene infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste,**

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture

Mjera uključuje modernizaciju postojećih zračnih luka i aerodroma, od kojih se aerodrom Vrsar – Crljenka nalazi unutar područja ekološke mreže HR2000629 Limski zaljev – kopno i u neposrednoj blizini područja HR1000032 Akvatorij zapadne Istre i HR3000001 Limski zaljev – more. S obzirom na smještaj područja HR3000001 Limski zaljev – more i 4 ciljna staništa koja su definirana za ovo područje, može se isključiti mogućnost utjecaja. Ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma unutar područja HR2000629 Limski zaljev – kopno moguć je utjecaj na ciljne vrste šišmiša (južni potkovnjak *Rhinolophus euryale* i riđi šišmiš *Myotis emarginatus*) uslijed gubitka staništa. U slučaju povećanja intenziteta zračnog prometa i promjene kategorije aerodroma, može doći do utjecaja na ciljne vrste ptica i šišmiša navedenih područja u vidu povećanog unošenja nemira u staništa i uznemiravanja te stradanja u koliziji sa zrakoplovima. S obzirom na to da su ovi utjecaji i opasnosti prisutni i u postojećem stanju, može se pretpostaviti da su se ciljne vrste prilagodile istima te se stoga procjenjuje kako moguće povećanje negativnog utjecaja neće biti značajno. Kako bi se negativan utjecaj sveo na prihvatljivu mjeru, ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma unutar područja HR2000629 Limski zaljev – kopno, aktivnost je potrebno provoditi uvažujući ciljeve očuvanja navedenih ciljnih vrsta (vezane uz očuvanje rasprostranjenosti staništa ciljnih vrsta). Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe ove aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže.** Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.2.5. Poboljšanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture i razvoj Istre kao regije ultra brzog interneta

Ova mjera uključuje aktivnost izgradnje širokopojasne mreže temeljene na tehnologiji kojom će se osigurati pokrivanje brzim i ultrabrzim širokopojasnim pristupom, čiji utjecaj na bioraznolikost (a time i na ekološku mrežu) nije još globalno dovoljno istražen. Sama izgradnja infrastrukture ne predstavlja značajni pritisak na okoliš budući da u pravilu prati postojeće linijske koridore druge infrastrukture i zauzima malu površinu. Budući da je za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), proveden postupak strateške procjene utjecaja na okoliš i prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te su ishoda pozitivna rješenja, zaključujemo kako se **može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja provedbe ove mjere na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.**

procjena utjecaja: -1

1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture

Provedbom mjere mogu se očekivati manji negativni utjecaji u vidu zauzimanja i degradacije prirodnih i doprirodnih staništa, no kako se ova infrastruktura najčešće gradi neposredno uz postojeće prometnice, procjenjuje se da mogući negativni utjecaji neće biti značajni. Biciklističku infrastrukturu je potrebno u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta, i planirati je duž postojećih prometnica i pješačkih puteva. S druge strane, razvojem biciklističkog prometa može doći do određenog smanjenja intenziteta cestovnog prometa motornih vozila čime se smanjuju emisije onečišćujućih tvari u okoliš kao i emisije stakleničkih plinova, što se može posredno pozitivno odraziti i na područja ekološke mreže. Slijedom navedenog, **na razini strateške procjene može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže.**

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

Provedbom mjere općenito se mogu očekivati pozitivni utjecaji na sastavnice okoliša pa time i bioraznolikost i ekološku mrežu zbog smanjenog utjecaja otpada i pratećih onečišćujućih tvari na vode, tlo i zrak. No mjera uključuje i aktivnosti izgradnje infrastrukture potrebne za funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom (pretovarne stanice, sortirnice, kompostane itd.) čime može doći do trajnog gubitka površina kopnenih ciljnih staništa i staništa kopnenih ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Utjecaj je moguć na sva kopnena područja ekološke mreže, odnosno sva kopnena ciljna staništa i ciljne vrste i njihove ciljeve očuvanja. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže, stoga je izgradnju navedene infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture

2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova

2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija

2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite

2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije

2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI

2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem

2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka

2.4.4. Razvoj ITU područja

3.1.1. Razvoj ICT sektora

3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva

3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora

3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva

3.2.4. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo

4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture

U sklopu navedenih mjera planirane su aktivnosti izgradnje javnih površina (trgova, šetnica, igrališta itd.), obrazovne, zdravstvene, sportske, rekreacijske, socijalne, poduzetničke i kulturne infrastrukture te druge infrastrukture u funkciji razvoja područja. Provedbom navedenih mjera može doći do negativnog utjecaja na područja ekološke mreže. Za izgradnju navedene infrastrukture može se pretpostaviti da će se odvijati unutar ili u neposrednoj blizini izgrađenih/antropogenih područja IŽ, koja se najvećim dijelom nalaze izvan područja ekološke mreže. Bez obzira na navedeno, navedene mjere se generalno mogu provoditi na čitavom području kopnenom području IŽ te je stoga moguć utjecaj na sva kopnena područja ekološke mreže, odnosno utjecaj se može isključiti jedino na ciljne vrste/staništa vezana uz morski okoliš. Utjecaj se stoga ne očekuje se na sljedeća područja: HR5000032 Akvatorij zapadne Istre, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje,

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000174 Pomorski zaljev, HR2000703 Tarska uvala – Istra, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina i HR3000003 Vrsarski otoci.

Utjecaj izgradnje infrastrukture prvenstveno se očituje kroz trajni gubitak površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji direktno mogu negativno utjecati na ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže, stoga je izgradnju infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Izgradnja navedene infrastrukture uobičajena je aktivnost i generalno je poželjna u kontekstu razvoja nekog područja i povećanja kvalitete života. Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene, uz uvjet primjene predložene mjere ublažavanja, može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma**3.3.5. Razvoj zelenog turizma****3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti**

Mjere mogu uključivati izgradnju različitih vrsta turističke infrastrukture čime može doći do trajnog gubitka površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora, a uz gubitak staništa moguća je i fragmentacija. Tijekom korištenja navedene infrastrukture mogući su utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta na širem području kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak. Navedeni utjecaji mogu direktno negativno utjecati na ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže, stoga je izgradnju infrastrukture kao i kod prethodnih mjera u najvećoj mogućoj mjeri potrebno planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.

U kontekstu utjecaja na ekološku mrežu na području IŽ treba istaknuti turizam vezan uz more, koji se odvija na ekološki vrlo osjetljivim i ugroženim morskim i obalnim staništima. Negativni utjecaji turizma, osim izgradnje infrastrukture, uključuju utjecaj na vodeni ekosustav i vodene organizme unošenjem onečišćujućih tvari u vodeni okoliš (otpad i otpadne vode, kemikalije s plovila, naftni derivati i sl.) i antropogenim emisijama (buka, svjetlost, vibracije), čime dolazi do utjecaja na odvijanje životnih procesa organizama i ponašanje životinja te degradacije staništa. Uz navedeno, nautički turizam putem sidrenja plovila negativno utječe na morska staništa, a posebno je ugroženo stanište 1120 Naselja posidonije (Posidonion oceanicae). Kako bi se smanjio negativan utjecaj sidrenja na morsko dno i stanište 1120 Naselja posidonije (Posidonion oceanicae) (ciljno stanište područja HR2000604 Nacionalni park Brijuni i HR3000173 Medulinski zaljev), potrebno je poticati postavljanje ekološki prihvatljivih sidrišta. Mjera može uključivati i uređenje plaža, pri čemu je potrebno izbjegavati uređenje prirodnih plaža odnosno osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju. Navedeno je relevantno za sva obalna područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti. Preduvjet za ostvarivanje održivosti turizma, a što je cilj razvoja IŽ, mora biti određivanje prihvatnog turističkog kapaciteta pojedine destinacije/područja te njegovo pridržavanje prilikom planiranja aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

izgradnje navedene infrastrukture provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

Provedbom mjere 3.3.5. Razvoj zelenog turizma generalno se može očekivati određeno smanjenje negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš i ekološku mrežu u odnosu na postojeće prakse budući da podrazumijeva provedbu okolišno prihvatljivih i održivih aktivnosti.

Procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja

Provedbom mjere može se očekivati intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, čime može doći do povećanja potrošnje vode, upotrebe mineralnih gnojiva i sredstva za zaštitu bilja te posljedično povećanja emisija onečišćujućih tvari u tlo i vodu, a što se može općenito negativno odraziti na bioraznolikost područja. Navedena aktivnost može se provoditi na čitavom kopnenom području IŽ, stoga je utjecaj moguć na sve ciljeve očuvanja kopnenih područja ekološke mreže. Mjeru je stoga potrebno provoditi poticanjem ekološke poljoprivrede u skladu s okolišnim mogućnostima, kojom se potiče racionalna potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstva za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.

Mjera može uključivati i uvođenje novih kultura i sorti u poljoprivrednu proizvodnju, što ovisno o njihovim karakteristikama i ekološkim zahtjevima, može rezultirati povećanjem potrošnje vode te povećanjem upotrebe sredstva za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva. Navedenom utjecaju izložena su sva kopnena područja ekološke mreže i njihovi ciljevi očuvanja. Stoga je uvođenju novih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju potrebno pristupiti s visokom razinom opreza te u najvećoj mogućoj mjeri nastojati odabrati autohtone sorte za čiji uzgoj su potrebne manje količine vode, zaštitnih sredstava i mineralnih gnojiva. Mjeru je također potrebno provoditi izbjegavanjem zauzeća staništa ciljnih vrsta i ciljnih staništa. Vrste koje su se pokazale ili mogu biti invazivne predstavljaju opasnost za bioraznolikost šireg područja budući da u slučaju širenja s područja uzgoja na prirodna/poluprirodna staništa mogu potisnuti autohtone vrste te time negativno utjecati na čitav ekosustav. Stoga je potrebno ne poticati uzgoj takvih vrsta.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja jednaki su kao i kod prethodno analizirane mjere 1.1.2. te se predlaže i ista mjera ublažavanja.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih aktivnosti provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije

Provedbom mjere mogu se očekivati pozitivni i negativni utjecaji na ekološku mrežu. Negativni utjecaji posljedica su izgradnje i postavljanja infrastrukture potrebne za odvijanje aktivnosti ribarstva i marikulture (ribarske luke, iskrcajna mjesta, uspostava uzgajališta i sl.), čime može doći do negativnog utjecaja na područja ekološke mreže koja uključuju ciljne vrste/staništa vezana uz obalna i morska staništa. Kako bi se ublažili mogući negativni utjecaji, kao i kod prethodnih mjera predlaže se planiranje izgradnje/postavljanja navedene infrastrukture izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, odnosno planirati ih u blizini već izgrađenog područja.

Prekomjerni ulov morskih organizama i korištenje neadekvatnih ribolovnih alata uzrokuje smanjenje bioraznolikosti morskog ekosustava i degradaciju ekološki iznimno vrijednih morskih staništa, poput livada posidonije. Odvijanjem aktivnosti marikulture mogu se očekivati utjecaji u vidu degradacije kakvoće vode i bentoskih staništa koja se nalaze ispod kaveznih konstrukcija (unos organske tvari – hrana i feces uzgajanih organizama) te u slučaju bijega ili širenja uzgajanih organizama iz uzgajališta u vidu križanja uzgajanih i divljih populacija, predacije i kompeticije te prijenosa bolesti. S druge strane, poticanjem promjena postojećih praksi u sektoru ribarstva i marikulture, odnosno poticanjem održivih praksi u ovim sektorima, što je i cilj ove mjere,

procjena utjecaja PR IŽ na ekološku mrežu

a koje se temelje na očuvanju i poboljšanju stanja bioraznolikosti morskog okoliša, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na morska područja ekološke mreže.

Budući da na razini PR IŽ nisu poznati detalji o zahvatima koji će se provoditi u sklopu navedene mjere (tu se prvenstveno misli na lokacije, površinu i broj pojedinih vrsta zahvata), na razini strateške procjene bez navedenih podataka nije moguće detaljnije analizirati moguće utjecaje, odnosno procijeniti koje su ciljne vrste/ciljna staništa osjetljivije na planirane aktivnosti.

Uz adekvatno planiranje i smještaj u prostoru negativni utjecaji na okoliš provedbe navedenih aktivnosti mogu se svesti na prihvatljivu razinu, te se stoga **na razini strateške procjene može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja ekološke mreže**. Detaljna procjena utjecaja planiranih aktivnosti provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

10.9.2 Procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

U tablici u nastavku (Tablica 74) dana je procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu.

Tablica 74. Procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu
1. Zelena i energetska neovisna Istra

Strateški projekt uključuje: uspostavu mreže punionica na alternativna goriva, postavljanje fotonapona na zgrade u javnom vlasništvu, energetska transformaciju javnih zgrada koje koriste fosilna goriva, izgradnju solarnih elektrana, izgradnju offshore vjetroelektrana, poticanje osnivanja i razvoja energetske zajednice, izgradnju postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika i implementaciju infrastrukture e-mobilnosti i baterijskih sustava.

Za ovaj projekt nisu definirane lokacije provedbe. Izgradnja solarnih elektrana i izgradnja postrojenja za proizvodnju i skladištenje zelenog vodika moguća je na svim kopnenim područjima ekološke mreže, stoga je i utjecaj moguć na sva kopnena područja. Izgradnjom navedene infrastrukture može doći do gubitka ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta, a time i do negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja.

Tijekom izgradnje offshore vjetroelektrana dolazi do emisija podvodne buke i vibracija što može negativno utjecati na ponašanje i migracije ciljne vrste dobri dupin (*Tursiops truncatus*) POVS područja HR500032 Akvatorij zapadne Istre. Radom offshore vjetroelektrana može doći do stradavanja ciljnih vrsta ptica POP područja HR100032 Akvatorij zapadne Istre te utjecaja na ponašanje i migracije ciljnih vrsta POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre.

Navedene zahvate moguće je smjestiti u prostor na način da ne uzrokuju negativne utjecaje na ciljeve očuvanja, stoga se na razini strateške procjene zaključuje kako se može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjera PR IŽ 1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE i 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedene mjere PR IŽ.

Provedbom ostalih zahvata unutar ovog strateškog projekta ne očekuju se utjecaji na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

2. Istra – regija održivog sustava upravljanja zaštićenim dijelovima prirode

Strateški projekt uključuje proglašavanje Regionalnog parka Ćićarija i valorizaciju prirodne baštine u turističke svrhe. Provedbom projekta mogu se očekivati izravni ili neizravni pozitivni utjecaji na sve sastavnice okoliša, a time i na područja ekološke mreže u IŽ. S druge strane, valorizacijom područja u turističke svrhe mogući su i određeni negativni utjecaji na bioraznolikost uslijed povećanja antropogenih aktivnosti. S obzirom na to da

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

je naglasak strateškog projekta na održivom upravljanju zaštićenim područjima, a mjere unutar koje je ovaj strateški projekt planiran na jačanju zaštite okoliša i prirode, procjenjuje se da će negativni utjecaji biti minimalni te da će strateški projekt generalno pozitivno utjecati na sastavnice okoliša i ekološku mrežu.

procjena utjecaja: +1

3. Povezana Istra – unaprjeđenje prometne i informacijsko – komunikacijske infrastrukture, mobilnosti i sigurnosti prometnog povezivanja

Strateški projekt uključuje: razvoj širokopojasne infrastrukture, poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture, izgradnju Istarskog ipsilona, proširenje kapaciteta Zračne luke Pula i unaprjeđenje željezničke infrastrukture.

Za Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 11.3.2021. (NN 26/21), proveden je postupak prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu i ishodeno pozitivno rješenje.

Poboljšanje kapaciteta pomorskog prometa i pripadajuće infrastrukture uključuje izgradnju sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno, izgradnju lukobrana Rabac, sanaciju i dogradnju lukobrana u Puli-Pola i izgradnja terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola. Za zahvate izgradnje sjevernog lukobrana na otoku Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno i izgradnje lukobrana Rabac provedeni su odgovarajući postupci procjene utjecaja na ekološku mrežu i ishodena pozitivna rješenja. Sanacijom i dogradnjom lukobrana u Puli-Pola i izgradnjom terminala za putnički pomorski promet u Puli-Pola ne očekuju se utjecaji na ciljne vrste POP i POVS područja Akvatorij zapadne Istre budući da se radi o zahvatima unutar antropogeno utjecanog akvatorija luke Pula, dok se određeni utjecaj može očekivati u vidu gubitka ciljnog staništa 1110 Pješčana dna trajno prekrivena morem.

Istarski ipsilon čine autoceste A8 i A9 koje spajaju Pulu s Umagom i Rijekom. Za zahvat su provedeni odgovarajući postupci procjene utjecaja na okoliš i ekološku mrežu te je zahvat većim dijelom izgrađen i u funkciji, iako još nedovršen.

Proširenjem kapaciteta Zračne luke Pula ne očekuju se utjecaji na ekološku mrežu budući da se u bližoj okolici ne nalaze područja ekološke mreže.

Istarska LAMBDA – daljnji razvoj i unaprjeđenje željezničke infrastrukture uključuje obnovu postojeće željezničke infrastrukture i povećanje značaja iste. Budući da se radi o postojećoj infrastrukturi ne očekuju se značajniji utjecaji na područja ekološke mreže. Mogući negativni utjecaji proizlaze iz ponovnog uvođenja željezničkog prometa na dionicama gdje je ono bilo prekinuto što može u određenoj mjeri utjecati na ciljne životinjske vrste.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjera PR IŽ 1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture, 1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture, 1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture i 1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedene mjere PR IŽ. Detaljna procjena utjecaja na okoliš navedenih zahvata provest će se kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na ekološku mrežu.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

4. Sigurna Istra – unaprjeđenje sustava upravljanja rizicima

Strateški projekt uključuje izgradnju regionalnog centra za zaštitu i spašavanje u Puli i izgradnju gradskih centara za zaštitu i spašavanje Rovinj-Rovigno, Pazin, Buzet, Umag-Umago i Labin te Općinskih centara za zaštitu i spašavanje. S obzirom na to da se radi o izgradnji objekata vezanih uz urbana područja, može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

5. Pametna Istra – regija visokih obrazovnih standarda i dostupnosti obrazovanja

Strateški projekt uključuje: osiguranje jednosmjenske nastave u OŠ i SŠ (rekonstrukcija i dogradnja škola), daljnji razvoj regionalnog centra kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva – KLIK Pula (nadogradnja postojeće infrastrukture Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula (ŠTUT)), uspostavu i razvoj Centra izvrsnosti u elektrotehnici – Labin (rekonstrukcija postojeće srednjoškolske ustanove) i jačanje kapaciteta Centra za istraživanje materijala Istarske županije (potencijalna dogradnja postojećeg Centra).

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

S obzirom na to da se radi o aktivnostima rekonstrukcije postojećih objekata u urbanom području ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

6. Istra – regija sporta

Strateški projekt uključuje izgradnju školskih sportskih dvorana (OŠ Marčana, OŠ Svetvinčenat, OŠ Vladimira Gortana Žminj) i izgradnju/rekonstrukciju različite sportske infrastrukture na području gradova Pula-Pola, Rovinj, Pazin, Buzet, Labin, Buje, Vodnjan, Poreč i Umag te općina Medulin i Fažana (sportske dvorane, teniski, košarkaški i nogometni tereni, atletske staze, penjačke stijene i sl.).

S obzirom na to da se navedena infrastruktura planira u urbanim područjima, odnosno područjima koja nisu značajna za ciljna staništa i staništa ciljnih vrsta, ne očekuje se značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Navedene zahvate moguće je smjestiti u prostor na način da ne uzrokuju negativne utjecaje na ciljeve očuvanja, stoga se na razini strateške procjene zaključuje kako se može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

7. Zdrava, uključiva i socijalno osjetljiva Istra

Strateški projekt uključuje: obnovu ispostava i zdravstvenih stanica Istarskih domova zdravlja, rekonstrukciju odjela dječje rehabilitacije u Specijalnoj bolnici za ortopediju i rehabilitaciju „Martin Horvat“ Rovinj, izgradnju objekata hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza i energetska obnovu i rekonstrukciju zgrade u Puli, daljnji razvoj regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija, kuću filantropije te rekonstrukciju i dogradnju domova za starije i nemoguće osobe.

S obzirom na to da se radi o rekonstrukciji postojećih objekata te o izgradnji objekata vezanih uz urbana područja (objekti hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza, kuća filantropije), može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

8. Digitalna Istra - upravljanje regionalnim razvojem temeljeno na digitalnoj transformaciji, istraživanju i inovacijama

Strateški projekt uključuje: izgradnju i umrežavanje informacijskog sustava prostornog uređenja (GIS), digitalnu transformaciju javnih usluga, unaprjeđenje rada Agencije za ruralni razvoj Istre (AZRRI) i širenje renoviranjem postojećih zapuštenih zgrada u Pazinu te uspostavu digitalne platforme u funkciji poljoprivrede.

S obzirom na karakteristike planiranih aktivnosti može se isključiti mogućnost negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

9. Istra - regija konkurentnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: razvoj tehno parka Vodnjan, Pulski inovacijski centar – PIC, izradu Plana razvoja poslovnih zona u Istarskoj županiji i revitalizaciju napuštene industrijske, vojne i rudarske infrastrukture.

S obzirom na to da se planirani tehno park Vodnjan ne nalazi u blizini područja ekološke mreže, dok se revitalizacija napuštene infrastrukture provodi na antropogenim područjima, ne očekuju se značajniji utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Revitalizacijom demilitarizirane bivše vojne zone poluotoka Muzil površine 170 ha na području Grada Pule-Pola može doći do određenih negativnih utjecaja na područje HR1000032 Akvatorij zapadne Istre (degradacija staništa ciljnih vrsta ptica) i HR5000032 Akvatorij zapadne Istre (ciljna staništa 8330 Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje i 1110 Pješćana dna trajno prekrivena morem), ukoliko će revitalizacija uključivati radove u moru i na obali.

Izradom Plana razvoja poslovnih zona također se ne očekuju utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže, dok planska provedba razvoja poslovnih zona može potencijalne negativne utjecaje na ciljeve očuvanja svesti na prihvatljivu razinu. Pulski inovacijski centar – PIC okuplja ulaganja kroz ITU mehanizam te na taj način ne utječe direktno na okoliš. Posredan utjecaj je moguć kroz realizaciju projekata, no budući da je za

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

sve aktivnosti čijem ostvarenju može pridonijeti PIC u ovoj strateškoj studiji napravljena analiza utjecaja, ne očekuje se negativan utjecaj ovog projekta.

Navedene komponente strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 3.2.1. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -1

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

10. Istra - regija održivog turizma

Strateški projekt uključuje: provedbu Zelenog Programa održivog turizma, sanaciju biciklističkog puta Parenzana, unapređenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 8 i unapređenje međunarodne biciklističke rute Euro Velo 9 te povezivanje iste s Hrvatskim željeznicama.

Biciklistički put Parenzana prolazi kroz 2 područja ekološke mreže: HR2000619 Mirna i šire područje Butonige i HR2000637 Motovunska šuma. Budući da na ovom dijelu biciklistički put ide postojećom prometnicom, može se isključiti mogućnost utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

Biciklistička ruta Euro Velo 8 prolazi sljedećim područjima ekološke mreže: HR2001388 Budava, HR2000522 Luka Budava – Istra, HR2001360 Šire rovinjsko područje i HR2000629 Limski zaljev – kopno. Biciklistička ruta Euro Velo 9 prolazi sljedećim područjima ekološke mreže: HR2001365 Pazinština, HR2001017 Lipa, HR2000619 Mirna i šire područje Butonige, HR2000637 Motovunska šuma, HR2001484 Istra – Čački i HR2001486 Istra – Martinčići. Budući da se radi o biciklističkim putevima koji prolaze postojećim prometnicama, može se isključiti mogućnost utjecaja na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Povezivanjem iste s Hrvatskim željeznicama također se ne očekuju utjecaji na ekološku mrežu.

Provedbom Zelenog Programa, odnosno planskim i održivim razvojem turizma može se očekivati smanjenje pritiska i negativnog utjecaja sektora turizma na okoliš a time i na ekološku mrežu.

procjena utjecaja: 0

11. Istra - regija održive i konkurentne poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, akvakulture i vodnog gospodarstva

Strateški projekt uključuje: uspostavu Centra za ribarstvo, marikulturu i zaštitu mora IŽ, uspostavu Centra za očuvanje genetskih resursa, izgradnju logističko-distributivnog centra za voće i povrće IŽ i razvoj sustava navodnjavanja IŽ.

Uspostavom navedenih Centara ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Izgradnjom logističko-distributivnog centra za voće i povrće, ukoliko će biti planiran na području rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova/staništa ciljnih vrsta, mogući su manji negativni utjecaji na ciljeve očuvanja, no budući da se radi o pojedinačnom objektu, procjenjuje se da utjecaj neće biti značajan.

Negativni utjecaji razvoja sustava navodnjavanja ogledaju se kroz moguće zauzeće ciljnih staništa/staništa ciljnih vrsta izgradnjom akumulacija i moguće promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim tokovima vode (hidrološki režim, protok i vodostaj površinskih tokova, razina podzemne vode). Navedeno se može negativno odraziti na kopnene ekosustave i staništa u zoni utjecaja, uključujući i područja ekološke mreže unutar kojih zahvat nije smješten, te na taj način doprinijeti i kumulativnim utjecajima. Prekomjerno korištenje vode također može uzrokovati negativne utjecaje uslijed promjene hidroloških uvjeta u površinskim i podzemnim vodama. Stoga je i negativan utjecaj moguć na sva područja ekološke mreže koja uključuju kopnene i podzemne ciljne vrste/staništa i ciljeve očuvanja. To su sva područja izuzev, HR3000001 Limski kanal – more, HR3000173 Medulinski zaljev, HR2000604 Nacionalni park Brijuni, HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje, HR3000002 Plomin – Mošćenička draga, HR3000174 Pomerski zaljev, HR3000470 Podmorje kod Rabca, HR3000433 Ušće Mirne, HR3000432 Ušće Raše, HR3000463 Uvala Remac, HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina, i HR3000003 Vrsarski otoci. Razvoj sustava navodnjavanja može uzrokovati i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, a time i povećane upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, čime može doći do negativnog utjecaja na vode i tlo povećanjem emisija onečišćujućih tvari, a posredno i na ciljeve očuvanja. Sustav navodnjavanja stoga je potrebno razvijati paralelno s promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, a izgradnju akumulacija u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova. Sustave navodnjavanja također je potrebno planirati uvažavajući definirane ciljeve očuvanja područja ekološke mreže u pogledu potreba za vodom ciljnih vrsta i ciljnih staništa. Navedena komponenta strateškog projekta provodit će se u sklopu mjere PR IŽ 3.4.4.

procjena utjecaja strateških projekata na ekološku mrežu

Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja, te stoga provedba strateškog projekta podrazumijeva i uvažavanje mjera ublažavanja definiranih za navedenu mjeru PR IŽ.

procjena utjecaja bez mjera ublažavanja: -2

procjena utjecaja s mjerama ublažavanja: -1

12. Istra - regija prepoznatljivog identiteta, baštine i tradicije te razvijenog kulturnog sektora

Strateški projekt uključuje: implementaciju projekta Institucionalizacija zavičajne nastave, rekonstrukciju zgrade Stare tiskare i valorizaciju, promociju kiparske umjetničke produkcije i razvoj centra kulturnih i kreativnih industrija. Provedbom navedenih aktivnosti ne očekuju se utjecaji na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.

procjena utjecaja: 0

10.9.3 Kumulativni utjecaji

Budući da PR IŽ daje okvir za provedbu brojnih aktivnosti i povezanih zahvata, nije moguće isključiti mogućnost pojave kumulativnih utjecaja, odnosno sama priroda utjecaja PR IŽ je kumulativna. Kumulativni utjecaji su mogući provedbom različitih mjera, ali i provedbom pojedinih aktivnosti unutar iste mjere. Primjerice, mjera 1.2.1 Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture uključuje izgradnju infrastrukture cestovnog prometa čime može doći do trajnog gubitka površina ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta zauzećem i prenamjenom prostora te fragmentacije staništa dok su tijekom korištenja zahvata mogući negativni utjecaji u vidu uznemiravanja ciljnih vrsta i degradacije stanišnih uvjeta kroz povećanje ljudskih aktivnosti i emisije buke, svjetlosti, vibracija i onečišćujućih tvari u vodu i zrak te stradavanja životinjskih vrsta. Slični utjecaji mogu se očekivati i provedbom drugih mjera, poput 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem (uključuje izgradnju različite infrastrukture), 3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo (uključuje izgradnju poduzetničke infrastrukture) itd. S druge strane, mjere poput navedenih nisu ograničene samo na jedan zahvat/intervenciju u prostoru, stoga je i moguć utjecaj same mjere kumulativan.

Slijedom navedenog, jasno je kako se pojedinačni utjecaji mjera PR IŽ na ekološku mrežu isprepliću. Budući da PR IŽ samo daje okvir za provedbu pojedinih aktivnosti, bez specificiranja u kojoj mjeri i na kojim lokacijama će se aktivnosti provoditi, nije moguće procijeniti stupanj kumulativnog utjecaja u okviru PR IŽ. Primjenom predloženih mjera ublažavanja procjenjuje se kako će negativan kumulativan utjecaj na ciljeve očuvanja područja ekološke mreže biti prihvatljiv.

Budući da je PR IŽ jedan od niza strateških dokumenata u RH koji daje okvir za provedbu aktivnosti koje uzrokuju određene utjecaje na okoliš i ekološku mrežu, ne može se isključiti niti mogućnost kumulativnog utjecaja s drugim strateškim dokumentima državne i regionalne razine. Stoga je kod planiranja razvoja pojedinih sektora neophodna sveobuhvatna i interdisciplinarna analiza postojećeg stanja okoliša, pritisaka i vrijednosti područja gdje se pojedina aktivnost planira provoditi. Navedeno se provodi na razini strateških dokumenata nižeg reda, prostornih planova i samih zahvata.

Slijedom navedenog, a uvažavajući utjecaje koji se mogu očekivati provedbom PR IŽ, uz uvjet provedbe predloženih mjera ublažavanja, može se isključiti mogućnost značajnog doprinosa PR IŽ kumulativnim utjecajima drugih strateških dokumenata.

10.9.4 Prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja

U tablici u nastavku (Tablica 75) navedene su mjere ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu kako bi se prepoznati mogući negativni utjecaji do kojih može doći provedbom PR IŽ sveli na najmanju moguću razinu.

Tablica 75. Mjere ublažavanja negativnih utjecaja provedbe PR IŽ na ekološku mrežu

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
1.	Izgradnju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i prostor za uzgoj biljaka u energetske svrhe u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja ekološke mreže, a u slučaju planiranja ovih elemenata Plana unutar područja ekološke mreže, planirati ih izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste.	1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 1.1.4. Poboljšanje energetske infrastrukture	HR1000018 Učka i Ćićarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
2.	Izgradnju akumulacija i retencija (za potrebe navodnjavanja, vodoopskrbe, zaštite od poplava i dr.) planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih vrsta i ciljnih stanišnih tipova, a kod planiranja sustava navodnjavanja osigurati ekološke potrebe ciljnih vrsta i staništa područja ekološke mreže.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čičarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
3.	<p>Pri razvoju sustava za navodnjavanje i obnovljivih izvora energije koji koriste hidroenergiju te pri provedbi aktivnosti prilagodbe klimatskim promjenama koje uključuju elemente upravljanja vodama, kao i pri izradi svih vodnih građevina, potrebno je očuvati povoljne režime površinskih i podzemnih voda, optimalne ekološke protoke i kontinuitet riječnog toka, kako bi se osigurali povoljni ekološki uvjeti za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste vezane uz površinske vode i podzemlje.</p>	<p>1.1.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 1.1.3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova te poboljšanje kvalitete zraka 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja</p>	HR1000018 Učka i Čićarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
4.	Popratiti razvoj sustava navodnjavanja promoviranjem ekološke poljoprivrede i edukacijom poljoprivrednika o štetnim posljedicama upotrebe sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	sva područja ekološke mreže
5.	Izgradnju objekata zaštite od poplava provoditi primjenom rješenja temeljenih na prirodi i mjera zelene infrastrukture.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
6.	U obrani od poplava mora gdje god je to moguće primijeniti obalni odmak.	1.1.2. Prilagodba klimatskim promjenama	HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomerski zaljev HR3000173 Medulinski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
7.	Izgradnju infrastrukture cestovnog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.1. Poboljšanje cestovnog prometa i infrastrukture	HR1000018 Učka i Ćićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepićko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
8.	Izgradnju i unapređenje infrastrukture željezničkog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.2. Poboljšanje željezničkog prometa i infrastrukture	HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001215 Boljunska polje HR2000601 Park prirode Učka HR2001349 Dolina Raše HR3000432 Ušće Raše HR1000018 Učka i Ćićarija
9.	Izgradnju infrastrukture pomorskog prometa u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta i planirati je u blizini već izgrađenog područja.	1.2.3. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000003 Vrsarski otoci

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomorski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR3000173 Medulinski zaljev HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
10.	Ukoliko će biti planirano proširenje aerodroma Vrsar – Crljena unutar područja ekološke mreže, aktivnost provoditi uvažujući ciljeve očuvanja ciljnih vrsta (vezane uz očuvanje rasprostranjenosti staništa ciljnih vrsta).	1.2.4. Poboljšanje zračnog prometa i infrastrukture	HR2000629 Limski zaljev – kopno
11.	Biciklističku infrastrukturu u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta, i planirati je duž postojećih prometnica i pješačkih puteva.	1.2.6. Razvoj i unapređenje biciklističke prometne infrastrukture	HR1000018 Učka i Čičarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
12.	Izgradnju infrastrukture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.	1.5.1. Održivo gospodarenje otpadom 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija, dogradnja i opremanje predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova 2.1.4. Unaprjeđenje i razvoj visokoškolskih i znanstvenih institucija 2.2.3. Osiguravanje suvremenih i ekološki održivih infrastrukturnih kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite 2.2.7. Razvoj sporta i rekreacije	HR1000018 Učka i Ćićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
		<p>2.3.5. Povećanje dostupnosti institucionalnog smještaja i dugotrajne skrbi za starije i nemoćne te OSI</p> <p>2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem</p> <p>2.4.3. Razvoj brdsko-planinskih, potpomognutih područja te otoka</p> <p>2.4.4. Razvoj ITU područja</p> <p>3.1.1. Razvoj ICT sektora</p> <p>3.1.2. Razvoj otpornog, zelenog i inovativnog gospodarstva</p> <p>3.2.1. Osnježivanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta poduzetničkog sektora</p> <p>3.2.2. Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj te nove tehnologije u ključnim sektorima istarskog gospodarstva</p> <p>3.2.4. Unapređenje poduzetničkog okruženja kao temelja za sigurno i otporno gospodarstvo</p> <p>3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma</p> <p>3.3.5. Razvoj zelenog turizma</p> <p>3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti</p> <p>4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture</p>	<p>HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj)</p> <p>HR2000601 Park prirode Učka</p> <p>HR2000616 Donji Kamenjak</p> <p>HR2000619 Mirna i šire područje Butonige</p> <p>HR2000629 Linski zaljev – kopno</p> <p>HR2000637 Motovunska šuma</p> <p>HR2000703 Tarska uvala – Istra</p> <p>HR2000754 Novačka pećina</p> <p>HR2001011 Istarske toplice</p> <p>HR2001015 Pregon</p> <p>HR2001016 Kotli</p> <p>HR2001017 Lipa</p> <p>HR2001133 Ponor Bregi</p> <p>HR2001143 Jama kod Komune</p> <p>HR2001144 Klaričeva jama</p> <p>HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom</p> <p>HR2001146 Radota špilja</p> <p>HR2001207 Pliškovičeva jama</p> <p>HR2001215 Boljunska polje</p> <p>HR2001235 Račice – Račički potok</p> <p>HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik</p> <p>HR2001239 Rudnik ugljena, Raša</p> <p>HR2001274 Mlaka</p> <p>HR2001304 Žbevnica</p> <p>HR2001312 Argile</p> <p>HR2001322 Vela Traba</p> <p>HR2001334 Poluotok Ubaš</p> <p>HR2001349 Dolina Raše</p>

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
13.	Sva sidrišta planirati kao ekološki prihvatljiva.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000173 Medulinski zaljev
14.	Ne uređivati prirodne plaže, uključujući i nasipavanje i dohranjivanje prirodnih plaža, odnosno osigurati očuvanje prirodnih plaža u prirodnom stanju i očuvanje prirodne vegetacije na stijenama.	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000433 Ušće Mirne HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000003 Vrsarski otoci HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR2000629 Limski zaljev – kopno HR3000462 Otoci rovinjsko područja – podmorje HR2001360 Šire rovinjsko područje

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000174 Pomorski zaljev HR2000616 Donji Kamenjak HR3000173 Medulinski zaljev HR2000522 Luka Budava – Istra HR2001388 Budava HR2001334 Poluotok Ubaš HR3000432 Ušće Raše HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000002 Plomin – Mošćenička draga
15.	Prilikom izrade dokumenata prostornog uređenja uključujući one lokalne razine odrediti prihvatni turistički kapacitet destinacije/područja, koji će u obzir uzeti i svu potrebnu infrastrukturu za boravak turista (promet, vodoopskrba i odvodnja, gospodarenje otpadom, energetika...).	3.3.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma 3.3.5. Razvoj zelenog turizma 3.3.6. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti	sva područja ekološke mreže
16.	Poticati ekološku poljoprivredu kojom se racionalizira potrošnja vode i minimalizira upotreba sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
17.	Uvođenju novih vrsta u poljoprivrednu proizvodnju pristupiti s visokom razinom opreza te kod uvođenja novih vrsta u poljoprivredu dati prednost autohtonim sortama.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunska polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići HR5000032 Akvatorij zapadne Istre
18.	Izbjegavati zauzeće ciljnih staništa i staništa ciljnih vrsta širenjem poljoprivrednih površina.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovičeva jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepićko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
19.	Ne poticati uzgoj biljnih vrsta koje su se pokazale invazivnima ili mogu biti invazivne.	3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja	HR1000018 Učka i Čićarija HR2000083 Područje oko Markove jame kod Tara HR2000100 Pincinova jama HR2000111 Rabakova pećina HR2000120 Sitnica špilja HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta HR2000147 Špilja na Gradini kod Premanture HR2000166 Špilja pod Krugom HR2000522 Luka Budava – Istra HR2000543 Vlažne livade uz potok Bračana (Žonti) HR2000544 Vlažne livade uz potok Malinska HR2000545 Vlažne livade kod Marušića HR2000546 Vlažne livade uz Jugovski potok (Štrcaj) HR2000601 Park prirode Učka HR2000616 Donji Kamenjak HR2000619 Mirna i šire područje Butonige HR2000629 Limski zaljev – kopno HR2000637 Motovunska šuma HR2000703 Tarska uvala – Istra

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2000754 Novačka pećina HR2001011 Istarske toplice HR2001015 Pregon HR2001016 Kotli HR2001017 Lipa HR2001133 Ponor Bregi HR2001143 Jama kod Komune HR2001144 Klaričeva jama HR2001145 Izvor špilja pod Velim vrhom HR2001146 Radota špilja HR2001207 Pliškovićeve jama HR2001215 Boljunsko polje HR2001235 Račice – Račički potok HR2001238 Bušotina za vodu, Rakonik HR2001239 Rudnik ugljena, Raša HR2001274 Mlaka HR2001304 Žbevnica HR2001312 Argile HR2001322 Vela Traba HR2001334 Poluotok Ubaš HR2001349 Dolina Raše HR2001360 Šire rovinjsko područje HR2001365 Pazinština HR2001386 Pazinski potok HR2001388 Budava HR2001396 Grdoselski potok HR2001434 Čepić tunel HR2001483 Istra – Oprtalj

r. br.	mjera ublažavanja negativnih utjecaja	mjera PR IŽ na koju se mjera ublažavanja odnosi	područja ekološke mreže na koja se mjera ublažavanja odnosi
			HR2001484 Istra – Čački HR2001485 Istra – Martinčići HR2001486 Istra – Čepičko polje HR2001493 Piskovica špilja HR2001494 Jama kod Rašpora HR2001495 Jama kod Burići
20.	Izgradnju i postavljanje infrastrukture za potrebe ribarstva i akvakulture u najvećoj mogućoj mjeri planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta.	3.4.5. Održivi razvoj ribarstva i plave ekonomije	HR5000032 Akvatorij zapadne Istre HR1000032 Akvatorij zapadne Istre HR3000001 Limski kanal – more HR3000173 Medulinski zaljev HR2000604 Nacionalni park Brijuni HR3000462 Otoci rovinjskog područja – podmorje HR3000002 Plomin – Mošenička draga HR3000470 Podmorje kod Rabca HR3000174 Pomerski zaljev HR2000703 Tarska uvala – Istra HR3000433 Ušće Mirne HR3000432 Ušće Raše HR3000463 Uvala Remac HR3000471 Uvala Škvaranska – Uvala Sv. Marina HR3000003 Vrsarski otoci

10.9.5 Zaključak o prihvatljivosti PR IŽ za ekološku mrežu

Značajnost utjecaja provedbe planiranih mjera PR IŽ na područja ekološke mreže ovisi o broju i vrsti zahvata, njihovoj veličini, lokaciji i karakteristikama područja ekološke mreže na koja utječu. Na temelju provedene analize mogućih utjecaja, uz uvjet provedbe predloženih mjera ublažavanja negativnih utjecaja, zaključujemo da je PR IŽ prihvatljiv za ekološku mrežu odnosno da ne uključuje mjere za koje bi se na razini strateške procjene moglo zaključiti da će njihova provedba dovesti do značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja, ciljne vrste, ciljna staništa i cjelovitost područja ekološke mreže. Svakako je bitno naglasiti da će se detaljna procjena utjecaja svakog pojedinog zahvata provoditi kroz odgovarajuće postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš i ekološku mrežu, u sklopu kojih će se analizirati i značajnost kumulativnih utjecaja.

11 Izvori podataka

Okoliš

1. Braniteljska zadruga „Aktivan život“ (2018): Procjena rizika od velikih nesreća, Istarska županija
2. Oikon (2019): Izvješće o stanju okoliša Istarske županije za razdoblje od 2014. do 2018. godine
3. Prostorni plan Istarske županije (Službene novine Istarske županije 14/16)
4. Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2016. (2019)
5. Program zaštite okoliša Istarske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine (2019)
6. Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama u Istarskoj županiji (2015, 2018)
7. ENVI portal okoliša, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, <http://envi-portal.azo.hr/>
8. Hatura historica, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Istarske županije, <https://www.natura-historica.hr/hr/>
9. Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora (2007)
10. Strategija i nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02)
11. Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. (2021)
12. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21)
13. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09)
14. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17)
15. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)
16. Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08)
17. Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)
18. Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 93/14)
19. Glavni plan razvoja prometnog sustava funkcionalne regije Sjeverni Jadran (2018)
20. Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (NN 26/21)
21. Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)
22. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (nacrt, 2022)
23. Strategija poljoprivrede do 2030. (NN 26/22)
24. dokumenti Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koji se donose temeljem Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14, 39/17, 112/18)
25. Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)
26. Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine (NN 133/22)
27. Prostorni plan Nacionalnog parka Brijuni (NN 45/01)
28. Prostorni plan Parka prirode Učka (NN 24/06)
29. Master plan turizma Istarske županije 2015.–2025. (2014.)
30. Europski zeleni plan (2019)

31. Strategija od polja do stola (2020)
32. Nova strategija EU-a za šume do 2030. (2021)
33. Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. („Agenda 2030“) (2015)
34. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Paris, 1972)
35. Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca, 2000)
36. Herak (2011): Karte potresnih područja Hrvatske, Geofizički Zavod PMF, Zagreb

Priroda

37. J. Topić, Lj. Ilijanić, N. Tvrtković i T. Nikolić (2006): Staništa - priručnik za inventarizaciju, kartiranje i praćenje stanja, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb
38. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
39. Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. (2020)
40. Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992)
41. Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) (Bern, 1979)
42. Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonnska konvencija) (Bonn, 1979)

Vode

43. Karte opasnosti od poplava i karte rizika od poplava, <http://korp.voda.hr>
44. Plan navodnjavanja Istarske županije – novelacija (Službene novine IŽ 01/08)
45. Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)
46. Plan upravljanja vodnim područjima od 2027. (NN 84/23)
47. Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (NN 117/15)
48. Hrvatske vode (2016, 2019): Glavni provedbeni plan obrane od poplava
49. Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine (NN 147/21)
50. Hrvatske vode (2019): Prethodna procjena rizika od poplava 2018.

Geologija, georaznolikost, geomorfologija, pedologija

51. Bognar, A. (2001): Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, *Acta Geographica Croatica* 31 (1), 7-29.
52. Bogunović, M. i dr. (1996): *Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske*, Agronomski fakultet, Zagreb
53. Gray, M. (2004): *Geodiversity: valuing and conserving abiotic nature*, John Wiley & Sons, Chichester
54. Gluhić, D. (2005): Pogodnosti tla Istre za vinogradarsku proizvodnju, *Glasnik zaštite bilja* 28 (6), 29-54
55. Katastar speleoloških objekata Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zavod za zaštitu okoliša i prirode, Zagreb, <http://www.bioportal.hr/gis> (29.11.2022.)
56. Magaš, D. (2013): *Geografija Hrvatske*, Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju i Meridijani, Zadar

57. *Plan razvoja Istarske županije za razdoblje od 2022. do 2027. godine, nacrt*, Istarska županija, Pula, 2022.
58. *Plan upravljanja: Nacionalni park Brijuni*, JU Nacionalni park Brijuni, Brijuni, 2016.
59. Vrh, N. (2017): *Zaštićena područja i ekološka mreža NATURA 2000 u Istarskoj županiji*, prvostupnički rad, Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, Šumarski odsjek, Zagreb

Zrak i klimatske promjene

60. Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije (2022): Godišnji izvještaj o praćenju kvalitete zraka na području Istarske županije za 2021. godinu
61. Informativno izvješće o inventaru emisija onečišćujućih tvari u zrak na području Republike Hrvatske (za razdoblje 1990.-2020.) (MINGOR, 2022)
62. Program kontrole onečišćenja zraka za razdoblje od 2020. do 2029. godine (NN 90/19)
63. MINGOR (2020): Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2019. godinu
64. MINGOR (2019): Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2018. godinu
65. HAOP (2018): Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2017. godinu
66. HAOP (2017): Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2016. godinu
67. MINGOR (2018): 7. Nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC)
68. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20)
69. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama, <http://prilagodba-klimi.hr/>
70. Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 63/21)
71. Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20)
72. Integrirani nacionalni energetskegi i klimatskegi plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine (2019)
73. Rezultati klimatskegi modeliranja na sustavu HPC VELEbit za potrebe izrade nacrtu Strategije prilagodbe klimatskegi promjenama RH do 2040. i s pogledom na 2070. i Akcijskegi plana (MINGOR, 2017)
74. Dodatak rezultatima klimatskegi modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracije na prostornoj rezoluciji od 12,5 km (MINGOR, 2017)
75. Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)
76. Akcijskegi plan poboljšanja energetskegi učinkovitosti na području Osječko-baranjske županije 2020.-2022. godine
77. Oikon (2019): Program zaštite zraka, ozonskegi sloja, ublažavanja klimatskegi promjena i prilagodbe klimatskegi promjenama Istarske županije
78. Državni meteorološkegi zavod, www.klima.hr
79. Filipčić, A. (2009): Razgraničenje Köppenovih klimatskegi tipova Cf i Cs u Hrvatskoj, Acta Geographica Coratica, 35, 7 – 18.

- 80. Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)
- 81. Pariški sporazum (Pariz, 2015)
- 82. Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. („Technical guidance on the climate proofing of infrastructure in the period 2021.-2027.“) (2021/C 373/01)

Stanovništvo

- 83. Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr
- 84. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)

Kulturno-povijesna baština

- 85. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske
(<https://registar.kulturnadobra.hr/#/>)

Otpad

- 86. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.-2028. godine (NN 84/23)
- 87. Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- 88. Europska strategija za plastiku u kružnom gospodarstvu (EC 2018)
- 89. MINGOR (2020): Izvješće o komunalnom otpadu za 2019. godinu

11.1 Popis propisa

Okoliš

1. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)
2. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17)
3. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17)
4. Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19)
5. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18)
6. Zakon o potpomognutim područjima (NN 118/18)

Priroda

7. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19)
8. Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)
9. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
10. Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20, 38/20)
11. Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže (NN 111/22)
12. Strategija i akcijski plan zaštite prirode RH za razdoblje 2017. – 2025. (NN 72/2017)
13. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19)

Vode

14. Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21, 47/23)
15. Uredba o standardu kakvoće voda (NN 96/19, 20/23)
16. Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13)
17. Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 26/20)

Zrak i klimatske promjene

18. Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 77/20)
19. Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22)
20. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19)

Šumarstvo i poljoprivreda

21. Zakon o šumama (NN 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20)
22. Zakon o poljoprivredi (NN 118/18, 42/20, 127/20, 52/21)

Buka

23. Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21)
24. Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka (NN 143/21)

Kulturno-povijesna baština

25. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22)

Otpad

26. Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/21)
27. Pravilnik o gospodarenju otpadom (106/22)
28. Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži (NN 88/15, 78/16, 116/17, 14/20, 144/20)
29. Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom (NN 97/15, 7/20, 140/20)

Akcidenti

30. Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18)
31. Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22)

12 Popis priloga

- Prilog 1)** Ovlaštenje tvrtke VITA PROJEKT d.o.o. za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša
- Prilog 2)** Ovlaštenje tvrtke VITA PROJEKT d.o.o. za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode
- Prilog 3)** SWOT analiza

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom
Sektor za procjenu utjecaja na okoliš

KLASA: UP/I 351-02/15-08/20

URBROJ: 517-05-1-2-21-15

Zagreb, 23. prosinca 2021.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, na temelju odredbe članka 43. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18) i članka 71. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 118/18) u vezi s člankom 130. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/09), rješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, radi utvrđivanja promjena u rješenju ovlaštenika, donosi:

RJEŠENJE

- I. Ovlašteniku VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, OIB: 99339634780 izdaje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša prema članku 40. stavku 2. Zakona o zaštiti okoliša:
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije.
 2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš.
 8. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole, uključujući izradu Temeljnog izvješća.
 9. Izrada programa zaštite okoliša.
 10. Izrada izvješća o stanju okoliša.

12. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš.
 14. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskog izvješća.
 15. Izrada projekcija emisija, izvješća o provedbi politike i mjera smanjenja emisija i nacionalnog izvješća o promjeni klime
 20. Izrada i/ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna i projekcija za potrebe sastavnica okoliša
 23. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša
 25. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodenja znaka zaštite okoliša »Priatelj okoliša« i znaka EU Ecolabel.
 26. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša »Priatelj okoliša«.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koje vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.
- IV. Ukida se rješenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-03-1-2-20-13 od 8. prosinca 2020. godine kojim je pravnoj osobi VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, dana suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.
- V. Uz ovo rješenje prileži Popis zaposlenika ovlaštenika i sastavni je dio ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Ovlaštenik VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: Ovlaštenik) OIB: 99339634780, podnio je zahtjev za izmjenom podataka o zaposlenim stručnjacima navedenim u Rješenju KLASA: UP/I 351-02/15-08/20, URBROJ: 517-03-1-2-20-13 od 8. prosinca 2020. godine koje je izdalo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Svojim zahtjevom ovlaštenik je tražio da se stručnjakinja koja više nije njihov zaposlenik Ivana Šarić mag.biol. izostavi s popisa zaposlenika.

U provedenom postupku Ministarstvo je izvršilo uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da se navedena stručnjakinja može izostaviti sa popisa.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje naplaćena je državnim biljezima sukladno Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj 115/16) i Uredbi o tarifi upravnih pristojbi („Narodne novine“, broj 8/17, 37/17, 129/17, 18/19, 97/19 i 128/19).

U prilogu: Popis zaposlenika kao u točki V. izreke rješenja.

DOSTAVITI:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb (**R!, s povratnicom!**)
2. Državni inspektorat, Šubićeva 29, Zagreb
3. Evidencija, ovdje

POPIS

**zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva
KLASA: UPI/ 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-03-1-2-21-15 od 23. prosinca 2021.**

<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA prema članku 40. stavku 2. Zakona</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing. Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr. Katarina Burazin, mag.ing.prosp.arch. Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch.	Mihaela Meštrović, mag.ing.prosp.arch.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
8. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.	Katarina Burazin, mag.ing.prosp.arch. Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch.
9. Izrada programa zaštite okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
10. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
12. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
14. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća	voditelj naveden pod točkom 8.	Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr. Katarina Burazin, mag.ing.prosp.arch. Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch.
15. Izrada projekcija emisija, izvješća o provedbi politike i mjera smanjenja emisija i nacionalnog izvješća o promjeni klime	voditelj naveden pod točkom 8.	Stručnjaci navedeni pod točkom 14.
20. Izrada i/ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna, i projekcija za potrebe sastavnica okoliša	voditelj naveden pod točkom 8.	Stručnjaci navedeni pod točkom 14.
23. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
25. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša "Priatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
26. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Prijatelj okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom
Sektor za procjenu utjecaja na okoliš

KLASA: UP/I 351-02/23-08/28

URBROJ: 517-05-1-1-23-4

Zagreb, 13. listopada 2023.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, OIB19370100881, na temelju članka 43. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18), u vezi sa člankom 130. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09 i 110/21), rješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb, OIB 99339634780, radi utvrđivanja promjena u popisu zaposlenika ovlaštenika, donosi

RJEŠENJE

I. Ovlašteniku VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb, izdaje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode:

3. GRUPA:

- izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu
- izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu
- priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta.

II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša.

III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koje vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

IV. Ukida se Rješenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja KLASA: UP/I 351-02/15-08/29, URBROJ: 517-05-1-2-22-20 od 24. ožujka 2022. godine.

V. Uz ovo rješenje prileži Popis zaposlenika ovlaštenika i sastavni je dio ovoga rješenja.

Obrazloženje

Ovlaštenik VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb (u daljnjem tekstu: ovlaštenik), podnio je zahtjev za izmjenom podataka o zaposlenicima 28. lipnja 2023. godine, navedenim u Rješenju KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-05-1-2-22-20 od 24. ožujka 2022. godine. Ovlaštenik zahtjevom traži uvrštenje Dore Čukelj, mag.oecol. na popis zaposlenih stručnjaka. Uz zahtjev je dostavljen životopis, diploma, potvrda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te popis stručnih podloga navedene zaposlenice ovlaštenika.

S obzirom na to da se zahtjev odnosi na izdavanje suglasnosti za poslove zaštite prirode, zatraženo je mišljenje Uprave za zaštitu prirode Ministarstva o predmetnim zahtjevima. Uprava za zaštitu prirode je dostavila mišljenja (KLASA: 352-01/23-17/8; URBROJ: 517-10-2-3-23-2 od 15. rujna 2023. godine) u kojem navodi da predložena zaposlenica ovlaštenika Dora Čukelj, mag.oecol. sukladno članku 11. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10) zadovoljava uvjete stručnjaka odgovarajućeg profila i stručne osposobljenosti za obavljanje zatraženih stručnih poslova iz područja zaštite prirode.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6 u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

VIŠA SAVJETNICA SPECIJALIST

U prilogu: Popis zaposlenika ovlaštenika kao u točki V. izreke rješenja

DOSTAVITI:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb (R!, s povratnicom!)
2. Državni inspektorat, Šubićeva 29, Zagreb
3. Očevidnik, ovdje

POPIS

zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb
za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode sukladno Rješenju Ministarstva
KLASA: UP/I 351-02/23-08/28; URBROJ: 517-05-1-1-23-4 od 13. listopada 2023. godine

<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE PRIRODE prema članku 40. stavku 2. Zakona</i>	<i>VODITELJI STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
3. GRUPA: - izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu - izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu - priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoling. Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.	Katarina Burazin, mag.ing.prosp.arch. Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch. Mihaela Meštrović, mag.ing.prosp.arch. Dora Čukelj, mag.oecol.

PRILOG 3. SWOT analiza

snage	slabosti	prilike	prijetnje
položaj i prirodna obilježja			
<ul style="list-style-type: none"> Dobro stanje okoliša i prirode, karakterizirano velikom biološkom i krajoliznom raznolikošću Prepoznatljivost Istarske županije kao područja velike biološke i krajolizne raznolikosti, popraćeno prikladnim marketinškim aktivnostima Unatoč potencijalnim zagađivačima, zrak je uglavnom I. kategorije Visok stupanj zaštite prirode i velik udio zaštićenih područja, pri čemu su prirodno vrijedna područja pokrivena adekvatnim kategorijama zaštite Razvijenost djelatnosti koje valoriziraju i stavljaju naglasak na zaštitu i očuvanje okoliša i prirode (primjerice, outdoor turizam) Postojanje mogućnosti za razvoj i izgradnju pod kontroliranim uvjetima, unatoč detektiranoj problematici bespravne gradnje u pojedinim područjima Sustavni monitoring površinskih, podzemnih te prijelaznih i priobalnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> 4 velika onečišćivača zraka na području Županije TE Plomin, tvornica kamene vune Rockwool Adriatic, tvornica cementa Holcim u Koromačnu i tvornica cementa Calucem u Puli - Pola, a dodatno onečišćenje donose hotelijerstvo i pojačan promet u ljetnim mjesecima Rizik za okoliš uslijed neadekvatne pokrivenosti i spajanja na sustav odvodnje Iako postoje planski dokumenti usmjereni na upravljanje zaštićenim područjima, predviđene mjere se u praksi ne provode te je evidentan nedostatak ljudskih resursa za praćenje njihove provedbe Nedostatak monitoringa u zaštićenim područjima, odnosno manjak službi koje provode redoviti nadzor Nedostatnost financijskih resursa za očuvanje zaštićenih područja Neučinkovita provedba zaštite okoliša i prirode u stvarnosti – zaštita je deklarativnog karaktera Značajan pritisak drugih sektora (turizma, gospodarstva, prostornog planiranja) na očuvanje okoliša i prirode Neadekvatan nadzor i uređenje zaštite zaštićenih morskih područja, uz izraženu problematiku nadležnosti više institucija (na nacionalnoj i regionalnoj razini) Izazovi u izgradnji infrastrukture za odvodnju u zaštićenim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> Primjena novih, pametnih tehnologija u praćenju stanja okoliša Povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije, u cilju zaštite i očuvanja okoliša i prirode Sve veća spremnost na suradnju sektora gospodarstva, turizma, obrazovanja i zaštite prirode i okoliša Daljnji razvoj onih oblika turističke ponude koji su komplementarni s načelima zaštite i očuvanja okoliša i prirode (primjerice, outdoor turizam) 	<ul style="list-style-type: none"> Globalne klimatske promjene Zagađenje voda nekontroliranom poljoprivrednom djelatnošću Neregulirano korištenje podzemnih voda iz privatnih zdenaca na području južne Istre Kompleksnost zakonodavnog okvira i međusobna neusklađenost propisa
prostorno uređenje i sustav civilne zaštite			
<ul style="list-style-type: none"> Policentričnost i dobra međusobna povezanost cijelog područja Istre Vrlo dobra pokrivenost područja planovima nižeg reda (detaljnim urbanističkim planovima i urbanističkim planovima uređenja) Postojanje detaljnog Prostornog plana Istarske županije koji daje jasan okvir za razvoj lokalne zajednice Istaknut rad organizacija civilnog društva u sustavu civilne zaštite 	<ul style="list-style-type: none"> Slabija naseljenost ruralnog dijela, koncentriranost stanovništva i usluga u urbanim područjima Neadekvatna pomorska povezanost Nepostojanje diferencijacije uvjeta Prostornog plana za različite kategorije prostora (unutrašnja Istra i priobalje) Dugotrajnost postupka donošenja Prostornog plana te kompleksnost primjene strateške procjene utjecaja na okoliš Nepostojanje objedinjenog sustava civilne zaštite Nedovoljna suradnja interventnih službi Nedovoljna prisutnost interventnih službi za potrebe pružanja hitne medicinske pomoći na moru (u ljetnim mjesecima) 	<ul style="list-style-type: none"> Sve veći interes za životom u ruralnim područjima (uz dobru povezanost internetom) Poticanje „zelene gradnje“, odnosno gradnje temeljene na načelima održivosti u cjelokupnom procesu projektiranja, izgradnje, uporabe i održavanja Izrada i provedba planova sanacije urbanih područja bespravne gradnje Diversifikacija turističke ponude novim oblicima usluga Razvoj pograničnih područja nakon ulaska RH u Schengenski prostor Prepoznatost važnosti prostornog plana kao osnovnog i najznačajnijeg dokumenta za razvoj, ali i zaštitu prostora Usuglašavanje oko primjene „univerzalnog dizajna“ Daljnji razvoj prekogranične suradnje interventnih službi Uspostava funkcionalnog sustava hitne medicinske pomoći u pograničnim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> Nekontrolirana izgradnja kako u većim turističkim središtima, tako i drugdje – postojanje područja na teritoriju Istarske županije koja su devastirana bespravnom gradnjom (primjerice, općina Marčana, Fažana - Fasana, Rovinj - Rovigno, Umag - Umago) Manjak strateškog promišljanja i planskog razvoja prostora Uzurpacija pomorskog javnog dobra od strane fizičkih i pravnih osoba u svrhu turizma Nedorečenost zakonodavnog okvira kojim se uređuje prostorni razvoj te neadekvatan sustav nadzora Administrativne i financijske prepreke za uspostavu prekogranične suradnje interventnih službi

snage	slabosti	prilike	prijetnje
obrazovanje, znanost i tehnička kultura			
<ul style="list-style-type: none"> Dobra razvijenost mreže škola i dobra opremljenost škola Dobra zastupljenost strukovnog obrazovanja Regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju u području turizma i ugostiteljstva Dobar uspjeh učenika Prisutnost regionalnog Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli Prepoznatost Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli izvan Istarske županije – jačanje vidljivosti kroz međunarodne projekte Dobra zastupljenost institucija za cjeloživotno učenje i prisutnost Veleučilišta Učinkovit i diversificiran sustav stipendiranja Inovativni programi odgoja i obrazovanja (zavičajna nastava) Širenje ponude studijskih programa Sveučilišta za potrebe deficitarnih zanimanja, tržišta rada i usklađivanje sa HKO Istaknuta uloga Zajednice tehničke kulture Istarske županije u izvannastavnom odgoju i obrazovanju u različitim područjima tehničke kulture 	<ul style="list-style-type: none"> Nejednaka napućenost škola, oko 14% njih nema uvjete za rad u jednoj smjeni bez rotacija Nedovoljno nastavnika mentora ili savjetnika Po broju maturanata koji upisuju visoko učilište, IŽ je ispod nacionalnog prosjeka (osobito u pogledu gimnazijalaca) Nedostatni kapaciteti učeničkih domova Nedostatak prostornih resursa – nastavne infrastrukture Nedostatak strateškog promišljanja o povratku visokoobrazovanog kadra u Istarsku županiju Neusklađenost radnog vremena dječjih vrtića s potrebama roditelja Neusklađenost potreba i kapaciteta predškolskih ustanova (posebice za djecu jasličke dobi) Podkapacitiranost škola u pripremi EU projekata Nedovoljni financijski kapaciteti JLS za redovno financiranje i povećanje kapaciteta odgojnih ustanova Nestručnost asistenata u nastavi Visoki troškovi prijevoza uvjetovani geografskom disperziranošću Manjak nastavnog kadra u području odgoja i obrazovanja, naročito za strukovne predmete i STEM područja te stranih jezika Nedovoljan broj programa i rad s darovitim djecom Neadekvatan sustav profesionalne orijentacije Nedovoljna uključenost djece s teškoćama u razvoju u obrazovni sustav te izostanak stručnih edukacija odgajatelja te nastavnog osoblja za rad s djecom i mladima s poteškoćama u razvoju na svim razinama obrazovanja Izostanak arhitektonske pristupačnosti građevina u kojima odgojno-obrazovne ustanove djeluju Nedovoljna usklađenost s Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te neujednačeni uvjeti školovanja učenika Neprikladni nastavni planovi i programi škola potrebama gospodarstva i razvoja županije Neprikladnost strukovnog obrazovanja europskim standardima Nedovoljna informatizacija poslovnih i obrazovnih procesa unutar odgojno obrazovnih ustanova Neriješen kontinuitet financiranja Sveučilišne knjižnice Nedovoljna prepoznatost važnosti tehničke kulture u cjeloživotnom obrazovanju 	<ul style="list-style-type: none"> Dostupnost online obrazovanja (učenika, ali i nastavnika) kao prilika za razvoj novih i poboljšanje postojećih programa Jačanje STEM zanimanja i novih obrazovnih programa (primjerice, u području nautike) Bolja suradnja znanstvenih i obrazovnih institucija u području praktičnog obrazovanja Jače povezivanje poslovnog sektora i obrazovnih institucija Uspostava regionalnog centra kompetencija u području elektrotehnike Veća apsorpcija EU fondova u području odgoja i obrazovanje Uvođenje alternativnih programa odgoja i obrazovanja (primjerice međunarodne škole, Program međunarodne mature (IBDP – International Baccalaureate Diploma Programme, dvojezična nastava u srednjim školama, Montessori vrtići i škole, Waldorfska škola i dr.) Pružanje izvaninstitucionalnih usluga u području obrazovanja (primjerice, u radu s darovitim učenicima) Unaprjeđenje programa cjeloživotnog učenja Uvođenje građanskog odgoja u škole Podizanje kompetencija stanovništva u kontekstu tehnološkog okruženja Usmjerenost ka STEM područjima kao okosnici kompleksnog i tehnološki naprednog modernog društva 	<ul style="list-style-type: none"> Loši uvjeti rada u obrazovanju destimuliraju dobre i kvalitetne kadrove Nedovoljna brzina u odobravanju novih obrazovnih programa Nedovoljna decentralizacija koja ne uvažava regionalne specifičnosti u pristupu kreiranju obrazovanja Nesigurnost u financiranju kontinuiranog rada pomoćnika u nastavi Nepostojanje infrastrukturnih preduvjeta i potrebne opreme za uspostavljanje modernih učionica prilagođenih tehničkoj kulturi Nedovoljno razvijene vještine učitelja za osmišljavanje i provođenje novih aktivnosti u tehničkoj kulturi
zdravstvo			
<ul style="list-style-type: none"> Zastupljenost svih razina zdravstvene zaštite (primarne, sekundarne i zavodske) i pripadajuće infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> Manjak zdravstvenih djelatnika, osobito liječnika i medicinskih sestara/tehničara, što je posebno izraženo tijekom turističke sezone (broj zdravstvenih djelatnika po stanovniku nepovoljniji je i od 	<ul style="list-style-type: none"> Novi modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu, uz jačanje postojećih Županijski Program mjera za osiguravanje ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač 	<ul style="list-style-type: none"> Izazovi financiranja javnozdravstvenog sustava na nacionalnoj razini Novi epidemiološki prijetnje i drugi rizici za javno zdravlje povezani s klimatskim promjenama

snage	slabosti	prilike	prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> Studij sestrinstva kao jedan od važnih temelja razvoja ljudskih resursa u zdravstvu na području IŽ Uspostavljen sustav prevencije kardiovaskularnih (KVB) i kroničnih nezaraznih bolesti (KNB) u sklopu Plana za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije Nova Medicinska škola, povećana upisna kvota, novoizgrađena/osigurana infrastruktura za obrazovanje zdravstvenih kadrova OB Pula – tehnički i tehnološki opremljena, moderna, zdravstvena ustanova sekundarne zdravstvene zaštite Osigurana infrastruktura za potrebe hospicija Započeti procesi u ulaganja u tehnologiju i opremanje u zdravstvenoj djelatnosti Postojanje infrastrukture za daljnji razvoj zdravstvene skrbi Postojeći modeli poticanja zapošljavanja u zdravstvu Oformljeni posebni odjeli za promicanje zdravih stilova života, rano otkrivanje bolesti te savjetovanje za prehranu Duga tradicija Specijalne bolnice za ortopediju i rehabilitaciju "Martin Horvat" Rovinj – Rovigno / Ospedale specialistico per l'ortopedia e la riabilitazione "Martin Horvat" Rovinj-Rovigno 	<p>nacionalnog prosjeka, u IŽ jedan zdravstveni djelatnik na 73,4 stanovnika, u RH jedan na 57)</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedovoljan broj timova u Službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti NZZJZIŽ Nedovoljan broj psihijatra i nezadovoljavajuća pristupačnost specijalistima psihijatrije putem primarne zdravstvene zaštite radi nepopunjenosti mreže Neadekvatna teritorijalna raspoređenost zdravstvenih usluga Nedostatna mreža hitne medicine (osobito građanima sa sjeverozapadnog dijela IŽ kojima nije osigurano pravovremeno zbrinjavanje u bolničkoj ustanovi – najbliža bolnica u RH udaljena više od 100 km) i kontinuirani deficit kadra za rad u hitnim medicinskim službama Nedostatna i teže dostupna specifična skrb pacijenata s moždanim udarom i posebno ranjive skupine pacijenata (onkološki pacijenti) Manjak financijskih sredstava za korištenje postojeće infrastrukture Velika fluktuacija kadra Nepostojanje centara obiteljske medicine 24 sata (primarna skrb)/ teža dostupnost usluge primarne medicine/dežurstva liječnika obiteljske medicine Nevidljivost u zdravstvenom sustavu i mreži zdravstvenih potreba sezona/nastanjenih stranaca Nedovoljna razina digitalizacije zdravstvenog sustava Nerazvijenost telemedicine Nezadovoljavajuća dostupnost zdravstvenih usluga za djecu (pedijataru u PZZ, pedopshijataru) Nedovoljna educiranost zdravstvenih djelatnika za komunikaciju s osobama s invaliditetom (znakovni jezik, komunikacija sa slijepim osobama, ophođenje s osobama s intelektualnim teškoćama kao i s osobama s motoričkim oštećenjima) 	<p>Istarska županija (stambeno zbrinjavanje po beneficiranim uvjetima i stvaranje smještajnih kapaciteta za liječnike i ostale deficitarne djelatnike u zdravstvu, poboljšanje uvjeta dodjele stambenih kredita za deficitarni kadar zdravstvenih ustanova, stipendiranje redovitih studenata na studijima za deficitarna zdravstvena zanimanja, sufinanciranje usavršavanja zdravstvenih djelatnika)</p> <ul style="list-style-type: none"> Formiranje mreže usluga na prekograničnom području za životno ugrožavajuća stanja Daljnji razvoj zdravstvenog turizma kao generatora prihoda Razvoj specijalizirane mobilizirane djelatnosti u svim gradovima Daljnji razvoj tercijarne prevencije Uvođenje hitne helikopterske službe za bržu dostupnost zdravstvenih usluga u žurnim situacijama Osnajivanje kapaciteta za unaprjeđenje mentalnog zdravlja 	<ul style="list-style-type: none"> Neadekvatna valorizacija rada prema učinku Neuređeni kriteriji nagrađivanja liječnika Nerazmjerni definirani propisi i standarda i financijskih sredstava Centraliziranost financiranja zdravstvenih usluga Centralizirano odlučivanje i financiranje koje ne uzima u obzir regionalne potrebe Najava daljnje centralizacije sustava
socijalna zaštita			
<ul style="list-style-type: none"> Postojanje županijskih tijela – Savjet za socijalnu skrb Razvijenost mreže psiholoških savjetovališta u gradovima Postojanje široke mreže izvaninstitucionalnih usluga za starije osobe i za osobe s intelektualnim teškoćama Razvijeni stručni kapaciteti udruga u socijalnoj skrbi za pružanje izvaninstitucionalnih socijalnih usluga Adaptivnost i mogućnost brze transformacije udruga u pružanju odgovora na izazove u području socijalne skrbi Kvalitetni projekti (npr. Projekt Centra 052) 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentracija institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga u najvećem urbanom središtu Nepostojanje mreže izvaninstitucionalnih usluga za osobe s tjelesnim invaliditetom Nedostupnost i nedostatnost usluga dugotrajne skrbi za ranjive kategorije građana (starije osobe, kronično bolesne i radno nesposobne osobe, OSI mlađe od 65) Nedostupnost ustanove za smještaj osoba s kombinacijom intelektualnog i mentalnog oštećenja Nedostatna zdravstvena zaštita u socijalnim ustanovama koje pružaju usluge dugotrajnog smještaja Nedovoljna pristupačnost zdravstvenim ustanovama i uslugama za specifične potrebe osoba s invaliditetom Nedostupan javni i prilagođen prijevoz osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti te 	<ul style="list-style-type: none"> Daljnje jačanje civilnog društva u provedbi deinstitucionaliziranih socijalnih usluga u zajednici Jačanje društvenog poduzetništva s naglaskom na uključivanje socijalno ugroženih društvenih skupina Razvoj društvenih inovacija i društvenog poduzetništva u domeni socijalne skrbi (pokretanje ReCeD'Istria) Uvođenje digitalnih tehnologija s ciljem unaprjeđenja rada ustanova socijalne skrbi 	<ul style="list-style-type: none"> Erozija sustava socijalne zaštite na nacionalnoj razini Izraženi trend starenja stanovništva koji podrazumijeva i povećanje potreba za socijalnim uslugama za osobe treće životne dobi Daljnja centralizacija sustava socijalne skrbi u dijelu koji se odnosi na nadležnosti Centara za socijalnu skrb čime se gubi mogućnost utjecaja na vrstu i kvalitetu usluga za korisnike Promjena sustava i zakonskog uređenja socijalne skrbi Gubitak mogućnosti univerzalne razine prevencije u Obiteljskim centrima

snage	slabosti	prilike	prijetnje
	<ul style="list-style-type: none"> organizirani prijevoz kod pružatelja zdravstvenih i socijalnih usluga Nedovoljna međusektorska suradnja u sustavu pružanja socijalnih usluga Nepostojanje baze podataka o korisnicima i vrstama potreba Neumreženost i nepostojanje koordinacije pružatelja usluga socijalne skrbi Nedovoljni kapaciteti javnog sektora u pružanju socijalnih usluga Nezadovoljavajuća dostupnost sociozdravstvenih usluga za djecu (psiholozi, defektolozi i logopedi) 		
kultura			
<ul style="list-style-type: none"> Veliko bogatstvo i raznolikost kulturnog naslijeđa Živa suvremena kulturna produkcija i ljudski potencijali Međunarodno poznata kulturna događanja i elementi baštine Značajne investicije u očuvanje baštine Prilagodljivost kulturnog sektora novim uvjetima u kojima djeluje Velik broj OCD-a u području kulture, kulturne baštine Postojanje kontinuiteta izrade strateškog dokumenta u području kulture 	<ul style="list-style-type: none"> Sezonalnost kulturnih događanja Neravnomjerna teritorijalna razvijenost kulturnog sektora Podkapacitiranost administrativnih i ljudskih resursa ustanova u kulturi Manjak diversificiranosti izvora financiranja i manjak ukupnih sredstava Manjak međunarodne suradnje i transfera znanja Manjak kulturne infrastrukture (primjerice muzejski depo, arhiv DAPA i dr.) Slaba međusobna povezanost kulturnih dionika 	<ul style="list-style-type: none"> Nove kulturne forme (npr. digitalna umjetnost) Bolje međusobno povezivanje ključnih dionika (kulturnih institucija, kulturnih i kreativnih industrija, udruga u kulturi i pojedinaca) Revitalizacija baštine u kulturne svrhe Nove mogućnosti financiranja iz različitih izvora Potencijalna prepoznatljivost Istre kao filmske lokacije Brendiranje Istre kroz kulturu Prepoznatljivost kulture kao generatora prihoda Mogućnost cjelogodišnjeg održavanja kulturnih događanja Poticajne mjere za razvitak kulturne kreativne industrije Usmjerenost kulturne ponude prema lokalnom stanovništvu 	<ul style="list-style-type: none"> Ograničavanje razvoja kulturne ponude na turistički atraktivne forme i sadržaje Odlazak umjetnika i kulturnih djelatnika zbog nedovoljnih produkcijskih i promotivnih uvjeta Dijelom neadekvatne kulturne politike na nacionalnoj razini Vanjski nepovoljni uvjeti koji negativno utječu na djelovanje kulturnog sektora (primjerice, pandemija COVID-19) Devastacija urbanog i kulturnog okružja
civilno društvo			
<ul style="list-style-type: none"> Razvijeno civilno društvo, osobito u urbanim središtima Pokrivena razna tematska područja djelovanja civilnog društva Postojanje Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile koja financira projekte u civilnom sektoru Razvijena znanja i mreža kvalitetnih stručnjaka kao podrška razvoju civilnoga društva Postojanje Savjeta za mlade Istarske županije i Savjeta za mlade gradova u IŽ, kao savjetodavnog tijela predstavničke vlasti na lokalnoj/regionalnoj razini Dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja Prepoznata važnost volontiranja i mobilnosti mladih 	<ul style="list-style-type: none"> Kasno osamostaljenje mladih (problem zapošljavanja, stambenog pitanja posebno u turistički razvijenim područjima) Strategije usmjerene mladima nisu izrađene prema stvarnim potrebama Savjeti mladih su nedjelotvorni, JLS-ovi ne uvažavaju stvarne potrebe Nepostojanje lokalnih programa za mlade Neumreženost i nepovezanost svih Savjeta mladih u Istri Nepostojanje Centara za mlade (regionalni, lokalni), klubova mladih Nepostojanje youth workera Nemogućnost zapošljavanja u struci, posebice visoko-obrazovanih mladih osoba Nedovoljno razvijeno DOP Podkapacitiranost udruga – neadekvatni financijski i ljudski kapaciteti Neaktivno civilno društvo u kreiranju javnih politika Nedovoljna umreženost civilnog društva, javnog i privatnog sektora Neodrživost i nesigurnost djelovanja udruga uslijed projektnog financiranja Nerazvijeno korporativno volontiranje i filantropija 	<ul style="list-style-type: none"> Strateški pristup razvoju civilnog društva (Strategija razvoja civilnoga društva Istarske županije) Uvođenje građanskog odgoja u formalno obrazovanje Aktivnije uključivanje građana u rad udruga civilnog društva i brigu o lokalnoj zajednici Poticanje društvenog poduzetništva kao potencijalnog modela rješavanja problema u lokalnoj zajednici Uvođenje nastavne metode društveno korisnog učenja Aktivnije uključivanje mladih u ERASMUS+ program s ciljem stjecanja međukulturnih vještina Razvoj filantropije s naglaskom na korporativnu (Filantropski fond Istre, Kuća filantropije, Tjedan filantropije) Mjerenje društvenog učinka (social impact) Mogućnosti za OCD-e kroz različite izvore financiranja Prepoznata važnost civilnoga društva na razini EU 	<ul style="list-style-type: none"> Krize poput klimatskih promjena i pandemija/epidemija/zdravstveni rizici Slaba participacija građana u radu organizacija civilnog društva Raširena percepcija o postojanju korupcije u ključnim aspektima društvenog uređenja Nedostatak stambenih politika za mlade Loša slika civilnog sektora (negativni primjeri u javnosti manipulacije donacijama)

snage	slabosti	prilike	prijetnje
	<ul style="list-style-type: none"> • Netransparentnost dodjele financijskih sredstava • Pasivnost udruga u korištenju različitih izvora financiranja • Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Fondazione per la promozione del partenariato e dello sviluppo della società civile kao ključna organizacija ne posjeduje vlastitu imovinu, što dovodi u pitanje njenu održivost • Neusklađeni prioriteti za dodjelu financijskih potpora udrugama između JLS-a te neusklađenost dokumentacije • Nepostojanje jedinstvenog e-sustava za provedbu natječaja za programe javnih potreba u Istri • Slabo razvijene udruge u području demokracije, ljudskih prava • Nepoznavanje mogućnosti, potencijala i znanja koje udruge imaju za razvoj javnih politika 		
sport			
<ul style="list-style-type: none"> • Cjenovna dostupnost sportske infrastrukture • Razvijena kultura bavljenja sportom među mladom populacijom • Mogućnost cjelogodišnjeg održavanja sportskorekreativnih aktivnosti • Veliki broj sportskih klubova i njihovih članova • Velik broj rekreativnih natjecanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Neprepoznatljivost važnosti sporta za ukupni društveni razvoj • Nepostojanje sektorske strategije razvoja sporta • Nedostatak financijske potpore • Nedovoljno obrazovanje stručnog kadra • Nedostatak specifičnih kompetencija za upravljanje i strateško promišljanje o sportu • Nezadovoljavajuće stanje sportske infrastrukture i njezina nefunkcionalnost • Neravnomjerna teritorijalna distribucija sportskih sadržaja na teritoriju Istarske županije • Neprepoznatljivost sportske industrije kao generatora prihoda 	<ul style="list-style-type: none"> • Integracija sportskih i turističkih manifestacija (rekreativnih i profesionalnih) • Bolja promocija/brendiranje sportskih sadržaja i mogućnosti • Učinkovitije upravljanje sportskom infrastrukturom kako bi se generirali prihodi • Mogućnost diversifikacije ponude na specifične oblike sporta (primjerice, sportovi na vodi i outdoor sportovi) • Bolja povezanost školskog i klupskog sporta • Jačanje uloge akademskog sporta 	<ul style="list-style-type: none"> • Poistovjećivanje rekreativnog i profesionalnog sporta • Neuređenost zakonodavnog okvira kojim se regulira područje sporta • Manjak strateškog pristupa razvoju sporta na nacionalnoj razini • Manjak kontinuiteta u financiranju sportskih sadržaja • Skupo održavanje sportske infrastrukture • Neriješenost pitanja vlasništva i upravljanja sportskim objektima
opća gospodarska kretanja, tržište rada i poslovno okruženje			
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geoprometni položaj • Multikulturalnost i višejezičnost kao poticaj jačanju gospodarske suradnje • Županija se nalazi među socio-ekonomski najrazvijenijim dijelovima RH • Rast FDI-ja i investicija općenito u turizam, trgovinu, IT i građevinski sektor • Pozitivan trgovinski saldo • Niska nezaposlenost • Pozitivni migracijski trendovi (opće kretanje stanovništva) • Dostupnost obrazovnih institucija i cjeloživotnog obrazovanja na regionalnoj i lokalnoj razini • Razvijeno obrtništvo • Rast broja obrta s cjelogodišnjim poslovanjem, odnosno smanjenje broja obrta koji obavljaju isključivo sezonske djelatnosti <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veliki broj poduzetnika i jaka poduzetnička aktivnost • Rast IT sektora, postojanje uspješnih tvrtki 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaka oslonjenost na jednu gospodarsku granu (turizam) • Slabljenje i gašenje poduzeća te gubitak radnih mjesta u tradicionalnoj industrijskoj bazi • Struktura FDI-ja – naglasak na turizam, mali udio u prerađivačkoj industriji • Negativan utjecaj turizma na cijene nekretnina • Pad broja zaposlenih u sektoru obrtništva i poljoprivrede • Neusklađenost studijskih programa s potrebama tržišta rada • Nedostatnost strukovnih srednjoškolskih zanimanja (za potrebe tržišta rada) • Sezonalnost poslova • Izrazita izloženost COVID krizi zbog ovisnosti o turizmu kao izvoru poslova <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi sputavaju razvoj poduzetničke infrastrukture • Premala diversifikacija strukture gospodarstva Istarske županije – prevelika ovisnost o turizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj obrazovnog sustava s većim udjelom praktične nastave u strukovnim zanimanjima (primjerice, kuhari, slastičari i sl.) • Veći interes od strane poslodavaca za naukovanje učenika • Novi oblici života i rada u digitalnom dobu omogućuju doseljavanje u Istru – digitalni nomadi • Poticanje proizvodnje proizvoda i usluga s većom domaćom, istarskom dodanom vrijednošću • Razvoj željeznice s ciljem adekvatne prometne povezanosti s ostatkom RH i inozemstvom • Izgradnja punog profila Istarskog Ipsilona • Integrirana teritorijalna ulaganja i daljnje socio-ekonomsko povezivanje urbanog područja Pula - Pola • Razvoj koncepta dobre ekonomije i novih oblika poduzetništva (zelena ekonomija, cirkularna ekonomija i dr.) • Snažnija integracija tradicijskih obrta u turističku ponudu <p>PODUZETNIŠTVO:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daljnje jačanje ovisnosti gospodarstva o turističkom sektoru • Negativni demografski trendovi: nedostatak radne snage i nerazvijenost tržišta rada • Prekomjeren uvoz jeftinije radne snage • Daljnje smanjenje broja obrta u ribarstvu, marikulturi i poljoprivredi <p>PODUZETNIŠTVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administrativne zapreke investicijama • Smanjenje kontingenta radno aktivnog stanovništva • Opterećenje poduzetnika fiskalnim i parafiskalnim nametima • Sporost javnog sektora u podršci razvoju poduzetništva

snage	slabosti	prilike	prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> Rast kreativnih i kulturnih industrija Postojanje istraživačkih kapaciteta u javnom sektoru na regionalnoj razini (Sveučilište, METRIS, Institut za poljoprivredu i turizam, Centar za istraživanje mora, Istralab mreža...) Kvalitetan i sustavan program kreditiranja i jamstva za poduzetničke investicije Razvijen sustav dodjele potpora za poduzetništvo Aktivne i jake PPI (mreža inkubatora i coworking prostora) Istaknuta uloga studentskog poduzetničkog inkubatora Dobri primjeri razvijenih društvenih poduzetnika 	<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno ulaganje u R&D Nedovoljna razina svijesti o održivom razvoju gospodarstva na više razina Slaba sektorska (specijalizirana) podrška poduzetništvu Nedovoljna razina opće svijesti o važnosti društvenih inovacija i društvenog poduzetništva 	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje značaja kulturnih i kreativnih industrija Rast ICT sektora Jače povezivanje znanstveno istraživačkog i privatnog sektora (triple/quadruple helix) Poticanje ekonomske i financijske pismenosti Razvoj društveno odgovornog poduzetništva Razvoj zelenog i digitalnog poduzetništva i kružnog gospodarstva Razvoj i jačanje specijalizirane prerađivačke industrije Sve veća fleksibilnost u odabiru mjesta za život i rad na daljinu (Istra kao pogodno mjesto za život uz potencijal rada u drugom dijelu svijeta) Projekt Regionalnog centra za razvoj društvenih inovacija (ReCeD'istria) Razvoj programa Social innovation HUB 	
razvijenost poduzetništva u glavnim gospodarskim sektorima			
TURIZAM: <ul style="list-style-type: none"> Prirodne ljepote, kulturno, gastronomsko i graditeljsko naslijeđe kao podloga (resursna osnova) za razvoj turizma Dugogodišnja turistička tradicija Razvijeni turistički kapaciteti te komunalna i turistička infrastruktura Diverzificiranost turističke ponude Laka prometna dostupnost na širokim emitivnim tržištima Razvijen brand destinacije Lojalnost gostiju i preporuke Poduzetnički duh stanovništva Sigurnost destinacije Visok stupanj zaštite prirode i velik udio zaštićenih područja, pri čemu su prirodno vrijedna područja pokrivena adekvatnim kategorijama zaštite Postojanje Master plana razvoja turizma Istre 2015. – 2025. Sustavno poticanje turizma u manje razvijenim područjima, poglavito u unutrašnjosti Istre Pozitivna tendencija produženja turističke sezone tj. razvoja cjelogodišnjeg turizma Suradnja privatnog i javnog sektora u strategiji razvoja turizma, posebice u segmentu Istra outdoor (postojanje IRTA-e) POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO: <ul style="list-style-type: none"> Povoljni agro-ekološki uvjeti za uzgoj širokog spektra biljnih i životinjskih vrsta Poljoprivredne površine nisu pod intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom Snažna tradicija i nove tehnologije u proizvodnji izvorne hrane, osobito vina, maslinovog ulja Porast ekološke proizvodnje Povezanost poljoprivredne proizvodnje i turističke ponude 	TURIZAM: <ul style="list-style-type: none"> Nedostatak radne snage s obzirom na potrebe u turizmu Sezonalnost u turizmu, 85% turističkog prometa odnosi se na "sunce i more" Loša prometna povezanost unutar Županije u javnom prijevozu Prevelik udio velikih kampova i privatnog smještaja u ukupnoj smještajnoj strukturi i općenito nepovoljna struktura smještajnih kapaciteta na razini IŽ Nedovoljno razvijen kulturni i religijski turizam Veliki udio sive ekonomije Nekonkurentno i nepoticajno poduzetničko okruženje u odnosu na konkurentne turističke zemlje Zatvaranje turističkih objekata izvan glavne turističke sezone „Apartmanizacija“ te nekontroliran rast privatnog smještaja koji ugrožava kvalitetu života lokalnog stanovništva (infrastruktura i sl.) Netipična gradnja objekata (kuća za odmor) Neusklađenost obrazovanja turističkih i ugostiteljskih kadrova trendovima i potrebama gospodarstva Nedovoljno riješeno pitanje odvodnje smještajnih objekata uz more POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO: <ul style="list-style-type: none"> Usitnjenost zemljišta onemogućuje značajniji opseg proizvodnje Slabi kapaciteti OPG-ova za tehnološki napredne i nove oblike poljoprivrede (stariji nositelji koji teško stvaraju novu tehnološku osnovu) Nedostatak radne snage u poljoprivredi i ribarstvu Nedovoljno razvijena ribarska infrastruktura Nedovoljno razvijeno stočarstvo, povrtlarstvo i voćarstvo s obzirom na potencijal 	TURIZAM: <ul style="list-style-type: none"> Veća potražnja za cjelovitim iskustvom destinacije koje Istra posjeduje Dodatno produljenje trajanja turističke sezone Razvoj selektivnih oblika turizma (outdoor, sportski, kulturni, zdravstveni, eno-gastro itd.) Širenje turističke ponude na unutrašnjost Istre Integracija poljoprivredne i turističke ponude Korištenje EU fondova za revitalizaciju kulturnih i prirodnih sadržaja, koji se mogu staviti u funkciju turizma Rejting RH kao sigurne i poželjne destinacije Konkretna provedba Zakona o turističkom zemljištu – korištenje sredstava iz Fonda za turizam Razvoj zelenog turizma i digitalizacija usluga u turizmu POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO: <ul style="list-style-type: none"> Porast interesa za organsku proizvodnju i izvorne vrste hrane Veliki tržišni potencijal za plasman poljoprivrednih proizvoda kroz turističku ponudu Korištenje novih tehnologija u poljoprivredi Kratki lanci opskrbe Poslovno povezivanje proizvođača s ciljem zajedničkog plasmana na tržište Razvoj poljoprivrednih grana koje angažiraju radnu snagu izvan turističke sezone Stavljanje u funkciju zapuštenog poljoprivrednog zemljišta i okrupnjavanje posjeda Poticanje prerade poljoprivrednih proizvoda i stvaranja dodane vrijednosti Uspostava centra za otkup, skladištenje, preradu i distribuciju poljoprivrednih proizvoda Dodatni razvoj marikulture 	TURIZAM: <ul style="list-style-type: none"> Produžetak COVID krize i negativni utjecaj na mobilnost i turizam Pojava novih i nepoznatih troškova na turističkom tržištu, uzrokovanih pandemijom koronavirusa COVID-19 Devastacija prostora prouzročena nezakonitom gradnjom Prenapučenost obale Nemogućnost regulacije kapaciteta smještaja niže kategorizacije (primjerice sobe, apartmani) Neodrživost infrastrukture zbog preopterećenosti u ljetnim mjesecima Gubljenje autentičnosti kulturnih lokaliteta radi podređenosti turizmu Rizik od ekoloških katastrofa i zagađenja koji mogu dugoročno ugroziti turistički sektor i sl. Nepovoljna zakonska, fiskalna i parafiskalna regulativa u pojedinim segmentima turizma te složena regulativa ugostiteljsko-turističkog sektora Nekonzistentnost države u privlačenju inozemnog kapitala, poglavito greenfield i brownfield ulaganja u turizmu POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO: <ul style="list-style-type: none"> Klimatske promjene i otežavanje uvjeta uzgoja Nesigurnost u plasmanu poljoprivrednih proizvoda na tržište s obzirom da se veliki udio poljoprivrednih proizvoda plasira kroz turizam Konkurencija uvoznih proizvoda Zakonska regulativa neprilagođena malim gospodarstvima Smanjenje bioraznolikosti mora Nove invazivne vrste koje uništavaju ekosustav i ugrožavaju autohtone vrste

snage	slabosti	prilike	prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> Uspješno ostvarene oznake izvornosti Očuvan okoliš bez većih izvora zagađivanja vode, tla i zraka Postojanje 4 službena LAG-a i LAGUR-a na području Istarske županije Provođenje baznog plana navodnjavanja Istarske županije <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tradicionalno jaka prerađivačka industrija i građevinarstvo Zastupljenost cementara (Calucem Pula, Holcim Koromačno) Razvijena industrija obrade kamena Industrija proizvodnje održivih građevinskih materijala (primjerice, kamena vuna) Jačanje IT industrije 	<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje biološke raznolikosti i genetskog potencijala biljaka i životinja Nesklonost poslovnom povezivanju s ciljem lakšeg pozicioniranja na tržištu (primjerice, kroz model zadruga koji je slabo razvijen) Nedovoljna promocija i vidljivost poljoprivrednih gospodarstava Nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja Nedostatnost velikih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda, koja se ponajviše vrši u sklopu OPG-ova <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gubitak brodogradnje i slabljenje drugih tradicionalno jakih industrija (prehrambene, tekstilne i sl.) Tradicionalno oslanjanje na industrije s velikim utjecajem na okoliš Ovisnost o sirovinama Generacijski diskontinuitet među kvalificiranim radnicima i u prijenosu znanja i iskustva na mlade Nedostatnost velikih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda, koja se ponajviše vrši u sklopu OPG-ova Nekonkurentna tekstilna industrija Neadekvatan smjer razvoja industrijskih zona 	<ul style="list-style-type: none"> Investiranje u razvoj poljoprivrednih proizvoda i stvaranje dodane vrijednosti putem LAG-ova i LAGUR-a Stvaranje dugoročno održivog sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta Formiranje i razvoj poljoprivrednih i ribarskih zadruga <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prelazak na čiste izvore energije, energetska tranzicija i Fond za pravednu tranziciju Automatizacija proizvodnih procesa Zeleni, čisti oblici industrije Proizvodnja autonomnih plovila 	<ul style="list-style-type: none"> Narušavanje kvalitete tla ekstenzivnom poljoprivredom i korištenjem gnojiva <p>INDUSTRIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Daljnji gubitak radnih mjesta u tradicionalnim industrijama, osobito onima koje nepovoljno utječu na okoliš
primarna infrastruktura i elektroničko-komunikacijska infrastruktura			
<ul style="list-style-type: none"> Dobra pokrivenost vodoopskrbnim sustavom EU projekti poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture na području Poreča - Parenzo, Rovinja - Rovigno te Umaga - Umago-Savudrije - Salvore-Novigrada - Cittanova Postojanje više izvora opskrbe pitke vode i dobra međusobna povezanost koja osigurava dostupnost u slučaju kontaminacije određenog izvora Mali gubitci vode u sustavu vodoopskrbne mreže Zdravstvena ispravnost vode na visokoj razini Dobra pokrivenost distribucijskom mrežom odnosno kvalitetan elektrodistribucijski sustav Dobra energetska povezanost s ostatkom RH Dobra razgranatost distribucijske mreže plina Na većem dijelu teritorija dostupan je širokopojasni pristup internetu na brzinama iznad 30 Mbit/s Strateško promišljanje uvođenja digitalnih alata na prostoru Županije <p>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> Među prvim županijama koje imaju izgrađen ŽCGO Prepoznatost potencijala za preradu i ponovno korištenje određenih vrsta otpada (primjerice, građevinskog otpada i plastike) kao karike u kružnom gospodarstvu Prepoznatost potencijala za uspostavu kompostane 	<ul style="list-style-type: none"> Djelomična dotrajalost vodoopskrbnog sustava Mikro lokacije bez alternativnih izvora pitke vode Ograničeni vodni resursi Velika vršna opterećenja zbog turizma odnosno neravnomjerna raspodjela vode (nedostatak vode u ljetnim mjesecima) Slabija pokrivenost sustava javne odvodnje i kanalizacije u dijelu Istarske županije Nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja na postojećim kanalizacijskim sustavima Nedostatak obrazovanog kadra za stručno održavanje infrastrukture Oslonjenost na ekološki nepovoljne izvore energije Niska razina diversifikacije elektro-energetskog sustava Prostorni planovi ne predviđaju razvoj OIE-a Slaba prihvaćenost mjera energetske učinkovitosti Niska stopa korištenja i generiranja energije iz obnovljivih izvora energije Skupe energetske obnove zgrada pod konzervatorskom zaštitom Visok udio dnevnih migracija koje dovode do energetske neučinkovitosti Upitna dugoročna isplativost TE Plomin Neadekvatno iskorištavanje potencijala povećanja brzina internetskih veza 	<ul style="list-style-type: none"> EU fondovi u području razvoja vodoopskrbe i odvodnje s ciljem modernizacije mreže Provedba reforme vodno-komunalnog sektora i poboljšanje poslovne učinkovitosti isporučitelja vodnih usluga Tehnologije koje omogućuju lakšu proizvodnju i distribuciju energije iz održivih izvora Diversifikacija i veće korištenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije prvenstveno u privatnom sektoru i kućanstvima Potencijal ekonomski isplativih oblika obnovljivih izvora energije – fotonaponskih sustava, vjetroelektrana, toplinske energije mora te zelenog vodika Implementacija i korištenje micro smart grid sustava distribucije energije Korištenje poljoprivrednih površina za proizvodnju energije Korištenje tehničke vode za navodnjavanje EU financiranje za energetska tranziciju Povoljan položaj za razvoj fotonaponskih sustava Prebacivanje velikih potrošača na plin kao primarni izvor energije Razvoj 5G tehnologije i interes EU za ulaganja u elektroničko-komunikacijsku infrastrukturu Interes EU za ulaganja u digitalnu infrastrukturu 	<ul style="list-style-type: none"> Prevelika potražnja za vodnom infrastrukturom uslijed daljnjeg turističkog razvoja Povećanje erozije tla zbog sve veće izgrađenosti prostora Klimatske promjene koje mogu dovesti do presušivanja izvora pitke vode Niska rezistentnost na hazardne situacije (primjerice puknuće cjevovoda) Visoki troškovi i tržišna neisplativost izgradnje sustava odvodnje u ruralnim sredinama Nepovoljni socioekonomski učinci prelaska na čiste oblike energije Natprosječno opterećenje elektroenergetskog sustava u ljetnim mjesecima Ovisnost TE Plomin o uvoznom ugljenu Razvoj elektroničko-komunikacijske infrastrukture ovisi o interesu komercijalnih operatera, mali utjecaj javne uprave <p>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> Razvoj turizma potencijalno otežava napore za smanjenjem proizvedenih količina otpada Kompleksnost zakonodavnog okvira u području gospodarenja otpadom te međusobna neusklađenost propisa

snage	slabosti	prilike	prijetnje
	<p><u>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Iznadprosječne količine proizvedenog otpada u odnosu na nacionalni prosjek Poteškoće u radu ŽCGO zbog velikih količina proizvedenog i neoporabljene otpada Postojanje divljih odlagališta (osobito u jamama u središnjoj Istri) čije procjedne vode nepovoljno utječu na kakvoću podzemnih voda, posebno na zalihe pitke vode Nepostojanje sustava za smanjenje i diversifikaciju otpada Nepostojanje adekvatnog sustava za zbrinjavanje građevinskog otpada Nedovoljna razina osviještenosti javnosti o mogućnostima recikliranja otpada i dostupnoj infrastrukturi 	<p><u>SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Jačanje svijesti javnosti o potrebi smanjenja količina otpada u domaćinstvima, trendovima recikliranja i ponovne uporabe Brendiranje Istre prema stanovništvu kao „čiste“, „zelene“ i „eko“ regije/destinacije Novi modeli i primjeri kružnog gospodarstva u gospodarenju otpadom (ponovna upotreba recikliranog otpada, primjerice građevinskog otpada, plastike, biootpada, stakla, papira i dr.) Unaprjeđenje sustava zbrinjavanja otpada te uvođenje strateškog pristupa u upravljanje istim Dostupnost EU fondova za zelene teme 	
prometna infrastruktura			
<ul style="list-style-type: none"> Dobra cestovna, zračna i pomorska povezanost Dobra razvijenost mreže cesta unutar Istarske županije Razvijena mreža nautičkih luka Učinkovita suradnja i koordinacija s jedinicama lokalne samouprave, javnopravnim tijelima i drugim zemljama u okruženju u kontekstu upravljanja prometom Velik broj projekata u visokom stupnju pripremljenosti projektno tehničke dokumentacije Iskustvo u provođenju EU projekata u području željezničke infrastrukture od strane upravitelja željezničke infrastrukture Prostorno planska dokumentacija omogućava daljnji razvoj i širenje prometne infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> Nezadovoljavajuće stanje prometne sigurnosti Neriješeni imovinsko pravni odnosi Visoko vršno opterećenje prometne infrastrukture u ljetnim mjesecima Visoki trošak financiranja nerazvrstanih cesta u JLS-ovima Slaba prometna povezanost urbanih i ruralnih područja Nepriступačnost prometne infrastrukture osobama s invaliditetom Nerazvijeni oblici zajedničkog putovanja (primjerice, car-sharing) Nepostojanje lučke uprave na razini Županije Neadekvatna opskrbljenost luka primarnom infrastrukturom koja omogućuje daljnji razvoj Dotrajalost osnovne lučke infrastrukture (primjerice obalni zidovi, lukobrani (Pula) i dr.) Nedovoljan kapacitet vezova uslijed veće potražnje u lukama Teretni lučki promet nema adekvatnu infrastrukturu (luke Pula i Bršica) za manipulaciju teretom Slaba željeznička povezanost Zastarjelost željezničke infrastrukture, naročito u dijelu željezničko-cestovnih prijelaza Nedovoljno sanirana klizišta uz trasu postojeće željezničke infrastrukture Nedostatak kvalitetne radne snage u određenim sektorima upravljanja prometom (primjerice pomorskom prometu) Slabo korištenje modernih digitalnih alata u upravljanju i nepostojanje infrastrukture za obnovljive izvore energije (primjerice punionice za električne automobile i brodove) 	<ul style="list-style-type: none"> Korištenje suvremene tehnologije i digitalnih rješenja u upravljanju prometom (primjerice AI) – modernizacija infrastrukture te korištenje pametnih sustava (smart parking, garage, i dr.) Proširenje Istarskog Ipsilon (u tjeku) Prirodne i infrastrukturne pretpostavke za dodatni razvoj nautičkog turizma Korištenje obnovljivih izvora energije kao samodostatnog izvora energije za lučke uprave Turizam kao inicijator razvoja željezničkog prometa Revitalizacija željezničkog prometa kao ekološki najpovoljnijeg oblika prijevoza Povezivanje postojeće željezničke infrastrukture s ostalom prometnom mrežom Razvoj inter/multi modalnog prometa u prijevozu tereta i putnika Dodatno korištenje EU izvora financiranja za infrastrukturne projekte u prometu Potencijal luka Umag, Novigrad, Poreč, Rovinj i Rabac za prijevoz putnika Daljnje širenje i ulaganje u biciklističku prometnu infrastrukturu te povezivanje s europskom mrežom (EUROVELO) Ulaganje u elektromobilnost – mreža punionica Razvoj novih oblika prijevoza i poticanje MaaS koncepta (Mobility as a Service) 	<ul style="list-style-type: none"> Sezonski pritisci na prometnu infrastrukturu Utjecaj COVID krize na zračni promet i aviokompanije općenito Nepovoljne klimatske promjene koje utječu na kvalitetu prometne infrastrukture (klizišta, podizanje mora, poplave i dr.) Zahtjevne administrativne procedure prijave na natječaje te promjena prometne politike financiranja projekata Niska razina EU sredstava za sufinanciranje projekata održavanja cestovne infrastrukture Neadekvatan zakonski okvir koji onemogućava daljnji razvoj prometne infrastrukture Visoki troškovi ulaganja u prometnu infrastrukturu s dugim razdobljem povrata

PLAN RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2022.-2027.

PRILOG 5

TERITORIJALNA STRATEGIJA RAZVOJA
OTOKA ISTARSKE ŽUPANIJE

IMPRESSUM

NOSITELJ IZRADE I IZDAVAČ:

Istarska županija - Regione Istriana

KOORDINATOR IZRADE:

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

IZRAĐIVAČI:

Istarska županija – Regione Istriana

Javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“

STRUČNA PODRŠKA:

Apsolon strategija d.o.o.

PRETHODNO VREDNOVANJE:

Ecorys Hrvatska d.o.o.

POPIS AUTORA I VLASNIKA FOTOGRAFIJA:

Arhiva Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Arhiva Javne ustanove Nacionalni park Brijuni

Arhiva Javne ustanove Kamenjak

Arhiva Glasa Istre

Istrapedia – istarska internetska enciklopedija

Sudjelovanje javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ u postupku izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka kao dodatka Planu razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. provedeno je u okviru projekta Suradnjom i znanjem do snažne EU regije, sufinanciranog sredstvima Europske unije u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE TERITORIJALNA STRATEGIJA OBUHVAĆA	8
2.1. Otoci u akvatoriju Grada Poreča – Parenzo	8
2.2. Otoci u akvatoriju Grada Pule – Pola	10
2.2.1. Otoci u akvatoriju Nacionalnog parka Brijuni	12
2.3. Otoci u akvatoriju Grada Rovinja – Rovigno	14
2.4. Otoci u akvatoriju Grada Umaga – Umago	16
2.5. Otoci u akvatoriju Općine Bale – Valle	17
2.6. Otoci u akvatoriju Općine Funtana – Fontane	17
2.7. Otoci u akvatoriju Općine Ližnjan – Lisignano	18
2.8. Otoci u akvatoriju Općine Medulin	19
2.9. Otoci u akvatoriju Općine Vrsar – Orsera	21
3. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA OTOČNOG PODRUČJA	24
3.1. Društvo	24
3.1.1. Odgoj i obrazovanje, znanost i istraživanje	24
3.1.2. Zdravstvena zaštita	26
3.1.3. Civilno društvo i ostali društveni sadržaji	27
3.1.4. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali	28
3.2. Gospodarstvo	29
3.2.1. Turizam i ugostiteljstvo	29
3.2.2. Ostale gospodarske djelatnosti	33
3.2.3. Prometna infrastruktura i povezanost	34
3.2.4. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali	35
3.3. Kulturna baština i usluge	36
3.3.1. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali	38
3.4. Zaštita prirode i okoliša	39
3.4.1. Zaštićeni dijelovi prirode	39
3.4.1.1. Nacionalni park Brijuni	39
3.4.1.2. Značajni krajobraz Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag	42
3.4.1.3. Značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje	44
3.4.1.4. Akvatorij zapadne Istre	45
3.4.2. Operativni kapaciteti sustava civilne zaštite	46
3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja	47
3.4.4. Gospodarenje otpadom	48
3.4.5. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali	49
3.5. Čista energija, energetika i obnovljivi izvori energije	50

3.5.1. Energetska infrastruktura	50
3.5.2. Energetska učinkovitost	51
3.5.3. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali	53
4. PODRUČJA ULAGANJA TERITORIJALNE STRATEGIJE	54
5. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA OTOČNOG PODRUČJA	62
6. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI TERITORIJALNE STRATEGIJE	65
6.1. Uspostava Radne skupine/otočnog partnerstva	65
6.2. Rad i zadaci Radne skupine/otočnog partnerstva	69
7. FINACIJSKI OKVIR	73
8. OKVIR ZA PRAĆENJE PROVEDBE TERITORIJALNE STRATEGIJE	75
POPIS TABLICA	78
POPIS SLIKA	79
POPIS GRAFIKONA	79
POPIS KRATICA	79

PRILOG:

Prilog 1.: Tablični dio Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

1. UVOD

Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije jedan je od dodataka županijskog Plana razvoja za razdoblje 2022. – 2027. godine, kojim se pruža potpora integriranom teritorijalnom razvoju istarskih otoka te se stvaraju preduvjeti za provedbu Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. (ITP). Otočnom razvoju se u okviru ITP-a pristupa multi – tematski i multi – sektorski, identificiranjem ključnih područja djelovanja te otvaranjem mogućnosti za provedbu ciljanih intervencija i zadovoljavanje lokalnih potreba.

Postupak izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, kao strateškog i operativnog dokumenta, proveden je sukladno odredbama članka 28. i 29. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba (Common Provisions Regulation), odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22) i Zakona o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21) te odredbama sljedećih podzakonskih akata:

- Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/23),
- Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/15),
- Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23),
- Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23),
- Smjernica za izradu teritorijalne strategije kao dodatka planu razvoja obalno – otočne županije (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, listopad 2022. godine).

Osim prethodno navedenih zakonskih i podzakonskih propisa, sadržaj Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije u cijelosti je usklađen s odredbama Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21) i Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027. u dijelu koji se odnosi na definiranje područja ulaganja. Strategija doprinosi ostvarenju posebnog cilja RS05.2. Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. (*Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, lokalnog razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u područjima koja nisu urbana*).

Nositelj izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka je Istarska županija, dok je javna ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ koordinator postupka izrade u suradnji s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, koje je nadležno za provjeru usklađenosti s propisanom metodologijom izrade i utvrđivanje doprinosa ostvarenju ciljeva Integriranog teritorijalnog programa 2021.– 2027..

Priprema Teritorijalne strategije razvoja otoka pokrenuta je tijekom postupka izrade Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027., te je Župan Istarske županije usvojio Odluku o uspostavi i imenovanju članova Radne skupine/otočnog partnerstva za izradu Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, br. 7/23).

Radna skupina/otočno partnerstvo sastavljena je od 20 članova, koji su bili uključeni u proces izrade i donošenja Teritorijalne strategije, davanjem mišljenja te predlaganjem i odabirom područja ulaganja. Pored članova Radne skupine/otočnog partnerstva, u postupku izrade Teritorijalne strategije sudjelovao je veliki broj dionika. Potrebno je posebno istaknuti aktivno dioništvo jedinica lokalne samouprave i upravnih tijela Istarske županije, predstavnika akademske zajednice, gospodarskih subjekata i organizacija civilnog društva.

Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije sastoji se od nekoliko međusobno povezanih cjelina:

- uvodnog dijela,
- opisa zemljopisnog područja koje Teritorijalna strategija obuhvaća,
- analize razvojnih potreba i potencijala otočnog područja,
- područja ulaganja Teritorijalne strategije,
- opisa integriranog pristupa rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala otočnog područja,
- opisa sudjelovanja partnera u pripremi i provedbi Teritorijalne strategije,
- financijskog okvira,
- okvira za praćenje provedbe Teritorijalne strategije.

Tijekom postupka izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije primijenjen je participativni pristup u rješavanju lokalnih problema (bottom-up pristup). Na taj su način uključeni dionici izravno utjecali na kreiranje smjerova razvoja otoka, čime je ojačana društvena kohezija i kapaciteti za strateško planiranje i provedbu projekata.

Odlukom Župana o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine („Službene novine Istarske županije“, br. 12/21 i 2/23), utvrđen je Plan vrednovanja, nakon čega je uslijedilo usvajanje Odluke o osnivanju i imenovanju članova Odbora za vrednovanje („Službene novine Istarske županije“, br. 3/23). Pored utvrđenih aktivnosti Odbora, angažiran je vanjski stručnjak za provedbu postupka prethodnog vrednovanja, koje je rezultiralo izradom neovisnog stručnog mišljenja o relevantnosti i koherentnosti Plana razvoja i njegovih dodataka, uključujući Teritorijalnu strategiju razvoja otoka. Spomenuto stručno mišljenje ugrađeno je u Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja.

Vrednovanje tijekom izrade Plana razvoja Istarske županije i Teritorijalne strategije razvoja otoka kao njegovog dodatka temeljilo se na sljedećim ključnim načelima:

- pravovremenosti,
- razmjernosti,
- neovisnosti,
- vjerodostojnosti,
- partnerstva,
- korisnosti,
- transparentnosti.

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete strateškog dokumenta te nalaženje optimalnog načina korištenja resursa za dostizanje razvojnih ciljeva i omogućavanje kvalitetne osnove

za buduće praćenje i vrednovanje strategije. Stoga opseg vrednovanja obuhvaća ključne kriterije propisane prethodno navedenim Pravilnikom, kao što su relevantnost, usklađenost (koherentnost), učinkovitost, djelotvornost, učinak provedbe akta strateškog planiranja (šireg opsega od onog obuhvaćenog kriterijem učinkovitosti) i održivost.

Osim provedenog postupka vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja Istarske županije i Teritorijalne strategije razvoja otoka kao njegovog dodatka (prethodno vrednovanje), planirana je provedba vrednovanja tijekom provedbe (srednjoročno vrednovanje) te vrednovanja nakon provedbe (naknadno vrednovanje).

Nakon donošenja Odluke Radne skupine/otočnog partnerstva o davanju suglasnosti na konačni prijedlog Teritorijalne strategije razvoja otoka, isti je dostavljen Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u sklopu prijave na *Poziv na sudjelovanje obalno – otočnih županija u provedbi Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. na otocima i pripremu teritorijalnih strategija*.

Sukladno odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22), proveden je postupak savjetovanja s javnošću o Nacrtu prijedloga Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine s pripadajućim dodacima, koji uključuju i Teritorijalnu strategiju razvoja otoka, objavom navedenih dokumenata i Izvješća o provedenom savjetovanju na mrežnim stranicama Istarske županije te održavanjem javnog izlaganja.

Nakon provedenog javnog savjetovanja i ishodovanja suglasnosti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, konačni prijedlog Teritorijalne strategije razvoja otoka dostavljen je na nadležno postupanje Skupštini Istarske županije, koja je na sjednici održanoj dana _____ 2023. godine usvojila Odluku o donošenju Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine s pripadajućim dodacima („Službene novine Istarske županije“, br. ____), uključujući Teritorijalnu strategiju razvoja otoka Istarske županije.

2. ZEMLJOPISSNO PODRUČJE KOJE TERITORIJALNA STRATEGIJA OBUHVAĆA

Otočno područje Istarske županije sastoji se od 46 otoka i otočića te 42 manje nadmorske tvorbe (hridi). Oni su smješteni u akvatoriju sljedećih jedinica lokalne samouprave: Grad Pula – Pola, Grad Poreč – Parenzo, Grad Rovinj – Rovigno, Grad Umag – Umago, Općina Vrsar – Orsera, Općina Funtana – Fontane, Općina Medulin, Općina Ližnjan – Lisignano, Općina Bale – Valle. Povremeno je nastanjeno 16 otoka i otočića, dok su 72 otočića i hridi nenastanjeni. Najveću i najrazvedeniju skupinu čini 14 otoka, otočića i hridi Nacionalnog parka Brijuni čija ukupna površina iznosi 743,3 hektara.

U nastavku poglavlja detaljnije su prikazana najznačajnija obilježja otoka u akvatoriju prethodno navedenih jedinica lokalne samouprave s područja Istarske županije, temeljem podataka navedenih u odredbama Zakona o otocima (NN 116/18, 73/20, 70/21), odredbama Državnog programa zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora, usvojenog od strane Vlade Republike Hrvatske 30. kolovoza 2007. godine i objavljenog na mrežnim stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (<https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/otoci/drzavni-program-zastite-i-koristenja-malih-povremeno-nastanjenih-i-nenastanjenih-otoka-i-okolnog-mora/4475>), te Registra otoka postavljenog na adresi Centra dijeljenih usluga (<https://registar-otoka.gov.hr/>) i dugoročno osmišljenog kao integriranog informacijskog sustava otočnih pokazatelja. Prikazom su obuhvaćena obilježja svih otoka u akvatoriju Istarske županije, koji su navedeni u spomenutom Registru otoka.

2.1. Otoci u akvatoriju Grada Poreča – Parenzo

U akvatoriju Grada Poreča – Parenzo smještena su tri otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića: Sv. Nikola, Regata i Altijež. Veličinom se izdvaja Sv. Nikola, smješten na zapadnoj strani akvatorija gradske luke, koji se intenzivno koristi za obavljanje ugostiteljsko-turističke djelatnosti. Na otočiću se nalaze područja prirodne i kulturne baštine koja mogu biti pogodna za razvoj posjetiteljskog turizma temeljenog na kulturnim dobrima i prirodi kao resursu. Stoga je otočić dio šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja predloženog za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza. Pored navedenog, dio je zaštićene kulturno-povijesne cjeline Grada Poreča – Parenzo (Z-2544), a na otočiću se nalaze i evidentirana kulturna dobra (arheološko područje i pojedinačna civilna građevina). Ujedno otočić predstavlja osobito vrijedan predjel prirodnog krajobraza. Nalazi se blizu kopna, niske je blago strme i pristupačne obale koja je dijelom izgrađena te je povremeno nastanjen.

Tablica 1: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Poreča – Parenzo

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1101	Altijež	hrid	6.271 m ²	priobalni

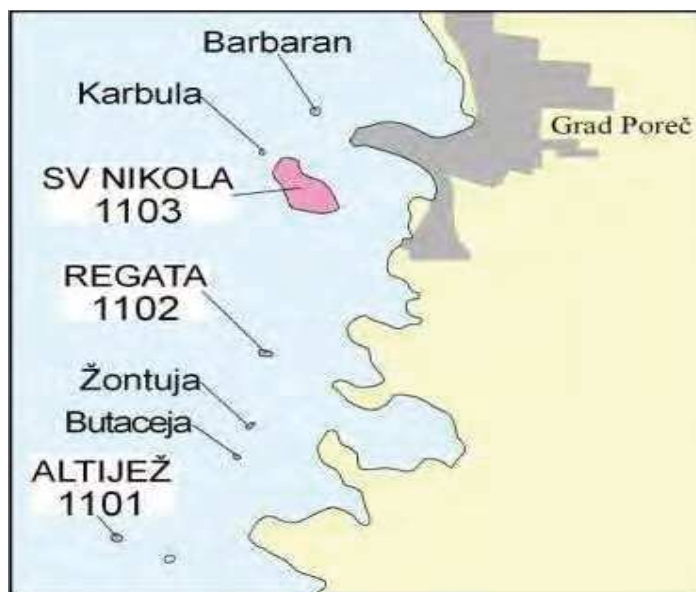
Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1102	Regata	hrid	4.352 m ²	priobalni
1103	Sv. Nikola	otočić	124.281 m ²	priobalni
/	Barbaran	hrid	2.636 m ²	priobalni
/	Butaceja	hrid	1.031 m ²	priobalni
/	Sarafel	hrid	1.788 m ²	priobalni
/	Žontujić	hrid	963 m ²	priobalni
/	Karbula	hrid	1.722 m ²	priobalni
/	M. Školj (rt Soline)	hrid	2.708 m ²	priobalni
/	Pličina Čivran	hrid	764 m ²	priobalni
/	V. Školj (luka Črvar)	hrid	2.194 m ²	priobalni
/	Žontuja	hrid	2.409 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Hridi Altijež i Regata dio su šireg područja ekološke mreže Natura 2000. Nalaze se blizu kopna, niske su i pristupačne obale. S obzirom na to da su dio ekološke mreže, hridi imaju potencijal za uporabu u znanstveno-istraživačke i obrazovne svrhe. Uključuju područja prirodne baštine koja mogu biti pogodna za razvoj posjetiteljskog turizma temeljenog na prirodi kao resursu, te su stoga planirane kao sportsko-rekreacijske zone. Hrid Altijež uvrštena je u kategoriju osobito vrijednih predjela prirodnog krajobraza, dok je hrid Regata predložena za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza.

Osim prethodno opisanih otočića/hridi, u akvatoriju Grada Poreča – Parenzo nalazi se još 9 manjih nadmorskih tvorbi (hridi) različitog oblika i veličine: Barbaran, Butaceja, Sarafel, Žontujić, Karbula, M. Školj (rt Soline), Pličina Čivran, V. Školj (luka Črvar) i Žontuja, koje ne pripadaju kategoriji malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića.

Slika 1: Kartogram akvatorija Grada Poreča - Parenzo

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

2.2. Otoci u akvatoriju Grada Pule - Pola

Akvatorij Grada Pule - Pola obuhvaća četiri otočića iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. Zbog povoljnog položaja u luci Pula, blizine kopna, zaklonjenosti i pristupačne obale, postojeće infrastrukture, kulturne baštine (ruševine bizantske crkvice Sv. Andrije i samostana, mletačka obrambena utvrda rekonstruirana u austrougarski Fort Kaiser Franz) i zaštićene prirodne baštine, otočić Andrija ima potencijal za razvoj turizma te provedbu znanstveno-istraživačkih i obrazovnih djelatnosti.

Na otočiću Veruda (Fratarskom otoku), smještenom na ulazu u uvale Veruda i Soline, nalaze se područja zaštićene prirodne baštine te je dio šireg područja ekološke mreže Natura 2000. Osim toga, na otočiću su smješteni objekti zaštićene kulturne baštine (kopneni i podmorski arheološki lokaliteti), koji mogu biti pogodni za razvoj posjetiteljskog turizma temeljenog na kulturnim dobrima i prirodi kao resursu, kao i za obavljanje znanstveno-istraživačke i obrazovne djelatnosti. Trenutno na otočiću postoji ljetni kamp s pratećim sadržajima, ugostiteljskim objektom, sanitarnim čvorom te rekreacijskim sadržajima (travnata igrališta za odbojku i mali nogomet, stolovi za stolni tenis). Zahvaljujući povoljnom položaju blizu kopna te pretežno niskoj i pristupačnoj obali, pogodan je i za obavljanje brojnih drugih djelatnosti.

Tablica 2: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Pule - Pola

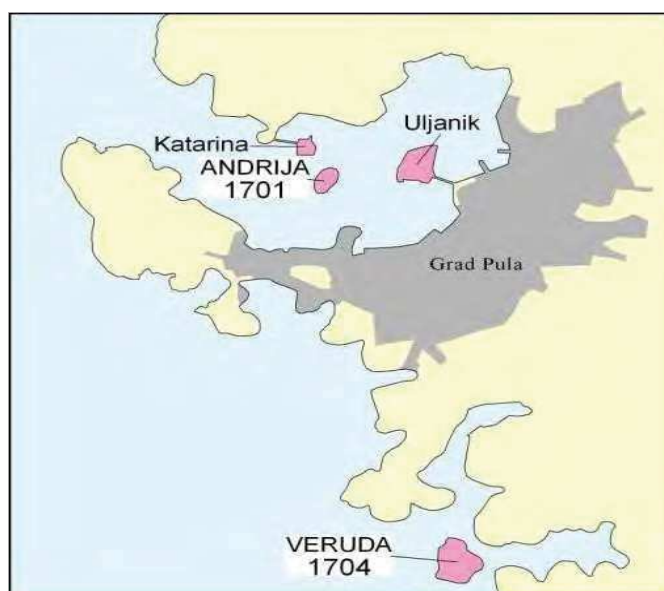
Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1701	Andrija	otočić	54.935 m ²	priobalni

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1702	Katarina	otočić	31.883 m ²	priobalni
1703	Uljanik	otočić	123.233 m ²	priobalni
1704	Veruda	otočić	192.214 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Otočić Katarina nalazi se u luci Pula, u uvali Monumenti pred istoimenim poluotokom, pri čemu ga s navedenim poluotokom tj. kopnom spaja most. Uz otoke Andrija i Uljanik, otočić Katarina dijeli pulski zaljev u dva manja bazena. Vojni kompleks na otoku Katarina činio je dio austrougarskog obrambenog sustava grada Pule, a godine 1912. na otoku je izgrađena Mornarička zrakoplovna pokusna postaja Pula, koja četiri godine kasnije postaje Zrakoplovni arsenal. Za talijanske vlasti dio postojećih austrougarskih objekata je adaptiran, poput adaptacije zgrade mornaričke kapelice koju Talijanska mornarica prenamijenjuje u ronilački toranj za obuku podmorničara. Tada se gradi i velika katnica te 250 m dugački most koji je spojio otok s kopnom, tj. vojnim područjem Monumenti čime je stvoren novi sklop Kraljevske podmorničke škole. Zbog povoljnog položaja, odnosno povezanosti s kopnom i zaštićene kulturne baštine, otočić je povremeno nastanjen te ima potencijal za daljnji razvoj kulturnih djelatnosti i turizma.

Slika 2: Kartogram akvatorija Grada Pule - Pola

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

Otočić Uljanik, smješten u pulskoj luci, povezan je s obalom cestovnim mostom preko kojeg prolazi i željeznička pruga te je povremeno nastanjen. Na otočiću se nalazi pristanište te suhi i mokri dokovi za obavljanje brodograđevne djelatnosti.

2.2.1. Otoci u akvatoriju Nacionalnog parka Brijuni

U akvatoriju Nacionalnog parka Brijuni smješteno je 13 otoka/otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. Veličinom i razvedenošću svojih obala ističu se Veli i Mali Brijun, dok su ostali otočići ravnomjerno i polukružno raspoređeni oko spomenutih otoka te čine arhipelag Brijunskih otoka rijetko skladnom formacijom, u kojoj se po svakom vremenu lako pronalazi dobar zaklon od otvorenog mora. Brijunski arhipelag obuhvaća i manju nadmorsku tvorbu Supinić, koja se ne ubraja u kategoriju malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića.

Tablica 3: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Nacionalnog parka Brijuni

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1601	Galija	otočić	51.534 m ²	priobalni
1602	Gaz	otočić	62.511 m ²	priobalni
1603	Grunj	otočić	36.677 m ²	priobalni
1604	Kozada/Kotež	otočić	78.212 m ²	priobalni
1605	Mali Brijun	otok	1.074.557 m ²	priobalni
1606	Obljak	otočić	44.133 m ²	priobalni
1607	Pusti/Madona	otočić	49.889 m ²	priobalni
1608	Sv. Jerolim	otočić	125.962 m ²	priobalni
1609	Sv. Marko	hrid	9.293 m ²	priobalni
1610	Supin	otočić	13.219 m ²	priobalni
1611	Krasnica/Vanga	otočić	193.806 m ²	priobalni
1612	Veli Brijun	otok	5.722.615 m ²	priobalni
1613	Vrsar	otočić	58.919 m ²	priobalni
/	Supinić	hrid	1.393 m ²	priobalni

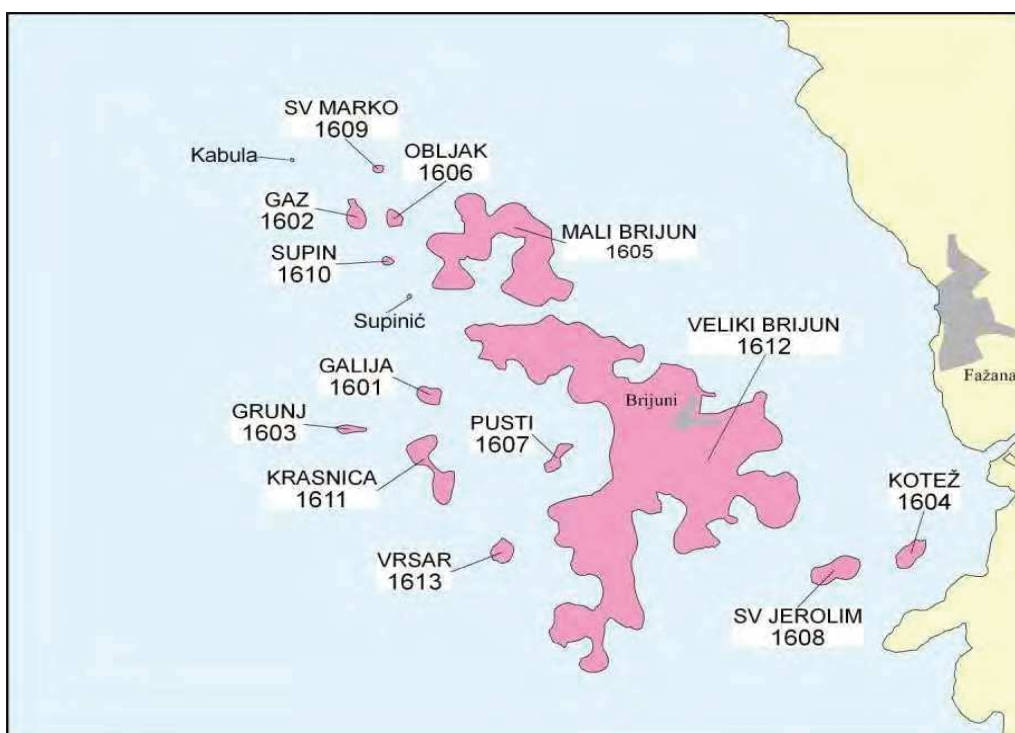
Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Veli Brijun, najveći otok u arhipelagu Nacionalnog parka Brijuni, nalazi se relativno blizu kopna, niske je i pristupačne, te izrazito razvedene obale. Odlikuju ga iznimne vizualno-ambijentalne vrijednosti temeljene na osobitim prirodnim obilježjima (stoljetne šume hrasta crnike, arboretum, istarski genetski park voća i bilja, parkovne površine) i kulturnoj baštini. Otok je dio šireg zaštićenog kulturnog krajolika otočja Brijuni, koji obiluje pojedinačnim kopnenim i podmorskim lokalitetima te objektima

arheoloških i kulturno-povijesnih vrijednosti. Među njima se ističu vojne austrijske utvrde, ostaci starih kamenoloma, najslojevitiji brijunski lokalitet Kastrum (obuhvaća nalaze iz razdoblja antike, Istočnih Gota, Bizanta, karolinškog razdoblja i Venecije), ostaci raskošne rimske ladanjske vile u uvali Verige, te ostaci ranokršćanske bazilike iz 6. stoljeća. Na otoku su smješteni paleontološki lokaliteti s otiscima stopala dinosaura, koji svjedoče o životu ovih gmazova na našim prostorima.

Pored prethodno navedenog, na Velom Brijunu nalaze se brojni ugostiteljsko-turistički objekti (hoteli, vile, pomoćni objekti, restorani, barovi), luka s privezištima i sportsko-rekreacijski sadržaji (safari park s autohtonom i egzotičnom faunom, golf tereni, teniski tereni, mogućnost jahanja, ronjenja i ribolova, uređene plaže, biciklističke i pješačke staze). S obzirom na prisutnost zaštićene prirodne i kulturne baštine, otok se koristi za provedbu kulturnih te znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti (muzej, arboretum, podmorske i kopnene edukativne staze o kulturno-povijesnim zanimljivostima, geološko-paleontološkim fenomenima, te flori i fauni).

Slika 3: Kartogram akvatorija Nacionalnog parka Brijuni

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

Otok Mali Brijun smješten je sjeverno od Velog Brijuna. Ima nisku i pristupačnu te izrazito razvedenu obalu. Pristup otoku osiguran je preko postojećeg pristana za izletničke linije, a obuhvaća i splet pješačkih staza i puteva za vozila Nacionalnog parka. Odlikuju ga iznimne vizualno-ambijentalne vrijednosti temeljene na osobitim prirodnim obilježjima (šumske i parkovne površine) i kulturnoj baštini. Otok je naime dio šireg zaštićenog kulturnog krajolika otočja Brijuni koji obiluje pojedinačnim kopnenim i podmorskim lokalitetima te objektima kulturno-povijesnih vrijednosti. Među njima se ponajprije ističe austrougarska fortifikacija Fort Brioni Minor, najveća utvrda na jadranskoj obali i prateći vojni objekti, te ostaci starih kamenoloma duž kojih je osmišljena pješačko-edukativna staza „Brijunske kamene priče“. Zahvaljujući prisutnosti zaštićene prirodne i kulturne baštine, na otoku se

provode brojne kulturne, znanstveno-istraživačke i obrazovne aktivnosti. Tako se primjerice tijekom ljetnih mjeseci u tvrđavi Minor održavaju kazališne predstave uz učešće brojnih domaćih i inozemnih umjetnika. Osim prethodno navedenih aktivnosti, na Brijunskom otočju provode se brojni edukativni programi: Dani otvorenih vrata, Brijunske šišmišarije (obilježavanje noći šišmiša), Dan dinosaura, Dan oprašivača, Svijet biljaka, Čarobni svijet kukaca, Ptice, Morska obala, Podmorski svijet.

U arhipelagu Nacionalnog parka Brijuni povremeno su nastanjeni otoci Veli i Mali Brijun te otočići Kozada/Kotež, Sv. Jerolim i Krasnica/Vanga, dok su ostali otočići i hridi nenastanjeni.

2.3. Otoci u akvatoriju Grada Rovinja – Rovigno

U akvatoriju Grada Rovinja – Rovigno nalazi se 17 otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. Veličinom se izdvajaju Sv. Andrija (Crveni Otok), Maškin, Sv. Katarina i Sv. Ivan.

Tablica 4: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Rovinja – Rovigno

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1401	Banjol	hrid	6.802 m ²	priobalni
1402	Figarola	otočić	28.522 m ²	priobalni
1403	Gustinja	hrid	5.244 m ²	priobalni
1404	Maškin	otočić	95.785 m ²	priobalni
1405	Pisulj	hrid*	5.703 m ²	priobalni
1406	Pulari	otočić	19.383 m ²	priobalni
1407	Vela Sestrica	otočić	65.693 m ²	priobalni
1408	Mala Sestrica	otočić	21.601 m ²	priobalni
1409	Sv. Andrija	otočić	144.164 m ²	priobalni
1410	Sv. Ivan	otočić	102.663 m ²	priobalni
1411	Sv. Ivan na pučini	hrid	5.153 m ²	priobalni
1412	Sv. Katarina	otočić	124.193 m ²	priobalni
1413	Sturag	otočić	22.473 m ²	priobalni
1414	Veštar	otočić	20.258 m ²	priobalni
1415	Samer	hrid	4.959 m ²	priobalni
1416	V. Piruzi	hrid	5.175 m ²	priobalni

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1417	Revera	hrid	6.442 m ²	priobalni
/	Figarolica	hrid	1.618 m ²	priobalni
/	Muntrav	hrid	916 m ²	priobalni
/	M. Piruzi	hrid	1.298 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Otočić Sv. Andrija nalazi se blizu kopna, pretežno je niske i pristupačne obale koja je dijelom izgrađena. Umjetnim nasipom spojen je sa susjednim otokom Maškin koji je smješten južno od njega, čime je nastao novi otok poznatiji pod nazivom Crveni otok, koji je povremeno nastanjen. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja zaštićenog u kategoriji značajni krajobraz. Osim toga, na otočiću je smješteno zaštićeno kulturno dobro - Arhitektonski sklop dvorca Hütterott (bivši samostan sv. Andrije) s crkvom, kao i značajni arheološki lokaliteti. Na otočiću se obavlja ugostiteljsko-turistička djelatnost, te je zahvaljujući postojanju manje lučice s vezovima razvijen nautički turizam. Povezani otočić Maškin posjeduje ugostiteljske objekte i naturističku plažu, te mauzolej obitelji Hütterott na mjestu nekadašnje histarske gradine.

U luci pred centralnim dijelom Grada Rovinja – Rovigno smješten je otočić Sv. Katarina, niske i pristupačne obale koja je dijelom izgrađena. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja zaštićenog u kategoriji značajni krajobraz. Okolne šume posebne namjene, planirane su za provedbu rekreativnih aktivnosti i oplemenjivanje krajobraza. Otočić se koristi u ugostiteljsko-turističke svrhe, tj. obuhvaća hotel i pripadajuće sportsko-rekreacijske sadržaje te manju lučicu. Povremeno je nastanjen.

Iako ne obuhvaća građevinska područja ni zone ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske namjene, otočić Sv. Ivan ima značajne razvojne potencijale, budući da se nalazi relativno blizu kopna, te ima pretežno niske i pristupačne obale, a uključuje i područja zaštićene prirodne i evidentirane kulturne baštine koja mogu biti pogodna za razvoj posjetiteljskog turizma temeljenog na kulturnim dobrima i prirodi kao resursu. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja zaštićenog u kategoriji značajni krajobraz, a ujedno obuhvaća i evidentirani arheološki lokalitet. Otočić prekrivaju šume posebne namjene koje su važne za oplemenjivanje krajobraza i korištenje u rekreativne svhe.

Slika 4: Kartogram akvatorija Grada Rovinja - Rovigno

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

Osim prethodno opisanih otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića, u akvatoriju Grada Rovinja - Rovigno nalaze se još 3 manje nadmorske tvorbe (hridi) različitog oblika i veličine: Figarolica, Muntrav i M. Piruzi, koje se ne ubrajaju u navedenu kategoriju.

2.4. Otoci u akvatoriju Grada Umaga - Umago

U akvatoriju Grada Umaga - Umago smještena je samo hrid (školjić) pod nazivom rt Margarita, koja se ne ubraja u kategoriju malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. S obzirom na njezinu udaljenost od kopna, hrid spada u kategoriju priobalnih otoka te je nenastanjena.

Tablica 5: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Umaga - Umago

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
/	Rt Margarita	hrid (školjić)	1.815 m ²	priobalni

Izvori: Registar otoka

Obzirom da rt Margarita nije obuhvaćen odredbama Državnog programa zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora, kartografski prikaz akvatorija Grada Umaga – Umago nije mogao biti ugrađen u sadržaj ovoga potpoglavlja.

2.5. Otoci u akvatoriju Općine Bale – Valle

U akvatoriju Općine Bale – Valle smještena je samo hrid Kolona koja se ubraja u kategoriju malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića te manja nadmorska tvorba Porer (Porerić) koja ne spada u navedenu kategoriju.

Tablica 6: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Bale – Valle

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1501	Kolona	hrid	7.271 m ²	priobalni
/	Porer (Porerić)	hrid	2.445 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Hrid Kolona ima nisku i pristupačnu, dijelom šljunčanu obalu. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja zaštićenih u kategoriji značajnog krajobraza i posebnog rezervata koji uključuje akvatorij u kojemu je smješten arheološki lokalitet. Stoga je hrid pogodna za razvoj turizma temeljenog na kulturnim dobrima i prirodi kao resursu. Nadalje, šumska vegetacija otoka predstavlja šumu posebne namjene, planirane u rekreativne svrhe. Hrid Porer (Porerić) smještena je između rta Datule i rta Barbariga, te je udaljena od kopna 1,5 km i nenastanjena.

Slika 5: Kartogram akvatorija Općine Bale – Valle

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

2.6. Otoci u akvatoriju Općine Funtana – Fontane

Akvatorij Općine Funtana – Fontane obuhvaća 6 otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića te tri manje nadmorske tvorbe (hridi): Bili školj, Orada i Reverol/Revenol koje ne spadaju u navedenu kategoriju.

Tablica 7: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Funtana – Fontane

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1201	Gusti Školj	otočić	12.673 m ²	priobalni
1202	Fržital	otočić	16.560 m ²	priobalni
1203	Školjić	hrid	8.707 m ²	priobalni
1204	Tovarjež	hrid	7.741 m ²	priobalni
1205	Tuf	hrid*	8.732 m ²	priobalni
1206	Veli Školj	otočić	59.600 m ²	priobalni
/	Bili školj	hrid	1.784 m ²	priobalni
/	Orada	hrid	1.520 m ²	priobalni
/	Reverol/Revenol	hrid	1.300 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Među prethodno navedenim otočićima i hridima veličinom se izdvaja otočić Veli Školj, smješten zapadno od Grgetovog rta. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja predloženog za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza. Stoga predstavlja potencijal za provedbu znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti. Zbog blizine kopna, poluzaklonjenosti te niske i pristupačne obale pogodan je za razvoj turizma.

Slika 6: Kartogram akvatorija Općine Funtana – Fontane

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

2.7. Otoci u akvatoriju Općine Ližnjan - Lisignano

U akvatoriju Općine Ližnjan - Lisignano smještena su dva otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića, Levan i Levanić, te dvije manje nadmorske tvorbe: Hrid i Sika koje se ne ubrajaju u navedenu kategoriju.

Tablica 8: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Ližnjan Lisignano

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1901	Levan	otočić	67.955 m ²	priobalni
1902	Levanić	hrid	6.172 m ²	priobalni
/	Hrid	hrid	574 m ²	priobalni
/	Sika	hrid	771 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Otočić Levan i hrid Levanić smješteni su južno od rta Marlera u blizini kopna te imaju nisku i pristupačnu obalu. Dio su šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i značajnog krajobraza. Na otočiću Levanu, koji je povremeno nastanjen, smješten je zaštićeni arheološki lokalitet. Zahvaljujući navedenim obilježjima, Levan i Levanić posjeduju značajan potencijal za razvoj turizma te provedbu kulturnih, znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti.

Slika 7: Kartogram akvatorija Općine Ližnjan - Lisignano

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

2.8. Otoci u akvatoriju Općine Medulin

Akvatorij Općine Medulin obuhvaća 11 otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. Sedam otočića smješteno je u Medulinskom zaljevu, dok se tri otočića nalaze blizu ovog dijela istarske obale. Hrid Porer zauzima značajan položaj u otvorenom moru, na oko 1 morsku milju jugozapadno od završetka poluotoka Premantura. Ona je povremeno nastanjena.

Tablica 9: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Medulin

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1801	Bodulaš	otočić	124.559 m ²	priobalni
1802	Ceja	otočić	183.396 m ²	priobalni
1803	Fenera	otočić	169.954 m ²	priobalni
1804	Fenoliga	otočić	24.581 m ²	priobalni
1805	Frašker	otočić	110.136 m ²	priobalni
1806	Fraškerić	otočić	25.169 m ²	priobalni
1807	Pomerski školjčić	otočić	14.407 m ²	priobalni
1808	Premanturski školjčić	otočić	18.734 m ²	priobalni
1809	Šekovac	otočić	15.502 m ²	priobalni
1810	Trumbuja	otočić	21.830 m ²	priobalni
1811	Porer	hrid	5.260 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Otočić Bodulaš dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i značajnog krajobraza. Stoga predstavlja potencijal za obavljanje znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti. Trenutno se na njemu nalazi ugostiteljski objekt te se koristi kao izletišta i kupalište. Uzimajući u obzir prethodno navedeno te činjenicu da je cijeli planiran kao rekreacijska zona, otočić ima potencijal za razvoj obalnog, izletničkog i kupališnog turizma.

Nedaleko od Bodulaša smješten je otočić Ceja, koji je također dio šireg područja ekološke mreže Natura 2000 i značajnog krajobraza. Njegov je akvatorij predložen za zaštitu u kategoriji posebnog rezervata u moru, a cijeli je otočić zaštićen kao kopneni arheološki lokalitet. Sukladno navedenom, na Ceji postoje pretpostavke za razvoj turizma te provedbu kulturnih, znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti.

Slika 8: Kartogram akvatorija Općine Medulin

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

Otočić Fenera nalazi se blizu kopna, niske je pristupačne i stjenovite obale. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i značajnog krajobraza, dok je njegov akvatorij predložen za zaštitu u kategoriji posebnog rezervata u moru. Stoga otočić pruža brojne mogućnosti za razvoj turizma te provedbu znanstveno-istraživačkih i obrazovnih aktivnosti.

2.9. Otoci u akvatoriju Općine Vrsar – Orsera

U akvatoriju Općine Vrsar – Orsera nalazi se devet otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića. Veličinom se izdvajaju Sv. Juraj koji je ujedno i maritimni štit luke Vrsar – Orsera od otvorenog mora te Kuvrsada/Koversada, koji su povremeno nastanjeni. U istom akvatoriju smještene su još tri manje nadmorske tvorbe: Galopun, Mrlučica i Orlandin koje ne spadaju u prethodno spomenutu kategoriju otoka i otočića.

Tablica 10: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Vrsar – Orsera

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1301	Cavata	hrid	8.031 m ²	priobalni
1302	Galiner	hrid	5.371 m ²	priobalni
1303	Lakal	hrid	5.123 m ²	priobalni
1304	Lunga	otočić	29.923 m ²	priobalni
1305	Kuvrsada/Koversada	otočić	67.477 m ²	priobalni

Identifikacijska oznaka	Naziv	Kategorija	Površina	Razvrstavanje otoka prema udaljenosti od kopna
1306	Salamun veli	otočić	39.881 m ²	priobalni
1307	Salamun mali	otočić	24.587 m ²	priobalni
1308	Sv. Juraj	otočić	112.408 m ²	priobalni
1309	Figarolica	hrid	5.585 m ²	priobalni
/	Galopun	hrid	2.930 m ²	priobalni
/	Mrlučica	hrid	8.150 m ²	priobalni
/	Orlandin	hrid	1.481 m ²	priobalni

Izvori: Zakon o otocima, Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora i Registar otoka

Otočić Sv. Juraj smješten je blizu kopna te ima niske i pristupačne obale. Dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000, kao i područja predloženog za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza. Šumska vegetacija otoka u kojoj dominira hrast crnika (*Quercus ilex*) označena je kao šuma posebne namjene (Š3). Na otočiću je smještena ranosrednjovjekovna crkvice Sv. Jurja te ostaci antičkog kamenoloma i staze. Zahvaljujući prethodno navedenim obilježjima, otočić predstavlja potencijal za razvoj ugostiteljsko – turističke djelatnosti i provedbu znanstveno – istraživačkih, obrazovnih, kulturnih i sportsko – rekreacijskih aktivnosti.

Slika 9: Kartogram akvatorija Općine Vrsar - Orsera

Izvor: Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

Na otočiću Kuvrsada/Koversada, koji je mostom povezan s kopnom, smješten je naturistički kamp s pripadajućim objektima i uređenim plažama. Uz ostale prethodno navedene otočiće/hridi, otočić Kuvrsada/Koversada dio je šireg područja ekološke mreže Natura 2000.

3. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA OTOČNOG PODRUČJA

Analiza razvojnih potreba i potencijala otočnog područja Istarske županije izrađena je sukladno Smjernicama za izradu teritorijalne strategije kao dodatka planu razvoja obalno-otočne županije u svrhu provedbe Integriranog teritorijalnog programa za otoke 2021. - 2027. Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, te predstavlja preduvjet za formuliranje relevantnih i učinkovitih područja ulaganja. Prema Smjernicama, područja koja su obuhvaćena analizom su: društvo, gospodarstvo, kulturna baština i usluge, zaštita prirode i okoliša, prilagodba klimatskim promjenama te čista energija, energetika, obnovljivi izvori energije, primjenjivo za područje pojedine obalno-otočne županije.

Analiza razvojnih potreba i potencijala istarskog otočnog prostora u obzir je uzela njegove posebnosti, koje se prvenstveno ogledaju u nepostojanju stalno naseljenih otoka na području Županije, a što se reflektira u svim područjima analize. Nadalje, ova specifičnost uvelike utječe na dostupnost i opseg podataka koji su na raspolaganju za izradu same analize. Iz toga razloga, u svrhu predstavljanja što cjelovitijih zaključaka, javno dostupni podaci u svim domenama analize nadograđeni su kvalitativnim i kvantitativnim osvrtima predstavnika Radne skupine/otočnog partnerstva prikupljenima kroz intervjuve provedene u sklopu izrade Teritorijalne strategije. Ključni nalazi analize po pojedinom području prikazani su u tekstu niže.

3.1. Društvo

Nenaseljenost otočnog prostora Istarske županije determinira analizu razvojne domene društvenog okruženja, koja je uglavnom ograničena na djelovanje civilnog društva, znanstveno-istraživačke aktivnosti te periodičke organizirane aktivnosti koje se provode na otocima i uključuju lokalne zajednice i širu javnost. Određeni segmenti društvenih usluga i sadržaja vezani su uz turističku valorizaciju otoka, pa su i dostupni u vrijeme ljetne turističke sezone, odnosno operativnom periodu rada turističkih kapaciteta na otocima - primjerice zdravstvena zaštita. Općenito, javna društvena infrastruktura, sustav zdravstvene i socijalne zaštite, te sustav odgoja i obrazovanja - odnosno segmenti vezani uz stalno stanovništvo otoka - u otočnom prostoru Istarske županije nisu razvijeni.

U nastavku poglavlja opisani su postojeći aspekti društvenog okruženja, uz istaknute razvojne potrebe i potencijale područja.

3.1.1. Odgoji obrazovanje, znanost i istraživanje

Unatoč nenaseljenosti otočnog prostora koje podrazumijeva nepostojanje ustanova odgoja i obrazovanja, istarski otoci valorizirani su kroz provedbu drugih aktivnosti povezanih s obrazovanjem i znanstveno-istraživačkim aktivnostima u širem smislu.

Nacionalni park Brijuni u otočnom prostoru Istarske županije jedini je dionik koji provodi edukativne aktivnosti - odnosno edukacijske programe za djecu predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta te srednjoškolce, kao i program ljetne škole - *Mali čuvari Brijuna*. Program ljetne škole namijenjen je djeci osnovnoškolskog uzrasta, od drugog do petog razreda, a tijekom petodnevnog edukativnog

programa kroz prilagođene tematske radionice polaznici upoznaju prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu Brijuna.

Znanstveno-istraživačke aktivnosti odnose se na znanstvena područja koja su usko vezana uz specifične otočne resurse i morski ekosustav te zaštitu prirode i okoliša. Centar za istraživanje mora (CIM) Rovinj, Instituta Ruđer Bošković, nositelj je znanstveno-istraživačkih aktivnosti obalno-otočnog prostora i ekosustava sjevernog Jadrana u cjelini, a kao važni dionici ističu se i Javna ustanova Nacionalni park Brijuni i Javna ustanova Kamenjak.

Centar za istraživanje mora (CIM) Rovinj interdisciplinarni je istraživački centar čija je djelatnost usmjerena na osnovna i primijenjena oceanografska istraživanja. Znanstveni program sustavnog praćenja sjevernog Jadrana započeo je 1970. te nakon pedesetogodišnje tradicije sadrži najopsežniju znanstvenu dokumentaciju o stanju mora na europskoj razini. Duga tradicija istraživanja obalno-otočnog prostora utemeljena je na specifičnosti ekosustava sjevernog Jadrana i odnosi se na ispitivanje dinamike vodenih masa, floru, faunu i životne zajednice, ekološka, fiziološka i genetska istraživanja morskih organizama i učinaka zagađenja, praćenje kvalitete mora i druge znanstveno-istraživačke aktivnosti.

Uvrštavanje u program Europske unije za razvoj sustavnog praćenja i istraživanja obalnog mora JERICO 2020. godine za CIM Rovinj predstavlja prekretnicu iz perspektive umrežavanja sa znanstvenom zajednicom na razini EU, a time doprinosi povećanju izvrsnosti te razvoju regionalnih, multinacionalnih i integriranih sustava praćenja obalnih morskih sustava.

Na razini Istarske županije CIM Rovinj ima razvijenu suradnju sa lučkim upravama u dijelu sigurnosti na moru, Državnim hidrometeorološkim zavodom u utvrđivanju nautičkih prognoza, civilnim sektorom u kontekstu očuvanja morskih resursa, ali i ostalim dionicima značajnim u području znanosti i istraživanja - prvenstveno s JU Nacionalni park Brijuni čije su aktivnosti ponajviše usmjerene na monitoring zaštićenog otočnog arhipelaga.

Najznačajniji znanstveno-istraživački projekti JU NP Brijuni vezani su uz upravljanje morskim zaštićenim područjima, očuvanje bioraznolikosti i prilagodbu klimatskim promjenama, kako je prikazano u nastavku teksta.

Projektom *MPA - ADAPT Vođenje morskih zaštićenih područja Sredozemlja kroz razdoblje klimatskih promjena* financiranog kroz program teritorijalne suradnje Interreg Mediterranean umreženo je 8 partnera iz Španjolske, Francuske, Italije i Hrvatske s ciljem praćenja stanja vrsta i staništa u akvatoriju te temperatura mora. U okviru projekta izrađena je procjena utjecaja klimatskih promjena na spužve i koralje, praćeno stanje invazivnih vrsta, izrađen elaborat socio-ekonomske i biološke ranjivosti NP Brijuni na klimatske promjene te mjere prilagodbe klimatskim promjenama integrirane u upravljačke mehanizme zaštićenog područja. Boljim uvidom u klimatske rizike i ranjivost područja, ojačani su kapaciteti morskih zaštićenih područja u odgovoru na negativne aspekte klimatskih promjena.

Nadalje, projektom *MPA NETWORKS - Podržavanje učinkovitosti morskih zaštićenih područja jakim i povezanim mediteranskim mrežama* kartirana su morska staništa kombinacijom akustičnih metoda (višeizrakasti sonar i side scan sonar) i validacije tradicionalnim biološkim metodama (ronilački

zaroni), čime je stvorena podloga za nadogradnju i upravljanje podmorjem. Osim toga, projektom je ostvaren institucionalni doprinos kroz kreiranje preporuka o zaštiti morskog ekosustava i njihove integracije u zakonodavni okvir.

Projektom *MPA ENGAGE - Uključivanje ključnih sudionika na Mediteranu u ekosustavni pristup upravljanja morskim zaštićenim područjima u cilju suočavanja s klimatskim promjenama* provedene su aktivnosti istraživanja, praćenja i procjene ranjivosti te definiran plan prilagodbe klimatskim promjenama.

Osim znanstveno-istraživačkih aktivnosti prirodnih resursa, na brijunskom otočju - zaštićenom kulturnom krajoliku bogate arheološke, graditeljske i spomeničke baštine - provode se i arheološka istraživanja kulturne baštine. Arheološka iskapanja započela su početkom 20. stoljeća, a današnje aktivnosti najviše su vezane uz postupnu revitalizaciju lokaliteta i objekata pod stručnim nadzorom Konzervatorskog odjela u Puli - Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija te pod arheološkim nadzorom.

Javna ustanova Kamenjak također u sklopu svojeg djelovanja provodi brojna istraživanja vezana uz zaštićeno područje u njezinoj nadležnosti - od istraživačkih projekata koji su provedeni na području otoka koji su sastavni dio zaštićenog područja ili u njihovoj neposrednoj blizini, ističu se istraživanja vezana uz fosile na području Kamenjaka, monitorinzi bioraznolikosti, staništa te morske flore, kao i inventarizacije gnijezdećih populacija ptica.

3.1.2. Zdravstvena zaštita

Dostupnost zdravstvene zaštite na otocima u kontekstu istarskih otoka moguće je promatrati samo iz perspektive turističke razvijenosti otoka. Zdravstvena zaštita, izuzev Velog Brijuna gdje je dežuran liječnik dostupan u razdoblju od 1. lipnja do 1. rujna, nije uspostavljena.

Ostali segmenti zdravstvene zaštite povezani s povremeno naseljenim otocima odnose se na hitnu medicinsku službu, kao sastavni dio primarne zdravstvene zaštite. Potreba za zdravstvenom zaštitom najizraženija je na turistički valoriziranim otocima - Sv. Nikola u Poreču-Parenzo te Sv. Andrija i Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno na kojima tijekom ljetne turističke sezone nema dežurnog liječnika. Za potrebe hitnog prijevoza pacijenata s otoka na kopno koriste se ili brodovi hotelijera koji nisu prilagođeni za medicinski prijevoz ili plovila Vatrogasne zajednice Istarske županije kojih je ukupno 5 i pozicionirani su na području Pule-Pola i Rovinja-Rovigno na zapadnoj strani poluotoka, te u okviru DVD-a Labin-Rabac na istočnoj obali.

Povezano sa zdravstvenom zaštitom u širem smislu u okviru turističkih kapaciteta razvijeni su sadržaji *wellness* turizma. Iako su klimatske značajke povoljne za razvoj zdravstvenog i *wellness* turizma, isti trenutno predstavljaju manji segment turističke ponude otoka, a u ponudi se od tradicionalnih *wellness* sadržaja ističe *Island Hotel Istra* na otoku Sv. Andrija s mediteranskim vrtom i uslugama kreiranim temeljem mediteranskog bilja s otoka.

3.1.3. Civilno društvo i ostali društveni sadržaji

Otočni prostor Istarske županije, prvenstveno zbog svoje prirodne i kulturne vrijednosti, valoriziran je kroz organizirane društvene aktivnosti i sadržaje, te aktivnosti civilnog društva. Na području Istarske županije aktivno je 2.559 organizacija civilnog društva, od čega 1.381, odnosno 54% u jedinicama lokalne samouprave koje u svom sastavu imaju otoke. Analizom postojećeg stanja utvrđeno je kako se aktivnosti civilnog društva i općenito društveni sadržaji na istarskim otocima mogu grupirati u tri teme:

- zaštita okoliša i prirode;
- informativne i edukativne aktivnosti;
- aktivnosti sakralne tematike.

Aktivnosti civilnog društva vezane uz otočni prostor najistaknutije su u području zaštite okoliša i prirode u kojima civilno društvo daje značajan doprinos očuvanju prostora i predstavlja nositelja provedbe određenih mjera od neposrednog interesa za opće dobro. Ekološke akcije čišćenja podmorja oko otoka najčešći su oblik aktivnosti u kojem je istaknuta uloga civilnog društva kao pokretača aktivnosti koje uglavnom okupljaju i dionike javnog sektora u čijoj je nadležnosti upravljanje otočnim prostorom - jedinice lokalne samouprave i komunalna poduzeća. Tradicionalne godišnje akcije čišćenja podmorja odvijaju se otocima Figarola (Rovinj-Rovigno), Veruda (Pula-Pola) te nizu drugih otoka i priobalnom području.

Nadalje, organizirane društvene aktivnosti koje uključuju širu zajednicu odnose se na prigodne programe JU NP Brijuni u okviru kojih je ulaz u Nacionalni park po promotivnim cijenama i uključuje specifične edukacijske programe otvorene široj javnosti. Navedeni programi odnose se na:

- Dane otvorenih vrata;
- Brijunske šišmišarije (obilježavanje noći šišmiša);
- Dan dinosaura;
- Dan oprašivača;
- Svijet biljaka;
- Čarobni svijet kukaca;
- Ptice;
- Morsku obalu;
- Podmorski svijet.

Većina posjetitelja u okviru posebnih događanja odnosi se na posjetitelje s područja Urbanog područja Pula¹ te Istarske županije. Iako broj posjetitelja posebnih događanja u ukupnom broju posjetitelja ne predstavlja značajan udio, važnost događanja za privlačenje posjetitelja ogleda se u kontekstu valorizacije otočnog prostora na regionalnoj razini kroz organizaciju društvenih aktivnosti i upoznavanje s prirodnim i kulturnim vrijednostima.

¹ Urbano područje Pula obuhvaća Grad Pula-Pola, Grad Vodnjan-Dignano, Općinu Barban, Općinu Fažana, Općinu Ližnjan-Lisignano, Općinu Marčana, Općinu Medulin i Općinu Svetvinčenat.

Tablica 11: Broj posjetitelja JU NP Brijuni u okviru posebnih događanja

Godina	Broj posjetitelja
2018.	2.876
2019.	4.320
2020.	192
2021.	9.127
2022.	6.647

Izvor: Javna ustanova Nacionalnu park Brijuni

Završno, od ostalih organiziranih aktivnosti, ističe se plovno hodočašće sv. Jurju u Općini Vrsar-Orsera, koje se tradicionalno održava u organizaciji Župe Vrsar i Župe Gradina. Hodočasnici po okupljanju na Starom molu ribarskim brodicama odlaze na otok Sv. Juraj gdje se ispred crkvice Sv. Jurja održava misno slavlje.

3.1.4. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali

Unatoč nenaseljenosti istarskih otoka – što definira obuhvat cjelokupne analize, osobito segmenta vezanog uz društvene sadržaje, na dijelu istarskih otoka odvijaju se organizirane društvene aktivnosti. Specifičnost morskog ekosustava sjevernog Jadrana, pa tako i otoka, te očuvanost prirodnih resursa podrazumijeva provedbu aktivnosti vezanih uz obrazovanje, znanost i istraživanje. Osim toga, civilno društvo ističe se kao nositelj organizacije niza aktivnosti koje značajno pridonose očuvanju otoka i najčešće je pokretač zelenih inicijativa, čišćenja otočnog prostora i okolnog akvatorija.

Razvojne potrebe odnose se na daljnja ulaganja u aktivnosti istraživanja i razvoja te jačanje kapaciteta ključnih dionika – CIM Rovinj, JU NP Brijuni te JU Kamenjak, s posebnim naglaskom na osiguravanje adekvatne infrastrukture za provedbu istraživanja.

Povezano s tim, razvojni potencijal navedenih dionika ogleda se u umrežavanju s ostalim dionicima na Mediteranu. Razvojne potrebe na razini civilnog društva vezane su uz intenziviranje suradnje s dionicima javnog sektora, prvenstveno u segmentu podrške u provedbi aktivnosti. Sinergija civilnog društva i javnog sektora doprinijela bi ispunjenju potencijala civilnog društva u aktiviranju lokalne zajednice i povećanju participacije stanovništva u već uspostavljenim programima, kao i poticaj u osmišljavanju novih.

3.2. Gospodarstvo

Unatoč nenaseljenosti otočnog prostora Istarske županije, dio otoka gospodarski je valoriziran u dominantnim gospodarskim granama - turizmu i ugostiteljstvu. S obzirom na to da na istarskim otocima formalno nema registriranih poslovnih subjekata nije moguće prikazati ekonomsku strukturu i poslovnu infrastrukturu, pa je analiza u nastavku vezana uz elemente gospodarske valorizacije pružatelja usluga u turizmu čije je poslovanje djelomično vezano uz otočni prostor, ali i prikaz pomorstva te industrije, odnosno brodogradnje, što su također gospodarske grane koje koriste otočni prostor u redovnim poslovnim aktivnostima. Dodatno, dan je prikaz stanja infrastrukture za prometnu povezanost, kako otoka međusobno, tako i otoka i kopna.

3.2.1. Turizam i ugostiteljstvo

Kao i na razini Republike Hrvatske, turizam i ugostiteljstvo dominantne su gospodarske grane na istarskim otocima, uz ključnu razliku u vrsti smještajnih kapaciteta, a koja je povezana s nenaseljenošću prostora. Naime, na otocima na razini RH prevladava privatni smještaj, dok su smještajni kapaciteti istarskih otoka isključivo u tipu hotelskog smještaja i kampa. U tom kontekstu, turistički su valorizirani sljedeći otoci:

- Sv. Andrija i Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno,
- Sv. Nikola u Poreču-Parenzo;
- Koversada u Vrsaru-Orsera;
- Veli i Mali Brijun u Puli-Pola;
- Veruda u Puli-Pola.

Smještajni kapaciteti na otocima Sv. Andrija (*Island Hotel Istra*) i Sv. Katarina (*Hotel Katarina*) u vlasništvu su koncesionara koji sukladno Ugovoru o koncesiji na pomorskom dobru upravlja morskim plažama na otocima. *Island Hotel Istra* na otoku Sv. Andrija ukupnih je kapaciteta 885 kreveta, u *Hotelu Katarina* je 378 kreveta, a operativni period rada je šest do sedam mjeseci u godini, od travnja do listopada.

Tablica 12: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Andrija

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	26.301	26.521	5.429	17.278	26.231
Noćenja	131.584	129.981	35.146	98.258	126.057
Trajanje boravka	5,00	4,90	6,47	5,68	4,80

Izvor: Maistra d.d.

Turistički promet na rovinjskim otocima u proteklom petogodišnjem razdoblju činio je 4,83% svih dolazaka i 3,91% svih noćenja ostvarenih u Gradu Rovinju-Rovigno. Najviše dolazaka i noćenja ostvareno je 2018. godine - 34.267 dolazaka i 165.272 noćenja. Tijekom pandemijske 2020. nisu korišteni maksimalni kapaciteti, a turistički promet tijekom 2021. i 2022. bilježi pozitivne trendove povratka na pred pandemijsko razdoblje. U okviru turističkih kapaciteta na rovinjskim otocima ukupno je zaposleno 403 djelatnika, od čega se 20% odnosi na stalne zaposlenike.

Tablica 13: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Katarina

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	9.587	9.107	/	5.241	8.036
Noćenja	43.893	41.857	/	29.789	39.215
Trajanje boravka	4,57	4,59	/	5,68	4,87

Izvor: Maistra d.d.

Slično pokazateljima rovinjskih otoka, i na otoku Sv. Nikola u Poreču-Parenzo na kojem je smješten *Valamar Collection Isabella Island Resort* u 2018. ostvareno je najviše dolazaka i noćenja. Turistički promet na otoku podrazumijeva udio od 3,44% ostvarenih dolazaka u Gradu Poreču-Parenzo i 3,54% ukupno ostvarenih noćenja². Pokazatelj značaja otočnih turističkih kapaciteta razvidan je iz prosječne duljine boravka, koja u 2022. na otoku Sv. Nikola iznosi 5,76 dana, a u Gradu Poreču-Parenzo u cjelini 5,59 dana. Kapaciteti turističkog resorta zapošljavaju 411 djelatnika u operativnom periodu rada objekata, od travnja do sredine listopada.

Tablica 14: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Nikola

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	22.056	22.676	8.073	18.271	21.062
Noćenja	133.102	131.974	50.867	101.593	121.411
Trajanje boravka	6,03	5,81	6,30	5,56	5,76

Izvor: Valamar Riviera d.d.

² Postotni udio turističkog prometa ostvarenog na otoku Sv. Nikola u odnosu na Grad Poreč-Parenzo u cjelini prikazani su za 2022. godinu.

Na području Grada Pule-Pola turistički kapaciteti na otocima odnose se na kamp na otoku Veruda te smještajne kapacitete u okviru JU Nacionalni park Brijuni:

- Hotel Istra-Neptun (260 kreveta);
- Smještaj Franina (32 kreveta);
- Smještaj Jurina (89 kreveta);
- kuće za odmor (26 kreveta);
- Sobe Karmen (112 kreveta);
- Smještaj Vila Dubravka (4 kreveta);
- Smještaj Vila Lovorka (6 kreveta);
- Smještaj Vila Primorka (8 kreveta);
- Mali Brijun - Hostel San Niccolo (49 kreveta).

Iako je zaštita prirode, odnosno upravljanje zaštićenim područjem osnovna djelatnost Nacionalnog parka, gospodarska aktivnost gotovo je isključivo vezana uz turističku i ugostiteljsku djelatnost. Javna ustanova zapošljava 275 djelatnika od čega se 15% odnosi na sezonske zaposlenike. U strukturi zaposlenih prema organizacijskim jedinicama najviše je zaposlenika Odjela za hotelijerstvo i ugostiteljstvo (89) te povezanog Odjela za posjećivanje, sport i rekreaciju (22), koji zajedno čine više od 40% ukupnog broja zaposlenih.

Analiza turističkog prometa u petogodišnjem periodu, izuzev 2020. godine, pokazuje kako je u Nacionalnom parku Brijuni prosječno godišnje ostvareno više od 40.000 noćenja. Ipak, dolasci u smještajne kapacitete predstavljaju manji udio - oko 6% u ukupnom broju posjeta Nacionalnom parku, s obzirom da jednodnevni dolasci u izletničkom programu predstavljaju najznačajniji aspekt turističkog prometa.

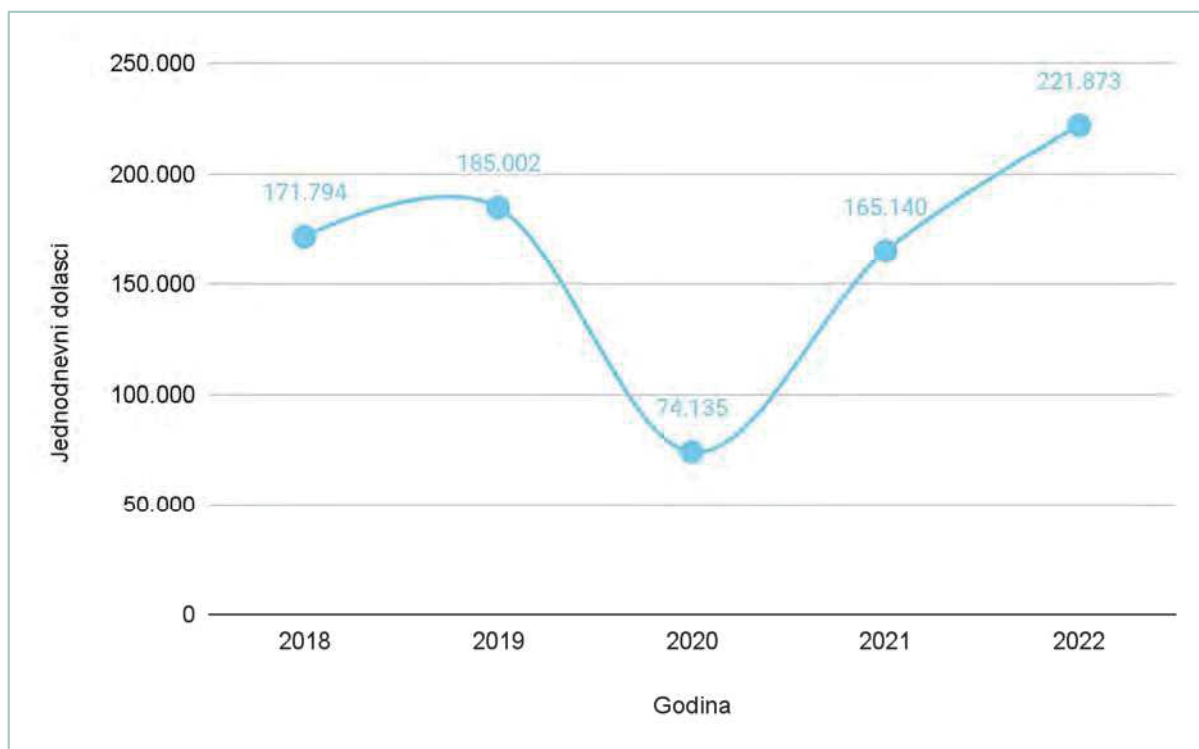
Tablica 15: Podaci o ostvarenom turističkom prometu u NP Brijuni

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	9.918	12.265	8.386	14.260	14.109
Noćenja	36.618	39.018	26.603	45.127	44.412
Trajanje boravka	3,69	3,18	3,17	3,16	3,14

Izvor: Javna ustanova Nacionalni park Brijuni

Unaprjeđenje izletničkog programa i posjetiteljskih sadržaja potkrijepljeno je rastućim trendom jednodnevnih dolazaka, koji su u razdoblju od 2018. do 2022. povećani za gotovo 30%, kako je prikazano na grafikonu niže.

Grafikon 1: Jednodnevni dolasci u NP Brijuni u razdoblju 2018. – 2022.

Izvor: Javna ustanova Nacionalni park Brijuni

Završno, segment turističkih kapaciteta u tipu kampa - na otoku Veruda u Puli-Pola u posljednjem petogodišnjem razdoblju također bilježi porast turističkog prometa. Kamp sadrži 250 osnovnih smještajnih jedinica - sve kamp mjesta, različite pojedinačne veličine do 100 m². Analiza turističkog prometa u razdoblju od 2018. do 2022. pokazuje rastući trend s najvećim brojem dolazaka (5.186) i noćenja (39.327) ostvarenih 2022. godine. Prosječno trajanje boravka u kampu znatno je dulje u odnosu na smještajne kapacitete na ostalim istarskim otocima, što je djelomično povezano s blizinom i pristupačnosti otoka Veruda u kojem lokalno stanovništvo boravi dulji period.

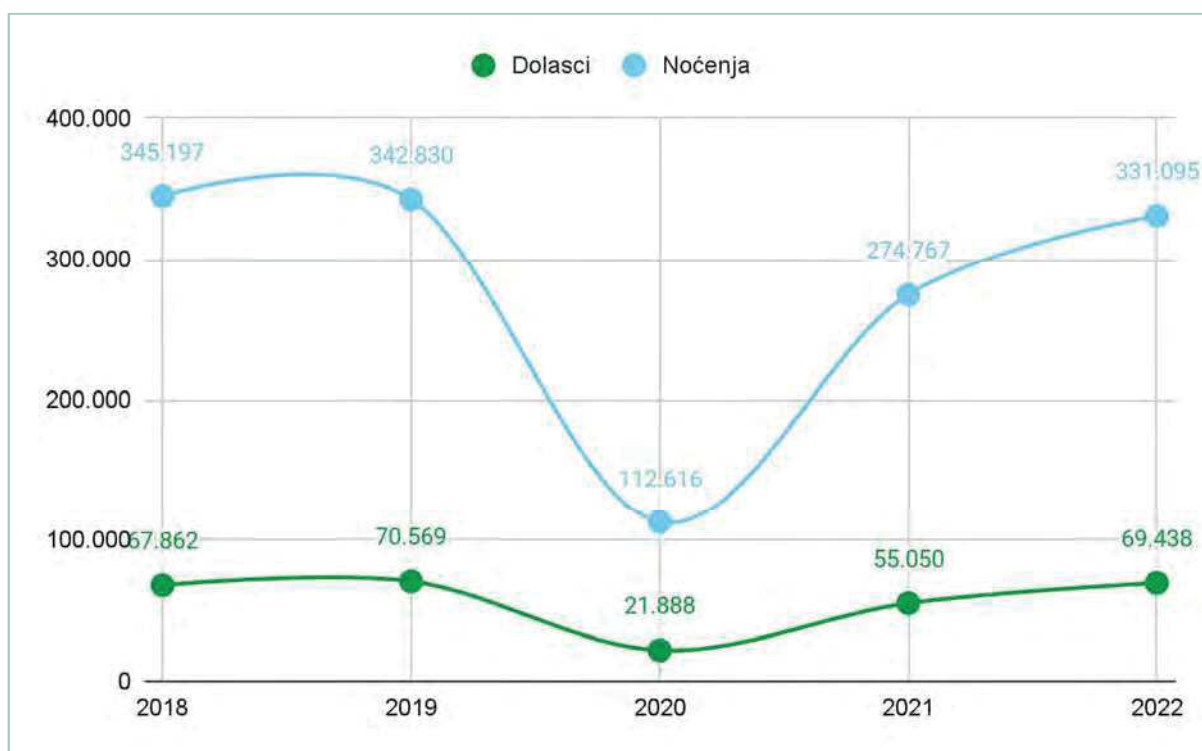
Tablica 16: Podaci o ostvarenom turističkom prometu u kampu na otoku Veruda

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	3.772	4.425	3.606	3.856	5.186
Noćenja	30.057	33.957	22.226	26.568	39.327
Trajanje boravka	7,96	7,67	6,16	6,88	7,56

Izvor: Pula sport d.o.o.

Sumarni pokazatelji turističke aktivnosti na otocima u Istarskoj županiji, izuzev pandemijske 2020. i postpandemijske 2021. godine, bilježe relativno stabilne pokazatelje. Najveći broj dolazaka ostvaren je 2019. godine, koja je i na nacionalnoj razini bila rekordna prema turističkim pokazateljima, a najviše noćenja ostvareno je godinu ranije (376.787). Smještajni kapaciteti na istarskim otocima čine oko 0,70% u ukupnim smještajnim kapacitetima na razini Županije, a u posljednjem petogodišnjem razdoblju turističkom prometu na razini županije doprinose s prosječno 1,50% u ostvarenim dolascima i 1,10% u ostvarenim noćenjima.

Grafikon 2: Sumarni prikaz ostvarenih dolazaka i noćenja na istarskim otocima u razdoblju 2018. – 2022.

Izvor: Maistra d.d., Valamar Riviera d.d., JU NP Brijuni

3.2.2. Ostale gospodarske djelatnosti

Iako na otočnom prostoru formalno nema evidentirane gospodarske aktivnosti, isti se koristi kao prostorni segment za potrebe nautike, odnosno lučke djelatnosti, te brodogradnje. Otok Sv. Katarina zajedno s obalnim područjem zaljeva Monumenti u Puli-Pola koristi se kao nautička marina koja raspolaže s 400 morskih i 42 suha veza te uslužnim sadržajima za korisnike marine. Otok je s obalom povezan mostom duljine 250 metara, a sadržaji nautičke marine protežu se i obalnim područjem i otokom Sv. Katarina.

Luka Veli Brijun u okviru Nacionalnog parka Brijuni također ima uspostavljenu komercijalnu nautičku marinu kapaciteta 30-40 manjih nautičkih plovila (jahti od 7 do 15 m) i čamaca, s uspostavljenim

pristanom za prihvat brodova dužine do 50 m i gaza do 5 m. U proteklom petogodišnjem razdoblju broj dolazaka u nautičkom turizmu prosječno je iznosio oko 1.250 dolazaka, uz blagi trend rasta.

Završno, Brodogradilište Uljanik smješteno je na kopnenom dijelu (tzv. Arsenal) te otoku Uljanik u pulskom zaljevu, koji je mostom povezan s kopnom. Obujam gospodarske aktivnosti stečajem brodogradilišta Uljanik i povezanih društava smanjen je, a ciljem revitalizacije brodogradnje osnovano je novo poduzeće, ULJANIK Brodogradnja 1856 d.o.o. koje zapošljava dio prijašnjih djelatnika.

3.2.3. Prometna infrastruktura i povezanost

Stanje prometne infrastrukture (u prvom redu pomorske, ali i relevantne cestovne te zračne) i povezanost istarskih otoka s kopnom i / ili drugim otocima također je sagledano iz aspekta nepostojanja trajnih naselja na otočnom prostoru, odnosno potreba za povezanošću koje prvenstveno proizlaze iz turističke djelatnosti najviše prisutne tijekom ljetne turističke sezone.

Između istarskih otoka i kopna nisu uspostavljene stalne javne brodske linije. Pomorski prijevoz organiziran je za potrebe turističkih sadržaja, odnosno od strane pružatelja usluga u turizmu i koncesionara.

Povezanost s otocima Sv. Andrija i Sv. Katarina ostvaruje se putem flote koju čini 5 plovila u vlasništvu koncesionara, od čega četiri putnička i jedan teretni brod. Putnički brod Rubinum kapaciteta 140 putnika prema voznom redu polazi s kopna svakih sat vremena od 05:30 do 00:30 sati u periodu rada hotelskih kapaciteta na otocima, a pristaništa putničkih brodova su Delfin i Mali Mol u dijelu starog grada Rovinja-Rovigno. Teretni brod je u funkciji u jutarnjim i prijepodnevnim satima (06:00-15:00), a sukladno servisnim potrebama objekata polazi od dva do pet puta dnevno iz luke Valdibora prema otocima. Transport prema otoku Sv. Nikola također je u nadležnosti koncesionara i odvija se u funkciji prijevoza gostiju, za što se koriste ukupno 4 plovila. Na redovitim linijama plovi brod Riviera kapaciteta 98 osoba s 2 člana posade, a uz dva manja plovila za prijevoz putnika, za transport vozila i potrebe opskrbe koristi se trajekt Eta.

Prijevoz putnika i opreme prema otoku Veruda u nadležnosti je odabranog koncesionara, a vrši se na relaciji Luka Bunarina - otok Veruda s polascima svakih sat vremena s kopna i s otoka, u periodu od 09:00-21:30.

U pogledu pomorske infrastrukture, gatovi i pristani putem kojih se odvija pomorski promet na području rovinjskog arhipelaga, a koji djeluju kao izdvojena lučka područja Luke Rovinj, nalaze se na otoku Sv. Katarina (sjever i istok), otoku Sv. Andrija (sjever i jug) te na otoku Sv. Ivan. Na otoku Sv. Nikola u porečkom arhipelagu dva su pristaništa za plovila pozicionirana na sjeveroistočnoj strani otoka, od čega se jedno koristi za pristan plovila za prijevoz gostiju i opskrbu, a drugo privezište za manje brodove. Na otoku Veruda, također je lučica za pristup i vez manjih plovila.

Pomorski promet uspostavljen je također za potrebe prijevoza posjetitelja, djelatnika i robe NP Brijuni, a vrši se plovilima JU NP Brijuni, i to pretežno na relaciji Fažana - Veli Brijun - Fažana. Do Fažane se dolazi lokalnim cestama iz Vodnjana-Dignano i Pule-Pola koje su povezane Istarskim ipsilonom (cesta A9), brzom cestom koja umrežuje Istru s ostalim autocestama Hrvatske i Slovenije. Za potrebe prijevoza ljudi i roba, JU NP Brijuni raspolaže s 2 putnička broda (kapaciteta 400 i 150 putnika) te jednim

teretnim brodom. Lučka infrastruktura nalazi se na otoku Veli Brijun - Luka Brijuni. Preko ove luke odvija se gotovo sav promet posjetitelja Nacionalnog parka. Luka ima jedan lukobran od 86 m, s valobranom dužine 30 m, lukobran dužine 80 m i uređenu obalu s pristanom za izletničke brodske linije dužine 370 m. Pristan je osposobljen za prihvatanje brodova dužine do 50 m i gaza do 5 m.³ U luci ima prostornih mogućnosti za organizaciju sezonskih vezova 30-40 manjih nautičkih plovila (jahti od 7 do 15 m) i čamaca. Luka Brijuni razvrstana je kao luka za javni promet županijskog značaja, a u sastavu je i njome upravlja Lučka uprava Pula. Uz nju, na području NP Brijuni postoje i privezišta na otoku Mali Brijun i otoku sv. Jerolim, te teretna luka Kaštel. Za veće brodove osigurana je bova te je omogućeno sidrenje u samome Fažanskom kanalu.

Na području Značajnog krajobraza Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag također nema redovnih brodskih linija, već se pomorski promet odvija povremeno, većinski tijekom ljetnih mjeseci. Sukladno Prostornom planu područja posebnih obilježja (PPPP) Donji Kamenjak i medulinski arhipelag, na otocima Ceji i Bodulašu nalaze se postojeće građevine namijenjene pristajanju plovila, a uz navedene otoke, kao i uvale Polje i Portić na poluotoku Kamenjak, učestalo je sidrenje nautičara tijekom ljetne turističke sezone.

Sigurnost pomorskog prometa na području istarskog akvatorija, osim redovnim djelovanjem nadležnih službi (obalne straže, pomorske policije, lučkih uprava i lučkih kapetanija), osigurana je prisustvom odgovarajuće pomorske signalizacije. Tako se na prostoru otoka Istarske županije, od značajnijih objekata pomorske signalizacije, nalaze 2 svjetionika s posadom te jedan bez posade. Svjetionik Hrid Porer nalazi se na vrhu hridi Porer, jugozapadno od južnog rta poluotoka Istre, a izgrađen je 1833. godine. Svjetionik Hrid Sv. Ivan na pučini smješten je na istoimenoj hridi na sredini zapadne obale poluotoka Istra, u blizini Rovinja te, uz Svjetionik Hrid Porer, predstavlja dva svjetionika na području istarskih otoka koji su opremljeni posadom. Bez posade je Svjetionik Rt Peneda, smješten na južnom rtu otoka Veli Brijun, u sastavu NP Brijuni.

Ostale vrste prometne infrastrukture znatno su manje zastupljene, ali i relevantne, za prostor istarskih otoka, imajući u vidu njihovu nenastanjenost. U pogledu stanja postojeće cestovne infrastrukture, ista je prvenstveno prisutna na području NP Brijuni. Kako je navedeno u Planu upravljanja, prometnice su primarno namijenjene lakom automobilskom prometu (vozila službe nadzora i zaštite, održavanja i opskrbe NP) i izletničkim vlakovima. Prometnice se nalaze samo na Velom Brijunu u ukupnoj dužini od oko 47 km. U pošumljenim prostorima uređeni su makadamski putevi u dužini od oko 29 km, prvenstveno namijenjeni potrebama protupožarne zaštite. Ceste - putevi na području Nacionalnog parka Brijuni u vlasništvu su Republike Hrvatske, a iste održava JU NP Brijuni. U vidu pristupačnosti NP Brijuni, valja još spomenuti blizinu međunarodne zračne luke Pula, te dva mala sportska aerodroma u Medulinu i Vrsaru.

3.2.4. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali

Gospodarska valorizacija istarskih otoka u najvećoj je mjeri vezana uz turizam i ugostiteljstvo, dok je industrijski segment, odnosno brodogradnja, za čije se potrebe također koristi otok Uljanik u opadanju.

³ Prema: Plan upravljanja Nacionalnim parkom Brijuni (2016. - 2025.)

Turistički promet na istarskim otocima bilježi relativno stabilne pokazatelje ostvarenih dolazaka i noćenja, s potencijalom daljnjeg rasta.

Razvojne potrebe turističkog sektora na otocima preklapaju se s potrebama održivog razvoja i pretežito se odnose unaprjeđenje komunalne infrastrukture i zelenu tranziciju, odnosno okretanje obnovljivim izvorima energije. Razvoj turizma na otocima u nadolazećem razdoblju kao prioritetnu potrebu podrazumijeva povećanje njegove kvalitete i težnju za razvojem održivih oblika turizma. Razvojni potencijali ogledaju se u diversifikaciji gospodarskih aktivnosti na otocima te daljnjem razvoju nautičkog turizma, kao i valorizaciji kulturnih i prirodnih resursa kao segmenta turističke ponude. U domeni prometne infrastrukture i povezanosti otočnog prostora s kopnom, a uzimajući u obzir specifičnost istarskih otoka, vidljiva je potreba kontinuiranog ulaganja u relevantnu pomorsku infrastrukturu, primarno onu lučkog karaktera, koja omogućuje nesmetan dolazak na otoke, kako posjetitelja, tako i roba. Ovdje se posebno ističe Luka Brijuni kao ključna točka pomorskog prometa na području NP Brijuni.

3.3. Kulturna baština i usluge

Kulturna baština, pored prirodnih vrijednosti najvrjedniji je resurs istarskog otočnog prostora čiji identitetski značaj predstavlja osnovu prepoznatljivosti i adekvatne valorizacije prostora. Na području Istarske županije ukupno je 337 zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara evidentiranih u Registru kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, od čega su 4 zaštićena kulturna dobra na otocima i 2 podvodna arheološka nalazišta u otočnim akvatorijima.

Tablica 17: Popis kulturnih dobara smještenih na otocima/u akvatoriju otoka IŽ

Naziv	Reg. br.	Lokacija	Vrsta kulturnog dobra
Kulturni krajolik otočja Brijuni	Z-5983	Grad Pula-Pola	Kulturni krajolik
Vojni kompleks na području otoka sv. Katarina	Z-4651	Grad Pula-Pola	Nepokretna pojedinačna
Svjetionik «Sv. Ivan na pučini»	Z-611	Grad Rovinj-Rovigno	Nepokretna pojedinačna
Arhitektonski sklop dvorca Hütterott (bivšeg samostana sv. Andrije) s crkvom	Z-7332	Grad Rovinj-Rovigno	Nepokretna pojedinačna
Austrougarski putnički brod "Barun Gautsch"	Z-98	Grad Rovinj-Rovigno	Arheologija
Olupina austrougarske torpiljarke "Flamingo"	Z-24	Općina Medulin	Arheologija

Izvor: Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture i medija RH

Kulturni krajolik otočja Brijuni

Naseljenost otočja Brijuni od neolitičkog razdoblja podrazumijeva bogatstvo i raznolikost kulturne baštine otočja. Graditeljska baština iz antičkog perioda odnosi se na stambeno-gospodarske objekte

(*villae rusticae*), a iz bizantskog razdoblja najvažnije nalazište je utvrđeno naselje Kastrum u uvali Dobrika. Za vrijeme mletačke vladavine izgrađene su brojne građevine, između ostalih sakralni objekti - crkva sv. Germana, sv. Roka i sv. Antuna, a otočje 1815. ulazi u sastav austrijske carevine pod čijom vlašću ostaje sve do propasti Austro-Ugarske Monarhije. S obzirom da je Grad Pula-Pola od 1850. bila glavna luka austrijske ratne mornarice, tada je istaknut strateški vojni značaj Brijuna i grade se utvrde Tegetthoff i Peneda, te najveća utvrda obrambenog sustava pulske luke na Malom Brijunu. Od 1893. otočje je vlasništvo austrijskog industrijalca Paula Kupelwiesera koji Brijune pretvara u klimatsko lječilište i turističko odredište i kada su izgrađeni hotelski kapaciteti, vile te zimski bazen s grijanom morskom vodom, kuća za brodice s ordinacijom i stanom otočkog liječnika, gospodarski kompleks i oko 50 km cesta, staza i putova na otoku. Brijuni 1949. postaju rezidencija Josipa Broza Tita kada se grade službene predsjedničke rezidencije Bijela vila (1953.), vila Brionka (1956./1957.), te kuća za odmor na otoku Vangi (1955.), a otočje je 1983. proglašeno Nacionalnim parkom.

Kratki povijesni pregled potkrjepljuje zaštitu otočja Brijuni kao kulturnog krajolika, koji podrazumijeva više od 100 kulturnih dobara - lokaliteta, graditeljske baštine i spomenika kulturno-povijesne baštine:

- Arheološka baština (17)
 - kopneni arheološki lokaliteti (12)
 - podmorski arheološki lokaliteti (5)
- Graditeljska baština (55)
 - sakralne građevine (4)
 - civilne građevine (34)
 - vojne austro-ugarske građevine - Veli Brijun (6)
 - vojne austro-ugarske građevine - Mali Brijun (11)
- Geološko-paleontološka baština (8)
- Pokretna kulturna baština (24)

Vojni kompleks na području otoka sv. Katarina izgrađen je za potrebe austrougarskog obrambenog sustava Grada Pule-Pola. Tijekom talijanske vlasti dio objekata je rekonstruiran, te je izgrađena velika katnica i 250 m dugački most koji otok spaja s vojnim područjem na obali - Monumenti. Revitalizacija, odnosno valorizacija kompleksa realizirana je kroz uspostavu nautičke marine, otvorene 2022. godine, u okviru koje je dio objekata kopnenog i otočnog dijela kompleksa prenamijenjen za potrebne upravne zgrade i uslužnih sadržaja marine.

Svjetionik Sv. Ivan na pučini pripada grupi najstarijih svjetionika nastalih u sklopu projekta izgradnje modernog svjetioničkog sustava 19. st. duž istočne obale Jadrana. Toranj svjetionika i stambena zgrada integralno su povezani, a središnjem ulazu prilazi se preko dvokrakog stubišta. Svjetionik ima cisternu ukopanu u živu stijenu, te pomoćnu zgradu za smještaj kompresora. Sastavnim dijelom ambijenta je i kućica smještena na rubu okućnice svjetionika. Svjetionik, ujedno zaštićeno kulturno dobro, jedan je od ključnih aspekata pomorske signalizacije na zapadnoj obali Istre.⁴

Arhitektonski sklop dvorca Hütterott, bivšeg samostana s crkvom sv. Andrije smješten je na sjevernoj strani otoka Svetog Andrije. Dvorac je valoriziran kroz turističke sadržaje, odnosno smještajne

⁴ Detaljniji prikaz Svjetionika Sv. Ivan na pučini u pogledu nautičkih podataka prikazan je u poglavlju 3.2.4. Prometna infrastruktura i povezanost.

kapaciteta *Island Hotela Istra*, a u neposrednoj blizini građevinskog sklopa nalazi se perivoj s ostacima gospodarskih građevina, fontanom i ostacima pergola, prilazna stubišta te sačuvan obodni zid nekadašnjeg samostanskog kompleksa.

Olupina potonulog austrougarskog putničkog parobroda Baron Gautsch potonulog početkom Prvog svjetskog rata, nalazi se jugozapadno od svjetionika Sv. Ivan u rovinjskom akvatoriju. Putnički brod s nizom tehničkih inovacija bio je jedan od najmodernijih brodova svog vremena, a u unutrašnjosti broda još se nalazi dio brodske opreme i posuđa.

Olupina austrougarske torpiljarke Flamingo nalazi se jugozapadno od hridi/svjetionika Porer i jedini je sačuvani primjerak prve generacije torpiljarki klase "Sperber". Brod duljine 40 metara bio je naoružan s dva torpeda. Porinut je 1885. godine u Puli, a potonuo je 1914. nakon što je nagazio na minu.

Izuzev zaštićenih elemenata kulturne baštine, i na drugim otočićima evidentirani su vrijedni elementi sakralne i fortifikacijske baštine koji formalno ne uživaju zaštitu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, ali za lokalne sredine predstavljaju vrijedne prostorne resurse.

Na rovinjskom otoku Sv. Ivan (*San Giovanni*) smješten je srednjovjekovni franjevački samostan sa zvonikom koji je u zapuštenom stanju. Sakralna baština koja je u funkcionalnom stanju nalazi se na otočiću Sv. Juraj u vrsarskom akvatoriju, na kojemu je smještena crkvice posvećena sv. Jurju izgrađena u 9. stoljeću, iako nalazi ukazuju na postojanje starije crkve na istom lokalitetu, koja je na prijelazu iz antike u srednji vijek porušena. Nadalje, na otoku Veruda (*Fratarski otok*) nalazi se samostan sv. Marije koji je zatvoren 1806., a povijesnim zapisima utvrđeno je kako je otok služio i kao kontrolna točka na pomorskoj ruti prema lukama na zapadnoj obali Istre. Fortifikacijsku baštinu, s obzirom na poziciju otoka Sv. Andrija koji je predstavljao glavnu obrambenu točku na ulasku u pulsku luku, predstavlja utvrda Kaiser Franz I. smještena na istom. Postojeći fortifikacijski objekt u najvećem dijelu obrastao je vegetacijom, a sastoji se od podrumskih prostorija, kata, platforme za topove i tri bitnička položaja u prizemlju.

Osim kulturne baštine, kao elementa kulturne i turističke ponude, na otočju Brijuni zastupljena je i muzejska te kazališna djelatnost. Stalni izložbeni postavi Nacionalnog parka obuhvaćaju (1) izložbu kopije fresaka i glagoljičkih natpisa Istre i Kvarnera u crkvi sv. Germana, zatim (2) izložbu *Iz sjećanja starog Austrijanca* vezanu uz Paula Kupelwiesera, (3) izložbu fotografija Josip Broz Tito na Brionima koja predstavlja njegove aktivnosti na otoku i susrete s delegacijama, te (4) prirodoslovnu izložbu. Kazališna djelatnost uspostavljena je 2001. godine u prostoru tvrđave Minor na Malom Brijunu, prilagođenom za potrebe teatra. Kazalište djeluje tijekom ljetne sezone s repertoarom kazališnih i koncertnih događanja, te u dugogodišnjoj tradiciji njeguje svoj specifični umjetnički izraz - spajanje velikih djela svjetske dramske literature s jedinstvenim otvorenim prostorom bivše vojne tvrđave Minor.

3.3.1. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali

Kulturna baština otočnog prostora Istarska županije ključan je faktor njegove prepoznatljivosti i jedan od najvažnijih preduvjeta valorizacije otoka u društvenom i gospodarskom, a osobito turističkom smislu. Objekti kulturne baštine na adekvatan način koriste se kao turistički smještajni kapaciteti

(Island Hotel Istra - Sv. Andrija, Hotel Istra-Neptun te sobe Karmen, vile i ostali kapaciteti Nacionalnog parka Brijuni), kao kulturni i muzejski sadržaji, ali i u službi pomorske signalizacije odnosno svjetionika. Smještajni kapaciteti predstavljaju graditeljsku baštinu, koja je kao i ostali elementi baštine zaštićena kao dio kulturnog krajolika otočja Brijuni, a ne kao pojedinačni element kulturne baštine.

Razvojne potrebe i razvojni potencijali valorizacije kulturne baštine istarskih otoka preklapaju se u kontekstu iskorištavanja potencijala kulturne baštine kroz valorizaciju iste i jačanje njene prepoznatljivosti u turističkom smislu, uz istovremenu potrebu za adekvatnom revitalizacijom iste s ciljem očuvanja autentičnosti, jedinstvenosti i cjelovitosti otočnih lokaliteta.

Nadalje, kao razvojni potencijal nameće se revitalizacija kulturne baštine koja trenutno nije iskorištena - primjerice dio lokaliteta i objekata u okviru Nacionalnog parka Brijuni te dio vojnog kompleksa Katarina na otoku Sv. Katarina koji nije bio obuhvaćen prenamjenom za potrebe nautičke marine, ali i adekvatna zaštita i upravljanje ostalim baštinskim elementima. Završno, potencijal valorizacije baštine u kulturnom i turističkom smislu očituje se i u otvaranju prostora za stvaranje novih kulturnih sadržaja i inovativnih usluga u kulturi.

3.4. Zaštita prirode i okoliša

U kontekstu daljnjeg razvoja otočnog prostora Istarske županije, njegove valorizacije, ali istovremeno i očuvanja, neizostavno se dotaknuti zaštićenih dijelova prirode na području Istarske županije, s naglaskom na one koji se (u cijelosti ili djelomično) prostiru na području istarskih otoka. Dodatno, u sklopu ovog poglavlja analizirano je stanje operativnih kapaciteta sustava civilne zaštite (osobito vatrogastva), u kontekstu spremnosti otočnog prostora na reakciju u slučaju nepredviđenih događaja koji predstavljaju ugrozu za njegove posjetitelje i prirodu. Uz navedeno, poglavlje se osvrće na stanje vodoopskrbnog sustava i sustava odvodnje na otocima, kao i na gospodarenje otpadom, a sve kroz prizmu očuvanja prirode i okoliša istarskih otoka.

3.4.1. Zaštićeni dijelovi prirode

Sukladno podacima Javne ustanove „Natura Histrica“, zaštićena područja (njih 35 u različitim kategorijama zaštite) zauzimaju oko 9% ukupne površine Istarske županije, što uključuje kako kopnenu, tako i morsku površinu zaštite.⁵ Zaštićena područja koja se većinski prostiru na otočnom prostoru Istarske županije zauzimaju preko 77 000 ha,⁶ a radi se o: Nacionalnom parku Brijuni, značajnom krajobrazu Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag, značajnom krajobrazu Rovinjski otoci i priobalno područje te Akvatoriju zapadne Istre.

3.4.1.1. Nacionalni park Brijuni

Područje otočja Brijuni zahvaljujući geomorfološko-hidrološkim, klimatskim i sveukupnim krajobraznim obilježjima, uz postojeću floru i faunu te kulturno-povijesnu baštinu, proglašeno je

⁵ <https://www.natura-histrica.hr/hr/zasticene-prirodne-vrijednosti/zasticena-podrucja-1>

⁶ Prilikom procjene ukupne površine u obzir su uzete cjelokupne površine zaštićenih područja (kopnenih, morskih i otočnih dijelova, ovisno o pojedinom zaštićenom području).

Nacionalnim parkom i spomen područjem 1. studenog 1983., Zakonom o Nacionalnom parku i Spomen području Brioni (NN 46/83 te kasnije dopune 57/89, 05/90 i 47/91). Za javnost su Brijuni otvoreni za posjećivanje u travnju 1984. godine. Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora 23. travnja 1999. godine donio je Zakon o izmjenama Zakona o Nacionalnom parku i spomen području Brioni (NN 45/99) kojim je promijenio naziv zakona u Zakon o proglašenju Nacionalnog parka Brijuni te su se njime ispravile koordinate granica Nacionalnog parka Brijuni.⁷

Nacionalni park Brijuni sastoji se od 13 otoka/otočića/hridi iz kategorije malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i otočića, smještenih uz zapadnu obalu Istre, nedaleko Grada Pule-Pola. Brijunski arhipelag obuhvaća i manju nadmorsku tvorbu Supinić, koja se ne ubraja u navedenu kategoriju. Popis otoka, otočića i hridi u sastavu Nacionalnog parka Brijuni naveden je u poglavlju 2.2.1. ove strategije. Granice Nacionalnog parka obuhvaćaju otoke, s okolnim morem i podmorjem, ukupne površine 3.395 ha. Ime Nacionalnog parka potječe od dva najveća otoka unutar brijunskog arhipelaga, Velog i Malog Brijuna.

Nacionalnim parkom Brijuni upravlja Javna ustanova sa sjedištem na Brijunima. Osnivač Javne ustanove Nacionalnog parka Brijuni je Vlada Republike Hrvatske. Djelatnost Javne ustanove je zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje i korištenje nacionalnog parka u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara te nadzor nad provedbom uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja.

Javna ustanova obavlja i druge djelatnosti koje služe za obavljanje osnovne djelatnosti zaštite prirode, i to: ugostiteljsku djelatnost, muzejsku djelatnost, skrb o zaštiti kulturne baštine na području Nacionalnog parka Brijuni, uzgoj autohtonih pasmina domaćih životinja, uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnog bilja i sadnog materijala, trgovinu na malo te izdavačku djelatnost, a njezino ustrojstvo i djelatnost određeno je Statutom Javne ustanove Nacionalni park Brijuni te Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Javne ustanove Nacionalni park Brijuni.

Nekretninama i pokretninama na području Nacionalnog parka upravlja Javna ustanova Nacionalni park Brijuni, osim sljedećih objekata: "Bijele Vile", "Vile Brijunke", "Vile Jadranke" i "Vile Kaštel" kao i prostorom, pratećim objektima i pokretninama koji neposredno služe tim objektima te objektima i pokretninama na otoku Vangi (Krasnici) i Galiji, koje je Vlada Republike Hrvatske 1992. godine odlukom dala na upravljanje i raspolaganje Državnom protokolu. Navedenim upravlja društvo Državne nekretnine d.o.o., a korisnik istog je Ured predsjednika Republike Hrvatske i Vlada Republike Hrvatske.⁸ Dijelom brijunskog arhipelaga upravlja i Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, odnosno objektima i prostorom na području južnog dijela otoka Veli Brijun (Peneda) te područjem na kojem se nalazi tvrđava Tegetthoff.

U kontekstu mora koje okružuje brijunske otoke, isto karakterizira relativna plitkost (srednja dubina oko 35 m), s prosječnim minimumom temperature mora od oko 9 °C (veljača-ožujak), a maksimumom

⁷ Iz Plana upravljanja Nacionalnog parka Brijuni, za razdoblje 2016. - 2025. godina, <https://www.np-brijuni.hr/hr/o-nama/upravljanje>

⁸ Državne nekretnine d.o.o. su trgovačko društvo i pravna osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, koje upravlja s ukupno 8 nekretnina sa statusom državnih rezidencija, 6 od kojih se nalazi u Nacionalnom parku Brijuni. Površina rezidencijalnog prostora u brijunskom arhipelagu iznosi oko 9.710 m². Izvor: <https://hr-nekretnine.hr/nekretnine/rezidencije/>.

oko 25 °C na površini (kolovoz), što odgovara osobinama plićih dijelova obalnog područja zapadne Istre. Važan čimbenik u osiguravanju kvalitete mora brijunskog arhipelaga je prepoznato onečišćenje uzrokovano utjecajem najveće talijanske rijeke Po koja se ulijeva u područje sjevernog Jadrana (u blizini Venecije), kao i onečišćenje koja dolazi iz smjera Grada Pule-Pola, kao turističkog i industrijskog središta južne Istre.

Iz ovih razloga, na području NP Brijuni odvijaju se učestala uzorkovanja i analize mora i otpadnih voda, od strane Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije iz Pule-Pola. Analiza mora se vrši na području centralne plaže Saluga 10 puta u sezoni kupanja, dok se analiza otpadnih voda vrši 4 puta godišnje na tri ključne lokacije na otoku Veliki Brijun.

Flora i fauna

U pogledu flore zastupljene na području NP Brijuni, na otočju je evidentirano oko 680 različitih biljnih vrsta i više raznolikih ekosustava koje karakteriziraju šume, makije, livade i travnjaci. Brijune karakterizira nekoliko tipova šuma, uključujući dominantnu vegetaciju šuma hrasta crnike (*Quercus ilex*) i crnog jasena (*Fraxino ornī - Quercetum ilicis*). Populacija hrasta crnike istočno od "Bijele vile" zbog svoje očuvanosti osobito je značajan primjerak ove vrste vegetacije. Osim autohtonih vrsta flora Brijuna sastoji se i od onih alohtonih (unesenih) od kojih su poznatije šume alepskog bora (*Pinus halepensis*), koje rastu duž izloženih padina i obalnih područja. Nacionalni park Brijuni također je utočište zaštićenih i ugroženih vrsta, poput brijunske kitice (*Centaurea bryoniae*), biljke koja je endemična za ovo otočje. Među morskom florom prisutnom na području arhipelaga ističe se endemska smeđa alga (*Fucus virsoides*), ali i druge značajne morske cvjetnice.

Kopnena fauna Parka bilježi više od 160 vrsta ptica uključujući značajne vrste, zbog čega je područje Brijuna, ali i šireg akvatorija zapadne Istre, proglašeno područjem Ekološke mreže i područjem mreže Natura 2000 prema Direktivi o pticama. Uz ovo, važno je spomenuti i prisutnost 18 vrsta šišmiša, kao i divljači (jelena lopatara, jelena aksisa, muflona), zečeva i paunova koji doprinose prepoznatljivosti otočja. Nadalje, na sjevernom rubu Velog Brijuna nalazi se safari-park koji spaja autohtone i egzotične faune uključujući ljame, zebre, nojeve i slonove. Etnopark u sklopu Safari-parka ističe autohtone životinjske vrste kao što su istarsko govedo, istarska ovca, magarac i koza, pridonoseći očuvanju istarske kulturne baštine i tradicionalnog uzgoja stoke. Uz kopnenu faunu, brijunski arhipelag odlikuje bioraznolikost i bogatstvo morske faune, koja pridonosi i očuvanju ribljeg fonda u Jadranu.

Geološko paleontološka baština

Nacionalni park Brijuni geološki predstavlja dio zapadne "Crvene Istre", a odvajanje od kopna dogodilo se uslijed porasta razine mora u posljednjem ledenom dobu. Na otočju je do sada identificirano preko 200 otisaka stopala dinosaura koji datiraju iz razdoblja krede (prije 145 do 65 milijuna godina). Otisci stopala dinosaura zabilježeni su na Velom Brijunu te otocima Vanga, Galija i Vrsar. Za posjetitelje Nacionalnog parka dostupni su tragovi na Velom Brijunu, i to na rtovima Ploče i Vrbanj, dok su dva lokaliteta nedostupna, rt Kamik i rt Trstike na poluotoku Peneda kojim upravlja MORH.⁹

⁹ <https://www.np-brijuni.hr/hr/brijuni/geolosko-paleontoloska-bastina/dinosauri-na-brijunima>

Sagledavajući sve navedeno, važno je završno istaknuti kako područje brijunskog arhipelaga, u kontekstu zaštićenog područja, karakteriziraju pritisci tipični za povećani priljev posjetitelja tijekom ljetnih mjeseci (što je detaljnije prikazano u poglavlju 3.2.1. *Turizam i ugostiteljstvo*). Ovo uzrokuje povećano opterećenje na relevantne infrastrukturne sustave, ali i na okoliš zaštićenog područja te tamo prisutne zaštićene vrste.

3.4.1.2. Značajni krajobraz Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag

Područje Kamenjaka (južno od naselja Premantura) uključujući i sve otočiće između rta Kamenjak i rta Marlera zbog svojih posebnosti proglašeno je 1996. godine, temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 30/94, 72/94), zaštićenim krajolikom (Službene novine Istarske županije 5/96, 7/02) u površini od 394,83 ha. Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 70/05) kategorija zaštićeni krajolik preimenovana je u kategoriju zaštite značajni krajobraz. Značajni krajobraz predstavlja prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-povijesne vrijednosti, ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje. Ova kategorija zaštite namijenjena je odmoru i rekreaciji. Značajnim krajobrazom Kamenjak od 1997. godine upravlja je županijska Javna ustanova „Natura Histrica“, dok osnutkom Javne ustanove Kamenjak 2004. godine pravo upravljanja prelazi na istu. Osim zakonske zaštite sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) kao značajnog krajobraza, područje Donjeg Kamenjaka i Medulinskog arhipelaga dijelom je ekološke mreže Natura 2000.

Obzirom na tematiku analize, naglasak u daljnjem tekstu stavljen je upravo na otočje smješteno u Medulinskom zaljevu, kojega čine sljedeći otoci: Pomerski školjić, Premanturski školjić, Trumbuja, Bodulaš, Ceja, Šekovac, Fenera, Fenoliga i Porer. Zaljev je plitko morsko područje, gdje prosječna dubina ne prelazi 20 metara, a poluotok Kašteja dijeli ga na vanjski i unutarnji dio.

Svi otoci u obuhvatu zaštićenog područja klasificiraju se prema Registru otoka Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije kao nenastanjeni otoci, a tek na dva (Ceja i Bodulaš) postoje povremene gospodarske aktivnosti (koncesijska odobrenja JU Kamenjak za obavljanje ugostiteljske djelatnosti). Uz navedeno, akvatorij rta Kamenjak predstavlja tradicionalno kvalitetno ribolovno područje kojem gravitiraju sportski ribolovci te profesionalni ribari iz okolnih JLS-ova.

Značajni krajobraz Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag popularno je turističko odredište, osobito tijekom ljetnih mjeseci te, izuzev 2020. godine na koju je najviše utjecala pandemija COVID-19, bilježi rast posjetitelja iz godine u godinu.

Tablica 18: Podaci o broju posjetitelja značajnog krajobraza Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag, prema kategoriji vozila

Kategorija vozila	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
K1 - Motocikl/Moped	3.106	3.068	1.848	5.660	5.446
K2 - Automobil	193.149	185.147	144.987	213.036	233.125
K3 - Kamper	437	446	250	949	1.261

Kategorija vozila	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
K4 - Autobus	25	26	72	5.797	714
Ukupno	196.717	188.687	147.157	225.442	240.546

Izvor: JU Kamenjak

Evidencija posjetitelja vodi se isključivo putem dva ulazno-izlazna punkta na ulazu u područje značajnog krajobraza Donji Kamenjak, te se podaci odnose na jedan prolaz istog vozila. Ulaz na područje značajnog krajobraza Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag naplaćuje se za vrijeme ljetnih mjeseci za motorna vozila, dok je ulaz za bicikliste i pješake besplatan. JU Kamenjak ne vodi zasebne podatke o broju posjetitelja na otocima medulinskog arhipelaga. Tijekom ljetnih mjeseci turističke agencije / brodari iz okolnih JLS-ova prevoze posjetitelje na otoke, prvenstveno na otoke Ceja i Bodulaš gdje se nalaze ranije spomenuti ugostiteljski objekti, dok ostatak godine na otocima pod upravljanjem Javne ustanove nema sadržaja za posjetitelje (uglavnom se radi o dolascima istraživača u svrhu provedbe znanstveno-istraživačkih projekata). Valja spomenuti i velik broj nautičara koji također, prvenstveno tijekom ljetnih mjeseci, posjećuju medulinski akvatorij te se sidre na području istog. Utjecaj na posjećenost zaštićenog područja ima i blizina naselja Premantura, u gospodarskom smislu uvelike usmjerenog na turizam (kampovi i stambene jedinice za turističko iznajmljivanje).

Flora i fauna

Biljne zajednice na poluotoku Kamenjaku i otočnom području medulinskog arhipelaga uglavnom su pod utjecajem mediteranske vegetacije. Na području Donjeg Kamenjaka i Medulinskog arhipelaga utvrđeno je ukupno 550 biljnih vrsta, među kojima su neke svoje jedinstvene za ovo područje te ih nema drugdje u Hrvatskoj, dok je 35 svojiti svrstano u kategoriju ugroženih prema Crvenom popisu biljnih vrsta Republike Hrvatske.

Područje donjeg Kamenjaka i Medulinskog arhipelaga obiluje raznolikom faunom, uključujući gmazove, vodozemce, leptire i ptice. Značajne primjerke faune ovog područja predstavljaju endemična gujavica *Octodrilus istrianus* koja se nalazi u južnoj Istri, posebice na području Velikih Kršina na Kamenjaku, te zelena krastača (*Bufo viridis viridis*) koja spada u ugrožene vrste na međunarodnoj razini i zabilježena je na otocima Feneri i Ceji te je zakonom zaštićena u Republici Hrvatskoj. Nadalje, zabilježeno je i 5 vrsta leptira te ukupno 29 vrsta ptica od kojih 25 uživa zakonsku zaštitu u Republici Hrvatskoj.¹⁰

Geološko paleontološka baština

Vapnenačke stijene Kamenjaka datiraju iz razdoblja kasne krede (prije 98-93 milijuna godina), te predstavljaju značajna nalazišta fosiliziranih ostataka izumrlih školjkaša te otisaka dinosaura. Od školjkaša, pronađeni su ostaci izumrlih školjkaša rudista i oštriga, pretežno uz istočnu obalu Kamenjaka. Paleontološka baština ogleda se u pronađenim otiscima stopala dinosaura na otočiću

¹⁰ Prema: Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPP0) Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag

Fenoliga i rtu Grakalovac. Procjenjuje se da na Fenoligi postoji oko 150 otisaka, a najdulja identificirana "staza" dužine je preko 19 m te se sastoji od 39 sukcesivnih otisaka životinje koja se kretala četveronoške.¹¹

Sukladno Godišnjem programu zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja općine Medulin za 2023. godinu,¹² vrijednosti područja zbog kojih je isto zaštićeno većinom su u povoljnom stanju, no pod velikim antropogenim pritiskom. Pritisci se u prvom redu odnose na povećani priljev posjetitelja tijekom ljetnih mjeseci, a osim njihove brojnosti i gustoće, zaštićeni prostor ugrožava i velik broj motornih vozila, posebno u vremenu od svibnja do listopada, te njihovo povremeno kretanje izvan za to predviđenih putova i parkirališnih zona. U kontekstu užeg otočnog prostora, primijećena je erozija fosila stopa dinosaura, osobito na otočiću Fenoliga, pod utjecajem morske vode i atmosferilija. U pogledu kvalitete mora i očuvanosti morske faune, prepoznati su pritisci u obliku ispuštanja otpadnih voda autokampova u more te nautičke aktivnosti (sidrenje) koja može ugroziti naselja cvjetnice posidonije (*Posidonia oceanica*), endema Sredozemnog mora koji je ključan za obogaćivanje mora kisikom i osiguravanje bioraznolikosti staništa.

3.4.1.3. Značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje

Rovinjski otoci i priobalno područje kao lokalitet velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti Rješenjem Republičkog Zavoda za zaštitu prirode Zagreb (Up/I 32-1968) 1968. godine proglašeno je značajnim krajobrazom.

Sukladno obilježjima područja i potrebama upravljanja u značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje utvrđene su dvije zone - zona usmjerene zaštite i zona korištenja, s utvrđenim podzonama. Zona usmjerene zaštite obuhvaća 80,18% ukupne površine zaštićenog područja, a cilj upravljanja istom usmjeren je na očuvanje i unaprjeđenje stanja bioraznolikosti mozaičnih ekosustava, te se sukladno tome u podzoni očuvanja mozaičnih staništa vrše aktivnosti praćenja stanja i mjera usmjerenih na očuvanje i poboljšanje ekosustava.

Značajni krajobraz čini 17 otoka, otočića i hridi te uže priobalno područje oko 500 metara od obale, ovisno o konfiguraciji terena, ukupne površine 1.371,19 hektara. Područje se proteže od rta Sv. Ivan kod ulaza u Limski kanal do mjesta Barbariga, izuzev područja Grada Rovinja-Rovigno - od rampe na željezničkoj pruzi do ruba šume Monte Mulini. Popis otoka, otočića i hridi u sastavu značajnog krajobraza naveden je u poglavlju 2.3. ove strategije.

Obala otoka u arhipelagu uglavnom je nerazvedena ili umjereno razvedena, a prema karakteru u najvećoj mjeri radi se o niskoj, stjenovitoj obali, s manjim segmentima šljunčane i pjeskovite obale na otocima Pisulj, Revera, Figarola i Sv. Andrija. Dijelovi obale na turistički valoriziranim otocima - Sv. Andrija i Sv. Katarina umjetno su uređeni, u tipu betonske obale, a općenito obala otoka u najvećem je dijelu pristupačna.

¹¹ Prema: <https://kamenjak.hr/hr/prirodna-obilježja/geologija>

¹² <https://kamenjak.hr/hr/upravljanje/dokumenti-usvojeni-u-tekucoj-godini>

Flora i fauna

Značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje zaštićen je zbog svoje estetske vrijednosti i jedinstvenosti. Područje karakterizira bujna vegetacija, uključujući brucejski i alepski bor, cedar, čempres i domaća makija hrasta crnike. Otok Sv. Katarina ističe se u pogledu prirodne baštine s evidentiranih 456 različitih vrsta raslinja. Općenito, biljni pokrov otoka u rovinjskom arhipelagu uglavnom čine šume i makija, uz prisutnost uređenog zelenila na otoku Sv. Andrija i Sv. Katarina. Na dijelu otoka prisutne su i površine travnjaka, a dva su otoka isključivo u tipu kamenjara - Sv. Ivan na pučini i Revera. Prevladavajući element Značajnog krajobraza Rovinjski otoci i priobalno područje jesu gusti sklopovi četinjača, koji se pojavljuju pojedinačno ili u skupinama, pri čemu se radi redom o unesenim stranim vrstama, no često ih nalazimo u zajednici s autohtonom vegetacijom, više ili manje degradiranom šumskom zajednicom hrasta crnike i crnog jasena te šikarom hrasta medunca i bijelog graba. Osim toga, kao jedno od specifičnih obilježja faune otočnog dijela zaštićenog područja je prisutnost morskog vranca (*Gulosus aristotelis desmarestii*) koji se gnijezdi na rovinjskim otocima Sturago, Piruzi, Plić Samer, Gustijna i Banjol.

Osim zakonske zaštite, sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) kao značajnog krajobraza, svi otoci dijelom su ekološke mreže Natura 2000, kao područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Dodana vrijednost zaštićenog otočnog i priobalnog prostora proizlazi iz blizine drugih zaštićenih područja. Otoci Pisulj i Gustinja, s udaljenosti od kopna od 190, odnosno 1.020 metara u velikoj su blizini Posebnog ornitološkog rezervata Palud, a Veli Piruzi i Plić Samer na udaljenosti od 490, odnosno 390 metara od zaštićenog područja u kategoriji park šume - Zlatni rt.

3.4.1.4 Akvatorij zapadne Istre

Akvatorij zapadne Istre područje je koje zahvaća manji predio sjevernog dijela poluotoka (akvatorij oko Novigrada-Cittanova), akvatorij i kopneno područje uz zapadnu obalu, te akvatorij uz južni priobalni dio. Na ukupnoj površini od 76.000 ha pod mjerama zaštite je gotovo cjelokupni morski dio zapadne obale Istre.

Zaštićenim područjima akvatorija zapadne Istre upravlja Javna ustanova „Natura Histrica“, a s obzirom na dodatne elemente zaštite određenih prostornih segmenata, na istima je uspostavljeno zajedničko upravljanje, kako slijedi:

- područjem očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove - POVS Akvatorija zapadne Istre, prema mjesnoj nadležnosti zajedno upravljaju JU „Natura Histrica“ i JU Kamenjak;
- područjem očuvanja značajnim za ptice Akvatorija zapadne Istre upravljaju JU NP Brijuni unutar granica Nacionalnog parka, te JU „Natura Histrica“ i JU Kamenjak prema mjesnoj nadležnosti.

Flora i fauna

Morska i obalna staništa dom su rijetkim i ugroženim morskim sisavcima, a značajna su i za ostalu morsku i obalnu floru i faunu te za velik broj ptica. Na području Akvatorija zapadne Istre te otočnog područja cilj je očuvati:

- jednu ciljnu vrstu sisavca (*dobri dupin*),

- tri gmaza (*kopnena kornjača, barska kornjača, četveroprugi kravosas*);
- šest ciljnih vrsta ptica (*vodomar, crnogri plijenor, crvenogri plijenor, morski vranac, crvenokljuna čigra, dugokljuna čigra*), te
- devet ciljnih stanišnih tipova (*pješčana dna trajno prekrivena morem; obalne lagune; grebeni; vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima; muljevite obale obrasle vrstama roda *Salicornia* i drugim jednogodišnjim halofitima; mediteranske sitine; eumediteranski travnjaci; špilje i jame zatvorene za javnost; preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje*).

Prioritet čine tri tipa staništa te uz njih vezane vrste – pješčana dna trajno prekrivena morem s vezanim vrstama posidonijom (*Posidonia oceanica*) i plemenitom periskom (*Pinna nobilis*), zatim grebeni izdvojeni kao ciljno stanište, a koji se posebno ističu u rovinjskom akvatoriju te preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje kojih je nekoliko na priobalnom dijelu na području južne Istre, te nekoliko u na otocima rovinjskog arhipelaga.

3.4.2. Operativni kapaciteti sustava civilne zaštite

Prisutnost adekvatnih kapaciteta sustava civilne zaštite, kako u pogledu odgovarajuće infrastrukture, tako i u vidu kvalificiranih ljudskih resursa, primarno je uvjetovana nenaseljenošću prostora istarskih otoka. Shodno tome, na samom području otoka nisu uspostavljena sjedišta niti ispostave žurnih službi. U slučaju pojave ugroze za stanovnike ili okoliš (brodske havarije koje uzrokuju onečišćenje mora i / ili priobalja, slučajevi traganja i spašavanja na moru, i sl.), a koje se djelomično ili u cijelosti prostiru na području istarskih otoka, aktiviraju se žurne službe relevantnih jedinica lokalne samouprave (lučke kapetanije, lučke uprave, pomorska policija, hitna pomoć i dr.) koje, u suradnji s tijelima na razini Županije (Vatrogasnom zajednicom Istarske županije) odgovaraju na ovakve situacije

U kontekstu zaštite od požara i kapaciteta vatrogasnih službi, ključnu ulogu na razini Županije ima Vatrogasna zajednica Istarske županije sa sjedištem u Puli-Pola, koja djeluje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i tehnoloških eksplozija, gašenju požara i spašavanju ljudi i imovine ugroženih požarom, eksplozijom, tehničkim nezgodama, prirodnim i tehničko – tehnološkim nesrećama, pružanju pomoći u civilizacijskim i prirodnim nesrećama i katastrofama te terorističkim i ratnim djelovanjima. Djelovanje Vatrogasne zajednice IŽ podupiru područne vatrogasne zajednice JLS-ova, odnosno njihove javne vatrogasne postrojbe i dobrovoljna vatrogasna društva. U pogledu zaštite od požara prostora istarskih otoka, Vatrogasna zajednica IŽ raspolaže flotom od 5 plovila koja su locirana na području Pule-Pola i Rovinja-Rovigno na zapadnoj strani poluotoka, te u okviru DVD-a Labin-Rabac na istočnoj obali. Obzirom da su požari na otocima relativno rijetka pojava uglavnom malih razmjera, vatrogasna plovila se, uz osnovnu funkciju gašenja požara, koriste i prilikom pojave onečišćenja mora i za hitni prijevoz pacijenata, odnosno liječnika s otoka na obalu i obratno. Kapaciteti Vatrogasne zajednice IŽ nedavno su ojačani kroz nabavu nove vatrogasne brodice iz EU projekta Firespill. Vatrogasna brodica duljine je od oko 8,5 metara, namijenjena je za djelovanja na moru i obali, te je opremljena uređajima za gašenje požara morem ili pjenom. Vatrogasna zajednica IŽ prepoznala je potrebu za dodatnom nadogradnjom svoje flote, pa tako u budućem periodu, kroz korištenje sredstava fondova EU, planira nabavu daljnjih 5 plovila.

Zaštita od požara osobitu važnost ima za zaštićena područja, koja istu uređuju putem posebnih propisa. Za područje Nacionalnog parka Brijuni, sukladno Planu upravljanja za razdoblje 2016.-2025., organizirano je vatrogasno dežurstvo od osam profesionalnih vatrogasaca i to po dva vatrogasca 24 sata u smjeni, a 10 čuvara prirode je stručno osposobljeno za dobrovoljnog vatrogasca. Također, uspostavljena je suradnja s vatrogasnom postrojbom grada Pule, dobrovoljnim vatrogasnim društvima Vodnjana, Fažane i Peroja te hrvatskom vojskom koja se nalazi na Velom Brijunu. Prema spomenutom Planu, u periodu povećane opasnosti od nastanka požara na Brijunima boravi dislocirana postrojba s kontinenta, šest profesionalnih vatrogasaca i dva šumska vatrogasna vozila. Završno, u pogledu operativnih kapaciteta, Vatrogasna služba NP-a raspolaže s dvije vatrogasne cisterne, jedna je iz 1986. godine, a druga iz 2012. godine te kombiniranim vatrogasnim vozilom iz 1989. godine, dva patrolna vatrogasna vozila, auto platformom i 3 vatrogasne pumpe kapaciteta 250 litara u minuti. Ustanova raspolaže s tri brza plovila za prijevoz vatrogasaca na otoke Nacionalnog parka, a u ljetnoj sezoni s još dva šumska vatrogasna vozila iz dislocirane postrojbe.

Javna ustanova Kamenjak donijela je 2022. godine, u svrhu zaštite od požara zaštićenih područja kojima ista upravlja, a koja se djelomično prostiru i na području otoka, Plan zaštite od požara zaštićenih područja Općine Medulin kojima upravlja Javna ustanova Kamenjak.¹³ Planom je JU Kamenjak propisala proces dojave i gašenja požara koji se opaze na zaštićenom području, a koji uključuje suradnju širokog kruga dionika (ovisno o razmjeru požara): vatrogasne postrojbe Pula, DVD Medulin, HEP Elektroistra – pogon Pula, Hrvatske šume – šumarija Pula, Zavoda za hitnu medicinu Istarske županije te, po potrebi, Hrvatske vojske i drugih vatrogasnih postrojbi s područja Istarske županije. Na zaštićenom području uspostavljena je i stalna motrilačko-dojavna služba.

Završno, osim kapaciteta vatrogasnih službi, u pogledu zaštite od požara, otoci, otočići i hridi u Istarskoj županiji (izuzev gospodarski valoriziranih otoka) uglavnom nemaju uspostavljenu mrežu protupožarnih prosjeka ili prometnica, ili je ona manjkava. Pritisci na otočni okoliš, povezani prvenstveno s pojedinačnim dolascima kako domaćeg stanovništva, tako i gostiju tijekom ljetnih mjeseci povećavaju rizik opasnosti od požara, pa je u pogledu održivog upravljanja, očuvanja i korištenja otočnog prostora izražena potreba uređenja protupožarnih prosjeka i prometnica i adekvatnog sustava nadzora otočnog prostora.

3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrbna infrastruktura povremeno naseljenih otoka relativno je razvijena, iako u segmentu kvalitete nedostatna, dok je aspekt odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda značajno manje razvijen i predstavlja prijetnju zaštiti voda i vodnog okoliša u cjelini, a time i razvoju gospodarskih djelatnosti na otocima.

Vodovodnu mrežu Brijuna čine osnovni magistralni cjevovodi raznih profila ukupne duljine L = 12.000 m, podmorski cjevovodi koji povezuju kopneni sustav s otokom Veli Brijun i s otocima Pusti, Vanga (Krasnica), Galija, Mali Brijun i Sv. Jerolim ukupne duljine L = 5.500 m, zatim priključci s magistralnih cjevovoda na objekte ukupne duljine 15.500 m, te mreža protupožarnih hidranata, okna sa zasunima, hidrantima i vodomjerima, tri vodospremnika i dva bazena za navodnjavanje s pripadajućim sustavom.

¹³ <https://kamenjak.hr/hr/upravljanje/dokumenti-usvojeni-u-tekucoj-godini>

Manjkavosti vodoopskrbnog sustava, kvarovi i puknuća cijevi, uzrokovana su neadekvatnom izgradnjom istih, što je osobito izraženo tijekom vršnog opterećenja infrastrukture u ljetnim mjesecima. S druge strane, sustav odvodnje i pročišćavanja u Nacionalnom parku nije razvijen i funkcionira na principu septičkih jama, a dio sirovih otpadnih voda ispušta se obalnim ispuštima u more bez prethodnog pročišćavanja. S obzirom na zaštitu prirodnih resursa, neadekvatan sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda najveća je okolišna prijetnja, a održavanje i daljnje unaprjeđenje sustava u nadležnosti je komunalnog poduzeća.

Nadalje, u kontekstu infrastrukturnih potreba i opterećenja, najrelevantniji je prikaz ostalih povremeno naseljenih otoka sa smještajnim kapacitetima – Sv. Nikola u Poreču-Parenzo te Sv. Andrija i Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno. Navedeni otoci spojeni su na vodoopskrbne mreže koja je na zadovoljavajućoj razini u pogledu kvalitete opskrbe tijekom vršnog opterećenja. Rovinjski otoci – Sv. Andrija i Sv. Katarina dio su lokalne mreže odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Otok Sv. Katarina tlačnim cjevovodom spojen je s kopnom, a na otoku je izgrađena crpna stanica te tlačni podmorski ispust. Infrastrukturu u sustavu odvodnje na otoku Sv. Andrija čini pročištač otpadnih voda, crpna stanica, te izgrađeni podmorski ispust kojim se prethodno pročišćene otpadne vode ispuštaju u more. Na otoku Sv. Nikola u Poreču-Parenzo također je izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda za potrebe hotelske infrastrukture na otoku, a ispust otpadnih voda uređen je kao podmorski ispust.

Otoci u pulskom akvatoriju – Uljanik, Sv. Katarina i Veruda imaju razvijenu vodoopskrbnu infrastrukturu i spojeni su na vodoopskrbnu mrežu, dok na otocima u medulinskom akvatoriju ne postoji vodoopskrbna infrastruktura, a voda se za potrebe svjetionika Porer osigurava putem cisterni. U pogledu odvodnje, na otoku Veruda uspostavljene su septičke jame.

3.4.4. Gospodarenje otpadom

Adekvatno gospodarenje otpadom na otočnom prostoru prioritetno je u kontekstu očuvanja prirodnog kapitala, a izazovi sustava gospodarenja otpadom prvenstveno su vezani uz značajan utjecaj turističkog sektora kao generatora veće količine otpada za vrijeme ljetne turističke sezone. Iako otpad vezan uz gospodarske djelatnosti predstavlja najznačajniji udio u komunalnom otpadu nastalom na istarskim otocima, s ekološkog aspekta izražena je problematika “naslijeđenog” otpada čije je podrijetlo potrebno identificirati, te otpada iz mora i u moru koji je također potrebno adekvatno zbrinjavati.

Hotelijerski sektor u smještajnim kapacitetima na otocima Sv. Andrija, Sv. Katarina i Sv. Nikola o proizvedenom otpadu skrbi u kontekstu prikupljanja otpada na svim lokacijama na otocima. Gospodarenje otpadom na navedenim otočnim područjima uređeno je prema principu odvojenog prikupljanja otpada, objekti su opremljeni komposterima za zbrinjavanje biootpada, a na otoku Sv. Nikola s ciljem optimizacije sustava prikupljanja otpada uvedeno je električno vozilo za prikupljanje otpada sa svih lokacija spremnika. Zbrinjavanje otpada u nadležnosti je lokalnih komunalnih poduzeća u Gradu Rovinju-Rovigno, odnosno Poreču-Parenzo koja otpad preuzimaju na kopnu. Nadalje, u Nacionalnom parku Brijuni zbrinjavanje komunalnog otpada u nadležnosti je komunalnog poduzeća Herculanea d.o.o., a Javna ustanova u okviru vlastitih kapaciteta organizira sustav odvojenog prikupljanja otpada na otoku. Slično tome, sustav odvojenog prikupljanja komunalnog otpada uveden

je u kampu na otoku Veruda, gdje komunalno poduzeće Herculanea d.o.o. također na kopnu preuzima otpad i vrši zamjenu spremnika, dok se zeleni otpad zbrinjava na otoku.

Osim navedenih, na otočićima Ceja i Bodulaš u Općini Medulin i Levan u Općini Ližnjan-Lisignano, na kojima u tijekom ljetnih mjeseci funkcioniraju ugostiteljski objekti, komunalni otpad zbrinjavaju korisnici.

Nadalje, osim otpada proizvedenog u okviru gospodarske, odnosno turističke djelatnosti, izazov gospodarenja otpadom na otocima predstavljaju divlja odlagališta krupnog otpada. Na otocima u pulskom akvatoriju ista su identificirana na otoku Sv. Andrija na kojem su odložene metalne konstrukcije brodogradilišta Uljanik, ali i u okviru Nacionalnog parka Brijuni - na otočiću Sv. Jerolim na kojem je djelovalo slovensko odmaralište iza kojeg je uslijed zatvaranja 1990.-ih godina zaostao krupni i građevinski otpad te na Velom Brijunu na kojem je odložen krupni, metalni otpad.

Završno, izazov očuvanja prirodnih vrijednosti otočnog prostora predstavlja otpad iz mora i u moru koji se pojavljuje kao posljedica morskih struja, ali i nautičkog turizma. Zbrinjavanje navedenog nije u potpunosti institucionalizirano te se djelomično oslanja na aktivnosti civilnog društva kroz ekološke akcije čišćenja, dok se na dijelu otoka isti periodički, odnosno po potrebi zbrinjava zajedničkim aktivnostima koncesionara/vlasnika/korisnika i komunalnih poduzeća.

3.4.5. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali

Zaštićeni dijelovi prirode predstavljaju značajan segment otočnog prostora Istarske županije, te su samim time važan element njegove daljnje valorizacije. Prisustvo Nacionalnog parka Brijuni, zaštićenih krajobraza Donji Kamenjak i medulinsko otočje te Rovinjski otoci i priobalno područje, kao i akvatorija zapadne Istre kao Natura 2000 područja jasno ukazuje na bogatstvo prirodne, geološke i paleontološke baštine kojom obiluje ovaj prostor.

Potencijali zaštićenih dijelova prirode smještenih na istarskim otocima ogledaju se u daljnjem razvoju modela održivog turizma na području otoka, koji će omogućiti gospodarski rast pritom poštujući načela zaštite i očuvanja prirodnih posebnosti otočnog prostora. Iz ovoga proizlazi potreba uspostavljanja odgovarajućih modela upravljanja posjećivanjem zaštićenih prostora, a koja je osobito razvidna u snažno turistički valoriziranim područjima poput NP Brijuni i značajan krajobraz Donji Kamenjak i medulinsko otočje, te definiranja prostora koji se, zbog posebnosti ekosustava, u cijelosti žele zaštititi od prekomjernog posjećivanja i njegovog negativnog utjecaja.

Kao poseban potencijal istaknuta je vrijednost koju zaštićena područja predstavljaju znanstveno-istraživačkoj zajednici, a koja se mogu dalje valorizirati kroz veći broj istraživanja i projekata usmjerenih upravo na ovaj prostorni segment Istarske županije, i koji će posljedično doprinijeti boljem razumijevanju otočnog prostora i uspješnijem planiranju njegove zaštite. S ovim je neizostavno povezana potreba unaprjeđenja kapaciteta, osobito infrastrukturnih, svih dionika u sustavu zaštite prirode, ali i znanstveno-istraživačkih institucija partnera u ovakvim projektima.

U segmentu zaštite od požara na otočnom prostoru, a obzirom da je većina otočića u rovinjskom arhipelagu tijekom ljetnih mjeseci tradicionalno posjećena kroz pojedinačne dolaske, izražena je

potreba uređenja protupožarnih koridora i prosjeka, kao ključnog segmenta održivog upravljanja i korištenja otočnog prostora.

Završno, analiza razvijenosti infrastrukture otočnog prostora Istarske županije, primjenjiva za povremeno naseljene otoke na kojima se odvijaju gospodarske djelatnosti, pokazuje različitu razinu razvijenosti, ali općenito niži standard i kvalitetu infrastrukture u odnosu na cjelokupni hrvatski otočni prostor. Iako su otoci, na kojima za istim postoji potreba, spojeni na vodoopskrbnu mrežu, standard pružanja usluge odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda nije na odgovarajućoj razini. Kao ključne razvojne potrebe identificirani su unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, kao prioriteta u očuvanju prirodnih resursa - osobito zaštićenih područja. Osim toga, u nadolazećem razdoblju potrebno je unaprijediti sustav gospodarenja otpadom s primarnom premisom smanjenja količine otpada na otocima.

3.5. Čista energija, energetika i obnovljivi izvori energije

Sukladno prethodnoj analizi razvojnih domena društva i gospodarstva, i područje energetske infrastrukture u cjelini vezano je uz razinu razvijenosti otoka u društvenom i gospodarskom smislu i potrebama koje iz toga proizlaze.

S obzirom da se prema kategorizaciji otočni prostor Istarske županije uglavnom odnosi na nenastanjene hridi i otočiće, u nastavku poglavlja biti će prikazana energetska infrastruktura povremeno nastanjenih otočića i otoka, na kojima je ista razvijena prvenstveno u funkciji odvijanja gospodarskih aktivnosti.

3.5.1. Energetska infrastruktura

Opskrba istarskih otoka električnom energijom u najvećoj mjeri podrazumijeva distribuciju iste s kopna, iako je proces zelene tranzicije i okretanja ka obnovljivim izvorima energije započeo s tendencijom osiguravanja samodostatnosti otoka u opskrbi električnom energijom.

Energetska infrastruktura razvijena je na sljedećim otocima:

- Sv. Andrija, Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno;
- Sv. Nikola u Poreču-Parenzo;
- Koversada u Vrsaru-Orsera;
- otočje u sastavu Nacionalnog parka Brijuni;
- Sv. Katarina i Uljanik u Puli-Pola;
- hrid Porer u Općini Medulin,

a opskrba električnom energijom alternativnim sustavima, najčešće putem agregata ili solarne energije, dostupna je i na dijelu otočića u pulskom i medulinskom akvatoriju na kojima se tijekom ljetnih mjeseci pružaju ugostiteljske usluge.

Energetska infrastruktura na otoku Sv. Nikola u Poreču-Parenzo, te na otocima Sv. Andrija i Sv. Katarina u Rovinju-Rovigno osigurana je podmorskim kabelom (10) 20 kV i zadovoljavajućih je kapaciteta te uslijed povećanje potražnje u ljetnim mjesecima ne dolazi do padanja napona i nestanka struje.

Na području zaštićenog krajobraza Kamenjak izveden je 20 kV kabel od naselja Premantura (TS Stupice), preko lokacije radiofara Premantura do kabelske kućice na samoj obali nasuprot otoku Fenoliga. Iz kabelske kućice razveden je podmorski 20 kV kabel do hridi Porer, gdje se nalazi 20/0,4 kV TS Porer, izgrađena za potrebe napajanja svjetionika i prateće građevine (smještajnog objekta).

Brijunsko otočje snabdijeva se električnom energijom iz elektroenergetskog sustava putem Pogona Pula, podmorskim kablovima 10 (20) kV. Mreža 10kV izgrađena je u fazama 1953. i 1954. godine, a 20kV mreža djelomično 1978. godine te djelomično 1986. godine. U postojećoj mreži 14 je trafostanica, a osim Velog Brijuna elektrificirani su i otoci Madona, Vanga (Krasnica), Galija i Mali Brijun. Glavno napajanje je izvedeno iz TS 35/10(20) kV Fažana. Osim toga, dio objekata iz sigurnosnih razloga opremljen je agregatima za proizvodnju električne energije (Vila Jadranka; Bijela Vila; Vila Brijunka; otok Krasnica i otok Sv. Jerolim). Stanje elektroenergetskog sustava nije zadovoljavajuće, što se najviše ogleda u povremenim prekidima opskrbe energijom u fazama vršnog opterećenja infrastrukture. Održavanje mreže u nadležnosti je Javne ustanove, uz planove da se isto, u svrhu što učinkovitijeg upravljanja, preda HEP-u u predstojećem razdoblju.

Otoci Sv. Katarina i Uljanik u Gradu Puli-Pola na gradsku elektroenergetsku mrežu spojeni su dalekovodima 35 (20) kV, dok na otoku Veruda ne postoji elektroenergetska mreža, već se za servisne potrebe kampa i ugostiteljskog objekta snabdijevanje vrši putem agregata.

3.5.2. Energetska učinkovitost

U pogledu energetske učinkovitosti javnih zgrada, pregled postojećeg stanja relevantan je samo za javne zgrade u okviru Nacionalnog parka Brijuni. Nedostatak sustavnog nadzora i analize potrošnje energije i vode u zgradama javnog sektora na području brijunskog otočja u cjelini vezan je uz činjenicu da je za cijelo otočje uspostavljeno samo jedno obračunsko mjerno mjesto (brojilo). Uzimajući u obzir druge dionike koji upravljaju infrastrukturom na otočju, odnosno potrošače (Državne nekretnine d.o.o., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske), postojeći sustav ne omogućava pojedinačno praćenje potrošnje energije.

Stanje javnih zgrada u pogledu energetske učinkovitosti poznato je za objekte na Velom Brijunu, u središnjoj zoni otoka, odnosno za Hotel Neptun, Hotel Istra, Hotel Karmen, Vilu Kupelwieser, Vilu Robilant, Kongresni centar, radnički blok te za objekta za smještaj vatrogasaca na Giacomima. Većina objekata izgrađena je početkom 20. stoljeća, između 1910. i 1914., izuzev Vile Kupelwieser koja je izgrađena 1898., te Hotela Karmen i objekta za smještaj vatrogasaca na Giacomima koji su izgrađeni 1942., odnosno 1930. godine. Svi navedeni objekti, prema godišnjoj potrebnoj toplinskoj energiji za grijanje (QH, nd) pripadaju lošijem energetsom razredu – D ili nižem, pri čemu najniži energetski razred ima Hotel Istra koji pripada energetsom razredu F s izračunom godišnje potrebne toplinske energije za grijanje (QH,nd) od 207, nakon čega slijede Hotel Neptun i Kongresni centar koji pripadaju energetsom razredu E s vrijednostima od 167, odnosno 175. Ostali objekti energetskog su razreda D, a najpovoljniju vrijednost godišnje potrebe za toplinskom energijom za grijanje ima objekt smještaja vatrogasaca na Giacomima (108). Detaljan pregled stanja energetske učinkovitosti dijela javnih zgrada na Velom Brijunu, prikazan je u tablici niže:

Tablica 19: Prikaz stanja energetske učinkovitosti javnih zgrada na Velom Brijunu

Objekt	Godina izgradnje	Ploština korisne površine grijanog dijela	QH, nd	Energetski razred
Zgrade u javnom vlasništvu				
Hotel Istra	1914.	2.269,42 m ²	207	F
Hotel Karmen	1942.	4.396,00 m ²	147	D
Hotel Neptun	1913.	7.106,00 m ²	167	E
Kongresni centar	1988.	914,00 m ²	175	E
Radnički blok	1912.	1.253,61 m ²	115	D
Zgrade javne namjene				
Vila Kupelwieser	1898.	572,29 m ²	149	D
Smještaj vatrogasaca na Giacomima	1930.	132,87 m ²	108	D
Vila Robilant (uredi stručne službe)	1910.	168,59 m ²	115	D

Izvor: JU Nacionalni park Brijuni

Nacionalni park Brijuni, unatoč razvidnoj potrebi za optimizacijom u opskrbi energijom, u ekološkom i financijskom aspektu, ima značajna ograničenja u pogledu ugradnje fotonaponskih sustava koja su vezana uz status kulturnog dobra te konzervatorsku zaštitu objekata. U tom kontekstu, mjere zaštite ograničavaju mogućnost korištenja energije sunca ugradnjom fotonaponskih sustava, te su mjere energetske učinkovitosti usmjerene na one prihvatljive za očuvanje kulturnih vrijednosti.

Stanje energetske učinkovitosti objekata povoljnije je na Malom Brijunu, gdje je Hostel San Niccolo sa sedam prizemnih objekata izgrađenih 1900. godine, obnovljen 2021. godine prema načelu „energetska učinkovitost na prvom mjestu“. Implementirane mjere energetske učinkovitosti odnosile su se na unutarnje oblaganje zidova, a za potrebe sustava grijanja/hlađenja ugrađena je zrakom hlađena VRF (*Variable Refrigerant Flow*) jedinica za vanjsku ugradnju u izvedbi dizalice topline sa ugrađenim hermetičkim kompresorima i izmjenjivačem. Svih sedam objekata nakon obnove pripada višim energetske razredima – njih pet razredu B, a objekt 3 – spavaonica i objekt 5 – restoran razredu A. Isto tako, tijekom 2021. obnovljena je fasada i stolarija Vile Dubravke na Velom Brijunu, pri čemu je fasada od kamenih ploča tretirana konzervatorsko-restauratorskim tehnikama, a za sustav grijanja/hlađenja ugrađena je zračno hlađena inverterska jedinica s kondenzatorom/isparivačem u izvedbi dizalice topline za priključak do 13 VRF unutarnjih jedinica.

U kontekstu čiste energije i obnovljivih izvora energije, područje Sjevernog Jadrana pogodno je za korištenje energije sunca, a okretanje ka obnovljivim izvorima je, na lokalitetima na kojima je to moguće, u začetku. Na otočiću Sv. Nikola, u sklopu *Valamar Collection Isabella Island Resort-a*

ugrađena je solarna elektrana za smještajne kapacitete u vilama, dok se napajanje hotelskog objekta vrši putem uobičajene elektroenergetske mreže. Nadalje, u okviru *Island Hotela Istra* na otoku Sv. Andrija ugrađena je rashladna dizalica topline opremljena desuperheaterom kojim se u režimu hlađenja otpadnom toplinom rekuperira 45% energije potrebne za zagrijavanje sanitarne potrošne tople vode.

Završno, u kontekstu doprinosa niskougličnom gospodarstvu ističu se uspostavljeni modeli održivog transporta na otocima – na Velom Brijunu na kojem se koriste električni automobili za što je uspostavljena i punionica, kao i na otoku Sv. Nikola na kojem je uvedeno električno vozilo za prikupljanje komunalnog otpada.

3.5.3. Zaključak – razvojne potrebe i potencijali

U pogledu općeg stanja energetske infrastrukture na istarskim otocima te analize energetske učinkovitosti javnih zgrada, kao razvojni potencijal prepoznata je zelena tranzicija u širem smislu, prvenstveno uvođenje OIE i provedba mjera energetske učinkovitosti kao faktora ostvarenja energetske i financijske uštede, ali i ostvarenja samoodrživosti otoka. S obzirom da su otoci u najvećoj mjeri ovisni o distribuciji električne energije podzemnim kablovima s kopna, postizanje što veće razine autonomnosti otoka u opskrbi energijom doprinijelo bi rješavanju izazova koji predstavlja povećana potražnja za električnom energijom u ljetnim mjesecima, ali je osim iz perspektive povećanja sigurnosti i kvalitete opskrbe ključno zbog smanjenja CO₂, povećanja udjela OIE u ukupnoj potrošnji energije te povećanja energetske učinkovitosti. Energetska tranzicija i okretanje ka obnovljivim izvorima energije prepoznato je kao prioritet svih dionika otočnog prostora Istarske županije – kako javnih, tako i gospodarskih subjekata.

4. PODRUČJA ULAGANJA TERITORIJALNE STRATEGIJE

Teritorijalna strategija razvoja otoka Istarske županije pruža potporu integriranom teritorijalnom razvoju koji se provodi u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. (ITP) za otoke, u sklopu posebnog cilja RSO 5.2. (Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, lokalnog razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u područjima koja nisu urbana). Polazeći od provedene analize razvojnih potreba i potencijala otočnog prostora, a istovremeno prepoznajući osobitosti otočnog prostora Istarske županije, Teritorijalna strategija definira set mjera kojima se adresiraju razvojni izazovi s kojima se istarski otoci susreću te koje doprinose indikativnim područjima ulaganja definiranim u ITP-u. Mjere su, u cilju održavanja kontinuiteta i konzistentnosti strateškog planiranja na području Županije, preuzete iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027., a usklađene su s posebnim ciljevima Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027., osiguravajući na taj način komplementarnost ulaganja na nacionalnoj razini. Dodatno, mjere su rezultat participativnog procesa izrade Teritorijalne strategije koji je uključivao konzultacije sa širokim krugom dionika uključenih u rad Radne skupine/otočnog partnerstva, a koji je omogućio prilagodbu okosnice budućeg razvoja istarskih otoka njihovim stvarnim potrebama i specifičnim uvjetima.

Operacija 1: Održivo upravljanje, očuvanje i valorizacija otočnog prostora uz prometnu integriranost

Prioritet ove operacije, na istarskom otočnom prostoru, predstavljaju ulaganja u razvoj i očuvanje zelene infrastrukture koja će omogućiti uspostavu održivijeg načina upravljanja prostorom od iznimne prirodne vrijednosti, a ujedno doprinijeti njenoj turističkoj valorizaciji. Dodatno, operacija će podrazumijevati aktivnosti usmjerene na zaštitu i očuvanje ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i vrsta na otocima, kao i uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja morskih ekosustava korištenjem suvremenih tehnologija. Analiza razvojnih potreba i potencijala istarskih otoka ukazala je na nedostatke u području pomorske infrastrukture koja je od vitalne važnosti za adekvatnu prometnu povezanost istarskih otoka, ali i u pogledu zaštite od ekstremnih vremenskih pojava uzrokovanih klimatskim promjenama, što će također biti adresirano ovom operacijom. U kontekstu istarskih otoka, kao prioritetne mjere u ovom području prepoznate su: Mjera 1.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine, Mjera 1.2. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture i Mjera 1.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma.

Mjera 1.1. Jačanje zaštite okoliša i prirode, upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže te valorizacija prirodne baštine

Zaštićeni dijelovi prirode predstavljaju jedno od najvećih bogatstava istarskog otočnog prostora, koje se očituje u njihovim geomorfološko-hidrološkim, klimatskim i sveukupnim krajobraznim obilježjima, kao i raznolikošću flore i faune. Njihova daljnja valorizacija, kao elemenata zelene infrastrukture, jedan je od ključnih potencijala razvoja otočnog prostora, kako u vidu snažnije prepoznatljivosti otoka znanstveno-istraživačkoj zajednici, tako i u pogledu razvoja modela održivog turizma. Međutim, s tim je neraskidivo povezana potreba učinkovitog i održivog upravljanja posjećivanjem zaštićenih dijelova prirode, a kako ne bi došlo do narušavanja njihovih ekosustava. Mjera 1.1. podrazumijeva aktivnosti

ekološke obnove i revitalizacije zaštićenih prirodnih područja, te inventarizaciju i praćenje stanja biljnih i životinjski vrsta, kao i morskih staništa, sve s ciljem održivog upravljanja i očuvanja otočnog prostora. Svrha provedbe mjere je unaprjeđenje upravljanja zaštićenim prirodnim područjima te valorizacija prirodnih vrijednosti i ekosustava na otocima.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. (u sklopu Posebnog cilja 1.4. Odgovorno upravljanje okolišem i prirodom) te je usklađena s Posebnim ciljem 3.3. Zaštita prirode i okoliša, smanjenje rizika te ublažavanje posljedica i jačanje otpornosti na klimatske promjene, Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

Tablica 20: Prikaz mjere 1.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, JU NP Brijuni, JU Kamenjak, Institut Ruđer Bošković – Centar za istraživanje mora Rovinj
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	6.280.840,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)	6.280.840,00 EUR ¹⁴

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

Mjera 1.2. Poboljšanje pomorskog prometa i infrastrukture

Prometna povezanost otoka s kopnom od iznimne je važnosti za cjeloviti i održiv razvoj otočnog prostora. U kontekstu istarskog otočnog prostora, prometna povezanost uvjetovana je u prvom redu

¹⁴ Iako komplementarna s aktivnostima indikativno navedenim u Integriranom teritorijalnom programu, zbog specifičnosti istarskog otočnog prostora u vidu njegove nenaseljenosti mjera ne može doprinijeti ispunjenju pokazatelja ITP-a te sukladno tome neće biti financirana iz istoga. Njeno financiranje planirano je drugim izvorima sredstava (državni proračun, proračuni javnih ustanova, proračuni jedinica lokalne samouprave, bespovratna sredstva u okviru PKK i NPOO te programa Unije), ovisno o njihovoj dostupnosti i prikladnosti u narednom razdoblju.

njegovom nenaseljenošću, odnosno između istarskih otoka i kopna nisu uspostavljene stalne javne brodske linije. Pomorski prijevoz u prvom je redu organiziran za potrebe turističkih sadržaja, odnosno od strane pružatelja usluga u turizmu i koncesionara. Sukladno ovom, vidljiva je potreba kontinuiranog ulaganja u prometnu infrastrukturu, s najvećim naglaskom upravo na onu pomorsku (lučku) infrastrukturu koja omogućuje nesmetan dolazak posjetitelja, ali i roba, na otoke. Dodatno, prepoznata je važnost ovakve infrastrukture u zaštiti otoka od ekstremnih atmosferskih pojava koje su potaknute klimatskim promjenama. Mjera 1.2. usmjerena je, dakle, upravo na poboljšanje pomorske povezanosti otoka s kopnom, i otoka međusobno, te na cjelovitu zaštitu njihovog prostora, kroz poboljšanje lučke infrastrukture, što će za cilj imati bolju prometnu povezanost, a naposljetku i bolje korištenje cjelovitog otočnog prostora.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. (u sklopu Posebnog cilja 1.2. Održivo prometno i komunikacijsko povezivanje), a doprinosi i ostvarenju Posebnog cilja 4.2. Poboljšanje otočne povezanosti, Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

Tablica 21: Prikaz mjere 1.2. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, Grad Rovinj - Rovigno, Lučka uprava Rovinj
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	3.100.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)	3.100.000,00 EUR ¹⁵

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

¹⁵ Iako komplementarna s aktivnostima indikativno navedenim u Integriranom teritorijalnom programu, zbog specifičnosti istarskog otočnog prostora u vidu njegove nenaseljenosti mjera ne može doprinijeti ispunjenju pokazatelja ITP-a te sukladno tome neće biti financirana iz istoga. Njeno financiranje planirano je drugim izvorima sredstava (državni proračun, proračuni javnih ustanova, proračuni jedinica lokalne samouprave, bespovratna sredstva u okviru PKK i NPOO te programa Unije), ovisno o njihovoj dostupnosti i prikladnosti u narednom razdoblju.

Mjera 1.3. Podupiranje i razvoj selektivnih/posebnih oblika turizma

Zaštićene prirodne vrijednosti i prirodna baština općenito vrijedan su resurs istarskog otočnog prostora i jedan od osnovnih aspekata njegove šire prepoznatljivosti. Prirodne posebnosti identificirane su kao razvojni potencijal koji se, uz primjenu načela zaštite i očuvanja, može valorizirati u turističke svrhe. Mjera 1.3. usmjerena je upravo na razvoj selektivnih oblika turizma, prvenstveno aktivnog turizma, kroz omogućavanje dostupnosti rekreacijske i turističke funkcije otočnog prostora. Uređenjem otvorenih prostora i šumskih poučnih staza kao elemenata zelene infrastrukture, te njihovim opremanjem informativnim i edukativnim sadržajima doprinijet će se diversifikaciji turističke ponude, ali istovremeno i održivom gospodarenju otočnim prostorom.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. (u sklopu Posebnog cilja 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima), a doprinosi i ostvarenju Posebnog cilja 2.2. Razvoj otočnih proizvoda i usluga, Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

Tablica 22: Prikaz mjere 1.3. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, Javna ustanova Nacionalni park Brijuni, Montraker d.o.o.
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	2.000.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)	2.000.000,00 EUR ¹⁶

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

¹⁶ Iako komplementarna s aktivnostima indikativno navedenim u Integriranom teritorijalnom programu, zbog specifičnosti istarskog otočnog prostora u vidu njegove nenaseljenosti mjera ne može doprinijeti ispunjenju pokazatelja ITP-a te sukladno tome neće biti financirana iz istoga. Njeno financiranje planirano je drugim izvorima sredstava (državni proračun, proračuni javnih ustanova, proračuni jedinica lokalne samouprave, bespovratna sredstva u okviru PKK i NPOO te programa Unije), ovisno o njihovoj dostupnosti i prikladnosti u narednom razdoblju.

Operacija 2: Valorizacija kulturne baštine na otocima

Obuhvat ulaganja u okviru operacije podrazumijeva ulaganja u kulturno-turističke lokacije, prvenstveno revitalizaciju kulturne baštine, ali i unaprjeđenje druge turističke infrastrukture. S obzirom na nenaseljenost otočnog prostora, valorizacija kulturne baštine u najvećoj mjeri usmjerena je na stvaranje kulturnih i turističkih proizvoda veće dodane vrijednosti pri čemu je jačanje prepoznatljivosti i kulturno-povijesnih vrijednosti otočnog prostora prioritet. U kontekstu istarskih otoka, kao prioritetne mjere prepoznate su Mjera 2.1. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti i Mjera 2.2. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija.

Mjera 2.1. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja investicija veće dodane vrijednosti

Gospodarska valorizacija istarskog otočnog prostora predominantno se odnosi na turističku djelatnost čija je ponuda u najvećoj mjeri vezana uz prirodne resurse - ugodnu klimu, razvedenu obalu i veliki broj sunčanih dana, te kulturnu baštinu kao turističke proizvode. Takva struktura turističke ponude trajanje turističke sezone većinski ograničava na ljetno razdoblje, pa je razvoj turizma u nadolazećem razdoblju usmjeren prema povećanju kvalitete turističke ponude - uz to, produljenju turističke sezone doprinijet će se i stvaranjem novih turističkih proizvoda veće dodane vrijednosti. Mjera 2.1. obuhvaća ulaganja u prezentacijsku i posjetiteljsku infrastrukturu s ciljem podizanja kvalitete otočnih turističkih destinacija. Povećanjem raznovrsnosti turističke ponude i stvaranjem dodane vrijednosti destinacija doprinijet će se razvoju održivog, cjelogodišnjeg turizma.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. (u sklopu Posebnog cilja 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima), a doprinosi i ostvarenju Posebnog cilja 2.2. Razvoj otočnih proizvoda i usluga, Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

Tablica 23: Prikaz mjere 2.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, Javna ustanova Nacionalni park Brijuni
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	13.500.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	3.900.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	2.100.000,00 EUR

Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)	7.500.000,00 EUR

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

Mjera 2.2. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija

Kulturna baština otočnog prostora Istarske županije također je ključan faktor njegove prepoznatljivosti i jedan od najvažnijih preduvjeta valorizacije otoka u društvenom i gospodarskom, odnosno turističkom smislu. Bogatstvo kulturne baštine, koja je dijelom valorizirana, predstavlja razvojni potencijal koji je u nadolazećem razdoblju potrebno ispuniti. Mjerom 2.2. osigurat će se adekvatna zaštita, upravljanje i prezentacija baštinskih elemenata, te kreirati novi kulturni sadržaji i proizvodi kulturnog turizma. Svrha mjere je obnova i revitalizacija elemenata kulturne baštine, očuvanje povijesnih vrijednosti otočnog prostora te valorizacija kulturne baštine kroz turističku ponudu, a doprinijet će jačanju kulturne ponude i sadržaja na otocima.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. (u sklopu Posebnog cilja 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije), a doprinosi i ostvarenju Posebnog cilja 3.4. Održivo korištenje i revitalizacija ukupnog otočnog prostora, kulturne baštine i otočnog identiteta, Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

Tablica 24: Prikaz mjere 2.2. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, Javna ustanova Nacionalni park Brijuni, gospodarski subjekti
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	9.600.572,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR

Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)

9.600.572,00 EUR¹⁷

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

Operacija 3: Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima

Ulaganja u energetska učinkovitost i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije na području istarskih otoka vezuju se uz revitalizaciju objekata javne namjene, kao primjer integriranih projekata kojima će se smanjiti energetska ranjivost otoka, te ujedno unaprijediti kvaliteta okoliša. Dodatno, važnost energetske tranzicije prepoznata je i od strane gospodarskih subjekata koji djeluju na području istarskih otoka, te se u tom smislu predviđa provedba aktivnosti kojima će se omogućiti veće oslanjanje na OIE u njihovom poslovanju. U pogledu istarskog otočnog prostora, u ovom području kao prioritetna je prepoznata Mjera 3.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE.

Mjera 3.1. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE

Energetska tranzicija u širem smislu prepoznata je kao značajan potencijal istarskog otočnog prostora, posebice u pogledu provedbe mjera energetske učinkovitosti, ali i korištenja obnovljivih izvora energije, uzimajući u obzir pogodnost Sjevernog Jadrana za korištenje energije sunca. Ipak, korištenje OIE na istarskom otočnom prostoru je u začecima, te su otoci i dalje u najvećoj mjeri ovisni o distribuciji električne energije podmorskim kablovima s kopna. Svrha mjere 3.1. stoga je upravo energetska tranzicija prema održivim oblicima energije, kojom će se osigurati samodostatnost otoka u opskrbi energijom te ostvariti doprinos zelenoj tranziciji. U kontekstu istarskih otoka, ovo je osobito značajno zbog izazova povećane potražnje električne energije u ljetnim mjesecima uslijed velikog priljeva posjetitelja. Uz okretanje prema obnovljivim oblicima energije, mjera 3.1. će obuhvaćati aktivnosti vezane uz energetska obnova zgrada javne namjene, kojima će cilj biti povećanje energetske učinkovitosti i racionalnije raspolaganje energijom, a sve poštujući načela očuvanja kulturnih vrijednosti, za one zgrade obuhvaćene ovom vrstom zaštite. Komplementarne aktivnosti unutar ove mjere podrazumijevat će i korištenje obnovljivih izvora energije od strane gospodarskih subjekata, kako u pogledu ozelenjivanja pomorskog prijevoza koji se koristi za potrebe posjetitelja otoka, tako i u vidu korištenja energije sunca i njezine pohrane korištenjem naprednih sustava za pohranu energije.

Mjera je preuzeta iz Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. –2027. (u sklopu Posebnog cilja 1.1. Energetska tranzicija i suočavanje s posljedicama klimatskih promjena), a doprinosi i ostvarenju Posebnog cilja 3.2. Razvoj i poticanje izgradnje sustava obnovljivih izvora energije, uporabe čiste energije i energetske učinkovitosti Nacionalnog plana razvoja otoka 2021. – 2027..

¹⁷ Obzirom na strukturu ulaganja predviđenih ovom mjerom te značajnom udjelu aktivnosti čiji su nositelji gospodarski subjekti, utvrđeno je kako će planirana ulaganja biti provedena alternativnim izvorima financiranja, ovisno o njihovoj dostupnosti i prikladnosti u narednom razdoblju.

Tablica 25: Prikaz mjere 3.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Rok provedbe mjere (mjesec, godina)	12/2029.
Nadležnost za provedbu mjere	Istarska županija, JU NP Brijuni, Institut Ruđer Bošković - Centar za istraživanje mora Rovinj, gospodarski subjekti
Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)	12.500.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere iz ITP-a (bespovratna sredstva)	1.000.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	3.500.000,00 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (županijski proračun, osim ITP-a)	0 EUR
Procijenjeni trošak provedbe mjere (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)	8.000.000,00 EUR

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

5. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA OTOČNOG PODRUČJA

Detaljno izrađenom analizom prostora definirani su izazovi, odnosno potrebe i potencijali otočnog područja Istarske županije, sa svim svojim specifičnostima od kojih svakako treba izdvojiti činjenicu nenaseljenosti i predominantnosti Brijunskog otočja u važnosti budućeg razvoja, ali i potrebama za ulaganjem. Prilikom izrade Teritorijalne strategije vodilo se prije svega računa da odabrane mjere dovedu do boljeg stanja otočnog prostora, a jedan od načina kako je to postignuto jest integriranost u planiranju mjera, odnosno njihova međusobna komplementarnost u realizaciji. Naime, mjere koje su podržane u okviru Teritorijalne strategije su međusobno povezane i međuovisne u pogledu postizanja zajedničkih ciljeva otočnog razvoja - prvotno je naglašena važnost valorizacije prirodne i kulturne baštine kao apsolutni prioritet budućeg razvoja i polazište svih budućih ulaganja. Cilj je adekvatno zaštititi prostor te ga potom prezentirati posjetiteljima ulaganjem u selektivne oblike turizma te specifične oblike koji njeguju održivost. U tom kontekstu, potrebna su dodatna ulaganja u adekvatnu povezanost s kopnom i među otocima što će ih učiniti pristupačnijima i dostupnijima, kako posjetiteljima tako i lokalnim stanovnicima s kopna, u svrhu održavanja dodatnih aktivnosti kulturne, obrazovne ili posjetiteljske prirode. Kako bi razvoj i ulaganja u otoke bili održivi, Teritorijalna strategija predviđa ulaganja u energetska održivost i obnovljive izvore energije, te se na taj način vraća ciklički ponovno na početak, odnosno na temeljni postulat očuvanja prirodne baštine, odnosno moderniziranja one kulturne. Kroz ovakav pristup se ulaganjem u različite sektore odgovara na specifične izazove otočnog područja uz poštivanje utvrđenih razvojnih potreba i potencijala.

Navedena ulaganja provodit će se većinom kao višesektorska integracija, odnosno aktivnosti će uključivati ulaganja iz više sektora, uključujući razne relevantne tipove institucija, čime se odgovara na složene multisektorske izazove, a istovremeno se značajno utječe na upravljanje razvojem i podizanje kvalitete ponude i usluge. Navedeno je osobito izraženo u primjeru aktivnosti koja se odnosi na energetska obnavljanje zgrade javne namjene, a koja je ujedno i dio zaštićenog kulturnog krajolika te predstavlja element turističke ponude istarskih otoka. Druga ulaganja Teritorijalne strategije, neovisno o njihovom izvoru financiranja, bit će rasprostranjena cijelim istarskim otočnim prostorom, pa je prostorna integracija razvidna kroz, primjerice, aktivnosti obnove i valorizacije kulturne baštine na više otoka Istarske županije.

Uzevši u obzir specifičnost otoka u Istarskoj županiji, koji su nenaseljeni i većinom bez značajne infrastrukture, odabrana područja ulaganja su uzeta tematski široko, ali ipak u ograničenom obuhvatu, kako bi se prvenstveno gledalo na ekonomičnost i isplativost ulaganja odnosno nastojalo dobiti najveći povrat investicije iz ekonomskog, socijalnog i ekološkog aspekta upravljanja razvojem. U tom kontekstu, kao što je u ranijim poglavljima obrazloženo, odabrane operacije i mjere uključuju aktivnosti koje imaju za cilj zaštitu okoliša i prirode, te kvalitetnije upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološke mreže ulaganjima u zelenu infrastrukturu kako bi se na još kvalitetniji način valorizirala i zaštitila prirodna baština. S tim su međusektorski povezana i ulaganja u energetska tranziciju, kroz korištenje OIE ili mjera energetske učinkovitosti, naročito u posjetiteljskim objektima, s ciljem pružanja kvalitetnije i održive turističke ponude. U tom dijelu važno je istaknuti i ulaganja u očuvanje i obnovu materijalne baštine kroz višesektorska ulaganja (spomenuti turističko - kulturni potencijal, povezanost s energetska učinkovitosti, uređenjem pripadajuće zelene infrastrukture i sl.).

U kontekstu odabranih područja ulaganja, Teritorijalna strategija je usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030., Nacionalnim planom razvoja otoka 2021. – 2027. i Planom razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027., pa je shodno navedenome komplementarna i s drugim vrstama ulaganja bilo iz nacionalnih ili europskih sredstava. U kontekstu ostalih programa važno je naglasiti kako je Teritorijalna strategija razvoja otoka komplementarna Programu za ribarstvo i akvakulturu, primjerice u dijelu koji se odnosi na doprinos zaštiti i obnovi vodene bioraznolikosti i ekosustava kroz zaštitu dijela morskih područja. U tom kontekstu važna je mjera Teritorijalne strategije koja se odnosi na očuvanje bioraznolikosti i zaštićenih područja, kako bi se takva zaštićena morska područja mogla jednostavnije i smislenije integrirati u zaštićena područja na otocima. Također, komplementarnost navedenom programu vidljiva je i u dijelu promišljanja o energetske učinkovitosti i smanjenju CO₂ na moru, što je blisko nastojanjima Teritorijalne strategije da ugradi aktivnosti energetske obnove postojeće infrastrukture, odnosno adekvatno koristi OIE za budući razvoj. S ostalim programima za razdoblje 2021. – 2027. Teritorijalna strategija je dijelom komplementarna, budući da isti predviđaju javna ulaganja u većinom slabije razvijena područja RH (PKK), odnosno baziraju se na razvoju obrazovanja i tržišta rada, naročito za specifične skupine (ESF+), što na istarskim otocima nije prepoznato kao razvojna potreba uzevši nenaseljenost otoka kao važan faktor te specifičnost gospodarskih aktivnosti usmjerenih turizmu. Dodatno, komplementarnost Teritorijalne strategije razvidna je u kontekstu programa prekogranične suradnje područja uz Jadransko more – Interreg programa Italija i Hrvatska, kao i programa Unije usmjerenog na promicanje aktivnosti istraživanja i razvoja Horizon Europe. U nadolazećem razdoblju, fokus programa Interreg Italija–Hrvatska bit će plava ekonomija i razvoj održivog pomorskog prometa te implementacija zelenih i digitalnih rješenja u pomorskom prometu, što predstavlja potencijal za sufinanciranje mjere poboljšanja pomorskog prometa i infrastrukture. U okviru programa Horizon Europe, prioritet je sufinanciranje aktivnosti istraživanja i inovacija u rješavanju društvenih izazova, između ostalog u području očuvanja prirodnih resursa i jačanja otpornosti na klimatske promjene, što je za institucionalne dionike na razini Istarske županije ključno za unaprjeđenje aktivnosti upravljanja i zaštite prirodne baštine.

U provedbu Teritorijalne strategije, kao i njezinu pripremu, bio je i bit će uključen širok spektar dionika, uključujući predstavnike jedinica lokalne samouprave, znanstveno – istraživačke stručnjake, predstavnike važnih područja za razvoj otoka (npr. vatrogasna zajednica, energetika, zaštita okoliša i dr.), predstavnike Županije i Regionalnog koordinatora, predstavnike javnih ustanova i civilnoga društva okupljene u Radnu skupinu/otočno partnerstvo kao tijelo zaduženo za provedbu Teritorijalne strategije. Obzirom da je otočno partnerstvo sastavljeno od članova koji su upoznati s razvojnim potrebama i potencijalima otočnog područja Istarske županije te raspoložu potrebnim stručnim znanjem i praktičnim iskustvom, provedba (i potencijalne kasnije izmjene i dopune) Teritorijalne strategije biti će provedena učinkovito i stručno. Predviđenim redovnim sastancima i koordinacijama osigurat će se uspješnost i komunikacija u provedbi, na način da se potiče integriranost i cjelovitost aktivnosti. Komunikacijom i zajedničkim radom na provedbi osigurat će se razmjena iskustva među dionicima (primjerice predstavnicima različitih JLS-ova), koji će dijeliti informacije i najbolje prakse u pripremi integriranih projekata.

Zaključno, izradom Teritorijalne strategije razvoja otoka – pristupom odozdo prema gore (*bottom - up*) što uključuje i lokalni razvoj temeljen na zajednici (*Community Led Local Development, CLLD*) koji detektira prave izazove, potrebe i potencijale te strateški promišlja o razvoju mikro cjeline (otoka) uzevši u obzir posebnosti koje na istoj postoje – multi-tematski i multi-sektorski se odgovorilo na

specifične razvojne potrebe na otočnom području Istarske županije. U tom kontekstu, Teritorijalna strategija vidi otoke Istarske županije kao oazu prirodne ljepote i kulturne baštine koja je dugoročno zaštićena i valorizirana, ali nije zamrznuta u vremenu, već se aktivno koristi i prezentira, njome se održivo upravlja i izlaže ju se novim trendovima i nužnostima (primjerice OIE, kružnom gospodarenju, širenju zaštićenih područja na morsko područje i sl.). Istarski otoci promišljaju se cjelovito kao posebnost Istarske županije i dodatni element njene dugoročne održivosti i privlačnosti, kako za lokalno stanovništvo, tako i za posjetitelje.

6. OPIS SUDJELOVANJA PARTNERA U PRIPREMI TERITORIJALNE STRATEGIJE

6.1. Uspostava Radne skupine/otočnog partnerstva

Sukladno članku 8. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba (Common Provisions Regulation) te točki 2.6. Smjernica za izradu teritorijalne strategije kao dodatka planu razvoja obalno – otočne županije (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, listopad 2022. godine), Istarska županija pokrenula je početkom 2023. godine postupak uspostave Radne skupine/otočnog partnerstva za izradu Teritorijalne strategije razvoja otoka, koja će biti dodatak Plana razvoja Istarske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine.

U svrhu cjelovite primjene participativnog pristupa u rješavanju lokalnih problema (bottom-up pristupa) i stvaranja pretpostavki za izravan utjecaj dionika na kreiranje smjerova razvoja istarskih otoka, jačanje društvene kohezije te kapaciteta za strateško planiranje i provedbu projekata, sredinom veljače 2023. godine održan je inicijalni radni sastanak predstavnika Istarske županije, javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“, jedinica lokalne samouprave s područja Županije u čijim su akvatorijima smješteni otoci te javne ustanove Nacionalni park Brijuni. Tijekom sastanka sudionicima je predstavljen zakonodavni okvir za izradu Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije te mogućnosti financiranja projekata namijenjenih razvoju otoka iz sredstava Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027.. Posebno je razmotren potencijalni sastav, uloga i zadaci Radne skupine/otočnog partnerstva, čiji će članovi aktivno sudjelovati u postupku izrade i provedbe Teritorijalne strategije.

Temeljem zaključaka prethodno spomenutog radnog sastanka, sudionici su odredili svoje predstavnike za članstvo u Radnoj skupini/otočnom partnerstvu te su podatke o istima, zajedno s prijedlogom drugih dionika sa svoga područja (gospodarskih subjekata, javnopravnih tijela, istraživačkih institucija, organizacija civilnog društva i dr.), dostavili javnoj ustanovi „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“, zaduženoj za obavljanje stručnih i administrativnih poslova vezanih uz djelovanje Radne skupine/otočnog partnerstva te koordinaciju postupka izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije.

Nakon objedinjavanja dostavljenih podataka, prijedlog Odluke o uspostavi i imenovanju članova Radne skupine/otočnog partnerstva dostavljen je Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije na prethodnu suglasnost. Nakon izvršene provjere, nadležno Ministarstvo predložilo je da se sastav Radne skupine/otočnog partnerstva dopuni uključivanjem predstavnika institucija nadležnih za obavljanje poslova vatrogastva, energetike, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije te poslova obnove, zaštite i valorizacije kulturne baštine. Sukladno navedenom, izrađen je dopunjeni prijedlog Odluke te je ista, po ishodovanju prethodne suglasnosti MRRFEU, usvojena od strane Župana Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, br. 7/23).

U sastav Radne skupine/otočnog partnerstva uključeni su oni članovi koji su upoznati s razvojnim potrebama i potencijalima otočnog područja Istarske županije te raspoložu potrebnim stručnim znanjem i praktičnim iskustvom. Prilikom formiranja Radne skupine posebna pažnja posvećena je

ravnomjernoj zastupljenosti članova po svim sektorskim temama od značaja za pripremu, provedbu i financiranje projekata namijenjenih razvoju otoka iz sredstava Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. te drugih izvora financiranja.

Tablica 26: Prikaz stručnih područja i sektorskih tema članova
Radne skupine/otočnog partnerstva po pripadajućim institucijama

Naziv institucije	Stručno područje	Sektorske teme
Istarska županija	<p>Upravljanje i osiguravanje uvjeta za provedbu aktivnosti usmjerenih na razvoj sektora kulture te promicanje očuvanja i razvoja sastavnica istarskog identiteta</p> <p>Obavljanje stručnih poslova vezanih za pripremu i provedbu projekata izgradnje lučke infrastrukture, praćenje i koordinaciju rada županijskih lučkih uprava te praćenje korištenja pomorskog dobra na području Istarske županije</p>	<p>Obnova, zaštita i valorizacija materijalne i nematerijalne kulturne baštine</p> <p>Provedba mjera za prilagodbu klimatskim promjenama koje uzrokuju porast razine mora, izgradnjom nove i obnovom postojeće lučke infrastrukture</p>
Vatrogasna zajednica Istarske županije	<p>Upravljanje sustavom vatrogastva Istarske županije, koji uključuje provedbu preventivnih mjera zaštite od požara i tehnoloških eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine te pružanje pomoći u prirodnim nesrećama i katastrofama, kao i onima izazvanima ljudskim djelovanjima</p>	<p>Provedba preventivnih mjera i upravljanje rizicima povezanim s požarima, prirodnim nesrećama i katastrofama te onima izazvanima ljudskim djelovanjem</p>
IRENA	<p>Provedba aktivnosti usmjerenih na poticanje energetske učinkovitosti i korištenje energije iz OIE</p>	<p>Povećanje energetske učinkovitosti javne infrastrukture te primjena energetske učinkovitih rješenja i provedba demonstracijskih projekata</p>
JURKIŽ	<p>Provedba javnih ovlasti u okviru sustava strateškog planiranja i upravljanja regionalnim razvojem</p>	<p>Koordinacija postupaka i sudjelovanje u izradi akata strateškog planiranja Istarske županije</p>
Grad Poreč - Parenzo	<p>Sudjelovanje u upravljanju i nadzoru nad obavljanjem poslova iz nadležnosti jedinice lokalne samouprave</p>	<p>Primjena multi-tematskog i multi-sektorskog pristupa otočnom razvoju, pripremom i provedbom integriranih projekata sukladnih specifičnim razvojnim potrebama otoka</p>

Naziv institucije	Stručno područje	Sektorske teme
Grad Pula - Pola	Upravljanje i nadzor nad obavljanjem poslova vezanih za komunalni sustav i upravljanje imovinom jedinice lokalne samouprave	Primjena multi-tematskog i multi-sektorskog pristupa otočnom razvoju, pripremom i provedbom integriranih projekata sukladnih specifičnim razvojnim potrebama otoka
Grad Rovinj - Rovigno	Upravljanje i nadzor nad obavljanjem poslova vezanih za razvoj gospodarstva, provedbu postupaka javne nabave i korištenje sredstava iz europskih fondova u okviru nadležnosti jedinice lokalne samouprave	Primjena multi-tematskog i multi-sektorskog pristupa otočnom razvoju, pripremom i provedbom integriranih projekata sukladnih specifičnim razvojnim potrebama otoka
Općina Funtana - Fontane	Upravljanje i nadzor nad obavljanjem poslova iz nadležnosti jedinice lokalne samouprave	Primjena multi-tematskog i multi-sektorskog pristupa otočnom razvoju, pripremom i provedbom integriranih projekata sukladnih specifičnim razvojnim potrebama otoka
Općina Ližnjan - Lisignano	Prostorno planiranje i zaštita okoliša	Osiguravanje prostorno-planskih pretpostavki za daljnju učinkovitu zaštitu okoliša te izgradnju i obnovu javne infrastrukture u svrhu povećanja energetske učinkovitosti
Općina Medulin	Upravljanje i nadzor nad obavljanjem poslova vezanih za pripremu i provedbu EU projekata, razvoj gospodarstva te provedbu aktivnosti u okviru sustava opće uprave	Primjena multi-tematskog i multi-sektorskog pristupa otočnom razvoju, pripremom i provedbom integriranih projekata sukladnih specifičnim razvojnim potrebama otoka
Općina Vrsar - Orsera	Priprema i provedba projekata financiranih iz sredstava Europske unije	Priprema i provedba projekata usmjerenih na obnovu postojećih i otvaranje novih posjetiteljskih centara, obnovu, zaštitu i valorizaciju kulturne baštine te kulturno - turističkih lokacija

Ime i Naziv institucije	Stručno područje	Sektorske teme
<p>Javna ustanova Nacionalni park Brijuni</p>	<p>Priprema i provedba projekata financiranih iz sredstava Europske unije i drugih izvora financiranja</p> <p>Provedba aktivnosti zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Brijuni</p>	<p>Zaštita prirode, okoliša, bioraznolikosti i prirodne baštine, obnova ili izgradnja zelene infrastrukture za prilagodbu klimatskim promjenama, obnova javne infrastrukture u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, obnova zaštita i valorizacija kulturne baštine</p> <p>Priprema i provedba projekata usmjerenih na zaštitu prirode, okoliša, bioraznolikosti i prirodne baštine, obnovu ili izgradnju zelene infrastrukture za prilagodbu klimatskim promjenama, obnovu javne infrastrukture u svrhu povećanja energetske učinkovitosti te obnovu zaštitu i valorizaciju kulturne baštine</p>
<p>Javna ustanova Kamenjak</p>	<p>Vođenje, organiziranje i koordinacija poslova zaštite, praćenja, inventarizacije i očuvanja zaštićenih dijelova prirode te biljnih i životinjskih vrsta</p>	<p>Zaštita prirode, okoliša i bioraznolikosti, promicanje održivog korištenja prirodne baštine, poduzimanje mjera zaštite ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i vrsta</p>
<p>Valamar Riviera d.d.</p>	<p>Upravljanje, organiziranje i nadzor nad provedbom aktivnosti u okviru premium hotela i resorta tvrtke Valamar Riviera d.d. (destinacije Poreč)</p>	<p>Korištenje obnovljivih izvora energije i suvremenih tehnologija za pohranu energije u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, promicanje održivog korištenja vodnih resursa izgradnjom sustava za desalinizaciju vode</p>
<p>Maistra d.d.</p>	<p>Upravljanje, organiziranje i nadzor nad provedbom aktivnosti u sklopu destinacijskih projekata tvrtke Maistra d.d.</p>	<p>Obnova, zaštita i valorizacija kulturne baštine u cilju obogaćivanja kulturne i turističke ponude, uz primjenu obnovljivih izvora energije i mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti</p>

Naziv institucije	Stručno područje	Sektorske teme
Institut Ruđer Bošković – Centar za istraživanje mora Rovinj	Provedba temeljnih i primijenjenih istraživanja Jadranskog mora i mogućnosti njegove zaštite, temeljem kontinuiranog praćenja i promatranja obalnih i morskih ekosustava	Praćenje, promatranje i istraživanje obalnog i morskog ekosustava duž obala Istarske županije i otoka u njezinu akvatoriju, te proširenje i modernizacija infrastrukture i opreme za provedbu prethodno navedenih aktivnosti
Udruga Morski obrazovni centar Pula	Provedba istraživanja i izrada znanstvenih radova, studija, elaborata i planova iz područja biologije i ekologije mora	Očuvanje morskih ekosustava Jadranskog mora, poduzimanje mjera za prilagodbu klimatskim promjenama usmjerenih na očuvanje staništa i vrsta Jadranskog mora, izučavanje sustava zaštite mora i priobalja

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

6.2. Rad i zadaci Radne skupine/otočnog partnerstva

Radna skupina/otočno partnerstvo uspostavljena je u svrhu sudjelovanja u procesu izrade i donošenja Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, a njezin se rad nastavlja kroz praćenje zadanih ciljeva i očekivanih ishoda tijekom provedbe Teritorijalne strategije, putem periodičnog izvješćivanja od strane Jedinice za provedbu TS-a.

Članovi Radne skupine/otočnog partnerstva u svom se radu rukovode sljedećim načelima utvrđenima Zakonom o regionalni razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18):

- načelom ravnomjerne predstavljenosti partnera,
- načelom transparentnosti,
- načelom jednakosti članova partnerstva,
- načelom usuglašavanja.

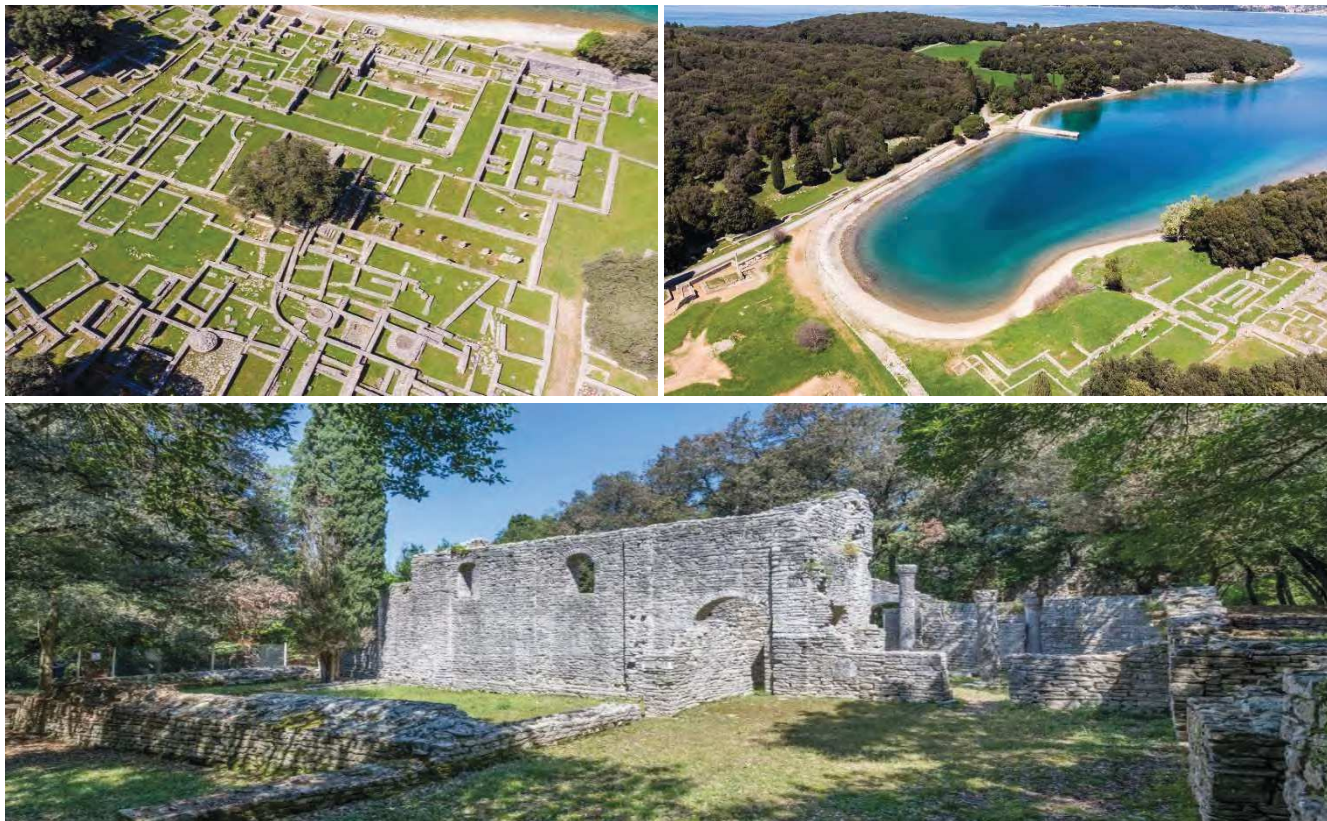
Zadaci Radne skupine/otočnog partnerstva su:

- savjetovanje, konzultiranje i davanje mišljenja tijekom izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije,
- predlaganje i odabir područja ulaganja u okviru Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije,
- praćenje napretka u provedbi Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije,
- davanje suglasnosti na značajnije izmjene Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije,
- davanje suglasnosti na projektne prijedloge zaprimljene od strane Jedinice za provedu TS-a,
- davanje suglasnosti na šestomjesečne izvještaje pripremljene od strane Jedinice za provedu TS-a,
- predlaganje poboljšanja u načinu provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije.

Stručne i administrativne poslove vezane uz djelovanje Radne skupine/otočnog partnerstva te koordinaciju postupka izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije obavlja javna

ustanova „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“.

Slika 10: Kulturno – povijesna baština u Nacionalnom parku Brijuni

Sukladno odredbama Poslovnika o radu, Radna skupina/otočno partnerstvo obavlja poslove iz svoje nadležnosti na sjednicama, koje se mogu održavati uživo ili u obliku on-line sjednice korištenjem neke od raspoloživih internetskih platformi, kanala ili aplikacija. Sjednice saziva predsjednik Radne skupine/otočnog partnerstva, a u odsutnosti predsjednika iste saziva njegov zamjenik, te se uz poziv s naznačenim prijedlogom dnevnog reda, mjestom i vremenom održavanja sjednice, članovima Radne skupine/otočnog partnerstva dostavlja i odgovarajući pisani materijal za svaku pojedinu točku prijedloga dnevnog reda.

Sjednicama predsjedava predsjednik Radne skupine/otočnog partnerstva, a u slučaju odsutnosti predsjednika, sjednicom predsjedava njegov zamjenik. Svaki član Radne skupine/otočnog partnerstva ima pravo na sjednici predložiti izmjenu i/ili dopunu dnevnog reda. Sve odluke o utvrđivanju dnevnog reda usvajaju se većinom glasova, ukoliko je na sjednici prisutna većina ukupnog broja članova Radne skupine/otočnog partnerstva.

Svi članovi Radne skupine/otočnog partnerstva ravnopravni su u iznošenju vlastitih stavova na sjednicama te pri odlučivanju teže postizanju konsenzusa. U slučaju nemogućnosti postizanja konsenzusa, odluke, mišljenja, zaključci i drugi akti usvajaju se većinom glasova, ukoliko je na sjednici prisutna većina ukupnog broja članova Radne skupine/otočnog partnerstva. O radu sjednica Radne skupine/otočnog partnerstva vode se zapisnici, koji sadrže osnovne podatke o tijeku sjednice te razmatranim i usvojenim zaključcima, odlukama i drugim aktima.

Tijekom postupka izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije kontinuirano se provodio konzultativni proces s članovima Radne skupine/otočnog partnerstva te su oni redovito informirani i izvješćivani o statusu izrade Teritorijalne strategije na održanim sjednicama i korištenjem elektroničke pošte. Na sjednicama Radne skupine/otočnog partnerstva usvojeni su sljedeći zaključci/odluke:

- Zaključci inicijalnog radnog sastanka o postupku izrade Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije,
- Odluka o usvajanju Poslovnika o radu Radne skupine/otočno partnerstva,
- Odluka o izboru predsjednika i zamjenika predsjednika Radne skupine/otočnog partnerstva,
- Odluka o davanju suglasnosti na konačni prijedlog Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije.

Osim održavanja sjednica i permanentnog informiranja, članovi Radne skupine/otočnog partnerstva bili su aktivno uključeni u proces izrade svih dijelova Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije. Vanjski stručnjaci, odabrani od strane javne ustanove „Regionalni koordinator Istarske županije za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“ u okviru postupka jednostavne nabave, pripremili su pitanja vezana za izradu analize razvojnih potreba i potencijala, definiranje područja ulaganja i opis integriranog pristupa rješavanju složenih izazova otočnog područja te su ih dostavili članovima Radne skupine/otočnog partnerstva. Po primitku njihovih odgovora organizirani su kratki on-line/telefonski intervjui s članovima, namijenjeni prikupljanju dodatnih korisnih informacija i podataka, koji su detaljno analizirani i ugrađeni u nacrt Teritorijalne strategije.

Slika 11: Bogatstvo i raznolikost flore i faune u Nacionalnom parku Brijuni

Nakon provedenog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, sukladno odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22), članovi Radne skupine/otočnog partnerstva informirani su o prijedlozima zainteresiranih sudionika javnog savjetovanja, te su iznijeli svoje stavove o istima prije donošenja odluke o njihovom prihvaćanju i ugrađivanju u tekst Teritorijalne strategije razvoja otoka.

Pored prethodno navedenog, članovi Radne skupine/otočnog partnerstva informirani su o ishodovanju suglasnosti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije na konačni prijedlog TS-a i upućivanju Teritorijalne strategije na razmatranje i usvajanje Skupštini Istarske županije.

7. FINANCIJSKI OKVIR

Financijski okvir Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije sadrži prikaz financijskih pretpostavki za provedbu operacija tijekom razdoblja provedbe strategije, odnosno indikativnu raspodjelu financijskih sredstava po utvrđenim operacijama. Usmjeren je na povezivanje provedbe operacija s pripadajućim izvorima financiranja, sredstvima Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. te ostalih EU programa i fondova, državnim proračunom, proračunima jedinica lokalne samouprave s područja Istarske županije i ostalim izvorima, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja, posebice načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.

Tablica 27: Indikativna raspodjela financijskih sredstava po operacijama Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije

Broj i naziv operacije	Ukupan procijenjeni trošak operacije iz ITP-a u EUR	Broj mjere	Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (bespovratna sredstva)	Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR iz ITP-a (vlastito sufinanciranje)	Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR (županijski proračun, osim ITP-a)	Procijenjeni trošak provedbe mjere u EUR (drugi izvori financiranja, osim ITP-a i županijskog proračuna)
1. Održivo upravljanje, očuvanje i valorizacija otočnog prostora uz prometnu integriranost	0,00	1.1.	0,00	0,00	0,00	6.280.840,00
		1.2.	0,00	0,00	0,00	3.100.000,00
		1.3.	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
2. Valorizacija kulturne baštine na otocima	6.000.000,00	2.1.	3.900.000,00	2.100.000,00	0,00	7.500.000,00
		2.2.	0,00	0,00	0,00	9.600.572,00
3. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na otocima	4.500.000,00	3.1.	1.000.000,00	3.500.000,00	0,00	8.000.000,00
UKUPNO	10.500.000,00	/	4.900.000,00	5.600.000,00	0,00	36.481.412,00

Izvor: Izrađivači Teritorijalne strategije razvoja otoka IŽ

Pored dostupnih financijskih sredstva Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027., moguće je identificirati slijedeće potencijalne izvore financiranja za provedbu mjera u okviru Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije:

- Program Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027.,
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.,
- Programi Unije 2021. – 2027.,
- Program Interreg VI-A Italija – Hrvatska 2021. – 2027.,
- Državni proračun i proračuni JLS,
- financijski planovi javnih ustanova i lučkih uprava,
- proračuni komunalnih poduzeća,
- ostali izvori financiranja.

Detaljna razrada financijskog okvira Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije sastavni je dio tabličnog predložka dokumenta, dok su mjere u okviru pojedinih operacija podrobno opisane u četvrtom poglavlju strategije.

8. OKVIR ZA PRAĆENJE PROVEDBE TERITORIJALNE STRATEGIJE

Ovo poglavlje daje uvid u odgovornosti svih dionika provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, način i dinamiku praćenja njezine provedbe te obveze izvještavanja u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027..

U provedbu Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, bit će uključeni sljedeći dionici:

- Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije,
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU),
- Istarska županija kao nositelj provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka (Jedinica za provedbu TS-a),
- Radna skupina/otočno partnerstvo,
- Koordinacijski odbor Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027..

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije ima ulogu Upravljačkog tijela (u daljnjem tekstu: UT) za provedbu Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027., dok poslove Posredničkog tijela za provedbu operacija obavlja Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. Funkcije obaju tijela definirane su čl. 6 st. 1 i čl. 9 st. 1 Uredbe o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu programa iz područja teritorijalnih ulaganja i pravedne tranzicije za financijsko razdoblje 2021.–2027. (NN 96/22). MRRFEU u svojstvu UT-a za provedbu ITP-a priprema i objavljuje pozive na dodjelu bespovratnih sredstava, dok SAFU kontrolira i odobrava zahtjeve korisnika za nadoknadom sredstava temeljem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Istarska županija će Odlukom Župana uspostaviti Jedinicu za provedbu Teritorijalne strategije razvoja otoka, kao operativno tijelo koje će biti odgovorno za koordinaciju provedbe TS-a. Jedinicom za provedbu TS-a upravljat će voditelj, a njezini će zadaci biti administrativna i tehnička podrška vezana uz operativnu provedbu TS-a, sukladno utvrđenom planu provedbe. U okviru izvršenja navedenih zadataka, Jedinica za provedbu TS-a će surađivati i komunicirati s potencijalnim prijaviteljima projekata, korisnicima ugovora, članovima Radne skupine/otočnog partnerstva, stručnjacima i relevantnim tijelima koja su uključena u provedbu TS-a te drugom zainteresiranom javnošću. Jedinica za provedbu TS-a će zaprimati projektne prijedloge vezane za razvoj otoka u akvatoriju Istarske županije prije prijave na poziv te ih predstavljati Radnoj skupini/otočnom partnerstvu radi dobivanja suglasnosti na iste. Nadalje, organizirat će sastanke i poticati konzultativni proces prilikom provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka sa svim tijelima/dionicima koji sudjeluju u provedbi TS-a te usko surađivati s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, sudjelovati u radu Koordinacijskog odbora ITP-a i izvještavati o provedbi TS-a.

Uloga Radne skupine/otočnog partnerstva nastavit će se i tijekom provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka, obzirom da će imati aktivnu ulogu u praćenju provedbe TS-a kroz periodično izvještavanje od strane Jedinice za provedbu TS-a. Otočno partnerstvo će pratiti napredak u provedbi TS-a, davati suglasnost na značajnije izmjene TS-a, davati suglasnost na projektne prijedloge zaprimljene od strane Jedinice za provedbu TS-a te predlagati poboljšanja u načinu provedbe TS-a. Predstavljat će stavove otočnih dionika oko najvažnijih pitanja vezanih uz provedbu TS-a, čime se

osigurava kontinuirana zastupljenost i informiranost dionika o napretku provedbe sukladno načelima dobrog upravljanja.

Slika 12: Gornji Kamenjak, Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag

U svrhu praćenja, nadzora i usmjeravanja provedbe Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. uspostaviti će se Koordinacijski odbor ITP-a, koji će sačinjavati predstavnici Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije te predstavnici županija i jedinica za provedbu teritorijalnih strategija. Primarna zadaća Koordinacijskog odbora ITP-a je pratiti napredak provedbe teritorijalnih strategija, donositi zaključke o uspješnosti njihove provedbe i aktivnostima koje je potrebno poduzeti kako bi se osiguralo efikasno postizanje ciljeva teritorijalnih strategija i ITP-a u cjelini. Koordinacijski odbor ITP-a sastajat će se jednom godišnje, a po potrebi i češće, pri čemu će se očitovati na dostavljene izvještaje o provedbi teritorijalnih strategija te moguće prijedloge njihovih izmjena. Ulogu Tajništva Koordinacijskog odbora ITP-a obavljat će Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Praćenje provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka obavlja se u svrhu provjere je li stvarna provedba TS-a u skladu s predviđenim planom provedbe te hoće li prethodno utvrđeni ciljevi biti ostvareni u planiranom opsegu i vremenu. Postupak praćenja provedbe TS-a obuhvaća financijski i fizički napredak provedbe, mjereno kroz doprinos pokazateljima ostvarenja i rezultata.

Praćenje provedbe i izvještavanje o provedbi Teritorijalne strategije razvoja otoka izvršavat će se na sljedeće tri razine:

- Projektna razina - Korisnik (potpisnik ugovora) je obveznik izvještavanja prema Posredničkom tijelu za provedbu operacija (SAFU). Izvještavanje na ovoj razini bit će definirano Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava;
- Razina Teritorijalne strategije – Jedinica za provedbu TS-a je obveznik izvještavanja o provedbi TS-a prema Radnoj skupini/otočnom partnerstvu i Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije;
- Programska razina – Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije izvještava o napretku u provedbi ITP-a prema Europskoj komisiji.

Jedinica za provedbu Teritorijalne strategije razvoja otoka zadužena je za prikupljanje podataka o provedbi TS-a na razini pojedinačnih projekata/ugovora. Korisnici ugovora dužni su redovito obavještavati Jedinicu za provedbu TS-a o stanju projekata. Usporedno, korisnici izvještavaju SAFU o

provedbi projekata, sukladno odredbama potpisanih ugovora. Temeljem povratnih informacija korisnika, Jedinica za provedbu TS-a kontinuirano prikuplja podatke te ih sistematizira u okviru dva šestomjesečna izvještaja, koje dostavlja na suglasnost Radnoj skupini/otočnom partnerstvu, a zatim, uz suglasnost Otočnog partnerstva, na uvid i odobrenje MRRFEU. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije po primitku izvještaja organizira sastanke Koordinacijskog odbora ITP-a.

Praćenje provedbe Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije, pravila i rokovi izvještavanja te format i sadržaj izvještaja bit će detaljnije uređeni Sporazumom o provedbi TS-a, kojim će se definirati prava, obveze i odgovornosti sporazumnih strana.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Poreča – Parenzo	8
Tablica 2: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Pule – Pola	10
Tablica 3: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Nacionalnog parka Brijuni	12
Tablica 4: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Rovinja – Rovigno	14
Tablica 5: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Grada Umaga – Umago	16
Tablica 6: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Bale – Valle	17
Tablica 7: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Funtana – Fontane	18
Tablica 8: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Ližnjan – Lisignano	19
Tablica 9: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Medulin	20
Tablica 10: Prikaz podataka o otocima u akvatoriju Općine Vrsar – Orsera	21
Tablica 11: Broj posjetitelja JU NP Brijuni u okviru posebnih događanja	28
Tablica 12: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Andrija	29
Tablica 13: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Katarina	30
Tablica 14: Podaci o ostvarenom turističkom prometu na otoku Sv. Nikola	30
Tablica 15: Podaci o ostvarenom turističkom prometu u Nacionalnom parku Brijuni	31
Tablica 16: Podaci o ostvarenom turističkom prometu u kampu na otoku Veruda	32
Tablica 17: Popis kulturnih dobara smještenih na otocima/u akvatoriju otoka IŽ	36
Tablica 18: Podaci o broju posjetitelja značajnog krajobraza Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag, prema kategoriji vozila	42
Tablica 19: Prikaz stanja energetske učinkovitosti javnih zgrada na Velom Brijunu	52
Tablica 20: Prikaz mjere 1.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	55
Tablica 21: Prikaz mjere 1.2. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	56
Tablica 22: Prikaz mjere 1.3. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	57
Tablica 23: Prikaz mjere 2.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	58
Tablica 24: Prikaz mjere 2.2. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	59
Tablica 25: Prikaz mjere 3.1. Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	61
Tablica 26: Prikaz stručnih područja i sektorskih tema članova Radne skupine/ otočnog partnerstva po pripadajućim institucijama	66
Tablica 27: Indikativna raspodjela financijskih sredstava po operacijama Teritorijalne strategije razvoja otoka Istarske županije	73

POPIS SLIKA

Slika 1: Kartogram akvatorija Grada Poreča – Parenzo	10
Slika 2: Kartogram akvatorija Grada Pule – Pola	11
Slika 3: Kartogram akvatorija Nacionalnog parka Brijuni	13
Slika 4: Kartogram akvatorija Grada Rovinja – Rovigno	16
Slika 5: Kartogram akvatorija Općine Bale – Valle	17
Slika 6: Kartogram akvatorija Općine Funtana – Fontane	18
Slika 7: Kartogram akvatorija Općine Ližnjan – Lisignano	19
Slika 8: Kartogram akvatorija Općine Medulin	21
Slika 9: Kartogram akvatorija Općine Vrsar – Orsera	22

Slika 10: Kulturno – povijesna baština u Nacionalnom parku Brijuni	70
Slika 11: Bogatstvo i raznolikost flore i faune u Nacionalnom parku Brijuni	72
Slika 12: Gornji Kamenjak, Donji Kamenjak i Medulinski arhipelag	76

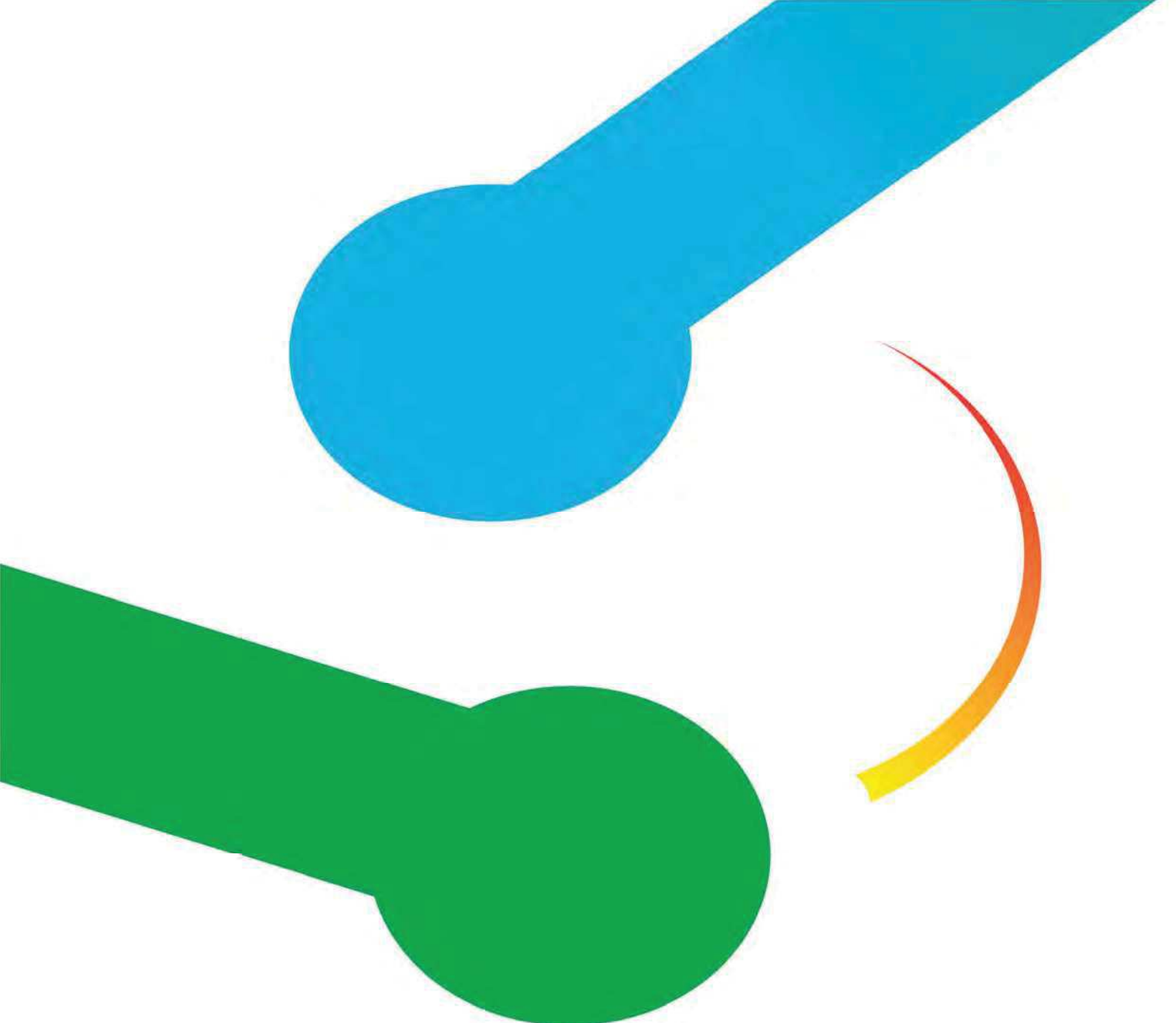
POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Jednodnevni dolasci u NP Brijuni u razdoblju 2018. – 2022.	32
Grafikon 2: Sumarni prikaz ostvarenih dolazaka i noćenja na istarskim otocima u razdoblju 2018. – 2022.	33

POPIS KRATICA

DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
IRENA	IRENA - Istarska Regionalna Energetska Agencija d.o.o.
ITP	Integrirani teritorijalni program 2021. – 2027.
IŽ	Istarska županija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU Kamenjak	Javna ustanova Kamenjak
JU „Natura Histrica“	„Natura Histrica“ – Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije / „Natura Histrica“ – Ente pubblico per la gestione delle aree naturali protette della Regione Istriana
JU NP Brijuni	Javna ustanova Nacionalni park Brijuni
JURKIŽ	Javna ustanova „Regionalni koordinator za europske programe i fondove – Coordinatore regionale della Regione Istriana per i programmi e fondi europei“
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
OIE	Obnovljivi izvori energije
RH	Republika Hrvatska
SAFU	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
TS	Teritorijalna strategija
UT	Upravljačko tijelo

Ovaj dokument sufinancirala je Europska unija iz Europskog fonda za Regionalni razvoj

Ai sensi degli articoli 12, 23 e 42 della Legge sul sistema della pianificazione strategica e della gestione dello sviluppo della Repubblica di Croazia ("Gazzetta ufficiale", n. 123/17 e 151/22) e dell'art. 43 comma 1 punto 6 e 84 dello Statuto della Regione Istriana ("Bollettino ufficiale della Regione Istriana" nn. 10/09, 04/13, 16/16, 1/17, 2/17, 2/18, 10/20, 6/21 e 20/22 - testo consolidato) l'Assemblea della Regione Istriana, alla seduta del _____ 2024 adotta la

DELIBERA
sull'approvazione del Piano di sviluppo della Regione Istriana per il periodo dal 2022 al 2027.

Articolo 1

Con la presente Delibera si approva il Piano di sviluppo della Regione Istriana per il periodo dal 2022 al 2027, allegato alla presente Delibera e parte integrante della stessa.

Articolo 2

La presente Delibera entra in vigore l'ottavo giorno dalla sua pubblicazione nel "Bollettino ufficiale della Regione Istriana".

Articolo 3

Con l'entrata in vigore della Delibera di cui al comma 1 di questo articolo sul sito internet della Regione Istriana www.istra-istria.hr sarà pubblicato il Piano di sviluppo della Regione Istriana per il periodo dal 2022 al 2027.

CLASSE:
N.PROT:
Pazin (Pisino),

REPUBBLICA DI CROAZIA
ASSEMBLEA DELLA REGIONE ISTRIANA

LA PRESIDENTE
Sandra Čakić Kuhar

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš
i održivo gospodarenje otpadom

KLASA: 351-03/22-01/2340
URBROJ: 517-05-1-1-23-15

Zagreb, 19. prosinca 2023.

ISTARSKA ŽUPANIJA - REGIONE ISTRIANA
KABINET ŽUPANA
GABINETTO DEL PRESIDENTE DELLA REGIONE

Primljeno 28-12-2023		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
351-01/22-01/01		
Urbroj	Pril.	Vrij.
517-23-108		

ISTARSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel župana
Flanatička 29, 52100 Pula

PREDMET: Plan razvoja Istarske županije 2022. do 2027.

- mišljenje o provedenom postupku strateške procjene, dostavlja se

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (dalje u tekstu: Ministarstvo) zaprimila je 14. prosinca 2023. godine od Istarske županije zahtjev (KLASA: 351-01/22-01/01; URBROJ: 2163-02-02/2-23-106 od 12. prosinca 2023. godine) za mišljenje o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš Plana razvoja Istarske županije 2022. do 2027. (dalje u tekstu: Plan). Uz zahtjev je priložen konačni nacrt Plana, strateška studija iz studenog 2023. godine (VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba), mišljenje povjerenstva, rezultati sudjelovanja javnosti, mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima te mišljenja državnih tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave i drugih tijela.

Sukladno članku 71. stavku 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18, dalje u tekstu: Zakon) te u s vezi sa člankom 25. stavkom 1. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“, broj 3/17; dalje u tekstu: Uredba), Ministarstvo je obvezno o provedenoj strateškoj procjeni za taj plan donijeti mišljenje o provedenom postupku strateške procjene.

Obveza provedbe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan proizlazi iz članka 63. stavka 1. Zakona. Stratešku procjenu provodi Istarska županija tijekom izrade nacrta prijedloga Plana, a prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja.

Župan Istarske županije je 2. kolovoza 2022. godine donio Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Plana (KLASA: 351-03/22-01/01; URBROJ: 2163-01/11-22-02). Odluka je objavljena na internetskim stranicama Istarske županije

<https://www.istra-istria.hr/hr/izdvojene-stranice/plan-razvoja-istarske-zupanije-za-razdoblje-2022-do-2027-godine/>; dalje u tekstu: internetske stranice Istarske županije).

Postupak određivanja sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Plana proveden je sukladno članku 8. Uredbe. Javnost je informirana o ovom postupku i pozvana na sudjelovanje objavom Informacije i poziva na internetskim stranicama Istarske županije (KLASA: 351-03/22-01/01; URBROJ: 2163-02/5-22-14 od 2. studenoga 2022. godine). Istarska županija pribavila je mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima i mišljenja tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave i drugih tijela o sadržaju strateške studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji, vezano na područje iz njihova djelokruga. Tijekom postupka određivanja sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Plana, 8. studenoga 2022. godine održana je rasprava u svrhu usuglašavanja mišljenja i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš Izmjena i dopuna Plana.

Odluka o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Plana donesena je 15. prosinca 2022. godine (KLASA: 351-01/22-01/01; URBROJ: 2163-01/11-22-03). Ista je objavljena na internetskim stranicama Istarske županije.

Stratešku studiju izradio je ovlaštenik VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba, kojem je Ministarstvo 23. prosinca 2021. godine izdalo Rješenje o suglasnosti za izradu studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-05-1-2-21-15). Poglavlje Glavne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu također je izradio ovlaštenik VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba, kojem je Ministarstvo 24. ožujka 2022. godine izdalo Rješenje o suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode (KLASA: UP/I-351-02/15-08/29; URBROJ: 517-05-1-2-22-20).

Povjerenstvo za stratešku procjenu utjecaja na okoliš Plana (dalje u tekstu: Povjerenstvo) imenovano je Odlukom (KLASA: 351-01/22-01/01, URBROJ: 2163-01/3-22-05 od 27. prosinca 2022. godine). Povjerenstvo je putem on-line video konferencije održalo dvije sjednice, prvu 21. travnja 2023. godine i drugu 11. rujna 2023. godine. Tijekom svog rada Povjerenstvo je ocijenilo Stratešku studiju u odnosu na nacrt prijedloga Plana te donijelo Mišljenje da je strateška studija cjelovita i stručno utemeljena.

Javna rasprava o strateškoj studiji i nacrtu prijedloga Plana provedena je u razdoblju od 28. rujna do 27. listopada 2023. godine. Uvid u dokumentaciju omogućen je u službenim prostorijama Istarske županije, Flanatička 29, Pula. Javno izlaganje održano je 17. listopada 2023. godine s početkom u 18 sati u Spomen domu u Pazinu, Šetalište Pazinske gimnazije 3. Obavijest o provedbi javne rasprave o strateškoj studiji i nacrtu prijedloga Plana objavljena je 20. rujna 2023. godine u dnevnim novinama „Glas Istre“ te je cjelovita dokumentacija (strateška studija, ne-tehnički sažetak strateške studije te nacrt prijedloga Plana) objavljena i na internetskim stranicama Istarske županije.

Istodobno sa stavljanjem strateške studije i nacrta prijedloga Plana na javnu raspravu, Istarska županija je dostavila navedenu dokumentaciju i na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi (KLASA: 351-01/22-01/01; URBROJ: 2163-02/6-23-67 od 20. rujna 2023. godine).

Nakon provedene javne rasprave o strateškoj studiji i nacrtu prijedloga Plana, Istarska županija je dostavila sva mišljenja, primjedbe i prijedloge s javne rasprave, kao i mišljenja

tijela i osoba na očitovanje izrađivaču strateške studije. Sve primjedbe, mišljenja i prijedlozi na nacrt prijedloga Plana i stratešku studiju razmotreni su od strane izrađivača strateške studije i nadležnog tijela. Svojim očitovanjima u sklopu Izvješća o provedenoj javnoj raspravi (KLASA: 910-04/21-01/02; URBROJ: 2163-02/5-23-70 od 23. studenoga 2023. godine), izrađivač strateške studije i nadležno tijelo obrazložili su razloge prihvatanja odnosno neprihvatanja primjedbi te je prema prihvaćenim primjedbama doradena strateška studija i nacrt prijedloga Plana.

U okviru strateške procjene, a sukladno Rješenju Uprave za zaštitu prirode Ministarstva (KLASA: UP/I 612-07/22-37/15; URBROJ: 517-10-2-3-22-2 od 4. veljače 2022. godine), proveden je postupak Glavne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu. Sukladno mišljenju Uprave za zaštitu prirode Ministarstva (KLASA: 352-07/22-04/32; URBROJ: 517-10-2-3-23-21 od 12. prosinca 2023. godine), a na temelju provedenog postupka Glavne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu te analize mogućih utjecaja iste, utvrđeno je da je Plan prihvatljiv za ekološku mrežu uz primjenu mjera ublažavanja negativnih utjecaja na ekološku mrežu utvrđenih u strateškoj studiji te Mišljenju Povjerenstva.

Slijedom svega prethodno navedenog, Ministarstvo je mišljenja da je postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Plana proveden sukladno Zakonu, Uredbi i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08).

